DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

ABD'NİN GİZLİ TARİHİ

OLIVER STONE
PETER KUZNICK

Profil

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi – https://rantey.org

ABD'NİN GİZLİ TARİHİ

"Bu, tarih uğruna yazılmış bir tarih değil, soğuk savaşın çok ötesinde, terörle savaşın, uyuşturucuyla savaşın içindeki mevcut durumumuzun ve geleceğimizin tarihidir."
Ed Vulliamy , Guardian

ABD'nin Gizli Tarihi, yönetmen Oliver Stone ve tarihçi Peter Kuznick'in kaleme aldıkları, dünyanın gördüğü en güçlü ve egemen ulus, Amerikan imparatorluğunun yükselişi ve çöküşünün ilginç hikâyesidir. Woodrow Wilson'dan Barack Obama'ya kadar 17 başkanın hükümetinin karanlık köşelerini araştıran Stone ve Kuznick, ABD'nin temel demokratik ideallerinden ne kadar uzaklaştığını sorgulama cesareti gösteriyorlar.

Filipin halkının bağımsızlık için verdiği mücadelenin kanlı bir şekilde bastırılmasından başlayarak iki dünya savaşını kapsayan eser, ABD yönetimlerinin gizli operasyonlarda, Latin Amerika, Asya ve Orta Doğu'daki savaşlarda yer alarak yabancı topraklardaki çatışmalara nasıl sürekli müdahale ettiğini belgeliyor. Amerika Birleşik Devletleri çeşitli zamanlarda hem ekonomik hem de siyasi kazanç sağlamak için sağcı diktatörler lehine, seçilmiş liderleri devirmiştir.

Amerika'nın atom tarihini inceleyen Stone ve Kuznick, Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombalarının askeri açıdan gereksiz ve ahlaki açıdan affedilemez olduğunu savunuyorlar. Amerika Birleşik Devletleri'nin nasıl durmadan nükleer tehditler savurduğunu ve bir nükleer savaşın eşiğine yaklaştığını gösteriyorlar. ABD başkanlarının anayasayı ve uluslararası hukuku nasıl ayaklar altına aldığını açığa çıkarıyor ve ABD'nin ulusal güvenlik devleti haline gelişini tüm çıplaklığıyla ortaya döküyorlar.

En son araştırmalar ve yakın geçmişte gizliliği kaldırılan kayıtlarla beslenen ABD'nin Gizli Tarihi, bir avuç insanın çıkarları için yirminci yüzyıl ve ötesi için dünyadaki olayların seyrini nasıl belirlediğini gösteren, titizlikle belgelenmiş ve şok edici bir Amerikan imparatorluğu portresi çiziyor.

OLIVER STONE & PETER KUZNICK

Profil

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ABD'NİN GİZLİ TARİHİ

Oliver Stone
ve Peter Kuznick

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

© Oliver Stone & Peter Kuznick
© Profil Yayıncılık

Yazarlar / Oliver Stone & Peter Kuznick
Orijinal Adı / ABD'nin Gizli Tarihi
Kitabın Adı / The Untold History of the United States

Genel Koordinatör / Münir Üstün
Genel Yayın Yönetmeni / Cem Küçük
Editör / Elif Temel
Çeviri / Türkan Çolak
Kapak Tasarım / Ayhan Şensoy
İç Tasarım / Adem Şenel
Baskı-Cilt / Kayhan Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No:8/2 Topkapı/İSTANBUL
Tel: 0 212 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No: 12156

1. Baskı: Kasım 2015

Karton Kapak ISBN: 978-975-996-791-8
Ciltli Kapak ISBN: 978-975-996-794-9

Kültür Bakanlığı Yayıncılık Sertifika No: 12391

PROFİL: 478
TARİH: 24

PROFİL YAYINCILIK
Çatalçeşme Sk. No: 52 Meriçli Apt. K.3
Cağaloğlu - İSTANBUL
www.profilkitap.com / bilgi@profilkitap.com
Tel. 0212. 514 45 11 Faks. 0212. 514 45 12

Profil Yayıncılık Maviağaç Kültür Sanat Yayıncılık Tic.Ltd.Şti markasıdır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ABD'NİN GİZLİ TARİHİ

Oliver Stone
ve Peter Kuznick

Çeviri: Türkan Çolak

Profil

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Çocuklarımız Tara, Michael, Sean, Lexie, Sara ve Asmara'ya;
onlarla birlikte bütün çocukların hak ettiği daha iyi bir dünyaya...

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ
ix

GİRİŞ:
İmparatorluğun Kökleri: "Savaş Bir Rakettir"
xi

1. Bölüm
I. DÜNYA SAVAŞI:
Lenin'e Karşı Wilson
1

2. Bölüm
YENİ DÜZEN:
"Ben onların nefretini memnuniyetle karşılıyorum"
47

3. Bölüm
II. DÜNYA SAVAŞI:
Gerçekte Almanya'yı Mağlup Eden Kimdi?
91

4. Bölüm
BOMBA:
Küçük Adamın Trajedisi
137

5. Bölüm
SOĞUK SAVAŞ:
Kim Başlattı?
191

6. Bölüm
EISENHOWER:
Çok İç Açıcı Olmayan Bir Tablo
239

7. Bölüm
JFK:
"İnsanlık Tarihinin En Tehlikeli Dönemi"
289

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

8. Bölüm
LBJ:
Raydan Çıkan İmparatorluk
343

9. Bölüm
NIXON VE KISSINGER:
"Deli" ve "Psikopat"
373

10. Bölüm
ÜLKELER ARASINDA HUZURUN BİTİŞİ:
Gün Ortasında Karanlık
413

11. Bölüm
REAGAN YILLARI:
Demokrasi İçin Ölüm Mangaları
445

12. Bölüm
SOĞUK SAVAŞ SONA ERİYOR:
Heba Edilen Fırsatlar
489

13. Bölüm
BUSH-CHENEY FİYASKOSU:
"Irak'ta Cehennemin Kapıları Açılıyor"
529

14. Bölüm
OBAMA:
Yaralı Bir İmparatorluğu Yönetmek
547

TEŞEKKÜR 609
NOTLAR 611

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ÖNSÖZ

Bu kitap ve belgesel dizisi, ABD tarihinin, Amerikalıların çoğuna öğretilen temel anlatımının doğruluğunu tartışmak üzerine temellendirilmiştir. Popüler ve kısmen efsanevi temel anlatım, Amerika'ya özgü fedakârlığın, yardımseverliğin, yüceliğin, ayrıcalıklı olma halinin, özgürlük ve adalete bağlılığın süzgecinden özenle geçirilerek daha çocukluk döneminde sunulur. İlköğretim ve ortaöğretim boyunca pekiştirilir ve o kadar çok tekrarlanır ki Amerikalıların nefes alıp verdikleri havanın bir parçası haline gelir. Avutucudur, rahatlatıcıdır. Ama hikâyenin sadece küçük bir bölümünü anlatır. Derinlemesine araştırma yapmayan kişiler buna inanabilirler, oysa tıpkı Amerikalıların soluduğu gerçek hava gibi, sonuç olarak zararlı, zehirli, kirlidir. Amerikalıları, dünyanın geri kalanının Amerika Birleşik Devletleri'ne ne gözle baktığı anlayışından yoksun bırakmakla kalmaz, dünyayı daha yaşanır hale getirmek için bir şeyler yapmaktan da aciz bırakır. Çünkü Amerikalılar, dünyanın her yerindeki diğer insanlar gibi, geçmişle ilgili kendi görüşlerinin esiridirler. Tarih anlayışlarının şu anki durumu ne ölçüde şekillendirdiğinin pek farkına varmazlar. Kişilerin üzerinde düşünmeye ve bilgi birikimlerine katmaya değer buldukları konulara yönelik görüşlerini tarih anlayışları belirler. Sonuç olarak, birçok insan bugün var olandan oldukça farklı ve daha iyi bir dünya hayal etme yeteneğini kaybetmiştir.

Bu nedenle, yazmış olduğumuz kitap belgeselden ilham alıyor ve ona dayanıyor olsa da, birçok yönden bağımsızdır. Kitabı ve belgeseli birbirlerinin tamamlayıcısı olarak düşünüyor ama aynı görmüyoruz. Belgesel izleyicilerinin kitabı okuyup bu tarihi daha iyi anlamalarını ve okurların da belgeseli izleyip görsellerin ve çarpıcı sunumun etkisini görmelerini umuyoruz. Kitabı ve belgeseli, verdiğimiz bilgilerin daha "adil, insancıl, demokratik ve eşitlikçi bir dünya" mücadelelerinde faydalı olması umuduyla dünyadaki tüm yenilikçi değişim güçlerine sunuyoruz.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

GİRİŞ

İmparatorluğun Kökleri: "Savaş Bir Rakettir"

Bu kitabı Amerikan İmparatorluğu'nun üstünden yavaş yavaş çekilen bir perde ya da maske olarak görebilirsiniz. Medya patronu Henry Luce, yirminci yüzyılı "Amerikan Yüzyılı" ilan ettiğinde takvimler 1941 yılını gösteriyordu. Almanya ve Japonya yenilgisinden, atom bombasının ortaya çıkışından, ABD'de savaş sonrasında yaşanan ani nüfus artışından, askeri-endüstriyel kompleksin oluşup kurumsallaşmasından, internetin geliştirilmesinden, Amerika Birleşik Devletleri'nin tamamen değişip ulusal güvenlik devleti haline gelmesinden ve ülkenin Soğuk Savaş'taki "zaferinden" önce böyle yazarken bunun gerçek olabileceğini kendisi bile hayal edemezdi.

Luce'un sınır tanımayan ABD egemenliği fikri daima tartışılan bir fikir olmuştur. Başkan Yardımcısı Henry Wallace, Amerika Birleşik Devletleri'ni, kendi ifadesiyle "Sıradan İnsan Yüzyılı" müjdecisi olmaya teşvik etti. Realistlerin "hayalperest" ve "evhamlı" olarak ciddiye almadıkları Wallace, fen ve teknolojiye dayalı refah bir dünya, sömürgeciliği ve ekonomik sömürüyü yasaklayan bir dünya, barış ve mutluluk dolu bir dünya için bir plan ortaya koydu. Ne yazık ki, savaş sonrası dünya Wallace'ın yenilikçi fikrinden çok Luce'un imparatorluk fikrine ayak uydurmuştur. Daha yakın zamanlarda, 1997 yılında, ABD'nin küresel üstünlüğünü savunan yeni bir nesil, George W. Bush'un feci başkanlığının yeni muhafazakârlar "danışma grubuna", "Yeni Amerikan Yüzyılı" kurulması çağrısında bulundu. Bu, yirmi birinci yüzyılın ilk yıllarında, ABD'nin son savaşlarının vahim sonuçları iyice fark edilmeden önce, pek çok taraftar kazanan bir görüştü.

ABD'nin küresel hâkimiyet adaylığına, dünyanın gördüğü en güçlü ve baskın ulus olma arzusuna gurur verici başarılar ve korkunç hayal kırıklıkları damgasını vurmuştur. İlerleyen sayfalarda inceleyeceğimiz korkunç hayal kırıklıkları, yani ABD tarihinin karanlık tarafıdır. ABD tarihinin tamamını anlatmaya çalışmıyoruz. Bu, yerine getirilmesi imkânsız bir görevi üstlenmek olurdu. Amerika Birleşik

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Devletleri'nin doğru yaptığı şeylerin üzerinde çok fazla durmuyoruz. Kütüphaneler bu amaca hizmet eden kitaplarla dolu zaten. Okullardaki müfredat da ABD başarılarını haykırıyor. Biz daha çok Amerika Birleşik Devletleri'nin yaptığı yanlışlara, ülkenin kendi misyonuna ihanet ettiğine inandığımız durumlara dikkat çekmekle ilgileniyor ve yirmi birinci yüzyılda yol alırken bu hataları düzeltmek için hâlâ vaktimiz olduğuna inanıyoruz. Amerika Birleşik Devletleri'nin şu sıralar üç Müslüman ülkede savaştığı ve en az altı başka ülkede, en iyi şekilde hedeflenmiş cinayetler olarak görülen insansız hava aracı saldırıları gerçekleştirdiği bir zamanda, ABD politikasının gidişatından son derece rahatsızız. Neden ülkemizin dünyanın her bölgesinde, bazı sayımlara göre toplamda binden fazla askeri üssü var? ABD niçin ordusuna dünyanın geri kalanının toplamda harcadığı kadar çok para harcıyor? Yakın bir tehdit oluşturan hiçbir ülke olmadığı halde neden hâlâ çoğu en ufak bir uyarı karşısında kullanılmaya hazır durumda binlerce nükleer silaha sahip? Neden ABD'de zenginler ve yoksullar arasındaki uçurum diğer tüm gelişmiş ülkelerde olduğundan daha derin ve neden evrensel bir sağlık programı olmayan tek ileri ülke Amerika Birleşik Devletleri? Neden çok az sayıda insan -şu anda bu rakam 300, 500 ya da 2.000 olsun- serveti; dünyadaki yoksul 3 milyar kişiden daha fazla idare ediyor? Neden varlıklı Amerikalıların küçük bir azınlığına ABD iç politikası, dış politikası ve medya üzerinde bu kadar söz sahibi olma izni verilirken, büyük kitleler kendi gerçek güçlerinde ve yaşam standartlarında gittikçe artan bir azalma görüyor? Amerikalılar, Amerika'nın kurucularını ve önceki nesilleri dehşete düşürebilecek olan gözetim düzeylerine, hükümet saldırısına, sivil özgürlüklerin kötüye kullanılmasına ve mahremiyetin kaybolmasına niçin boyun eğiyorlar? Amerika Birleşik Devletleri'nde sendikalı işçilerin yüzdesinin diğer gelişmiş endüstriyel demokrasilerinkinden daha az olmasının sebebi nedir? Neden ülkemizde kişisel hırsları ve sınırlı kişisel çıkarlarıyla hareket edenlere iyilik, cömertlik, merhamet, paylaşma, empati kurma ve topluluk oluşturma gibi toplumsal değerleri yüceltenlerden daha fazla yetki veriliyor? Ve neden Amerikalıların büyük çoğunluğu için mevcut politika girişimlerinin ve sosyal değerlerin tanımladığından farklı, daha güzel bir geleceğin hayalini kurmak bu kadar zorlaşmıştır? Bunlar bu kitabın sayfalarında cevap bulmaya çalışacağımız sorulardan sadece birkaçı. Hepsini cevaplamayı umut edemesek de okurların bu konuları daha detaylı araştırmasını sağlayacak tarihsel bilgiler sunabilmeyi diliyoruz.

Ülkeyi tekrar doğru yola koymak için kahramanca çaba gösteren bazı güçlerin ve kişilerin de altını çizeceğiz. Biz, Başkan John Quincy Adams'ın 4 Temmuz 1821 tarihinde İngiliz sömürgeciliğini kınamasını ve Amerika Birleşik Devletleri, "Kurtarma gücünün ötesinde ve özgürlük standartlarını gasp eden, çıkar ve entrika, bireysel hırs, kıskançlık ve açgözlülük savaşlarına bulaşmak için öldürecek canavarlar

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi https://rahley.org/

aramaya yurtdışına gitmez. Politikasının temel ilkeleri acımasızca *özgürlükten baskıya* değişebilir," açıklamasını ciddiye alıyoruz. Adams, Amerika Birleşik Devletleri "dünyanın diktatörü haline gelebilir [ama] artık kendi ruhunun hükümdarı olamaz"[1] uyarısını yapmıştı.

Adams, cumhuriyetçi ruhunu imparatorluk sunağında kurban etmesi halinde Amerika Birleşik Devletleri'nin başına neler geleceğini tahmin edebiliyordu. Meseleyi zorlaştıran şey, Amerikalıların kendi ülkelerinin imparatorluk geçmişini ve mevcut politikasının şekillendirdiği durumları ısrarla yalanlamalarıdır. Tarihçi Alfred McCoy'un söylediği gibi, "İmparatorluklar için geçmiş, yurtdışında bir ülkenin daha yeniden kurulmaya, hatta yeniden keşfedilmeye hazır hale gelmesinden ibarettir."[2] Amerikalılar geçmişte yaşamayı reddediyor olsa da, roman yazarı J.M. Coetzee'ye göre, imparatorluk daima öyle yapmalıdır. *Barbarları Beklerken* (Orijinal adı: Waiting for the Barbarians) isimli kitabında, "İmparatorluk kendini geçmişte ve geçmişe dayalı olaylar dizisinde yaşamaya mahkûm eder. İmparatorluğun gizli endişesini tek bir düşünce ele geçirir: Son bulmamak, yok olmamak, devrini uzatmak için yapılması gerekenler. Gündüzleri düşmanlarının peşindedir. Kurnaz ve acımasızdır, her yere kan tazılarını gönderir. Geceleri felaket görüntüleriyle beslenir: Yağmalanan şehirler, tecavüz edilen insanlar, üst üste yığılan kemikler, terk edilen yerleşim bölgeleri. Çok kötü, hatta kin dolu bir görüntü,"[3] diye yazıyordu.

Amerikalılar tarihten bağımsız olduklarına inanıyorlar. Tarihçi Christopher Lasch bunu "narsisliklerinin" bir yansıması olarak görüyordu. Aynı zamanda bu, birçok kişi için ülkelerinin geçtiğimiz yüzyılda gelmiş olduğu durumla cebelleşmekten kaçınmanın da bir yolu. ABD hâkimiyeti sürerken vatandaşların ABD'nin rahatlatıcı yardımseverlik masallarıyla avunup gerçek tarihsel bilgiyi sürekli reddetmeleri daha kolaydı. Amerikalıların geri kalan çok dilli uluslardan ve bütünleşmiş dünyadan ayrılmaya devam etmesi durumu daha da kötüleştirmektedir. Tecrit sadece cehaleti beslemekle kalmaz; düşman tehditleri ve yabancı işgalcilere dair yinelenen paniğin, yerli ve yabancı radikallerin ve çok yakın geçmişte tehditkâr İslamcı teröristlerin abartılı değerlendirmesinde defalarca gösterdiğimiz korkuyu da doğurur.

Milletler Rapor Kartı olarak bilinen yurt çapındaki bir araştırmanın Haziran 2011'de açıklanan sonuçları, ABD vatandaşlarının kendi ülkelerinin tarihinden habersiz olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Dördüncü, sekizinci ve on ikinci sınıflar üzerinde yapılan araştırma, *New York Times*'a göre, ABD öğrencilerinin "kendi uluslarının tarihi konusunda başka konularda oldukları kadar yeterli olmadıklarını" gözler önüne serdi. Eğitim İlerleme Ulusal Değerlendirme lise son sınıf öğrencilerinin sadece %12'sinin yeterlilik gösterdiği sonucuna vardı. Cevap sorunun içinde saklı

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rahtey.org

olduğu halde, şok eden bir durum olarak öğrencilerin sadece %2'sinin bu sosyal sorunun *Eğitim Brown v. Kurulu* kararının düzeltilmesi gerektiğiyle ilgili olduğunu saptayabilmesi %12'nin "yeterliliğinden" bile şüpheye düşürdü.[4]

Tarihle ilgili bu büyük boşluk, büyük ölçüde efsaneyle doldurulmuştur. O efsaneler arasında, John Winthrop'un 1630'da *Arbella*'daki, Amerika'nın kutsal bir biçimde takdir edildiği gibi "bir tepenin üzerindeki kent", dünyanın geri kalanının takip edeceği bir yol gösterici olacağı sözlerinin kendi kendine hizmet eden düşüncesi de var. Bu mantığa göre, Amerika Birleşik Devletleri yiyici ve çıkarcı dünyanın geri kalanından ölçülebilir şekilde üstündür. Belli zamanlarda gerçekten de öyle olmuştur. Amerikan değerlerinin ve başarılarının insanlık tarihinde ve sosyal ilerlemede önemli gelişmelere yol açtığı dönemler yaşanmıştır. Ancak, Amerika Birleşik Devletleri'nin kendi politikalarını uygularken insani ilerlemenin kuyusunu kazdığı durumlar da az değil. Amerika Birleşik Devletleri'nin temelde diğer ülkelerden farklı olduğu, diğerleri güç veya ekonomik kazanç elde etmek için kendi çıkarları doğrultusunda hareket ederken ABD'nin sadece özgürlük ve serbestliğe bağlılık amacı güderek insanlık için fedakârlık yaptığı inancı birçok kişi için Hiroşima ve Nagazaki'nin yıkıntıları arasına ve Vietnam ormanlarına gömülmüş olmasına rağmen, son yıllarda sağ kanat tarihsel saptırımcılığının başlıca konusu olarak yeniden ortaya çıktı.

Amerikan üstünlüğü efsanesi belki de en çok Başkan Woodrow Wilson'ın Versay sonrası yaptığı açıklamaya yansıdı: "Nihayet dünya Amerika'yı dünyanın kurtarıcısı olarak biliyor!"[5] ABD liderleri, genelde biraz daha tevazuuyla olsa da, bu fikri yıllarca durmadan ifade ettiler.

Vatanseverliğin olmazsa olmazı Amerikan ayrıcalıklığı fikrinin önünde eğilen ve Başkan Barack Obama'nın daha inceliklerini, kendisi Amerika Birleşik Devletleri'nde doğmuş olsa bile, artık pek çok kişinin istemeye istemeye kabul ettiği gibi, yine de gerçek bir Amerikalı olmadığı şüphelerini doğrulamak için kullanan Çay Partisi yabancı düşmanlarının beyanlarında böyle bir tevazu kesinlikle söz konusu değil. Başkan Obama'nın 2009 yılında yaptığı, "Nasıl ki İngilizler İngiliz üstünlüğüne, Yunanlar Yunan üstünlüğüne inanıyorlarsa, ben de Amerikan üstünlüğüne inanıyorum,"[6] açıklamasına fazlasıyla içerliyorlar.

Obama'nın ilan etmeyi reddettiği Amerika Birleşik Devletleri'nin tarihin insanlığa bir hediyesi olduğu fikri, "Tanrı, insanlık tarihinde Amerika'ya özel bir rol vermiştir" inancını taşıyan Amerikalıların %58'nin Obama'nın açıkça dillendirdiği görüşünü fırsat buldukça onu zora sokmak için kullandığını bilen Cumhuriyetçi liderler arasında bir inanç makalesi haline gelmiştir. Eski Arkansas Valisi Mike Huckabee, Obama'nın "dünya görüşü bugüne kadarki Cumhuriyetçi ya da Demokrat başkanlarımızınkinden

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi / https://ahteyler.org

oldukça farklı... O, bütün Amerikalılardan daha küreselci çıktı. Amerikan ayrıcalıklığını inkâr etmek özünde bu milleti inkâr etmektir,"[7] iddiasında bulundu.

Lekelenmemiş bir ABD tarihi fikri ve ABD emperyalizmine ilişkin inandırıcı bir eleştiri geliştirmenin önemi, 1960'larda Yeni Sol'a dayanan sol eğilimli tarihçiler ve aktivistler arasında bir inanç makalesi olmuştur. Diğer taraftan muhafazakârlar, Amerika Birleşik Devletleri'nin imparatorluk özentileri olduğunu sürekli yalanlamışlardır. Muhafazakârlar daha yeni bu kalıptan çıkıp Amerika'nın bir imparatorluk olduğunu, hatta dünyanın gördüğü en güçlü ve en adil imparatorluk olduğunu gururla ilan ettiler. Amerikalıların çoğu için bu hâlâ değerlere hakaret sayılıyor. Neocanlar içinse güçlü olmayı yansıtıyor; Amerika Birleşik Devletleri, Tanrı'nın onu hazırladığı dünyaya hükmetme görevini yerine getiriyor. 7 Ekim 2001, Afganistan'ın işgalini izleyen coşku içinde, ABD'nin son imparatorluk maceralarının çılgınlığı, kutlamayı zamansız yapanların üzerine çöreklenmeden önce, muhafazakâr uzmanlar imparatorluk çoğunluğuyla çakışmaktaydı. William Kristol *Weekly Standard* dergisinin 15 Ekim tarihli sayısının kapağına koyu harflerle "Amerikan İmparatorluğu için Kılıf" başlığını attı. *National Review* baş editörü Rich Lowry, Afganistan dışındaki tehlikeli hükümetleri devirmek için "bir tür düşük-derece sömürgeciliği,"[8] ifadesini kullandı. Birkaç ay sonra köşe yazarı Charles Krauthammer, "insanlar artık 'imparatorluk' kelimesini kullanmaktan çekinmiyorlar" gerçeğine dikkat çekti. Amerika'nın "kültürel, ekonomik, teknolojik ve askeri"[9] tam egemenliği göz önünde tutulursa, bu düşüncesi yerindeydi. *New York Times* Sunday dergisinin 5 Ocak 2003 baskısının kapağında "Amerikan İmparatorluğu: Buna Alışın" yazıyordu.

Yeni muhafazakârların birçoğu imparatorluğu yeni bir gelişme gibi görüyor olsalar da, ilk İngiliz kolonilerinin kurulmasından itibaren yerleşimi, büyümeyi ve toprak zapt etmeyi şekillendiren, ABD'nin yayılmacı dürtüsüydü. Daha sonra "belli kader" kavramında somutlaştırılan ve Monroe Doktrini'nde yansıtılan bir dürtü. Yale tarihçisi Paul Kennedy'nin dediği gibi: "Bu devlet, İngiltere'den Virginia'ya gelip ilk yerleşenlerden ve batıya doğru ilerleme başladığından beri bir imparatorluk, bir fetih devletiydi."[10] Başkalarının topraklarına ve kaynaklarına sahip olma isteğinin bazen soykırıma dönüştüğü bu açlık hep en yüce nedenler -özgürlüğü, ilerlemeyi ve medeniyeti fedakâr bir şekilde geliştirme sözü- arasında saklandı ve bugün de öyle saklanmaya devam ediyor. Amerikan İmparatorluğu'nun ilk ve en anlayışlı araştırıcılarından biri olan William Appleman Williams'ın açıkladığı gibi; "Refah, özgürlük ve güvenlikle ilgili asıl söylem, toprak, piyasalar ya da güvenlik için duyulan ve değişmeyen sahip olma hırsını haklı çıkarır oldu."[11] ABD liderleri buna dayanarak, her zaman ikna edici olmasa da, bu yayılımcı dürtüyü aklayan ırkçı varsayımları inkâr etmişlerdir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bunun başarıldığı yöntemleri de yalanladılar. Ama hatırlatmalar genelde en umulmadık yerlerden çıkmıştır. Kurnaz bir şekilde, "Batı, dünyaya fikirlerinin, değerlerinin ya da dininin (diğer dinlerden birkaç kişinin benimsediği) üstünlüğüyle değil, organize şiddet uygulamadaki üstünlüğüyle galip geldi. Batılılar şu gerçeği sık sık unutuyor: Batılı olmayanlar işe yaramaz,"[12] açıklaması yapan kişi indirgemeci ve yanlış "medeniyetler çatışması" tezinin atası Samuel Huntington'dı.

Wall Street Journal editörü ve Dış İlişkiler Konseyi kıdemli üyesi Max Boot, ABD imparatorluk planlarının son bağbozumu olmadığını birçok kişiden daha iyi anladı. Kendisine Amerika Birleşik Devletleri'nin "imparatorluk yapısı" olup olmadığını soran bir Al Jazeera muhabirine verdiği sert yanıttan dolayı Donald Rumsfeld'i azarladı. Boot, Rumsfeld'la "sanki kadın iç çamaşırı giyip giymediği sorulmuş gibi tepki verdi," diye alay etti. "Biz imparatorluk peşinde değiliz," diye tersledi Rumsfeld muhabiri. "Emperyalist değiliz. Hiçbir zaman da olmadık." Boot onunla aynı fikirde değildi. Louisana topraklarının satın alınmasıyla başlayıp on dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru Porto Riko, Filipinler, Hawaii ve Alaska'nın ele geçirilmesiyle ülke dışına doğru ilerleyen, II. Dünya Savaşı sonrası Almanya ve Japonya'da "emperyalizm dönemi" ile devam eden ve Somali'de, Haiti'de, Bosna-Hersek'te, Kosova'da ve Afganistan'da "son 'ulus kurma' denemeleri ki bu denemelerin diğer adı emperyalizmdir" ile doruğa ulaşan kıtadaki genişlemeden bahsetti. Ancak, soldaki muhaliflerin aksine Boot, ABD'nin yayılımcı politikasını tasvip ediyordu. "ABD emperyalizmi geçtiğimiz yüzyılda dünyadaki en büyük iyilik gücü olmuştur,"[13] görüşünü öne sürdü.

Bir dönem İngiliz İmparatorluğu'nun savunucularından olan Harvard tarihçisi Niall Ferguson, Amerika'nın üstünlük iddiasının en azından kendi kendine hizmet ettiğini anladı. Ferguson alaycı bir şekilde, "Amerikan 'ayrıcalıklığı' düşüncesinde ısrar etmeye devam edecek olanlara imparatorlukların tarihçisi ancak şöyle yanıt verebilir: Diğer altmış dokuz imparatorluğun hepsi de olağanüstü."[14]

Ahlaki üstünlüğün savunucularının iddiaları kesinlikle abartılı olmasına rağmen, askeri üstünlük iddiaları hak verilebilir görünüyor. Bu konuda Paul Kennedy'den daha geniş bir bakış açısına sahip çok az insan var. Paul Kennedy 1987 yılında yayımlanan ödüllü kitabı *Büyük Güçlerin Yükselişi ve Düşüşü*'nde (Orijinal adı: The Rise and Fall of the Great Powers), imparatorluk aldatmacasının alışılmış modelini uygulayan ABD İmparatorluğu'nun düşüşte olduğunu kaydetti. Fakat 11 Eylül 2001 terör saldırısından sonra Amerika Birleşik Devletleri'nin Afganistan'ı yok etmedeki rahatlığı diğerleri gibi onun da gözlerini kamaştırdı, hatta kör etti diyebiliriz. Daha önceki yargısından dönerek, "Böyle bir güç eşitsizliği asla var olmamıştır. Asla!" diye yazdı. "Son 500 yılda yapılan savunma harcamalarını ve askeri personel istatistiklerini inceleyip

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://tanitey.org

karşılaştırdım... Başka hiçbir devletinki bu kadar değil. Pax Britannica ucuzcuydu, İngiltere'nin ordusu Avrupa ordularından çok daha küçüktü, hatta Kraliyet Donanması bile sadece sonraki iki donanmaya eşitti... Şu anda dünyadaki diğer tüm donanmalar birleşseler Amerikan deniz üstünlüğüne zarar veremezler." Kennedy, ülkenin on iki savunma grubunun acımasız gücünden dehşete kapılmıştı. Başka hiçbir imparatorluk bu üstünlük derecesini gösteremezdi: "Charlemagne İmparatorluğu sadece Batı Avrupa'dan ibaretti. Roma İmparatorluğu daha uzak mesafelere yayıldı ama İran'da başka büyük bir imparatorluk ve Çin'de daha büyüğü vardı. İşte, bu nedenle aralarında dağlar kadar fark var,"[15] çıkarımını yaptı.

Ama bu iddialar bile daha detaylı incelenmeyi hak ediyor. Amerika Birleşik Devletleri hiç şüphesiz tarihteki tüm askeri güçlerinkinden daha büyük ateş gücüne, daha eğitimli, daha donanımlı ve daha yetenekli askerlere, ayrıca teknolojik olarak en gelişmiş silahlara sahip. Ancak bu, düşmanın orantısız taktikler kullandığı ve amacın kalpleri ve zihinleri kazanmak olduğu savaş alanında muhtemelen zafer olarak yorumlanmaz.

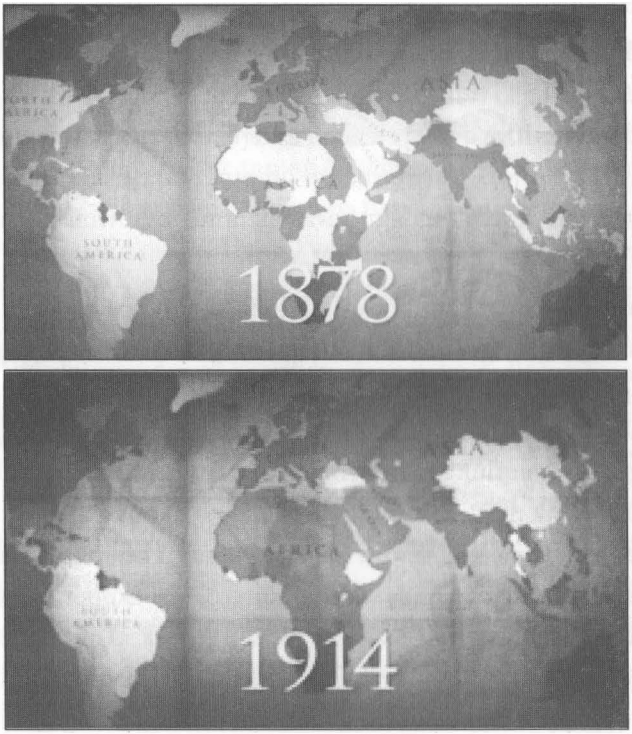
ABD'nin imparatorluk durumuyla ilgili kafa karışıklığı Amerika Birleşik Devletleri'nin imparatorluğun gücünü kullanması ve görevlerini yerine getirmesi fakat bir imparatorluğun geleneksel tuzaklarıyla meşgul olmamasından kaynaklanmaktadır. Açıkçası, zaman zaman sömürge girişimleriyle yüzeysel olarak ilgilenmişse de, Avrupa sömürge imparatorluklarının izinden gitmemiştir. Bu girişimler çoğunlukla yurtdışındaki ekonomik nüfuz için tamamlayıcılar olmuştur. Bazıları bunu "açık kapı imparatorluk" diye nitelendirmişlerdir. Yani, söz konusu insan topluluklarını ve esas toprakları kontrol etmekten çok, piyasaların kontrolü ve ekonomik hâkimiyetin diğer modelleriyle ilgilenen bir imparatorluk biçimi! Ancak, Amerika Birleşik Devletleri, ekonomik çıkarlara ve özel yatırımlara yönelik tehditlerle başa çıkmak için sürekli askeri güce ve hatta uzun süreli işgallere başvurmuştur. Son zamanlarda ABD kontrolü, Chalmers Johnson'ın uygun bir şekilde eski sömürgelerin yerini alan "üsler imparatorluğu" olarak tanımladığı şekilde icra edilmiştir. 2002 yılı itibariyle, Pentagon rakamları Amerika Birleşik Devletleri'nin BM üyesi 190 ülkenin 132'sinde askeri varlığı olduğunu gösterdi.[16] Buna milyarlarca dolarlık taşıyıcı savaş grupları da eklendiğinde, ABD askeri varlığı gerçekten de küreseldir. Ayrıca, Amerika Birleşik Devletleri dünyanın en önemli nükleer cephaneliğini de sahip. Son zamanlardaki azalmalara rağmen, gezegende hayatı birkaç kez bitirme gücü onun elinde.

Amerika Birleşik Devletleri'nin "tam spektrumlu hâkimiyet" dediği şeyin bir parçası olarak son keşif sahası uzayda askeri hâkimiyet olmuştur. Bu, ABD Uzay Kuvvetleri Komutanlığı'nın 1997 yayını "2010 Vizyonu" ile ana hatlarıyla belirtildi ve

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rahtey.org

Pentagon'un yayımladığı "Ortak Vizyon 2020"[17] de ayrıntılarıyla anlatıldı. ABD'nin karada, denizde ve uzayda tartışmasız askeri hâkimiyetinin göstergesidir.

Amerikan İmparatorluğu yüzyılı aşkın bir sürede gelişmiştir. Kuzey Amerika'ya doğru genişleyerek gazeteci John L. O'Sullivan'ın "Belli Kader" diye isimlendirdiği şeyi yerine getirdikten sonra gözünü denizaşırı ülkelere dikti. Hem Abraham Lincoln hem de Andrew Johnson döneminde Dışişleri Bakanı olan William Henry Seward, Alaska, Hawaii, Kanada, Karayipler ve Kolombiya'nın bir bölümüyle Midway Adası'nı da kapsayan muazzam bir vizyon çizdi.

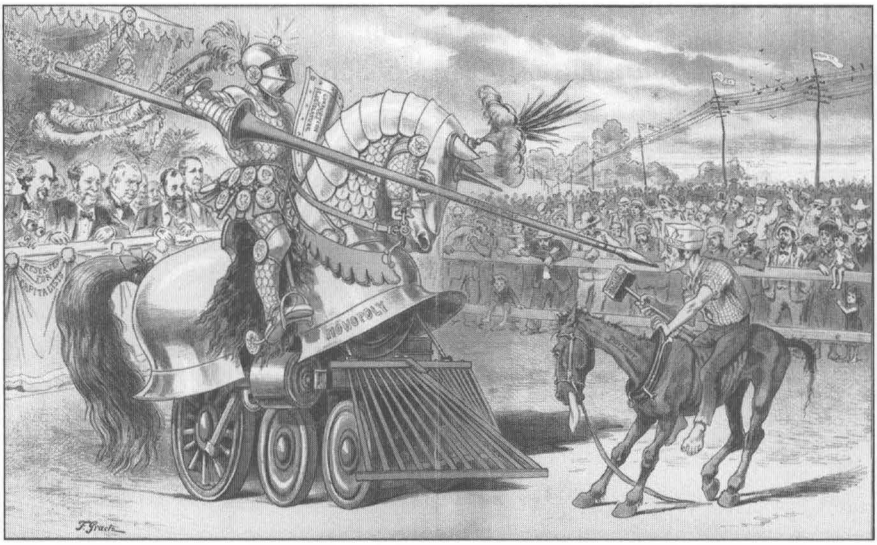
On dokuzuncu yüzyılda Avrupa ülkeleri kendi imparatorluklarını büyük ölçüde genişlettiler. Haritalarda gösterildiği gibi, 1878 yılı itibariyle Avrupalı güçler ve onların eski sömürgeleri yeryüzünün %67'sine sahip oldular ve 1914'te %84 gibi şaşırtıcı bir yüzde artık onların elindeydi.

Seward hayal kurarken Avrupalılar harekete geçtiler. On dokuzuncu yüzyılın sonlarında ellerine geçirebildikleri her şeyi silip süpürdüler. Yüzyılın son otuz yılında topraklarına 4.75 milyon kilometrekarelik toprak -Amerika Birleşik Devletleri'nden çok daha büyük bir alan- ekleyen İngiltere, başı çekiyordu.[18] Fransa 3.5 milyon ekledi.[19] Almanya, geç bir başlangıçla 1 milyon ekledi. Sadece İspanya'nın kolonileştirmesi düşüştedi. 1878 itibariyle yeryüzünün %67'si Avrupa güçlerinin ve

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rahtey.org

onların eski sömürgelerinin elindeydi. 1914'te %84 gibi şaşırtıcı bir yüzdeye sahip oldular.[20] 1890'larda Avrupalılar, Afrika'nın %90'nını bölüşmüşlerdi. Aslan payına Belçika, İngiltere, Fransa ve Almanya sahip çıkmışlardı. Amerikan İmparatorluğu'nun önde gelen savunucularından Massachusetts Senatörü Henry Cabot Lodge, "Büyük devletler gelecekteki genişlemeleri ve şu anki savunmaları için yeryüzünün tüm ıssız bölgelerini hızla işgal ediyorlar,"değerlendirmesini yaptı ve ABD'yi kayıp zamanı telafi etmek için elini çabuk tutmaya çağırdı.[21]

Ancak, açgözlü bir endüstriyel kapitalist düzenin meydana getirdiği üretici cumhuriyetin on dokuzuncu yüzyıl vizyonunu korumak için mücadele eden Amerikalıların çoğuna göre böyle bir imparatorluk lanetlenmiş bir şeydi. Zengin kapitalistler ve dişini tırnağına takıp çalışan büyük halk kitleleri arasındaki muazzam uçurum, Amerikalıların demokratik ve eşitlikçi ideallerinin temellerini sarstı. Ülkeyi bir avuç bankacıyla sanayicinin şahsiyetsiz yasamacı ve yargıç kadrolarıyla birlikte yönetmesi fikri çiftçilerin ve işçilerin çoğunu üzdü. Şair Walt Whitman, kapitalizmin aşırılıklarını "bir tür anti-demokratik hastalık ve canavarlık"[22] olarak tanımlarken aslında bu fikre gönderme yapıyordu.

Ağustos 1883 tarihli Puck dergisinde yer alan bu karikatür on dokuzuncu yüzyıl sonlarında emekçiler ve tekelciler arasındaki eşitsiz savaşı tasvir ediyor. Soldaki tribünlerde görülen birkaç hırsız baron arasında (soldan sağa) yatırımcı ve telgrafın mucidi Cyrus Field, demiryolu patronu William Vanderbilt, gemi yapımcısı John Roach ve demiryolu patronu Jay Gould resmediliyor.

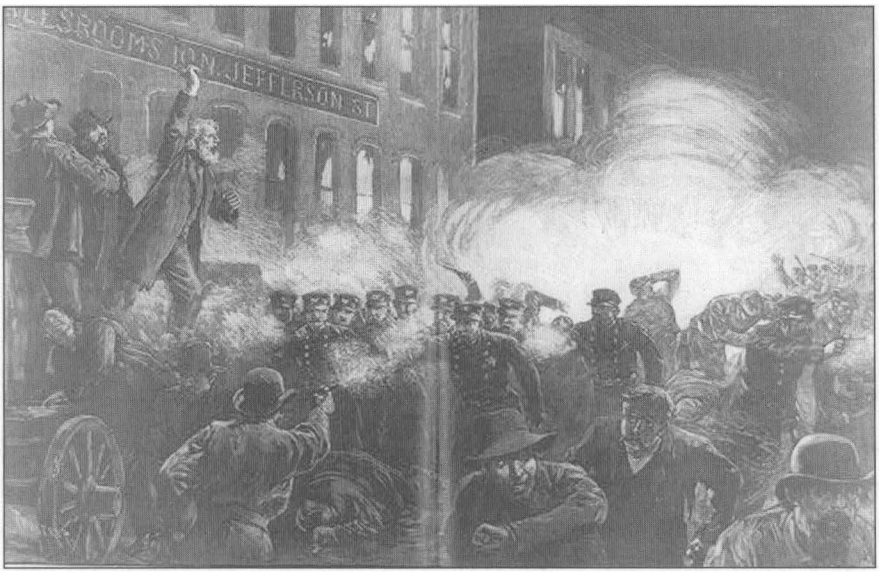
1870'ler, 1880'ler ve 1890'lar ülke tarihinin en kanlı işçi mücadelelerine tanıklık etti. 1877 yılında grev yapan demiryolu işçileri ve işçi sınıfının her kesiminden

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranteyorg

destekçileri ülkedeki demiryolu trafiğinin çoğunu felce uğrattı. Chicago ve St. Louis gibi birkaç şehirde genel grevler nedeniyle faaliyet durma noktasına gelince, 1871'de Paris Komünü oluşturan devrimci işçilerin anılarını hatırlayan kapitalistler kendi kâbus vizyonlarını uydurdular.

Washington, DC'de *National Republican* gazetesi "Amerikan Komünü" başlığıyla yayımladığı haberde, "Amerika'da madenlerde, fabrikalarda ve demiryollarında çalışan işçiler arasında komünist fikirlere sıcak bakıldığı apaçık ortadadır," diye yazdı. Demiryolu grevi "sadece yasadışı ve devrimci olmakla kalmayıp aynı zamanda Amerikan karşıtı da olan komünizmin en kötü biçiminden başka bir şey değildir"[23] St. Louis'in önde gelen gazetesi *Republican* da aynı fikirdeydi: "Buna grev demek yanlış; bu bir işçi devrimi."[24] Yerel milisler ayaklanmayı bastırmak istemeyince ya da bastıramayınca, görevini kısmen demiryolu patronlarına borçlu olan Başkan Rutherford B. Hayes, ABD Ordusu'nu devreye soktu. Ardından yaşanan çatışmalardan geriye, öldürülen yüzden fazla işçi ve için için bölünmüş bir devlet kaldı.

1880'lerde mücadeleler daha da şiddetlendi. Emek Şövalyeleri de olaya karıştılar ve 1885'te Jay Gould'un 15.000 millik demiryolu ağında başarılı bir grev yaptılar. Gould sıradan bir soyguncu baron değildi. "İşçi sınıfının bir yarısını parayla tutup diğer yarısını öldürtebilirim," diyerek böbürlenmesinden dolayı belki de ülkede en çok nefret edilen adamdı.[25]

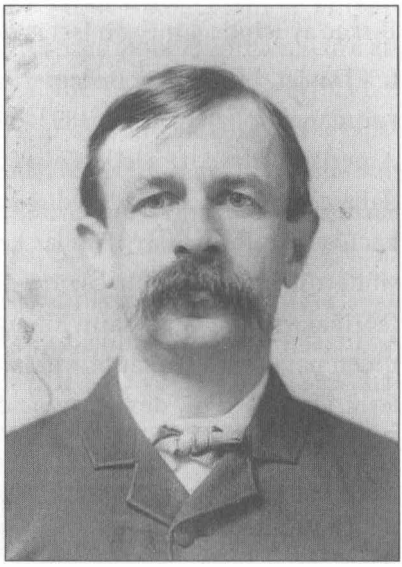
"Haymarket İsyanı", 4 Mayıs 1886. Yetkililer, Haymarket Meydanı'nda polislerin öldürülmesinden faydalanarak, sadece olaya karışan anarşistlere değil, Emek Şövalyeleri'ne de zulmettiler. Kısa süre içinde ülke genelindeki radikaller topa tutuldu.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://manley.org

Sınıf birliği ve demokratik sosyalist felsefe desteği arayan Şövalyeler de sıradan bir işçi federasyonu değildi. Gould'un Şövalyelerin taleplerini ki bu talepler arasında iş gazetesi *Bradstreet's* tarafından "tam teslimiyet" olarak adlandırılan şey de vardı, kabul etmesi ülkeyi şok etti.[26] 1 Temmuz 1885'te 103.000 olan Şövalyeler'in ülke genelindeki üye sayısı bir yıl sonra 700.000'i aştı. Ancak, ülke çapındaki yetkililer, Mayıs 1886'da Chicago'nun Haymarket Meydanı'nda yedi polisin öldürülmesini sadece olaya karışan anarşistleri ortadan kaldırmak için değil, şiddeti bırakmaya yemin etmiş ve Haymarket olaylarına hiç karışmamış olan Şövalyeler'i yakalamak için de bahane ettiler. He yerdeki radikaller daha sonra ortaya çıkacak Kızıl Korku için hedef alındı.

Reformcu Ida Tarbell o dönemi düşününce, "seksenler kana bulandı"[27] diyordu. On yıllık zaman dilimi tamamen kana bulanmamış olsa da işçiler zenginleri -yeni şirket ve bankacılık seçkin tabakası- güçlendiren bir sistemin meşruiyetini sorguladılar ve iyi zamanlarda sınırlı gelişmeler, kötü zamanlardaysa genelde yıkıcı gerilemeler yaşayan işçilerle çiftçilerin büyük bir çoğunluğunu muhalifleştirdiler.

Öfkeli çiftçiler, bilhassa da 1880'lerde Çiftçiler İttifakı'nı ve 1890'ların başında Halk Partisi'ni kuranlar, sürekli memnuniyetsizliklerini dile getiriyorlardı.

Edward Bellamy, 1890. Ekonomiyi yöneten açgözlülerin Amerikan orta sınıfının büyük çoğunluğunu reddetmesiyle Bellamy'nin romanı Geçmişe Bakış (Orijinal adı: Looking Backward) 1888 yılında yayımlanmasından sonra çok kısa bir sürede bir milyondan fazla sattı. Ayrıca, yazarın ütopik sosyalist vizyonunu gerçekleştirmeye yardımcı olması umuduyla Amerika genelinde Milliyetçi Kulüpler'in çoğalmasına da ilham olmuştur.

Tarihçiler, çiftçilerin ne kadar radikal olduğunu tartışmaya devam ediyor ama hiç şüphe yok ki çoğu kurumsal devletin büyüyen sahasına karşıydı ve liderlerinin çoğu hedef kitleleri Wall Street karşıtı söylemiyle kışkırttılar. Halk Partisi 1892 yılında Omaha, Nebraska'daki ilk kongresinde, "irgat gibi çalışan milyonlarca insanın

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi, http://gantep.org

kazancı, insanlık tarihinde emsali olmayan birkaç kişiye muazzam servetler yapmak için küstahça çalınıyor; karşılığında da bu mal sahipleri cumhuriyeti küçümsüyor ve özgürlüğü tehlikeye atıyorlar. Hükümet adaletsizliğinin aynı üretken rahminden iki büyük sınıf doğurduk: Baldırı çıplaklar ve milyonerler,"[28] açıklamasıyla bir yer edindi. Halkçıların çağrısı Güney, Ortabatı ve Batı bölgeleriyle sınırlı olmasına karşın, Halk Partisi 1892 yılında başkanlık seçimlerinde oyların neredeyse %9'unu kazanarak beş ortabatı ve batı eyaleti elde etti. Üç vali, beş senatör ve on kongre üyesi de dahil olmak üzere 1.500'ün üzerinde aday çıkardı. Halkçılar 1894'te oylarını ikiye katlayarak yedi kongre üyesi ve altı senatör çıkardılar.

Orta sınıfın çoğu, kişisel hırsla hareket eden bireylerin topluma daha faydalı olabileceği kavramını esas alan bir ekonomiye karşı aynı tepkiyi paylaşıyordu. Orta sınıf Amerikalılar sadece 1877'deki Büyük Grev'de demiryolu grevcilerinin tarafını tutmakla kalmadılar, Edward Bellamy'nin çok sevilen 1888 ütopik sosyalist romanı *Geçmişe Bakış*'ı da bir solukta okudular. Çok kısa sürede bir milyondan fazla satan kitap, Harriet Beecher Stowe'un *Tom Amca'nın Kulübesi*'nden sonra (Orijinal adı: Uncle Tom's Cabin) on dokuzuncu yüzyılın ikinci en popüler Amerikan romanıdır.

5 Mayıs 1893'te, Black Friday gününde patlak veren mali kriz, ülkenin bugüne kadar yaşadığı en büyük bunalımı tetikledi. Bu mali kriz upuzun beş yıl sürecekti. Birkaç ay içinde 4 milyon işçi işinden oldu. Kısa süre sonra işsizlik %20'ye yaklaştı.

Devlet, bunalımın nedenlerini tartıştı ve gelecekte ekonomik çöküntüden korunmanın yollarını aradı. 1893 krizinin aşırı üretimden kaynaklandığına inananlar, Amerika Birleşik Devletleri'nin çoğalan ihtiyaç fazlasını tüketmek için yurtdışında daha çok pazara ihtiyacı olduğunu savundular. Diğer taraftan sosyalistler, sendikacılar ve reformcular 1890'lar krizinin *eksik* tüketimden kaynaklandığı düşüncesindeydiler ve farklı bir çözüm önerdiler: İşçilerin Amerika'nın çiftliklerinden ve fabrikalarından ürün satın almaya güç yetirebilmeleri için serveti yurt içinde yeniden pay etmek. Fakat bu yaklaşımı onaylamayan birkaç kapitalist, Amerika Birleşik Devletleri'ni, devleti temelden değiştirecek şekilde dünya işlerine dahil etmeyi tercih ettiler.

Amerika Birleşik Devletleri dış pazarlarda ve doğal kaynaklarda hak talep etmeden önce bunu sağlamak için buhar gücüyle çalışan modern bir donanmaya ve dünyanın her yerinde üslere ihtiyacı vardı. Amerika Birleşik Devletleri 1889 yılında Pago Pago Pasifik adasının limanını topraklarına kattı ve 1890 ila 1896 yılları arasında yeni bir donanma kurdu.

Pago Pago sadece bir başlangıçtı. 1893 yılında, Honolulu'da ABD bakanıyla çalışan ve ABD deniz piyadeleri ve denizcileri tarafından desteklenen Amerikan şeker

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rahley.org

kamışı yetiştiricileri Hawaii Kraliçesi Liliuokalani'yi devirip başkan olarak yerine, bir ananas patronu olan James Dole'nin kuzeni Amerikan Sanford Dole'yi getirdiler. Amerika Birleşik Devletleri 1898 yılında Hawaii'yi topraklarına kattı. Başkan William McKinley bunu "Belli Kader"[29] olarak nitelendirdi.

Amerika Birleşik Devletleri, Küba'yı İspanyol zulmünden kurtarmak niyetiyle 25 Nisan 1898 tarihinde İspanya'ya karşı savaş ilan etti. Mücadele binlerce mil uzaktaki Manila Bay'de başladı ve Amiral George Dewey 1 Mayıs'ta İspanyol filosunu imha etti. Bir emperyalist karşıtı, "Dewey Manila'yı bir adam ve tüm kurumlarımızı kaybederek aldı,"[30] dedi. Savaş üç ay sürdü.

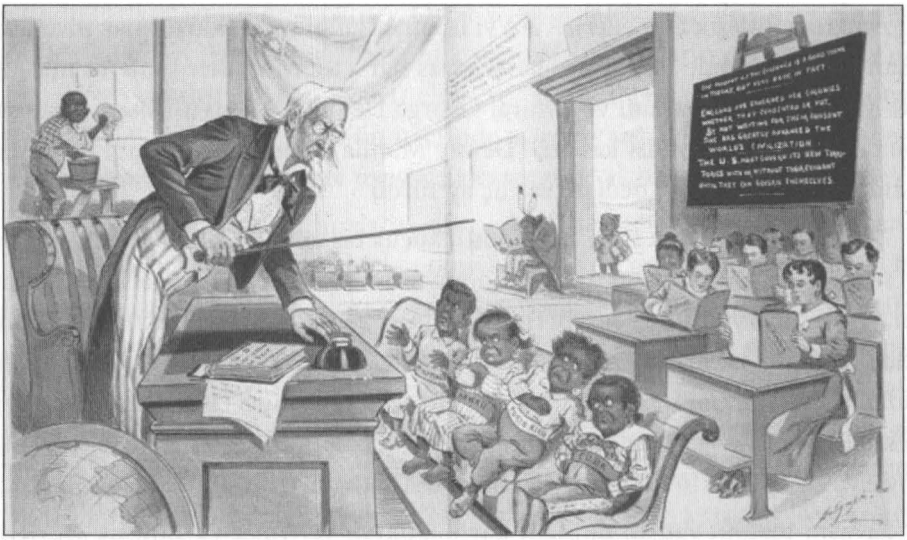
Dışişleri Bakanı John Hay, "olağanüstü küçük bir savaş,"[31] ifadesini kullandı. Herkes savaşın olağanüstü olduğunu düşünmüyordu. 15 Haziran 1898 tarihinde Amerikan Anti-Emperyalist Birliği ABD'nin Filipinler ve Porto Riko ilhakını engellemeye çalıştı. Birliğin saflarında Andrew Carnegie, Clarence Darrow, Mark Twain, Jane Addams, William James, William Dean Howells ve Samuel Gompers gibi önde gelen kişiler vardı. Ancak anti-emperyalistlerin çabaları, haklı bir davada savaşın zaferiyle ve kolay zaferin heyecanıyla dolduruşa getirilmiş bir ulus için, etkili olmadı.

Savaşın tozunu yatışıp dumanı kaybolduktan ve Amerika Birleşik Devletleri, Hawaii'yi topraklarına kattıktan sonra İspanya'dan Porto Riko, Guam ve Filipinler'i alarak bir yurtdışı imparatorluğu için ilk adımı atmış oldu. Filipinler, Çin'e giden gemiler için ideal bir yakıt ikmali durağı gibi görülüyordu. Beyaz Saray'da her gece volta atıp "Yüce Tanrı'ya" bir yol göstermesi için dua ederek adaları ne yapacağı konusunda bocaladıktan sonra McKinley, Rudyard Kipling'in "beyaz adamın yükü"[32] diye adlandırdığı dünyanın en "aşağı" ırklarından birini medenileştirme fırsatını değerlendirerek, tercihini istiladan yana yaptı.

Emilio Aguinaldo liderliğindeki Filipinliler yıllardır İspanyol yönetimine isyan ediyorlardı ve safça, Amerika Birleşik Devletleri'nin bağımsızlıklarını kazanmalarına yardım edeceğine inandılar. Bir anayasa hazırladılar ve 23 Ocak 1899 tarihinde Aguinaldo'nun başkan olduğu bir cumhuriyet kurdular. 4 Şubat'ta ABD güçleri Manila'da ateş açtı. ABD gazeteleri bunu 22'sinin öldürüldüğü ve 125-200'nün yaralandığı ABD askerlerine karşı sebepsiz bir Filipin saldırısı olarak bildirdiler. Filipinler'in kaybıysa binlerle ifade ediliyordu. Gazeteler, bu saldırının imparatorluk davasına destek mitingi olmasını ve için için itiraz edilen anlaşmayla ilgili ki bu anlaşmaya göre Amerika Birleşik Devletleri Filipinler için İspanya'ya 20 milyon dolar ödeyecekti, Senato onayını sağlamasını öngörüyorlardı. *New York World*, Amerika Birleşik Devletleri'nin "hiç beklenmedik bir anda, habersizce imparatorluğun gerçekleriyle... Yönetmek için fethetmeliyiz. Fethetmek için öldürmeliyiz...

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rafiey.org

Karşı karşıya,"[33] olduğunu belirtti. Anlaşmanın muhataplarına askerleri desteklemeleri için baskı yapıldı. Ohio milletvekili General Charles Grosvenor, "Bayrağımızı ateşe verdiler. Askerlerimizi öldürdüler. Öldürülenlerin yerdeki kanı intikam için feryat ediyor,"[34] dedi.

Hem gelişmekte olan Amerikan emperyalizmini hem de ülkenin devam eden zulümlerini hicveden Ocak 1899 tarihli Puck dergisinin karikatürü Filipinler, Hawaii, Porto Riko ve Küba'yı Sam Amca'dan ders alan çocuklar gibi resmediyor. Arka sıralarda, üzerlerinde Amerikan'ın çeşitli eyaletlerinin yazılı olduğu kitapları okuyan çocuklar oturuyor. Odanın bir köşesinde Kızılderili bir çocuk kitabını ters tutuyor, Çinli bir çocuk da "Açık Kapı'nın" ağzında bekliyor. Sol üst köşede bir zenci Amerikalı hizmetçi gibi sınıfın camını silmekle meşgul. Ve karatahtada şöyle yazıyor: "Yönetilenlerin rızası teoride iyi bir şey ama gerçekte pek öyle değil; İngiltere, sömürgelerini razı olsalar da olmasalar da yönetmiştir. Onların rızasını beklemeyerek dünya medeniyetinde büyük ilerlemeler kaydetmiştir. ABD yeni topraklarını yönetmelidir ve insanları kendi kendilerini yönetebilecek duruma gelene kadar, razı olup olmadıklarını gözetmemelidir."

Chicago Tribune, Senato müzakeresini "Andy Johnson'ın suçlama davasından beri"[35] en şiddetli tartışma olarak ifade etti. Massachusetts Senatörü George Frisbie Hoar, Amerika Birleşik Devletleri'nin "fiziksel güce, hürriyetsiz ırkları ve bağımlı devletleri yönetmek üzerine kurulu, bir sınıfın sonsuza kadar yönetmek ve diğer sınıfların sonsuza kadar itaat etmek zorunda olduğu adi, sıradan bir imparatorluk"[36] haline gelebileceği konusunda uyardı. Çok fazla baskı ve bu durumun ABD'nin Filipinler üzerinde sürekli kontrolünü gerektirmediği güvencesinden sonra antlaşma, üçte iki ihtiyacı üzerinden bir oy farkla kabul edildi. Hoar, daha sonra

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Amerika Birleşik Devletleri, "Filipinler halkının kendileri için kurmuş oldukları Cumhuriyeti parçaladı, onları bağımsızlıklarından mahrum etti ve Amerikan gücüyle orada, halkın kendi iradesine karşı sakındığı bir Hükümet kurdu,"[37] dedi. Senatör Richard Pettigrew Filipin bağımsızlığı ihanetini "yüzyılın en büyük uluslararası suçu"[38] şeklinde dile getirdi.

Filipinliler isyancılara yiyecek ve barınak sağlayarak onları kararlılıkla desteklediler. Kızılderililerle mücade ederken mükemmel sonuç vermiş olan taktikleri kullanan bazı Amerikalılar, olağanüstü bir vahşetle karşılık verdiler. Bir pusudan sonra General Lloyd Wheaton, on iki kilometre mesafedeki tüm çevre kasabalarının tahrip edilmesini ve insanların öldürülmesini emretti. İsyancılar, Samar adasında Balangiga'da konuşlu Amerikalılara baskın yapıp oradaki yetmiş dört askerden elli dördünü öldürünce Albay Jacob Smith birliklerine, on yaşından büyük olan herkesi öldürüp adayı "inleyen ıssız bir yere"[39] çevirmeleri emrini verdi. Bazı askerler bu görevi seve seve yerine getirdiler. Bir tanesi ailesine yazdığı mektupta şöyle diyordu: "Savaşçı kanımız kabardı ve hepimiz 'zencileri' öldürmek istedik... Bu avcı insanlar tavşan avında hepsini vurur."[40] ABD subayları yüz binlercesini toplama kamplarına koydu.

ABD'nin Filipinler'in yönetimini almasından yana olan en güçlü destekçilerden biri Indiana Senatörü Albert Beveridge'ti. Beveridge durumu yakından görmek için Filipinler'i ziyaret etti. Filipinler'i ziyarete giden ilk senatör olduğu için, doğrusu görüşleri merakla bekleniyordu. Senatör Albert Beveridge 1900 yılında Ocak ayının ilk günlerinde kalabalık bir senato meclisine konuştu. ABD'nin imparatorluk politikasına dair kaydedilen en abartılı, en açık ve en şovence savunmalardan birini yaptı:

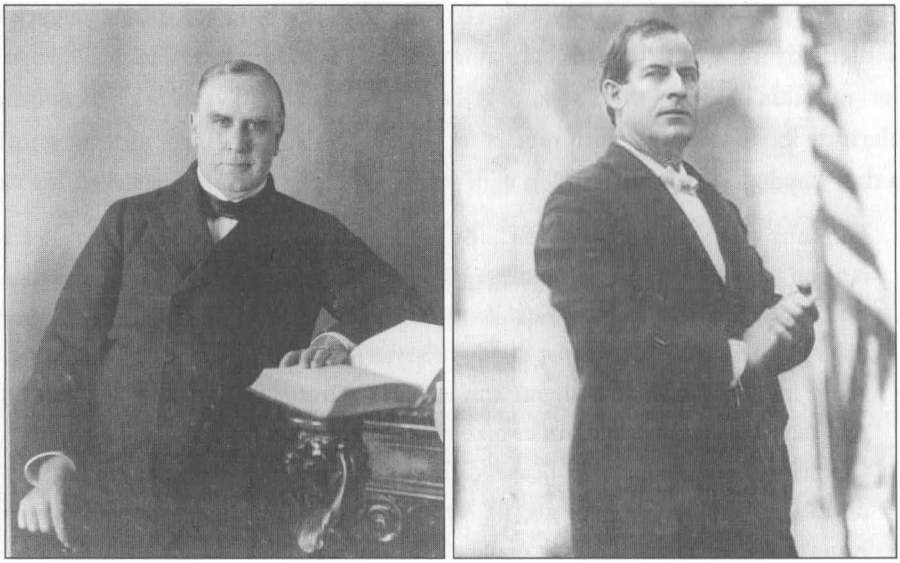
> Filipinler sonsuza kadar bizimdir... Bu ada imparatorluğu tüm okyanuslarda kalan son toprak parçasıdır... Bundan böyle en büyük ticaretimiz Asya ile olmalıdır. Pasifik bizim okyanusumuz. Avrupa, sömürgelerinin en çok tükettiklerine bağlı kalmadan en çok ihtiyaç duyduğu şeyleri daha fazla üretecek. Üretim fazlamız için tüketicileri nerede mi arayacağız? Coğrafya bu soruya cevap veriyor. Asıl müşterimiz Çin... Filipinler bize tüm Doğu'nun kapısında bir üs sağlıyor... Gelecekteki savaşların çoğu ticaret çatışmaları olacak. Bu nedenle, Pasifik'i yöneten güç, dünyayı yöneten güçtür. Ve Filipinler ile, güç olan ve sonsuza kadar Amerikan Cumhuriyeti olacak olan... Tanrı... Amerikan halkını, sonunda dünyanın yenilenmesine yol açan seçilmiş milleti olarak göstermiştir. Bu, Amerika'nın ilahi misyonudur ve bizim için insan için mümkün olan her kazancı, her ihtişamı ve ger mutluluğu barındırıyor. Bizler dünyanın gelişmesini sağlamak ve hak ettiği huzuru korumak için seçilmiş olanlarız... Yaratıcımızın bizimle ilgili

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi https://kantey.org

kararı bellidir: "Birkaç işi sadakatle yerine getirdin; sana daha fazla sorumluluk vereceğim." [41]

Ama McKinley için asıl ödül, Japonya ve Avrupa güçlerinin yatırım için özel bölgelere böldükleri efsanevi Çin piyasasıydı. Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin piyasasında dışlanmasından korkan Dışişleri Bakanı John Hay, 1899 yılında ilk "açık-kapı" politikasını açıklayarak başka ülkelere de kendi etki alanlarında eşit ticaret hakları tanınmasını önerdi. Yanıtlar genelde belirsiz olmasına rağmen, Hay, bir sonraki Mart ayında bütün ülkelerin açık-kapı prensibini kabul ettiğini açıkladı. Ancak, her türlü yabancı egemenliğe karşı olan Çinli milliyetçiler yabancı işgalcilere ve onların misyoner müttefiklerine karşı büyük bir ayaklanma başlattılar. Boxer Ayaklanması'nı bastırmak için Avrupa ve Japon askerlerine beş bin ABD askeri katıldı.

Nitekim McKinley ve William Jennings Bryan arasındaki 1900 başkanlık seçimlerinde ABD askerleri şartlar mecburiyetiyle Çin'de, Küba'da ve Filipinler'deydi. Demokratik Ulusal Kongre'de Bryan rekabeti "demokrasi ve plütokrasi" arasındaki çekişme olarak tanımladı ve emperyalizm için ateşli bir saldırı başlattı. İmparatorluk fethine aleyhtarlığını Thomas Jefferson ve Abraham Lincoln felsefeleriyle dile

1900 yılı başkanlık seçimleri, Amerikan İmparatorluğu'nun destekçisi ve doğu kuruluşunun sadık bir savunucusu olan Cumhuriyetçi William McKinley (solda) ile bir ortabatı popülisti ve açık sözlü bir anti-emperyalist olan Demokrat William Jennings Bryan'ı (sağda) karşı karşıya getirdi. McKinley'in zaferiyle, Bryan'ın Amerikan İmparatorluğu'na karşı uyarıları acı şekilde göz ardı edilecekti.

Gerçeğin Bir Kitap Ayarı - https://gerilim.org

getirdi. Konuşmasında Jefferson'ın sözlerini yineledi: "Her Amerikalının zihninde bütün ilkelerden daha derine kök salmış bir ilke varsa o da fetihle ilgilenmememiz gerektiğidir." [42] Oy kullanan halk, yavaş yavaş, McKinley ve danışmanlarının ortaya koyduğu yeni imparatorluk rotasına en azından karşı çıkmıyor gibiydi. Sosyalist Eugene Debs neredeyse hiç oy almadı.

Seçimden sonra korkunç cinayetler, tecavüzler ve şimdilerde su tahtası işkencesi denilen bir tür işkenceyle dolu Filipinler vahşet hikâyeleri dolaşmaya başladı. Kasım 1901'de *Philadelphia Ledger's* gazetesi Manila muhabiri bildirdi:

> Bu savaş, kansız, sahte, opèra bouffe işi değil. Bizimkiler acımasızlaştı; erkekleri, kadınları, çocukları, mahkûmları ve esirleri, aktif isyancıları ve şüpheli kişileri, on yaşından büyük olan herkesi yok etmek için öldürüyorlar. Filipinlilerin bir köpekten farklı olmadıklarına dair yaygın bir fikir var... En büyük isteği bir çöp yığını olan bir köpekten. Askerlerimiz "onları konuşturmak için" erkeklerin içine tuzlu su bastılar, ellerini kaldırıp barışçıl bir şekilde teslim olan kişileri esir aldılar ve bir saat sonra, isyancı olduklarına dair en ufak bir delil bile olmadığı halde, kurşunların delik deşik ettiği cesetlerini suda bulanlara ibret olsun diye hepsini bir köprüye dizip tek tek vurdular.[43]

Bir asker aşağıdaki açıklamayı *Omaha World-Herald*'a gönderdi:

> Onları sırt üstü yere yatırıyoruz. Bir adam kollarını ve ayaklarını tutuyor. Sonra ağzına yuvarlak bir çubuk koyup ağzına ve burnuna bir kova su döküyoruz. Pes

ABD askerleri şimdilerde su tahtası dediğimiz işkenceyi uyguladılar. Bir muhabir, "askerlerimiz 'onları konuşturmak için' adamların içine tuzlu su pompaladılar" diye yazdı.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://kantey.org

etmezlerse bir kova daha döküyoruz. Kurbağa gibi şişiyorlar. Korkunç bir işkence olduğunu söyleyebilirim.[44]

Başkan Theodore Roosevelt adaların huzura kavuştuğunu açıklayana kadar mücadele üç buçuk yıl devam etti.

Amerika Birleşik Devletleri toplamda 126.000 asker görevlendirdi. Askerlerden 4.374 kişi sağ dönmedi.[45] Filipinliler arasında ölü sayısı çok daha fazlaydı. Belki 20.000 gerilla ve çoğu koleradan ölen en az 200.000 sivil.[46] Amerikalılar kendilerini, geride kalanlara medeniyet yaydıklarını düşünerek teselli ettiler. Ama bu medeniyetin fiyatı oldukça fazlaydı: 400 milyon dolar. Senatör Beveridge bunun iyi değerlendirilmiş bir harcama olduğu fikrindeydi. Ama Beveridge gerçek maliyeti yabana atıyordu. Uzun bir süre dünyadaki demokratik ve devrimci hareketlere ilham kaynağı olmuş olan Washington ve Jefferson Cumhuriyeti çok yakında anlamlı bir değişimin düşmanı ve statükonun savunucusu olacak bir yola girmişti.

Şubat 1901'de, ABD askerleri, McKinley'sözleriyle, Filipinlileri kalkındırırken, medenileştirirken ve Hıristiyanlaştırırken, ABD Kongresi, Küba'nın bağımsızlığına ilişkin hayalleri yok etti. ABD'ye gelecekte Küba meselelerine müdahale etme hakkı tanıyan, Küba'nın biriktirebileceği bir borç miktarı belirleyen, Küba'nın antlaşma imzalama yetkisini sınırlayan ve Amerika Birleşik Devletleri'ne Guantanamo Koyu'nda Panama Kıstağı'na doğudan yaklaşmayı sağlayacak bir deniz üssü veren Platt Değişiklik'i onaylattırdı. Ameri Birleşik Devletleri, değişiklik Küba Anayasası'na dahil edilene kadar ordunun çekilmeyeceğini açıkladı.

Ölen Filipinlilerin cesetleri

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://kitantey.org

Savaştan sonra Amerikan işadamları akın edip tüm serveti kapıştılar. United Fruit Company, şeker kamışı üretimi için dönüm başına 20 sentten 1.9 milyon hektar arazi aldı. 1901 itibariyle Bethlehem Steel ve diğer ABD işletmeleri Küba minerallerinin %80'nine sahip oldular.

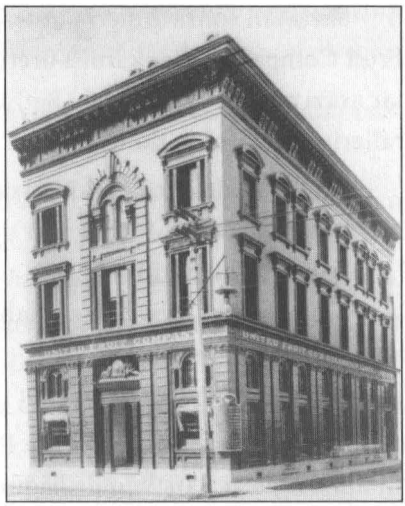
Eylül 1901'de, yirmi sekiz yaşındaki anarşist Leon Czolgosz, Buffalo'da Pan-Amerikan Fuarı'nda McKinley'yi vurdu. Anarşist arkadaşlarından biri Czologsz'ın "Amerikan hükümetinin Filipin adalarında yaptığı zulümlerden"[47] yakındığını söyledi. İşe bakın ki, suikast çok daha kararlı bir emperyalistin göreve gelmesine yol açtı: Teddy Roosevelt.

Yeni başkan, Panama Kıstağı yoluyla Karayipler'i Pasifik'e bağlayacak bir kanal olasılığının kokusunu aldı. Ama Panama, Amerika Birleşik Devletleri'nin sunduğu 10 milyon dolar karşılığında bağımsızlığından vazgeçmeyi reddeden Kolombiya'nın eyaletiydi. Roosevelt meseleleri kendi yöntemleriyle halletti ve "Bogotalı boğazkesenlerden"[48] kanal güzergâhını ele geçirdi. Amerika Birleşik Devletleri bir devrim planladı: Kolombiya ordusunu uzak tutacak bir savaş gemisi gönderdi ve hiç vakit kaybetmeden Panama'nın bağımsızlığını tanıdı. ABD, Panama Kanal Bölgesi'ne ek olarak, Küba'dan zorla aldığı hakkı, Panama'nın işlerine müdahale etme hakkını da elde etti. Dışişleri Bakanı Elihu Root, kanal yapmanın gelecekte Amerika Birleşik Devletleri'ni bölgeyi kontrol altında tutmak zorunda bırakabileceği uyarısında bulundu.

Küba'da bir şeker pancarı tarlası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://turkey.org

New Orleans'taki United Fruit Company ofis binası. İspanyol-Amerikan Savaşı Amerikan işadamları için oldukça kârlı olduğunu kanıtladı. Savaş bittikten sonra United Fruit Company, şeker kamışı üretimi için dönüm başına 20 sentten 1.9 milyon hektar arazi aldı.)

Amerika Birleşik Devletleri bölgenin güvenliğini sağlamaya, kanalın 1914'te tamamlanmasından çok daha önce başladı. On dokuzuncu yüzyılın sonunda ve yirminci yüzyılın başında ABD'nin Orta Amerika'daki yatırımı hızla arttıkça United Fruit Company ve diğer ABD şirketleri çıkarlarını koruyacak istikrarlı, uyumlu hükümetlerde ısrar ettiler. Amerikalılar muz ve kahve tarlalarını, madenleri, demiryollarını ve benzer yatırımları ele geçirdiler. İhracat için ürün üretimine o kadar çok arazi ayrıldı ki ülkeler vatandaşlarının yiyecek ihtiyacını temin etmek için gıda ithalatına bağımlı hale geldiler. Devlet geliri hiç değilse yığılan borçlarını yabancı bankalara bildirme imkânı verdi.

Amerikan işadamlarının büyüyen yatırımlarını korumak ordunun yiyici ve diktatör hükümetleri sürekli desteklemesini ve devrimci hareketleri bastırmasını gerektiriyordu. 1905 yılının başında, dışişleri bakanı olmuş olan Root, açık yüreklilikle yazdı: "Güney Amerikalılar artık bizden nefret ediyor. Bunun en büyük sebebi de kendilerini horladığımızı ve ezmeye çalıştığımızı düşünmeleridir."[49] 1900 ve 1925 yılları arasında, Amerika Birleşik Devletleri Latin Amerika'da defalarca askeri müdahalede bulundu. 1903, 1907, 1911, 1912, 1919, 1924 ve 1925'te Honduras'a; 1906, 1912 ve 1917'de Küba'ya; 1907, 1910 ve 1912'de Nikaragua'ya; 1903, 1914 ve 1916'da Dominik Cumhuriyeti'ne; 1914'te Haiti'ye; 1908, 1912, 1918, 1921 ve 1925'te Panama'ya; 1914'te Meksika'ya ve 1920'de Guatemala'ya asker gönderdi.[50] Daha sık müdahale etmemesinin tek nedeniyse çoğu zaman kalıp ülkeleri uzun süre işgal etmesiydi: 1912'den 1933'e kadar Nikaragua'yı, 1914'ten 1933'e kadar Haiti'yi, 1916'dan 1924'e kadar Dominik Cumhuriyeti'ni, 1917'den 1922'ye kadar Küba'yı ve 1918'den 1920'ye kadar da Panama'yı işgal etti.

Honduras'ta önce İspanyollar, sonra İngilizler ve daha sonra da Amerikalılar egemenlik kurdu. 1907 itibariyle ülkenin dış borcu 124 milyon dolar, milli geliri 1.6 milyon dolardı.[51] 1890 ve 1910 yılları arasında yabancı muz şirketleri ülkeyi değiştirdi. Önce Vaccaro kardeşler, sonra da Sam "Muz Adam" Zemurray büyük araziler satın aldılar ve hükümet yetkililerinin işlerin sorunsuz yürümesini sağlaması

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi | https://rahtey.org

gerekti. Çok geçmeden Bostonlu United Fruit Company de onlara katıldı. Siyasi iktidarsızlık 1907 yılından itibaren Amerika Birleşik Devletleri'ne askeri müdahalede bulunması ve pasif Manuel Bonilla hükümetini yeniden kurması için bahane sundu. Ayrıca, Honduras borcunun kontrolünde İngiliz bankacıların yerini de ABD'li meslektaşları aldı. Siyasi ortamın düzelmesiyle United Fruit 1918'de 14.000 hektar olan topraklarını 1922'de 61.000'e ve 1924'te 88.000'e çıkardı.[52] 1929 yılında Zemurray tüm malını United Fruit'a sattı ve şirketin üst düzey yetkilisi oldu. Honduras halkı o zamandan beri yoksul kalmıştır.

Nikaragualılar için de durum daha iyi olmadı. Smedley Butler komutasındaki ABD deniz piyadeleri, ABD çıkarlarına dost bir hükümet kurmak için 1910'da araya girdiler. ABD'nin artan hâkimiyeti Nikaragualıların hiddetlenmesine yol açınca Butler'in denizcileri isyancıları bastırmak için yeniden müdahale ettiler ve mücadelede iki bin Nikaragualıyı öldürdüler. Butler, esas görevinin ABD ticaretini ve bankacılık çıkarlarını korumak olduğunu anlamaya başlıyordu. Bunu savaş sırasında eşine yazdığı mektupta da dile getirdi: "Bu açgözlü domuzların mücadelesi için savaşırken bir sürü insanın canına kıymak korkunç bir şey... Hem de sırf Brown Bros.'un burada biraz parası var diye."[53] Roosevelt'in bölgedeki çatışmaları barışçıl yollarla karara bağlamak için 1907 yılında büyük tantanayla kurmuş olduğu Orta Amerika Mahkemesi, ABD müdahalesini suçlayınca ABD yetkilileri, bu karara aldırmadan mahkemenin yetkisini ortadan kaldırdılar. ABD askerleri gelecek yirmi yıl boyunca ülkeyi işgal edecekti.

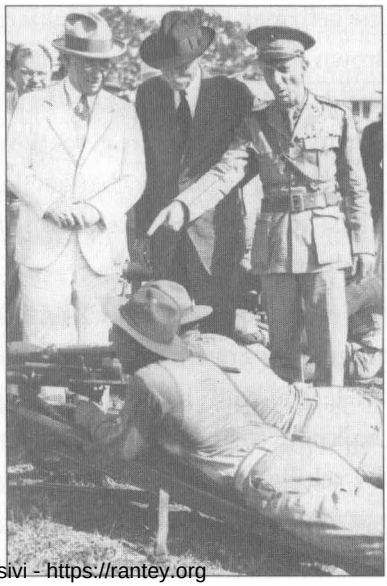
1922 yılında *Nation* dergisi, Butler'in deniz piyadelerinin Brown Brothers emirlerini yerine getirmek için orada oldukları iddiasını yineleyen haberine sert bir başlık attı: "Brown Bros., Cumhuriyeti." Haberde, "Washington'daki Dışişleri Bakanlığı ve Managua'daki Amerikan Bakanı bankacıların özel ajanları gibi hareket ediyor ve istediklerini yaptırmak için gerektiğinde Amerikan deniz askerlerini kullanıyorlar,"[54] açıklaması yapılarak, bankacıların Nikaragua'nın gümrüğü, demiryolu, devlet bankası ve iç gelirleri üzerinde sistemli bir kontrol kurmuş olması ayrıntılarıyla anlatılıyordu.

Augusto Sandino, ülkelerindeki ABD zulmünün boyunduruğunu atmaya kararlı Nikaragualılar arasındaydı. 1927 yılında Augusto Sandino ve gerillaları ABD deniz piyadeleriyle kanlı bir mücadeleye giriştikten sonra dağlara geri çekildi. Bir yıl sonra halkın desteğiyle yeniden ortaya çıkıp işgal güçlerine ve Nikaragua Ulusal Muhafız vekillerine karşı gerilla savaşı açtı. Bir ziraatçı, Dışişleri Bakanı Henry Stimson'a yazdığı mektupta askeri müdahalenin "Amerikan kahve yetiştiricileri için bir felâkete" dönüştüğünü söylüyordu. "Bugün bizden nefret ediliyor ve tenezzül

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi https://kitrey.org

edilmiyor. Bunun tek sebebi Amerikan deniz askerlerinin Nikaragualıları kendi ülkelerinde görevlendirilmiş olmasıdır."[55] Bunu anlayan ve Orta Amerika'daki ABD askeri müdahalesinin Japonların Mançurya'daki faaliyetlerine karşı çıkma hakkını baltalamasından endişe eden Stimson, Ocak 1933'te Nikaragua'daki deniz askerlerini geri çekerek işleri Anastasio Somoza liderliğinde Ulusal Muhafız'a teslim etti. Deniz piyadelerinin geri çekilmesiyle, Sandino müzakere etmeye hazır olduğunu açıkladı, ancak Somoza'nın Ulusal Muhafız'ı tarafından yakalanarak idam edildi. Somoza acımasızca güç kullanarak 1936 yılında başkanlığı ele geçirdi ve bir sonraki yirmi üç yıl boyunca kendisi de iki oğlu da bu acımasızlıktan vazgeçmeyeceklerdi. Ancak yirmi üç yılın sonunda Sandino anısına Sandinista adıyla anılan devrimci hareketi Ronald Reagan başkanlığındaki ABD ile yeni bir savaş başlatarak onları devirmeyi başardı.

Başka ülkelerde müdahale konusunda Tümgeneral Smedley Butler kadar tecrübeli değildi. 1898'de İspanya'ya karşı savaş başladığında Butler on altı yaşında deniz piyadesi olarak askere yazıldı. Önce Filipinli asilere karşı savaştı ve daha sonra Çin'de Boxer Ayaklanması'nın bastırılmasına yardım etti. Çok geçmeden, birbiri ardına Orta Amerika müdahalelerini komuta etti. İki Onur Madalyası'na layık görülen Butler, I. Dünya Savaşı'nda da Fransa'da 13. Alay Komutanlığı'nın başındaydı. Bu hizmet için Ordu Üstün Hizmet Madalyası, Deniz Kuvvetleri Üstün Hizmet Madalyası ve Fransızların Siyah Yıldız Nişanı'nı aldı. Yiğit adam Butler, *Savaş bir Rakettir* adında bir kitap yazdı. Ordu mensuplarının çoğu hâlâ kitabından bahsediyor ve yazdıklarına hayran kalıyor.

General Smedley Butler, Filipinler, Çin ve Orta Amerika'da savaştı. "Dev Şirketler, Wall Street ve Bankacılar için birinci sınıf fedai... Kapitalizm için bir gangster" olduğunu yazdı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Uzun ve bol madalyalı bir hizmetin sonunda geçmişe bakıp üniformalı yıllarını düşündüğünde şunları anlatıyordu:

> Otuz üç yıl dört ayımı bu ülkenin en faal askeri gücünün, Deniz Piyade Teşkilatı'nın aktif bir üyesi olarak geçirdim. Teğmenlikten Tümgeneralliğe kadar tüm subay rütbelerinde görev yaptım. Ve o dönemde, vaktimin çoğunu Dev Şirketler, Wall Street ve Bankalar için birinci sınıf fedai olmakla geçirdim. Kısacası bir şantajcı, kapitalizm için bir gangsterdim.
>
> 1914 yılında Amerikan petrol çıkarları için Meksika'nın, özellikle de Tampico'nun emniyetli hale getirilmesine yardım ettim. National City Bank adamları gelirlerini toplasınlar diye Haiti ve Küba'nın uygun bir yer haline getirilmesine katkıda bulundum. Wall Street menfaatine yarım düzine Orta Amerika cumhuriyetinin zorla alınmasında benim parmağım vardı. Haraç kesme raporu uzun. 1909-1912 yılları arasında uluslararası Brown Brothers bankası için Nikaragua'nın arındırılmasına yardım ettim. 1916'da Amerikan şeker çıkarları için Dominik Cumhuryeti'ne ışık tuttum. Çin'de Standart Oil'in yolunu açmaya katkıda bulundum...
>
> Ben, o yıllarda, arka odadaki adamların diyebileceği gibi, müthiş bir raket-tim. Geriye dönüp bakınca, Al Capone'ye birkaç ipucu vermiş olabileceğimi düşünüyorum. Yapabildiği en iyi şey raketini üç bölgede kullanmaktı. Ben üç kıtada kullandım.[56]

Butler emekli olduktan çok sonra, ABD askerleri ve istihbarat operatörleri Amerikan sermayesinin ekonomik ve jeopolitik çıkarlarını savunmak için dünya genelinde yayılmaya devam ettikleri için savaş bir "raket" kalacaktı. Bazen, geride bıraktıklarının yaşamlarını iyileştireceklerdi. Ama ilerleyen sayfalarda detaylı bir şekilde anlatacağımız üzere, genelde acı ve sefalet bırakacaklardı. Amerikan İmparatorluğu'nun sicili pek temiz değil. Ama eğer Amerika Birleşik Devletleri, insanlığın ilerlemesini sağlamaktan ziyade ilerlemesini geciktirmesine olanak tanıyacak bu tür temel yapısal reformları her zaman üstlenecekse, bu ülkenin geçmişiyle mertçe ve dürüstçe yüzleşmek gerekir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

1. Bölüm

I. DÜNYA SAVAŞI:

Lenin'e Karşı Wilson

1912 seçimleri, Princeton Üniversitesi eski rektörü ve New Jersey valisi Woodrow Wilson'ı iki eski başkana -Theodore Roosevelt ve William Howard Taft- ve Sosyalist Eugene Debs'e karşı dört partili sıkı bir mücadelede keşfetti. Wilson, seçmenler kurulu oylamasını kolayca kazanmasına rağmen, halk oylaması daha yakındı: İlerici Parti adayı Roosevelt için yüzde 42 ile yüzde 27, Taft için de yüzde 23 aldı. Dördüncü kez aday olan Debs'in oy oranıysa yüzde 6'da kaldı.

Wilson hizmete ve devlete şu anki seleflerinden ya da haleflerinden çok daha uzun süre damgasını vuracaktı. Hem anne hem de baba tarafından Presbiteryen papazların soyundan gelen Wilson son derece katı ve ahlaki açıdan insanı çileden çıkaracak kadar ödünsüz olabilirdi. Katılığını körükleyen şey çoğu zaman, Tanrı'nın planını gerçekleştirildiğiyle ilgili tehlikeli inancıydı. ABD'nin küresel misyonu konusunda selefleriyle aynı anlayışı paylaşıyordu. 1907 yılında Princeton rektörü, "Devletlerin kapalı kapıları yumruklanmalı... Finansörler tarafından elde edilen imtiyazlar devletin bakanları tarafından korunmalıdır, bu süreçte inatçı devletlerin bağımsızlığı tehlikeye atılsa bile,"[1] dedi. Yapmış olduğu açıklamanın arkasında durarak, inatçı devletlerin egemenliğini tekrar tekrar çiğneyecekti. Güneyli atalarının beyaz ırkın üstünlüğü fikrine de katılıyordu ve görevde olduğu dönem boyunca federal yönetimi ayırmak için adımlar attı. Wilson, dile düşmüş bir ırkçılık filmi olmasına rağmen, D.W. Griffith'ın *Bir Ulusun Doğuşu* (Orijinal adı: Birth of a Nation) filminin 1915'te Beyaz Saray'da kabine üyeleri ve aileleri için gösterilmesine önayak oldu. Filmde kahraman bir Ku Klux Klan atını dörtnala koşturuyor ve tam zamanında yetişerek beyaz güneylileri, özellikle de çaresiz kadınları uygarlıktan yoksun, şehvet meraklısı azatlı kölelerin ve ahlaksız beyaz müttefiklerinin

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

elinden kurtarıyordu. Bu, o sıralarda William Dunning ve öğrencilerinin Columbia Üniversitesi'nde alttan alta yaydıkları sapkın bir tarih fikriydi. Wilson, filmi izledikten sonra şöyle yorumladı: "Yıldırım ile tarih yazmak gibi. Benim tek üzüntümse hepsinin korkunç derecede gerçek olması."[2]

Richard Hofstadter'ın yetmiş yıl önce söylediği gibi, Wilson'ın "siyasi kökleri Güney'e, entelektüel gelenekleri İngiltere'ye aitti." Wilson, İngiliz düşünürler arasında en çok Walter Bagehot'un muhafazakâr görüşlerinden etkilenmiştir. Bagehot etkisi, Wilson'ın 1889 *Devlet* (Orijinal adı: The State) incelemesinde çok belirgindi. Bu çalışmasında Wilson şöyle yazıyordu: "Politikada hiçbir radikal roman güvenle denenemez. Hiçbir değer sonucuna ulaşılamaz... Yavaş ve kademeli geliştirme, dikkatli uyarlamalar ve iyi yönde büyüme değişiklikleri yöntemi hariç." Amerikan Devrimi'ni istemesinin nedeni, ona göre bir devrim olmamasıydı. Diğer taraftan Fransız Devrimi, nefret edilen bir şeydi. Thomas Jefferson'ın devrimi genel olarak, Fransız Devrimi'ni özel olarak benimsemesinden acı duyuyordu. Emek ve tarım radikalizmini onaylamıyordu ve işçilerden çok şirketlerden yanaydı. Kısacası, Wilson herhangi biçimde bir radikal değişime son derece karşıydı.[3]

Wilson'ın devrime karşı duyduğu nefret ve ABD ticareti ve yatırımına sarsılmaz desteği başkanlığını etkileyecek ve hem iç hem de dış politikalarında belirgin bir rol oynayacaktı. 1914 yılında Dış Ticaret Kongresi'ne, "Bu ülkenin ticaretinin tam olarak gelişmesinden ve dış pazarlarda hak kazanmasından daha çok ilgilendiğim bir şey yok,"[4] dedi.

Bu fikirler birlikte Wilson'ın, Amerikan bankacıların ve işadamlarının, özellikle de petrolcülerin devrimin sonucunda büyük çıkar elde ettikleri Meksika'ya karşı politikasını şekillendirdi. 1900 ve 1910 yılları arasında, Meksika'daki ABD yatırımları, Amerikalıların Meksika servetinin neredeyse %43'üne, Meksikalıların sahip olduğunun %10 fazlasına sahip oldukları kabul edilirse, yaklaşık 2 milyar dolara katlandı.[5] Yalnız William Randolph Hearst 17 milyon dönüm toprak ele geçirdi.

ABD ve İngiliz şirketleri Porfirio Díaz'ın otuz yıllık diktatörlüğü altında büyümüş, Meksika minerallerinin, demiryollarının ve petrolünün hemen hemen tümünü ele geçirmişlerdi.[6] Francisco Madero'nun devrimci güçleri 1911 yılında Díaz'ı devirdiğinde endişelenmek için sebepleri vardı. Birçok ABD'li işadamı yeni rejim hususunda hemen huysuzlaştı ve Victoriano Huerta, ABD Meksika Büyükelçisi Henry Lane Wilson'ın desteğiyle Taft yönetiminin son günlerinde Madero'nun yerini alınca, onayladı.[7] Ama Woodrow Wilson iktidara gelince sadece meşruiyetini sorguladığı yeni hükümeti tanımayı reddetmekle kalmayıp Meksika sınırına

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://fanfey.org

on binlerce asker, Tampico ve Vera Cruz Limanı yakınındaki petrol alanlarına savaş gemileri gönderdi.

Bir zamanlar Latin Amerikalılara "iyi adamları seçmeyi"[8] öğretme arzusunu dile getirmiş olan Wilson, doğrudan müdahale edip Huerta'yı devirmek ve geri kalmış Meksikalılara iyi hükümet dersi vermek için can atıyordu. ABD deniz askerlerinin Tampico'da gezinmesi ve savaş bölgesinde izinsiz dolaştıkları için tutuklanmasıyla, 14 Nisan 1914'te istediğini aldı. Meksika komutanı askerleri birkaç saat sonra serbest bırakıp hem kendilerinden hem de ABD komutanları Amiral Henry Mayo'dan özür diledi. Mayo, böyle bir hakaret karşısında özrü kabul etmeyi reddetti. Meksika kuvvetlerinin Amerikan bayrağına yirmi bir kez silah selamı vermesini istedi. Buna karşılık olarak General Huerta da özür diledi ve sorumlu Meksikalı subayı cezalandırma sözü verdi. Dışişleri Bakanı William Jennings Bryan ve Deniz Kuvvetleri Sekreteri Josephus Daniels'ın itirazları üzerine Wilson, Mayo'yu destekledi. Huerta'nın iki tarafın karşılıklı selamlaşması teklifini reddetti ve Kongre'nin ABD ordusunun "tüm haklarını ve ABD'nin onurunu"[9] tanımasını istedi. Kongre memnuniyetle razı oldu. Wilson, Meksika'ya yedi savaş gemisi, dört tane tam tayfalı deniz askeri nakliye gemisi ve çok sayıda torpido muhribi gönderdi. Vera Cruz'daki Meksikalılar ABD'nin bir gümrük dairesine el koymasına direnince 150'den fazlası öldürüldü. Altı bin deniz askeri yedi ay boyunca Vera Cruz'u işgal etti.

Ağustos 1914'te ABD'nin desteklediği Venustiano Carranza, Huerta'nın yerine geçti. Ancak, sadık bir milliyetçi olan Carranza, o sırada Pancho Villa'ya destek vererek Meksika Devrimi'ne bir dizi acemice siyasi ve askeri müdahale başlatan Wilson'la pazarlığı reddetti.

Amerika Birleşik Devletleri güneydeki komşularını kontrol altında tutmakla meşgulken Avrupa'da çok daha kötü gelişmeler yaşanıyordu. Avusturya Arşidükü Franz Ferdinand'ın 28 Haziran 1914 tarihinde bir Sırp fanatik tarafından öldürülmesi Ağustos ayında dünyayı insanlığın o güne kadar gördüğü en acımasız katliama ve yıkıma götüren bir olaylar zincirini tetikledi. Genelde Avrupalıların kan döktüğü bu katliam, Büyük Savaş, I. Dünya Savaşı, daha sonra Amerikan Yüzyılı olarak bilinecek bir yüzyılın bitmeyen savaşları, korkunç şiddeti, hayal bile edilemez büyüklükteki insan ve teknoloji barbarlığı için sadece bir başlangıç olacaktı.

Yirminci yüzyıl, iyimserlik belirtisiyle başladı. Savaş, zalim ve ilkel geçmişin uzak bir kalıntısı gibi görünüyordu. Birçok kişi Norman Angell'in 1910'da yayımlanan kitabı *Büyük Yanılsama* (Orijinal adı: The Great Illusion) ile öne sürdüğü iyimser inancı paylaşıyordu: Medeniyet, savaşın ulaşabileceği noktanın çok ötesine ilerlemişti. Böyle bir iyimserliğin gerçekten yanılsama olduğu ispatlandı.

Ücretsiz BDP Kitap Arşivi - https://t.me/tkitap

Avrupa, imparatorluk yarışlarında yüzüyordu. Büyük Britanya, güçlü donanmasıyla, on dokuzuncu yüzyılda en büyük saltanatı sürmüştü. Fakat dünyanın gelişen bölgelerinin ekonomilerinden faydalanan ve yurtiçinde üretime yatırım yapmayan ekonomi modeli, başarısız oldu. 1914 yılında ABD gençlerinin %9'u yüksekokuldan mezun olurken genç İngilizlerde bu oranın sadece %1 olması Büyük Britanya'nın kemikleşmiş sosyal düzenini ve yurtiçine yatırım yapmayışını yansıtıyor.[10] Sonuç olarak, Amerika Birleşik Devletleri, sanayi üretimi açısından Büyük Britanya'yı gölgede bırakıyordu. Aynı kıtadaki rakibi Almanya'nın çelik, elektrik enerjisi, kimyasal enerji, tarım, demir, kömür ve tekstil üretiminde rekabet ediyor olması daha da kaygı vericiydi. Almanya'nın bankaları ve demiryolları büyüyordu ve petrol mücadelesinde, modern donanmaları çalıştırmak için yakıt gerekliliği stratejisinde Almanya'nın ticaret filosu İngiltere'yle arasındaki mesafeyi hızla kapatıyordu. Büyük Britanya şimdi petrolde %65 ABD'ye, %20 Ruslara bağımlıydı ve Ortadoğu'nun, sendeleyen Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçası olan potansiyel yeni rezervlerine göz dikiyordu.

İmparatorluk toprağı kapmaya geç kalan Almanya hakkının yendiğini düşünüyordu. Bu yanlışı düzeltmek istiyordu. Ekonomik ve siyasi yönden Osmanlı İmparatorluğu'na etkisi Büyük Britanya'yı endişelendiriyordu. Büyük Britanya Afrika'yı amaç edindi. Daha fazlasını istiyordu.

Can sıkıcı başka şeyler ortaya çıktı. Topraklarda, hem de Büyük Britanya ve Almanya'nın deniz hâkimiyeti için mücadele ettikleri denizlerde bir Avrupa silahlanma yarışı meydana geliyordu. Büyük Britanya'nın savaş gemilerinin ağır top, zırhlı gemi sınıfı ona üstünlük sağlıyordu... Şimdilik. Avrupa ülkeleri de genç erkekleri büyük, sabit ordulara askere alıyordu.

İşe karışan ittifaklar, yerel çatışmaları küresel krizlere dönüştürmekle tehdit ediyorlardı. Ağustos 1914'te Avusturya-Macaristan Sırbistan'a, bir üçüncü Balkan Savaşı'na benzer savaş ilan edince, olaylar çığırından çıktı. Merkez Güçler –Almanya, Türkiye ve Avusturya-Macaristan –Üçlü İtilaf'a –Fransa, Büyük Britanya, İtalya, Japonya ve Rusya- karşı birleştiler. Çok geçmeden diğerleri de onlara katılacaktı. Savaş alanlarında al kanlar akacaktı.

Bu katliamı sadece Avrupa'nın en büyük sosyalist işçi partileri ve sendikaları önleyebilirdi. Birçoğu sosyalist İkinci Uluslararası örgüte bağlıydı. En büyük çatışmanın Alman işçiler ve onların İngiliz emsalleri arasında değil, sermaye ve emek arasında olduğunu biliyorlardı. Kapitalistler savaşa girdiği takdirde işçilerin peşlerinden gitmeyi reddedeceğini söylüyorlardı. Sömürücüleri zenginleştirmek için ne diye işçiler ölsün ki? Birçoğu genel bir grevden yanaydı. Vladimir Lenin ve Rosa

Ücretsiz BDP Kitap ASM - https://marksist.org

Luxemburg gibi daha radikal olanlar savaş başlaması halinde kapitalist rejimleri devirmeye ant içtiler. Bu deliliği durdurmak meclisteki büyük çoğunluğu Sosyal Demokratların oluşturduğu Almanya'nın ve Fransa'nın elindeydi.

Ancak, Rus ordularına karşı ülkelerini savunmak zorunda olduklarını iddia eden Alman sosyalistler savaşa destek verince ve otokratik Almanlara karşı savunmaya yemin eden Fransızlar da aynısını yapınca umutlar yerle bir oldu. Sadece Rusya'daki ve Sırbistan'daki sosyalistler pes etmediler. Ülkelerde milliyetçilik enternasyonalizme baskın çıktı, ülkeye sadakat sınıfa bağlılıktan daha ağır bastı. Avrupa'nın toy delikanlıları Tanrı, zafer, açgözlülük ve vatanlarını savunmak uğruna ölmeye gittiler. İnsanlık asla tam olarak kendine gelemediği bir darbe aldı.

Bu katliam, medeniyeti, Henry James'in tabiriyle "kan ve karanlık uçurumuna"[11] itmiş gibiydi. Amerikan sosyal reformcu Rahip John Haynes Holmes, yaşananların her yerdeki reformları mahvetme etkisi olduğunu ifade etti: "Göz açıp kapayıncaya kadar üç yüz yıllık ilerleme eritme potasına atıldı. Medeniyet gitti, barbarlık geldi."[12]

Amerikalıların çoğu Merkezi Güçlere karşı olan Müttefik devletlerin tarafını tutuyordu ama çok azı mücadeleye katılmaktan yanaydı. Tüm siyasi görüşlerden Amerikalılar Avrupa'nın katliamına sürüklenmekten korkuyordu. Eugene Debs, akıllıca sözler sarf ederek işçileri savaşa karşı çıkmaya çağırdı: "Bırakalım kapitalistler kendi mücadelelerini edip ölülerini versinler de yeryüzünde başka savaş olmasın."[13] Savaş raporları duyuldukça savaş karşıtı düşünceler güçlendi. 1915 yılının en popüler şarkısı "I Didn't Raise My Boy to Be a Soldier" (Ben oğlumu asker olsun diye yetiştirmedim) oldu.

Amerika Birleşik Devletleri, Müttefik devletlere karşı konulmaz desteğine rağmen, savaşta tarafsızlık ilan etti. Yine de, birçok Amerikalı, özellikle de Alman, İrlanda ve İtalyan soyundan olanlar Merkez Güçler'in tarafını tutuyorlardı. "Biz tarafsız olmak zorundayız, aksi takdirde karma halkımız birbirine savaş açar,"[14] diye açıkladı Wilson. Ancak bu, eylemden ziyade prensipte bir tarafsızlıktı. Ekonomik çıkarlar şüphesiz Amerika Birleşik Devletleri'ni Müttefik devletler kampına yerleştirdi. Savaşın başladığı 1914 ve Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşa girdiği 1917 yılları arasında ABD bankaları Müttefiklere 2.5 milyar dolar, Merkez Güçlere'yse sadece 27 milyon dolar borç verdi. The House of Morgan özellikle karışarak 1915 ve 1917 yılları arasında İngiliz hükümetinin tek satın alma aracı olarak hizmet verdi. O yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'nde satın alınan Müttefik mühimmatının %84'ü Morgan'ın ellerinden geçti.[15] Genel olarak, Amerika Birleşik Devletleri'nin 1916'ya kadar Büyük Britanya ve Fransa'ya yaptığı 3 milyar dolarlık satış, Almanya

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://anitey.org

ve Avusturya-Macaristan'a yaptığı 1 milyon dolarlık cüzi miktarı gölgede bırakıyordu. Amerika Birleşik Devletleri, Devrim döneminden ve 1812 Savaşı'ndan dolayı her ne kadar Büyük Britanya'ya karşı derin kırgınlıklarını bir kenara atmamış olsa da, Amerikalıların çoğu Müttefik devletleri demokrasiler ve Almanya'yı baskıcı bir otokrasi olarak tanımlıyorlardı. Çarlık Rusya'nın Müttefiklerin tarafında yer alması çok net sınırlar çizmeyi zorlaştırdı. Ve her iki taraf da ABD'nin tarafsızlık haklarını sürekli olarak ihlal etti. Büyük Britanya, üstün deniz gücüne güvenerek, Kuzey Avrupa limanlarına bir abluka başlattı. Almanya, tarafsız gemi trafiğini tehdit eden bir U-bot (Almanca "denizaltı" kelimesi *Unterseeboat* idi) seferiyle misilleme yaptı. Wilson, Müttefik devletlerin ablukasını kabul etti ama Almanya'nın eylemlerine şiddetle karşı çıktı. Bryan, Wilson'ın Müttefiklere meyletmesinin Amerika Birleşik Devletleri'ni savaşa sürükleyeceğini açıkça görebiliyordu ve daha tarafsız bir yaklaşım sürdürmeye çalıştı. Savaşçılara borç olanağı verilmesine karşı çıkmış, "Tarafsız bir ülkenin savaşta sattığı kaçak savaş malzemelerinin en kötüsü paradır, çünkü her şeye o hükmeder,"[16] sözleriyle Wilson'ı uyarmıştı. Wilson, savaşın sona ermesi için ara bulmaya yardımcı olabilmek için tarafsız kalmaya niyetli olsa da, Bryan'ın ABD vatandaşlarının muharip gemilerinde seyahat etmesine engel olma çabasını reddetti.

Mayıs 1915'te Almanya, İngiliz yolcu gemisi *Lusitania*'yı batırarak 128'i Amerikalı olmak üzere 1.200 kişinin ölümüne sebep oldu. Roosevelt, savaş çağrısında bulundu. Baştaki feragatnamelere rağmen, aslında gemi Büyük Britanya'ya silah taşıyordu. Bryan, Wilson'ın her ikisini de tarafsızlık haklarının ihlali olarak görüp, Alman saldırısının yanı sıra Almanya'nın İngiliz ablukasını da kınamasını talep etti. Wilson kabul etmeyince Bryan bu kararı protesto ederek istifa etti. Wilson, 1916'da, "O, bizi savaşın dışında tuttu," sloganıyla seçimleri yeniden kazanmış olmasına karşın, Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşa katılmaması halinde bunun, savaşın sonunda dünyayı şekillendirmede rol almaktan mahrum kalmak olacağına inanmaya başlıyordu.

22 Ocak 1917 tarihinde Wilson, George Washington günlerinden beri çarpıcı bir biçimde Senato'ya ilk resmi başkanlık konuşmasını yaptı. Barış ve gelecek için ideal görüşünü açığa vurdu. Temel Amerikan ilkelerine dayalı "zafersiz barış" çağrısında bulundu: Hür irade, denizlerde serbestlik ve engel ittifakların olmadığı açık bir dünya. Böyle bir dünyanın merkezinde barışı yerine getirebilen bir devletler birliği olacaktı. Bu, ilk olarak Amerika'nın barış hareketi içindeki Kadının Barış Partisi gibi grupların öne sürdüğü bir talepti.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Wilson konuşmasını bitirince Senato büyük bir coşkuyla alkışladı. Colorado Senatörü John Shafroth bu konuşma için "yüzyılın en güzel mesajı"[18] dedi. Atlanta Constitution "Senatörler yaptıkları açıklamalarda 'şaşırtıcı', 'sarsıcı', 'hayret verici', 'Bağımsızlık Bildirgesi'nden bu yana yapılan en asil konuşma' gibi ifadelere yer verdiler. Başka konuşmasından sonra şunları söyledi: 'Ben herkesin arzu ettiği ama imkânsız olduğunu düşündüğü şeyleri dile getirdim. Artık mümkün görünüyor,'"[19] diye yazdı. Cumhuriyetçilerin eleştirilerine rağmen, Wilson'ın barış mesajı Amerikalıların çoğunun en hassas noktasına dokundu. Ancak, iki buçuk yıldır savaşta kan akıtan Avrupalılar o kadar yüce gönüllü hissetmiyordu. Fransız yazar Anatole France "zafersiz barış" için "mayasız ekmek," "hörgüçsüz deve," ya da "genelevsiz bir şehir... Sıkıcı bir şeye" benzediğini ve "kokuşmuş, namussuzca, korkunç, ayıp ve iğrenç,"[20] olabileceğini söyledi.

31 Ocak 1917'de, neredeyse bir yıl aradan sonra Almanya'nın denizaltı savaşına yeniden başlaması ve Meksika'ya Teksas, New Mexico ve Arizona'yı yeniden fethetmesini kolaylaştıracak savaş zamanı askeri ittifakı için beceriksiz itirazı Alman karşıtı düşüncesini güçlendirdi ve müdahale etmek için Wilson üzerindeki baskıyı artırdı. Yine de, Wilson'ın savaşa girmesinin asıl nedeni, görüşmelerde söz sahibi olmayı ancak ve ancak savaşa girmekle garantileyebileceği inancıydı.[21] Jane Addams ve Acil Barış Federasyonu'nun diğer liderleri 28 Şubat'ta Beyaz Saray'da Wilson'ı ziyaret ettiklerinde başkan, "savaşa katılan bir devletin başkanı olarak Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Barış Masası'nda oturacak ama tarafsız bir ülkenin temsilcisi olarak kalırsa en fazla 'kapı aralığından dinler'" açıklaması yaptı. Özet olarak, "aşırı derecede hayranlık duyduğumuz dış politikalar, ancak onlara arka çıkmak ve savunmak için orada bulunduğum takdirde fırsat elde edebilirler"[22] ihtimaline itiraz etti.

2 Nisan 1917 tarihinde Wilson, "Dünya demokrasi için güvenli hale getirilmelidir" diyerek Kongre'den savaş ilan etmesini istedi. Senato'da, Wisconsin Senatörü Robert La Follette'nin de aralarında olduğu altı kişi karşı çıktı ve Kongre'ye seçilen ilk kadın Montana temsilcisi Jeannette Rankin de dahil olmak üzere Meclis'te de elli kişi karşı oy kullandı. Muhalifler Wilson'a bir Wall Street piyonu olarak saldırdı. "Amerikan bayrağına dolar işareti koymak üzereyiz,"[23] suçlamasında bulundu Nebraska Senatörü George Norris. La Follette daha da ileriye giderek Amerikan halkının ona bir farkla savaşa karşı oy vereceğini iddia etti ama karşısavı eskilere dayanıyordu. Hükümetin bir milyon gönüllü çağrılarına rağmen, siper savaşı ve zehirli gaz dehşeti raporları isteği azalttı. İlk altı haftada sadece 73.000 gönüllünün çıkması Kongre'yi zorunlu askerlik başlatmaya mecbur etti. Gönüllü olanlar arasında gelecekteki tarihçi William Langer da vardı. Langer, "erkeklerin Fransa'ya

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - http://kantey.org

gitme ve her şeyden önce cepheye ulaşma gayretini" unutmadı. Bu konuyla ilgili görüşlerini şöyle açıkladı:

> İnsan, neredeyse dört yıllık bir savaştan, Somme ve Verdun civarındaki tehlikeli mücadelenin en ayrıntılı ve en gerçekçi hikâyelerinden sonra siper savaşının her günkü şiddetli acısı hakkında hiçbir şey söylememeyi düşünebilirdi. Baskı yapmadan cephede görev alacak kişiler bulmak imkânsız olurdu. Ama öyle olmadı. Biz ve daha binlerce kişi gönüllü olduk... Amerikan politikasına ya da daha büyük savaş sorunlarına yönelik tek bir ciddi tartışma örneği hatırlamıyorum. Çoğumuz genç olan bizler, sadece macera ve kahramanlık umudundan etkilendik. Sanırım çoğumuz, eğer hayatta kalırsak, hayatın her zamanki, alışılmış seyrinde devam edeceği düşüncesindeydi. İşte heyecan ve risk için büyük bir şansımız vardı. Bu şansı kaçırmayı göze alamazdık.[24]

Savaşta görev almayı teklif eden kişiler arasında elli sekiz yaşındaki Teddy Roosevelt de vardı. Roosevelt, 10 Nisan'da Wilson'ı ziyaret ederek bir grup gönüllüyü savaşa sürükleme izni talep etti. Cepheye gitmeye o kadar hevesliydi ki Wilson'a saldırmaktan vazgeçme sözü bile verdi. Wilson, onun bu isteğini reddetti. Roosevelt onu kararını siyasi hesaplara dayandırmakla suçladı. Wilson'ın kararını eleştirenler arasında yakında Fransa başbakanı olacak Georges Clemenceau da vardı. Clemenceau, Roosevelt'in cephedeki varlığının ilham verici olacağını düşünüyordu.

Babalarının savaşçı ruhu ve vatanseverliğiyle aşılanmış olan Roosevelt'in dört oğlu da askere yazıldı ve savaşı gördü. Ted, Jr., ve Archie savaşta yaralandılar. Ayrıca Ted, Cantigny'de gazla zehirlendi. En küçükleri olan yirmi yaşındaki Quentin, Temmuz 1918'de uçağı düşürülerek öldürüldü. Babası oğlunun ölümüyle aldığı bu darbeyi hiçbir zaman atlatamayacaktı. Theodore Roosevelt'in sağlığı hızla kötüledi ve altı ay içinde, altmış yaşındayken, modern savaşın dehşetine güvenli bir mesafeden tanıklık edebilmiş biri olarak öldü.

Ne yazık ki, tüm Amerikalılar Wilson için Rooseveltlar kadar dünden hazır değildi. Savaş karşıtı görüş ülkenin çok eski dönemlerine dayandığı için Wilson yönetimi, şüpheci halkı davanın doğruluğuna ikna etmek için olağanüstü tedbirler almaya mecbur kaldı. Bu amaçla hükümet, Denverli gazeteci George Creel başkanlığında resmi bir propaganda ajansı -Kamu Bilgiler Komitesi (CPI)- kurdu. Komite, ülke genelinde alışveriş merkezleri, tramvaylar, sinemalar ve kiliseler gibi kamu mekânlarda kısa vatanseverlik konuşmaları yapan "dört dakika erkekleri" olarak bilinen 75.000 gönüllüyü askere aldı. Milleti demokrasi için asil bir haçlı seferi propagandası çığırtkanlığına boğdu ve gazeteleri Alman zulümlerine vurgu yapan haberler yapmaya teşvik etti. Ayrıca, Amerikalıların savaş çabasını eleştiren vatandaşları ele

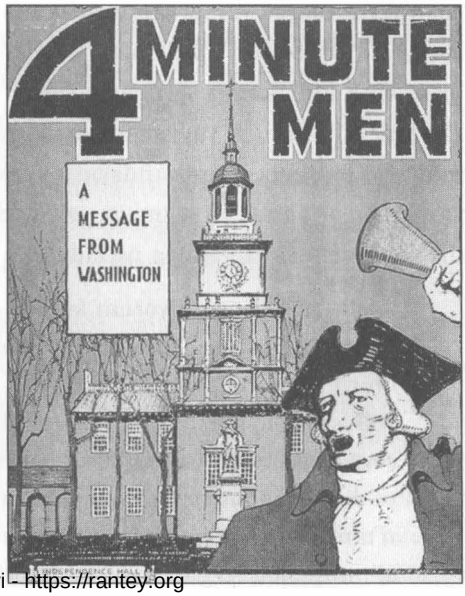
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://kanter.org

vermelerini de istedi. Kamu Bilgiler Komitesi duyuruları dergi okurlarını "kötümser hikâyeler yayan... Barış sloganları atan ya da savaşı kazanma çabalarımızı küçümseyen kişiyi"[25] Adalet Bakanlığı'na bildirmeye çağırıyordu.

Wilson'ın savaş bildirileri ve CPI'ın "demokrasi" vurgusunun temelinde demokrasinin birçok Amerikalı için sadece kapitalist sistemde var olabilen bir tür "laik din" haline gelmiş olduğu gerçeği vardı. Bunu "Amerikancılık" ile ilişkilendirenlerin sayısı da az değildi. Bu, bir dizi tanımlanabilir kurumdan daha fazlası demekti. Creel'in bir keresinde söylediği gibi, bu bir "manevi ilerleme teorisidir." Creel bir başka zaman da şöyle bir açıklama yapmıştı: "Bana göre demokrasi bir dindir ve ben bütün yetişkin hayatım boyunca Amerika'yı dünyanın umudu olarak gösterdim."[26]

Gazeteler, 1898 yılında olduğu gibi ve gelecekteki tüm ABD savaşlarında da olacağı gibi, propaganda çabasına seve seve razı oldular. Victor Clark'ın Tarihi Hizmetler Ulusal Kurulu (NBHS) için yaptığı savaş zamanı basın araştırması dikkate şayan ancak ifşa edici şu sonuca varmıştır: "Amerika'nın gazete yayıncılarının gönüllü işbirliği Amerikan halkına sunulan bilgilerin ve iddiaların Almanya'da uygulanan nominal sıkı askeri kontrol altında olandan daha etkili bir standardizasyonuyla sonuçlandı."[27]

Bu işe tarihçiler de katıldı. Creel, Minnesota Üniversitesi tarihçisi Guy Stanton Ford önderliğinde CPI'ın Sivil ve Eğitim İşbirliği Bölümü'nü kurdu. Charles Beard, Carl Becker, John R. Commons, J. Franklin Jameson ve Andrew McLaughlin gibi ülkenin önde gelen birkaç tarihçisi aynı anda Ford'u destekleyerek ABD amaçlarına

Hükümetin resmi savaş propagandası ajansı, Kamu Bilgiler Komitesi, ülke genelinde kısa vatanseverlik konuşmaları yapacak, "dört dakika erkekleri" olarak bilinen 75.000 gönüllü görevlendirdi. Bu kişiler çok sayıda savaş yanlısı propaganda yaptılar ve Amerikalılara "kötümser hikâyeler yayan... Barış sloganları atan ya da savaşı kazanma çabalarımızı küçümseyen kişiyi" ihbar etme çağrısında bulundular.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

önayak oldular ve düşmanı şeytan gibi gösterdiler. Ford, "Prusya Krallığı'nın Kavalcısı'nı" keşfeden bir CPI broşüründe, "Önlerinde akıllarını ve insanlıklarını verdikleri savaş tanrısı; arkalarında Alman halkını medeniyet kalıntıları üzerinde kanlı simalarıyla pis pis gülümserken yansıttıkları çirkin görüntü"[28] diye açıklıyor.

CPI'ın bir önceki broşürü "Alman-Bolşevik Komplosu" en tartışmalı broşürü olduğunu kanıtladı. Broşürde, CPI'ın yabancı şube başkanının ve eski Eşbaşkanı Edgar Sisson'ın elde ettikleri belgelere dayanarak, Lenin, Troçki ve ortaklarının emperyal Alman hükümeti adına Rus halkına ihanet eden paralı Alman ajanları oldukları iddia ediliyordu. Sisson'ın büyük paralar ödediği belgelerin sahte olduğu Avrupa'da yaygın olarak biliniyordu ve aynı şekilde Dışişleri Bakanlığı tarafından da şüpheli bulundular. Wilson'ın dış politika baş danışmanı Albay Edward House günlüğüne başkana yayımlarının "Bolşevik Hükümeti hususunda gerçek bir savaş ilanı" demek olduğunu söylediğini ve Wilson'ın anladığını belirttiğini yazdı. Yayın dört ay boyunca saklandı. Wilson ve CPI tüm uyarıları göz ardı ederek belgeleri, 15 Eylül 1918 tarihinde başlayarak yedi bölümde basına verdiler.[29] ABD gazetelerinin çoğunu haberi hiç yorum yapmadan, sorgulamadan tam bir görev duygusuyla bildirdiler. Örneğin, *New York Times* haberi "Belgeler Lenin ve Troçki'nin *[aynen]* Almanlara Çalıştığını Kanıtlıyor"[30] başlığıyla verdi. Ama *New York Evening Post*, "Sayın Sisson tarafından gündeme getirilen belgelerdeki önemli suçlamalar bir ay önce Paris'te yayımlanmış ve büsbütün çürütülmüştür,"[31] diye belirterek belgelerin orijinalliğine itiraz edince tartışma çabucak patlak verdi. Bir hafta içinde hem *Times* hem *Washington Post*, Fin İstihbarat Bürosu başkanı S. Nuorteva'nın belgelerin yaygın olarak "arsız sahtekârlık"[32] olduğunun bilindiği iddialarıyla ilgili haber yapıyorlardı. Sisson and Creel belgelerin gerçek olduğunu savundular. Creel, Nuorteva'nın iddialarına sert yanıt verdi: "Bu bir yalan! Bu belgeleri Amerika Birleşk Devletleri hükümeti yayımladı ve doğrulukları hükümet tarafından desteklenmektedir. Bu Bolşevik propagandasıdır ve desteklenmeyen Bolşevikler onlara saldırdığı zaman bu konuda can sıkmaya gerek yok."[33] *Evening Post*'un editörüne yazdığı tehdit dolu bir mektupta fena patladı:

> Kesin bir dille söylüyorum ki New York Evening Post, ulusal kriz zamanında Amerika Birleşik Devletleri'nin düşmanlarına yardım ve yataklık etmesinden ötürü sorumluluktan kaçamayacak. Bu belgeler arkalarındaki hükümetin tam yetkisiyle yayımlanmıştır. Kesinlikle gerçek olduklarına iyice kanaat getirilinceye kadar bildirilmemişlerdir... Ben New York Evening Post'u Alman olmakla ya da Almanlardan para almakla suçlamıyorum ama Amerika Birleşik Devletleri'nin düşmanlarına verdiği hizmetin o düşmanlar tarafından memnuniyetle satın alınmış olabileceğini söylüyorum. Ve bu sözde Amerikan gazetesi, huzursuzluk

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://kanlev.org

ve endüstriyel istikrar açısından Amerika'ya Almanların vurabileceğinden daha sağlam bir darbe vurmuştur.[34]

Creel'in isteğine katılan NBHS, belgeleri tekrar incelemek için, Carnegie Enstitüsü Tarih Araştırmaları Bölümü başkanı Jameson ve Chicago Üniversitesi Rus dili profesörü Samuel Harper'dan oluşan bir komite kurdu. Komite, hileli belgelerin çoğunun gerçekliğini doğruladı. *The Nation*, belgelerin ve NBHS raporunun "Hükümetin adını Amerikan tarih biliminin bütünlüğünü lekeledi"[35] iddiasında bulundu. 1956 yılında George Kennan en çok şüphe duyulan şeyi kesin olarak açıkladı: Belgeler gerçekten sahteydi.[36]

Savaş propagandası satan tarihçilerin ve diğer akademisyenlerin suçu iki savaş arası dönemde başlarını hak ettikleri gibi utançla yere eğdi. 1927 yılında H.L. Mencken'in *American Mercury*'si, ülkenin en iyi kolejlerini ve üniversitelerini lekeleyen düşünmeden yapılan vatanseverlik uydumculuğunu yerdi. "Bakteryoloji uzmanları, fizikçiler ve kimyagerler Hunlara lanet okumada filozoflar, dilbilimciler ve botanistlerle rekabet ettiler ve savaşın kutsallığına dair en ufak bir şüphe duyan binlerce insan kardeşlerini gözetlemeye başladı... Hainlerin derhal görevden alınması için tüm yurtsever üniversite rektörlerinin ve mütevelli heyetlerinin gözünde Amerikan idealizmine karşı böyle bir kabahat yeterli bir nedendi,"[37] diye yazdı Charles Angoff.

Haklı eleştirilere rağmen, kamuoyunu kontrol etme gelecekteki tüm savaş planlarında en önemli unsur haline geldi. Harold Lasswell, 1927'de yayımlanan kitabı *Dünya Savaşı'nda Propaganda Tekniği*'nde (Orijinal adı: Propaganda Technique in the World War) bunun önemini destekledi. Lasswell şunları yazdı:

> Savaş döneminde erkeklerin ve araçların seferber edilmesinin yeterli olmadığının farkına varıldı; fikrin harekete geçirilmesi gerekiyordu. Fikir üzerindeki söz hakkı, can ve mal üzerindeki söz hakkı gibi devletin eline geçti, çünkü aşırı serbestlikten kaynaklanan tehlike görevi kötüye kullanma tehlikesinden daha büyüktü. Aslında, fikri hükümetin yönetmesinin büyük ölçekli modern savaşın kaçınılmaz sonucu olduğuna dair hiçbir şüphe yok. Sorgulanması gereken tek şey, hükümetin propagandasını gizlice ve açıktan yürütmeye çalışacağı derecedir.[38]

Kampüsler hoşgörüsüzlük yuvaları haline geldi. Savaş karşıtı konuşmalar yapan üniversite profesörlerinin işine son verildi. Diğerleri sindirilip sessiz kalmaya mecbur edildi. Columbia Üniversitesi Rektörü Nicholas Murray Butler'ın kampüsteki akademik özgürlüğün sonunu ilan ettiği gibi:

> Önceleri tolerans gösterilmiş olan şeylere artık göz yumulmaz oldu. Eskiden yanlış bir fikirde direnmek olarak görülen, artık tahrik sayılır oldu. Çılgınlık diye nitelendirilmiş olan artık vatana ihanetti... Amerika Birleşik Devleti yasalarının etkin

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://kantay.org

bir şekilde uygulanmasına karşı gelen ya da muhalif düşüncelerini öğütleyen, vatan hainliği eylemlerinde bulunan, konuşan ya da yazan birinin Columbia Üniversitesi'nin ne fakülte kayıtlarında ne de öğrenci kayıtlarında yeri vardır. Böyle bir kişi muhalefeti ortaya çıkar çıkmaz Columbia Üniversitesi'nden atılacaktır.[39]

Bu, boş bir tehdit değildi. İzleyen Ekim ayında Columbia, savaşa karşı olduklarını açık açık dile getiren iki değerli öğretim üyesinin işine son verildiğini duyurdu. Ülkenin önde gelen psikologlarından biri Profesör James McKeen Cattell ve bir şair torunu olan İngiliz Dili ve Karşılaştırmalı Edebiyat Profesörü Henry Wadsworth Longfellow Dana fakülte ve vekillerinin yanı sıra Butler tarafından da suçlu gösterildiler. Üniversitenin resmi açıklamasındaki iddia şuydu: "Halkı savaşa gitmeye karşı kışkırtmakla üniversiteye ciddi anlamda zarar vermişlerdir." *New York Times*, "Almanya Profesörü Cattell savaşa karşı olduğunu ilan ettiğinden beri, hükümetimiz tarafından belirlenen bir savaş politikasını hiç tereddüt etmeden kınamasından dolayı Columbia Fakültesi için özellikle aykırı görülmüştür," yorumunu yaptı. Dana, savaş karşıtı Halk Konseyi'nde aktif görev alması nedeniyle işinden edilmiştir.[40] Columbia'nın bu hareketini takdir eden *Times*, haberi naklederken fikrini şöyle ifade etti: " 'Akademik özgürlük' fantezileri... Hukuka direnmeyi öğütleyen ve konuşarak, yazarak vatana ihaneti yayan profesörü koruyamaz. Gençlere yol gösteren bir öğretim üyesinin fitneyi ve ihaneti öğretmesine, genç beyinlere ülkelerine karşı sorumlulukları için zararlı fikirler aşılaması ya da aşılamanın yollarını aramasına, müsamaha gösterilemez."[41]

Ertesi hafta, yirminci yüzyılın ilk yarısında tartışmasız ülkenin önde gelen tarihçisi Profesör Charles Beard, yaşananları protesto ederek istifasını verdi. Savaşın ilk ve ateşli bir destekçisi olmasına ve Alman emperyalizmini sert bir dille eleştirmesine rağmen, üniversitenin "eğitim dünyasında statüsü olmayan, siyasette gerici ve vizyonsuz, dinde dar görüşlü ve ortaçağdan kalma vekillerden oluşan küçük ve aktif bir grubun" kontrolünde olmasını kınadı. Beard yaptığı açıklamada kendisinin ateşli bir savaş taraftarı olmasına karşın, "ülkemdeki binlerce insan bu görüşte değil. Fikirleri lanetlerle ya da coplarla değiştirilemez. Gerekçelerini ve anlayışlarını ele alan tartışmalar en iyisidir,"[42] dedi. Beard, önceki yıl bahar ayında bir konferanstaki, "Duymak istemediğimiz her şeyi bastırıyorsak, bu ülkenin temeli sağlam değildir. Bu ülke saygısızlık ve otoritenin reddi üzerine kuruldu ve serbestçe tartışmayı engelleyecek vakit yok," sözleriyle birkaç vekili öfkelendirmişti zaten. Dayanışma için en az iki öğretim üyesi daha istifa etti, tarihçi James H. Robinson'la filozof John Dewey de işten çıkarmaları kınayarak, Beard'ın istifasından duydukları üzüntüyü dile getirdiler.[43] Aralık ayında Beard, gerici vekillerin savaşı "savaşla

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://kitapkey.org

hiçbir şekilde ilgisi olmayan siyasi konularda ilerici, liberal, sıra dışı görüşleri olan herkesi kovmak, aşağılamak ya da korkutmak için" bir fırsat olarak gördüğünü iddia etti. Ülke genelinde solcu profesörlerin de benzer şekilde görevden alınmasının yanı sıra, dilbilgisi ve lise öğretmenlerine de "çok güçlü" baskı uygulandı.[44]

Savaş Dairesi daha da ileri giderek söz dinleyen kampüsleri askeri eğitim yerlerine dönüştürdü. 1 Ekim 1918 tarihinde, ülke genelinde beş yüzü aşkın kampüste 140.000 öğrenci aynı anda Öğrenci Ordu Eğitim Kolordusu'nun (SATC) bir parçası olarak ordu üyesi yapıldı. Er rütbesi verilen bu öğrencilerin eğitim, barınma, kılık-kıyafet ve yiyecek masrafları hükümet tarafından karşılandı.[45] Ayrıca er maaşı da aldılar. *Chicago Tribune*, "Amerikan üniversite öğrencileri için şatafatlı günler sona erdi... Bundan böyle üniversite demek iş demek... Savaş işi için yoğun bir hazırlık," diye bildirdi.[46] Askeri tatbikatlar için haftada on bir saat öneriliyordu, büyük ölçüde askeri odaklı "temel" ve "benzer" konularda derslerse kırk iki saatten fazlaydı. Katılımcı kurumlardaki öğrenciler, bu eğitimin bir parçası olarak propaganda yüklü "Savaş Konuları Dersi"[47] almak zorundaydı.

Üniversiteleri "demokrasi için güvenli" hale getirmek için canla başla mücadele veren Butler gözünü yükseğe dikti ve savaşa yönelik yaptığı hainice muhalefet

Wisconsinli Robert "Mücadeleci Bob" La Follette, ABD'nin I. Dünya Savaşı'na girmesini onaylamayan altı senatörden biriydi.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

için Robert La Follette'nin ABD Senatosu'ndan atılması çağrısında bulundu. Butler, Atlantic City'deki Amerikan Bankacılar Birliği yıllık kongresinde üç bin delegenin çılgınca tezahürat yaparak, "bu adamın kongre salonlarında devlete karşı savaş açmasına izin vermek için" savaşa giden "her gencin yemeğine zehir de koyabiliriz"[48] dediklerini anlattı. La Follette Wisconsin Üniversitesi öğretim üyeleri tarafından da hedef alındı. Kampanyanın liderlerinden birine göre, savaş karşıtı görüşlerini kınayan bir dilekçeye imza atanlar %90'ın üzerindeydi ve birkaç kişi de "La Follette ve tüm destekçilerini iş atmak" için bir hareket başlattılar.[49]

La Follette, görevden alınması için baskı yapan ulusal kampanyaya karşı direnip ayakta kalmayı başardı ama Haklar Bildirgesi'nin üstesinden gelemedi. Kongre, ülke tarihinin en baskıcı birkaç yasasını onayladı. 1917 Casusluk Yasası ve 1918 Fitne Yasası konuşmaya sınır getirdi ve muhalefete yönelik bir hoşgörüsüzlük ortamı meydana getirdi. Casusluk Yasası altında insanlar, savaş zamanında askeri operasyonları önleme nedeniyle 10.000$ para ve yirmi yıla kadar hapis cezasıyla karşı karşıya kaldılar. Yasa, "Amerika Birleşik Devletleri savaştayken Amerika Birleşik Devletleri'nin ordusunda ya da deniz kuvvetlerinde emre itaatsizliğe, sadakatsizliğe, isyana, göreve karşı gelmeye kasten neden olacak ya da neden olma girişiminde bulunacak veya ABD'nin asker alımına ya da askeri hizmetine kasten engel olacak herkesi"[50] hedef alıyordu. Yasa, sosyalist Norman Thomas'ın "sosyalizm ile romatizma arasındaki farkı bilmiyordu" dediği Posta Müdürü General Albert Burleson'a ihaneti veya isyanı savunduğuna ya da zorunlu askerliğe muhalefet ettiğine inandığı bir dille yazılmış mektupları alıkoyma yetkisi verdi.[51] Ertesi yıl Başsavcı Thomas W. Gregory, Kongreyi yasayı daha kapsamlı hale getirmeye ve "Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin, Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nın ya da Amerika Birleşik Devletleri askeri ya da deniz kuvvetlerinin yöntemi hakkında sadakatsiz, saygısız, kaba ya da küfürlü bir dil kullanarak konuşabilecek, basabilecek, yazabilecek ya da yayın yapabilecek... Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşta olduğu herhangi bir ülkenin davasını sözle ya da eylemle onaylayacak, destekleyecek veya Amerika Birleşik Devletleri'nin davasına sözle ya da eylemle muhalefet edecek "[52] herkesi engellemeye ikna etti.

Muhalefeti engellemek için tutulan ajanlar gelişen bir federal bürokrasinin parçasıydı. 1913 yılında 1 milyar dolar bile olmayan federal bütçe beş yıl sonra 13 milyar dolar olmuştu.

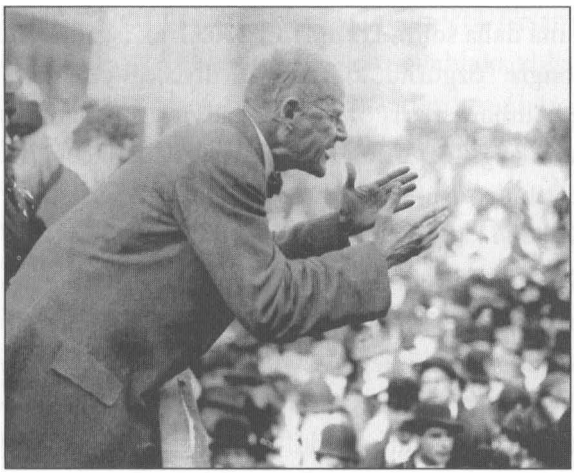
Yüzlerce insan, savaşı eleştirdikleri için hapse atıldı. Dünya Sanayi İşçileri (IWW) lideri "Koca Bill" Haywood ve Sosyal Eugene Debs de hapis cezasına çarptırılanlar arasındaydı. Debs sürekli savaş karşıtı konuşmalar yapıyordu ve nihayet

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi https://kitay.org

Ohio, Canton'da zorunlu askerliğe karşı gelen üç sosyalistin tutulduğu hapishanenin önünde büyük bir kalabalığa hitap ettikten sonra Haziran 1918'de tutuklandı. Debs, kendi görüşlerini ifade ettikleri için insanları hapse atan Amerika Birleşik Devletleri'nin bir demokrasi olduğu fikriyle alay etti: "Son derece özgür bir cumhuriyette yaşadığımızı söylüyorlar; kurumlarımızın demokratik olduğunu; özgür ve kendi kendini yöneten insanlar olduğumuzu. Şaka olsa inanmazsınız."[53] Savaşla ilgili olarak çok az konuştu: "Savaşlar tarih boyunca fetih ve yağma için yapılmıştır... Özetle savaş budur. Savaşları hep egemen sınıf ilan etmiştir; savaşlarda mücadele edense egemen sınıfa tabi olan sınıftır."[54]

Kuzey Ohio için ABD avukatı E.S. Wertz, Adalet Bakanlığı'nın önerisine aldırmadan Debs'i Casusluk Yasası'nın on maddesini ihlal etmekle suçladı. Dünyanın dört bir yanında hapis yatan yoldaşlarıyla dayanışmadan vazgeçmeyen Debs, suçlamaları kabul etti. "Savaşı engellemekle suçlanıyorum. Suçumu kabul ediyorum. Beyler, ben savaştan nefret ediyorum. Tek başına kalsam da savaşa karşı çıkardım... Her yerde acı çeken, mücadele eden insanları anlıyorum. Hangi bayrağın altındaki doğdukları ya da nerede yaşadıkları önemli değil," diye konuştu jürinin karşısında. Mahkemenin kararından önce yargıca seslendi:

> Sayın yargıç, yıllar önce tüm canlılar içindeki benzerliğimin farkına vardım ve yeryüzündeki en acımasız canlıdan daha iyi olmadığıma karar verdim. O zaman

Amerika Birleşik Devletleri, aralarında IWW lideri "Koca Bill" Haywood ve Sosyalist Eugene Debs'in de bulunduğu zorunlu askerlik protestocusu ve savaş karşıtı yüzlerce kişiyi 1917 Casusluk Yasası altında hapsetti. Debs, (burada 1912 yılında Chicago'da bir kalabalığa hitap ederken resmedilen) "Bırakalım kapitalistler kendi mücadelelerini edip ölülerini versinler de yeryüzünde başka savaş olmasın," sözleriyle işçileri savaşa karşı çıkmaya teşvik etmişti.

da dedim, şimdi de söylüyorum: Bir alt sınıf varsa, ben o sınıftayım; bir suç unsuru varsa, yapmışımdır; cezaevinde biri varsa, ben özgür değilim.[55]

Yargıç, "Bu ülke yabancı ve acımasız bir güce karşı kendini savunurken elinden kılıcını çalacak" herkesi azarlayarak Debs'i on yıl hapse mahkûm etti.[56]

Sosyalist yayımların postalanması yasaklandı. Yurtsever haydutlar ve yerel yönetimler sosyalist örgütleri ve sendika salonlarını bastılar. İşçi örgütleyiciler ve savaş karşıtı eylemciler dövüldü, bazen de öldürüldü. *New York Times*, IWW Yönetim Kurulu üyesi Frank Little'ın Butte, Montana'da linç edilmesi için "içler acısı ve iğrenç bir suç. Failleri bulunup yargılanmalı ve çiğnedikleri hukuk ve adaletle cezalandırılmalı," dedi.

Ancak, *Times* daha çok IWW öncülüğündeki grevlerin savaş çalışmalarını felce uğratmasına bozuluyordu ve şu sonucu çıkardı: "IWW eylemcileri yürürlükte ve belki de gerçekte Almanya'nın ajanlarıdır. Federal yetkililer ABD'ye karşı bu hain komploculari hemen bitirmelidir."[57]

Bir hoşgörüsüzlük dalgasında Almanları alçaltan her şey vatanseverlik gibi gösteriliyordu. Artık birçoğu öğretmenlerden sadakat yemini isteyen okullar, Almancayı müfredatlarından kaldırdı. Iowa, işini şansa bırakmayıp daha da ileri gitti ve 1918 "Babel İlanı" uyarınca kamuya açık yerlerde ve telefonda tüm yabancı dillerin konuşulmasını yasakladı. Nebraska da aynı şeyi yaptı. Ülke genelinde kütüphaneler Almanca kitapları attı, orkestralar Alman bestecileri repertuarlarından çıkardı. Fransız kızartmasına daha sonra Fransa'nın 2003 Irak işgaline muhalefet etmesine kızan cahil bir Kongre "özgürlük kızartması" diyeceği gibi, onların I. Dünya Savaşı muadilleri de hamburgerleri "özgürlük sandviçleri," lahana turşusunu "özgürlük lahanası," kızamıkçığı "özgürlük kızamığı" ve Alman çoban köpeklerini "polis köpekleri" olarak yeniden isimlendirdiler.[58] Alman Amerikalılar hayatın her alanında ayrımcılıkla karşı karşıya kaldılar.

"Yüzde 100 Amerikancılık" için yaygın baskı göz önüne alındığında, muhaliflerin sadece dışlanmakla kalmayıp, zaman zaman vatansever çeteler tarafından öldürülmüş olması da şaşırtıcı değil.[59] *Washington Post* okurlarını ara sıra meydana gelen linç olaylarının vatanseverliğin sağlıklı yükselişi işi ödenen küçük bir bedel olduğuna inandırmaya çalışıyordu. Post, Nisan 1918'de yayımladığı habere şöyle yorum getirdi: "Linç etme gibi aşırılıklara rağmen, ülkenin iç kesiminde sağlıklı ve güçlü bir uyanış söz konusu. Birkaç linç olayı yaşansa bile düşman propagandası durdurulmalı."[60]

Devletin çekirdek bölgesi davaya destek vermede gerçekten de ağır davranmıştı. Başlarda, muhafazakâr Akron, Ohio, *Beacon-Journal*, "Neredeyse hiç siyasi gözlemci

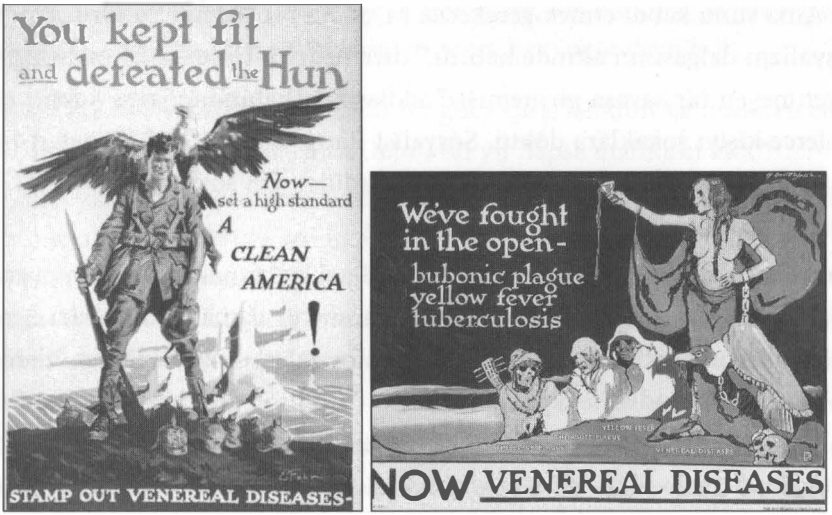
yok... Ama şunu kabul etmek gerekecek ki, şu an bir seçim olsa Orta Batı büyük bir sosyalizm dalgasının altında kalırdı," diye belirtti. Ülke "daha önce hiç bu kadar istenmeyen bir savaşa girmemişti" iddiasında bulundu. Savaş karşıtı mitingler binlerce kişiyi sokaklara döktü. Sosyalist Parti adayları 1917'de oylarının ülke genelindeki şehirlerde katlanarak artığını gördüler. On sosyalist New York Eyalet Yasama'da yer edindi.[61]

Sosyalistler ve Wobblies olarak bilinen radikal işçi yandaşları dışlanmaya, kitlesel tutuklamalara ve organize şiddete rağmen, susturulamayacaktı. Bazı Amerikalılar dönemin hit şarkısı "Over There" ile savaşa giderken Wobbliesler "İleri Hıristiyan Askerleri" parodisiyle tepki gösterdiler. Parodinin adı "Hıristiyanlar Savaşta" idi ve "İleri Hıristiyan Askerleri! Görev yolunda engel yoktur; Hıristiyan komşularınızı öldürün ya da ölümünüz onların elinden olsun," diye başlıyor ve şöyle bitiyordu: "Tarih sizden şöyle bahsedecek: 'Lanet olası aptallar sürüsü'."[62]

Wilson'ın yüce söylemi ve tüm savaşları sona erdirmek için bir savaşta mücadele etmekle ilgili sözleri John Dewey, Herbert Croly ve Walter Lippmann gibi ülkenin önde gelen birçok ilericisinin aklını çeldi. Kendi kendilerini savaşın yurtta uzun süredir istenen reformları uygulamak için eşsiz bir fırsat tanıdığına inandırdılar. Senatörler La Follette ve Norris gibi savaş karşıtı ortabatı ilericileri, savaşın anlamlı reform için ölüm çanı habercisi olduğunu daha iyi anladılar.

Uzun süredir istedikleri değişiklikleri yapmak için fırsat yakalayanlar arasında ahlâki reformcular, özellikle de savaşı cinsel ahlaksızlığa savaş açmak için bir fırsat olarak görenler vardı. Görünürde askerlerin sağlığı için endişelenerek fuhşa ve zührevi hastalıklara karşı saldırgan bir kampanya başlattılar. Ülke çapında genelev mahalleleri kapatılarak fahişeler gizlide ve kadın satıcılarla diğer sömürücülerin elinde çalışmaya mecbur edildi.[63] 1918 yılında Chamberlain-Kahn Yasası'nın kabul edilmesiyle baskı daha da arttı. Bu yasaya göre, bir askeri üs yakınında yalnız başına dolaşan her kadın tutuklanmaya, zorla jinekolojik muayeneye, ki reformcular bunu "spekülum tecavüzü" olarak çarpıtıyorlardı, götürülmeye maruz kalıyordu. Zührevi hastalık teşhisi konulan kadınlar federal kurumlarda karantinaya alınıyordu.[64]

Zührevi hastalığa yakalanmış askerlerin vatanseverliğine dil uzatan bir cinsel riyazet kampanyasıyla Eğitim Kampı Faaliyetleri Komisyonu (CTCA) da erkek cinselliğini dizginlemek için çaba gösterdi. CTCA eğitim kamplarının duvarlarını, "Bir Alman Kurşunu Bir Fahişeden Daha Temizdir," ve "Cinsel Hastalık Kapan Bir Asker Vatan Hainidir," yazılı posterlerle kapladı.

I. Dünya Savaşı zührevi hastalık karşıtı posterler. Ahlak reformcuları savaşı uzun süredir yapmak istedikleri değişiklikleri gerçekleştirmek için bir fırsat olarak gördüler. Eğitim Kampı Faaliyetleri Komisyonu (CTCA) erkek cinselliğini dizginlemek için zührevi hastalığa yakalanmış askerlerin vatanseverliğine dil uzatan bir cinsel riyazet kampanyasıyla çaba gösterdi.

Bir broşür soruyordu: "Bel soğukluğu kaptıysan bayrağın yüzüne nasıl bakacaksın?"[65] Askerler arasında zührevi hastalıkların oranı bazılarının korktuğu gibi hızla artmazken, askeri üslerin yakınlarında yaşayan liseli kızlar arasında gebelik oranlarında kesin bir artış oldu.

Savaş sırasında Amerikan Seferi Kuvvetleri (AEF) komutanlığını yapan General John "Kara Jack" Pershing, Fransa'ya vardıklarında askerlere göz kulak olmaya çalıştı; savaşta Almanları yenmekten daha zor olan bir görev. CTCA başkanı Raymond Fosdick, Fransızların ve Amerikalıların cinsellik fikri arasında çok büyük fark olduğunu fark etti. Fransızlar, "bir ordu cinsel haz olmadan yapamaz ve böyle bir politikayı yürütme girişimi hoşnutsuzluğa, moral ve sağlık standartlarının düşmesine ve hatta belki de isyana davetiye çıkarmaktır diye düşünüyorlardı," dedi. Fransa Başbakanı Clemenceau, ABD askerleri için, kendi askerlerine hizmet verenler gibi ruhsatlı genelevler açmayı teklif etti. Söylendiğine göre, Clemenceau'nun bu teklifini dile getirdiği mektubunu aldıktan sonra Savaş Bakanı Newton Baker, "Tanrı aşkına... Bu mektubu Başkan'a göstermeyin, yoksa savaşı durdurur,"[66] deyiverdi.

Uyarılar sonuç vermedi. Hastalığa yakalananlar dışlandı ve kovuldu. Ahlâk reformcuları eski askerlerin yurda dönüp Amerikalı kadınlara hastalık bulaştırmalarından korktular. Ama tek endişeleri bu değildi. Reformcular, bazılarının "Fransız Usulü" dediği şeyi öğrenen askerlerin yeni keşfettikleri oral seks arzularını masum

Amerikalı kızlara kabul ettirmesinden de kaygı duyuyorlardı. Üroloji Anabilim Dalı uzmanı Albay George Walker sinirlendi: "İnsan yüzlerce ve yüz binlerce genç erkeğin ABD'ye özsaygı kaynaklarının temelini bozan ve dolayısıyla da ahlaki direniş güçlerini azaltan bu yeni ve dejenere fikirlerle döndüğünü düşününce paniğe kapılmakta yerden göğe kadar haklı."[67]

Reformcuların savaşı sosyal ve ekonomik deney için laboratuar olarak kullanmaları genelde ABD müdahalesi yüzünden fazla uzun sürmedi. Ancak savaş yılları, ekonomiyi örgütleyip istikrara kavuşturmak, sınırsız rekabeti kontrol altına almak ve kazançları güvence altına almak girişimiyle, en büyük bankacıların ve şirket yöneticilerinin elde etmek için yıllardır çabaladıkları şey, büyük şirketler ve hükümet arasında örneğine rastlanmamış gizli bir anlaşmaya sebep oldu. Sonuç olarak, savaş sırasında, başta mühimmat üreticileri olmak üzere Amerikan bankaları ve şirketleri büyüdü. "Putların Alacakaranlığı" (Orijinal adı: Twilight of Idols) başlıklı makalesinde ilericilerin savaşı savunmadaki gerekçelerini kötüleyen Randolph Bourne, başka bir yerde, "savaş devletin dirliğidir,"[68] şeklinde açıklama yaptı.

Reformcular iş başındayken ABD askerleri nihayet, Müttefik devletlerin zaferine önemli katkı sağladıkları Avrupa'ya gelmeye başladı. Onların gelişi Müttefiklerin moralini artırdı ve bazı önemli mücadelelerin kazanılmasında da yardımları oldu. Geç geldikleri için her iki taraftaki Avrupalıların 1916'da, Büyük Britanya'nın Somme'de tek bir günde 60.000 kayıp verdiği en kötü günlerde dayandıkları en acımasız siper savaşından kurtulmuş oldular. Fransa ve Almanya'nın Verdun Savaşı'nda birlikte verdikleri kayıp neredeyse bir milyondu. Baştan tırnağa kadar makineli tüfeklerle silahlı Alman askerlerine ve topçu birliğine hücum etme emri alan Fransa, on beş ve otuz yaş arasındaki genç erkeklerinin yarısını kaybetti. Amerikalılar ilk anlamlı çarpışmayı Mayıs 1918'de, savaşın sona ermesinden altı ay önce, kuşatılan Fransız kuvvetlerine olayların gidişatını yüzde yüzde değiştirip Almanları Marne boyunca geri çevirmeye yardım ederken gördüler. Eylül ayında, 600.000 Amerikalı, Alman hatlarını kırmak için cesurca savaştı. Almanlar 11 Kasım 1918 tarihinde teslim oldu. Fransa'ya ulaşan toplamda 2 milyon ABD askerinin 116.000'den fazlası öldü ve 204.000'i de yaralandı. Buna karşılık, Avrupalıların zayiat rakamları gerçekten şaşırtıcıydı: Belki 10 milyon kadar ölü asker ve çoğunlukla hastalık ve açlık nedeniyle 20 milyon ölü sivil.

Savaş devam etseydi ölenlerin sayısı çok daha yüksek olabilirdi. Bilim ve teknolojinin görülmemiş savaş seferberliği savaşın doğasını değiştirmeye başlamıştı bile. Hatta daha korkutucu yeniliklerin yakın olduğu ortaya çıktı.

Bu listenin başında, yeni nesil kimyasal silahlar vardı. Savaşta kimyasal silahlar ve başka zehirler kullanma yasağı Yunanlılara ve Romalılara kadar uzanır. Yüzyıllar boyunca bu yasağı sistemleştirmek için çeşitli çalışmalar yapıldı. 1863 yılında ABD Savaş Bakanlığı'nın Lieber Talimatları "zehirli kuyularda, yiyeceklerde ya da silahlarda, zehrin herhangi bir şekilde kullanımını"[69] yasakladı. Sadece bir yıl önce, 1862'de, New Yorklu bir öğretmen John W. Doughty, Savaş Bakanı Edwin Stanton'a Konfederasyon askerlerini tahkimatlarından çıkarmada kullanılabilecek bir bölümü patlayıcı diğer bölümü sıvı klor dolu bir mermi tasarısı göndermişti. Savaş Dairesi bu önerinin de daha sonra Western Reserve Üniversitesi eski ekonomik jeoloji ve tarımsal kimya profesörü Forrest Shepherd'in Konfederasyon askerlerini hidrojen klorür buharlarıyla etkisiz hale getirmeye yönelik getirdiği önerinin de ardına düşmedi. İç Savaş sırasında kimyasal silahlar için başka fikirler de ortaya atıldı. 1862 yılında *Scientific American*'da yer alan bir makale okurlara "patladıkları alanın çevresine sıvı alev ve zararlı gazlar yaymak amacıyla yangın çıkarıcı çeşitli malzemeler ve boğucu bombalar icat edildi" bilgisini verdi. 1905 *Washington Evening Star*, kimyager William Tilden'ı anma yazısı izlenen ilgi çekici bir haber içeriyordu: "Tilden'ın savaşları korkunç derecede yıkıcı hale getirerek çabucak sona erdirmeye yönelik kimyasal bir yöntem ortaya koyma planı vardı. Bu konuda General Grant'ın merakını uyandırdığı ve Grant'ın önerisiyle sonunda planından vazgeçtiği söyleniyor. Çünkü General Grant'ın da dediği gibi, insan yaşamını yok etmeye yönelik böyle korkunç bir vasıtanın dünyanın uygar devletleri tarafından kullanılmaya başlamasına izin verilmemelidir."[70]

Grant'ın "uygar" devletlerin nasıl davranması gerektiğiyle ilgili fikrini başkaları da paylaşıyordu. 1899 Boğucu Gazlara İlişkin Lahey Bildirisi savaşta "tek amacı boğucu ve zararlı gazlar yaymak" olan "mermilerin" kullanılmasını yasakladı.[71]

Almanya, Bolimów doğu cephesinde başarısız bir girişimin ardından, 22 Nisan 1915'te, Ypres İkinci Savaşı'nda ilk kez başarılı bir şekilde zehirli gaz kullanmakla Lahey Sözleşmesi'nin belgesini değilse de, isteğini bozdu. Siperlerde dört kilometre boyunca yayılan Fransız askerleri feci sonuçlarla birlikte klor gazının sarımsı yeşil duman bulutunun altında kaldılar. Altı yüzden fazlası kısa süre içinde öldü. Çok daha fazlası geçici körlük yaşadı ve pek çoğu da esir alındı. *Washington Post* "Gaz Bombaları İle Çıldıranlar" manşet başlığıyla Almanların daha güçlü gaz silahlarının yolda olduğuyla tehdit ettiğini bildirdi.[72] Almanlar Fransa'yı böyle silahları ilk kullanan olmakla suçladılar. Gerçekten de Fransızlar savaşın başlangıcında sınırlı bir ölçekte kimyasal kışkırtıcı kullanmışlardı. Ama Ypres yeni bir hareketi temsil ediyordu. *Post*, Fransız askerlerinin "havasızlıktan nefes alamayıp can çekişerek" öldüğünü, vücutlarının siyaha, yeşile ya da sarıya döndüğünü ve delirdiklerini yazdı.

"Geçmişteki bütün savaşlar yaşamı yok eden bazı acayip şaşırtıcı yöntemlerle dikkat çekmesi gibi, zehirli gazların bu kullanımı da şüphesiz kayıtlara bu savaşın en çarpıcı ve ayırt edici özelliği olarak geçecek,"[73] öngörüsünde bulundu. *New York Times* başyazısıyla zehirli gaz kullanımını insanları diğer yöntemlerden daha acımasızca öldürmesinden dolayı değil, hayatta kalanların çektiği acıdan dolayı, ki bu acı, "mağdurlara ve uzman gözlemcilere göre savaşın tarihi olaylarında benzeri olmayan bir zarar" idi, kınadı. *Times*, bu sert kınamadan sonra ellerini kaldırdı ve kabul etti ki bir taraf böyle silahlar kullandığı takdirde "diğerleri de kendilerini savunmak için bu elim örneği taklit etmek zorunda kalacaktır. Herkesin dediği gibi, bunun adı savaş,"[74] İngilizler de Eylül ayında Loos'ta gaz misillemesi yaptı. Ancak rüzgâr yön değiştirip gazı İngiliz siperlerine üfleyince sonuçta İngilizler Almanlardan daha çok kayıp verdi.

Avrupa orduları, başlangıçta daha hafif olan bu gazlara karşı, en azından ölüm sayısını azaltan oldukça etkili önlemler geliştirdiler. Nisan 1915 ve Temmuz 1917 tarihleri arasında İngiliz kuvvetleri 21.908 kayıp verdi ve 1.895 kişi gaz savaşından öldü. 12 Temmuz 1917 tarihinde, Almanya İngilizlere karşı, yine Ypres'te, çok daha güçlü hardal gazı silahları kullandı. İngiliz kuvvetleri o noktadan itibaren savaş bir sonraki yıl Kasım ayında sona erene kadar 160.970 kaybın ve 4.167 ölümün acısını çekti. Dolayısıyla, ABD askerleri mücadeleye katıldığında her iki taraf da fosjen, hidrojen siyanür ve hardal gibi maddeler içeren ölümcül çeşitler kullanmaya başlamıştı. Yaralananların sayısı fırladı ancak yaralılara göre ölümlerin sayısı hızla azaldı.[75] Amerikan kimyagerler bu durumu değiştirmeye kararlıydı.

Amerika Birleşik Devletleri geniş çaplı bir kimyasal savaş araştırma programı başlattı. Program başlangıçta brkaç farklı bölümün himayesinde yürütüldükten sonra, 28 Haziran 1918 tarihinde, yeni kurulan Kimyasal Savaş Hizmeti kapsamında merkezileştirildi. Araştırma programları önce bir dizi kampüse dağıtıldı, daha sonra da Eylül 1917'de Washington, D.C.'de bulunan American University'de Deney İstasyonu'nda toplandı. Ülkenin önde gelen kimyagerlerinin çoğu araştırma yapmak için kampüse akın etti. Sonunda çalışma kapsamında, çoğu aceleyle inşa edilmiş altmıştan fazla binada çalışacak 1.700'ün üzerinde kimyager işe alındı. Savaş sona erdiğinde, orduda, "Kimyager Savaşı"[76] diye sınıflandırılan bölümde 5.400 kimyager görev yapıyordu.

Ülkelerine hizmet etmeye koşan Amerikan kimyagerler Avrupalı meslektaşlarının izinden gidiyorlardı. Almanya'nın kimyasal savaş araştırmaları Fritz Haber, James Franck, Otto Halın, Walter Nernst ve Richard Willstätter gibi aydınların hizmet verdiği prestijli Fiziksel Kimya ve Elektro Kimya Kaiser Wilhelm Enstitüsü'nde

toplanıyordu. Enstitü Başkanı Haber diğerlerini, "Bilim... Barış zamanında insanlığa, savaş zamanında vatana aittir,"[77] fikriyle harekete geçiriyordu. İngiltere'de bilim adamları, ölümcül karışımlar keşfetme çabasıyla otuz üç laboratuarda 150.000 organik ve inorganik bileşiği test ettiler. En büyük tesiste binden fazla bilimadamı çalışıyordu.[78]

Tüm ülkelerdeki bilim adamları savaş çabasına yardımcı olmak için üzerlerine düşeni yapmaya can atıyordu. Johns Hopkins fizikçisi J.S. Ames, "Hayatlarını bilime adayan bilim adamları tarihte ilk kez ülkelerine kendi değerlerini kanıtlamak için doğrudan bir fırsat yakaladılar. Bu, harika bir andı; ve ülkedeki üniversiteler buna el atıyor," yazdı. Chicago Üniversitesi fizikçisi Robert Millikan coştu: "Dünya savaş sayesinde bilimin neler yapabildiğine dair yeni bir anlayışa dirildi."[79]

Kimyasal Savaş Hizmeti güvenlikten çok başarıya önem veriyordu. Sonuç olarak, "American University Kampı"nda motor bakımı başkanı olarak bulunmuş olan elektrik mühendisi George Temple'a göre çok sayıda ölüm kaydedildi. Yıllar sonra American University'nin öğrenci gazetesi *Eagle*'a verdiği bir röportajda Temple, birçok olay anlattı. Birinde "üç kişi gazın ölümcül dozu yüzünden yandı. Cesetleri bir el arabasıyla alıp götürüldü, 'etleri kemiklerinden ayrılıyordu.'"[80] Her sabah yoklama sırasında deney gazlarıyla yanmaya gönüllü işçiler isteniyordu. Temple yedi kez gönüllü oldu. Laboratuarlarda çoğu kez sızıntı meydana geliyordu. Yakınlarda kanaryalar bulunduruyorlardı. Bir kanaryanın ölümü o binayı tahliye etme vakti geldiğini haber veriyordu.[81]

Temple, araştırmacıların laboratuarlarda geçirdikleri bir günün sonunda evlerine gitmelerinin nasıl bir şey olduğunu anlattı: "Günün sonunda, giysileri gaz emmiş kamp personeli yük arabalarına doluşurdu. Yük arabaları şehir merkezine yaklaşınca vatandaşlar da binmeye başlardı. Çok geçmeden de hepsi, askerlerin o gün çalıştıkları gazın çeşidine göre hapşırır ya da ağlarlardı."[82] ABD eski Senatörü Nathan Scott'un keşfettiğine göre kampüs civarında yaşamak da hiç güvenli değildi. Scott, eşi ve kız kardeşi, kampüs laboratuarlarından sızan bir "bulutla" "gaza" bulandılar. Scott ve kız kardeşi Deney İstasyonu doktorundan şifa umdular, sonra da yerel bir hastanede tedavi oldular.[83]

American University'dekiler arasında genç Harvardlı kimyacı James Conant da vardı ve o, ABD bilimsel araştırmalarına bir sonraki dünya savaşına kadar başkanlık etmeyi sürdürecekti. Başarılı levizit araştırması ona Temmuz 1918'de terfi kazandırdı. Yeni atanan yirmi beş yaşındaki binbaşı, seri levizit üretimi için bir projeyi denetlemek üzere Cleveland banliyösünde görevlendirildi. Willoughby'de Ben Hur Motor Company fabrikasının dışında çalışan Conant'ın ekibi ölümcül

maddeyle dolu top mermileri ve hava bombaları ürettiler. Bu maddenin çok küçük bir miktarıyla temasın bile "dayanılmaz acıya ve birkaç saat içinde ölüme"[84] neden olduğuna inanılıyordu.

Kimyasal Savaş Hizmeti, Maryland, Aberdeen tecrübe sahası yakınlarında en büyük üretim tesisini kurdu. 1919 yılının başında *New York Times*, resmi olarak Edgewood Arsenal adıyla bilinen üretim tesisindeki büyük operasyon hakkında bilgi verdi. Tesisi, İngiliz, Fransız ve Almanların toplamda ürettiğinin üç dört kat fazlasını üreten "dünyanın en büyük zehirli gaz fabrikası" olarak tanımladı. Tesisi gezen muhabir Richard Barry, "Hastaneleri dolaşıp çalışırken zalim gazların hışmına uğrayan adamları gördüm; kiminin kolları, bacakları ve gövdeleri korkunç bir yangın yüzünden yaralı ve burş buruş. Bazılarında haftalarca özenli bakımdan sonra bile irin akıtan ciddi iltihaplanmalar var," yazdı. Barry, yaralanma oranının Fransa'daki herhangi bir bölüğün yaralı sayısını aşmış olabileceğini tahmin ediyordu.[85]

Tesis, yirmi sekiz mil demiryolunun ve on beş kilometre de yolların hizmet verdiği neredeyse üç yüz binayı kapsayan devasa bir yerdi. Günlük 200.000 kimyasal bomba ve mermi üretiyordu. Yüz on iki araştırmacı ve yedi yüz asistan dört binden fazla potansiyel zehirli madde üzerinde çalışıyordu.[86] Barry, tecrübe sahalarında birlik komutanı olarak görev yapan Massachusetts Teknoloji Enstitüsü kimya mühendisliği bölümünün eski başkanı Albay William H. Walker'la görüştü. Walker, ateşkesten iki ay önce Amerika Birleşik Devletleri'nin kimyasal silah kullanımında yeni bir ölümcül yöntem geliştirdiğini söyledi. Amerika Birleşik Devletleri, takviye edilmiş Alman şehirlerine uçaklarıyla bir tonluk hardal gazı konteynırları atmaya hazırdı. Bir ton gaz bir dönümden daha büyük bir alanı yutacaktı ve Walker okurlarına, "tek bir canlı, bir fare dahi sağ kalmayacaktı," vaadi verdi. Yeni silahlar Eylül 1918'de plana göre yerleştirilmeye hazırdı fakat Müttefik devletleri kullanılmalarına karşı çıktı. İngiltere sonunda razı oldu ama misillemeden korkan Fransa, Müttefikler gazın Fransız topraklarına geri darbe olamayacağı kadar ilerleyene kadar ve yine Müttefikler "olası misilleme güvenliğini sağlamak amacıyla havayı" kontrol edene kadar çekimser kaldı. Fransa'nın bu şartlarıysa 1919 yılının baharına kadar yerine getirilemeyecekti.

Walker, bu noktada Amerika Birleşik Devletleri'nin Fransa'da saldırı için binlerce ton hardal gazı olabileceğine dikkat çekti. "İstediğimiz Alman şehrini haritadan silebilirdik... Belki de birçoğunu, hem de sinyal verildikten sonra birkaç saat içinde." Walker, Almanların Müttefikler'in planlarından haberdar olmalarının "[onların] kapitülasyonunda çok büyük bir faktör" olduğu sonucuna vardı. Ateşkes Günü, Kimyasal Savaş Hizmeti, iskelelerde sevkıyata hazır 2.500 ton hardal

gazıyla Edgewood faaliyetlerine son verdi. "Nasıl olduysa avımız bizi aldattı," diye hayıflandı Walker ama gazın Almanya'nın teslim olmasını hızlandırdığı düşüncesiyle teselli oldu.[87]

1920'de Ordu Reorganizasyon Duruşmaları'nda Savaş Bakanı Yardımcısı Benedict Crowell, kimyasal savaş kullanımının ABD'nin planlanan 1919 saldırısında ne kadar önemli olduğuna açıklık getirdi. Crowell, "Bana göre 1919'daki saldırımız, kimyasal savaş sayesinde Berlin'e bir yürüyüş olabilirdi. Tabii bu bir sır olarak saklandı,"[88] diye ifade etti.

Savaş sırasında savaşçılar 66 milyon top mermisine dağıtılmış toplam otuz dokuz farklı toksik maddeden oluşan 124.000 metrik ton kullandılar. Ekim 1918'de Almanların yaralıları arasında Onbaşı Adolf Hitler de vardı. Adolf Hitler, *Kavgam* (Orijinal adıyla: Mein Kampf) adlı eserinde olayı anlattı: "Gözlerim kor haline gelmiş kömürlere dönmüş ve etrafımdaki dünya kararmıştı."[89]

Barry, Aralık 1918'de Edgewood tesisini ziyaret ettiğinde "tavsiye edilmekte" olduğunu söyledi. "Makineler dikkatle sökülüyor, yağlanıyor, sarılıyor ve eğer olursa, bir sonraki savaşa hazır bir şekilde kaldırılıyordu." Kirlenmiş parçaların ve gazın atılması biraz daha karmaşık bir iş olacaktı, diye düşündü, özellikle de Amerika Birleşik Devletleri, hem Kuzey hem de Güney Amerika'daki herkesi öldürmeye yetecek kadar gaz üretmişken.[90]

Walker, uçaklardan atıldıkları takdirde kimyasal silahların çok daha ölümcül hale getirilebileceğini anladı. Bilim kurgu yazarları, Jules Verne'in *Clipper of the Clouds* (1886) (Orijinal adı: Robur le Conquerant) ve H.G. Wells'in *The War in the Air* (1908) romanında öngördüğü gibi gelecekteki savaşlarda olağan hava bombardımanı için korkutucu bir potansiyel söz konusuydu. I. Dünya Savaşı öncesinde dünya bunun nasıl bir şey olacağı konusunda tecrübesiz sayılırdı: Sıcak hava balonlarından hava saldırısı aslında on sekizinci yüzyıl sonu Fransa'sına dayandırılabilirdi ve daha sonra Avusturya'da 1849 yılında Venedik'i bombalamak için sıcak hava balonları kullandı. 1911 ve 1913 yılları arasında İtalya, Fransa ve Bulgaristan yerel çatışmalarda küçük ölçekte hava bombardımanı kullandılar.[91] Uçaklarla kimyasal silah atma olasılığı daha da korkutucuydu.

Hava savaşı, gelecekte yaşanacaklar için sadece küçük bir ipucu sunmuş olsa da, gerçek anlamda ilk kez I. Dünya Savaşı'nda görücüye çıktı. 6 Ağustos 1914'te ilk olarak Almanya vurdu. Zeplinleri Liège ve Belçika'ya bomba attı. Ağustos 1914'te Paris'te bir tren istasyonuna yapılan saldırıda hedef şaşıp bir kadını öldürünce, havadan sivilleri bombalayan ilk ülke Almanya oldu. Eylül ayında I. Marne Muharebesi sırasında Alman havacıları çeşitli vesilelerle Paris'i bombaladılar. İlk Müttefik

kentsel hava bombalaması Aralık ayında, Fransız havacıları Freiburg'u bombaladıkları zaman meydana geldi. 1918 baharı itibariyle, Almanların bombalı saldırıları dört bin İngiliz sivili yaralamış ve binden fazlasını öldürmüştü. Sınırlı ölçüde kullanılmasına rağmen, hava savaşı potansiyeli belliydi. Savaş başladığında İngilizlerin sadece 110 savaş uçağı vardı. Ancak İngiltere, Fransa'yla birlikte, savaş bitene kadar 100.000 tane daha üretti. Almanya 44.000 tane üretti.[92]

1920'lerde, Büyük Britanya, Afganistan, Mısır, Hindistan, Yemen, Somaliland ve özellikle de İngiliz kuvvetlerinin Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilgisinin ardından işgal ettikleri Irak gibi apayrı yerlerdeki ücra imparatorluğunu savunmak ve güvenliğini sağlamak için hava bombardımanını yoğun bir şekilde kullandı. "Hava devriyesi" örtmecesi altında Kraliyet Hava Kuvvetleri, İngiliz sömürgeciliğine direnen Iraklılara karşı kapsamlı bir bombalama kampanyası yürüttü. 45. Filo komutanı, "Onlar, [yani, Araplar ve Kürtler] yaralıların ve zararın sayesinde gerçek bombalamanın artık ne anlama geldiğini biliyorlar; 45 dakika içinde bir köyün... Kısmen silinebileceğini ve dört-beş makinenin sakinlerinin üçte birini öldürebileceğini ya da yaralayabileceğini biliyorlar,"[93] dedi.

1920'lerde, İtalyan hava kuvvetleri gücü strateji uzmanı Giulio Douhet, askeri zaferin kontrolünü elinde tutan ve askerlerle siviller arasında ayrım yapan hava bombardımanının artık mümkün olmadığını savundu. Amerika Birleşik Devletleri'nin önde gelen hava kuvvetleri gücü savunucusu General William "Billy" Mitchell de benzer şeyler düşünüyordu. 1925'te yayımlanan kitabı *Kanatlı Savunma*'da (Orijinal adı: Winged Defense), "Evreni fethetme isteği olan bir devletin gelecekteki bir savaşta 'iyi bir başlangıç' yaparsa bütün dünyayı kontrol edebilir... Bu nedenle bir devlet havanın tam kontrolünü elde ederse, yeryüzünün hâkimi olma olasılığı geçmişte olduğundan çok daha yüksektir,"[94] diye haber verdi. Diğerleri hava savaşı hayranlıklarını daha olumlu anlamda ifade etmeye çalıştılar. Kimyasal Savaş Hizmeti direktörü General Amos Fries, dairesi için şu hayali sloganı uydurdu: *"Savaşı daha evrensel ve daha bilimsel kılan bilimdeki her gelişme, savaşı daha katlanılmaz hale getirerek kalıcı bir barış sağlar"* (Orijinal italik).[95]

Birileri savaş planları yaparken, başkaları, yeni bir savaşın daha büyük bir yıkımın işareti olduğu korkusuyla barış planları yapıyordu. Will Irwin'in 1921 basımı *The Next War* kitabı o yıl on iki baskı yaptı. Kamu Bilgi Komitesi'yle çalışmış bir gazeteci olan Irwin, gelecekteki olasılıkların kasvetli bir resmini çizdi. Okurlara, Amerika Birleşik Devletleri'nin ateşkes sırasında levizit gazı ürettiğini hatırlattı. Onu bu kadar etkili ve bu kadar korkunç yapan özellikleri açıkladı:

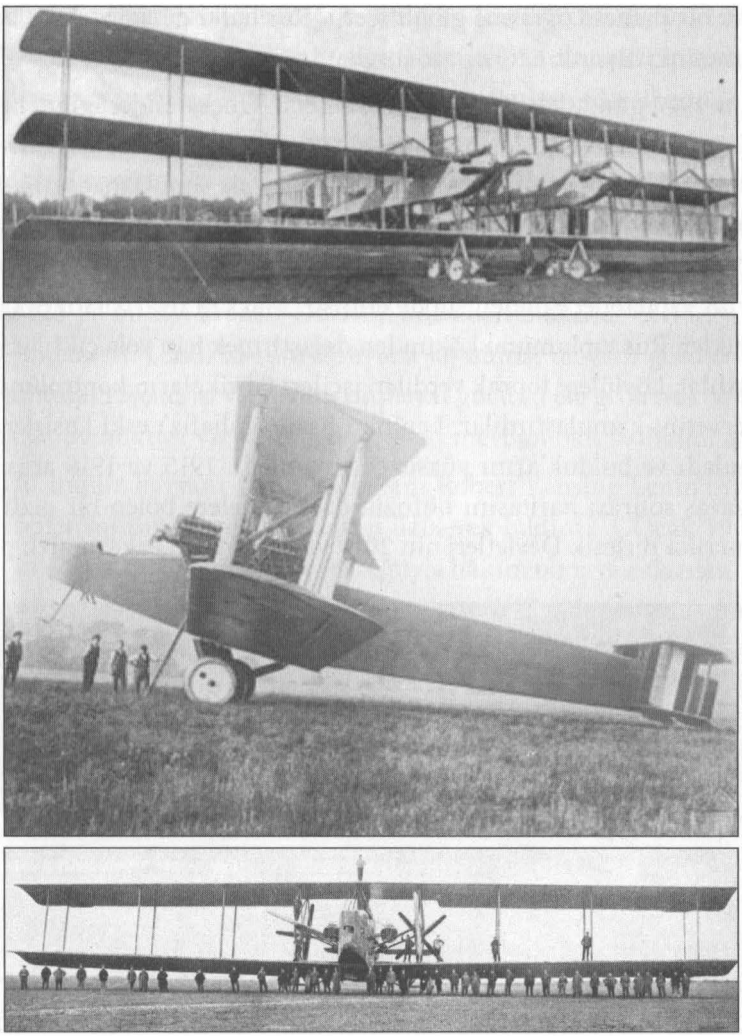
> Görünmezdi; mültecileri sığınaklardan ve yer altı tünellerinden çıkaracak batan bir gazdı; solunduğunda hemen öldürüyordu... Hem de sadece akciğerler yoluyla da öldürmüyordu. Cilde temas ettiği her yerde vücuda nüfuz eden ve neredeyse kesin ölüm getiren bir zehir üretiyordu. Hayvansal ya da bitkisel, tüm hücre yaşamı için zararlıydı. Bu gaza maske kullanmanın hiçbir faydası yoktu. Dahası, savaşta şimdiye kadar kullanılan bütün zehirli gazlardan *elli beş kat* daha fazla "yayılıyordu." Bir uzman, 1918 döneminde kullanımda olan bir düzine büyük boy levizit bombasının olumlu bir rüzgârla Berlin nüfusunu ortadan kaldırmış olabileceğini söyledi. Abartıyor olabilirdi ama muhtemelen çok değil. Mütareke geldi; ancak gaz araştırması devam etti. Şimdi levizitten başka bir gaz ipucumuz daha var... Bu gazın küçük bir el bombasındaki küçük bir kapsülü muazzam bir alanda mutlak ölüm meydana getirebilir.[96]

Kimyagerler, bilimsel toplumun en muhafazakâr ve tesadüfen değil, sanayiye en sıkı bağlı kesimi, savaş çabalarına katkıda bulunmakla övünüyorlardı. Bu katkıları başkalarının da gözünden kaçmadı. *New York Times*, kimyagerlerin çabalarının "kamuoyu tarafından minnetle kabul edilmeli. Bizim kimyagerlerimiz demokrasinin en iyi askerleri arasındadır ve etkili milli savunucularımızdır,"[97] açıklaması yaptı.

Kimyacılar, askeri ve endüstriyel müttefikleriyle bir olup, savaş sonrasında, gelecekte kimyasal savaştan faydalanmayı yasaklamaya yönelik çalışmalara direndiler.

1925'te Milletler Cemiyeti, savaşta kimyasal ve bakteriyolojik silahlar kullanılmasını yasaklayan Cenevre Protokolü'nü kabul etti. Coolidge yönetimi bunu destekliyordu. Eski asker grupları, Amerikan Kimya Derneği (ACS) ve kimyasal madde üreticileri muhalefet açtılar. Ağustos ayında Los Angeles'ta toplanan Amerikan Kimya Derneği konseyi oybirliğiyle "hem ulusun hem de insanlığın güvenliğine karşı olduğu gerekçesiyle zehirli gazlarla ilgili Cenevre protokolünün onaylanmasına karşı istikrarlı bir şekilde kayda" gitme kararı aldı.

Beş yüz tanesi hâlâ Kimyasal Savaş Subay Rezerv Kolordusu'nda veya Kimyasal Savaş Hizmeti'nde olan kimyagerler halkı kimyasal silahların aslında diğer silahlardan daha insancıl olduğuna, Amerika Birleşik Devletleri'nin bir sonraki savaşta onları kullanmaya hazır olması gerektiğine ve antlaşmanın ABD kimya endüstrisinin kontrolünü Milletler Cemiyeti'ne verebileceğine ikna etmeye çalıştılar. Louisiana Senatörü Joseph Ransdell, önergenin "Dış İlişkiler Komitesi'ne geri gönderilecek ve bir daha asla karşımıza çıkamayacağı kadar derine gömülecek,"[98] umudu taşıyordu. Umudu gerçek oldu. Komite, teklifi oylamaya bile sunmadı. Takip eden on yıl içinde, kırk ülke, Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya'nın yanı sıra bütün büyük güçler de dahil olmak üzere, anlaşmayı feshetti.[99]

İtalyan, İngiliz ve Alman bombardıman uçakları. Ordular, I.Dünya Savaşı sırasında önce hedefleri, siviller de dahil olmak üzere, bombaladılar. Almanya bunu 1914'te Liege, Belçika'da yapmaya başladı. 1918 baharı itibaryle Alman bombaları 4.000'den fazla İngiliz sivili yaralamış ve 1.000'den fazlasını da öldürmüştü.

Gaz savaşı en büyük başarılarını doğu cephesinde kötü donanımlı Rus birliklerine karşı kazandı. Ruslar gaz yüzünden 425.000 yaralı ve 56.000 ölümle zarar gördü.[100] 2 milyon ölü ve 5 milyon yaralıyla Rusya için savaş her açıdan tam bir felâketti. Sonunda çarın çektikleri zorluklar karşısındaki ilgisizliğinden bıkan Rus halkı Mart 1917'de II. Nicholas rejimini devirdi. Ancak, Alexander Kerenski reformist hükümeti Wison'ın desteğiyle Rusya'yı savaşta tutmayı tercih edince birçoğu

daha büyük bir ihanete uğramış gibi hissetti. Rus halkı geçmişe daha belirgin bir çizgi çekilmesini istiyordu.

7 Kasım 1917 günü, Vladimir Lenin ve Leon Troçki önderliğindeki Bolşevikler gücü ele geçirerek dünya tarihinin seyrini çarpıcı bir şekilde değiştirdiler. Sınıf mücadelesinin sonunda eşitlikçi sosyalist bir toplumla sonuçlanacağına inanan on dokuzuncu yüzyıl Alman-Yahudi entelektüeli Karl Marx'tan etkilenmişlerdi. İşe bakın ki, Marx, ekonomik ve kültürel olarak geri kalmış Rusya'da başarılı bir sosyalist devrim yapılabileceğinden şüphe etmişti. Marx'ın uyarılarını dikkate almayan Bolşevikler, Rus toplumunu kökünden değiştirmek için yola çıktılar. Bankaları kamulaştırdılar, köylülere toprak verdiler, işçileri fabrikaların kontrolüne koydular ve kilise servetini kamulaştırdılar. Lenin'in Kızıl Muhafız'ı eski Dışişleri Bakanlığı'nı yağmaladı ve bulduklarını yüzsüzce yayımladı: 1915 ve 1916 arasında Müttefiklerle savaş sonrası haritasını nüfuzlu özel bölgelere bölen bir gizli anlaşmalar ağı. Amerika Birleşik Devletleri'nin 2010 yılında WikiLeaks'ın gizli diplomatik

New Jersey, Camp Dix'te anti-gaz eğitimi gören Amerikan askerleri. Yüzyıllar boyunca uygarlıklar tarafından yasaklanmasına rağmen, kimyasal savaş I. Dünya Savaşı sırasında yaygınlaştı. Zehirli gaz saldırıları nedeniyle binlerce kişi öldü.

yazışmalarını yayımlamasına vereceği tepki gibi, Müttefikler de, Wilson'ın savaştan sonra "özgür irade" çağrısının sahteliğini ortaya çıkaran eski diplomatik protokolün böyle arsızca bozulmasına çok öfkelendiler. Antlaşmalar arasında, Osmanlı İmparatorluğu'nu Büyük Britanya, Fransa ve Rusya arasında bölüştüren Sykes-Picot Anlaşması da vardı. Bu anlaşma, tarihsel ve kültürel yakınlıklarını önemsemeden yeni uluslar oluşturmakla petrol zengini Ortadoğu'da gelecekteki savaşların tohumlarını ekiyordu.

Avrupa, 125 yıl önceki Fransız Devrimi'nden beri bu kadar derinden sarsılmamış ve değişmemişti. Lenin'in tüm dünyada komünist devrim görüşü dünyanın dört bira yanındaki işçilerin ve köylülerin hayal gücünü ele geçirerek Wilson'ın liberal kapitalist demokrasi vizyonuna doğrudan meydan okuma halini aldı.

Wilson'ın İngiliz hayranı Dışişleri Bakanı Robert Lansing Lenin'in Komünist mesajının işçiler sayesinde yankılandığını üzülerek bildirdi. 1 Ocak 1918'de Wilson'ı Lenin'in çağrısının "sayılarının çokluğuyla hâkim olmaya çağırılan tüm ülkelerin işçi sınıfına, cahil ve zihinsel özürlülerine yönelik" olduğu hususunda uyardı. "Bunda, dünyadaki mevcut sosyal huzursuzluk açısından gerçek bir tehlike var gibi geliyor,"[101] dedi.

Vladimir Lenin ve Bolşevikler 7 Kasım 1917'de Rusya'da gücü ele geçirerek dünya tarihinin seyrini çarpıcı bir şekilde değiştirdiler. Lenin'in tüm dünyada komünist devrim görüşü dünyanın dört bira yanındaki işçilerin ve köylülerin hayal gücünü ele geçirerek Woodrow Wilson'ın liberal kapitalist demokrasi vizyonuna doğrudan meydan okuma halini aldı.

Wilson, Lenin'e galebe çalmak amacıyla kendi cesur hamlesini yapmaya karar verdi. 8 Ocak 1918'de On Dört İlkesini açıkladı. Bu liberal, açık, anti-emperyalist barış planı özgür iradeyi, silahsızlanmayı, denizlerde serbestliği, serbest ticareti ve bir Milletler Cemiyeti'ni onaylıyordu. "bu feci ve korkunç kan ve servet akışını" sürdürmeyi ancak böyle yüce bir misyon haklı gösterebilirdi. "Fetih ve büyütme günü sona erdi; gün, gizli anlaşmaların günüdür," diye ilan etti. Daha sonra bunun koca bir yalan olduğu ortaya çıkacaktı.[102]

Ne var ki, savaş sonrası dünya için yarışan iki ayrı vizyonun görüşülmesi birdenbire ileri bir tarihe bırakıldı.

Başkan Woodrow Wilson Eylül 1919'da Berkeley, Kaliforniya'da Greek Theatre'da konuşuyor. 1916 yılında, "O, bizi savaştan uzak tuttu" sloganıyla yeniden seçilen başkan Wilson, Amerika Birleşik Devletleri'ne savaş sonrasında dünyayı şekillendirmek için bir şans vermek umuduyla 1917'de I. Dünya Savaşı'na girdi.

Lenin, kapitalist dünyayı bir kez daha gafil avladı. 3 Mart günü, ateşkesten sekiz ay önce, Almanya'yla bir barış anlaşması imzalayarak Rus askerlerini savaştan çekti. Lenin, barışı öylesine arzuluyordu ki, bu Rusya'nın Polonya, Finlandiya, Baltık Devletleri, Ukrayna, Gürcistan ve daha fazlası, 300.000 mil karelik toprak ve 50 milyon kişi üzerindeki kontrolünden vazgeçmesi anlamına gelse de Brest-Litovsk Antlaşması'nın ağır şartlarını kabul etti. Wilson ve Müttefikler küplere bindiler. Çabucak tepki gösterdiler.

Bolşeviklere karşı olan muhafazakâr karşı devrim acımasızdı. Ayrı oldular her yönden yeni Rusya'ya saldırdı. Batıda Yerli Ruslar ve Kazaklar, Çek lejyonu, Sırplar, Yunanlılar, Polonyalılar, Ukrayna'da Fransızlar ve Uzak Doğu'da 70.000 Japon. Tepki olarak, Lenin'in eş-devrimci lideri Leon Troçki yaklaşık 5 milyon kişilik acımasız bir Kızıl Ordu topladı. Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın açık sözlü eski Lordu Winston Churchill her yerde kapitalistler adına konuşarak Bolşevizmin beşiğinde boğulması gerektiğini söylüyordu.

Tahminen 40.000 İngiliz askeri Rusya'ya geldi. Bir kısmı Bakü petrol rezervlerini korumak için Kafkasya'ya dağıtıldı. 1920'ye kadar mücadelenin çoğu sona erecekti ama direniş çemberleri 1923'e kadar devam etti.

Altmış yıl sonra olacakların bir habercisi olarak Orta Asya'da Müslüman direnişi 1930'lara kadar sürdü.

Japonya, Fransa, İngiltere ve diğer bazı ülkeler, kısmen, çiçeği burnunda Bolşevik rejimini devirmeye çalışan muhafazakâr Beyaz Ruslara yardımcı olmak için Rusya'ya on binlerce asker gönderdiler. Amerika Birleşik Devletleri, başlangıçta onlara katılmakta tereddüt etti ama sonunda Almanya'ya karşı sınırlı bir doğu cephesi korumak ve Japonların kazançlarını sınırlamak umuduyla Rusya'nın doğusuna ve kuzeyine 15.000 asker gönderdi. Wilson, İngiliz kabine görevlisi Winston Churchill'in, Müttefik ordularının başkomutanının, Mareşel Ferdinand Foch'un ve diğer Müttefik liderlerin Bolşevikleri devirmek için doğrudan bir askeri müdahalede bulunma tekliflerini reddetti. Wilson, Foch'un bitmek bilmeyen ricalarına, "bir devrimci hareketi kontrol etmek için dağıtılan ordular aracılığıyla harekete geçmek yüksek bir dalgaya karşı koymak için süpürge kullanmaktan başka bir şey değildir. Ayrıca ordular, mücadele etmek üzere gönderildikleri Bolşevizmle aşılanabilirler,"[103] açıklaması yaparak direndi. Yine de, ABD askerleri ilk askeri gerekçe ortadan kalktıktan sonra bile çok uzun süre, 1920'ye kadar, ülkede kaldı. ABD'nin bu operasyona katılması yeni Sovyet hükümetiyle ilişkilerini daha baştan zehirledi.[104] Aynı zamanda bu, çoğunlukla Ortabatı ilerici senatörlerden oluşan önemli bir grubun Wilson'a ve hareketlerine karşı güvensizliğini de artırdı. En büyük düşü, bir uluslar birliği için mücadele ederken tekrar ortaya çıkacak bir güvensizlik.

Robert David Johnson ve diğer tarihçilerin isimlendirdikleri gibi bu "barış ilericileri" Rusya'nın yeni devrimci hükümeti hakkında farklı görüşleri savunuyorlardı ama bir ABD askeri müdahalesi fikriyle hepsi geri çekildi. Kaliforniya Cumhuriyetçi Senatörü Hiram Johnson öncülük etti. Amerika Birleşik Devletleri'nin yeni hükümeti devirmek için askeri müdahalede bulunmaktan ziyade Bolşevizm'e neden olan sorunlarla –"zulüm, yoksulluk ve açlık" uğraşması gerektiğini savundu.

Wilson'ın "tüm ülkelerde devrime karşı savaş" düşüncesinin bir parçası gibi gördüğü bir girişim. "Hiçbir Amerikan asker zihniyeti daha zayıf ülkelere bizim irademizi zorla kabul ettirmesin," derdindeydi. Mississipi Senatörü James Vardaman müdahalenin, emperyal Rus hükümetinin kendilerine borçlu olduğu 1 milyar doları almak isteyen uluslararası şirketler adına yapılmış olduğunu iddia etti. Robert La Folette buna On Dört İlke'nin bir "komedisi" – "demokrasiye 'özgür iradeye' ve 'yönetilenlerin rızasına' karşı suçların en büyüğü"[105] olarak üzüldü. Idaho Senatörü William Borah, Rusya'da aylarca kaldıktan sonra ABD'ye geri dönen insanların oradaki koşullar hakkında Wilson yönetiminin sunduğundan çok farklı bir hikâye anlattıklarını söyledi. Borah, "Rus halkının Sovyet hükümetini fazlasıyla desteklediğini" duymuştu. Ve şöyle devam etti: "Eğer Sovyet Hükümeti Rus halkını temsil ediyorsa, Rus halkının yüzde 90'nını temsil ediyorsa, ben Rus halkının sosyalist bir devlet kurmak için bizim bir cumhuriyet kurmak için sahip olduğumuz aynı hakka sahip olduğundan yanayım."[106] Johnson, müdahale için ödeneği kesme önerisi sundu, önerisi büyük destek gördü, 33-33 oyla çözümsüz kaldı.[107]

Ülkede Wilson'ın diplomasi yönlerini sorgulayanların sayısı hızla artarken o hâlâ savaş yorgunu Avrupalılar için umut ışığı sunuyor gibiydi. 18 Aralık 1918 tarihinde Paris Barış Konferansı için Avrupa'ya geldiğinde çevresini sevgi dolu bir kalabalık sardı. H.G. Wells şöyle anlatıyordu:"Bir an insanlık için sadece Wilson vardı. Ya da en azından Wilson insanlık için tek başınaydı. O kısacık anda yeryüzünün her yerinde onun için çok olağanüstü ve önemli bir yanıt vardı... Sıradan bir devlet adamı olmaktan çıkmıştı; Mesih oluvermişti."[108]

Almanlar, Wilson'ın On Dört İlkesi'ne dayanarak teslim olmuşlardı, kendilerine adilce davranılacağına inanıyorlardı. Bir alman kenti geri dönen askerleri pankart açarak karşıladı. Ve o pankartta şöyle yazıyordu: "Hoş geldiniz cesur askerler! Siz görevinizi tamamladınız; gerisini Tanrı ve Wilson halledecekler."[109] Hatta Almanlar kayzeri tahttan indirip bir iyi niyet işareti olarak cumhuriyetçi bir hükümet şeklini kabul ettiler. Fakat eğreti tanımlanmış On Dört İlke müzakerelerin temellendirileceği zayıf bir temel ortaya koydu. Ve Wilson yanlışlıkla, savaş sırasında, daha güçlü konumdayken, müttefiklerini razı etmeyi ihmal etti. Albay Edward House'a safça, "Savaş bittiğinde [İngiltere ve Fransa'yı] kendi bildiğimiz gibi zorlayabiliriz, çünkü... Mali açıdan avucumuzda olacaklar,"[110] demişti.

Müttefikler, borçluluk durumlarına rağmen, Wilson'ın şartları karşısında durakladılar. Zafer için o kadar büyük bir bedel ödedikten sonra Wilson'ın dünyayı daha güvenli hale getirmek, denizleri serbest kılmak ve "zafersiz barış" ile ilgili yüce söylemi onlara çok da cazip gelmedi. Onlar intikam, yeni sömürgeler ve denizlerde

hâkimiyet istiyorlardı. Wilson, Rus İç Savaşı'na müdahale etmek ve ülkede güç birliği korumakla en önemli ilkelerinden birine ihanet etmişti bile. İhanetlerin arkası da gelecekti. İngilizler, Wilson'ın denizlerde serbestlik, ki bu donanmalarının İngiliz ticaret yolları üzerinde sözünü geçirmesini kısıtlayacaktı, çağrısına uyma niyetinde olmadıklarını açıkça ifade ettiler. Aynı şekilde Fransızlar da cezalandırıcı olmayan bir anlaşmayı kabul etmeyeceklerini açıkladılar. Fransa bir milyondan fazla ve Büyük Britanya da neredeyse bir milyon asker kaybetmişti. İngiltere Başbakanı David Lloyd George, Amerika Birleşik Devletleri'nde "bir kulübe" bile tahrip edilmediğini kaydetti.[111] Fransızlar, Almanya'yı zayıflatma ve parçalama isteklerini körükleyen, Fransa-Prusya savaşındaki yenilgilerini de unutmadılar.

12 Ocak 1919 tarihinde yirmi yedi devlet Paris'te bir araya geldi. Önlerinde muazzam bir görev vardı. Osmanlı, Avusturya-Macaristan, Alman ve Rus imparatorlukları farklı aşamalarda çöküyorlardı. Yeni ülkeler gelişiyordu. Devrimci değişim zarar görüyordu. Açlık kol geziyordu. Hastalık yayılıyordu. Yerinden edilmiş insanlar sığınacak yer arıyordu. Acilen fikir liderliğine ihtiyaç vardı. Ama Lloyd George, Clemenceau ve İtalya Başbakanı Vittorio Orlando, kendini "Tanrı'nın özel aracı" kabul eden Wilson'ı kesinlikle çekilmez buluyorlardı.[112] Clemenceau sözde şöyle bir yorumda bulundu: "Bay Wilson 14 İlkesi'yle canımı sıkıyor; Yüce Tanrı'nın bile sadece on ilkesi var!"[113] Clemenceau'nun Wilson'a yanıtı Lloyd George'un çok hoşuna gitti: "Başbakan, uygunluğa aldırmadan arada yapma eğilimi gösterdiği gibi okyanusun ötesine uçsaydı, Clemenceau gözlerini hayretle kırpıştırarak açar ve sonra da bana döner ve 'İşte yine gitti' der gibi bakardı. Gerçekten de önceleri idealist Başkanın kendini görevi zavallı Avrupa dinsizini kurtarmak olan bir misyoner gibi kabul ettiğini düşünüyorum." Lloyd George zor şartlar altında, "Yüce İsa ve Napolyon Bonaparte'ın arasına oturtulmuş gibiydim"[114] kendi performansını alkışladı.

Wilson'ın On Dört İlkesi'nin birkaç tanesi son antlaşmaya kaldı. Galipler, özellikle İngiltere, Fransa ve Japonya eski Alman sömürgelerini ve 1915 gizli Londra Antlaşması'yla belirlenmiş olan hatlar boyunca Asya ve Afrika'daki toprakları bölüştüler. Osmanlı İmparatorluğu'nu da paylaştılar. Sömürgelere "manda yönetimleri" diyerek eylemlerini arındırdılar. Wilson direndi ama sonunda kabul etti. Rızasını da Müttefikler kendi kolonilerine insanca davranırken Almanların vatandaşlarının temel haklarını inkâr ederek "kolonilerini acımasızca istismar ettiler" iddiasıyla makul kıldı.[115] Müttefik kolonilerinin sakinleri tarafından, Fransız Çinhindi'nin Ho Chi Minh'i gibi, kuşkuyla karşılanan bir değerlendirme. Ho, bir smokin ve melon şapka kiralayarak, elinde Vietnamlıların bağımsızlığını talep eden bir dilekçeyle konferansta Wilson ve ABD heyetini ziyaret etti. Konferansa katılan diğer Batılı olmayan dünya liderlerinin çoğu gibi Ho da kurtuluşun sömürgeci cömertlikle

değil, silahlı mücadeleyle elde edileceğini öğrenecekti. O zamanlar bir kütüphane görevlisi olarak çalışan Mao Zedong da benzer bir hayal kırıklığı ifade etti: "Ulusal özgür iradeye bakın," sözleriyle öfkesini açığa vurdu. "Gerçekten arsız olduğunu düşünüyorum!"[116] Wilson ilkelerinde taviz vermede daha da ileriye giderek Ermenistan üzerinde bir ABD mandası bile kabul etti. Clemenceau buna alaycı bir yorum yaptı: "Başkanlığı bırakınca sizi Büyük Türk yapacağız!"[117]

Müttefik liderler, koyu tenli insanları boyundurukları altına almaya devam etmelerinin temelini oluşturan ırkçılığı gizlemek için pek bir şey yapmadılar. Bu, Japonya'nın temsilcileri –Baron Nobuake Makino ve Vikont Chinda –Milletler Cemiyeti Sözleşmesi'ne ırksal eşitlikle ilgili bir madde eklenmesini önerdiklerinde gün gibi ortadaydı. Madde şuydu: "Yüksek Akit Taraflar, Milletler Cemiyeti'nin temel prensibi devletler eşitliğinin en kısa zamanda Cemiyete üye devletlerin tüm yabancı uyruklularına ırkları veya milliyetleri hesabına yasada ya da eylemde hiçbir ayrım yapmadan her açıdan eşit ve adil olarak verilmesini kabul eder." Japonların önerisi, İngiltere Dışişleri Bakanı Arthur James Balfour ve Avustralya Başbakanı William Hughes gibi İngiliz İmparatorluğu savunucuları tarafından doğrudan reddedildi. Bir İngiliz kabine üyesinin, Lord Robert Cecil'in açıklamasına göre madde İngiliz İmparatorluğu için "son derece ciddi sorunlar" ortaya çıkardı.[118]

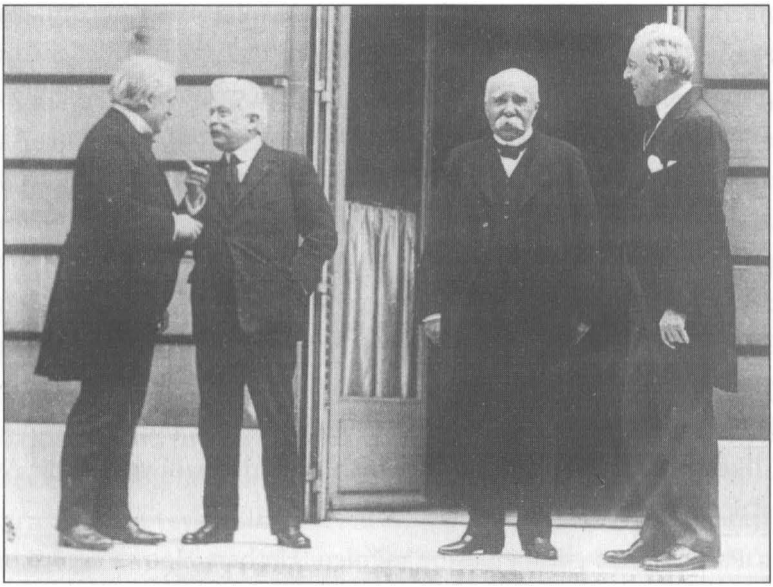

Ho Chi Minh bir smokin ve melon şapka kiralayarak, elinde Vietnamlıların bağımsızlığını talep eden bir dilekçeyle Paris Barış Konferansı'nda Wilson ve ABD heyetini ziyaret etti. Konferansa katılan diğer Batılı olmayan dünya liderlerinin çoğu gibi Ho da kurtuluşun sömürgeci cömertlikle değil, silahlı mücadeleyle elde edileceğini öğrenecekti.

Müzakereler başlamadan önce Lloyd George'a anlaşmanın ayrıntılarından çok gelecekte savaşı önlemek için önemli olduğunu düşündüğünü Milletler Cemiyeti'yle ilgilendiğini itiraf eden Wilson'ın açıkça savunduğu cezalandırıcı olmayan türden bir antlaşma sağlama girişimi berbat bir şekilde sonuçlandı. Antlaşma Almanya'yı çok ağır cezalandırdı. Gelecekteki Dışişleri Bakanı Foster Dulles'in hazırladığı, savaşı başlatan taraf olduğu için tüm suçu Almanya'ya yükleyen ve Almanya'nın son derece ağır tazminat ödemesini gerektiren bir "savaş suçlusu hükmü" içeriyordu. Wilson dikkatle Cemiyet'e odaklandı, bu ve diğer önemli konularda defalarca taviz verdi, en güçlü destekçilerini bile hayal kırıklığına uğrattı. Clemenceau, Wilson için iğneleyici sözlerle, "İsa Mesih gibi konuştu ama Lloyd George gibi hareket etti,"[119] dedi. Ekonomist John Maynard Keynes, Wilson'ın bu "Kartaca Barışı'na" – On Dört İlkesi'nin korkunç reddine –teslim olmasını kınadı ve yeni bir Avrupa savaşına yol açabileceği tahmininde bulundu.[120]

Lenin Paris'e davet edilmemesine rağmen, Herbert Hoover'a göre, Rusya'nın varlığı görüşmelere, "Konsey'deki bütün masalarda Banquo'nun hayaleti oturuyormuş" gibi gölge düşürdü.[121] Lenin, Wilson'ın On Dört İlkesi'ni boş bir söylem olarak ciddiye almamış ve kapitalist güçlerin ne sömürgelerinden vazgeçmeyi ne de uyuşmazlıkları Wilson'ın barışçıl yollarla karara bağlama fikrini kabul edeceklerini söylemişti. Dünyadaki tüm emperyalist sistemi devirmek için yaptığı devrim çağrısı, yeni fikirlere açık bir taraftar kitlesi buluyordu. Albay House, Mart ayında günlüğüne şunları yazdı: "Gidişata bakılırsa kriz yakında buraya da gelecek. Hoşnutsuzluk sesleri her gün çoğalıyor. İnsanlar barış istiyor. Bolşevizim her yerde zemin kazanıyor. Macaristan yenik düştü. Hazır bir barut deposunun üzerinde oturuyoruz ve bir gün bir kıvılcım onu ateşleyebilir."[122] Müttefikler, Doğu Avrupa'daki komünist devrimler için o kadar çok endişe ediyorlardı ki, ateşkes anlaşmasına Alman ordusunun doğu sınırındaki ülkeleri "Müttefiklerin uygun gördüğü zamana"[123] kadar boşaltmasını yasaklayan bir madde eklediler. Macaristan'daki Bèla Kun Komünist hükümeti yakında Romen kuvvetlerinin işgaliyle devrilecek olmasına ve komünistlerin Almanya'da gücü ele geçirme girişimi başarısızlıkla sonuçlanacak olmasına rağmen, House ve Wilson'ın Avrupa'ya ve ötesine yayılan radika dalga yüzünden paniğe kapılmak için nedenleri vardı.

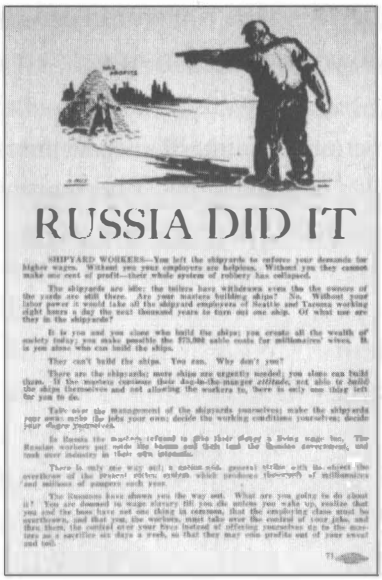
Radikal yükselişe Amerikalı işçiler de katıldı; grev yapan 365.000 metal işçisi başı çekti, sonra 450.000 madenci ve 120.000 tekstil çalışanı da onlara katıldı. Boston'da polis greve 1.134-2 oy vererek *Wall Street Journal*'ın, "Lenin ve Troçki yolda" uyarısı yapmasına neden oldu. Wilson grevi, "medeniyete karşı işlenen bir suç"[124] olarak adlandırdı. Seattle'da da Askerler, Denizciler ve İşçiler Konseyi önderliğinde

Soldan sağa: İngiltere Başbakanı David Lloyd George, İtalya Başbakanı Vittorio Orlando, Fransa Başbakanı Georges Clemenceau ve Wilson, Paris Barış Konferansı'nda. Konferansta, savaş sonrası dünyada intikamdan, yeni sömürgelerden ve deniz hâkimiyetinden yoksun kalan Müttefikler Wilson'ın "On Dört İlkesi'nin" yüce söylemlerinin çoğunu reddettiler.

Rus Devrimi üzerine modellenmiş bir grev vardı. Seattle Belediye Başkanı Ole Hanson grevi, "bir devrim girişimi" olarak kınadı. Grevciler için, "Amerikan Hükümetimizi ele geçirmek istiyorlar ve Rus anarşisi oluşturmaya çalışıyorlar,"[125] iddiasında bulundu. Yalnız o yıl 5 milyonun üzerinde işçi grev yaptı. Silahlı muhafızlar, yerel polis ve yeni ant içmiş milletvekilleri tarafından korunan grev kırıcılar grevleri bastırmakta yetersiz kalınca devlet milisleri ve hatta federal birlikler işi bitirmeye çağırılarak, işçi hareketi on yıldan daha uzun bir süre atlatamayacağı bir bunalıma itildi. Federal birliklerin güçlü kapitalistler adına kullanılması 1877 yılında büyük tartışmalara yol açmış olsa da, işçiler daha yüksek ücret, daha iyi çalışma koşulları ve sendikalara katılma hakkı için mücadele ettikleri zaman polisin, mahkemelerin, askerlerin ve devletin tüm organlarının kendilerine karşısında saf tutacağını yavaş yavaş öğrenmişlerdi.

Hükümet yetkilileri şimdi, savaş sırasında iyice zayıflatılmış olan Sol'u tamamen bitirmeye çalışıyorlardı. Kasım 1919 ve Ocak 1920'de Başsavcı A. Mitchell Palmer, federal birimleri ülke genelindeki radikal grupları ve işçi örgütlerini bastırmakla görevlendirmeye bir bahane olarak büyük ölçüde etkisiz anarşist bombalı saldırılara başvurdu. Bu ayaklanmalar Palmer Baskınları olarak anılsa da aslında operasyon Adalet Bakanlığı Radikal Bölümü'nün yirmi dört yaşındaki şefi J. Edgarn

1919 yılında 4 milyondan fazla ABD işçisi daha yüksek ücret, daha iyi koşullar ve organizasyon hakları için grev yaptı. Seattle Genel Grevi'nden bu broşürde gösterildiği gibi Rus Devrimi bu yoğun emek militanlığına ilham oldu.

Hoover tarafından yürütüldü. Beş binin üzerinde olduğu tahmin edilen radikaller tutuklandı, birçoğu bir suçlama olmadan aylarca hapsedildi. Rusya doğumlu Emma Goldman ve yabancı uyruklu daha yüzlerce eylemci sınır dışı edildi. Sivil özgürlüklerin bu alçakça istismarı sadece ilerici hareketi mahvetmekle kalmadı, inadına Amerikancılık karşıtı karşıtlığını da destekledi. Ama Hoover için bu sadece başlangıçtı. 1921 itibariyle, Hoover'ın, potansiyel huzur bozucu tüm bireyleri, grupları ve yayımları kataloglayan fiş sistemi 450.000 kayıt içeriyordu.[126]

Paris Konferansı'ndan sonra Wilson, "Sonunda tüm dünya Amerika'yı dünyanın kurtarıcısı olarak tanıyor!"[127] diye böbürlendi. Amerika Birleşik Devletleri'ne geri döndüğünde Wilson, sağdan soldan saldıran anlaşma karşıtları tarafından hiç de kurtarıcıymış gibi karşılanmadı. Wilson, direnerek tüm ülkeyi dolaştı. ABD'nin Milletler Cemiyeti'ne girebilmek için, ki anlaşma yüzünden ortaya çıkan sorunları çözmenin tek yolu buydu, anlaşmayı onaylaması gerektiğini savundu. Senatör La Follette, Senatör Norris ve Senatör Johnson gibi ilericiler arasında muhalefet lideri olan Senatör Borah, Winson'ın önerdiği uluslararası bütünlüğü devrimleri engellemenin ve kendi imparatorluk planlarını savunmanın peşinde olan "emperyalistler" birliği olarak kınadı." Borah, Wilson'ın yumuşatma çabasına rağmen, antlaşmanın "İngiliz imparatorluğunun bütünlüğünü sağlamak için bir birlik" meydana getirmiş olan "zalim, yıkıcı, acımasız bir belge" olduğunu düşünüyordu.[128] Norris, antlaşmanın Konfüçyüs'un vatanı Şantung'u "masum bir halkın utanç verici tecavüzü"[129] olarak Japonya'ya verme şartını kınadı. Soyutlama taraftarları ve Amerika

Birleşik Devletleri'nin Kongre'nin izni olmadan askeri eylemlere yanaşmayacağının garantisini isteyen diğerleri de onlara katıldı.

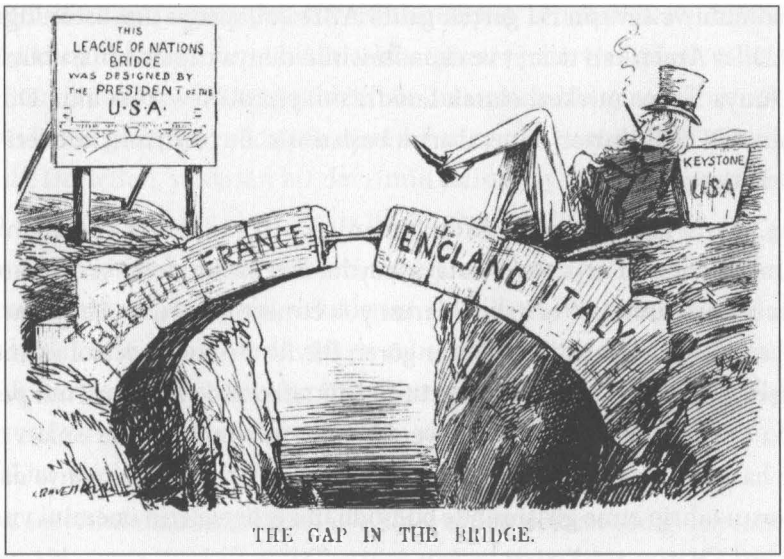
Şu işe bakın ki, Wilson'ın savaş politikası onu en iyi destekçilerinden çoğundan mahrum etmişti. Kamu Bilgiler Komitesi başkanı Creel, 1918 yılının sonunda, üstüne gidilen başkana bunu, "Anti-emperyalist savaş politikanızın tüm radikal ya da liberal destekçileri ya susturuldu ya da sindirildi. Adalet Bakanlığı'na ve Posta Ofisi'ne onları susturma ve yıldırma izni verildi. Barış usulünüzü savunan hiç kimse kalmadı. Devlet ve Halk budandı. Radikal ve sosyalist basın dilini yuttu,"[130] sözleriyle hatırlattı. Wlson'ın inadı yüzünden zaten kötü olan durum daha da kötüye gitti. Önerilen anlaşma değişiklikleri üzerinde uzlaşmanın aksine Wilson, antlaşmanın ve Cemiyet'in en sonunda yedi oya kadar düşerek yenilgiye uğramasını izledi.

Barış Almanya için özellikle külfetli oldu. Sömürgelerini ve Lehçe konuşulan topraklarını kaybettiği bir zamanda ödeme gücünün gerçekten sınırlıyken, tazminatlar 33 milyar dolara –Fransa'dan talep edilenin beşte biri bile değil ama Almanya'nın beklediğinden iki kat fazla – ulaştı. Ayrıca Almanya Danzig liman bölgesini ve Saar kömür bölgesini de teslim etti. Ve Alman halkı "savaş suçlusu maddesi" yüzünden hayata küstü.

Anlaşmanın tüm ekonomik şartlarında House of Morgan bankasının parmağı vardı. Morgan'ın biyografisini yazan ödüllü yazar Ron Chernow, "1919 yılında Paris Barış Konferansı'nda o kadar çok Morgan adamı vardı ki, Bernard Baruch konferansı J.P.Morgan ve şirketi yönetiyor diye söylendi," diye yazdı. Morgan adamları arasında en çok göze çarpan, Wilson'ın bel bağladığı kişi, House of Morgan'ın önde gelen ortağı Thomas Lamont'tu. Başka bir Morgan ortağı George Whitney, Wilson'ın Lamont'un ekonomi görüşlerine başka herkesin görüşlerinden daha çok güveniyormuş gibi göründüğünü söyledi. Lamont, Alman tazminatının 40 milyar dolar olarak kararlaştırılmasından yanaydı ve sonrasında savunduğu bir şey varsa, o da Almanların ucuz kurtulduğuydu. O ve diğer bankacılar Paris'te Morgan'ın çıkarlarının sonuna kadar korunmasını sağladılar.[131]

Tazminat ve "savaş suçu maddesi" her ne kadar savaş sonrası Almanya'da düşmanca ve istikrarsız bir ortam ortaya çıkarmış olsa da etkileri bazen çok abartılmıştır. Tazminat, uygulamada kâğıt üzerinde olduğu kadar ağır olmadı. 1921 yılından itibaren, fiili giderler, Almanya'nın ödeme gücüne göre, durmadan aşağıya çekildi. Ve "savaş suçu maddesi" –Madde 231 – gerçekte "suç" ifade etmez. Almanya'nın ve müttefiklerinin saldırgan tutumu yüzünden kendilerine dayatılmış bir savaştan" kaynaklanan "tüm kayıp ve zarar" için Almanya'yı sorumlu tutar.[132] Ancak, Hitler ve diğer sağcı Almanların yenilgi ve Müttefik devletler intikamıyla gelen

savaş sonrası mağduriyet duygusunu istismar ettikleri kesinlikle doğrudur. Mücadelenin küçük bir kısmının Alman topraklarında gerçekleşmiş olması ve savaş zamanı hükümet propagandasının Almanların çoğunu zaferin yakın olduğuna inandırmış olması anlaşmayı hiç ses çıkarmadan sineye çekmeyi daha da zorlaştırıyor ve Hitler'in iddialarının inandırıcılığını artırıyordu.

Aralık 1919 tarihli bu Punch karikatürü Senato'nun ABD'nin Milletler Cemiyeti'ne katılmasını onaylamamasının Cemiyet'i fazlasıyla güçsüz bıraktığı gösteriliyor. Wilson, savaş sırasında ABD'deki potansiyel anti-emperyalist müttefikleri susturmakla Cemiyet'in iptalini garantilemişti.

Ekonomik, sosyal ve siyasi iktidarsızlık savaş sonrası İtalya'yı, silahlı faşistlerin –Benito Mussolini taraftarları- solcu göstericilerle ve grev yapanlarla sürekli çatıştığı yer, da sarstı. ABD Büyükelçisi Robert Johnson, kontrolün Mussolini'nin aşırı sağcı güçlerinin eline geçme tehlikesi olduğu konusunda uyardı. ABD Büyükelçiliği Haziran 1921'de bildirdi: "Komünistler, kanunsuzluk ve şiddet suçlamasını 'Kızıl' devrim partisinden kendi kendine oluşturulan 'hukuk ve düzen' partisine kaydırıyorlar... Kaydırmışlardır, oysa faşistler mütecavizler gibi görünüyorlar." Daha sonra, Warren G. Harding'in İtalya büyükelçisi Richard Child, Johnson'ın yerini alınca, yan çizip Mussolini'yi övüp Komünistleri yerdi. Child ve diğer elçilik görevlileri Mussolini'nin aşırı sağcılığını küçümseyerek, Bolşeviklik karşıtı olmasını ve işçi sınıfını yenmek için fiziksel saldırı metotları kullanmaya istekli davranmasını methettiler. ABD desteği, Mussolini'nin faşist diktatörlük dayatmasından sonra da devam etti. Mussolini'nin savunucuları arasında Hazine Sekreteri Andrew Mellon,

J.P. Morgan'dan Thomas Lamont ve Ulusal Sivil Federasyonu'ndan Ralph Easley gibi Amerikan iş liderleri de vardı.[133]

Tarihçiler, bu tepkiye savaşın neden olduğu ve Avrupa'daki karışıklıkların 1920'lerde Amerika Birleşik Devletleri'ni soyutlanma politikasına soktuğu efsanesine uzun zamandır şüpheyle bakıyor. Aslında, I. Dünya Savaşı Avrupa hâkimiyetinin sonunu ve savaşın iki gerçek galibi ABD ile Japonya'nın üstünlüğünü gösterdi. 1920'ler Amerikan ticaret ve ekonomisinin dünya çapında hızla büyüdüğünü gördü. Dünya finans merkezi olarak Londra'nın yerini New York aldı. Dünya ekonomisinin ABD hâkimiyeti dönemi artık başlamıştı. Bu başarının liderleri arasında petrol şirketleri vardı.

Savaş, petrol kaynaklarına hâkim olmanın gücü yansıtmak ve kullanmak için çok önemli olduğunu açık seçik ortaya koydu. Büyük Britanya ve Almanya savaş sırasında birbirlerinin petrol kaynaklarını yok etmeye çalıştılar. Almanların petrol tedarik gemilerine saldırmasıyla zarar gören Büyük Britanya, petrol sıkıntısıyla ilgili endişelerini ilk kez 1916'da dile getirdi. Müttefikler de Almanya'nın petrol kaynaklarına erişimini ablukaya aldılar ve Almanya 1916 sonlarında onları ele geçirmek için harekete geçince İngiliz Albay John Norton-Griffiths, Romanya'daki petrol kaynaklarını tahrip etme girişiminde bulundu. Bu gelişmelerin önemini vurgulayan İngiliz Lord Curzon ateşkesten hemen sonra, "Müttefiklerin amacı bir petrol dalgası üzerinde zafer kazanmaya doğru kaymıştır," dedi. Amerika Birleşik Devletleri, savaşta Müttefiklerin petrol ihtiyacının %80'nini karşılamakla, bu zafer için kilit noktaydı.[134] Ancak savaş sona erdiğinde, petrol şirketleri petrol zengini yeni bölgelerden kapabildiğini kapmak için harekete geçmeye hazırdı. Royal Dutch Shell 1920 yıllık raporunda belirttiği gibi, "Yeni bölgeler edinmek için bu mücadelede geri kalmamalıyız... Başarı şansının olduğu her yerde jeologlarımız var."[135]

Royal Dutch Shell, General Juan Vicente Gómez hükümetinin Meksika'da devam eden istikrarsız ve azalan üretimden daha ılımlı görünen dostane, istikrarlı koşullar teklif ettiği Venezuela'ya göz dikti.[136] Büyük Britanya'nın Venezuela'daki üstünlüğünden endişe duyan ve I. Dünya Savaşı sırasındaki üretimin ABD'nin ülke içindeki malzemesini büyük ölçüde tüketmiş olduğuna inanan ABD şirketleri Venezuela petrolü için rekabete katılmakta gecikmediler.[137] Daniel Yergin petrol endüstrisinde çığır açan kitabı *Petrol-Para ve Güç Çatışmasının Epik Öyküsü*'nde (Orijinal adı: The Prize) yazar, Gómez'i "yirmi yedi yıl boyunca Venezuela'yı kendini zengin etmek için yöneten zalim, kurnaz ve paragöz bir diktatör"[138] olarak anlatır. Nitekim, tarihçi Steven Rabe'ye göre de Gómez aslında ülkeyi "kendi özel çiftliği" haline getirmekle "200 milyon dolar ve 20 milyon dönüm arazi olduğu tahmin edilen bir

servet biriktirdi." Diktatörün 1935'teki ölümü Venezuela'da göstericilerin coşkularını "Gómez'in portrelerini, heykellerini ve binalarını" yakıp yıkarak ve hatta "yalakalarından" bazılarını "katlederek" gösterdikleri hafta boyunca süren "her yerdeki halk coşkusu" ile kutlanacaktı.[139]

Gómez'in gücü yerel *caudillos*'lara (kalantorlar), müdavimlerinden oluşan bir ordu ve yerli bir casus ağına dayanıyordu. İtibarını zedeleyenler şiddetli bir zulümle karşı karşıya kalıyordu. ABD Maslahatgüzarı John Campbell White, Venezuela'daki mahkûmlara "Ortaçağ şiddeti" ile muamele edildiğini bildirdi. Amerika Birleşik Devletleri gerekirse müdahale etmeye her zaman hazırdı. 1923 yılında Amerika Birleşik Devletleri, yaklaşan bir devrimin asılsız söylentilerine yanıt bir destek göstergesi olarak ülkeye bir Özel Servis filosu gönderdi.[140]

Ekonominin giderek petrol gelirlerine bağımlı olmasıyla Gómez, Venezuela iş dostluğunun parçası olan petrol şirketlerini 1922 Petrol Kanunu'na yazdı. Şirketler büyük kârlar elde ettiler. Petrol şirketi çalışanları ve çevre için şartlar pek de iyi değildi. Sık sık taşmalar ve kazalar meydana geliyordu. 1922 yılında patlayan bir petrol kuyusu yirmi iki kilometreye yayıldı, yaklaşık bir milyon varil petrol Maracaibo Gölü'ne döküldü.[141]

Gómez servetinin tadını çıkarmak ve iddia edilen doksan yediği gayrimeşru çocuğu yapmakla meşgulken ve ailesi ile *Gomezciler* olarak bilinen dalkavuklar seçilen arazileri satın alıp sonra da onları yabancı şirketlere satarak kendileri ve liderleri için büyük servetler biriktirirken, vatandaşları yoksulluk batağına saplanıp kaldı. Bu süreçte Venezüella petrol üretimi 1921 yılında 1.4 milyon varilden 1929'da 137 milyon varile fırlayarak toplam üretimde ve ihracatta dünya çapında Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra ilk sıraya yerleşti. Venezüella piyasasına hâkim olan üç şirketten ikisi, 1925'te Indiana Standard Oil tarafından satın alınan Gulf American ve Pan American, Amerikalılara aitti.[142] İki şirket birleşerek 1928 yılında Venezüella'nın başlıca petrol üreticileri olarak İngiltere'nin Royal Dutch Shell'inin yerini aldılar ve Gómez'in ölümüne kadar ülkedeki üretimin %60'ından sorumluydular.[143]

Fakat Gómez'in ve haleflerinin diktatörlüklerine karşı sol-kanat muhalefeti artıyordu. Petrol işçileri daha iyi çalışma şartları ve daha iyi ücret için zaman zaman greve gidiyordu ve 1928'de Caracas'taki Central University'nin "28 Kuşağı" olarak bilinen öğrencileri diktatörlüğü kınayan bir ayaklanma düzenleyerek daha demokratik bir hükümet için çağrıda bulundular. Yıllar süren mücadeleden sonra, 1945'te Rómulo Betancourt'un solcu Demokratik Eylem'i (AD), Isaías Medina Angarita rejimini devirmeyi başardı. Betancourt, petrol şirketleriyle daha çok Venezuela'nın çıkarlarını temsil eden bir ilişki geliştirdi. 1948 askeri darbesiyle devrildi. Dış yatırım

ihtiyacını kabul etmekle birlikte, bu ilerici reformcular, Venezüella kaynaklarının yabancı petrol çıkarlarıyla sömürülmesine bir radikal milliyetçi ve anti-emperyalist direniş mirası bıraktılar.[144]

Amerikalılar 1920'ye kadar Wilson "idealizminden" bıkmışlardı. Warren G. Harding'in, on yılın ilk iki Cumhuriyetçi başkanı açısından sıradanlığa dönüş anlamına gelen, "normale dönüş" diye tanımladığı şeye hazırdılar. Harding, Coolidge ve Hoover yönetimleri ABD'nin Latin Amerika'daki çıkarlarını, Roosevelt, Taft ve Wilson rejimlerine damgasını vuran zorba savaş gemisi diplomasisine başvurmadan büyütmenin yollarını aradılar. 1920 başkanlık kampanyası sırasında Harding, başkan yardımcısı adayı Franklin D. Roosevelt'in donanmanın sekreter yardımcısı olarak, dinleyicilere başkan olarak Harding'in "bir Deniz Kuvvetleri Yardımcısı Sekreteri'ne Batı Hint Adaları'ndaki çaresiz komşuları için bir anayasa taslağı hazırlama ve Amerika Birleşik Devletleri Deniz Piyadeleri tarafından karşılanacak süngülerin ucunda dayatma yetkisi" vermeyeceğini temin etmek için Haiti anayasasını bizzat kendisinin yazdığına dair söylediği sözleri dikkate aldı. Wilson'ın yapmış olduğu fakat kendisinin tekrarlamayacağı şeyleri sıraladı: "Yöneticilik gücünü Batı Yarımküre'nin küçük cumhuriyetlerinin iç işlerinde son birkaç yıldır sadece dostumuz olması gerekenleri düşman haline getirmekle kalmayıp, haklı olarak güvenilir komşuları olarak bizi gözden düşürenler gibi sürekli yersiz müdahale eylemlerini gizlilik örtüsüyle örtmek için de kullanmayacağım."[145]

Aslında, Harding ve onun Cumhuriyetçi halefleri o küçük cumhuriyetlerin sakinleri arasından çok ABD bankacıları arasından dostlar edindi. Mayıs 1922'de, *Nation*, devrimcilerin "Brown Bros'un hiç sevmediği Nikaragua Başkanı'na karşı bir ayaklanma" başlattığını bildirdi. Devrimciler başkente bakan bir kaleyi ele geçirince

Venezüella diktatörü General Juan Vicente Gómez'in acımasız ve açgözlü hükümdarlığı ülkesini Amerikan ve İngiliz petrol şirketlerinin favorisi yaptı. Gómez servetini biriktirirken, Venezüella'nın Batı'nın petrol çıkarları için kararlı ve ılımlı olmaya devam ettiğini sağlama almak için yerel caudillos'ları (kalantorlar), müdavimlerinden oluşan bir ordu ve yerli bir casus ağı kullandı.

ABD deniz komutanı onları kontrolden vazgeçmedikleri takdirde ağır silahlar kullanacağı konusunda uyardı. *Nation* bunu ABD bankacılarının arkalarında ABD askerlerinin desteğiyle kukla hükümetleri istedikleri gibi yönettikleri Latin Amerika'da olanların tipik bir örneği gibi görüyordu. Dergi, bu içler acısı durumu şiddetle eleştirdi:

> Güneyimizde yirmi bağımsız cumhuriyet var, ya da vardı. En az beşi, Küba, Panama, Haiti, Santo Domingo ve Nikaragua olsa olsa düzmece özerk yönetimle sömürgeler haline getirildi bile. Dört tanesi daha, Guatemala, Honduras, Kosta Rika ve Peru aynı statüye getirilme sürecinde görünüyor. Bay Hughes Meksika'ya egemen, bağımsız bir devlet gibi davranmıyor. Bu nereye kadar gider?... Amerika Birleşik Devletleri bu yarımkürede büyük bir imparatorluk, Kongre'nin ve Amerikan halkının hiçbir yetki kullanmadığı, kaynaklarını emrindeki Devlet ve Deniz Kuvvetleri Birimlerinin incelikle sağladığı bir grup Wall Street bankacısının yönettiği bir imparatorluk mu kuruyor? Bunlar, evlatları tropikal hastalıklardan ya da bir vatanseverin kurşunuyla ölen sıradan insanların sorma hakkına sahip olduğu sorulardır.[146]

I. Dünya Savaşı'nın ardından soyutlama taraftarı olmaktan çok uzak Amerika Birleşik Devletleri, kendi imparatorluğunu genişletmek için savaştan daha etkili yollar buldu. Aslında, savaş çoğu Amerikalının ağzında giderek acılaşan bir tat bıraktı. ABD, I. Dünya Savaşı'nda nispeten kısa bir süre yer almış olmasına ve birçok açıdan büyük başarı göstermiş olmasına rağmen, siper ve kimyasal savaşın damga vurduğu mücadelenin doğası ve sağlıksız ateşkes antlaşması birleşince savaşın kendi zaferini sarstı. Savaş sonrasında Amerikalılar giderek hayal kırıklığına uğradı. Demokrasi için dünyayı daha güvenli hale getirmek uğruna verilen mücadele amacına ulaşmada başarısız olmuş gibiydi. Bu savaşın bütün savaşlara son vereceğine dair fazla umut da yoktu. Bazı insanlar yine de Amerika Birleşik Devletleri'nin özgürlük ve demokrasi için büyük bir savaşta çarpışmaya girmiş olduğu inancına sarıldıysa da, diğerleri için bu boş bir ifadeydi. Ulus, savaşın ilk coşkusunun savaşın gerçekte başardığının gerçeği tarafından yok edilebileceğini bir kez daha öğrendiğinden E.E. Cummings, John Dos Passos, Ernest Hemingway, Ezra Pound, Thomas Boyd, William Faulkner, Laurence Stallings, Irwin Shaw, Ford Madox Ford, Dalton Trumbo'nun ve diğer yazarların eserlerinde bir savaş sonrası hayal kırıklığı edebiyatı ortaya çıktı. Dos Passos'un 1921 tarihli *Üç Asker* (Orijinal adı: Three Soldiers) romanında yaralı kahramanı John Andrews, moralini düzeltmeye kararlı bir şekilde, "Cepheye geri dönmek ve birkaç Hun daha ele geçirmek için acele ettiğini tahmin ediyorum... İnsanın görevini yerine getirdiğini hissetmesi harika bir şey...[Hunlar] barbardır, uygarlık düşmanıdır," diyen bir YMCA (Genç Hıristiyan Erkekler Birliği) temsilcisinin ziyaretine katlanır. Andrews, "düşünülmüşün en iyisinin" buna dönüştürülmesi fikriyle irkilir.

Dos Passos, "Şiddetli, umutsuz öfke onu tüketti... Dünyada açgözlülük, nefret ve zulümden başka şeyler de olmalıydı," diye yazdı.[147]

Bazıları savaşa öfkesini dile getirdi. Kimisi yalnızca derin savaş sonrası halsizlik hissini ifade etti. 1920'de *Cennetin Bu Tarafı*'nda (Orijinal adı: This Side of Paradise) F. Scott Fitzegerald, Amory Blaine ve genç arkadaşları için "işte yeni bir nesil vardı... Büyüyüp tüm tanrıların öldüğünü, tüm savaşların yapıldığını ve insanoğlunun tüm inançlarının sarsıldığını gören," diye yazdı.[148] Gertrude Stein, Ernest Hemingway ve sarhoş arkadaşlarındaki aynı bezginlik halini gördü ve "Savaşta hizmet eden bütün gençler. Siz kayıp bir kuşaksınız,"[149] yorumunu yaptı.

Altta kalmayan Hollowood, bazıları hâlâ klasiklerden olan birçok başarılı savaş karşıtı film yaptı. Rex Ingram'ın *Mahşerin Dört Atlısı* (1921) filmi Rudolph Valentino'yu çabucak üne kavuşturdu. King Vidor'un *The Big Parade*'i 1925'te kapalı gişe oynadı. William Wellman'in *Kanatlar*'ı (1927) En İyi Film dalında Oscar kazanan ilk film oldu ve Lewis Milestone'un muhteşem filmi *Batı Cephesi'nde Yeni Bir Şey Yok* (1930) hâlâ tüm zamanların en iyi savaş karşıtı filmlerinden biri.

Savaş hemen göze çarpmayan şekillerde de on binlercesi için moral bozucu oldu. İnsanlığın ilerlemesi inancına dayandırılan savaş öncesi medeniyetin ilerleyişi, barbarlığın ve ahlaksızlığın vitrini gibi görünen savaş yüzünden boşa çıktı. Basitçe söylemek gerekirse, insanın yararlılığına ve insan ahlâkına inanç kaybolmuştu. Bu savaş Atlantik'in her iki tarafında da anlaşılır biçimde açıktı. 1920'lerde Amerika Birleşik Devletleri'nde bir isim haline gelen Sigmund Freud, buna bir örnektir. Freud'un savaş öncesinde haz ilkesi ve gerçeklik ilkesi arasındaki gerginliğe yaptığı vurgu, onun ölüm içgüdüsü odağına temellendirilen insan doğası hakkında bir savaş sonrası kötümserliğine neden oldu.

İnsan doğasıyla ilgili olumsuz görüşler temel insan yetenekleri inancının kaybında yansıtıldı. Ordu, psikologlara insan zekâsı üzerine deneyler yapacakları büyük bir laboratuar sundu ve 3 milyon acemi askerden oluşan olağanüstü bir kobay havuzu verdi. Birçoğu, Fort Oglethorpe, Georgia'da deney konusunda eğitim almış ordu personeliyle birlikte çalışan psikologlar, 41.000'i subay olmak üzere 1.727.000 acemi askere zekâ testleri uyguladı. Eğitim düzeyleriyle ilgili toplanan veriler şaşırtıcıydı. Acemilerin %30'u okuma yazma bilmiyordu.[150] Eğitim düzeyi, yerli beyazlar için 6.9 yıl ortancasından başlayarak, göçmenler için 4.7 yıl, güneyli zenciler için 2.6 yıl olarak çeşitli gruplar arasında değişiklik gösteriyordu. Zekâ testlerinin sonuçları daha da ciddiydi. Testler, üstünkörü ve kültürel önyargılı da olsa, beyaz askerlerin %47'sinin ve zencilerin %89'unun "geri zekâlı" olduğuna karar verdi.[151]

İnsan zekâsının sonradan gerilediği fikrinin savaş sonrası reklâmcılığında olduğu kadar belirgin olduğu başka bir yer yoktu. 1920'ler genelde reklâmın altın çağı, sanayinin gerçekten temel kapitalist sanat formu halini aldığı on yıl olarak görülür. Merle

Curti'nin reklâm sektörü dergisi *Printer's Ink* ile ilgili çalışmasında gösterdiği gibi, 1910 öncesinde reklâmlar, genel olarak, tüketicinin mantıklı ve menfaatçi olduğunu kabul ediyor ve bu esasa göre hitap edebiliyordu. Ancak, 1910 ve 1930 yılları arasında yorumların çoğunluğu reklâmcıların tüketicileri mantıksız gibi gördüğüne işaret ediyordu. Sonuç olarak, reklâmlar yavaş yavaş sebep-sonuç yaklaşımını bir kenara bırakarak hayallere ve duygulara hitap etti.[152] 1923'te Atlantic City'deki reklâm kongresinde bir konuşmacı, "Reklâmlarınızda mantığa başvurmakla insan ırkının yaklaşık yüzde dördüne hitap edersiniz," [153] derken bu fikri ele alıyordu. Bu düşünce reklâmcılar arasında geleneksel bilgelik haline geldi. J. Walter Thompson ajansından William Esty meslektaşlarına tüm uzmanların, "halk kitlelerine entelektüel veya mantıksal prensiplerle hitap etmek nafile"[154] inancında olduğunu öğretti. Amerikan Reklam Ajansları Birliği Başkanı John Benson 1927'de, "Salt gerçeği söylemek ilgi çekmeyebilir. İnsanları kendi iyilikleri için kandırmak gerekebilir. Doktorlar ve hatta vaizler bile bunu biliyor ve uyguluyorlar. Ortalama zekâ şaşırtıcı derecede düşük. Mantığından ziyade kendi bilinçaltı dürtüleri ve içgüdüleriyle yönlendirilmesi çok daha etkili," dedi.[155]

Bu savaş sonrası kötümserlik, on yıllık dönemde birçok açıdan ülkenin en seçkin halk entelektüeli olan Walter Lippman'in yazılarında çok belirgindi. Savaş öncesi dönemde önde gelen bir sosyalist ve ilerici olan Lippman'in insan aklına olan inancı savaştan sonra sürekli azaldı. 1922 klasiği *Kamuoyu*'nda (Orijinal adı: Public Opinion) "basmakalıp" terimini ortaya koyarak insanların zihnindeki gerçeğe karşılık vermeyen imgeleri anlattı. Bilimsel eğitim uzmanlarının yerine, dünyanın kendileri için çok karmaşık bir hale gelmiş olan demokratik halkı önerdi. İki yıl sonra *Hayalet Kamuoyu*'nu (Orijinal adı: The Phantom Public) yayımladığında demokrasiye olan inancı daha da yıpranmıştı. İnsanların yapabileceği en iyi şeyin kendilerine rehberlik edecek iyi liderler seçmek olduğunu düşünüyordu. Sonra, 1929 klasiği *Ahlak İçin Önsöz*'ünde (Orijinal adı: A Preface to Morals) insan varlığının anlamsız bir evrendeki amacından umudunu kesti; 1929-1930 Amerika Birleşik Devletleri'nin geniş varoluşsal krizini yansıtan bir fikir.

Demokrasi eleştirmenlerinin en açık sözlüsü kuşkusuz ki "Baltimore bilgini" H.L. Mencken'di. Mencken dine ve başka batıl inançlara saplanan sıradan insanı "dangalak Amerikalılar" türünün bir üyesi bir "dangalak" gibi görüyordu. Jefferson'ın demokrasinin omurgası seçtiği aynı toprak sahibi çiftçilere, "bu tutucu ahmaklara mükemmel vatandaş, devletin temel taşı olarak saygı göstermemiz isteniyor!...Canı cehenneme!"[156] aşağıladı.

1920'lerin başlarında, Jefferson, Lincoln, Whitman ve genç William Jennings Bryan'ın Amerikası ortadan kalkmıştı. Yerini McKinley, Teddy Roosevelt, J. Edgar Hoover ve Woodrow Wilson'ın dünyası almıştı. Wilson'ın türlü türlü başarısızlıkları

ABD'nin eşi benzeri görülmemiş idealizm, militarizm, para hırsı ve maddiyatçı politika karışımının ülkeyi bir dünya gücü haline gelmeye doğru sürüklediği bir döneme uygun bir kapak taşı sağlar. Wilson, "Amerika dünyanın tek idealist ülkesidir," dedi ve bunun gerçek olduğuna inanıyormuş gibi hareket etti.[157] Demokrasiyi yaymayı, sömürgeciliğe son vermeyi ve dünyayı değiştirmeyi umut etti. Bunu başarmak şöyle dursun, yaptıkları ortada. Özgür iradeyi desteklerken ve resmi imparatorluğa karşı gelirken, sürekli Rusya, Meksika ve Orta Amerika'dakiler gibi başka devletlerin iç işlerine müdahale etti. Reforma teşvik ederken, insanların yaşamını gerçekten iyileştirecek bir tür temel, bazen de devrim niteliğinde derin bir değişim güvensizlik sürdürdü. Sosyal adaleti savunurken, mülkiyet haklarının kutsal olduğuna ve asla ihlal edilmemesi gerektiğine inandı. İnsan kardeşliğini onaylamasına rağmen, beyaz ırktan olmayanların aşağı olduğuna inandı ve federal hükümeti yeniden ayırdı. Demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü överken, sivil özgürlüklerin korkunç şekilde kötüye kullanılmasını izledi. Emperyalizmi kınarken, küresel emperyal düzenin sürdürülmesini onayladı. Ve adil, cezalandırıcı olmayan bir barış ilan ederken, yanlışlıkla Hitler'in ve Nazilerin yükselişi için önkoşulları oluşturmaya yardımcı ağır, cezalandırıcı bir barışa razı oldu. Wilson'ın Versay'daki son derece beceriksiz performansı ve yurda dönüşteki kavgacı uzlaşmazlığı Senato'nun antlaşma ve Cemiyet yenilgisine katkıda bulundu.

Böylece savaşın, savaş meydanındaki dehşeti gölgede bırakan korkunç sonuçları olacaktı. Amerika Birleşik Devletleri 1930'larda faşist saldırganlık karşısında bütünlükten aciz kalarak Milletler Cemiyeti'ne asla katılamadı. Daha sonra "ölüm tüccarları" diye adlandırılan bankalar ve mühimmat üreticileri yığınla para kazanmışken Amerika Birleşik Devletleri'nin I. Dünya Savaşı'na yalancıktan girmiş olduğunun açığa çıkması, Amerika Birleşik Devletleri'nin gerçek bir "şer ekseni" ile mücadele etmesi gerektiği bir dönemde yabancı ilişkiler konusunda yaygın bir şüpheciliğe neden oldu: Almanya, İtalya ve Japonya. Amerika Birleşik Devletleri harekete geçtiğinde artık çok geçti. Ancak, sonunda faşizmle mücadele etme zorunluluğu Amerika Birleşik Devletleri'ne önceki büyüklüğünün ve ahlak liderliğinin dayandığı demokratik, eşitlikçi mirasın bir kısmını geri alma fırsatı verecekti. Ve II. Dünya Savaşı'na girmede gecikmiş olsa da, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa'nın faşistlerini yenmede çok büyük destek sağladı ve Japonya'nın militaristlerini yenmede de belirleyici bir rol oynadı. Ne var ki, savaşın sonunda Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atmakla Amerika Birleşik Devletleri, çaresiz bir dünyanın ihtiyaç duyduğu türden bir liderlik sağlamaya hazır olmadığını bir kez daha kanıtladı.

2. Bölüm

YENİ DÜZEN

"Ben onların nefretini memnuniyetle karşılıyorum"

Franklin Delano Roosevelt 4 Mart 1933 tarihinde başkanlık görevine başladığında karşılaştığı dünya, on üç yıl önce başkan yardımcısı olarak görev yaparken bildiği dünyaya neredeyse hiç benzemiyordu. 1920'de, dünya I. Dünya Savaşı'nın ardından yaralarını sarıyordu. 1933 yılında, sorunlar aşılmaz görünüyordu. Amerika Birleşik Devletleri, tarihindeki en kötü bunalımın dördüncü yılına girmişti. İşsizlik oranı %25'lerdeydi. Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) %50 düşmüştü. Vergi geliri %60 oranında düşüş yaşadı. Sanayi üretimi %50'nin altındaydı. Bankacılık sistemi çökmüştü. Bütün kasaba ve kentlerde ekmek kuyrukları oluyordu. Sokaklar evsizlerle doluydu. Her yerde sefalet ve umutsuzluk vardı.[1]

Dünyanın çoğu ABD'den bile daha kötü durumdaydı. 1920'lerde nispeten bir refah dönemi yaşamış Amerika Birleşik Devletleri'nin aksine, savaşan devletlerin çoğu dünya savaşının yıkımını hiçbir zaman tamamen atlatamamıştı. Vatandaşlarını küresel ekonomik çöküşün etkilerinden koruyacak önlemleri eksikti. Sıkıntı her yerde aslından daha büyük ve korkunç görünüyordu.

İtalya'da on bir yıllık sıkı diktatörlükten yönetiminden sonra Benito Mussolini iktidara gelmişti. Adolf Hitler ve Nasyonal Sosyalistleri savaş sonrası mağduriyetlerden ve ekonomik sıkıntılardan yararlanarak Almanya'da başa gelmişti. Roosevelt'in başkan olmasından sadece bir hafta önce Hitler, Reichstag yangınını kullanarak ülkedeki diktatörce baskısını pekiştirmiş ve Alman Komünistlere, Sosyal Demokratlara, sendikacılara ve solcu entelektüellere korkunç saldırılarda bulunmuştu.

Asya'da da huzursuzluk patlak vermek üzereydi. Eylül 1931 yılında Japon kuvvetleri, Sovyetler Birliği, Çin ve Kore arasında kalan kaynak zengini ve tartışmalı

bölge Mançurya'yı ele geçirmiş ve 1932'de oraya Mançuko adını vermişti. Japonya, uluslararası protestolara yanıt olarak 1933 yılında Milletler Cemiyeti'nden ayrıldı.

Büyük Buhran'ın sebep olduğu yıkıma rağmen, Amerika Birleşik Devletleri'nde kesinlikle daha iyimser bir hava vardı. Roosevelt'in göreve başlama töreni gününde *New York Times* başyazısında yönetimlerin değişimini kuşatan heyecanı konu etti:

> Amerikalılar yenilmez bir umudun insanları... Ama bu yıl yeni bir Başkanın göreve getirildiğini görme arzuları daha önceki yıllarla karşılaştırılamaz... Uzun süren zorluklara karşı olağanüstü bir sabır sergilediler ve her nedense milyonlarca kişi bu zorlukların ancak ve ancak Sayın ROOSEVELT'in Beyaz Saray'a girmesiyle azalacağına ya da tamamen biteceğine inanmaya başladı... Sayın ROOSEVELT kendisini bekleyen karmaşık sorunlar karşısında ümitsizliğe kapılmayan bir iyimserlik izlenimi uyandırmıştır... Karamsarlığa düşmüş vatandaşlar bile... Görevine "Amerika Birleşik Devletleri için hiçbir şey imkânsız değildir" inancıyla başlayan bir Başkana bir parça hayranlık besleyeceklerdir... Halkın güveni ve umudu ortasında böyle büyük fırsatlar yakalayan başka bir Amerika Birleşik Devletleri Başkanı daha yok.[2]

Roosevelt cesur davranmaya karar verdi. Ülke arkasındaydı. Senato da Temsilciler Meclisi'de Demokratların yönetimindeydi ve halk hareket istiyordu. Will Rogers başkanın ilk günlerini yorumladı: "Kongre binasını yakıp kül etseydi biz tezahürat yapar 'Neyse, en azından bir yangın çıkardık' derdik."[3]

Roosevelt'in sabırsızlıkla beklenen açılış konuşması ulusa mücadele için moral verdi. Geçmişe bakıldığında, "Korkmamız gereken tek şey korkunun kendisidir," sözleri, sorunların büyüklüğü göz önüne alınırsa, gerçeklikten uzak görünüyor. Ama Roosevelt daha derin bir gerçeklikle bağlantı kurdu: Amerikalıların acil yeni umut ve güven ihtiyacı. Ve bunları yeniden canlandırmaya koyuldu.

Vaziyetin mevcut kötü durumundan sorumlu olanları tespit etti: "Dövizciler, sarraflar medeniyet tapınağımızdaki yüksek koltuklarından kaçmışlardır. Artık o tapınağı eski hakikatlere göre onarabiliriz. Restorasyonun ölçüsü yalnızca maddi çıkardan daha asil toplumsal değerlerle ilgilendiğimiz ölçüye bağlı." Roosevelt, "tüm bankacılık işlemleri, krediler ve yatırımlar sıkı bir şekilde denetlensin" ve "başkalarının parasıyla spekülasyonlara son verilsin," çağrısında bulundu.[4]

Roosevelt, göreve başladıktan sonra ne tür politikalar benimseyeceğinin küçük bir işaretini vermişti. Seçim kapmayası sırasında zaman zaman sağcı Başkan Herbert Hoover'ı büyük harcamalar yaparak bütçenin dengesini bozduğu için eleştirdi. Bazen de halkın çilesini itiraf ederek bir "yeni düzen" için davet etti. Şimdi çok gerçek ve çok pratik bazı sorunları çözmek zorundaydı. Hoover onu, seçim ile

Roosevelt'in Mart ayında göreve başlaması arasındaki dört aylık fetret döneminde ortak eylem ricalarına kulak asmamakla kötü bir durumu bile bile daha kötü hale getirmekle suçladı. Artık beklemek yoktu. Düzeltilecek olan ilk şey bankacılık sistemiydi.

Franklin Delano Roosevelt ve Herbert Hoover, 4 Mart 1933'te Roosevelt'in başkanlık töreni için ABD Kongre binasına giderken. Törendeki açılış konuşması iyimserliğe sevketti. Will Rogers, Roosevelt'in ilk günlerini yorumladı: "Kongre binasını yakıp kül etseydi biz tezahürat yapar 'Neyse, en azından bir yangın çıkardık' derdik."

1930 ve 1932 yılları arasında ABD bankalarının beşte biri başarısız olmuştu. Diğerleri de sendeliyordu. 31 Ekim 1932 günü Nevada valisinin Washington'da federal kredi peşinde koşmasıyla Vali Yardımcısı Morley Griswold on iki günlük banka tatili ilan ederek mudilerin paralarını geri çekmesini önledi ve böylece bankalarda işlem yapılmasına karşı önlem aldı. Ülke genelindeki belediye başkanları ve valiler aynı şeyi yapmakta tereddüt ederek, olayı kaygıyla izlediler. Michigan, 14 Şubat'ta 550 eyalet ve devlet bankasını kapatarak sekiz günlük banka tatili ilan edince işler çözülmeye başladı. *New York Times* öfkeli okurlara, "[Michigan] örnek alınmaması için hiçbir neden yok," güvencesi verdi. Paniğe kapılan mudiler henüz vakit varken paralarını almak için banka önlerinde kuyruklar oluştururken Maryland ve Tennessee'nin yanı sıra Kentucky, Oklahoma ve Alabama da harekete geçmek için

yeterli bir neden gördüler.[5] Roosevelt göreve başladığında bankacılık işlemleri her yerde tamamen durdurulmuş ya da bariz bir şekilde sınırlandırılmıştı.

Bankacılık sisteminde çarpıcı bir değişiklik için şartlar tamamdı. Halk, borsanın çöküşünden beri bankacılara karşı öfke biriktiriyordu. Bir yıl önce, Şubat 1932'de *New York Times* muhabiri Anne O'Hare McCormick, Wall Street bankacılarına karşı ülkenin her yerine yayılan antipatiyi anlatmıştı: "Geçen yıl 2.000 banka fiyaskosu görmüş bir ülkede... Yurtiçinde ve yurtdışında olup biten neredeyse her şey için bankacıları sorumlu tutma eğilimi var... Bir kuşak para baronlarına karşı özellikle acımasız olmuştur... Ortalama vatandaş mali hiyerarşinin ahlakından her zaman şüphe etti ama şimdi güvensizliği daha da ileri gidiyor: Anlayışından şüphe ediyor."[6]

Bir yıl sonra, Wall Street finansörlerine duyulan güvensizlik, Senato'da ekonomik çöküşü tetiklemede bankaların rolüne ilişkin soruların gündeme gelmesiyle, son raddeye ulaştı. Bankacılık ve Para Senato Komitesi Başkanı Peter Norbeck, eski New York İlçe Bölge Savcısı Yardımcısı Ferdinand Pecora'yı duruşmaları yönetmekle görevlendirdi. Pecora, ülkenin önde gelen bankacılarını azarladı. Şubat ayı başlarında dünyanın en büyük bankası National City Bank'in ensesi kalın yönetim kurulu başkanı Charles E. Mitchell'in ifade vermeye çağırıldığı duyurulunca Güney Dakotalı Cumhuriyetçi Norbeck bir bildiri yayımladı: "Şu ana kadar yapılan soruşturma bazı büyük bankaların borsanın çöküşünden son derece sorumlu olduğunu göstermektedir... Bazı bankalar promosyon programındaydı... Bu halkı soymanın kibar bir yoluydu sadece." Norbeck, Washington'da Federal Rezerv Kurulu borsa çöküşünü yavaşlatmaya çalıştığında New York Federal Rezerv Bankası Başkanı Mitchell "kurula meydan okuyarak çöküşü hızlandırmıştı. Kurula karşı bir 'canın cehenneme' tutumu sergiledi ve paçayı kurtardı,"[7] diye de ekledi.

Duruşma haberleri gazete manşetlerine sıçradı. Pecora, ülkenin en büyük bankalarının bazılarında insanı şoke eden maaşlar, ödenmemiş vergiler, gizli ikramiyeler, etik olmayan krediler ve daha neler neler dahil olmak üzere dolandırıcılık ve haksızlıklar meydana çıkardı. Ülkenin en güçlü adamlarından biri olan Mitchell, istifa etmek zorunda kaldı. Yine de, gelir vergisinde hükümeti 850.000$ dolandırmak suçlamalarında temize çıkmayı başardı ve olası on yıl hapis cezasından kıl payı kurtuldu.

Dergiler bankacılardan "banksterler" diye bahsetmeye başladı. *Nation*, "25$ çalıyorsanız, hırsızsınız. 250.000$ çalıyorsanız, kasa hırsızı konumundasınız. 2.500.000$ çalıyorsanız, finansçısınız," ifadesini kullandı.[8] Bu ortamda Roosevelt'in istediğini yapmak için oldukça fazla hareket özgürlüğü vardı. Danışman grubu üyesi Raymond Moley, "İşlerin dengede kaldığı bir an olduysa o da gelenek karşıtlığının bu

kapitalist sistemin kalan son gücünü de tüketmiş olduğu 5 Mart 1933'tü," dedi. Senatör Bronson Cutting, Roosevelt'in bankaları "hiç itirazsız" kamulaştırmış olabileceği sonucuna vardı. Tarımsal Uyum İdaresi müdürü Rexford Guy Tugwell ve diğer danışmanlar Roosevelt'ten bunu hemen yapmasını istediler.

Şubat 1933, banka çalışma. 1930 ve 1932 yılları arasında ABD bankalarının beşte biri iflas etmişti. Roosevelt göreve başladığında bankacılık işlemleri her yerde tamamen durdurulmuş ya da bariz bir şekilde sınırlandırılmıştı.

Ama Roosevelt çok daha ölçülü bir hareket tarzı tercih etti. Ülke genelinde dört günlük bir banka tatili ilan etti, görevindeki ilk gününde tüm gün ülkenin en büyük bankacılarıyla görüştü, acil bir mevzuat onaylamak için özel bir Kongre oturumu düzenledi ve meşhur ocak başı sohbetlerinin ilkiyle vatandaşların korkularını yatıştırdı. Kongre onayladı ve Roosevelt, büyük ölçüde bankacıların kendileri tarafından yazılmış olan Acil Bankacılık Kanunu'nu imzaladı. Bankacılık sistemi radikal bir değişiklik yapılmadan yeniden düzenlenmişti. Kongre üyesi William Lemke, "Başkan 4 Mart'ta dövizcileri kongre binasından kovdu ve 9 Mart'ta hepsi geri geldi," ifadesini kullandı.[9] Roosevelt'in bankacılık krizine çözümü pek çok konuyu ele alış biçimi için bir şablon olacaktı. İçgüdüleri temelde muhafazakârdı. Kapitalistler için kapitalizmi koruyacaktı. Ülke tarihindeki ilk kadın kabine görevlisi Çalışma Bakanı Frances Perkins'in açıklamasına göre, Roosevelt, "ekonomi sistemimizdeki statükoyu hiç sorgulamadan ailesini kabul eder gibi kabul edip özümsedi... Halinden memnundu."[10] Ama kapitalizmi korumak için cesur, ileriyi gören ve insanca yöntemler kullanacaktı. Bu yöntemler Amerikan yaşamını onlarca yıl değiştirecekti. Belki daha da uzun süre.

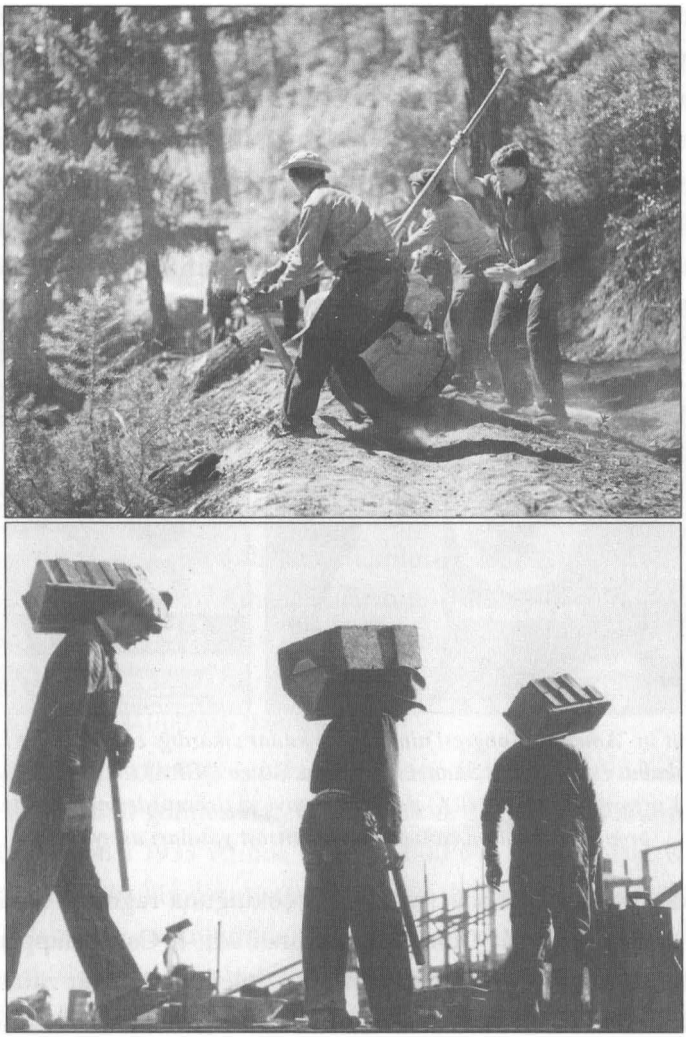
Şüphesiz radikal değildi ama Roosevelt görevdeki ilk yüz gününde iddialı bir iyileştirme planı hazırladı. Plan, çiftçiliği korumak için Tarımsal Uyum İdaresi'ni; genç erkekleri ormanlarda ve parklarda çalıştırmak için Sivil Koruma Kolordusu'nu (CCC); eyaletlere federal yardım sağlamak için Harry Hopkins yönetimindeki Federal Acil Yardım Yönetimi'ni (FERA); büyük ölçekli kamu işleri projelerini koordine etmek için Harold Ickes yönetimindeki Bayındırlık İdaresi'ni (PWA); yatırım ve ticari bankacılığı ayıran ve banka mevduatı federal sigortası başlatan Cam-Steagall Bankacılık Kanunu'nu; bir de endüstriyel iyileştirmeyi desteklemek için Ulusal Kurtarma İdaresi'ni (NRA) kapsıyordu.

Roosevelt'in "Amerika Kongresi'nin bugüne kadar çıkardığı en önemli ve kapsamlı yasa" kabul ettiği Ulusal Sanayi Kurtarma Yasası (NIRA) tarafından kurulan Ulusal Kurtarma İdaresi (NRA) kısmen, I. Dünya Savaşı sırasında Bernard Baruch'un yönettiği Savaş Sanayileri Kurulu'nu (WIB) örnek almıştı.[11] Ulusal Kurtarma İdaresi (NRA), devletin sanayi ve ticaret işlerine müdahale etme prensibi için ölüm çanı çalarak antitröst yasaları askıya aldı. Karşılık olarak merkezi planlama mahvolmuş ekonomiyi canlandıracaktı. Ulusal Kurtarma İdaresi (NRA) altında her sanayi maaşları, fiyatları, üretimi ve çalışma koşullarını kapsayan kendi yönetmeliğini düzenledi. En büyük şirketler yönetmelik düzenleme işlemini, işçi ve tüketici gruplarının en fazla küçük bir rol oynadığı kendi sektörlerinin idaresi altına aldılar.

İlk Ulusal Sanayi Kurtarma Yasası (NIRA) aceleyle hazırlanmıştı ve uyulması gereken kuralları net bir şekilde belirtmiyordu. Liberallerin çoğu yasayı onayladı. *Nation*, "kamusallaştırılmış topluma" doğru atılan bir adım olduğunu yazdı.[12] Kendi ayırt edici özelliğini sunan Ulusal Kurtarma İdaresi (NRA) yöneticisi için Roosevelt'in tercihi General Hugh Johnson oldu. Johnson, Baruch'un adamıydı. Savaş Sanayileri Kurulu'nda (WIB) birlikte çalışmışlardı. Johnson ordudan emekli olduktan sonra iş ilişkilerinde Baruch'un danışmanlığını yaptı. Johnson'ın NRA başkanlığı Yeni Düzen'in faşist – daha sonra Ronald Reagan'ın ve yakın bir geçmişte de yazar Jonah Goldberg'in yaydığı saçma ve tehlikeli bir kavram - olduğu iddialarını artırdı. Reagan, 1976 seçim kampanyası sırasında, "faşizm gerçekten Yeni Düzen'in kaynağıydı,"[13] derken hassas bir konuya değindi.

Johnson kuraldan ziyade istisnaydı. Faşist sempatisini gizlemedi. Eylül 1933'te New York'un Fifth Avenue'sunda 2 milyon kişilik güçlü NRA geçit törenini denetledi. *Time* dergisi, "eliyle sürekli Faşist selamı veren General Johnson geçit törenini 'bugüne kadar gördüğüm en muhteşem gösteri' ilan etmiş,"[14] diye bildirdi.

Johnson, Frances Perkins'e Rafaello Viglione'nin faşist kitapçığı *Kurumsal Devlet*'in (Orijinal adı: The Corporate State) bir kopyasını verdi. Roosevelt, dengesiz

Üstte: *Idaho Boise ulusal ormanında çalışan Sivil Koruma Kolordu (CCC) ekibi.*
Altta: *Bayındırlık İdaresi (PWA), New Jersey'de bir lise inşaatı için tuğla taşıtıyor. CCC ve PWA, Roosevelt'in başkanlık görevindeki ilk yüz günde ortaya koyduğu iddialı iyileştirme planının parçasıydılar.*

davranışları, aşındırıcı kişiliği, alkol düşkünlüğü ve işçi sınıfını düşman etme eğilimi yüzünden sonunda onu görevden aldı. Johnson, son derece duygusal veda konuşmasında "olağanüstü isim" Benito Mussolini'yi göklere çıkardı.[15]

Roosevelt'in ülkeyi nereye götürdüğü konusunda büyük bir belirsizlik söz konusuydu ve bu bazı gözlemcilerin Amerika Birleşik Devletleri'ni Faşist İtalya'yla karşılaştırmasına yol açıyordu. *Aylık Ticari İnceleme* 1933 sonbaharında, "Programında bir Amerikan faşizmi biçimine doğru ilerlediğini düşünenler var. Aslında, başkanın

elindeki gücün muazzam yoğunluğu, Ulusal Sanayi Kurtarma Yasası altında rekabet düzenleyen yeni yönetmelikler, asgari ücret oranları, sanayide maksimum çalışma saatleri, genel ekonomi programı ve üretim koordinasyonu politikası, hepsi İtalyan faşist programının temel özelliklerini akla getiriyor," yazdı.

Yazar, Johnson'ın 10 Ekim'de söylediği, "İşçi sınıfı Roosevelt planı çerçevesinde 'grevler gereksizdi' ve muhalefetin hiçbir türlüsüne müsamaha gösterilmeyecek diye açıkça uyarı yapıldı,"[16] sözlerini de ekleyerek işçi sınıfı karşıtı eğilimlerini anlattı.

Roosevelt'in "Amerika Kongresi'nin bugüne kadar çıkardığı en önemli ve kapsamlı yasa" kabul ettiği Ulusal Sanayi Kurtarma Yasası (NIRA) tarafından kurulan Ulusal Kurtarma İdaresi (NRA) devletin sanayi ve ticaret işlerine müdahale etme prensibi için ölüm çanı çalarak antitröst yasaları askıya aldı.

1930'larda ortaya çıkan sağcı grupların çokluğuna rağmen, Sinclair Lewis'in 1935 tarihli romanı *Burada Olmaz*'da (Orijinal adı: It Can't Happen Here) hakkında uyardığı faşist tehdit Amerika Birleşik Devletleri'ni hiçbir zaman ele geçiremedi. Bu, Mussolini ve Hitler hayranlığının olmadığı anlamına gelmiyor. *Time ve Fortune* Mussolini'nin arsız destekçileriydi. 1934 yılında *Fortune* dergisi editörleri, "hayattaki disiplin, görev, cesaret, zafer, fedakârlık [gibi] bazı ezeli erdemlerini kapsayan"[17] faşizmi övdüler. Birçok Amerikalı Lejyoner de aynı şekilde düşünüyordu. Lejyon Kumandanı Alvin Owsley 1923'te, "Amerikan Lejyonu Amerika Birleşik Devletleri için neyse, *Faşistler* de İtalya için odur," dedi ve organizasyon 1930 yılında ulusal kongreye Mussolini'yi konuşmacı olarak davet etti.[18] Pensilvanya Senatörü David Reed dahil olmak üzere, seçilmiş yetkililer Mussolini'yi överek, "bu ülkenin bir Mussolini'ye ihtiyacı varsa şimdi var," açıklaması yaptılar.[19]

Hitler'in de kendi payına düşen ABD'li savunucuları vardı. Pensilvanya Cumhuriyetçi Kongre üyesi Louis T. McFadden en meşhurları arasındaydı. Mayıs 1933'te mecliste söz alıp, dünyaya ele geçirmek için bir Yahudi komplosu iddiasında bulunan

Yahudi aleyhtarı bir yazı olan *Siyon Liderlerinin Protokolleri*'nden *Kongre Kaydı*'na geçen pasajlar okuyarak ve başkanın altın standardından vazgeçmekle "ülkenin altınlarını ve yasal parasını Franklin D. Roosevelt'in yakın dostu olan uluslararası para Yahudilere vermiştir," açıklamasında bulunarak uluslararası Yahudi komplosunu kınadı. "Bu ülke, uluslararası kambiyocuların eline geçmiştir," suçlamasında bulundu. "Bugün Amerika Birleşik Devletleri'nde Musevi olmayanlarda kâğıt fişler varken, Yahudilerde altın ve yasal para olduğu doğru değil mi? Ve bu kendi güçlerini sürdürmek amacıyla uluslararası Yahudi kambiyocuları tarafından özel olarak tasarlanıp yazılmış bir tasarı, bir tanımama tasarısı değil midir?" diye sordu McFadden.[20]

Michigan, Royal Oaklı haysiyetsiz "radyo papazı" Peder Charles Coughlin yaptığı yayımlarda korporatist ve gitgide artan Yahudi karşıtı görüşünü ilan etti. Haftalık yayını *Social Justice, Protokolleri* dizi olarak yayımladı ve yayını takip edenleri Hıristiyan Cephesi silahlı milislerine katılmaya kışkırttı. Kamuoyu yoklaması 1938'de, evlerinde radyo olan Amerikalıların %10'unun Couglin'in vaazlarını düzenli olarak dinlediğini ve %25'nin de ara sıra dinlediğini bildirdi. Sürekli dinleyicilerin %83'ü papazın mesajlarını onaylıyordu.[21] 1940 yılında bile *Social Justice*'ın haftalık okur sayısı 200.000'nin üzerindeydi.[22]

Aşırı sağcılar, Mussolini'nin siyah gömleklerinden ve Hitler'in kahverengi gömleklerinden ilham alan gömlek hareketleri olarak anıldılar. William Dudley Pelley'in Gümüş Lejyon'u 1933 yılında belki 25.000 üye kaydetmişti. Kansas'ta, *Defender* adlı gazetesi yüz bin okura ulaşan "Kansaslı Nazi" Gerald Winrod, 1938'de Kansas ABD Senatosu seçimlerinde Cumhuriyetçi oyların %21'ni aldı.[23] Batı Virginia'nın Beyaz Camelia Şövalyeleri, Philadelphia'nın Haki Gömlekleri, Tennessee'nin Haçlı Beyaz Gömlekleri ve New York'un Hıristiyan Harekete Geçiricileri ile ülke aşırıcılarla çalkalanıyordu.[24] Bu örgütlerin en aşırılarından biri, 1925'te Ku Klux Klan'dan ayrılan Ortabatı merkezli Kara Lejyon'du. Klan'ın beyaz çarşafları yerine siyah pelerinler giyen Lejyon'un 1935 yılında 60.000 ila 100.000 arasında olduğu tahmin edilen üyesi vardı. Lideri, elektrikçi Virgil Effinger, federal hükümet 1937'de örgütü çökertmeden önce Amerikan Yahudilerin topluca yok edilmesi gerektiği[25] hakkında açıkça konuşuyordu. Erkek giyimi satan mağazası iflas bayrağını çekmiş Harry Truman bir "gömlekçi" olmamasına karşın, daha iyisini bulana kadar üyelik için önce Klan'a başvurmuştu.

Alında, Hugh Johnson'ın Yeni Düzen üzerindeki etkisi çok az, aşırı sağcılarınki de hiçti. Yeni Düzen sadece faşist çözümleri reddetmekle kalmadı, her türlü birleşik, tutarlı felsefenin kabul ettirilmesine karşı da direndi. Karmakarışık kurumlardan

fazlasıydı. Raymond Moley, Yeni Düzen'i tutarlı bir planın ürünü olarak görmenin "bir oğlan çocuğunun odasındaki içi doldurulmuş yılanların, beyzbol resimlerinin, okul flamalarının, eski tenis ayakkabılarının, marangoz aletlerinin, geometri kitaplarının ve kimya setinin oraya bir iç mimar tarafından yığılmış olabileceğine inanmak" olduğunu yazdı. Roosevelt'in yaklaşımı ideolojik olmaktan çok pragmatikti. Ve hükümete, seleflerinin hayal etmiş olabileceğinden çok daha büyük bir rol oynamasına izin vermek istiyordu.[26]

Roosevelt başından beri ABD ekonomisini canlandırmaya ve Amerikalıları işlerinin başına döndürmeye odaklandı. Uluslararası sorunları çözmek arka planda kalacaktı. Temmuz 1933'te Londra'da düzenlenen Dünya Ekonomik Konferansı'nda bunu açıkça belirtti. Nisan ayında, ABD para politikasını altın kısıtlamalarından muaf tutmak için yürütme emirleri vermişti ama Amerika Birleşik Devletleri'ni ve mümkünse dünyanın geri kalanını da altın standardına döndürmeyi vaat ediyordu. Ancak, yaza doğru fikrini değiştirdi. Yani, ülke içinde enflasyona neden olan bir ekonomik toparlanma programı ve Avrupalıların döviz istikrarı ve yeniden canlandırılmış uluslararası bir altın standardı talebine razı olmak arasında bir seçim yapmakla karşı karşıya kalınca Roosevelt, seçimini ilk şıktan yana yaptı. Altın standardına geri dönmek ve döviz kurlarındaki spekülasyonu durdurmak için Roosevelt'in Büyük Britanya ve altın bloku ülkelerinin ortak kararını kabul edeceğini uman Londra zirvesi katılımcısı elli dört dünya lideri, Roosevelt'in 3 Temmuz'da Amerika Birleşik Devletleri'nin kur istikrarının da altın standardının da tarafında olmayacağı yönündeki açıklamasıyla, şaşkına döndü. Konferans, pek çok Avrupa liderini büyük hayal kırıklığına uğratarak dağıldı. Hitler de dahil olmak üzere, pek çok kişi ABD'nin dünya politikasından çekilmeye hazırlandığı sonucuna vardı.

Roosevelt yurda dönüşte karmaşık bir tepki aldı. Frank A. Vanderlip, J.P. Morgan ve Irènèe du Pont gibi bazı ticaret ve bankacılık devleri ölçülü bir destek verdiler, en azından kamuoyu önünde.[27] Moley on bankacıdan dokuzunun, "hatta aşağı Manhattan'dakiler bile" Roosevelt'in altın standardını reddetmesini desteklediğini sanıyordu.[28] Ama Yeni Düzen muhalifine dönüşen eski Demokrat başkan adayı Al Smith, Roosevelt'in para politikasına "altın dolarlar" yerine "palavra dolarlar" sözü diyerek, itiraz etti. Smith, "Demokratik Parti'nin daima dolarcıların, serbest gümüşçülerin, kauçuk dolar üreticilerinin ve kaçıkların partisi olmaya mahkûm" olmasına şaşkınlığını dile getirdi.[29]

Moley'nin ikna edici sözlerine rağmen, birçok bankacı inatla Roosevelt'in para tedbirlerine karşı çıktı. Ülke çapındaki önde gelen bankacılardan oluşturulan Federal Rezerv danışma konseyi, Federal Rezerv Kurulu'nu ekonomik toparlanma için

altın standardının gerekli olduğu konusunda uyardı. "Para enflasyonu ve daha fazla kredi enflasyonu talepleri... Mantıklı düşünüldüğünde trajik bir aldatmadan ibaret olduğunu defalarca kanıtladı," dedi konsey.[30] Ancak, hem Roosevelt'e hem para kararlarına en sert eleştiri Ticaret Odası'ndan geldi. Roosevelt'in para politikasını destekleyen bir çözüm önerisini reddettikten sonra New York Eyalet Odası, demiryolu patronu Leonor F. Loree, "Altın standardın bitişi büyük bir güven ihlali ve bu tasarıda yazılı olan Almanya'nın Belçika'nın tarafsızlığı için savaş zamanı kayıtsızlığı olduğunu inkâr etmekti,"[31] sözlerini alkışladı. Ertesi yıl Mayıs ayına kadar sürekli bir muhalefet barajıyla karşı karışya kalan Roosevelt, ABD Ticaret Odası'nın yıllık kongresine bir mektup göndererek üyelerden "yalandan imdat istemeyi bırakıp iyileştirme için işbirliği içinde çalışmaya"[32] başlamalarını istemeye mecbur hissetti. Fakat işadamlarının Roosevelt'e ve Yeni Düzeni'ne yönelik saldırıları şiddetlendi. Ekim 1934'te *Times*, işadamlarının Roosevelt'e karşı düşmanlığının kişiye yönelik bir hal almış olduğunu kaydetti: "Bu, artık işadamları Hükümete karşı meselesi değil, işadamları Franklin Delano Roosevelt'e karşı meselesiydi."[33]

Roosevelt'in içe dönük yaklaşımı geniş kapsamlıydı. Milletler Cemiyeti'ne katılmak için daha önceki desteğini reddetti ve yurt içi iyileştirmeye teşvik etmek amacıyla dış ticareti kendi isteğiyle feda etti. Hatta ülkenin 140.000 kişilik ordusunu azaltmak için de adımlar attı ve bu girişimi Savaş Bakanı George Dern'in kendisine bir ziyarette bulunmasına yol açtı. Dern yanında General Douglas MacArthur'u da getirdi ki, başkana ülkenin güvenliğini tehlikeye attığını söyledi. MacArhur anılarında şöyle anlatıyordu:

> Başkan benimle gizliden gizliye alay etti. Damarına basıldığında ağır eleştiriyordu. Gerginlik artmaya başladı... Ben pervasızca konuştum ve önümüzdeki bir savaşı kaybettiğimiz zaman genel sonuçlarıyla ilgili bir şeyler söyledim. Karnına saplanmış bir düşman süngüsü ve gırtlağına basan bir düşman çizmesiyle çamurun içinde yatan bir Amerikalı genç son bedduasını etti: "Adımın MacArthur değil, Roosevelt olmasını isterdim." Başkanın kan beynine sıçradı. "Başkanla bu şekilde konuşamazsın!" diye gürledi.

MacArthur'un sinirleri bozulmuştu, özür diledi, genelkurmay başkanı olarak istifasını sundu, aceleyle dışarı çıktı ve Beyaz Saray'ın merdivenlerine kustu.[34]

Wall Street'e ve 1930'ların Amerika'sında akıllı siyasete yönelen orduya resmen karşı çıkan Roosevelt, kesinlikle zeki bir politikacıydı. 1934 ara seçimleri ülkenin sola ne kadar kaydığını gösterdi. Aslında, seçmenlerin çoğu Yeni Düzen için soldan yanaydı. İktidar partisi normal oylama kalıplarından dikkat çekecek derecede ayrılarak, muhalefeti yenilgiye uğrattı. Demokratlar otuz beş Senato yarışının yirmi

altısını kazanarak, bir İlerici Parti ve bir de Çiftçi-İşçi Partisi üyesiyle Cumhuriyetçiler üzerinde 69-25 üstünlük sağladılar. Kongre'deki liderlikleri, yedisi İlerici Parti'den, üçü de Çiftçi-İşçi Partisi'nden olmak üzere 322-103 oldu. *New York Times* bunu "Başkana tam bir yetki veren... Ve... Cumhuriyetçi Parti'nin sağ kanadını kelimenin tam anlamıyla yok eden Amerikan siyaset tarihinin en büyük zaferi," nitelendirdi.[35]

Seçimi, Cumhuriyetçiler için bir uyarı olarak gören Cumhuriyetçi Parti Idaho Senatörü William Borah muhabirlere, "Cumhuriyetçi parti gericilik liderliğinden kurtulup eski liberal ilkeleri doğrultusunda yeniden düzenlenmediği sürece tıpkı Liberal Parti gibi sırf siyasi korkaklığından ötürü mahvolacak" diye konuştu.

Partisinin liderini, "yerine önerecek bir programları olmadan" Yeni Düzen'e karşı çıkmasını eleştirdi. Borah, ülke çapındaki Cumhuriyetçiler liderlerinden Yeni Düzen'e bir alternatif istediklerinde "kendilerine Anayasa sunuluyor. Ama Anayasa insanların karnını doyurmaz," diye yakındı.[36]

Ortalıkta radikal fikirler dolaşıyordu. *Chicago Mezbahaları*'nın (Orijinal adı: The Jungle) yazarı Upton Sinclair, verimli kullanım için işlenmemiş toprakları çiftçilere, boş duran fabrikaları da işçilere vermeyi öneren "Kaliforniya'da Yoksulluğa Son" adlı bir kampanyayla Kaliforniya valisi olarak neredeyse seçimi kazandı. Kaliforniyalı doktor Francis Townsend'in ekonomiyi canlandırmak için altmış yaş üstü vatandaşlara ayda 200$ verme isteği sayısız taraftar kazandı. Ve Louisiana Valisi Huey Long'un "zenginleri kazıklama" vergi planlı "Serveti Paylaş" programı servetin yeniden dağıtılması ve daha adil, eşitlikçi bir toplum için başka bir fikir sundu.

Daha sonraları, Stalinci zulüm neredeyse tüm çıplaklığıyla ortaya çıktığı zaman Amerikan solcuların boynuna öyle bir yük olacak olan Sovyetler Birliği, aslında 1930'ların başında solcu reformun çağrısını güçlendirdi. Sovyet komünizmi, can çekişen kapitalist ekonomik düzene uygulanabilir bir alternatif sunan dinamik eşitlikçi bir toplum meydana getiriyor gibiydi. Sovyet liderleri, bilim ve teknolojiyi serbest bırakmakla bolluk meydana getirecek rasyonel, merkezi bir ekonomi vaat eden İlk Beş Yıl Planlarını duyurmakla 1928 yılında Amerikan aydınların ilgisini çektiler. Sosyalistler ve ilericiler uzun zamandır, bireysel kapitalistlerin kazançları maksimuma çıkarmaya dayalı kararlar aldıkları görünüşte anarşik bir sistemde akıllı planlamayı desteklemişlerdi. Planlamanın içeriği Edward Bellamy'nin 1888 sosyalist şaheseri *Geçmişe Bakış* (Orijinal adı: Looking Backward) ve ilerici hareketin kutsal kitabı sayılan Walter Lippmann'in 1914 *Drift ve Ustalık*'ı (Orijinal adı: Drift or Mastery) gibi tamamen farklı eserlere ilham kaynağı olmuştu. Birçok aydın, 1929

sonlarında Sovyetler Birliği'ni "şimdiye kadar yapılmış en büyük insan deneyi"[37] olarak nitelendiren *Nation* editörü Oswald Garrison Villard gibi düşünüyordu.

Sonuçlar bu açıklamayı haklı çıkarıyor gibiydi. Amerika Birleşik Devletleri ve kapitalist dünyanın geri kalanı büyük bir ekonomik krize girmişken Sovyet ekonomisi gelişiyor görünüyordu. 1931 yılının başında *Christian Science Monitor*, Sovyetler Birliği'nin sadece krizden kurtulmuş bir ülke olmadığını, aynı zamanda önceki yıl sanayi üretiminin %25 artığını da bildirdi. 1931'in sonunda *Nation*'ın Moskova muhabiri Sovyet sınırını, "dünya ekonomik krizinin ulaşamayacağı tılsımlı bir daire... Yurtdışında bankalar batarken... Sovyetler Birliği ülkeleri bir yapı ve ulusal kalkınma âleminde"[38] olarak tanımladı. *Nation* liberal bir yayın olarak ciddiye alınmayabilirdi ama *Baron's*, *Business Week* ve *New York Times*'taki benzer haberlere kulak asmamak daha zordu. ABD işsizlik oranı %25'e yaklaşırken *Times*'ın Sovyetler Birliği'nin yabancı işçiler almayı planladığı haberi çaresiz işsiz Amerikalıların Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Sovyet ofislerine akın etmesine yol açtı. Resmi Sovyet tekziplerine rağmen, *Business Week*, Sovyetlerin 6.000 Amerikalı almayı planladığını ve başvuran sayısının 100.000 olduğunu belirtti. Halkın gözünde Sovyet toplumu tarımda geri kalmışlıktan endüstriyel modernleşmeye doğru olağanüstü bir değişim geçiriyor gibiydi.[39]

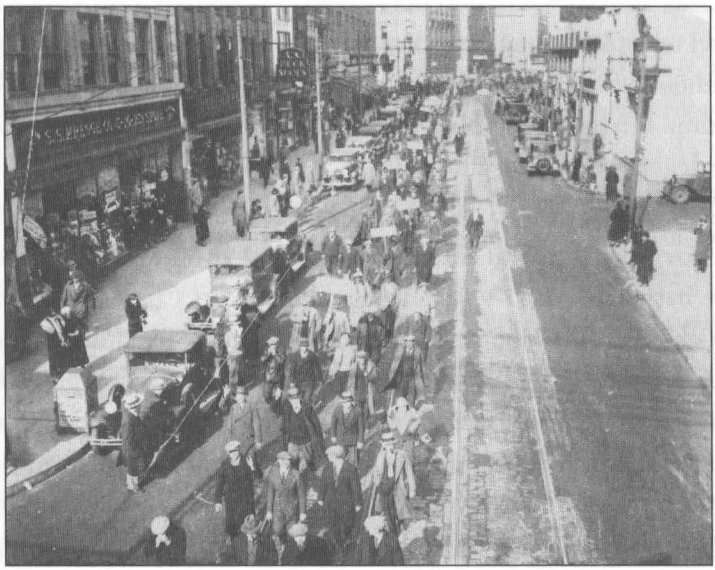
Birçok Amerikalı aydın da, ABD'nin aptallaştırıcı burjuva kültürüyle karşılaştırıldığında Sovyetler Birliği'ni entelektüel, sanatsal ve bilimsel coşkunluk yeri olarak görmeye başlamıştı. 1931 yılında, ekonomist Stuart Chase, "Ruslar için dünya heyecan verici, büyüleyici, ilgi çekici," yazdı. Ertesi yıl, "Bir dünyayı yeniden yapmanın tüm eğlencesi neden Rusların olsun?"[40] diye sordu. *New Republic*'in edebiyat editörü Edmund Wilson, Sovyetler Birliği'ne gittiğinde sanki "neşenin gerçekten hiç eksik olmadığı, evrenin en moral dolu yerinde" gibi hissettiğini belirtti. Tamamı toplumsallaşmış tıp, olağanüstü bilimsel devrimler, göz kamaştırıcı ekonomik büyüme... Birçok Amerikalı Sovyet yükselişinin ekonomik mücadelede kapitalist rakiplerini gölgede bıraktığına inanıyordu.[41]

Sovyet başarısının belirtileri, pek çok Amerikalının alternatifler aradığı bir zamanda Amerika Birleşik Devletleri Komünist Partisi'nin (CPUSA) ilgi çekmesine çok fazla katkı sağladı. Güçlenen bir Komünist Parti 1930'lar radikalizminin büyümesine önemli ölçüde yardım edecekti ama bu çok daha büyük bir bulmacanın sadece bir parçasıydı. Komünist Parti'yle hiçbir ilgisi olmayan birçok grup, bu on yılda radikalleşti. Radikalleşme süreci farklı gruplarda farklı gelişti. İlk cevap verilmesi gereken işsizlerdi. 6 Mart 1930 tarihinde yüz binlerce kişi ülkenin her yerinde iş ve destek için gösteri yaptı. Aydınlar, 1920'lerdeki Amerikan yaşamının sığ

materyalizmini ve pek çok yazar ve sanatçının kültürel kurtuluş için Avrupa'ya gitmesine neden olan anti-entelektüalizmi reddederek, aynı şeyi yaptı. Edmund Wilson 1932'de yazarken bunu çok iyi yakaladı:

> Büyük İş döneminde yetişmiş ve bu dönemin barbarlığını her zaman reddetmiş olan benim kuşağımın yazarları ve sanatçıları için... Bu yıllar iç karartıcı değil, ilham vericiydi. Saçma sapan büyük sahtekârlığın ani ve beklenmedik çöküşü karşısında coşmamak elde değildi. Bu bize, bankacılar bir değişiklik olsun diye yenilirken varlığımızı hâlâ sürdürdüğümüzü görmemiz için yeni bir özgürlük duygusu ve yeni bir güç hissi verdi.[42]

İşçiler arasında ani ve hızlı artış 1933 yılında, ekonomi ilk toparlanma belirtilerini gösterdiğinde başladı ve on yıl boyunca devam etti. 1934 yılı, işçilerin liderlik için Mustecilere, Troçkicilere ve Komünistlere başvurmasıyla başlayan ulusal tekstil grevinin yanı sıra, Toledo, Minneapolis ve San Francisco'da da büyük grevler gördü.

İşsizler yürüyüşü, Camden, New Jersey. 1934 yılı, işsizlerin liderlik için radikal gruplara başvurmasıyla başlayan ulusal tekstil krizinin yanı sıra, Toledo, Minneapolis ve San Francisco'da da büyük grevler gördü. İşsizler, grev kırıcılar olarak çalışmak yerine grev yapanları desteklediler.

İşsiz Konseyleri ve İşsiz Birlikleri işsiz işçilerin grev kırıcılar olarak çalışması yerine grevleri desteklemesine karar verdiler. Tüm sektörlerin ve işçi sınıfının büyük desteğiyle bu grevler çoğu kez diğer sektörlere de yayıldı ve hatta San Francisco'da olduğu gibi kentlerde faaliyeti tamamen durdurdu. *Los Angeles Times*, "San Francisco'daki durum için 'genel grev' ifadesini kullanmak doğru olmaz. Aslında

orada Komünist telkinli ve organize hükümete karşı isyana yol açan bir ayaklanma var," diye bildirdi.[43] Portland *Oregonian* hükümet müdahalesi çağrısında bulundu: "San Francisco, şiddet ayaklanmaları sancılarıyla felç. Portland birkaç gündür bu şehri de aynı şekilde felce uğratacak bir genel grevin uygulamalı kesinliğiyle karşı karşıya." *San Francisco Chronicle*, "Radikaller uzlaşma istemiyor. Devrim peşindeler," diye yakındı.[44]

Sendikaların darbe aldığı ve üye sayılarında bariz düşüşlerin yaşandığı on üç yılın ardından sevindirici bir değişimdi. İşletme ve iş gücü arasındaki oyun alanının eşitlenmesini sağlayan Yeni Düzen mevzuatının yardımıyla işçi hareketi, 1935 yılında Sanayi Kuruluşları Kongresi'nin oluşumuyla ağır sanayiye bile nüfuz etmeye başladı. Örgütlenmede Komünistlerin rolü büyüktü. Ortak direniş genellikle şiddet ve kanlı çatışmalarla sonuçlandı. Ama militan işçiler, oturma grevi gibi, uygun koşullarda özellikle etkili olan yeni taktikler benimsediler.

New Madrid, Missouri 60. Karayolu boyunca evlerinden çıkartılmış marabalar. Buhran günlerinde ırkçılık ve ayrımcılık Afrikalı Amerikalıların ekonomik sıkıntısını şiddetlendirdi.

Irkçılık ve ayrımcılık Afrika kökenli Amerikalıların ekonomik sıkıntısını şiddetlendirdi. Buhran, "Zenci işleri" kategorisini tamamen ortadan kaldırınca siyahiler arasında işsizlik hızla arttı. Kentlerde siyahi işsizliği 1932 yılında Güney'de %50'ye ulaştı. Kuzey'de de durum çok parlak değildi; Philadelphia'da zenci işsizliği %56'yı gördü. İş ve sivil haklar için mücadele eden birçok zenci NAACP'nin

hukuksal yaklaşımının gidişata göre çok yavaş işlediğini düşünüyordu ve onun yerine Komünist Parti'ye ve ön safındaki örgütlere başvurdu. Ulusal parti liderleri hareket emirlerini Moskova'dan almış olsalar bile bu bilgi çoğu zaman parti tabanına sızmıyordu.

1930'ların başında ülkenin en muhafazakâr grupları arasında yer alan bilim adamları -1933 yılında sosyolog Read Bain, ilgisizlikleri ve sosyal sorumsuzluklarından ötürü onlara "Cumhuriyet'in kötü vatandaşları" dedi – 1930'ların sonuna doğru en radikal gruplardan birine dönüşmüş, antifaşist hareketin ön safında duruyor, kapitalizmin bilim ve teknoloji toplumunun yararına bir uygulamayı bertaraf edip etmediğini sorguluyorlardı.[45] Ülkenin en büyük bilim adamları kuruluşu Bilimin İlerlemesi İçin Amerikan Derneği'nin Aralık 1938'deki başkan seçimlerinde oy çokluğuyla başı çeken ilk beş, solcu bilim ve toplum hareketinin liderleriydi ve kazanan Harvardlı ünlü fizyolog Walter Cannon da ülkedeki en fanatik solcu bilimsel aktivistlerden biriydi.[46]

O çalkantılı yıllarda birçok liberal kendini sosyalist ya da radikal olarak adlandırmaya başladı. Minnesota Valisi Floyd Olson, "Ben liberal değilim... Ben radikalim," diye ilan etti.[47] Solcuların çoğuna göre, liberalizm bile korkaklığa yakın bir ılımlılık ifade ediyordu. Lillian Symes 1934'te *Nation*'da, "Böyle bir zamanda kişinin zihniyetine daha büyük bir hakaret [liberal diye anılmaktan] edilemez," yazdı.[48] Komünist Parti uygulanabilir ve daha radikal bir alternatif sunarken Sosyalistlere katılmakla ilgili aynı şeyleri düşünenler de az değildi. John Dos Passos 1932'de Komünistleri desteklediğini açıkladı: "Şu anda Sosyalist olmak bir şişe hafif bira içmekle aynı etkiye sahip olurdu."[49]

İşe bakın ki, 1935-1939 Halk Cephesi döneminde, Komünistlerin en büyük desteği topladığı zamanda Norman Thomas'ın Sosyalistleri çoğu zaman, faşizme karşı büyük bir koalisyon oluşturma umuduyla seslerini kasten kısan Komünistlerin solundaydı. Yüz binlerce Amerikalı Komünist Parti'ye katıldı ya da partiye bağlı örgütlerle birlikte çalıştı. Aralarında Ernest Hemingway, Erskine Caldwell, John Dos Passos, Edmund Wilson, Malcolm Cowley, Sinclair Lewis, Langston Hughes, Sherwood Anderson, James Farrell, Clifford Odets, Richard Wright, Henry Roth, Lillian Hellman, Theodore Dreiser, Thomas Mann, William Carlos Williams, Nelson Algren, Nathanael West ve Archibald MacLeish gibi ülkenin en iyi yazarları da vardı.

Ancak 1930'ların sonuna doğru Batılı aydınların Sovyet komünizmine duydukları ilk heves azalmaya başladı. Düşman kapitalist ülkeler tarafından kuşatılan ve yeni bir savaş endişesi taşıyan Josef Stalin, pek çok kurban isteyecek bir hızlı sanayileşme politikasına girişti. Haberlerde Sovyetler Birliği'ndeki kıtlık ve açlıktan,

siyasi davalardan ve baskıdan, hoyrat bürokrasiden, gizli polisten, acımasız cezaevlerinden ve ideolojik ortodokstan bahsediliyordu. Zengin köylüler zorunlu tarım kamulaştırılmasına direndikleri için katlediliyordu. Stalin'in despot yönetimi altında 13 milyondan fazla insan öldü. Organize din engellendi. Ordu liderleri tasfiye edildi.[50] Sovyetler Birliği'ne ilişkin korkunç haberlere inanmak istemeyenler bile Stalin'in 1939'da Almanya ile Saldırmazlık Paktı imzalayarak gösterdiği ihanet karşısında sarsıldı. Bu noktada Komünistler gruplar halinde partiden ayrıldı fakat kaybettikleri davada inat eden bağnazlar suçu Batılı kapitalist ülkelerin Stalin'in ortak savunma çağrılarına rağmen Hitler'i durdurmada Sovyetler Birliği'ne yardım etmeyi reddetmesi üzerine Stalin'in saf değiştirmesine attılar.

Sol eğilimlilerin bir araya gelmesiyle oluşturulan bir Kongre, harekete geçirilmiş, ilerici bir halk kitlesi ve duyarlı, sevecen bir başkan ABD tarihinin en büyük sosyal deneme süresini mümkün kıldı, özellikle de 1930'ların ortalarında artan radikalizmin Yeni Düzen'in gerçekleştirilmesini ertelemesinden sonra. Aralık 1935'te Harold Ickes başkana, "ülkenin genel düşüncesinin Yönetiminkinden çok daha radikal olduğuna inandığını" söyledi. Roosevelt kabul etti ve iş dünyasına yönelik saldırısını şiddetlendirdi. En ağır silahını 3 Ocak 1936'da gece ulusal radyo üzerinden verdiği yıllık Kongre mesajı için sakladı. Daha önce bir başkanın parlamentoda gece konuşması sadece 2 Nisan 1917'de, Wilson'ın Meclis'e savaş mesajını bildirdiği gece yapılmıştı. Roosevelt, sağdaki düşmanlarına ateş püskürdü: "Değişmeyen açgözlülüğün nefretini kazandık. Onlar kendi bencil güçlerini yenilemek istiyorlar... Onlara fırsat verdiğiniz anda geçmişin otokrasisini, kendileri için gücü, halk için köleleştirmeyi benimserler."[51]

İlerici yükselişle sola destek vermek zorunda kalan Roosevelt, 1936 kampanyası süresince iş dünyasına yönelik sert saldırılarını sürdürdü. İlerici başarıların listesini ilan etti. Çalışma Projeleri Yönetimi (WPA) ve diğer hükümet programları milyonlarca işsizi devlet işlerinde çalışmak üzere yeniden işe aldı. Ekonomi ve bankacılık sistemleri reforme olmuştu. Hükümet ilk kez, geçici de olsa, işverenlere karşı işçilerin yanında oldu ve sendikaların büyümesini destekledi. Sosyal Güvenlik, daha önce çok az çalışanın yararlandığı yaşlılıkta bir nebze rahatlık garantisi verdi. Vergi yükü giderek zenginlere doğru kaydı.

Roosevelt seçim arifesinde Madison Square Garden'da destekçilere iş dünyasına karşı cüretkâr mesajını verdi:

> İç huzurun ezeli düşmanlarıyla –iş ve finans tekeli, spekülasyon, pervasız bankacılık sınıf karşıtlığı, bölgecilik, savaş vurgunculuğu - mücadele etmek zorundayız. Onlar, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti'ni kendi işlerine mutlak bir

> katkı gibi görmeye başlamışlardı. Organize paralı bir Hükümetin organize çeteli bir Hükümet kadar tehlikeli olduğunu biliyoruz artık... Bana olan nefretlerinde ittifak halindeler... Ve ben onların nefretini memnuniyetle karşılıyorum.[52]

Seçim günü gelip çattığında, yeniden güç bulan Demokratlar, Cumhuriyetçilere her açıdan hayatlarının yenilgisini yaşattı. Roosevelt, Seçici Kurul'da Kansas Valisi Alf Landon'a 523-8 oyla galip gelerek, Maine ve Vermont hariç bütün eyaletleri kazandı. Demokratlar eski "Maine gider, ülke gider" söylemlerini neşeyle değiştirerek "Maine gider, Vermont gider," şeklinde ilan ettiler.[53] Demokratlar, Çiftçi-İşçi Partililer'in ve George Norris'in bağımsız olmasından sonra Meclis'te 331-89 ve Senato'da da 76-16 söz sahibi oldular.

Chicago Tribune, orantısız oylamayı başkanın gündemi için tartışmasız onaylama olarak değerlendirdi. "Seçim sonucu Sayın Roosevelt ve Yeni Düzen'e güvenoyudur... İkinci dönem başkanlığına dün Amerikan halkının ezici bir çoğunluğunun imza attığı boş çek tutarıyla başlayacak." Muhafazakâr Tribune Roosevelt'in Çiftçi-İşçi, Amerikan İşçi, Sosyalist ve Komünist partilerle oluşturmuş olduğu koalisyona endişeli bir şekilde dikkat çekti: "Sayın Roosevelt'in radikal ortaklarına karşı sorumluluklarını nasıl yerine getireceği büyük merak konusu."[54]

Ne var ki, çoğu zaman kurnaz başkanın yanlış siyasi ve ekonomik hesapları daha fazla reform için neredeyse evrensel umutları boşa çıkaracaktı. Roosevelt, Mahkeme'nin Yeni Düzen programlarını tekrar tekrar veto etmesinden dolayı engellenmesiyle Yargıtay'ı ilerici hâkimlerle doldurmaya yönelik talihsiz düzenlemesi yüzünden, seçimlerden sonra ivme kaybetti. Yeni Düzen Yargıtay'da tökezlediyse, muhaliflerin hemen "Roosevelt durgunluğu" adını verdikleri 1937 ekonomik kriziyle tamamen yere çakıldı. Ekonomik ilerlemenin kendi kendini idame ettirdiği ve Buhran'ın sona yaklaştığı yanılgısıyla yönetim yetkilileri harcamaları kısıp bütçeyi dengelemeye karar verdiler. Roosevelt, ciddi kısıtlamalarda özellikle Çalışma Projeleri Yönetimi'ni (WPA) ve Bayındırlık İdaresi'ni (PWA) hedef aldı. Ekonomi neredeyse bir gecede düştü. Aslında, çöküş o kadar çarpıcı oldu ki, Roosevelt ve diğer yönetim yetkilileri bunun Roosevelt'i devirmek isteyen işadamları tarafından kasten hazırlandığına inandılar. Stoklar hızla kendi değerinin üçte birini kaybetti ve şirket kârları %80 oranında düştü. Milyonlarca çalışanın işini kaybetmesiyle işsizlik yeniden tavan yaptı.

Reformcular artık savunma durumundaydı. Buna rağmen, birçok Amerikalı bir temel insan ihtiyacının şimdiye kadar ele alınmış olması gerektiğinin farkına vardı ve bu yanlışlığı düzeltmeye koyuldu. Amerika Birleşik Devletleri'nin 1938 ve 1939'da bir ulusal sağlık programı benimsemeye yaklaşmış olmasını çok az kişi takdir etti.

Muhafazakâr Amerikan Tıp Derneği'ni hiçe sayarak hareket eden Tıbbi Bakım İyileştirilmesi Hekimler Komitesi, büyük ölçüde ülkenin en prestijli tıp okullarından ilerici hekimlerin oluşturduğu bir grup isyancı, kapsamlı bir ulusal sağlık sistemi kurmak için ulusal bir harekete yol açtı. Yönetim, işçi sınıfından ve reform yanlısı örgütlerin çoğundan büyük destek gören fikri, sağlık bakımının bir ayrıcalık değil, bir hak olduğunu savunarak bu çabanın arkasına ağırlığını koydu. Aslında, yönetim desteği o kadar güçlüydü ki *Nation* editörleri "hiçbir hükümet" kamuoyunu böyle harekete geçiremezdi ya da "böyle bir programın geliştirilmesine kabine yetkililerinin yarısından fazlasının uzman çalışmasını, zamanını ve dikkatini verip sonra da ondan vazgeçemezdi" sonucuna vardılar.[55] 1939 Şubat ayı sonunda New York Senatörü Robert Wagner, hiçbir mevzuatın Amerikan halkından "daha yaygın bir onay" almadığını iddia ederek, bir ulusal sağlık programı için yönetim destekli tasarısını sundu.[56] Fakat şiddetli Amerikan Tıp Derneği (AMA) muhalefetiyle karşı karşıya kalan ve seçimlerin yaklaşmasıyla birlikte ciddi bir mücadeleden kaçınmak isteyen Roosevelt, çalışmadan vazgeçmeye karar verdi. Yeni Düzen reformu kesin olarak sona erdi.[57]

Yeni Düzen yanlılarının uygulamayı başardıkları ilerici reformlar, hâlâ güçlü konumda olan iş dünyasından sert muhalefete sebep oldu. Roosevelt ve danışman Rexford Guy Tugwell, kurum başkanları Harry Hopkins ve David Lilienthal ve Henry Wallace, Harold Ickes ve Frances Perkins gibi ilerici kabine üyeleri iş dünyasının ve bankacılık topluluklarının gazabına maruz kaldılar. Joseph Kennedy gibi bazı işadamları kapitalizmi basiretsiz kapitalistlerden kurtardığı için Roosevelt'e teşekkür etseler de, çoğu onu düşman kabul etti ve Yeni Düzen ile her defasında uğraştı. ABD Ticaret Odası üyeleri arasında yapılan bir anket Yeni Düzen felsefesine %97 oranında aleyhtarlık ortaya koydu.[58]

Bu sağcı işadamlarından daha aşırıya kaçanlar, *New York Times*'ın Cumhuriyetçi Parti için ölüm ilanını vaktinden önce yazdığını kanıtlamaya koyuldular. Ara seçimlerden birkaç ay önce, Ağustos 1934'te Amerikan Liberty Ligi'nin oluşumunu açıkladılar, gerçi çok daha önce güç toplamaya başlamışlardı.

Amerikan Liberty Ligi, Irènè kardeşler Pierre ve Lammot ve üst yönetici damat Robert "Ruly" Carpenter gibi du Pont ailesi üyelerinin fikriydi. Carpenter, Roosevelt'in "[Felix] Frankfurter ve otuz sekiz sosislisi –fanatik ve komünist Yahudi profesörlerden bir çete"- tarafından denetlendiğini iddia etti. Bu dava için Demokratik Ulusal Komitesi eski başkanı John Raskob'u işe aldı. Vergi yükünün zenginlerden işçi sınıfına kaydırılmasının güçlü bir savunucusu olan Raskob, du Pont'un General Motors'u satın almasını sağlamış ve aynı anda her iki şirkette de mali işler

müdürü olarak görev yapmıştı. İdari heyete getirilenler arasında General Motors Genel Müdürü Alfred Sloan, eski Demokrat başkan adayları Al Smith ve John Davis, Ulusal Steel Corporation Genel Müdürü Ernest Weir, Sun Oil Company Genel Müdürü J. Howard Pew ve General Foods Yönetim Kurulu Başkanı E.F.Hutton da vardı. Charles Lindbergh Lig'in başkanı olarak görev alma teklifini geri çevirdi.[59]

Amacının radikalizmle mücadele, mülkiyet haklarını savunma ve Anayasa'yı desteklemek olduğunu duyuran Amerikan Liberty Ligi, 22 Ağustos 1934 tarihinde halka açıklandı. Demokratik Yürütme Kurulu eski başkanı Jouett Shouse başkanlığındaki beş üyeli yürütme komitesinde Irènèe du Pont, Al Smith, John Davis, eski New York Cumhuriyetçi Valisi Nathan Miller ve New York Cumhuriyetçi Kongre üyesi James Wadsworth, Jr. vardı. Shouse 2 milyon ila 3 milyon üye ve yüz binlerce iştirakçi alma planlarını açıkladı. Lig, liberal akışı durdurma çabasıyla sonraki birkaç yıl, genel olarak etkisiz olsa da, büyük bir "eğitim" kampanyası açtı. Ancak, iddia edilen 125.000 üyesi ve 27.000 iştirakçisiyle üye ve fon sağlama hedeflerine erişemedi. Yine de, üyelerinin çoğu aktif değildi, para kaynağının büyük kısmını da du Pontlar ve diğer bir avuç sağcı işadamı sağlıyordu. Ayrıca, 1934 ve 1935'te iki ezici kongre soruşturmasıyla da itibarı zedelendi.[60]

İlk soruşturma kısa süreliydi ama yansımaları şok edici oldu. Kasım 1934'te birçok madalya sahibi emekli Deniz Generali Smedley Butler, Amerikan Karşıtı Faaliyetleri İzleme Komitesi'ne Amerikan Lejyonu Massachusetts şubesi komutanı William Doyle ve tahvil satıcısı Gerald MacGuire'nin kendisini Roosevelt yönetimine karşı bir askeri darbe düzenlemekle görevlendirmeye çalıştıklarını anlattı. *New York Evening Post* ve *Philadelphia Record* muhabiri Paul Comly French, ifadesinde bir noktada MacGuire'nin "Ulusu onu parçalamak ve Amerika'da yaptığımız her şeyi mahvetmek isteyen komünistlerden kurtarmak için bu ülkede faşist bir hükümete ihtiyacımız var. Bunu başarabilecek olanlar da vatansever askerlerdir ve Smedley Butler ideal bir lider. Bir gecede bir milyon kişiyi örgütleyebilir," dediğine kulak misafiri olduğunu söyleyerek Butler'ın anlattıklarını doğruladı. MacGuire, Butler'ın Amerika Birleşik Devletleri'nde örgütleyebileceği kuvvet için model olarak öngördüğü eski faşistlerin hareketlerini araştırmak için Fransa'ya gitmişti.

Butler, MacGuire'nin ricalarını reddetti. "500.000 askeri Faşizm kokan bir şeyi desteklemeye çağırırsanız, ben de size karşı koymak için 500.000 fazlasını çağırırım. İşte o zaman ülkede gerçek bir savaş olur," diye uyardı. İfade, Doyle ve MacGuire'nin Amerikan Liberty Ligi'ni kurmuş olan Morgan ve du Pont bağlantılı birçok banker ve sanayici için paravanlık ettiğini ortaya çıkardı. MacGuire suçlamaları reddetti ve New York Belediye Başkanı Fiorello LaGuardia olayı bir "kokteyl

darbe" diye adlandırıp dalga geçerek üzerinde durmadı. Morgan ortağı Thomas Lamont iddialar için "Katıksız saçmalık! Üzerine yorum yapılamayacak kadar gülünç!" dedi. Fakat Amerikan Lejyon ulusal komutanı ve gelecekteki kongre üyesi James Van Zandt, "Wall Street aracılarının" kendisine de başvurduklarını bildirerek Butler'ın ifadesini destekledi.[61]

İfadeyi dinledikten sonra Massachusetts milletvekili John McCormack başkanlığındaki Meclis komitesi asıl olay olarak kabul edilen MacGuire'nin kendisinden doğrudan yardım talep etmesi dışında "General Butler tarafından yapılan tüm açıklamaların doğrulayabildiğini" bildirdi. "Amerika Birleşik Devletleri'nde bir faşist örgüt kurma girişimleri... Tartışılmıştır, planlanmıştır ve finansal destekçiler bunu çıkarlarına uygun bir çare gördükleri takdirde gerçekleştirilmiş olabilirdi," sonucuna vardı.[62] Ne tuhaftır ki, komite, Albay Grayson Murphy, General Douglas MacArthur, Al Smith, Amerikan Lejyonu eski komutanı Hanford MacNider, John Davis, Hugh Johnson ve Thomas Lamont gibi olayda geçen birçok kişiyi ifade vermeye çağırmamayı tercih etti. Butler, bu isimlerin nihai rapordan çıkarılmasını kınadı.

Daha önce başlayan ama daha uzun süren komite oturumlarının ikincisini Kuzey Dakota Senatörü Gerald Nye yönetti. Nye, Senato'ya selefinin ölümü üzerine atanmış ve iki kez seçilmişti. Senato'ya girmesinden hemen sonra, Amerika Birleşik Devletleri'ni yabancılarla savaşa sokabilecek yurtdışı karışıklıklardan sakınma isteklerine ve Amerikalı işadamlarının yurtdışı yatırımlarını korumak için orduyu kullanma muhalefetlerine katılarak George Norris, William Borah ve Robert La Follette gibi ilericilerle bir oldu. Nye, Şubat 1934'te ABD tarihinin en dikkat çekici kongre soruşturmalarından biri haline gelecek meseleyi ileri sürdü. Senato Dış İlişkiler Komitesi'nden silah, mühimmat ve diğer savaş gereçleri üretimine ve satışına karışan kişi ve şirketleri araştırmasını istedi. Çelik, uçak ve otomobil üreticileri, silah ve mühimmat imalatçılarıyla gemi yapımcıları araştırmanın hedefleri arasında olacaktı. Bankacıları bırakıp silah tüccarlarına odaklanmak Harry Elmer Barnes ve ABD'nin savaşa katılmasıyla ilgili olarak sert eleştiriler yazmış olan diğer revizyoncu tarihçilerden görüş ayrılığıyla sonuçlandı. Barnes 1934 yılında silah satıcılarının "savaşa teşvikte asla 1914 ve 1917 yılları arasında Amerikan bankacılarımızın sahip olduğu kadar korkunç bir etkiye" sahip olmadığını yazdı.[63]

Komite oturumları fikri, Barış ve Özgürlük için Uluslararası Kadın Birliği ABD bölge kuruluşunun Ulusal Yürütme Sekreteri olarak görev yapan yorulmaz barış aktivisti Dorothy Detzer'den çıkmıştı. Detzer'in ikiz erkek kardeşi I. Dünya Savaşı'nda hardal gazı kurbanı olmuştu. Senato'da teklifi destekleyecek birine ihtiyaç duyan Detzer, yirmi senatöre başvurdu. Hepsi de onu geri çevirdi. George Norris,

Nye'ye gitmesini önerdi ve Nye'ye teklifi desteklemeyi kabul etti. Ülke çapındaki barış grupları önergeye destek sundu. Nisan ayında Senato savaş vurgunculuğuna, savaş imalatçılarının propagandasının hükümeti savaşa sevk etmedeki rolüne ve savaştan kâr dürtüsünü ortadan kaldırmak için hükümetin tüm silahların üretiminde tekel olup olmaması gerektiğine odaklanarak komite oturumlarına "savaş gereçleri kredisi" yetkisi verdi. Önergenin destekleyici ortağı Senatör Arthur Vandenberg ülkenin "kendi içimizde ve komşularımızla barış içinde, sürtüşme ve anlaşmazlıklara, ardından çatışmaya ve en sonunda da felakete yönelik yapay teşvikler olmadan" yaşamasının sağlanıp sağlanmayacağını ortaya çıkarma sözü verdi. Vandenberg, "başka yerde var olduğunu bildiğimiz bu sefil entrikaların" Amerika Birleşik Devletleri'nde de meydan gelip gelmediğini öğrenmek istiyordu.[64]

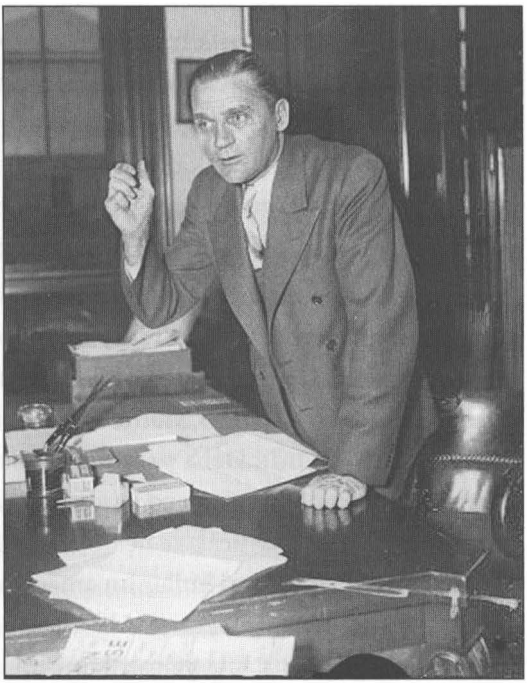
Nye, Vandenberg ve Başkan Yardımcısı John Nance Garner dört Demokrat – Washington milletvekili Homer Bone, Missouri milletvekili Bennett Champ Clark, Georgia milletvekili Walter George ve Idaho milletvekili James Pope – ve üç Cumhuriyetçi –Nye, Vandenberg ve New Jersey temsilcisi W.Warren Barbour – seçtiler. Clark, Mühimmat Sanayi Araştırma Özel Komitesi başkanı olarak Nye'yi aday gösterdi ve Papa adaylığı destekledi. Oturumlar, komiteye, meşhur Sosyal Gospel papazı Walter Rauschenbusch'un oğlu Stephen Rauschenbusch tarafından koordine edilen araştırmasına başlaması için zaman tanımak üzere ertelendi. Tarımsal Uyum Yönetimi'nden Jerome Frank'ın sağladığı Alger Hiss adında genç bir Harvard hukuk mezunu hukuk asistanı olarak görev yaptı.[65]

İlericiler bu amaç için seferber oldu. *Railroad Telegrapher*'da yayımlanan bir makale birçok işçinin Dünya Savaşı'nın sona ermesinden on beş yıl sonra bile mühimmat üreticilerine karşı hâlâ duyduğu irinli öfkeye değindi: "Amerikan halkı savaşları, katliamları ve birkaç kişinin servetini büyütmek için milyonlarca insana işkence çektirmeyi destekleyen, sıradan erkek ve kadınları da ezici borçlar altında yalpalamaya terk eden sisteme uyanış belirtileri gösteriyor... İşçi sınıfından milyonlarca insan tüm savaşlarda mücadele etmeye, siperlerin çamuruna, bitine ve kanına katlanmaya çağırılırken patronlar dolar biriktiriyor ve patronların oğulları memur oluyor. Ve savaş bittikten sonra işçi sınıfı ödüyor, ödüyor, ödüyor." *New Republic*, "Katil Anonim Şirketi" başlıklı başyazısında soruşturmacıların "kanlı paranın acı veren izlerini" takip etmeleri gerekeceğini ifade etti: "İzler orada, kan damlatan kazançlar orada, büyük, dünya çapında anonim şirket katil ağı orada."[66]

Ulus, komite oturumlarının başlamasını beklerken halkın öfkesini büyüten ve müfettişler için işin boyutunu genişleten iki önemli ve yerinde kitap çıktı. Ayın Kitabı Kulübü'nün seçimi olarak seçilen H.C. Engelbretcht ve F.C. Hanighen'ın

yazdığı *Ölüm Tüccarları* (Orijinal adı: Merchants of Death) ve George Seldes'in *Demir, Kan ve Kâr*'ı (Orijinal adı: Iron, Blood, and Profits) Nisan 1934'te aynı gün satışa sunuldu. Bu kitaplar sadece ABD'nin mühimmat üreticilerinin değil, dünyanın diğer bölgelerindeki vatandaşlarının da çıkarcı ilişkilerini ayrıntılı bir şekilde anlatıyordu. Doubleday, *Fortune*'ın "Silahlar ve Adamlar" başlıklı Mart sayısından derlediği Avrupa silah endüstrisinin şaşırtıcı bir tablosunu broşür olarak da bastı. O makale derinde yatan öfkeyle dolup taşıyordu. Şöyle başlıyordu:

> En iyi muhasebe rakamlarına göre, Dünya Savaşı'nda bir askeri öldürmenin maliyeti yaklaşık 25.000$'dı. Avrupa'da bir Büyük İşadamları sınıfı var ki hükümetlerinin bu konudaki savurganlığını kınamak, ölüm çete üyelerinin şahsi inisiyatifi için bir atılım olarak serbet bırakıldığı takdirde tek bir öldürme maliyetinin nadiren 100$'ı aştığına dikkat çekmek için asla ayaklanmadılar. Bu Büyük işadamlarının sessizliğinin nedeni oldukça basit: Öldürmek onların işi. Silah ve cephane sermayeleri; hükümetler müşterileri; ürünlerinin nihai tüketicileri, tarihsel olarak, neredeyse her zaman olduğu gibi, düşmanları olarak kendi vatandaşları. Bunun bir önemi yok. Asıl önemli olan, patlayan bir bomba parçası ön saflardaki bir adamın beynine, kalbine ya da iç organlarına doğru yol bulduğunda 25.000$'ın büyük bir kısmı, kârın çoğu, silah ve cephane üreticisinin cebine doğru yol buluyor.[67]

Kuzey Dakota Cumhuriyetçi Senatörü Gerald Nye, ABD silah endüstrisiyle ilgili hain uygulamaları ve Amerikan mühimmat şirketlerinin savaş zamanında elde ettikleri büyük kârları ortaya çıkaran 1934 komite oturumlarını yönetti. "Komite her gün, dünyayı kendi kendiyle savaşmak için silahlandırma oyunu sayesinde kazanç sağlamaya kararlı, uluslararası haraççılardan ibaret olduklarını keşfeden eylemleri savunma çabasında olan adamları dinledi," dedi. Oturumların gün yüzüne çıkardığı daha korkunç detaylar arasında ABD şirketlerinin Nazi Almanyasına yeniden silahlanmada yardım ettiği de vardı.

Roosevelt, komite oturumlarını onayladığını dile getirdi ve daha güçlü uluslararası adımları, "devam etmesine izin verildiği takdirde savaşla sonuçlanabilecek silah ve cephanedeki delice yarış" diye adlandırdığı durumu engellemeye çağırdı. "Dünya barışına yönelik bu ciddi tehditte imha makineleri üreticilerinin ve tüccarlarının kontrolsüz faaliyetlerinin payı büyük," diye ekledi.[68]

Komitenin seksen araştırmacısı ve muhasebecisi ABD'nin önde gelen şirketlerinin muhasebe kayıtlarını didik didik etti. Buldukları komite üyelerini hayrete düşürdü. Senatör Papa oturumlar sırasındaki konuşmalarıyla halkın "kamuya açıklanacak hırs, entrika ve savaş korkusu propagandası ve kulis faaliyetleri hikâyesiyle şaşkına" döneceğinin işaretlerini verdi. Sözlerinin devamında bu bilgiler "açıklandığı zaman tüm ülke şok olacak," diye de ekledi.[69] Oturumların başlamasına az bir zaman kala *New York Times* yedi komite üyesinden çoğunun hükümetin savaş malzemeleri üretme tesisleri operasyon yapmasını desteklediğini bildirdi. Pope, ortaya çıkacakların bu tür eylemlere "neredeyse evrensel bir talep" oluşturacak kadar rahatsız edici olacağına dair iyimserliğini dile getirdi.[70]

12 Eylül'de Felix, Irènèe, Lammot ve Pierre du Pont mahkemeye birlikte çıktılar ve savaş yıllarında şirketin yaptığı muazzam kârla ilgili olarak sorguya çekildiler. Şirket 1915 ve 1918 yılları arasında 1.245 milyarlık sipariş almıştı. Savaştan önceki dört yıla göre siparişlerde 1.130 oranında artış vardı.[71] Savaş sırasında, du Pont orijinal nominal değer hisse senetlerine 458 oranında temettü ödemişti. O günkü oturumlar, 1932'de Genelkurmay Başkanı General MacArthur'un Türkiye'ye gitmiş olduğunu ve Curtis Wright Corporation'ın bir yöneticisinden gelen mektuba göre orada "anlaşılan Türk genelkurmayla yapmış olduğu görüşmelerde Amerikan harp teçhizatını göklere çıkaran" sözler söylediğini de ortaya çıkardı. Bu noktada Nye araya girdi: "Bana öyle geliyor ki General MacArthur bayağı bayağı pazarlamacıymış. Acaba Ordu ve Deniz Kuvvetleri özel sektör için bir satış organizasyonundan mı ibaret diye düşünmeye başlıyorum."[72]

Oturumlar birbiri ardına can sıkıcı gerçekler ortaya çıkardı. ABD ve yabancı silah satıcıları dış pazarları kartel planlamasıyla bölüşmüş, sırları ve kârı paylaşıyor ve I. Dünya Savaşı sırasında Müttefik gemilerini batırmakla meşgul Alman denizaltılarını tasarlıyorlardı. Daha yakın zamanlarda, Amerikan şirketleri Nazi Almanyasının yeniden silahlanmasına yardım etmişti. United Aircraft ve Pratt&Whitney yetkilileri, Almanya'ya uçak ve uçak ekipmanı satmış olduklarını doğrulayarak, satışların askeri değil, ticari kullanım amaçlı olduğunu iddia ettiler. Nye kuşkuluydu. "Tüm bu müzakereler boyunca Almanya'nın askeri amaçlı satın alma yaptığı fikrinin aklınızın ucuna bile gelmediğini mi söylüyorsunuz?" diye sordu.[73] Dışişleri

Bakanı Cordell Hull, ABD politikasının 1921'den beri Almanya'ya herhangi bir askeri teçhizat satışına karşı olduğunu yineledi.

Komite darbe ardına darbe vurdukça oturumlar siyasi yelpaze genelinde destek gördü. Eylül ayı sonunda, Amerikan Lejyonu yasama temsilcisi John Thomas Taylor, daha önce Savaş Politikaları Komisyonu tarafından önerilen, hükümetin savaş zamanındaki bütün anormal kârların %95'ine el koyması planını desteklediğini açıkladı.[74] Nye hiç vakit kaybetmeden, savaş kârını tamamen ortadan kaldırmak için Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşa girdiği gün 10.000$'ın üzerinde olan tüm gelirlerde gelir vergisini %98'e çıkaran bir mevzuat sunacağını açıkladı.[75] Nye, kendisinin ve iki komite üyesinin daha aslında yeni bir savaş durumunda tüm silah sanayini kamulaştırmaktan yana olduğunu söyledi.[76]

Halk, oturumlara büyük ilgi gösterdi. İngiltere kendi oturumları için planlar yaptı. O ülkeler ve silah üreticileri arasındaki hain ilişkileriyle ilgili rahatsız edici açıklamalardan sonra harekete geçen birkaç Latin Amerika ülkesinde oturumlara başlanmıştı bile. Nye on binden fazla kutlama mektubu ve telgraf almıştı. Çok sayıda konuşma teklifi alıyordu. Bu aşırı övgü *Washington Post*'u tedirgin etti. Başyazısında bu taşkın desteğin şaşırtıcı olmadığını yazdı. Çünkü "soruşturma sansasyonel nitelikte çok fazla bilgi ortaya çıkardı ve ortalama vatandaşa kasıtlı olmasa da gerçekte dünya barışını korumak için mücadele eden kontrolsüz güçlere, çabalara dair yepyeni bir anlayış kazandırdı. Temelde gizli bir alışveriş olan şeyin böyle çarpıcı bir şekilde gözler önüne serildiğini görmek daha iyi bir dünya düzeni arzu edenler arasında uyumlu bir akort çağrıştırdı." *Post*, komitenin "kusursuz işini" kıskanarak övdü.[77]

Nye, Ekim ayı başında NBC radyosundan ulusa seslenişinde silah sanayini kamulaştırma ve savaş zamanı vergilerini bariz bir şekilde artırma planlarını savundu. "Bunu yapalım ve sonra aşırı milliyetçilerin sayısının azaldığını görelim," dedi. Böyle adımların atılmış olması halinde "savaş yansıtıldığı kadar engellenemez olmayabilir," diyerek fikirlerini pekiştirdi. O güne kadar yapılan komite oturumlarını özetledi: "Komite her gün, dünyayı kendi kendiyle savaşmak için silahlandırma oyunu sayesinde kazanç sağlamaya kararlı, uluslararası haraççılardan ibaret olduklarını keşfeden eylemleri savunma çabasında olan adamları dinledi."[78]

Nye ve diğer komite üyeleri tarafından yapılan kamulaştırma çağrıları 1934'ün sonunda şiddetli bir ulusal tartışmaya yol açtı. Aralık ayında, Washington Post Nye'nin önerilerini küçümsedi ve okurlara, mevzunun son on beş yıldır Cenevre'de adamakıllı araştırıldığına ve "aydın görüşün" buna karşı olduğunun "tartışmasız bir gerçek" olduğuna vurgu yapan bir görüş editoryal parçasından söz etti.

Du Pontlar ve diğerleri de aynı masallarla ilgilendiler.[79] Yorumcular Nye'nin planıyla ilgili pürüzlere dikkat çekti. Walter Lippmann, silah endüstrisi kamulaştırılırsa Amerika Birleşik Devletleri'nin diğer ülkelere silah ihracatı konusunda nasıl karar vereceğini soruyordu. Amerika Birleşik Devletleri silah endüstrisini kamulaştırırsa diğer ülkeler de aynı şeyi yaparlar mıydı? Onlar da aynı yolu izlerse mühimmat tesisleri olmayan ülkeler ne olacaktı? Hem ticari hem de askeri amaçlar için kullanılabilen pek çok ürünle ilgili nasıl karar verilecekti? *Chicago Tribune* özellikle Japonya'nın Amerika Birleşik Devletleri'nden hurda metal aldığına dikkat çekti ve du Pontlar'ın pamuk balyalarının savaş mühimmatı olabileceği iddiasını aktardı. Barış zamanında savaş sanayine ne olacağını soranlar vardı. Ve eğer fabrikalar eskimeye yüz tutmuş ve kullanılmıyor durumda olursa devlet acil bir durum karşısında savaşa yeterince çabuk hazırlanabilecek miydi?[80]

Kararlı bir eylem için oluşan kamuoyu baskısıyla Roosevelt, karar öncesinde çıkıp gerginliği yatıştırmaya karar verdi. 12 Aralık'ta hükümetten ve sanayi liderlerinden çok güçlü bir grubu savaş vurgunculuğunu sonlandıracak bir plan sunmaya çağırdığını duyurdu. "Kârı savaştan çekip çıkarmanın vakti geldi," dedi Roosevelt gazetecilere. Üç saat sonra grup, çalışmalara başlamak üzere Beyaz Saray'da bir araya geldi. Kol kola gelenler komisyon başkanı Bernard Baruch ve komisyon direktörü Hugh Johnson'dan başkası değildi. Mevzuat taslaklarının hazırlanmasına yardımcı olmaları istenen diğer kişiler savaş, çalışma, tarım, hazine ve donanma bakanları, Demiryolu Koordinatörü Joseph B. Eastman, Genelkurmay Başkanı MacArthur, Deniz Kuvvetleri Sekreter Yardımcısı Roosevelt, Tarım Bakanı Yardımcısı Tugwell, Çalışma Bakanlığı Sekreter Yardımcısı Edward F. McGrady ve İthalat-İhracat Bankası başkanı George Peck'ti. Nye Komitesi üyeleri öfkeyle patladı, yönetimi soruşturma tamamlanmadan soruşturmalarını kısıtlamaya çalışmakla suçladılar.[81]

Üstelik Roosevelt'in gerekçeleriyle ilgili şüphelerini dile getiren sadece onlar değildi. *Washington Post* yazarı Raymond Clapper, Washington çevresinde dolaşan bazı açıklamaları yazdı. Bir tanesi başkanın, soruşturmalarıyla manşet olan Cumhuriyetçi senatörler Nye ve Vandenberg üzerine yoğunlaşan ilgiyi dağıtıp dikkatleri kendi üzerine çekmek istemesiydi. Başka bir açıklama da "mühimmat payları Yönetime ulaştırılıyor ki bunu gizlemeye çalışıyor" şeklindeydi.[82]

Nye, Roosevelt'in doğru yolda olmadığını düşünüyordu. Son zamanlarda konuyla ilgili uluslararası silah satışlarından dolayı hükümeti suçlayacak kadar hassaslaşarak, "Hükümetimizin bakanlıkları mühimmat sanayini ve vurguncuları gerçekten savunuyorlar," açıklamasında bulundu.[83]

Yönetimin, elde ettiği başarıyı heba etmesine sessiz kalmak istemeyen Nye Komitesi gündeme bomba gibi oturan ifşalar sundu. Du Pontlar hâlâ Nye'nin hedefindeydi. Alger Hiss, kısıtlanmamış açgözlülüğe dair daha fazla kanıt ortaya çıkardı. *Washington Post*, Aralık 1934'te bir ön sayfa makale başlığı attı: "Soruşturmada %800 Savaş Kârından Bahsedildi; Du Pont Ön Sırada." Hiss, birçok anlamda savaş ürünü üretimine ve yatırımlarına göze batan gelirler katmaya karışan şirketlerin bir listesini yayımladı. Ayrıca, 1917 yılında gelirlerinin 1 milyon doları aştığı kaydedilen 181 kişinin de adını duyurdu ve bu kişilerden 41'inin ilk kez ortaya çıktığını belirtti. Listede altı du Pont'un, dört Dodge'ın, üç Rockefeller'ın, üç Harkness'nin, iki Morgan'ın, iki Vanderbilt'in, iki Whitneys'ın ve sadece bir Mellon'un adı geçiyordu.[84]

Nye öfkeyle hareket ettikçe komisyona yönelik saldırılar şiddetleniyordu. *Chicago Tribune*, komitenin tanıkları "insafsız, onursuz ve çirkef" olarak eleştirme yöntemini kınadı.[85] Ama soruşturma için destek hâlâ güçlüydü. Nye, Aralık ayının sonunda Roosevelt'le bir araya geldi. Komite o noktaya kadar 150.000'den fazla iyi niyetli mektup almıştı. Görüşmeden sonra Nye gazetecilere Roosevelt'in gerekçeleri hakkında yanılmış olduğunu söyledi. Başkanın soruşturmayı kesinlikle desteklediğini ve soruşturma süreci tamamlanana kadar yeni bir mevzuat hazırlanmayacağını bildirdi.[86]

Komite üyeleri, yaklaşan bir Avrupa savaşından endişe ettikleri hususunda kamuoyunu uyarmaya çalıştılar. Pope, dünya çapındaki hükümetlerin mühimmat üreticilerine yardım ettiğinin "mantığa aykırı" olduğunu düşünüyordu. "Ülkeler, kendilerini yıkıma doğru sürükleyen bir canavarın pençesinde gibi görünüyor. Yeni bir savaş hazırlıkları hararetle sürüyor. Birçok kişiye göre de yeni bir savaş kaçınılmaz," dedi üzülerek.[87]

1935 Şubat ayının başında Güney Karolina Temsilcisi John McSwain, fiyatları savaş ilan edildiği günkü seviyelerinde donduracak bir yasa tasarısı sundu. Baruch ve Johnson yasa tasarısına sıcak baktılar ve her ikisi de Nye'nin daha kapsamlı kamulaştırma önerilerine karşı çıktı.

Bu arada, oturumlarda, Bethlehem Steel Corporation ve Bethlehem Shipbuilding Corporation genel müdürü Eugene Grace savaştan önce 6 milyon dolar olan şirket kârının savaş başladıktan sonra 48 milyon dolara fırladığını ve 1.575.000$ ile 1.386.000$'lık özel ikramiyeler aldığını itiraf etti. Senatör Bone ona saldırgan bir tutumla mahkemesi yıllarca sürmüş 11 milyon dolarlık bir dava konusu olan Hazine Bakanlığı'nın "Bethlehem kârları... Ölçüsüz ve haksızdı" suçlamalarını sordu.[88]

Şubat ayında komite yeni bir soruşturma alanı açma isteği için bastırdı. Milli Eğitim Derneği İdareyle Bölümü yıllık toplantısı Amerikan Tarih Kurumu eski başkanı Charles Beard tarafından basın patronu William Randolph Hearst'ün "sinsi etkileri" ile ilgili güçlü bir iddianame duydu. Beard, Hearst'ün "ahlaksız zevkleri tatmin etmeye çalıştığını ve Amerikan geleneğimizde asil ve güzel olan her şeyin düşmanı" olduğunu iddia etti. *Times*'a göre, Beard konuşmasını bitirdiğinde toplantıda hazır bulunan bin eğitimci "ayağa kalkıp dakikalarca alkışladı." Dernek Milli Eğitim Derneği üyelerinin "Nye Komitesi'nin ortaya çıkardığı yolsuzlukların iğrençliğindeki [gibi] Amerikan mühimmat üreticileri adına kâr için adaletsiz açgözlülükle suçlanmakla şok olduklarını ve bu hakaretten dolayı çok öfkelendiklerini" bildiren bir kararı kabul etti. Karar komiteden "savaş korkusunu artırmak ve mühimmat satışını yükseltmek için gazetelerde, okullarda, sinema filmlerinde, radyoda devam eden propagandayı," özellikle de Hearst gazetelerini kapsama alarak da araştırmasını istedi. Nye, böyle bir araştırmanın komitesinin amacı içinde yer aldığı cevabını verdi ve daha fazla bilgi talep etti. Ama biraz daha düşündükten sonra soruşturma aleyhinde karar verdi.[89]

Mart ayı sonunda, savaş kârını yasaklayan bir Senato tasarısı şekillenmeye başladı. *New York Times* bu tasarıyı "hükümet tarihinin kuşkusuz en radikal planı" olarak tanımladı. *Washington Post* da aynı fikirdeydi. "İnsafsız özelliklerinde öylesine yasaklayıcı bir plan ki altı ay önce olsa alay konusu olurdu... Şık başkan Senatör Gerald P. Nye ve komitenin en radikal üyelerinin önermeyi düşündüklerinin ötesinde bir şey," diye yazdı. Personel araştırmacı John Flynn, konuyu görüşmek üzere başkanla bir araya gelen komite üyeleri için tasarıyı açıkladı. Roosevelt olumlu yanıt vererek onları şaşırttı. Ancak Dışişleri Bakanı Cordell Hull Roosevelt'e savaş kârını ortadan kaldıran hiçbir özel mevzuatı desteklememesi konusunda uyardı.

Ne var ki, komite üyeleri, başkanın onayını göz önünde tutarak önerilerini kanun modeline oturtmaya karar verdiler. Geçici hükümler 10.000$'ın üzerindeki tüm gelirler için %100 ve daha düşük gelirler için oldukça ağır vergiler, şirket kârının ilk %6'sı için %50 oranında ve %6'nın üstündeki kâr için %100 vergi, kurumsal yetkililer için savaş vergisi, savaş süresince tüm borsaların kapatılmasını, tüm ticari spekülasyonların yasaklanmasını ve gerekli tüm sanayi ve hizmetlerin korunmasını kapsıyordu. Flynn komiteye, "Savaşta kâr, fiyatlarda oynama, ulusal felâketin utanç verici sonuçları için vahşice çabalama tek bir şekilde önlenebilir, o da başta enflasyonu önlemektir. 1917 ve 1918'de savaştık ve faturasını çocuklarımızla torunlarımıza kestik. Bir sonraki savaşta, hem zeki hem de medeni insanlar olarak, nüfusun bir kısmı, yani ordu, savaş alanında mücadele ederken, diğer kısmının, yani evde kalanlar, hesapları ödemesine karar vermeliyiz," diye konuştu.[90]

Flynn'ın biraz değiştirilen önerisi Nisan ayı başlarında Acil Savaş Yasası olarak yürürlüğe kondu. Tasarı hükümete %3'ün üzerindeki tüm kâra ve 10.000$'ın üzerindeki tüm bireysel kazanca el koyma yetkisi verecekti. Nye, "Tasarı ağır, çünkü savaş ağır bir şey. Bir adamın parası için gelen vergi tahsildarı başka bir adamın kapısını çalan ve gencecik oğlunu savaşa çağıran askerlik şubesi memuru kadar sert ve korkutucu değildir," yorumunu yaptı.[91]

Meclis, daha ılımlı McSwain tasarısını oylamaya hazır olduğunda, kıyamet koptu. Her taraftan itiraz sesleri yükseldi. *New York Times*, "Savaş karşıtı fikir Meclis'i öyle bir etkisi altına aldı ki, orijnal McSwain önerisi tanınmayacak hale geldi," diye bildirdi. Değişiklikler %100 oranında fazla savaş kârı vergisi, ülkenin mali ve maddi kaynaklarında devlet kontrolü ve sanayi, ticaret, ulaşım ve iletişim görevlileri için zorunlu askerlik içeriyordu.[92] Tasarı, yaşları yirmi bir ila kırk beş arasında olan tüm erkeklerin askere alınması fakat yönetim yetkilileri için savaş vergisi maddesinin çıkarılması hükümleriyle Meclis'ten geçti. Tasarı, son uyarlamasında daha radikal olan Nye tasarısından hükümler eklenebilsin diye bu şekilde tasarlandı.

Arthur Krock, *New York Times*'ta her iki tasarıyı da şiddetle eleştirdi. "McSwain tasarısı barışçı politikayla boyandı, Nye tasarısı da sendikalizm, sosyalizm ya da komünizmle... İki tedbir de savaş ilan edildiğinde tuzu kuru olanların mahvolacağını garantilemekle savaşı caydırmanın peşinde. Yalnızca işçi sınıfı ve pasif muhalifler düşünülerek ele alınmıştır. Tasarıların tüm hükümleri bir tarafın mücadelesini ya da grevlerini, diğer tarafın savaş vergisini sınırlandırmayı engellemeye yönelik tasarlanmıştır," diye yüklendi.[93] Nye tasarısının özelliklerine Baruch da karşı çıkarak, tasarının enflasyonu artıracağını, savaş üretimini felce uğratacağını ve ülkeyi büyük bir saldırıya karşı savunmasız bırakacağını iddia etti. Nye, Baruch'u şirketlerin avukatlığını yapmakla ve savaş kârını ortadan kaldırmayı gerçekten istememekle suçladı.[94]

Nye, Mayıs ayının başında tasarısını Senato'da McSwain Savaş Kârı Tasarısı'na bir düzeltme olarak sundu. Bunun kendi komitesinden çıkacak farklı tasarıların ilki olacağını vaat ederek, "Amerikan halkının bu tasarıdan yana olduğuna inanıyoruz. Şu anda tüm dünya savaşların söylentileriyle tedirginken kendi halkımıza ve dünyaya Amerika'nın bir savaşı daha aptalca ve beyhude bir çabayla birkaç kişiyi zengin etme aracı olarak kullanma niyetinde olmadığını bildirmenin vakti geldi," diye belirtti.[95]

Komite, Senato'ya üç tezkere sundu. Biri savaşan ülkelere veya vatandaşlarına kredi vermeyi yasaklıyordu. İkincisi savaş bölgelerine giren vatandaşların pasaportlarına el koyuyordu. Üçüncüsü de sevkıyatların Amerika Birleşik Devletleri'ni

çatışmalara dahil etme ihtimaline karşı savaşan ülkelere silah sevkıyatı ambargosu koyuyordu. Senato Dış İlişkiler Komitesi ilk iki tedbiri onayladı. Üçüncüsü için görüşmelerin devam ettiği sırada Hull, komite üyelerini diğer ülkelerle ilişkilerde ABD opsiyonlarını açık tutmak gerektiğine ikna etti. Zihinlerinde oluşan Etiyopya kriziyle, komite üyeleri faaliyetlerini tamamlamadan önce üç önlemi de yeniden gözden geçirmeye karar verdiler.

Kongre, Eylül ayında oturuma son verdiğinde savaş kârı tasarısının Temsilciler Meclisi ve Senato versiyonları arasındaki farklılıklar henüz çözülmemişti. Bu, olayı savaş durumunda başkana "Amerikan ulusunu Lenin'in Rusya'yı komünistleştirdiği gibi tamamen komünistleştirme" imkânı verecek olan bir "komünist savunma eylemi" olarak adlandıran *Chicago Tribune* için bir rahatlama oldu.[96]

Bu noktada, etkileyici bir hareket için yapılan baskıyla, Wilson'ın eski Savaş Bakanı Newton Baker olayın içine etti. Barış Vatanseverler'in başkanı William Floyd'un *New York Times* mektubuna cevap vererek I. Dünya Savaşı'nda Amerika'nın savaşa birdenbire girmesinde Amerika'nın özel ticari veya mali çıkarlarını korumak için herhangi bir görüşme yapıldığını yalanladı ve "Amerika'nın gelecek savaşlardaki güvenliği bankacıların çanına ot tıkamakla ya da mühimmat üreticilerini devre dışı bırakmakla sağlanamaz," iddiasında bulundu.[97] Dört gün sonra, bankacı Thomas Lamont yazarak Floyd'un ifadelerine itiraz etti ve ABD'nin savaşa girmesine sebep olan şeyin ABD'nin ticari çıkarlarının değil, Almanların saldırgan tutumu olduğunu savundu.[98]

1936 yılının başında yenilenen komite soruşturmalarının düğüm noktasını oluşturan tam da bu meselelerdi. Müttefiklere vermiş oldukları muazzam meblağları telafi etmek amacıyla ABD'yi savaşa Morgan ve diğer Wall Street şirketlerinin itmiş olduğu doğru muydu? Her iki taraf da mücadeleye hazırlandı. Büyük bir merakla beklenen hesaplaşma 7 Ocak'ta J.P Morgan'ın ortakları Lamont ve George Whitney'nin yanı sıra National City Bank eski başkanı Frank Vanderlip'le birlikte komitenin karşısına çıkmasıyla gerçekleşti. John W. Davis de Morgan'ın avukatı olarak onlarla birlikteydi. Komite, talep edilen rekor koltuk sayısını karşılamak için oturumları Senato Ofis Binası'nın Toplantı Odası'na taşıdı. Nye Komitesi araştırmacıları neredeyse bir yıldır banka devinin defterlerini ve dosyalarını inceliyor, 2 milyondan fazla mektup, telgraf ve diğer belgeleri gözden geçiriyordu. Oturumlardan bir gece önce şirket gazetecileri Lamont ve Whitney'nin verecekleri gizli bir arka plan brifingi için Shoreham Hotel'deki kırk odalı suitine davet etti. Nye, genel planıyla ilgili olarak ulusa seslenmek için radyoya çıktı. "Ticari çıkarları müsait krediler ölçüsünde uygun hale getirmek için Amerikan tarafsızlığı politikamızı

yaymaya başladıktan sonra Müttefik güçler Amerika'nın en sonunda ne yapacağı konusunda asla şüpheye düşmediler. Onlar bizim farkında değilmiş gibi göründüğümüz şeyi, yani cüzdanımızın nerede olduğunu, bizim ve kalplerimizin sonunda nerede olacağını biliyorlardı," diye konuştu.

Morgan, benzer iddiaları yalanlayan dokuz sayfalık bir bildiri yayımladı. Bildiride, "Özellikle bu kredilerin sağlam yapısına dikkat çekmek isteriz, çünkü belli kesimlerde Amerika savaşa girmediği sürece Müttefik kredilerinin değersiz olduğu sonucunu çıkarmaya yönelik bir izlenim oluşturulmuştur; bu kredilerin sahiplerinin 'kredileri ödemek için' hükümetimizi savaşa teşvik ettiğine dair bir izlenim. Gerçeklerde bu fantastik teoriyi az da olsa doğrulayan hiçbir şey yoktu. Krediler her zaman tahsil edildi. Güvenlikleri için hiç kimse endişelenmedi," ifadelerine yer veriliyordu. Açıklama ABD şirketlerinin zaten Müttefiklerin arzını karşılamaktan dolayı büyüdüğünü ve Amerika Birleşik Devletleri'ni savaşa girmeye mecbur etmenin hiçbir maddi avantaj sağlamadığını savunuyordu.[99]

Tartışmada mağlup olmak çok büyük sonuçlar doğurabilirdi. Nye ve Clark ABD'nin geçmişteki savaşa girmesiyle ilgili sunulan delillerin o hafta sundukları önemli tarafsızlık tasarısının akıbetini belirleyebileceğinin farkındaydılar.

İlk oturumda komite, Başkan Wilson'ın, Dışişleri Bakanı William Jennings Bryan'ın sert itirazı hakkında Savaş Bakanı Robert Lansing'in tarafını tutmuş olduğunu ve 1914'te, politika değişikliğinin halka açıklanmasından çok önce bankacılara savaşan devletlere kredi çıkarma izni verme kararı aldığını kanıtlayan belgeleri gösterdi. Oturumun sona ermesinden önce Senatör Clark, Vanderlip'e son bir soru sordu: "İngiltere savaşı kaybetmiş olsaydı borçlarını öder miydi sizce?" Vanderlip, "Evet, savaşı kaybetmiş olsaydı bile öderdi," yanıtını verdi.[100]

Sonraki oturumlarda Nye ve diğer komite üyeleri Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşta hiçbir zaman tarafsız olmadığını ve Alman denizaltı savaşının Wilson'ın müdahale için bir bahane olarak değerlendirdiği sözde bir sebep olduğunu ispatlamaya gayret ettiler. Nye son bombayı patlattı: Wilson'ın Müttefiklerin gizli antlaşmalarını Amerika Birleşik Devletleri savaşa girmeden önce öğrendiğini ve sonra belgeyi "tahrif ederek" Senato Dış İlişkiler Komitesi üyelerine bunu ancak daha sonra, Versay'da öğrendiğini söylediğini iddia etti.

Nye Komitesi soruşturmaları Wilson'ın aslında ülkeyi savaşa sokmak için yalan söylemiş olduğunu gösterdi. Müttefiklere kredi ve başka destek vererek tarafsızlığı bozmuş, Alman zulümleri iddialarını kasten abartmış ve gizli antlaşmalardan haberdar olduğunu saklamıştı. I. Dünya Savaşı bir ileri demokrasi mücadelesinden çok, imparatorluk ganimetinin yeniden bölüştürülmesi için bir savaş olmuştu.

Woodrow Wilson'ın dürüstlüğüne leke süren iftiralar Senato'daki birçok Demokrat için bardağı taşıran son damla oldu. Komite başkanının hararetli suçlamaları sonunda *Washington Post*'un tabiriyle "protesto ve öfke kasırgası" halinde ayağa kalktılar. Teksas Senatörü Tom Connally, "Suçlamaların neye göre yapıldığı umurumda değil; utanç vericiler. Komite başkanı Kuzey Dakota Senatörü'nün ifade tarzı için uygun olan tek yer adi bir evin dama oynanan, bira içilen arka odasıdır. Bizi barışa doğru götürecek olan bu kişi, ölmüş bir adam, büyük bir adam, iyi bir adam ve hayattayken düşmanlarıyla göze göz, dişe diş karşılaşacak cesareti olan adam hakkında ileri geri konuşuyor," diyerek ilk itiraz eden oldu. Connally, Nye'yi ve komiteyi "Amerika'nın Dünya Savaşı'ndaki kayıtlarını karalamak ve kirletmek için adeta rezil bir çaba" göstermekle suçladı. Tartışma komiteyi kendi içinde de ayırdı. Üyelerden ikisi, Senatör Pope ve Senatör George oturumu terk ederek protesto ettiler. Pope geri döndü ve Gregory'yle birlikte "Woodrow Wilson'ın gerekçelerini yalanlamaya ve onun şanlı karakterini lekelemeye yönelik bir çabaya" kızgınlıklarını ifade ettikleri bir bildiri okudu. Soruşturmanın amacının dışına çıkmış olmasından dolayı üzüntü duyuyor ve "iyileştirici mevzuat" elde etme fırsatının yok olmasından endişe ediyorlardı. Komite soruşturmasının istikametini sorguladılar: "Wilson ve Lansing'i kötülemek için bu tür çabalar... Soruşturmanın yürütüldüğü taraftarlığı ve önyargıyı açığa vuruyor." Komiteden istifa etmediklerini ve nihai raporda oylama için geri döneceklerini açıkladılar. Başka bir komite üyesi, Senatör Vandenberg, kendisinin de Wilson'a hayranlık duyduğunu ama ekonomik nedenlerin ABD'yi savaşa sokmak için "kaçınılmaz ve karşı konulmaz bir istek" getirmiş olduğunu sözlerine ekledi. Bunun bir daha asla olmadığından emin olmak istiyordu ve komitenin başarmış olduğu işten gurur duyduğunu söyledi: "Son 48 saatte tarih yeniden yazılmıştır. Geçmiş ne gösterirse göstersin, mutlaka tüp çıplaklığıyla gözler önüne serilmesi önemlidir." Nye, Pope ve George'yi Wilson'a karşı kin beslemediğine ve hatta 1916'da, "savaşa çekilme şansımızı azaltmak mümkün olduğu sürece"[101] direnmeye sözü üzerine oyunu ona verdiğine inandırmaya çalıştı.

Kan davası Senato'da ertesi gün de devam etti. Başkanlığının son aylarında Wilson'ın Hazine Bakanı olarak görev yapmış olan yetmiş sekiz yaşındaki Virginialı Carter Glass, Nye'yi "rezil bir iftira," "ölen bir başkana karşı tarifsiz bir itham, Woodrow Wilson'ın mezarındaki toprağı lekeleme [*aynen böyle*]" ile suçladı. Yumruğunu masaya önündeki kâğıtlara kan sıçratacak kadar sert vuran Carter, "Ah, Woodrow Wilson'ın tarafsızlığının seyrini Morgan'ın değiştirdiğine dair sefil demagoji, berbat ve yalan fikir!" diye bağırdı. Nye nihayet cevap vermek için Senato'da söz alma fırsatı yakaladı. Komitesinin çalışmalarına engel olmak için "daha önceden birlikte planlanmış bir çabanın" olmayışı ve düşmanlığın sadece Morgan

ve ortaklarının ortaya çıkmasıyla anlaşılmasının kendisini şaşırttığını söyledi. Özür dilemedi, özürlerini sunmak yerine "Amerika Birleşik Devletleri ganimetin kararlaştırıldığını bilerek savaşa girdi. Ama bize gizli antlaşmaların haberinin barış konferansında bir sürpriz olarak geldiği söylendi"[102] sözlerini ispat ettiğini yinelediği mektup ve belgeleri okudu.

İki gün sonra Nye, Morgan ve ortaklarına ertesi hafta yeni bir soruşturma için önceden kararlaştırıldığı gibi gelmelerine gerek olmadığını haber verdi. Komite bir engelle karşılaşmıştı ve çalışmalarını devam ettirmesi için gereken 9.000$'lık Senato ödeneği ihtimali umutsuz görünüyordu. Aleyhinde konuşanları Wilson meselesini "kamuflaj dumanı" olarak kullanmakla suçladı. Asıl niyetlerinin "savaştan elde edilecek kanlı kazancı tehdit eden mevzuatı veto etmek için her türlü silaha sarılmak ve her türlü hileye başvurmak" olduğunu vurguladı.[103]

Oturumlar iptal edilmeyince herkes çok şaşırdı, Nye'nin sevincine diyecek yoktu. 30 Ocak'ta Senato soruşturmanın tamamlanması için 7.369$ ödenek vermeyi oybirliğiyle onayladı. Hatta Connally bile önceki tutumundan dönerek ek finansman lehinde oy verdi ama komiteyi "mezarlıklara ve katakomplara" saldırmadan hayatta olan insanlara yoğunlaşması konusunda uyarmayı da ihmal etmedi.[104] *New York Times*, Senato'nun fikir değiştirmesini açıkladı: "Wilsoncuların Dünya Savaşı reislerine yapılan hakaretlere gösterdikleri öfke dolu tepki, fonu geri çekip soruşturmayı durdurmakla tehdit edince Kongre Binası'ndaki mektup çuvalları 1914-18'in tam hikâyesinin anlatılması için ısrar eden mektuplarla dolup taştı. Savaş karşıtı bir havanın bu kanıtı, yıllardır benzer bir meseleden daha fazla umutsuzluğa sebep olan bir soruşturmanın sürdürülmesine izin verilmesinin nedenini açıklıyor." *Times*, daha şimdiden "önemli reformlar" gerçekleştirilmiş olmasından ötürü komiteyi övdü. "Muvazene defterlerine mühimmat üreticilerinin izin almasını ve sevk edilen tüm malları Dışişleri Bakanlığı'na bildirmesini gerektiren bir tüzük koyulmasını sağladı. Çalışmaları sonucunda, silah ve gemi yapım sanayilerinden fahiş kazançları kaldırmaya yönelik yasa tasarıları hazırlandı. Ve bu önerilerin öyle ya da böyle sonunda yasa haline gelmesi bekleniyor. Yine de komitenin en büyük başarısı savaş, barış ve kazanç konusuyla kamuoyunu çalkalamasıdır."[105]

Son oturumlarda Morgan temsilcileri, Müttefiklere vermiş oldukları kredilerin ABD'nin savaşa katılmasında etkisi olduğu suçlamalarını savuşturmak için ellerinden geleni yaptılar. *New York Times* 5 Şubat tarihli haberine "Dost Nye tarafından 'Aklanan' Morgan Mutlu Ayrılıyor" başlığını attı. *Times* rahat bir nefes aldı. 9 Şubat'ta başyazısını "Bir Soruşturma Sağlıklı Sonuçlanıyor" başlığıyla yayımladı. Komitenin Morgan'ın "mühimmat satışından muazzam bir kazanç" elde ettiğini

ve Amerika'nın savaşa girmesini sağlama almak için "güçlü etkisini kullandığını" kanıtlama çabalarına inanç tamamen sarsıldı ve "soruşturma BAY MORGAN ile 'dostu NYE' arasında keyifli bir kutlama notuyla sona erdi," diye belirtti *Times*. "Kamu yararına çok önemli bir sonuç... Aksi bir sonuç elde edilmiş olsaydı, huzur bozucu etkisini hayal etmek hiç zor değil. İnsanlar umutsuzca bankacılık işinin tamamında bir rezillik olduğu çıkarımını yapacaklardı," sonucuna vardı başyazı.[106]

Nye, *Times*'ın durum tasvirine itiraz etmekte gecikmedi. "Senato'nun soruşturma komitesi üyeleri arasında soruşturmanın Morgan bankası için temiz bir sağlam raporu çıkardığına inanan tek bir kişi yok." Morgan, yatırımlarını korumak için ABD'yi savaşa girmeye teşvik etmekten sorumlu tutulamazdı ama "savaşa gitmemizi kaçınılmaz kılan sistemin merkezinde bu bankacıların olduğunu söylemek tamamen adil," diye belirti Nye. Wilson, Morgan'a Müttefiklerin bankacısı olma iznini verdikten sonra "bizim için savaşa giden yol asfaltlanıp yağlanmıştı," diye sözlerine ekledi.[107]

Komite oturumlarının istenen etkiyi elde ettiğinin çarpıcı kanıtı Gallup Anketi'nin "Ekstra kazanç için savaş mühimmatı üretimi ve satışı yasaklanmalı mı?" sorusuna aldığı cevapların sonucunu 7 Mart'ta yayımlamasıyla ortaya çıktı. Amerikalıların %82'si evet cevabını verirken hayır diyenler sadece %18'di. En güçlü destek, nüfusun %99'unun kârın kaldırılmasından yana olduğu Nevada'dan geldi. Destek vermekte en geri kalansa, sadece %63'lük bir dilimin olumlu cevap verdiği Du Pont'un vatanı Delaware'dı. George Gallup, şirket geçen Ekim ayında kamuoyu yoklaması yapmaya başladığından beri sadece yaşlı aylıkları anketlerinde daha fazla destek aldığını kaydetti. Gallup batı Pensilvanya'da bir bakkaldan aldıkları cevabı aktardı. "Mühimmat kâr sistemi nesillerdir bizi savaşa yönlendirmiştir."[108] On yedi ay önce oturumlarına başladığında Nye bile böyle fikirlerin inanılması zor olduğunu düşünmüştü. İtiraf etti: "Mühimmat üreticilerinin kamulaştırılmasının gözden geçirdiğimiz en çılgınca fikir olduğunu düşünüyordum."[109] *Washington Post*, diğerleri arasında Nye ve komitesini halkı "mühimmat ticaretinde meydana gelen ihlaller ve... Savaş ile silahlara erişebilirlik arasındaki ilişki" konusunda aydınlattıkları için tebrik etti.[110] Ertesi gün Grand Rapids, Michigan'da konuşan Eleanor Roosevelt tüm kârı mühimmat sektörünün dışına çıkarma çağrısında bulundu. Son zamanlarda Morgan'ı ve mühimmat üreticilerini savunmaya başlayan *New York Times*, Gallup Anketi'nin açıklandığını bile bildirmedi.

Nisan ayında, Nye Komitesi uzun zamandır beklenen üçüncü raporunu yayımladı. "Bu komite öncesinde bulgular savaşların sırf mühimmat üreticilerinin ve aracılarının faaliyetleri yüzünden başladığını göstermezken savaşların nadiren tek bir

nedeni olduğu da doğrudur ve bu komite bunun bencilce kendi çıkarlarını düşünen kuruluşların ülkeleri askeri müdahaleye kışkırtmak ve korkutmak için serbest bırakılması amacıyla dünya barışına karşı olmak olduğuna kanaat getiriyor," kararını veriyordu.[111] Komitenin yedi üyesinden dördü -Nye, Clark, Pope ve Bone -mühimmat sanayinin doğrudan devlet mülkiyetinde olmasını istediler. Azınlık - George, Barbour ve Vandenberg - "sağlam ve kesin savaş gereçleri denetimi" talebinde bulundular.[112] Ama savaştan kazancın ortadan kaldırılmasına yönelik yasa tasarısı, Nye'yi en çok eleştirenlerden biri olan Connally başkanlığındaki bir alt komiteye devredilmişti. Tasarı orada güç kaybetti ve nihayet hafifletilmiş haliyle sunulduğunda gerekli oy oranına ulaşamadı. Sonraki beş yıl içinde Nye ve başkaları tarafından sunulan benzer tasarılar da ilgi çekmedi.

Oturumlarda gündeme getirilen konular arasında araştırmacıların içine dert olmaya devam eden, ABD işadamlarının Hitler rejiminin muhalif yapısından haberdar olduktan çok sonra Almanya'nın ekonomik ve askeri canlanmasına katkısıdır. Hitler 1933'ten beri Komünistleri, Sosyal Demokratları ve işçi liderleri hapsediyor ve öldürüyordu. Yahudileri yok etme seferberliği birkaç yıl sonra gerçekleşecek olsa da, tehlikeli boyutlara ulaşan Yahudi aleyhtarlığı daha o zamanlarda barizdi. ABD işadamları, bankacıları ve Alman emsalleri arasındaki sıkı bağlar Hitler'in iktidara yükselmesinden önceki yıllarda gelişmişti. Büyük ölçüde Morgan ve Chase bankalarının çıkarlarına göre düzenlenen ABD kredileri 1920'lerde bocalayan Alman ekonomisine destek çıktı. Thomas Watson başkanlığındaki IBM, Alman firması Dehomag'ta hisselerin çoğunluğunu satın aldı. Sloan'ın General Motors şirketi 1929 ve 1931 yılları arasında Alman otomobil üreticisi Adam Opel'i satın aldı. Ford, bu hamlenin ülkeler arasında bir köprü inşa edeceğini söyleyerek, Alman iştiraki Ford Motor Company Actiengesellschaft'taki yatırımlarını artırdı.[113] Watson bu vizyonu paylaştı. "Dünya Ticareti Sayesinde Dünya Barışı!" demeye bayılıyordu.[114]

Dünya barışı, yüce olsa da, kapitalistlerin rekabetçi bir pazar sayesinde servet ve güç elde etme kaygısı kadar değildi. Bir dizi baş döndürücü resmi ve gayri resmi iş anlaşmalarıyla Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Almanya merkezli çokuluslu bir şirketler ağı, piyasaları ele geçirmek ve fiyatları kontrol etmek için tezgâh hazırladı. Mart 1939'da Düsseldorf'ta İngiliz Endüstrileri Federasyonu ve Reichsgruppe Sanayi arasında yapılan bir ticaret anlaşması, "Nerede olursa olsun yıkıcı rekabetin yerine dünya ticaretini İngiltere'nin, Almanya'nın ve diğer tüm ülkelerin ortak yararını geliştirmeyi amaçlayan yapıcı işbirliğinin getirilmesi gerekli kabul edilmektedir," sözleriyle duyuruldu.[115] Gözlemcilerin çoğu bu tür anlaşmaların ne kadar kapsamlı olduğundan ancak savaştan sonra haberdar oldu. Stanford Üniversitesi'nden Theodore Kreps'in Mayıs 1945'te söylediğine göre, "'Kartel' sözcüğü

ekonomi anlaşmalarının bilinmeyen teknik jargonundan günlük gazetelerin ön sayfalarına yeni atılmıştır."[116] Edsel Ford Alman kimya firması IG Farben'in ABD iştiraki General Aniline&Film şirketinin yönetim kurulu üyesi olurken Farben Genel Müdürü Carl Bosch'un Ford'un Avrupa iştirakinin yönetim kurulunda görev alması bu anlaşmaların tipik bir örneği. Benzer anlaşmalar Farben, Du Pont, GM, Standard Oil ve Chase Bank'i birbirine bağladı.

Watson, 1937'de Hitler'le görüştükten sonra lider ülkenin Berlin'de bir Uluslararası Ticaret Odası toplantısı mesajını görev duygusuyla ve safça inanarak aktardı: "Hiç savaş olmayacak. Hiçbir ülke savaş istemiyor, hiçbir ülke savaşı kaldıramaz."[117] Birkaç gün sonra, yetmiş beşinci yaş gününde, Hitler'in kendisine, Alman hükümetine 1930'da nüfus sayımını sınıflandırması ve sonuç olarak Yahudileri saptaması için sağlanan Dehomag delgili kart makineleri hususundaki makbul yardımlarından dolayı verdiği Almanya'nın Eagle Grand Cross madalyasını memnuniyetle kabul etti. Dehomag sayım makineleri veri organizasyonda görülmemiş bir atılımı temsil ediyordu, öyle ki, daha sonra, şirket Nazi kontrolü altındayken Auschwitz'e trenlerin vaktinde kalkmasına katkı sağladı.

Henry Ford, Hitler'in uzlaştırıcı, barıştırıcı niyetine de şahitlik etti. 28 Ağustos 1939 tarihinde, Polonya işgalinden sadece dört gün önce Ford, *Boston Globe*'u Hitler'in sadece blöf yaptığına inandırdı. Almanlar "bir savaşı göze alamazlar ve bunun farkındalar," dedi. Bir hafta sonra, Alman işgalinin başlamasının ardından bir arkadaşına, "Ateş açılmadı. Her şey Yahudi bankacıların başının altından çıktı," deme küstahlığını gösterdi.[118]

Ford ve Watson daha akıllı olmalıydılar. 1937 yılında Ford'un Alman iştiraki Alman ordusu Wehrmacht için ağır kamyonlar ve asker taşıma araçları üretiyordu. Temmuz 1939'da yavru şirket adını Ford-Werke olarak değiştirdi. Şirketin %15'i, daha sonraları Auschwitz'te Buna kauçuk fabrikasını işletmek ve Yahudileri yok etmede kullanılan meşhur Ziklon-B tabletlerini sağlamaktan dolayı insanlık suçu işlemekten suçlu bulunan Farben'indi. 1939'da savaş başladığında Ford ve General Motors Alman otomobil endüstrisinin hâkimi Alman yan kuruluşlarını yönetmeye devam ediyorlardı. Sonraki feragatnamelerine rağmen, Alman ortaklarından ayrılmak istemediler ve hatta ABD hükümetinin ülkede kendi fabrikalarını yeni makinelerle donatmaları için benzer taleplerine karşı koyarken Alman hükümetinin savaş üretimi için aletleri yenileme emirlerine bile razı oldular. Naziler'in Çekoslovakya işgalinin arkasından Sloan, Alman faaliyetlerinin "çok kârlı" olduğu gerekçesiyle aynı tutumu sergiledi. Almanya'nın iç siyaseti "General Motors yönetim kurulunun işi olarak kabul edilmemeli," vurgusu yaptı. Opel, Russelsheim'deki 432 dönümlük

kompleksi Luftwaffe savaş uçakları üretimi fabrikasına dönüştürerek Almanya'nın JU-88 orta menzilli bombardıman uçakları için tahrik sistemlerinin tam %50'sini karşılamanın yanı sıra, ABD'nin P-510 Mustanglarından saatte yüz mil daha hızlı gitme kapasitesine sahip dünyanın ilk jet avcı uçağı ME-262'nin geliştirilmesine de yardım etti. Nazi hükümeti çabalarına teşekkürünün bir ifadesi olarak 1938'de, Almanya'nın Avusturya'yı topraklarına katmasından dört ay sonra Henry Ford'a Almanya'nın Eagle Grand Cross madalyasını taktı. Bir ay sonra da General Motors'un uluslararası faaliyetlerden sorumlu müdürü James D. Mooney'yi benzer şekilde onurlandırdı. Ford-Werke, Buchenwald yakınlarındaki toplama kampı esirlerini köle işçi gibi çalıştırarak rejime silah tedarik ederken Ford'un ana şirketi savaş yıllarında şirketin etkin kontrolünü kaybetti. Eski esir Elsa Iwanova 1998'de şirkete dava açınca Ford Motor Company vicdansız davranışını temize çıkarmak ve "demokrasinin askeri fabrikasının" bir parçası olarak gözde imajını desteklemek için küçük bir araştırmacı ve avukat ordusu tuttu. Ancak, savaştan hemen sonra ABD Ordusu soruşturmacısı Henry Schneider'in sunduğu bir raporda Ford-Werke "Nazizmin askeri fabrikası" diye nitelendiriliyordu.[119] Bradford Snell'in otomobil endüstrisinin tekelci uygulamalarına ilişkin yürüttüğü kongre soruşturması sırasında ortaya çıkardığı gibi "GM ve Ford motorlu taşıt üretiminde çokuluslu egemenlikleri sayesinde demokrasi güçlerinin yanı sıra faşizmin güçleri için de başlıca tedarikçiler haline geldiler."[120]

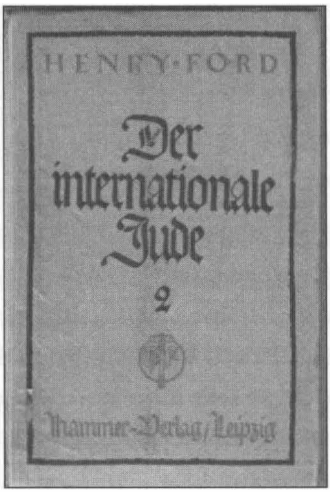
Henry Ford, Alman ordusu için kamyon sağlamaktan fazlasını yaptı; Naziler'in nefret dolu ideolojilerini bilemelerine de yardım etti. 1921 yılında, büyük ölçüde gelecekteki Nazi liderleri tarafından okunan *Uluslararası Yahudi* başlıklı, Yahudi aleyhtarı makalelerden derlenmiş bir koleksiyon yayımladı. Ayrıca, *Siyon Liderlerin Protokolleri*'nin yarım milyon kopyasının basım masrafını da karşıladı. *Protokollerin* her yerde sahte olarak gösterilmesi Ford'u caydırmadı. Hitler Gençliği örgütü eski başkanı ve Nazi işgali altındaki Viyana'nın savaş zamanı valisi Baldur von Schirach, Nürnberg'te şahitlik yaptı:

> O zamanlarda okuduğum şüphesiz antisemitik kitap Henry Ford'un kitabı, *Uluslararası Yahudi* idi. Kitabı okudum ve Yahudi aleyhtarı oldum. Bu kitap arkadaşlarımda ve bende çok büyük... Bir etki bıraktı, çünkü Henry Ford'u başarının temsilcisi ve ilerici sosyal politikanın da temsilcisi bakış açısıyla gördük. O zamanın yoksul ve sefil Almanya'sında gençlik Amerika'ya doğru bakıyordu ve... Bize göre Amerika'yı temsil eden Henry Ford'tu... Eğer o Yahudilerin suçlu olduğunu söylediyse, doğal olarak biz de ona inandık.[121]

Hitler, Münih'teki ofisine Ford'un bir portresini astı ve 1923'te bir *Chicago Tribune* muhabirine, "Keşke seçimlerde yardımcı olmak için baskın birliklerimin bir kısmını Chicago'ya ya da Amerika'nın başka büyük şehirlerine gönderebilseydim. Biz Heinrich Ford'u Amerika'da büyüyen Faşist Parti'nin lideri olarak görüyoruz," itirafında bulundu. 1931 yılında *Detroit News* okuyucularına, "Henry Ford'u ilham kaynağım olarak kabul ediyorum," dedi.[122]

1920 ve 1930'lardaki talihsiz ABD ırk ıslahı ve "ırksal hijyen" macerasından Almanlar da ilham aldı. Kaliforniya, altmış binin üçte birinden fazlasını gerçekleştirmekle zorla kısırlaştırmaların yolunu açtı ama diğer eyaletler de çok geride değildi.[123] Rockefeller ve Carnegie parasının araştırma fonuna katkısı bu çalışmalara sözde saygınlık kazandırdı. Bu gelişmeler Almanya'nın gözünden kaçmadı. Hitler, *Kavgam* isimli eserinde Amerika'nın ırk ıslahı alanındaki liderliğini övdü. Daha sonra Nazi muadillerine "Birçok Amerika eyaletinin, soyu büyük bir olasılıkla değerli olmayacak ya da mevcut ırka zarar verecek kişilerin üremesini engellemeye ilişkin yasalarını büyük bir ilgiyle inceledim," dedi.[124]

"Geri zekâlı" bir genç kadını kısırlaştırma kararı *Buck-Bell* davasında Yüksek Mahkemenin meşhur 1927 kararına yol açan Virginia da bu eyaletler arasındaydı. Bir İç Savaş askeri seksen altı yaşındaki Yargıç Oliver Wendell Holmes çoğunluğun görüşünü yazarken Buck'ın doğurma özgürlüğünü feda etmesinin savaşta askerlerin canlarını feda etmesine benzediğini ileri sürdü: "Kamu yararının hayatları için sapasağlam vatandaşlara başvurabildiğini defalarca kez gördük. Varlığımızın kabiliyetsizliğe gömülmesini önlemek amacıyla böyle küçük fedakârlıklar için Devletin gücünü zaten baltalayanlara başvuramaması tuhaf olurdu." Holmes, "Tüm dünya için en iyisi budur. Dejenere soyun idamla cezalandırılmasını ya da

Çoğunlukla geleceğin Nazi liderleri tarafından okunan, Henry Ford'un Anti-Semitik yazılardan derlediği bir koleksiyon, Uluslararası Yahudi'nin Almanca baskısı.

embesilliklerinden dolayı açlıktan ölmeye terk edilmelerini beklemektense toplum, kendi türlerini devam ettirmeye uygun olmadıkları belli kişilerin üremesini önleyebilir... Üç kuşak geri zekâlı yetti," kararına vardı.[125] Virginia, zorla kısırlaştırmada Kaliforniya'dan sonra ikinci sırada gelmesine karşın, bazıları yeterince atılgan olmadığını düşünüyorlardı. Dr. Joseph DeJarnette 1934'te kısırlaştırma kanununu genişletmek için yasama meclisine baskı yaparken, "Almanlar kendi oyunumuzda bizi yeniyor," diye yakındı.[126]

Hitler'in Almanya'sında iş yapan çoğu ABD şirketi 1939 ve 1940'ta Amerikan yetkilileri görevden almasına rağmen, kontrol çoğunlukla ABD firmalarının yavru şirketlerini yönetmiş olan aynı Alman işadamlarının elindeydi. Bu arada, kârlar, bloke banka hesaplarında birikiyordu.

Nazi emsalleriyle iş bağlantıları olan Amerikan kapitalistler arasında en çok göze çarpan bir başkanın babası, diğer bir başkanın da dedesi Prescott Bush'tu. Araştırmacılar Bush'un, 1941 yaşam öyküsü *I Paid Hitler*'de açığa vurulduğu üzere Hitler'e para kaynağı sağlamada önemli bir rol oynayan zengin Alman sanayici Fritz Thyssen bağlantılarının tam mahiyetini belirlemek için yıllardır uğraşıyorlar. Thyssen sonunda Nazi diktatörünü reddetti ve kendisi de hapse atıldı. Hapisteyken, Thyssen'ın muazzam serveti yurtdışında, genelde holding şirketi Union Banking Corporation kanalıyla Brown Brothers Harriman yatırım firması tarafından korundu. Hesapları büyük ortak Prescott Bush yönetiyordu. 1942'de, ABD hükümeti, Thssen'a ait olan Rotterdam'daki Bank voor Handel en Scheepvaart NV ile bağlantısından dolayı Union Banking Corporation'a Düşmanla Ticaret Yasası gereğince el koydu. Hükümet ayrıca hesaplarını Bush'un idare ettiği Thssen bağlantılı dört şirketi daha haczetti: Holland-American Trading Company, Seamless Steel Equipment Corporation, Silesian-American Corporation ve Hamburg-Amerika Line nakliye şirketi.[127]

Savaşın ardından, Nazi lekeli bu paranın çoğu serbest bırakıldı. Union Banking Corporation hisseleri Bush'a iade edildi; Dehomag'ın donmuş kazançlarını IBM aldı; Ford ve GM Alman iştiraklerini tekrar etkinleştirdiler ve hatta Müttefik bombardımanıyla tahrip edilmiş olan Avrupa fabrikaları için, GM durumunda, 33 milyon dolara kadar tazminat bile aldılar.[128]

Bu işadamları yalnız değildi. Birçok Amerikan şirketi, Japonlar Pearl Harbor'a saldırana kadar Nazi Almanya'sıyla iş yapmaya devam etti. Ford Motor Company, Ford Werke faaliyetlerine yönelik 2001 soruşturmasında keyifle belirttiği gibi, savaşın başında 250 Amerikan firması 450 milyon dolar ederinde Alman varlığına sahipti ve bunun %58.5 ilk onda yer alan şirketlere aitti. Şirketler arasında Standard Oil, Woolworth, IT&T, Singer, International Harvester, Eastman Kodak, Gillette,

Coca-Cola, Kraft, Westinghouse ve United Fruit gibi tanıdık isimler vardı. Toplam ABD yatırımının sadece %1.9'una sahip olan Ford, on altıncı sıradaydı. Standard Oil ve GM, sırasıyla %14 ve %12'lik hisseyle listenin başında yer alıyorlardı.[129]

Bu şirketlerin çoğunu, gelecekteki Dışişleri Bakanı John Foster Dulles başkanlığındaki kurumsal güç merkezi hukuk firması Sullivan&Cromwell temsil ediyordu. Gelecekteki CIA başkanı kardeşi Allen Dulles, firmanın ortağıydı. 1930 yılında Amerika Birleşik Devletleri ve Almanya arasında savaş tazminatlarını yönlendirmek için İsviçre'de kurulmuş olan Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) müvekkilleri arasındaydı.

Savaş ilan edildikten sonra banka, Nazi Almanya'sına finansal hizmetler sunmaya devam etmiştir. Nazi'nin Avrupa fetihleri sırasında yağmalanan altınların çoğu BIS kasalarına girdi, sonra da sermayeye aktarılarak ve Nazilerin, normalde Düşmanla Ticaret Yasası gereğince bloke hesaplarda sıkışmış olacak paraya erişme imkânı sağladı. Birçok Nazi ve Hjalmar Schacht ve Walther Funk gibi destekçileri yüksek derecede ilişkiliydi. Schacht ve Funk sonunda Nürnberg duruşmalarında sanık oldular, gerçi Schacht beraat etti. Amerikalı avukat ve bankanın yöneticisi Thomas McKittrck, "tarafsızlık" talebinde bulunarak ama fiilen Nazilere yardım ederek süreci kolaylaştırdı. BIS'in işlemleri o kadar kötüydü ki, Hazine Bakanı Henry Morgenthau bankanın on dört yöneticisinden on ikisini "Nazi ya da Nazi kontrollü" olmakla suçladı.[130]

Chase, Morgan, Union Bank ve Uluslararası Ödemeler Bankası, Nazilerle işbirliklerini gizlemeyi başardılar. Chase, istemci devlet ve Nazi Almanya'sının aracısı Vichy Fransa'sıyla çalışmaya devam etti. Savaş yıllarında mevduatı ikiye katlandı. Nazi Soykırımı'ndan kurtulanlar, 1998'de, o dönemden bloke hesaplar tuttuğunu iddia ederek bankaya dava açtılar.

Amerikan kapitalistler yurtdışındaki yatırımlarından elde ettikleri kazançları biriktirirken ve Alman hükümetine kendilerini sevdirmek için her şeyi yaparken[131] Gerald Nye ve yetenekli araştırmacı ekibi, erlerin savaşa gönderildiği ulvi nakaratın altında gizli gerçeği açıklayarak, silah üreticilerinin ve tefecilerin etkisi hakkındaki menfur gerçekleri ortaya çıkarmada büyük başarıya ulaştı. Ancak oturumların iki sonucu daha oldu ki, olayların niteliğini sonradan anladığımızda, haklı olarak üzüntü duyabiliyoruz. Birincisi, savaş nedenlerini basitleştirme eğilimi gösterdiler. İkincisi de, kesinlikle hayal edilebilecek en kötü zamanda, ABD etkisinin felâketin önlenmesine yardım edebileceği zamanda, ülkenin soyutlama taraftarı eğilimlerini güçlendirdiler. Oturumlar, Amerika Birleşik Devletleri'nin başını derde sokan ittifaklardan ve dünya meselelerine karışmaktan sakınması gerektiğine dair

yaygın inancı doğruladı. ABD tarihinde belki de ilk kez, etkili savaş karşıtı fikir, faşistler ve diğer tehlikeli grupların oluşturduğu gerçek bir insanlık tehdidinin ışığında, yanlış yere yerleştirildi. Cordell Hull ileride, Nye Komitesi oturumlarının "Önemli olabileceği yerlerde etkimizin ağırlığını koymak için serbestçe hareket etmemiz gereken bir zamanda Yönetimin elini kolunu bağlayacak soyutlama taraftarı bir fikri" hızlandırmakla ilgili "yıkıcı etkileri" olduğunu yazdı.[132] Ocak 1935'te *Christian Century* dergisi "Amerikalıların yüzde doksan dokuzu bugün, yeni bir Avrupa savaşı durumunda Amerika Birleşik Devletleri'nin yine katılması gerektiği fikrini öne sürebilen bir yarım akıllı olarak görülebilirdi," dedi.[133]

Avrupa'daki olaylar çok yakında bazılarını yeniden düşünmeye sevk edecekti. Önce Hitler, Versay'da dayatılan silah sınırlamalarını tanımadı. Sonra, Ekim 1935'te Mussolini, Etiyopya'yı işgal etti. Kısa süre önce kabul edilen tarafsızlık mevzuatının tüm savaşan devletlere ve sadakati bariz şekilde belli olan yerli nüfusa silah satışına ambargo uygulaması yüzünden hamle yapamayan Amerika Birleşik Devletleri, İtalyan Amerikalıların genelde Mussolini'yi, Afrikalı Amerikalıların da Etiyopya'yı desteklemesiyle, devre dışı kaldı. Uluslararası toplum da işgali şiddetle kınamadı. Milletler Cemiyeti İtalyan saldırısını alenen suçladı ve yıkıcı sonuçları olabilecek bir petrol ambargosu uygulamayı dikkate aldı. Cemiyet'in Koordinasyon Kurulu üye olmayan ülkelere razı olup olmayacaklarını sordu. O zamanlarda dünya petrolünün yarısından fazlasını Amerika Birleşik Devletleri karşılıyordu. ABD işbirliği faşist saldırıyı caydırmak için çok şey yapmış olabilirdi. Ama ülkesinde soyutlama taraftarı fikri kabul eden Roosevelt, katılmamayı tercih etti. Roosevelt onun yerine, petrol ve diğer önemli kaynaklar sevkıyatına bir "ahlâki ambargo" duyurdu. Takip eden birkaç içinde ABD'nin İtalya'ya kaynak sevkıyatının neredeyse üç katına çıkması "ahlâki ambargonun" tamamen etkisiz olduğunu kanıtladı.[134] Cemiyet, İngiliz ve Fransız korkaklığı ve İtalya'yı kışkırtma endişesi yüzünden hafifletilmiş, sınırlı ve sert olmayan cezalar verdi.

Mussolini'nin hesaplı hareketi rast gitti. Hitler ve Japonlar İngiltere, Fransa ve Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşa istekli olmadıkları ve askeri harekete dayanmaktansa boyun eğecekleri kanaatine vardı. Ocak 1936'da Japonya, Londra Deniz Konferansı'ndan çıktı ve iddialı bir askerileştirme programına başladı. Mart 1936'da Alman birlikleri Rhineland'ü işgal etti. Bu, Hitler'in hem büyük kumarı, hem de büyük blöfüydü. Ama işe yaradı. Daha sonra, silahlı direnişin kendisini geri adım atmaya mecbur bırakmış olacağını itiraf etti. "Rheinland'e girdikten sonraki kırk sekiz saat hayatımın en sinir bozucu zaman dilimiydi," dedi. "O zaman Fransızlar Rheinland'e girmiş olsalardı, emrimizdeki askeri kaynaklar vasat bir direniş için

bile tamamen yetersiz kalacağından, kuyruğumuzu bacaklarımızın arasına alıp geri çekilmek zorunda kalacaktık."[135]

İspanya İç Savaşı'na gösterilen uluslararası tepkinin zayıflığı daha da ümit kırıcı oldu. Savaş, Temmuz 1936'da, Francisco Franco'nun güçleri seçilmiş İspanyol hükümetini devirip faşist bir rejim kurmaya kalkışınca patlak verdi. Cumhuriyet, ilerici politikaları ve kritik iş yönetimi yüzünden ABD yetkilileri ve şirket liderleri arasında düşmanlar edinmişti. Bazıları Komünist etkisi iddia ettiler ve cumhuriyetçi bir zaferin Komünist hâkimiyetiyle sonuçlanacağına dair korkularını dillendirdiler. Cumhuriyetin rahip etkisine karşı şiddetli muhalefetine sinirlenen Amerikan Katolikler ve kilise yetkilileri, uçaklar, pilotlar ve binlerce asker gibi pek çok yardımda bulunan Hitler ve Mussolini gibi Franco'nun desteğine yardıma koştular. Almanya bu savaşı, daha sonra Polonya'ya ve Avrupa'nın geri kalanına karşı uyguladığı silahları ve taktikleri test etmek için kullandı. Stalin, demokratik güçlere uçaklar ve tanklar gönderdi ama Berlin ve Roma'dan gelen büyük yardımların yanında onunkinin pek bir kıymeti yoktu. Ama Roosevelt, Cumhuriyetçi güçlere yardım için hiçbir şey yapmadı. İngiltere ve Fransa da hiç oralı olmadılar. İngilizlerin ve Fransızların izinden giden Amerika Birleşik Devletleri, her iki tarafa da silah sevkıyatını yasakladı, ki bu kuşatanları zayıflattı ve hükümet güçlerini kuvvetlendirdi. Ford, GM, Firestone ve diğer ABD şirketleri faşistlere kamyon, lastik ve imalât makineleri sağladılar. Faşist yanlısı Albay Thorkild Rieber'in yönettiği Texaco Oil Company, Franco'ya ihtiyacı olan tüm petrolü krediyle vermeyi vaat etti. Öfkelenen Roosevelt bir petrol ambargosuyla göz korkuttu ve Texaco'yu bir cezayla vurdu. Ama Rieber yılmadan Hitler'e petrol sağlamaya devam etti ve *Life* dergisinin sayfalarında kahraman gibi gösterildi.[136]

İlerici Amerikalılar, cumhuriyetçi davayı destekliyorlardı. Senato'nun Cumhuriyetçi güçlere çaresizce ihtiyaç duydukları silahları göndermek için mücadele etmesine yol açan kişinin savaş karşıtı korkusuz Gerald Nye'nin olması bazılarını şaşırttı. Üç bin cesur Amerikalı gönüllü Faşistlerle savaşmak için İspanya'ya gitti. Önce Fransa'ya hareket ettiler, sonra da Pirene Dağları'nı aşarak İspanya'ya kaçtılar. Dört yüz elli kişi Komünist destekli efsanevi Abraham Lincoln Tugayı'nı kurdu ve bu dört yüz elli kişinin 120'si öldü, 175'i de yaralandı. Olağanüstü yetenekli Afrikalı-Amerikalı atlet, entelektüel, aktör ve şarkıcı Paul Robeson askerleri eğlendirmek için savaş alanına gitti.

Mücadele üç yıl boyunca bitmek bilmedi. 1939 yılının baharında cumhuriyet düştü, 100.000'den fazla cumhuriyetçi askerin yanı sıra ve 5.000 yabancı gönüllünün yanı sıra insanlığın büyük çoğunluğunun umutları ve hayalleriyle birlikte yok

oldu. 1938 itibariyle, Roosevelt politikalarının ne kadar saçma olduğunu fark etti ve cumhuriyete gizli yardım göndermeye çalıştı. Biraz geç olmuştu. Roosevelt, kabinesine politikasının "ciddi bir hata" olduğunu söyledi. Çok yakında bunun bedelini ödeyecekleri uyarısında bulundu.[137]

İspanya'da Franco'nun faşistleriyle savaşmaya giden Komünist destekli gönüllülerden oluşan efsanevi birlik, Lincoln Tugayı Kıdemli askerlerinin ilk toplantısı sırasında bir kutlama. Tugaydaki 120 kişi öldü,175 kişi de yaralandı.

Savaş haberleri izleyenlerin çoğunu dehşete düşürmüş olsa da, dünya, 1937 yılında Çin'de Japonların saldırısını engellemek için kılını kıpırdatmadı. Temmuz 1937'de Marco Polo Köprüsü olayıyla başlayan savaş, ülkenin diğer bölgelerine yayıldı. Jiang Jieshi'nin (Çan Kay Şek'in) kuvvetlerinin geri çekilmesiyle Japonya, Çinli sivillere gaddarca davrandı. Seks partisi, yağmalama ve öldürme gibi zulümler Şangay ve Nankin'de korkunç dereceye ulaştı.

Faşist ve militarist güçlerin ilerlemesiyle dünya, hızla savaşa doğru sürükleniyordu. Kimi zaman faşistlere duygudaşlıkla, kimi zaman Sovyet komünizmine nefretle, kimi zaman da bir önceki dünya savaşının büyük sıkıntı ve acılara neden olduğu aynı dipsiz kuyuya düşme korkusuyla harekete geçen Batılı demokrasiler, küresel güç dengesini zorla değiştirmeye girişmek üzere İtalya, Japonya ve Almanya gibi kenarda durdular.

3. Bölüm

II. DÜNYA SAVAŞI

Gerçekte Almanya'yı Mağlup Eden Kimdi?

Birçok Amerikalı II. Dünya Savaşı'na nostaljik olarak "iyi savaş" gözüyle bakar. Amerika Birleşik Devletleri ve müttefikleri Alman Nazizmini, İtalyan faşizmini ve Japon militarizmini yenmiştir. Dünyanın geri kalanıysa bu savaşı insanlık tarihinin en kanlı savaşı olarak hatırlar. Savaş bittiğinde 27 milyonu Rus, 10 milyon ila 20 milyon arası Çinli, 6 milyonu Yahudi, 5.5 milyonu Alman, 3 milyonu Yahudi olmayan Polonyalı, 2.5 milyonu Japon ve 1.5 milyonu da Yugoslav olmak üzere 60 milyondan fazla insan artık hayatta değildi. Avusturya, İngiltere, Fransa, İtalya, Macaristan, Romanya ve Amerika Birleşik Devletleri'nin her birinde 250.000 ila 33.000 arasında insan öldü.

I. Dünya Savaşı'nın aksine, II. Dünya Savaşı yavaş ve adım adım başladı. Savaşı başlatan silah 1931'de, Japonya Kwantung Ordususu'nu Mançurya'da Çin kuvvetlerinin karşısına çıkardığında ateşlendi.

On dokuzuncu yüzyılın sonlarında Batılı güçler sömürge imparatorluklarını genişletirken, hızla modernleşen ve sanayileşen Japonya, dünyanın önde gelen ülkeleri arasındaki yerini aldı. Japonya, 1894-1895 Çin-Japon Savaşı'nda Çin'i yenerek yeni askeri kahramanlığını gösterdi. Tam on yıl sonra da Rus-Japon Savaşı'nda Rusya'ya müthiş bir yenilgi yaşattı. Bu, neredeyse yedi yüz yıldır, Cengiz Han günlerinden bir Asya devletinin bir Avrupa devletini ilk kez yenilgiye uğratmasıydı. Yenilgiyle yıkıma uğrayan Rus rejimi, 1905 yılında devrimci bir yükselişe geçti. Çarlık adaletsizliğinin ve I. Dünya Savaşı'nda Almanya'ya verilen ağır kayıpların olgunlaştırdığı bu radikal maya 1917'de Rus Devrimi'ni meydana getirecekti. Aynı zamanda Rus-Japon Savaşı, Rusya ve Japonya arasında yıllarca azacak bir şiddete yol açacaktı.

Bu arada, I. Dünya Savaşı'ndaki yıkıcı yenilgisinin intikamını almaya susamış olan Almanya, Batı'da ilerlemeye geçmişti. Hitler ve Mussolini 1936'da bir güç ekseni oluşturdular ve General Francisco Franco'nun İspanyol Cumhuriyetini devirmesine yardım etmeye başladılar. Batılı demokrasilerin Etiyopya ve İspanya'daki faşist saldırganlığa karşı zayıf tepkisi, Hitler'in Avrupa'nın geri kalanını fethetme planlarını hayata geçirebileceğine dair inancını kuvvetlendiriyordu. Batılı demokrasilerin bu tutumu Stalin'i de İngiltere, Fransa ve Birleşik Devletler'in Nazi ilerlemesini yavaşlatmak için beraberce harekete geçme niyetinde olmadığına inandırdı.

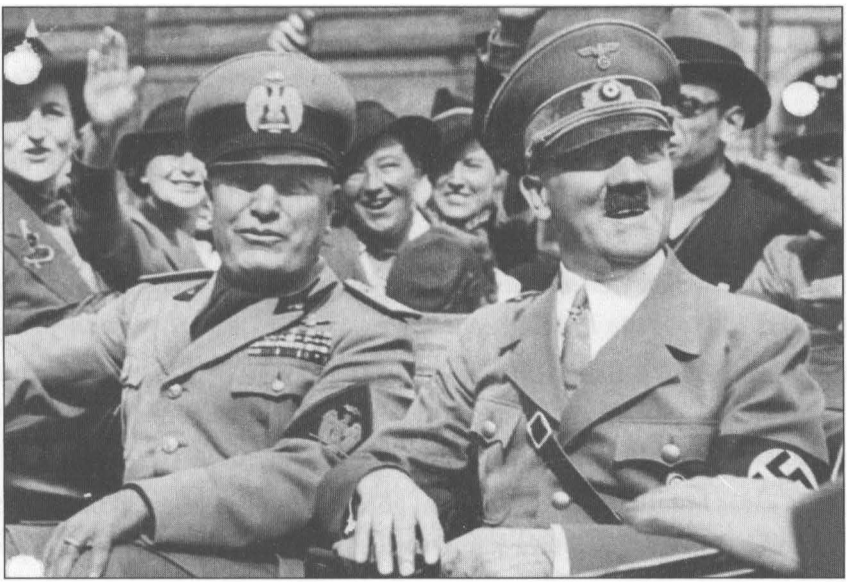
Güçlü Japon ordusu şehirleri birbiri ardına ele geçirdikçe 1937 yılında Çin'de tam ölçekli bir savaş patlak verdi. 1937 yılının Aralık ayında Japon askerleri Nankin sakinlerine acımasızca davrandılar, 200.000 ila 300.000 arasında sivili öldürdüler ve belki 80.000 kadına tecavüz ettiler. Japonya çok Çin'in doğu kıyısının ve 200 milyon nüfusunun kontrolünü ele geçirdi.

1938 yılında Almanlar Avusturya'yı ilhak edince ve Müttefikler, Çekoslovakya'nın Südet bölgesini Almanya'ya bırakarak Münih'te Hitler'e teslim olunca, uluslararası durum daha da kötüleşti. İngiltere Başbakanı Neville Chamberlain uzlaşma için çok çirkin bir şekilde "bizim zamanımıza barış" getirmiştir değerlendirmesi yaptı.[1] Roosevelt durumu farklı açıdan değerlendirecek kadar akıllıydı. İngiliz ve Fransızların çaresiz Çekleri yüzüstü bırakmış olduklarını iddia etti ve "kendi Yehuda ellerindeki kanı temizleyecekler," dedi.[2] Ama Roosevelt, Amerika Birleşik Devletleri'nin de Nazi diktatörüne göğüs germek isteyenlere çok az destek sunduğunu biliyordu. Birleşik Devletler ne Almanya'ya ne de Avusturya'nın umutsuz Yahudi topluluklarına yardım etmek için yeteri kadarını yaptı. 1939 yılında Amerika Birleşik Devletleri tam 27. 300 Alman ve Avusturyalı göçmeni kabul etti ve bu kabul sadece o yıl oldu. Gene de, yüz binlerce Yahudi'nin sığınma talebi karşısında Amerikan yardımı üzücü bir şekilde yetersiz olduğunu kanıtladı. Ve Roosevelt 1924 yılında ayrımcı göç mevzuatının belirlediği düşük kotayı yükseltmek için hiçbir çaba göstermedi.[3]

Hitler, Mart 1939'da bir kez daha saldırarak Çekoslovakya'yı işgal etti. Stalin, çok yakında Sovyetler Birliği'ne de sıra geleceğini anlamıştı. Sovyet diktatör Batı'ya Hitler ve Mussolini'ye karşı birleşmeleri için yıllarca yalvarmıştı. Hatta Sovyetler Birliği sırf bunun için 1934'te Milletler Cemiyeti'ne bile katıldı. Fakat Sovyetlerin faşist saldırganlara karşı ortak güvenlik önlemleri yakarışları sürekli göz ardı ediliyordu. Hitler'in Çekoslovakya'ya saldırmasından sonra Stalin, İngiltere ve Fransa'yı Doğu Avrupa savunmasına katılmaları için bir kez daha çağırdı. Ricaları karşılık bulmadı. Bir Alman-Leh ittifakının SSCB'ye saldırmasından korkan Stalin,

zaman kazanmaya karar verdi. Ağustos ayında, amansız düşmanıyla tatsız bir anlaşma yaptı. Hitler ve Stalin Doğu Avrupa'yı kendi aralarında paylaştıran gizli bir protokol ile bir saldırmazlık paktı imzalayarak dünyayı şok ettiler. Aslında, Sovyet diktatör İngiltere ve Fransa'ya da benzer bir ittifak önermişti ama Stalin'in caydırıcı etkiyi maksimuma çıkarmanın bir yolu olarak Polonya topraklarına Sovyet birlikleri yerleştirme talebini ne İngiltere ne de Fransa kabul edecekti. Hitler 1 Eylül'de Polonya'yı işgal etti. Müttefikler Almanya'ya savaş ilan etti. Sovyetler Birliği 17 Eylül'de Polonya'yı işgal etti. Sovyetler kısa bir süre sonra Baltık devletleri Estonya, Letonya ve Litvanya üzerinde kontrol iddia etti ve Finlandiya'yı işgal etti.

Hitler, kısa bir ertelemeden sonra, Nisan 1940'ta şiddetli yıldırım savaşını başlattı.

Hitler ve Mussolini 1936'da Eksen Güçleri kurdular ve Etiyopya ile İspanya'da bir saldırganlık kampanyasına başladılar. Başlangıçta Batılı demokrasiler onlara engel olmak için çok az şey yaptılar.

Danimarka, Norveç, Hollanda ve Belçika, peş peşe hepsi düştü. Genç kuşağının çoğu I. Dünya Savaşı'nda öldürülen ve muhafazakâr yönetici sınıfı katıksız anti-Semitik olan Fransa, 22 Haziran'da, sadece altı hafta mücadele ettikten sonra teslim olarak İngiltere'yi yalnız bıraktı. 1940 yazında İngiltere Savaşı sırasında olasılıklar hiç de iç açıcı görünmüyordu. Ama Almanya'nın İngiltere'nin Kraliyet Hava Kuvvetleri'ni yok etmeyi başaramaması Eylül 1940 için planlanan kanalın karşı tarafındaki İngiltere işgalini imkânsız kıldı. Buna rağmen, Alman Hava Kuvvetleri İngiliz kentlerini vurmaya devam etti.

Roosevelt yardım etmek istiyordu ama kayıtlardaki tarafsızlık yasası, düşük seviyede bir askeri hazırlık ve tecrit yanlısı fikrin aşırı hassasiyetiyle yapabileceği çok fazla şey yoktu. Ayrıca, İngiltere'nin ümitsiz bir dava olduğunu ve kaynakların vatan savunmasına yoğunlaştırılması gerektiğini düşünen kabine üyelerinin ve ordu liderlerinin direnişiyle de karşılaştı. Roosevelt, kuralları esneterek İngiltere'ye elinden geldiğince askeri yardım gönderdi. Kendini kanunlara aykırı hareket ettiği iddialarına maruz bırakarak Senato'yu boş verdi ve Batı Yarımküre'de sekiz İngiliz sömürgesinde doksan dokuz yıllığına hava ve deniz üsleri kiralamanın karşılığında İngiltere'ye elli eski savaş gemisi göndermek için tek taraflı bir karar verdi. İngiltere Savaşı tüm şiddetiyle sürerken, Roosevelt, İngiliz kararlılığını desteklemek için bu tür saldırılarla meşgul olmaya istekliydi.[4]

Dünya liderleri Japon saldırısını kınıyor ama Japonya Çin şehirlerini acımasızca bombalarken Çin'e yardım etmek için pek bir şey yapmıyorlardı. Temmuz 1939'da Amerika Birleşik Devletleri, Japonya'yla 1911'de yapılan ticari anlaşmayı feshetti. Hayati önem taşıyan hammadde akışını kesti ve Japon savaş makinesi için çok önemli olan ABD dış satımını yasaklayarak Japon ekonomisinin boynuna ilmeği geçirdi. Bu arada, Mançurya'da sınır ihtilafı için çatışan Sovyet ve Japon ordularının savaşı Sovyet General Georgi Jukov'u ilk zaferine kavuşturdu ve Doğu'da gerginliği artırdı.

1940 yılının Eylül ayında Almanya, İtalya ve Japonya Üçlü Paktı resmen sonuçlandırarak, "Eksen Güçler" ittifakını kurdular. Kısa bir süre sonra Macaristan, Romanya, Slovakya ve Bulgaristan da onlara katıldı.

Ufukta savaş bulutlarının toplandığını gören Roosevelt, geleneği bozup üçüncü dönem için başkan adayı olmaya karar verdi. Cumhuriyetçiler, Indiana eyaletinden bir şirket avukatı olan, Yeni Düzen yasasını çok destekleyen ve İngiltere'ye askeri yardımı savunan ılımlı siyasi Wendell Willki'yi aday gösterdiler. Cumhuriyetçi Parti'ye yeni geçen Willkie'nin adaylık kazanması eski Senatör James Watson gibi parti bağnazlarını kızdırdı. Watson'ın Willkie adaylığına yorumu şu oldu: "Bir fahişe tövbe edip kiliseye katılmak isteseydi şahsen onu sıcak karşılar ve oturacak yer gösterirdim. Ama Tanrı hakkı için, ilk gece koroyu yönetmesini teklif etmezdim."[5]

Roosevelt, seçim arkadaşı tercihi için çok kafa yordu. Risk yüksekti. Devlet yakında savaşa girebilirdi. Seçeneklerini değerlendirdi ve Tarım Bakanı'nı seçti: Henry A. Wallace. Iowa Cumhuriyetçilerinin seçkinler safından gelen Wallace'a karşı güçlü bir muhalefet olacağını biliyordu. Wallace'ın büyükbabası, bilimsel tarıma adanmış yol gösterici bir çiftçilik dergisi olan *Wallaces' Farmer*'ı kurmuştu. Babası, 1924'te ölene kadar Harding ve Coolidge dönemlerinde tarım bakanı olarak görev yaptı.

1928'de Smith'i ve 1932'de Roosevelt'i desteklemesine rağmen, Wallace, 1936'ya kadar resmi olarak parti değiştirmeyerek bazı parti yetkililerinin sadakatini sorgulamasına yol açtı, tıpkı Cumhuriyetçilerin Willkie'nin sadakatinden şüphe etmesi gibi.

Roosevelt'in böyle şüpheleri yoktu. Wallace'ın meseleler hakkındaki görüşlerinden emindi. Wallace, tarımsal refaha doğru olağanüstü bir dönüşe nezaret ederek Tarım Bakanı olarak güvenirliğini kanıtlamıştı. 1933'te hâlâ nüfusun dörtte birini teşkil eden çiftçiler, Wallace bakan olduğunda çok kötü durumdaydılar. Tarım üretimi ürünler piyasada boldu, değerinin altında satılıyordu. 1920'ler boyunca devam eden sorun, 1929 sonrasında kriz boyutlarına ulaştı. 1932'deki toplam tarımsal gelir, 1929'dakinin üçte biriydi. 1933 itibariyle, çaresizlik kırsal Amerika'yı etkisi altına aldı. Roosevelt, Yeni Düzen'in genel başarısının tarımsa refahın geri getirilmesine bağlı olduğunun farkındaydı. Wallace'ın çözümü büyük tartışmalara yol açtı. Wallace, arzı azaltmanın talebi artıracağı ve dolayısıyla da fiyatları yükselteceği varsayımı üzerine tarım üretimini azaltmak için çiftçilere ödeme yapmayı önerdi. Ama 1933'te daha zorlayıcı bir harekette bulunmak zorunda kaldı. Pamuğun fiyatı kilo başına 5 sente düşmüştü. Depolar dolup taşıyordu. İhracat pazarları yok olmuştu. Ve arkadan büyük bir hasat daha geliyordu. Wallace, o sırada toprakta olan mahsulün %25'ini telef etmek için çiftçilere ödeme yapmaya karar verdi. Hibrit mısır cinsini geliştirmek için yıllarını vermiş olan ve huzurlu bir dünya için bol gıda malzemesinin gerekli olduğuna inanan Wallace için bu fikir neredeyse inanılmazdı. "Yetişmekte olan mahsulü telef etmek zorunda kalmak medeniyetimiz üzerine berbat bir eleştiridir," diyerek üzüntüsünü dile getirdi. O yıl Ağustos ayında 10 dönümden fazla pamuk sürülmüştü.

Ne var ki, sıradaki olay daha da zordu. Wallace'ın domuz bolluğunun da üstesinden gelmesi gerekiyordu. Domuz çiftçilerinin tavsiyesi üzerine Wallace, yüz kilonun altındaki, yetişkinlerin normal iki yüz kiloluk piyasa ağırlığının yaklaşık yarısı kadar olan 6 milyon domuz yavrusunun kesim programını destekledi. Muhalifler Wallace'ın "domuz cinayetini" ve "domuz doğum kontrolünü" çok sert eleştirdiler. Wallace eleştirilere aynı sertlikle yanıt verdi: "Şüphesiz ki büyük bir domuzu öldürmek de küçüğünü öldürmek kadar insanlık dışı... Sizi duyan da domuzların evcil hayvan olarak yetiştirildiğini sanır." Wallace bu programın faydaları olduğuna inandırdı. Yüz milyon kilo domuz etini, domuz yağını ve sabunu muhtaç Amerikalılara dağıttı. "Bunun, hükümetin eli bol olanlardan satın alıp eli dar olanlara verme fikrinin ne kadar radikal olduğunu neredeyse hiç kimse anlamadı," ifadesini kullandı.

Wallace'ın çamur atılan politikaları istenen sonucu verdi. Pamuğun fiyatı iki katına çıktı. Çiftlik geliri bir yılda %30 arttı. Buna rağmen, Wallace bu gibi

politikaların gönderdiği kötü mesajdan dolayı üzüntü duyuyordu: "Ağustos 1933'te 10 milyon dönümlük pamuğun sürülmesi ve Eylül 1933'te 6 milyon domuz yavrusunun kesilmesi aklı başındaki bir toplumdaki idealleştirme eylemleri değildi. 1920-1932 döneminde dünya devlet adamlığının neredeyse delice eksikliğinin yol açtığı acil eylemlerdi."[6] Wallace'ın açıklamalarına rağmen, görünürde nedensiz mahsul tahribi ve açlıkla yoksulluğun ortasında hayvancılık halkı aç kalmakla korkuttu ve Yeni Düzen'e bir vurdumduymazlık imajıyla, kıtlık yoluyla iyileşme felsefesini savunan bir itibar yükledi.

Sonuçta, Arthur Schlesinger, Jr.'nin daha sonra yazdığı gibi, "Wallace büyük bir tarım bakanıydı... Ticari tarımın ötesinde geçimlik tarım ve kırsallık yoksullukla ilgilendi. Kentteki yoksullara gıda fişleri ve okul yemekleri verdi. Arazi kullanımı planlaması, toprak koruma ve erozyon kontrolü için programlar uyguladı. Bitki ve hayvan hastalıklarıyla mücadele etmek, kuraklığa dayanıklı bitkiler bulmak ve verimliliği artırmak amacıyla hibrit tohum geliştirmek için araştırmalara her zaman önayak oldu."[7]

Tarım bakanı olarak görev yaptığı sekiz yıl boyunca Wallace, Yeni Düzen meraklılarından biri olarak iç politikada itibarını kuvvetlendirmekle kalmamış, aynı zamanda açık sözlü antifaşist sicilini de oymuştu. 1939'da Demokrasi ve Özgürlük Fikri Amerikan Komitesi'ne (ACDIF) destek verdi. Komite, Amerika'nın önde gelen antropologu Franz Boas ve o yılın başında onun gibi düşünen sol eğilimli bilim adamları tarafından organize edilmişti. Boas, 1938 yılının sonlarında Bilim Özgürlüğü Manifesto'sunu yayımladı. 1284 bilimadamının imzaladığı manifesto Nazi ırkçılığını ve bilim adamlarıyla öğretmenlere yapılan muameleyi kınıyor, Amerika Birleşik Devletleri'nde demokrasi ve düşünce özgürlüğünün savunulmasını istiyordu. Bilim adamları Wallace'a büyük saygı duyuyor, onu Roosevelt yönetiminin bilimsel olarak en aydın üyesi ve bilim toplumunun en iyi müttefiki görüyorlardı. Onu Ekim 1939'da New York Dünya Fuarı'nda "Bilim Adamları Irkçılıkla Mücadelede Ne Yapabilir" konulu bir ACDIF paneline katılmaya davet ettiler. Wallace "ırkçılık" için "belli gruplardaki bireylerin iddialarını desteklemek için geliştirdikleri düzmece ırk teorileriyle başkalarına hükmetme çabaları" ifadesini kullandı. Bitki genetiğiyle ilgili geçmiş deneyimlerinden faydalanarak "bilim adamlarının bu tür sahte teorilerle mücadelede ve bu teorilerin insan özgürlüğünün yıkımı için kullanılmasını önlemede oynayabilecekleri role" odaklandı. Bilim adamlarına mücadeleye önderlik etmeleri çağrısında bulundu:

> Zehirli dişlerini siyasi topluluğumuza batırmasından evvel "ırkçılık" ile mücadele için bilimadamının hem özel bir nedeni hem de özel bir sorumluluğu vardır.

> Nedeni, kişisel özgürlüğün ortadan kalkmasıyla bilimsel özgürlüğün de kaybolmasından kaynaklanır. Sorumluluğunun sebebi de insanlara gerçeği sadece onun verebilmesidir. Üniversitelerimizdeki, yüksekokullarımızdaki ve kamu yayınlarımızdaki yanlışlıkları sadece o temizleyebilir. Bir ırkın, bir ulusun ya da bir sınıfın Tanrı tarafından verilmiş bir yönetme hakkına sahip olduğu iddialarının ne kadar asılsız olduğunu yalnızca o kanıtlayabilir.[8]

Şimdi, Roosevelt, Avrupa yaşam desteği demokrasisiyle seçim arkadaşı olarak bir özgürlük ve demokrasi savunucusu istiyordu. Ancak parti yöneticileri ve parti muhafazakârları Wallace'a tam da Roosevelt'in onu istediği sebeplerden dolayı karşıydılar. Radikal görüşlerinden korkuyorlardı. Siyasetle ilgili ilkelerine olan bağlılığına güvenmiyorlardı. Wallace'ın adaylığı ateşe düşmüş gibi görünüyordu. Sinirlenen ve hayal kırıklığına uğrayan Roosevelt delegelerine olağanüstü bir mektup yazdı. Çağdaş Demokratların kulak vermeyi bilecekleri, başkanlık adaylığından tamamen vazgeçtiği bir mektup. Mektubunda şöyle açıkladı:

> Demokrat Parti ilerici ve liberal politikalarla ilkeleri savunur [savunmalıdır] Parti, insani değerler yerine, doların gücüne inanan... İnsanların kontrolü altına girdiği zaman yenilmiştir... Demokrat Parti tutuculuğun, tepkinin ve baskının... Bileklerine zorla taktığı prangalardan kurtulmadığı sürece... Zafer yürüyüşüne devam edemez. Parti, aynı anda iki yöne birden bakamaz. [Bu nedenle ben] Başkanlık adaylığından çekildiğimi bildirmek istiyorum.[9]

Eşi Eleanor Roosevelt vaziyeti kurtardı. Kongreye hitap eden ilk başkan eşi olarak canı sıkkın delegelere "Şu anda çok zor bir durumdayız," dedi. "Sıradan bir zamandaki sıradan bir aday göstermede olduğu gibi davranamazsınız," hatırlatması yaptı.[10] Aday gösterme sürecini yöneten yoğun baskı altındaki parti liderleri ve kongre delegeleri geri adım attı ve Wallace'a onay verdiler. Bununla beraber, intikamlarını da alacaklardı.

Kasım ayında Roosevelt ve Wallace oyların %55'ini kazanarak Wendell Willkie'ye ve Charles McNary'ye kolayca galip geldiler. Oylamadan önce Roosevelt, ABD'yi savaşın dışında tutacağına söz verdi. Boston Garden'da bir insan seline seslendi. "Bunu daha önce de söyledim ama tekrar söylüyorum. Evlatlarınız hiçbir yabancı savaşa gönderilmeyecek."[11] Oysa Amerika Birleşik Devletleri gerçekte savaşa çok yakındı ve İngiltere'nin topçu, tank, makineli tüfekler ve binlerce uçak gibi çoğu askeri ihtiyacını temin ediyordu bile.

1941 Ocak ayının başında Roosevelt, H.R. 1776 sayılı vatansever bir tasarıda İngiltere'ye ödünç-kiralama sistemiyle yardım etmeyi önererek önlemi daha da artırdı. Bu ona, savaşa çok az kala giderek umutsuzluğa kapılan İngilizlere "aptal,

saçma dolar işareti" için endişe etmeden yardım sağlamada büyük bir tedbir bahşedecekti.[12] Roosevelt'in mesajına verilen tepki, ülkeyi savaşın ABD'nin yararına olduğuna inandırmada karşılaştığı zorluğun bir kanıtıydı. Ertesi gün Eleanor Roosevelt bir basın toplantısında Cumhuriyetçilerin başkanın mesajına verdikleri soğuk cevaba "çok şaşırdım ve üzüldüm," şeklinde konuştu.[13]

Cumhuriyetçi muhalifler gerçekten her zamankinden daha öfkeliydi. Daha sonra başkanlığa aday olacak olan Thomas Dewey tasarı "Amerika Birleşik Devletleri'nde serbest hükümete son verebilir ve yapılan tüm tasarlamalarda Kongre'yi hükümsüz kılabilir," uyarısında bulundu. Alf Landon tasarıyı "Sayın Roosevelt'in diktatörlüğe doğru ilk adımı," olarak nitelendirdi.[14] Landon işin içyüzünü anladı. "Bizi adım adım savaşa götürüyor," diye iddia etti. Gerald Nye, ödünç-kira tasarısı onaylanırsa "savaş neredeyse kaçınılmazdır," fikrini ileri sürdü.[15]

Eleştirmenler kredilerin ve Büyük Britanya'ya diğer bağlantıların 1917'de olduğu gibi Birleşik Devletleri yine savaşa çekmesinden endişe ediyordu. Kongre'de hararetli tartışmalar patlak verdi. Demokrat Montana Senatörü Burton Wheeler, Hitler'in Amerika'ya savaş ilan edeceği düşüncesini reddetti ve ödünç-kiralama programının " Her dört Amerikalı gençten birinin sürüldüğü Yeni Düzen'in Üçlü bir dış politikası," olduğunu öne sürdü.[16] Roosevelt karşı ateş açarak Wheeler'ın yorumu için "Benim kuşağımda herkesin içinde söylenmiş en asılsız... En alçakça, vatanseverlikten uzak... En berbat şeydi," dedi.[17]

Roosevelt'in savunucuları Büyük Britanya'ya yardım etmenin Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşın içine çekilmekten korunmak için en iyi fırsatı olduğunu kabul ediyorlardı. Oklahoma Senatörü Joshua Lee başkana destek çıktı: "Hitler, insan zekâsının bugüne kadar tasarladığı en güçlü ve en yıkıcı makinenin açma düğmesinin başında duran deli bir adam. Bir kıtanın kömürleşmiş kalıntıları o düğmeye dokunmakta tereddüt etmeyeceğinin korkunç delili olarak duruyor... Amerika'nın topyekûn savaştan kaçmak için tek bir şansı var ve bu şans İngiltere'dir. Amerika ile kanlı savaş arasındaki tek bariyer İngiltere."[18]

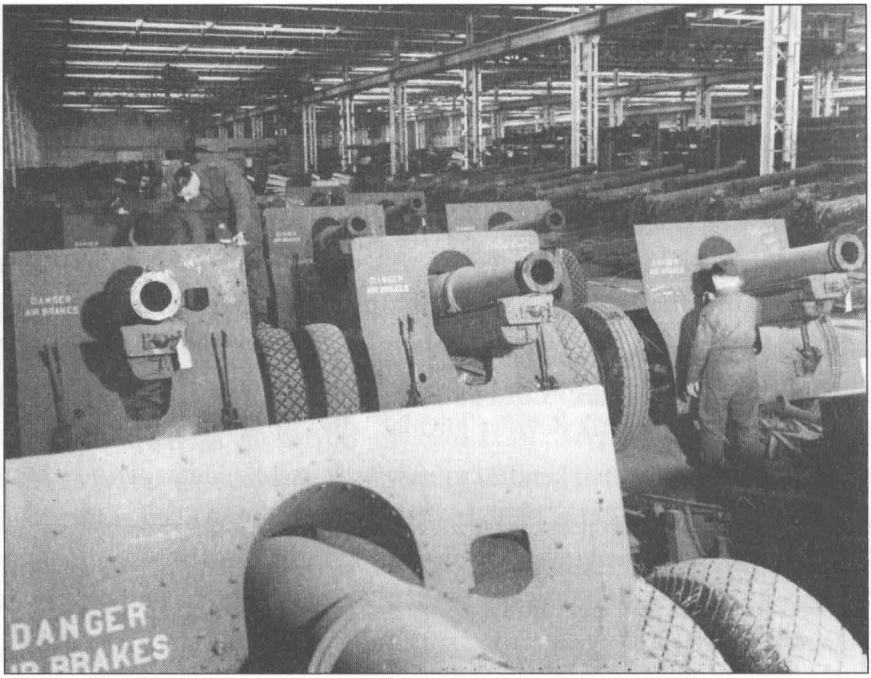
Ödünç Yasası Mart ayı başlarında Kongre'den geçti. Yalnız bir değişiklik yapıldı. Mal taşıyan konvoyları korumayı ABD Donanması üstlenmeyecekti. Kongre, sonunda toplamda 50 milyar dolar olacak deniz nakliyatları ödeneğinin ilk 7 milyar dolarını gönderdi. Senatör Arthur Vandenberg, "Amerikan dış politikasının 150 yıllık geleneğini paramparça ettik. Washington'ın Veda Adresi'ni çöpe attık. Kendimizi doğruca Avrupa, Asya ve Afrika'nın güç politikasının ve güç savaşlarının içine attık. Bundan böyle asla geri hamle yapamayacağımız bir yöne doğru ilk adımımızı attık," dedi.[19]

İngiltere Başbakanı Churchill Amerikalıların cömertliğine teşekkür etti. Başkan Roosevelt'e telgraf gönderdi. "Britanya İmparatorluğu'nun tamamı size duacı." Ancak İngilizler Roosevelt'in cömertliğinin ve Churchill'in imparatorluğunun devamı için sunduğu desteğin bir sınırı olduğunu çabuk fark ettiler. Roosevelt Ödünç Yasası'na Amerika Birleşik Devletleri'nin Britanya İmparatorluğu'nun kapalı ticaret alanına nüfuz etmesini ve savaştan sonra tekrar kurulmasını önlemesini sağlayacak hükümler ekledi. Muhtemel alıcı ya da İngiliz varlıklarının zorunlu satışı İngilizleri hiç sevindirmedi. Churchill, "Sadece derimiz yüzülse iyi, iliğimiz de haşlanacak," diye yakındı. Ama Roosevelt'in muhalifleri her ne kadar korksalar da Amerika Birleşik Devletleri'nin savaş yoluna girdiğinin farkındaydı. "Onları biraz daha oyalamak isterdim ama artık devreye girdiler," diye itiraf etti.[20]

Amerikan halkının kendi kendini tutmaya çok istekli olduğu ortaya çıktı. Müttefikleri destekliyorlardı. Ekim 1939'da yapılan bir Gallup Anketi, Amerikalıların %84'ünün savaşı Büyük Britanya ve Fransa'nın kazanmasından yana olduğunu ortaya koydu. Almanya'yı destekleyenler sadece %2'ydi. Yine de, bu noktada halkın %95'i Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşın dışında kalmasını istiyordu.[21]

22 Haziran 1941 tarihinde tarihte yeni bir dönüm noktası yaşanırken, işe bakın ki, İngiltere'nin yalnız bırakılmasına son vermeye yardım eden Hitler oldu. SSCB ile 1939 yılında yaptığı anlaşmayı bozan Almanya, Barbarossa Harekâtı adını verdiği tam ölçekli Sovyetler Birliği işgaline başladı. Daha önce Sovyet yüksek komutasındaki askerlerin çoğunu tasfiye etmiş olan Stalin, saldırının kaçınılmaz olduğuna dair tekrarlanan uyarılara kulak asmadı. Üç bin iki yüz kilometrelik bir cephe boyunca saldırıya geçen 3.2 milyon Alman askeri Stalin'in kuvvetlerini tamamen gafil avladı.[22] Almanya hızla Sovyetler Birliği'nin derinliklerine doğru ilerledi. Alman Hava Kuvvetleri Sovyet hava birimlerini yok ederken, Wehrmacht Sovyet güçlerini kuşatarak korkunç kayıplara uğrattı. Naziler Leningrad, Smolensk ve Kiev'e doğru ilerlediler. Nazi yıldırım savaşının Kızıl Ordu'yu felç etmesi Londra ve Washington'da Stalin'in, 1918'de Lenin'in Almanya'yla yaptığı gibi, Hitler'le ayrı bir barış anlaşması yapacağına dair korkulara yol açtı.

Sovyetler Birliği hiç şüphesiz Büyük Britanya, Fransa ve Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı çok fazla bağlılık hissetmiyordu. Bu devletlerin her biri kendi yöntemleriyle Rus Devrimi'ne sinsice zarar vermeye çalışmışlardı. Hitler, 1925'te *Kavgam* adlı eserinin yayımlanmasıyla birlikte başlayarak Sovyetler Birliği'ne karşı düşmanlığını sürekli dile getirmişti. 1930'lu yılların ortalarına doğru Hitler'in büyük planı kendini belli ederken, Stalin'in İngiltere ve Fransa'ya, Almanya'ya karşı bir askeri ittifak kurma yalvarışları sonuçsuz kaldı. Sovyetler İspanya'da Alman ve

1941 yılında İngiliz savaş çalışmasına yardım etmeye yönelik ödünç-kiralama programının bir parçası olarak İngiltere'ye ulaştırılmaya hazır Amerikan yapımı havantopları. Ödünç-kiralama Yasası ABD'nin Avrupa savaşına katılımını derinleştirmesi Kongre'deki tecritçi Cumhuriyetçileri çok öfkelendirdi.

İtalyan destekli General Francisco Franco'nun ordusuyla amansız bir mücadeleye giren cumhuriyetçi güçleri desteklerken, Winston Churchill dahil, İngiliz muhafazakârlar Franco'nun Faşist isyancılarına yakınlık gösterdiler. Müttefiklerin, Almanlara Sovyetler Birliği'ni yok etmeleri için fiilen tam yetki veren Münih Antlaşması'ndaki alçaklığı da Sovyetlerin onlara olan güvenini ayrıca sarstı.

Sovyetlerin Nazi saldırısına dayanabileceğine çok az kişi inanıyordu. ABD Ordusu en fazla üç ay direnebileceklerini ve hatta dört haftada yenilebileceklerini öngörüyordu. Roosevelt ve Churchill, Büyük Britanya'nın varlığını sürdürmesinin buna bağlı olabileceğini bildikleri için Sovyetler'i savaşta tutmak için her yolu denediler. Ezeli komünizm nefretini bir kenara bırakan Churchill, Sovyetler Birliği'ne destek sözü verdi ve müttefiklerinden de aynı şeyi yapmalarını talep etti. "Hitler'in ve Nazi rejiminin kökünü kazıyacağız," vaadinde bulundu.[23] Dışişleri Bakanı yardımcısı Sumner Welles başkan adına bir bildiri yayımlayarak Sovyetler Birliği'ne malzeme yardımı yapılabileceğini bildirdi ama ödünç-kiralama meselesine açıklık getirmedi. Bazıları bu fikri daha en başından engellemeye çalıştı. Missouri Senatörü Harry Truman, Sovyetler Birliği'ne karşı güvensizliği körükleyerek, "Almanya'nın

kazandığını görürsek Rusya'ya yardım etmeliyiz ve eğer Rusya kazanıyorsa Almanya'ya yardım etmeliyiz. Bu şekilde mümkün olduğunca çok kişiyi öldürmelerini sağlarız," tavsiyesinde bulundu.[24]

Truman'ın tavsiyesini önemsemeyen Roosevelt, Sovyet büyükelçisinden Amerika Birleşik Devletleri'nin sağlayabileceği malzemelerin bir listesini çıkarmasını istedi. Temmuz ayında Roosevelt, Sovyetlerin nabzını ölçmesi ve dayanma gücünü değerlendirmesi için Harry Hopkins'i Moskova'ya gönderdi. Stalin'e Hopkins'e, "benimle konuşuyor olsan hissedeceğin güvenle" davran, diye haber gönderdi. Stalin, Almanların askeri üstünlüğünü kabul ediyordu ama Sovyetlerin kışın durgunluğundan faydalanıp baharda savaşmaya hazır olacaklarını söyledi: "Bize uçaksavar silahlar ve alüminyum [uçaklar için] verirseniz üç-dört yıl savaşabiliriz." Hopkins ona inandı.[25] Roosevelt Ağustos'ta ilk yüz savaş uçağının teslim edilmesini emretti. Daha fazla malzeme yoldaydı.

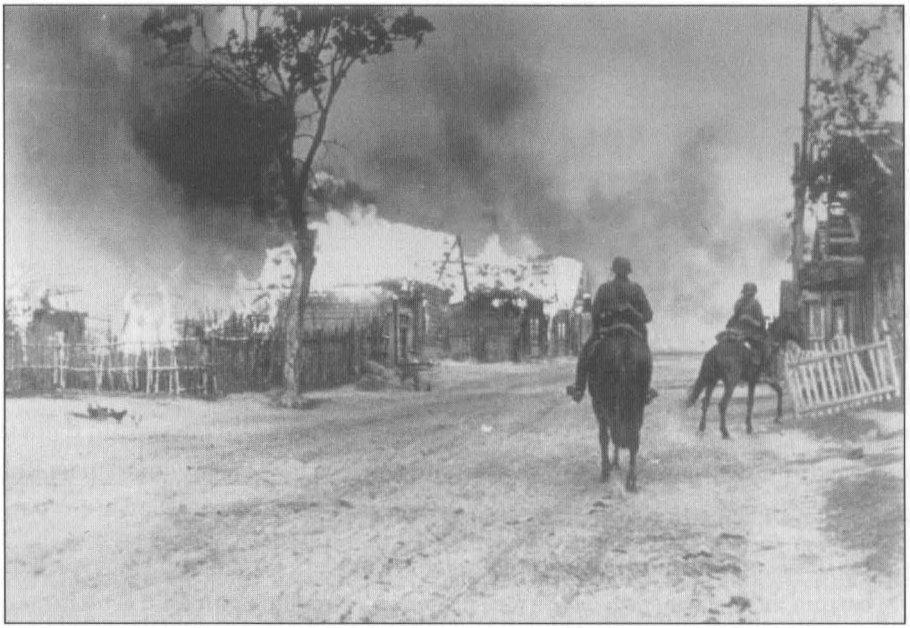
ABD askeri savunma kaynaklarının güçlendirilmesi için ısrar eden Amerikan askeri liderler Roosevelt'in çabalarını engellemeye çalıştılar. İngilizler de kendi kaynaklarını paylaşmak istemiyorlardı. Genel tabloyu gören Roosevelt, Savaş Bakanı Henry Stimson'a ve diğer kabine üyelerine Sovyetler Birliği'ne teslimatı hızlandırmalarını emretti. W. Averill Harriman önderliğindeki bir ABD heyetinin daha fazla askeri yardım sağlamayı görüşmek üzere Moskova'ya gideceğini duyurması Robert McCormick'in sağ kanat *Chicago Tribune*'ünü fena kızdırdı:

> Bir ulusal acil durum bir Amerikan heyetinin modern zamanların en büyük barbarının ihtiyaçlarını değerlendirmek üzere kanlı Kremlin'e gitmesini gerektirmez. Yaşam tarzımız için gerekli gördüğümüz her şeye alenen hakaret eden ve Amerikan ulusunu oluşturan halka karşı aralıksız ve amansız savaş planları yapan bir hükümet sistemiyle birleşmemizi gerektiren ne ulusal çıkarlarımız ne de ulusal tehlikelerimiz söz konusudur.[26]

Amerika Birleşik Devletleri'nde anti-Sovyet duyguların derinliği göz önüne alındığında, Roosevelt, Sovyet hükümetine somut yardım sağlamada temkinli hareket etmesi gerektiğinin farkındaydı. Bir Gallup Anketi katılımcıların sadece %35'inin Sovyetlere üç ay önce Büyük Britanya'ya yapılan bazda bir yardım yapılmasından yana olduğunu gösterdi. 7 Kasım 1941 tarihinde, Rus Devrimi'nin yirmi dördüncü yıldönümünde Roosevelt, Amerika Birleşik Devletleri'nin Sovyetler Birliği'ne ödünç-kiralama yardımını uzatacağını duyurdu. Başkan, geri ödemesi savaşın bitmesinden beş yıl sonra başlayacak bir milyar dolar faizsiz kredi teklif etti.

Ama ABD'nin vaat ettiği yardım gelmeyince Sovyetlerin sevinci acıya dönüştü. *New York Times*, Ekim ve Kasım aylarındaki ABD sevkıyatlarının, Birleşik

Devletlerin söz verdiği "belirtilen savaş malzemeleri tonajının çok çok altında" olduğunu bildirdi. Aslında, Amerika Birleşik Devletleri teklif ettiğinin yarısını bile göndermemişti. Arthur Krock bunu özel durumlara yordu ama projenin tamamına karşı çıkan birinin kasten oyalamasından hiç bahsetmedi.[27] Söz verilen malzemenin teslim edilmemesi Sovyet umutlarını paramparça etti. Moskova ve Leningrad kuşatma altındaydı. Ukrayna işgal edilmişti. Kızıl Ordu muazzam kayıplar vermişti. Sovyetlerin ABD'nin iyi niyetine olan inancı sarsıldı.

Haziran 1941 yılında Sovyetler Birliği'nin tam ölçekli Alman işgali Barbarossa Harekâtı sırasında alevler içindeki bir Rus köyünü terk eden Alman süvariler.

Roosevelt ABD'nin savaşa girmesini istiyordu ve tıpkı kendisinden önce Wilson'ın yaptığı gibi bunu gerçekleştirmek için sessizce bir takım manevralar yaptı. Hitler'in dünyaya hükmetme niyetinde olduğuna ve durdurulması gerektiğine inanıyordu. 1941 yılının başında ABD ve İngiliz askeri görevlileri bir araya gelip önce Almanya'yı yenip sonra Japonya'yla çarpışarak ABD'nin savaşa girmesini sağlayacakları bir strateji geliştirdiler. Bu arada, Almanya'nın alman denizaltısı savaşı ABD'nin Büyük Britanya'ya malzeme ulaştırma çalışmalarını baltalıyor, çok sayıda İngiliz gemisini batırıyordu. Nisan ayında Roosevelt ABD gemilerinin İngilizlere düşman gemileri ve uçaklarının varlığı hakkında hayati istihbarat sağlamasına izin vermeye başladı. Çok geçmeden de Kuzey Afrika'daki İngiliz askerlerine malzeme taşıma yetkisi vererek Alman denizaltılarıyla doğrudan çatışmaya girmeye zemin hazırladı. Bir olaydan sonra bir Alman tebliği Roosvelt'i "Amerikan halkını

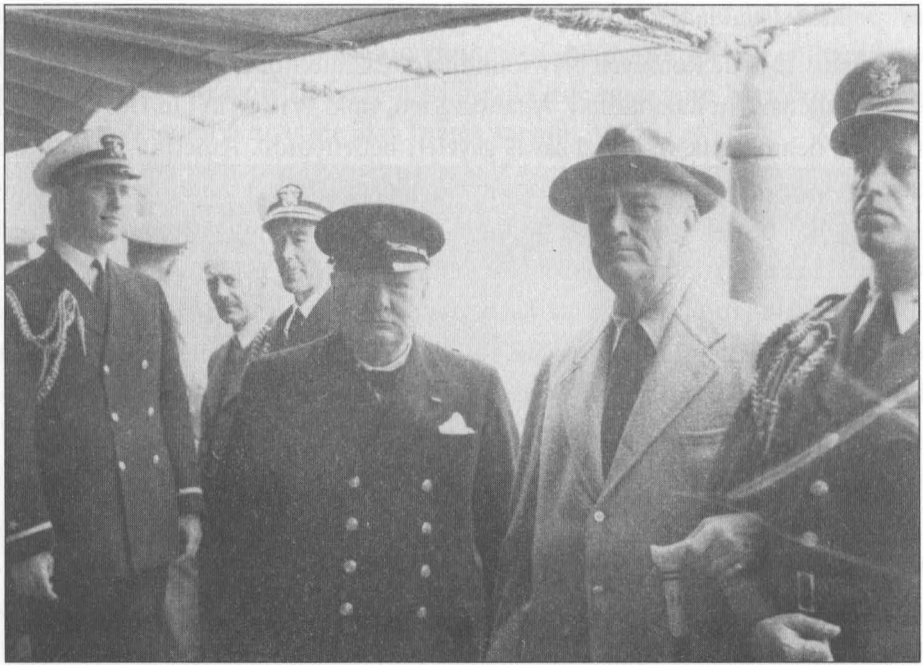
kandırıp savaşa sokmak amacıyla olay çıkarmak için elindeki tüm imkânları" kullanmakla suçladı.[28] Eylül ayında, sözde nedensiz saldırıların birinin ardından Roosevelt, ABD sularındaki Alman ve İtalyan gemilerine karşı bir "görüş esnasında ateş" politikası açıkladı.[29]

Ağustos 1941'de Roosevelt Newfoundland'te Churchill'le gizlice görüştü. İki lider Atlantik Şartı'nı hazırladılar. Atlantik Şartı, tıpkı Wilson'ın On Dört İlkesi gibi bir takım demokratik ve ilerici savaş gayeleri belirtiyordu. Amerika Birleşik Devletleri bu sefer daha iyisini yapmazsa, aynen kalacaktı. Şartname yönetilenlerin rızası olmadan toprak çoğaltmayı ve toprak değişikliği yapmayı reddediyordu. Öz yönetim, kazananlara da kaybedenlere de ticarete ve kaynaklara eşit erişim, "korkunun ve yokluğun olmadığı" bir barış, denizlerde özgürlük, silahsızlanma ve kalıcı bir güvenlik sistemi ilan ediyordu. Roosevelt'in önerilerinin Büyük Britanya'nın sömürge alanı için tehdit oluşturmasından korkan Churchill, bir madde ekleyerek, milletlerarası refaha eşit şekilde ulaşmak için "var olan güçlüklerin bertaraf edilmesi" gerektiği şartını koydu.

Roosevelt, Churchill'in Amerika Birleşik Devletleri'nin hemen savaşa katılması isteğini kabul etmedi. Ama Roosevelt'in gerçek niyeti Churchill'in açıklamasına yatmaktadır: Kabinesine şöyle söylemiştir. "Roosevelt savaşa gireceğini ama bunu ilan etmeyeceğini ve gitgide daha kışkırtıcı olacağını söyledi. Almanlar bundan hoşlanmazlarsa Amerikan güçlerine saldırabilirler. Savaşa yol açabilecek bir 'olaya' zorlamak için her şeyin yapılması gerekiyor."[30] Bazı insanlar Roosevelt'in savaşa yol açmadaki aldatıcı davranışını haklı bir dava için gerekli kamuoyu hilesi olarak hoş görseler de, gelecekteki başkanlar da ulusu savaşlara yönlendirmede tıpkı çeyrek asır önce Woodrow Wilson'ın yaptığı gibi ikiyüzlü davranacaklardı. Roosevelt'in savaş zamanında sivil özgürlükleri kötüye kullanma politikası gibi bir politika dikkatsiz, ileriyi göremeyen başkanların elinde devlet ve devletin cumhuriyetçi yönetim sistemi için ciddi bir tehdit teşkil edecekti.

Sonunda başkanın istediği oldu ama bunu çoğu kişinin öngördüğü gibi bunu tetikleyen Avrupa'da cereyan bir olay değildi. Başkan Rossevelt'in "utanç verici bir gündü" dediği 7 Aralık 1941'de Japon donanması ABD'nin Hawaii'deki Pearl Harbor üssüne sürpriz bir saldırı düzenleyerek neredeyse 2.500 ölü bırakarak ABD filosunun yarısından fazlasını batırdı veya devre dışı bıraktı. Amerikalılar bir Pazar sabahı kelimenin tam anlamıyla uykuda yakalanmışlardı. Japonya'dan bir saldırı geleceğini biliyorlardı ama saldırının Hawaii'ye yapılacağından habersizlerdi. Çok büyük bir istihbarat hatası söz konusuydu. Uyarı işaretlerinin çokluğu ve 11 Eylül 2001'de olduğu gibi bu işaretler karşısındaki kabiliyetsizlik göz önünde tutulursa,

birçok kişi o zaman ve şimdi Roosevelt'in Amerika Birleşik Devletleri'ni savaşa çekmek için saldırıya yardakçılık ettiğine inanıyordu. Ne var ki deliller bu iddiayı desteklemiyor.[31]

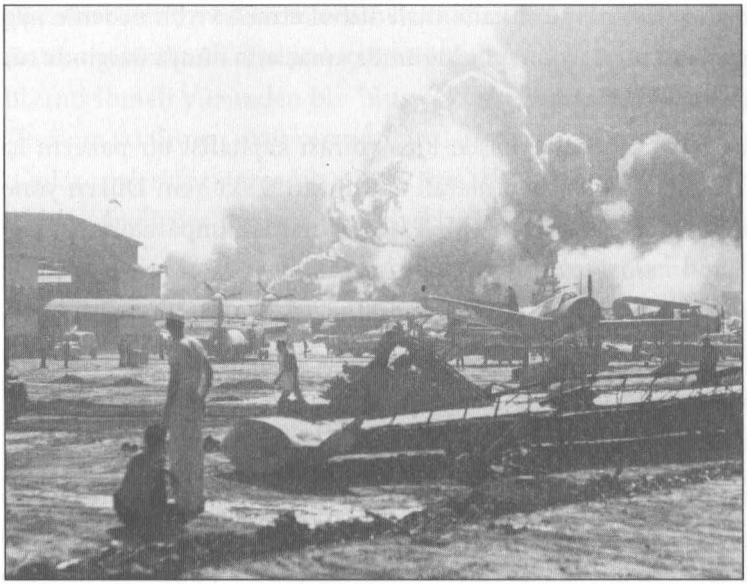

Churchill ve Roosevelt Ağustos 1941'de Atlantik Şartı görüşmesi sırasında Prince of Wales savaş gemisinde. Sözleşme çok sayıda emperyalist uygulamadan feragat ediyor, öz yönetim ve silahsızlanma gibi temaları ilan ediyordu. Ama Roosevelt'in önerilerinin Büyük Britanya'nın sömürge alanı için tehdit oluşturmasından korkan Churchill, bir madde ekleyerek, milletlerarası refaha eşit şekilde ulaşmak için "var olan güçlüklerin bertaraf edilmesi" gerektiği şartını koydu.

Ertesi gün Amerika ve İngiltere Japonya'ya savaş ilan etti. Üç gün sonra da Almanya ve İtalya Amerika Birleşik Devletleri'ne savaş açtı. Yakında tüm dünya katliam ve kaosun girdabına çekilebilirdi.

Amerika Birleşik Devletleri Japonya'nın fetih planlarını engellemişti. Japon liderlerin gözü, Almanların Avrupa kıtasına diz çöktürmesiyle yağmalanmaya aday haline gelmiş olan zengin Fransız ve Hollanda kolonilerindeydi. Gerçi bazı subaylar Japonya'nın Almanya'ya katılıp önce kuzeydeki eski Rus düşmanını yenmesi gerektiğini savunuyordu ama diğer strateji uzmanları galip geldi. Sonuç olarak, Japonya kaynak ve bölgedeki konumunu güçlendirmek için üs arayışıyla Temmuz 1941'de güneyde Fransız Çinhndi'ni işgal etti. Amerika Birleşik Devletleri, Japonya'ya petrol ihracatına ambargo koyarak misillemede bulundu. İkmal maddeleri yavaş yavaş

azalmaya başlayınca Japonya'nın liderleri petrolü Hollanda Doğu Hint Adaları'ndan elde etmeye karar verdiler ama Pearl Harbor'daki ABD filosunun çabalarına müdahale edebileceğinden korkuyorlardı.

7 Aralık 1941 tarihinde Japon bombardımanı sırasında ABD'nin Pearl Harbor'daki deniz üssü.

Amerika ve müttefikleri Avrupa'ya odaklanınca Japonların fethi karşısında engel kalmamıştı: Tayland, Malaya, Java, Borneo, Filipinler, Hong Kong, Endonezya, Burma, Singapur. Bu ülkelerin vatandaşları önce Japonları kendilerini Avrupalı sömürgeci zalimlerden kurtaran kişiler olarak karşıladılar. Roosevelt yakın çevresine şunları söyledi: "Fransızların, İngilizlerin ve Hollandalıların dar görüşlü hırsları olmasaydı, Amerikalıların Pasifik'te öldüğü bir senaryo aklımıza bile gelmeyecekti."[32] Boyunduruk altındaki insanların Japon "kurtarıcıları" kucaklaması uzun sürmeyecekti.

Japonya Pearl Harbor'da istediği ölümcül darbeyi indirememişti. Müttefikler General Douglas MacArthur ve Amiral Chester Nimitz liderliğinde karşı saldırıya geçtiler. ABD güçleri Haziran 1942'de Midway'de Japon donanmasını yendiler ve adadan adaya atlama stratejisine başladılar.

Bazı açılardan, bu savaş dünyayı I. Dünya Savaşı'ndan çok daha çarpıcı biçimde değiştirecekti. Yeni bir dünya düzeninin oluşturulmasını öngören sözü geçen Amerikalılar ortaya çıkabilecekler ve Amerika Birleşik Devletleri'nin bunları gerçekleştirmede oynayabileceği rolle ilgili görüşlerini sunmaya başladılar. En çok ilgi uyandıran görüşlerden birini 1941'in başında yayıncılık patronu Henry Luce *Life*

dergisinde bir başmakalede ortaya attı. *Time* ve *Fortune*'ın da yayıncısı olan Luce anlaşılan önceki Mussolini hayranlığından kurtulmuştu ve şimdi yirminci yüzyılı "Amerikan Yüzyılı" ilan ediyordu. "Dünyanın en güçlü ve en önemli ulusu olarak görevimizi ve şansımızı tüm kalbimizle kabul etmeli ve bu nedenle uygun gördüğümüz amaçlar için ve uygun gördüğümüz amaçlarla dünya üzerinde tüm etkimizi kullanmalıyız," diye yazdı.[33]

Bazıları bu açıklamayı gelişen uluslararası kapitalist bir pazarın içindeki demokratik değerlerin bir onayı olarak takdir etti. Eski Yeni Düzen yöneticisi Raymond Moley sağduyulu davranarak Amerikalılardan imparatorluğa sürüklenen bu cazibeye" kapılmamalarını istedi.[34]

Başkan yardımcısı Henry Wallace, İngiliz, Fransız, Alman ya da Amerikan olsun, tüm imparatorluklardan yakındı. Mayıs 1942'de Wallace, Luce'un milliyetçi ve tartışmasız emperyal görüşünü reddederek, ilerici, enternasyonalist bir alternatif önerdi:

> Bazıları "Amerikan Yüzyılı'ndan" bahsediyor. Ben... Bu savaştan ortaya çıkacak yüzyıl... Sıradan insanın yüzyılı olabilir ve olmalıdır diyorum. Hiçbir ulus, diğer ulusları sömürmek için Tanrı tarafından verilmiş hakka sahip olmayacak... Ne askeri ne de ekonomik emperyalizm olmalı... Amerikan açgözlülüğüne hizmet eden uluslararası karteller ve Almanların güç sağlama isteği yıkılmalı... Son 150 yılın özgürlük yürüyüşü... İnsanlar için büyük bir devrim olmuştur. 1775'te Amerikan Devrimi, 1792'de Fransız Devrimi, Bolivya dönemi Latin Amerika devrimleri, 1848 Alman Devrimi ve 1917 Rus Devrimi yapıldı. Herkes sıradan insandan bahsediyordu... Bazıları aşırıya kaçtı. Ama... İnsanlar ışığa doğru ilerledi... Halk devriminin bir yan ürünü ve önemli bir parçası olan modern bilim dünyadaki tüm insanların yeterli yiyecek alabildiğini görmeyi mümkün kılmıştır... Nazi boyunduruğu altındaki tüm kurbanların serbest bırakıldığını görene kadar rahat yok bize... Halk devrimi yürüyüşe geçmiştir.[35]

İnsanlık tarihinin en kanlı savaşı üç yıl sonra nihayet bittiğinde Amerikalılar taban tabana zıt bu görüşler arasında seçim yapacaklardı: Luce'un Amerikan Yüzyılı'na karşı Wallace'ın Sıradan İnsan Yüzyılı.

Pearl Harbor saldırısının ardından ABD'nin savaşa dahil olması kıt kaynaklar üzerindeki mücadeleyi daha da karmaşık hale getirdi. ABD'nin kendi savunma ihtiyaçlarının karşılanması Sovyetler Birliği'ne verdiği sözleri yerine getirmesini zorlaştırdı. Aralık ayı sonlarında Averill Harriman, Birleşik Devletler'in vaat edilen malzemelerin sadece dörtte birini göndermiş olduğunu ve gönderdiklerinin çoğunun da arızalı olduğunu tahmin ediyordu. Şubat ayının sonlarında Ödünç Yasası

Yöneticisi Edward Stettinius Savaş Bakanı Yardımcısı John McCloy'a şunları yazdı: "Farkındaysanız bu hükümetle Sovyet hükümeti arasındaki ilişkiler bu hükümetin sözlerini yerine getirememesinden dolayı giderek bozuluyor." Roosevelt, ABD'nin istenen malzemeleri teslim edememesinin Sovyetler Birliği'ni düşürdüğü kötü durumun ve bunun gelecekteki ilişkileri için ne anlama geldiğinin farkındaydı. Mart ayında, ABD'nin ihmali yüzünden bir "Rus çöküşü" yaşanmasından korktuğunu itiraf etti. "Ruslara iki tümen sözü veren İngilizlerin düştüğü konuma düşmek istemiyorum. Onlar sözlerini tutamadılar. Kafkasya'da onlara yardım etme sözü verdiler. Tutmadılar. İngilizler Ruslara verdikleri hiçbir sözü tutmamışlardır."[36]

Mayıs 1942'de Roosvelt, General MacArthur'a şöyle dedi: "Rus ordularının diğer yirmi beş Milletler Cemiyeti devletinin toplamda öldürdüğü itilaf askerinden ve tahrif ettiği itilaf malzemesinden daha fazla itilaf askeri öldürdüğünü ve daha fazla itilaf malzemesi tahrif ettiğini görmezden gelemiyorum. Bu nedenle, 1942'de verebildiğimiz tüm mühimmatı onlara vermeye çalışarak büyük Rus çabasını desteklemek tamamen mantıklı görünüyor."[37] Roosvelt, söz verilen askeri teçhizat teslimatındaki gecikmelerin ona Stalin'in güvenini kazanma fırsatına mal olduğunu biliyordu. Ama bunun için eline başka fırsatlar da geçecekti. Stalin, müttefiklerinden iki şey daha istiyordu. Bu istekleri karşılamak Birleşik Devletlerin yeniden inisiyatif kazanmasını sağlayabilirdi.

Stalin toprak imtiyazları peşindeydi. 1939'da Hitler'le yaptığı anlaşmadan sonra Kızıl Ordu'nun ele geçirdiği yerleri korumak istiyordu: Litvanya, Letonya ve Estonya gibi Baltık devletleri, Polonya'nın doğusu ve Romanya ile Finlandiya'nın bazı bölgeleri. İngilizler ilerleme eğilimindeydi ama ABD ve Sovyet çıkarları arasında hareket ederken zor bir çıkmaza girdiklerini düşünüyor, savaşa devam etmek için Sovyet yardımına, savaştan sonra imparatorluklarını korumak için ABD yardımına ihtiyaç duyuyorlardı. Churchill, Roosevelt'i, Stalin'e istediği toprak tavizlerini teklif etmesine izin vermesi için sıkıştırıyordu. Sovyetlerle bozuşmanın hükümetini alaşağı edeceği ve yerine "Komünist, Moskova yanlısı" bir hükümet getireceği konusunda Roosvelt'i uyardı. Amerikalılar tutumlarını değiştirmek istemediler ve 1941 yılı Aralık sonunda Moskova'ya giden İngiltere Dışişleri Bakanı Anthony Eden'a ziyareti sırasında savaş sonrası için sözler vermemesini söylediler. Stalin, taleplerini reddeden Eden'a öfkeli çıkışı Churchill'i tekrar Roosevelt'in kapısına getirdi. Roosevelt'e bir kez daha dil döktü. "Atlantik Şartı, Rusya'nın Almanya'nın saldırdığı zamandaki işgal sınırlarını inkâr edecek şekilde yorumlanmamalı," diye ısrar etti.[38]

Stalin, kendisine söz verilen yardımı da toprak kazanımlarını da alamayınca üçüncü ve en önemli talebi için baskısını artırdı: Kuşatılan ordusu üzerindeki baskıyı

hafifletmek için Avrupa'da ikinci bir cephe açılması. İngilizlerden Fransa'nın kuzeyini işgal etmelerini istedi. Eylül 1941'de Sovyetler Birliği'ne yirmi beş ya da otuz tabur göndermeleri için onları sıkıştırdı. Büyük Britanya'nın sözünün samimiyetini sorgulayarak, "İngiltere pasif tutumuyla Nazilere yardım ediyor. İngilizler bunun farkında mı acaba? Bence biliyorlar. Öyleyse istedikleri nedir? Bizi zayıflatmak istiyorlarmış gibi görünüyor," dedi.[39]

Dış desteğin eksikliği Sovyetleri zayıflatmış olabilir ama onlar yıkılmak istemiyorlardı. Savaşın ilk aylarında verdiği feci kayıplara rağmen, Kızıl Ordu 1941-1942 sonbahar ve kış aylarında Moskova Savaşı'nda Almanya'yı mağlup etti. İlk kez, güçlü Alman savaş makinesi durmuştu.

Roosevelt'e göre toprak tavizlerinin altında I. Dünya Savaşı sırasında Wilson'ın elini kolunu bağlamış olan gizli antlaşmalar yatıyordu. İmtiyazlar, Atlantik Şartı'nın özüne tersti. En kısa zamanda bir Batı Avrupa işgali başlatmayı tercih etti. 1942'nin başında Genelkurmay Başkanı General George C. Marshall için çalışan General Dwight D. Eisenhower, en geç 1943 baharında bir Avrupa işgali ve Eylül 1942'de gerekirse Sovyet yenilgisini, ki böyle bir olasılık hâlâ vardı, geciktirmek için planlar yaptı. Eisenhower'ın Temmuz 1942'de vurgulayarak belirttiği gibi, "Aradığımız ödülün 8.000.000 Rus'u savaşta tutmak olduğunu unutmamalıyız."[40] Eisenhower, Marshall ve Stimson, hepsi de bunu Almanya'yı yenmenin tek yolu olarak görüyorlardı. Roosevelt kabul etti. Harry Hopkins'i ve General Marshall'ı Churchill'i ikna etmeye yolladı. Churchill'e şunları yazdı: "Sizin insanlarınız ve benim insanlarım Ruslar üzerindeki baskıyı azaltmak için bir cephe açılmasını istiyorlar ve bu insanlar Rusların Amerika ve İngiltere'nin birlikte öldürdüğünden daha çok Alman öldürdüğünü ve daha fazla malzeme tahrip ettiğini görecek kadar akıllı."[41] Churchill bu planın Roosevelt ve danışmanları için ne kadar önemli olduğunu anladı. Başkana telgraf çekti: "Teklifinizi prensip olarak kabul ediyorum, Kurmay Başkanları da öyle."[42]

İngilizlerin desteğini aldığına inanan Roosevelt Stalin'den batı cephesi üzerindeki baskıyı hafifletecek olan bir öneriyi görüşmek üzere Dışişleri Bakanı Vyaçeslav Molotov ve güvenilir bir generali Washington'a göndermesini istedi. Molotov, Washington'a gelirken Londra'ya uğradı. Churchill ona ikinci cephe konusunda güven verici konuştu. Molotov, 1942 Mayıs ayı sonunda ABD'nin başkentine geldi. Roosevelt'e Amerika Birleşik Devletleri'ne gerçekten o yaz ikinci bir cephe açmayı planlayıp planlamadığını açık açık sordu. Roosevelt, Marshall'a danıştı ve Marshall ikna edici sözlerle Molotov'a ABD'nin buna hazırlandığını söyledi. İki taraf, "1942'de Avrupa'da ikinci bir cephe oluşturmanın acil görevleriyle ilgili olarak

yapılan görüşmeler sonucunda anlaşma sağlandı,"[43] açıklamasıyla ortak bir kamu bildirisi yayımladı. Roosevelt savaş sonrası işbirliği için olağanüstü bir vizyon da ortaya koydu. Galiplerin "silah gücünü" sürdüreceğini ve "uluslararası bir güvenlik gücü" oluşturacağını açıkladı.[44] "Dört güvenlik gücü" –Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, SSCB ve Çin –Almanları ve müttefiklerini silahsızlaştıracak ve "barışı zorla koruyacaktı." Planlar Stalin'i sevindirdi ama Roosevelt'in ikinci cephe hazırlığının Sovyetlere başlangıçta söz verilen yardımın %60'ının kesilmesini gerektireceğinde ayak diremesine pek memnun olmadı. Yine de, ikinci cephe Sovyetler Birliği'nin esas önceliğiydi ve Roosevelt bunu yerine getirmeyi planlıyordu. Churchill'e haber verdi: "İçimde Rusların tehlikeli bir durumda olduğuna ve önümüzdeki haftalarda durumlarının giderek daha da kötüleşeceğine dair bir his var. Bu nedenle BOLERO'nun [operasyonun ilk aşaması] 1942'de başlayan çarpışmayı devam ettirmesini her şeyden çok istiyorum."[45]

Bu haber Sovyet halkını sevince boğdu. *New York Herald Tribune* her sabah işgalin başladığını duymak umuduyla radyolarının başına toplandıklarını ve başlamadığını öğrenince yıkıldıklarını bildiriyordu.[46] Pultizer ödüllü Moskova muhabiri Leland Stowe, cephe geciktirilirse "Rus halkı çok büyük hayal kırıklığına uğrar. Sovyet, İngiliz ve Amerikan hükümetleri ve liderleri arasındaki sürekli desteklenen ve çok değerli mevcut işbirliği, Müttefiklerin davası için büyük bir felâket teşkil eden diplomatik, maddi ve psikolojik zararlar görür," diyordu.[47] Aynı şekilde Moskova'daki ABD büyükelçisi de ertelemenin Rus halkının ABD'nin samimiyetinden şüphe duymasına sebep olacağı ve "hesapsız zarara" yol açabileceği konusunda uyardı.[48]

İngiltere, ikinci cepheye ilişkin görüşmelerinde Molotov'la benzer bir anlaşmaya vardığı halde, planları gerçekleştirmeye hiç niyeti yoktu. Churchill, Ortadoğu'daki kriz nedeniyle yeterli askerleri olmadığını – 33.000 İngiliz askeri daha yani Libya'nın Tobruk kentinde kendilerinin yarısı büyüklüğünde bir orduya küçük düşürücü bir biçimde teslim olmuştu – ve işgal kuvvetlerini Manş Denizi'nin karşısına taşıyacak yeterli gemi toplayamadıklarını iddia ederek Roosvelt'i söz verdiği işgali erteleyip onun yerine Vichy işgali altındaki Kuzey Afrika'ya bir saldırı düzenlemeye ikna etti. Kuzey Afrika, İngiltere'nin Hitler kuvvetlerinin tehdit ettiği önemli sömürge çıkarlarının bulunduğu petrol zengini Ortadoğu'ya açılan kapıydı. Bu ani değişiklik Sovyet liderleri çok kızdırdı. Çünkü bu bilinçli bir stratejinin bir parçası olarak da düşünülebilirdi. Kapitalist müttefikleri küresel çıkarlarının güvenliğini sağlayıp sonra da savaşın sonunda barış koşulları kararlaştırmaya giderken Sovyetler Birliği Naziler karşısında çaresizliğe terk ediliyordu. Molotov'un Londra ziyareti sırasında vaat edilen ikinci cepheye sevincinden toprak taleplerini hiç anmamış olması

Sovyet açısından daha da kötüydü. Sovyetler şimdi en önemli üç taleplerinin hepsi reddedilmiş gibi hissediyorlardı. Sovyetler, Amerikalılar ve İngilizler arasındaki ilişki 1942 sonbaharında Nazilerin Stalingrad'taki korkunç saldırısıyla dibe vurdu. Molotov'un Batı'ya seyahatlerinde her zaman yastığının altında bir silahla uyuması Sovyetlern Batılı müttefiklerine aşırı güvensizliğinin belirtisiydi.[49]

İngilizlerin dayattığı plan değişikliğiyle küplere binen Marshall, Kuzey Afrika işgaline karşı isteksiz davrandı ve "kaçamak öpücük" diyerek işgali gerçekleştirmeyi reddetti. Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa'da zaferi hızlandırmak için Pasifik'teki büyük operasyonları ertelemişti. Şimdiyse, İngiliz "imparatorluğunun" Ortadoğu, Güney Asya ve Avrupa'nın güneyindeki çıkarlarını korumak olduğu anlaşılan bir girişimde bu planlardan tamamen vazgeçilmişti. Kızgın Marshall terse dönüp Almanlarla karşı karşıya gelmeden önce Japonlarla boy ölçüşmeyi önerdi. Deniz Operasyonları Başkanı Amiral Ernest King bu teklifi büyük bir hevesle kabul etti. "İngilizler, bir İskoç gayda bandosu dışında Avrupa'yı asla istila edemeyecekler," diye alay etti. Marshall'ın öfkesi saflara da yansıdı. General Albert Wedemeyer Marshall'a İngiliz savaş planlarının "Britanya İmparatorluğu'nun bütünlüğünü korumak için tasarlanmış," olduğunu söyledi. Ordu Hava Kuvvetleri başkomutanı "Şans" lakaplı General Henry Arnold Marshall'a belki de Amerikalıların İngilizleri, Almanların İtalyanlara davrandığı gibi idare etmeye başlaması gerektiğini ima etti. ABD'nin askeri liderleri İngilizlerin, Sovyetlerin aksine, Almanlarla vuruşmaktan korktuğuna inanıyorlardı. Savaş Bakanı Stimson ertesi yıl şöyle demişti: "Passchendale [aynen] Dunkerque'nun gölgeleri hükümetin [Churchill'in] hayal gücünü bulandırmaya devam ediyor."[50]

Eisenhower, Stimson, Hopkins ve ordudaki üstler ikinci cephe için baskıya yapmaya devam ettiler ama boşuna. Haziran 1942'de ABD kurmay başkanları istemeyerek de olsa Eisenhower komutası altında Kuzey Afrika'da Meşale Harekâtı'na başlamayı kabul ettiler. Müttefiklerin 1942'nin sonunda ve 1943'ün başında ikinci bir cephe açacak yeterli çıkartma gemisinden, hava korumasından ve askerden yoksun olduğuna dair gerçek bir olgu oluşturulabilmesine rağmen, bu tür iddialar ne Sovyetleri ne de o zamanki ABD ordusu komutanlarını ikna ediyordu. Eisenhower, Meşale Harekâtı'yla devam etmeye karar verdikleri günün "tarihin en kara günü" gibi karşılanacağını öngörüyordu.[51]

Ama bu vazgeçişin nedeni korku olsun ya da olmasın, İngilizler Alman ordusu Wehrmacht ile doğrudan çarpışmaya girmeyi hiçbir zaman istememişlerdi. Bunun yerine deniz gücüne ve Hitler'in, zayıf İtalyan güçleri tarafından korunan savunmasız güney kanadına saldırmaya dayalı bir strateji planlamışlardı. Büyük

Britanya, İran ve Irak petrol rezervlerini ele geçirmek ve hem Hindistan'a hem de imparatorluğun geri kalanına Süveyş Kanalı ve Cebelitarık Boğazı yoluyla ulaşabilmek amacıyla Kuzey Afrika, Akdeniz ve Orta Doğu'yu sağlama almaya karar verdi. Suudi Arabistan, Kuveyt ve Katar'da savaştan kısa süre önce keşfedilen petrol rezervleri, İngiliz, Alman ve İtalyan güçlerinin daha önce bulunmuş oldukları bu bölgenin önemini daha da artırıyordu. Büyük Britanya, Mihver güçleri Ortadoğu'nun dışında tutmak konusunda o kadar kararlıydı ki, yakın bir Alman saldırısına karşı vatanı savunmak için son derece gerekli olmalarına rağmen, askerleri ve tankları oraya çekti.

Bu aylarda Amerikan halkının Sovyetler Birliği'ne karşı tutumu büyük bir değişim geçiriyordu. Birçok Amerikalıya göre Nazi-Sovyet Paktı Sovyet komünizmine dair, 1939-1941 arasında anti-Sovyet bir görüş akımına neden olan en kötü şüphelerini doğrulamıştı. Ancak, Sovyetlerin Nazilere karşı cesurca direnişi Amerikalıların hayal gücünü ve iyi niyetini yakalayınca bu şüphelerin çoğu kayboldu. Sonuçta Sovyetler Birliği'ne karşı oluşan karşı konulmaz iyi niyet savaşın ardından, birçok kişinin umut ettiği dostluk ve işbirliğinin temellerini atacaktı.

Pearl Harbour saldırısından birkaç gün sonra Sovyet diplomat Maxim Litvinov Dışişleri Bakanlığı'nı ziyaret etti. Dışişleri Bakanı Cordel Hull bu fırsattan istifade ederek Sovyetler Birliği'nin Nazilere karşı verdiği "kahramanca mücadeleyi" övdü.[52] Çok geçmeden her yerde Sovyet "kahramanlığı" konuşulur oldu. Nisan 1942'de *New York Times* muhabiri Ralph Parker "Rus halkı savaş koşullarına ne kadar çabuk ve tamamıyla adapte oldu," övgüsünde bulundu. Fedakârlığa istekli olmalarını ve olağanüstü iş ahlaklarını takdir etti. "Halkın tamamı ortak görev için yapıcı bir şeyler yapmak için coşkulu bir tutkudan geri kalmıyor." Parker, "tüm bunları mümkün kılan erkek ve kadınların kahramanca direnişini anlatmak için bir Tolstoy'a ihtiyaç olabilir," dedi.[53] Haziran 1942'de, Alman işgalciler karşısındaki Sovyet direnişinin ilk yıldönümünde, *New York Times*'ın temel günlük kitap eleştirmeni Orville Prescott, Kızıl Ordu'nun savaşı kazanıp insanlığı kurtaracağına inanıyordu. "Kızıl Ordu'nun muazzam askeri gücü, savaş becerisi ve muhteşem cesareti insanlığın Nazi köleliğinden kurtulmasının belirleyici faktörleri olabilir," sözleriyle abartılı bir hayranlık dile getiriyordu. "Bu savaşta savaşan ve ölen ve bunu yapmaya devam edecek milyonlarca Rus askerine olan minnet borcumuz kelimelerle ifade edilemez."[54] General MacArthur, Kızıl Ordu'nun "tarihin en büyük askeri kahramanlıklarından biri" olduğunu kabul ediyordu.[55]

Sovyetler Birliği'nin direnişteki başarısını göklere çıkarma işine Hollywood da dört elle sarıldı. Bir zamanlar Sovyetler Birliği'yle ilgili filmler yapmaktan özenle

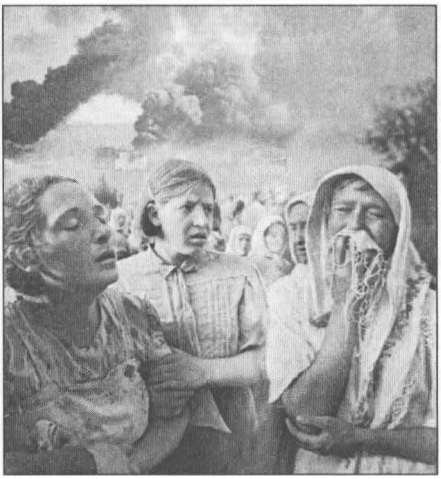
kaçınmasına rağmen, Temmuz 1942'de Sovyetler Birliği'ni konu alan en az dokuz film yapım aşamasındaydı ya da MGM, Columbia, United Artists, Twentieth Century-Fox ve Paramount gibi büyük stüdyolarca üzerinde düşünülmekteydi.[56] Sonunda beş önemli sinema filmi ortaya çıktı: *Polis Akademisi Moskova Görevi*, *Kuzey Yıldızı*, *Rusya Şarkısı*, *Üç Rus Kız* ve *Zafer Günleri*.

İkinci cephe olmadan savaşın kazanılamayacağına dair bir fikir birliği oluşturuluyordu. "En çok Ruslar savaşmış ve en çok Rus askeri ölmüştür," diye kabul edildikten sonra *Atlanta Constituton*, birçok Amerikan ocağına felâket getirecek olsa da "savaş kazanılacaksa" ikinci bir cephe "mutlaka olmalı,"iddiasında bulundu. Leland Stowe okuyuculara Sovyetler Birliği'nin sonsuza dek tek başına direnemeyeceğini hatırlattı: "Ruslar 13 ayda 4.500.000'dan fazla ölü, yaralı ve esir zayiatı gördü... İngiltere'nin yaklaşık üç yıllık savaşta verdiği kayıpların belki altı-yedi katı... I. Dünya Savaşı'nda Amerika'nın toplam kaybının 20 katı."[57] "Sovyet Rusya, savaşı kazanmak istiyorsak, ABD'nin bir müttefiki olarak vazgeçilmez, büyük bir güçtür...Rusya'nın mücadele veren milyonlarca insanı birdenbire sahneden çekilmiş olsa tek bir tanesinin yerine yenisi tedarik edilemez," diye vurguladı.[58]

Sovyet yanlılarının ve ikinci cephe yanlılarının sürekli yaylım ateşiyle Amerika halkı desteğini esirgemedi. Temmuz 1942'de Gallup, Amerikalıların %48'inin Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere'nin hemen saldırmasını isterken sadece %34'ünün Müttefikler güçlenene kadar beklemekten yana olduğunu bildirdi.[59] Amerikalılar arabalarının tamponuna "Acilen İkinci Cephe" yapıştırmaları yapıştırıyorlardı. Okuyucular gazeteleri, Avrupa'da Hitler'in güçlerine acil saldırı çağrısında bulundukları mektuplara boğuyordu. *Washington Post*'un yayımladığı birçok mektup arasında bir tanesi "tek başına direnen ve Nazi ordularını zorla gerileten cesur bir müttefikin görüntüsünden" esinlenerek, Büyük Britanya ve Amerika Birleşik Devletleri' "bir batı cephesi açıp Hitler'in güçlerini bölerek, Rus müttefikimizle birlikte bu dünya özgürlüğü ve medeniyet tehdidini ortadan kaldırsınlar," istiyordu.[60]

Her yönden destek oluşuyordu. Otuz sekiz CIO lideri Roosevelt'e "savaşı kazanmak ancak Batı Avrupa'da acilen toprak işgal etmekle garantilenir," dediler.[61] Beş gün sonra kuruluş New York'un Madison Square Parkı'nda ikinci cephe yanlısı bir miting düzenledi.[62] Amerikan Emek Federasyonu'nun (AFL) birçok üyesi mitinge destek verdi. New York Senatörü James Mead, Florida Senatörü Claude Pepper, New York Belediye Başkanı Fiorello LaGuardia ve New York Eyalet Temsilcisi Vito Marcantonio gibi seçilmiş yetkililer çoğunluğa katıldı.[63] Eylül ayında, yazar Dashiell Hammett, Amerikan Yazarlar Birliği altında, "ikinci bir cephenin hemen şimdi açılması için Başkan Roosevelt'i canla başla destekliyoruz," diye ilan eden

Amerikan gözlemciler Nazi işgalcileri püskürtmek için hem Kızıl Ordu'nun hem de Sovyet sivillerin gösterdiği "kahramanca" mücadeleyle özellikle ilgilendiler. Yukarıdan başlayarak saat yönünde: Bir grup kadın ve yaşlı erkek Almanların Moskova'ya ilerlemesine aksatmak için hendek kazıyor; Nazi saldırısı sırasında Ukrayna'nın Kiev kentinde toplanmış bir grup perişan kadın; Alman hava baskını sırasında Kiev'de bir sığınaktan bakan korkmuş çocuklar; Sovyetler Birliği'nde Kızıl Ordu askerleri.

beş yüz yazarın adını açıkladı.[64] Temsilci Marcantonio ve Komünist Parti başkanı Earl Browder'ın halka seslenişinde New York'un Union Meydanı'nda yirmi beş bin kişi toplandı.[65] 1940 Cumhuriyetçi Parti başkan adayı Wendell Willkie, Moskova'da Stalin'le yaptığı bir görüşmenin ardından desteğini açıkladı.[66]

Fakat halkın Avrupa'da ikinci bir cephe talebine rağmen, ABD ve İngiliz askerleri Kuzey Afrika'ya yöneldiler. Kendi haline bırakılan yeniden dirilmiş Kızıl Ordu, Stalingrad'ta Nazileri yenilgiye uğratarak savaşın seyrini tersine çevirdi. İki tarafta da bir milyondan fazla asker çarpışmaya girdi. General Friedrich Paulus komutasındaki Almanlar, Sovyetler Birliği'nin Kafkasya'daki zengin petrol yataklarını ele geçirmek için bastırıyordu. Mareşal Georgi Jukov önderliğindeki Sovyetler onları ne pahasına olursa olsun durdurmaya kararlıydı. Altı ay boyunca çok şiddetli bir savaş oldu, ölü sayısı korkunçtu. İki tarafın kaybı da bir milyonun dörtte üçünü aştı, sivil ölümleri de 40.000'den fazlaydı. Bu şaşırtıcı yenilgiden sonra Alman ordusu doğu cephesinden tamamen çekilmeye başladı. Yirmi üç generalin ve Altıncı Ordu'nun 91.000 askerinin teslim olmasıyla şaşkına dönen Hitler, "Savaş Tanrısı diğer tarafa geçti," diye sızlandı.[67]

24 Eylül 1942'de Amerika Birleşik Devletleri'nin, Rusya'nın Almanya'ya karşı verdiği mücadelede büyük baskısını biraz hafifletmek için Batı Avrupa'da ikinci bir cephe açmasını isteyen yirmi beş bin kişi New York'un Union Meydanı'nda toplandı.

Roosevelt ve Churchill Ocak 1943'te Kazablanka'da bir araya geldiklerinde ivme kaymıştı. Kızıl Ordu sürekli saldırıyor ve batıya doğru ilerliyordu. Roosevelt'in büyük yardımlarda bulunarak ve hemen bir ikinci cephe açarak Sovyet toprak taleplerine direnme stratejisi başarısız olmuştu. Bundan böyle Amerikalılar ve İngilizler Stalin'in kazanımlarını yalanlamaya çalışırken savunma durumunda olacaklardı. İşin daha da kötüsü Roosevelt ve Churchill, ikinci cepheyi bir kez daha erteleyerek ve milletlerini savaşın sonucunu belirlemede konunun tamamen dışında bırakarak Sicilya'ya bir çıkarma yapmaya karar verdiler.

Kızıl Ordu ilerlemeye devam etti ama bedelini de ağır ödedi. Kasım 1943'te Stalin, Rus Devrimi'nin yıldönümünü Sovyet devletinin varlığını sürdürmesini ve gelecekteki dirilişini kutlayan bir konuşmayla andı. Nazilerin katliamını ve yağmacılığını kınadı, Alman işgalcilere karşı intikam sözü verdi: "Almanlar ele geçirdikleri bölgelerde yüz binlerce vatandaşımızı yok etmiştir. Attila ordularının Ortaçağ barbarları gibi Alman şeytanlar tarlaları çiğniyor, köyleri ve kasabaları ateşe veriyor, sanayi işletmelerini ve kültürel kurumları yıkıyor... Halkımız bu suçlardan dolayı Alman şeytanları affetmeyecek."[68]

ABD başkanı ve Sovyet başbakanı Kasım 1943'te Tahran'da ilk kez bir araya geldi. Roosevelt Mart 1942'de Churchill'e şunları söylemişti: "Şahsen ben Stalin'i sizin Dışişleri Bakanlığı'nızdan ya da kendi Dışişleri Bakanlığı'mdan daha iyi idare edebilirim. Stalin tüm zirve insanlarınızın kişilik gücünden nefret ediyor. Benden daha çok hoşlandığını düşünüyor ve umarım böyle düşünmeye devam eder."[69] Churchill'i toplantının dışında tutmayı başaramayan Roosevelt, Stalin'in Sovyet Büyükelçiliği'nde kalma teklifini kabul etti. Roosevelt, Cruzon Hattı'nı Polonya'nın doğu sınırı olarak belirlemeye açık olduğunu daha önce gayri resmi şekilde bildirmişti. Bu jestlere rağmen, görüşmelerin ilk üç gününde Stalin'in soğuk ve mesafeli olduğunu gördü ve umut ettiği ilişkiyi geliştirmekte başarısız olmaktan korktu. Kişisel bir bağ oluşturmasını sağlayacak az çok sevimlilik ve espri kullanarak Stalin'e daha insani bir seviyede ulaşmaya karar verdi: Rooseveltçi diplomasi özelliği. Çalışma Bakanı Francis Perkins'e anlattı:

> Bütün gece düşündüm ve müthiş bir şey yapmam gerektiğine karar verdim... Rusların bizi [Winston ve ben] bizim anladığımız ama kendilerinin anlamadığı bir dille müzakere ederken görmekten rahatsız olduğunu seziyordum. O sabah toplantı salonuna doğru giderken Winston'a yetişip, "Winston, umarım yapacağım şeyden dolayı boğazıma yapışmazsınız," dedim. Winston purosunu oynatarak homurdandı... Toplantı salonuna girer girmez başladım. Stalin'le özel konuştum. Daha önce söylediklerimden farklı bir şey söylemedim ama konuşmamız oldukça sıkı fıkı ve gizli görünüyordu, o kadar ki diğer Ruslar da dinlemek için

bize kulak verdi. Stalin'in yüzü hâlâ gülmüyordu. Sonra ben elimi ağzıma siper ederek fısıldadım (ki tabii ki tercüme edilmesi gerekiyordu): "Winston bu sabah çok huysuz, tersinden kalkmış." Stalin'in gözlerinde belli belirsiz bir gülümseme belirirdi ve ben doğru yolda olduğuma karar verdim. Toplantı masasına geçer geçmez Churchill'e İngilizliği, İngiliz karakterini temsil eden kurgusal karakterleri Boğa John (John Bull), puroları ve alışkanlıklarıyla ilgili şaka yollu takılmaya başladım. Yaptığım şey Stalin'i iyi yönde etkiledi. Winston'ın yüzü kızarıyor, kaşlarını çatıyordu. O kızıp somurttukça Stalin gülüyordu. Sonunda Stalin kendini tutamayıp içten bir kahkaha attı ve ben üç gündür ilk kez bir umut görüyordum. Churchill'e sataşmayı sürdürüyordum Stalin artık benimle birlikte gülüyordu, işte o zaman ona "Joe Amca" dedim. Bunu bir gün önce söylemiş olsaydım küstah olduğumu düşünürdü ama o gün güldü ve gelip elimi sıktı. O andan itibaren ilişkilerimiz özel oldu ve Stalin'in kendisi de zaman zaman espriler yaptı. Buzlar erimişti, dost ve kardeş gibi konuşuyorduk.[70]

Roosevelt Tahran'da önemli yol kat etti. Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere uzun zamandır ertelenen ikinci cepheyi gelecek bahar açma sözü verdiler. Stalin, Almanya kırılır kırılmaz Japonya'ya karşı savaş açmayı kabul etti. Roosevelt, Stalin'den bunu dünya kamuoyunu rencide etmeyecek şekilde sağduyuyla gerçekleştirmesini rica ederek, Sovyetlerin Doğu Avrupa'da istediği toprak değişikliğine razı oldu. Ayrıca Sovyetlerin Baltık devletlerinde halkoylaması yapmasını da önerdi ama Stalin bu teklifi reddetti. Roosevelt, bu ülkelerin geleceğini şekillendirmede Sovyetlere büyük serbestlik tanıyacağını belirtti. Konferanstan Stalin'le pekiştirdiği güvenin Sovyet liderinin taleplerini azaltacağı ve onu Doğu Avrupa'da SSCB dostu hükümetler çıkaracak serbest seçimler için ikna edeceğine dair ümitli ayrıldı.

Kızıl Ordu Ocak 1944'te Polonya'ya ilerledi. O ay Stimson Dışişleri Bakanı Hull ile Polonya'nın geleceğini tartışıyordu. Hull, "zorla ilhak etmek yok" prensibi belirlemenin gerekli olduğunu düşünüyordu. Stimson anlattı: "Bundan daha gerçekçi başka şeyler düşünmemiz gerektiğini sanıyordum, Rusları harekete geçirecek görüşler gibi mesela: (a) bizi savaşı kaybetmekten kurtardığı; 1914'ten önce Varşova dahil Almanya'ya kadar Polonya'nın tamamına sahip olduğu ve kendisine iade edilmesini istemediği."[71]

Sovyetler Birliği hemen Polonya'nın Lublin şehrinde Londra'daki sürgün hükümetin temsilcilerini saymayan bir dost hükümet kurdu. Aynı yıl Kızıl Ordu Romanya, Bulgaristan ve Macaristan'a ilerledi. Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere işgalde kendilerine sadece sembolik bir rol verilmesinden yakınınca Stalin, İtalya'nın işgalinde de Sovyetler Birliği'ne sadece göstermelik bir rol verildiği yanıtını verdi.

Uzun zamandır beklenen ikinci cephe, söz verilmesinin üzerinden bir buçuk yıl sonra, nihayet 6 Haziran 1944 tarihinde açıldı. 100.000'den fazla Müttefik askeri ve 30.000 askeri araçla Fransa'nın Normandi'ya sahiline çıkarma yapıldı. Çıkartma sırasında dokuz bin adam öldü. Bu noktada, Sovyetler yaşadıkları feci kayıplara rağmen, Orta Avrupa'nın büyük bölümünü işgal ediyordu. Şimdi Müttefik kuvvetler Almanya'ya hem doğudan hem de batıdan yaklaşıyordu. Zafer yakındı.

Buraya kadar, Sovyetler Birliği Alman askerleriyle neredeyse tek başına mücadele etmişti. Normandiya istilasına kadar Amerikalılar ve İngilizler birlikte on tümenden fazlasıyla karşılaşmazken, Kızıl Ordu iki yüzden fazla düşman tümeniyle devamlı olarak çarpışmaya giriyordu. Churchill itiraf ediyordu. "Alman savaş makinesinin gücünü kıran Rus Ordusu'ydu." Almanya doğu cephesinde 6 milyon, batı cephesinde ve Akdeniz'de de yaklaşık 1 milyon adam kaybetti.[72]

Savaş alanında mücadele şiddetlendikçe komite toplantı odalarında barış planları hız kazanıyordu. Amerika Birleşik Devletleri savaş sonrası kapitalist ekonomik düzeni planlamak üzere dost hükümetleri New Hempshire eyaletinin küçük bir beldesi olan Bretton Woods'a davet etti. Konferansa katılanlar ABD'nin iki büyük ekonomik kurum oluşturma planlarını onayladı: 7.6 milyar dolar başlangıç finansmanıyla kalkınma niyetli Dünya Bankası ve 7.3 milyar dolarla finans niyetli Uluslararası Para Fonu. Dünya altınının üçte ikisine hâkim olan Amerika Birleşik Devletleri, ABD'nin ekonomik üstünlüğünün öngörülebilir gelecekte devam edeceğini ve Birleşik Devletleri'nin dünyanın bankası haline geleceğini temin ederek, Bretton Woods sisteminin hem altına hem de ABD dolarına dayanması için ısrar etti. Sovyet temsilcileri konferansa katıldı ancak daha sonra oluşturmuş oldukları kurumların "Wall Street şubeleri" olduğunu iddia ederek, nihai anlaşmaları onaylamayı reddetti.[73] Bir Sovyet yetkilisi Bretton Woods kurumları için "ilk bakışta lezzetli bir mantar gibi görünüyordu ama inceledikten sonra zehirli bir mantar olduğu ortaya çıktı," yorumunu yaptı.[74] İngilizler bu yeni düzenin özel alanlarını daha fazla yıpratacağını anladılar. Churchill 1942'nin sonlarında "Ben İngiliz İmparatorluğu'nun tavsiyesini yapan ilk kraliyet başkanı olmayacağım," demişti ama dağılış sürecini o da görecekti.[75]

Roosevelt'in savaş sırasındaki sömürgecilik karşıtı çabalarının samimiyetini sorgulayanlar olmuştur. Roosevelt hiçbir zaman Başkan Yardımcısı Wallace kadar sömürge karşıtı hırslı bir mücadeleci olmamasına rağmen, sömürgecilerin boyun eğdirdikleri halklara insafsız ve insanlık dışı muamelesine sürekli öfke püskürüyordu. Elliot Roosevelt 1941'de babasının "sinirli" Churchill'e söylediği sert sözleri bildirdi: "Faşist köleliğe karşı savaş verirken dünyadaki insanları çağdışı bir sömürge

politikasından kurtarmaya çalışmadığımıza inanamıyorum." Roosevelt, Hindistan'da ve ötesinde İngiltere egemenliğini sonlandırması için Churchill'e baskı yapıyordu.[76] Şubat 1944'te bir basın toplantısında Roosevelt, önceki yıl ziyaret ettiği Batı Afrika Gambiya'daki İngiliz sömürge yönetimini şiddetle eleştirdi. "Hayatımda gördüğüm en korkunç şeydi," dedi. "Yerliler bizden beş bin yıl geride... İngilizler iki yüz yıldır orada. İngilizler Gambiya'ya verdikleri her dolar için on dolar almış. O insanların sömürüldüğü apaçık ortada."[77]

Roosevelt her fırsatta, sömürge devletleri bağımsızlığa hazırlayacak bir savaş sonrası vesayet sisteminden bahsediyordu. Bu sistemden ilk faydalanacak olanlardan biri, Churchill ve Charles de Gaulle'nin talep ettikleri gibi savaştan sonra Fransızlara geri verilmemesi için ısrar ettiği Hindiçin olacaktı. Ekim 1944'te Dışişleri Bakanı Cordell Hull'a, "Hindiçin Fransa'ya geri verilmemeli," dedi. "Ülke, üç milyon yerli, yaklaşık yüz yıldır Fransa'nın elinde ve insanlar başta olduklarından daha yoksul... Hindiçin halkı bundan daha iyisini hak ediyor."[78] Churchill, Roosevelt'in Hindiçin'i tam ölçekli koloni özgürleştirme baskısı için bir kama olarak kullanmasından korkuyordu. Churchill böyle bir olasılığı düşünmeyeceğini açıkça ifade etti. 1944'te Eden'e şunları söyledi: "Dominyonlarda ya da Kolonilerde İngiliz egemenliğini etkileyecek bildiriler için sıkıştırılmamız ya da ikna edilmemiz söz konusu olamaz... 'İngiliz İmparatorluğu'na Dokunma' bizim ilkemizdir ve bu ilke evdeki acıklı hikâye tüccarlarını ya da çeşitli yabancıları memnun etmek için sarsılmamalı ve kirletilmemelidir." Kolonileri özgürleştirme çabalarında Stalin'in desteğini almasına rağmen, Roosevelt, Büyük Britanya'yla savaş ittifakının bozulmasından endişe ederek bu konuda saldırgan bir tutumla ısrar etmekten vazgeçti. Uzun vadede daha az gerekçe ve daha trajik sonuçlara rağmen, Hindiçin konusunda kararlı biçimde baskı yapmaktan bile geri durdu. Ancak, 5 Nisan'da, ölümünden tam bir hafta önce Georgia'da Warm Sprins şehrinde yaptığı son basın toplantısında Roosevelt, Filipinli devlet adamı Sergio Osmeña eşliğinde Japon askerleri Filipinler'den çıkarılır çıkarılmaz Amerika Birleşik Devletleri'nin Filipinli insanlara "hemen" bağımsızlık vereceğine söz verdi.[79] Churchill, ABD'nin savaştan sonra Hindistan'a bağımsızlığının vermek için yaptığı baskıya karşı koymayı başarmıştı ama Hindistan halkı harekete geçince bu zafer bile kısa ömürlü olacaktı.

Resmi imparatorluklar ve kapalı ticaret alanları dünyası bir gecede yok olmayacak olsa da, ABD ekonomi canavarı, Avrupa ve Asya'nın savaş yorgunu ekonomileri arasından hiçbir rakibe tahammül edemezdi. Ve yeni güçlendirilmiş doları desteklemek ABD ordusu için muazzam bir güç olacaktı. Roosevelt askeri danışmanlarının politika belirlemede önemli bir rol oynamasına izin veriyordu. 1942'nin başında Kurmay Başkanları Ortak Kurulu'nu kurdu. Temmuz ayında Amiral William

Leahy'yi kendi özel kurmayı ve Müşterek Kurmaylar için irtibat subayı olmakla görevlendirdi. İstihbarat konusunda Ordu Kurmay Başkanı General George C. Marshall'a da çok güveniyordu.

Savaş Dairesi'nin yeni görevini ve ABD'nin büyük askeri gücünü simgeleyecek görkemli yeni bir merkeze ihtiyacı vardı. 1941 yazında Savaş Bakanlığı'nın 24.000 sivil ve askeri çalışanı yedi farklı binada faaliyet gösteriyordu. Tuğgeneral Brehon Burke Somervell Stimson'a herkesi aynı çatı altında toplamanın verimliliklerini %25 ila %40 arasında artıracağını söyledi.[80] Virginia'nın Arlington ilçesindeki yeni genel merkezin inşaatına 11 Eylül 1941 tarihinde başlandı. Mimarlar, yeri değiştirilmiş olsa bile eski yere uygun olması için seçilmiş olan beşgen şeklini korudular. Binanın ilk sakinleri Nisan 1942'de taşınmaya başladı ama inşaat bir sonraki yıl Ocak ayında ancak tamamlanabildi. Bu büyük inşaat projesinden sorumlu Albay Leslie Groves daha sonra savaş çabasında aldığı başka bir görevle daha çok ün yapacaktı. İnşaat bittiğinde, ekseriyetle penceresiz olan Pentagon, 29 dönümlük bir arazi üzerinde kurulu, 17,5 kilometrelik koridorlarıyla ülkenin en büyük ofis binasıydı. Ziyaretçiler hep kayboluyordu ve teslimatçıların, birileri imdadına yetişene kadar üç gün boyunca koridorlarda dolaştığı söyleniyordu.[81]

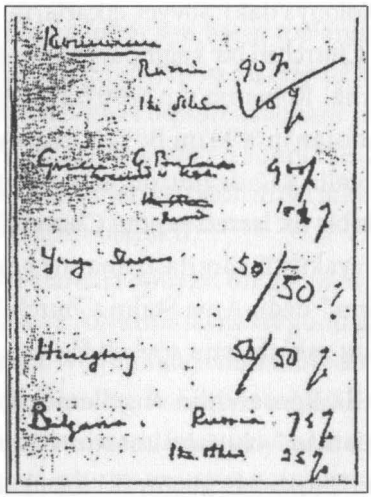
Churchill ve Stalin Ekim 1944'te Moskova'da buluştular. Görüşmenin kod adı Tolstoy'du. Churchill Polonya'yla ilgili çıkmazı çözmeyi umut ediyordu. Sovyetler Birliği ABD Büyükelçisi Averill Harriman toplantıda "gözlemci" olarak bulunacaktı, ancak iki lider en önemli meseleyi görüşürken orada değildi. Kremlin'de bir şöminenin önünde otururken Churchill, en sevdiği Polonya fıkralarını anlatıyordu. Sonra iki lider Balkanlar'daki İngiliz ve Sovyet nüfuz alanlarını belirlemeye ve Batı'nın Polonya'daki Sovyet çıkarlarını tanıması için ön hazırlıkları yapmaya koyuldular. Churchill bir kâğıt parçasının arkasına her devletin alacağı payı yazdı: Sovyetler Birliği Romanya'nın %90'nını, Macaristan ve Bulgaristan'ın %75'ini alacaktır; Yunanistan'ın %90'ını Büyük Britanya alacaktır. Yugoslavya yarı yarıya paylaşılacaktır. Stalin kâğıdı aldı, duraksadı ve Churchill'e geri vermeden önce üzerine mavi kalemle bir tik işareti koydu. Churchill, "milyonların kaderini belirleyecek bu tür konuları ayaküstü kararlaştırmamız gelecekte fazlasıyla menfi karşılanmaz mı, kâğıdı yakalım," dedi. Ama Stalin Churchill'in "münasebetsiz belge" dediği tarihi kâğıt parçasını saklamasını söyledi.[82]

Bu, tam da Roosevelt'in engellemek için yola çıktığı türden bir anlaşmaydı. Hull, "etki alanları" oluşturulmasına karşı çıktı. Churchill, ABD'nin ikiyüzlülüğünü kınadı: "Başka bir gücün iki katı kadar güçlü bir donanmaya sahip olmak

'güç siyaseti' midir?... Dünyadaki tüm altını bir mağarada gömülü tutmak 'güç siyaseti' midir? Değilse, 'güç siyaseti' nedir?"[83]

Stalin anlaşmadaki payını hemen aldı. İngiliz askerleri, Nazilerin gizlice direnişe geçmesine öncülük etmiş olan Komünistlerin monarşiyi geri isteyen gerici güçlerle iktidar için mücadele ettikleri Yunanistan'da sol kanat ayaklanmalarını acımasızca bastırırken, Stalin, Aralık 1944'te kenara çekildi. Büyük Britanya monarşistleri destekliyordu. Rum halkının çoğu onlara destek çıksa da, Stalin solcuları desteklemeyi reddetti. İngiltere'nin tutumu ABD kamuoyunu şok etti.

Roosevelt, Stalin ve Churchill Şubat 1945'te Karadeniz kıyısındaki sahil şehri Yalta'da ikinci kez bir araya geldiler. Belçika'da Bulge Savaşı hâlâ tüm şiddetiyle devam ediyordu ve Pasifik'te de çarpışmalar yoğunlaşmıştı ama yine de savaşın Müttefiklerin lehine döndüğü açıktı. Savaş sonrası planlara son şeklini vermenin zamanı gelmişti. Sovyetler Birliği otorite konumundaydı. Kızıl Ordu Romanya'yı, Çekoslovakya'yı, Macaristan'ı, Bulgaristan'ı ve Yugoslavya'yı işgal etti. Berlin'e doğru yaklaşıyordu. Temelde farklı jeopolitik ve stratejik görüşler yansıtan Müttefikler arasında derin uçurumlar ortaya çıkmıştı. Sovyetler Birliği için ülkesinin güvenliğini sağlamak başta geliyordu. İngiltere imparatorluğunu koruma çabasındaydı. Amerika Birleşik Devletleri, Pasifik savaşını sonlandırmada, ABD ticaret ve yatırımına açık olacak bir dünya ekonomisi biçimlendirmede ve barışı sağlamak için Birleşmiş Milletler birliği oluşturmada Sovyetlerin yardımını istiyordu. SSCB, Alman işgalini bozguna uğratmada çok büyük bir bedel ödemişti. Milyonlarca askeri ve sivil vatandaşı öldü, ülkenin yarısından fazlası da yıkıntılar içindeydi. Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere Sovyetlere Almanya'yı yenmesi için yardım etmişlerdi

Churchill ve Stalin Ekim 1944'te Moskova'da yaptıkları gizli bir toplantıda savaş sonrası Avrupa'da İngiliz ve Sovyet nüfuz alanları için bu kâğıt parçasına bir anlaşma taslağı hazırladılar.

ama onların gösterdiği çaba ve elde edilen zarar Sovyet müttefiklerininkinin yanında sönük kalıyordu.

Amerika Birleşik Devletleri aslında savaştan ekonomik ve askeri açıdan her zamankinden daha güçlü çıkmıştı. Fakat savaşın en yoğun olduğu zamanda Stalin'e yardım ve destek sözünü tutmamış olması diplomatik gücünü tehlikeye sokuyordu. Yine de elinde büyük bir koz daha vardı: Sovyetlerin mahvolan devletlerini yeniden inşa etmeleri için savaş sonrası ekonomik yardım vaadi. Bir zamanların güçlü İngilizleri en zayıf konumda olduğuna göre, artık talepleri için özgürce ısrar etmeleri mümkün değildi. Büyük Britanya savaş sonrası dünyada büyük güç statüsünü korumak için şimdi ABD'nin iyi niyetine ve cömertliğine bel bağlamış durumdaydı. Yelta'da ortaya çıkan anlaşmazlıklar sonunda ittifakı bozacaktı. Ama bu gerginlikler ne birliğin kamu ekranında yansıtılacak ne de uzun savaş yıllarından sonra iyi bir haber bekleyen dünya çapındaki vatandaşların coşkulu tepkisinde görülecekti.

Yalta'da sekiz genel kurul toplantısının yedisinde odak noktası olan Polonya tartışmasında bu fikir ayrılıkları son buldu. "Polonya sorunu sadece bir onur meselesi değil, aynı zamanda bir güvenlik meselesi de. Polonya tarih boyunca düşmanın Rusya'ya geçişte kullandığı bir koridor olmuştur," dedi Stalin. Bu, "Sovyetler Birliği için ölüm kalım" meselesiydi.[84]

Stalin, Lublin şehrinin doğusunu yöneten Komünist liderliğindeki hükümetin geçici Polonya iktidarı tanınmasını istiyordu. Bu hükümetin iç muhalefet üzerindeki baskısı bir iç savaşın başlamasına yol açmıştı. Roosevelt ve Churchill, üyeleri arasında en kinli komünist karşıtlarının olduğu Londra merkezli sürgünde bir hükümetten yanaydılar. Stalin'se onları terörist olarak görüyordu... Bu, Stalin'in 1940'ta Katyn Ormanı'nda binlerce Polonyalı subayı öldürmekle ve 1944'te Almanlar Varşova İsyanı'nı bastırırken Kızıl Ordu'ya Vistula kıyısında beklemelerini söylemekle çifte zulme uğrattığı Londra'daki Polonyalıları zayıflatmak olurdu.

Üç lider, bir Ulusal Birlik Geçici Polonya Hükümeti kurmak konusunda uzlaştı. Anlaşma, "Şu anda Polonya'da faaliyet gösteren Geçici Hükümet, Polonya'daki ve yurtdışındaki Polonyalı demokratik liderlerin katılımıyla daha geniş bir demokratik esas üzerinde yeniden düzenlenmeli," şartını bildiriyordu. Daha sonra İngiliz, ABD ve Sovyet büyükelçileri Polonyalı liderlerle görüşecek ve tüm "demokratik ve Nazi karşıtı partilere" açık özgür seçimler yapılacaktı.[85] Üç lider, Londra'daki Polonyalıların itirazlarına rağmen, doğu sınırı olarak Curzon Hattı konusunda anlaştılar ancak, Polonya'nın batı sınırı konusunda aynı fikirde değillerdi ve kararı daha sonraya bıraktılar. Anlaşmalar kuşkusuz belirsizdi. İspanyol-Amerikan Savaşı'nda ve I. Dünya Savaşı'nda görev almış, Filipinler'de, Çin'de, Panama ve Nikaragua'da

kalmış ve Roosevelt'in kurmayı olarak hizmet etmek için emekliliğini geri çeviren Amiral Leahy, Roosevelt'i uyardı. "Her madde çok esnekti. Ruslar hiçbir maddeyi çiğnemeden Yalta'dan Washington'a kadar esnetebilirdi." Roosevelt de aynı fikirdeydi. "Biliyorum, Bill... Biliyorum. Ama şu anda Polonya için yapabileceğimin en iyisi bu."[86]

Roosevelt Tahran'da Stalin'e yazdığı özel bir notta "Birleşik Devletler Polonya'da çıkarlarınıza ters düşecek bir geçici yönetimi hiçbir şekilde desteklemeyecek," sözünü veriyordu.[87] Ancak, ödünsüz anti Komünistler olan Londra'daki Polonyalılar Stalin'in Sovyet çıkarları algısına kesinlikle düşmandı.

Roosevelt, Yelta'da çok az etkisi olduğunu anladı. Stalin'i özgür seçimler yoluyla belli temsilci hükümetler kurmayı vaat eden "Kurtarılmış Avrupa Bildirgesi'ni" kabul etmeye ikna etmek konusunda daha heyecanlıydı. Almanya üzerinde aynı görüşlerde olmasalar da II. Dünya Savaşı Müttefikleri üç büyük lider çok yakında ele geçirilecek devleti biri Fransa'nın kontrolünde olacak dört askeri bölgeye bölme hususunda karara vardılar. Savaş sonrası Alman tazminatı konusunda uzlaşma sağlayamayınca bir tazminat komisyonu kurmaya karar verdiler. Komisyon tartışmalarını, yarısı Sovyetler Birliği'ne gidecek 20 milyar dolarlık bir rakam üzerinde temellendirebilecekti. Stalin, Avrupa'da savaşın sona ermesinden üç ay sonra Japonya'ya karşı savaşa girmeyi kabul etti. Buna karşılık, Amerika Birleşik Devletleri Doğu Asya'da, Rusya'nın 1904-05 Rus-Japon Savaşı'nda Japonya'ya karşı kaybetmiş olduklarının büyük kısmını geri kazandıran bölgesel ve ekonomik imtiyazlar sözü verdi.

Yalta'dan gelen haberler, onlarca yıldır görülmeyen türden bir iyimserlik meydana getirdi. Eski Başkan Herbert Hoover konferans için "dünya için büyük bir umut" dedi. Daha ileride meşhur *Üçüncü Reich'ın Yükselişi ve Düşüşü* (Orijinal adı: The Rise and Fall of the Third Reich) kitabını yazan CBC'nin savaş muhabiri William Shirer, "insanlık tarihinde bir dönüm noktası" olduğunu ilan etti.[88] Roosevelt geri dönünce Kongre'de şunları söyledi:

> Kırım'daki konferansın tarihimizde ve dolayısıyla da dünya tarihinde bir dönüm noktası olmasını umut ediyorum... Dünya işbirliği için sorumluluk almak zorundayız, yoksa başka bir dünya çatışmasının sorumluluğunu taşımak zorunda kalacağız... Kalıcı bir barış yapısının başlangıcındayız. Bunu Tanrı'nın da yardımıyla birlikte kuruyoruz. Sizinkiler ve benimkiler de dahil, çocuklarımız ve torunlarımızın, dünyadaki bütün çocukların ve torunların daha iyi bir dünyada yaşayabilmesi için böyle bir şey yapıyoruz. Size verebileceğim en iyi mesaj bu çünkü bunu çok derinden hissediyorum ve biliyorum ki hepiniz bugün bunu hissediyorsunuz ve gelecekte de hissedeceksiniz.[89]

Roosevelt'in danışmanı ve sırdaşı Harry Hopkins, Yalta sonrası coşkusunu paylaştı:

> Bunun hepimizin gelmesi için dualar ettiği ve yıllardır konuştuğu günün doğuşu olduğuna gerçekten yürekten inandık. Barışın ilk büyük zaferini kazandığımızdan kesinlikle emindik. Ve "biz" derken hepimizi, tüm uygar insan ırkını kastediyorum. [Sovyetler] akılcı ve sağduyulu olduklarını kanıtlamışlardır. Başkanın ya da bizlerden herhangi birinin aklında, hayal edebileceğimiz bir gelecekte onlarla birlikte yaşayabileceğimize ve barış içinde geçinebileceğimize dair hiçbir şüphe kalmadı. Şöyle bir düzeltme yapmam gerekiyor: Sanırım hepimizin aklında Stalin'e bir şey olması halinde sonuçların ne olacağını kestirebilmeye dair bir kuşku var. Makul, mantıklı ve anlayışlı olduğuna güvenebileceğimizden emindik ama Kremlin'de arkasında kimin ya da neyin olabileceğinden asla emin olamayız.[90]

Sovyetler Yalta sonrası sevinci paylaşıyorlardı ama Roosevelt'ten sonra gelecek olan adam hakkında emin olamazlardı. Roosevelt'in Kongre'deki konuşmasını dinleyenler başkanın sağlığının hızla kötüye gittiğini fark ettiler. Seyahat sonrasında bitkin düşen Roosevelt, başkanlığı süresince ilk kez Kongre'ye ayakta değil, otururak seslendi. Sonraki haftalarda Sovyetlerle Polonya ve başka meseleler hakkında anlaşmazlıklar çıkınca başkana ilişkinin geleceğine dair can sıkıcı sorular yöneltildi.

Şubat 1945, üç lider, Polonya'nın ve Avrupa'nın geri kalanının geleceği üzerinde ciddi fikir anlaşmazlıklarını aşıp hem ABD'de hem Sovyetler Birliği'nde iyimserlik doğuran bir dizi anlaşma yaptıkları Yalta'da.

Ama o, üç devletin barış ve dostluk içinde birlikte çalışmaya devam edeceği umudunu hiç kaybetmedi. Churchill'e gönderdiği son telgrafında şunları yazdı: "Sovyet problemini olabildiğince azaltmaya çalıştım. Çünkü bu problem şu veya bu şekilde her gün ortaya çıktı ve bunların büyük kısmı çözüldü." [91]

1944 seçimlerinden sonra başkan yardımcısı olarak Wallace'ın yerine geçen Harry Truman 12 Nisan 1945'te Kongre Başkanı Sam Rayburn'un kongre binasındaki ofisine poker oynamaya ve son viski sevkıyatının miktarını azaltmaya gitti. Geri döndüğü gibi hemen Beyaz Saray'da Steve Early'yi araması söylendi. Early ondan acilen gelmesini istedi. Beyaz Saray'da Eleanor Roosevelt Truman'a başkanın öldüğünü haber verdi. Truman ilk şoku atlattıktan sonra üzüntüsünü dile getirdi ve yapabileceği bir şey olup olmadığını sordu. Bayan Roosevelt'in yanıtı şu oldu: "Asıl bizim sizin için yapabileceğimiz bir şey var mı? Şu an başı dertte olan sizsiniz."[92]

Truman o an için son derece hazırlıksızdı. Başkan yardımcısı olarak görev yaptığı seksen iki gün boyunca Roosevelt'le sadece iki kez görüşmüştü ve görüşmelerde devletin karşı karşıya olduğu önemli meseleler hakkında konuşmamışlardı. Aslında, Roosevelt'in de üst düzey yetkililerden birinin de devletin bir atom bombası yaptığını Truman'a hiç söylememiş olması, hayret vericiydi. Görevdeki ilk gününde yeni başkan kongre binasının önünde bir grup gazeteciyle burun burna geldi. Gazetecilerden birinin görevdeki ilk gününün nasıl geçtiğini sorması üzerine Truman'ın cevabı şu oldu: "Beyler, dua ediyorsanız, şimdi benim için dua edin. Aranızda üzerine saman balyası düşen oldu mu, bilmiyorum ama dün bana olanları söylediklerinde ay, yıldızlar ve tüm gezegenlerüzerime düşmüş gibi hissettim. İşim, insanın başına gelebilecek en korkunç sorumlulukları gerektiriyor." Bir gazeteci "İyi şanslar, Sayın Başkan!" diye bağırınca Truman, "Keşke bana böyle seslenmek zorunda olmasaydınız," diye karşılık verdi.[93] Bu, Truman'a has sahte bir tevazu değildi. Samimi olarak çok zor bir durumda olduğunu hissediyordu ve konuştuğu herkese tüm bunların bir hata olduğunu, başkan olma vasfını taşımadığını söylüyordu.

Kendi eğilimleri ve hazırlıksız oluşu göz önünde tutulursa, Stimson, Wallace ve diğerleri Truman'ın bazı tavizsizlerden kolayca etkilenebileceğinden endişe ediyorlardı. Stimson en büyük baskının Churchill'den geleceğini tahmin ediyordu ve Marshall'ı uyardı: "Şimdi başkanlık koltuğunda yeni biri oturduğuna göre İngiltere ve Amerika arasında geçmişteki fikir ayrılıklarının arka planı konusunda bilgilendirildiğini görmek için dikkatli olmalıyız."[94]

Roosevelt 16 Mart tarihli kabine toplantısında belki de en önemli fikir ayrılığını dile getirmişti. Forrestal toplantıya katılamadı, ancak Bakan Yardımcısı H. Struve Hensel oradaydı ve notlar aldı. Forrestal günlüğünde bu notlara yer verdi:

Harry S. Truman, Roosevelt'in ölümünün ardından Beyaz Saray'da görev yemini ediyor. Yeni başkan o an için son derece hazırlıksızdı.

Başkan İngiliz ilişkileriyle ilgili önemli güçlüklere değindi. Şaka yollu da olsa İngilizlerin Amerika Birleşik Devletleri'nin her an Ruslarla bir savaşa girmesini çok istediklerini ve onun görüşüne göre İngilizlerin planına uymanın sona doğru gitmek olduğunu belirtti.[95]

Yeni başkanın 13 Nisan'da ilk görüştüğü kişi Dışişleri Bakanı Edward Stettinius'tu. Eski ödünç yasası yöneticisi Truman'ın dünyada neler olup bittiğini öğrenme isteği üzerine bunu üstlenmeyi seve seve kabul etti. Stettinius, Roosevelt üzerinde çok fazla etkiye sahip olmamıştı. Aslında pek çok kişi onu zekâ ve şahsiyeti önemsiz bir gibi görüyordu. Roosevelt'in yakın bir arkadaşı, "Dışişleri Bakanı dediğin okumayı, yazmayı ve konuşmayı bilmeli. Hepsini yapamayabilir ama Stettinius hiçbirini yapamıyor," demişti.[96] Stettinius Truman'a bir Sovyet düzenbazlığı ve hainliği tablosu çizdi. Aynı gün kısa bir notta Sovyetlerin Yalta'dan beri "neredeyse her büyük sorunda katı ve uzlaşmaz bir tavır takınıyorlar," diye belirtti. Onları kurtarılmış bölgelerde tek taraflı hareket etmekle suçladı ve Churchill'in kendini bu meselelerde her zamankinden daha güçlü konumda hissettiğini söyledi.[97] Churchill, gerek telgraflarında gerekse Dışişleri Bakanı Anthony Eden'ın Washington'a yaptığı acil ziyaretinde bu fikri doğrulayacak hiçbir şey yapmadı. Amerika Birleşik Devletleri İngiliz büyükelçisi Lord Halifax Truman'ı değerlendirdi ve yeni başkanın dört bir

tarafı "Missouri Bölge adliyesi çaplı" arkadaşlarla çevrili "dürüst ve çalışkan sıradan bir adam... İyi niyetli söylemde amatör bir beceriksiz" olduğuna karar verdi.[98]

Truman, aynı gün öğleden sonra Senato'daki eski akıl hocası James F. "Jimmy" Byrnes ile bir araya geldi. Sefil cehaletini itiraf eden Truman, Byrnes'e "Tahran'dan Yalta'ya kadar" her şeyi ve "dünyada olup biten her şeyi" anlatması için yalvardı.[99] Byrnes Yalta'da ABD heyetinin bir parçası olduğundan Truman'ın onun olanlar hakkında doğru bilgiye sahip olduğunu sanıyordu. Truman öyle olmadığını aylar sonra anlayacaktı. Bu ve sonraki toplantılarda Byrnes, Stettinius'un Sopvyetlerin Yalta Anlaşması'nı bozdukları ve Truman'ın onlara karşı kararlı ve uzlaşmaz olması gerektiğiyle ilgili söylediklerini pekiştirdi. Ayrıca Truman'a, "savaşın sonunda bize kendi şartlarımızı kabul ettirme konumu kazandırabilir,"[100] diye tahmin ettiği atom bombası hakkında ilk gerçek brifingini de verdi. Amerika Birleşik Devletleri'nin şartlarını kime kabul ettireceğini tam olarak belirtmedi. Truman, Byrnes'e o kadar çok güveniyordu ki Stettinius Birleşmiş Milletler işine el atar atmaz kendisini dışişleri bakanı yapma niyetini açıkladı. Truman'ın yakın arkadaşı ve randevular sekreteri Matthew Connelly daha sonra şöyle yazdı: "Sayın Byrnes Güney Karolina'dan geldi ve Bay Truman'la görüştü ve hemen yönetimi ele alacağına karar verdi. Korkarım Bay Truman Sayın Byrnes'e göre bir hiçti, çünkü Sayın Byrnes üstün zekâya sahip olduğunu düşünüyordu."[101] Üstün zekâlıydı belki ama savaş sonrası dünyayı şekillendirmek için çok şey yapacak bu alışılmadık ikili arasında Truman daha fazla eğitim almıştı. En azından liseden mezun olmuştu. Oysa Byrnes okulu on dört yaşında bırakmıştı.

Büyükelçi Harriman Kremlin'de Stalin'i ziyaret etti ve Roosevelt'in ölümünün Sovyet lideri derinden sarsmış olduğunu gördü. Stalin Harriman'ın elini tutarak Roosevelt'in vefatının insanlık için büyük bir kayıp olduğunu dile getirdi ve Harriman'dan Bayan Roosevelt'e ve Roosevelt'in çocuklarına en derin taziyelerini iletmesini istedi. Harriman Stalin'i kendisinin "söz değil, eylem adamı" olarak tanımladığı Başkan Truman'la da aynı derecede güçlü bir ilişki geliştirebileceklerine inandırmaya çalıştı. Stalin, "Roosevelt öldü ama ülküsü yaşamaya devam etmeli. Hepimiz tüm gücümüzle ve tüm irademizle Başkan Truman'ı destekleyeceğiz," cevabını verdi.[102] Genelde şüpheci biri olarak bilinen Harriman, Stalin'in duygu derinliğinden fazlasıyla etkilendi.

Molotov, Birleşmiş Milletler'in açılışı için San Francisco'ya gitmeden önce Washington'a uğradı. Yeni başkanla doğrudan doğruya konuşmak istiyordu. Harriman da Washington'a koştu. Niyeti, Sovyet dışişleri bakanıyla yapacağı görüşme öncesinde Truman'a ulaşmaktı. Tam vaktinde geldi ve Truman'ı Amerika Birleşik

Truman, James Byrnes (solda) ve Henry Wallace ile birlikte Roosevelt'in cenaze töreninde. Senatörken Truman'ın akıl hocası olan Byrnes, yeni başkanın en yakın dış politika danışmanı oldu. Daha sonra Truman'ı Wallace'ı kabinesinden atmaya ikna etmeye yardım edecekti.

Devletleri'nin bir "barbar Avrupa istilası" ile karşı karşıya olduğu konusunda uyardı ve ondan kararlı durup Molotov'a "Polonya meselesiyle ilgili olarak itilip kakılmayı kabul edemeyiz," demesini istedi.[103] Harriman, Truman'ın Churchill ve Eden'dan almış olduğu aklı sağlamlaştırdı. Sovyetler Birliği bir ülke üzerindeki kontrolünü büyütüp kendi sistemini yürürlüğe koyar koymaz gizli polisin harekete geçip konuşma özgürlüğünü yok ettiğini söyledi. Sovyetler, Roosevelt'in kendilerine söz verdiği savaş sonrası yeniden yapılanma yardımını çaresizce istedikleri için ABD ile bozuşmayı göze alamayacaklarından emindi. Stettinius ve Deniz Kuvvetleri Sekreteri James Forrestal bu değerlendirmeyle ilgili olarak genelde aynı fikirdeydiler. Üçü de Polonya konusunda sert bir tavırdan yanaydı.

23 Nisan'da Truman, Molotov ile masaya oturmadan önce son bir toplantı için dış politika danışmanlarını topladı. Stimson, Marshall ve Leahy farklı bir bakış açısı sundular. Leahy yine Yalta Anlaşması'nın anlaşılması güç esnekliliğine ve bu esasta aldatma kastı iddia etmenin güçlüğüne dikkat çekti. Aslında, Yalta'daki uzlaşmadan sonra Sovyetlerin şimdi davrandıklarından farklı davranmış olmalarının kendisini şaşırtacağını söyledi. *Time* dergisinin 1943'te Yılın Adamı seçtiği saygıdeğer

Marshall, ABD'nin Japonları yenmek için onlara bel bağladığı göz önünde tutulursa, Sovyetler Birliği'yle bozuşmanın bir felâket olacağını iddia etti. Stimson, Sovyet vaziyetinin en açık şartını dışa vurdu ve deneyimsiz başkan adına en büyük ihtiyatları öne sürdü. Sovyetler Birliği'nin, özellikle de önemli askeri konularda genelde söz verilenden daha fazlasını alan güvenilir bir müttefik olduğunu açıkladı. Başkana Polonya'nın Sovyetler için önemini hatırlattı ve "Ruslar belki de kendi emniyetleri hususunda bizden daha gerçekçi davranıyorlardı," dedi. Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere dışında, ABD etkisi altındaki ülkeler de dahil, çok az ülkenin ABD'nin serbest seçimler fikrini paylaştığını da sözlerine ekledi.[104] Truman, kendisinden beklenildiği gibi, bu konulardaki sınırlı bilgisini kuru gürültü ve cesaret gösterisiyle maskelemeye çalıştı Molotov'a kafa tutacağına ve Sovyetler Birliği'nin Yalta Anlaşması'nı ihlal etmeyi sonlandırmasını isteyeceğine söz verdi. Birleşmiş Milletler'e dek Amerika Birleşik Devletleri "San Francisco konferansı planlarına devam edecek ve Ruslar bize katılmak istemezlerse cehenneme kadar yolları var."[105] Truman, Harriman'a Sovyetlerden istediklerini %100 almayı beklemediğini ama %85'ini almayı umduğunu itiraf etti.[106]

En çok bağırıp çağıran Sovyetler Birliği eleştirmenlerinin Sovyetlerin gerekçelerine ve niyetlerine güvenmemelerine ve sosyalizm kokan her şeye hakaret etmelerine sebep olan aynı sınıf alt yapısını paylaşması şaşırtıcı değildi belki de. Bir demiryolu milyonerinin oğlu olan Harriman, Brown Brothers Harriman'ı kurmuştu. Forrestal, Wall Street'te bir servet kazanmıştı. Stettinius da ülkenin en büyük şirketi US Steel'in yönetim kurulu başkanı olmuştu. Savaş sonrası ABD politikalarını belirlemek için diğer zengin milletlerarası bankacılar, Wall Street ve Washington avukatları ve savaşlar arası yıllarda mirasa konmuş ya da kendi servetlerini yapmış şirket yöneticileriyle birleşeceklerdi. Covington& Burling'in Dean Acheson, Brown Brothers Harriman'ın Robert Lovett'i, Cravath, Swain and Moore'un John McCloy'u, Sullivan& Cromwell'in Allen ve John Foster Dulles'i, petrol ve bankacılık patronu Nelson Rockefeller, Dillion, Read'in Paul Nitze'i, Dillon, Read'in ve F. Eberstadt şirketinin Ferdinand Eberstadt'ı ve General Motors'un genel müdürü Charles E. Wilson bu kişiler arasındaydı. Charles E. Wilson 1944 yılında Savaş Üretim Yönetim Kurulu'nda kurul yöneticisiyken Ordu Mühimmat Kurulu'na tekrar Büyük Buhran yaşamanın önüne geçmek için Amerika Birleşik Devletleri'nin "sabit bir savaş ekonomisi" ihtiyacı içerisinde olduğunu anlattı.[107] Bu kişiler Roosevelt yönetiminde de görevde olmasına rağmen, kendi kendinin dışişleri bakanı gibi hareket eden Roosevelt'i çok fazla etkilememişlerdi.

Aynı gün Molotov'la yaptığı toplantıda Truman, sert adam rolünü sahneledi ve neredeyse toplantı boyunca Sovyetleri, özellikle de Polonya'da, Yalta Anlaşması'na

uymamakla suçladı. Molotov Polonya'nın Sovyetler Birliği'nin sınırında olduğunu, Sovyetler için hayati bir güvenlik sorunu teşkil ettiğini ve anlaşmanın Lublin hükümetine büyük düşmanlık besleyen Londra grubunu değil, yandaş Polonyalıları dahil etmeyi gerektirdiğini anlatmaya çalışınca Truman açıklamalarını terbiyesizce reddetti. Molotov diğer meseleleri söylemeye kalkınca Truman onu tersledi. "Bu kadar yeter, Bay Molotov. Görüşlerimi Mareşal Stalin'e iletirseniz memnun olurum."[108] Molotov, "Hayatımda hiç kimse benimle bu şekilde konuşmadı," diye karşılık verdi. Truman ateş püskürdü: "Anlaşmalarınıza uyduğunuz takdirde hiç kimse sizinle böyle konuşmaz."[109] Gördüğü muamele karşısında öfkelenen Molotov, toplantı odasını terk etti. Yıllar sonra Molotov Truman'ın "otoriter sesini" ve "kimin patron olduğunu" göstermek için "çok aptalca" çabasını hatırlıyordu.[110]

Truman kısa bir süre sonra Sovyetler Birliği eski büyükelçisi Joseph Davies'e övündü: "Ona dersini verdim. Yola getirdim. Çenesine iki yumruk yemiş gibiydi."[111]

Stalin, Truman'ın Molotov'u lafını sakınmadan azarlamasına tepki göstermekte gecikmedi. Yirmi beş yıl içinde Almanya tarafından iki kez Polonya ve Doğu Avrupa yoluyla işgal edildiği için batısında ve özellikle de sınırında yandaş hükümetler olması konusunda ısrarcıydı. Ertesi gün Truman'a Yalta'da tam olarak neler olduğunu özetleyen bir telgraf gönderdi. Roosevelt'in Lublin hükümetinin yeni Polonya hükümetinin çekirdeğini oluşturacak olmasını kabul ettiğini öne sürdü. "Polonya sınırları Sovyetler Birliği'nde" olduğu için Sovyetlerin orada yandaş bir hükümet kurmaya hakkı vardı. Belçika ya da Yunanistan hükümetinin gerçekten demokratik olup olmadığını bilmediğini söyledi ama İngiliz güvenliği için hayati önem taşımalarından dolayı bu konuda sızlanmayacaktı. "İsteğinizi yerine getirmek ve uyumlu bir çözüme ulaşmak için mümkün olan her şeyi yapmaya hazırım. Ama siz beni aşan bir şey istiyorsunuz... Sovyetler Birliği'nin güvenlik çıkarlarından vazgeçmemi talep ediyorsunuz. Ancak ben ülkeme düşman kesilemem," diye yazdı.[112]

Stalin, Roosevelt'le Polonya konusunda Sovyetler Birliği'nin güvenlik ihtiyaçları bakımından bir anlaşmaya vardıklarına inanıyordu. Aslında, Harriman Ekim 1943'te Moskova'da Dışişleri Bakanları Konferansı'nda Polonya üzerinde tartışmak istediğinde Dışişleri Bakanı Hull ona çıkıştı ve ABD'nin gerçek önceliklerini hatırlattı: "Bu önemsiz küçük meselelerle uğraşmak istemiyorum. Esas sorunlarla uğraşmalıyız."[113] Ama Truman döneminde politikayı tavizsiz Sovyet karşıtları yönlendiriyordu. Stalin ihanete uğradığını hissediyordu.

25 Nisan'da San Francisco'daki Birleşmiş Milletler açılışı uluslararası barış ve uzlaşma içindeki yeni bir dönemi kutlamak için bir fırsat olmalıydı. Onun yerine ilk oturumlara en önemli savaş zamanı müttefikleri arasındaki gerginliğin gölgesi

düştü. Açılış gününde Harriman "Sovyetlerin savaş sonrası anlaşmalarına uyarak yaşamayacaklarını herkesin anladığından" emin olmak için ABD heyetinin üyeleriyle bir araya geldi. Onların Doğu Avrupa'daki hâkimiyetlerini bertaraf etmek için her türlü yola başvuracakları üzerinde durdu. Harriman bu iddiaları kayda alınmayan basın toplantılarında da tekrarlayınca birkaç gazeteci onu "savaş kışkırtıcısı" olmakla suçlayarak çıkıp gitti.[114] ABD delegeleri böyle bir şüphecilik göstermediler. Molotov'un Polonya'yı temsil edecek Lublin hükümeti kurulması talebi reddedildi. Ancak Amerika Birleşik Devletleri, Nazi sempatizanlığına rağmen, Arjantin hükümeti kurulmasını desteklemek için Latin Amerika temsilcilerini topladı.

Sovyetler Birliği'ne yönelik sert ve saldırgan taktiklerinin istenen sonuçları vermeyeceğini anlayan Truman, iki kez Joseph Davies'le görüşerek akıl danıştı. Muhafazakâr bir şirket avukatı olan Davies, Sovyetler Birliği büyükelçisi olarak Sovyet tecrübesine yakınlığıyla liberal eleştirmenleri şaşırtmıştı. Truman Davies'e azarlama kabilinden sert sözlerinden sonra Molotov "gözle görülür derecede sarsıldı, beti benzi attı,"diye anlattı. "Zorbalık yönteminin" açıkça işe yaradığı sonucuna vardı, çünkü Sovyetler San Francisco'da geri adım attı ve Lublin hükümetinin tanınmasını talep etmediler. Ama ondan sonra ilişkiler hızla bozulmuştu. "Ne düşünüyorsun?" diye sordu Davies'e. "Doğru mu yaptım?"

Davies, Molotov'un 23 Nisan'da Truman'la yaptığı toplantıdan önce kendisiyle görüşmeye geldiğini ve Truman'ın Yalta hakkındaki tüm gerçekleri bilip bilmediğini sorduğunu açıkladı. "Stalin ve Roosevelt birbirlerini çok iyi anlıyorlardı," dedi. O yüzden de Roosevelt'in ölümünün onlar için "büyük bir trajedi" olduğunu söyledi. Davies Truman'a Sovyetlerin her zaman "müttefikler arasında... Karşılıklı münasebet konusunda fazlasıyla titiz" davranmış olduklarını izah etti. Sovyetler Amerika Birleşik Devletleri ve Büyük Britanya için "kırmızı çizgi" önemine sahip olduğunu bildikleri için, Afrika, İtalya ve Yunanistan'da, bu ülkelerdeki antifaşist kuvvetleri temsil etmedikler halde İngiliz dayatmalı hükümetlere onay verdiler. Polonya'da kendi hayati güvenlik çıkarları için de aynı karşılığı bekliyorlardı. Davies Truman'a Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere'nin küresel stratejiler planlarken savaşta mücadele edenin Sovyetler Birliği olduğunu da hatırlattı. Truman, Sovyetlerin "Roosevelt'i hesaba katmadan" Churchill'e toprak talepleri için baskı yapmamayı bile kabul etmiş olduklarını öğrenince çok şaşırdı. Truman, Dışişleri Bakanlığı'nı kendisini yanlış yönlendirecek kadar Sovyet karşıtı olan kişilerden "arındıracağına" söz verdi. Davies, İngilizlerin fitneci gibi hareket etmesi yüzünden son altı hafta içinde ilişkilerin özünde nasıl değiştiğine dikkat çekti. Truman'ı uyardı. Eğer Sovyetler Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere'nin "kendilerine karşı birlik olduğuna" karar verirlerse, Batı'nın kendilerine Nazileri durdurmada yardım

etmeyeceği anlaşıldığında Hitler'le anlaşmalarının sonucunda yaptıkları gibi, Batı'ya saldırarak tepki verebilirlerdi. Ancak şu sözleriyle de Truman'ı rahatlattı: "Kendilerine cömertlik ve samimiyetle yaklaşıldığı takdirde Sovyetler daha büyük bir cömertlikle karşılık verirler. 'Sert' bir yaklaşım, düşman olarak gördükleri herkese 'zorlu cevapları' olan keskin ve şiddetli bir tepkiye neden olur." Davies, Truman ve Stalin arasında bir görüşme ayarlamayı kabul etti. Truman çok zor durumda olduğunu ve işleri berbat ettiğini itiraf etti. Davies, Truman'ın kendi kendini küçümseyen yorumlarını günlüğünde yazdı: "Bu konuda endişelenmeme şaşmamak gerek. Bu çok büyük bir sorumluluk, ben bu sorumluluğu hakkıyla yerine getirmeye uygun en son kişiyim ve benim başıma kaldı. Ama elimden geleni yapacağım." "Joe Williams burada yatıyor, elinden geleni yaptı./İnsan daha fazlasını yapamaz./ Ama çok yavaş kavrıyordu," dedi espri yaparak.[115]

1942 ve 1943 yıllarında görev yapmış bir başka eski Sovyetler Birliği büyükelçisi Amiral William H. Standley, Stalin'in halt karıştırdığına inananlara alenen karşı çıktı. *Collier's* dergisinde yazan Standley, Stalin'in kalıcı bir dünya barışı için Amerika Birleşik Devletleri'yle işbirliği yapmayı gerçekten istediğini vurguladı. Sovyetler Birliği'nin istikrarlı bir barışa sadece "çaresizce" ihtiyaç duymadığını düşünüyordu. "Stalin'in bunu içtenlikle ve tutkuyla istediğinden de eminim." "Dünya yeni bir savaşı daha kaldıramaz," diye ekledi.[116]

Avrupa'daki savaş alanında işler iyi gidiyordu. 26 Nisan günü, ABD ve Sovyet askerleri Amerika Birleşik Devletleri kıyılarından 4.500 mil ve Stalingrad'ın kalıntılarından 1.400 kanlı mil uzaktaki Torgau yakınlarındaki Elbe Nehri'nde bir araya geldi. Sevinçliydiler. Yiyecek çok, içki boldu. Şampanya, vodka, konyak, şarap, bira, viski. Kıdemli er Leo Kasinsky o gün için, "hayatımın en güzel günüydü... Sovyetler bize harika bir ziyafet çektiler ve yaklaşık altmış kez kadeh kaldırdık," dedi. "Üf, Brooklyn'de bile öyle içmezler," diye ekledi.[117] *New York Times*, "Amerika, Rusya ve İngiltere'nin birlikte kalıcı barışın savunucuları olacakları gelecek için kadehler kalktı, şarkılar söylendi, umutlar dile getirildi," diye bildirdi.[118]

7 Mayıs 1945'te Almanya teslim oldu. Hitler ve Eva Braun bir hafta önce kendi sığınaklarında intihar etmişlerdi. ABD'li bir diplomat Sovyet halkının sevincinin "tarifsiz" olduğunu yazdı. Moskova'daki ABD Büyükelçiliği önünde toplanan kalabalık, "Yaşasın Roosevelt!"diye bağırıyordu.[119] Stalin, Kızıl Meydan'da 2 ila 3 milyon insana seslendi.

Amerikalılar, sonsuz fedakârlıklarını ve acılarını kabul ederek Sovyetlere karşı o iyi niyet duygusuna geri döndüler. Haziran ayında, C.L. Sulzberger *New York Times*'ta verdikleri kayıpların hayal gücünü zorladığını yazdı: "Zaferin kazanıldığı

bir yerde sefalet ve acı, hastalık ve afet, boşa harcanan zaman açısından kaybın haddi hesabı yok. Amerika'nın neredeyse hiç dokunulmamış insanları bu kaybı ölçemez. İngiltere'nin son derece hırpalanmış halkı bunu ölçemez. Belki de Rus halkının kendisi bile tam anlamıyla idrak edemez." Sulzberger, böyle bir yıkımın kalıcı sonuçlar doğuracağını biliyordu: "Bu korkunç acılar ve eşi benzeri görülmemiş yıkım sadece SSCB halkı ve toprakları üzerinde değil, gelecekteki kararlar ve politikaların yanı sıra psikolojik tutumlar üzerinde de izler bırakacak." Bu, Sovyetlerin Doğu Avrupa'da "en emin türden müttefikleri", Alman askeri gücünün kalıcı olarak zayıflatılmasını ve Sovyetler Birliği'ne sınırı olan Orta Asya ve Uzak Doğu milletleriyle dostça ilişkiler oluşturmayı talep edeceği anlamına geliyordu. Sovyet vatandaşların, "hayatta daha iyisine" hevesli olmalarına rağmen, savaş yıllarında mahvolan güvenlik hissi karşılığında maddi konforlardan sabırla fedakârlık edeceklerini öngörüyordu.[120]

Sovyet yoksunluğunu gidermek için bağış çabaları yıl boyunca hızla çoğaldı. Yılbaşı günü, *Washington Post* editörleri Amerikalılara bayramlarını kutlarken Rus çocukları unutmamaları ve "Rus halkına karşı beslemeye başladığımız kamu vicdanı" anısına "zenginliğimizin onda birini onlara göndermeleri" çağrısında bulundular.[121] First Lady Bess Truman bile yardım etti. Bess Truman, Rus Savaşı Yardım Fonu için İngilizce Klasik Kitap Koleksiyonu onursal başkanı oldu ve Naziler tarafından tahrip edilen kitapların yerine bir milyon kitap toplamak için ülke çapında bir kampanya başlattı. Bağışlanan her kitabın üzerinde iki devletin bayraklarının yanı sıra "Amerika halkından Sovyetler Birliği'nin kahraman halkına" yazısı olacaktı.[122]

Sovyet askerlerinin ve ortalama vatandaşlarının cesareti ve cömertliğine dair sayısız hikâye dolaşıyordu. *Washington Post*, paraşüt birlikleri doktoru olan Kaptan Ernest M. Grunberg'in Normandiya Çıkarması'ndaki hikâyesini ayrıntılı anlattı. Bir esir kampından kaçmaları üzerine Gruenberg ve iki ABD subayı daha, sadece on dört günde Moskova'ya geldiler. Gruenberg şöyle anlattı. "Neredeyse hiç yürümedik. Bizi taşıyacak bir kamyon veya tren hep vardı ve bizden ne para ne de bilet isteyen oldu. Biz Amerikalıydık ve görünüşe bakılırsa bize göre hiçbir şey çok iyi değildi. Her yerde insanlar bizi evlerine aldılar. Kamyonlarda ve yük vagonlarında yol aldık ama Moskova'ya Rus subaylara tahsis edilen bir arabanın içinde muhteşem bir giriş yaptık... Tabii beş kuruş ödemeden." Sovyetler ve Polonyalılar zaten az olan erzaklarını paylaşmaya öyle istekliydiler ki, Gruenberg hapiste kaybettiği yirmi beş sentini geri kazandığına inandı.[123]

Sovyet halkına karşı yoldaşça duygular iki ülke arasındaki savaş sonrası uluslar topluluğu iyimserliğine dönüştü. Mart ayında yapılan bir Gallup kamuoyu yoklaması

Amerikalıların %55'inin Amerika Birleşik Devletleri'nin savaştan sonra işbirliği için Sovyetler Birliği'ne güvenebileceğine inandığını ortaya koydu.[124]

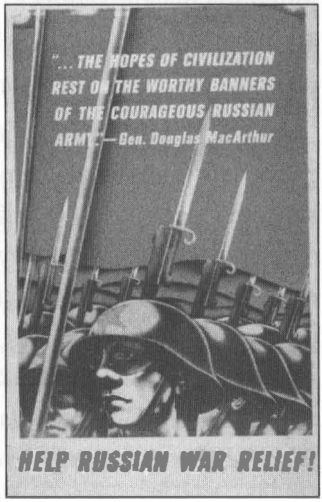
Her ne kadar Truman'ın danışmanlarının çoğu Stalin'in Kızık Ordu'nun işgal ettiği bölgelerde Komünist rejimler kuracağını düşünseler de Stalin, devrimci değişimi başlatmakta hiç acele etmedi. Nazi karşıtı direniş hareketlerinde genelde yol göstericilik görevini üstlenmiş olsalar da, Komünistlerin bu ülkelerin çoğunda bir azınlık çevresini temsil ettiğinin farkına vardı. Stalin bir keresinde komünizmin Polonya'ya bir eyerin bir ineğe yakıştığı gibi yakıştığını söylemişti.[125]

Sovyet askerleri Alman halkına kendilerini sevdirmek için çok az şey yaptılar. Alman askerlerinin Sovyet Birliği'nde sebep oldukları büyük hasarın, yıkımın ve utancın intikamını almak isteyerek mağlubiyete uğrattıkları Almanlara karşı

Rus Savaşı Yardım Fonu öncülüğünde Amerikalılar mücadele eden Sovyet müttefiklerine cömertçe bağışta bulundular.

çok kötü davrandılar. Almanya'nın suçları için en büyük bedeli özellikle kadınlar ödedi. Sadece birkaç hafta içinde 100.000'den fazla kadın tecavüzden dolayı tıbbi yardım istedi.

Böyle bir davranış ölçüsüz ve affedilemez olmasına rağmen, Harriman'ın iddia ettiği "barbar istilası" olamayacak kadar makul karşılanabilir. Sovyet birlikleri Alman zulümlerini sadece Sovyetler Birliği içinde yaşamamışlardı; Berlin'e doğru ilerlerken Majdanek, Sobibor, Treblinka ve Auschwitz gibi toplama kamplarını özgürleştirdikleri sırada gördükleri öfkelerini körüklemişti. Savaş muhabiri Alexander Werth'in ifade ettiği gibi, "Kızıl Ordu batıya doğru ilerlerken her gün dehşet, utanç ve sürgün hikâyeleri duyuyordu; yıkılmış şehirleri gördü; öldürülen ya da açlıktan ölen Rus savaş esirlerinin toplu mezarlarını gördü... Rus askerlerinin zihninde Hitler'i, Himmler'i ve *Untermensch* felsefesi ve tarifsiz sadizmiyle Nazi Almanya'sının asıl gerçeği korkunç bir biçimde hissedilir hale geldi."[126] Askerler tanık oldukları dehşeti anlattılar. V. Letinkov 1945'te eşine şunları yazdı:

> Dün 120.000 esirlik bir ölüm kampı keşfettik. Kampın etrafı iki metre yüksekliğinde elektrikli çitle çevrili. Ayrıca, Almanlar her yere mayın döşemiş. Elli metre aralıklarla silahlı muhafızlar için gözetleme kuleleri ve makineli tüfekler var. Krematoryum ölüm kışlalarının çok uzağında değil. Almanların orada kaç kişinin cesedini yaktığını düşünebiliyor musun? Havaya uçurulan bu krematoryumun yakınlarında kemikler var, birkaç metre yüksekliğinde kemik ve ayakkabı yığınları. Yığınlarda çocuk ayakkabıları da var. Tarifi imkânsız bir dehşet.[127]

Askerler tarafından okunanlar da dahil olmak üzere, Sovyet gazeteler, kendi çizgilerinin dışına çıkıp vahşetin tüyler ürpertici hikâyelerini yayımladılar. Alman toprağına ulaştıklarında artık Sovyet askerlerinin öfkesini zapt etmek mümkün değildi. Stalin, askerlerin böyle davranmasını ne kınadı ne de göz yumdu, önüne geçmek için de hiçbir şey yapmadı.

Baştaki dayatmacı Komünist rejimlerden çok uzak, Stalin, Batı ve Doğu Avrupa'da devrimci bir değişimin peşinde olanları dizginlemeye çalışarak, onlara daha kapsamlı demokratik koalisyonlar oluşturma çağrısında bulundu. Uluslararası bir devrimciden çok bir milliyetçi olan Stalin'in önceliği Sovyetler Birliği'nin çıkarlarıydı. Savaş sonrası yeniden yapılanma için ABD'nin desteğini bekliyordu ve Sovyetler Birliği için hâlâ baş tehdit olarak gördüğü Alman gücünün yeniden kurulmamasını garantiye almak için Müttefiklerin işbirliğine ihtiyacı vardı. Komünist müttefiklerine Bolşevik planına uymayıp "diğer sistemler, örneğin demokrasi, parlamenter bir cumhuriyet ve hatta anayasal bir monarşi" altında sosyalizme doğru yönelmelerini söyledi.[128] Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere ile yaptığı ittifakı

bozacak hiçbir şeyi istemiyordu. Bu nedenle, Sovyetlerin kurtardığı Doğu ve Orta Avrupa'da kurduğu hükümetler Sovyetler Birliği'ne dosttu ama Komünistlerin idaresi altında değildi.

Truman da daha uzlaşmacı görünüyordu. Davies'le görüşmeleri, Harry Hopkins ve Ticaret Bakanı Henry Wallace'la yaptığı toplantılardan sonra Sovyetlerle ilişkileri düzeltmek için çaba gösterdi. Truman ve askeri liderleri Churchill'in Sovyetlerden imtiyaz koparana dek birlikleri ulaştıkları yerlerde tutmak için yaptığı baskıya direndiler. Truman yavaş yavaş Stalin'in Yalta Anlaşması yorumunun gerçeğe kendi yorumundan daha yakın olduğunu anlıyordu. Byrnes, Yalta'dan nihai anlaşmaya varılmadan ayrıldığını ve kritik toplantıların birçoğuna da iştirak etmediğini itiraf etti. Truman, Roosevelt'in Doğu Avrupa'da bir Sovyet nüfuz bölgesine gerçekten razı olduğunu ve Polonya'da yeni bir hükümet talebi için hiçbir neden olmadığını da öğrendi. Mayıs ayının sonlarında Harry Hopkins'i Stalin'le görüşmeye yolladı ve Polonya konusunda Yugoslavya için koydukları kurala benzer bir anlaşmaya vardılar. Yeniden düzenlenen kabinede başbakan yardımcısı olarak eski Başbakan Stanislaw Mikolajczyk ve komünist olmayan diğer üç kişinin yanı sıra Komünistlere ve müttefiklerine uygun olarak on yedi görevli daha olacaktı. Truman gazetecilere bunun Stalin tarafından Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği arasında gelecekteki işbirliğinin habercisi olan "çok iç açıcı bir kazancı" temsil ettiğini söyledi.[129]

Truman Temmuz ayında Potsdam Konferansı'na giderken savaş sonrası ittifakla ilgili olarak iki ay öncesinde olduğundan çok daha büyük bir iyimserlik dayanağı vardı. Ama bazıları uyarı pusulası gösteriyordu. *Life* dergisi Temmuz 1945'te, Stalin'i bir kahraman olarak kapak yapmasından sadece iki yıl sonra, "Rusya Amerika'nın 1 numaralı sorunudur. Çünkü bizim adalet, hakikat ve yüksek hayat standardı anlayışımıza meydan okuyacak dinamik güce sahip dünyadaki tek ülke Rusya," uyarısında bulundu.[130]

Potsdam toplantısı görünüşte dostane olsa da uzun vadede işbirliği için başarısızlık olacaktı. Atom bombası testinin başarılı olduğu haberi Truman'ı Amerika Birleşik Devletleri'nin Sovyet kaygılarını karşılamadan da pekâlâ idare edebileceğine inandırdı ve bu inancı Stalin'e karşı tutumunda da hissedilir oldu. Potsdam'dan dönerken USS *Augusta*'da bir grup subaya Sovyetlerin inatçı olmalarını önemsemediğini söyledi. "Çünkü Amerika Birleşik tamamen yeni öyle bir güç silahı geliştirdi ki, ne Ruslara ne de başka bir devlete ihtiyacımız olacak."[131]

4. Bölüm

BOMBA:

Küçük Adamın Trajedisi

Genç bir teğmen olan Paul Fussell, Pasifik'ten Avrupa'ya atanmak üzereyken Hiroşima atom bombasının haberini aldı. 1988'de *Atom Bombası İçin Tanrı'ya Şükür*'ü (Orijinal adı: Thank God for the Atom Bomb) yayımladı. "Cephelerimizin tüm sahte mertliği için rahatlama ve sevinçle bağırdık. Yaşayacaktık. Yetişkin olduğumuzu görecektik," diye yazdı.[1]

Amerikalılara kuşaklar boyunca Birleşik Devletler'in II. Dünya Savaşı'nı bitirmek amacıyla, ABD işgal edildiği takdirde ölmeye hazır olan Fussell gibi yüz binlerce gencin hayatını kurtarmak için atom bombasını Japonya'ya istemeyerek attığı anlatıldı. Ama aslında hikâye bundan çok daha karmaşık, daha ilginç ve çok daha rahatsız edici.

Başta Nazileri yenmeyi hedefleyen Amerika Birleşik Devletleri, kaynaklarının aslan payını Avrupa savaşına yöneltti. Roosevelt, önce Avrupa stratejisinde ısrar etmişti. "Tüm gücü Pasifik'te kullanma çabasına" karşıydı. Japonya'yı yenmenin Almanya'yı yenmek olmayacağını ama Almanya'yı yenmenin "muhtemelen tek bir silah ateşlemeden ve tek bir asker kaybetmeden" Japonya'yı yenmek anlamına geleceğini savunuyordu.[2]

Pearl Harbor'a yaptıkları sürpriz saldırının ardından Japonlar savaşın başında hücuma geçtiler. Ancak Amerika Birleşik Devletleri Haziran 1942'de Midway'de büyük bir zafer kazandı ve daha sonra üç yıl boyunca sürecek adadan adaya atlama stratejisine başladı. Japonlar çok şiddetli mücadele ettiler, ABD zaferinin çok büyük bir bedelle gelmesini kesinleştirdiler. ABD sanayi üretimi ABD kuvvetlerine çok büyük avantajlar sağlıyordu. 1943'te ABD fabrikalarından yılda neredeyse 100.000

uçak çıkıyordu, Japonya ise savaş boyunca 70.000 uçak üretti. 1944 yazına kadar Amerika Birleşik Devletleri Pasifik'e yaklaşık yüz uçak gemisi indirmişti. Bu, Japonya'nın tüm savaş boyunca indirdiğinin dört katıydı.

Savaş çabasında bilim de ön plana çıktı. Radarın ve değişken zamanlı fünyenin geliştirilmesi Müttefik zaferine katkıda bulundu. Ama tarihin seyrini değiştiren atom bombasının geliştirilmesi oldu.

Bilim kurgu yazarları ve bilimadamları hem savunma hem askeri amaçlar için atom enerjisi olasılığını çok uzun zamandır düşünüyorlardı. 1896 yılından itibaren Henri Becquerel, Marie ve Pierre Curie, Frederick Soddy ve Ernest Rutherford tarafından gerçekleştirilen bir dizi bilimsel keşif, radyoaktiviteyle ilgili kamu merakı uyandırdı. 1900'lerin başlarında Rutherford, Soddy ve diğerlerinin maddenin içerisinde hapsedilmiş olan muazzam enerji ve evreni havaya uçurma olasılığı hakkında yaptıkları yorumlar geleceğe ilişkin korku ve endişe uyandırdı. Ama onlar ve diğerleri böyle bir enerjinin önerilebileceği ve ütopik toplumların ortaya çıkabileceği olumlu kullanımlarını da hayal ediyorlardı.

Atom gücünün ortaya çıkışının yeni bir Cennet Bahçesi meydana getirmesini beklerken radyumun ve diğer radyoaktif maddelerin iyileştirici gücü halkın aklını başından aldı. Girişimciler ürünlerinin kellikten romatizmaya, hazımsızlıktan yüksek tansiyona kadar her türlü hastalığı iyileştirebildiğini iddia ediyorlardı. Bir liste içerisinde radyoaktif maddeler olan içilebilir ya da enjekte edilebilir veya tablet, banyo tuzları, kremler, fitiller ya da çikolatalı şekerleme şeklinde alınabilir seksen hazır ilacı kapsıyordu. William Bailey, New Jersey'nin East Orange şehrinde Bailey Radyum Laboratuvarları'nda üretilen ürünlerin midede gaz toplanmasından cinsel iktidarsızlığa kadar her şeyi tedavi edeceğini iddia ediyordu. Bailey'nin ürünleri arasında tiroidi gençleştirmek için boyunda, böbrek üstü bezlerini ve yumurtalıkları uyarmak için iç çamaşırında ya da özel bir haya bağıyla testis torbasının altında kullanılabilen Radioendocrinator da vardı. William Bailey, özellikle de sıvı Redithor'u sayesinde işi büyüttü. Sıvı Redithor'un en üzücü ve en önemli kurbanı zengin Pittsburgh fabrikatörü ve zampara Eben Byers oldu. Byers'in doktoru yaralı kolu için Radithor'u denemesini tavsiye etti ve Byers Aralık 1927'de günde birkaç şişe içmeye başladı. Byers ilacın sadece koluna iyi gelmekle kalmadığını kendisine yeni bir canlılık ve cinsel güç de kazandırdığını söylüyordu. İlacın bir afrodizyak olduğuna inanan Byers maddeyi bayan arkadaşlarına da aldırdı. 1931 itibariyle sadece kendisi 1000 ila 1500 şişe arasında ilaç tüketmişti ve kendini kötü hissetmeye başladı. Kilo kaybediyor, şiddetli baş ağrıları çekiyor ve dişleri dökülüyordu. Uzmanlar vücudunun yavaş yavaş çürüdüğüne karar verdiler. Üst çenesi ve alt çenesinin

büyük bir bölümü düştü, kafatasında delikler ortaya çıktı. Radyoaktif zehirlenmeye yenik düşen Byers'in sonu çabuk geldi.[3]

Atom enerjisinin korkunç olasılıkları hakkında uyaranlardan biri de 1914'te ilk atom savaşı romanı *The World Set Free*'yi yazan H.G. Wells'ti. Welss, bir tarafta Almanya ve Avusturya, diğer tarafta İngiltere, Fransa ve Amerika Birleşik Devletleri arasında bir atom savaşı olacağını haber veriyordu. Bu savaşta "atom bombalarının söndürülemeyen kıpkırmızı alevleri"[4] iki yüzden fazla şehri yok ediyordu. Daha sonra kendi mezar taşı yazısını önerdi: "Tanrı hepinizin cezasını versin, ben size söylemiştim."

Leo Szilard adında zeki, kurnaz bir Macar fizikçi Wells'in kitabından etkilenmişti. Nazilerin kontrolü ele almasından kısa bir süre sonra Almanya'dan ayrılan Szilard, atom enerjisi olasılığına yoğunlaşmıştı. Yapılabilirliği konusunda Rutherford'la görüşmeyi denedi ama Rutherford söylediklerinin "katıksız saçmalık" olduğunu düşünerek Szilard'ı ofisinden kovdu.[5] Cesur Szilard, en olası element olarak uranyum yerine berilyumu örnek göstererek 1934'te, bir nükleer zincir reaksiyonunun nasıl olacağı konusunda patent aldı.

Aralık 1938'de iki Alman fizikçi uranyum atomunu parçalayıp atom bombaları geliştirmeyi teorik bir olasılık haline getirerek bilim dünyasını hayrete düşürdüler.

H.G. Wells ilk atom savaşı romanı The World Set Free'yi 1941'de yazdı. Welss, bir tarafta Almanya ve Avusturya, diğer tarafta İngiltere, Fransa ve Amerika Birleşik Devletleri arasında bir atom savaşı olacağını haber veriyordu. Bu savaşta "atom bombalarının söndürülemeyen kıpkırmızı alevleri" iki yüzden fazla şehri yok ediyordu. Daha sonra kendi mezar taşı yazısını önerdi: "Tanrı hepinizin cezasını versin, ben size söylemiştim."

Bu gelişme Amerika'da en çok Nazi işgali altındaki Avrupa'dan kaçmış olan bilim adamlarını endişelendirdi. Böyle bir silahın Hitler'in eline geçmesinin doğurabileceği sonuçlardan korkuyorlardı. Amerika Birleşik Devletleri'nin bir caydırıcı olarak kendi atom bombasını üretmesini öneren göçmen bilim adamları ABD makamlarının dikkatini çekmeyi başaramadılar. Umutsuzluğa kapılan Szilard ve diğer bir Macar fizikçi Eugene Wigner, tüm dünyanın hayranlık duyduğu Albert Einstein'dan yardım istediler. Einstein, Başkan Roosevelt'e bir mektup yazmayı kabul etti ve yazdığı mektupta ABD atom araştırma programı için izin vermesini istedi. Sonradan yaptığından pişman olan Einstein bunu kimyager Linus Pauling'e itiraf etti: "Hayatımda bir tek büyük hata yaptım. Başkan Roosevelt'e atom bombasının yapılmasını tavsiye ettim... Mektubu imzaladım."[6] Aslında, konuyla ilgili Roosevelt'e üç mektup yazdı.

Bilim adamları bir konuda haklılardı. Almanya bir atom araştırma programına başladı. Ama Almanya'nın V-1 ve V-2 roketleri gibi daha acil kullanılabilir silahlara odaklanmak için atom araştırmasından erken vazgeçtiğinden Amerikalılar ancak savaşın sonuna doğru haberdar oldular. Hitler ve Albert Speer mevcut savaşta kullanamayabilecekleri bir silah için insan gücü ve kaynak yatırmaya isteksiz davrandılar.

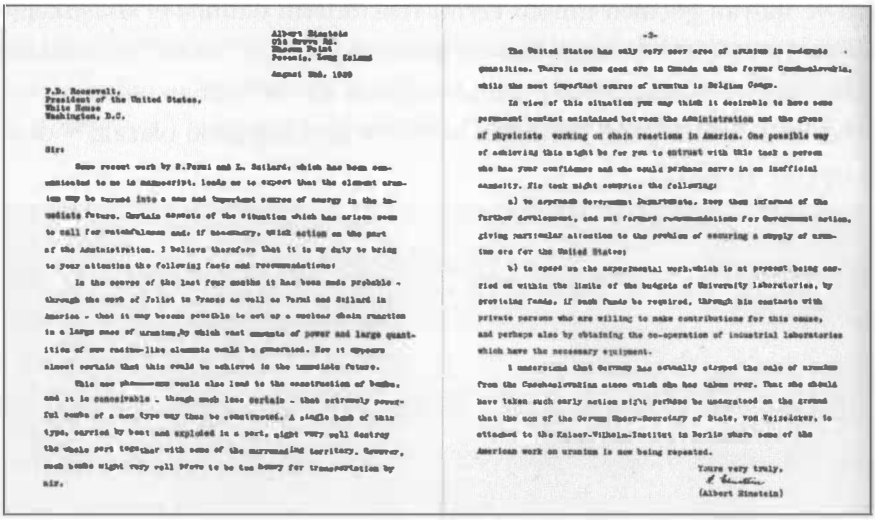
Roosevelt'in kesin kararına rağmen, ABD araştırması çok yavaş bir şekilde gelişiyordu. 1941 sonbaharında, araştırmanın durma noktasında geldiği bir zamanda Amerika Birleşik Devletleri, bir bomba yapmak için beş yüz ton –araştırmayı olduğu yerde durduracak bir miktar- saf uranyum gerektiğine dair yanlış inancı düzelten İngiliz MAUD raporunu resmen aldı. Aslında, savaş bilim yöneticisi James Conant projeye bu kadar fazla kaynak ayırmanın akıllıca olmadığını düşünüyordu. Nobel ödüllü fizikçi Arthur Holly Compton 1941 yazında "hükümetin sorumlu temsilcileri fisyon çalışmalarını savaş programından çıkarmak üzereydi,"[7] diye belirtti. Ancak, yeni hesaplamalar sadece 5-10 kilo uranyuma ihtiyaç olduğunu ve bir bombanın yapımı için iki yılın yeterli olacağını gösterdi.

Ülkenin başka bir üst düzey bilim yöneticisi Vannevar Bush, elinde yeni raporla 9 Ekim'de Roosevelt ve Başkan Yardımcısı Henry Wallace'la görüşmeye gitti. Roosevelt, yeni bilgilere dayanarak Bush'un talep ettiği kaynakları verdi.

Bush, bombayı tasarlama görevini Compton'a verdi. Compton, Chicago Üniversitesi'nde Metalurji Laboratuarı'nı kurdu. Amaç bir atom yığını içinde kendi kendini devam ettirebilen bir zincir reaksiyonu meydana getirmekti. Compton, zeki ve karizmatik teorik fizikçi Robert Oppenheimer'dan sıra dışı teoristlerden bir dizi önemli sorunla uğraşacak bir ekip kurmasını istedi. Oppenheimer'ın "ilham kaynakları" diye nitelendirdiklerinin arasında 1942 yazında toplandıkları Berkeley'e giderken

trende aynı kompartımanda yolculuk eden Edward Teller ve Hans Bethe de vardı. Teller kafasındaki gerçek düşünceyi söyledi. Bethe şöyle anlattı. "Teller bana fisyon bombasının kabul olduğunu ve temelde artık kesinleştiğini söyledi. Aslında iş daha başlamış bile sayılmazdı. Teller sonuçlara atlamaktan hoşlanır. Gerçekte düşünmemiz gereken şeyin bir fisyon silahıyla, hidrojen bombasıyla döteryum ateşleme olasılığı olduğunu söyledi."[8] Teller fisyon bombasına o kadar hevesliydi ki bilimadamı arkadaşları onun eldeki soruna, bir atom bombası yapmaya, odaklanmasını sağlamakta zorlanıyorlardı. Yani, önde gelen bilim adamları yolun sonunda sadece, insanoğlunun yok etme kapasitesini büyük ölçüde artıracak bir atom bombası değil, gezegendeki tüm yaşamı tehdit edebilecek bir hidrojen bombası da olduğunun projenin neredeyse başından beri farkındaydılar.

O yaz yaşadıkları ciddi derecede sarsıcı korku onları projeyi durdurmaya mecbur etti. Kendi aralarındaki müzakereler esnasında fizikçiler, bir atom patlamasının okyanuslardaki hidrojeni ya da atmosferdeki azotu tutuşturup gezegeni ateşe verebileceğini anladılar.

Albert Einstein
Old Grove Rd.
Nassau Point
Peconic, Long Island

August 2nd. 1939

F.D. Roosevelt,
President of the United States,
White House
Washington, D.C.

Sir:

Some recent work by E.Fermi and L. Szilard, which has been communicated to me in manuscript, leads me to expect that the element uranium may be turned into a new and important source of energy in the immediate future. Certain aspects of the situation which has arisen seem to call for watchfulness and, if necessary, quick action on the part of the Administration. I believe therefore that it is my duty to bring to your attention the following facts and recommendations:

In the course of the last four months it has been made probable - through the work of Joliot in France as well as Fermi and Szilard in America - that it may become possible to set up a nuclear chain reaction in a large mass of uranium, by which vast amounts of power and large quantities of new radium-like elements would be generated. Now it appears almost certain that this could be achieved in the immediate future.

This new phenomenon would also lead to the construction of bombs, and it is conceivable - though much less certain - that extremely powerful bombs of a new type may thus be constructed. A single bomb of this type, carried by boat and exploded in a port, might very well destroy the whole port together with some of the surrounding territory. However, such bombs might very well prove to be too heavy for transportation by air.

-2-

The United States has only very poor ores of uranium in moderate quantities. There is some good ore in Canada and the former Czechoslovakia, while the most important source of uranium is Belgian Congo.

In view of this situation you may think it desirable to have some permanent contact maintained between the Administration and the group of physicists working on chain reactions in America. One possible way of achieving this might be for you to entrust with this task a person who has your confidence and who could perhaps serve in an unofficial capacity. His task might comprise the following:

a) to approach Government Departments, keep them informed of the further development, and put forward recommendations for Government action, giving particular attention to the problem of securing a supply of uranium ore for the United States;

b) to speed up the experimental work, which is at present being carried on within the limits of the budgets of University laboratories, by providing funds, if such funds be required, through his contacts with private persons who are willing to make contributions for this cause, and perhaps also by obtaining the co-operation of industrial laboratories which have the necessary equipment.

I understand that Germany has actually stopped the sale of uranium from the Czechoslovakian mines which she has taken over. That she should have taken such early action might perhaps be understood on the ground that the son of the German Under-Secretary of State, von Weizsäcker, is attached to the Kaiser-Wilhelm-Institut in Berlin where some of the American work on uranium is now being repeated.

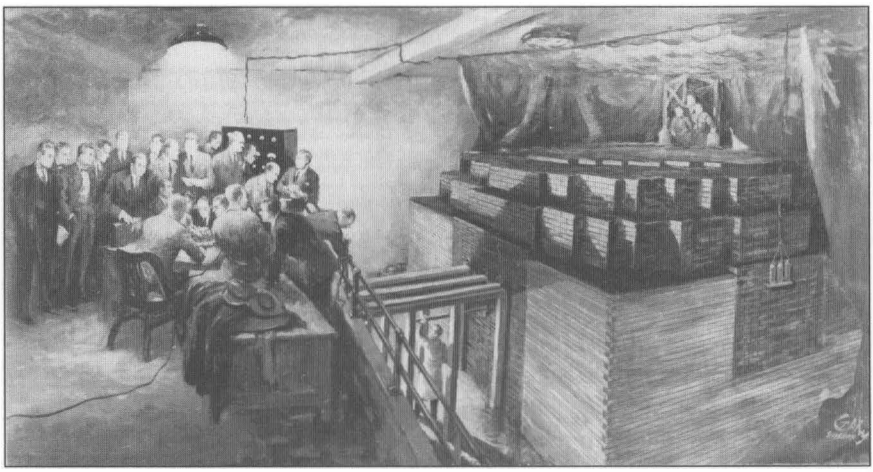
Yours very truly,
(Albert Einstein)

Albert Einstein'ın bir ABD atom araştırması programına izin vermesi için Başkan Roosevelt'e yazdığı üç mektuptan biri. Sonradan yaptığından pişman olan Einstein bunu kimyager Linus Pauling'e itiraf etti: "Hayatımda bir tek büyük hata yaptım. Başkan Roosevelt'e atom bombasının yapılmasını tavsiye ettim... Mektubu imzaladım."

Nuel Pharr Davis, Oppenheimer ve fizikçi Ernest Lawrence'la çalışmasında odayı saran berbat korkuyu şöyle anlatır: "Oppenheimer kara tahtaya büyük bir şaşkınlıkla bakıyordu. Teller'ın yüzü de dahil, odadaki diğer yüzlerde de peş peşe aynı ifade yer etti... Teller bir fisyon bombasının ısı üretimini doğru hesaplamıştı;

Oppenheimer, bombanın bir döteryum sarıcıyla ya da sarıcı olmadan tüm gezegenin atmosferini ateşe verdiğini anladı ve toplantıda yanıldığını kanıtlayabilecek tek bir kişi yoktu."[9] Oppenheimer Compton'la görüşmek üzere hemen doğuya gitti. Compton anılarını anlattığı *Atom Görevi* (Orijinal adı: Atomic Quest) adlı eserinde Oppenheimer'la birlikte "atom bombalarımızın havayı veya denizi patlatmayacağına dair sağlam ve güvenilir bir sonuca ulaşmadığımız sürece bu bombalar asla yapılmamalı," kararı aldıklarını açıklar. Compton, "İnsanlığın son perdesini çekme şansını denemektense Nazilerin köleliğini kabul ederim!"[10] diyerek düşüncesini belirtti. Berkeley'e geri dönünce Bethe bir takım ek hesaplamalar yaptı ve Teller'ın radyasyonun emeceği ısıyı hesaba katmamış olduğunu keşfetti. Yeni hesaba göre dünyayı havaya uçurma oranı milyonda üçe düşüyordu. Bu göze alabilecekleri bir riskti.

2 Aralık 1942 tarihinde Metalurji Laboratuarı'ndaki bilim adamları ilk sürekli nükleer zincir reaksiyonunu oluşturmayı başardılar. Güvenlik önleminin olmaması göz önüne alındığında, Chicago kentini havaya uçurmamaları büyük şanstı. Szilard ve İtalyan göçmen Enrico Fermi reaktörlerin önünde el sıkışırken bilim adamları, Fermi'nin liderliğini İtalyan şarabı dolu kâğıt bardaklarını tokuşturarak selamladılar. Ancak, Szilard aslında bu anın acı-tatlı bir an olduğunun bilincindeydi ve 2 Aralık günü "insanlık tarihinin en kara günü olacak,"[11] diye Fermi'yi uyardı. Haklıydı.

Ressamın yorumuyla Chicago Üniversitesi Metalurji Laboratuarı'nda 2 Aralık 1942 tarihindeki ilk sürekli nükleer zincir reaksiyonu. Szilard ve İtalyan göçmen Enrico Fermi reaktörlerin önünde el sıkışırken bilim adamları, Fermi'nin liderliğini İtalyan şarabı dolu kâğıt bardaklarını tokuşturarak selamladılar. . Ancak, Szilard aslında bu anın acı-tatlı bir an olduğunun bilincindeydi ve Fermi'yi günün insanlık tarihinin en kara günü olacağı konusunda uyardı.

Şimdi Amerika Birleşik Devletleri 1942 yılının sonunda Tuğgeneral Leslie Groves kumandası altında ilk kez yoğun bir programa girişiyordu: Manhattan Projesi. Groves, projenin New Mexico'nun güzel Sangre de Cristo Dağları'nda Los Alamos'taki ana laboratuarının başına Oppenheimer'ı atadı. İzleyicilerin çoğu Groves ve Oppenheimer arasındaki ilişkinin Cehennemde yapılan bir evlilik olacağını kabul ediyordu. İkisi akla gelebilecek her konuda birbirlerine zıttı. Groves, kalem gibi incecik bilimadamının iki katıydı. Boyu 1.85 olan Oppenheimer Proje'nin başlangıcında 58 kiloyken, sonunda 52 kiloya düştü. Groves yoksulluktan, Oppenheimer varlıktan geliyordu. Dinleri, damak zevkleri, sigara ve içki alışkanlıkları ve özellikle de politik görüşleri farklıydı. Groves sadık bir muhafazakâr, Oppenheimer'sa öğrencileri, dostları ve aile bireylerinin çoğu Komünist olan sağlam bir solcuydu. West Coast'taki her Komünist Parti grubuna üye olduğunu gizlemiyordu. Bir defasında, İspanya'da cumhuriyetçi güçleri desteklemek için aylık maaşının %10'unu Komünist Parti'ye vermişti.

Oppenheimer ve Groves mizaçları bakımından da birbirlerinden çok farklıydılar. Oppenheimer kendisini tanıyan herkes tarafından sevilirken Groves, her yerde, herkesçe horlanıyordu. Groves'ın asistanı Yarbay Kenneth Nichols amiri için, "şimdiye kadar birlikte çalıştığım en büyük o..... ç....." diyordu. Onu, "istediği şeyde ısrarcı," "eleştirici," "yıpratıcı ve iğneleyici," "akıllı" ve "tanıdığım en bencil adam,"

Groves ve Oppenheimer nükleer denemenin sıfır noktasında. Manhattan Projesi'nin iki lideri akla gelebilecek her konuda birbirlerine zıttı. Dinleri, damak zevkleri, sigara ve içki alışkanlıkları ve özellikle de politik görüşleri farklıydı. İkili mizaçları bakımından da birbirlerinden çok farklıydılar. Oppenheimer kendisini tanıyan herkes tarafından sevilirken Groves, her yerde, herkesçe horlanıyordu. Fakat Groves'un sevimsiz, zorba, hedefine ulaşmakta kararlı tarzı aslında Oppenheimer'ın meslektaşlarının çoğuna ilham verip onları projeyi tamamlamaya yönlendirme yeteneğini tamamlıyordu.

olarak tanımlıyordu. Nichols "herkes gibi onun cesaretinden nefret" ettiğini itiraf ediyordu.[12] Fakat Groves'un sevimsiz, zorba, hedefine ulaşmakta kararlı tarzı aslında Oppenheimer'ın meslektaşlarının çoğuna ilham verip onları projeyi tamamlamaya yönlendirme yeteneğini tamamlıyordu.

Bilimadamlarıyla ordu mensuplarının güvenlik şartları ve başka meselelerde çatışmadıklarını söylemeye gerek yok. Mümkün olduğu durumlarda Oppenheimer bilim adamları için araya girerek ordunun boğucu denetimini hafifletti. Bazen Oppie, arkadaşlarının kendisine seslendikleri gibi, fikrini mizah yollu açıklıyordu. Bir keresinde Groves Oppenheimer'a kendisini fazlasıyla fark edilebilir kıldıkları için ayrılmaz bir parçası olan basık tepeli şapkalarını giymesini istemediğini söyledi. Groves, Oppenheimer'ın ofisine bir dahaki gelişinde bir Kızılderili başlığı taktığını gördü. Groves sonunda yumuşadı.

Bomba projesi devam ederken Pasifik'teki Müttefik çabası da hız kesmeden sürüyordu. 1944'te Amerika Birleşik Devletleri gitgide daha fazla Japon işgal toprağı ele geçiriyordu ve sonunda ABD bombardıman uçakları mesafesindeki Japonya'yı da istila etti. Temmuz 1944'te, gelecekte bakan olacak ve Nobel Barış Ödülü alacak olan General George Marshall önderliğindeki Genelkurmay Kombine Şefleri, Pasifik savaşını kazanmak için iki yönlü bir strateji benimsediler: Öncelikle Japonya'yı hava ve deniz ablukasıyla boğmak ve ülkeyi "yoğun hava bombardımanı" ile vurmak;[13] sonra, Japonya'nın askeri gücünün zayıflaması ve manevi gücünün azalmasıyla, istila etmek.

Haziran 1944'te Müttefik kuvvetler hem Avrupa hem Pasifik meydanlarında gelişme gösterirken, Churchill ve Roosevelt Fransa'nın Normandiya sahiline 100.000 asker çıkararak uzun zamandır ertelenen ikinci cepheyi nihayet açtılar. Sovyet ilerlemesinden dolayı geri çekilen Alman güçleri şimdi iki cepheli gerçek bir savaşta mücadele vermek zorunda kalacaktı.

9 Temmuz'da ABD güçleri Saipan'ı aldı. Ölü sayısı muazzamdı. Otuz bin Japon askeri ve 22.000 sivil öldürüldü ya da intihar etti. Neredeyse bir ay süren, Pasifik'te en çok asker kaybettiği mücadelede Birleşik Devletler'in 3.000 askeri öldü, 10.000 askeri de yaralandı. Japon liderlerin çoğuna göre bu feci yenilgi askeri zaferin kazanılamayacağının kesin kanıtıydı. 18 Temmuz'da Başbakan Hideki Tojo ve kabinesi istifa etti.

Ertesi gün, Tojo istifası haberi yayılmaya başlarken, Chicago'da Demokratik Ulusal Kongre açıldı. Franklin D. Roosevelt görülmemiş dördüncü dönem adaylığını kolayca garantiledi. Asıl yarış başkan yardımcılığı içindi. Henry Wallace, Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği'nin birlikte hareket ederek başaracakları dünya

çapında bir "halk devrimi" çağrısında bulunmakla[14] ve sendikaların, kadınların, Afrikalı Amerikalıların ve Avrupa sömürgeciliğinin kurbanlarını savunmakla parti muhafazakârlarının gazabına uğramıştı. Wall Street bankacıları ve sendika karşıtı diğer yatırımcılar, güneyli ırk ayrımcıları, İngiliz ve Fransız sömürgeciliğinin savunucuları Wallace'a düşmandı.

New York'taki İngiliz istihbarat bürosu başkanı William Stephenson, RAF savaş uçakları pilotu ve geleceğin yazarı Roald Dahl Washington'a gönderilince onu Wallace'a casusluk etmekle görevlendirdi. Dahl, 1944 yılında Wallace'ın çıkacak olan "Pasifik'teki Görevimiz" kitapçığının taslağını ele geçirdi. Okudukları için "tüylerimi diken diken etti" dedi. Wallace Britanya Hindistan'ı, Malaya Federasyonu, Burma, Fransız Çinhindi, Hollanda Doğu Hint Adaları ve birçok küçük Pasifik adasındaki "sömürge halklar... Özgürleştirilsin" istiyordu. Dahl, müsveddeyi Wallace'ın arkadaşının evinden gizlice aldı ve kopyalayıp İngiliz istihbaratına ve Churchill'e iletmek için İngiliz yetkililere koştu. Dahl, eski günlerden konuşurken, "Bana daha sonra söylendiğine göre, Churchill okuduklarına inanamamış," diye anlatıyordu. Wallace günlüğünde "İngiliz Gizli Servisi de İngiliz Dışişleri Bakanlığı da öfkeyle titriyordu," yazdı. İngiliz liderler Roosevelt'e başkan yardımcısını cezalandırıp onunla yollarını ayırması için baskı yaptılar. Stephenson anlattı: "Wallace'ı bir tehdit olarak görmeye başladım ve Beyaz Saray'ın, İngiliz Hükümeti'nin 1944 başkanlık seçimlerinde Wallace'ın parti aday listesinde olmasına endişeyle bakacağını bildiğine dair güvence vermek için harekete geçtim." Washington'daki asıl görevi Wallace'ın faaliyetlerini izlemek olan Dahl, ikisi düzenli olarak yürüyüş yapıyor ve birlikte tenis oynuyorlardı, "arkadaşım iyi bir adam ama bu dünya için fazla masum ve idealist," diyordu.[15]

Dahl'ın Wallace'ın böyle bir tehdit oluşturduğuna dair değerlendirmesini dünyanın büyük çoğunluğunun kabul etmemesinin asıl sebebi de buydu. Wallace Mart 1943'te Latin Amerika'nın yedi ülkesine kırk günlük iyi niyet turuna başladı. İspanyolca konuşması kendisini dinleyenleri heyecanlandırdı. İlk durağı Kosta Rika'da %15'ini yerli nüfusun oluşturduğu 65.000 kişi tarafından karşılandı. "Bay Wallace'a göre Kosta Rika tarihinin en büyük karşılamasıydı," diye bildirdi *New York Times*. Ama bu sadece başlangıçtı. Şili'de uçağını karşılamaya gelenlerin sayısı üç yüz bindi. Santiago sokaklarında Başkan Juan Antonio Rios'la kol kola yürürken bir milyondan fazla insan tezahürat yaparak onu alkışladı. Konuşmasını dinlemek için 80.000 kişilik stadyumu yüz bin kişi akın etti. Büyükelçi Claude Bowers, Washington'a bildirdi: "Şili tarihinde hiçbir yabancı böyle bir insan seli ve apaçık bir coşkuyla karşılanmamıştır... Wallace'ın samimiyeti, her türlü insanla kaynaşması,

işçi mahallelerini haber vermeden ziyaret etmesi... Ve konut projelerini incelemesi neredeyse çılgınca etkilenen kitleleri kesinlikle hayran bıraktı."

Ekvador'da Guayaquil Üniversitesi'nde savaş sonrası geleceğe dair etkileyici bir konuşma yaptı. "Bugün gençlerin kanı ve işçilerin teriyle devam eden halkın kurtuluş mücadelesi yarın emperyalizm ve baskıyla sonuçlanırsa, bu korkunç savaş boşunadır," dedi. "Bu kan ve güç fedakârlığı yine ayrıcalıklı kişiler için birkaç büyük servet sahibinin zenginlik halkın geneline de yoksulluk getirirse, o halde demokrasi başarısız olmuş, yapılan tüm fedakârlıklar boşa gitmiş olur." Lima'da Wallace'ı iki yüz bin kişi karşıladı. Seyahat yalnızca kişisel bir zafer değildi; diplomatik bir güç gösterisiydi. Tur sona erdiğinde bir düzine Latin Amerika ülkesi Almanya'ya savaş ilan etmiş, yirmi ülke de diplomatik ilişkilerini koparmıştı.[16]

Wallace yurtta da aynı derecede popülerdi. Kendisi seyahatteyken düzenlenen bir kamuoyu yoklamasında Demokratik seçmenlere Roosevelt'in başkanlıktan çekilme kararı alması halinde başkanlık için dört lider adaydan hangisini uygun gördükleri ya da uygun görmedikleri soruldu. Wallace'ın %57 oranında uygun görülmesi en yakın rakibinden iki kat fazla istendiğinin kanıtıydı.[17]

Wallace'ın alkışlanması ona karşı olanların bir an önce harekete geçmesine neden oldu. Roosevelt'in sağlık durumunun kötüye gitmesinin onun dördüncü dönemin sonunu getiremeyeceği anlamına geldiğini bilen parti patronları, Wallace'ı parti aday listesinden çıkarıp yerine partinin muhafazakâr gruplarına daha yakın birini önermeye karar verdiler. 1944'te, içeridekilerin Demokratik Parti Saymanı ve petrol milyoneri Edwin Pauley'den dolayı "Pauley darbesi" olarak bildikleri planı hazırladılar.[18] Pauley bir keresinde siyasete girişini espri yaparak açıklamış ve yeni bir Kongre seçmenin eskisini satın almaktan daha ucuz olduğunu anlayınca

Harry Truman [fotoğrafta on üç yaşında] ruhuna ağır bir darbe vuran çok zor bir çocukluk geçirdi. Külhanbeyi babasının onayını kazanmak için mücadele etti. Şişe dibi kalın gözlük takmaya mecbur olduğu için ne spor yapabildi ne de kendisiyle alay ederek ezen öteki çocuklarla kavga edebildi. "Doğruyu söylemek gerekirse, tam bir hanım evladıydım," diye anımsıyordu Truman.

politikaya atılmaya karar verdiğini söylemişti. Pauley'nin komplo tertipçileri arasında Bronxlu parti üyesi Edward Flynn, Chicago Belediye Başkanı Edward Kelly, Jersey City Belediye Başkanı Frank Hague, Posta Bakanı ve eski Parti Başkanı Frank Walker, Parti Sekreteri George Allen ve ulusal Demokrat Parti Genel Başkanı Robert Hannegan vardı.

Potansiyel adaylar listesini gözden geçirdikten sonra parti patronları Wallace'ın yerine silik Missouri Senatörü Harry Truman'ı seçtiler. Truman'ı seçme nedenleri bu pozisyon için önemli özelliklere sahip olması değildi tabii ki. Truman bir senatör olarak yeterince zararsızdı ve çok az düşman edinmişti. İşleri berbat etmeyeceğine güvenilebilirdi. Tarihin seyrini şekillendirecek kararların alacağı gelecekteki zorlu zamanlarda ABD'yi ve dünyayı yönetmek için gerekli olacak özellikler üzerinde çok az durdular. Nitekim Truman'ın başkanlığa yükselişi, kariyerinin büyük bölümünde olduğu gibi, soysuz parti patronlarının gizli anlaşmasının bir sonucuydu.

Harry Truman görevinden sadece George W. Bush'un yaklaştığı kadar düşük kabul oyuyla ayrılmasına rağmen, artık her yerde adeta büyük başkan olarak görülüyor ve hem Cumhuriyetçiler hem Demokratlar tarafından sürekli övgü yağmuruna tutuluyor. George W. Bush'un "Sovyetler Birliği hakkında bildiğim her şeyi ondan öğrendim," diye övdüğü Eski Ulusal Güvenlik Danışmanı ve Dışişleri Bakanı Condolezza Rice, *Time*'a Truman'ın kendisi için asrın adamı olduğunu söyledi.[19] Bazı tarihçiler de aynı tuzağa düşmüşlerdir ama hiçbiri azizlerin hayat öyküsünü anlatır gibi yazdığı Truman biyografisiyle Pultizer Ödülü kazanan David McCullough kadar ileri gitmemiştir.

Gerçek Harry Truman McCullough'un hayal mahsulünden daha ilginçtir. Truman, ruhuna ağır bir darbe vuran çok zor bir çocukluk geçirdi. Ailesinin Missouri'deki çiftliğinde babası John "Küçük adam" Truman'ın sevgisini ve şefkatini kazanmaya çalışarak büyüdü. Baba Truman, sadece 1,62 cm olan boyuna rağmen, ne kadar bıçkın olduğunu göstermek için kendisinden çok daha uzun adamları dövmekten zevk alıyordu. Aynı kabadayılığı oğullarında da görmek istiyordu. Harry'nin küçük kardeşi Vivian'da aradığını buldu. Ancak Harry'ye hipermetrop ya da "düz gözbebekleri" teşhisi konduğu için şişe dibi kalın gözlük takmaya mecburdu ve o yüzden ne spor yapabiliyor ne de öteki çocuklarla kavga edebiliyordu. Harry Truman çocukluk yılları hakkında konuşurken şöyle diyordu: "Çok sert ve düşmeli bir oyunda gözlerimin zarar görmesinden korkuyordum. Doğruyu söylemek gerekirse, tam bir hanım evladıydım."[20] Başka çocuklar ona "dört göz" ve "hanım evladı" diyerek sataşıyor, zorbalık ediyor ve okuldan sonra eve kadar kovalıyordu. Nefes nefese ve korkudan tir tir titreyerek eve geldiği zaman annesinin onu üzülmemesini,

çünkü zaten kız olmasını istediklerini söyleyerek teselli etmesi hepsinden kötüydü. Truman, 1912 tarihli bir mektupta bir olaydan bahsediyordu: "İşte bu kulağa çok kadınsı geliyor, öyle değil mi? Annem beni zaten kız istediklerini söylüyor. Böyle demesine çok sinirleniyorum ama sanırım biraz öyle." Daha sonra şunları dile getirdi. "Hanım evladı olarak görülmek bir oğlan çocuğunu mahvediyordu. Onu yalnızlaştırıyor, aşağılık kompleksine kapılmasına neden oluyor ve çocuk bütün bunlarla başa çıkmakta zorlanıyordu."[21] Cinsiyet sorunlarının onu yıllarca rahatsız etmesine şaşırmamak gerek. Çoğu zaman kadınsı yapısı ve özellikleriyle göze batmıştı. İleride sadece hanım evladı olmadığını kanıtlamakla kalmayacak, Stalin'e kafa tutabilecek ve patron kimmiş gösterecekti.

Ekonomik güçlükler de Truman'ı rahatsız ediyordu. Tarihe çok meraklı iyi bir öğrenci olmasına rağmen, ailesinin maddi durumu üniversiteye gitmesine imkân vermedi. Liseden mezun olduktan sonra bir süre aylak dolaştı, sonra çalışmak için babasının çiftliğine geri döndü. Bunun yanında üç başarısız iş girişimi de oldu. İlk gerçek başarısıysa I. Dünya Savaşı'nda Fransa'da yiğitçe ve şerefle görev yapmasıydı.

Son iş girişimi, 1922'de iflas eden erkek giyim mağazası, otuz sekiz yaşındaki Truman'ı geçimini sağlamak zorunda olduğu bir eş ve sınırlı gelecek beklentileriyle bıraktı. Parti patronu Tom Pendergast'in Truman'ı Jackson County'de yargıç seçtirme teklifi işte böyle kötü bir zamanda geldi. Kampanya sırasında, her zaman bağnaz ve anti-Semitik olan Truman, Ku Klux Klan'a 10$'lık bir çek gönderdi ama Katolik mezhebinden vazgeçme sözü veremediği için üyeliği reddedildi.[22]

Truman 1920'lerde ve 1930'ların başında ünlü Pendergest politika çarkının sadık bir üyesi olarak kaldı ama hayatta bir yere gelemediğini düşünüyordu. 1933'te, kırk dokuzuncu doğum gününün arifesinde, "Yarın kırk dokuz yaşına giriyorum ama yaptığım tüm iyi işler açısından kırk yılını hiç saymasak da olur," dedi.[23]

1940 yılında Başkan Roosevelt'in onayını alamayan Truman, eski parti patronu Tom Pendergast hapishanede çürürken, St. Louis Hannegan-Dickman Demokratik politika çarkının yardımıyla Senato'ya yeniden seçilmeyi güç bela başardı. Truman artık iki yiyici kentsel politika çarkına iyilik borçluydu.

Ertesi yıl, politika çarkından bunalmış Truman çiftliğe geri dönmeyi düşünürken Patron Pendergast onu Senato için -ilk dört tercihi onu yüzüstü bırakmıştı - aday gösterdi ve seçimini yönetti. Aday olarak niçin Truman gibi niteliksiz birini seçtiği sorulduğunda Pendergast şu cevabı verdi: "İyi yağlanmış bir makinenin senatoya bir büro elemanı gönderebildiğini göstermek istedim."[24] Yeni Senato meslektaşları arasında "Pendergast Senatörü" olarak bilinen ve alay konusu olan Truman, çoğundan uzak durdu ve Washington'da saygınlık kazanmak için çok çalıştı. Senato'daki ikinci döneminde nihayet itibarı arttı.

Truman o ikinci dönemde neredeyse kazanamıyordu. Roosevelt'in onayını alamayan Truman, Pendergast federal hapishanede çürürken 1940'ta Senato'ya yeniden seçilmeyi, St. Louis Hannegan-Dickman politika çarkının yardımı sayesinde çok küçük bir farkla başardı. Truman artık iki yiyici kentsel politika çarkına iyilik borçluydu. Bu arada Roosevelt, kendi siyasi geleceğine ilişkin umutlarını başkan yardımcısı olarak yüksek fikirli Wallace'ı seçmesine bağlıyordu. Wallace'ın ilerici ideallerinin ilerideki zor zamanlarda ülkeyi yönlendirmeye yardımcı olacağı düşüncesinde teselli buluyordu.

Amerikan halkı parti patronlarından çok daha sağlam kararlılık gösterdi. 20 Temmuz 1944'te Chicago'da Demokratik Ulusal Kongre sırasında yayımlanan bir Gallup Anketi'nde olası Demokrat seçmenlere parti aday listesinde başkan yardımcısı olarak kimi istedikleri sorulduğunda %65'i Henry Wallace'ı seçti. İleride Truman'ın Soğuk Savaş düşüncesi ve atom bombası kararı üzerinde çok büyük etkisi olacak Güney Karolina'dan Jimmy Byrnes oyların %3'ünü aldı. Wallace Güney'de bile onu altı-bir farkla yenilgiye uğrattı. Truman, ankete katılanların %2 desteğiyle sekiz aday arasında sekizinci geldi. Ancak kendini yorgun hisseden, hastalığıyla uğraşan ve yeniden seçilmesi patronlara bağlı olan Roosevelt, Wallace için 1940'ta olduğu gibi mücadele etmeye istekli değildi, zaten buna gücü de yoktu. Sadece delege olursa Wallace'a oy vereceğini açıkladı.

Parti liderleri kongrede sağlam bir desteğe sahip olduklarından emin oldular. Yine de, aşağı tabaka Demokratlar sessiz kalmayacak, kongre salonunda bir başkaldırı sahneleyeceklerdi. Delegeler ve katılımcılar arasında Wallace'a destek o kadar büyüktü ki, patronların olup bitenleri engelleme ve zor kullanma taktiklerine rağmen, kongre salonunda Wallace için gürültülü bir gösterinin başlamasıyla Wallace'ın destekçileri neredeyse üstün geldiler. Gösterinin ortasında Florida Senatörü Claude Pepper, Wallace'ın adını o gece adaylığa koymuş olsa kongreyi silip süpüreceğini anladı. Pepper kalabalığı yarıp mikrofona beş adım kadar yaklaştığında, adeta kendini kaybetmiş bir halde olan Belediye Başkanı Kelly, bu kargaşanın yangından

daha beter olduğunu söyleyerek kongre başkanı Senatör Samuel Jakson'dan ara vermesini istedi. Pepper beş adım daha atmış olsa ve patronlar delegelerin iradesine karşı erteleme baskısından önce Wallace'ın adaylığını ilan etmiş olsaydı, Wallace 1945'te başkan olur ve tarihin seyri önemli ölçüde değişirdi. Aslında, öyle olmuş olsaydı belki de ne atom bombaları, ne nükleer silahlanma yarışı ne de Soğuk Savaş olurdu. Wallace ilk oylamada rakiplerine çok büyük fark attı. Ama patronlar katılımı kısıtladılar ve gerekli arka oda işlemlerini hallettiler. Truman nihayet üçüncü oylamada galip geldi. Büyükelçilikler, postane müdürlüğü görevleri ve başka pozisyonlar teklif edildi. Rüşvet verildi. Patronlar tüm eyalet başkanlarını arayarak sonucun belli olduğunu, Roosevelt'in çalışma arkadaşı olarak Missouri senatörünü istediğini söylediler. Wallace, Roosevelt'in ısrarı üzerinde ticaret bakanı olarak kabinede kalmayı kabul etti.

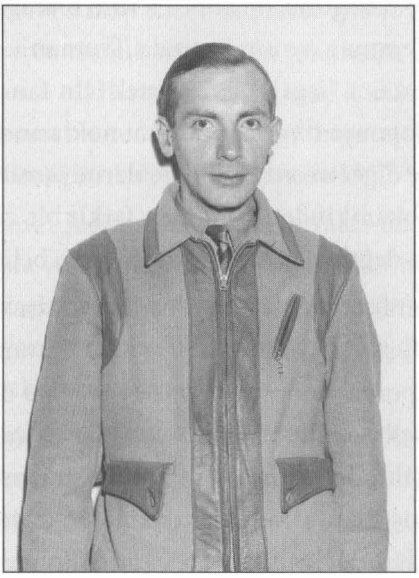
Jackson ertesi gün Pepper'dan özür diledi. "Teklifte bulunmuş olsaydın kongrenin Henry Wallace'ı aday göstereceğini biliyordum. Kongrenin başkan yardımcısı adayını dün gece belirlemesine izin vermemek için Hannegan'dan sıkı talimat almıştım. O yüzden sıra sana geldiğinde ara vermek zorunda kaldım. Umarım beni anlarsın." Pepper otobiyografisinde şöyle yazdı: "Anladığım şey, sonu ne olursa olsun, o gece Chicago'da tarihin altüst olduğuydu."[25]

Bu arada, bomba projesi hızla ilerliyordu. Hâlâ Almanlardan geri kalma endişesi taşıyan bilim adamları birinde uranyum, diğerinde plütonyum kullandıkları iki tip atom bombası üzerinde hararetle çalışıyorlardı. Müttefikler, Almanya'nın bomba araştırmasından 1942'de vazgeçtiğini ancak 1944'ün sonunda öğrendiler. Bomba projesinin asıl gerekçesi, Alman bombası için bir caydırıcı olarak, artık geçerli olmamasına rağmen, o noktada Manhattan Projesi'nden sadece bir bilimadamı, Polonya doğumlu Joseph Rotblat ayrıldı. Araştırmanın büyüsüne kapılan ve savaşın sona ermesini hızlandırabileceklerine inanan diğerleri, başladıkları işi bitirmek için daha fazla çaba harcadılar.

Wallace'ın parti aday listesinden çıkartılmasıyla savaş sonrası huzurlu bir dünya umutları ilk büyük darbeyi aldıysa kader, çok yakında ikinci ölümcül darbeyi alacaktı. 12 Nisan 1945'te, Almanya'nın teslim olmasına artık kesin gözüyle bakılırken ABD'nin sevilen savaş zamanı lideri Başkan Franklin Delano Roosevelt, başkanlık görevinde on iki yıldan fazla kaldıktan sonra, vefat etti. ABD tarihinin en uzun görev yapan başkanı Roosevelt, ülkeyi en zor zamanlarında yönetmişti: Büyük Buhran ve II. Dünya Savaşı. Ulus bir yandan Roosevelt'in yasanı tutarken bir yandan da halefini merak ediyordu.

Roosevelt'in ölümünü takip eden dört ay içinde baş döndürücü bir hızla gelişen olaylar yeni başkanı ulusun tarihindeki en önemli kararlardan bazılarını almaya zorladı. 12 Nisan'da gerçekleştirilen acil kabine toplantısının ardından Savaş Bakanı Henry Stimson sonunda bomba sırrını Truman'a açıkladı. Truman, ertesi gün Byrnes'ten çarpıcı bir brifing aldı. Byrnes, Truman'ın Senato'daki eski akıl hocasıydı ve Deniz Kuvvetleri Sekreteri James Forrestal onu Güney Karolina'dan özel uçağıyla getirmişti. Eski Yüksek Mahkeme Yargıcı olan Byrnes 1944'te başkan yardımcılığı için aday gösterilmeyi beklemişti ama parti liderleri sağlam ırkçı görüşlerinin çok büyük bir yükümlülük olduğunu düşünüyorlardı. O toplantıda Byrnes Truman'a Amerika Birleşik Devletleri'nin "tüm dünyayı yok edecek kadar büyük"[26] bir patlayıcı yaptığını anlattı.

Truman 25 Nisan'da Stimson ve Groves'tan atom bombası hakkında çarpıcı bir birifing aldı. Stimson ve Groves dört ay içinde "insanlık tarihinin bilinen en korkunç silahını, bir şehrin tamamını yok edebilecek bir bombayı tamamlamayı" umduklarını açıkladılar. Yakında başka devletler de kendi bombalarını geliştireceklerdi. "Dünyanın şu anki ahlaki ilerleme durumu teknik gelişimiyle karşılaştırıldığında eninde sonunda böyle bir silahın insafına kalacak. Diğer bir deyişle modern medeniyet tamamen yok edilebilir."[27] İnsanlığın kaderinin bomba kullanılıp kullanılmadığına, kullanıldıysa bu bombaların nasıl kullanıldığına ve sonrasında onları kontrol etmek için neler yapıldığına bağlı olacağı konusunda uyarıda bulundular. Ölümünden sonra kızı tarafından yayımlanan toplantıyla ilgili bir değerlendirme notunda Truman şunları yazdı: "Stimson büyük bir ciddiyetle bombayı

1944'ün sonunda Almanya'nın atom bombası araştırmasından 1942'de vazgeçtiği ortaya çıktığında Manhattan Projesi'nden ayrılan tek bilimadamı Polonya doğumlu fizikçi Joseph Rotblat'tı. Bomba projesinin asıl gerekçesi, Alman bombası için bir caydırıcı olarak, artık geçerli olmamasına rağmen, araştırmanın büyüsüne kapılan ve savaşın sona ermesini hızlandırabileceklerine inanan diğerleri, başladıkları işi bitirmek için daha fazla çaba harcadılar.

kullanıp kullanamayacağımızı ya da kullanmamızın gerekip gerekmediğini bilmediğini söyledi. Çünkü bombanın dünyanın sonunu getirebilecek kadar güçlü olmasından korkuyordu. Aynı korkuyu ben de hissettim."[28]

Berlin'e doğudan girmiş ve ilerlemekte olan Sovyet askerleriyle batıdan yaklaşan Müttefik kuvvetler arasında sıkışıp kalan Almanya, 7 Mayıs'ta teslim oldu. Yani bu, Sovyetler Birliği'nin, Yalta'da karar alındığı gibi, 7 Ağustos civarında Pasifik'e gireceği anlamına geliyordu. Japonya işgali için başlangıç tarihi olan 1 Kasım'dan yaklaşık üç ay önce.

Japon askerleri çok şiddetli ve cesurca savaştılar. Pes eden çok azdı. Onlar cenk meydanında ölmenin büyük bir onur olacağına inanıyorlardı: Yasakuni Tapınağı'nda ebedi istirahat. Tarawa Muharebesi'nde 2.500 Japon savunucusunun sadece 8'i hayatta kaldı. Iwo Jima çarpışmasında sadece birkaç hafta içinde 6.281 ABD gemicisi ve deniz askeri öldürüldü, yaralananların sayısı da neredeyse 19.000'di. Pasifik Savaşı'nın en büyük muharebesi Okinawa'da 13.000 Amerikalı öldürüldü ya da kaçırıldı ve 36.000 asker de yaralandı. 70.000 kadar Japon askeri ve birçoğu intihar eden 100.000'den fazla Okinawalı sivil öldü.[29] Kamikaze pilotlarının ABD gemilerini batırmak ya da zarar vermek için son bir gayretle uçaklarını düşürüp intihar ettiğini görmek Amerikalıları şaşkına döndürdü.

1945'te umutlar azalırken bazı Japon liderler ulusun teslim olmaktansa ölümüne mücadele etmesini tercih ederek "100 milyon onurlu ölüm" için çağrıda bulunmaya başladılar. Fakat Marshall ve Stimson gibi üst düzey ABD liderleri böyle hezeyanları ciddiye almıyor, Japonya'nın mağlup olduğunu anlayınca teslim olacağına inanmaya devam ediyorlardı. Stimson'ın Temmuz ayının başında Truman'a sunduğu "Japonya için Program Önerisi" Japonya'nın "işgali püskürtmek için fanatik direniş" kapasitesine rağmen, kendisinin "Japonya böyle bir dönüm noktasında sağduyulu davranmaya güncel basınımızın ve diğer mevcut açıklamaların yansıttığından çok daha duyarlıdır. Japonya tamamı bizimkinden tamamen farklı bir zihniyette olan çılgın fanatiklerden oluşan bir ulus değildir,"[30] inancını taşıdığını belirtiyordu.

Bir işgal için ödenen bedel tam olarak ne olurdu? Bu konu yıllarca tartışıldı. Müşterek Karargâh Planlamacıları, Müşterek Komutanların 18 Haziran'da başkanla toplantıları için hazırladıkları raporda Japonya'yı almada 193.500 ölü ve yaralı yaralı tahmin ediyordu. Daha yüksek ve daha az olan tahminler de vardı. Truman başlangıçta binlerce kişinin öleceğini söyledi ama sonra sayıyı giderek artırdı. Daha sonra Marshall'ın kendisine bir işgal sırasında yarım milyon kayıp verilebileceğini söylediğini iddia etti. Ama bu iddianın kaynağı asla bulunamamıştır.

Marshall'ın kendi tahminleri, işgali planlamaktan sorumlu olan General MacArthur'unkiler kadar düşüktü.

Aylar birbirini kovalıyor, kanlı savaş hâlâ devam ediyordu. Savaş devam etikçe de Japonya'yı işgal etme umutları azalıyordu. 1944'ün sonunda 12 savaş gemisinin 7'sini, 25 uçak gemisinin 19'unu, 160 denizaltısının 103'ünü, 47 kruvazörünün 31'ini ve 158 muhripinin 118'ini kaybeden Japon donanması önemli ölçüde azalmıştı. Hava kuvvetleri de fena halde güç kaybetmişti. Raylı sistemin mahvolmasıyla gıda malzemeleri azalıyor ve halkın morali düşüyordu. Bazı Japon liderler bir halk ayaklanmasından endişe ediyorlardı. 1937 ve 1941 arasında üç kez başbakan olarak görev yapmış olan Prens Fumimaro Konoe Şubat 1945'te İmparator Hirohito'ya bir not gönderdi: "Üzülerek bildirmek isterim ki Japonya'nın yenilgisi kaçınılmazdır." Şu uyarıyı yapıyordu: "Asıl endişe etmemiz gereken şey yenilginin beraberinde getirebileceği bir Komünist devrim."[31] Hiç değilse geçen Ağustos'tan beri, ABD'nin Saipan'daki zaferinden sonra Japonya sessizce savaşı nasıl bitireceğine dair çalışmalara başlamıştı. 1945 baharında yaşananları kendi gözleriyle görmek için Pasifik'e giden yayın patronu Henry Luce'un anladığı kadarıyla, Japonların çaresizliği her geçen gün daha da artıyordu. Luce şu sözleri kaleme aldı: "Hiroşima'dan birkaç ay önce Japonya kıyısına saldırdığı sırada Amiral Halsey'nin Donanması'yla birlikteydim. Konuştuğum üst düzey askerlerin birçoğu gibi iki şey bana net görünüyordu: Birincisi, Japonya mağlup edilmişti; ikincisi, Japonlar bunu biliyor ve teslim olmaya hazır olduklarına dair gösterdikleri işaretler her geçen gün artıyordu."[32] *Çöküş* (Orijinal adı:Downfall) isimli kitabı atom bombalamaya en inanılır savunmayı sunan Richard Frank bile şöyle diyordu: "Atom bombaları olmadan da, demiryolu taşıma sisteminin yıkılması, kuşatma ve bombardıman stratejisinin gittikçe artan etkileriyle birleştiğinde iç düzen için ciddi bir tehdit teşkil edeceğini ve daha sonra bu nedenden dolayı İmparatoru savaşı bitirmenin yollarını aramaya mecbur edeceğini kabul etmek mantıklı."[33]

Mademki Japonya intihara meraklı bir ulus değildi ve askeri zafer kazanma umutları da yok olmuştu, öyleyse liderleri niçin teslim olmuyor, askerlerinin ve sivil vatandaşlarının acısını hafifletmiyordu? İmparator ve danışmanlarının suçun kendi paylarına düşeni üstlenmesi gerekse de, bunun cevabı büyük ölçüde ABD'nin teslim şartlarında yatıyor.

Ocak 1943'te Kazablanka'da Başkan Roosevelt, Almanya, İtalya ve Japonya'ya "kayıtsız şartsız teslim" çağrısında bulundu.[34] Daha sonra bunu düşünmeden hemen o anda söylemekle Churchill'i bile şaşırttığını iddia etti. Churchill, yaşam öyküsünü yazan Robert Sherwood'a gönderdiği bir mektupta bu yorumu destekliyordu:

" 'kayıtsız şartsız teslim' sözlerini Başkan'ın ağzından ilk kez basın toplantısında duydum."[35] "Koşulsuz şartsız" ibaresi basın toplantısının resmi tebliğinde yer almamış olsa da, Roosevelt ve Churchill arasında önceden görüşülüp karara varıldığı açıktı. Bu talebe bağlı kalmanın yansımaları çok büyük olacaktı.

Japonlara göre "kayıtsız şartsız teslim" *kokutai*nin (imparatorluk sistemi) yıkılması ve büyük olasılıkla da imparatorun savaş suçlusu olarak yargılanıp asılması anlamına geliyordu. Japonların çoğu için böyle bir sonucu düşünmek bile çok korkunçtu. Onlar M.Ö. 660 yılının birinci günü doğmuş olan Jimmu'dan beri imparatora neredeyse bir tanrı gibi tapıyorlardı. MacArthur'un Güneybatı Pasifik Komutanlığı tarafından yapılan bir araştırma "imparatorun tahttan indirilmesi ya da asılması tüm Japonlardan gelecek çok büyük ve şiddetli bir tepkiye neden olur. Bizim için Mesih'in çarmıha gerilmesi neyse, imparatorun asılması onlar için o olur. Hepsi karıncalar gibi ölümüne savaşır,"[36] diye açıklıyordu. Bunun farkına varan birçok kişi Truman'a teslim şartlarını yumuşatması için ısrar etti. Daha önce Japonya büyükelçisi olarak görev yapmış olan ve Japonları diğer üst düzey yönetim yetkililerinden daha iyi tanıyan Dışişleri Bakan Yardımcısı Joseph Grew, Nisan 1945'te şöyle yazdı: "Başkanın koşulsuz teslimiyetin Japon halkı korunmasını istediği takdirde mevcut hanedanın ortadan kaldırılması anlamına gelmeyeceğine dair bir kamu girişiminde bulunmaması halinde Japonya'nın askeri yenilgi olmadan teslim olması düşünülemez."[37] Grew, Truman'a teslim koşullarını değiştirmesi için baskı yaparken Stimson, Forrestal ve Savaş Sekreteri Yardımcısı John McCloy'u da yanında buldu. ABD askeri liderleri de Japonlara imparatorluk hakkında güvence vermenin akıllıca olduğuna inanıyorlardı. Amiral Leahy, Müşterek Kurmay Başkanları Haziran ayı toplantısında "kayıtsız şartsız teslimdeki ısrarımızın Japonları her şeyi göze alabilecek duruma getirmesinden ve dolayısıyla da ölü listelerimizi kabartmasından," korktuğunu dile getirdi.[38]

ABD'li yetkililer teslim şartları meselesinin Japonlar için ne denli kritik olduğunu biliyorlardı, çünkü Japon kodlarını Amerika Birleşik Devletleri savaşa girmeden çok önce kırmışlardı ve dinledikleri Japon haberleşme hatlarında teslim konusunun sürekli vurgulandığını duyuyorlardı. Mayıs ayında, Japonya'nın Yüksek Savaş Konseyi Tokyo'da toplandı. Big Six olarak da bilinen konseyde Başbakan Kantaro Suzuki, Dışişleri Bakanı Shigenori Togo, Ordu Bakanı Korechika Anami, Genelkurmay Başkanı Yoshijiro Umezu, Donanma Bakanı Mitsumasa Yonai ve Genelkurmay Donanma Komutanı Soemu Toyoda vardı. Amerika Birleşik Devletleri'nden daha iyi teslim koşulları almak için Sovyetler Birliği'nden yardım istemeye, karşılığında da SSCB'ye toprak imtiyazı teklif etmeye karar verdiler. Japonya'nın ilk teması Sovyet yetkilileri Japonların savaştan bir çıkış yolu aradıklarına

ikna etmeye yetti. Bu haber, Müttefiklerin Sovyetlerin birkaç ay daha sürecek gibi görünen Pasifik Savaşı'na girmesi karşılığında vaat etmiş oldukları imtiyazları garantilemek isteyen Sovyet liderleri memnun etmedi. 18 Haziran'da imparator Yüksek Savaş Konseyi'ni bir an önce yeniden barış yapılmasından yana olduğu hususunda bilgilendirdi. Konsey de aynı fikirdeydi. Sovyetler Birliği'nin imparatorluğu koruyacak ve imparatorluk sistemini devam ettirecek bir teslimiyete aracılık etme isteğini soruşturmayı kabul etti.

Tokyo'daki Dışişleri Bakanı Togo'nun Temmuz ayında Moskova'daki Büyükelçi Naotake Sato'ya çektiği bir dizi telgraf bunu apaçık bir şekilde gösteriyordu. Togo, 12 Temmuz'da Sato'ya çektiği telgrafta şöyle diyordu: "Majesteleri'nin kalbinin arzusu savaşın bir an önce bittiğini görmektir...[Ancak] Amerika ve İngiltere koşulsuz şartsız teslimde ısrar ettikleri sürece ülkemiz için hayata kalmak uğruna ve vatan onuru için tüm gücümüzle sonuna kadar dayanmaktan başka çare yok."[39] Ertesi gün Togo bir telgraf daha çekti: "Bu savaşın savaşan tüm güçlerin halklarına her geçen gün daha fazla zarar verdiğinin ve daha büyük kayba uğrattığının bilincinde olan Majesteleri İmparator savaşın bir an önce sonlandırılabilmesini kalpten arzuluyor."[40]

Teslim olma şartlarının değiştirilmesinin savaşı hemen bitirebileceğini destekleyen kanıtlara rağmen, Truman, Amerikan halkının teslim olma şartlarından ödün verilmesini hoş görmeyeceğini vurgulayan ve başkanı bunu yapmayı denediği takdirde siyasi hayatının sonunu hazırlamış olacağı konusunda uyaran Byrnes'e kulak verdi.[41]

İç siyasi tepkileri önlemek için zaten mağlup olan bir devlete iki atom bombası atmak her koşulda ahlakça kınanmaya değer görülecek olsa da, Truman'ın imparatorun tahtta kalmasına izin vermesinden dolayı bedel ödemek zorunda kalacağını düşünmek için en ufak bir sebep yoktu. Aslında, Cumhuriyetçi liderler Truman'a gerekli tüm korumayı sağlamışlardı. 2 Temmuz 1945'te Senato Azınlık Lideri, Maine Cumhuriyetçi temsilcisi Wallace White, Senato'daki meslektaşlarına yaptığı konuşmada Japonya'nın teslim olmasını hızlandırması umuduyla Başkan Truman'a "kayıtsız şartsız teslim" ile neyi kastettiğini açıklığa kavuşturması çağrısında bulundu. Eğer Japonya başkanın daha elverişli koşullarda teslim olma teklifine aldırmaz ya da reddederse "bu bizim ne kaybımızı artırır ne de davamızı farklı bir yöne çeker. Böyle bir açıklamayla çok şey elde edilir. Hiçbir şey kaybedilmiş olmaz," diye düşünüyordu. White'ın Cumhuriyetçi meslektaşı Indiana temsilcisi Homer Capehart, White'ın talebini desteklemek için aynı gün bir basın toplantısı düzenledi. Capehart basına Beyaz Saray'ın Japonya'dan yalnızca İmparator Hirohito'nun devrilmemesi

şartıyla teslim olma teklifi aldığını bildirdi. "Mesele Japonlardan nefret edip etmemeniz değil. Ben onlardan kesinlkle nefret ediyorum. Ama şimdi iki yıl sonra aynı olacak şartlarla sona erdirilebilecekken savaşa devam etmekle elde edilecek ne var?"[42] *Washington Post*, Haziran ayında yayımlanan bir başyazısında "kayıtsız şartsız teslimi" Japon halkı arasında sonunda mücadelenin bitmesine bir engel olduğu anlaşılacağına dair korkular uyandıran "ölümcül bir ifade" olarak kınadı.[43]

Üstelik Japonya'nın teslim olmasını atom bombası kullanmadan hızlandırmanın tek yolu teslim şartlarını değiştirmek de değildi. Japonların en çok korktukları şey Sovyetler Birliği'nin savaşa dahil olmasıydı. Sovyetler Birliği'nin 1945 yılının Nisan ayı başında Japonya'ya 1941 Tarafsızlık Paktı'nı yenileme niyetinde olmadığını haber vermesi Japonların Sovyetlerin savaş ilan edeceğine dair korkularını artırdı. Bunun ne anlama geldiğini bütün taraflar biliyordu. 11 Nisan'da Ortak Komutanlar Ortak İstihbarat Komitesi, "SSCB'nin her an savaşa girmesi gerekirse, bütün Japonlar mutlak yenilginin kaçınılmaz olduğunu kabul ederler," öngörüsünde bulundu.[44] Mayıs ayında, Japonya'nın Yüksek Savaş Konseyi de benzer bir sonuca vardı: "Japonya'nın ABD ve İngiltere'ye karşı ölüm kalım mücadelesi verdiği şu anda Sovyetler Birliği'nin savaşa girmesi İmparatorluk için ölümcül bir darbe olur."[45] 6 Temmuz'da Ortak İstihbarat Komitesi, Potsdam'da toplanacak olan Genelkurmay Kombine Şefleri için "Düşmanın Tahmini Durumu" üzerine çok gizli bir rapor yayımladı. "Teslimiyet Olasılığı" değerlendirilmesinin yapıldığı bölümde Sovyetler Birliği'nin savaşa katılmasının zaten umutsuz olan Japonları nasıl etkileyeceği anlatılıyordu:

> Japon iktidar grupları korkunç askeri vaziyetin farkındalar ve bir uzlaşma istekleri her geçen gün artıyor ama yine de koşulsuz teslimiyetin kabul edilemez olduğunu düşünüyorlar. Mevcut hükümetin temel politikası tam yenilgiyi önlemek ve sonuca bağlanan bir barışta daha iyi bir pazarlık konumu elde etmek umuduyla mümkün olduğu yere kadar can havliyle mücadele etmek... Japon nüfusunun önemli bir kısmının artık mutlak askeri yenilginin olası olduğunu düşündüğüne inanıyoruz. Deniz ablukasının ve daha şimdiden milyonlarca kişiyi evsiz bırakan ve Japonya'nın en önemli şehirlerinin yerleşik alanlarının %25 ila %50'sini yok eden stratejik bombardımanın sebep olduğu büyük yıkımın artan etkileri bu kavrayışı genele yayacaktır. Sovyetler Birliği'nin savaşa girmesi sonunda Japonları mutlak yenilginin kaçınılmaz olduğuna inandıracaktır. Devlete hizmet etmek için kendilerini gönüllü olarak feda eden Japonlar olsa da, devletin bir bütün olarak ulusal intihara yatkın olduğundan kuşkuluyuz... Bununla birlikte, Japonlar, koşulsuz teslimiyetin ulus olarak yok olmaktan farksız olacağına inanıyorlar.[46]

Japonların *ketsu-go* stratejisi savaş yorgunu Müttefik kuvvetlere daha hafif teslimiyet şartları teklif ettirecek kadar ağır kayıplar verdirmek umuduyla bir Müttefik işgaline hazırlanmaya yol açtı. Japon liderler planlanan çıkartma bölgesi olarak Kyushu'yu uygun bir şekilde belirlemiş ve güçlerini kuvvetlendirmişlerdi. Yontulmuş bambu mızraklarıyla silahlandırılan sivillere askerlerle birlikte ölümüne mücadele vermeleri söylendi.

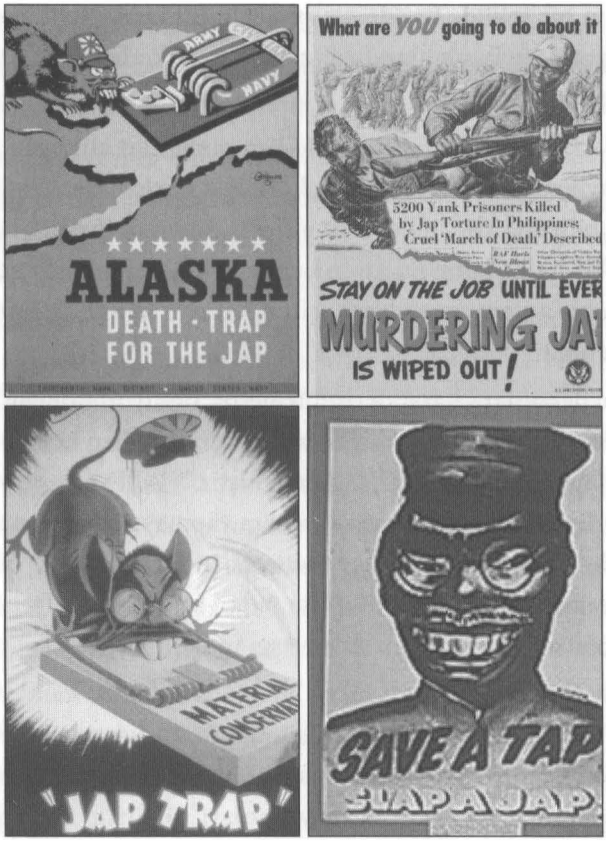
Şüphesiz ki ABD liderleri Japonları teslim olmaktan alıkoyan asıl engelin imparatorluğun kaybedilmesi olduğunu ve korkuyla bekledikleri Sovyet müdahalesinin yaklaştığını biliyorlardı. Bu koşullar altında Amerika Birleşik Devletleri'nin neredeyse çaresiz bir halka karşı iki atom bombası kullanmak istemesinin nedeni ne olabilirdi? Buna bir anlam verebilmek için o kararın hangi değer ortamında alındığını bilmek gerekir.

Amerikalılar Japonlara karşı derin bir nefret besliyorlardı. Pultizer ödüllü tarihçi Allan Nevins savaştan sonra şöyle yazdı: "Muhtemelen bizim tarihimizde hiçbir düşmandan Japonlar kadar nefret edilmemiştir."[47] ABD savaş propagandası kötü Nazi liderleriyle "iyi Almanlar" arasında ayrım yapmaya özen gösterirken, Japonlar arasında böyle bir ayrım yapılmadı. *Newsweek*'in Ocak 1945'te bildirdiğine göre: "Bu devlet daha önce askerlerimizin düşmandan bu derece nefret ettiği ve onu öldürmek için can attığı bir savaşta asla savaşmamıştır."[48]

Tarihçi John Dower Amerikalıların Japonları haşarat, hamamböcekleri, çıngıraklı yılanlar ve lağım fareleri gibi düşündüğünü söylemiştir. İnsana benzeyen maymun tasvirleri kaynıyordu. Güney Pasifik Kuvvetleri komutanı Amiral William "Boğa" Halsey, adamlarına "korkak maymunları" öldürüp "biraz daha maymun eti" getirmelerini söylemekle bu konuda acımasızlığıyla ün saldı. İnsanlar, Japonların gerçekten insan olup olmadıklarını sorguluyordu. *Time* şunları yazdı: "Sıradan, mantıkla hareket etmeyen Japon, cahildir. Bir ihtimal insandır. Bunu gösteren bir şey... Yok." Washington'daki İngiliz Büyükelçiliği Londra'ya Amerikalıların Japonları "adı konmamış bir haşarat kitlesi" olarak gördüğünü bildiriyor ve büyükelçi Amerikalıların "yaygın 'soykırımcı' Japon karşıtı görüşünü" anlatıyordu. Popüler savaş muhabiri Ernie Pyle Şubat 1945'te Avrupa'dan Pasifik'e gönderildiğinde şunları söyledi: "Avrupa'da düşmanlarımız her ne kadar dehşet verici ve amansız olsa da onları insan olarak görüyorduk. Ama burada çok geçmeden öğrendim ki Japonlara insandan aşağı ve iğrenç bir şey gözüyle bakılıyor. Bazı insanların hamamböceklerini ya da fareleri gördükleri gibi."[49]

Bu düşüncelerin bazıları kesinlikle ırkçılığa isnat edilebilir. Ama Japon nefretini meydana getirmede başka etkili güçlerin parmağı da vardı. Amerika Birleşik

Devletleri daha savaşa girmeden bile Amerikalılar, Japonların Çinlilere, özellikle de Nankin'dekilere karşı bombalı saldırılarını, tecavüzlerini ve canavarlıklarını duymuşlardı.

Amerikalılar Japonlara karşı derin bir nefret besliyorlardı. Newsweek'in Ocak 1945'te bildirdiğine göre: "Bu devlet daha önce askerlerimizin düşmandan bu derece nefret ettiği ve onu öldürmek için can attığı bir savaşta asla savaşmamıştır." ABD savaş propagandası kötü Nazi liderleriyle "iyi Almanlar" arasında ayrım yapmaya özen gösterirken, haşarat, hamamböcekleri, çıngıraklı yılanlar ve lağım fareleri gibi tasvir edilen Japonlar arasında böyle bir ayrım yapılmadı. İnsana benzeyen maymun betimlemeleri çok fazlaydı.

Pearl Harbor'daki "sinsi saldırı" Amerikalıların Japonya'ya karşı hıncını daha daha büyüttü. Ardından, 1944'ün başında hükümet iki yıl önce Bataan ölüm yürüyüşü sırasında ABD'li ve Filipinli mahkûmların gördüğü sadistçe muamele hakkında bilgi yayımladı. Kısa süre içinde medya tarifsiz Japon zulmü – işkence, çarmıha germe, kısırlaştırma, parçalama, başını kesme, diri diri yakma ve gömme, üzerinde deney yapma, esirleri ağaçlara çivileyip süngü talimi için kullanma – haberlerin den

geçilmez oldu. Bunun sonucunda da daha önce savaşta Japonlara karşı öfke olan şey, Pasifik'te ABD askeri harekâtı kızıştığı anda adi bir nefrete dönüştü.[50]

Ama Başkan Truman'ın Asyalılara yönelik dar kafalılığı Japon vahşeti haberlerinden çok daha eskiye dayanıyordu. Gelecekteki eşine kur yapan genç bir adam olarak şöyle yazmıştı: "Bence her insan diğeri kadar iyidir. Yeter ki dürüst ve terbiyeli olsun, zenci veya Çinli olmasın. Will Amcam, Tanrı beyaz adamı tozdan yaratmış, zenciyi çamurdan, diyor. Geri kalanları da birbirine eklemiş ve ortaya Çinli çıkmış. O, Çinlilerden ve Japonlardan gerçekten nefret ediyor. Ben de öyle. Irkçılık bu olsa gerek."[51] Truman sürekli Yahudileri pis Yahudiler, Meksikalıları yaltakçı ve diğer grupları da aynı derecede aşağılayıcı isimlerle adlandırıyordu. Biyografi yazarı Merle Miller şöyle yazıyor: "Bay Truman baş başayken hep 'zenci' derdi. En azından benimle konuşurken."[52]

Truman'ın ırkçılığına karşın, Japonların bu savaş sırasındaki ölçüsüz davranışlarını da eleştirmek gerek. Ancak, Amerikalıların da çoğu zaman alçakla davrandığını da söylemeden geçemeyiz. ABD Pasifik savaş muhabiri Edgar Jones, *Atlantic Monthly* dergisinde Şubat 1946 tarihinde yayımlanan bir makalede ABD zulümlerini ayrıntılarıyla anlattı: "Hem siviller bizim ne tür bir savaş verdiğimizi sanıyor ki? Esirleri soğukkanlılıkla vurduk, hastaneleri yok ettik, cankurtaran filikaları bombaladık, düşman sivilleri öldürdük ya da işkence ettik, düşman yaralıların işini bitirdik, can çekişenleri bir çukura atıp ölüme terk ettik ve düşmanın kafataslarını Pasifik'te haşlayıp sevdiklerimize sehpa süsleri yaptık ya da kemiklerini yontarak mektup açacakları haline getirdik."[53]

Irkçılık, savaş patlak verdiğinde Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan Japon soyundan gelen insanlara muamelede de çirkin yüzünü gösterdi. Japon Amerikalılar oy kullanmada, görevde ve eğitimde yıllarca ayrımcılıkla karşı karşıya kalmıştır. 1924 Gö Yasası Amerika Birleşik Devletleri'ne 1907'den sonra yerleşen Japonlara ABD vatandaşlığı hakkı verilmesini reddediyor ve Japonya'dan başka göç olmasını yasaklıyordu. Hatta Pearl Harbor'dan önce bile Batı Yakası'ndaki bazı kişiler savaş olması durumunda Japon-Amerikan sabotajıyla ilgili tuhaf senaryolar uydurmaya başladılar. Bir gazetecinin yazdıkları şunlardı: "Pasifik saldırı anı geldiğinde Japon Amerikalılar hemen işe girişirler. Balıkçı teknekleri limanlarımızın girişlerine mayınlar döşer. Gizemli patlamalar donanma tersanelerini, uçuş alanlarını ve filomuzun bir kısmını yok eder... Kaliforniya'da sebze üretiminin tekeli sayılan Japon çiftçiler pazarlara arsenik dolu bezelyelerini, patates ve kabaklarını gönderirler." Pearl Harbor'ın ardından söylentiler ve çirkinlikler çoğaldı. Kaliforniyalı bir berber "Japonlara bedava traş" teklif ediyor ama "kazalardan sorumlu olmam"

diye de ekliyordu. Bir cenaze salonu, "Bir Amerikalıyla iş yapmaktansa bir Japonla iş yapmayı tercih ederim," ilanı yapıyordu.[54]

Kaliforniya Başsavcısı Earl Warren Japon Amerikalıların batı eyaletlerinden çıkarılması için hukuki işlem başlattı. Warren, Kaliforniya'nın güneyindeki Japonların "tüm sivil savunma çabasının zayıf noktası"[55] olabileceği hakkında uyarıda bulundu. "Tüm düşman yabancıları" Hawaii adalarına hapsetme ye yönelik 1921 Savaş Planları Bölümü strtaejisini hazırlamış olan Dördüncü Ordu komutanı ve Batı Savunma Komutanlığı başkanı Yarbay John L. DeWitt, Warren'in çalışmalarını destekledi. DeWitt, 9 Aralık tarihinde Japon savaş uçaklarının bir gece önce San Francisco üzerinden geçtiğini ve şehrin Japon saldırısı tehlikesi altında olduğunu duyurdu. DeWitt, Sivil Savunma Konseyi toplantısında yaptığı konuşmada, "Bu şehre her an ölüm ve yıkım gelebilir," dedi. Tuğamiral John Greenslade katılımcılara "Tanrı'nın lütfu" ile "korkunç bir felaketten" kurtulduklarını bildirdi. "Bombalar neden atılmadı, bilmiyorum," dedi DeWitt. Bunun bir nedeni Japon geçişinin gerçekleşmemiş olması olabilirdi, ki bu aynı zamanda ABD güçlerinin uçaklardan birini vurmamış olmasına ve hem ordunun hem de donanmanın Japon uçak gemileri araştırmasının boşa çıkma sebebine de açıklık getirebilirdi. Fakat DeWitt, karartma emrini yeterince ciddiye almayan San Franciscolulara öfkeliydi ve onları "aptal, budala ve sersem" ilan ederek, "madem bu gerçekleri sizin kafanıza konuşarak sokamıyorum o halde ben de sizi polise teslim ederim, belki copla girer kafanıza," tehdidinde bulundu.[56]

DeWitt'in San Franciscolulara güvensizliği tehlikesizdi. Japonlara güvensizliğiyse neredeyse hastalık derecesindeydi. DeWitt başlangıçta büyük ölçekli halk tahliyeleri konuşmalarını "çok saçma" diye nitelendirmişti. Ama Ocak ayının sonunda hükümetin Pearl Harbor bombalı saldırısının Yüksek Mahkeme Yargıcı Owen Roberts tarafından hazırlanmış olduğuna ilişkin raporuyla güçlenen halk baskısı tırmanmaya devam ediyordu. Raporda casusluğun saldırıyı kolaylaştırdığı iddia ediliyordu. Bilgilerin çoğu Japon konsolosluk ajanları tarafından iletilmişti ama Japon kökenli diğer Hawaiililerin de bu işte parmağı vardı. Rapor, halkın Japon Amerikalıların sadakatinden duyduğu şüpheyi pekiştiriyordu. Sonuçta kopan yaygara belli ki DeWitt'i hırslı bir tehcir savunucusu yaptı. DeWitt, hem vatandaş olan hem de olmayan Japonların sabotajla ilgilenmemiş olmalarının gelecekte bir saldırı planladıklarının kanıtı olduğunu ileri sürdü. Stimson ve McCloy gibi diğerleri de DeWitt'in görüşünü tekrarlayarak Roosevelt'i çok geç olmadan harekete geçmesi konusunda sıkıştırdılar.[57]

"Japonlara güven olmaz" fikrine karşı çıkanlar arasında hiç akla gelmeyecek biri vardı: FBI Direktörü J. Edgar Hoover. Hoover, Başsavcı Francis Biddle'a toplu tahliyelere gerek olmadığını söyledi. Bilinen tüm güvenlik riskleri zaten ortadan kaldırılmıştı. Biddle, Roosevelt'e "toplu tahliyeler için hiçbir neden" olmadığını bildirdi.[58]

Roosevelt onların tavsiyelerine kulak asmadı. Japon-Amerikan sabotajına dair hiçbir delil olmadığı halde, 19 Şubat 1942 tarihinde Devlet Başkanı Emri 9066'yı (Executive Order 9066) imzaladı. Bu emir, üçte ikisi doğuştan ABD vatandaşı olan Kaliforniya, Oregon ve Washington'daki Japon ve Japon Amerikalıların tahliye edilmesi ve hapsedilmesinin temelini hazırlamıştır. Devlet başkanı emri ırk veya etnik kökenden açıkça bahsetmiyorsa da, amaçlanan hedef nüfus belliydi.

Şeker kamışı ve ananas çiftliklerinin varlıklı sahipleri iş güçlerini kaybedebileceklerinden yakınınca, Amerikalı yetkililer Hawaii'nin büyük Japon nüfusu için hazırladıkları kapsamlı tahliye planlarından vazgeçtiler. Yine de hükümet sıkıyönetim uyguladı. İhzar emrini askıya aldı ve iki bin kadar *kibei*'yi, Amerika'da doğup büyümüş ama eğitim ve kültürel uyum için Japonya'ya gidip gelen Japon kökenliyi, hapsetti.

Anakara üzerinde, özellikle de Japonların nüfusun sadece %2'sini oluşturduğu Kaliforniya'da durum çok daha farklıydı. Devlet Başkanı Emri 9066, 120.000 kadar kişiyi evlerini boşaltmaya ve yasak savunma bölgelerinin dışına yerleşmeye mecbur etti. Ama çevredeki eyaletler kendi sınırlarına girmelerini engelledi. Idaho valisi Chase Clark öfke püskürdü: "Japonlar sıçanlar gibi yaşıyor, sıçanlar gibi ürüyor ve sıçanlar gibi hareket ediyorlar. Onları istemiyoruz." Wyoming valisi Japonlar

Japon-Amerikan sabotajına dair hiçbir delil olmadığı halde, Roosevelt, 19 Şubat 1942'de Devlet Başkanı Emri 9066'yı (Executive Order 9066) imzaladı. Bu emir, üçte ikisi doğuştan ABD vatandaşı olan Kaliforniya, Oregon ve Washington'daki Japon ve Japon Amerikalıların tahliye edilmesi ve hapsedilmesinin temelini hazırlamıştır. Devlet başkanı emri ırk veya etnik kökenden açıkça bahsetmiyorsa da, amaçlanan hedef nüfus belliydi.

eyaletine taşınacak olursa "her çam ağacında bir Japon sallandırılır" ikazında bulundu. Idaho Başsavcısı, "Japonların hepsi... Toplama kamplarına yerleştirilsin," diye önerdi. "Biz beyaz adamın ülkesini korumak istiyoruz."[59]

25 Şubat 1942 itibariyle, FBI, Japon kökenli tüm yetişkin erkekleri Kaliforniya'da Terminal Adası'na hapsetmişti. ABD Deniz Kuvvetleri, Japon soyundan gelen diğer tüm sakinlere çekip gitmeleri için kırk sekiz saat süre verdi. 1942 Mart ve Ekim ayı arasında Savaş Sivil Kontrol Yönetimi (WCCA), tescil edilen ve numaralandırılan Japon mahkûmları tutmak için, yerleştirme merkezleri olarak bilinen geçici kamplar açtı. Kaliforniya'da Santa Anita ve Tanforan'da aileler, her bölmeye beş-altı kişi düşecek şekilde, at ahırlarına yerleştirildi. Sonra, o dönemde "toplama kampları" olarak anılan daha kalıcı tehcir merkezlerine taşındılar. Kamplarda koşullar içler acısıydı; çoğunlukla şebeke suları, banyoları, iyi okulları, yalıtımlı kabinleri ve uygun çatıları yoktu. Bununla birlikte kamplar dikenli tellerle çevriliydi, makineli tüfek tesisleri ve gözetleme kuleleri vardı. Mahkûmlara yapılan muamele yüzünden dehşete düşen Milton Eisenhower Savaş Tehcir Kurumu (WRA) müdürlüğünden istifa etti.[60]

Bazı batılıların tahliyeleri destekleme nedeni açgözlülüktü. Tahliye edilenlere yanlarına sadece taşıyabilecekleri kadar eşya alma izni verildiği için eski komşuları, mülklerini gerçek değerinin çok çok altında satın almaya veya terk edilmiş mahsul de dahil, geride bıraktıklarına el koymaya can atıyorlardı. Merkez Kaliforniya Yetiştirici-Gönderici Derneği'nin bir lideri itiraf ediyordu: "Bizler Japonlardan bencil nedenlerden dolayı kurtulmak istemekle suçlanıyoruz. Dürüst de olabiliriz. Evet, doğru. Bu, Pasifik sahilinde beyaz insanın mı yoksa zenci adamın mı yaşadığı meselesidir." Japonlar kişisel mülkiyette tahmini 400 milyon dolar kaybettiler. Bugünün değeriyle belki 5.4 milyar dolar.[61]

Savaş Tehcir Kurumu Mart 1942'de başlayarak mahkûmları Arizona, Arkansas, Kaliforniya, Colorado, Idaho, Utah ve Wyoming'te aceleyle inşa edilen on tehcir merkezine taşıdı. Arizona'daki Poston ve Gila Nehri Tehcir Merkezleri kısa süre içinde sırasıyla 17.814 ve 13.348 nüfusa ev sahipliği yapmakla neredeyse bir gecede eyaletin üçüncü ve dördüncü en büyük kentleri haline geldiler. Heart Mountain Wyoming'te üçüncü büyük şehir oldu.[62]

Kamplardaki Japonlar Arizona ve Kaliforniya'da kavurucu çöl güneşinin altında, Arkansas'ta bataklık gibi koşullarda ve Wyoming, Idaho ve Utah'ta acı soğukta çalıştırılıyor ve vasıfsız işgücü için ayda 12$, nitelikli işgücü için de 19$ alıyorlardı. Beyaz üst düzey sağlık memuru yılda 4.600$ elde ederken Japon doktorlar 228$ kazanıyordu. Yellowstone İlçe Hastanesi'nde ayda 80$ kazanan beyaz

hemşireler Heart Mountain'da 150$, Japon meslektaşlarından sekiz-on kat daha fazla alıyordu.[63] Federal yetkililer, günlük kamp yaşamını görüntülemeleri için, dikenli telleri, gözetleme kulelerini ya da silahlı askerleri gösteren fotoğraflar çekmemelerini söyledikleri fotoğrafçılar Ansel Adams ve Dorothea Lange'ı gönderdiler. Yetkililerden aldıkları emirlere rağmen, Adam, Lange ve bir Japon mahkûm Toyo Miyatake birkaç yasaklı görüntü çektiler.[64]

Şubat 1943'te ABD hükümeti yüzsüzce saf değiştirdi. Savaşta mücadele edecek daha fazla insan gücü ihtiyacıyla Roosevelt, Amerika doğumlu Japon halkını, Mississippi'de Camp Shelby'de konuşlu 100. Piyade Taburu ile birlikte ayrılmış 442. Alay Muharebe Ekibi'ne katılmaya çağırdı. Hawaiili üyelerinin birimleri için kullandıkları isimle "Pakapuka" savaşın başlarında gönüllü olmuş ve hizmet etmeye layık olarak kabul edilmek için uzun ve zorlu bir mücadele vermişti. İtalya ve Fransa'da cesurca savaşarak, Ekim 1944'teki 216 ölen de dahil, 1.072 kayıp veren 442. Alay, ABD askeri tarihinin en çok madalya kazanan birimlerinden biri oldu.[65]

Japon Amerikalıların ülkeleri için böyle fedakârlıklar yapabilmesini belli ki Batı Savunma Komutanlığı başkanının kafası pek almıyordu. Nisan 1943'te DeWitt, Deniz İşleri Alt Komisyonu'nda yaptığı konuşmada Almanlar ya da İtalyanlar için endişelenmediğini söyledi. "Ama Japonlar haritanın yüzünden silinene kadar hep bir endişe kaynağı olacak," dedi. ABD vatandaşı olsun ya da olmasın, "Japon Japondur,"

Japon Amerikalılar Kaliforniya, San Pedro'dan Santa Anita Toplama Merkezi'ne getirilerek, daha kalıcı tehcir merkezlerine taşınmadan önce at ahırlarına yerleştirildi.

diye vurguladı komisyon üyelerine. DeWitt'in ırkçı sözleri *Washington Post*'a dert oldu. Gazete, "Generale Amerikan demokrasisinin ve Amerika Birleşik Devletleri Anayasası'nın bir ordu partizanı yüzünden yoksayılıp reddedilemeyecek kadar önemli olduğu anlatılmalıdır... Bir zamanlar onları yerlerinden etmek ve rasgele tutuklamak için bahane her ne idiyse, artık o bahane yok,"açıklamasıyla karşı ateş açtı.[66]

Kamplardaki Japonlar Arizona ve Kaliforniya'da kavurucu çöl güneşinin altında, Arkansas'ta bataklık gibi koşullarda ve Wyoming, Idaho ve Utah'ta acı soğukta çalıştırılıyor ve emeklerinin karşılığında kendilerine çok az ücret ödeniyordu.

Birçok Amerikalı aynı fikirdeydi. Bazıları Nazi politikalarıyla benzerlik gösteriyordu. Gerçi farklılıklar da vardı ama kuşkusuz benzerlikler daha fazlaydı. Haziran 1942'de *Christian Century* şunları yazdı: "Son çare olarak toplama kamplarına başvurma politikası... Anayasal hakların yok edilmesine ve... Irk ayrımcılığının Amerikan hükümetinin bir ilkesi haline getirilmesine doğru gidiyor. Almanya'nın gittiği yöne doğru gidiyor." Eugene V. (Victor Debs) Rostow 1945'te *Yale Law Journal* dergisinde yayımladığı sert yazısında, "Alman halkının Gestapo ve SS tarafından gizlice işlenen faciada ortak bir siyasi sorumluluk üstlendiğine inanıyoruz. Peki, Kongre'nin, Başkan'ın ve Yargıtay'ın onayladığı bütün demokratik toplumsal değerleri ihlal eden bir programdaki kendi rolümüz için ne düşünmeliyiz?"[67] tartışmasına yol açtı.

Haziran 1943'te Yüksek Mahkeme daha önce açılan ilk iki davada oybirliğiyle hükümetin lehine karar verdi. *Hirabayashi-Birleşik Devletleri*'ndeki karar tahliye

ve hapsin temel konularını ele almamasına karşın, Yargıç Frank Murphy'nin mutabakat şerhi buna çok yakındı:

> Herhangi bir grubun asimile edilemeyeceğini söylemek büyük Amerikan denemesinin başarısız olduğunu kabul etmektir... Bildiğim kadarıyla, ırk veya soy olayına dayalı olarak Birleşik Devletleri vatandaşlarının kişisel özgürlüğünü ilk kez kısıtlıyoruz... Bu anlamda, yaptığımız şey Almanya'da ve Avrupa'nın diğer bölgelerinde Yahudi ırkının mensuplarına yapılan muameleyle kasvetli bir benzerlik taşımaktadır.[68]

25 Ocak 1945'te Savaş Tehcir Kurumu (WRA) zorla hapsetmeya "son verdi" ama mahkûmlar paramparça olmuş hayatlarını yeniden kurmaya çalışırken onlara çok az yardım sağladı. Bazı mahkûmlar Batı Yakası'ndan olabildiğince uzağa göç etmeye karar verdi. Milli Park Servisi'ne göre Japonlar, 500$ nakit parası olmayanlar için kişi başına sadece "25$, bir tren bileti ve yol yiyeceği"aldılar.[69]

Bu eski Japonların, Amerika'ya göç etmiş olan Japonların birçoğu 1952 Göçmenlik ve Vatandaşlık Yasası kabul edilene kadar "vatandaşlığa uygun" görülmedi. Dahası, hapsedilme merkezlerinin felâketzedeleri için ulusal özür ve 1.5 milyar dolar para tazminatı kırk yıldan fazla zaman aldı.[70]

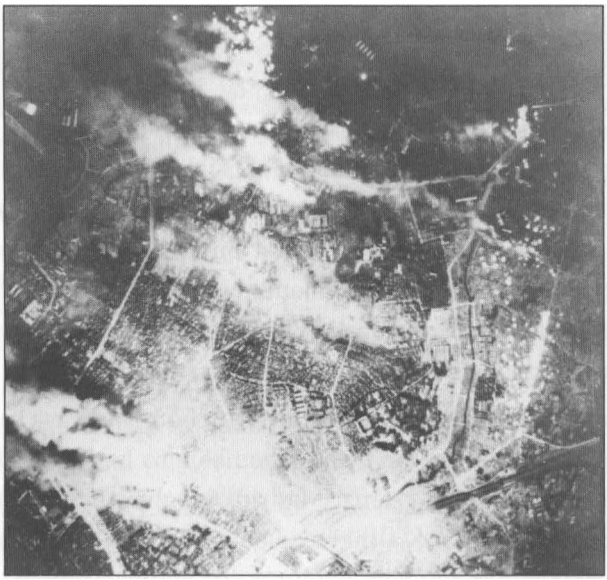
ABD'nin ahlaki eşiği de –özellikle büyük ölçekte sivil kayıplara uğratmadaki kayıtsızlığı –sivil halkları bombalama yıllarında, bilhassa da Japonya'ya karşı hava savaşında, önemli ölçüde düşürülmüştü. Kentsel alan bombalama I. Dünya Savaşı sırasında başlamıştı. Almanlar, İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar ve Avusturyalılar birbirlerinin şehirlerini bombalamışlardı ve bunun bir kısmı savaş arası dönemde de acımasız bir şekilde devam etti. Amerika Birleşik Devletleri kendi güvenirliği için 1937'de Çin şehirlerini bombalayan Japonları şiddetle kınadı. 1939 yılında Avrupa'da savaş başlayınca Roosevelt, askeri birliklerden savunmasız sivilleri bombalamak gibi "insanlık dışı barbarlıktan" kaçınmalarını istedi.[71]

Almanya, kararlı bir şekilde İngiliz şehirlerini bombalamaya başladı. İngilizler, Almanya'daki kentsel hedeflere bin uçaklık bombalama baskınlarıyla karşılık verdi. 1940'ların ortalarına kadar Barcelona, Madrid, Şanghay, Pekin, Nankin, Varşova, Londra, Rotterdam, Moskova, Stalingrad, Leningrad, Köln, Hamburg, Berlin gibi büyük şehirler ve daha pek çok kent ciddi şekilde bombalanmıştı.

Buna karşın, Amerika Birleşik Devletleri Avrupa savaşında sonuna kadar neredeyse tamamen önemli sanayi ve ulaşım ağlarının bombalanmasına yoğunlaştı. İleride Hiroşima'ya atom bombasını atan B-29 bombardıman uçağını kullanacak olan Kaptan Paul Tibbets, Ağustos 1942'de, işgal altındaki Fransa'da Alman hedeflere karşı ABD bombardıman uçakları tarafından yapılacak ilk gündüz baskınına

hazırlanırken sebep olacağı muhtemel sivil kayıplarla ilgili endişelerini dile getirdi. Bir muhabire "bu makineyle atılacak bombalar yüzünden acı çekebilecek sivilleri düşünmek midemi bulandırıyor," dedi. Bombaların düşüşünü izlerken, "Tanrım, kadınlar ve çocuklar öldürülüyor!"[72] diye düşünüyordu. Ama savaş devam ederken Amerikalıların vicdanı yumuşamaya başladı. Ekim 1943'te Münster'de saha bombardımanı baskını önemli bir dönüm noktası oldu. Önceki standartlara göre en trajik istisna ABD'nin Şubat 1945'te Dresden Müttefik bombardımanına katılmasıydı.

Amerika Birleşik Devletleri Japonya'da çok daha acımasız bir bombalama politikası benimsemiştir. 21. Bomabardıman Komutanlığı başkanı Tümgeneral Haywood Hansell büyük kentsel alanlara karşı kundakçılar kullanma emirlerine karşı çıkınca Hava Kuvvetleri Generali Henry "Hap" Arnold onun yerine General Curtis LeMay'i görevlendirdi. Çok acımasız ve zorlu olmasından dolayı adamlarının "Demir Adam" lakabını verdikleri LeMay, ününü Avrupa'da hava savaşında kazanmıştı. "Terör bombardıman" olarak adlandırılan bombalama taktikleri devrimi Japonya'da tamamen farklı bir düzeye erişti.

YUKARIDA VE KARŞI YÖNDE: 1945'te 9 Mart'ı 10 Mart'a bağlayan gece LeMay, Tokyo'ya napalm, termit, beyaz fosfor ve başka yanıcı maddeler içeren bombalarla saldıracak 334 uçak gönderdi. Bombalar yaklaşık 42.000 m² alanı yok ederek 80.000'nin üzerinde insanı öldürdü ve yaklaşık bir milyon kişiyi de yaraladı. Fokurdayan cehennem kanalların kaynamasına, metalin erimesine ve insanların alevlerin içinde boğulmasına neden oldu. LeMay kurbanların "kavrularak, haşlanarak ve pişerek öldüğünü" bildirdirdi.

1945'te 9 Mart'ı 10 Mart'a bağlayan gece LeMay, Tokyo'ya napalm, termit, beyaz fosfor ve başka yanıcı maddeler içeren bombalarla saldıracak 334 uçak gönderdi. Bombalar yaklaşık 42.000 m^2 alanı yok ederek belki 100.000 insanı öldürdü ve daha fazlasını da yaraladı. Fokurdayan cehennem kanalların kaynamasına, metalin erimesine ve insanların alevlerin içinde boğulmasına neden oldu. LeMay kurbanların "kavrularak, haşlanarak ve pişerek öldüğünü" bildirdirdi. Mayıs ayına kadar atılan bombaların %75'i Japonya'nın "kâğıt şehirlerini" yakıp kül etmek için tasarlanmış yangın bombalarıydı.

Japon bilimadamı Yuki Tanaka'ya göre, Amerika Birleşik Devletleri bombardımanı yüzden fazla Japon kentini ateşe verdi.[73] Toyoma şehrinde %99.5'e ulaşan yıkım Savaş Sekreteri Henry Stimson'ı Truman'a "ABD'nin zulümde Hitler'i çok geride bırakan bir şöhret kazanmasını istemediğini" söylemeye sevk ettiyse de Stimson, bu katliamı durdurmak için neredeyse hiçbir şey yapmadı. Arnold'un "sivillere yönelik" zararı sınırlama vaadine inanarak kendi kendini kandırmayı başarmıştı.[74] 1945'te LeMay'in kadrosunda olan Gelecekteki Savunma Bakanı Robert S. McNamara, komutanının Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşı kaybetmesi halinde

hepsinin savaş suçlusu olarak yargılanacağı ve mahkûm edilmeyi hak edecekleri değerlendirmesine katılıyordu.[75]

Japonlara karşı duyulan nefret öylesine derindi ki, toplu sivil katliamına neredeyse hiç kimse itiraz etmedi. Oppenheimer, Stimson'ın Amerikalıların kayıtsızlığıyla ilgili hayal kırıklığını hatırlıyordu: "Bay Stimson'ın bana Tokyo olayında olağanüstü ağır can kaybıyla sonuçlanan Japonya'ya karşı sürdürdüğümüz hava saldırılarına hiç kimsenin itiraz etmemesinin korkunç olduğunu düşündüğününü söylediğini hatırlıyorum. Hava saldırılarının devam etmemesi gerektiğini söylemedi ama bunu hiç kimsenin sorgulamadığı bir ülkede yanlış bir şeyler olduğunu düşünüyordu."[76] Tuğgeneral Bonner Fellers yaşananları "tarihteki en acımasız ve barbar sivil cinayetlerinden biri"[77] olarak nitelendiriyordu. Arnold, "Amerikalıların %90'nının bütün Japonların öldürülmesini istediğini" düşünüyordu.[78]

General Groves'un Hedef Komitesi atom bombalarının daha önce bombalanmamış şehirlerde işçilerin evleriyle çevrili askeri tesislere atılmasına karar verdi. Komite ilk kullanımın silahın önemini her yerdeki bütün insanların anlamasını sağlayacak kadar çarpıcı olmasını kararlaştırdı. Stimson'ın atom bombası kullanımını çevreleyen bir dizi meseleyi araştıran Geçici Komite'sinin üyeleri bir tanıtım gösterisi gibi alternatifler ileri sürünce komitede Truman'ın özel temsilcisi olarak bulunan Byrnes, onların kararlarını geçersiz kıldı.

Geçici Komite 31 Mayıs tarihli toplantısında nükleer silahların geleceğine de değindi. Bilim adamları düşük üretim bombaların en gelişmemiş, ardına düşülmesi gereken ilkel prototipleri olduğunu biliyorlardı. Bu ihtimal onları dehşete düşürdü. Oppenheimer ülkenin en üst düzey askeri ve sivil yetkililerine üç yıl içinde Amerika Birleşik Devletleri'nin 10 ila 100 megaton arasında silahlara sahip olabileceğini haber verdi. Bu silahların yakında Hiroşima'ya atılacak bombadan neredeyse yedi bin kat güçlü olma ihtimali vardı.[79]

Mayıs ayı sonlarında Szilard, Nobel ödüllü kimyager Harold Urey ve astronom Walter Bartky, Truman'ı bombanın kullanılmasına karşı uyarmak için onunla görüşmeye çalıştılar. Byrnes'le görüşmeleri için Güney Karolina, Spartanburg'a yönlendirildiler. Byrnes'ün cevabı Szilard'ı dehşete düşürdü: "Bay Byrnes, savaşı kazanmak için Japonya şehirlerine karşı bomba kullanmanın şart olduğunu iddia etmedi. O sırada, hükümetteki herkesin bildiği gibi, Japonya'nın temelde mağlup olduğunu biliyordu... O dönemde Bay Byrnes Avrupa'da Rus etkisinin yayılmasından daha çok endişe ediyordu. [Israrla] bombanın elimizde olmasının ve onu göstermemizin Rusya'yı Avrupa'da daha idare edilebilir kılacağını söyledi."[80] Kafasında Sovyetler Birliği'nin her zaman düşman olduğunu Groves da itiraf ediyordu: "Projenin

sorumluluğunu üstlendikten iki hafta sonra düşmanımızın Rusya olduğuna kanaat getirdim ve projenin bu temel üzerinde tamamlanması gerektiğine inandım."[81] Groves, Mart 1944'te bir akşam yemeğinde, "Bu projenin temel amacının Ruslara boyun eğdirmek olduğunu elbette biliyorsunuzdur,"[82] sözleriyle Joseph Rotbalt'ı şok etti. Byrnes'ün ve Groves'un açıklamaları Byrnes'ün 13 Nisan'da Truman'a söylediği atom bombası "savaşın sonunda bize kendi koşullarımızı belirleme konumu da kazandırabilir," sözlerine önemli bir ışık tuttu.[83]

Los Alamos bilimadamları bombayı tamamlamak için hummalı bir şekilde çalışırken diğerleri, yapmış oldukları şeyin bilgeliği konusunda şüphe duymaya başladılar. Haziran ayında Chicago Metalurji Laboratuarı bilim adamları, atom enerjisinin çeşitli yönlerini araştırmak için bir dizi komite kurdular. Nobel ödüllü James Franck başkanlığındaki Sosyal ve Siyasi Yansımalar Komitesi büyük ölçüde Leo Szilard'tan etkilenmiş, mevcut savaşta atom bombası kullanmanın mantığını sorgulayan bir rapor yayımladı. Rapor, Japonya'ya yapılacak sürpriz bir saldırının sadece ABD'nin ahlaki pozisyonunu yok etmekle kalmayacağı, aynı zamanda "toptan karşılıklı imha"[84] umudu oluşturarak Sovyetler Birliği ile bir nükleer silahlanma yarışına girmeye yol açabileceği konusunda uyardı. Bombanın arkasındaki bilimsel esasların sır olmamasından dolayı Sovyetler Birliği'nin arayı kısa sürede kapatabileceğine de dikkat çekti.

Szilard tehlikeleri herkesten daha iyi biliyordu. Çaresizce bombaların kullanımını engellemeye çalıştı. Franck Komitesi'nin raporunu diğer laboratuarlardaki bilim adamlarına yaydı. Güvenlik görevlilerinin raporu çok gizli ilan edip yayılmasını yasaklamasından sonra da Szilard, başkanı uyaran bir dilekçe yazdı:

> Elimizdeki atom bombaları bu yönde sadece ilk adımı temsil ediyor ve gelecekteki gelişim sürecinde kullanılabilir olacak yıkıcı güç neredeyse sınırsız. Bu nedenle, doğanın bu yeni kurtarılmış güçlerinin imha amaçlı kullanılmasına emsal teşkil eden bir ülke, hayal bile edilemez büyüklükteki bir yıkım çağının kapısını aralamanın sorumluluğunu yüklenmek zorunda kalabilir.[85]

Chicago'nun Metalurji Laboratuarı ve Oak Ridge uranyum tesisindeki yüz elli beş bilimadamı dilekçeyi imzaladı. Oppenheimer dilekçenin Los Alamos'tan çıkmasını engelledi ve durumu Groves'a bildirdi. Groves, dilekçenin Stimson ve Truman'a ancak bombanın kullanımını durdurmak için çok geç olduğunda ulaşmasını sağlama aldı. Groves'un güvenlik ajanları Szilard'ı savaş boyunca yakından gözetlemişlerdi. Hatta bir defasına Groves başsavcıya Szilard'ı "düşman ajanı" diye etiketlediği ve "savaş süresince gözaltında tutulmasını" rica ettiği bir mektup yazacak kadar ileri gitti. Neyse ki, Compton onu mektubu göndermemeye ikna etti. Groves

bilim adamları arasında kendi anketini düzenledi ve %83'ünün bombayı Japonya'ya karşı kullanmadan önce açıklayarak tanıtmaktan yana olduğunu görünce hayal kırıklığına uğradı.[86] Sonuçları örtbas etti.

Bombaların kullanımını engelemeye çalışan başkaları da oldu ama ne yazık ki, Szilard'tan daha başarılı olamadılar. Geçici Komite'de donanma temsilcisi olan Donanma Müsteşarı Ralph Bard 27 Haziran'da Stimson'a bir not yazdı: "Son haftalarda ben de kesinlikle Japon Hükümeti'nin teslim olma aracı olarak kullanabileceği bir fırsat arayışında olabileceğini düşünür oldum." Birleşik Devletler'in "büyük bir insancıl devlet olarak" Japonya'yı Sovyetlerin savaşa dahil olacağı ve atom bombasının geliştirilmesi konusunda uyarmasını ve teslim koşullarını açıklamasını istiyordu. Bazı tarihçiler Bard'ın hükümetten ayrıldıktan birkaç gün sonra bu konularda baskı yapmak için başkanla görüştüğüne inanıyor ancak böyle bir görüşmenin gerçekleştiğine dair herhangi bir kanıt yok. Bununla birlikte, Truman 18 Haziran'da Ortak Komutanlarla bir araya geldiğinde Savaş Sekreter Yardımcısı John McCloy'un kendisine Japonlara "İmparatorluğu ve kendi seçtikleri bir hükümet şeklini sürdürmelerine izin verileceğini" ve "teslim olmamaları halinde kullanmak zorunda kalacağımız korkunç derecede yıkıcı başka bir silahımız olduğunu" söylemesini tavsiye ettiği biliniyor.[87]

Müttefik liderler Potsdam'da, bombalanmış Berlin'de bir kenar mahalle, toplandıklarında işler kritik bir hal aldı. İlk atom bombası için hedeflenen tarih bir aydan daha yakındı. Truman 15 Temmuz'da geldi, Churchill ve Stalin'le ilk toplantısı için gergin bir bekleyiş içindeydi. Sunulan raporlar Japonların şartlı teslim olmalarına izin verildiği takdirde savaşmaktan vazgeçmeye hazır olduklarını doğruluyordu. Üst düzey ABD'li yetkililer Tokyo'dan yayılan sinyallerin şüphe götürmez olduğunu kabul ediyorlardı. Truman, "Japonya imparatorundan gelen telgraf barış talebinde" bulunurken 18 Temmuz'da yakalanan sinyalin "Barışın önündeki tek engel koşulsuz teslimiyet" bilgisi verdiğini kesin bir şekilde ifade etti.[88] Forrestal, "Japonya'nın savaştan çekilme isteğinin kanıtı" Stimson, "Japonların barış manevraları" ve Byrnes de "Japon barış antenleri" hakkında yazdı.[89] 1966'da yayımlanan *Gizli Teslim*'de (Orijinal adı: The Secret Surrender) Stratejik Hizmetler Ofisi (OSS) memuru ve sonra CIA başkanı olan Allen Dulles şöyle anlatıyordu: "Potsdam Konferansı'na gittim ve orada Bakan Stimson'a Tokyo'dan öğrendiklerimi aktardım: İmparatorluğu ve Japon halkının teslim olmanın yıkıcı haberini öğrenmesinden sonra Japonya'da disiplin ve düzeni sağlamanın bir temeli olarak anayasalarını koruyabilmeleri şartıyla teslim olmak istiyorlardı."[90] Pasifik Stratejik İstihbarat Özeti, Potsdam toplantı haftasını şöyle anlatıyordu: "Artık Japonya'nın yenilgiyi resmen değilse de, alenen kabul ettiği söylenebilir. Uzun zamandır güttüğü zafer amacına

ulaşamayan bir devlet olarak vazgeçerek ikiz amaçlara yöneldi: a) yenilgiyi ulusal gururla bağdaştırmak ve b) emellerinin enkazını kurtarmanın en iyi yolunu bulmak."[91] Savaş Dairesi Operasyonlar Bölümü Politika Bölüm Başkanı Albay Charles "Tick" Bonesteel hatırladığına göre, "aşağılık Japonlar ağız arıyordu."[92]

Truman, Potsdam'a gidişinin asıl nedeninin Sovyetlerin söz verdikleri gibi savaşa gireceklerinden emin olmak olduğunu iddia etti. Sovyetler Birliği'nin savaşa girmesinin nihai ezici darbe olacağını bilen Truman, Stalin'in kendisine bu konuda güvence vermesine çok sevindi ve 17 Temmuz'da günlüğüne şunları yazdı: "15 Ağustos'ta Japonya Savaşı'nda olacak. Bu Japonların sonunu getirir."[93] Ertesi gün Truman Bess'e yazdı: "Savaşı bir yıldan daha kısa sürede bitireceğiz. Öldürülmeyecekler çocukları bir düşün!"[94]

Truman'ın oynayacak birden fazla kartı vardı ama zamanlama kusursuz olmalıydı. Stimson bunun farkındaydı. 15 Mayıs'ta günlüğüne bombanın önemli bir diplomatik araç olduğunu ancak Potsdam'dan önce denenmeyeceğini yazdı: "Kısa bir süre sonra olacağını düşünüyoruz ama elinizde asıl kart olmadan diplomaside böyle büyük bir kumar oynamak korkunç bir şey gibi görünüyor."[95]

Truman zirve toplantısının başlamasını iki hafta ertelemişti ve bombanın Stalin'le görüşmeler başlamadan önce test edilmesini umuyordu. Oppenheimer itiraf etti: "İşi Potsdam toplantısından önce tamamlamak için inanılmaz bir baskı altındaydık."[96] Truman açısından, beklemeye değdi.

16 Temmuz'da Truman Berlin'i gezerken ve ertesi gün Stalin'le yapacağı toplantı için hazırlanırken bilim adamları, New Mexico, Alamogordo dışındaki bozkırda ilk atom bombasını patlattı. Nükleer deneme beklentilerin çok ötesindeydi. 18.6-kiloton patlamanın muazzam gücü ve gökyüzünün parlaklığı göz önüne alındığında, bazı bilim adamları gerçekten de atmosferi ateşe vermiş olmaktan korktu. Oppenhemer o anda aklına kutsal Hindu yazıtı Bhagavad Gita'dan bir cümle geldiğini söyledi: "Artık ölümün ta kendisi oldum. Dünyaları yok eden şeyim." Müdür Yardımcısı Kenneth Bainbridge bunu daha basit ifade etti: "Şimdi hepimiz kahpe evlatlarıydık."[97]

Groves denemenin sonuçlarını telgrafla Stimson'a bildirdi, o da bilgi vermek için Truman ve Byrnes'e koştu. Çok mutluydular. Groves 21 Temmuz'da çok daha kapsamlı ve çarpıcı bir rapor gönderdi. Raporda "Deneme hepimizin en iyimser beklentilerinin ötesinde başarılı oldu," diye açıklıyordu. Groves, çıkan enerjinin 15-20 kiloton TNT'ye eşdeğer, daha önce bir şeyin ulaşabileceği hayal bile edilemeyen bir miktarın çok çok ötesinde olduğunu tahmin ediyordu. Stimson raporu başkana ve dışişleri bakanına okudu. Groves'un raporuyla birlikte bir rapor da Tuğgeneral

Thomas Farrell'den geldi. Farrell kendi raporunda patlamayı "kıyamet habercisi güçlü, aralıksız, müthiş bir gürleme," diye anlatıyordu.[98] Churchill bu raporu okuyunca "bu Gazap'ın yeryüzüne tekrar inişi," dedi.[99]

Truman, Byrnes ve Groves artık Sovyet yardımı olmadan ve dolayısıyla da Sovyetler Birliği'ne verilen bölgesel ve ekonomik imtiyazlar sözünü tutmadan da ABD şartlarıyla Japon teslimini hızlandırmak için bir yolları olduğuna inanıyorlardı. Stimson şöyle dedi: "Başkan [rapora] çok sevinmişti. Onunla görüştüğümde bana sürekli bundan bahsetti. Ona yepyeni bir özgüven hissi kazandırdığını söyledi."[100] Churchill ve Stalin'e ilk toplantılarda baskın olma izni vermiş olan Truman, şimdi müzakerelerde onların hakkını yiyordu. Winston Churchill bir sonraki genel kurul toplantısındaki manzarayı şöyle anlattı: "Bir türlü anlamıyordum. Bambaşka birine dönüşmüştü. Ruslara ne yapıp ne yapmayacaklarını söyledi ve toplantı boyunca patronluk taslayıp durdu."[101] Truman'ın kendine olan güvenini canlandırmada bombanın oynadığı role McCloy da dikkat çekti: "Tüm bunda 'büyük bombanın' payı büyük. Başkanı da Başkan Yardımcısını da katılaştırdı. Groves'un raporunu aldıktan sonra bir sonraki toplantıya vücutlarına kocaman kırmızı bir elma gizlenmiş küçük çocuklar gibi gittiler."[102]

Truman babasına, Patron Pendergast'a ya da başka zorbalara hiçbir zaman kafa tutamamıştı ama şimdi Stalin'in kendisine karşı çıkabiliyordu. Söylenildiği üzere, silah tüm erkekleri bir seksen yapıyorsa, başarılı atom bombası testi de ufak Truman'ı dünyanın en korkunç diktatörlerinin tepesine dikilen bir deve dönüştürdü. Ne var ki, Truman'ın aleni kabadayılık gösterisi atom bombasının kullanımıyla birlikte başlatmak üzere olduğu dünya hakkında daha derin bir anlayışı maskeliyordu. Potsdam günlüğüne şöyle yazdı: "Dünya tarihinin en korkunç bombasını keşfettik. Nuh ve muhteşem gemisinden sonra Fırat Vadisi Dönemi'nde olacağı vahiyle haber verilen yıkıcı ateş olabilir."[103] Ne yazık ki, Truman'ın kıyamet kehanetleri hesaplaşma günü yaklaşırken onu çareler aramaya sevketmedi.

Diğer en önemli karar vericilerin, Truman, Byrnes ve Groves, aksine Stimson'ın atom bombası kullanmaya ilişkin ciddi şüpheleri vardı. O, atom bombasını "korkunç," "tüyler ürpertici," "uğursuz," "dehşet verici," ve "insanlık dışı" olarak tanımlıyordu. Bombayı sadece yeni bir silah değil, "insanın evren ilişkilerinde devrimci bir değişim... Hatta uygarlığın korkunç sonu... Kökümüzü kurutacak bir Frankenstein" da kabul ediyordu.[104] Truman ve Byrnes'ü Japonlara imparatorlukla ilgili güvence vermeye ikna etmeyi defalarca denedi. Ama onları ikna etmeye çalışmak boş bir çabaydı. Stimson, Truman'a Potsdam'da bu konuda önemsenmediğinden

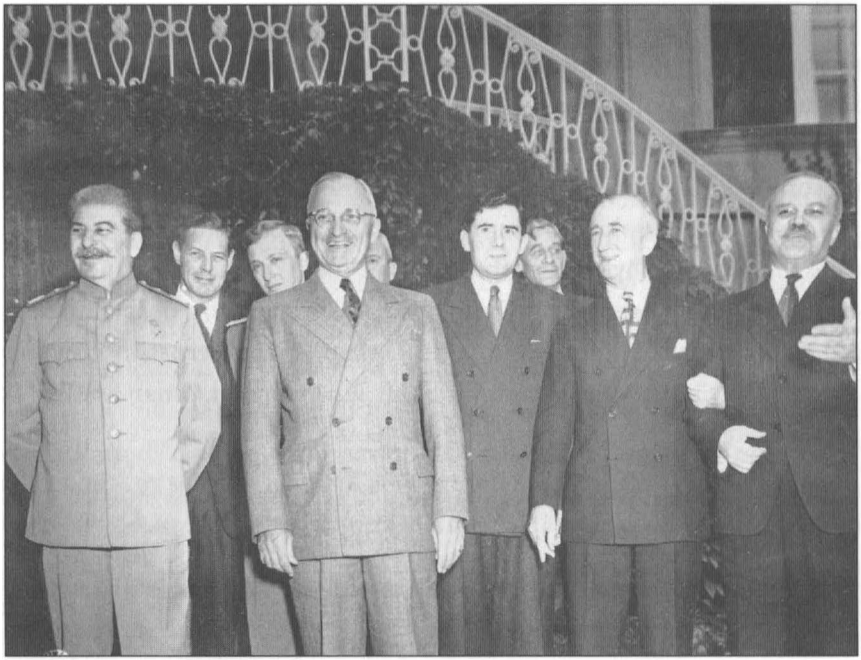
şikâyet edince Truman yaşlı ve zayıf savaş bakanına bu durumdan hoşlanmadıysa bavullarını toplayıp evine gidebileceğini söyledi.

Stimson Potsdam'da müttefik yüksek komutanı General Dwight Eisenhower'a bombanın kullanılmasının kaçınılmaz olduğunu anlattı. Eisenhower'ın tepkisi sert oldu. Verdiği cevabı bir Newsweek röportajında ifade etti: "Stimson bana bombayı Japonlara atacaklarını söyledi. Tamam, onu dinledim ama bir şey yapmaya gönüllü olmadım. Çünkü sonuçta benim savaşım Avrupa'da bitmişti ve kararımın bir önemi yoktu. Ama bunu sadece düşünmek bile içimi karartıyordu. Sonra bana fikrimi sordu, ben de ona iki nedenden dolayı buna karşı olduğumu söyledim. Birincisi, Japonlar teslim olmaya hazırdı ve onları böyle korkunç bir şeyle vurmaya gerek yoktu. İkincisi, böyle bir silahı kullanan ilk ülke olduğumuzu görmek istemiyordum."[105] Eisenhower tarihçi Stephen Ambrose'a itirazını doğrudan Truman'a ve baş danışmanlarına bildirdiğini anlattı. Tarihçi Barton Bernstein Eisenhower'ın açıklamasından şüphe etmeyi mantıklı bulur ama General Omar Bradley Ike'nin yorumunu destekler.[106]

Şimdi bomba başarıyla test edildiğine göre, Truman, Byrnes ve Stimson Sovyetler Birliği'nin savaşa girmesine artık sıcak bakmıyorlardı. Öyle ya, Sovyetlere savaşa katılmalarından dolayı Roosevelt'in Yalta'da kendilerine söz verdiği imtiyazlar için hak tanınması gerekecekti. Churchill 23 Temmuz'da şunları söyledi: "Amerika Birleşik Devletleri'nin şu anda Rusların Japonya'ya karşı savaşa katılmalarını istemediği çok açık."[107] Byrnes itiraf etti: "Bu başarılı testi öğrendikten sonra Başkan da ben de onları savaşa sokmak istemedik." Byrnes yardımcısı Walter Brown'a, "atom bombasından sonra Japonya'nın teslim olacağına ve Rusya'nın bu işi sonlandırmada pek bir etkisi olmayacağına inanarak zamanın gelmesini beklediğini" açıkladı.[108] Truman ve danışmanlarına göre bunu başarmanın yolu belli gibiydi: Atom bombası kullanmak. Truman bunu dile getirdi: "İnanın Rusya gelene kadar Japonların defteri dürülür. Manhattan vatanlarının toprağında görününce teslim olacaklarından eminim."[109]

Konferans sona ermeden Truman Stalin'in yanına yaklaşarak ilgisiz bir şekilde Birleşik Devletler'in "olağanüstü yıkıcı bir güce sahip yeni bir silah" geliştirmiş olduğundan söz etti. Sovyet istihbaratının Stalin'i Manhattan Projesi'nden haberdar ettiğini bilmeyen Truman, Stalin'in sözde tepkisiz davranmasına şaşırdı ve kendisine söylediklerini anlayıp anlamadığını merak etti. Stalin, Truman'ın sandığından çok daha fazlasını anladı. Denemenin kararlaştırıldığını biliyordu. Şimdi testin başarılı olduğu sonucuna vardı. Hemen Sovyet emniyetini ve Gizli Polis Şefi Lavrenti Beria'yı aradı ve denemenin gerçekleştirildiğini bilmediği için onu azarladı. Andrey

Gromiko, Stalin'in köşküne dönünce Amerikalıların atom tekelini Avrupa'da şartlarını kabul ettirmek için kullanacaklarını ama onların oyununa gelmeyeceğini söylediğini belirtti.[110] Stalin, Sovyet askeri güçlerine ülkenin savaşa girişini hızlandırmalarını ve Sovyet bilim adamlarına da araştırmalarına hız kazandırmalarını emretti.

Stalin ve Truman Dışişleri Bakanı James F. Byrnes ve Sovyet Dışişleri Bakanı Vyaçeslav Molotov'la birlite Temmuz 1945'te Potsdam Konferansı'nda. Potsdam'da bulundukları sırada Truman ve danışmanları atom bombası denemesinin başarılı sonuç verdiğini öğrendiler. Şimdi yepyeni bir silahla silahlanmış olan ve Sovyetlere söz verilen bölgesel ve ekonomik imtiyazları reddetmeyi uman Truman, Byrnes ve Savaş Bakanı Henry Stimson Sovyet Birliği'nin Pasifik'teki savaşa girmesine artık sıcak bakmıyorlardı.

Truman bombanın atılması için asla doğrudan emir vermedi. 25 Temmuz tarihinde Potsdam'da Stimson ve Marshall'ın imzasını taşıyan ve hava koşullarının uygun olması durumunda atom bombalarının 3 Ağustos'tan sonra en kısa sürede kullanılmasını emreden bir yönergeyi onayladı. Ne teslim koşulları için önemli bir değişiklik, ne bomba hakkında bir uyarı ne de Sovyetlerin savaşa girişi için bir bildiri içermeyen son Potsdam Deklarasyonu'nun Japonya tarafından kabul edilme şansının çok az olduğunu biliyordu. Yine de, Truman ve Stimson'ın daha sonraki iddialarının aksine yetkinin Japonların Potsdam Deklarasyonu'nu reddetmelerinden sonra değil, önce verildiğini belirtmek önemli. Stalin beyanı imzalamak niyetiyle geldiği ve hatta kendi taslağını da getirdiği halde Truman, Stalin'i beyanı imzalamaya

davet etmedi. Stalin'in imzası Japonları Sovyetler Birliği'nin savaşa girmek üzere olduğundan haberdar ederdi. Stalin'in imzasının olmaması Japonları daha iyi teslim koşulları elde etmede Sovyet yardımı almaya yönelik beyhude çabalarına devam etmeye cesaretlendirdi. Oysa bomba kullanıma hazırdı ve zaman daralıyordu.

Truman'ın Potsdam'daki tavrı Stalin'in Birleşik Devletler'in savaşı çabucak bitirmek ve imtiyazlar konusunda verdiği sözden dönmek niyetinde olduğuna dair inancını pekiştirdi. Konferans sırasında Truman'a Sovyet birliklerinin Ağustos ortasına kadar saldırmaya hazır olacağını söyledi. Sovyet Kurmay Başkanı Aleksei Antonov ABD'li meslektaşlarına gerçek başlangıç tarihinin ay sonunda olması ihtimalinin yüksek olduğu bilgisini verdi. Stalin, Mareşal Aleksandr Vasilevski'ye işgal için on-on dört gün önce hazır olmalarını emretti.[111]

Truman, bu kararın sorumluluğunu her zaman gururla üstlenmesine rağmen, 25 Temmuz bildirisini hazırlamış olan Groves, aslında kararı Truman'ın vermediğini iddia etti; o, sadece razı olmuştu. "Bana soracak olursanız, onun kararı karışmama yönünde olmuştur. Yani, var olan planları bozmamayı tercih etmiştir. Truman çok şey söylemezdi. Sadece 'evet' veya 'hayır' derdi," diye yazdı. Truman'ı küçümseyerek onu "kızak kayan küçük bir çocuk" olarak tarif etti. [112]

Truman 2 Ağustos'ta Potsdam'dan ayrıldı. Ertesi gün Byrnes'ün yardımcısı günlüğüne şunları yazdı: "Augusta'da/ Başkan, Leahy, JFB Japonların barış istediği konusunda aynı fikirdeydiler."[113] Truman da barış istiyordu. Ama ilk önce atom bombasını kullanmaktan yanaydı.

Pasifik'te Müttefik kuvvetlerinin başkomutanı ve ABD Ordusu'nda ikinci en yüksek rütbeli muvazzaf subay olan General Douglas MacArthur bombayı "askeri açıdan tamamen gereksiz" kabul ediyordu ve Amerika Birleşik Devletleri'nin bombayı kullanmak üzere olduğunu öğrenince hem öfkelendi hem üzüldü. 6 Ağustos'ta, bombanın atıldığı açıklanmadan önce, bir basın toplantısı düzenledi ve gazetecilere Japonların "zaten yenildiğini" ve "10.000 kat daha büyük dehşetiyle bir sonraki savaş olasılıklarını" düşündüğünü söyledi.[114]

6 Ağustos 02:45 de üç B-29 bombardıman uçağı yaklaşık 2.500 km uzaktaki Mariana adalarındaki Tinian adasından Japonya'ya doğru havalandı. Öndeki uçak *Enola Gay* uranyum bombası Küçük Çocuk'u (Little Boy) taşıyordu. Little Boy isimli ilk bomba, şimdi 16 kilotonluk TNT olarak tahmin edilen bir güçle 8:15 de infilak etti. Hiroşima'nın yaklaşık 300.000 sivili, 43.000 askeri, 45.000 Koreli köle işçisi ve çoğunluğu ebeveynleri Birleşik Devletler'de gözaltında olan birkaç bin Japon Amerikalı güne yeni başlıyordu. Hedef, şehir merkezine yakın T şeklindeki Aioi Köprüsü'ydü. Hiroşima, kendi limanı ve İkinci Genel Ordu Karargâhı'na rağmen, daha

önce bombalama için öncelikli bir askeri hedef düşünülmemişti. Bomba, iki kilometre yarıçapındaki bir alanı tamamiyle yerlebir etti. Hiroşima kentinin kaybolduğunu gören *Enola Gay*'in mürettebatı dehşete kapıldı. Bombardıman uçağına annesinin adını veren pilot Paul Tibbets aşağıdaki manzarayı anlattı: "Mor renkli devasa bir mantar 13 kilometreye, bizim bulunduğumuz yükseklikten 3 kilometre daha öteye kadar yükselmişti bile ve hâlâ korkunç bir canlı gibi yukarıya doğru fokurduyordu. Yerdeki görüntü daha da korkunçtu. Kaynayan sıcak katran görünümlü girdaplı bir duman kümesinin ortasından her yere alevler sıçrıyordu."[115] Başka bir zaman da yaşadıklarını şöyle dile getirdi: "Eğer Dante uçakta bizimle birlikte olsaydı ödü patlardı. Birkaç dakika önce güneş ışığında çok net gördüğümüz şehir şimdi boğucu bir dumandı. Bu korkunç duman ve alev örtüsünün altında tamamen yok olmuştu." Arka topçu Bob Coron buna "cehennemi görmek" dedi. Kopilot Robert Lewis uçuş günlüğüne şöyle yazdı: "Tanrım! Biz ne yaptık?"[116]

Pilot Paul Tibbets (ortadaki pipolu) mürettebatı ve Enola Gay'le.

Radyo operatörü Abe Spitzer olanları eşlik eden uçak *Great Artiste*'den izliyor ve halüsinasyon gördüğünü düşünüyordu. Mürettebatın tanık olduğu şeyin en açık ve en korkunç açıklamasını o yaptı. Anlattıkları ayrıntılı olarak aktarılmaya değerdi:

> Altımızda, gözümün görebildiği yere kadar yayılmış büyük bir yangın vardı ama bu, sıradan bir yangına benzemiyordu. Bir düzine renkten oluşuyordu ve hepsi de gözleri kör edecek derecede parlaktı. Var olduğunu hayal ettiğimden daha fazla renk vardı ve tam ortada bütün renklerden daha parlak, güneşten daha büyük görünen kırmızı renkli devasa bir alev topu görünüyordu. Aslında, sanki güneş

bir şekilde gökten yere düşmüş ve tekrar yükselmeye başlayarak hızlı bir şekilde bize doğru geliyor gibiydi.

Aynı anda alev topunun kendisi de yayılıyor ve şehrin tamamını kaplıyormuş gibi görünüyordu. Gri-beyaz kalın bir duman sütunun arasından görülen alevler her yeri sarmıştı. Şehrin dışındaki dağ eteklerine doğru uzanıyor ve inanılmaz bir hızla bize doğru yükseliyordu.

Sonra uçak yeniden sallandı, sanki dev bir silah, büyük bir topu ya da topları ateşliyor ve bizi her yerden vuruyormuş gibi bir ses çıkardı.

Mor ışık artık yeşilimsi maviye dönüşüyordu. Kenarlarda hafif bir sarılık vardı ve alev topunun altından, tepe taklak olan güneş yükselen dumanları takip ederek ölçülmesi imkânsız bir hızla bize doğru geliyor gibiydi. O esnada biz de, çok hızlı olmasa da, şehirden geriye kalanlardan uzaklaşıyorduk.

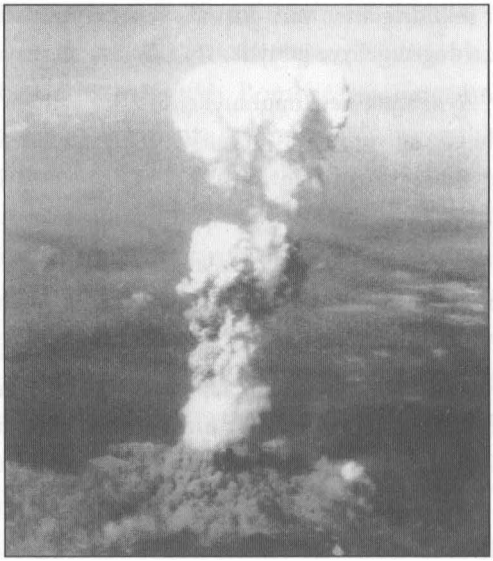
Birdenbire, duman sütununun solunda kaldık. Dumanlar yükselmeye devam ediyordu. Daha sonra öğrendiğime göre 15 kilometreye kadar yükseldiği tahmin ediliyordu. Üste doğru daralan ve stratosfere uzanan bir tür büyük sırığa benziyordu. Daha sonra bilim adamları bize sırığın tabanında yedi-sekiz metre genişlikte, tepsindeki genişliğinin de bir buçuk iki metreyi bulduğunu düşündüklerini söylediler.

İzlerken hipnotize olmuş gibiydim. Duman sütununun rengi değişiyor, gri-beyazdan kahverengi, kahverengiden koyu sarı oluyordu. Derken bütün renkler birbirine karışıyor parlak, kavurucu bir gökkuşağına dönüşüyordu. Bir an için hiddeti geçecekmiş gibi göründü ama hemen ardından en tepeden mantara benzer bir şey fırlayarak belki 16-17 kilometreye kadar yükseldi... Sütunun tamamı kaynıyor ve fışkırıyordu ama mantarın tepesi okyanus fırtınasındaki dev dalgalar gibi her yere ateş fırlatıyordu.

Derken, birdenbire, sanki keskin bir kılıçla kesilmiş gibi sütunun tepesi ayrıldı ve daha da yükseğe fırladı; ne kadar yükseğe bilmiyorum; hiç kimse ne bildi ne de biliyor; bunu fotoğraflar bile göstermiyor ve hiçbir aparat da tam olarak ölçemezdi. Bazıları 24 kilometre, bazıları 27 kilometre dedi. Daha fazla diyenler de oldu... Sonra sütundan biraz daha küçük başka bir mantar fırladı.[117]

Spitzer birinin, "Bizi ilgilendirmeyen işlerle mi vakit geçiriyoruz acaba," dediğini duydu.[118]

Yerdeki görüntü çok farklı ve çok daha üzücüydü. Isının 2.982°C'ye ulaştığı etki alanı merkezinde ateş topu, "iç organları saniyeler içinde buharlaşıp yok olan insanları kavurup kömüre"[119] dönüştürdü. On binlerce insan anında öldü. Yıl sonuna kadar 140.000 kişinin ve 1950'ye kadar da 200.000 insanın öldüğü tahmin ediliyor. Amerika Birleşik Devletleri resmi olarak sadece 3.242 Japon askerinin öldürüldüğünü

6 Ağustos 1945'te atılan atom bombasının ardından Japonya'nın Hiroşma şehrinde bir mantar bulutu yükseliyor. Yerdeki görüntü çok farklı ve çok daha üzücüydü. Isının 2.982°C'ye ulaştığı etki alanı merkezinde ateş topu, "iç organları saniyeler içinde buharlaşıp yok olan insanları kavurup kömüre" dönüştürdü.

bildirdi. Hiroşima'da kayıplar arasında çoğu ikinci nesil Japon-Amerikalı yaklaşık bin Amerikan vatandaşı ve yirmi üç ABD'li savaş tutsağı da vardı. Tutsaklardan bazıları patlamadan kurtulduysa da bombadan sonra sağ kalanlarca linç edildiler. ABD savaş tutsaklarının çoğu bomba yüzünden öldü.

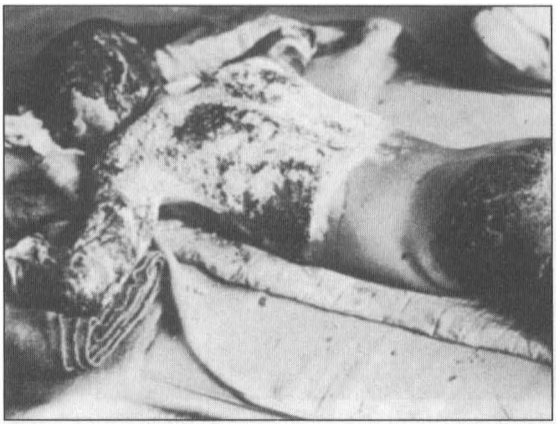
Yaralanan ve yanan felâketzedeler çok acı çekti. *Hibakusha* (atom bombasının patladığı anda orada bulunan ve hayatta kalan kişiler) yaşadıklarını cehennemden geçmek olarak tanımlıyordu. Sokaklar, korkunç şekilde yanmış, çoğunlukla çıplak, etleri kemiklerinden sarkan insanların hayalet alayıyla doluydu. Yaralı bedenleri için çaresizce yardım arayan, aile bireylerini bulmaya çalışan ve her yeri saran alevlerden kaçmaya çalışan insanlar, adım atarken öylece kalmış ve kömür topakları halinde katılaşmaış cesetlere takılıp sık sık düşüyordu. Hiroşima'nın en ünlü atom bombası şairi, 1953'te otuz yedi yaşında ölen Sankichi Toge "Altı Ağustos" başlıklı bir şiir yazdı:

Nasıl unutabilirim göz alıcı o ışığı!
Bir anda sokaklarda otuz bin kişi kayboldu;
Çığlıkları, elli bin kişinin daha
Karanlığın altında ezilmiş olan...

Sonra, paçavra gibi sarkan deriler,
Göğüs kafeslerine bastırılan eller;
Paramparça olmuş insan beyinlerinin üzerine basan ayaklar...
Nehrin kıyısında ve kıyıya bağlanmış sallarda biriken kalabalıkların,
Kavurucu güneşin altında yavaş yavaş cesetlere dönüşmesi...

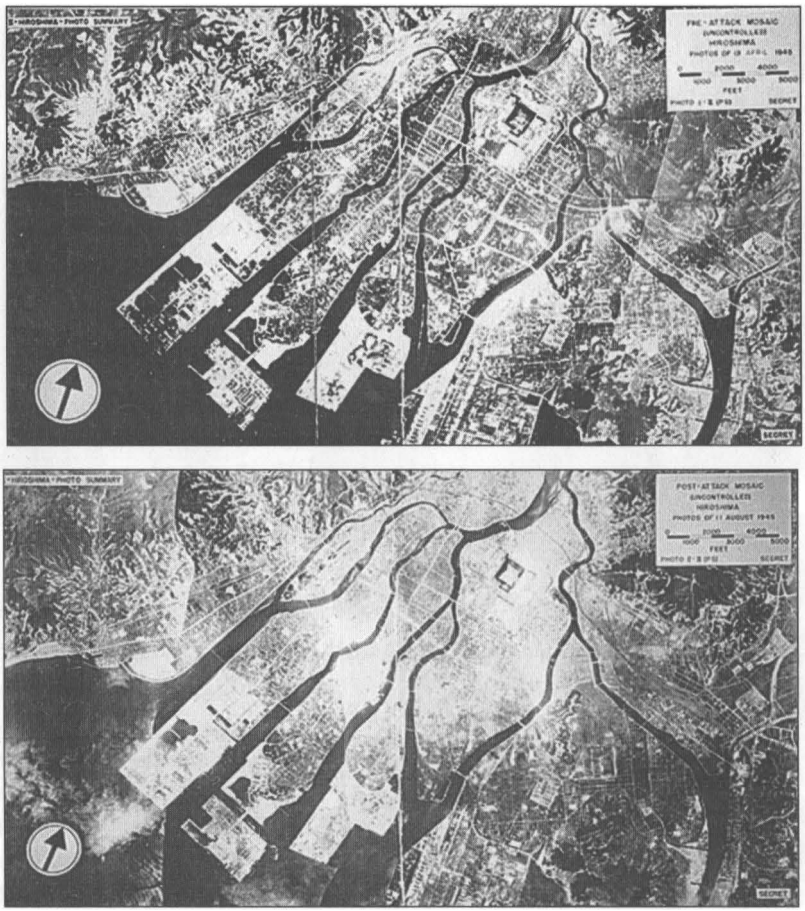

Yaralanan ve yanan felâketzedeler çok acı çekti. Hibakusha (atom bombasının patladığı anda orada bulunan ve hayatta kalan kişiler) yaşadıklarını cehennemden geçmek olarak tanımlıyordu.

Büyük yangın yer değiştirir...
Direnmek istemiyormuş gibi yatan yığınla kız öğrencinin üzerine doğru
Öyle ya, onların kim olduğunu yalnızca Tanrı biliyordu...

O sessizliği nasıl unutabilirim
Üç bin nüfusluk bir şehrin üzerine çöken?
O ürpertiyi...
Yalvarışlarını nasıl unutabilirim
Ölen bir eşin ve çocuğun
Gözlerinin beyazlığına yayılan
Kalplerimizi ve ruhlarımızı dağlayan![120]

ABD Stratejik Bombalama Araştırması'ndan alınan bu önce ve sonra fotoğrafları atom bombasının Hiroşima kentinde meydana getirdiği imhanın büyüklüğünü göstermeye yardımcıdır.

Mürettebat Tinian'a dönüş uçuşunda çok sessizdi. Bazıları şahit oldukları korkunç olayın kesinlikle savaşın sonunu geitreceği inancıyla avunuyordu. Great Artiste kuyruk topçusu Al "Pappy" DeHart az önce gördüklerini görmemiş olmayı istediğini söyleyerek, "Bunu torunlarıma anlatamayacağım. Hiçbir zaman. Bence bu çocuklara anlatılabilecek türden bir şey değil. Gördüklerimiz anlatılmaz."[121]

Truman, Hiroşima haberini Potsdam'dan dönerken *Augusta*'nın güvertesinde akşam yemeğini yerken aldı. Ayağa kalkıp bağırdı: "Bu tarihteki en güzel şey!"[122] Kısa bir süre sonra da Hiroşima haberini bildirmenin o güne kadar yaptığı "en sevindirici" açıklama olduğunu söyledi.

Truman'ın büyük coşkusu bazılarını rahatsız etti. İki gün sonra Demokratik bir kongre üyesi bir telgrafla Truman'ı kibarca uyardı: "Amerika Birleşik Devletleri'nin

hiçbir başkanı masum insanları öldürebilen bir buluş için sevinemez. Lütfen coşkunuzun nedeninin yıkım değil, yıkımın sona ermesi olduğunu açıklayın."[123]

Sovyet liderlerse tam tersine hiç sevinmemişlerdi. Gücünü zaten yitirmiş bir devleti yenmek için bombanın gerekli olmadığını biliyorlardı ve asıl hedefin Sovyetler Birliği olduğu sonucuna vardılar. Amerikalıların, Sovyetler Birliği'nin Asya'da kazandığı toprakları ele geçirmek umuduyla Japon teslimini hızlandırmak istediğini düşünüyorlardı. Hatta daha da endişelenerek Amerikalıların bombayı hiç gerek yokken Hiroşima'da kullanmakla ABD çıkarlarını tehdit etmeleri halinde onlara karşı kullanmaktan da çekişnmeyeceğinin işaretini verdiğine kanaat getirdiler.

Ruslar mesajı aldı. 1941-1948 yılları arasında Moskova'da yaşamış olan *Sunday Times* muhabiri Alexander Werth izlenimlerini bildirdi: "[Hiroşima] haberi herkesi çok kötü etkiledi. Bo olayın dünyanın güç siyasetinde yeni bir olgu olduğu, bombanın Rusya için tehdit teşkil ettiği açıkça fark edilmiştir. Bugün konuştuğum bazı Rus kötümserler de can sıkıntısıyla Rusya'nın Almanya'ya karşı kazandığı zor zaferin 'neredeyse boşa gittiğini' ifade ettiler."[124]

Yirmi altı yıl sonra Mareşal Jukov'un anılarına dadanan ve onu gerçek niyetlerinin ne olduğunu açıklamaya mecbur eden kesinlikle bombalamanın sebepsiz yapılmasıydı. Jukov bu konudaki düşüncelerini şöyle dile getirdi: "ABD Hükümeti'nin atom silahını 'soğuk savaştaki' güçlü bir konumdan emperyalist hedeflerine ulaşmak amacıyla kullanmak istediği daha o zaman bile belliydi. Bu, 6 Ağustos ve 8 Ağustos'ta fazlasıyla doğrulanmıştır. Hiçbir askeri ihtiyaç yokken Amerikalılar, iki sakin ve yoğun nüfuslu Japon şehri Hiroşima ve Nagazaki'ye iki atom bombası attı." Diğer askeri liderler de dehşet içindeydi. Gromiko'nun oğlu Anatoly babasının ona Hiroşima için "Sovyet askerlerinin başını döndürdü. Kremlin'de, Genelkurmay'da hava kuruntuluydu, Müttefiklere karşı güvensizlik hızla arttı. Atom bombasıyla bombalanmanın potansiyel zararlarını azaltmak için büyük bir kara ordusu korumak ve genişletilmiş topraklar üzerinde kontroller oluşturmakla ilgili fikirler sık sık gündeme getiriliyordu,"[125] dediğini anımsıyordu.

Stalin ve Dışişleri Bakanı Vyaçeslav Molotov dahil, siyasi liderler de aynı şekilde paniğe kapılmıştı. Fizikçi Yuli Khariton şunları hatırlıyordu: "Bütün Sovyet hükümeti [Hiroşima'yı] SSCB'ye karşı atom şantajı, çok daha korkunç ve yıkıcı yeni bir savaş çıkarmak için bir tehdit olarak yorumluyordu." Nükleer fizikçiler kaydettikleri ilerlemeyi günlük olarak rapor etmek için Kremlin'e çağırılıyordu. Stalin birkaç gün içinde, Sovyet bombası yapmak için yoğun bir program başlatmıştı.[126]

Hiroşima'nın ardından Japon liderler, Sovyetlerin arabuluculuk etmek isteyip istemediğiyle ilgili hemen bir cevap almak için bastırdı. Güçlü Kızıl Ordu 9

Ağustos'ta sabah erkenden başlayan saldırılarla Mançurya, Kore, Sakhalin ve Kurlis'te neredeyse hiçbir direnişle karşılaşmadan Japonya'nın güçlerini çökertince net bir cevap almış oldular.

9 Ağustos sabahı, Dışişleri Bakanlığı'ndan üst düzey dört yetkili kötü haberi vermek için Başbakan Suzuki'nin konutuna gitti. "Korktuğumuz şey sonunda oldu," diye cevap verdi Suzuki.[127]

Aynı günün sabahında, Japonya Sovyet işgaline karşılık verme fırsatı bulamadan Amerika Birleşik Devletleri, Nagazaki kentine Şişman Adam adlı içten patlamalı bir plütonyum bombası attı. Esas hedef, Kokura, üzerinde görüş netliği olmaması Pilot Charles Sweeney'i Nagazaki kent merkezine geçmek zorunda bıraktı. Urakami bölgesinde hedefin üç kilometre kadar dışına bırakılan bomba Asya'nın en büyük Katolik katedrali üzerinde 21 kilotonluk bir kuvvetle patladı. Kırk bin kişi hemen öldü ve bunların sadece 250'si askerdi. 1945 yılının sonuna kadar yetmiş bin kişi öldü, beş yıl içinde de ölenlerin sayısı belki 140.000'i buldu. Spitzer kendisinin ve *Great Artiste*'nin diğer ekip üyelerinin Hiroşima'nın yok oluşunu izledikten sonra ikinci bir kentin yeryüzünden silindiğine inanamadıklarını söyledi: "Daha fazla görevlere, daha fazla bombalara, daha fazla korkuya ve daha fazla ölüme gerek yoktu. Yüce Tanrım, bunu her aptal anlayabilirdi!"[128] Nürnberg duruşmalarında başsavcı olan Telford Taylor şöyle demiştir: "Hiroşima olayının doğruları ve yanlışları tartışılabilir ama Nagazaki olayı için makul bir gerekçe hiç duymadım." Taylor, Nagazaki'de yapılan şeyi bir savaş suçu addediyordu.[129]

Sovyet saldırısıyla umutsuzluğa kapılan Japon yetkililer düzenledikleri acil kabine toplantısında Nagazaki faciasını öğrendiler. Ne bu haber ne de Ordu Bakanı Anami'nin Amerika Birleşik Devletleri'nin elinde yüz tane daha atom bombası bulundurduğu ve bir sonraki hedefin Tokyo olduğu hakkında çıkardığı asılsız söylenti katılımcıları koşulsuz teslimi kabul etmeye yaklaştırmadı. Çoğu, Birleşik Devletler'in üç yüz uçak ve binlerce bombayla tüm şehirleri yok etmesiyle bunu tek bir uçak ve tek bir bombayla yapması arasında fark olmadığını düşünüyordu. Amerika Birleşik Devletleri'nin Japon şehirlerini yakıp kül edebileceği ve bunu yapacağı zaten bildikleri bir gerçekti. Ancak Sovyet işgali Japon liderlerin cesaretini tamamen kırdı. Japonya'nın hem Sovyetler Birliği'ne diplomatik yaklaşımında hem de bir ABD işgaline şiddetle direnmek için *ketsu-go* stratejisinde tamamen aciz kaldığı ve yenildiği ortadaydı. Japon liderlere göre atom bombaları teslim olmayı düşünmeleri için bir sebepti ama bazıları uygun bir bahane olarak bu sebebe tutunsular da, onları kesin olarak ikna etmek için yeterli değildi. İmparator, "Egemen Hükümdar

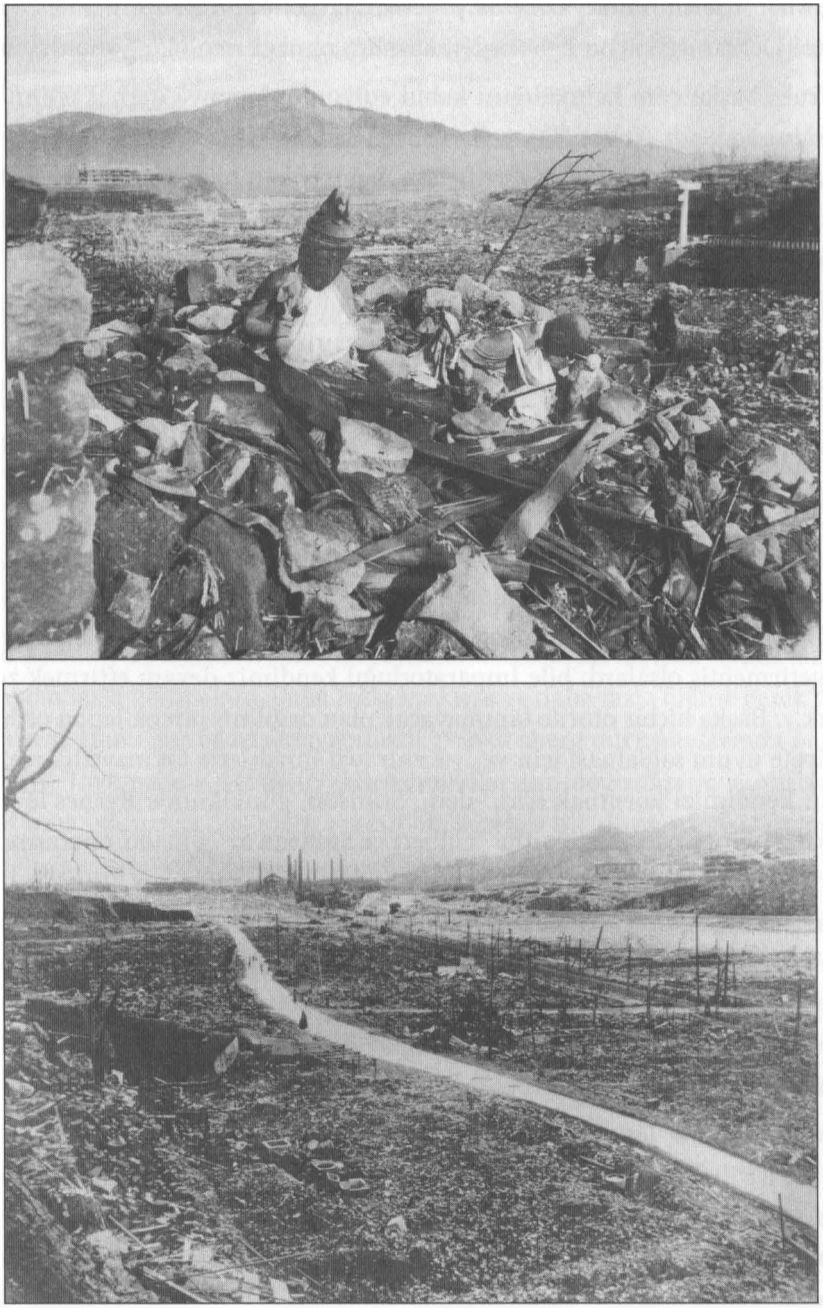
olarak Majestelerinin imtiyazlarına yönelik haksız hükümler içermemesi" halinde Potsdam Deklarasyonu'nu kabul ederek teslim olmaya razı olduğunu duyurdu.[130]

Suzuki başka çare kalmadığını kabul ediyordu: Japonya derhal teslim olması gerektiğini açıkladı. Yoksa "Sovyetler Birliği sadece Mançurya, Kore, Karafuto'yu almakla kalmaz, Hokkaido'yu da alır. Bu, Japonya'nın temelini yok eder. ABD ile başa çıkabildiğimiz zaman savaşı sona erdirmeliyiz."[131] İmparatorun kararı belli olunca, üç ek talep için –kendini silahsızlandırma, savaş suçları davaları yok ve işgal yok – ayak direyen Büyük Altı'nın üç inatçı üyesi, teslim olmaya karşı çıkmaktan vazgeçti. Böylece, Kızı Ordu Japon anakarasına hızla yaklaşırken Japon liderler, imparatorluğu sürdürmelerine izin verme olasılığı daha yüksek olarak gördükleri Amerikalılara teslim olmaya karar verdi. Ayrıca, ilerleyen Kızıl Ordu'nun Japonya'da, tıpkı Avrupa'nın bazı yerlerinde yaptığı gibi, Komünist yanlısı ayaklanmaları tetikleyeceğinden de korkuyorlardı.

Truman ve danışmanları Japonların teslim olma teklifini değerlendirdiler. Byrnes, imparatorluğu devam ettirmenin "Başbakanın çarmıha gerilmesine" yol açabileceği konusunda uyardı. Stimson aynı fikirde değildi. "Japonlar bu konuyu gündeme getirmemiş olsalardı bile İmparatorluğu kendimiz devam ettirmek zorunda kalırdık... Başka hiçbir otorite tanımayacak olan dağılmış birçok Japon ordusunun teslimiyete uyum sağlaması için ve... Kanlı Iwo Jimalılarla Okinawalıların intikamından kendimizi korumak için," dedi. Stimson, günlüğünde Byrnes'le yaşadığı hayal kırıklığını şöyle anlatıyordu: "Gilbert ve Sullivan'ın 'Mikado' operasından öğrendiklerinden başka Japonlar hakkında hiçbir bilgisi olmayan kişilerce İmparatora karşı birçok cahilce kışkırtma yapıldı ve ben bugün Dışişleri Bakanlığı'ndaki etkili insanların zihinlerinde bu fikrin derinlere gömülmüş olduğunu yeterince garip bir şekilde gördüm."[132] Bir başka tartışmadan sonra belirsiz bir bildiride uzlaştılar: "Potsdam Deklarasyonu uyarınca hükümetin nihai şekli Japon halkının özgürce ifade ettiği isteğine göre belirlenecektir."[133]

Savaştan sonra, Japon liderler teslim olmalarını hem atom bombalarına hem de Sovyet işgaline bağladı. Görüşmeler ABD işgal makamları tarafından yürütülmesine rağmen birçok kişi hâlâ önceliği Sovyet işgaline veriyordu, atom bombasına ya da diğer ABD eylemlerine değil. Kurmay Yarbaşkanı General Torashiro Kawabe açıkladı:

> Hiroşima'da meydana gelen korkunç yıkımdan yavaş yavaş haberdar olduk... İkisi karşılaştırıldığında, Sovyetlerin savaşa girmesi bizim için büyük bir şoktu. Tokyo'ya ulaşan haberler Rus kuvvetlerini 'işgalci sürüleri' olarak tanımlıyordu. "Avrupa'daki muazzam Kızıl Ordu güçleri şimdi bize karşı döndürülüyor," kuruntusu

Atom bombardımanı sırasında 40.000 kişinin anında öldüğü Nagazaki'deki yıkıntılar; 1945 yılının sonuna kadar 70.000 kişi öldü ve beş yıl içinde ölenlerin sayısı 140.000'i buldu. Nürnberg duruşmalarında başsavcı olan Telford Taylor şöyle demiştir: "Hiroşima olayının doğruları ve yanlışları tartışılabilir ama Nagazaki olayı için makul bir gerekçe hiç duymadım."

yüzünden sürekli endişe içerisinde olduğumuz için bu hepimize çok daha şiddetli bir panik ve korku yaşattı.[134]

Amiral Toyoda buna katılıyordu: "Bana göre teslimiyeti hızlandırmada atom bombalarından ziyade Rusların Japonlara karşı savaşa girmesinin etkisi oldu." Japonya'nın Genel Planlama Dairesi müdürü Korgeneral Sumihisa Ikeda, "Sopvyetlerin savaşa girdiğini öğrenince hiç şansımız kalmadığını düşündüm," dedi. Ordu Bakanlığı, İmparatorluk Genel Müdürlüğü'nün sorduğu dolaysız bir soruyu aynı şekilde cevapladı: "Sovyetlerin savaşa katılması Japonya'nın teslim olma kararını doğrudan etkilemiştir."[135] ABD Savaş Bakanlığı'nın 1946 yılının Ocak ayında yaptığı bir araştırma da "karar noktasına götüren tartışmalarda Birleşik Devletler tarafından atom bombası kullanılmasından çok az bahsediliyor. Japonların Rusya'nın savaşa girmesi üzerine teslim olduğu neredeyse kesin,"[136] bulgusuyla aynı sonuca vardı.

Savaşı atom bombalarının bitirdiğine dair yanlış bir inanca kapılan Amerikan halkının %85'i bombaların kullanılmasını onaylıyordu. Neredeyse %23'ü de Japonya'nın bu kadar çabuk teslim olmamış olmasını ve Birleşik Devletler'in onlara daha çok atom bombası atabilmiş olmasını istiyordu. Ancak, ABD'nin üst düzey askeri liderlerinin birçoğunun bombalamaları ya askeri açıdan gereksiz ya da ahlaken kınanması gereken bir durum kabul ettiğinden halkın çoğu habersizdi. Aralarında atom bombası kullanıma en çok tepki gösteren ortak komutanların toplantılarına başkanlık eden Truman'ın genelkurmay başkanı Amiral William Leahy'ydi. Kimyasal ve bakretiyolojik bomba silahları için "bildiğim tüm Hıristiyan ahlakına ve bilinen bütün savaş kurallarına" aykırı olduğunu söyledi. "Japonlar zaten yenilmişti ve teslim olmaya hazırdı... Hiroşima ve Nagazaki'de bu barbar silahı kullanmanın Japonya'ya karşı savaşımızda önemli bir yardımı olmadı. Bunu ilk kullanan olmakla karanlık çağların barbarlarına mahsus bir ahlaki değerler sistemini benimsedik. Bana savaşmak böyle öğretilmedi ve savaşlar kadınlarla çocukları yok ederek kazanılamaz," dedi.[137] Leahy, 1949'da gazeteci Jonathan Daniels'a konuşurken öfkeliydi: "Truman bana atom bombasını sadece askeri hedefleri vurmak için kullanmayı kararlaştırdıklarını söyledi. Tabii sonra daha ileri gittiler ve öldürebildikleri kadar çok sayıda kadın ve çocuk öldürdüler. Zaten her zaman istedikleri buydu."[138]

General Douglas MacArthur her zaman Birleşik Devletler teslim koşullarını değiştirmiş olsaydı savaşın aylar önce bitmiş olacağını iddia etti. 1960 yılında eski Başkan Hoover'a, Hoover'ın 30 Mayıs 1945'te Truman'a gönderdiği "mantıklı ve devlet adamına yakışır" not teslim koşullarında değişiklik yapılmasını tavsiye etseydi ve öyle hareket edilmiş olsaydı, "Hiroşima ve Nagazaki'de bombardıman

saldırılarımıza ek olarak daha fazla yıkım olmasının önüne geçilebilirdi. Japonların teslim olmayı seve seve kabul etmiş olacaklarından hiç şüphem yok," dedi.[139]

General Henry "Hap" Arnold şunları yazdı: "Atom bombası olsun ya da olmasın bize hep Japonlar zaten çöküşün eşiğindeymiş gibi geliyordu."[140] Savaş sona erdikten kısa bir süre sonra General Curtis LeMay şu iddiada bulundu: "Atom bombası olmasaydı ve Rusya savaşa girmeseydi bile Japonya iki hafta içinde teslim olurdu. Atom bombasının savaşın bitmesiyle hiçbir ilgisi yoktu."[141] Pasifik'te ABD Stratejik Hava Kuvvetleri komutanı olan General Carl "Tooey" Spaatz, Nagazaki'nin bombalanmasından iki gün sonra günlüğüne şöyle yazdı: "Washington'da bana atom bombasıyla ilgili fikrim ilk sorulduğunda kullanılmasına karşı çıktım. Tıpkı hiçbir zaman şehirlerin tüm sakinleri öldürülerek yıkılmasından yana olmadığım gibi."[142]

Birçok deniz subayı da hava şefleriyle aynı fikirdeydi. ABD Deniz Kuvvetleri Başkomutanı Amiral Ernest King yardımcısına şöyle dedi: "Bence şu anda bunu yapmamalıyız. Gerek yok." Bir muhabire de şunları söyledi: "Ben atom bombasını da bombanın herhangi bir parçasını da istemedim."[143] Pasifik Filosu Başkomutanı Amiral Chester Nimitz savaştan kısa bir süre sonra Washington Anıtı'nda bir kalabalığa şöyle konuştu: "Aslında Japonlar, Hiroşima ve Nagazaki'nin yıkılmasıyla atom çağı dünyaya duyurulmadan önce ve Ruslar savaşa girmeden önce zaten barış istemişlerdi."[144] Güney Pasifik Filosu komutanı Amiral William "Boğa" Halsey ertesi yıl şöyle dedi: "İlk atom bombası gereksiz bir denemeydi... Bombayı kullanmak hataydı... Çok fazla Japon vatandaşının ölümüne sebep oldu, oysa Japonlar çok daha önce Rusya aracılığıyla birçok kez barış için ağız aramışlardı."[145]

Yakalanan diplomatik sinyallerin özetlerini hazırlamakla görevli olan Tuğgeneral Carter Clarke'ın ifade ettiğine göre, "Sadece deniz filolarını hızlı bir şekilde batırıp açlıkla karşı karşıya bırakmakla bile onları umutsuz bir teslimiyetin eşiğine getirdik ve bunu yapmamıza hiç gerek yokken, yapmamıza gerek olmadığını bilirken ve onlar da gerek olmadığını bildiğimizden haberdarken onları iki atom bombası için bir deney olarak kullandık."[146]

Son yıldızlarını II. Dünya Savaşı'nda alan Birleşik Devletleri'nin yedi beş yıldızlı subayından altısı –General MacArthur, General Eisenhower, General Arnold, Amiral Leahy, Amiral King ve Amiral Nimitz –savaşı sona erdirmek için atom bombalarının gerekli olduğu fikrine karşıydı. Buna rağmen, ne yazık ki, olaydan önce Truman'a bu hususta baskı yaptıklarına dair çok az kanıt var.

Öte yandan Groves, onların fikirlerinden haberdardı. Groves, Hiroşima'dan önce savaştaki tüm ABD komutanlarının bombardımanlarla ilgili tüm ifadelere önce Savaş Bakanlığı'yla açıklık getirmelerini isteyen bir emir belgesi hazırlamıştı. Groves,

bu belgeyi hazırlama nedenini şöyle itiraf ediyordu: "MacArthur'un ve diğerlerinin savaşın bombasız da kazanılabileceğini söylemesini istemiyorduk."[147]

Ağustos ayı sonlarında savaşı sona erdirmek için bombanın gerekli olmadığını Jimmy Byrnes bile itiraf etti. *New York Times*'ın haberine göre Byrnes, "İlk atom bombası Hiroşima'ya atılmadan önce Japonların yenildiklerini bildiğinde dair Rus kanıtı dediği şeyi" göstermişti.[148]

Vatikan, bombalamayı kınamakta gecikmedi. *Catholic World* bombaların kullanımını "acımasızca ve nefret verici... Hıristiyan medeniyetine ve ahlaki hukuka karşı bugüne kadar indirilmiş en güçlü darbe," olarak tanımlıyordu. Kiliseler Federal Konseyi öncüsü, Eisenhower'ın gelecekteki sert dışişleri bakanı John Foster Dulles endişeliydi: "Eğer biz, güya Hıristiyan bir ulus, atom enerjisini bu şekilde kullanmakta ahlaken bir çekince görmüyorsak, başka yerdeki insanlar bunu hüküm kabul eder. Atom silahlarına savaş cephaneliğinin bir parçası gözüyle bakılır ve insanlığın ani ve nihai yokoluşu için sahne hazırlanır."[149]

Bombalama başkalarını da üzdü. Chicago Üniversitesi Rektörü Robert Hutchins, Nagazaki'nin bombalanmasından sadece üç gün sonra 12 Ağustos'ta NBC'de yayımlanan "Atom Gücü ve İnsanoğlu için Anlamı" konulu bir Chicago Üniversitesi Yuvarlak Masa tartışmasına katıldı. Hutchins şunları söyledi: "Bu, ille de kullanılacaksa, meşru savunmada son çare olarak kullanılması gereken türden bir silahtır. Bombanın atıldığı sırada Amerikalı yetkililer Rusya'nın savaşa gireceğini biliyorlardı. Japonya'nın ablukaya alındığı ve şehirlerinin yakıldığı söyleniyordu. Tüm deliler bu bombanın kullanımının gereksiz olduğuna işaret etmektedir. Bu nedenle, Amerika Birleşik Devletleri ahlaki prestijini kaybetti."[150]

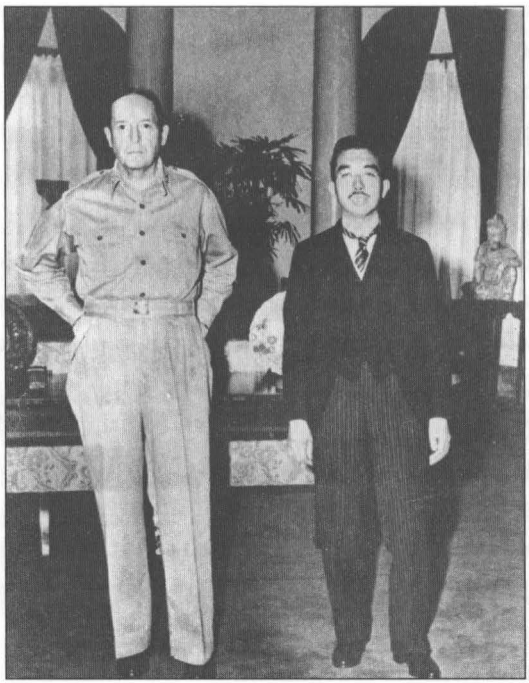
II. Dünya Savaşı'nda Japonya'yı Paul Fussel gibi cesur genç Amerikalılar ve onların Sovyet ve İngiliz akranları yendi. Bu süreçte birçoğu hayatını kaybetti. Ancak Truman, Stimson ve diğerleri tarafından resmen ilan edilen efsane başkaydı. Müttefik zaferinin sorumlusunun atom bombası olduğunu ve savaşı bir ABD işgali olmadan bitirmesi sayesinde yüz binlerce Amerikalının hayatını kurtardığını söylüyorlardı. 1991 yılında eski Başkan George Herbert Walker Bush Truman'ın "milyonlarca Amerikalının canını bağışlayan zorlu, ihtiyatlı kararını"[151] savunacak kadar ileri gitti. Gerçekler aksini göstermektedir. Atom bombaları Japonların teslim kararına kesinlikle katkıda bulunmasına rağmen, önem bakımından ABD'nin adadan adaya atlamasından, bombalı saldırılardan, kuşatmalardan ve Sovyet işgalinin çarpıcı etkisinden sonra geliyorlardı. Japon liderleri, Japon anakarasında son kararlı mücadele için beklemenin bile artık bir seçenek olmadığına inandıran Sovyet işgali olmuştur. Böyle bir seçenekleri olmadığını Amerikalılar da biliyordu. Leahy'in

itiraf ettiği gibi: "Ulusal savunma açısından bakınca zaten tamamen mağlup olmuş Japonya'nın işgali için herhangi bir gerekçe göremiyordum."[152]

Hiroşima ve Nagazaki'ye atılan atom bombaları Sovyet Birliğini de uysallaştırmadı. Yaptığı tek şey Stalin'i, Amerika Birleşik Devletleri'nin kendi iradesini zorla kabul ettirmede hiçbir sınır tanımayacağına inandırmak oldu. Bu durumda Sovyetler de kana susamış Amerikalılar için bir caydırıcı olarak kendi atom bombasını geliştirmeyi hızlandırmalıydı.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Japonya'ya imparatorluğu sürdürme izni vermesini birçok kişi acımasız bir alay gibi görür. Fakat uzmanların çoğu imparatorluğun sürdürülmesinin savaş sonrası toplumsal istikrar için gerekli olduğuna inanıyordu. Byrnes'ün uyarılarının aksine, Truman bu kararının politik sonuçlarının sıkıntısını çekmedi.

Szilard'ın ve diğerlerinin korktuğu nükleer silahlanma yarışı artık başlamıştı. Truman, yok olmanın eşiğinde duran bir dünyayla ilgili kâbus gibi görüşünü gerçekleştirmeye katkıda bulunmuştu. Stimson, 1947'deki bombalama savunmasında aynı şeyi ifade ederek şöyle yazdı: "İkinci Dünya Savaşı'nın bu son büyük muharebesinde bize savaşın ölüm olduğunun nihai kanıtı gösterildi. Yirminci yüzyılda savaş giderek daha barbar, daha yıkıcı, bütün yönleriyle daha rezil hale geldi. Şimdi,

General Douglas MacArthur, İmparator Hirohito'yla birlikte. Amerika Birleşik Devletleri'nin Japonya'ya imparatorluğu sürdürme izni vermesini birçok kişi acımasız bir alay gibi görür. Fakat uzmanların çoğu imparatorluğun sürdürülmesinin savaş sonrası toplumsal istikrar için gerekli olduğuna inanıyordu. Byrnes'ün uyarılarının aksine, Truman bu kararının politik sonuçlarının sıkıntısını çekmedi.

atom enerjisinin serbest bırakılmasıyla insanın kendi kendini yok etme gücü neredeyse tamamlandı."[153]

Truman hep, hiç pişmanlık duymadığını iddia etti. Hatta "o karar asla uykumu kaçırmadı," diye böbürlendi.[154] Televizyon muhabiri Edward R. Murrow kendisine, "Hiç pişman oldunuz mu?" diye sorduğunda Truman, "En ufak bir pişmanlık duymadım. Zerre kadar pişman olmadım," yanıtını verdi.[155] Başka bir muhabir ahlaki açıdan verilmesi zor bir karar olup olmadığını sorduğundaysa, "Kesinlikle hayır, işte bu kadar basitti," diyerek parmaklarını şaklattı.[156]

Truman, 25 Ekim 1945 tarihinde Oppenheimer'la ilk kez bir araya geldi ve ondan Sovyetlerin bir bombayı ne zaman geliştirebileceklerini tahmin etmesini istedi. Oppenheimer bilmediğini itiraf edince Truman, kendisinin bildiğini söyledi: "Hiçbir zaman." Bilgisizliğin bu saldırgan tutumla gösterilmesine sinirlenen Oppenheimer bir noktada, "Sayın Başkan, ellerimde kan olduğunu hissediyorum," dedi. Truman öfkeyle cevap verdi: "Ona kan benim ellerimde, bırak da ben endişeleneyim dedim." Daha sonra Truman, Dean Acheson'a, "O piç kurusunu bir daha bu ofiste görmek istemiyorum," dedi. İlerki zamanlarda da Oppenheimer'a "sulugözlü bilimadamı" lakabını taktı.[157]

II. Dünya Savaşı'nın korkuları ve katliamı birçok insanı başkalarının acılarına karşı duygusuzlaştırdı. O dönemde, üç yüz İngiliz bombardıman uçağından oluşan Kaplan Gücü filosunun bir parçası olarak Okinawa'ya gitmeye hazır olan geleceğin ünlü fizikçisi Freeman Dyson, bu süreci aydınlatmaya çalıştı:

> Savunmasız Japonlara karşı devam eden bu kıyımın kendilerini iyi savunan Almanların katledilmesinden çok daha korkunç olduğunu düşünüyordum. Ama yine de vazgeçmedim. O kadar uzun zamandır savaştaydım ki artık barışı hatırlayamıyordum bile. Hiç kin beslemeden ve hiçbir pişmanlık duymadan öldürmeye devam etmeme izin veren o ruhsal boşluğu, yaşayan hiçbir şairin sözcükleri tarif edemezdi. Ama Skakespeare bunu anladı ve Macbeth'i şöyle konuşturdu: "... Kan içindeyim/Öyle bulandım ki kana, artık adım atmam mümkün değil,/Geri dönmek devam etmek kadar yorucu olurdu."[158]

Yazar ve sosyal eleştirmen Dwight Macdonald bu insanlıktan uzaklaşmayı Hiroşima yıkımından önce bile yakaladı. Franco'nun uçaklarının 1938'de yüzlerce İspanyol sivili öldürdüğünde insanların hissettiği "şüpheci korku ve öfkenin" Tokyo'daki yüz binlerce kurbana karşı adi bir kayıtsızlığa dönüşmesine işaret etti: "Bizler katliama karşı kayıtsızlaştık. Kral Mitridat'ın yavaş yavaş artan küçük dozlarda zehir alarak kendine zehre karşı bağışıklık kazandırdığı söyleniyor. Son on

yılın giderek artan dehşeti de hepimizi insan sevgisine karşı aşılayarak bizleri bir ölçüde bir ahlak Mitridat'ı yaptı."[159]

Herkesin insan sevgisine karşı bağışıklığı yoktu. Bomba projesinde yer alan bilim adamlarının çoğu yaşadıkları sürece nükleer karşıtı aktivist oldu. Fizikten biyolojiye geçen ve Yaşanabilir Bir Dünya Konseyi'ni kuran Leo Szilard; 1946 yılında Atom Bilimcileri Acil Komitesi başkanı olan Albert Einstein; ve doksan altı yaşında ölene kadar nükleer yasaklama için yorulmadan mücadele veren ve 1995 yılında Nobel Barış Ödülü kazanan Joseph Rotblat.

Atom bombalamayı savunmanın zorluğunu İngiltere Başbakanı Churchill bile anladı. Churchill, başkanlığının sonuna doğru Truman'ı ziyaret etti. Truman, Robert Lovett, Omar Bradley, Harriman ve Acheson'ı davet ettiği küçük bir akşam yemeği verdi. Başkanın kızı Margaret tabloyu anlatıyordu: "Herkes coşkun bir ruh hali içindeydi, özellikle de babam. Bay Churchill birdenbire babama döndü ve dedi ki: 'Sayın Başkan, siz ve ben Aziz Peter'ın huzuruna çıktığımız o anda Aziz Peter, "İkinizin o atom bombalarını atmaktan sorumlu olduğunuzu biliyorum. Kendiniz için ne söylemek istersiniz?" diye sorduğunda umarım vereceğiniz cevap hazırdır.'"[160] Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere Sovyetler Birliği'ne meydan okumaya doğru harekete geçtiğine göre, Churchill ve Truman'ın hesap vermek zorunda kalacakları tek şey atom bombalama olmayacaktı.

Bu çatışmaya engel olmak için en çok didinen kişi, Henry Wallace, tarihte büyük ölçüde kaybolmuştur. Wallace'ın 1944 Temmuz'unda Chicago'daki o sıcak gecede başkan yardımcılığı adaylığını kazanmaya ne kadar çok yaklaştığını çok az kişi hatırlar. Nisan 1945'te Roosevelt'in halefi Truman değil de Wallace olsaydı bu ülkenin hali ne olurdu? II. Dünya Savaşı'nda atom bombaları yine kullanılır mıydı? Soğuk Savaş'ta nükleer silahlanma yarışından kaçınır mıydık? Savaştan hemen sonraki yıllarda sivil haklar ve kadın hakları galip gelir miydi? Sömürgecilik onlarca yıl önce son bulabilir miydi? Bilim ve teknolojinin meyveleri dünya genelinde daha adil bir şekilde dağılabilir miydi? Asla bilemeyeceğiz.

5. Bölüm

SOĞUK SAVAŞ:

Kim Başlattı?

"*Gelecek yüzyılın erkek ve kadınları* büyük olasılıkla Soğuk Savaş'ı, tıpkı bizim bugün Otuz Yıl Savaşları'nı, kısa süre önce Avrupa'nın çoğunu yıkıma uğratan korkunç çatışmayı bulduğumuz gibi belirsiz ve anlaşılmaz bulacaklardır. Torunlarımız 20. Yüzyıla baktıklarında büyük ihtimalle Soğuk Savaş'ın önemsiz gibi görünebilecek nedenleri ve tarihin gerçek sonu anlamına gelebilecek sonuçları arasındaki farka hayret edeceklerdir."[1] Tarihçi Arthur Schlesinger, Jr., oldukça mantıklı şeyler söylüyordu. Soğuk Savaş'ın yapıldığı gibi yapılması şart mıydı, hem de ABD ve Sovyet nükleer silahları birbirlerini yok etmeye ve maddi hasar teminatı olarak insanlığın geri kalanını tamamen bitirmeye hazırlanırken? Soğuk Savaş'ın önüne geçilebilir miydi? Savaş sonrası bir dünya için bütün insanlığı kalkındıracak huzurlu ve samimi bir rekabete dayalı önemli ölçüde farklı bir vizyon sunan devlet adamları var mıydı?

İlk Soğuk Savaş, ABD'nin dünyadaki rolüyle ilgili temelde birbirinden farklı iki görüş arasındaki uyuşmazlıkla canlandırılabilirdi: Henry Luce'un yirminci yüzyıla dair hegemonik "Amerikan Yüzyılı" fikri ve Henry Wallace'ın ütopik "Sıradan İnsan Yüzyılı" vizyonu. Bahisler muazzam olurdu.

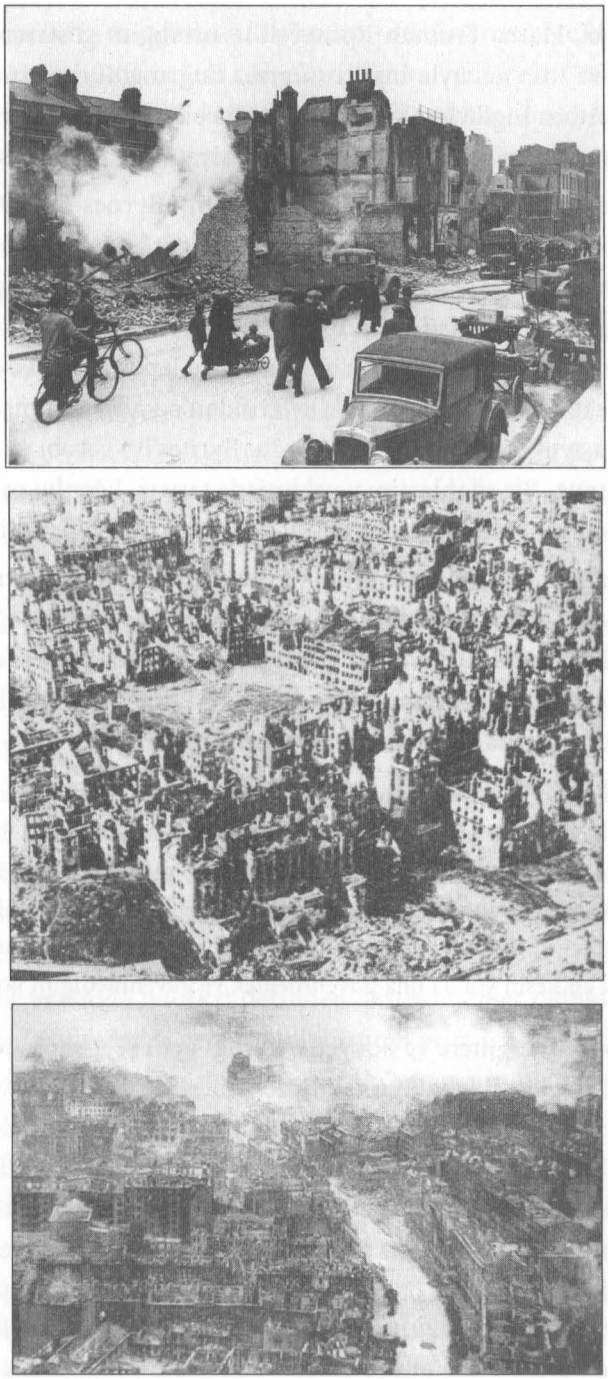
2 Eylül 1945 tarihinde İkinci Dünya Savaşı resmen sona erdi. Amerikalılar her yerde bu haberle umutlandırılıyordu ama Amerikalılar Hiroşima ve Nagazaki'nin yanmış kalıntıları arasında kendi geleceklerini planlarken ülkenin üzerine garip bir kasvetli hava çöküyordu. CBS muhabiri Edward R. Murrow 12 Ağustos'ta şöyle demişti: "Muzafferleri böyle bir belirsizlik ve korku hissiyle, gelecek günlerin karanlık olduğu ve hayatta kalma garantisinin bulunmadığı böyle bir kavrayışla bırakarak

biten bir savaş olduysa da, enderdir." Amerikalılar, tarihçi Paul Boyer'in "tükenmenin ilkel korkusu"[2] olarak tanımladığı şeyin etkisindeyken, kamu söyleminde kıyamet kehanetleri yaygındı. *St. Louis Post-Dispatch* bölgesel gazetesi bilimin "dünya memeli türlerinin ölüm belgesini imzalayabileceğinden" endişe ediyordu. Astounding Science Fiction dergisinin editörü John Campbell on beş yıldır bu gelişmeyi düşündüğünü itiraf ederek, "Açıkçası, korkuyorum," diye ekledi. Ona göre bu sadece yeni bir bomba değildi; "İnsanoğlunu yok etme gücü,"[3] olduğunu söylüyordu. *New York Times* insanların artık "bizleri ve belki de gezegenin kendisini savrulan toza uçurabileceğine"[4] hayıflandı. *Washington Post* insan türünün yaşam beklentisi "iki kısacık haftada ölçülemez derecede azaldı,"[5] diye yakındı.

II. Dünya Savaşı Avrupa ve Asya'da 70 milyon can kaybına sebep olmuştu. Bunun üçte ikisi sivillerdi. Geri çekilen Alman askerleri önlerine çıkan her şeyi yok ettikleri için Sovyet kayıpları emsalsizdi. Başkan John F. Kennedy daha sonra şöyle söylemiştir: "Savaş tarihinde hiçbir ülke Sovyetler Birliği'nin II. Dünya Savaşı'nda çektiği acı kadar acı çekmedi. En az 20 milyon kişi hayatını kaybetti. Kimbilir kaç milyon ev ve aile yakıldı ya da yağmalandı. Üçte ikisi endüstriyel üs olmak üzere ülke topraklarının üçte biri çöle dönüştü. Bu ülkenin doğusundaki Chicago eyaletinin yıkımına eşdeğer bir kayıp."[6]

Böyle bir yıkımdan sadece Amerika Birleşik Devletleri kurtuldu. ABD ekonomisi gelişiyordu. Gayri Safi Milli Hasıla ve ihracat savaş öncesinin iki katına ulaşmıştı. Sanayi üretimi savaş sırasında yıllık bazda %15 artmıştı. Amerika Birleşik Devletleri dünya altın rezervlerinin üçte ikisini ve yatırımlarının dörtte üçünü elinde tutuyordu. Dünyadaki mal ve hizmetin neredeyse %50'sini üretiyordu. Yine de, işadamları ve planlamacılar savaş sonu harcamalarının savaş öncesi ekonomik kriz koşullarına bir dönüş işareti olmasından endişe ediyordu. Özellikle de Avrupa'nın Amerikan ticaret ve yatırımına yakın ekonomik çevreler benimsemesinin sonuçlarından korkuyorlardı.

Amerika Birleşik Devletleri başında Franklin Roosevelt varken İngiltere ve Sovyetler Birliği arasında başarılı bir siyaset uygulamıştı. Amerikalıların çoğu İngiliz emperyalizmine şüpheyle bakıyor ve İngiltere'nin Yunanistan'daki, Hindistan'daki ve başka yerlerdeki baskıcı politikalarını onaylamıyordu. Birçoğu Sovyet tarzı sosyalizme de güvenmiyor ve Sovyetler Birliği'nin Doğu Avrupa'daki zorbalığını kınıyordu. Savaştan sonra Amerika Birleşik Devletleri, İngiliz İmparatorluğu'na yardım için 3.75 milyar dolar kredi verdi ve Amerikan sermaye ve mallarına eşit erişim sağladı. Ayrıca İngiltere'nin ödünç yasasıyla aldığı borcu da iptal etti. Amerika Birleşik Devletleri, savaş görüşmeleri sırasında büyük bir kredi ihtimalinden söz ettiği

Londra, Varşova ve Kiev'deki yıkıntılar. II. Dünya Savaşı Avrupa ve Asya'da 70 milyon can kaybına sebep olmuştu. Bunun üçte ikisi sivillerdi.

halde Sovyetler Birliği'ne aynı yardımda bulunmamakla onları büyük hüsrana uğrattı. Ne yazık ki, Harry Truman Roosevelt'in ustalığını gösterememiş, zamanla Birleşik Devletleri tüm gücüyle İngiliz tarafına doğru götürmüştür. Sovyetler Birliği'ne verilen yardım İngilizlere verilenin yanına bile yaklaşamayınca Ruslar, savaş dönemi ittifakının savaş sonrası dönemin ilk zaiyatı olacağını hissettiler.

1945 Eylül'ü ortasında Dışişleri Bakanı Jimmy Byrnes Londra'yı ziyaretinde Vyaçeslav Molotov ve diğer dışişleri bakanlarıyla görüştü. Ayrılmadan önce Sovyetleri ABD taleplerine razı olmaya zorlamak için ABD atom tekelini kullanmak niyetinde olduğunu açıkça ifade etti. Byrnes, Doğu Avrupa'daki Sovyet politikalarını topa tutunca Molotov da İtalya, Yunanistan ve Japonya'daki ayrımcı ABD politikalarına dikkat çekti. Byrnes'ün saldırılarından o kadar bıkmıştı ki cebinde bir atom bombası taşıyıp taşımadığını bile sordu. Byrnes'ün cevabı şu oldu: "Güneylileri tanımıyorsunuz. Biz silahlarımızı cebimizde taşırız. Eğer bu oyalama taktiğinden vazgeçmezseniz... Cebimden bir atom bombası çıkarıp üstünüze atacağım."[7]

ABD atom diplomasisi, ilk tekrarında, istenen sonuçları elde etmede açıkça başarısız olmuştu. Savaş Bakanı Henry Stimson böyle kaba bir gözdağı vermeye karşı çıktı. Stimson, Eylül ayında Truman'a yazdığı bir notla ona Sovyetleri atom silahlarıyla tehdit etmenin geri tepeceğini ve sadece Sovyetler Birliği'nin kendi atom cephanesini elde etme çabalarını hızlandıracağını söylemişti:

> Rusya ile olan tatmin edici ilişkilerimizin atom bombasına bağlı olduğunu söylemek az gelir. İlişkilerimiz neredeyse bu sorunun idaresi altında... Eğer biz... Her fırsatta bu silaha dikkat çekersek amaçlarımız ve nedenlerimizle ilgili şüphe ve güvensizlikleri artacaktır... Uzun ömrümde öğrendiğim en önemli ders, bir insanı güvenilir yapabilmenin tek yolu ona güvenmektir; onu güvenilmez hale getirmek için en kesin yol da ona güvenmemek ve güvenmediğini göstermektir.[8]

Stimson cesurca, İngiltere ve Sovyetler Birliği aynı şeyi yaptığı ve ABD'nin zaten yapmış olduklarına el koyduğu takdirde Amerika Birleşik Devletleri'nin atom bombası geliştirmeyi durdurmasını istedi. Truman, 21 Eylül'de kabine toplantısını Stimson'ın ABD'nin Sovyetler Birliği kendi atom bombalarını geliştirmeden önce onunla dostluğunu güçlendirmesine yönelik acil isteğine ayırdı. Stimson'ın yetmiş sekizinci doğum gününde yapılan toplantı, emekliye ayrılan devlet adamının son toplantısı olacaktı. Stimson'ın önerileri üzerine kabine bariz bir şekilde bölündü. Ticaret Bakanı Henry Wallace destekçileri topladı, Deniz Kuvvetleri Sekreteri James Forrestal muhalefete öncülük etti. Forrestal, Sovyetler Birliği'ne karşı katılaşan ABD politikasında önemli bir rol oynayacaktı. James Forrestal 1939 yılında Beyaz Saray personeline katılmadan önce Wall Street'te bir servet kazanmış ve eski

bir Ziegfeld Follies kızıyla evlenmişti. Diğer birçok Wall Streetçi gibi o da Sovyetler Birliği'ne karşı derin bir güvensizlik besliyordu. Basına sahte bir kabine görüşmesi söylentisi sızdırdı. Ertesi gün *New York Times* Wallace'ın "atom bombası sırrını" SSCB ile paylaşmayı teklif ettiğini bildirdi.[9] Truman, bu alçakça yalanı derhal reddetti ve haberi düzelttirdi ama Wallace, mahvolmanın yakın olduğunun farkına varabiliyordu.

Chicago Üniversitesi'ndeki atom enerjisi konulu bir konferanstan döndükten sonra Wallace, gerçek tehlikeleri Truman'dan ve diğer yönetim yetkililerinden daha iyi biliyordu. Uzmanlar, atom bombasının sırrı herneydiyse, Amerika Birleşik Devletleri ilk bombayı Hiroşima'ya attığında ortadan yok olduğu konusunda hemfikirdi. Franck Komitesi'nin Haziran ayında yaptığı uyarıya göre Sovyetler Birliği'nin yakında kendi atom cephaneliğini geliştireceğini de biliyorlardı. Konferansa katılan bilim insanları, şimdiki nesil atom silahlarının yakında kullanılabilir olacaklara kıyasla etkisiz olduğunun anlaşılmasını sağladı. Bu nedenle, bir silahlanma yarışını engellemek için adım atmanın gerekli ve zorunlu olduğu sonucuna vardılar. Wallace kalabalığa, "Uluslararası ahlak hukukunu ihlal eden bir ulusun er ya da geç başı derde girer... İngilizler bunu sömürge halkları hususunda yapmıştır ve Amerika Birleşik Devletleri de bunu atom bombasıyla yapma tehlikesiyle karşı karşıyadır," demişti. Aynı mesajı kabine üyelerine de iletti.[10]

Birkaç gün sonra Wallace, fizikçi Arthur Holly Compton'dan bir mektup aldı. Compton, Wallace'ı silah laboratuarlarındaki kaygı verici gelişmlerden haberdar ediyordu. "Mevcut atom bombasının geliştirilmesine harcananla karşılaştırıldığında, yoğun bilimsel ve teknik bir çabayla olağanüstü yıkıcı kapasiteye sahip süper bir bomba geliştirebilmek için makul bir şans var," diyordu. Geçici Komite Bilimsel Paneli üyeleri arasında bu fikri derinden destekleyenler olduğunu açıklıyordu. "Biz bunun kabul edilmemesi gerektiğini düşünüyoruz... Çünkü biz... Savaşta yenilmeyi bombanın kullanımının neden olacağı muazzam bir insan felâketi pahasına elde edilen bir zafere tercih ederiz." Compton, sözünü ettiği bombanın ne kadar güçlü olduğunu göstermek için kabataslak bazı rakamlar sunuyordu: "Bir atom bombasıyla 6 km^2 alan tamamen yok edildi. Gelecekteki bir savaşta 1000 atom bombasıyla tamamen tahrip edilebilecek alan 60.000km^2 dir. 1000 süper bombanın tamamen yok edebileceği alan 15.000.000 km^2. Amerika Birleşik Devletleri kıtası yaklaşık 43.000.000 km^2 bir alandır." Compton'ı endişelendiren şuydu: "Süper bombanın teorik kaynağı projemiz üzerinde çalışan en az dört kişinin bu fikri bana ayrı ayrı getirmesiyle kendiliğinden ortaya çıktı. Bu, fikrin benzer gelişmelerle ilgilenen başka devletlerde de ortaya çıkacağı anlamına gelir. Burada geliştirilirse,

diğer büyük güçler de aynı şeyi yapar." Wallace ve Compton böyle bir sorunu ancak bir dünya hükümeti modelinin çözebileceğini düşünüyorlardı.[11]

Wallace, ülkeyi Sovyetler Birliği'yle bir savaşa doğru sürükleyen güçlü kuvvetlere karşı bir artçı eylem mücadelesi verdi. Truman'ın kalan birkaç Yeni Düzenciyi de kabinesinden atmasıyla Wallace giderek soyutlanıyordu. Şimdi Stimson da gitmişti. Sovyet istihbaratının söylediğine göre, Truman'ın ekonomik ve dış politika danışmanlarının sağa kaydığı açıktı.

Wallace yılmadı. 15 Ekim'de Truman'la bir araya geldi ve Sovyetler Birliği'ne karşı tavrını yumuşatması için ısrar etti ve ona "Atom Çağı'nın Önemi" başlıklı bir rapor sundu. Truman, Wallace'ın yanında raporu satır satır okudu. "Birçok ülkenin atom bombası olduğu zaman tüm dünyada insanlığı yok edecek bir patlama başlatmak için sadece küçük bir kıvılcım gerekecek. Saldırı savaşının tüm silahlarının ortadan kaldırılmasına, atom enerjisinin yapıcı yönlerinin toplanmasına ve dünyanın bazı bölgeleri için uluslararası vesayet ilkesinin benimsenmesine dayalı hayati bir uluslararası kuruluş var etmek için adımlar hemen atılmalı." Truman tamamiyle katılıyordu. Wallace'a şöyle dedi: "Bunca zamandır söylemeye çalıştığım şey buydu." Ayrıca, iltifatlarında biraz fazla cömert davranarak "Stalin doğru olanı yapmak isteyen iyi bir adam," da dedi. Truman, Wallace'ın "İngiltere'nin amacı Rusya ile aramızda düzelmez bir fırsat çıkarmaktı" fikrine bile katıldı.[12] Wallace'ın çabaları sonuç verdi. 1945 sonbaharında Truman bir basın toplantısında şöyle konuştu: "Rusya'nın çıkarlarıyla bizim çıkarlarımız çakışmaz, hiçbir zaman da çakışmamıştır. Biz her zaman dosttuk ve her zaman da öyle olacağımızı umuyorum."[13]

Nükleer sorunun olduğundan daha büyük ve korkunç görünmesiyle bilim adamları atom enerjisinin uluslararası kontrolünü teşvik etmek ve atom araştırmasının askeri kontrolünü önlemek için Washington'a üşüştü. Wallace, bilim insanlarının çabasını destekliyordu. Atom Enerjisi Senato Özel Komitesi huzurunda May-Johnson tasarısının barış zamanında nükleer araştırmasının askeri gözetimini sağlayarak "bugüne kadar Kongre'ye büyük bir yasama kriterinde önerilen en demokrasi dışı ve en diktatörce düzenlemeleri" hazırlayacağını doğruladı.[14] Tasarının kabul edilmesi Amerikan halkını "askeri faşizmin" ellerine teslim etmenin habercisi olacaktı.[15] Wallace daha sonra Truman'a ABD'nin atom silahlarının kontrolünü Leslie Groves'tan alması ve silahların kullanılabilmesi için başkanın, dışişleri bakanının, savaş sekreterinin ve deniz kuvvetleri sekreterinin yetkisinin gereli olması için ısrar etti. Wallace, Sovyet düşmanı Groves'un nükleer silahlar üzerindeki tek taraflı kontrolü sayesinde kendi yetkisiyle bir atom saldırısı başlatabileceğinden korkuyordu.

Böyle bir endişe göründüğü kadar da ihtimal dışı değildi. 1945 yılının sonlarında Groves, Sovyetler Birliği'ne karşı önleyici bir saldırıyı açıkça savundu. Amerika Birleşik Devletleri'nin iki seçeneği olduğunu kanıtlamaya çalışıyordu. Sovyetlerle, hiç kimsenin hiçbir koşulda atom bombası kullanmayacağını garantileyecek bir anlaşmaya hemen ulaşabilirdi. Ama böyle bir anlaşmanın ister istemez "Amerika Birleşik Devletleri de dahil olmak üzere tüm dünyada ülkedeki, laboratuardaki ve sanayi tesislerindeki tüm gizlilik haklarından vazgeçmeyi" gerektireceğini düşünüyordu. Bununla birlikte, bir anlaşmaya varamamak Birleşik Devletler, İngiltere ve Sovyetler Birliği'nde atom bombaları olacağı anlamına gelecekti. Bu durumda, "Amerika Birleşik Devletleri ani bir saldırı için ve atom saldırısına karşı savunmada kullanmak üzere her zaman atom silahlarının sayı, boyut, güç ve etkinlik açısından mutlak üstünlüğünü korumak zorundadır. Ayrıca, bizi diğer devletlerin atom alanındaki her türlü faaliyetinden ve askeri niyetlerinden sürekli haberdar edecek dünya genelinde bir istihbarat servisimiz de olmalı," iddiasında bulundu. Bu, bir atomik silahlanma yarışına yol açacaktı. Ama Groves "Dünya böyle bir yarışa... Uzun süre dayanamaz," düşüncesindeydi. Bu nedenle Amerika Birleşik Devletleri hiçbir potansiyel rakibin "atom silahları yapmasına ya da elinde bulundurmasına" izin vermemeli sonucuna vardı. "Eğer böyle bir ülke atom silahları yapmaya başladıysa bizi tehdit edecek kadar ilerlemeden önce o silahları yapabilme gücünü yok edebilirdik."[16]

Atom gücünün uluslararası kontrolünü ve ülkede sivil kontrol sağlamak için çalışan bilim adamları Wallace'ı her zaman yönetimdeki en güvenilir müttefikleri olarak gördüler. Oppenheimer Ekim ayında Wallace'ı ziyaret ederek bilim adamlarının Sovyetler Birliği'yle artan gerginlik ve Byrnes'ün "bombayı uluslararası diplomaside istediğini elde etme silahı olarak" kullanması hususundaki sıkıntısını dile getirdi. Rusların buna çok hızlı bir şekilde kendi bombalarını geliştirerek karşılık vereceğini biliyordu. Oppenheimer bilim adamlarının "cesareti tamamen kırıldı" diye yakındı. "Şu anda düşündükleri tek şey bombanın sosyal ve ekonomik etkileri." Oppenhemer'ı böyle tedirgin görmek Wallace'ı sarstı: "Oppenheimer gibi aşırı derecede gergin durumda bir adam hiç görmedim. Tüm beşeriyetin yok oluşunun çok yakın olduğunu hssediyor gibiydi." Wallace, Oppenheimer'ın uluslararası durumun istikrarsız doğası hakkındaki endişelerini paylaşıyordu ve onu doğrudan Truman'la konuşması için cesaretlendirdi. Oppenheimer'la karşılaşmaktan huzursuz olan Wallace görüşmelerinden sonra şu yorumu yapmıştır: "Atom bombası bilim adamlarının suçluluk bilinci şimdiye kadar gördüğüm en şaşırtıcı şeylerden biri."[17]

Oppenheimer, Wallace'ın tavsiyesini dinledi ve altı gün sonra Truman'la görüştü. Toplantı ancak bu kadar kötü olabilirdi. Truman, bir atom enerjisi yasası

kabul etmedeki ulusal hususları vurguladı; Oppenheimer, uluslararası denetim için ısrar etti. Toplantı, Oppenheimer'ın bombayla ilgili suçluluk duyduğunu itiraf etmesiyle feci bir şekilde son buldu.

Wallace, Sovyetler Birliği'yle savaş ittifakını devam ettirmekten çok onlara meydan okumayı tercih eden Truman'ın muhafazakâr danışmanlarının etkisini azaltma çabasını azimle sürdürdü. Muhafazakâr danışmanlar her Sovyet hareketinde kötü niyet görüyordu. Wallace, Truman'ı kendi sözlerinin ve davranışlarının Sovyet liderlerine nasıl göründüğünü anlamaya teşvik etti. Oppenheimer'ın Truman ile yaptığı talihsiz görüşmeden sonraki gün kabine toplantısının ardından Wallace, başkanla konuşmak için geri kaldı. Bir kez daha Truman'dan İngiltere ve Sovyetler Birliği'ne karşı tarafsız ve adil olmasını, Sovyetler Birliği'ne Amerika Birleşik Devletleri'nin İngiltere'ye sağladığıyla kıyas götürür bir kredi vermesini istedi. ABD'nin Küba ve Meksika'da belirlediği seçim sonuçlarını Sovyetlerin Balkan devletleri üzerinde uyguladığı kontrolle karşılaştırdı. Truman, her zaman olduğu gibi, Wallace'ın olayları analizine noksansız katılıyordu.

Wallace'ın tekrarlanan müdahalelerinin etkileri genellikle kısa ömürlü oldu. Truman'ın diğer danışmanları Sovyet tutumlarında daha endişe verici bir model görüyorlardı ve başkanı dünyayı kendi prizmalarından görmeye ikna etmeyi başardılar. Kasım ayında Wallace'a ve Truman'ın ilerici arkadaşlarına "Komünistler" olarak atıfta bulunuyor ve Truman'a "O 'Komünistlerin' size yaptırmak istedikleri şeylere aldırış etmeyin," diyorlardı.[18]

Bu arada, Sovyet liderleri kendi gündemleriyle meşgul olmaya devam ediyordu: Doğu Avrupa ve Asya'da elde ettikleri toprakların güvenliğini sağlamak, sarsılan ekonomilerini yeniden oluşturmak ve Almanya ile Japonya'nın Sovyet güvenliği için bir daha asla tehdit oluşturmamasını garantiye almak. Bu çıkarlara göre hareket etmek için uygun durumdaydılar. Komünistlerin antifaşist direniş hareketlerinde öncü bir rol oynaması sayesinde kuşatılmış Avrupalılar, Sovyet askerlerini genellikle kurtarıcılar olarak görüyordu. Avrupa'da Komünist parti üyeleri arttı. 1945 yılında Komünistler Fransa, İtalya ve Finlandiya'da oyların %20'sinden fazlasını kazandı. Avrupa halklarının yerlerinden edilmesi, evsizlik, açlık ve işsizlik yüzünden Komünist Parti'nin daha fazla kazanma umudu var gibi görünüyordu. 1.7 milyon kişinin partiye katıldığı İtalya'da 1945 yılında gerçek ücretler 1913 seviyelerinin ancak dörtte biriydi ve Gayri Safi Milli Hasıla 1911 düzeylerindeydi. Devlet Müsteşarı Dean Acheson, Avrupa'nın Birleşik Devletleri tek başına bırakarak sosyalizme doğru yönelmesinden endişeliydi: "Onlar çok acı çektiler ve hükümetlerin acılarını

hafifletecek, devlet kontrolü ve devlet müdahalesi işinin daha fazla ve daha fazla uygulanmasını talep edecekleri gerekli adımları atabileceğine içten inanıyorlar."[19]

Ama Sovyetler Birliği savaş zamanı anlaşmalarına sadık kalarak ve savaş ittifakını korumayı umut ederek Çin, İtalya, Fransa ve Yunanistan'daki hakkı yenmiş Komünist müttefiklerini dizginlemeye devam etti. 1946 yılının başında yapılan bir kamuoyu yoklamasına göre Amerikalıların sadece %26'si Sovyetlerin dünyayı ele geçirmek istediğini düşünüyordu. %13'üyse İngilizlere atıfta bulunuyordu.[20]

Savaş sonrası bu ilk aylarda Truman, Stalin'i sık sık Kansas'taki Patron Pendergast'e benzeterek ona karşı tavrı konusunda kararsızlık yaşadı. Aynı şekilde diğerleri de. Savaş sırasında büyükelçi olarak Stalin'le çalışan sert eleştirmen Averell Harriman bile Stalin'in karmaşık karakterini kabul ediyordu:

> Bana gösterdiği nezaketi ve saygıyı toptan tavsiyesinin korkunç zulmüyle bağdaştırmak zor. Onu şahsen tanımayan başkaları Stalin'de sadece despot lider yönünü görür. Ben diğer yönlerini de gördüm: Yüksek zekâsı, detayları kavramadaki inanılmaz yeteneği, açıkgözlülüğü ve gösterebildiği şaşırtıcı insan duyarlılığı...Onu Roosevelt'ten daha bilgili, Churchill'den daha gerçekçi ve bazı açılardan savaş liderlerinin en etkileyicisi buldum...Benim için Stalin şimdiye kadar tanıdığım en esrarlı ve çelişkili karakter olarak kalıyor.[21]

Polonya üzerindeki gerginliklerin giderilmesiyle Almanya, savaş sonrası işbirliği için ilk deneme olacaktı. Almanya'nın teslim olmasının ardından Müttefikler ülkeyi Sovyet, ABD, İngiliz ve Fransız bölgelerine ayırdılar. Almanya'nın komşuları için bir daha asla tehdit oluşturmamasını sağlamak için Almanya'nın "bir sanayi ülkesi olmaktan çıkarılarak bir tarım ülkesi haline getirilmesini" amaçlayan Morgenthau Planı'nı ilk destekleyen Roosevelt olmuştu. Ağustos 1944'te Amerikalı uzman Morgenthau'ya, "Almanlara karşı sert olmak zorundayız," dedi. "Geçmişte kendi yaşadıkları gibi yaşamaya devam etmek isteyecek insanlar yetiştirememeleri için Alman halkını ya kısırlaştırmamız ya da onlara bu şekilde davranmamız gerekiyor."[22] Ama Amerika Birleşik Devletleri, Alman ekonomisini yeniden yapılandırmanın tüm Avrupa'yı kalkındırmanın anahtarı olacağına inanınca, tam tersini yaptı. Bu, Batı güçlerin, Almanların güçlendirilmesinden endişe eden ve doğu bölgesinde ne var ne yoksa toplayıp Sovyetler Birliği'ne taşımakla meşgul olan Sovyetler'le arasını açtı. Birbirine aykırı düşen bu çıkarlar yüzünden birleşik bir Almanya oluşturulamadı ve böylece Almanlar hangi bölgede yaşadıklarına aldırmadan kıt kanaat geçinmek için mücadele ederekn daha sonraki bir çatışmanın tohumları atılmış oldu.

Stalin, İran ve Türkiye'de İngiltere'yi zayıflatarak Sovyet nüfuzunu genişletmeye yönelik hareket edince ilk büyük süper güç çatışması Avrupa'da değil, Ortadoğu'da patlak verdi. Orta Doğu, 1869 yılında Süveyş Kanalı'nın tamamlanmasının ardından artan stratejik önemini ve yirminci yüzyılın başlarında uzun mesafe hava yollarının girişini kabul etmişti. İngiliz tarihçi Arnold Toynbee bunu "Yirminci yüzyıl dünyasında iki önemli nüfus ve güç yoğunluğu arasındaki en kısa yol," olarak nitelendiriyordu. Bir tarafta Hindistan, Doğu Asya ve Pasifik, diğer tarafta Avrupa, Amerika ve Atlantik. "Orta Doğu bu iki coğrafi kutup arasındaki direkt yolları açık tutmak ya da kapatmak veya onları tekrar açmaya zorlamakla egemenlik elde etti," diyordu.[23] Sovyetler Birliği uzun yıllardır, Akdeniz'e ulaşmasını sağlayacak olan Türk Boğazları'na göz dikmişti ve Stalin savaş sırasında Roosevelt ve Churchill'den bu imtiyazı almış olduğuna inanıyordu. Şimdi Türkiye'ye boğazlarda ortak askeri üsler oluşturması konusunda baskı yapıyordu. Ardından gelen çatışma, Orta Doğu'daki her şey gibi, petrol etrafında dönüyordu. Savaşın başında, Amerika Birleşik Devletleri dünya genelindeki petrol üretiminin %61'den sorumluydu. İngiltere, Ortadoğu petrolünün %72'sine sahipti, Amerika Birleşik Devletleri sadece %10'una. Amerika Birleşik Devletleri artık Ortadoğu'da daha büyük bir pay istiyordu. Suudi Arabistan ABD emellerinin kontrolünü elinde tutuyordu. 1943 yılında Amerika Birleşik Devletleri petrol zengini şeyhliğe borç yardımı sundu. Ertesi yıl Suudi Kralı İbn Suud Birleşik Devletler'e Dharan'da bir hava üssü kurma izni verdi.[24]

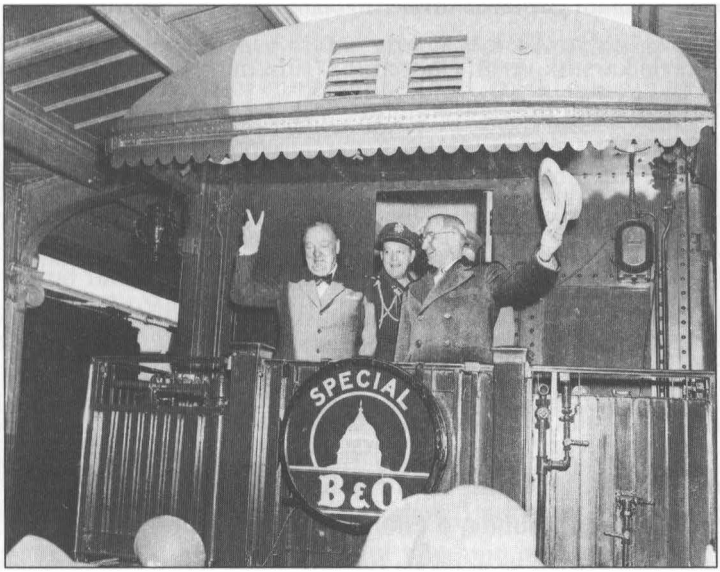
1944'te İngiliz elçisi Lord Halifax'la yaptığı bir toplantıda Roosevelt, Ortadoğu petrol varlıklarının bir haritasını çizdi ve Halifax'a İran petrolünün İngiltere'ya, Suudi petrolünün Amerika Birleşik Devletleri'ne, Irak ve Kuveyt petrolünün de her iki ülkeye ait olduğunu söyledi. Ertesi yıl Roosevelt İbn Suud ile Suudi petrolüne özel erişim karşılığında ABD desteği vaat eden bir anlaşma yaptı. Truman, bu hayati kaynağın ABD kontrolünü sürdürmenin önemini anlıyordu. Ağustos 1945'te Dışişleri Bakanlığı Yakın Doğu Bölümü Başkanı Gordon Merriam, Truman'a, Suudi Arabistan'ın petrol kanynaklarının "muazzam bir stratejik güç kaynağı ve insanlık tarihinin en büyük maddi ödüllerinden biri" olduğunu bildirdi.[25]

Başka bir ödül de İran'dı. Rıza Şah Pehlevi'nin dengesiz davranışlarından ve şüpheli bağlılıklarından usanan İngiltere ve SSCB 1941 Eylül'ünde ülkeyi ele geçirip Rıza Şah'ı sürgüne zorlayarak yerine yirm bir yaşındaki oğlunu getirdiler.[26]

1920'lerden beri İran'ın zengin petrol rezervlerinde gözü olan Amerika Birleşik Devletleri şimdi borç yardımı sunarak, askeri ve sivil danışmanlar göndererek nüfuzunu büyütmek için önlemler alıyordu. 1943 yılında Dışişleri Bakanı Cordell Hull, Roosevelt'e İngiliz ve Sovyet gücünü sınırlamanın gerekli olmasının nedenini

açıkladı: "Suudi Arabistan'daki önemli Amerikan petrol gelişmeleri karşısında Basra Körfezi'nde büyük bir güç kurulmaması bizim çıkarımızadır."[27]

İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri gibi Sovyetler Birliği'nin de İran petrolü üzerine planları vardı. Stalin, İran'ın kuzeyindeki petrol alanlarını geliştirmek istiyordu. Ayrıca, Sovyetler Birliği'nin Rus-İran sınırının sadece yüz altmış kilometre kuzeyindeki Bakü petrol bölgelerinin güvenliği konusunda da endişeliydi. Stalin İran'ı İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'ne verilenlerle kıyaslanabilir petrol imtiyazları için sıkıştırdı ve İran'a istediğini yaptırmak için II. Dünya Savaşı'ndan sonra ülkede kalan askerlerle İran'ın kuzey illerinde ayrılıkçı bir ayaklanmayı destekledi.

Churchill'in 1946 Mart'ı başında yapacağı kavgacı "Demir Perde" konuşması için Missouri, Fulton'a giderken Truman ve Churchill bir trenden halkı selamlıyorlar.

Bu arada, Churchill, Sovyetler Birliği'yle bir çatışma için kaşınıyordu. Bağnaz bir anti-komünist ve arsız bir emperyalist olan Churchill ta 1918'de ABD'yi Sovyetler Birliği'yle askeri girişime çekmeye çalışmıştı. Uzun zamandır istediği cepheleşmeyi savaş sırasında bir kenara bırakmak zorunda kaldıysa da Churchill, fırsat doğar doğmaz hemen saldırıya geçti. İran ve Türkiye'deki Sovyet baskıları Orta Doğu ve Akdeniz'deki İngiliz alanlarını tehdit etmişti ve İngiltere'nin Hindistan'ı elinde tutması riskli görünüyordu. Şubat ayı başlarında Kanada'da bir Sovyet atom casusluk halkasının ortaya çıkması Forrestal, Leahy ve diğer boyun eğmez tiplerin uyarılarına güvenirliği artırdı. Stalin'in o ay yaptığı bir konuşma, her ne kadar

Sovyet uzmanı George Kennan ve diğerlerinin iddia ettikleri kadar kışkırtıcı değilse de, öfkeyi daha da yükseltti.

1946 Mart'ının ilk günlerinde Churchill'in Missouri, Fulton'da kürsüde oturan Truman'la birlikte yaptığı konuşmasıyla Sovyet karşıtı görüşlerin yükselişe geçtiği açıkça belli oldu. Churchill'in kavgacı sözleri savaş sonrası uluslar topluluğu için bütün umutlara şiddetli, belki de ölümcül bir darbeydi:

> Baltık kıyısındaki Stettin'den Adriyatik'teki Trieste'ye kadar Avrupa'nın bir başından öbürüne bir demir perde çekildi... Komünist partiler veya beşinci kol çok sayıda ülkede hızla yayılmakta ve Hıristiyan medeniyetine meydan okumaktadır. Sovyet Rusya'nın savaş istediğine inanmıyorum. Onların istediği şey, savaşın meyveleri ve kendi güçleriyle ülkelerini olabildiğince genişletmektir.[28]

Stalin öfkeyle karşılık verdi. Churchill'i "tüm dünyanın kaderini" sadece İngiliz meclis başkanlarının belirleyebildiğine dair "ırkçı teoriyi" sürdüren "savaş kışkırtıcılarıyla" yatağa girmekle suçladı.[29]

Konuşma her tarafta yoğun öfke uyandırdı. Büyük gazeteler tepkilerinde birleştiler. *New York Times* konuşmayı alkışladı ve şöyle dedi: "Kehanet gücü daha önce kanıtlanmıştı."[30] *Washington Post* da alkışlanacak unsurlar buldu ama Churchill'in "güce aşırı vurgu" olarak "uluslararası polis gücü" için "mantıksız" çağrısını eleştirdi.[31]

Chicago Tribune, Churchill'in Doğu Avrupa'da olanlarla ilgili analizine katılıyordu ama bulduğu çareye şiddetle karşı çıktı ve İngiliz emperyalizmini savunmasına saldırdı: "Köleliği temsil eden İngiliz imparatorluğuyla yarı köle, yarı özgür bir ittifak öneriyor. Aslında, o eski ve kötü imparatorluk için yardım dilenen bir yalvarıcı olarak geliyor ve açıkçası bu yardımı kendi şartlarında almayı umuyor." Böyle bir ittifak ABD'nin "İngiliz etkisi altında olan milyonlarca insanın köleleştirilmesini ve sömürülmesini" kabul etmesini gerektirecekti. Tribune, Amerika Birleşik Devletleri'nin kendi gücünü "dünyanın her tarafında İngiliz zulmünü devam ettirmek için" kullanmaması gerektiği konusunda sertçe uyardı. "Köleleştirmede ortak olamayız."[32]

Birkaç senatör Churchill'in imparatorluğu savunmasını şiddetle kınadı. Cumhuriyetçi parti üyesi Maine temsilcisi Owen Brewster şunları söyledi: "İngiliz dışişleri ve sömürge bakanlığının temsil ettiği sömürge politikası mirasını kabul edemeyiz. Dünyanın onda dokuzu Anglo-Sakson değildir. Slav veya Anglo-Sakson olmayan dünyanın güvenini nasıl kazanacağımızı düşünmemiz gerekir. İngiltere ile bir ittifakın dünyanın bize karşı süratlendirecek katalizör olmasından endişe ediyorum. Ruslara karşı bağımsız Amerikan politikası doğrultusunda hareket

etmeliyiz." Florida'nın Claude Pepper'ı, "Emperyalizm için güzel konuştu ama söz ettiği hep İngiliz emperyalizmi. Muhafazakâr görüşlerinin onu kendi ülkesindeki bir işçi partisi karşıtı olduğu kadar Rusya karşıtı yaptığını düşünüyorum. Biz Anglo-Amerikan işbirliği istiyoruz ama dünyanın geri kalanını dışlayarak değil." Pepper daha sonra Churchill'in "İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri arasında Birleşmiş Milletler Örgütü'nü durduracak eski moda, güç siyaseti, askeri ittifak"[33] önerisini reddeden bir açıklama yaparken Batı Virginia ve Idaho Demokratları Harley Kilgore ve Glen Taylor'a katıldı. Pepper gazetecilere şunları söyledi: "Bay Churchill'in anti-Sovyet haçlı seferinin bir parçası olarak Nazileri güçlendiren Chamberlain Muhafazakârları'yla ittifak yaptığını görmek şaşırtıcı...Gerçekten barış isteyen dünyadaki insanlar İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde savaş propagandası yapan bu Muhafazakâr yaygaraya dikkat etmeli. Bay Churchill'in önerdiği ve savunduğu yeni İngiliz-Amerikan emperyalizmi bizi her iki ülkenin de mücadele ettiği idealler konusunda yanılgıya düşürüyor."[34]

Churchill'in savaş çağrısı halktan da destek görmedi. Bir Washington Post okuru, "Churchill'in savaş çığırtkanlığı konuşmasına cesurca cevap veren Senatör Pepper ve arkadaşlarını tebrik etmek lazım. Amerika Birleşik Devletleri'nin Başkanı kim, Truman mı yoksa Churchill mi? Son seçimlerde Churchill'in politikalarını İngiliz halkı bile reddetmişken politikalarımızın nasıl olması gerektiğini bize neden Churchill söylesin ki? Churchill bir savaş çığırtkanı ve Senatör Pepper'ın bunu ona söylemesinin vakti geldi. İngiliz yönetiminden ikinci bir Bağımsızlık Bildirgesi istiyoruz."[35]

Chirchill'le birlikte Missouri'ye giderlerken Truman trende Churchill'in konuşmasının tamamını okumuş ve içeriğini yürekten onaylamıştı. Ancak, Churchill'in savaş yanlısı olmasına yönelik tepkinin ışığında, Churchill'in söyleyeceklerinden önceden haberdar olduğunu inkâr etti. Gazeteciler, Truman'ın yalanlarını hemen ortaya çıkardı.

Roosevelt ailesinin üyeleri liderliğindeki Yeni Düzen ilericileri Churchill'i kınadı ve Truman'a bu gidişatı çok geç olmadan değiştirmesi için yalvardılar. Halka konuşan Eleanor Roosevelt, Churchill'in kışkırtıcı sözlerinden üzüntü duyduğunu ifade etti. Franklin ve Eleanor'un büyük oğlu James Roosevelt de Sanat, Fen ve Meslek Bağımsız Yurttaş Komitesi toplantısında aynı şeyi yaptı. "Şu an ülkemizde misafir olarak bulunan Sayın Winston Churchill'in dünya barışına saldırırken, insanlığın bir kez daha iki kampa bölünmesini teklif ederekn sadece kendisi için konuştuğunu tüm dünyaya açıklamamıza izin verin. Onun eski ve samimi arkadaşları, hem buradakiler hem de yurtdışındakiler, çoğunlukla düpedüz gerici olmuştur. Şimdi biz

ve dünyadaki tüm barışsever kadın ve erkekler ayağa kalkıp Sayın Winston Churchill'in konuşmasını, planlarını ve siyasi müttefiklerini reddetmeliyiz," diye konuştu. Roosevelt, gerginliği azaltmak isterse Truman'ın neler yapabileceğini biliyordu: "Ticaret Bakanı Henry Wallace'ın Rusya'ya uçtuğunu görmek istiyorum." Roosevelt, "adaletli, tarafsız ve dürüst" olmasıyla tanınan Henry Wallace'ın bu konuda Stalin için özel bir görev üstlenmesinin barış ve uzlaşmaya "sert ifadeli bir nottan ya da tebliğden" daha fazla katkıda bulunabileceğini açıkladı.[36]

James Roosevelt, Roosevelt'in uzun süre görev yapan içişleri bakanı Harold Ickes tarafından sunulmuştu. Harold Ickes, sadık bir Yeni Düzen ilericisi olarak Truman için sürekli belâ olmuştu. Truman daha önce onu gazetecilerin önünde "sırnaşık zebani"[37] diye aşağıladıktan sonra nihayet geçen ay Ickes'tan kurtulmuştu. Ickes, Truman'ın Deniz Kuvvetleri Sekreter Yardımcısı olarak görevini hain faaliyetlerine borçlu olduğu Kaliforniya petrol milyoneri Edwin Pauley'i aday göstermesine karşı çıkarak istifa etti. İstifa etti ama Truman'a engel olmayı sürdürdü. Hükümetin ülkenin kıyılarındaki petrole federal mülkiyet istemesine karşı kulis faaliyetlerinde bulunmadığını söylerken Pauley'i yalan söylemekle suçladı. Pauley için "bana şimdiye kadar yapılan en çiğ teklifi yaptı," iddiasında bulundu: Hükümet, Ickes'ın açmış olduğu gelgit sınırları arasındaki arazi davasından vazgeçerse petrolcüler 1944'te Demokratik Parti'ye 300.000$ katkı sağlayacaktı. Ickes bunu Truman'ın kendisinden "Ed Pauley'e karşı mümkün olduğunca nazik" olmasını rica ettiği ve parti başkanı Robert Hannegan'ın Pauley'in onaylanmasını sağlamak için "her yola başvurduğu" önceki hafta özel bir kabine toplantısında söyledi. Ickes o toplantıda dürüst olmayı nazik olmaya tercih etti. "Parti uğruna yalancı şahitlik yapmamın beklendiği bir bakanlar kurulunda kalmak umurumda değil," diye saldırdı. İstifa ettikten sonra da Truman'la birbirlerine yazmış oldukları dobra mektupları gösterdi. Yönetim dürüst olmayan, çirkin yöntemlerini değiştirmediği sürece bunun Petrol Rezervleri Skandalı'nı (Teapot Dome) anımsatan bir skandala neden olacağı konusunda uyardı. Truman'a İçişleri Bakanlığı'nın "para ile siyaset ortaklığına karşı her zaman tetikte olması" gerektiğini hatırlattı. Ickes ayrıca gazetecilere de hiçbir petrolcünün petrol politikasıyla ilgilenen bir hükümet görevine getirilmemesi gerektiğini de belirtti.[38] "Ickes Özel Sermaye'yi Atom Bombası gibi Patlatıyor" başlığıyla haberi manşetine taşıyan *Los Angeles Times*, gazeteci Bill Henry'nin "Washington tarihinin en büyük basın toplantısı" diye nitelendirdiği olayı anlattı.[39]

Ickes, James Roosevelt'i takdim ederken eski patronuna Sovyetlerle ilgili bilgece bir tavsiyede bulundu: "İnsanlar Başkan Truman'ın Başkan Roosevelt'in dış politikalarını saldırgan bir tutumla korumasını istiyorlar. Sakınılması gereken bir şeye teslim olmak olan Rusya'ya karşı ateş açılmasıyla ilgili rahat hissetmiyorlar. Rusya

olmasaydı hâlâ savaşıyor olabileceğimizi biliyorlar. Rusya ile ilişkilerimizin iyi olmadığı huzurlu bir gelecek düşünemiyorlar."

Sonraki ay, Roosevelt'in birinci ölüm yıldönümünde Wallace, New York Konseyi'nde konuştu. Churchill'in söylediklerini kabul etmeyerek, iki ülke arasındaki rekabet için farklı bir görüş sundu:

> Sovyetlerle tek bir rekabet istiyoruz: Önümüzdeki 20 yıl boyunca yaşam standardımızı Ruslardan daha çabuk yükseltebileceğimizi göstermek. Rusya ile sıradan insanın ruhsal ve fiziksel ihtiyaçlarını karşılama konusunda rekabet edeceğiz... Dünyada Komünizmi yenmenin tek yolu üretim ve dağıtım işinde daha iyi ve etkili olmaktan geçer... Bunu temiz bir yarış, kararlı bir yarış ama her şeyden önce insanlığa hizmet eden barışçıl bir yarış olarak koruyalım... Rusya Doğu Avrupa'da bencilce davranıp bunun bedelini ödemeden paçayı kurtaramaz. Tıpkı bizim Latin Amerika'da ya da İngiltere'nin Hindistan'da ve Afrika'da yaptıklarımızın yanımıza kâr kalmadığı gibi... Tüm hatalarımızın kaynağı korkumuzdur... Rusya, Anglo-Sakson kuşatmasından korkuyor. Biz Komünist etkiden korkuyoruz. Bu korkular devam ederse gün gelecek evlatlarımız ve evlatlarımızın evlatları bu korkuların bedelini kan akıtarak ödeyecekler... Korkuya kapılmış büyük ülkeler köşeye sıkıştırılmış ve sadece hayatta kalmayı düşünen hayvanlar gibi davranıyor...Bir ay önce Bay Churchill Anglo-Sakson yüzyılı haberiyle çıktı. Dört yıl önce ben Amerikan yüzyılını reddettim. Bugün Anglo-Sakson yüzyılını daha büyük bir şiddetle reddediyorum. Dünyanın tüm halkları atom bombası himayesindeki Anglo-Sakson düşünürlerin desteği olsa da, emperyalizmin nüksetmesine müsamaha gösteremez. İngilizce konuşan insanların kaderinde dünyaya egemen olmak değil, hizmet etmek vardır.[40]

Churchill'in konuşmasını takiben durum hızla kötüleşti. Sovyet orduları kuzey İran'dan ayrılma sürelerini geciktirince Truman, savaş tehdidinde bulundu ve şöyle yazdı: "Ruslar doğrudan ya da dolaylı olarak İran petrolünü kontrol ederse bu batı dünyasının ekonomisi için ciddi bir kayıp olur." Forrestal daha sonra şunu söylemiştir: "Ortadoğu petrol vanasının üstüne kim otururs a Avrupa'nın kaderini o kontrol edebilir." Truman, vanaya Sovyetler Birliği'nin değil, Amerika Birleşik Devletleri'nin oturacağına dair açık bir mesaj göndermeye karar verdi.[41]

Eski Kolombiya Cumhurbaşkanı ve 1931 Nobel Barış Ödülü sahibi Carnegie Uluslararası Barış Vakfı Başkanı Nicholas Murray Butler sorunun demokrasiyle değil, petrolle ilgili olduğunu açıkladı. "İran tamamen bir petrol sorunudur," dedi. "İngiltere'ye büyük sözler verilmiştir. Siyasi askeri bir karışıklık olmadan Rusya'ya petrolden pay verilmenin bir yolu bulunmalıdır." Bazıları bu öneriyi oldukça makul buldu. *Washington Post* krizle ilgili bir başyazısında "Rusya İran'a meşru isteklerde

bulunabilir. Mesela biz petrol durumuyla ilgili olarak sürekli olarak Orta Doğu'nun petrol kaynaklarının sömürülmesi için ortak bir planın yolunda olduğunu iddia ettik," dedi.[42]

Claude Pepper, Stalin'le bir görüşme de yaptığı Ortadoğu gezisinde büyüyen krizi daha yakından gördü. Amerika Birleşik Devletleri'ne döndükten sonra Senato'da yaptığı konuşmada Sovyetler Birliği'ni suçsuz çıkardı ve İngiliz imparatorluğu üstünlüğünü kınadı: "Olanlar belli bir dünya gücünün kötü saygınlığından ileri geliyor. Bu dünya gücünün insanları Singapur'dan Mısır'a kadar her ülkede, sahip oldukları bir petrol tekeline direnmek için bazı komşu bölgelere birkaç askerle birkaç kilometre girerek bir dünya felâketine sebep olmak üzere görevlendirilmiştir. Amerikan dış politikası böyle bir emperyalizm için güneş keçisi yapılıyorsa bu, olabileceğini düşündüğümden çok daha saçma." *Washington Post,* Pepper konuşmasını bitirdikten sonra senatörlerin ve Kongre üyelerinin yanına gidip elini sıktıklarını bildirdi.[43]

Halk, İran petrolü için Sovyetler Birliği'ne meydan okunmasını istemiyordu. *Washington Post,* İran'daki hisseleri destekleyen ve askeri müdahaleye çıkan aydınlatıcı bir mektuba yer verdi:

İran petrol yataklarının akıbetinin Rusya ile savaşı haklı çıkardığına inanmıyorum. Bu petrol Kuzey ya da Güney Amerika'da bulunsaydı Amerika Birleşik Devletleri bu petrol yataklarını gelecekteki bir savaşta menfaatimiz için korur ve başka etkili gücün bu petrol alanlarını ele geçirememesini garantiye alırdı. Eğer İran petrolü Sovyet devletlerine yakın olduğu gibi İngiliz egemenliğindeki herhangi bir yerin yakınlarında bir coğrafi bölgede bulunsaydı Büyük Britanya'nın bu petrolü elde edeceğini ya da koruyacağını düşünüyorum... İranlıların özgürlüğü daha önce asla Amerikalılar için bir yurdışı savaşı gerekçesi olarak gösterilmemiştir. Bizim özgürlüğü anladığımız anlamda bir İran özgürlüğü hiçbir zaman varolmamıştır, yani böyle bir özgürlüğü savunmak için savaşmayı önerenlerin gerçek bir nedeni yoktur... Amerikalıların büyük çoğunluğunun henüz geliştirilmiş bir nedenden dolayı Rusya'yla savaşmak istemediğine inancım tam. Ayrıca, Amerikalıların büyük çoğunluğunun Rusya'nın sınırlarına karışılmamasının ülkenin dünya barışını desteklemek için çalışacağına ve kendi önemli doğal kaynaklarını gelecek nesiller için geliştireceğine dair tam bir garanti olmasını umut ettiğine ve öyle olacağını düşündüğüne de inanıyorum.[44]

Amerika Birleşik Devletleri ve Büyük Britanya'nın baskısıyla karşı karşıya kalan Sovyet güçleri İran'dan çekildi. Truman daha sonra Senatör Henry "Scoop" Jackson'la yaptığı özel konuşmada Sovyet Büyükelçisi Andrei Gromiko'yu Beyaz

Saray'a çağırarak ona şöyle dediğini iddia etmiş: "Ordularınızı kırk sekiz saat içinde çekmezseniz bombayı atarız." İddiasına göre yirmi dört saat içinde çekilmişler.[45] Sovyetler muhtemelen atom bombası şantajından başka sebeplerle çekilmişti ama Truman bundan Sovyetlerin üstün bir kuvettle karşı karşıya kaldıklarında geri adım atacakları dersi çıkardı. Amerika Birleşik Devletleri avantajını vurgulamaya karar verdi. Mayıs ayında, Sovyetler Birliği'nin Almanya'dan aldığı ve şiddetle ihtiyaç duyduğu tazminat ödemelerini kesti. Temmuz'da Güney Kore'de asker tutmaya, bir sonraki ay da Akdeniz'de bir donanma bulundurmaya karar verdi.

Truman atom tehditleri savururken halk, atom savaşı ihtimali korkusuyla titriyordu. 1946 yılının başında *Ladies' Home Journal*'ın okurlarına "Sabah gözünüzü açtığınızda aklınıza gelen, yatağa girerken aklınızdan çıkmayan ve gün boyunca düşündüğünüz tek şey olsun," dediği nükleer savaşın önlenmesidir.[46] Henry Wallace da aynı fikirdeydi ve atom silahlarının uluslararası kontrolüyle meşgul olması için Truman'a daha yoğun bir şekilde baskı yapmaya başladı. Ocak 1946'da Truman, sorunu çözmek için kurulan bir komitenin başına, benzer endişeler dile getirmiş olan Acheson'ı atadı. Acheson, bilimsel danışmanlar komisyonuna başkanlık etmesi için Tennessee Vadisi Otoritesi (TVA) Müdürü David Lilienthal'ı seçti. Acheson, Lilienthal'a Truman ve Byrnes'ün "dünyanın üzerine çöreklene en ciddi sıkıntı atom enerjisi yaymanın nelere yol açtığıyla ilgili bir fikir sahibi" olmadıklarını itiraf etti. Kararlar verilmişti ve Byrnes'ın o sırada Londra'da olması yüzünden şimdi "neyin ne olduğu bilinmeden, hem de hiç bilinmeden" yeni kararlar alınıyordu! Acheson "Savaş Bakanlığı'nın ve aslında Savaş Bakanlığı'ndaki tek bir adamın 'askeri güvenlik' gerekçesiyle veto etme yetkisine sahip olmasından ve gerçekten belirleyici bir rol üstlenerek neredeyse dış politikayı yönetmesinden"şikâyet etti.

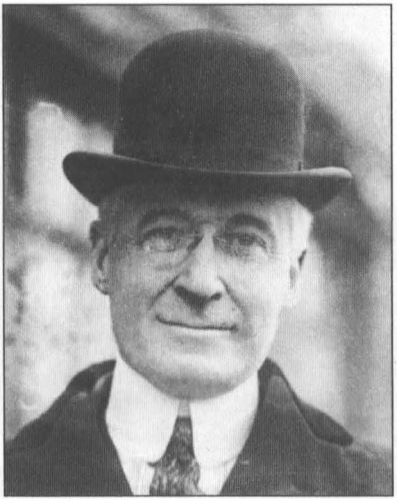
Kararlı ve gerçekçi Acheson'ın "tam ve kusursuz bir belge" olarak nitelendirdiği Acheson-Lilienthal raporu büyük ölçüde Oppenhemer'ın işiydi.[47] Tasarlanan plana göre uluslararası bir Atom Geliştirme Kurumu tüm dünyanın atom hammadelerinin madenciliğini, saflaştırılmasını ve kullanımını denetleyecek, tüm bölünebilir maddelerin doğasını değiştirecek ve barışçıl amaçlar için kullanılabilir hale getirecekti. Bu "tehlikeli" alanlardaki ulusal faaliyet yasadışı ilan edilecekti. Plan, Sovyetler Birliği'nin bunu kabul etme şansını artırmak için yerinde denetim ihtiyacını kasten minimize ediyordu.

Truman ve Byrnes planı Birleşmiş Milletler'e sunma görevini Byrnes'ün Kuzey Karolinalı arkadaşı yetmiş beş yaşındaki finansçı Bernard Baruch'a verince uluslararası bir anlaşma umutları suya düştü. Başka bir eski siyasi borcunu ödeyen Truman, Baruch'a planı uygun gördüğü şekilde değiştirme yetkisi verdi. Baruch, Truman

1940 Senato seçimlerinde yeniden seçilmek için uğraşırken ve ciddi anlamda nakit sıkıntısı çekerken onu finanse etmişti. Acheson, Lilienthal ve Oppenheimer dahil, planın hazırlanmasıyla ilgilenen herkes Truman'ın bu yaptığına fazlasıyla öfkelendi. Çünkü açık sözlü bir anti-komünist olan ve bombayı Amerika Birleşik Devletleri'nin "kazanma silahı" olarak gören Baruch'un planı Sovyetlerin hiç düşünmeden reddedeceği şekilde değiştirebileceğini biliyorlardı. Lilienthal günlüğüne şöyle yazmıştı: "Dün gece bu haberi okuyunca fena halde keyfim kaçtı... Bizim genç, dinç, sonuç alabilecek ve Ruslara uluslararası bir anlaşmayı gerçekten umursamasalar da kendilerini zor durumda bırakmanın kolay olmadığını düşündürecek birine ihtiyacımız var. Baruch'taysa bu özelliklerin hiçbiri yok." Baruch'un danışman olarak işadamı arkadaşlarını seçmesi işe yarayacak bir plan hazırlamak için çok fazla emek harcayan kişileri daha da çok sinirlendirdi. Baruch bilim adamları arasından danışman seçmemesini daha sonra şöyle açıkladı: "Bilim adamlarından vazgeçebileceğime karar verdim, çünkü onlara da söylediğim gibi, bilmek istediğim her şeyi biliyordum. Bomba patladı ve milyonlarca insanı öldürdü." Acheson-Lilienthal komitesinde görev yapmış olan Vannevar Bush, Baruch'un danışmanlarını "Wall Street camiası" olarak küçümsedi. Baruch'a kendisini ve tüm ekibini bu iş için tamamen niteliksiz gördüğünü söyledi. Baruch, teknik konularda fikir almak için Groves'a ve sanayicilere başvuracağını bildirdi. Bitmek bilmeyen eleştiriler karşısında Baruch sonunda yumuşadı ve Oppenheimer'ı komitenin baş bilimsel danışman olarak çağırdı. "Ahbaplarımın sizi üzmesine izin vermeyin," dedi fizikçiye. "Hancock tam bir 'Sağcı' ama [göz kırparak] ben onu idare ederim. Searls akıllıdır ama her yatağın altında komünistleri görür." "Amerikan halkını Rusya'dan gelecek red cevabına hazırlamaya" başlamak zorunda kalacaklarını söyledi. Oppenheimer komiteye katılma davetini geri çevirdi.[48]

Baruch, irdelemelerle ve Sovyetlerin kesinlikle reddedeceği başka koşullarla süsleyerek orijinal teklifi değiştirmeye başladı. Onu bu koşulları kaldırmaya ikna etmeye çalışan kişiler sadece Acheson ve Lilienthal değildi. Truman ve Byrnes de aynı şeyi yaptılar. Baruch son derece kararlıydı, planının kabul edilmemesi halinde istifa etmekle tehdit etti ve başkanlık liderliğinde müthiş bir başarısızlık sergileyen Truman, geri adım attı. Baruch'un planı Birleşmiş Milletler'e sunacağı 14 Haziran'ın arifesinde Byrnes Acheson'a Baruch'u görevlendirmekle ilgili "bugüne kadar yaptığım en büyük hata" itirafında bulundu. Hatta Truman bile daha sonra özel olarak Baruch'u atamak "bugüne kadar yaptığım en büyük hatam," diye itiraf etti.[49]

Sovyet liderler ABD önerisine saldırmadan önce on gün bekledi. *Pravda* Baruch'un planının "bir atom diplomasisi ürünü olup dünyanın hâkimiyetine yönelik belirgin bir eğilimi yansıtıyor" olduğunu iddia etti. Plan Amerika Birleşik Devletleri'nin

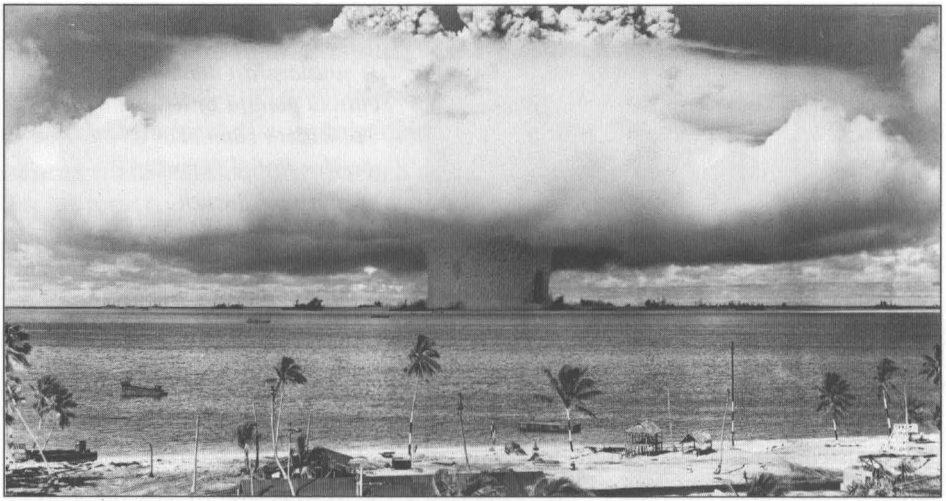

Truman'ın ABD'nin uluslararası atom kontrolü planını Birleşmiş Milletler'e sunmakla görevlendirdiği Finansör Bernard Baruch (buradaki fotoğraf 1920 yılına ait). Baruch bilim adamlarının tavsiyelerini istemedi ve orijinal teklifi irdelemelerle ve Rusya'nın kesinlikle kabul etmeyeceği başka koşullarla süsleyerek değiştirdi.

"atom silahları" üretimindeki "tekelini güçlendirmek" istediğini açıklıyordu. *Pravda*, ABD hükümetinin bombaların üretimi için "savaş öncesi tüm geleceği Alman I.E. Farbenindustrie'ye binlerce tehditle birleşmiş E.I. du Pont de Nemours gibi özel tekelci firmalarla" sözleşme yapmış olduğuna dikkat çekti.[50] Sovyetler kendi karşı planlarını sundu. Onların planına göre atom silahlarının üretimi, stoklanması ve kullanımı yasaklanacaktı. Mevcut stoklar da üç ay içinde imha edilecekti.

Birleşik Devletler Marshall Adaları Bikini Atoll'de 1 Temmuz atom bombası testiyle devam etme kararıyla Sovyetlere, ABD planları hakkında tüyler ürpertici bir mesaj daha gönderdi. Dünya Kiliseler Birliği atom denemelerini "Hıristiyan ruhunun amacına saldırı" olarak kınadı.[51] Ickes Bikini testlerini "sindirme siyaseti" olarak nitelendirerek denemeleri yapan Sovyetler olsa "Amerikalılar bunu dünyanın gelecekteki barışı için ciddi endişe nedeni bulurlardı" dedi. Raymond Gram Swing ABC Radyosu dinleyicilerine atom bilim adamları ve Kongre üyeleri dahil, birçok Amerikalının bu kararı protesto ettiğini bildirdi. "Bir yandan dünyayı, medeniyeti yüzyıllarca geride bırakabilecek bir silahtan kurtarmak için uğraşıyoruz... Diğer yandan kendimizi aynı silahı kullanmak konusunda eğitiyoruz. Yani, aynı hafta sonunda hem medeniyeti kurtarmak için çalışıyoruz hem de onu yok etmeyi öğreniyoruz." Tahmin edilebileceği gibi Sovyetler de benzer şekilde karşılık verdi. *Provda*'nın Boris Izakov'u Amerikalılar silahsızlanma konusunda ciddiyse bombalarını geliştirmede neden bu kadar ileri gittiklerini merak ediyordu.[52]

Büyüyen nükleer silahlanma yarışında bir çılgınlık söz konusuydu ve bunu en iyi denemenin gerçekleştirileceğini ilk öğrendiğinde Lewis Mumford ifade etti.

Temmuz 1946'da Bikini'deki atom bombası denemeleri sırasında bir patlama. Harold Ickes bu denemeleri Sovyetler Birliği'ni etkilemek için tasarlanmış "sindirme siyaseti" olarak nitelendirmiştir.

Norman Cousins'ın *Saturday Review*'sunda "Beyler, Siz Çıldırmışsınız!" başlıklı bir makalede Mumford şunları yazdı:

> Amerika'da delilerin arasında yaşıyoruz. Düzen ve güvenlik adına işlerimizi deliler yönetiyor. Baş deliler general, amiral, senatör, bilimadamı, yönetici, Dışişleri Bakanı ve hatta Başkan ünvanlarını talep ediyor. Deliliklerinin tehlikeli belirtisi de şu: Makul hayatlar yaşayan ve makul sonuçlar için çalışan normal, sorumlu insanlar olduklarına dair ciddi inancın etkisinde, sonunda insanlığın yok oluşuna yol açacak bir dizi eylem sürdürüyorlar.
>
> Yani, deliler günden güne deliler, deliliğin yolundan sapmayan hareketlerini yapmaya devam ediyor: Bu hareketleri öyle olağan, öyle kalıplaşmış ki onları toplu ölümün peşinde koşan insanların kitle baskısı değil de, normal insanların normal hareketleri gibi görüyorlar. Deliler ortak bir görev olmadan bizi aşama aşama deliliğin o son eylemine doğru götürmeyi üstlenmiş durumda. O son eylem yeryüzünü mahvedecek ve insan uluslarını ortadan kaldırıp, belki de gezegendeki tüm yaşama son verecek.[53]

Henry Wallace bu çılgınlığı durdurmaya çalıştı. 1946 yılının Temmuz ayında Truman'a uzun bir not yazarak "yeni bir savaşın yaklaştığına dair artan görüşü ve onunla baş edebilmemizin tek yolunun dişlerimize kadar silahlanmak olduğunu... Tarihte yaşanan tüm olayların bir silahlanma yarışının barışa değil, savaşa neden olduğunu gösterdiğini" reddetti. Gelecek ayları çok büyük olasılıkla "birçok ülkenin atom bombalarıyla silahlanması için gerekli beş-on yıl sonra uygar dünyanın

yok etme mücadelesine girip girmeyeceğine karar verecek önemli bir dönem" gibi görüyordu. "Savaş ve Donanma bakanlıkları için 13 milyar dolara, Bikini atom bombası denemelerine ve devam eden bomba üretimine, Latin Amerika'yı kendi silahlarımızla silahlandırma planına, B-29 bombardıman uçakları üretimine ve planlanan B-36 uçaklarının üretimine ve dünyanın yarısına diğer yarısının bombalanabileceği hava üsleri kurma çabasına" dikkat çekerek Truman'dan "Japonya'ya Karşı Kazanılan Zafer Günü'nden sonra Amerikan faaliyetlerinin diğer devletle nasıl göründüğünü" düşünmesini istiyordu. "Bu, ya (1) kaçınılmaz gördüğümüz savaşı kazanmaya hazırlandığımızı ya da (2) insanlığın geri kalanını sindirmek için güç hâkimiyeti kurmaya çalıştığımızı gösterir. Rusya'da atom bombası olsaydı ve bizde olmasaydı, Rusya'nın bizim kıyılarımızın on bin kilometre yakınında bombardıman uçakları ve hava üsleri olsaydı ve bizim olmasaydı bu bize nasıl görünürdü?

Wallace, savunma giderlerinin bir an önce azaltılması çağrısında bulundu. Çünkü barışı "güç üstünlüğüyle sağlamak artık mümkün değildi." 1938 yılında Amerika Birleşik Devletleri ulusal savunma için 1 milyar dolardan daha az harcadı. Şimdi geçmiş savaşların maliyetini gösteren Savaş ve Donanma Bakanlıklarının, savaş tavsiyesinin, kamu borcu ve gazi maaşları faizinin 28 milyar dolar, ya da mevcut 36 milyar dolarlık bütçenin %80'nin tükettiğini tahmin ediyordu. Wallace bilim adamlarının "atom savaşı ucuzdur" ve hatta bir düşmanın sahip olduğu bombaların on katına sahip olmanın kesin bir avantaj sağlamadığı uyarılarını vurguladı. "Ve en önemlisi birçok devletin atom bombalarına sahip olması kaçınılmaz olarak kuruntulu, korku baskın, tetitkleme heveslisi bir psikolojiyle sonuçlanacaktır... Atom silahlarıyla donanmış bir dünyada bir olay bu silahların kullanılmasına yol açacaktır." Wallace "önleyici savaşı" savunanları, "planları sadece ahlaka aykırı değil, aynı zamanda aptalca" olanları şiddetle reddediyordu. Tek çözüm "uluslararasındaki karşılıklı güven, atomik silahsızlanma ve bu silahsızlanmanın geçerliliğini sağlayacak etkili bir sistemdir," diye bitirdi.[54]

Wallace'ın barış hamlesini o yaz iki önemli yayın destekledi. Ağustos ayı sonlarında *New Yorker* dergisi sayının tamamını atom bombasının kurbanlarını insanileştirmek için herhangi bir çağdaş İngilizce yayınından daha fazlasını yapan John Hersey'nin "Hiroşima'sına" ayırdı. Eylül ayında da *Look* dergisi Elliott Roosevelt'in babasının ve Stalin'in savaş sonrası barış ve işbirliği planlarının Truman ve Churchill tarafından nasıl raydan çıkarıldığını anlattığı dört bölümlük bir yazı dizisini yayımlamaya başladı. Truman daha sonra Roosevelt'in oğluna "fırlama" diye hakaret edecekti.

Wallace durumun ciddiyetinin farkındaydı. 12 Eylül 1946'da New York'ta, Medison Square Garden'da büyük bir kalabalığa hitap ederek büyüyen çılgınlığa son vermeye çalışacağı günü sabırsızlıkla bekliyordu. Wallace, konuşmasını yapmadan önce Truman'la birlikte gözden geçirdi ve Truman defalarca kez kendisiyle aynı fikirde olduğunu ifade etti. Truman konuşmadan önce gazetecilere Wallace'ın konuşma metnini okuduğunu ve fikirlerini kesinlikle onayladığını bildirdi. New York'ta yirmi bin kişiye sesleneceği gün Wallace, Paul Robeson'la birlikte sahnede otururken Claude Pepper kalabalığa şöyle seslendi: "Bugün dış politikamızı muhafazakâr Demokratlar ve gerici Cumhuriyetçiler belirlediğine göre yapabileceğimiz tek şey aptal insanların bizi bir Hitler yıldırım savaşına çekip atom bombalarımızı Rus halkına atmasına engel olmaktır."[55] Sıra Wallace'a geldiğinde, barış için güçlü bir savunma yaptı:

> Bu gece barıştan ve barışın nasıl kazanıldığından söz etmek istiyorum. Tüm toprakların sıradan insanları hiçbir zaman barışı bu kadar çok özlememiştir. Hiçbir zaman da... Savaştan bu kadar çok korkmamışlardır... Atom bombasını icat ettiğimiz güvencesinde huzur bulamayız... Atom bombasına güvenen kişi er ya da geç atom bombasıyla yok olacaktır... Yalnız Yakın Doğu'daki İngiliz emperyalist politikası Rus misillemesiyle birleştiğinde Amerika Birleşik Devletleri'nin doğrudan savaşmasına yol açardı... "Rusya'ya sert çıkma" politikasıyla başarılı bir şekilde üstesinden gelinemeyecek bir gücü hesaba katıyoruz... Bu, yatıştırma anlamına gelmez. Biz uzlaşmak istiyoruz... Ve Rusya birincil hedefimizin İngiliz İmparatorluğu'nu korumak ya da Yakın Doğu'da Amerikan askerlerinin canıyla petrol satın almak olmadığını anladığında işbirliği yapmayı başarabileceğimize inanıyorum. Ulusal petrol rekabetlerinin bizi savaşa zorlamasına izin veremeyiz... Latin Amerika'nın, batı Avrupa'nın ve Birleşik Devletler'in siyasi işleri Rusya'yı ilgilendirmediği gibi doğu Avrupa'nın siyasi meseleleri de bizi ilgilendirmez. Rusya'nın Doğu Avrupa'da yaptıkları hoşumuza gitmeyebilir. Toprak reformu şekli, endüstriyel kamulaştırması ve temel özgürlükleri bastırması Amerika Birleşik Devletleri halkının büyük çoğunluğunu rahatsız ediyor... Ama aynı zamanda Balkanlar'ın Rusya'ya bizden daha yakın olduğunu ve Rusya'nın İngiltere'ye ya da Amerika Birleşik Devletlelri'ne o bölgenin politikalarında baskın olmaya izin veremeyeceğini de kabul etmek zorundayız... Dünyanın neredeyse üçte birini Rusların sosyal-ekonomik adalet fikirleri yönetecek. Geri kalanın çoğunu da bizim serbest girişim demokrasi fikirlerimiz yönetecek. İki fikir kendi politik egemenlik alanlarında sıradan adamı en çok memnun ettiğini kanıtlamak için çalışacak... Barışçıl rekabette Rus dünyası ve Amerikan dünyası giderek birbirlerine daha çok benzeyecekler. Ruslar gitgide daha fazla kişisel özgürlük tanımak zorunda kalacak ve biz de gitgide daha fazla sosyal-ekonomik

Ticaret Bakanı Henry Wallace Beyaz Saray'a gelirken. 12 Eylül 1946 tarihinde Madison Square Garden'da Sovyetler Birliği'ne yönelik daha uzlaşmacı bir yaklaşım için yaptığı konuşmadan sonra Truman, görevine son verdi. James Byrnes gibi Soğuk Savaş tavizsizleri Truman'ı Wallace'ın gitmesi gerektiğine ikna etti.

adalet sorunuyla meşgul olacağız. Rusya ona karşı savaş planlamadığımıza ikna edilmelidir, biz de Rusya'nın toprak genişletmeyi ya da dünya hâkimiyeti politikasını sürdürmediğinden emin olmalıyız... Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere'nin dünyayı çevreledikleri stratejik konuma sahip hava üslerinin kontrolü Birleşmiş Milletler'de olmalıdır. Ve atom bombası, güdümlü füze ve bombalama amaçlı askeri uçak üretimi sadece hususiyeti olan ülkelere yasaklanmamalı, hiçbir ülkeye bütçesinin %15'inden fazlasını askeri harcamaya ayırmasına izin verilmemelidir... Biz, bu Rusya ile savaş söylentisine suç oluşturan aptallık olarak mesajımızı doğrudan halka iletmesi gerektiği gözüyle bakıyoruz. Bubları söyleme cesareti gösterdiğimiz için bize komünist denecek olsa bile.[56]

Konuşma kesinlikle kışkırtıcı oldu. Cumhuriyetçi Senatör Robert Taft, Truman'ı, herkesin önünde reddedilmekten ötürü öfkelenen Byrnes'e ihanet etmekle suçladı. *New York Times*'tan James Reston Washington'da Wallace'ın savunduklarıyla Truman ve Byrnes'ün önermiş oldukları arasında hiçbir fark görmeyen tek kişinin Truman olduğunu yazdı.[57] Dışişleri Bakanlığı bunun Byrnes için Paris konferansının ortasında birinin pantolonunu sıyırmasından daha utanç verici olduğunu belirtti. İngiliz yetkililer öfkeliydi. İngiliz Dışişeri Bakanlığı'ndaki uzmanlar, "Amerika Birleşik Devletleri hükümetiyle alakası yok," dediler. Londra basını da Amerikan dış politikasını küçümseyerek "dağlarda yaşayan adam aşamasında," diye alay etti.[58]

Birçok kişi Wallace'ın savunmasını destekledi. Eleanor Roosevelt, Wallace'ın sözlerini doğru buldu: "İngiliz emperyalizmini de Sovyet saldırganlığını da onaylamadığımızı açıklamaya çalıştı. Rusya ile dost olmak istediğimizi, onunla uzlaşmak

istediğimizi ama aynı zamanda onun da bizimle uzlaşmaktan yana olması gerektiğini ifade etti."[59]

Uluslararası bir alay konusu haline gelen Truman gazetecilere Wallace'ın konuşmasının içeriğini değil, sadece fikirlerini ifade etme hakkını korumayı kastettiğini anlatmaya çalıştı. Daha sonra konuşmanın tamamını önceden okuyup onayladığını da inkâr etti.

Tartışmanın ortasında birisi Wallace'ın 23 Temmuz'da Truman'a yazdığı ve Baruch planındaki "büyük hatayı" belirttiği notu sızdırdı. Çeşitli Sovyet gazeteleri yazışmanın tamamını yayımladı.

> Bu hata... Amerika Birleşik Devletleri uluslararası kontrol ve denetim sistemi bizim memnuniyetimiz için çalışana kadaratom enerjisinin teknik bilgisini vermeme hakkını saklı tutarkendiğer devletlerin atom enerjisinin askeri kullanımı için araştırma yapmamaları ve uranyum ile toryum kaynaklarını ifşa etmelerini bağlayan taahütlere girmesini gerektiren 'kolay aşamalarla'uluslararası anlaşmalara gelme planın kendisidir.
>
> Rusların planımız için istekli olmamalarına şaşıracak ne var?... Ruslar kabul etmiş görünmüş gibi tepki verebileceğimizi düşünüyorum. Kayda geçirmek için karşı öneride bulunabilirdik ama asıl çabamız bir bomba yapmayı denemeye giderdi, böylece pazarlık pozisyonumuz eşitlenmiş olurdu...
>
> ...Gerçekçi olmak gerekirse, Rusya'nın bizimle müzakere ederken kullanabileceği iki kozu var: (1) atom enerjisinde bilimsel ve teknik açıdan ne kadar ilerlemiş durumda olduğunu bilmememiz ve (2) Rusya'nın uranyum ve toryum kaynaklarından habersiz olmamız. Bu kozlar bizim kozlarımız kadar güçlü sayılmaz: Bir bomba stoku, gerçek üretim tesislerindeki imalat, B-29 ve B-36 bombardıman uçakları ve dünyanın yarısını kapsayan üslerimiz. Yine de oyuna devam etmek isteyip istemediğimize kartlarını gördükten sonra karar vereceğimizi söyleyerek sadece iki kozunu hemen göstermesini istemekle doğru yoldayız.[60]

Truman, Dışişleri Bakanları Konseyi savaş sonrası konferansı yapılırken Wallace'ın dış politika konusunda konuşmaktan vazgeçmesi için ısrar etti. Byrnes Londra'dan Truman'a bir telgraf çekmiş ve Wallace'ın konuşmasının ve notunun toplantıyı tam bir kargaşaya dönüştürdüğünden şikâyet etmişti. Byrnes de Baruch da Truman'ı istifa etmekle tehdit ediyorlardı. Truman, Forrestal ve Savaş Bakanı Robert Patterson'ın da aynı şeyi yapmasından endişe ediyordu. Wallace'ı kovmaya karar verdi ve sert bir mektup yazarak istifa etmesini istedi. Wallace hemen başkanı arayarak mektup duyulursa Truman'ı çok da iyi yansıtmayacağını söyledi. Truman hiç vakit kaybetmeden birini gönderip mektubu aldırttı. Mektubun bir kopyası yok.

Ancak Truman'ın o gece günlüğüne yazdıkları mektubunda neler yazmış olabileceğine dair bir işaret veriyor. Günlüğünde Wallace'ı anlatıyordu:

> Wallace yüzde yüz barış yanlısı. Silahlı kuvvetlerimizi dağıtmamızı, atom sırlarını Ruslara vermemizi ve politbürodaki birkaç maceracıya güvenmemizi istiyor. Böyle bir "hayalperesti" asla anlayamam. Fritz Kuhn yönetimindeki Alman-Amerikan Federasyponu bunun yarısı kadar tehlikeli değildi. Komünistler, düzenbazlar ve "solcular" birleşmiş ve ulusal bir tehlike haline geliyor gibi görünüyor. Korkarım Joe Stalin Amca için bir sabotaj cephesiler.[61]

Wallace'ın gidişiyle birlikte Soğuk Savaş'ı ve nükleer silah yarışını önleme şansı da yok oldu. O gece, 20 Eylül 1946'da Wallace bir ulusal radyonun dinleyicilerine seslendi:

> Barış ödülü yüksek ofisten daha önemlidir. Parti politikalarının itibarından çok daha önemlidir. Dış politikamızın başarısı ya da başarısızlığı çocuklarımız ve torunlarımız için yaşam ve ölüm arasındaki fark anlamına gelecektir. Medeniyetimizin yaşaması ve ölmesi arasındaki fark anlamına gelecektir. İnsanın ve dünyanın varlığı ile nesli arasındaki fark anlamına gelebilir. Bu nedenle çok büyük önem taşımaktadır ve biz her birimiz barışı kazanmak için mücadeleye katılmayı kutsal bir görev olarak kabul etmeliyiz... Rus, İngiliz ya da Amerikan kaynaklı olsun... Emperyalizmin ve saldırganlığın her türlüsüne karşı olduğumu bir kez daha belirtmek istiyorum... Herhangi bir politikanın başarısı eninde sonunda halkın güvenine ve iradesine dayanır. İnsanlar sorunları öğrenip anlamadıkça, onlara tüm gerçekler anlatılmadığı sürece ve tam ve açık bir tartışma aracılığıyla dış politikanın şekillendirilmesinde yer alma fırsatı yakalamadıkları sürece bu tür başarının hiçbir dayanağı olamaz. Bu tartışmada, kendi hak ve çıkarlarımıza saygı duyulmasını istediğimiz gibi biz de diğer insanların hak ve çıkarlarına saygu göstermeliyiz. New York konuşmamda söylediğim gibi, bu tartışmayı nasıl çözeceğimiz "tek bir dünyada" yaşayıp yaşamayacağımızı değil, hiç yaşayıp yaşamayacağımızı belirleyecektir. Ben bu barıl mücadelesini sürdürmeye kararlıyım.[62]

Tartışma boyunca Wallace'a destek yağmıştı. Albert Einstein şöyle yazdı: "Temmuz'un 23'ünde Başkan'a yazdığınız mektup için size duyduğum büyük ve koşulsuz hayranlığı ifade etmeden yapamayacağım. Olgusal ve psikolojik durumla ilgili derin bir anlayışınız ve mevcut Amerikan dış politikasını çok iyi algılayabiliyorsunuz. Cesur müdahaleniz hükümetin bugünkü tavrına ciddi endişeyle bakan hepimizin mnnettarlığını hak ediyor."[63]

Wallace'ın gidişiyle Birleşk Devletler ülkede ve yurtdışında Soğuk Savaş'ın içine bodoslama daldı. Beyaz Saray danışmanı Clark Clifford ve onun asistanı George

Elsey'nin uzun zamandır beklenen raporu 24 Eylül'de nihayet geldi. Sovyet eylemleri, planları ve güçleriyle ilgili kapsamlı yorum, Sovyetlerin anlaşmalarını sürekli ihlal ettiğini göstermek için tasarlanmıştı. Rapor, Sovyetlerin Komünist Parti sayesinde Birleşik Devletler'de nifak tohumları ekerken dünyaya hâkim olabilmek için "Birleşik Devletler'in pozisyonunu zayıflatma ve Avrupa, Asya ve Güney Afrika'da prestijini yok etme" çabasına dair korkunç bir tablo çiziyordu. Amerika Birleşik Devletleri'nin atom cephaneliğini takviye ederek, yurtdışındaki üslerinin ağını genişleterek, askeri güçlerini sağlamlaştırarak ve "herhangi bir şekilde SSCB tehdidi ya da tehlikesi altında olan tüm demokrasilere yardım etmek" için kaynaklarını seferber ederek karşılık vermesi gerekiyordu. Ancak, antlaşma yükümlülüklerine ilişkin Sovyet ihanetini belgeleyemediler ve "gerçek ihlaller için doğrudan delil göstermek zor," diye itiraf ettiler.[64]

Rapordaki çarpıtmaları sert bir şekilde eleştiren tarihçi Melvyn Leffler şöyle yazmıştır: "Clifford ve Elsey Sovyet dış politikasına ilişkin siyah-beyaz tanımlamalarında gri tonlarının yerleştirilebileceği tutumları yoksaymışlar." Sovyetlerin antlaşmalarını onurlandırdığı ya da olumlu yönde sınırlarını aştığı tüm örnekler gibi: Askerlerini geri çekmesi, serbest seçimlere izin vermesi ve isyan faaliyetlerini caydırması. "Clifford-Elsey raporuna sürekli çifte standartlar ve kendi kendini aldatma sızmış," diye ifade ediyor ve devamında da şöyle yazıyordu:

> Truman'ın danışmanları Amerika'nın anlaşmalara şüpheli riayetinin Sovyet tutumunu nasıl etkilediğini sorgulamamış. [General Lucius] Clay ve diğer Savaş Dairesi yetkililerinin Almanya'daki ABD sorunlarının temel kaynağı olarak Rusya'yı değil, sürekli Fransa'yı gösterdiklerinden hiç bahsetmemişler. Almanya'nın birleşmesindeki bir Sovyet çıkarının Kremlin'in tüm Almanya'da güç elde etme arayışını maskelediğinden şüphe ediyorlar ama Amerika'nın doğuda Sovyet etkisini azaltma ve Almanya'nın tamamını Batı'ya yönlendirme arzusunu uygun bir şekilde reddediyorlar. Aynı şekilde, Clifford ve Elsey Rusların İran'da asker tutmasını Sovyetlerin İran'da hâkimiyet kurma ve Ortadoğu petrolünün denetimini ele geçirme işteği olarak göstermişler. Raporlarını yazdıkları sırada Dışişleri Bakanlığı yetkilileri ve askeri planlamacıların savaş sonrası üs ve askeri geçiş hakları için Amerikan pazarlığı baskısını artırmak amacıyla ABD askerlerinin İzlanda, Azorlar, Panama, Galapagos Adaları ve diğer yerlerde geri çekilmeleri için öngörülen sürenin dışında orada kalmaları gerektiğini ileri sürdüğünü dile getirmemişler (belki de haberleri yoktu).

Leffler onları "Sovyet güçlerini tamamen yanlış yorumlamakla" da suçladı. Clifford daha sonra raporun Truman'ın istediği gibi "siyah-beyaz" türden bir analiz olduğunu itiraf etti.[65]

Clifford ve Elsey Sovyetlerle müzakere için daha fazla çaba göstermeye imkân bırakmadılar. Sovyetlerin anladığı "tek dil, askeri güç dilidir," diye yazdılar. Sonuç olarak da kötüye alamet bir uyarıda bulundular: "Amerika Birleşik Devletleri" Sovyetler Birliği'ne karşı "atom ve biyolojik savaş açmaya hazırlanmalı."[66] Truman, Clifford'a raporun on kopyasını bir araya toplayıp kilit altında saklamasını emretti. "Bu rapor ortaya çıkarsa Beyaz Saray'ın çatısını uçurur, Kremlin'in çatısını uçurur," dedi. Ayrıca, Truman'ın dört gün önce kovduğu Wallace'ın ABD politikasının tavizsiz çatışmacı yönü hakkındaki tüm uyarılarında haklı olduğunu da kanıtlardı.[67]

Amiral Leahy, Clifford ve Elsey'in sorularına verdiği yanıtta Truman ve Clifford'a Büyük Petro'nun vasiyetnamesinin kopyalarını verdi. Rus Çarı vasiyetinde Rusların Asya ve Avrupa'nın büyük bir kısmını fethetmesini ve sabit bir savaş altyapısı oluşturmalarını istiyordu. Bu meşhur on sekizinci yüz yıl sahteciliğinin doğruluğunu hiç kimse sorgulamadı. Truman çeşitli vesilelerle bu vasiyetnameden alıntı yaparak çarlık politikalarıyla mevcut Stalinci rejim arasındaki mantıksal bağların altını çizdi.[68]

Sovyetler kendi bölgelerinde dost sol-kanat hükümetleri yürürlüğe koyarken, İngilizler kendi bölgelerinde sağ-kanat hükümetler dayatıyordu. İngiliz ordusu Yunanistan'daki popüler solcu Ulusal Kurtuluş Cephesi'ni devirerek monarşi ve sağcı diktatörlük düzeni sağladı. Muhaliflerin ve diğer baskıcıların hapsedilmesi çok geçmeden Komünist liderliğinde bir ayaklanmaya yol açtı. Yugoslavlar ayaklanmaya destek verdi ama Stalin Churchill'le yaptığı ve Yunanistan'ı İngiliz etki alanında bırakmayı kabul ettiği savaş antlaşmasına bağlı kaldığı için, Sovyetlerden destek gelmedi.

1946-1947 sert kışının ardından ekonomik boyunduruk altına girmiş olan Büyük Britanya, Amerika Birleşik Devletleri'nden Yunan isyancıları yenmelerine ve Türk ordusunu modernleştirmeye önayak olmasını istedi. Daha sonra Dışişleri Bakanlığı'ndan bir yetkili bu olayı söyle yorumlamıştır: "Büyük Britanya bir saat içinde dünya liderliği görevini Amerika Birleşik Devletleri'ne devretmişti."[69] Ama savaş yorgunu halk ve vergileri azaltmayı ve ABD'nin uluslararası vaatlerini kısıtlamayı planlayan Cumhuriyetçi kontrollü Kongre Truman'a engel oldu. Cumhuriyetçiler, sonraki on yıl boyunca sık sık başvurulacak bir nevi komünistlikle suçlama taktikleri kullanarak, Kasım 1946 kongre seçimlerinde Demokratları bozguna uğratmıştı. Cumhuriyetçi Ulusal Komitesi başkanı seçimin "Komünizm ve Cumhuriyetçilik" arasında bir seçim olduğunu ilan etti ve "yabancı fikirli radikallerin" Demokrat Parti'nin kontrolünü ele geçirdiğini öne sürdü.[70]

Kongre, Truman'ın maliyetli Yunan ve Türk girişimleri faturasını ödemek konusunda isteksizdi. Akdeniz'deki Sovyet askeri araştırmaları büyük ölçüde durmuş ve

Truman Mart 1947'de ortak bir Kongre oturumunda konuşuyor. Başkan, Yunanistan ve Türkiye'deki çalışmaları finanse etmek için 400 milyon dolar istedi ve Truman Doktrini olarak bilinecek olan açıklamasında Amerika Birleşik Devletleri'nin "silahlı azınlıklar ya da dış baskıyla boyun eğmeye direnen özgür halkları" desteklemesi gerektiğini beyan etti.

Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği arasındaki gerilim yeniden hafiflemişti. Senatör Arthur Vandenberg Truman'a dış politikayı "tepeden tırnağa" değiştirecek küresel bir anti-komünist mücadelesi için onay kazanmak istiyorsa "ülkenin yüreğini ağzına getirmesi" gerekeceğini söyledi. Dean Acheson yönetimin mesajını işlemeye önayak olarak özgürlük ve totalitarizm arasında bir mücadelymiş gibi bir tablo çizdi. Kendisi daha birkaç ay önce Yunanistan'daki "gerici rejimi" desteklemekten yakınmıştı. Ancak Türk krizi onu aksine inandırmıştı.[71] Bir din adamının oğlu olan Acheson, hayatın "doğumdan ölüme kadar iyi ve kötü arasındaki savaş alanında bir hac yolculuğu" olduğuna inanıyordu.[72] Bir grup kongre liderine şunları anlattı: "Bir fıçının içindeki tek bir çürük elmanın diğer elmaları da çürütmesi gibi Yunanistan'daki çürüme İran'a ve sonra da bütün doğuya bulaşır. Bu çürüme Küçük Asya ve Mısır üzerinden Afrika'ya ve Batı Avrupa'daki güçlü yerli Komünist Partiler yüzünden zaten tehdit altında olan Fransa ve İtalya üzerinden Avrupa'ya da bulaşır." Acheson bunu "Armageddon" diye adlandırıyordu.[73]

Dışişleri Bakanlığı Politika Planlama personeli başkanı olan George Kennan ve Truman'ın Dışişleri Bakanı olarak Byrnes'ün yerine seçtiği George C. Marshall, George Elsey ve Sovyet uzmanı Chip Bohlen gibi diğerleri bunu gerçekçi bulmadılar. Truman, söylemini yumuşatmasını tavsiye edenlere karşı Acheson'ın yanında yer aldı. Kongre'nin her iki meclisine de hitap eden Truman, Yunanistan ve Türkiye'deki çalışmaları finanse etmek için 400 milyon dolar istedi ve Truman Doktrini olarak bilinecek olan açıklamasında Amerika Birleşik Devletleri'nin "silahlı azınlıklar ya da dış baskıyla boyun eğmeye direnen özgür halkları" desteklemesi gerektiğini beyan etti.[74]

Hararetli bir tartışmanın ardından, Kongre hizaya geldi. Ancak üyelerin çoğu Truman'ın apaçık antidemokratik ve tutulmayan hükümetler için silah ve destek

çağrısından rahatsız olmuştu. Bernard Baruch konuşmayı "ideolojik veya din savaşı ilan etmeye eşdeğer" olarak nitelendirdi.[75] Marshall, Truman'ın aşırılıklarını eleştirdi. Walter Lippman, Truman Doktrini'nin abartılı söyleminden ve sözde sonuca bağlanmamış müdahale vaadinden o kadar rahatsız olmuştu ki, o ve Acheson bir Washington yemeği partisinde neredeyse yumruk yumruğa geldiler. Kennan gibi bazı kişiler Truman'ın açık bir Sovyet tehdidiyle karşı karşıya olmayan Türkiye'ye yardım gerekçesini reddediyor ve Stalin'in buna Sovyetler Meksika'ya askeri yardım göndermiş olsa Truman'ın verebileceği gibi karşılık vermesinden korkuyordu.

Hükümetin dışındaki muhalefete yine Henry Wallace liderlik etti. Truman'ın konuşmasının ertesi günü NBC radyosunda konuşarak Türk ve Yunan hükümetlerini demokratik olarak tanımlamanın "deli saçmasını" kınadı ve Truman'ı Roosevelt'in dünya barışı görüşüne "ihanet" etmekle suçladı. "Başkan Truman doğu ve batı arasında dünya genelinde bir çatışma ilan ederken Sovyet liderlere nihai savaşa hazırlandığımızı söylüyor," diye uyardı. Dünyadaki insanlar açlık ve güvensizlik hissediyor, değişim istiyordu. Bu değişimi önlemeye çalışmak sadece beyhude değil, aynı zamanda zarar vericiydi. "Amerika değişimin karşısında yer alırsa, kaybederiz. Amerika dünyanın en nefret edilen ülkesi haline gelir." Askeri yardım çözüm değildi. Sovyetlerin de buna tepki göstereceğini öngörüp uyarıyordu: "Truman'ın politikası Avrupa ve Asya'da komünizmi yayacak. Truman, Yunanistan Kralı George'a koşulsuz yardım sunarken en iyi komünizm pazarlamacısı gibi davranmaktadır."[76]

Sovyetler öfkeyle cevap verdi. *Pravda*, Amerika Birleşik Devletleri'ni "yardım kisvesi altında sömürgelerini genişletmek" ve "Eski Dünya'nın Monroe Doktrini'ni devam ettirmeye" çalışmakla suçladı.[77] CBS için Dışişleri Bakanları Konseyi toplantısı kapsamında Moskova'da bulunan Howard K. Smith, Truman'ın mesajının Moskova'da ve Doğu Avrupa'daki havayı değiştirdiğini yazdı. Mayıs sonunda Sovyetler, Macaristan'da demokratik olarak seçilmiş hükümeti deviren bir Komünist darbeye arka çıktı. *New York Times* olayla ilgili fikir yürüttü: "Macaristan'daki darbe Rusya'nın Yunanistan ve Türkiye'deki eylemlerimize verdiği bir cevaptır."[78]

Yunanistan iş savaşı giderek şiddetleniyordu ve ABD askerleri Haziran 1947'de savaş bölgesine gelmeye başladı. Yunanistan'ı bazıları yeni ve bazıları eski taktikleri test etmek için kullandılar. Sendikaları dağıtma, işkence, yangın bombalarıyla köyleri bombalama, tehcirleri yargılama ya da suçlama olmadan toplu halde zorla toplama kamplarına götürme, sabotajcıların eşlerini ve çocuklarını toplu halde hapsetme, askeri mahkeme savaşçılarının emriyle toplu infaz ve basında sansür gibi taktikler daha sonra Vietnam'da da kullanılacaktı. Böylece Yunanistan monarşistlerle,

çoğu Nazi işbirlikçisi olan zengin işadamlarının eline bırakıldı; ve kurbanlar genellikle Nazilere karşı direnmiş işçi ve köylüler oldu.

Mücadele birkaç yıl daha kızışmaya devam etti. Tarihçi George Herring bunu "Çocukların bile rehin alındığı her iki tarafta da zulümlerin olduğu tam bir vahşet," olarak nitelendiriyordu.[79] Amerika Birleşik Devletleri büyük bir "danışmanlar" birliği göndermenin yanı sıra, sağcı Yunan monarşisini de güçlü silahlarla donattı.

Sovyetler Birliği solcu güçleri geçici bir süre destekledi ama sonra yardımı kesti. 1948 Şubat'ında Stalin, Yugoslavya Mareşali Josip Broz Tito'ya Yunanistan'daki "gerilla hareketini" desteklemeyi bırakmasını emrederek, en yakın müttefikiyle açık bir sürtüşmeyi tetikledi. Yugoslavlar geri itilince, Stalin gürledi: "Başarma olasılıkları yok. Ne sanıyorsunuz, Büyük Britanya'nın ve Amerika Birleşik Devletleri'nin, dünyanın en güçlü devleti Amerika Birleşik Devletleri'nin Akdeniz'deki ulaştırma hattını kırmanıza izin vereceğini mi! Saçma. Ve bizim donanmamız yok. Yunanistan'da isyan durdurulmalı, hem de bir an önce." Tito, Sovyet taleplerini kabul etmeyince Stalin Yugoslavya'yı Uluslararası Komünist Hareketi'nden aforoz ettirdi.[80] Dışişleri Bakanlığı şöyle bildirdi: "Tarihte ilk kez Moskova'dan bağımsız ama uluslararası topluluğa dahil bir ülkeyle karşılaştık. Kremlin'in kendi yardakçılarından biri tarafından başarıyla mağlup edilebildiği gösterilmiş ve dünya komünist hareketine gerekli ve çok önemli yeni bir faktör eklenmiştir."[81] Birleşik Devletler Tito'ya gizli destek sağlamasına rağmen, hiçbir zaman söylemini uluslararası komünizmin bir zamanlar sanıldığı gibi bir bütün olmadığı gerçeğini yansıtacak şekilde belirlemedi.

Churchill daha sonra bir Amerikan gazeteciye şunu doğruladı:"Stalin bana verdiği sözden asla dönmedi. Balkanlar konusunda anlaşmıştık. Ona Romanya ve Bulgaristan'ı alabileceğini söylemiştim, o da Yunanistan'ı alabilirsin demişti... Bir kâğıt parçasına işaret koydu ve sözünden hiç dönmedi. Yunanistan'ı böyle kurtardık."[82]

Stalin'in ayaklanmaya destek vermeyi bırakması isyancıların korkunç sonunu getirdi ve Truman ABD'nin zaferini müjdeledi. Yunan halkı buna o kadar sevinemedi. 100.000'den fazla kişi öldü ve 800.000'i de sığınmacı oldu. Yunan hareketinin rahatsız edici başka etkileri de vardı. Bu, büyük ölçüde bir yurtiçi ayaklanma olmasına rağmen, Truman ayaklanmayı dünya hâkimiyeti için bir Sovyet planının parçası olarak gördü ve ABD'nin antikomünizm adına sağcı hükümetlere destek müdahalesi için zemin hazırladı. Amerika Birleşik Devletleri, Birleşmiş Milletler yerine tek taraflılığı benimseyerek diplomasi yerine güç kullandı ve halkı huzursuz eden sosyoekonomik nedenleri ele almak yerine baskı yaptı. Tarihçi Arnold Offner'ın vardığı sonuç şuydu: "Yaklaşık otuz yıl boyunca birbirini takip eden Yunan hükümetlerinin eski düşmanlarına zulmetmek ve onları temel hak ve geçim vasıtalarından

yoksun bırakmak için devlet aygıtını, yani kararnameleri, polisi, orduyu ve CIA modeli bir Merkezi İstihbarat Servisi'ni kullanması bu hareketin mirasıydı."[83]

Marshall, Avrupa'daki kriz için daha olumlu bir yaklaşım benimsedi: Avrupa ülkelerini, Amerika Birleşik Devletleri'nin finanse edeceği bir ekonomik toparlanma ve kalkınma planı sunmaya davet etti. On yedi Avrupa ülkesi 27 milyar dolar istedi. Nihayetinde Amerika Birleşik Devletleri 1948 ve 1952 yılları arasında 13 milyar dolar harcadı.[84] En büyük payı Büyük Britanya, Fransa ve Almanya'nın alması Birleşik Devletler'in umarsıca Alman gücünü geri verdiği ve bir Batı bloğu oluşturduğuna dair Sovyet korkusunu artırdı. Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'da plana dahil olmaya davet edildi, ancak ABD politika planlayıcılarının Stalin'in reddedeceğini bildiği şartlar teklif edildi. Sovyetler, Batı birliğinin emperyalist rekabet sürülerinde şapa oturacağı beklentilerinde yanıldıklarını anlamaya başladılar.

Truman, yeni doktrinini ve Marshall Planı'nı "bir elmanın iki yarısı" olarak tanımlıyordu.[85] Batı ile sürekli bir işbirliği umudunu kaybeden Sovyetler, Doğu Avrupa'ya kendi Molotov Planı'nı sundu. Yenilenen güçle sert önlemler de aldılar.

Batı Berlin'de Marshall Planı-finansmanlı proje (arka planda da görüldüğü gibi) kapsamında çalışan bir işçi, Haziran 1948. Amerika Birleşik Devletleri 1948-1952 yılları arasında Avrupa'da ekonomik canlanma için 13 milyar dolar harcadı. İngiltere, Fransa ve Almanya'nın en büyük payı aldıkları plan hem yeniden silahlandırılmış bir Almanya hem de kapitalist kuşatmaya dair Sovyet korkularını artırdı.

1930 ve 1940'larda Moskova'da ABD Büyükelçiliği'nde görev yapmış bir Sovyet uzmanı olan George F. Kennan "frenleme" teorisiyle ABD politikasına gerekçe sundu.

Bulgaristan'da kalan son komunizm karşıtları çok geçmeden hükümetten zorla atıldı. Ertesi yılın başında Kızıl Ordu Çek hükümetini devirmeye yardım ederek, Çek demokrasisine son verdi.

George Kennan, ABD'nin yeni politikası için teorik gerekçe sundu. "Sovyet Davranış Kaynakları" başlıklı makalesi *Foreign Affairs*'ın Temmuz sayısında "X" mahlasıyla yayımlandı. 1930 ve 1940'larda Moskova'da görev yapmış bir Sovyet uzmanı olan Kennan, Sovyetler Birliği'nin küresel iştahını vurguluyor ve Sovyet gücünü yok edip ABD hegemonyasını sürdürmek amacıyla Sovyet genişlemesini "frenleyen" bir plan ortaya koyuyordu. Geçen yılın Ekim ayında daha incelikli bir tutum sergilemiş ve şöyle yazmıştı: "Sovyet liderlerinin batıda ve güneyde Sovyetler Birliği'ni çevreleyen devletler halkasında komünist bir hükümet biçimi kurmak istediklerini söylemenin yanlış olduğunu düşünüyorum. Onların istediği şey, o devletlerde kendi etki ve yetkilerine bağlı hükümetler kurmak. Önemli olan bu hükümetlerin Moskova'nın liderine itaat etmesidir... Zaten yoğun bir Sovyet etkisi olan bazı ülkelerde, örneğin Polonya'da, komünist bir hükümet biçimi diyebileceğimiz şeyi kurmak için henüz bir çaba gösterilmemiştir."[86]

Savaş sonrası Sovyet planlarına ilişkin iki yorum arasındaki fark önemlidir. Sovyetler Birliği'nin savaş sonrası planı sadece Doğu Avrupa'nın Sovyetleştirilmesi değildi, savaş müttefikleriyle dostça ve işbirlikçi ilişkiler sürdürmeyi de umut ediyordu. Batı ile çatışma istediği en son şeydi. Rus bilim adamları Vadislav Zubok ve Konstantin Pleshakov'un anlattığına göre, "Kremlin'de bir ana plan yoktu ve

SSCB'nin II. Dünya Savaşı'ndaki korkunç yıkımı ve Amerikan atom tekelinin varlığı Stalin'in emellerini hep sınırlamıştı."[87]

Ne yazık ki, Kennan'ın *Foreign Affairs* makalesi Sovyetler Birliği'nin fetih peşinde olmasıyla ilgili monokrom bir analiz sunuyordu. Kennan, sözlerinin Sovyetler Birliği'ne daha sonra karşı çıktığı bir tür askerileştirilmiş yanıta destek gibi yorumlanmasından uzun süre pişmanlık duyacaktı. Geriye dönüp baktığımızda, Kennan, bir anti-komünist konuşma sırasında aldığı ve kendisinde "Amerikan Devrimi Kızları" tarafından yazılmış gibi bir etki bırakan telgraftaki çok daha ağır mesaj yüzünden dehşete kapıldı.[88] Gazeteci Walter Lippman, çareyi barışçıl uzlaşmalar yerine askeri uzlaşmalarda aramasından ve hayati çıkarkarla merkezden uzak çıkarlar arasında ayrım yapamayan çevreleme politikasının küresel kapsamından ötürü Kennan'ı eleştirdi. Lippman, bu politikanın "Sovyetler Birliği'ni 'frenlemesi' gereken tüm ülkelerde sonsuz müdahale" anlamına geleceğinden endişe ediyordu. Ve bu başkomutan olarak başkana çok fazla yetki vermekle Anayasa'yı zayıflatacaktı.[89]

Truman, Amerikan halkını yurtdışındaki komünistlerle korkuturken, Cumhuriyetçiler de aynı şeyi ülkedeki komünistlerle ilgili olarak yapıyordu. Truman, Cumhuriyetçilere galebe çalmaya karar verdi. Komünizme karşı uluslararası bir haçlı seferi çağrısı yaptığı konuşmasından sadece dokuz gün sonra, federal hükümet için çalışan "huzur bozucuların" kökünü kazımak için özenle hazırlanmış bir program açıkladı. Gerçi daha sonra Beyaz Saray yardımcısı Clark Clifford konuyla ilgili bir itirafta bulundu: "Başkan temelde sözde komünist korkusuna önem vermiyordu. Bunun fasa fiso olduğunu düşünüyordu. Ama siyasi baskılar öyle yoğundu ki, kabul etmek zorunda kaldı... Biz gerçek bir sorun olduğuna inanmıyorduk. Bir sorun uyduruluyordu. Bir parça histeri söz konusuydu."[90] Truman, tüm hükümet çalışanlarının sadakat kontrolünden geçirilmesini emretti. Suçlanan kişiler ne kendilerini suçlayanlarla yüzleşebilecek ne de suçlamaların temelini tespit edebilecekti. Din, cinsel tercihler, dış politika ya da ırk üzerine yanlış görüşleri olanlar hain olarak damgalanabilecekti. İçişleri Bakanlığı Sadakat Yönetim Kurulu Başkanı şöyle demiştir: "Kişinin ırk eşitliğine inanıyor olması elbette komünist olduğunu kanıtlamaz ama şüphesiz sizi bunu hesaba katmaya zorlar, öyle değil mi?" FBI şüpheli çalışanlarla ilgili saha araştırmaları yaptı. J. Edgar Hoover başkanlığında FBI'ın bir "Amerikan Gestapo'su" haline gelebileceğinden Truman bile korktu. Clifford, Hoover'ın "bir Amerikan faşisti olmaya çok yakın" olduğuna inanıyordu.[91] Hükümet, çalışanların "God Bless America" şarkısını söyleyip özgürlük yemini ettiği büyük toplantılar düzenledi. Sadakat kurulları yaklaşık üç yüz devlet çalışanını hemen işten attı ve 1947 ila 1951 yılları arasında bu sayının on katı kişiyi istifaya zorladı.

Ekim 1947'de Amerikan Karşıtı Eylemler Komitesi (HUAC) Hollywood'taki komünist etki üzerine herkesin izleyebildiği ve büyük ilgi gören oturumlar yaptı. Komite, aralarında Hollywood'un en seçkin yazarları ve yönetmenlerinin de bulunduğu düşman görülen on bir kişiye dava açtı. Onu İlk Değişiklik'i hatırlatarak Komünist Parti üyesi olup olmadıklarıyla, ki olmaları tamamen yasaldı, ilgili sorulara cevap vermeyi reddedince Kongre'ye saygısızlıktan mahkemeye çağırıldı. On birinci kişi, oyun yazarı Bertolt Brecht komünist olduğunu inkâr etti ve Doğu Almanya'ya kaçtı. Brecht daha önce de Nazilerden kaçarak Hollywood'a taşınmıştı. Hollywood stüdyo yöneticileri çalışanlarını desteklemek yerine "Hollywood'un Onu'nu" kınadılar ve suçlanan ya da hakkında şüphe olan kişilerin işe alınmayacağına dair utanç verici bir açıklama yaptı. Hollywood'taki komünist tehdidin gerçek olduğunu ifade eden tanıklar arasında Sinema Oyuncuları Loncası başkanı Ronald Reagan da vardı. Robert Taylor, Gary Cooper ve Walt Disney de aynı fikirdeydi. Ardından çok sayıda Hollywood yıldızı Humphrey Bogart, Gregory Peck, Gene Kelly, William Wyler, Lucille Ball, Frank Sinatra, Burt Lancaster, Edward G. Robinson, Lauren Bacall, Orson Welles, Katharine Hepburn, Pete Seeger, Henry Fonda, Ethel Barrymore, Benny Goodman ve Groucho Marx gibi kongre cadı avlarını alenen kınadı. Bu çabalara rağmen, on kişi ertesi yıl suçlu bulundu ve hapse mahkûm edildi.

Oturumlardan ve hararetli tartışmadan beş ay sonra, Temmuz 1947'de Kongre, ABD tarihinin en büyük askeri reformunu onayladı. Ulusal Güvenlik Yasası, Ordu, Donanma ve Hava Kuvvetleri'nden oluşan ve bir savunma sekreteriyle Genelkurmay Başkanlığı'nın sorumluluğunda olan Ulusal Askeri Kadro'yu (daha sonra Savunma Bakanlığı adı verildi) kurdu. Truman, sıkı bir Sovyet karşıtı olan James Forrestal'ı ilk savunma bakanı olarak atadı. ABD'nin ordudan ayrı yeni bir Hava Kuvvetleri oluşturması gelecekteki askeri planlamada atom savaşının önemini doğruluyordu.

Aynı yasa kapsamında Ulusal Güvenlik Konseyi, bir Savaş Konseyi, Ulusal Güvenlik Kaynakları Kurulu ve Merkezi İstihbarat Ajansı da oluşturuldu. Marshall bu kurumların hepsine karşıydı, çünkü orduya dış politika üzerinde çok fazla nüfuz sağlıyor ve başkanla dışişleri bakanının anayasal yetkisini kısıtlıyorlardı. CIA'in bir "Gestapo'ya" ya da "askeri diktatörlüğe" dönüşebileceğinden Truman'ın kendisi de korkuyordu.[92] Kurumun gizli yapısı Achenson'ı rahatsız ediyordu. Achenson şöyle yazmıştı: "Bu kurumla ilgili çok ciddi önsezilerim vardı ve Başkanı düzenlemesinden dolayı ne kendisinin, ne Ulusal Güvenlik Konseyi'nin ne de bir başkasının ne işler yaptığından haberdar olacak ya da kurumu denetleyebilecek konumda olacağı konusunda uyardım." Yasa Ajans'a sadece istihbarat toplama, analiz etme ve yayma yetkisi vermesine karşın, "ulusal güvenliği etkileyen istihbaratla ilgili başka işlev ve görevleri" yerine getirme izni de tanıyordu. Ajans, bu üstü kapalı ifadelerden

istifade ederek, yalnız Truman'ın ikinci dönem başkanlığı boyunca seksen bir tane olmak üzere, yüzlerce gizli operasyon yürüttü.

1947 Eylül ayı sonlarında Kennan, Forrestal'ı bir "gerilla savaşı kolordusu" kurmaya teşvik etti. Bu, Forrestal'ın severek kabul ettiği bir öneriydi. Ama Müşterek Kurmay Başkanları "ayrı bir gerilla savaşı okulu ve kolordusu" kurulması fikrine karşıydı. Aralık ayında Truman gizli bir NSC 4-A maddesini onaylayarak CIA'e gizli operasyonlar yapma yetkisi verdi. Eylül 1945'te Stratejik Hizmetler Ofisi'nin gizli paramiliter operasyonlar yürütme yetkisini kaldırmıştı ama şimdi tekrar geçerli kılıyordu. 1948 yazında NSC 10/2 maddesi için için onay verdi. "Propaganda, ekonomik savaş; sabotaj, karşı sabotaj, yıkım ve tahliye önlemleri gibi önleyici doğrudan eylem; yer altı direniş hareketlerine, gerillalara ve mülteci kurtuluş gruplarına yardım etmek ve özgür dünyanın tehdit altındaki ülkelerinde yerli komünist karşıtı unsurları desteklemek gibi düşman devletlere karşı yıkıcılık," bu maddenin gerektirdiklerindendi. Bu faaliyetler her zaman ABD hükümetinin makul reddedebilirliği zarar görmeden yapılacaktı. Ağustos 1948'de Truman, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'da gerilla operasyonlarına izin veren NSC 20'yi kabul etti.[93]

Yıkıcılığa, görünüşte yararlı olan Marshall Planı bile kılıf sağladı. İdari masraflar için ayrılan paranın %10'unun yarısı CIA'in Politika Koordinasyon Ofisi kanalıyla gizli eylemleri finanse etmek için hortumlanıyordu. Politika Koordinasyon Ofisi direktörü Frank Wisner bu durumu savunma ve dışişleri bakanlıklarına bizzat rapor edecekti. Tim Weiner bunu "küresel para aklama planı" olarak tanımladı. Marshall Planı'nın Uzak Doğu bölümü sorumlusu olan Albay R. Allen Griffin şu itirafta bulundu: "Görmezlikten gelir ve onlara biraz yardım ederdik. Ellerini ceplerimize sokmalarını söylerdik." Bu çabanın mimarı Kennan, "örgütlü siyasi savaş açılışı" diye nitelendirdi. CIA, başka yöne çekilen fonlarla, ortaya çıkan propaganda savaşlarında cephe savaşçıları olarak yabancı ajanları işe alan düzmece bir cephe örgütleri ağı kurdu. Bazen propagandanın ötesine geçerek sendikalara ve diğer mevcut kuruluşlara sızıp gizli gruplar kuruyorlardı. Forrestal ve Pentagon "gerilla hareketleri... Yer altı orduları... Sabotaj ve suikast" gibi programların ilerletilmesini istiyordu.[94]

Saptırılan Marshall Yardımı parasının bir kısmı Ukrayna'da Nightingale (Bülbül) kod adıyla bilinen bir gerilla ordusuna destek için gidiyordu. Bu gerilla birliği, Ukrayna Ulusal Örgütü'nün en radikal kanadı OUN-B başkanı Stephan Bandera'nın yardımıyla 1941 baharında Alman Silahlı Kuvvetleri Wehrmacht tarafından kurulmuştu. Ertesi yıl, Mikola Lebed, örgütün terörist kolu Ukrayna İsyan Ordusu'nu kurdu. Bu ordu aşırı milliyetçi Ukraynalılardan oluşuyordu. Aralarında Nazi

işbirlikçilerinin de olduğu birlik, binlerce Yahudi, Sovyet ve Polonyalı vatandaşı doğrudan öldürerek ya da öldürülmesine yardım ederek ve bazen de OUN-B'nin ayrı bir Ukrayna devleti planına karşı çıkan Almanlarla savaşarak bölgede karışıklık çıkarıyordu. 1944 yılında Lebed, örgütün siyasi kolu olarak hizmet veren Yüce Ukrayna Kurtuluş Konseyi'nin (UHVR) oluşturulmasına yardım etti.

Savaşın sonunda Lebed Roma'ya kaçtı ve müttefiklerle temasa geçti. ABD Ordusu Karşı İstihbarat Kolordu'su 1947'de onunla çalışmaya başladı ve onu Münih'e kaçırdı. Lebed, ertesi yıl orada CIA ile işbirliği yapmaya başladı. Haziran 1949'da CIA onu Amerika Birleşik Devletleri'ne getirdi. Daha sonra Adalet Bakanlığı onu sınırdışı etmeye çalıştığında Allen Dulles, Labed'in "bu Ajans için paha biçilmez bir değer" olduğunu ve "operasyonlarda önemli yardımlarda" bulunduğunu iddia etti.[95]

Bu operasyonlardan biri Münih merkezli CIA görevlisi Steve Tanner tarafından yönetilen Wisner'ın "Özel Projeler" operasyonuydu. Steve Tanner, 1948 sonlarında UHVR ile çalışmaya başladı. Ertesi yıl, tekrar Ukrayna'ya sızmak için casuslar ayarladı. 5 Eylül 1949'da CIA ilk Ukraynalı casuslarını paraşütle ülkeye indirdi. Operasyon beş yıl daha devam etti ama pek de başarılı olmadı. Gerçi Sovyetler çoğu ajanın çabucak hakkından geldi ama yine de bu tür operasyonlar ABD'nin Doğu Avrupa'da Sovyet kontrolünü bitirme isteğinin boyutunu açıkça gösteriyordu.[96]

Sovyetler hâkimi oldukları bölgelere dört elle sarıldılar. Bulgar ve Çekoslovak yönetimlerindeki son komünist karşıtları zaten atılmıştı. Çekoslovak Dışişleri Bakanı Jan Masaryk'in ölüm sebebi, banyosunun penceresinden düşmesi ya da itilmesi, olaydan fazlasıyla etkilenen Forrestal'ın aklından çıkmayacaktı. Sovyet, Çekoslovakya'da bir kukla rejim uyguladıktan sonra Sovyetler Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki ilişkiler iyice gerildi. Acımasız Doğu Avrupa diktatörlüğü dört yıl daha sürecekti.

CIA'in ilk gizli operasyonu 1948 İtalyan seçimlerine müdahale ederek Komünist Parti'nin yenilmesini sağlamak oldu. Demokrasi, Amerikan çıkarlarına hizmet ettiği sürece bir faziletti. Kennan, Marshall'a bir Komünist zaferin "Akdeniz'deki bütün konumumuza" zarar verebileceğini söyledi. İtalyan hükümetinin Komünist Partisi'ni yasadışı ilan ettiğini ve şiddetli bir iç savaşa yol açarak Amerika Birleşik Devletleri'ne askeri müdahale için bir bahane verdiğini görmeyi tercih etti.[97]

CIA, Almanya'da eşit derecede aktifti. Gehlen Operasyonu'nu Amerikan Ordusu'ndan devraldılar. Reinhard Gehlen, Hitler adına Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği'nde casusluk teşkilâtı yöneten eski bir Naziydi. Adamlarını Gestapo, SS, Fanatik Naziler ve savaş suçluları arasından seçiyordu. Takip eden yıllarda Sovyet eylemleri konusunda olabilecek en kötü resimleri çizmişlerdi. Emekli bir CIA yetkilisi

şöyle demişti: "Ajans Gehlen'i seviyordu, çünkü o bize duymak istediklerimizi söylüyordu. Biz de bu bilgileri kullanıyor, sonra da Pentagon'a, Beyaz Saray'a ve gazetelere veriyorduk. Onlar da bayılıyorlardı. Ama bunlar Rus öcüsü uydurmalarıydı ve bu ülkeye çok büyük zararları oldu."[98]

Savaşın sonunda ABD politika planlayıcıları gelişen askeri endüstriyel makinelerinin yıpratılmasına müsaade etmemeye karar verdi. 1948 yılında yapılan tüm federal araştırma ve geliştirmelerin %62'si orduyla ilgiliydi. Hava kuvvetleri daha büyük bir pay talep ediyordu. General Carl Spaatz Kongre huzurunda şöyle dedi: "Bir sonraki savaş ağırlıklı olarak bir hava savaşı olacak."[99] Amerika Birleşik Devletleri füze araştırmalarına başladı. Almanya'dan gizlice çıkardığı yüzlerce bilimadamını bu araştırmalarda görevlendirdi. İş verdiği bilim adamları Wernher von Brauns'un Peenemünde'deki roket personelinin neredeyse tamamıydı. Bu bilim adamlarının bazıları insan deneyleri ve Nazi köle-işçi programlarında yer almıştı. ABD yetkililerinin Tokyo savaş suçluları duruşmaları sırasında meşhur 731. Birim'de görev yapmış olan Japon subay ve araştırmacılara Mançurya'da üç bin mahkûmun üzerinde yapılan ölümcül deneylerin sonuçlarını paylaşmaları karşılığında gizlice dokunulmazlık hakkı vermesi de aynı derecede rahatsız ediciydi. Bu arada, para kaynağı ve prestij üzerine ordu ve donanmayla rekabet eden hava kuvvetleri, hava gücünün üstünlüğünü destekleyecek stratejiler tasarlamak için kendi beyin takımını istihdam etti. 1948 yılında bu birim bağımsız RAND Corporation şirketine dönüşmüştür. Bu yıllarda ABD savaş planları yavaş yavaş, maliyetinin konvansiyonel askeri güçlerden çok daha az olduğu tespit edilen atom silahları ve hava savaşına bağımlı hale geldi. Bir sonraki on yılın ortalarında hava kuvvetleri savunma bütçesinin, neredeyse ordunun ve donanmanın birlikte kullandıkları kadarını tüketecekti.

ABD askeri stratejisindeki değişiklik Ortadoğu'nun stratejik önemini artırdı. 1947 itibariyle ABD savaş planları Ortadoğu, Okinawa ve İngiltere'deki üslerden Sovyet hedeflere yönelik ABD hava saldırıları düzenlemekti. Kahire-Süveyş'teki üs özel bir öneme sahipti, ABD bombardıman uçakları buradan Sovyet petrol rafineri hacminin %84'üne ulaşabiliyordu. Amerika Birleşik Devletleri, bu stratejinin bir parçası olarak Türkiye'de askeri imkân ve yeteneklerini güçlendirerek, ülkenin bölgede bir Sovyet taaruzunu engelleme gücünü artırdı.[100]

Bin dokuz yüz kırk sekiz aynı zamanda İsrail-Filistin sorununun da sonraki altmış yıl, belki de daha uzun bir süre boyunca ABD politikasının başına belâ kesilecek şekilde son noktaya ulaştığı yıldı. ABD politika planlayıcılarının zorba çabalarına rağmen, Orta Doğu meselelerinin Soğuk Savaş örneğine hiç uymaması yüzünden, durum karışıktı. ABD politika planlayıcıları, temelde farklı çıkarları olan

bir dizi seçim çevresi arasında kılavuzluk yapmayı denedi: Muazzam petrol kaynaklarının yanı sıra bölgedeki stratejik üsleri ve yolları kontrol eden gerici Arap liderler; genellikle bakımsız koşullarda yaşayan milliyetçi Arap kitleler; İsrail politikasının Filistin kurbanları; Musevi Katliamı'nın bir vatan için her şeyi göze almış olan Yahudi kurbanları; İsrail eylemlerinin sadık savunucuları olan Hıristiyan evanjelikleri de kapsayan Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Yahudiler ve daha sonraki muhafazakâr seçmenler; ve İsrail politikasına ve bazen de aralarında bir Yahudi devletinin varlığına karşı çıkan birleşik İslam dünyası. Sorun daha bölge İngiliz kontrolü altındayken ortaya çıkmıştı. 1915 yılında İngilizler her zamanki böl ve yönet stratejisini kullanarak, Osmanlı İmparatorluğu'na karşı bir Arap isyanı teşvik etmek amacıyla Araplara bağımsız bir devlet sözü verdi. Ardından, 1917'de, İngiltere'nin dışişleri devlet sekreteri Arthur Balfour, 750.000 Arabın ve 65.000 Yahudinin yurdu olan Filistin'de bir Yahudi vatanı için destek sözü verdi. Arthur Koestler bu vaadi bir devletin başka bir devlete üçüncü bir devlet toprağını söz vermesi olarak nitelendirdi.[101]

1919 yılında, Versay'da delegeler Balfour Deklarasyonu'nu onaylayarak Büyük Britanya'ya Filistin'i mandası altına alma izni verdi. 1922'de bildirgeyi ABD Kongresi de onayladı. Yüzyılın ilk yıllarında Avrupalı Yahudiler genellikle Filistin'e değil, Birleşik Devletler'e yerleşmeyi seçti. 1930'larda önce Avrupalı Yahudilerin sadece %3'ü Filistin'e göç etti. Yüzde altmış sekizi Amerika Birleşik Devletleri'ne gitti. Ancak 1921 ve 1924 sınırlayıcı göç yasaları Yahudilerin Amerika Birleşik Devletleri'ne göçünü bariz bir şekilde kısıtladı. 1930'larda Nazi zulmünden kaçan Yahudiler Filistin'e gelen Yahudi göçmenlerin sayısını artırınca bu durum ülkedeki Arapları kızdırdı. Yahudi nüfusu yarım milyona doğru, yani toplam nüfusun %30'u, tırmanırken, Yahudi göçmenlere yönelik Arap saldırıları çoğaldı. Yahudiler aynı missilemede bulundu.

Roosevelt bir Yahudi vatanı için destek verip vermemek konusunda kararsız kaldı. Amerika Birleşik Devletleri'nin petrollerinden dolayı yakınlık gösterdiği Suudilerle arayı açmak istemediği ve Orta Doğu'da Büyük Britanya'yla rekabet için bir dayanak bulmayı umut ettiği için Yahudilere ve Araplara çelişkili sözler verdi. Yalta'dan geri dönerken Suudi Kralı İbn Suud'la görüştü ve kralın bir Yahudi vatanına itirazının ciddiyeti karşısında çok şaşırdı. Suud, Roosevelt'e Almanya'da bir Yahudi vatanı kurmasını söyledi: "Zararı olaya karışmayan masumlar değil, suçlular telafi etmeli." Roosevelt daha önceki sözlerinden dönerek Suud'a şu sözü verdi: "Yahudilere Araplara karşı yardım etmek için hiçbir şey yapmayacağım ve Arap halkına düşmanca bir harekette bulunmayacağım."[102] Bunun yanı sıra Yahudilerin Nazi zulmünden kaçmasına yardım etmek için de çok az şey yaptı. Roosevelt, 1942

yılının başında Nazi imha politikalarına dair söylentiler duyulmaya başladıktan sonra bile Yahudi kurbanların trajik durumlarına duyarsız kalan Dışişleri Bakanlığı tarafından engellendi. Amerika Birleşik Devletleri, 1933 ve 1942 yılları arasında sadece 160.000 Avrupalı Yahudi kabul etti. Toplam ABD nüfusundaki %3.6'lık Yahudi nüfusunu sadece %3.7'ye çıkardı.[103]

Savaşın sonunda İngilizler hâlâ bölgeye hâkimdi. Süveyş Kanalı üslerinde 200.000 askerleri, Irak ve Sudan'da hava üsleri, Filistin'in Lod şehrinde hava tesisleri, Bahreyn ve Aden'de deniz üsleri, Hayfa'da bir donanmaları ve Ürdün'de sekiz bin kişilik Arap Ligi güçleri vardı. Arapları daha fazla kışkırtacak ve Irak ve İran'dan gelen petrol dahil, İngiliz çıkarlarını tehlikeye atacak hiçbir şey yapmamaya kararlı olan İngilizler, Neville Chamberlain'in 1939 politikasını sürdürerek Yahudi gçöünü önce kısıtladılar, sonra da durdurdular. Ancak bu Musevi Katliamı'ndan kurtulanların ve savaştan sonra Filistin'e "yasadışı yollardan" gelen diğer Yahudi göçmenlerin akışını kesmedi. İngilizler, iki binden fazla Yahudiyi tutuklayarak sert önlemler almaya kalkınca Yahudi terör örgütü Irgun, Kudüs'te King David Otel'deki İngiliz sekreteryası ve askeri karargâhını bombalayıp doksan bir kişiyi öldürerek misillemede bulundu.

1946 yılı ortalarında Truman, 100.000 Avrupalı mültecinin Filistin'e göçünü sağlayacak ama ayrı bir Yahudi devleti oluşturmak yerine ayrı Yahudi ve Arap bölgeleri olan tek bir devlet kuracak bir planı desteklemeye karar verdi. Yahudi liderler inatla plana karşı çıktı. Truman, bir kabine yemeğini Filistin sorununu tartışmaya ayırdı. Acheson ve Forrestal Truman'ı planı uygulaması için teşvik ettiler. Henry Wallace karşı çıktı. Wallace'ın günlüğüne yazdıkları bu tartışmaya ve Truman'ın tutumuna ışık tutuyor: "Başkan Truman Yahudilerden çok fazla "rahatsız" olduğunu söyledi. 'İsa Mesih yeryüzündeyken onları memnun edemedi, benim böyle bir şansım olabilir mi?' dedi. Truman onlara ihtiyacı olmadığını ve onlara ne olduğunu umursamadığını dile getirdi." Wallace, Truman'a şunu hatırlattı: "Ülkedeki Yahudilerin neredeyse tamamının Avrupa'da yakınları var ve 6 milyon Yahudinin 5 milyonunun öldürüldüğünü ve başka hiçbir halkın böyle bir acı çekmediğini biliyorlar, bu yüzden tam bir kararsızlık yaşamalarının kolay olduğunu unutmamalıyız." Wallace şöyle yazdı: "Jim Forrestal Polonyalıların Yahudilerden daha fazla acı çektiğini söylemeye önceden söz vermişti. Forrestal, Suudi Arabistan'daki petrol meselesini açtı ve başka bir savaş çıkarsa Suudi Arabistan'daki petrole ihtiyacımız olacağını söyledi. Başkan Truman bu sorunu petrol elde etme açısından değil, neyin doğru olduğu açısından ele almak istediğini söyledi."[104]

1947 yılının başında Büyük Britanya Yunanistan ve Türkiye'deki askerlerini azaltmak ve masraflarını kısmakla birlikte Filistin'deki manda yönetimine son vereceğini duyurdu ve bir çözüm önerisi sunmadan sorunu Birleşmiş Milletler'e bildirdi. Mayıs ayında Dışişleri Bakan Yardımcısı Andrei Gromıko, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu öncesinde Sovyet fikrini açık edince, Sovyetler ABD yetkililerini şaşırttı. Musevi Katliamı'nın dehşetinden, bu topraklarda hem Yahudilerin hem de Arapların geçmişten beri hak talep ettikleri gerçeğinden ve İngilizlerin görevlerini kötüye kullanarak aralarındaki gerginliği şiddetlendirme yöntemlerinden bahseden Gromıko, Sovyetlerin iki uluslu bir devleti ya da federal bir devleti tercih ettiğini söyledi. Ancak, bu mümkün değilse, o zaman da Yahudi militanların çok istediği ve Arapların inatla karşı çıktığı iki-devlet çözümünü destekleyeceklerdi. 1947 yılının sonunda Birleşmiş Milletler, şiddetli Arap muhalefetine rağmen, Filistin'in iki ayrı devlete bölünmesini onayladı. Sovyetler bu çözümü destekledi; İngilizler ve Araplar karşı çıktı; Amerika Birleşik Devletleri kaçamaklı konuştu ama sonunda kabul etti. Bölüştürme oylaması açıklanır açıklanmaz Filistin'deki Arap zorbalığı alevlendi.

14 Mayıs 1948'de İsrail devleti varlığını ilan etti. On bir dakika sonra, Amerika Birleşik Devletleri diplomatik tanıma sundu. Saatler sonra, Arap ülkeleri, yeni devleti varlığını sağlamlaştırmadan ortadan kaldırmak umudyla tam ölçekli bir savaş başlattı. Büyük ölçüde Sovyet ve Çek silahlarına bel bağlayan sayıca çok üstün İsrailliler ilk altı aylık savaşta Arapları yenilgiye uğrattı. Truman, İsrail'i tanımada ABD'nin bölgedeki petrol üretici dostlarıyla bozuşmasından endişe eden Marshall, Forrestal ve Lovett'in uyarılarına kulak asmadı. Truman'ın danışmanları ABD'nin ve İngiltere'nin, savaş patlak vermesi halinde Sovyetler Birliğine saldırmak için kullanacakları Ortadoğu üslerine erişimi kaybetmesinden de korkuyordu. 12 Mayıs'ta Oval Ofis'teki bir toplantı esnasında Clifford yeni devleti tanımak için ahlaki ve stratejik nedenler ortaya koymuştu. İsrail'in istikrarsız bir bölgede paha biçilmez bir ABD müttefiki olmasını öngörüyordu. Marshall, Clifford'un görüşlerine sert karşılık verdi ve iç siyasi mülahazaları esas aldıklarını vurguladı: Truman'ın Yahudi oylarını kazanma umudu. Marshall, Truman'a eğer İsrail'i tanırsa 1948 başkanlık seçimlerinde kendisine oy vermeyeceğini açık açık söyledi.

Marshall'ın iddiasında bir gerçeklik payı vardı. Truman, eylemlerinin iç siyasete etkilerinin kesinlikle farkındaydı. Bir arkadaşına şöyle demişti: "Tüm siyasi yaşantım boyunca Arap oyunun seçimi az bir farkla değiştirdiğini hiç hatırlamıyorum."[105] Ve Truman 1948'de her oyun hesap edildiği kritik bir seçimle karşı karşıyaydı. Ancak Truman sık sık Yahudi aleyhtarı konuşmalar yapmasına ve Yahudi aktivistleri küçümsemesine rağmen, Musevi Katliamı'nda acı çeken Yahudiler için gerçek bir üzüntü duyuyordu.

Marshall, Filistin'de Birleşmiş Milletler adına bir yönetimi savunmuştu. Bu yönetim Yahudileri ve Arapları aynı ülkede tutacaktı. O ve diğerleri İsrail ve Sovyetler Birliği arasındaki yakın ilişkiler konusunda da endişeliydi. Amerika Birleşik Devletleri'nin 15 Mayıs'ta devletin varlığını kabul etmesinin ardından Sovyetler Birliği de İsrail'i resmen tanımıştı. ABD istihbaratı Irgun ve İsrail Özgürlük Savaşçıları (Stern Gang) üzerindeki Sovyet etkisini bildirdi ve Yahudi Komünistlerin bölgeye akın etmesine dikkat çekti. Arapları kendilerine bütünüyle düşman etmemek için çalışan Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere her iki tarafa da silah sevkıyatı ambargosu koydu ve Amerika Birleşik Devletleri Arap saldırganlığını kınayan BM kararlarını boşa çıkarmak için önlem aldı. ABD politka planlayıcıları Sovyet askeri gücünün ya tek taraflı ya da uluslararası bir barış gücünün bir parçası olarak müdahale etmesinden korkuyorlardı ve acil bir çözüm için ısrar ettiler.

İbn Suud'un Texaco ve Kaliforniya Standard Oil'ın Suudi Arabistan'da kurmuş oldukları Aramco ayrıcalığını iptal etme tehditlerine rağmen, Amerika Birleşik Devletleri Arap missilemesi konusunda aşırı endişeli değildi. Temmuz ayının başlarında bir Dışişleri Bakanlığı raporu İran hariç, Orta Doğu'nun Batı petrol kaynaklarının sadece%6'sını sağladığını ve zararın "herhangi bir tüketici grubuna önemli bir sıkıntı vermeden" mahsup edilebileceğini bildirdi.[106]

İsrail 1949 yılında Mısır, Lübnan, Ürdün ve Suriye'yle ateşkes antlaşması imzalamış olsa da Arapların Ortadoğu'da bir Yahudi devleti kurulmasına duydukları öfke bugün de devam ediyor ve 1948 savaşına neden olan sorunlar hâlâ çözümlenemedi. Kimisi Arap liderlerinin tavsiyesini dinleyen, kimisi İsrailliler tarafından kovulan birçok Arabın İsrail olacak yerden kaçmnasıyla ortaya çıkan büyük bir mülteci sorunu, durumu kötüleştirdi. Mülteci sorunu, altmış yılı aşkın bir süreden sonra bile bölgede değişmeyen bir gerginlik kaynağı olmaya devam edyor.

Orta Doğu'da Araplar ve İsrailliler savaşırken, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği Almanya için savaşmanın eşiğine geldi. 1948 baharında Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere, güçlü, potansiyel olarak tekrar askerileştirilmiş bir devlet endişesi taşıyan Fransa'nın ve diğer Batı Avrupa ülkelerinin isteksizliğiyle başa çıkarak, ayrı bir Batı Alman hükümeti oluşturmaya yönelik ilk adımları attı. Bu gelişmeye batı bölgelerindeki birçok Alman politikacı da direndi, onların korkusu da Doğu Almanya ile aralarındaki ekonomik, siyasi ve özel bağların kopmasıydı.

Haziran 1948'de Amerika Doğu Almanya'nın yüz altmış kilometre içindeki Berlin'in batısındaki üç bölgede küstahça para reformu yaptı. Sovyetler bunu Hitler yenilgisinden sadece üç yıl sonra bağımsız, yeniden silahlandırılmış Batı Almanya devletinin kuruluşu kadar ciddi bir adım olarak gördü. Üstelik Amerika ülkenin

kalkınması için söz verdiği yardımı batılı ülkelere kaydırmış ve Sovyetlere ihanet etmişti. Sovyetler Berlin'e giden kara ve demiryollarını kesti. Stalin batılı güçlerin geçiş haklarını kötüye kullandığını, çünkü savaş sonrasında birleşik Almanya'yı tekrar kurmayı amaçladıklarını söyledi.

Batılı gözlemciler Sovyetlerin vahşi zulmü "Berlin Ablukası'nı" kınadı. Amerikan bölgesinin Berlin komutanı Fran Howley bunu "Batı'dan Almanya'nın Doğu Bölgesi'ni kapatmak ve Berlin'in üç Batı Bölgesi'ni tamamen soyutlamak için kapsamlı bir ceza planı," olarak tanımadı. Howley, "Tarihte Cengiz Han'dan bu yana verilmiş en barbarca, kötü bir karar," olduğunu iddia etti. Batılı liderler, Sovyetlerin Batı Berlinlileri açık bırakarak boyun eğdirmeye çalıştığını haykırdı. Sovyet zulmü fikirleri küresel vicdanı, bugün hâlâ devam edem bir kriz algısını katılaştıracaktı .

Ama yaygın görüşün aksine Sovyetler, tüm hatalarına rağmen, Batı Berlinlilerin Doğu tarafından yeterli yiyecek ve kömür almalarına izin vermişti. Amerikan askeri haber alma teşkilatı bunu doğrulamıştı: "Berlin'in karayolu, demiryolu ve su ablukası planda ya da gerçekte kesinlikle tam bir ekonomik abluka teşkil etmiyor."[107]

Ama birçok insan sonraki on bir ay için şunu hatırlıyor: Amerika Birleşik Devletleri, şehirde kuşatma altındaki 2.2 milyon insanı Sovyet istilasından korumak, yiyecek ve yakıt taşımak için büyük bir hava harekâtı başlattı ve Batı Berlin'e 1.6 ton yiyecek ve yakıt götürdü. Truman, İngiliz ve Alman üslerine muhtemelen atom eğilimli altmış B-29 bombardıman uçağı da gönderdi. Forrestal'a koşullar gerektirirse atom silahlarının kullanımını onaylacağına dair söz verdi. Eylül'de şöyle yazmıştı: "Savaşa çok yaknız."[108] Forrestal Kennan'dan Sovyet ablukasını analiz etmesini istediğinde Kennan, çok tehlikeli bir değerlendirme yaptı: "Komünist ideolojisi ve Sovyet tutumu SSCB liderlerinin nihai hedefinin dünya hâkimiyeti olduğunu açıkça göstermektedir."[109] Amerika Birleşik Devletleri risklerin farkında olduğu halde krizi, Batı Alman devletinin taslağını çıkaran bir anayasa elde edene kadar ve Nisan 1949'da Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) kurulana kadar uzattı. NATO, Amerika Birleşik Devletleri'ne, tarihinde ilk kez, Batı Avrupa ile barış zamanında askeri ittifak vaat ediyordu. Mayıs 1949'da hedeflerine ulaşmış olan Amerika Birleşik Devletleri Almanya'nın geleceği üzerine görüşmeler yapmayı kabul etti ve Sovyetler Birliği ancak o zaman ablukayı kaldırarak tarihteki en tehlikeli savaş sonrası çatışmaya son verdi. Amerika Birleşik Devletleri atom kozuna dayanarak bir kumar oynamış, amaçlarına savaşa girmek zorunda kalmadan da ulaşabilmek için tehlikeli teşebbüslerde bulunmuş ve kazanmıştı.

Henry Wallace kabineden atıldıktan sonra liberal *New Republic*'in editörlüğünü üstlendi ve Truman'ın politikalarını eleştirmeye devam etti. 29 Aralık 1947'de barış mücadelesi için bir adım daha atacağını ve 1948 başkanlık seçimlerinde Truman'a meydan okuyacağını açıkladı. "Birleşik Devletler'in her yerinden binlerce insan bu büyük çekişmede yer almamı istiyor," dedi. "Halk yürüyüşe geçti. Sayıca az bir Gideon Ordusu topladık, inancı kuvvetli, harekete geçmeye hazır... Barış oyları sıradan insan yüzyılının müjdecisi olacak." "1948'de barış oyları arttıkça, dünya Birleşik Devletler'in dünyayı iki silahlı kampa ayıran, partizanlığa dayalı ve Amerikan askerlerinin Rusya'nın karla kaplı topraklarında kutup kostümleriyle yatacağı günü kaçınılmaz kılan tepkisel savaş politikalarının arkasında olmadığını daha çok anlayacaktır."[110]

Clifford Truman'a Wallace'la başa çıkabilmek için dış politikasına yönelik sol kanat saldırılarına aldırmadan sosyal ve ekonomik konularda ilerici bir strateji benimsemesini ve Wallace'ın saygınlığını sarsmayı başkalarına bırakmayı önerdi. Clifford tavsiye notunda şöyle yazmıştı: "Onu halkın gözünde komünistlerle bir tutmak ve onlarla işbirliği içindeymiş gibi göstermek için ne gerekiyorsa yapılmalı. Yönetim mücadeleyi kamuya taşımak için önde gelen liberalleri ve ilericileri ikna etmeli, *başka hiç kimseyi değil.* Wallace'ın destekleyenlerin komünistler ve yol arkadaşları (orijinalinde italik harflerle yazılıdır) olduğuna dikkat çekmeleri gerekir."Neredeyse hiç vakit kaybetmeden bir karalama kampanyası başlattılar ve bu kampanyayı liberalleri kullanarak yürüttüler. Wallace'ın ve İlerici Partisi'nin Moskova'nın bir maşası olduğunu iddia ettiler. Truman bu koroya katılmadan edemedi: "Henry Wallace ve komünistlerinin politik desteğini istemiyorum ve kabul etmeyeceğim," dedi Aziz Patrick Günü yemeğine katılanlara.[111]

Wallace defalarca kez komünizmle alakası olmadığını söyleyip bu suçlamaların Amerikan özgürlüğünü kısıtlamakta kullanıldığı uyarısında bulunsa da haydutlar mitinglerini dağıttı. Üniversiteler yerleşkelerinde konuşma hakkı vermedi. Bazen de destekçileri işlerinde kovuldular. *Pittsburgh Press,* Wallace'ın adaylığı için imza vermiş olan ülkenin batı kesimindeki binden fazla çalışanın adını, adresini ve çalıştığı yeri yayımladı. Wallace'ın seçim arkadaşı Idaho Senatörü Glen Taylor Birmingham Alabama'da Güneyli Zenci Gençlik Kongresi'ni toplamak amacıyla "Zencilere Ait" yazılı kapıdan girdiği için polis tarafından tutuklanmış ve dövülmüştü. Wallace, Taylor'a şu telgrafı çekti: "Bu, yurtdışındaki özgürlükleri korumak adına milyarlarca doları silaha harcarken, kendi ülkemizdeki özgürlükleri rafa kaldırdığımızın en büyük göstergesi."[112]

Komünist suçlamaları ve büyük gazetelerin Wallace'a yönelik tutumları meyvelerini verdi. Truman'ın içişlerinde sola kayması ve Cumhuriyetçi Thomas Dewey'in birinci gelmesinden korkan Demokrat seçmenlerin son anda Truman'dan yana seçim yapmasıyla Wallace'ın kampanyası felaketle sonuçlandı. Kamuoyu yoklaması 1948'in başında Wallace'ı isteyenleri %7 olarak gösterdi. Bazı gözlemciler 10 milyondan fazla seçmen kazanacağını öngörüyordu. Wallace'ın kendi tahmini 3-5 milyondu. Ekim ayında yapılan kamuoyu yoklamasında Wallace'tan yana olanların oranı %4'e düştü. Son sayımda Wallace, Güneyde beyazların üstünlüğünü savunan Strom Thurmond'tan neredeyse 12.000 daha az oy alarak, 1.157.063 oyla dördüncü geldi. Sonuç olarak, ulusal oyların sadece %2.38'ini kazandı. *Wall Street Journal* kampanyanın sonucu için ilginç bir yorumda bulundu: "Siyasi yorumcular çok az oy aldığı için Bay Wallace'ın kötü bir gösteri yaptığını söylüyorlar. Unuttukları bir şey var, Bay Wallace dışişleri alanında hariç, fikirlerini benimsetmeyi başarmıştır. Bay Wallace Başkan adayı olacağını açıkladığından beri Sayın Truman, Bay Wallace'ın içişleri programından daha fazla sonuç almak için onun fikirlerini uygulamaya koymuştur."[113] Ama Birleşik Devletler'in dünyadaki faaliyet şeklini değiştirecek olan Wallace kampanyasına yönelik en önemli konularda Amerikalı seçmenler devleti imparatorluk yoluna, nükleer silahlanma yarışına ve küresel çatışmaya sevketmiş olan adayı destekledi. Bu, ABD politikacılarının kalıbına asla uymamış ama aydın bir Birleşik Devletler'in dünyada oynayabileceği rolün ahlaki bir vizyonunu benimsemiş bir adamın tarihsel önemi olan siyasi kariyeri için üzücü bir sondu.

George Kennan 1948 tarihli çok gizli bir yazışmada ABD politika planlamacılarının karşı karşıya olduğu ikilemi özetleyerek, Wallace'ın alternatif çözümlerinin ciddiye alınmamasının sebebini açıklamıştır:

> Dünya servetinin yaklaşık %50'sine sahibiz ancak nüfusun sadece %6.3'ü bizim... Haset ve kinin hedefi olmamamız mümkün değil. Önümüzdeki dönem gerçek görevimiz bu eşitsizlik konumunu korumamızı sağlayacak bir ilişkiler modeli hazırlamaktır... Bunu başarabilmek için aşırı duygusallıktan ve düşçülükten vazgeçmemiz gerekecek... İnsan hakları, yaşam standartlarının yükseltilmesi ve demokratikleşme gibi belirsiz, gerçekdışı hedefler hakkında konuşmaya bir son vermeliyiz... Doğruca güç kavramlarıyla uğraşmamız gerekecek. İdeealist sloganlarıyla ne kadar az engellenirsek, o kadar iyi.[114]

Berlin krizinin başarıyla çözülmesi ve 1949 yılında NATO'nun kurulması geçici bir süre de olsa Batılıların moralini yükseltti ancak iki şaşırtıcı başarısızlık bu ilerlemeyi tersine çevirdi. Birincisi, Mao Zedung liderliğindeki Çin Komünist Partisi'nin Jiang Jieshi'nin Çin Milliyetçi Partisi'ni bozguna uğrattı ve dünyanın en

büyük ve en kalabalık ülkesinin iktidarını ele geçirdi. *New York Times* Komünist zaferi "Batı Dünyası için sonuçları öngörülemeyen büyük bir trajedi," olarak tanımladı.[115] *Times*, aynı yılın sonuna doğru da şu sonuca vardı: "Çin'deki gelişmeler ABD'nin geleneksel Uzak Doğu politikası için şaşırtıcı bir yenilgiyi ve Sovyet Rusya için aynı derecede şaşırtıcı bir zaferi temsil ediyor."[116]

Dünyanın en kalabalık ülkesini komünizme kaptırmak talihin tersine dönmesi gibiydi, öyle ki, bunu ABD'nin Asya'daki girişimlerinin bitmeye başlaması olarak görenler oldu. Amerikan Gönüllü Grubu Uçan Kaplanlar'ın eski başkanı Tümgeneral Claire Chennault'un öngörüsü şuydu: "Amerika Birleşik Devletleri Komünizmin Çin'i ele geçirmesine izin verirse üçünüc ve daha korkunç bir dünya savaşı kapıda. Bir milyar düşmanımız olacak."[117] Çinli liderler ABD askeri eyleminden korkuyordu. Cumhuriyetçiler Truman'ı Çin'i "kaybetmekle" suçluyor ve Jiang için daha güçlü destek istiyordu.

Amerikan halkı gafil avlanmasına rağmen, üst düzey ABD'li yetkililer Jiang'ın beceriksizliği ve Mao kadar zeki olmamasından dolayı bir komünist zaferi uzun süredir bekliyordu. Hatta Truman şöyle yazmıştı: "Kötü bir at seçtik. Jiang yönetimi bir ülkeyi yönetmek için yapılmış en yanlış ve en verimsiz girişimdi."[118] Jiang alelacele Tayvan'a dükkân açmaya gönderilmişti. ABD'li yetkililer bir yıl içinde orayı da bir Komünist Parti'nin almasını bekliyordu. Dünya devriminden çok kendi acil güvenliği için endişelenen Sovyetler, Çinli komünistlere çok az yardım etti ve onları cesaretlendirmedi. Mao ve Stalin, Şubat 1950'de bir ittifak kurdukları halde Sovyetler, Çin Komünist liderleri Amerika Birleşik Devletleri'yle samimi ilişkiler sürdürmeye teşvik etti ve iki ülke arasındaki ticaret birkaç ay boyunca devam etti. Fakat Çin'in devrim vaadi değişti ve ABD'nin yeni hükümetin meşruiyetini tanımayı reddetmesiyle yakınlaşma girişimleri son buldu.

23 Eylül 1949 tarihinde Başkan Truman ülkeyi şoka soktu: "Geçtiğimiz haftalar içinde Sovyetler Birliği'nde atomik bir patlamanın meydana geldiğinde dair emareler var."[119] Bilim adamlarının çoğu bunun olacağını tahmin etmişti ve haberi soğukkanlılıkla karşıladılar. 1946'nın başında *Los Angeles Times*, Groves'un Sovyetlerin bir bomba yapmasının yirmi yıl alacağı iddiasını çürütmek için kimyacı Harold Urey ve diğer bilim adamlarının beş yıl içinde Sovyetlerin atom bombası yapmayı başaracağını söylediklerini hatırlattı. Uzmanlar sorunun bilimsel değil, teknik olduğunu kabul etmişlerdi. *Times*, Groves'u Amerika Birleşik Devletleri'nin korunmaya değer bir "sırrı" olduğuna dair hayali bir fikir ortaya atmakla ve her ihtimale karşı ABD yetkililerine, bilim adamları arasında yaygın bir görüşe göre "beş yıllık sürelerini atom bombası yığmak ve kendi yapamadığını başkasına da yaptırmamaya

çalışmak için değil, yapıcı devlet adamlığı için" kullanmaları çağrısında bulunmakla "Amerikan halkını bir hayal âlemine sevketmekle" suçladı.[120] 1948 yılında Robert Oppenheimer *Time* dergisine şunları söyledi: "Bizim atom kozumuz güneşte eriyen buzlu pasta gibi."[121] Hava kuvvetleri Sovyetlerin yıllarca deneme yapmayacağını da tahmin etmişti. Daha önce Oppenheimer'a Sovyetlerin asla bir bomba geliştirmeyeceğini söyleyen Truman, başlangıçta Sovyet atom denemesi raporlarına inanmadı ve sonradan Sovyetler Birliği'nde çalışan bilim adamlarına itimat etti.

Sovyet bilim adamları rahat bir nefes aldı. Fizikçi Yuri Khariton şöyle demişti: "Böyle bir silaha sahip olmakla bu silahın SSCB'ye karşı cezasını çekmeyerek kullanılması olasılığını ortadan kaldırmış olduk. Bomba ülkemize kendini gerçek bir ölümcül tehlikeden koruma imkânı kazandırdı." Fizikçi Igor Golovin uykusuz gecelerine ve herkül gibi çaba göstermelerine değdiğini yazdı. "Çünkü Amerikalı diplomatların elinden atom kozunu çaldık."[122]

Amerikalılar şimdi kendilerini her zamankinden daha savunmasız hissediyordu. *Atom Bilimcileri Bülteni* Kıyamet Saati'nin ibrelerini geceyarısına yedi dakika kaladan üç dakika kalaya değiştirdi.[123] Senato Çoğunluk Lideri Scott Lucas korkuyordu: "Büyük bir medeniyetin son aşamasında, çok büyük bir savaştan ve hayatlarımızda tanıdığımız toplumun parçalanmasından önceki son aşamada olabiliriz."[124] *New York Times*, "bugün soğuk savaşı kimin kazanacağını söyleyecek kadar cüretkâr biri var mı?" sorusuna cevap arıyordu.[125]

Öte yandan, bazı kişiler bir umut ışığı gördü. Gazeteci William Laurence Sovyetlerin haftada bir bomba üretebileceğini ve bir yıl içinde ABD'nin 40 milyon nüfuslu elli şehrini yok edebilecek güce sahip elli bombaya sahip oleacağını varsaymanın mantıklı olduğunu düşünüyordu. Ama aynı zamanda Sovyetler Birliği'nin bombaya sahip olmasının uzun zamandır beklenen uluslararası kontrol antlaşmasını kabul ettirebileceğine de inanıyordu. Çünkü eşit güçlere sahip olanlar arasındaki pazarlık, kesinlikle eşit olmayan iki güç arasındaki pazarlıktan çok daha verimliydi.[126] Yine öfkeli liderler galip geldi. Nükleer araştırmalara ve ABD cephaneliğini büyütmeye ek ödenek ayrıldı. Atom Enerjisi Ortak Komitesi Başkanı Senatör Brien McMahon, David Lilienthal'a şöyle dedi: "Amerika Birleşik Devletleri artık Sovyetleri yeryüzünden havaya uçurmalı, hem de bir an önce."[127]

James Forrestal bunları görecek kadar yaşamadı. Ama eğer yaşasaydı tüm bu olanlar onun için kâbus gibi bir gelişme olurdu. Forrestal'ın ölümünün detayları hâlâ netlik kazanmadı. Forrestal başkent koridorlarında yürüdüğü yıllarda ateşli bir komünist karşıtıydı. Onun görüşleri Washington'daki fesat ortamın şekillendirmesine yardım etmişti. Truman yönetimi bu ortamda en korkunç gerekçeleri her seferinde

Amerika'nın ilk savunma bakanı James Forrestal bir sinirsel yıkım yaşadı ve kendi anti-komünist paranoyası yüzünden Bethesda Deniz Kuvvetleri Hastanesi'nin on altıncı katındaki odasından atlayarak intihar etti.

Sovyet eylemlerine dayandırdı. Bununla birlikte Forrestal, İsrail'in tanınması, atom bombaları sivil denetimine karşı askeri denetim, savunma harcamaları, Alman kartellerin güçlendirilmesi ve Latin Amerika ülkelerini silahlandırma gibi Truman'la girdiği birçok politika mücadelesinde kaybeden taraf olmuştu. Ekim 1948'de Truman'ın yeniden seçilme şansı tehlikeye girince gazeteler Forrestal'ın Dewey'le görüşüp Dewey başkan olunca kabinede kalmak istediğini söylediğini bildirdi.[128]

Tüm bunlar Forrestal'ın Truman'la olan ilişkisi için kötüye delalet ediyordu. 1 Mart'ta Truman Forrestal'dan istifa etmesini isteyerek onu "darmadağın" etti. Forrestal 28 Mart 1949 tarihinde resmen emekli oldu. Ertesi gün bir yardımcısı onu masasında oturmuş, boş boş duvara bakarken buldu. Forrestal Hobe Sound, Florida'ya eşiyle birlikte olması için gönderildi. Eşi, o sıralar emekli Devlet Müsteşarı Robert Lovett'i ziyaret ediyordu. Florida'ya gelince, "Bob, peşimdeler," dedi. "Peşimdeler" dediği kimselerle kendisini takip ettiklerini sandığı Yahudileri ve "Siyonist ajanları" mı yoksa komünistleri mi kastetmişti, hiçbir zaman açıklanmadı. 2 Nisan'da deniz kuvvetleri Forrestal'ı Florida'dan Washington'a getirdi. "Sinirsel yıkım" yaşadığını söylenerek Bethesda Donanma Hastanesi'ne yatırıldı. Forrestal sokakta üstünde pijaması "Ruslar geliyor!" diye bağırırken görüldükten sonra Drew Pearson radyo dinleyicilerine Forrestal'ın "aklını kaçırdığını" bildirdi. Rusların Amerika Birleşik Devletleri'ni işgal ettiğini sanıyordu. Pearson daha sonra Forrestal'ın Florida'da kaldığı kısa süre içinde kendini asmaya, bileklerini kesmeye ve uyku hapları almaya kalkışarak dört kez intihar girişiminde bulunduğunu söyledi.[129]

Komünist ülkeler Sovyet-fobik Forrestal'ın zihinsel sancılarının hikâyesini işine geldiği gibi kullandı. *Washington Post* yazarı Marquis Childs *Pravda*'daki " 'Kulüp

Saldırganları' başlıklı 1 Mayıs karikatürünü anlattı: "Karikatür deli gömleği giymiş Forrestal'ı Winston Churchill, John Foster Dulles ve diğerlerine fırça atarken gösteriyordu... Bir hastane hademesi kürsüde dört ayak pozisyonunda duran Forrestal'ı zaptetmeye çalışıyor. Karikatürün yanındaki bir dize Forrestal'ın hareket özgürlüğünü engelleyen şeyin deli gömleği değil, savaş istemeyenlerin iradesi olduğunu söylüyor." Polonya Komünist gazetesi *Tryhbuna Ludu* (Halk Tribünü) şöyle yazdı: "Delilik. Tanı: Herkesi kendine düşman görme. Hasta: İki hafta önce görevinden istifa eden Amerika Birleşik Devletleri Savaş Bakanı James Forrestal. Belirtileri: Birkaç gün önce evinin önünden geçen itfaiye aracının sirenini duyun hasta, 'Ruslar şehri istila ediyor!' diye bağırarak iççamaşırıyla sokağa fırladı. Doktorlar hastanın uzun zamandır, hatta resmi görevlerini yerine getirirken bile ruhsal bozukluk yaşadığını açıkladı." Polonya gazetesi Pearson'ın Truman'ın Forrestal'ın son raporlarının, önerilerinin ve kararlarının titizlikle incelenmesini emrettiğini ve "Bay Forrestal'ın yıllarca kendisinin devam ettirdiği soğuk savaş propagandasının baskısı altında mı delirdiğini yoksa... Tüm bu propagandanın Bay Forrestal'ı çok uzun zaman önce etkisi altına almış olan deliğin bir sonucu mu olduğunu anlamak istediğine" dair yapmış olduğu açıklamaya yer verdi.[130]

Durumunun ciddiyetini önemsiz göstermeye çalışan hastane yetkilileri şüpheleri önlemek için onu birinci kattaki akıl hastanesi yerine on altıncı kata yerleştirdiler. Hastane odasında tek başına kalan Forrestal sürekli kâbuslarla boğuştu. Sonunun Çekoslovak Dışişleri Bakanı Jan Masaryk gibi olacağını, pencereden itileceğini düşünüyordu. Ama durumu düzelmeye başladı, 22 Mayıs 1949 gecesi geç saatlere kadar ayakta kalmış, Sofokles'in kahramanın evden uzakta kaderini düşündüğü "The Chorus from Ajax" adlı eserini kopyalıyordu. "Bülbül" kelimesine gelince kalemini bırakmış ve aşağıya atlamıştı. Her ne kadar tuhaf bir biçimde yansıtılsa da garip bir gelişme oldu. Bülbül'ün yanı sıra diğer birçok gizli operasyonla bağlantıyı denetleyen adamı Frank Wisner'ın kendisi de paranoya ve ruhsal denge bozukluğu yaşayacaktı. Wisner defalarca kez akıl hastanesine yatırıldıktan ve elektroşok tedavisi gördükten sonra 1965 yılında bir av tüfeğiyle başına ateş ederek intihar etti.

1 Ocak 1950'de dünya 1940'ları mutlulukla uğurladı. Amerika Birleşik Devletleri için bu on yıl Çin'de Komünist zaferi ve Sovyet atom bombası denemesiyle üzücü bir şekilde son buldu. ABD gücünün erginliğine rağmen, Amerika Birleşik Devletleri içeride ve dışarıda düşmanlar tarafından kuşatılmış hissediyordu. Daha birkaç yıl önce savaşın sona ermesiyle hüküm sürmüş olan iyimserlik, yeni bir korku ve endişeye dönüşmüştü.

6. Bölüm

EISENHOWER:

Çok İç Açıcı Olmayan Bir Tablo

4 Mart 1953 tarihinde Amerikalılar, Sovyet lideri Josef Stalin'in beyin kanaması sonucu felç olduğu haberiyle uyandı. Yetmiş dört yaşındaki diktatör ertesi gün öldü. Amerikalılar nefeslerini tutmuştu. Sovyetler şoktaydı. Stalin'in olağanüstü gaddarlığına rağmen Sovyet halkının çoğu, ülkeyi Nazilere karşı zafere taşımasından ve Sovyetler Birliği'ni modern bir sanayi devletine dönüştürmesinden dolayı ona saygı duyuyordu. Halk Stalin'in yasını tutarken Sovyet liderleri, ülkedeki koşulların iyileştirilmesine odaklanabilmek için gizlice, kapitalist Batı ile gerginliği hafifletme kararı aldı. Stalin'in halefi Georgi Malenkov Stalin'in cenaze töreninde konuşarak "uluslararası işbirliği" ve tüm ülkelerle ekonomik ilişkiler, kapitalizm ve sosyalizm arasındaki "sürekli birliktelik ve barışçıl rekabete" dayalı barış çağrısında bulundu.[1] Yeni Sovyet liderler zeytin dalı uzatmıştı. ABD'nin yeni seçilen başkanı Dwight David Eisenhower ve onun dışişleri bakanı John Foster Dulles kabul edecekler miydi?

II. Dünya Savaşı'nın sona ermesinin ardından Amerika Birleşik Devletleri 1947 ortalarında on üç olan ve iki hafta içinde sadece bir tanesi kullanılabilecek on üç atom bombası stoğunu yavaş yavaş artırarak 1950 ortalarında üç yüze çıkardı. Aynı zamanda bu bombaları yapma yeteneğini de geliştirdi. Atom çağının gelişi, stratejik düşünceyi kökten değiştirdi. Devir üstün hava gücü devri olacaktı. Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetleri (USAF) 1947 yılında bağımsız bir birlik haline geldi. Hava Kuvvetleri'nin üç komutanlığından biri olan Stratejik Hava Komutanlığı (SAC) yeni silahların yapımı için en önemli sorumluluğu üstlendi. ABD'nin Japonya terör bombalamasının baş yöneticisi Korgeneral Curtis LeMay 1948 yılında Stratejik Hava Komutanlığı'nın idaresini aldı ve birimi birinci sınıf savaş gücü haline getirmeye koyuldu. Bu birim Sovyetlere karşı savaşmak için her an hazır olacaktı.

Dresden, Doğu Almanya'da Stalin'in ölümünü anan yaslı insanlar.

"Şu anda savaş halindeyiz!" dedi. Savaş başladığında amacı yetmiş şehre 133 atom bombası atarak, Sovyet sanayinin %40'ına zarar vererek ve 2.7 milyon insanı öldürerek Sovyet savunmalarını mahvetmekti. Hazırladığı Stratejik Hava Komutanlığı Acil Savaş Planı tüm stoğun "tek bir büyük saldırıda" kullanılmasını istiyordu.[2]

Hem ordu hem donanma sivillerin bu şekilde kasten hedef alınması etiğine karşıydı, ABD'nin ahlâk prensiplerine aykırı olduğunu düşünüyorlardı. Ama Müşterek Kurmay Başkanları hava kuvvetlerinden yana oldu ve 1948'in sonunda planı onayladı. Truman, bir takım korkuları olsa da, kısmen bütçe kaygıları nedeniyle bu planı kabul etti. Atom silahlarına güvenmek, Amerika Birleşik Devletleri'ni ve Batı Avrupa'yı potansiyel Sovyet saldırganlığına karşı savunmak için gerekli geleneksel güç seviyesini korumaktan daha maliyetsizdi.

Savunma Bakanı James Forrestal tarafından yayımlanan bir rapor ABD'nin Sovyetler Birliği'ni yalnız atom savaşına dayalı yenme umutlarına gölge düşürdü. Tahribatı, Sovyetlerin son savaşta uğradıkları korkunç kayıplarla karşılaştırıldığında, solda sıfır kalırdı. Aslında, komite uyarıyordu: "Atom bombardımanı Sovyet propagandasını doğrulayacak... Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı öfkeyi artıracak, öfke duyan bu insanları birleştirecek ve mücadele isteklerini artıracak." Ayrıca "kitle imha silahlarının" gelecekte de kullanımı için de tehlikeli bir örnek arz

ABD'nin Japonya terör bombalamasının baş yöneticisi Korgeneral Curtis LeMay 1948 yılında Stratejik Hava Komutanlığı'nın idaresini aldı ve birimi birinci sınıf savaş gücü haline getirmeye koyuldu. Bu birim Sovyetlere karşı savaşmak için her an hazır olacaktı.

edecekti. Ama taslak ulaştığında Forrestal çoktan ölmüştü ve onun halefi Louis Johnson raporu Truman'dan sakladı.[3]

1949 Ağustos'unda başarılı bir atom bombası denemesi gerçekleştiren SSCB, Amerika Birleşik Devletleri'nin askeri üstünlük ve yenilmezlik fikrine ölümcül bir darbe indirdi. Çarpıcı haber çoğu ABD savaş planlayıcını gafil avladı. Truman, bulguyu kesin bir dille inkâr etti. İkna olduktan sonra da ABD atom bombası stoğunu artırma planlarını hemen onayladı.

Fizikçiler Edward Teller, Ernest Lawrence ve Luis Alvarez'in desteğini alan Genelkurmay bir hidrojen bombası ya da diğer bir deyişle "süper" bomba geliştirilmesini istiyordu. Atom Enerjisi Komisyonu (AEC) başkanı David Lilienthal bilimsel savunucuları şöyle tanımladı: "bomba geliştirme olasılığının ağızlarını sulandırdığı kana susamışlar," olarak nitelendirdi.[4] Atom Enerjisi Komisyonu Askeri Uygulama Dairesi direktörü General James McCormack gizli bir toplantıda Kongre üyelerine şöyle demişti: "Bomba çok büyük olacak. Güneş büyüklüğünde olduğunu düşünebilirsiniz."[5]

Bu ihtimal Liliental ve önde gelen bilim adamlarının çoğunu dehşete düşürdü. Ekim ayında, J. Robert Oppenheimer başkanlığındaki Atom Enerjisi Komisyonu Genel Danışma Kurulu'ndaki sekiz bilimadamı hidrojen bombası yapımına oybirliğiyle karşı çıktı. Bu kararlarının sebebini şöyle açıkladılar: "Temel etkisi sivil halkları yok etmek olacak." Çoğunluk hidrojen bombasının "atom bombasından tamamen farklı bir kategoride" olacağını ve "soykırım silahı haline" gelebileceğini düşünüyordu. Sınırsız yıkıcı gücüyle "insan ırkının geleceği için bir tehdit" temsil

edecekti. Komite üyeleri Enrico Fermi ve I.I. Rabi şöyle dediler: "Tüm insanlık için bir tehlike... Her açıdan kötü bir şey."[6]

Hidrojen bombasının yapılmasına şiddetle karşı çıkanlar arasında Dışişleri Bakanlığı Sovyet uzmanı George Kennan da vardı. Kennan, SSCB'nin kapsamlı bir nükleer silahlar kontrolü anlaşması için hazır olabileceğini düşünüyordu ve Dışişleri Bakanı Dean Acheson'a hidrojen bombasının yapılmasını desteklemektense bu yolu izlemesi için baskı yaptı. Acheson küçümser bir tavırla Kennan'ın "Yurtdışı Hizmet'ten istifa etmesini, bir keşiş kıyafeti giyip elinde bir teneke kutuyla sokağın bir köşesinde durup 'dünyanın sonu yakındır'" demesini önerdi.[7] ABD politikasının giderek militarizm taraftarlığına meyletmesinden bıkan Kennan 31 Aralık 1949'da Dışişleri Bakanlığı politika planlama direktörlüğü görevinden istifa etti.

31 Ocak 1950'de de Truman hidrojen bombasıyla devam etme kararını açıkladı. İki hafta sonra Albert Einstein, Eleanor Roosevelt'in televizyon programına çıkarak şu uyarıyı yaptı: "Bu çalışmalar başarıya ulaşırsa radyoaktif atmosfer zehirlenmesi ve dolayısıyla yeryüzündeki tüm yaşamın yok edilmesi teknik olarak mümkün bir noktaya getirilmiş olacaktır."[8] Çok geçmeden fizikçi Leo Szilard daha korkutucu haberler verdi. Ulusal bir radyonun dinleyicilerine bir hidrojen-kobalt bombasındaki beş yüz tonluk döteryum füzyonunun "yeryüzündeki herkesi" öldürmek için yeterli olacağını söyledi.[9]

Bu tür uyarılar insan ruhuna büyük zararlar veriyordu. Yazar William Faulkner'in Aralık 1950'de Nobel Ödülü alırken yaptığı konuşmada şunları söylemişti: "Bugünkü trajedimiz genel ve evrensel fiziksel bir korkudur. Bu korku çok uzun zamandır içimize öyle bir yerleşmiş ki artık ona dayanamıyoruz. Bundan öte ruhsal sorunlar yok. Sadece tek bir soru var: Ne zaman havaya uçurulacağız?"[10]

Kennan'ın yerine geçen Forrestal'ın himayesindeki Paul Nitze, güçlü Wall Street yatırım bankacılığı şirketi Dillon, Read'in müdürlüğünü yapmıştı. O dönemde Forrestal da bankanın başkanıydı. Nitze hiç vakit kaybetmeden Milli Güvenlik Konseyi Raporu 68'in hazırlanmasına önayak oldu. Bu belge ülkenin savunma duruşunu temelden yenileyecekti. MGK 68, atom bombalarıyla ve "yeni bir fanatik inançla" silahlanan Sovyetler Birliği'nin "dünyanın geri kalanı üzerinde mutlak bir otoriteye sahip olmanın peşinde" olduğunu öne sürüyordu. Varoluşsal bir tehditle karşı karşıya kalan Amerika Birleşik Devletleri müdahalesini Sovyetler Birliği'nin muhtemelen yapacaklarına değil, en kötü anlarda yapabileceklerine dayandırmalıydı: "a. Batı Avrupa'yı istila etmesi; Yakın Doğu ve Orta Doğu'nun petrol bölgelerine doğru ilerlemesi; Uzak Doğu'da Komünist kazanımları pekiştirmesi; b. Britanya Adaları'na karşı hava saldırıları, Batılı Güçlerin Atlantik ve

Daha önce pek tanınmayan Wisconsin Senatörü Joseph McCarthy yüzyılın ortasında antikomünizmin çirkin yüzü oldu.

Pasifik'teki iletişim hatlarına karşı da hava ve deniz saldırıları başlatması; c. Seçilen hedeflere, şu an için Alaska, Kanada ve ABD'deki hedefler olan, atom silahlarıyla saldırması." Hiçbir bölge ABD savunma çevresi dışında değildi, çünkü, belgede belirtildiği gibi, "şu anda dünya çapında özgür kurumlara saldırı yapılıyor ve herhangi bir yerdeki özgür kurumların yenilgisi her yerde yenilgi demek." Ulusal güvenlik ve küresel güvenlik artık bir ve aynıydı. Sovyetler Birliği "bize sürpriz bir saldırı düzenleyecek, bizim atom üstünlüğümüzü geçersiz kılacak ve kendi lehine bir askeri durum oluşturacak kadar atom gücü olduğunu hesap ediyorsa Kremlin hemen ve gizlice bir greve kışkırtılabilir."[11]

Böyle tehlikeli bir düşmanla karşı karşıya olan Nitze, ABD'nin varlığını sürdürebilmesinin nükleer ve konvensiyonel cephanelerini büyük oranda arttırmasına, silahlı kuvvetlerini güçlendirmesine, askeri ittifaklarını desteklemesine ve gizli operasyonlarını ve psikolojik savaş yeteneklerini genişletmesine bağlı olduğuna karar verdi. Sonraki beş yıl içinde askeri harcamalar dörde katlanıp 50 milyar dolar, ya da Gayri Safi Milli Hasıla'nın %20'si olacaktı. Truman, MGK 68'in genel stratejik durum değerlendirmesine katılıyor ve sonuçlarını kabul ediyordu ancak gelecek mali yıl savunma harcamalarını kısmakla ilgili planları daha yeni açıkladığı için gerekli maliyet keyfini kaçırıyordu. Acheson ve Nitze askeri harcamaların dört katına çıkarılmasının ekonomiyi canlandıracağını ve yeni bir ekonomik krize karşı kalkan oluşturacağını söylediler. Dışişleri Bakanlığı'nın önde gelen Sovyet uzmanları George Kennan ve Charles Bohlen, Stalin'in Acheson ve Nitze'nin öngördükleri türden bir dünya hâkimiyetinin peşinde koşmaya ne istekli olduğunu ne de araçlara sahip olduğunu iddia ederek, böyle bir büyümeye karşı çıktılar. Acheson ve Nitze'yi hayal kırıklığına uğratsa da, 1950'nin başında askeri harcamalarda böyle muazzam bir artış korkunç sona mahkûm olmak gibi görünüyordu.

Yurtdışında artan gerginlikler yurtiçinde yeni bir komünistlikle suçlama saldırısını tetikledi. Truman'ın 1947'deki sadakat-güven programı bu kapıyı açmıştı. Halka ilan edilen casusluk ve vatana ihanet suçlamaları histeriyi besledi. Kongre üyesi Richard Nixon tarafından sıkı takibe alınmış olan eski Dışişleri Bakanlığı yetkilisi Alger Hiss, 1950 Ocak'ında yalancı tanıklıktan suçlu bulunmuştu. Yine aynı ay fizikçi Klaus Fuchs, nükleer sırları Sovyetler Birliği'ne vermekten tutuklandı. Fuchs, daha geniş bir ajan halkasını ifşa etti ve Temmuz ayında Ethel ve Julius Rosenberg de tutuklandılar.

Daha önce pek tanınmayan Wisconsin Senatörü Joseph McCarthy, Wheeling, Batı Virginia'da Ohio Kadın Cumhuriyet Kulübü üyelerine şöyle dedi: "Elimde 205 kişilik bir liste var. Bu, Dışişleri Bakanlığı'nda çalışmakta olan ve Komünist Parti üyeliği yapmış kişilerin listesidir. Bu kişiler halen Dışileri Bakanlığı politikalarını şekillendirmektedir."[12] Bu konuşmasından sonra McCarthy bir anda tüm dikkatleri üzerine çekti. Ertesi gün Salt Lake City'de yaptığı açıklamada bu sayıyı 57'ye düşürdü. Verdiği rakamlar dalgalanmaya devam etse de gazete manşetlerini tuhaf suçlamalarla doldurmayı başardı ve yeni bir meşhur oturumlar turuna neden oldu. Çin'de Mao'nun zaferine yardım etmekle suçlanan Dışişleri Bakanlığı Asya uzmanları da McCarthy'nin kurbanlarındandı. Uzmanların bakanlıktan atılması gelecek yıllarda ABD'nin Asya anlayışına zarar verecekti.

Uydurma savaş kahramanlıklarından dolayı "kuyruk topçu Joe," diye alay edilen utanmaz çıkarcı Wisnonsin senatörü bu baskının çirkin yüzü haline gelse de, etkin gücü icra eden FBI direktörü J. Edgar Hoover'dı. Hoover, Kongre üyeleriyle ilgili bir suçlama dosyası tutuyor ve işine çomak sokmak isteyen biri olduğunda onu kendi doğrultusunda tutmak için bu dosyayı çıkarıp gösteriyordu. Bu taktiğin nasıl işlediğini Hoover'ın üst düzey yardımcılarından biri şöyle anlatmıştır: "Geçen gece bu senatörün sarhoş görüldüğü bir olaydan, şoförün kaçtığı bir kazadan haberdar olduk. Yanında da güzel bir kadın varmış. Ertesi gün öğlene kadar iyi senatör olanlardan haberdar olduğumuz konusunda bilgilendirildi ve o zamandan beri onunla olayları üstlenme hususunda hiç sorun yaşamadık."[13]

Yetkililer ve medya Amerikalıları Amerikan yaşam biçimini yok etmeye kararlı bu tehlikeli ve bağnaz komünistlerin her köşede beklediği konusunda uyarıyordu. Truman'ın başsavcısı şu uyarıyı yaptı: "Bugün Amerika'da bir sürü komünist var. Onlar her yerde, fabrikalarda, devlet dairelerinde, kasap dükkânlarında, sokak köşelerinde ve özel şirketlerde."[14] Ülkenin üzerinde bir korku iklimi çullanınca gerçekten de bilim adamları, yazarlar, oyuncular, yönetmenler, sanatçılar, öğretmenler ve toplumun bütün kesimlerinden insanlar siyasi inançları için zulüm gördü.

Birkaç yüz kişi hapis yatı, iki bin kadak kişi de işini kaybetmiş olabilir. Sahil Koruma tarafından uygulanan siyasi taramadan geçemeyen neredeyse üç bin liman işçisi ve denizci bir liman emniyeti programı kapsamında işten atıldı. Bu program görünürde Kore Savaşı sırasında ülkenin liman bölgelerini sabotajcılardan korumka için uygulanıyordu ama aslında Komünist liderliğindeki sendikaları yok etmek için tasarlanmıştı.[15]

Birçok şüpheli kongre komiteleri önüne çıkarıldı ve soruşturmacılar başka komünistleri ve yoldaşlarını ifşa etmelerini istedi. Yazar Mary McCarthy'ye göre bu duruşmaların amacı yıkıcılıkla mücadele değil, Amerikalılara "ihanet *ilkesini* iyi vatandaşlık normu olarak" kabul ettirmekti.[16] Gazeteci I.F. Stone "bir kuşak Amerikalıyı muhbirlere çevirme eğilimini" kınadı.[17] İfade vermeyi reddeden birçok kişi kara listeye alındı, işten atıldı ya da tutuklandı. Anti-komünist soruşturmalarda işbirliği yapmayı kabul etmeyen yüzden fazla kolej ve üniversite öğretmeni işinden oldu. Hollywood'un önde gelen yazarlarından Dashiell Hammett, fahri mütevellisi olduğu Sivil Haklar Kongresi'nin kefalet tahvil fonuna katkıda bulunanların isimlerini vermediği için hapse atıldı. Yazar Lillian Hellman daha sonra Hammett'in "fona katkıda bulunanların bir tekinin bile ismini bilmediğini" ama hükümetin böyle bir bilgi isteme hakkı olduğunu kabul etmediği için bilse bile söylemeyeceğini açıkladı.[18]

1947'de, Hollywood'un Onu diye karalanan kişiler Kongre'ye saygısızlıkla suçlandı ve hem yargı sistemine hem de kamuya bir dizi temyiz davası açılmasına rağmen, bir yıl hapse mahkûm edildi. Bir başka dokuz Hollywood radikali, 1947'de Amerikan Karşıtı Faaliyetleri İzleme Komitesi tarafından mahkemeye çağırılmış

Yetkililer ve medya Amerikalıları Amerikan yaşam biçimini yok etmeye kararlı bu tehlikeli ve bağnaz komünistlerin her köşede beklediği konusunda uyarıyordu. Sağcı dergi Counterattack, eğlence sektörünün komünist egemenliği altında olduğunu iddia ettiği "Kızıl Kanallar"ı yayımladı.

ama kürsüye hiç çıkarılmamış kişilerle birlikte bu on kişi film endüstrisi kara listesinin ilk kurbanları oldu. Kara listedeki bu on dokuz kişiye başka ünlü Hollywood ilericileri de katıldı. Amerikan Karşıtı Faaliyetleri İzleme Komitesi 1951 yılında film endüstrisi soruşturmasını tekrarladı ve 1954 itibariyle komiteyle işbirliği yapmayı reddeden erkek ve kadınlar kara listedeki kişi sayısını 212'ye çıkarmıştı. Kara listedeki oyunculara ya da stüdyo çalışanlarına hiçbir stüdyo iş vermeyecekti. Birçoğu işsiz kalmıştı. Film endüstrisinden atılanların sadece %10 tekrar orada çalışabildi. Ancak, meslekdaşlarını ihbar eden birkaç kişi bu felaketten paçayı kurtardı. "İsimleri verilen" 110 erkek ve kadından elli sekizi 1951 baharında Amerikan Karşıtı Faaliyetleri İzleme Komitesi'nin huzuruna çağırıldı.[19]

Her şey bittiğinde McCartycilik ABD Solu'nun büyük bir kısmını yok etmişti. Komünist hareket bertaraf edilmişti. Partinin kendisi kaldı ama gruplardakilerin ve grupların çevresindekilerin çoğu sırra kadem bastı. Kızıl Korku, 1930'ların ve 1940'ların reformlarına teşvik etmiş olan işçi sendikalarını, siyasi örgütleri ve kültürel dernekleri parçaladı. Sivil haklar ve antinükleer hareketler hariç, sol kanat muhalefet ve ilerici reform on yılı aşkın bir süre boyunca pasif kalacak ancak 1960'larda yeni bir güç ve yeni girişimlerle yeniden ortaya çıkacaktı. Buna rağmen, işçi hareketi asla toparlanamayacak, Amerikalı işçileri birçok açıdan Avrupalı emsallerinden daha güçsüz ve parasız bırakacaktı.[20]

Afrikalı-Amerikalı sivil haklar hareketi de zarar gördü. Dönemin yoğun antiradikal baskısı altında kuruluşlar, bazıları uzun süre ırksal adalet mücadelesinde

1947'de bildikleri radikalleri söylemeyi reddettikleri için Kongre'ye saygısızlık etmekle suçlanan ve ardından film sektöründen ihraç edilen Hollywood Onu'nun dokuzu.

öncü olmuş solcu üyelerini kovdu. 1948 yılında Renkli İnsanların İlerlemesi İçin Ulusal Derneği (NAACP) sivil haklar öncüsü W.E.B. Du Bois'ı Henry Wallace'ın başkanlık kampanyasını aktif bir şekilde desteklediği ve Birleşmiş Milletler'e Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ırkçılığa bir çözüm bulmaları çağrısında bulunduğu için sınırdışı edecek kadar ileri gitti. Paul Robeson da aynı şekilde kenara itildi. McCarthy saldırılarıyla safdışı bırakılan sol-kanat kuruluşların çoğu sınıf temelli eşitsizlik sorunlarını ve ABD dış politikasını ülkedeki ırkçılığa bağlayanlardı. Komünist tacizi sivil haklar örgütleri ve sendikalar arasındaki ittifakları da dağıtarak sendikalar açısından ırksal eşitlik taleplerini azalttı, sivil haklar örgütlerini de ücretler ve işyeri hakları mücadelelerinden soyutladı. McCarthycilik'in ardından, hareketin en etkili liderleri eski geniş tabanlı gündemleri değiştirerek daha sınırlı yasal reformlar gerçekleştirmeye odaklandı ve derin yapısal ekonomi reformlarından ya da yurtdışında emperyalizmin yıkımına yönelik saldırı hamlesinden vazgeçti. Ama şunu hatırlatmakta fayda var, bu dönemde Afrikalı Amerikalılar nükleer silahlanma yarışını durdurma çabalarında öncü bir rol oynadı ve nükleer savaşın tehlikelerini Amerikalılara hiçbir zaman unutturmadı.[21]

Yirminci yüzyıl ortası siyasi baskı belâsının tek kurbanları sosyal, ekonomik ve ırksal adalete yönelik çalışan radikaller ve hareketler değildi. Kızıl Korku beraberinde bir "Lavanta Korkusu" da getirdi. Bu program kapsamında da federal hükümetteki eşcnseller tasfiye ediliyordu. Ulusal güvenlik – görünürde "cinsel sapıkların" dıştaki ve içteki huzur bozucuların şantaj hedefi olmaya özellikle müsait olmasından dolayı - kisvesi altında devlet kurumları gey ve lezbiyenleri ya kovdu ya da istifaya zorladı. Tarihçi David Johnson, Soğuk Savaş'ın başında beş bin kadar federal çalışanın işini kaybetmiş olabileceğini tahmin ediyor. 1953 yılında Devlet Müsteşarı

Kızıl Korku deyince ilk akla gelen isim Joseph McCarthy olsa da, gerçek gücü icra eden FBI başkanı J. Edgar Hoover'dı. 1960'a kadar FBI 430.000'den fazla kişi ve grup için soruşturma başlatmıştı. Hoover, anti-komünist histerisini körüklemek için basındaki bağlantılarını da kullandı.

Donald B. Lourie bir kongre komitesine sadece kendi departımanında eşcinsellerin işten atılma oranının "her gün bir kişi" ortalamasına ulaştığını söyledi. Bunlar Lavanta Korkusu'yla kaybedilen işler için açıklanan rakamlar. Sözümona çalışanı utandırmamak için işten atılma nedenleri bazen bildirilmiyordu. Cinsel eğilimleri ortaya çıkarılmadan istifa etmeyi seçenler de oldu. Ayrıca, federal iş başvurusunda bulunan binlerce kişi de cinsel eğilimleri nedeniyle işe alınmadı. Tıpkı Kızıl Korku gibi, eşcinsel karşıtı tasfiye özel sektöre de sıçradı. Bazı işletmeler gey ve lezbiyen gibi "istenmeyenleri" ortaya çıkarmak için profesyonel dedektifler bile tuttu.[22]

O yıllarda FBI bir dizi farklı işle meşguldü. Basındaki "varlıklarına", Walter Winchell, Drew Pearson, Westbrook Pegler, Fulton Lewis, Jr., ve Birleşmiş Basın ile *Chicago Tribune*'ün Washington bürosu şefleri gibilere bilgi sızdırarak Anti-komünist histerisini körükledi. İşverenleri çalışanlarının siyasi eğilimleri konusunda uyarma programı yüzlerce kişiyi işinden etti. Muhalif fikirli vatandaşlar büyük ölçekte gözetime tabi tutuldu. 1960'a kadar FBI 430.000'den fazla kişi ve grup için soruşturma başlatmıştı. 1954'te büyük risk olarak dikate alınan, ağırlıklı olarak Komünist Parti üyeleri 26.000 kişi Hoover'ın Güvenlik Endeksi'ne işlendi. Bu endeks, acil bir durumda gözaltına alınacak kişileri kolayca belirlemek içindi. 1956'da da FBI Karşı Casusluk ya da COINTELPRO Programı'nı başlattı. Bu, tamamen yasal ve anayasaya koruması altında faaliyetlerle uğraşan sol kanat kuruluşları dağıtmak için tasarlanmış kirli hileleri olan bir plandı.[23]

24 Haziran 1950'de Kuzey Kore Güney Kore'yi işgal edince Soğuk Savaş birdenbire kızıştı. Japonya, Çin ve Sovyetler Birliği arasında yer alan Kore, ezelden beri bu üç Asyalı güç arasında ihtilaf konusu olmuştu. Japonya, Kore'yi işgal etmiş ve 1910'dan 1945'e kadar yönetmişti. 1945'te Kore iki bölgeye bölünmüş ve kuzeyi Sovyet, güneyi de ABD bölgesi olmuştu. Nagazaki'nin bombalandığı günün ertesinde Albay Dean Rusk'un alelacele hazırladığı anlaşma, birleşme ve bağımsızlık yeniden sağlanana kadar geçici bir anlaşma gibiydi. Kuzeyde, Sovyetler, savaş sırasında Mançurya'da Japonlara karşı gerilla güçlerine öncülük etmiş olan General Kim Il Sung'u destekliyordu; Amerikalılar güneyde Syngman Rhee'den yanaydı. Sınırda sık sık çatışmalar oluyordu. Genelkurmay Kore'de, Sovyetler Birliği ve Çin sınırında küçük bir stratejik öneme sahip bir yer, bir savaşa çekilmeye karşı defalarca uyarmış ve ABD'nin savunma sahasından çıkarılmasını önermişti. Acheson da Ocak 1950'de önemli bir konuşmada Kore'yi hariç tuttu ve bazı eleştirmenlerin bile bile saldırıya davetiye çıkardığını iddia etmesine neden oldu.

Sovyetler, Amerika Birleşik Devletleri'nin Japonya'yı ekonomik ve askeri açıdan güçlendirmesini, Japon topraklarında asker konuşlandırmasını ve Sovyet devletini

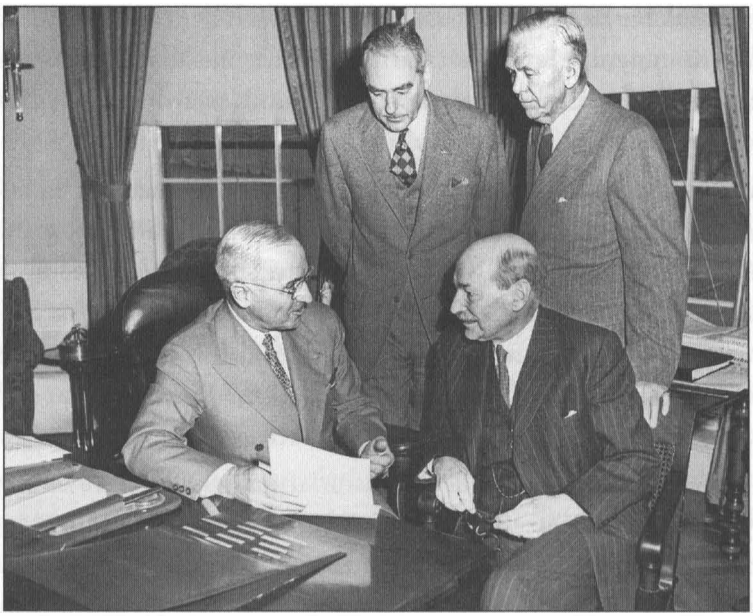
saf dışı bırakarak bir barış antlaşması yapmaya doğru ilerlemesini için için öfkelenerek izledi. Komutanlar Sovyetleri barış antlaşmasının dışında tutmanın Japonya'da bir Sovyet saldırısına yol açabileceği konusunda uyardılar. Sovyetler, Japonya yerine Kore'yi vurdu.

Rhee'nin baskıcı politikaları ve ekonomiyle ilgili büyük hataları onu Güney Kore'de istenmeyen biri haline getirdi. 1950'de ABD baskısı altında, seçimlerin yapılmasına izin verdi. Kamuoyu yoklamaları destekçilerini hezimete uğrattı. Rhee, darbeye rağmen, gelecek aylarda Kore'yi kendi komutası altında askeri olarak birleştirme planları yapmaya devam etti. Kim de yeniden birleşmeden bahsediyordu ama komünist bir hükümetin kontrolü altında. Rhee'nin seçim başarısızlığı ve genel olarak istenmemesi Kim'e beklediği fırsatı verdi.[24]

Stalin, 1950'de Kuzey Kore liderinin ısrarlarına uyarak Kim'e Güney'e saldırması için yeşil ışık yaktı. Kuzey'de bir Güney Kore saldırısının yakın olduğuna inanan Stalin, önce hareket etmeye karar verdi. Yeni bir güven patlaması yaşıyordu. Artık atom bombası vardı ve Mao ile de resmi bir ittifak yapmıştı. Kim, kısa sürede zafer kazanma sözü verdi.

Truman Kuzey Kore işgalini Missouri'de öğrendi. Hemen saldırının yeni bir komünist saldırganlığı ortamını temsil ettiği sonucuna vararak, Amerika Birleşik Devletleri'nin askeri olarak karşılık vermesi gerektiğine karar verdi. *New York Times* Truman'ı ya kararlı bir şekilde hareket etmesi ya da "dünyanın yarısını kaybetmeyi" göze alması konusunda uyardı.[25] Kararlı davranmak, Truman'ı Çin'i kaybetmekle suçlayan Cumhuriyetçileri de susturacaktı. Hiç vakit kaybetmeden BM Güvenlik Konseyi'ne bir çözüm kabul ettirdi. Sovyetler, Komünist Çin meclisinde üyelik hakkı isteğinin reddedilmesi yüzünden BM Güvenlik Konseyi'ni boykot ediyordu. Truman, on binlerce asker görevlendirilmesine karşın, müdahalenin "savaş" olarak adlandırılmasını istemiyordu. Bir gazetecinin "buna Birleşmiş Milletler'e bağlı bir polislik görevi diyebilir miyiz?" diye sorması üzerine bu polislik görevi fikrini benimsedi.[26] Sözde BM girişimi olmasına rağmen, kara kuvvetlerinin yarısını, donanma ve hava kuvvetlerinin de neredeyse tamamını Amerika Birleşik Devletleri sağlıyordu. Geri kalan diğer kara kuvvetlerinin çoğu da Güney Korelydi. Truman kongrenin yetkisini saptırarak gelecekteki müdahaleler için de zemin hazırladı.

John Foster Dulles, saldırıdan bir ay önce yazdığı özel bir notta ABD'nin azalan stratejik konumuna karamsar bakıyordu: "Japonya'daki durum savunulamaz hale gelebilir ve muhtemelen aynı şey Filipinler için de geçerli. Büyük miktarda doğal kaynakları olan Endonezya kaybedilebilir ve Orta Doğu'nun petrolü de tehlikeye girer. İnsanlar Komünizmin geleceğin dalgası olduğunu öğrenince bu yerlerin

[Soldan sağa]: Truman, Dışişleri Bakanı Dean Acheson, İngiltere Başbakanı Clement Attlee ve Savunma Bakanı George Marshall ile Kore krizini görüşüyor.

hiçbiri tutucu zemin vermez." Bunun yanında bir umut ışığı da sundu: "Sonucu şüpheli bir noktada hemen kendimize güvenimizi ve kararlığımızı gösteren etkileyici ve güçlü bir duruş sergilersek bu felâketler zinciri muhtemelen önlenebilir. Galiba bu felâketlerin önüne geçmenin başka bir yolu da yok."[27]

Amerika Birleşik Devletleri Kore'de öyle bir duruş sergileyecekti. Truman, kongre liderlerine şöyle dedi: "Kore'nin yıkılmasına izin verirsek, Sovyetler durmayacak ve Asya'yı parça parça yutmaya devam edecek. Asya'yı ele geçirmelerine izin verirsek, Yakın Doğu da yıkılacak ve Avrupa'ya ne olacağını söylemeye bile gerek yok. Bu nedenle, güçlerimize Kore'yi desteklemelerini emrettim. Aynı şekilde Hindiçin, Filipinler ve Formosa'da da bir cephe hattı açmamız gerekiyor."[28]

Truman, özellikle İran'a bir Sovyet akınından korkuyordu. 26 Haziran'da Kore için "Uzak Doğu'nun Yunanistanı," dedi. Bir dünya küresi çevirip İran'ı göstererek gazetecilere şöyle konuştu: "Dikkatli olmazsak huzursuzluk çıkaracakları yer burası... Şimdi yeterince güçlü olursak, üç yıl önce Yunanistan'da yaptığımız gibi karşılarında yılmazsak, bir sonraki adımı atamazlar. Ama beklemede kalırsak İran'a girerler ve tüm Orta Doğu'yu ele geçirirler."[29]

Çin'de komünist zafer Kore'nin önemini artırmıştı. Çin pazarını kaybeden Japonya artık Kore ve Güneydoğu Asya'ya bel bağlıyordu. Ama burada da durumlar

istikrarlı değildi. Vietnam'da Ho Chi Minh'in komünist liderliğindeki güçleri Fransız egemenliğine meydan okuyordu. Güçlü bir isyancı hareket Filipinler'de iktidar için rekabet ediyordu. Malaya'daki İngiliz sömürge çıkarları tehdit altındaydı. Acheson açıklama yaptı: "Washington'da ABD'nin Uzakdoğu'da çok sağlam bir tutum benimsemek zorunda olduğu karara bağlandı. Özellikle de birçok Batı Avrupa ülkesinin hükümetleri Birleşik Devletler'in hareket edip etmeyeceğini görmek için panik halinde beklemesinden dolayı."[30]

100.000'den fazla Sovyet eğitimli ve donanımlı Kuzey Kore askeri, Busan'da sıkıştırdığı ABD ve Güney Kore kuvvetlerini mahvetti. MacArthur saldırının yakın olduğuna dair CIA'in uyarılarına kulak asmamış, diğer işaretleri de görmezden gelmişti.

Yenilgiyle karşı karşıya kalan MacArthur 38. Paraleli geçip Kuzey Kore'yi özgürleştirmeyi talep etti ve bu isteği için izin aldı. Eylül ayında 17.000 adamla Incheon'a sürpriz bir amfibik çıkartma yaptı. Truman, MacArthur'un "kusursuz manevrasını" övdü ve Kore seferberliğini "ordu tarihinde birkaç operasyonla" rekabet eden bir mücadele olarak nitelendirdi.[31] Truman huysuz MacArthur'un huyuna gitmek için elinden geleni yapıyordu. Cumhuriyetçiler, Truman'ın ABD askerlerini sınıra bir "taviz verme işareti" olarak göndermede tereddüt edebileceğine dair hiçbir imayı kaçırmıyordu.

General Douglas MacArhur, Truman'ın "kusursuz bir manevra" diye övdüğü, ABD'nin Eylül 1950'de Incheon'a yaptığı sürpriz amfibik çıkartma sırasında.

MacArthur Truman'a Çin'in savaşa girmeyeceği konusunda güvence verdi ama Çin sınırına doğru ilerlerken sadece Koreli askerleri kullanmayı kabul etti. Acheson da Çin müdahalesi olasılığını "katıksız delilik" gibi görüyordu.[32] MacArthur mücadelenin Şükran Günü'ne kadar bitmesinden ve askerleri Noel'e kadarçekmekten bile söz etti. Çin Dışişleri Bakanı Zhou Enlay'ın Amerika Birleşik Devletleri kuzeydeki ilerleyişinde devam ettiği takdirde Çin savaşa gireceğine dair tekrarladığı uyarılara aldırmadı. Çin, ABD öncülüğündeki savaşın kendilerini BM'de tanımamak için yapılmasına ve ABD'nin Formosa'yı Yedinci Filo ile savunma kararına da öfkeliydi. Mao asker göndermek istedi ama Çin Politbüro'su ayrı kalmayı sürdürdü. Stalin cesaret verdi. Mao'yu Sovyetler ve Çin'in, bilhassa da şimdi, Almanya ve Japonya henüz yeniden silahlandırılmamışken, ABD, İngiltere ve onların Avrupalı müttefiklerinden daha güçlü olduğuna inandırdı. Stalin daha önce Kim'e şöyle demişti: "Savaş, Birleşik Devletler'in Avrupa, Balkanlar, Ortadoğu ve özellikle de NATO'nun kuruluşu sırasında gösterdiği kibirli tavra karşılık vermenin bir yoludur."[33]

MacArthur sadece Koreli askerkeri kullanacağına dair verdiği sözü gamsızca çiğnedi ve hava kuvvetlerine Çin sınırına yakın yerleri bombalamalarını emretti. Genelkurmay sınırın beş kilometre yakınını bombalamamasını söyleyince MacArthur şu yanıtı verdi: "Zorla kabul ettirdiğiniz kısıtlamaların neden olacağı felâketin fiziksel ve psikolojik sonucunu tekrar tekrar vurgulayamam."[34]

Çin kuvvetleri 25 Ekim'de Unsan'da BM askerlerine saldırdı. 8 Kasım'da Genelkurmay MacArthur'a telgraf çekerek hedefinin yeniden düşünülmesi gerekebileceğini söyledi. MacArthur, İngilizlerden, Fransızlardan ve birçok Amerikalıdan 38. Paralelde durulması için gelen baskının "Münih'te gerekli adımları atmadaki tarihsel önceliğini," bulduğu cevabını verdi. "Kuzey Kore'nin herhangi bir bölümünü Çin komünstlerinin saldırısına bırakmak özgür dünyanın son zamanlardaki en büyük yenilgisi olacaktır," diye atıp tuttu.[35]

Truman ve Genelkurmay MacArthur'un taleplerine razı oldular. MacArthur, 24 Kasım'da, savaşı sona erdireceğine inandığı büyük bir saldırı başlattı. Ama birdenbire Yalu Nehri'nden karşıya akan yüzbinlerce Çin askeri ABD ve Müttefik askerleri geri püskürttü. Aksilik yıkıcı oldu. MacArthur, "tamamen yeni bir savaşla karşı karşıyayız," diye resmen bildirdi.[36] Acheson Kongre'ye Amerika Birleşik Devletleri'nin III.Dünya Savaşı'nın eşiğinde olduğunu söyledi. Truman da aynı fikirdeydi. "III. Dünya Savaşı geldi," diye yazmıştı günlüğüne. General Omar Bradley yaşananları "Birleşik Devletler tarihinin en büyük askeri felâketi" olarak adlandırdı.[37] *Times*, "Amerika'nın bugüne kadar aldığı en büyük yenilgi," dedi.[38]

Çin'in BM Güvenlik Konseyi sözcüsü bölgede kurtuluş hareketlerinin yeniden canlandığını müjdeledi: "Amerikan emperyalist saldırganların vahşetine ve zulmüne, Japon halkının sert mücadelesine, Vietnam'ın zaferle ilerleyen insanlarına, kahramanca direnen Kore halkına, silahlarını hiç bırakmayan Filipin halkına ve Doğu'nun ezilen tüm ülkelerine ve insanlarına bakmadan kesinlikle yakın dayanışma içinde birleşecek... Ulusal bağımsızlık mücadelelerinde nhai zaferi kazanmak için azimle savaşacaklar."[39] İngiliz hükümeti savaşın bir an önce sona ermesinden yanaydı. *Chicago Tribune*'ün yazdığına göre, "kontrolsüz tepki yüzünden gereksiz bir savaş," olduğuna inanıyordu.[40] Fakat ABD liderleri önce Kuzey Kore'yi yakıp yıkmaya karar verdi.

Savaşın başında MacArthur ve diğerleri muharebe operasyonlarını desteklemek için atom bombası kullanmayı savunmuşlardı. "Burada altı aylık bir toparlanma süreci gerektirecek bir engelleme darbesi vurmak için atom bombası kullanılmasını çok gerekli görüyorum. B-29 gücümü pohpohlayın," diye coştu MacArthur. General Charles Bolte, ABD cephaneliğinden on ila yirmi atom bombası tasarruf edilebileceğini düşünüyordu. Temmuz ayında Truman Büyük Britanya ve Guam'a nükleer yapılandırmış bombardıman uçakları gönderdi. Ancak, Genelkurmay, çoğu Kore şehrinin küçüklüğü göz önünde tutulursa, geleneksel bombalamanın yeterli olacağına karar verdi. Ayrıca böyle eylemler için Sovyet missilemesi ve kamu tepkisi endişelerini de dile getirdiler. Ama şimdi, Çin'in savaşa dahil olmasının ardından Amerika Birleşik Devletleri her şeyi göze almıştı ve Çin daha uygun hedefler sunuyordu.[41] Truman 1950 Kasım ayı sonunda tüm seçeneklerin, açıkçası atomik yıkımın da görüşüldüğünü bildirerek gazetecileri şok etti:

> Kore'deki saldırı başarılı olursa Asya ve Avrupa yoluyla bu yarımküreye de yayılmasını bekleyebiliriz. Kore'de kendi ulusal güvenliğimiz ve bekamız için savaşıyoruz...
>
> *Soru: Savaş atom bombası da gerektirecek mi?*
>
> Başkan: Sahip olduğumuz tüm silahları gerektirir.
>
> *Soru: Bu atom bombası kullanılmasının gerçekten düşünüldüğü anlamına mı geliyor?*
>
> Başkan: Kullanımı her zaman düşünülmüştür...
>
> *Soru: Sayın Başkan, bombanın kullanılmasıyla kastettiğiniz askeri hedefler mi, yoksa siviller mi?*
>
> Başkan: Bu, ordu yetkililerinin karar vereceği bir mesele... Silahların kullanımıyla ilgili sorumluluk, her zaman olduğu gibi, savaş alanındaki ordu komutanına aittir.[42]

Aynı gün Hava Kuvvetleri Generali George Stratemeyer, Stratejik Hava Komutanlığı komutanı General Hoyt Vandenberg'e atom bombası ehliyetli grupları Uzak Doğu'ya göndermesini emretti. LeMay saldırıları yönetmek için gönüllü oldu. Güney Karolina Temsilcisi Mendel Rivers fikrini belirtti: "Atom bombası kullanmak için bir zaman varsa, o da şimdidir."[43] Maine Senatörü Owen Brewster bombanın Çinlilere karşı kullanılmasını önerdi. Oklohama Temsilcisi Tom Steed "Kremlin'i" tercih ediyordu. Güney Karolina Temsilcisi Joseph Bryson için nereye atılacağı önemli değildi, yeter ki atılsındı: "Atom bombası dahil, bilinen her silah vakit varken hemen kullanılmalıdır."[44] Gelecekteki Demokrat başkan adayı Teksas Temsilcisi Lloyd Bentsen başkanın "Kuzey Kore askerlerinin komutanına ya bir hafta içinde 38. Paralelin gerisine çekilmelerini ya da bu bir haftayı Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetleri tarafından yapılacak atom saldırısına maruz kalacağı belirlenen listedeki Kuzey Kore şehirlerinden sivilleri tahliye etmek için değerlendirmeleri için uyarmasını" önerdi.[45]

Yapılan kamuoyu yoklaması, daha önceki anket sonuçlarının tersine, halkın atom bombası kullanımını %52 ila %38 oranında desteklediğini ortaya koydu. BM delegeleri böyle bir kullanımın Asya halkını "dehşete" düşüreceği uyarısında bulundu.[46] Attlee Atlantik ziyareti sonrasında Truman'a Avrupalıların da aynı korku içinde olduğunu bildirdi. Bunun üzerine Truman bir grup kongre üyesine gerçek suçlu Kremlin'ken Moskova'nın süretlerini vurmanın yanlış olacağını ancak atom bombasını Sovyetler Birliği'ne karşı kullanmanın da Londra, Berlin ve Paris'e karşı missilemeye neden olacağını söyledi.

9 Aralık 1950 tarihinde MacArthur istediği zamanda atom bombası kullanma yetkisi istedi. 24 Aralık günü yirmi altı hedef belirlediği bir liste sundu. Ayrıca dört bomba işgal güçlerine atmak için, dört tane de "düşman hava gücünün kritik konsantrasyonları" için talep etti. "Mançurya yakasının karşı tarafına" otuz ila elli arasında atom bombası atmanın savaşı on gün içinde kazanacak "bir radyoaktif kobalt şeridi" oluşturacağını hesaplıyordu. Ama bu sadece kısa süredeki sonuçtu. Radyoaktif kobalt şerit "Japon Denizi'nden Sarı Deniz'e kadar" yayılacaktı. Bu nedenle, "Kuzey'in Kore topraklarını işgal etmesi en az 60 yıl mümkün olmayacak," diye düşünüyordu.[47]

MacArthur atom Kıyameti hayalleri kurarken diğerleri, Kore fyaskosu nedeniyle sarsılan ABD'nin uluslararası prestijine üzülüyordu. Avrupa, Asya ve Orta Doğu başkentlerindeki New York Times muhabirleri "Birleşik Devletler'e güven kaybından" söz ediyordu. Fransa'da "Amerikan prestijindeki azalma felâketten farksızdı." ABD "prestijinin dibe vurduğu" Hindistan'da birçok kişi "Asyalıların Batılıları bozguna

uğratmasına gizli gizli seviniyor."[48] Bazıları Amerikan güçlerinin Çin karşısında ne kadar yetersiz kaldığını hesaba katarak, ABD'nin bir Avrupa Sovyet işgalini durdurabileceğinden şüphe ediyordu.

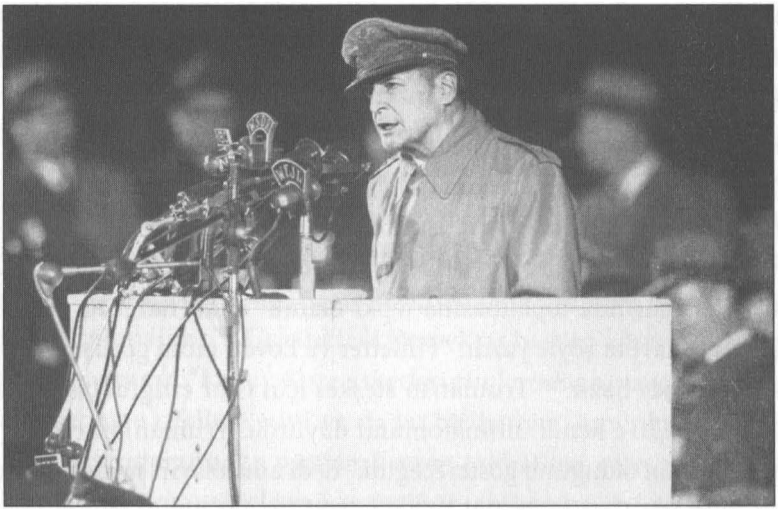
Amerikalı ve Güney Koreli askerlerin ölü sayısındaki hızlı artışla birlikte MacArthur Tokyo'dan yaptığı açıklamalarla askeri fiyaskosu için başkalarını suçlamaya ve Çin ile topyekün savaş için ısrar etmeye başladı. 10 Mart 1951'de MacArthur, Sovyetlerin Kore ve Mançurya'da hava güçlerini desteklemesine, Çinli güçleri Kore sınırı yakınlarında toplamasına tepki olarak "atom harekâtı yetkisi" istedi. Vandenberg 14 Mart'ta şöyle yazdı: "Finletter ve Lovett atom görüşmeleri için uyarıldı. İnanın her şey hazır."[49] Truman'ın ateşkes için ısrar ettiğini bilen MacArthur 24 Mart 1951'de Çin'e kendi ültimatomunu duyurdu. Truman öfkelendi: "O fırlamaya patronun kim olduğunu göstereceğim," dedi ama olayın savuşturulmasına ses çıkarmadı.[50] Ancak, Cumhuriyetçi Kongre üyesi Joe Martin MacArthur'un yazmış olduğu bir mektubu tüm Kongre'ye okuyunca Genelkurmay oybirliğiyle MacArthur'un yetkisinin azaltılmasını önerdi. MacArthur mektubunda şöyle yazmıştı: "Eğer bu savaşta Asya'daki komünizme yenilirsek Avrupa'nın çöküşü kaçınılmazdır."[51] 11 Nisan'da Beyaz Saray MacArthur'un görevinden alındığını bildirdi.

MacArthur'un atom silahlarını kullanmaya hevesli oluşu bu kararda bir faktör değildi. Daha bir hafta önce Genelkurmay Çin'in yeni bir askeri birlik göndermesi halinde Mançurya üslerine atom saldırıları yapılmasını emretmişti. 6 Nisan'da Truman bu emri onayladı ve Atom Enerjisi Komisyonu'ndan Guam ve Okinawa'da askeri vesayete dokuz atom silahı aktarılması izni verdi.[52]

MacArthur'un görevden alınması, popülaritesi %30'un altında kalan Truman'ın felâketi oldu. "Tutulmayan bir adamın daha çok tutulan bir adamı kovması nadiren olmuştur," diye yazdı *Times*.

Meclis'teki ve Senato'daki Cumhuriyetçi liderler suçlamayı görüşmek üzere bir araya geldi. Senatör William Jenner yönetimi ihanetle suçladı: "Bugün bu ülke Sovyetler Birliği'nin ajanları tarafından yönetilen gizli bir iç zümrenin elindedir. Tek seçeneğimiz Başkan Truman'ı görevden etmektir."[53] Joseph McCarthy de MacArthur'u kovduğu için "aşağılık herifin" görevden alınmasını istiyordu ve Truman'ın bu kararı verdiği sırada kesin "viski ve likör" sarhoşu olduğunu söyledi. Truman'ı "batı medeniyetinin ölüm fermanını imzalamakla" suçladı.[54]

Halk, MacArthur'dan yanaydı. Bir New York'ta bir geçit töreninde yedi buçuk milyon seyirci tarafından alkışlandı. Washington, Boston, San Francisco ve Chicago'da kahraman gibi karşılandı. MacArthur Kongre'nin ortak oturumu karşısında savaş tutumunu coşkuyla savundu ve son vedasını etti:

General Douglas MacArthur, Truman tarafından görevinden alındıktan sonra 1951 veda gezisi sırasında Chicago'da Soldier Field stadında.

> Benim bir savaş çığırtkanı olduğum söylenmiştir. Bir iddia gerçekten ancak bu kadar uzak olabilir. Ben savaşı onu yaşayan birkaç kişi kadar biliyorum ve benim için savaştan daha korkunç bir şey yok. Hem dost hem de düşman üzerindeki yıkıcılığı uluslararası anlaşmazlıkların çözümünde bir araç olarak işe yaramadığı için çok uzun zaman savaşın tamamen kaldırılmasını savundum. Ben Kara Harp Okulu'nda yemin ettiğimden beri dünya durmadan döndü ama o günün en popüler kışla türkülerinden birinin nakaratını hâlâ hatırlıyorum: "Eski askerler asla ölmez; sadece unutulur." Tıpkı o türküdeki eski bir asker gibi şimdi ben de askerlik kariyerimi bitiriyor ve yavaş yavaş unutuluyorum. Görevini Tanrı'nın kendisine o görevi gösterdiği gibi yapmaya çalışmış eski bir asker olarak. Hoşça kalın.[55]

MacArthur'un veda konuşması ulusal radyoda naklen yayımlandı. Missourili Kongre üyesi Dewey Short sevgi gösterisini abarttı: "Tanrı'nın bir parçasını dünya gözüyle gördük ve Tanrı'nın sesini duyduk."[56] Oysa Truman "birkaç saçma sapan söze bir grup karı gibi ağlayan lanet aptal kongre üyelerini" azarladı.[57]

MacArthur'un "Eski Askerler Asla Ölmez" türküsü örneği popüler müzik çılgınlığına sebep oldu. Türkünün telif hakkına sahip olan Remick Music Corporation'da bir yönetici tepkiyi "deprem" olarak nitelendirdi ve ciltlenmiş notaların elli bin kopyasının yayımlanmasını söyledi. Gene Autry, türküyü Columbia Records için yorumlamak üzere stüdyoya koştu. Albümü bir günde yirmi beş bin sattı. Decca Records çabucak iki uyarlama birden piyasaya sürdü. Biri Red Foley'in, diğeri Herb Jeffries yorumuyla. RCA Victor da aynı türkü için Vaughn Monroe'ye albüm çıkarttı.

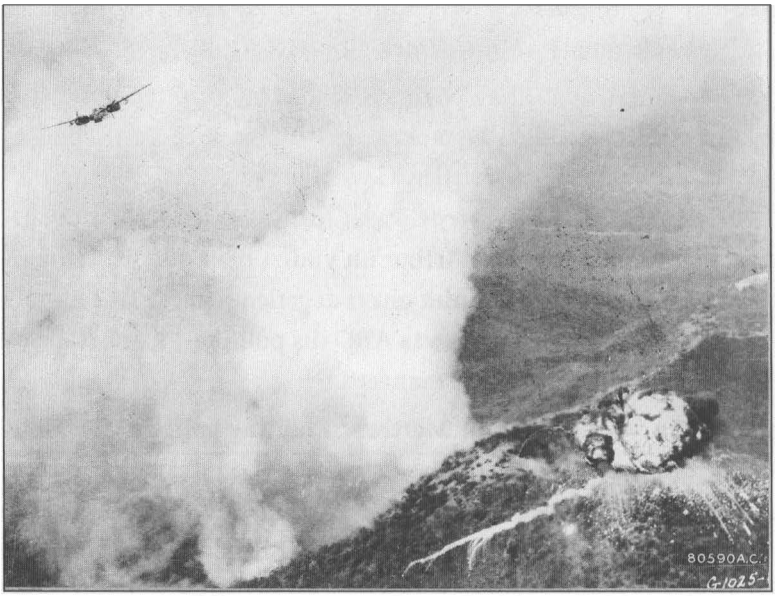
Capitol Records Jimmy Wakely'ye albüm yaptı. Bing Grosby eski kışla türküsünü yaptığı radyo programında canlı seslendirdi. Columbia ve RCA Victor'ın MacArthur'un konuşması kayıtları peynir ekmek gibi satılıyordu.

Kongre oturumlarında iki ay boyunca MacArthur'un kovulması ve Asya politikası görüşüldü. Kongre'deki Demokratlar ve yüksek rütbeli subaylar MacArthur'un iddialarını delillerle reddettiler. General Bradley, MacArthur'un Çin'le savaş için "yanlış zamanda, yanlış yerde, yanlış düşmanla yanlış bir savaş," dediğini kabul etmedi. Bundan sonra, MacArthur'un yıldızı hızla söndü. Truman popülerliğini asla geri kazanamadı. Başkanlık onayı değerlendirmesi %22'lik rekor bir düşüş yaptı. Acheson şöyle demişti: "Savaş ABD dış politikası için hesap edilemez bir yenilgi oldu ve Truman yönetimini mahvetti."[58]

MacArthur'un yerine General Matthew Ridgway getirilmişti. Yeni komutan Mayıs 1951'de otuz sekiz atom bombası istedi. Ama o yılın baharında ve yazında, Stalin'in de yardımıyla Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve iki Kore ülkesi iki yıl süren müzakerelere başladı. Bu iki yıl boyunca ABD hava savaşı hız kesmeden devam etti, beş yıl önce Japonya'da yaptığı gibi sayısız yangın bombası attı. Bu kez seçilen bomba napalmdı. *New York Times* muhabiri George Barrett, napalm saldırısının Anyang şehrinin kuzeyindeki iki yüz kişilik bir mezradaki etkisini anlattı. Yaşananları "modern savaşın bütünlüğüne ürkütücü bir övgü" diye tarif etti:

> Napalm atılınca köyün sakinleri ve tarlalardaki insanlar oldukları yerde, o sırada bulundukları halde öldüler: Bisikletine binmek üzere olan bir adam, bir yetimhanede oynayan kızlı erkekli ell çocuk, elinde Sears-Roebuck katalogundan yırtılmış, "büyüleyici yatak kılıfı, mercan kırmızısı" 2.98$, 3,811,294 posta ile sipariş numarası boyanmış bir sayfa tutan garip bir şekilde ifadesiz bir ev hanımı.[59]

Kuzey Kore'nin neredeyse tüm büyük şehirleri yerle bir edildi. Hayatta kalan insanlar mağaralara sığındı. Güney Koreliler biraz daha iyi durumda sayılırdı. İngiliz silahlı kuvvetlerinin yıllık raporunda 1951 yılı için şöyle deniyordu: "Savaş Güney Korelilere aldırmaksızın devam etti. Ve talihsiz ülkeleri özgürleştirilmesi gereken bir ülkeden çok bir savaş alanı kabul edildi. Bunun bir sonucu olarak, mücadele oldukça acımasızdı ve Güney Kore'nin artık bir ülke olarak var olmadığını söylemek abartı olmaz. Kentleri tahrip edildi, geçim kaynaklarının çoğunun kökü kurutuldu ve halkı yardım derneklerine bağlı yaşayan asık suratlı insanlara dönüştürüldü. Ne yazık ki, Kuzey Koreliler de 38. Paralelin kuzeyindeki kuzenleri gibi bir "pislik" olarak görüldü."[60] Kayıplarla ilgili çok farklı tahminler var ama 30 milyonluk toplam nüfustan yaklaşık 3-4 milyon Koreli, bir milyondan fazla Çinli ve 37.000 Amerikalı öldü.

Kuzey Kore'ye naplam bombası atan bir ABD uçağı. 1951 yılı baharında başlayan barış görüşmelerinden sonra bile ABD hava savaşı, napalm bombası silahıyla hız kesmeden devam etti. Kuzey Kore'nin neredeyse tüm büyük şehirleri yerle bir edildi.

Seul'da enkazların arasında işe yarar bir şeyler bulmaya çalışan kadınlar ve çocuklar. Savaş sırasında 30 milyonluk toplam nüfustan yaklaşık 3-4 milyon Koreli, bir milyondan fazla Çinli ve 54.000 Amerikalı öldü.

Şubat 1951 itibariyle, savaşı desteklemeye devam eden Amerikalılar sadece %39'du. Savaş, bir çıkmazla sona erdi. Amerikalılar, güçlü modern ordularının Koreli ve Çinli köylülerin kötü donanımlı ordusunu yenememiş olmasına hayret ediyorlardı.

LeMay, orduya sınırlama getirilmesine karşıydı, savaş başladığında da bunu hatırlattı:

> Pentagon'a kapının altından atılıveren bir not misali gizlice haber yolladık. "Bakın, oraya gidelim... Ve Kuzey Kore'nin en büyük beş şehrini yakıp kül edelim. O kadar güçlü değiller, savaşı bitirmek zorunda kalırlar," dedik. Aldığımız cevap dört-beş kişinin haykırışı oldu. "Bir sürü sivili öldüreceksiniz" ve "Çok korkun." Oysa üç yıl kadar bir süre içinde... Hem Kuzey Kore'de hem de Güney Kore'de bütün kentleri ateşe verdik... Yani, bu üç yıllık bir süre için kabul edilebilir bir şey ama buna bir son vermek için birkaç kişiyi öldürmek... Çok kişi bunu sineye çekemez.[61]

Asya'da hızla çözülme durumunda olan tek yer Kore'ydi. Amerika Birleşik Devletleri Hindiçin'de Fransız desteğini güçlendirmeye karar vermiş, Vietnam'da Fransız kuklası İmparator Bao Dai'ye 10 milyon dolar sağlamıştı. ABD'nin desteklediği başkan Manuel Roxas ve halefi Elpido Quirino'nun Hukbalahap isyanıyla mücadele ettikleri Filipinler'de de durum karışıktı. Roxas, savaş sırasında Japonlarla işbirliği yaptıktan sonra büyük toprak sahipleri ve Katolik Kilisesi'yle anlaşmaya vardı. Amerika Birleşik Devletleri Filipin ordusunu güçlendirdi ve Binbaşı Edward Lansdale önderliğinde, ABD hava kuvveti destekli başarılı bir kontrgerilla savaşına başladı. Stratejik Hizmetler Ofisi (OSS) ve CIA'de görevli gösterişli bir reklâm müdürü olan ve iki ünlü romanda ölümsüzleştirilen Lansdale, daha sonra Vietnam ve Küba'da da benzer kontrgerilla harekâtına öncülük edecek ama kesinlikle daha az başarı sağlayacaktı. Hatta Filipinler'de bile Hukbalahap isyanının bastırılmasında övgüyü hak eden Lansdale değil, toprak reformu yaparak köylüleri siyasal sisteme geri alan Başkan Ramon Magsaysay'dir.

Kore Savaşı ABD toplumunun çarpıcı biçimde yeniden askerileştirilmesine yol açtı. Truman MGK 68'i onayladı ve 1951 mali yıl için savunma bütçesi neredeyse dörde katlanarak, 13.5 milyar dolardan 48.2 milyar dolara çıkarıldı. Savaş başladıktan sonra altı ay içinde ABD savunma harcamaları 54 milyar dolara yükselerek ülke genelinde ve özellikle de Kaliforniya'da havacılık ve savunma sektörüne büyük bir ivme kazandırdı. Los Angeles'ta 160.000 kişi uçak üretiminde çalışıyordu ve ilçe sakinlerinin %55'i savunma ve havacılık sektöründeydi. San Diego'da üretimin neredeyse %80'nini savunma sektörü oluşturuyordu.[62] Üstün bir ABD komutanı

ve Avrupa'da konuşlu ABD skerleriyle NATO, tam teşekküllü bir askeri yapıya dönüştürülmüştü.

Almanya'yı yeniden silahlandırmaya ve Sovyet katılımını düşünmeden Japonya'yla bir barış anlaşması imzalamaya yönelik ABD kararları Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği arasındaki düşmanlığı artırarak yeni atanan Sovyetler Birliği ABD Büyükelçisi George Kennan'ın endişelenmesine neden oldu: "Politikalarımızı ve açıklamalarımızı aşırı askerileştirmekle Moskova'da savaş istediğimize dair bir inancın oluşmasına katkıda bulunduk."[63]

Amerikan yaşamının aşırı askerileştirilmesi göz önüne alındığında, ülkenin en üst düzeydeki ordu mensuplarından birinin başkan adayı olması çok yerindeydi. 1952 seçimleri Illinois Valisi Adlai Stevenson ve General Dwight Eisenhower mücadelesine sahne oldu. Eisenhower çalışma arkadaşı olarak komünist karşıtlığına karşı kirli işleri yürüten Kaliforniya Senatörü Richard Nixon'ı seçti. Seçim kampanyası sırasında Nixon Ike'nin kirli işlerini yaptı. "Dean Acheson'ın Komünist kontrolü altındaki alçak üniversitesinde doktora yapan, savaşa girmemek için taviz vermeye hazır, yatıştırıcı Adlai'yi" kötüledi.[64] Senatör Joseph McCarthy de benzer bir konuyla saldırarak, Demokratik adayları Alger Hiss'i kastederek "Alger" diye adlandırdı.[65] McCarthy özellikle Truman'ın dışişleri bakanı olarak görev yaptığı sırada Çin'i "kaybetmekle" suçladığı General George Marshall'a yüklendi. Eisenhower, McCarthy'nin memleketi Wisconsin eyaleti kampanyasında arkadaşını ve akıl hocasını böyle aşağılık saldırılara karşı savunmaya koyuldu. Fakat Eisenhower komünist karşıtı kışkırtıcıya meydan okumaktan vazgeçerek, Marshall'ı savunan bölümü konuşmasından korkakça çıkardı. Anlaşılan Kongre'deki 221 Cumhuriyetçi üyeden 185'inin Amerikan Karşıtı Faaliyetler Komitesi'ne atanma talebinde bulunduğundan haberdardı.[66]

Demokratik yozlaşmayı şiddetle eleştirmiş olan Eisenhower kampanyası, muhafazakâr işadamlarının Nixon'a gizlice 18.000$ verdiği haberiyle sarsılınca, Eylül ayında dibe vurdu. Eisenhower'ın danışmanlarının Nixon'ın ekarte edilmesi talebi kamuoyunda yankılandı. Nixon, adaylığını kurtarmak için son bir çabayla 55 milyon televizyon seyircisine meşhur "Dama konuşmasını" yaptı.

Biraz duygusallıkla durumu kurtardı. Ancak Eisenhower Nixon için bu huzursuzluğu bir süre daha devam ettirdi. Nixon'a Batı Virginia'da kendisiyle görüşmek istediğini söyledi. Nixon bir istifa mektubu yazdı ve bir yardımcısına şöyle dedi: "Daha ne istiyor? Onun için dizlerimin üzerine çökmeyeceğim." Ertesi gün Eisenhower havaalanında Nixon'la görüştü ve ona, "Benimlesin adamım," dedi.[67] Nixon, duygularını kontrol edemeyerek ağladı.

Eisenhower, otuz dokuz eyalette birinci gelerek seçimi kolyca kazandı. Ocak 1953'te göreve başladığında ABD-Sovyet ilişkileri son derece gergindi. Eisenhower ve yeni dışişleri bakanı John Foster Dulles kampanya sırasında bu gerginliği hafifletmek için çok az şey yapmış, Cumhuriyetçi "özgürleşme" için Demokratik "engelleme politikasının" ötesinde hareket etme çağrılarıyla Sovyet karşıtlığını körüklemişlerdi.

Oysa Eisenhower hep böyle ateşli bir komünist karşıtı olmamıştı. 1942'de Sovyetlere yardım için ikinci cephe açılması konusunda elinden geleni yapmıştı. Sovyet Mareşali Georgi Zhukov'la dostluğa dayalı bir ilişki kurmuştu. Savaştan sonra ABD-Sovyet dostluğunun devam edeceğine emindi. Stalin onu çok takdir ediyordu. ABD Büyükelçisi Averell Harriman'a şöyle demişti: "General Eisenhower sadece askeri başarılarından dolayı değil, insanlığı, arkadaşlığı, nezaketi ve açık sözlülüğü bakımından da büyük bir adamdır."[68] Ağustos 1945'te Moskova'yı ziyaret eden Eisenhower'ı Sovyet halkı bir kahraman gibi karşıladı. Kızıl Meydan'da Lenin'in mezarının üzerindeki platformdan resmi geçiti izleyen ilk yabancıydı. Daha sonra, Genelkurmay Başkanı olarak veda raporunda askeri güç ve ulusal güvenlikle ilgili uyduruk denklemi reddetti:

> Ulusal güvenlik militarizm ya da militarizme yönelik bir yaklaşım anlamına gelmez. Güvenlik mühimmat depolarının boyutları, silahaltındaki erkeklerin sayısı ya da yenilmez bir silahın tekeliyle ölçülemez. Bu Almanların ve Japonların güç fikriydi ama savaşta yanlış bir fikir olduğu kanıtlandı. Maddi güç göstergesi barış zamanında bile güvenilmezdir, çünkü silahlar eskiyor ve değersiz hale geliyor; kendilerine destek veren ülkelerin gücünü kullanırken kocaman ordular çürüyüp gidiyor; silah tekeli kısa süre içinde bozuldu.[69]

Görev yaptığı süre boyunca Soğuk Savaş'ı ve silahlanma yarışını bitirmek için Eisenhower'ın eline sayısız fırsat geçecekti. Dünyanın en güçlü ülkesinin belki de tarihin gördüğü en uzun süreyle gerilim dönemine sokmuştu. Bu sırada fırsatları kullanıp dünyayı farklı bir yola da sokabilirdi. Kremlin'den gelen rotayı değiştirmeye yönelik işaretleri değerlendirebilirdi. Fakat ideoloji, siyasi hesaplar, askerileştirilmiş bir ülkenin gerekleri ve kısıtlı hayal gücü nedeniyle Eisenhower, önüne çıkan fırsatları bir türlü değerlendiremedi. Sovyetler Birliği'yle bir savaşa, ki o dönemde böyle bir savaş neredeyse kaçınılmazdı, meydan vermediği için tebrikleri hak ediyor olsa da, dünyayı barışçıl bir yöne götüreceğine tarihin en büyük silahlanma yarışına sahne olan ve düşmanlığı körükleyen bir yola götürmüştür. Görevden ayrılırken dünyayı çok daha tehlikeli bir yer olarak bırakmıştır.

Eisenhower, Soğuk Savaş'ın seyrini tersine çevirmek için olağanüstü bir fırsat doğmasını uzun süre beklemek zorunda kalmadı. 5 Mart 1953'te, Eisenhower'ın başkanlığının birinci ayında, Josef Stalin öldü. Eisenhower'ın yakın danışmanlarından bazıları Moskova'daki kaotik durumdan yararlanıp "düşmanı korkutması" için ısrar ettiler. Ulusal Güvenlik Konseyi (NSC) "bu olayın psikolojik sömürüsü" çağrısında bulundu ve Eisenhower'ın psikolojik savaş danışmanı C.D. Jackson "genel bir politik savaş saldırısı" önerdi.[70] Ama yeni Sovyet liderleri Amerika Birleşik Devletleri'yle gerginliği hafifletmek için acele ederek, Çin'i ve Kuzey Kore'yi bir ateşkes antlaşmasında uzlaşmaya zorladı. 15 Mart'ta Georgi Malenkov, "Barışçıl yollarla çözümlenmeyecek hiçbir anlaşmazlık yok," dedi.[71] Yeni CIA direktörü Allen Dulles, Sovyet liderlerin "küresel savaş tehlikelerini azaltmayı" gerçekten istediğini bildirdi.[71] Sovyetler Birliği içinde özgürleşme yönünde ilk adımları atmışlardı bile. 1951'de ikinci kez başbakan seçilen Churchill, nükleer tehditten sakınmıştı. Washington'a Soğuk Savaş çatışmasını sona erdirmek için bu eşi benzeri görülmemiş fırsatı kaçırmamasını söyledi. Sovyet liderlerle bir zirve yapılması için ısrar etti.[73] Eisenhower'dan umutluydu. Altı hafta geçti. Sessizlik. Sonra Eisenhower sessizliğini bozarak güçlü bir barış konuşması yaptı:

> Yapılan her silah, suya indirilen her savaş gemisi, ateşlenen her roket aç bırakılan ve doyurulmayan, üşüyen ve giydirilmeyenlerden bir şeyler çalmak anlamına gelir. Bu dünya... Emekçilerinin terini, bilim adamlarının yeteneğini ve kendi çocuklarının umutlarını tüketiyor. Modern bir ağır bombardımanın maliyeti...30'dan fazla şehirde modern bir okuldur. Her biri 60.000 nüfusluk bir kente hizmet eden iki elektrik santralidir. Tam donanımlı iki güzel hastanedir. Yaklaşık 50km beton kaldırımdır. Tek bir savaş uçağını yarım milyon kile buğdayla ödüyoruz. Tek bir savaş gemisini 8.000'den fazla kişiyi barındırabilecek yeni evlerle ödüyoruz... Böyle bir yaşam şekli olamaz. Mantık kabul etmiyor. Savaş tehdidi bulutunun altındayken, insanlık bıçak sırtında ilerliyor.[74]

Eisenhower çarpıcı bir dönüş gibi görünen konuşmasında barış, silahsızlanma ve üçüncü dünya gelişimi için çağrıda bulundu. Ama aynı derecede gerekli durumlarda dünyanın huzursuz halinden dolayı Sovyetleri suçlayan bir ortadoks Soğuk Savaşçı olmayı sürdürdü.

New York Times Eisenhower'ın konuşması için "olağanüstü ve çok etkileyici," dedi.[75] *Washington Post* Truman'ın "kışkırtıcı sözlerini" "savaşçı hareketlerini" "silahlandırma politikasını" ve "komünist karşıtı olan herekese yardımını" reddetmenin bir işareti olmasını umuyordu. *Post*, Eisenhower'ın "Moskova'nın elindeki kamçının alınmasının uydu devletlerinin en uzak köşelerinde, Kızıl Çin'de ve komünizmden

etkilenen Asya'da kendiliğinden itaate yol açtığı teorisini" yine de kabul etmemesi gerektiğini düşünüyordu.[76]

Sovyetler bu konuşmadan ilham alarak her platformda umut dağıttı. Ama iyimserlik uzun sürmedi. İki gün sonra Eisenhower'ın dışişleri bakanı Dulles'ın cevabı Moskova'ya ulaştı. Malenkov'un "barış saldırısını" ABD gücü karşısında alınan bir "barış savunması" olarak reddetti. Amerika'nın kuvvetine karşılık vermek için komünistlerin "dünyadaki tüm özgür devletleri ele geçirebilmek adına sonu gelmez komplolar düzenlediği" iddiasında bulundu.[77]

Sovyetlerin aklı karıştı. Yeni yönetim adına Eisenhower'ın mı yoksa sertlik yanlısı Dulles'ın mı konuştuğunu merak ediyorlardı. Eisenhower'ı ABD militarizminin maliyetini detaylandırdığı için takdir ediyor ama büyük bir nükleer cephanelik oluşturmanın ve dünyanın her yerinde yüzlerce askeri üs kurmanın astronomik maliyetinden hiç bahsetmediği için de ayıplıyorlardı.

Kore savaşını sona erdirmek için atılan adımlar dagelecekteki ilişkiler için hayra alamet değildi. Barış görüşmelerindeki ilerlemelere ve Stalin'in ölümünden sonra Sovyetlerin barış girişimlerine rağmen, Eisenhower savaşı genişletme tehditleri savuruyordu. Komutanlarına Kuzey Kore'nin Kaesong bölgesinin Amerika'nın yeni atom bombalarını denemesi için iyi bir yer olduğunu söylüyordu. Mayıs ayında Genelkurmay Başkanı General J. Lawton Collins "Kore'de taktik atom silahları kullanmanın öneminden emin" olmadığını söylediğinde Eisenhower'ın cevabı sert oldu: "Kore'de atom silahları kullanmak geleneksel silahları kullanmaya devam etmekten daha ucuz olabilir."[78] O ay Genelkurmay ve Ulusal Güvenlik Konseyi Çin'e atom bombası saldırısını destekledi. Eisenhower ve Dulles komünist liderlerin bu tehditten haberdar olmasını sağladılar.

Amerika ayrıca Kuzey Kore'de Pyongyang yakınındaki barajları da bombalamaya başlamıştı. Oluşan büyük sel pirinç tarlalarını yok etti. Nuremberg mahkemesi 1944 yılında Nazilerin Hollanda'da yaptığı benzeri hareketleri savaş suçu sayarak kınamıştı. İki tarafın da kaybı hızla artarken nihayet Temmuz 1953'te bir ateşkes imzalandı. Ülke, üç yıl önce savaşın başladığı yerden ikiye ayrıldı. Ağustos'ta baskıyı sürdüren Eisenhower LeMay'e "Big Stick" Operasyonu'nun bir parçası olarak Okinawa'da Kadena Hava Üssü'ne yirmi nükleer silahlı B-36 bombardıman uçağı göndermesi için talimat verdi. LeMay, basını bombardıman uçaklarının gelişini kutlamaya davet etti.

Eisenhower başkanlığı boyunca atom bombalarını sürekli Daniel Ellsberg'in ileri sürdüğü anlamda kullandı. Birinin, tetiği çeksin ya da çekmesin, silah kullanan bir başkasının kafasına silah dayaması gibi. Başkan yardımcısı Richard Nixon

daha sonra Eisenhower'ın nükleer tehditlerinin çok işe yaradığını söyledi. 1968'de Nixon, Bob Haldeman'a Kuzey Vietnam'la başa çıkmak için uyguladığı stratejiyi açıkladı: "Bob, ben buna çılgın adam teorisi diyorum. Kuzey Vietnamlıların savaşı bitirmek için her şeyi yapabilecek duruma geldiğime inanmalarını istiyorum. Onlara çaktırmadan şu bilgiyi vereceğiz. 'Tanrı aşkına, bildiğiniz gibi Nixon komünistler konusunda takıntılıdır. Öfkelenirse onu dizginleyemeyiz, üstelik nükleer butonu da elinin altında.' Böylece Ho Chi Minh iki gün içinde Paris'te barış için yalvarıyor olacak." Haldeman Nixon'ın "Başkan Eisenhower'ın bulunduğu harekette bir benzerlik gördüğünü" anlattı. "Eisenhower Beyaz Saray'a geldiğinde Kore Savaşı çıkmaza girmişti. Çin'e nükleer bomba atacağı haberini gizlice duyurdu. Birkaç hafta içinde Çin ateşkes çağrısı yaptı ve Kore Savaşı sona erdi."

"İşe yaradı. Bu bomba sayesinde oldu," diye iddia ediyordu Nixon. Ona tahmin edilmezliğin değerini öğreten Eisenhower'ı yere göğe sığdıramıyordu. "Düşman tahmin edilemez, hatta fazla aceleci olduğunu hissederse seni çok fazla sıkıştırmaktan vazgeçer. Topu atma olasılığı artar ve tahmin edilemez başkan bir el daha kazanır," diye yazmıştı.[79] Eisenhower kesinlikle "çılgın adam" değildi ama Nixon gibi birinin eylemlerini nasıl taklit ettiğine pek aldırmadı.

Kore Savaşı'nın kazananları ve kaybedenleri vardı. Rhee ve Jiang'ın zayıf rejimleri kurtuldu. Japonya savaştan kazançlı çıktı. Çin, Amerikalılar karşısında yılmamış, uluslararası prestijini artırmıştı ama Sovyetlerin aynı şeyi başaramaması Çin-Sovyet bölünmesini hızlandırmıştı. Amerika'ya gelince, asıl anlamını kavrayan Churchill olmuştu: "Kore aslında o kadar önemli değil. 74 yaşına gelinceye dek, oranın adını bile duymamıştım. Kore'nin asıl önemi, Amerika'nın yeniden silahlanmasını sağlamasıdır."[80]

Atom casusları Ethel ve Julius Rosenberg de savaş kurbanları arasındaydı. Rosenberg çiftini son derece tartışmalı bir kararla ölüme mahkûm etmesi hususunda yargıç, "yaptığınız şey Kore'de komünist saldırganlığa neden olmuş ve 50.000'i aşkın Amerikalının ölümüyle sonuçlanmıştır," iddiasında bulundu.[81]

Farklı türden bir kayıp da Henry Wallace'la yaşandı. 1948 seçimleri yenilgisinden sonra İlerici Parti saflarında belirgin bir azalma olmuş, büyük ölçüde yerini, esas itibariyle Sovyetler Birliği için tehlike arz etmeyen komünistlere bırakmıştı. Wallace, Stalinizmi ne kadar nefret uyandırıcı olduğunu anlayacak kadar çok görmüştü. 1950 yılının Şubat ayı sonunda İlerici Parti kongresinde delegelere şunları söyledi: "Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya bugün dünyanın iki büyük canavarı olarak göze çarpıyor. Her biri kendi gözünde yüksek ahlaki ilkelere dayanıyor ancak diğer devletlerin gözünde her birini yalnızca güç yönetiyor."

Kuzey Kore'nin Güney Kore'yi işgal etmesi Wallace için bardağı taşıran son damla oldu. İlerici Parti liderleri BM hareketine karşı çıkınca, kendi "vicdan bildirimini" yayımladı. Sovyetlerin Kuzey Kore saldırısını daha en başında engellemiş olabileceğini ve şimdi de durdurabileceğini iddia ederek, "Amerika Birleşik Devletleri'nin ya da Rusya'nın geçmişteki eylemlerini desteklemiyorum ama ülkem savaştayken ve Birleşmiş Milletler o savaşa izin verirken ben, ülkemden yanayım," dedi. Bununla birlikte ABD liderlerine, kınamaya devam ettiği son dönem politikalarından vazgeçmeleri çağrısında da bulundu: "Amerika Birleşik Devletleri toprak sahiplerinin ve para babalarının yüksek taleplerine dayalı feodal rejimlerin arkasında durduğu sürece Asya'da kayıp bir savaş mücadelesi vermeye devam edecek. Rusya, insanlara eski mütecavizlerinin yönetiminden kurtulmalarına yardım ettikçe atom bombasından daha etkili bir gücü kullanıyor. Oysa bizim Amerika Birleşik Devletleri'nde halk için kullanıldığında çok daha güçlü bir kuvvetimiz var." Üç hafta sonra İlerici Parti'den istifa etti. Yıllarca ezici zorluklara karşı tek başına ama cesurca mücadele ettikten sonra yılmaz lider, nihayet yılmıştı. Stalin'in ihanetleri ülkedeki Soğuk Savaşçıların artan etkisiyle birleştiğinde savaşmaya devam etmek için ihtiyaç duyduğu gücünü tüketmişti. Henry Wallace New York'un yıkarı yakasındaki çiftliğine çekildi ve geri kalan yıllarının o zamanlarda dünyanın çoğunun beslendiği mısır ve tavuk yetiştirerek geçirdi.

Bazıları savaşın son kaybının Amerikan erkekliği olmasından endişe ediyordu. Savaş sonrasında yapılan bir araştırma ABD savaş esirlerinin %70'inin "cesaretini yitirdiğini" ve kendilerini esir alanlarla işbirliği yaptığını ortaya çıkardı. Kimileri bu olayı komünist beyin yıkamaya bağladı. Başkaları daha rahatsız edici bir şeye dikkat çekti. ABD mahkûmlarını tedavi etmek için kampları dolaşan bir ordu doktoru şunları anlatmıştır: "Güçlü olan zayıf olanın yiyeceğini alıyordu...Adamların çoğu hastaydı ve diğerleri bu kişilere yardım edip bakmak yerine onları yok sayıyor veya daha kötüsünü yapıyorlardı. Dizanteri hastası bu çaresiz adamlar kış gecelerinde arkadaşları tarafından kulübelerden atılıyor ve soğukta ölüme terk ediliyordu." ABD mahkûmlarının %38'i öldü. Bu şaşırtıcı bir rakamdı. Çoğu kendi içine çekildi ve yiyecek bulmak ya da temiz kalmak için çaba göstermedi. Doktor bunu "genç erkeklerimizin çocukluk ve ergenlik eğitiminde yeni bir başarısızlığa, yeni bir gevşekliğe," bağladı.[82]

Amerikalı erkekler gevşek davranırsa Amerikan teknolojisi bunu telafi ederdi. Eisenhower'ın seçilmesinden sadece üç gün önce Birleşik Devletler ilk hidrojen bombasını Marshall Adaları'nda Enewetak Mercan Adaları'nda Elugelab Adası üzerinde denedi. Ada altı saat boyunca yüz altmış kilometre çapındaki mantar bulutu altında yandı ve sonsuza dek yok oldu. 10 megatonu aşan patlama kuvveti tüm

beklentilerin ötesindeydi. Bir denizci şöyle dedi: "Tüm dünyanın ateşe verildiğine yemin ederdiniz."[83] Fizikçi Harold Agnew yirmi beş mil uzaklıktaki gemideydi. "Asla unutamayacağım şey sıcaklıktı. Patlama değil. Isı durmadan yükseliyordu. Gerçekten çok korkutucuydu."[84] Eisenhower yaptığı açılış konuşmasında yeni bir gerçekliği kabul etti. "Bilim bize bu gezegendeki insan yaşamını silecek gücü vermeye hazır görünüyor," dedi.[85] Ne var ki sonraki sekiz yıl boyunca uyguladığı politikalar bizi bu tehdidi anlamaya doğru çok daha feci bir şekilde sürükledi. Lewis Mumford'un 1946'da Amerikalı liderlerin çılgınlığı hakkında yazdığı harika makale Eisenhower'ın aklındaki gelecekle yazılmış gibiydi.

Tıpkı komünizm karşıtlığı gibi Eisenhower'ın nükleer silahlar savunuculuğu da sonradan ortaya çıktı. Esenhower, hem askeri hem ahlaki gerekçelerle Japonya'ya atom bombası atılmasına karşı çıkmıştı. Aslında Hiroşima'yı öğrendiğinde Moskova'daydı. Bir gazeteciye şöyle demişti: "Atom bombası kullanılmadan önce Rusya'yla barışı koruyabileceğimizden emindim. Artık bilmiyorum. Bombanın bu savaşta rol oynamayacağını umut etmiştim. Üçümüzün, İngiltere, Amerika ve Rusya'nın gelecekte uzun bir süre dünya barışını sağlayabileceğini söyleyebilirdim. Fakat şimdi, bilmiyorum. İnsanlar korktu ve yeniden tedirgin oldu. Herkes yine güvensiz hissediyor."[86]

Savaştan sonra uluslararası kontrol girişimlerine destek verdi, atom bombalarının Birleşmiş Milletler'e teslim edilmesini ve imha edilmesini istiyordu. Sürekli olarak bombanın askeri kontrolünden çok sivil kontrolünden bahsediyordu. Böyle bir silahın kullanımıyla ilgili ahlaki kaygıları artırmaya da devam etti. 1947 yılında bir yemekte şöyle dedi: "Bir gecede milyonlarca insanı yok edebilecek bir silahı ima eden güvenlik derecesiyle ilgili ahlaksız, bazen de kötü niyetli konuşmaları kınıyorum."[87]

David Rosenberg'in dediği gibi, "Dwight D. Eisenhower Ocak 1953'te başkanlığa geldiğinde nükleer silahlar hakkında kendisinden önce ya da sonra gelen bütün başkanlardan daha fazla şey biliyordu." Kurmay başkanı, Müşterek Kurmay Başkanları geçici başkanı ve NATO başkomutanı olarak ilk nükleer savaş planlamasıyla yakından ilgilenmişti. O yıllarda nükleer silahlara karşı nefreti önemli ölçüde hafiflemiş ama tamamen yok olmamıştı. Mart 1953'te kabinesini bombayı "sorunları çözmenin ucuz yolu" olarak düşünmemeleri konusunda uyardı. "Bir Batı Avrupa vatandaşına ülkesi istila edildikten ve kendisi toprağın altına girdikten sonra hâlâ hayatta olan birinin Kremlin'e bomba atacağını temin etmek züğürt tesellisidir," hatırlatmasında bulundu.[88]

Eisenhower nükleer silahlanma yarışında ABD'ye öncülük etmeye kararlıydı. 1953 yazında CIA, Sovyetlerin bir hidrojen bombası üzerinde çalıştığına dair hiçbir kanıt olmadığını bildirdi. Sovyetler 12 Ağustos 1953'te 400 kiloton olduğu sanılan ilk hidrojen bombasını Kazakistan'da patlatarak CIA'i utandırdı. Sovyetlerin bombası ABD modeli kadar güçlü olmasa da kullanılmaya hazırdı. Üstelik de "kuruydu," soğutulmaya ihtiyacı yoktu. *Atom Bilimcileri Bülteni* Kıyamet Saati'ni gece yarısından iki dakika geri aldı. 1949 yılında Sovyetler atom bombasını test ettiklerinden beri saat gece yarısından üç dakika geri durmuştu.[89] Sovyetler arayı inanılmaz bir hızla kapatıyordu.

New York Times, Amerika Birleşik Devletleri'nin atom ve hidrojen bombası üretiminde hâlâ lider olmasında "teselli" buluyor ama "bu avantajların zamanla azalacağını" da kabul ediyordu. *Times*, Dışişleri Bakanı Dulles'ın bile "şimdi en önemli mesele insan ırkını yok olmaktan kurtarmaktır," dediğini yazdı.[90]

Dulles ve akrabaları Amerikan İmparatorluğu'nun hazırlanmasına yardım etmişlerdi. John Foster Dulles'ın anne tarafından dedesi John W. Foster ve dayısı Robert Lansing dışişleri bakanı olarak görev yapmışlardı. John W. Büyük torununu çocukluğu boyunca özenle eğitmiş, ona ABD'nin küresel rolüne ilişkin sağlam bir inanç aşılamıştı. John Foster Dulles'ın baba tarafından dedesi ve babası Presbiteryen papazdı. Dedesi Hindistan'da misyoner olarak hizmet etmişti. Küçük kardeşi Allen, CIA direktörü oldu. Dayısı Lansing I. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında Wilson'ın dışişleri bakanı olarak görev yaparken Dulles, hükümetin yeni Rus Bürosu saymanıydı. Asıl görevi de Rus Devrimi'ne meydan okuyan Bolşevik karşıtı güçlere yardım etmekti. Eski bir aile dostu olan banker Bernard Baruch daha sonra genç avukatı Versay'da Müttefiklerarası Tazminat Komisyonu ABD heyeti için hukuk danışmanı hizmetinde kullandı. Daha sonra Dulles Sullivan&Cromwell'de avukatlık yapmaya geri döndü. Gelişmekte olan imparatorluğun dayanaklarından bazılarının hesapları onun elinden geçti: J.P. Morgan&Company; Brown Brothers Harriman; Dillon, Read; Goldman Sachs; United Fruit Company; International Nickel Company; United Railways of Central America; Overseas Securities Corporation.[91]

Gazetecilerin Dulles'ın Nazi diktatörlüğünün ilk yıllarında Hitler'den fazlasıyla etkilendiği iddiarını doğrulamak zor olsa da Alman iş faaliyetlerinde belli bir yer tuttuğuna dair hiç şüphe yok. İstikrarsız ABD ekonomisini istikrara kavuşturmaya, rekabeti azaltmaya ve kârı garantilemeye vesile olan savaşlar arası büyük kartelleşmeye aktif olarak katıldı. Dulles, nikel ve kimyasal madde kartelleri aracılığıyla I.G. Farben şirketiyle de yakın ilişki içinde bulundu. Daha sonra Nazi rejimiyle herhangi bir ilişkisi olmadığını iddia etmesine rağmen, 1934, 1935, 1936, 1937

ve 1939'da Berlin'e gittiği biliniyor.[92] Ödüllü New York Times ve Boston Globe dış muhabiri Steven Kinzer Dulles katılımını değerlendirirken Nancy Lisagor ve Frank Lipsius'un Sullivan&Cromwell hakkındaki "kapsamlı araştırmasından" alıntı yaparak "şirket 'kartellerini ve Nazi rejimiyle gizli anlaşmasını büyüttü' ve Dulles 1934 yılının büyük bir bölümünde 'Hitler'i alenen destekleyerek Nazi baskısını haklı çıkarmak için hukuku ve uluslararası antlaşmaları kolayca hiçe saymakla ortaklarını şok etti,'" yazıyor.[93]

Dulles Amerikan iş dünyasının çıkarlarını korumaktan ya da komünistlerden nefret etmekten bir an bile vazgeçmedi. Dışarıdan bakıldığında pek belli olmasa da katı, bazen kavgacı dışişleri bakanı ve nazik başkan önemli politik meselelerde birbirlerinden pek farklı değillerdi. Eisenhower gelir vergisi oranlarının zengin Amerikalılar için %90'ın üzerine çıkarılmasıyla bile ülkenin şişirilmiş askeri bütçesini sürdürmenin imkânsız olacağını, ülkenin iflasa doğru sürükleneceğini anladı. "Bu ülke askeri harcamaları biriktirmekle kendi sonunu hazırlayabilir," diye endişe ediyordu.[94] Abartılan savunma harcamalarını frenlemeye karar vererek, büyük bir daimi ordu korumaktan daha ucuz olan nükleer silahlara bel bağladı. 1953 Ekim ayı sonunda yeni bir Temel Ulusal Güvenlik Politikası'nı, MGK 162/2'yi onayladı. Bu, Eisenhower'ın "Yeni Bakış" savunma politikasının özüydü. "Amerika Birleşik Devletleri saldırı durumlarında nükleer silahları da diğer mühimmatlar gibi kolayca kullanabilecektir."[95] Sovyetler Birliği'yle yapılacak bir savaşın çabucak tam ölçekli bir nükleer savaşa dönüşeceği varsayımına dayanan Yeni Bakış konvansiyonel askeri güçleri önemsiz gösteriyor, Stratejik Hava Komutanlığı tarafından takviye edilmiş büyük nükleer misillemeye güveniyordu. Böylece orduda küçültmeye gidilerek yapılan tasarrufla hava kuvvetleri ve donanma için yapılan harcamalardaki artış büyük ölçüde mahsup edildi. Eisenhower, Truman'ın 1954'teki 41.3 milyar dolarlık savunma bütçesini 36 milyar dolara düşürmeyi başardı.

Eisenhower, ABD halkının ve İngiliz müttefiklerinin nükleer silahların kullanımı konusunda kendisi ve Dulles kadar iyimser olmamasından rahatsızlık duyuyordu. Konvansiyonel ve nükleer silahlar arasındaki çizgiyi silmek için kolları sıvadı. 1953 Mart ayı sonunda Kore'de nükleer silah kullanımıyla ilgili MGK görüşmesi tutanaklarına göre "Başkan ve Bakan Dulles atom silahlarının kullanımını çevreleyen tabunun her nasıl olursa olsun yıkılması gerektiği konusunda aynı fikirdeydiler."[96]

Dulles, bir Sovyet propagandası kampanyasına yorduğu konvensiyonel ve nükleer silahlar arasındaki bu "yanlış farklılığın ortadan kaldırılması" çağrısında bulundu.[97] Genelkurmay Başkanı Amiral Arthur Radford Mayıs 1954'te Deniz Harp Koleji'ndeki dinleyicilere, "artık öncelikli güçlerimiz atom güçleridir. Kara, deniz

veya hava kuvvetlerinin faaliyetleri ikinci planda kalmıştır. Bir sonraki büyük savaşta nükleer silahlar, fisyon ve füzyon kullanılacaktır," diye anlattı.[98]

Aralık 1953'te Bermuda toplantılarında İngiltere başbakanı Churchill ve Fransa başbakanı Joseph Laniel'le bir araya gelen Eisenhower, Kore'de savaş tekrar patlak verirse atom bombaları kullanmak için müteffiklerinin desteğini almak istedi. Churchill, Eisenhower'a kaygılarını bildirmesi için özel sekreteri Jock Colville'i gönderdi. Eisenhower'ın yanıtı Colville'i şaşkına çevirdi: "Winston atom bombasına tamamen yeni ve korkunç bir şey gözüyle bakarken o, bunu askeri silahlardaki en son gelişmeden ibaret olarak görüyordu. 'Konvansiyonel' silahlar ve atom silahları arasında hiçbir fark olmadığını ima etti: Zamanla tüm silahlar geleneksel hale gelir."[99] Colville daha sonra şöyle yazdı: "Kulaklarıma inanamıyordum." Eisenhower, Anthony Eden'e de benzer şeyler söyledi: "Küçük atom silahlarının geliştirilmesi ve ağır atom toplarının kullanılması [atom silahları ve konvansiyonel silahlar arasındaki] farkı sürdürmeyi imkânsız kılıyor."[100]

1955 yılında Eisenhower bir gazetecinin taktik atom silahları kullanmakla ilgili sorusuna cevap verdi: "Evet, tabii ki kullanılacaktır. Askeri hedeflerde ve askeri amaçlar için bu şeylerin kullanılabildiği bir savaşta bir kurşunu ya da başka bir şeyi kullanacağız gibi kullanılmaması için hiçbir neden göremiyorum."[101]

Nixon, hemen ertesi gün konuyu pekiştirdi: "Taktik atom patlayıcılar artık konvensiyoneldir ve her türlü saldırı kuvveti hedeflerine karşı kullanılacaktır."[102] Birkaç hafta sonra Ike Kongre'ye "çok çeşitli taktik atom silahları bugün silahlı kuvvetlerimizin cephaneliğinde geleneksel hale gelmiştir," dedi.[103]

Eisenhower atom stoğu kontrolünü Atom Enerjisi Komisyonu'ndan orduya devrederek onları kullanmaya hazırlandı. Truman 1951'de Guam'a dokuz silah naklet-mişti ama bunun dışında sivil kontrolün devam ettirilmesi konusunda ısrar etmişti. "Bir bomba atmak için uygun zamana cesur bir yarbay karar versin istemiyorum," demişti.[104] Eisenhower'ın böyle çekinceleri yoktu. Kullanma isteğini artırmak ve sürpriz bir Sovyet saldırısına karşı korumak için Haziran 1953'te atom bombalarını Atom Enerjisi Komisyonu'ndan Savunma Bakanlığı'na aktarmaya başladı. Aralık 1954'te atom bombalarının %42'sinin ve hidrojen bombalarının %36'sının yurtdışına, çoğunun da tehdit eder bir şekilde Sovyetler Birliği yakınlarına dağıtılmasını emretti. 1959 yılında ABD'nin nükleer silahlarının %80'inden fazlasının sorumluluğu orduya aitti.

ABD'nin Avrupalı müttefikleri Amerika Birleşik Devletleri'nin bir nükleer savaş başlatacağından korkuyorlardı ve gerginlikleri azaltması için Eisenhower'a baskı yaptılar. Eisenhower 8 Aralık 1953'te cevap verdi. "Barış için Atom" konuşmasıyla

Birleşmiş Milletler'de 3.500 delegenin gözünü bağladı. "Amerika Birleşik Devletleri barışçıl atom gücünün yararlarını yurtiçinde ve yurtdışında yayarak yüreğini ve aklını, insanın mucizevi icat kabiliyetini kendi ölümüne değil, kendi yaşamına ayırması için bir yol bulmaya adayacaktır."[105]

ABD medyası övgüyle çınladı. *New York Times* askeri muhabiri Hanson Baldwin Eisenhower'ın "anlamlı ve dokunaklı barış fikrinin atom silahı yarışını durdurmak için ciddi bir girişimi temsil ettiğini" yazdı. Ancak, Baldwin "Sovyetler Birliği'nin tüm görüşü dünya mücadelesi ve nihai dünya egemenliği üzerine kurulu olmasından" dolayı başarı olasılığının hâlâ iç açıcı olmamasını esefle karşılıyordu.[106]

Eisenhower atomun üzerine bir gülen yüz yerleştirmeye o kadar hevesliydi ki, çoğalması tehlikesiyle ilgili çok sayıda uyarıya kulak asmadı. Atom Enerjisi Komisyonu'nun tek nükleer fizikçisi Henry Smyth Barış için Atom'u çoğalma riskini göz ardı eden ve nükleer enerjinin geleceğini abartan "tamamen aldatıcı bir öneri" olarak küçümsedi.[107] Diğerleri de benzer şeyler söylediler.

Çoğalması tehlikesi Sovyet liderlerin özellikle canını sıktı. Nükleer fizikçi Igor Kurchatov'un da aralarında bulunduğu üst düzey beş bilimadamı "atom enerjisinin endüstriyel kullanımı gelişmesinin askeri atom potansiyelini önlemediğini, doğrudan doğruya artmasına yol açtığını" ileri sürdü. Dışişleri Bakanı Molotov Dulles'la yaptığı toplantılarda ve "atom enerjisinin barışçıl amaçlarla kullanılmasının atom silahlarının üretimini artırmaya yarar sağlamasının mümkün" olduğunu yazdığı bir notta bu konuyu yineledi. Molotov 1 Mayıs toplantılarında çoğalma riskini yeniden gündeme getirdiğinde Dulles fikrini tam olarak kavrayamadı ve "onu bütünüyle aydınlatacak bir bilimadamı arayıp bulacağını" söyledi.[108]

Eisenhower'ın BM konuşması uluslararası gerginliklerin hafifletilmesi için umut doğurduysa bile Dulles'ın 12 Ocak Dış İlişkiler Konseyi konuşması o umutları suya düşürdü. Komünizme karşı yerel savunmaların "kendi seçtiğimiz yerlere yerleştirilmiş büyük misilleme gücü ve kendi seçtiğimiz araçlarla" destekleneceği uyarısı yaptı.[109]

Nükleer silahlara duyulan güven önceki politikadan temelli ayrılmayı temsil ediyordu. Truman, Hiroşima ve Nagazaki'den sonra atom bombalarını sadece en çaresiz durumlarda kullanılacak silahlar olarak görmüştü, oysa Eisenhower ABD savunma stratejisini atom bombaları üzerine kurdu. *Wall Street Journal*, "her küçük çatışmayı müthiş bir atom savaşına dönüştürmekle ilgili umursamaz bir politikaya dair yaygın bir varsayım var," diye bildirdi.[110] *New York Times* yazarı James Reston da Eisenhower ve Dulles'ın kongrenin onayı olmadan nükleer karşılığı verme yetkisini nasıl kullanabildiğini, bunu neden hiçbir kongre üyesinin sorgulamadığını

merak etmişti. Böyle genişletilmiş başkanlık yetkilerinin anayasal etkileri hakkında endişeliydi. Çin Çinhindi'ne ya da Sovyetler İran'a ilerlese Pekin ya da Moskova'ya karşı "kitlesel misilleme gücü" kullanma emrini kimin vereceğini sordu. Başkanın "Kremlin'i ikaz etmeden ve Amerika Birleşik Devletleri'ni ani bir atom saldırısı tehlikesine atarak kongrenin rızasını almaya" çalışmasına şaşırıyordu.[111]

RAND analisti Joseph Loftus yeni Stratejik Hava Komutanlığı Acil Savaş Planı'nın Sovyet şehirlerini ve sivil nüfusu hedeflemesinden endişeliydi. Loftus, Omaha'daki Stratejik Hava Komutanlığı karargâhını ziyaret ederken Stratejik Hava Komutanlığı istihbarat müdürü General James Walsh kokteyl için onu evine davet etti ve tahribatın azami dereceye çıkarılması gerektiğiyle ilgili öğütler vermeye başladı. Walsh birdenbire köpürdü. "Lanet olsun, Loftus, Ruslara saldırmanın tek bir yolu var, o da elimizdeki her şeyle onları şiddetli bir şekilde vurmak ve..." diye bağırdı yumruğunu masanın üstündeki büyük İncil'e vurarak. "...Ve hayalarını patlatmak!"[112]

1954 baharında Stratejik Hava Komutanlığı savaş planı Sovyetler Birliği'ne 600 ila 750 bombayla saldırmak ve onu "iki saatin sonunda dumanlar çıkaran, alevler içinde bir harabeye" çevirmek istiyordu.[113] Plan, 118 büyük şehirde nüfusun %80'nini, yani 60 milyon insanı öldürmeyi kapsıyordu. Aynı yıl Amerika Birleşik Devletleri Avrupa müttefiklerinin topraklarında nükleer silah dağıtımına başladı. 1958'e kadar Batı Avrupa'da yaklaşık üç bin nükleer silah yerleştirilmişti.

Bu arada, ABD silah deposu baş döndürücü bir hızla büyümeye devam ediyordu. Eisenhower göreve geldiğinde 1.000'nin biraz üzerinde olan bomba sayısı, sekiz yıl sonra görevden ayrıldığında 22.000'ni aşmıştı.

Büyük misilleme Sovyetleri korkutmuş olabilirdi, ancak gelişmekte olan dünyada devrimci yükselişini engellemek için çok az şey yapacaktı. Zaten Sovyetler Birliği de yaygınlaşan bu hoşnutsuzluktan yararlanmaya hazırlanıyordu. En önemli üçüncü dünya liderleri, Mısır cumhurbaşkanı Cemal Abdül Nasır, Yugoslavya'nın kurucu lideri Josip Broz Tito ve Hindistan başbakanı Cevahirlal Nehru, kapitalist ve sosyalist bloklar arasında tarafsız bir yol izliyor ve ekonomik kalkınma için para kaynağı kısıtlıyken silahlara milyarlarca dolar ve ruble harcamanın korkunç olduğunu düşünüyordu. Mayıs 1953'te yurtdışında yaptığı ilk gezisinde Dulles, Sovyet sisteminin gerçekten ilgi çektiği Asya ve Orta Doğu'daki ABD düşmanlığından haberdar oldu. Seyahati sırasında Eisenhower'a "Amerika Birleşik Devletleri'nin İngiliz ve Fransız emperyalizmiyle bağlantılı olmanın ve İsrail'e gizli desteğinin sıkıntısını çektiği" Arap dünyasındaki "umutsuzluğu" yazdı.[114]

Dulles, Amerika Birleşik Devletleri'nin üçüncü dünya halklarının sadakatini kazanabileceğinden emin değildi. Azgelişmiş ülkelerden kapitalizmi benimsemelerini

istemenin gıdasız kalmış ve kemik hastalığı olan insanlardan rugby oynamalarını istemeye benzediğini kaydetti: "Siz onlara 'serbest bir rekabet sisteminiz olsun' dersiniz, onlar da size 'Yüce Tanrım, iş yapmanın daha iyi bir yolu olmalı' derler!"[115] Dünyanın en yoksul kitleleri arasında ABD'ye karşı duyulan husumetin derinliği Eisenhower'ı da rahatsız ediyordu. Mart 1953 tarihli bir MGK toplantısında konuyu gündeme getirdi. "Haksızlığa uğramış bu ülkelerdeki insanların bir kısmına bizden nefret etmeleri yerine bizi sevmelerini öğretmenin" neden mümkün olmadığını merak ediyordu.[116]

Eisenhower'ın aradığı tüm cevapları ABD'nin İran çatışmasındaki rolü vermiş olmalıydı. Göreve başladıktan sonra Eisenhower İran'da bir krizle karşı karşıya kalmıştı. Muhammed Musaddık hükümeti British Petroleum (BP) öncüsü ve dünyanın en büyük üçüncü ham petrol üreticisi İngiltere'nin Anglo-İran Petrol Şirketi'nin tekeline meydan okuyordu. %51'ine İngiliz hükümetinin sahip olduğu şirket, I. Dünya Savaşı'ndan sonra iktidarı ele geçirmiş ve 1925'te şah olmuş Rıza Şah Pehlevi'yle ve onun Nazi ilgisinin İran'ın İngiltere ve Sovyetler Birliği tarafından ortak işgaline neden olunca 1941'de babasının yerine geçen oğlu Muhammed Rıza Şah Pehlevi yakın ilişkiler kurmuştu.

Anglo-İran gelirin %84'ünü kendisine alıyor ve İranlılara %16 gibi küçük bir yüzde bırakıyordu. İran'dan çok İngiltere'de vergi ödüyordu. Aslında şirketin İngiliz vergileri İranlıların aldığı imtiyaz ücretleri miktarının iki katından daha fazlaydı.[117] İngilizler İran petrolüyle zenginleşirken, İranlılar yoksulluk içinde yaşıyordu. Petrol işçileri günde 50 sentten daha az kazanıyor ve ek ücret almadan, tatil yapmadan çalışıyordu. 1950'de ABD petrol şirketi ARAMCO Suudi Arabistan'la Suudi petrol kârının %50'sini ülkeye veren bir anlaşma imzalayınca İranlıların öfkesi iyice arttı. Baskı altında kalan Anglo-İran iyileştirilmiş koşullar teklif etti. Ama Musaddık İngiliz sömürgeciliğinden öylesine nefret ediyordu ki şirketin teklifini değerlendirmeyi reddetti. İran parlamentosu, İranlıların Anglo-İran'a karşı neredeyse külli nefretini düşünerek, oybirliğiyle petrol endüstrisini kamulaştırmaya ve İngilizlere yatırımlarının bedelini ödemeye karar verdi. İngiltere'nin kömür ve elektirik şirketleriyle demiryollarını kamulaştırmış olan İşçi Partisi hükümeti itiraz edecek durumda görünmüyordu.

Eski bir maliye bakanı ve dışişleri bakanı olan Musaddık efsanevi tuhaflıklarına rağmen İran'da çok sevilen, uluslararası çevrede de çok saygı duyulan biriydi. Bir Avrupa üniversitesinden hukuk doktoru ünvanı kazanan ilk İranlıydı. İngiliz kontrolü ifadesini engelleme çabasıyla Versay Konferansı'na katılmış ama çabası boşa çıkmıştı. İzleyen yıllarda da bağımsızlık mücadelesi başlatmıştı. *Time* dergisi

1951'de onu Yılın Adamı seçti. ABD büyükelçisi, Musaddık için şöyle demişti: "Ülke halkının %95 ila %98'i onu destekliyor."[118] Sömürge yöneticilerine kafa tutması bölgedeki Arap kitleleri heyecanlandırıyordu.

Orta Doğu petrolünün %40'ını İran'ın üretmesiyle Amerika Birleşik Devletleri gerginliği azaltmanın önemini anladı. 1948'den beri tekliflerini iyileştirmeleri ve krizi önlemeleri için İngilizlere baskı yapıyordu. Truman, Anglo-İran'ın başkanı Sör William Fraser'le "tipik on dokuzuncu yüzyıl sömürge sömürücüsü," diye alay etti.[119]

İngiliz kabinesinin üyeleri tipik yirminci yüzyıl sömürge sömürücüleri gibi yanıt verdiler ve işgal etmenin artılarını ve eksilerini tartıştılar. Böyle bir işgalin pahalıya mal olacağı ve başarılı olamayabileceği belli oldu. Ama bazıları İranlılara teslim olmanın imparatorluğun sonunu getirebileceğini düşünüyordu. Savunma Bakanı Emanuel Shinwell korkuyordu: "Bu yaptığından dolayı İran'ı cezalandırmazsak Mısır'ı ve diğer Ortadoğu ülkelerini aynı şeyi yapmayı düşünmeye cesaretlendirmiş oluruz. Sıradaki iş Süveyş Kanalı'nı kamulaştırma girişimi olabilir." Muhalefet lideri Winston Churchill, Başbakan Clement Attlee'ye şöyle dedi: "ABD'nin tutumu beni çok şaşırttı. Hazar'dan Basra Körfezi'ne uzanan büyük bir bölgenin önemini tam kavrayamamış gibi görünüyordu. Orası Kore'den daha önemliydi." "Vazgeç ve teslim ol" politikasını Dışişleri Bakanı Herbert Morrison da beğenmedi.[120]

Acheson, güneyde Büyük Britanya tarafından yapılacak bir askeri müdahalenin kuzeyde bir Sovyet işgaline yol açabileceğinden endişe ederek, arabuluculuk yapma girişiminde bulundu. Musaddık'ın inatçılığı yüzünden hayal kırıklığına uğramasına rağmen, İranlıların vaziyetini anladı. Averell Harriman'ı Tahran'a gidip durumu yatıştırmaya ikna etti. Harriman şu bilgiyi verdi: "Burada ortaya çıkan durum geri kalmış ülkelerdeki milliyetçiliğin dünya çapında büyümesiyle birleşmiş eksik yönetimin trajik bir örneğidir."[121] İngilizler işgali erteleyerek onun yerine ekonomik savaş başlattı. İran'dan çıkan petrole ve ülkeye giren mallara ambargo koydular. İngiltere Merkez Bankası, ABD'nin de onayıyla İran'a para sağlamayı ve ticaret yapmayı durdurdu. İran ekonomisi yavaş yavaş durma noktasına geldi.

Winston Churchill ve onun Muhafazakâr Partisi Ekim 1951'de tekrar iktidara gelince, askeri müdahale için baskıyı artırdı. Churchill daha önce Truman'a "Mussy Ördek ülkesini mahvedip komünizme teslim etmeye kararlı yaşlı bir deli," diye yazmıştı.[122] Musaddık, bir darbe başlatmaya yönelik İngiliz planlarından haberdar olunca İngiliz Büyükelçiliği'ni kapattı ve çalışanlarını kovdu.

Eisenhower göreve geldiğinde Dulles kardeşler, "bu deli Musaddık'ı" bertaraf etmeyi görüşmek üzere Theodore Roosevelt'in torunu ve CIA'in üst düzey Ortadoğu uzmanı Kermit "Kim" Roosevelt'le bir araya geldi.[123] John Foster Dulles,

Musaddık'ın bir komünist olmadığını kabul ediyordu ama Komünist Tudeh partisinin yönetimi ele geçirip İran petrolünü Moskova'ya vermesinden korkuyordu. Çok geçmeden Ortadoğu petrolünün geri kalanının da Sovyet kontrolü altına gireceğini iddia etti. Krizin patlak vermesiyle Musaddık Tudeh'e daha da yakınlaşmıştı. ABD Büyükelçisi Loy Henderson'a göre yeni yönetim Musaddık'ı "çok akıllı biri değil" kararsız bir aşırıcı olarak görüyordu.[124]

CIA, Roosevelt başkanlığında "Operasyon Ajax'ı" başlatmak için gizlice çalışmalarını sürdürüyordu. Operasyona İngiliz istihbaratı MI6 da destek sağlıyordu. Ancak işler planlandığı gibi gitmedi. CIA Tahran istasyon şefi uzun vadede ABD çıkarlarına zarar vereceği gerekçesiyle bu adi operasyona karşı çıkınca Allen Dulles onu kovdu. Musaddık, şahın darbe girişimi için işbirliği yaptığını ortaya çıkardı ve şahı ülkeden kaçmaya mecbur etti.

Bu arada CIA İranlı gazetecileri, vaizleri, polis memurlarını ve parlamento üyelerini satın almış, hükümete karşı fesat çıkarmalarını istemişti. CIA, CIA darbe tarihine göre bir "terör çetesi" olan aşırıcı Devrim Muhafızları hizmetini de elde etti.[125] Ağustos ayında Roosevelt başkent Tahran'da kaos oluşturmak için çeteleri salıvermeye başladı. Musaddık'ın bir komünist ve Yahudi olduğu söylentilerini yaydı. Sokak haydutları Tudeh partisi üyeleri gibi davranarak mollalara saldırdı ve bir camiyi yıktı. İsyancılar arasında İran'ın gelecekteki lideri Ayetullah Ruhullah Musavi Humeyni de vardı. 19 Ağustos 1953 tarihinde, anarşinin ortasında, Roosevelt, General Fazlollah Zahedi'yi CIA'de gizlendiği yerden çıkardı. Zahedi, o sırada İtalya'da olan şahın kendisini yeni başbakan olarak atadığını duyurdu. Silahlı savaştan sonra darbeciler Musaddık'ı ve binlerce destekçisini tutukladı. Bazıları idam edildi. Musaddık vatana ihanetten yargılandı ve hapse atıldı. Şah Tahran'a geri döndü. Roosevelt'le son toplantısında şah, kadeh kaldırdı: "Tahtımı Tanrı'ya, halkıma, orduma ve size borçluyum."[126]

Amerikan petrol şirketleri de minnettardı. Daha önce İran petrol üretiminden dışlanmış beş ABD petrol şirketi şimdi İran petrolünü geliştirmek için kurulan yeni ticaret birliğinin %40'nın sahibiydi. Amerika Birleşik Devletleri de şaha kendi kasasını açtı. Darbeden sonra iki hafta içinde Amerika Birleşik Devletleri İran'a 68 milyon dolar acil yardım parası verdi. Kısa süre sonra 100 milyon dolardan fazlasını daha verecekti. Amerika Birleşik Devletleri bir müttefik ve çok büyük bir petrol kaynağına erişim kazanmıştı ama bu süre içinde gururlu bir devletin vatandaşlarının nefretini uyandırmıştı. Çok sevdikleri başbakanın devrilip yerine baskıcı bir rejimin getirilmesine içerleyen İranlıların öfkesi ileride tekrar ortaya çıkacaktı. Şah, ABD'nin güçlü desteğiyle, rüşvetle elde ettiği seçimlerle ve yeni oluşturulan

istihbarat servisi SAVAK'ın baskıcı gücüne güvenerek yirmi beş yılı aşkın bir süre ülkeyi yönetmeye devam etti.

İlk hükümeti deviren CIA şimdi kendini aynı başarıyı başka yerlerde de gösterebilecek durumda görüyordu ve takip eden yıllarda bunu yapmak için tekrarlayan girişimlerde bulunacaktı. Dolayısıyla Sovyetler Stalin'in ölümünün ardından ABD politikasında bir yumuşama göreceğine Amerika Birleşik Devletleri'nin, Sovyetler Birliği'nin devam eden kuşatma stratejisinin bir parçası olarak bin kilometrelik bir sınırı paylaştığı bir devlete başka bir kukla hükümet kabul ettirdiğini gördü.

Şubat 1953. İran'da Musaddık yanlısı bir gösteri. Ülkede çok sevilen ve uluslararası çevrede de çok saygı duyulan Musaddık 1953 yılında CIA tarafından iktidardan düşürüldü.

İran'daki bu "başarının" hemen ardından Eisenhower yönetimi küçük, yoksul Orta Amerika ülkesi Guatemala'yı hedef aldı. Guatemalalılar ABD'nin desteklediği acımasız diktatör Jorge Ubico yönetimi altında çok sıkıntı çekmişler ve 1944 yılında onu devirmişlerdi. Reform hükümeti iktidara gelmeden önce nüfusun %2'si toprakların %60'ına sahipken, halkın %50'si geçimini toprakların sadece %3'ünden sağlıyordu. Guatemala'nın Kızılderili nüfusu günde 50 sentten daha az olan kazancıyla kıt kanaat geçiniyordu. 1950 yılında Guatemalalılar, kurallara uygunluğu ve adaletliliğiyle dikkat çeken bir seçimle otuz sekiz yaşındaki yakışıklı, karizmatik Albay Jacobo Arbenz Guzman'ı başkan seçti. Başkan Mart 1951'deki açılış töreni konuşmasında sosyal adalet ve reform kararlılığını ilan etti:

> Guatemala'nın tüm zenginlikleri en sıradan insanlarının hayatı, özgürlüğü, haysiyeti, sağlığı ve mutluluğu kadar önemli değil... Bu serveti daha az alanların, ki çoğunlukta olan onlar, daha fazla faydalanacağı ve daha çok alanların, ki birkaç kişiler, bir dereceye kadar faydalanacağı şekilde dağıtmalıyız. Halkımızın yoksulluğu, sağlıksız ve eğitimsiz olduğu göz önünde tutulursa, başka türlüsü mümkün olabilir mi?[127]

ABD medyası Guatemala'nın Komünist "zulmünü" kınamakta gecikmedi. Arbenz reform gündemini uygulamaya koyulmadan çok önce saldırmaya başladı. Haziran ayında *New York Times*, "Albay Arbenz'in başkan olmasından sonraki iki ay içinde Guatemala siyasetinin gidişatıyla ilgili derin bir hayal kırıklığı ve hüsran hissi etkisi" gösteren "Guatemala Kanseri'ni" karaladı. Editörler özellikle komünist etkinin büyümesine öfkeliydi. "Hükümet politikasının ya Rus emperyalizmine paralel çalıştığını ya da Orta Amerika'da bir Rus emperyalizmi paravanı olduğunu" söylüyorlardı.[128] *Washington Post* birkaç ay sonra "Kırmızı Hücre Guatemala'da" başlıklı bir başyazısında Guatemala Kongresi'nin yeni başkanını "düz bilet oylama" diye damgaladı ve Arbenz'i maşadan da öte olarak nitelendirdi.[129]

Arbenz, kendisini eleştirenlere aldırmadan Guatemala'da sanayiyi ve tarımı modernleştirmeye, mineral kaynaklarını geliştirmeye koyuldu. Bunu yapmak Guatemala ekonomisinin hâkimi olan United Fruit Company'nin gücüne meydan okumak demekti. Guatemalalıların "ahtopot" diye bahsettiği United Fruit demiryollarına, limanlara, nakliyeye ve özellikle de muz bahçelerine el atmıştı. Arbenz, United Fruit Company'nin 234.000 dönümlük arazisini, ki şirket toprağın %90'nından fazlasını kullanmıyordu, kamulaştırmakla başlayan büyük bir toprak reformu için planlarını açıkladı. Şirketin toplamdaki 550.000 dönümlük toprağı Guatemala'nın ekilebilir arazisinin yaklaşık beşte birini temsil ediyordu. Arbenz, şirketin önceki vergi iadelerinde arazi değerini fazlasıyla düşük değerlendirmesine dayanarak United Fruit'a 600.000$ tutarında bedel ödemeyi teklif etti. Şirket daha fazla istedi. Arbenz bir 173.000 dönüm için daha adımlar attı. Sigmund Freud'un yeğeni halkla ilişkiler öncüsü ve usta propagandacı Edward Bernays, Arbenz'i komünist diye damgalama kampanyası başlatmıştı bile. *New York Times'ta* buna istekli müttefikler buldu. Bernays, *Times* yayıncısı Arthur Hays Sulzberger'i ziyaret etti. Çok geçmeden *Times* üzerine düşeni yaparak Guatemala'da komünist tehdidi hakkında makaleler yayımlamaya başladı. Ailesi yıllardır United Fruit'ta doymuş olan Senatör Henry Cabot Lodge gibi lider kongre üyeleri büyüyen bu komünist tehdidini kınadı.[130]

Truman, Guatemala'da ortaya çıkan sözde komünist tehdidi dikkate aldı. Nisan 1952'de, Washington'da eskiden beri istenmeyen adam olmuş Nikaragua diktatörü Anastasio Somoza için bir devlet yemeğine ev sahipliği yaptı. Somoza, Dışişleri Bakanlığı yetkililerine, Birleşik Devletler silah sağladığı takdirde sürülen Guatemalalı Albay Carlos Castillo Armas'la birlikte Arbenz'den kurtulacakları güvencesini verdi. Truman yönetimi 1952 Eylül'ünde Arbenz'i devirmeye karar verdi ama ABD müdahalesi ortaya çıkarılınca planı iptal etti.[131]

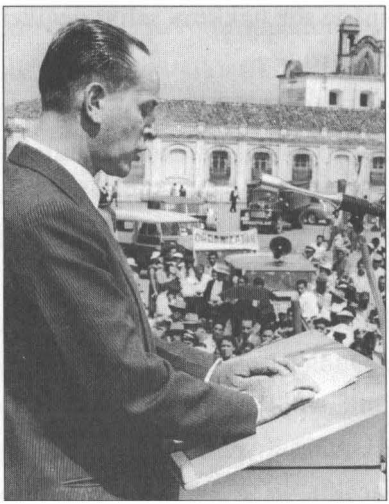
Eisenhower'ın böyle pişmanlıkları olmadı. Jack Peurifoy'u Guatemala elçisi olarak atadı. İspanyolca bilmeyen Peurifoy Yunanistan'da görev yapıyordu ve orada monarşiyi iktidara geri getirmeye yardım etmedeki rolü kendisine "Atina kasabı" lakabını kazandırmıştı. Yunan kraliyet ailesinin bir fotoğrafı hâlâ masasını süslüyordu. Belinde silah taşıma tutkusu yüzünden karısı ona "tabanca kılıfı Peurifoy" adını takmıştı.[132] Yunanistan'daki görevinden önce Dışişleri Bakanlığı'nı liberallerden ve solculardan temizlemeye yardımcı olmuştu. Arbenz, ABD'nin yeni büyükelçisiyle eşini yemeğe davet etti. Guatemala hükümetindeki Komünist etki, toprak reformu ve United Fruit değerlendirmesi üzerine altı saat boyunca çatıştılar. Peurifoy, Dışişleri Bakanı Dulles'a görüşmelerini ayrıntılı bir şekilde özetleyen uzun bir telgraf çekti. Telgrafında vardığı sonucu şöyle açıklıyordu: "Başkan komünist değilse bile bir komünist gelene kadar bu rolü üstleneceğinden kesinlikle eminim."[133]

Peurifoy'un gözünde bu Moskova'nın bir maşası olmaktan farksızdı: "Komünizm, tüm dünyada Kremlin tarafından yönetilir ve farklı düşünen herkes ne konuştuğunu bilmez."[134] Gerçekte, Guatemala komünizmi tabiiydi ve Guatemala İşçi Partisi Sovyetler Birliği'nden bağımsızdı. Komünistler Kongre'de elli altı koltuğun sadece dördünü dolduruyordu ve kabinede söz hakkına sahip değillerdi. Partinin 3,5 milyon nüfusta yaklaşık 4.000 üyesi vardı.

United Fruit'un Eisenhower yönetimindeki kurumluların arasında dostları olduğunu ima etmek hafif bir ifade olacaktır. Dulles kardeşlerin hukuk firması Sullivan&Cromwell United Fruit'un Guatemala'yla 1930 ve 1936 anlaşmalarını yazmıştı. Allen Dulles'ın CIA'deki selefi Devlet Müsteşarı Walter Bedell Smith 1955'te şirketin başkan yardımcısı olacaktı. Inter-Amerikan Sorumlu Devlet Bakan Yardımcısı John Moors Cabot ana hissedardı. Dışişleri Bakanlığı uluslararası güvenlik işleri müdürü olan kardeşi Thomas Dudley Cabot United Fruit başkanlığı yapmıştı. MGK başkanı General Robert Cutler yönetim kurulu başkanı olmuştu. John J.McCloy eski yönetim kurulu üyesiydi. ABD Kosta Rika Büyükelçisi Robert Hill de daha sonra yönetim kuruluna katılacaktı.

United Fruit'un çıkarlarına yönelik endişeler Eisenhower yönetiminin köklü antikomünizmini pekiştirdi. Ağustos 1953'te yönetim yetkilileri gizli bir operasyonla Arbenz'i devirmeye karar verdi. Bir ABD yetkilisi uyardı: "Amerika Birleşik Devletleri'nin Guatemala'da bir Çekoslovakya denemesi yaptığı duyulursa bunun yarımküredeki ve belki de dünyadaki ilişkilerimiz üzerindeki etkisi feci olabilir."[135] Kararlı Allen Dulles İran darbe kışkırtıcısı Kim Roosevelt'ten "Operation Success" adlı gizli operasyonu yönetmesini istedi ama operasyonun olayın gerçekleşeceği yerdeki başarı şansını yansıttığına inanmayan Roosevelt bu teklifi redetti. Bunun üzerine Dulles, saha komutanı olarak eski Güney Kore istasyon şefi Albay Albert Haney'i, siyasi savaş şefi olarak da Tracy Barnes'ı seçti. Tim Weiner'in CIA tarihini anlattığı kitabında işaret ettiği gibi, Barnes, CIA'in o dönemdeki klasik özgeçmişine sahipti. Long Island'ın kendi özel golf sahasıyla dolu Whitney malikânesinde yetişen Barnes, Groton'da Yale'a ve Harvard Hukuk'a gitti. II. Dünya Savaşı'nda Stratejik Hizmetler Ofisi'nde (OSS) görev yaptı, bir Alman garnizonunu ele geçirdi ve bu başarısı ona Gümüş Yıldız Madalyası kazandırdı. Ama Barnes çevresinde beceriksiz olarak anıldığı için Dulles himayesindeki eski CIA direktörü Walter Bedell Smith operasyonu denetlemekle görevlendirilmişti.[136]

1954 yılının Ocak ayı sonunda Amerika Birleşik Devletleri'nin işgal gücünü eğitmek için Albay Castillo Armas'la işbirliği yaptığı haberi yayıldı. Bunun üzerine Guatemala hükümeti bir gemi yükü silah için Çekoslovakya'ya başvurdu. Amerika Birleşik Devletleri yarımküredeki Sovyet nüfuzunu alenen kötüledi. Senato Dış İlişkiler Komitesi Başkanı Alexander Wiley sözde "büyük" sevkıyatı "dünya komünizminin ana planının bir parçası" olarak tanımladı.[137] Meclis Başkanı bunu Amerika'nın arka bahçesinde bir atom bombası addetti.[138]

Guatemala Devlet Başkanı Jacobo Arbenz Guzmàn 1954 yılında destekçilerine konuşurken. Reform çabalarının United Fruit Şirketi'nin keyfini kaçırmasının ardından komünist diye damgalandı ve 1954'te CIA tarafından tasarlanmış bir darbeyle bir askeri cuntayla devrildi.

New York Times muhabiri Sydney Gruson sürpriz bir dönüşle, ortaya çıkan Guatemala krizine milletin ABD zorbalığı ve suçlamalarına öfkesini doğru bir şekilde yakalayan haberler yapmaya başladı. Gruson, Şubat ayında hükümet tarafından "istenmeyen kişi" olarak sınırdışı edildikten sonra ülkeye dönmesine yeni izin verilmişti.[139] 21 Mayıs'ta ABD baskısının "geri teperek [Guatemala'nın] uzun zamandan beri gördüğünden çok daha büyük bir ulusal birliğe" ilham verdiğini," yazdı. "Normalde sürekli muhalefet eden" Guatemala gazetelerinin bile "hükümetin eylemini savunmaya başladığını" bildirdi. "Her iki gazetenin de Amerika Birleşik Devletleri'nin yarımküredeki sağcı diktatörlere silah sağlamaya hevesliyken Guatemala'nın meşru ihtiyaçlarını karşılamayı reddetmesine dil uzattığını" yazdı.[140] Ertesi gün Gruson başka bir baş sayfa haberinde Guatemala dışişleri bakanının ABD Dışişleri Bakanlığı'nın yurtdışındaki sürgünlere ve hükümeti devirmeye çalışan yerli muhaliflere yardım ettiği iddiasında bulunduğunu aktardı. Dışişleri Bakanlığı'nın Guatemala'ya United Fruit'un tazminatını 16 milyon dolara yükseltmesi için baskı yaptığını anlattı ve dışişleri bakanının "Guatemala Amerika Birleşik Devletleri'nin ne sömürgesi ne de savunması ve güvenliği için zorunlu şeyleri elde etmek için Birleşik Devletler Hükümeti'nin iznini alması gereken bir ortak devlettir. Ve [Birleşik Devletler'in] egemen bir hükümetin meşru eylemlerini denetleme iddiasını reddeder," sözlerine yer verdi.[141] Gruson 24 Mayıs'ta Amerika Birleşik Devletleri'nin yoluna devam etmek için yanlış bir çıkış noktası seçtiğini ve sadece "muazzam bir milliyetçilik yükselişine" ve Amerikan karşıtlığına yol açmakla kaldığını vurguladı.[142] Gruson'ın Guatemala'daki *Times* muhabiri olarak günleri sayılıydı. Akşam yemeğinde Allen Dulles arkadaşı Times yöneticisi Julius Adler'la konuştu. Adler da yönetimin şikâyetlerini yayıncı Sulzberger'e iletti. Gruson Meksiko'ya sepetlendi.[143]

Bu arada, Peurifoy ve diğer ABD yetkilileri Arbenz hükümetini karalamak ve gücünü zayıflatmak için hem Guatemala içinde hem de komşu devletlerde güçlü bir propaganda ve yanlış bilgilendirme kampanyası yürütüyorlardı. Haziran 1954'te CIA eğitimli paralı askerler, ABD hava desteğiyle, Honduras ve Nikaragua'daki üslerden saldırdı. İlk saldırı önlenince Eisenhower, Castillo Armas'a ek uçaklar sağladı. İngiliz ve Fransız yetkililer bile böyle ispatsız bir saldırıyı destekleme düşüncesinde tereddüt etti. Birleşmiş Milletler ABD Büyükelçisi Henry Cabot Lodge İngiliz ve Fransız meslektaşlarının üstüne giderek, Guatemala'da Birleşik Devletleri desteklemedikleri takdirde ABD'nin İngiltere'ye Mısır ve Kıbrıs'ta, Fransa'ya da Tunus ve Fas'ta verdiği desteği geri çekmekle tehdit etti.[144]

Direnişin beyhude olduğunu kabul eden Arbenz, 27 Haziran günü iktidarı Genelkurmay başkanı başkanlığındaki bir askeri cuntaya teslim etti. O gece son bir radyo konuşması yaptı. "Başımıza gelenlerin sorumlusu Amerika Birleşik Devletleri'ni

yöneten çevrelerle işbirliği içinde olan United Fruit Şirketi'dir." "Yirmi yıllık kanlı faşist zulmü" hakkında uyardı.[145] Aynı gece CIA istasyon şefi ve başka bir ajan yeni cunta başkanını ziyaret ederek ona şöyle dediler: "Amerikan dış politikasının gerektirdiği şartlar için uygun değilsiniz."[146] Başkan istifa etmeyi reddedince CIA ana askeri üssün tören alanını ve hükümet radyo istasyonunu bombaladı. Kansas'ta Fort Leavenworth askeri üssünde eğitim görmüş olan Castillo Armas yeni hükümete başkanlık etmesi için ABD Büyükelçiliği uçağıyla geri gönderildi. Dulles 30 Haziran'da Amerikan halkına seslenerek "demokrasinin Sovyet komünizmi" üzerindeki zaferini alkışladı. Durumun "Guatemalalıların kendileri sayesinde düzeltildiğini" ilan etti.[147] Bir İngiliz yetkili Dulles'ın yalancılığıyla dalga geçerek konuşması için "yeri geldikçe neredeyse Molotov'un Çekoslovakya hakkında ve Hitler'in Avusturya hakkındaki konuşması olabilir," dedi.[148]

Kısa bir süre sonra, Castillo Armas Washington'u ziyaret etti ve Nixon'ı sadakatine inandırdı. "Bana yapmamı istediğiniz şeyi söyleyin hemen yapayım," diye söz verdi başkan yardımcısına.[149] Sonraki iki yıl içinde 90 milyon dolar ABD yardımı aldı. Bu, reform hükümetin on yıl içinde aldığının 150 katı kadardı. Castillo Armas acımasız bir askeri diktatörlük kurdu ve üç yıl sonra suikaste kurban gitti. United Fruit topraklarını geri aldı.

Dulles ülkenin "komünist emperyalizmden" kurtarıldığını söyledi ve "zaten büyük bir geleneği olan Amerika ülkelerinde yeni ve şanlı bir dönemin başlamasını sağladığını" ilan etti.[150] Hükümeti devirme operasyonuna katılmış olan emekli bir Deniz Piyadeleri albayı daha sonra şöyle yazmıştı: "Bizim 'başarımız" 31 yıllık baskıcı askeri yönetime ve 100.000'den fazla Guatemalalının ölümüne yol açtı."[151] Gerçek ölü sayısı bu sayının iki katı olmuş olabilir. Arbenz, "yirmi yıllık kanlı faşist zulmü" öngörüsünde bulunurken iyimser davranmıştı. Guatemala'daki kanlı faşist zulmü aslında kırk yıl sürdü.

Gizli operasyonların popüler reform hükümütleri devirmek için kullanılabileceğine dair inancı pekişen Eisenhower yönetimi yetkilileri zaferlerini kutlarken, diğerleri bundan çok farklı dersler çıkardı. Guatemala'daki "rejim değişikliğine" tanıklık edenler arasında Arbenz'in reform girişimlerini izlemek için Guatemala'da bulunan Ernesto "Che" Guevara adında Arjantinli genç bir doktor vardı. Guevara sonradan ortaya çıkan katliam sırasında sığındığı Arjantin Büyükelçiliği'nden annesine yazdı. Arbenz'in büyük bir hata yaptığını söylüyordu: "İnsanlara silah verebilirdi ama o bunu yapmak istemedi ve işte sonuç ortada." Birkaç yıl sonra sıra Küba Devrimi'ni korumaya geldiğinde Che o hataya düşmeyecekti.[152] 1961'de ABD destekli sürgünlerden oluşan bir işgal kuvveti Domuzlar Körfezi'nde çökertildiğinde

devrim asıl karşıdevrimci sorunuyla karşı karşıya geldi. Büyükelçi William Pawley, CIA elemanları E. Howard Hunt ve Richard Bissell, Tracy Barnes ve Allen Dulles gibi 1954 Guatemala darbesinde başrol oynayanların birçoğu 1961 fiyaskosunda da öne çıkacaktı.

Bu sırada Vietnem'da da benzeri olaylar meydana geliyordu. 1954'ün Nisan'ında General Vo Nyugen komutasındaki Ho Chi Minh'in köylü kurtuluş ordusu ve köylü destekçileri inanılmaz ağırlıktaki uçaksavarları ve topları aşılmaz denen ormanlardan ve dağlardan geçirerek Dien Bien Phu'da bulunan gözükara Fransız kuvvetlerini kuşattı. İnanması güç ama o zamanlar sömürgecileri iktidarda tutmak için Fransa'nın savaş maliyetinin %80'nini Amerika Birleşik Devletleri ödedi. Eisenhower Ağustos 1953'te açıkladı: "Amerika Birleşik Devletleri bu savaşa 400.000.000$ yardım etmeyi oylamaya sunarken bir bağış programını oylamıyoruz. Amerika Birleşik Devletleri, güvenliğimiz, zengin Endonezya topraklarından ve Güneydoğu Asya'dan istediğimiz bazı şeyleri alabilme gücümüz ve kapasitemiz için çok büyük önemi olacak bir olayı önlemenin en ucuz yolu için oylama yapıyoruz."[153] Bölgedeki ülkelerin domino taşları gibi yıkılacağını ve sonunda Japonya'nın kaybedilmesine yol açacağını tahmin ediyordu. Nixon başkanla aynı fikirdeydi: "Çinhindi düşerse Tayland neredeyse imkânsız konuma gelir. Aynı şey kauçuk ve kalay zengini Malaya için de geçerli. Endonezya için de. Güneydoğu Asya'nın bütün bu bölümü komünist egemenliği ya da komünist etkisi altına girerse bu bölgeyle ticaret yapan ve ayakta kalabilmek için yapmaya mecbur olan Japonya kaçınılmaz olarak komünist rejime yönelir."[154] Ve *U.S News&World Report* ezilen halkların özgürlüğü için savaşmakla ilgili tüm palavraları aşarak itiraf etti: "Dünyanın en zengin bölgelerinden biri Çinhindi'nde kazanana açıktır. ABD'nin artan endişesinin arkasında bu var... Savaşın asıl gerçeği kalay, kauçuk, pirinç ve temel stratejik hammadde. ABD orayı ne pahasına olursa olsun ele geçirilmesi gereken bir yer olarak görüyor."[155]

Fransızlar yardım istedi. Eisenhower kara kuvvetlerinin gönderilmesini emrettiğinde, o ve Dulles yakında olmasından korktukları Fransız yenilgisini bertaraf etmek için çeşitli seçenekleri değerlendirdiler. Pentagon yetkilileri, Viet Minh mevzilerine karşı bir hava harekâtı planı olan Akbaba Operasyonu için hazırlık yaptı. Ayrıca iki veya üç atom bombası kullanma olasılığını da görüştüler. Hava Kuvvetleri Genelkurmay Başkanı Nathan Twining daha sonra şöyle demiştir:

> Yapılması gereken şeyin üç küçük taktik atom bombası kullanmak olduğunu düşünüyorduk [Radford ve ben]. Gerçi ben hâlâ bu iyi bir fikir olurdu diye düşünüyorum. Orası büsbütün ıssız bir alandı. Bir bomba atmak için bütün gün uğraşıp, doğru yere attığınızdan emin olabilirdiniz. Mücadele yok. Oradaki o komünistleri temizleyebilirdiniz ve bando Fransa'nın ulusal marşı 'Marseillaise' çalabilirdi.

> Fransızlar Dien Bien Phu'dan sağ salim çıkarlardı. O komünistler de 'Bu adamlar bize bunu tekrar yapabilir. Dikkatli olsak iyi olur' derlerdi.[156]

Eisenhower 30 Nisan 1954 tarihinde atom bombası kullanılmasını Nixon ve MGK'dan Robert Cutler'la görüştü. Dışişleri Bakanı Georges Bidault ve diğer Fransız yetkililer Dulles'ın bir hafta önce kendilerine iki atom bombası teklif ettiğini bildirdi. Eisenhower ve Dulles daha sonra bu söylentileri tartıştılar ancak atom bombası kullanılması ABD'nin o dönemdeki politikasına kesinlikle tezat oluşturmazdı. İngilizler de Fransızlar da bunun mantıklı ya da yapılabilir bir şey olduğunu düşünmüyordu. İfade "yeni silahların" Dien Bien Phu'daki Viet Minh'in Fransız askerlere çok yakın olmasından ve onları tehlikeye atacak olmasından dolayı veto edildiğini de akla getiriyor. Eisenhower'ın 1961'de Walter Cronkite'ye söylediği gibi, "bölgeyi kilometrelerce tahrip edebilecek ve muhtemelen Dien Bien Phu'yu yok edeblecek silahlar kullanmaya istekli değildik."[157]

Birçok bilimadamı Eisenhower'ın ve Dulles'ın yalanlamalarına inanıyor ancak Fransız General Paul Ely, Dışişleri Bakanı Bidault ve Dışişleri Bakanlığı Sekreteri General Jean Chauvel'in günlüklerinde ve anılarında ABD'nin bu teklifinden söz edilmektedir. Fransa'nın içişleri bakanı Başbakan Laniel'den bombaları talep etmesini istemişti.[158] McGeorge Bundy de Dulles'ın Bidault'un iddia ettiği gibi onunla bu olasılığı görüşmüş olabileceğini düşünüyor. Öyle ya, sözde teklif Dulles'ın nükleer silahları konvansiyonel hale getirmenin gerekliliğiyle ilgili NATO'ya yaptığı açıklamalarla aynı zamana rastlıyordu. Nisan ayı sonlarında, MGK Politika Planlaması Personeli nükleer silah kullanma ihtimalini bir kez daha görüştü. Robert Cutler konuyu Eisenhower ve Nixon'a açtığında rapor, Fransızlara "yeni silahlardan" birkaçını vermeyi tekrar değerlendirdiklerini gösteriyor. Yıllar sonra Eisenhower bu olayı oldukça farklı hatırlıyordu. Biyografi yazarı Stephen Ambrose'a Cutler'a verdiği yanıtla ilgili şöyle dedi: "Beyler, siz çıldırmış olmalısınız. Daha on yıl bile olmadan o korkunç şeyleri Asyalılara karşı ikinci kez kullanamayız. Tanrım!"[159]

O zamanda hiç nükleer silah kullanılmamış olsa da, Eisenhower, ortak komutanların Çin müdahalesi olursa Amerika Birleşik Devletleri'nin kara askerleriyle değil, atom bombalarıyla karşılık vermesi teklifini onayladı.[160]

Eisenhower'ın "yıkılan domino taşları" benzetmesi yaptığı basın toplantısından bir gün önce Massachusetts Senatörü John F. Kennedy Senato'da kürsüye çıkarak, önerilen ABD askeri müdahalesine itiraz etmişti. ABD ve Fransız yetkililerin, Arthur Radford ve Bakan Dulles'ın son günlerde Fransız zaferine ilişkin sözleri de dahil olmak üzere, son üç yıldır halkı eğlendirdikleri iyimser saçmalıklara son verdi: "Çinhindi'ndeki Amerikan askeri yardımının miktarı ne olursa olsun, aynı

yerde hem her yerde hem de hiçbir yerde olan bir düşmanı, halkın sempatisini ve gizli desteğini kazanmış 'bir halk düşmanını' yenemez."[161] Senatör Lyndon Johnson kısa süre önce "Asya'da sömürgeciliği ve beyaz adam sömürüsünü sürdürmek üzere Amerikan askerlerinin bir katliam çılgınlığı için Çinhindi'nin çamurlu bataklığına gönderilmesine karşı" olduğunu söylemişti.[162]

Elli altı gün sonra, 7 Mayıs tarihinde Fransız garnizonu düştü. Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, İngiltere, Sovyetler Birliği ve Çin temsilcileri Cenevre'de bir araya geldi. Dulles toplantıda sadece hoşnutsuzluğunu dile getirecek kadar kaldı. Çin Dışişleri Bakanı Zhou Enlay'la tokalaşmayı da komünist delegelerden birinin yanına oturmayı da reddetti ve önerilen her şeye itiraz ederek İngiltere Dışişleri Bakanı Anthony Eden'in secreterinin onun bu tutumunu "hastalık derecesinde öfke ve can sıkıntısı" diye anlatmasına neden oldu.[163] Viet Minh ülkenin büyük bölümüne hâkim olmasına ve tamamını yönetme hakkına sahip olduğuna inanmasına karşın, Viet Minh müzakerecileri Sovyet ve Çin baskısına dayanamayıp ülke genelindeki kontrollerini kısa bir süre için erteleyecek ve Fransa'yı itibarını zedeleyebilecek bir durumdan kurtaracak bir öneriyi kabul ettiler. İki taraf, geçici olarak Vietnem'ı 17. paralelden ikiye bölme konusunda uzlaştı. Buna göre Ho'nun güçleri kuzeye, Fransız destekli kuvvetler de güneye çekilecekti. Nihai beyanın ifadesi açıktı: "Askeri sınır çizgisi geçicidir ve hiçbir şekilde siyasi ya da bölgesel bir sınır olarak görülmemelidir."[164] Anlaşma aynı zamanda iki tarafın da kendi topraklarında yabancı üslere izin vermemesini ve askeri ittifak kurmamasını da şart koşuyordu.

Viet Minh bu anlaşmayı büyük ölçüde ülkeyi birleştirmek için Temmuz 1956'da ulusal bir seçim yapılmasına karar verilmesinden dolayı kabul etti. Amerika Birleşik Devletleri anlaşmaları imzalamayı reddetti ama şartların uygulanmasına engel olmayacağına söz verdi. Fakat ABD temsilcisi General Walter Bedell Smith'in ağzından çıkan sözlerle verdiği o söze daha en başından ihanet ediyordu.

Bao Dai Güney'i idare etmeye devam ettiği sürece Amerika Birleşik Devletleri'nin Vietnem'ı ele geçirmesi neredeyse imkânsızdı. Köylüler Bao Dai'yi tanımıyor ve onu Fransız kuklası olarak küçümsüyordu. Aydınlar onu adam yerine koymuyordu. Oysa Ho milliyetçi bir lider ilan ediliyor ve ülkenin kurtarıcısı olarak pohpohlanıyordu.[165] Fransız askerleri ülkeyi terk etmeye hazırlanırken Amerikalılar, Bao Dai'nin yerine dört yıllık sürgünden yeni dönmüş ve Bao tarafından içişleri bakanı tayin edilmiş muhafazakâr bir Katolik olan Ngo Dinh Diem'i geçirmek için önlem aldı. Diem, Edward Lansdale'ın yardımıyla, rakiplerini mahvetmek için hiç zaman kaybetmedi ve güneyde eski Viet Minh üyelerine karşı bir baskı dalgası başlattı. Binlerce Viet Minh üyesi idam edildi.

Eisenhower ve Dulles Washington National Airport'ta Güney Vietnam Devlet Başkanı Ngo Dinh Diem'i selamlıyor. Amerikalı liderler Fransız kuklası Bao Dai'nin yerine Diem'i getirmek için önlem almışlardı. Diem, rakiplerini mahvetmek için hiç zaman kaybetmedi ve güneyde eski Viet Minh üyelerine karşı bir baskı dalgası başlattı. Binlerce Viet Minh üyesi idam edildi.

Diem 1955'te bir referandum talebinde bulunarak Güney Vietnamlılardan Bao Dai ve kendisi arasında bir seçim yapmalarını istedi. Yine Lansdale'ın yardımıyla, Diem, oyların %98'ini 'kazandı.' Diem'in Amerikalı destekçileri Vietnam'ın Amerikan Dostları adında bir grup kurdular. Kardinal Francis Spellman ve Joseph Kennedy'nin yanı sıra Mike Mansfield, Hubert Humphrey ve John F. Kennedy gibi senatörler de Diem heveslisiydi. Kendi komünizm nefretleri ve bu münzevi Katolik milliyetçinin olayların gidişatını çok büyük anlaşmazlıklara dönüştürebileceğine olan inançlarıyla gerçekleri göremeyecek kadar körleştikleri için Chicago Üniversitesi siyaset kuramcısı ve dış politika uzmanı Hans Morgenthau gibi bağımsız gözlemciler için gün gibi ortada olanı görmezden geldiler. Morgenthau 1956 yılının başında yaptığı Vietnam ziyaretinden sonra Diem'i "Doğulu bir despota yakışır bir kurnazlık ve gadarlıkla hareket eden, bir devlet adamı olarak komünizm karşıtlığıyla geçinen ama karşı olduğu totaliter rejimin aynısını en küçük ayrıntısına kadar tıpatıp planlayan bir adam" olarak tanımladı. Morgenthau, on bir muhalefet partisinden dokuzunun resmen faaliyet göstermeye cesaret edemediği bir durumu: "Basın özgürlüğü yok" ve "rejimin silahlı kuvvetleri tarafından her gün kaç kişinin ve hangi şartlar altında vurulduğunu kimse bilmiyor."[166]

Diem, ABD'nin desteğiyle Cenevre anlaşmasının en önemli şartını hiçe sayarak, devlet kontrolünü komünistlere devredecek olan 1956 seçimini iptal etti. Eisenhower daha sonra olayı şöyle yorumlamıştır: "Savaş dönemi olduğu için halkın muhtemelen %80'i komünist Ho Chi Mnh'e oy verirdi. Hindiçin ilişkilerinde bilgisi olan kişilerden konuştuğum ya da yazıştığım herkes benimle aynı fikirdeydi."[167] Sonuç olarak Ayaklanma kısa sürede yeniden başladı.

Vietnam'da artan ABD müdahalesi yükselen nükleer gerginliğe karşı zemin hazırlıyordu. 1954 yılının Şubat ayı sonlarında ABD yetkilileri ada sakinlerini tahliye etti ve Pasifik'in geniş bir bölgesini tüm gemilerden arındırarak bir dizi yeni hidrojen bombası denemesine hazırlandı. Rüzgârın yön değiştirmesine rağmen, birçok kişiyi tehlikeye atacaklarını bile bile 1 Mart Bravo testine plandığı gibi devam etmeye karar verdiler. İşin daha da kötüsü bomba tahmin edilenin iki katı güçle patladı. 15 megatonluk bomba Hiroşima'yı tahrip eden bombadan bin kat daha güçlüydü. Mercan kırmızısı radyoaktif bulut Rongelap, Rongerik ve Utrik Marshall Adaları'na doğru sürüklenerek 236 adalıya ve 28 Amerikalıya bulaştı. Tehlikeden habersiz çocuklar radyoaktif serpintide oynadı. Adalıların çoğu, rayoaktif zehirlenme belirtisi gösterene kadar üç gün boyunca tahliye edilmedi. *Daigo Fukuryu Maru (Şanslı Ejderha No:5)* adlı bir Japon orkinos balıkçı teknesinde bulunan yirmi üç balıkçı da üç saat boyunca gökyüzünden düşen ölümcül beyaz külün altında kalarak benzer bir kaderi yaşadı. On üç gün sonra radyoaktif maddeyle kirlenmiş orkinoslarıyla limana yanaştıklarında mürettebat ileri düzeyde zehirlenme belirtileri gösteriyordu. İlki birkaç ay sonra öldü.

ABD'nin bu ihmali ve nükleer silahların son üretiminin inanılmaz gücü dünyayı şok etti. İnsanlar, Japon geminin zehirli orkinoslarının dört büyük şehirde satıldığını ve çok sayıda kişinin bu balıklardan yediğini öğrenince, paniğe kapıldı. Birçok kişi balık yemekten büsbütün vazgeçti. Sonuç olarak dört yüz elli yedi ton orkinos imha edildi. Atom Enerjisi Komisyonu Başkanı Lewis Strauss Beyaz Saray basın sekreterine, CIA'in hemen yaydığı bariz bir yalanı, geminin gerçekte Sovyetler Birliği için casusluk yapan bir "kızıl casus ekibi" olduğunu söyledi.[168] Eisenhower'ın basın toplantısında konuşan Strauss, denemenin Amerika Birleşik Devletleri'nin "askeri durumuna" katkısını vurgulayarak, Atom Enerjisi Komisyonu'nun uyarılarına aldırmadıkları için balıkçıları suçladı ve sağlıkları açısından gördükleri zararı önemsiz gibi gösterdi.[169] Utrik sakinlerinin geri dönmesine iki ay içinde izin verildi. Rongelaplılar 1957'ye kadar evlerine geri dönmedi. Geri döndükten sonra da Rongelap'ta ancak 1985'e kadar, bilimsel bulgular adanın hâlâ radyoaktif etki altında olduğuna dair kuşkularını doğrulayana kadar kaldılar.

Uluslararası toplum dehşete düşmüştü. Belçikalı diplomat Paul-Henri Spaak uyardı: "Başkanın konuşmasındaki fikre, Amerika'nın atom enerjisini barışçıl amaçlarla kullanmak istediği fikrine, canlılık kazandıracak bir şey yapılmazsa, Amerika, Avrupa'da barbarlık ve korku ile aynı anlama gelecek." Hindistan Başbakanı Cevahirlal Nehru kamuoyu önünde ABD liderlerini "tehlikeli, bencil ve politikalarının önüne çıkabilecek her ülke ve insanı yok edebilecek kadar çılgın" olarak niteledi.[170]

Eisenhower Mayıs 1954'te MGK'ya şöyle dedi: "Herkes bizim aşağılık, tehditkâr ve savaş yanlısı olduğumuzu düşünüyor sanki." [171] Dulles endişeliydi: "Aşırı militarist olduğumuzu iddia ettikleri için İngiltere'de ve diğer müttefik ülkelerde her gün önem yitiriyoruz. Artık bizimkiyle Hitler'in askeri makinesi arasındakıyaslama yapılıyor."[172]

Bomba denemesinin öngörülemeyen başka sonuçları da vardı. Hidrojen bombalarının korkunç gücünün ve üstü kapalı nükleer savaş tehdidinin uluslararası diplomasideki yeri artık çok daha belirgindi. Nükleer tehdit, Cenevre Konferansı'ndaki önemli oyuncuların tutumunu çoğu insanın fark ettiğinden daha fazla etkilemiştir. Denemeden kısa bir süre sonra Churchill Parlamento'ya bu konunun zihnini "başka bir şeyle kıyaslanamayacak kadar çok" meşgul ettiğini söyledi. Dulles, Mayıs ayı başlarında onunla görüştü ve görüşmeden sonra Eisenhower'a "İngilizlerin ve özellikle de Churchill'in Rusların elindeki nükleer bombalar kuruntusu yüzünden korkudan ödünün patladığını" söylüyordu. Anthony Eden bu korkuyu konferanstaki müzakereye bağlıyordu. "Bu, hidrojen bombasının caydırıcı gücünden kesinlikle emin olduğum ilk uluslararası toplantıydı. Bunun için minnettardım. Hidrojen bombası olmasaydı Cenevre Konferansı'nda başarı sağlayamaz ve büyük bir savaşın önüne geçemezdik."[173]

Şanslı Ejderha olayı da nükleer denemeye karşı dünya çapında bir hareketi kolaylaştırdı ve daha önce belirsiz olan "serpinti" kavramını yaygınlaştırdı. Eisenhower'ın Yeni Bakış'ına dair yeni bir sorgulamaya yol açtı.

Hiçbir yerde Japonya'daki kadar güçlü bir tepki oluşmadı. ABD'nin savaş sonrasında atom bombaları tartışmasını sansürleme çabaları Japonlara Amerika Birleşik Devletleri'nin Hiroşima ve Nagazaki'de yaptıklarını unutturmayı başaramamıştı. Tokyolu ev hanımları tarafından hidrojen bombalarının yasaklanması için dağıtılan bir dilekçeyle 32 milyon imza toplandı. Bu, toplam Japon nüfusunun üçte birini temsil eden olağanüstü bir rakamdı.

Bu yaygın anti-nükleer görüşe karşılık MGK'nın Operasyon Koordinasyon Kurulu, Amerika Birleşik Devletleri'nin "atom enerjisinin savaş dışı kullanımlarına yönelik şiddetli bir saldırı" başlatmasını önerdi ve Japonya'yı deneysel nükleer reaktörü yapmayı teklif etti.[174] Atom Enerjisi Komisyonu üyesi Thomas Murray bunun Hiroşima ve Nagazaki "katliamı anısının ağırlığından hepimizi kurtarabileceğine" inanarak bu

"etkileyici ve insani jesti" alkışladı.[175] *Washington Post* projeyi "insanın aklını mevcut silahlanma yarışı takıntısından uzaklaştırmanın" bir yolu olarak görerek kendi içten onayını sundu ve olağanüstü bir itirafla ekledi: "Artık birçok Amerikalı Japonya'ya atom bombaları atmanın gereksiz olduğunun farkında... Japonya'ya atom enerjisinin barışçıl kullanımı içi arçalar sunarak bu yanlışı düzeltmeye katkıda bulunmak ne güzel. Amerika Birleşik Devletleri'nin Şarklıları sadece ölmeye giden askerler gibi gördüğüne dair Asya'daki izlenimi yok etmek gerçekten çok güzel!"

En zalimce alay gibi görünecekti ama Murray ve Illinois Temsilcisi Sidney Yates ilk nükleer santrali Hiroşima'da inşa etmeyi önerdiler. 1955 yılının başında Yates, daha on yıl kadar önce atom bombasının ilk hedefi olmuş kentte 60.000 kilovat üreten bir tesis kurulması için mevzuat sundu.

Sonraki birkaç yıl boyunca ABD Büyükelçiliği, CIA ve Amerika Birleşik Devletleri Haber Ajansı, Japon halkının nükleer güce olan derin düşmanlığını tersine çevirmek için büyük çaplı bir propaganda ve eğitim kampanyası yürüttüler. *Mainichi* gazetesi kampanyayı kınadı: "Önce radyoaktif yağmurla vaftiz, sonra yurtdışından "barış için atom" kisvesi altında zekice bir ticari kaynaşma."[176]

Etkili Bravo testinden bir ay sonra *New York Times* son denemelerin Szilard ve Einstein'ın kobalt bombasının yapılabileceği korkusunu doğuladığını bildirerek, Szilard'ın dört yüz bir tonluk döteryum-kobalt bombalarının gezegendeki tüm yaşamı sona erdirmeye yetecek kadar radyoaktivite çıkaracağına ilişkin değiştirdiği tahminiyle ilgili yaygın bir tartışmaya yol açtı.[177]

İki gün sonra *Los Angeles Times*'ta çıkan bir baş sayfa makalesi Japon bilimadamı Tsunesaburo Asada'nın Japon Farmakoloji Derneği'ni Sovyetlerin "30 tanesi aynı anda patladıldığı takdirde birkaç yıl içinde tüm insanlığı yok edecek" kadar tehlikeli bir azot bombası, azot ve helyum içeren bir hidrojen bombası üretmekte olduğundan haberdar etmiş olduğuna dair ciddi bir haber verdi.[178] Bu yeterince korkutucu değilmiş gibi, bir sonraki Şubat ayında, uranyum atomunu parçalayan ilk fizikçi Alman Nobel Ödüllü Otto Hahn, Avrupa'nın büyük bölümünde duyulabilecek bir radyo konuşmasında gerekli sayıyı dört yüz kobalt bombasından on kobalt bombasına indirdi.[179]

Kobalt bombası hiçbir zaman yapılmamış olmakla birlikte, yapılabilmesi ihtimali, on yılın en karanlık kâbuslarını şekillendirdi. *Şanslı Ejderha* mürettebatının hastanedeki tedavisi bir yıldan uzun sürdü. Aralarından bir tanesi hastanedeyken dokunaklı bir uyarı yayımladı: "Bizim felâketimiz bütün insanlığı tehdit ediyor. Sorumlu olanlara söyleyin. Tanrı vere de dinlesinler."[180]

7. Bölüm

JFK:

"İnsanlık Tarihinin En Tehlikeli Dönemi"

Ekim 1962'de Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği birbirlerinin askeri tesislerine ve nüfusu yoğun merkezlerine doğrultulmuş nükleer füzelerle savaşa kuşanmıştı. Dünya nükleer yokoluşa insanların çoğunun sandığından daha çok yaklaşacaktı. Yıllarca insanlara John F. Kennedy'nin Nikita Kruşçev'in ölçülü gerçekçiliğiyle kışkırtılmış devlet adamlığının ve niyetinin bir soykırımı önlediği anlatılmıştır. Dünyanın en güçlü iki ülkesinin liderleri Küba füze krizini barışçıl yollarla çözmek için çaba gösterdiler ama dünya felâkete doğru sürüklenirken, olayları kontrol etme güçleri ciddi derecede sınırlıydı. İki liderin bu üzücü çarpışmadan çıkardığı dersler onları yeryüzündeki yaşamın devam eden bir Soğuk Savaş'a dayanamayacağına inandırdı. Bu tehlikeli ve savurgan çatışmayı sona erdirme çabaları her ikisi için de korkunç son anlamına gelebilirdi ama diğer bir yandan da, zaman içinde, tehdit altındaki bir insanlığın geri kalanı için nefes alacak bir yer açabilirdi.

Aslında Nikita Kruşçev'in Kennedy'nin selefi Dwight Eisenhower'la pek çok benzer yönü vardı. Her ikisi de mütevazı yetiştirilmişti. Ike'ın Abilene, Kansas'taki beşinci sınıf fotoğrafı herkes en iyi kıyafetlerini giyerken onun tulum giydiğini gösteriyor. Kölelerin torunu ve köylülerin oğlu olan Kruşçev gençliğinde çoban, kömür madencisi ve makinist olarak çalıştı. 1930 ve 1940'larda Ukrayna'da parti çarı olarak gaddarlığına ve 1956 Macar ayaklanmasının bastırılmasındaki acımasızlığına rağmen, komik, sevimli, basit ve sokulgan da olabiliyordu. Sovyetler Birliği için yeni bir yol çizmek istemişti. Şubat 1956'da, Yirminci Parti Kongresi'nde Stalin'in zorba taktiklerinin toplumu kendilerine hiçbir fiziksel terör yaşatmayan Amerikan tehdidinden daha çok korkuttuğunu söyledi.[1] Stalin'in zorba kişiliğinden bahsetti ve artık Stalin tarafından oturtulan politikaları bırakmaları gerektiğini açıkladı. Tıpkı

Dwight Eisenhower ve Nikita Kruşçev'in çok ortak yönü vardı. İkisi de mütevazı kökenlerden geliyor ve kendi politik sistemlerinin üstünlüğüne inanıyorlardı.

Eisenhower gibi o da II. Dünya Savaşı'nı yakından görmüş ve savaşa karşı derin bir nefret beslemişti. Ama Sovyet sisteminin üstünlüğüne olan inancı da Eisenhower'ın kapitalist sisteme olan inancı kadar sağlamdı. Sosyalizmin kapitalizme üstünlüğünü kanıtlamak için Sovyet halkının görünüşte amansız düşmanlara karşı uzun süre ulusal savunma ve kendini koruma mecburiyetlerinin kurbanı olmuş yaşam standardını geliştirmeye daha fazla kaynak ayırabilmek adına askeri harcamalarda belirgin bir kısıtlama yoluna gitti.

Ağustos 1957'de Sovyetler Birliği dünyanın ilk kıtalararası balistik füze testini başarıyla gerçekleştirdi. Sovyetler Birliği'ne göre kıtalararası balistik füzeler Birleşik Devletler'in Avrupa'daki NATO üslerinde bulunan bombardıman uçaklarından sağladığı muazzam askeri avantajı potansiyel olarak dengeleyebilecekti. İki aydan daha kısa bir süre sonra, 4 Ekim 1957'de Amerikan haberlerinde Little Rock, Arkansas'ta öğrenciler arasında ırk ayrımına son verme krizi ağır basarken ve *Leave It To Beaver* programı yayımlanmaya başlarken Sovyet R-7 kıtalararası balistik füze dünyanın etrafındaki yörüngeye ilk yapay uyduyu fırlattı. "Dünya dostu" ya da "yoldaş" anlamına gelen Sputnik Zemlya'nın ağırlığı 83 kilogram, çapı da 58 santimdi. Her doksan altı dakika ve on yedi saniyede bir dünyanın etrafında dönüyor ve aşağıdaki dinleyicilerine bir dizi sinyal iletiyordu. Sovyet yetkililer, Sovyetler Birliği'nin yeni sosyalist toplumunun genel üstünlüğünü kanıtladığını iddia ettikleri Sovyet bilim ve teknolojisini öven sözler söylüyorlardı.

Sovyetler, Amerika Birleşik Devletleri'nin teknolojik gelişmişliğinin ve Sovyetler Birliği'nin geri kalmışlığının Soğuk Savaş'ta ABD zaferini garantileceği inancını gerçekten yıkmıştı. Yazar John Gunther, "Rusların bir traktör bile yapamadığı bir kuşak için Amerikan folklorünün bir parçası olmuştu," dedi. Radyo Kahire, Sputnik'in "ülkeleri Birleşik Devletler liderliğindeki emperyalist politikaya bağlanmadan önce iki kez düşündüreceğini" söyledi. Kruşçev alay etti: "Bombardıman uçaklarını ve savaş uçaklarını da müzeye kaldırabileceklerini aptallar bile anlayabilir."[2] Hem Sovyet başarısına hem de ABD'nin ırk sorununa dikkat çeken Moskova Radyosu Sputnik'in Little Rock üzerinden her geçişini özellikle duyurdu.

Ağustos 1957'de Sovyetler Birliği dünyanın ilk kıtalararası balistik füze testini başarıyla gerçekleştirdi. Sovyetler Birliği'ne göre kıtalararası balistik füzeler Birleşik Devletler'in Avrupa'daki NATO üslerinde bulunan bombardıman uçaklarından sağladığı muazzam askeri avantajı potansiyel olarak dengeleyebilecekti. Sovyetler Ekim ayında Sputnik'i fırlatmak için bir kıtalararası balistik füze kullanınca bazı Amerikalılar panikledi.

Bazı Amerikalılar panikledi, Sovyetler Birliği'nin ABD hedeflerine saldırmaya hazır nükleer savaş başlıklı kıtalararası balistik füzeleri olduğuna dair spekülasyon yaptılar. Sovyetler Birliği'nin Sputnik'in fırlatılmasından üç gün sonra yapay uydunun termonükleer savaş başlığıyla uyunmlu yeni bir balistik füzeyi başarıyla test ettiğini duyurması bu korkuyu daha da artırdı. Senato Çoğunluk Lideri Lyndon Johnson şöyle dedi: "Sovyetler yakında tıpkı çocukların otoyol köprülerinin altından geçen arabalara taş attığı gibi gökyüzünden üzerimize bomba yağdıracak."[3] Edward Teller, Amerika Birleşik Devletleri'nin "Pearl Harbor'dan daha önemli ve daha büyük bir savaşı" kaybetmiş olduğundan yakındı.[4] Bir hicivci espri yaptı: "General LeMay Rusları etkilemek için tüm dünyaya bir bombardıman filosu göndermeyi planlıyor; eminim gönderir, tabii Ruslar zahmet edip aşağıya bakar mı bilemem."[5]

Sovyetlerin uzayda Amerika Birleşik Devletleri'ni yenmesi Amerikan inancının, Kore Savaşı ve 1950'lerin ilk yarısında iç ve dış politika krizleriyle zaten sarsılmış olan bir inanç, kırılgan cephesinde derin çatlaklar oluşturdu. Eleştirmenler Amerikan yaşamının sığ materyalizmini ve amaçsızlığını kınıyor, eğitim sisteminin eksiklerini sıralıyorlardı. Cumhuriyetçi Senatör Styles Bridges Amerikalılara "yeni duvardan duvara halının hav derinliği ya da yeni arabanın kuyruk stabilizörü yüksekliğiyle ilgili daha az endişe duymaları ve bu ülke ile özgür dünya hayatta kalacaksa kan, ter ve gözyaşı dökmeye daha hazırlıklı olmaları" çağrısında bulundu.[6] Değerli Sovyet uzay bilimadamı Leonid Sedov bir Alman-Amerikalı meslektaşına, "Siz Amerikalıların bizden daha iyi bir yaşam standardı var. Ancak Amerikalı arabasını, buzdolabını, evini seviyor. Biz Ruslar gibi ülkesini sevmiyor," diye konuştu.[7] Kongre'nin kadın üyesi Clare Boothe Luce Sputnik'in uzaydan gelen sinyalini "Amerikan yaşam tarzının ulusal güvenliğimizin sağlam garantisi olduğuna dair on yıllık Amerikan iddiaları için kıtalararası bir uzay boşluğu tantanası" olarak niteledi.[8]

Yönetim, kamuoyunu rahatlatma çabasıyla Sovyet başarısının oluşturduğu tehdidi bilerek küçümsedi. Eisenhower, "uydu beni zerre kadar endişelendirmiyor. Önemli bir şey göremiyorum. Havaya küçük bir top fırlattılar," dedi.[9] Ve o hafta kendi evine giderek beş ayrı golf maçı yaptı. Bunun tek nedeni vardı. Gerçeği biliyordu ve açıklayamıyordu. Amerikan teknolojisi çok gizli U-2 keşif uçaklarını geliştirmişti. Bir yıldır Sovyet hava sahasında 21.000 metrede uçarak Rusların silahlanma yarışında hangi aşamada olduğunu fotoğraflamışlardı. Bu yasadışı ve kışkırtıcı misyonlar Amerikan halkından gizli tutulmuştu, ancak Sovyetler Birliği Temmuz 1957'de resmi bir protesto başlattı. Allen Dulles daha sonra böbürlenerek, "Sovyetler Birliği'ndeki bütün ot saplarına dahi bakabilecek durumdaydık," dedi.[10] Oysa bu ancak birkaç yıl sonra gerçek olabilecekti.

3 Kasım'da Sovyetler, Laika adlı canlı bir köpek taşıyan, altı tonluk devasa Sputnik II uydusunu fırlattı. Sovyetler zaferlerinin keyfini çıkarıyordu. Buna rağmen Kruşçev, Eisenhower'ı arayarak barışçıl bir uzay savaşı ve Soğuk Savaş'ın bitirilmesi çağrısını yaptı:

> Uydularımız Amerikan uydularının ve başka uyduların da onlara katılıp bir uydular topluluğu oluşturulmasını bekliyor. Bu tür bir topluluk öldürücü silah üretimi yarışında rekabet etmekten çok daha iyi olurdu. Kapitalist ve sosyalist ülkelerin temsilcileriyle bir zirve toplantısı yapılmasını isteriz. Böylece uluslararası sorunların çözümünde savaşın bir yöntem olmaktan çıkarılmasına, soğuk savaşın ve silahlanma yarışının bitirilmesine ve devletlerarasında bir arada yaşama üzerine temellendirilmiş ilişkiler kurulmasına, uyuşmazlıkların kültürde ve insan

gereksinimleri ve ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılamada barışçıl rekabet yoluyla çözümlenmesine dayalı bir anlaşmaya varabiliriz.[11]

Ama Ike büyük bir politik baskı altındaydı ve kamuoyu önünde Amerika'nın gelişen askeri üstünlüğünden bahsederek böbürlendi.

> Devletimiz, herhangi başka bir ülkenin savaş yapma yeteneklerini yok edebilecek stratejik missileme kuvvetlerinde yeterli güce sahiptir. Atom denizaltıları geliştirilmiştir. En güçlü nükleer silahlar ve çok çeşitli bombardıman uçakları taşıyan bir dizi devasa gemi çalışır durumda. Atom gücüyle çalışacak bir taşıyıcı üretecek inşaata başlandı. Sayıca çok fazla nükleer silahımız var ve sürekli de artmaya devam ediyor. Nitelik ve nicelik açısından Sovyetlerden çok ilerideyiz. İleride kalmaya da niyetliyiz.[12]

Eisenhower kelimelerin yeterli olmayacağını biliyordu. Sovyetleri kendi oyunlarında yenmeye kararlı olan Birleşik Devletler 6 Aralık tarihinde bir Vanguard roketiyle uydu fırlatma girişiminde bulundu. Bir metre kadar yükselen uydu sadece iki saniye havada kaldı. Gazeteler greyfurt büyüklüğündeki küreyi küçümseyerek ona "Kaputnik," "Flopnik" ve "Stayputnik" gibi isimler taktılar. Eisenhower nihayet eski Nazi roket uzmanı Wernher von Braun'u ve ordunun Redstone timini gökyüzüne bir şey fırlatmakla görevlendirdi. On dört kilogramlık Explorer uydusunu 31 Ocak tarihinde yörüngeye oturtmayı başardılar.

Amerika Birleşik Devletleri prestijini yenilemek için ayda Hiroşima büyüklüğünde bir atom bombası patlatmayı bile düşündü. Patlamadan geriye kalan toz bulutu Dünya'dan görünebilecekti. On kişilik bir personel Mayıs 1958'den Ocak 1959'a kadar araştırma yaptı. Albuquerque'da Hava Kuvvetleri Özel Silahlar Merkezi'nde çalışan genç astronom Carl Sagan da bu araştırma ekibindendi. Sonunda bilim adamları diğerleriyle birleşerek yetkilileri "ayın asıl ortamını mahvetmenin manasız" olduğuna ikna ettiler.[13]

1950'li yıllarda hava kuvvetleri çok daha görkemli planlar tasarladı. Şubat 1958'de Silahlı Hizmetler Komitesi önünde ifade veren Korgeneral Donald Putt ayda füze üsleri planlarını açıkladı. Amerika Birleşik Devletleri'nin askeri bakımdan tahrip edilmesi durumunda "savaş başlıkları, ayın yüzeyinin derinliklerine batırılmış millerden fırlatılarak yere bağlı devletler üzerinde önemli bir missileme üssü avantajı" sağlanabilir. Yeryüzüne saldırmanın öncesinde bu üsleri almak isteyen bir düşman, "Amerika Birleşik Devletleri kıtasına saldırmadan 1-2 gün önce böyle bir saldırının olacağına dair açık bir işaret olarak bu üslere karşı ezici bir nükleer saldırı başlatmak zorunda" kalacaktı. Hava Kuvvetleri Sekreter Yardımcısı Richard Horner daha sonra, bu tür üslerin yeryüzünde bir nükleer çıkmazı sona erdirebileceğini ve

ABD'nin ilk darbe gücünü yenileyebileceğini ifade etti. Putt, Sovyetlerin ABD'nin üstünlüğünü etkisiz hale getirmek için kendi ay üslerini kurmaları halinde Amerika Birleşik Devletleri'nin hem Sovyetler Birliği'ne hem de aydaki üslerine karşı missilemede bulunabileceği daha uzak gezegenlerde üsler dikebileceğini de sözlerine ekledi. Tarafsız gazeteci I.F. Stone bu planları değerlendirerek kurnaz bir şekilde "ay" kelimesinin Latince karşılığının *luna* olduğunu söyledi ve ordunun uzay savaşı için dördüncü bir birim kurmasını ve adını da Lunacy Birimi koymasını önerdi.[14]

Sovyetlerden geri kaldıklarına dair saçma bir korkuyla hareket eden istihbarat yetkilileri Sovyet askeri gücüyle ilgili akıl almaz tahminler öne sürdü. Aralık 1957'de bir Ulusal İstihbarat Tahmini gelecek iki yıl içinde kullanılmaya hazır yüz kıtalararası balistik füzeye sahip potansiyel bir Sovyet cephaneliği planı çizdi. 1960 yılı için de beş yüz Sovyet kıtalararası balistik füzeli en kötü durum senaryosu yansıttı.[15]

Eisenhower, Ford Vakfı'nın yöneticisi H. Rowan Gaither başkanlığında çok gizli bir güvenlik araştırması yapılması için emir verdi. Hazırlanan rapora göre, 1959 itibariyle "SSCB'nin megatonluk savaş başlıkları taşıyan kıtalararası balistik füzelerle bir saldırı başlatmasının mümkün olabileceği ve Stratejik Hava Komutanlığı'nın mevcut programlar altında böyle bir saldırıya karşı neredeyse tamamen savunmasız kalacağı" tahmin ediliyordu.[16] Rapor, büyüyen füze açığına karşı ABD'nin askeri açıdan büyük bir gelişme başlatarak Titan ve Atlas kıtalararası balistik füzelerin sayısını 1959'da 80'den 600'e çıkaracak şekilde artırmasını ve Avrupa'da yerleştirdiği orta menzilli balistik füzeler Thor ile Jüpiter'in sayısını da artırarak 60'tan 240'e çıkarmasını önerdi. Aynı zamanda 25 milyar dolarlık bir ulusal serpinti sığınağı programı da gerektiriyordu. Rapor basına sızdırılınca Washington Post korkunç bir tablo çizdi:

> Hâlâ çok gizli Gaither Raporu tarihinin en ciddi tehlikesiyle karşı karşıya olan bir Amerika Birleşik Devletleri canlandırıyor. Ülkenin korkunç süreçte ikinci sınıf bir güç statüsüne doğru ilerlediğini yansıtıyor. Füze zengini Sovyetler Birliği'nden gelmesi neredeyse an meselesi bir tehlikeye açık bir Amerika gösteriyor. Amerika'nın uzun vadeli umudunu hızla ve aniden büyüyen Sovyet askeri gücü ve güçlü, gelişen Sovyet ekonomisi ve teknolojisi karşısında afet gibi bir tehlike görüyor. Aksi takdirde kaçınılmaz bir felâket gibi görünecek şeyi önlemek için Gaither Raporu şu andan başlayarak 1970 yılına dek askeri harcamalarda büyük bir artışa gidilmesi gerektiğini söylüyor."[17]

Sputnik, Demokratlara muazzam bir siyasi açılış sağladı. Bir yasama yardımcısı Lyndon Johnson'a "mesele doğru bir şekilde ele alınırsa Cumhuriyetçiler devre

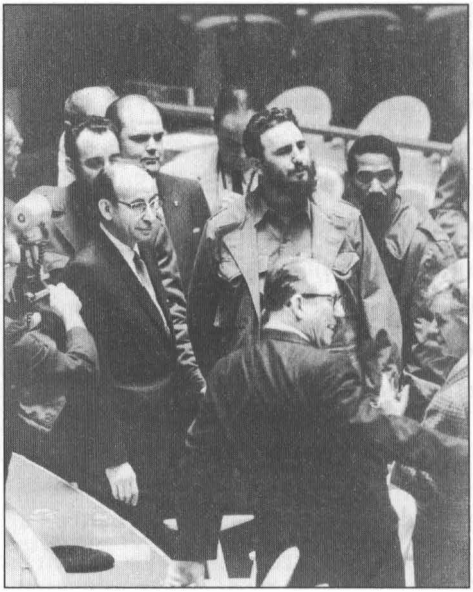
dışı kalır ve sen başkan seçilirsin."[18] Bir ipucu yakalayan Senato, Eisenhower'ın savunma programlarına yönelik bir soruşturma başlattı.

Bu "füze açığı" salgınına hiç düşünmeden katılanlardan biri de Massachusettsli genç senatör John. F. Kennedy'ydi. Kennedy, 1957 yılının sonuna kadar Amerika Birleşik Devletleri'nin orta ve uzun menzilli balistik füzelerde Sovyetlerden birkaç yıl geride olabileceği uyarısı yapıyordu. Arkadaşı olan köşe yazarı Joseph Alsop tarafından kışkırtılan Kennedy, ertesi yıl çok daha panikletici bir hal benimsemiştir. Alsop, ABD ulusal savunmasıyla ilgili olarak Eisenhower yönetiminin "büyük yalanını" suçlamıştı. Öne sürülen füze açığı konusunu ayrıntılı bir şekilde ele aldı. 1959 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin kıtalararası balistik füzesi 0, Sovyetlerin 100 tane olacaktı. Sonraki yıllar için bu oran 1960'ta 30'a 500, 1961'de 70'e 1000, 1962'de 130'a 1500 ve 1963'te 130'a 2000 olarak artacaktı.[19]

Kennedy, büyük ölçüde Alsop'un verdiği bilgiye güvenerek Senato'da ayağa kalkıp ABD'nin "füzede geri kalmasını" kınadı. Bu durumun çok geçmeden bir Sovyet saldırısı olasılığını artırarak ve nükleer silahsızlanmayı her zamankinden daha acil hale getirerek "şimdiye kadar yaşadığımız bütün savaş tehlikelerinden daha ölümcül bir tehlike" ortaya koyacağını söyledi.[20] U-2 keşif uçakları fırlatılan tek bir kıtalararası balistik füze belirleyememiş olan Eisenhower'ın füze açığını kendi kariyerlerini ilerletmek için kullanmaya çalışan Washington üyelerine çok az sabrı vardı. Onlar için "saçmalayan yalancı serseriler" diyerek bu eleştirileri savuşturdu.[21]

1959'un başlarında Fidel Castro ve Che Guevara liderliğindeki devrimciler nihayet Küba'nın Batista diktatörlüğünü yıktılar. Bu sırada Küba kaynaklarının %80'ni Amerikalı işadamları kontrol ediyordu. Castro arazi paylaşımı yaparak, eğitim sisteminde reforma gitti. Büyük Kübalı toprak sahiplerinin ve United Fruit'la diğer iki Amerikan şirketinin milyonlarca dönümlük arazisine el koydu. Tazminat teklifleri reddedildi. Tıpkı diğer üçüncü dünya ülkesi liderleri gibi Castro da Sovyet yardımını kabul etti. 17 Mart 1960'ta Eisenhower Kübalı sürgünlerden "askeri kuvvet" oluşturarak Castro'nun devrilmesine yönelik CIA planına onay verdi.

Sonraki aylarda Amerika Birleşik Devletleri, Eisenhower'ın onayıyla, kaynak zengini Kongo'nun demokratik yollarla seçilmiş başbakanı Patrice Lumumba için bir suikast girişiminde de bulunacaktı. Allen Dulles, Lumumba için Afrika'nın Fidel Castro'su olduğunu söylüyordu. Lumumba ertesi yıl Ocak ayında gerçekten de öldürüldü ama bunda aslan payını hak eden Kongo'nun eski sömürge yöneticileri, yani Belçikalılardı. CIA Lumumba'nın yerine geçmesi için Joseph Mobutu'yu destekledi. Mobutu, birkaç yıllık mücadelenin ardından kontrolünü güçlendirmeyi başardı. Tim Weiner CIA tarihini anlattığı Pulitzer Ödüllü kitabı *Küllerin Mirası*'nda

Fidel Castro, Eylül 1960'ta BM Genel Kurul toplantısında. Castro, 1959'un başında Fulgencio Batista'nın ABD dostu diktatörlüğünü deviren devrime öncülük etti. Amerika Birleşik Devletleri yeni rejimi ekonomik olarak boğmaya çalışınca Castro yardım için Sovyetler Birliği'ne başvurdu.

(Legacy of Ashes) Mobutu dönemini değerlendirdi: "Kendi ülkesinin doğal kaynaklarından milyarlarca dolar haksız kazanç sağlayan ve gücünü korumak için halkını katleden Mobutu, ülkeyi otuz yıl boyunca dünyanın en acımasız ve yiyici diktatörlerinden biri olarak yönetti." Bu dönemde Mobutu CIA'in Afrika'daki en güvenilir müttefiğiydi.[22]

Eisenhower'ın üçüncü dünya diktatörlerini kucaklaması, bağışlanamaz olsa da, başkanlığının en rahatsız edici ve potansiyel olarak ölümcül yönü, Soğuk Savaş'ta üstünlük elde etmek için nükleer silahları çoğaltmaya ve tehlikeli nükleer şantaja bel bağlmasının yanında, sönük kalıyordu. Konvansiyonel ve nükleer silahlar arasındaki çizgiyi kasten bulanıklaştırmıştı ve cephaneliğe korkutucu güçlü termonükleer silahlar ekleme yolundaydı.

Bu politikayı 1955 Russell-Einstein Manifestosu'ndan daha fazla kınayan bir belge yoktu. Filozof-matematikçi Bertrand Russell'ın başlattığı ve imzası ölümünden önce yazdığı son mektupta gelen Albert Einstein'ın canı gönülden desteklediği manifestoyu, dünyanın en önde gelen on bir bilimadamı imzaladı. Bu bilim adamlarının dokuzu Nobel ödüllüydü. Gelecekteki Nobel Barış Ödülü sahibi Rotblat'ın hazırladığı bildirinin ısrarla savunduğu şuydu: "Bu defa şu ya da bu ülkenin, kıtanın veya inancın üyeleri olarak değil, insan olarak, varlığının devamı şüpheli insan türünün üyeleri olarak sesleniyoruz." Bildiriyi imzalayanlar okurlardan kendilerini "sadece dikkate değer bir geçmişi olmuş ve hiçbirimizin yok olmasını istemediği biyolojik bir türün üyeleri olarak" düşünmelerini istiyordu. "Hepimiz eşit derecede

tehlikedeyiz ve tehlike anlaşıldığı takdirde topluca önlenebilmesi umudu var." Çoğu kişinin bu tehlikeyi hâlâ "şehirlerin tahrip edilmesi" açısından düşünmesinden duydukları endişeyi dile getirdiler. Bir H-bombası savaşında şehirlerin yıkılması "karşı karşıya kalınacak en küçük felâketlerden biridir. Londra, New York ve Moskova'daki herkes ortadan kaldırılırsaydı dünya birkaç yüzyülda toparlayabilirdi." Ama şimdi, Hiroşima'da kullanılandan 2.500 kat daha güçlü bombalar yapabilme kapasitesi ve "öldürücü radyoaktif parçacıkların" dağılmasıyla ilgili yeni bilgiyle "en iyi yetkililer H-bombalarıyla bir savaşın büyük olasılıkla insanlığın sonunu getirebileceği konusunda hemfikir. Birçok H-bombası kullanıldığı takdirde evrensel ölüm olacağından korkuluyor. Anında ölen az olabilir ve çoğunluk için ölüm hastalık ve parçalanmanın bitmek bilmeyen işkencesiyle gelir." Bildiriyi imzalayanlar soruyordu: "İnsanlığı sona mı erdirelim, yoksa insanlık savaştan vazmıgeçsin?" Şu sözlerle de son noktayı koydular: "İnsan olarak insanlardan rica ediyoruz: İnsanlığınızı hatırlayın ve gerisini unutun. Bunu yapabilirseniz yeni bir cennete yol açılır; yapamazsanız, önünüzde evrensel ölüm riski var."[23]

Bir hafta kadar sonra bilim adamları Almanya'nın Lindau şehrinde toplanarak on sekiz Nobel ödülü sahibinin imzaladığı Mainau Bildirgesi'ni yayımladı. Bir kez daha "her yerdeki tüm insanlara" yardım eli uzatan bildirge uyarıyordu: "Gerçek bir savaşta yeryüzü tüm milletleri yok edecek kadar radyoaktif hale gelebilir." Ülkeler ya "güçten vazgeçecek" ya da "varlıkları sona erecekti."[24]

Eisenhower ve Dışişleri Bakanı John Foster Dulles insanların çoğunun görüşünü hiçe sayarak ve pervasızca nükleer tehditler savurmanın savunulabilir olmakla kalmayıp, aynı zamanda işe de yaradığı konusunda ısrar ederek fikir ayrılığı göstermekten sakındılar. 1956 Ocak ayı başında *Life* dergisinin yaptığı bir röportajda Dulles korkutma politikasını savunarak komünistleri geri çekilmeye zorlarken, ülkesinin üç kez nükleer savaşın "eşiğine geldiğini" söylemişti. Kore, Hindiçin ve Formosa Boğazı.[25]

Dulles'ın nükleer "korkutma" oyunu oynama eğilimi ateşli bir tartışmaya sebep oldu. Meclis Başkanı Demokrat Sam Rayburn, Dulles'ın "acınası gösterisini" eleştirdi.[26] Adlai Stevenson, Dulles'ı "Ulusumuzun hayatıyla Rus ruleti" oynamakla suçladı.[27] Hindistan'ın *Hindustan Standard* gazetesi Dulles'ın amacı uğruna tehlikeyi göze almasının "milyonlarca insanın sürekli korku ve mutsuzlukla yaşamaya mahkûm ettiğini" iddia etti.[28] Önde gelen on iki Protestan din adamı ve önemli dini dergilerin editörleri Eisenhower'a yazarak Dulles'ın "pervasız ve sorumsuz politikalarının" kendilerini "fazlasıyla şaşırttığından" yakındılar. "Bay Dulles'ın dehşet

içindeki insanlara Amerika Birleşik Devletleri hükümetinin bir atom savaşında üç kez insan ırkını yok etmenin 'eşiğine' geldiğini söylemediği kaldı."[29]

Tarihçi Richard Immerman'ın gösterdiği gibi, Dulles'ın şahsi görüşleri daha karmaşıktı. Nükleer silahların artan yıkıcılığının, Sovyet nükleer eşitliğinin zorluklarının, insanlığı yok oluşunu tehdit eden bir politikaya karşı çoğalan uluslararası haykırışın ortaya çıkardığı tehlikelerin farkındaydı ve ve Nisan 1958'de Eisenhower'a dediği gibi, "ABD'nin Sovyet güçleriyle çatıştığı her durumda büyük bir nükleer saldırıyı hatırlatan" büyük bir misilleme stratejisine güveniyordu.[30] Ama bu yönetimi 1958'de tartışmalı adalar Kinmen ve Matsu üzerine ikinci çatışmada Çin'i tıpkı 1955'teki ilk çatışmada olduğu gibi yine nükleer saldırıyla tehdit etmekten ya da 1956'da Nasır'ın Süveyş Kanalı'nı kamulaştırmasının ardından İsrail, İngiltere ve Fransa'nın Mısır'ı istila ettiği Süveyş Krizi sırasında Sovyetler Birliği'ni nükleer misillemeyle tehdit etmekten alıkoymadı. Başkan Yardımcısı Richard Nixon, Süveyş'le ilgili olarak Sovyetlere karşı uygulanan bu stratejinin başarısından tehlikeli dersler çıkardı: "1956'da Süveyş'te bomba kullanmayı düşündük ve aslında diplomatik olarak kullandık da. Eisenhower NATO komutanı Al Gruenther'a bir basın toplantısı yaptırdı ve Gruenther, Kruşçev'in Britanya Adaları'na karşı roket kullanma tehdidi devam ederse Moskova'nın yok olmasının 'gündüzün gece olması kadar kesin" olduğunu söyledi. O andan itibaren ABD Ortadoğu'da baskın bir rol oynamıştır."[31] Nixon, ABD müttefiki Kral Hüseyin'in Filistin Kurtuluş Örgütü'nü Ürdün'den çıkardığı 1970 Ürdün iç savaşı sırasında aynı şeyi tekrarlamaya çalıştı.

Demokrat başkan adayı Adlai Stevenson 1956'daki başkanlık kampanyasında büyüyen nükleer tehdide vurgu yaparak "bu pervasızca yok etme yarışını durdurmak için bir şey yapamayacak kadar güçsüz olduğumuz Yönetim fikrini" kabul edemeyeceğini iddia etti ve Eisenhower'ın nükleer birikimini "çılgınlık" diye niteledi.[32] "Seçildiği takdirde ilk iş" olarak nükleer denemelerin durdurulmasına yönelik bir anlaşma için çaba göstereceğine söz verdi.[33] İngilizlerin, Amerikalıların ve Sovyetlerin 1957 baharındaki denemeleri uluslararası bir öfke uyandırdı. Hindistan Başbakanı Nehru, "gördüğümüz gibi insan hayatına son verebilir" endişesiyle tüm nükleer testlerin durdurulmasını talep etti.[34] *New York Times*, "testlere devam edilmesinin yeryüzündeki tüm canlıların gelecekteki varlığı için bir tehdit oluşturduğuna dair dünya çapında bir endişeden" söz etti.[35]

Kasım 1957'de, bir dizi yeni denemenin ardından Sane Nükleer Politikası Ulusal Komitesi, genellikle Norman Cousins tarafından *New York Times*'ta yazılan bir reklâm verdi. Önde gelen kırk sekiz vatandaşın imzasını taşıyan reklâm, silahların kontrolüne doğru atılan ilk adım olarak nükleer denemenin sona ermesi çağrısında

bulunuyordu. Halkın reklâma verdiği beklenmedik tepki, birçok kişinin SANE olarak bildiği, büyük bir ulusal nükleer karşıtı örgütün oluşumuna yol açtı.[36]

SANE, 1957 yılında başlatılan çeşitli girişimlerden sadece biriydi. İlk Pugwash Konferansı Temmuz ayında Yeni İskoçya'da yapıldı. Birleşik Devletler'den beş ve SSCB'den üç olmak üzere, tüm dünyadan bilim adamlarının katıldığı konferansta savaşın kaldırılması, silahlanma yarışının bitirilmesi ve nükleer denemenin durdurulması çağrısı yapıldı.[37]

Eisenhower, kamuoyu protestosuna karşılık olarak, Aralık 1953 BM konuşmasıyla ortaya çıkan hareket gücü üzerine temellendirilmiş "barışçıl atom" dediği şeyi tanıtmak için yurtiçinde ve yurtdışında bir kampanya başlattı. Atom Enerjisi Komisyonu (AEC) nükleer enerjiyi sadece dinsiz komünizme karşı bir koruyucu olarak değil, aynı zamanda ulaşım araçlarına güç kazandıracak, açları doyuracak, şehirleri aydınlatacak, hastaları iyileştirecek ve gezegeni oyacak sihirli bir iksir olarak da pazarladı. ABD Posta Servisi "Barış için Atom: İnsan İcat Kabiliyetini Yeni Yaşama Adamanın Bir Yolunu Bulmak için" yazan bir pul çıkardı.

1955 Nisan'ın sonlarında Eisenhower atom enerjisiyle çalışan bir ticari gemi için planlarını açıkladı. Bu gemi, Birleşik Devletler'in "adil ve kalıcı barış" sözüne bağlılığını kanıtlamak için tüm dünyadaki limanları ziyaret edecekti. Temmuz ayında, Amerika Birleşik Devletleri ilk ticari nükleer gücünü oluşturdu. Ekim 1956'da Eisenhower Barış için Atom'un başarılı olduğunu duyurdu. Amerika Birleşik Devletleri Japonya'yla ve diğer otuz altı ülkeyle atom reaktörleri kurmak için anlaşmalar yapmıştı ve on dört ülkeyle de görüşmeleri devam ediyordu.

Bu arada, Amerika Birleşik Devletleri bir atom uçağı geliştirmekle meşguldü ama önerilen 60 milyon dolarlık bir atom enerjili Sahil Güvenlik buzkıranın çok maliyetli olduğu anlaşıldı ve Eisenhower bunu veto etti.

1958 yılına gelindiğinde, Amerika Birleşik Devletleri çok daha iddialı, görkemli ve manasız bir şey ümidiyle neredeyse baş döndürücü bir hal aldı: Atom Enerjisi Komisyonu'nun Plowshare Projesi altında gezegensel kazı. Eylül 1957'de Atom Enerjisi Komisyonu Nevada'da bir dağın içinde 2 kilotonluk bir bomba patlattı. 1954 yılında Atom Enerjisi Komisyonu'ndaki tek bilimadamı olan bağımsız fikirli Henry Smyth'in yerine geçen Willard Libby, Aralık ayında, Rainier testinden kaynaklanan radyoaktif serpintinin tamamen dağın içinde tutulmuş olmasının geniş yelpazedeki barışçıl kullanımlar için atomik patlamaları mümkün kıldığını bildirdi. Libby adeta bir zafer sevinci yaşıyordu. "Yıllardır bu kadar heyecan verici bir şey görmedim," dedi.[38] Atom Enerjisi Komisyonu başkanı Lewis Strauss bu programın gerçek amacını anladı. Şubat ayında, Plowshare programıyla amaçlanan şeyin

"nükleer patlayıcı cihazlarının barışçıl uygularını vurgulamak ve böylece silah geliştirme ve testler için daha elverişli olduğuna dair bir dünya kamuoyu ortamı oluşturmak" olduğunu itiraf etti.[39]

New York Times 14 Mart'ta manşetten bildirdi:"Atom Enerjisi Komisyonu'nun bilimadamları tarafından dayatılan bir program çerçevesinde, II. Dünya Savaşı sırasında Hiroşima'da patlatılan bombadan on kat daha güçlü atom patlamalarının birkaç yıl içinde ülkenin hemen hemen her yerinde sıradan bir olay gibi gerçekleştirilebilir."[40] Atom Enerjisi Komisyonu Haziran ayında Proje Chariot'ı açıkladı. Bu, dört hidrojen bombasıyla Kuzey Kutup Dairesi'nin kuzeyindeki Alaska'da yüz metrelik bir liman oluşturma planıydı. Yetkililer bombaların hem katranlı kum hem de kil oluşumlarında sıkışmış erişilmez petrol yataklarını kurtarmak için kullanılacağını tahmin ediyordu. Ayrıca benzer patlamalar büyük yer altı rezervleri oluşturabilir, buhar üretebilir, suyun tuzunu ayrıştırabilir, bakırı ve delinmesi imkânsız başka cevherleri çatlatabilir, tıp, biyoloji, tarım ve sanayi alanında kullanım için radyoaktif izotoplar da üretebilirdi .

Uzmanlar, bir patlamayla yeni, daha büyük ve daha iyi bir Panama Kanalı yapmak istiyordu. Bazıları hava koşullarını değiştirmek istedi. Albuquerque'daki Sandia Laboratuvarı'ndan Jack Reed, bir kasırganın seyrini tersine çevirmek için toplanma noktası yanında 20 megatonluk bir bomba patlatmayı önerdi. Sonuçta oluşacak radyoaktivitenin zarar vermeden biteceğinden emindi. ABD Hava Bürosu'ndan bir bilimadamı, Harry Wexler, Kuzey Kutbu dairesi yakınlarında, kutup alanını yaklaşık -12C ısıtacağını hesapladığı 10 megatonluk on bomba patlatarak buzulların erimesini hızlandırmak için bir plan önerdi.

Atom Enerjisi Komisyonu 1960 yılı için Plowshare bütçesini iki katına çıkardı. Lawrence Livemore Ulusal Laboratuvarı'nda hemen hemen yüz kişilik bir personelin bu proje üzerinde çalışması kararlaştırıldı. Laboratuvarı yöneten Fizikçi Edward Teller olasılıklar konusunda son derece heyecanlıydı. Ama proje çıkmaza girdi. Eylül 1958'de Eisenhower yurtiçi ve uluslararası baskıya dayanamayıp baş eğmiş ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Sovyetler Birliği'nin başlattığı bir nükleer deneme ertelemesini kabul ettiğini açıklamıştı. Eisenhower projeye devam etmek için ertelemeye karşı çıkmak zorunda kalacaktı. Barışçıl testlere olanak tanıyan bir anlaşma için Sovyetlere baskı yaptı. Sovyetler esneklik gösterebilecekmiş gibi olunca da 1959 yazında New Mexico, Carlsbad yakınlarında bir tuz yatağının derinliklerinde 10 kilotonluk bir patlama planlarını onayladı. Gnome Projesi adı verilen plan, eriyen tuzda sıkışarak elektrik üretmek için kullanılabilecek bir yer altı ısı deposu oluşturma imkânını inceleyecekti. Patlama aynı zamanda, Amerika Birleşik

Devletleri'nin tıbbi amaçlar için değerlendirme girişiminde bulunacağı değerli radyoizotoplar da sağlayacaktı. Yakınlardaki Carlsbad Mağarası Milli Parkı İçişleri Bakanlığı'nın Milli Park Servisi birimi idaresi altındaydı ve İçişleri Bakanlığı sözcüsü bu açıklamanın daireyi "tamamen şaşkına döndürdüğünü" bildirdi.[41]

1960 yılının yazında Proje Chariot'la devam edildi. Hatta bazı vatandaşlar Plowshare'in bir parçası olarak önemli projeler için kendi önerilerini bile sundu. Bir kadın, Atom Enerjisi Komisyonu'nun Afrika'daki tüm yılanları öldürmek için hidrojen bombaları kullanmasını önerdi.[42]

Yönetimin barışçıl atomu geliştirmeye yönelik saldırganca çabalarına rağmen, nükleer testin tehlikeleriyle ilgili kamu bilinci giderek artıyordu. Nükleer testin durdurulmasını isteyen insanlardan oluşan uluslararası koroya Nisan 1957'de Nobel Barış Ödülü sahibi Albert Schweitzer de katıldı. Schweitzer'in "Vicdan Bildirgesi" yaklaşık elli ülkede yayımlandı.[43] *New York Times*, "testlere devam etmenin yeryüzündeki tüm canlıların gelecekteki varlığı için bir tehdit oluşturduğuna dair evrensel endişe" bildirdi.[44] Mayıs ayında yapılan bir kamuoyu yoklaması Amerikalıların %63'ünün bomba denemelerine yönelik uluslararası bir durdurmadan yana olduğunu gösterdi. Durdurulmasını isteyenler, devam etmesini isteyen %27'lik kesimin iki katından daha fazlaydı. Bir önceki yılın sonbaharında Stevenson'ın test yasağı çağrısını Amerikalıların sadece %24'ü desteklemişti.[45]

Birkaç ay sonra çıkan ve *Washington Post*'un, *Los Angeles Times*'ın yanı sıra başka gazetelerin de dizi olarak yayımladıkları Nevil Shute'un *Sahilde* (Orijinal adı: On the Beach) adlı sürükleyici romanı, yangını körükledi. Romanda dört bin kobalt bombasının patlatıldığı otuz yedi günlük bir nükleer savaşın sonunda hayatta kalan bir avuç insanın Avustralya'nın Melbourne şehrinde radyoaktif bulut kendilerine doğru yaklaşırken yaşadıkları son günleri anlatılıyordu. Earle Brown'un *Washington Post*'ta "1960 Atom Savaşı" üst başlığıyla çıkan "Kaçınılmaz Ölümle Yüz Yüze" başlıklı incelemesi şöyle başlıyordu: "Nevil Shute, atom çağının en önemli ve en çarpıcı romanını yazmıştır. Bu yıl sadece bir kitap okuyacaksanız okuyacağınız kitap bu olmalı." Brown yazısını şu sözlerle noktalıyordu: "Umarım Nevil Shute'un kitabı birkaç köşe taşı ya da zaman kapsülüne girer. Böylece günün birinde bir atom savaşı olursa gelecekteki medeniyetler bu kuşağın yok olma yolundan gözleri fal taşı gibi açık geçtiğini anlayabilir. Perdenin iki tarafında da mutlaka okunmalı."[46]

Winston Churchill Eylül 1957'de Lord Beaverbrook'un Fransa'nın Cap d'Ail bölgesindeki villasında bir partiye katıldığında konuklar Shute'un ürpertici romanından konuşmaya başladı. Churchill, kitabın bir kopyasını Kruşçev'e gönderme niyetinden bahsetti. Birisi bir kopya da Eisenhower'a göndermeyi düşünüp düşünmediğini

sordu. Bunun üzerine Churchill şöyle cevap verdi: "Paranızı boşuna harcamayın. Şu anda o kadar ahmak ki, maalesef dünya yakında yok olabilir. Ben Tanrı olsaydım, bir daha yok edebileceklerini düşünerek dünyayı tekrar yaratmazdım."[47]

Aynı kitaptan uyarlanan Stanley Kramer'in filmi Aralık 1959'da eşi görülmemiş uluslararası bir tantanayla dünyanın tüm büyük başkentlerinde aynı anda gösterime girdi. New York Times yorumcusu Bosley Crowther filmle ilgili coşkulu değerlendirmesini yazdı: "Bu film, görsel özellikleri dışında, her şeye rağmen insanın kurtarılmaya değer olduğuna dair tutkulu bir inanç taşıdığı için de büyük bir ödül hak ediyor."[48] Eisenhower'ın kabinesi filmin etkili nükleer yasaklama mesajına karşı koymanın yollarını tartıştı. Kabinedeki, Atom Enerjisi Komisyonu'ndaki ve Dışişleri Bakanlığı'ndaki yetkililer, asıl öncüllerini geçersiz kılan ciddi hatalar içerdiğini iddia ederek, filmi kötülemeye çalıştı.[49] ABD Haber Ajansı, "'Sahilde' Filmiyle İlgili Olası Sorular ve Önerilen Cevaplar" başlıklı bir dosya oluşturdu.[50] Ama birçoğu sinemadan gözyaşları içinde ayrılan çok sayıda sinemasever muhtemelen, Fred Astaire'ın başarılı bir şekilde canlandırdığı bilimadamı Julian'ın sunduğu caydırıcılık teorisinin basit, anlaşılır inkârından daha fazla etkilenmişti. Julian'a savaşı kimin başlattığıyla ilgili fikri sorulduğunda, şu cevabı veriyordu: "Kim derdi ki insanoğlu kendi kendini yeryüzünden silebilecek kadar aptallaşacak?" Soruyu soran kişi ısrar edince de Julian açıklıyordu:

> Savaş, insanların kendilerini savunmak için muhtemelen intihar etmeden kullanamayacakları silahları kullanmaya hazır olmakla barışın sağlanabileceği aptalca ilkeyi kabul etmesiyle başladı. Herkesin bir atom bombası vardı. Ve karşı koyma bombaları. Ve karşı koymaya karşı koyma bombaları. Cihazlar bizden fazlaydı. Onları kontrol edemiyorduk. Biliyorum. Yapılmalarına katkıda bulundum. Tanrı yardımcımız olsun. Bir yerlerde bir kötü adam herhalde bir radar ekranına bakıp bir şey gördüğünü sanıyordu. Saniyenin binde biri kadar tereddüt ederse kendi ülkesinin haritadan silineceğini biliyordu... O yüzden bir düğmeye bastı ve dünya çıldırdı. Ve... ve...

Filmin ayrıntıları yanlış olmuş olabilir ama Eisenhower'ın ortaya çıkmasına yardımcı olduğu dünya anlayışı yanlış değildi. Eisenhower'ın nükleer politikalarının daha sevecen bir portresi çizilebilirdi kuşkusuz. Sonuçta, o, Ortak Komutanların nükleer silahlar kullanma baskısına direndi. Sivil savunma harcamalarını kısıtladı ve genel savunma harcamalarının artışını sınırladı. Bir test yasağı yürürlüğe koymaya çalıştı. Sputnik'ten sonra büyük bir atom silahları artışı için baskılara direndi. NATO ittifakını bir arada tutmaya çalışırken güçlü ve bazen düşman

Sovyetler Birliği'yle karşı karşıya kaldı. Ve genellikle, çok daha saldırgan ve ölçüsüz danışmanlarının arasında ılımlılığın sesi oldu.

Eisenhower döneminde, Amerika Birleşik Devletleri'nin 1000'den biraz fazla olan nükleer silah sayısı, Sovyetler Birliği'nde 2500 hedefe yönelik olarak, 22.000'e çıkarıldı. Ama 22.000 rakamı bile yanıltıcıydı. Kennedy yönetimi sırasında 30.000'den fazla olan nükleer silahların sorumlusu da yine 1960'larda da devam eden Eisenhower tarafından yetkilendirilmiş alımlardı. 1959 ve 1961 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri cephaneliğine 19.500 nükleer silah ekledi. Amerika Birleşik Devletleri günde 75 oranında yeni silah üretiyordu ve bu üretimi çok ucuza mal ediyordu. Pulitzer Ödüllü yazar Richard Rhodes'un dediği gibi: "Nükleer savaş başlıklarının her birinin Amerika Birleşik Devletleri'ne maliyeti yaklaşık 250.000$'dı: Bir avcı bombardıman uçağının, bir füzenin, bir devriye botunun, bir tankın maliyetinden daha ucuz."[51] Patlamanın yıkıcı gücü beş yıl içinde altmış beş kat artarak, 1960'ta 20.491 megatona ulaştı. Sırf megatonajda bu, 1.360.000 Hiroşima bombasına eşdeğerdi. 1961'de 950 tane 10 megatonluk B36 bombardıman uçağının geri çekilmesiyle toplam megatonajın düşmeye başlamış olmasına karşın, balistik füzelerin girişi hedeflemedeki yanlışları azaltınca, aslında bombardıman uçaklarının yıkıcılık imkânı artı. Hedefi vurmanın hata payı bombardıman uçağının yıkıcılığının veriminden ödün vermeden, iki kat azaldı.[52]

Az bilinen diğer bir gerçeğe göre Eisenhower üst komutanlarına ve diğer bazı komutanlara çok gerekli olduğu anlarda ve başkanla aralarında iletişim kopukluğu yaşandığında nükleer silahları ateşleyebilme yetkisi vermiştir. Ve Eisenhower'ın onayıyla bu komutanlardan bazıları ateşleme yetkisini daha düşük rütbeli subaylara da verebilmiştir. Bu alt yetkilendirme sayılı hava kuvvetleri, filo ve donanma komutanlarını kapsıyordu. Böylece nükleer silahlar üzerinde kilitleme mekanizmaları yokken tetik üzerinde düzinelerce parmak olması sağlanmıştır. Pentagon için yaptığı nükleer komuta ve kontrol çalışmaları sırasında yetkilendirmenin ve alt yetkilendirmenin etrafını saran tehlikeli koşulları keşfeden RAND analisti Daniel Ellsberg'e göre "bu, yetkilendirmeyle istinadı tetik bir kıyamet makinesiydi."[53] Sonraki on yıl içinde Avrupa'da nükleer silahlara, daha sonra da taktik nükleer silahlara kilitleme mekanizması kondu. Stratejik Hava Komutanlığı bombardıman uçaklarının kilitlenmesi çok daha sonra oldu. 1980'li yıllara kadar denizaltı füzelerinde hiçbir kilitleme mekanizması yoktu, yani denizaltı komutanları o yıllara kadar SSCB'yi yok etme gücüne sahipti.

Ağustos 1960'ta Başkan Eisenhower bir Ulusal Stratejik Hedef Listesi ve Tek Entegre Operasyonel Plan (SIOP) hazırlanmasını onayladı. Ülkenin ilk Tek Entegre

Operasyonel Planı savaşın ilk yirmi dört saati içinde Sovyetler Birliği ve Çin'e aynı anda saldırı yapılmasına yönelik ayrıntılı bir plandı. Planın amacı en yüksek düzeyde yıkımdı. Hedefler Sovyet nükleer güçlerini, hükümet kontrolü merkezlerini ve kentsel-sanayi üssünü kapsıyordu. Eisenhower, donanma yardımcısı Kaptan E.A. Aurand'a imhanın büyüklüğü ve fazlalığı üzerine yaptığı açıklamada "beni çok korkuttu," diye itiraf etti.[54] Korkutmalıydı da. Daha sonra Genelkurmay Başkanlığı'ndan böyle bir saldırının sebep olacağı ölü sayısını tahmin etmesi istendi. Rakamlar şok ediciydi: Sovyetler Birliği ve Çin'de 325 milyon, Doğu Avrupa'da 100 milyon, serpintiden dolayı Batı Avrupa'da 100 milyon civarında ve yine serpintiden dolayı Finlandiya, İsveç, Avusturya, Afganistan, Pakistan ve Japonya gibi sınır ülkelerinde bir 100 milyon daha insan ölmesi öngörülüyordu. Bu rakamlar Sovyet nükleer silahlarının veya ABD taktik silahlarının yol açtığı ölümleri içermiyordu.[55] Dünya çapında başlayacak nükleer kış sonucu muhtemelen tüm canlılar ölecekti. Tek Entegre Operasyonel Planı'nın kabul edilmesiyle milyonlarca insanın ölecek olması gibi korkunç bir olasılığına rağmen, Eisenhower bu planı hiç değiştirmeden bir sonraki yönetime devretti. Eisenhower'ın 1960 federal bütçesinin ilk bütçesi üzerinde sadece %20 oranında artarken bu süre boyunca Gayri Safi Milli Hasıla'da yaklaşık %25 artış olması savunma harcamalarını kontrol altında tutmanın bedeli olarak bu riskli, çılgınca olduğu söylenebilir, nükleer artışı haklı gösteriyordu.

Eisenhower'ın ülkeyi yönettiği yıllar nispeten barışçıl ve müreffehti ama birçok Amerikalı ülkenin durgunlaşmasından korkuyor ve yeni bir dinamizm istiyordu. Demokratlar genç Bostonlı John F. Kennedy'ye çark etti. Kennedy seçkin ve siyasette iddialı bir aileden geliyordu. Babası, münakaşacı Joseph Kennedy başarılı bir Wall Street spekülatörü ve Franklin Roosevelt'in büyük mali destekçisiydi. Hitler'e karşı yaptığı yatıştırma politikası ve savaşta İngiltere'nin umutları hakkındaki açık kötümserliği nedeniyle Büyük Britanya büyükelçisi olarak görevi kısa sürmüştü.

1952 yılında Senato'ya seçilen John Kennedy'nin kongre kariyeri daha sonra artıracağı yükseklikler için küçük bir işaret sunuyordu. Bir Soğuk Savaş liberali olan John Kennedy, ilerici Demokrat Helen Gahagan Douglas'a karşı Richard Nixon'ın komünizm karşıtı kongre kampanyasına destek verdi. Aralık 1954'te, eleştirmekten kaçındığı eski bir aile dostu olan Joseph McCarthy'ye karşı Senato'da güvensizlik oyunu hastalığı yüzünden kullanamadı. Kennedy'nin Pulitzer ödüllü kitabının, *Cesaret ve Fazilet Mücadelesi* (Orijinal adı: Profiles in Courage) başlığına atıfta bulunan Eleanor Roosevelt keşke Kennedy "daha az profile ve daha fazla cesarete sahip olsaydı" demiştir.[56] Kennedy'nin küçük kardeşi Robert bir ara McCarthy'nin kadrosunda görev bile yapmıştı. Kennedy, partinin Eleanor Roosevelt-Adlai Stevenson liberal kanadının desteğini kazanmaya çalıştı ama hiçbir zaman güvenini

kazanamadı. Çalışma arkadaşı olarak Lyndon Johnson'ı seçerek fırsatçı ama siyasi açıdan zekice bir tercih yapması liberallerin kendisine güvenmediğini gösteriyordu.

Kennedy 1960 yılında Nixon'ı çok az bir farkla yendi. Nixon, başkan yardımcılığı deneyimi ve Eisenhower yönetimine sağlam katkısıyla destekçi toplamaya çalışmıştı. Ama bir gazeteci Eisenhower'dan Nixon'ın katıldığı önemli bir karar söylemesini istediğinde Eisenhower kendisine bir hafta mühlet verirse düşünebileceği cevabını verdi.[57]

Kennedy kendini bir değişim adayı olarak görüyordu. Ama vaat ettiği değişikliklerin hepsi olumlu değildi. Sertlik yanlısı bir politikacı olarak Eisenhower-Nixon yönetiminin Küba'da Castro'nun devrilmesine göz yummasını ve tehlikeli boyutlarda gördüğü bir füze açığının oluşmasına izin vermesini eleştirdi.

Eisenhower, meydana getirmiş olduğu potansiyel felâket durumunu bir ölçüde anladı ve halefine bıraktığı sanal kıyamet makinesinden dolayı pişmanlık duydu. Sertlik yanlısı bilim adamlarından ve askeri danışmanlarından gördüğü baskının kendisinin görevden ayrılmadan önce bir nükleer deneme yasağı anlaşmasını sonuçlandırma çabalarını bertaraf etmesinden ötürü büyük bir hayal kırıklığına uğradı. Bunu göz önüne aldığımızda, Eisenhower'ın veda konuşması olağanüstüydü. Giderek güçlenen ve daha tehditkâr bir hal alan "askeri-endüstriyel kompleksin" sadece başkan olarak kendisinin gerçek siciline meydan okumakla kalmayıp aynı zamanda bizzat kendisinin planlamış olduğu bir olguyu da tanımladığı hakkında uyardı.

Eisenhower'ın başkanlığının hiç unutulmayan bu konuşması başkanın baş nutuk metni yazarı Johns Hopkinsli bir siyaset bilimci olan Malcolm Moos ve yine konuşma metni yazarları kadrosunda olan emekli donanma kaptanı Ralph Williams arasındaki konuşmalardan kaynaklanıyordu. Moos ve Williams veda konuşması fikirlerini görüşmek üzere 31 Ekim 1960 tarihinde bir araya geldi ve "militarizm sorununu" açıklamanın gerekli olduğu konusunda anlaştılar. Williams'ın notu endişelerini çok açık bir şekilde dile getiriyordu:

> Amerika Birleşik Devletleri, tarihinde ilk defa, savaşa dayalı kalıcı bir sanayiye kavuşmuştur... Sadece bu da değil, sancak subayları ve generaller erken yaşta emekli olup savaşa dayalı sanayi kompleksinde pozisyon alarak kararlarını şekillendiriyor ve muazzam saldırısına yön veriyor. Bu, komünistlerin hakkımızda her zaman söyledikleri şeyin doğru olabilmesi tehlikesini doğuruyor. "Ölüm tüccarlarının ulusal politikayı belirlemede rol almamasını" sağlamak için çok dikkatli olmalıyız.[58]

Konuşmanın ölümsüzleştirdiği "Askeri-endüstriyel kompleks" ifadesi belli ki Lawrence Livemore Ulusal Laboratuvarı eski müdürü fizikçi Herbert York tarafından

öne sürülmüştü. York, 1971'de yaz döneminde Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü'nde (SIPRI) çalışırken Amerikalı genç bir meslektaşına Başkan Eisenhower'a konuşmasında yer vermesi için bu ifadeyi öneren kişinin kendisi olduğunu söyledi.[59] Eisenhower kabul etti ve tehlike çanını çaldı:

> Büyük miktarlarda üretim yapan, daimi bir silah endüstrisi oluşturduk. Bunun ekonomik, politik ve hatta ruhsal açıdan toplam etkisi tüm şehirlerde, tüm eyalet meclislerinde ve federal hükümetin tüm birimlerinde hissedilmekte. Devlete ait mercilerde, askeri-endüstriyel kompleksin kasıtlı ya da kasıtsız her türlü etkisinden sakınmalıyız. Askeri-endüstriyel ağırlığın özgürlüklerimizi ve demokratik işleyişi tehdit etmesine izin vermemeliyiz. Savunmanın büyük sanayi ve askeri makinelerini barışçıl yöntemlerimiz ve hedeflerimizle güvenliğin ve özgürlüğün birlikte refah düzeyine ulaşacağı şekilde yalnızca uyanık ve bilgili vatandaşlar birleştirebilir.[60]

Amerikalıların çoğu için bu konuşmanın önemini anlamak uzun zaman alacaktı. Ancak dikkate değer bazı istisnalar da vardı. Walter Lippman kurnaz bir şekilde Eisenhower'ın veda konuşmasını George Washington'ınkiyle karşılaştırdı. Washington'ın yabancı "sivil güç tehdidi" hakkında yapmış olduğu uyarı gibi Eisenhower da yerli askeri tehdit uyarısı yapıyordu.[61] Eisenhower, Washington'ı "kahramanı" kabul ediyordu. *Rahatta* (Orijinal adı: At Ease) adlı kitabında Eisenhower, Washington'ın "veda konuşması açıkça idol olarak aldığım insani özelliklere örnek oluşturuyordu" gerçeğini paylaştı.[62]

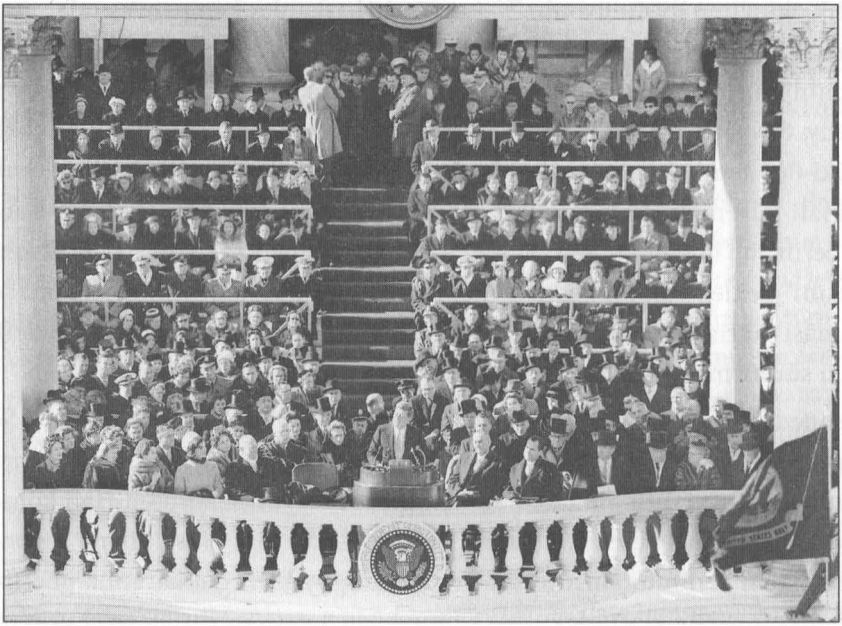
New York Times'tan Jack Raymond, ABD'nin, yaklaşık 81 milyar dolarlık ulusal bütçesinin %59'unu oluşturan aşırı savunma harcamalarının ayrıntılı grafikleriyle dolu tam bir sayfalık askeri-endüstriyel kompleks analizi yaptı. Pentagon'un federal bütçenin yarısını harcamanın yanı sıra, hava üsleri ve cephanelikler gibi 32 milyar değerindeki taşınmazları da kontrol ettiğini kaydetti. Raymond, ordu ve sanayinin bunu başarmak için nasıl el ele çalıştıklarını açıkladı. ABD'nin aşırı militarizminin ülkenin yurtdışındaki imajını zedelediğini de ifade etti: "Amerika Birleşik Devletleri değnek gösterirken Theodore Roosevelt görüşünün 'aba altından' kısmını unutmuşa benziyor."[63]

Kennedy'nin yakın danışmanı ve biyografi yazarı Theodore Sorensen daha sonra şu düşünceye dalmıştı: "Bence Kennedy'nin başkanlığa aday olmasının başlıca nedeni Eisenhower-Dulles büyük misilleme politikasının ve tüm politikarının ülkeyi nükleer savaşa doğru götürdüğünü düşünmesiydi. O, büyük misilleme politikasının, Batı Berlin hattına ya da başka bir yere bir adım atarsanız sizi nükleer silahlarla yok ederek karşılık veririz demekle güya barışı koruduğumuz politika,

çılgınlık olduğunu düşünüyordu."[64] Ama 1960 başkanlık kampanyasında vatandaşları Kennedy'nin nükleer savaş riskini azaltacağına ya da yeni yönetimin ABD militarizmini körüklemekten farklı bir şey yapacağına inandıracak çok az şey vardı. Kennedy, Sovyetlerin çok yakında füze üretiminde Amerika Birleşik Devletleri'ni "bire iki-üç" geride bırakabileceği bir zamanda Eisenhower'ın "ulusal güvenlikten önce mali güvenliği sağlama niyetini" eleştirdi.[65] Kampanya süresince Kennedy, Sovyetlerin "bu öncülüğü ABD'yi tehdit etmek ya da bir saldırı başlatmak için kullanmasını" beklemediğini kabul etti ama risk alamazdı. Savunma harcamalarının artırılması çağrısında bulunarak "bu harcamalara karşı çıkanların ulus olarak varlığımızı sürdürmemizi tehlikeye attığını" söyledi.[66]

Kennedy'nin göreve başlama töreni sembolizm sayesinde görkemli oldu. Seksen altı yaşındaki Robert Frost bir başkanlık açılışına katılan ilk şair oldu. Amerikan Devrimi'nin Kızları'nın bir zamanlar ırkından dolayı Constituton Hall konser salonundan men ettiği yetenekli şarkıcı Marian Anderson, ulusal marşı seslendirdi. Kennedy, hem "bilimin zincirlerinden kurtardığı yıkıcılığın karanlık güçleri tüm insanlığı yutmadan" dostluk kurmak umuduyla Sovyetler Birliği'ne el uzatan hem de kendi kuşağının "en büyük tehlike zamanında kendi özgürlüğünü savunmak için" kendilerine bahşedilmiş olan fırsatı kullanmasını ve bu fırsatı kullanmak için "her türlü bedeli ödemesini, her türlü yükü taşımasını ve her türlü sıkıntıyı çekmesini" isteyen bir açılış konuşması yaptı.[67]

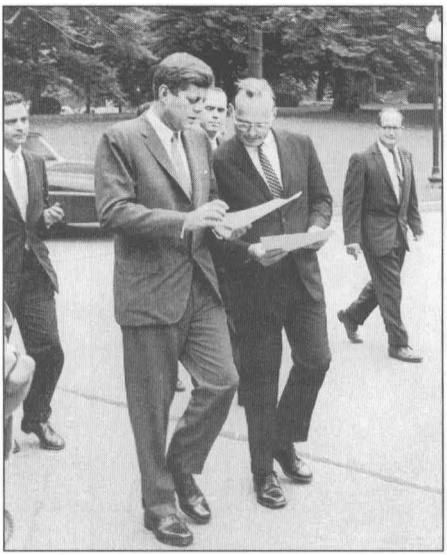
Yeni yönetim üyelerini önde gelen kuruluşlardan, şirketlerden ve Wall Street firmalarından seçti ve onları ikincil pozisyonlardaki bir grup ilericiyle etkiledi. David Halberstam zekâlarının, başarılarının ve yapabilme cesaretlerinin gurur ve derin ahlaki körlükle birleşerek Amerika Birleşik Devletleri'ni Vietnam'da durdurduğunu anlatarak onları "en iyiler ve en zekiler," diye niteledi. Bunlara en iyi örnek Yale giriş sınavlarının üçünden de en iyi notu alan ilk adam olan, Harvard fen-edebiyat fakültesi dekanı, Ulusal Güvenlik Danışmanı McGeorge Bundy ve bilgisayar gibi zihni ve yöneticilik zekâsıyla meşhur Savunma Bakanı Robert McNamara'ydı. Vietnam petrol boru hattı malzemeleri üzerine bir Pasifik Filosu Başkomutanlık toplantısında McNamara projektörü duraklatarak 869 numaralı slayttaki verinin yedi saat önce 11 numaralı slaytta sunulan şeyle çeliştiğinden yakındı ve yanlışı da yoktu. Kennedy'nin danışmanlarının zekâsı hiçbir zaman tartışılmadı. Ancak kararları tartışma konusu oldu. Kennedy'nin Hindistan büyükelçisi olarak görev yapan John Kenneth Galbraith "dış politikanın hâlâ Dış İlişkiler Konseyi kişilerini desteklemesine" hayıflanıyordu. "Bu alanda hiçbir uzmanlıkları olmadığını biliyoruz... Onların tek bildiği bir komünistle bir komünist karşıtı arasındaki fark... Böyle bir hünerleri vardı ve hâlâ da işe yarıyordu.

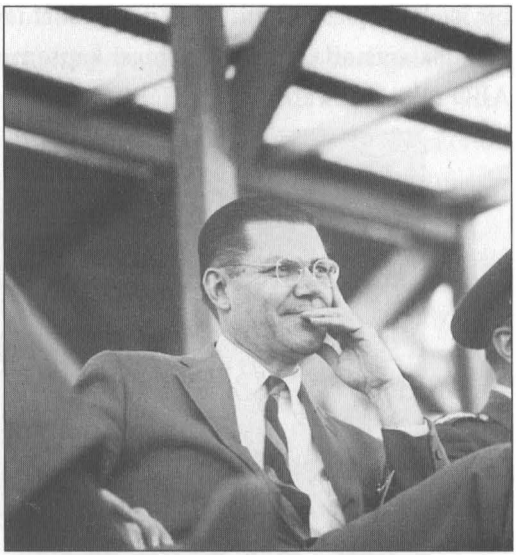

Kennedy, hem "bilimin zincirlerinden kurtardığı yıkıcılığın karanlık güçleri tüm insanlığı yutmadan" dostluk kurmak umuduyla Sovyetler Birliği'ne el uzatan hem de kendi kuşağının "en büyük tehlike zamanında kendi özgürlüğünü savunmak için" kendilerine bahşedilmiş olan fırsatı kullanmasını ve bu fırsatı kullanmak için "her türlü bedeli ödemesini, her türlü yükü taşımasını ve her türlü sıkıntıyı çekmesini" isteyen bir açılış konuşması yaptı.

Bundan şüphe edenler de dışarıdan kamp bölgesine birkaç ok fırlatan Kızılderililer gibiydik."[68] Bu garip kibir ve cehalet karışımı sonucunda yeni yönetim dış politikada daha en başından fena tökezledi.

Kennedy, Eisenhower'ın Guatemala'daki 1500 Kübalı sürgünden oluşan bir işgal gücünü CIA'in gizlice eğitmesi planını takip etti. Başlangıçta böyle bir planın mantığı konusunda şüphelerini dile getirdiyse de Allen Dulles ona bir işgalin Castro karşıtı Kübalıların ayaklanmasına ve hükümeti devirmesine sebep olacağı güvencesi verdi. Yönetim yetkilileri Chester Bowles, Arthur Schlesinger, Jr. ve Richard Goodwin plana sert bir şekilde itiraz etti ve Senato Dış İlişkiler Komitesi Başkanı J. William Fulbright, Kennedy'den bu plandan tamamen vazgeçmesini istedi. Ancak yeni ve deneyimsiz başkan Eisenhower ve ortak komutanların desteklediği bir operasyona engel olmaktan korktu. Operasyonun başlama tarihi olarak kararlaştırılan günden üç gün önce sekiz ABD B-26 bombardıman uçağı Castro'nun hava kuvvetlerinin yarısını yok etti ya da güçsüz duruma getirdi. İşgal kuvveti, ikisi United Fruit Company'ye ait yedi gemiyle Domuzlar Körfezi'ne geldi. Küba ordusunun kolayca bastırdığı işgalciler doğrudan ABD askeri yardımı için yalvardı.

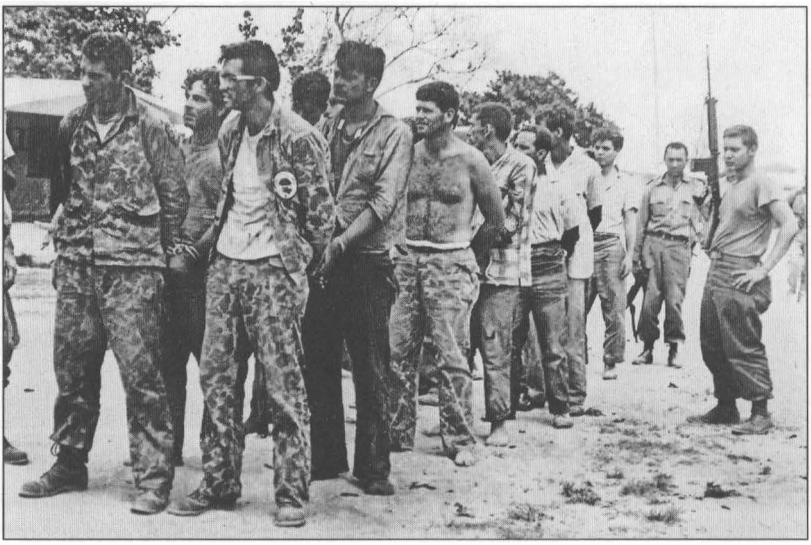

Kennedy'nin yeni yönetimi hırslı, çok zeki kurum üyelerini işe aldı. David Halberstam daha sonra bu kişileri biraz alaylı biçimde "en iyi ve en zeki" diye niteleyecekti. Harvard Fen-Edebiyat Fakültesi dekanı, Ulusal Güvenlik Danışmanı McGeorge Bundy (solda, Kennedy'yle birlikte) ve bilgisayar gibi zihni ile yöneticilik zekâsıyla meşhur Savunma Bakanı Robert McNamara (sağda) bu kişilerin tipik birer örneğiydi.

Beklenen halk ayaklanması hiç olmadı. Bundy, Rusk ve Kennedy'nin kendisi CIA yetkililerine, hiç hava desteği gelmeyeceğini defalarca kez açıklamıştı. Böyle bir eylemin yurtdışında ABD'nin imajını zedeleyeceğini ve Batı Berlin'e karşı bir Sovyet hareketine davetiye çıkarcağını biliyorlardı. 18 Nisan'da gece yarısından kısa bir süre önce Kennedy, Johnson, McNamara ve Dışişleri Bakanı Dean Rusk Beyaz Saray'da Genelkurmay Başkanı General Lyman Lemnitzer, Donanma Komutanı Oramiral Arleigh Burke ve CIA'in gizli hizmet başkanı Richard Bissell'la görüştü. Burke ve Bissell üç saat boyunca Kennedy'yi kara ve hava desteği göndermeye ikna etmeye çalıştılar. Tek başarı umutlarının bu olduğunu en başından anlamışlardı ve Kennedy'nin baskılarına boyun eğmesini bekliyorlardı. Kennedy, "isteklerine razı olacağımdan ve devam edin emri vereceğimden emindiler," dedi.[69] Kennedy'nin danışmanı Walt Rostow daha sonra şöyle yazmıştı: "Başkanın tüm bu Amerikan gücüne sahipken ele güne karşı başarısızlığa izin vermesi onlar için akıl almaz bir şeydi."[70] Lemnitzer, "planları alt üst etmek inanılır gibi değildi, kesinlikle kınanması gerekirdi, neredeyse suç oluşturuyordu," iddiasında bulundu. Ama Kennedy sağlam durdu. Eski bir arkadaşına açıkladığı gibi, "sırf bu ülkedeki fanatik bir özenti ulusal gururu ulusal sağduyudan üstün tutuyor diye sorumsuzca

bir işe kalkışacak değiliz."[71] Yüz on dört isyancı öldürüldü, 1.189 tanesi esir düştü. Ölenler arasında, CIA sözleşmesi kapsamında Alabama Ulusal Muhafız'dan dört ABD pilotu da vardı.

Domuzlar Körfezi'nde esir düşen Kübalı karşıdevrimnciler. Bir işgalin Castro karşıtı Kübalıların ayaklanmasına ve hükümeti devirmesine sebep olacağına inandırılan Kennedy, Eisenhower'ın Guatemala'daki 1.500 Kübalı sürgünden oluşan bir işgal kuvvetini CIA'e eğittirme planını izledi. Küba ordusunun kolayca bastırdığı işgalciler doğrudan ABD askeri yardımı için yalvardı. Kennedy yardım etmeyi reddetti ve söz verilen halk ayaklanması hiç gerçekleşmedi. Yüz on dört adam öldürüldü, 1.189'u da esir düştü.

Son durum incelemesi hızlı başladı. *Chicago Tribune*, kısa ve öz bir şekilde ifade etti: "Sözde Küba 'işgalinin' ana sonuçları Castro diktatörlüğünün her zamankinden daha sağlam yerleşmesi, komünistlerin dünyanın her yerinde üstünlük elde etmesi ve Amerika Birleşik Devletleri'nin çenesine korkunç bir tekme yemiş olmasıdır."[72] *Wall Street Journal*, "ABD kendini kötü bir karmaşanın içinde bulur... Bu ülke dünyanın her yerinde kötüleniyor... Ama sanırız bundan daha yoğun olan duygu, özellikle de uluslararası komünizmin başkentlerinde, ABD'nin acizliği karşısında duyulan şaşkınlık," dedi.[73] *New York Times*, Küba Devrimi, Latin Amerika'nın geri kalanı için bir 'örnek' oluştururken "Batı Yarımküre'deki ABD üstünlüğünün yüz yıldır ilk kez tehlikeye girmesine" üzülüyordu.[74]

ABD'nin beceriksizliği ve yanlış kararı dünyayı şok etti. Dean Acheson Avrupa'dan fiyaskonun bu olayı "hiç düşünülmemiş, sorumsuzca bir iş" olarak gören "Avrupalıları yıktığını" bildirdi. "Yeni yönetimden son derece büyük beklentileri vardı ve bir başarısızlıkla umutları paramparça oldu," dedi.[75] Bowles günlüğüne

şöyle yazmıştı: "Küba fiyaskosu temel ahlaki dayanak noktasından yoksun Kennedy gibi zeki ve iyi niyetli bir adamın yanlış yapmakta ne kadar ileri gidebileceğini gösteriyor."[76] Bowles çok geçmeden Dışişleri Bakanlığı'ndan kovulacak, kendisi için resmi bir tören bile yapılmayacaktı. Kennedy, kamuoyu önünde fiyaskonun tüm sorumluluğunu üstlendi ama komünizmle mücadele çabalarını iki katına çıkaracağına da söz verdi:

> Bu yeni ve daha ciddi mücadelenin gizlice zarar veren doğasını anlayamama riskini göze alamayız. Küba'da ya da Güney Vietnam'da mücadele ederken ihtiyaç duyacağımız yeni kavramları, yeni araçları, yeni aciliyet duygusunu kavramamaya kafa tutamayız... Küba'nın mesajı, Laos'un mesajı, Asya'da ve Latin Amerika'da yükselen komünist seslerin mesajı, bu mesajların hepsi aynı. Kayıtsız, rahatına düşkün, yumuşak toplumlar tarihin enkazıyla birlikte ortadan kaldırılmalı... Amerika Birleşik Devletleri'nin Başkanı olarak şuna açıklık getirmek istiyorum ki ben, bedeli ve tehlikesi ne olursa olsun sistemimizin varlığını sürdürmesi ve başarılı olması konusunda kararlıyım.[77]

Senato Dış İlişkiler Komitesi üyesi olan Demokrat Senatör Al Gore, Sr., "Genelkurmay yeniden örgütlensin. Tüm generaller kovulsun ve yerlerine yeni, daha mantıklı ve daha yetenekli adamlar getirilsin," çağrısı yaptı. *New York Times*, en büyük suçlunun CIA olduğunu iddia ederek ajansın "kapsamlı bir şekilde yeniden yapılandırılması" gerektiğini savundu.[78]

Kübalı sürgünler görevin başarısız olmasını Kennedy'nin hava desteği sağlamayı reddetmesine bağlıyordu. Çoğu Kennedy'yi hiç affetmeyecekti. Ama bu meseleyi ele alışıyla ilgili geniş tabanlı eleştirilere rağmen, Kennedy'nin genel onay derecelendirmesi başkanlığının en yüksek seviyesine fırlayarak ona şu yorumu yaptırdı: "Tıpkı Eisenhower gibi. Daha kötüsünü yaptıkça halkın sevgisini daha çok kazanıyorum."[79]

Gizli kapaklı ilişkilerin deneyimsiz başkan üzerinde büyük bir etkisi vardı. Kennedy, askeri danışmanlara ve istihbarat yetkililerine karşı büyük bir şüpheye kapıldı. Schlesinger'a bu şüphesini açıkladı: "Biri gelip bana askeri ücret tasarısı hakkında şunu bunu söylese, kararını reddetmekte hiç tereddüt etmem. Ama ordudaki ve istihbarattaki adamların sıradan ölümlüler için geçerli olmayan bir takım gizli yetenekleri olduğunu sanırsız hep."[80] Kennedy, gazeteci Ben Bradlee'ye şöyle demişti: "Halefime vereceğim ilk tavsiye, generallere dikkat etmesi olacak. Sırf asker oldukları için askeri konulardaki fikirlerinin bir değeri olduğunu düşünmemeli."[81] Eisenhower'ın hangi konuda uyarıda bulunduğunu anlamaya başlamıştı. Ama Soğuk Savaş düşüncesinin çelik tuzağından kaçmak için öğrenme eğrisinin dik olması gerekiyordu.

Fiyaskoyla sonuçlanan işgalin ardından Kennedy, Genelkurmay'daki "aşağılık heriflerden" ve "CIA namussuzlarından" silkelenmeye karar verdi. "CIA'i binlerce parçaya ayırmakla ve onları rüzgâra savurmakla" tehdit etti.[82] Genelkurmay Başkanı olarak Lemnitzer'in yerine General Maxwell Taylor'ı seçti, ancak sert eleştirmenleri yatıştırmak umuduyla Hava Kuvvetleri Kurmay Başkanı olarak Curtis LeMay'i uygun gördü. Bu, zaman içinde pişman olacağı bir karardı. CIA'de Dulles'ın yerine muhafazakâr Cumhuriyetçi işadamı John McCone'u getirdi. Ayrıca Müdür Yardımcısı Richard Bissell'i ve Genel Müdür Yardımcısı Charles Cabell'i de istifaya zorladı. Denizaşırı görev yapan tüm CIA personeli Dışişleri Bakanlığı'nın emrine verildi. CIA bütçesini kısmak için adımlar atıldı ve 1966'ya kadar bütçe %20 azaltıldı.

Kennedy, gizli operasyonların önemli bir kısmının sorumluluğunu kardeşi Robert'a verdi. Bu yeni sorumluluk genç adalet bakanını çok uğraştırdı. Onun gözetimi altında, CIA, üç yıl içinde 163 büyük gizli operasyon başlattı. Eisenhower döneminde sekiz yılda yürütülen operasyon sayısından sadece yedi eksik.[83]

General Taylor yeni pozisyonunu üstlenmeden önce Küba operasyonunda neyin yanlış gittiğiyle ilgili bir soruşturma yürütmüştür. General Walter Bedell Smith ifade verdi: "Bir demokrasi savaş açamaz. Savaşırsanız, Başkana olağanüstü yetkiler veren bir yasa çıkartırsınız. Ülke halkı, olağanüstü hal sona erdiğinde, geçici olarak Baş Yönetici'ye devredilen hak ve yetkilerin eyaletlere, idari bölgelere ve kişilere iade edileceğini sanıyor." Smith CIA'in faydasının sona ermiş olabileceğini ve yeni bir gizli ajansa ihtiyaç olduğunu düşünüyordu. "Pislik kovasını alıp üzerine başka bir kapak koymanın zamanı geldi," dedi.[84]

Kennedy'nin askeri ve haber alma danışmanlarına yönelik artan güvensizliği, karaya sıkışmış küçük bir Asya ülkesi olan Laos'a asker göndermesi için yaptıkları baskıyı bertaraf etmesini sağladı. Eisenhower ona komünistleri yenmek için böyle bir şeyin gerekli olabileceğini söylemişti. Kennedy, Ted Sorensen ve Arthur Schlesinger'a Domuzlar Körfezi için değilse de, bunun muhtemelen olacağını bildirdi. Kuvvet komutanları Kennedy'nin büyük ölçekli bir istila gücü için ve nükleer silahlar kullanma anlamına gelse bile, gerektiği takdirde Çin'e savaş aşmak için onay vermesini istiyordu. Schlesinger, David Talbot'a şöyle demiş: "Domuzlar Körfezi'nden sonra, Kennedy genelkurmayı küçümsemeye başladı. Onları bir avuç ihtiyar olarak görüyordu. Lemnitzer'in madde bağımlısı olduğunu düşünüyordu."[85]

Domuzlar Körfezi'nden dolayı hâlâ yalpalayan Kennedy, Haziran ayında Viyana'da Kruşçev'le yapacağı toplantıya titizlikle hazırlandı. Kruşçev, gerginliği hafifletmek, Laos ve Berlin'de nükleer deneme için bir anlaşmaya varmak umudyla daha önce yeni başkana dostluk eli uzatmıştı. Ama şimdi ortalık karışmıştı ve Kennedy'nin

ruh hali kasvetliydi. Zirvede, Sovyet başbakanı sürekli suçlamalarda bulundu. Kruşçev, ABD'nin küresel emperyalizmi için genç başkana yüklendi. ABD-Sovyet ilişkilerinin Alman sorununun çözümüne bağlı olduğunu açıkladı ve Almanya'nın yeniden askerileştirilip NATO'da öne çıkarılmasını eleştirdi. Yıl sonuna kadar iki ayrı Almanya tanıyan bir anlaşma yapılmasını istedi. Berlin, Doğu Almanya'nın yetkisi altında ve batıdan erişimi garanti altına alınmış "askerden arındırılmış tarafsız şehir" görevi görecekti. Kennedy, zirveden ayrılırken Kruşçev'le ilgili şunu söyledi: "Görünüşe bakılırsa, çok soğuk bir kış olacak."[86] Bir gazeteciye de "Kruşçev bana başarısız olduğumu hatırlatmak istiyorsa, her şey bitti," demiş.[87] George Kennan, Kennedy'nin toplantı boyunca "tuhaf bir şekilde suskun" olduğunu düşünüyordu.[88] Gözü korkutulan başkan daha sonra James Reston'la birlikte otururken Reston ona "Çok mu kötü?" diye sordu. Kennedy, "hayatımdaki en zorlu toplantıydı," diye yanıt verdi ve şöyle açıkladı:

> İki sorunum var. Birincisi, bunu neden ve böyle düşmanca bir tutumla yaptığını çözmek. İkincisi, bu konuda neler yapabileceğimize karar vermek. Bence... Domuzlar Körfezi'nden dolayı böyle davrandı... Bu karmaşaya girecek kadar genç ve deneyimsiz birinin giriştiği işte başarısız olmasının cesaretsizlik kabul edilebileceğini düşünüyordu. O yüzden de beni yendiğini ima etti. Yani, benim çok kötü bir sorunum var... Gücümüzü inandırıcı hale getirmeye çalışmalıyım ve Vietnam bunun için uygun bir yer gibi görünüyor.[89]

Kennedy, Sovyetlerin Almanya hakkındaki kaygılarının derinliğini anlamış olsaydı Kruşçev'in saldırgan tutumunu anlaması daha kolay olurdu. Sovyetlerin bu kaygıları Alman topraklarına ABD kontrollü orta menzilli balistik füzeler yerleştirilmesinden ve birçok kişinin Doğu Almanya'dan Batı Berlin'e kaçmasından öteydi. Kruşçev'i en çok korkutan şey Batı Almanya'nın Sovyetler Birliği'ne bu kadar yakın olan Amerikan nükleer füzelerinin kontrolünü eline geçirme olasılığıydı. Doğu Almanya'yla ayrı bir antlaşma imzalama ve İngilizlerin, Fransızların ve Amerikalıların Batı Berlin'e erişimini engelleme tehdidinde bulundu.

Kruşçev, Amerikalı bir gazeteciye şöyle açıklamış:

> Almanya'yla ilişkilerimiz çok eskilere dayanıyor. Almanya'daki yönetimlerin ne kadar çabuk değşebildiğini ve Almanya'nın ne kadar kolay toplu katliam makinesi olabildiğini gördük. Amerika'dan bakınca, ülkemizde kamuoyu olmadığını düşünüyorsunuz ama bundan o kadar emin olmayın. Bizde bir söz vardır: "Almana bir silah ver, er veya geç onu Ruslara çevirecektir." Almanya'yı birkaç dakika içinde ezebilirdik. Ama Almanların bunu bahane ederek, Amerika'yı atom

Haziran 1961'de Viyana'daki zirvede Kruşçev, ABD'nin küresel emperyalizmi için Kennedy'ye yüklendi. ABD-Sovyet ilişkilerinin Alman sorununun çözümüne bağlı olduğunu söyledi. Kennedy hüsrana uğramıştı ve ayrılırken Kruşçev'le ilgili şunu söyledi: "Görünüşe bakılırsa, çok soğuk bir kış olacak."

savaşına sürüklemesinden korktuk. Ateşe saygı duyana kadar kaç kere yanmanız gerekiyor?[90]

O yaz sonu Kennedy, yaptığı tehditkâr bir konuşmayla krizi daha da derinleştirdi. Zirve için Almanya'yla ilgili arkaplan kâğıtlarını hazırlayan Dean Acheson, Kennedy'ye Berlin konusunda tavizsiz, uzlaşmaz bir tavır sergilemesini ve müzakerelerden kaçınmasını tavsiye etti. Nükleer savaşın riske değer olduğunu düşünüyordu. Amerika Birleşik Devletleri, bir çatışma durumunda Berlin'e birkaç tugay göndermeyi planlıyordu. Varşova Paktı'na askeri bakımdan muhalefet edilecek olursa, Amerika tam bir nükleer saldırı başlatmaya hazırdı. Bundy'nin Kennedy'ye açıkladığı gibi: "Mevcut plan elimizdeki tüm silahları tek seferde kullanmayı gerektiriyor ve bu esnek bir gidişatı zorlaştırmaya yönelik hazırlanmış bir plan."[91]

20 Temmuz'da özel bir toplantıda Lemnitzer ve diğer askeri yetkililer Kennedy'ye nükleer savaş planları ve sonuçlarına ilişkin bilgi verdi. Lemnitzer, 1963 yılı sonunda Sovyetler Birliği'ne yapılacak "sürpriz bir saldırı" için ayrıntılı bir raporun kritiğini yaptı. Kennedy, saldırının 1962 yılı sonunda başlatılması durumunda neler olabileceğini öğrenmek istedi. Allen Dulles, Amerika Birleşik Devletleri'nin Aralık 1963'e kadar yeterli füzesi olmayacağı yanıtını verdi. Kennedy, nükleer savaşın başlaması durumunda ABD vatandaşlarının serpinti sığınaklarında ne kadar

kalması gerekeceğini sordu. İki hafta, dendi. Başkan, toplantıda hazır bulunanlara neler konuştuklarını açıklamamalarını emretti. Savunma Bakan Yardımcısı Roswell Gilpatric şöyle dedi: "Lemnitzer, sanki anasınıfı çocukları için hazırlanmış gibi bir brifing verdi. Sonunda Kennedy ayağa kalktı ve brifingin ortasında çıkıp gitti. Toplantı sona erdi."[92]

Dean Rusk 1990 hatıralarında Kennedy'nin tepkisini anlattı: "Başkan Kennedy nükleer savaşın ne anlama geldiğini çok iyi anladı ve dehşete kapıldı. Kendisiyle birçok kez konuştuk. Suikast tehdidinden endişe ettiğini hiç duymadım ama ara sıra nükleer düğmeye dokunmanın kaderi olup olmayacağını düşündüğü oluyordu."[93] Eylül ayında Lemnitzer, Kennedy, McNamara ve Rusk'a Sovyetler Birliği'ne karşı tam ölçekli önleyici bir saldırı seçeneğini de içeren, Tek Entegre Operasyonel Planı-62 hakkında bilgi verdi. Brifingin ardından Kennedy Rusk'a bıkkınlıkla, "Biz de insan olduğumuzu söylüyoruz," dedi.[94]

Kennedy, çekincelerine rağmen, krizi şiddetlendirdi. 25 Temmuz'da ulusa seslendi:

> Özgür insanlara yönelik birincil tehdit Batı Berlin'de. Ama bu soyutlanmış ileri karakol soyutlanmış bir sorun değildir. Bu, dünya çapında bir tehdit... Biz savaşmak istemiyoruz ama daha önce savaştık. Ve daha önceki zamanlarda diğerleri Batı'nın çok bencil, çok yumuşak ve çok bölünmüş olduğunu varsayarak aynı tehlikeli hatayı yaptı... Dünyadaki sorunlar ve gerilimin kaynağı Moskova, Berlin değil. Savaş başlarsa, Moskova'da başlayacak. Berlin'de değil.

Kennedy savunma için 3.45 milyar dolarlık ek bütçeyi açıkladı. Orduyu %25 büyütmek için gerekli işlemler başlatıldı. Halka açık ve özel serpinti sığınakları yapımı için ulusal program oluşturuldu. Vatandaşlara şunu hatırlattı: "Termonükleer çağda, herhangi bir tarafın yapacağı hata birkaç saat içinde, insanlık tarihindeki bütün savaşlarda ortaya çıkandan daha fazla yıkım oluşturacaktır."[95]

Varşova Paktı ülkeleri dramatik şekilde karşılık verdi. 13 Ağustos'ta Doğu Alman ordusu Almanya'nın sınırı boyunca barikatlar ve yol kontrol noktaları oluşturarak Doğu Almanların kaçış yollarını kapattı. Dikenli tellerin yerini kısa sürede beton aldı. Kennedy gözdağı vermek adına Başkan Yardımcısı Johnson'la buluşmaları için 1500 Amerikan askerini kara yoluyla Batı Berlin'e gönderdi. Dünya savaşın eşiğinde endişeyle sarsıldı. On sekiz yaşındaki James Carroll, yeni oluşturulan Savunma İstihbarat Ajansı'nın başına geçirilen babası Joseph Carroll'u almak için Pentagon'da bekledi. Daha sonra *Bir Amerikan Ağıtı: Tanrı, Babam ve Aramıza Giren Savaş* (Orijinal adı: An American Requiem: God, My Father, and the War That Came Between Us) adlı etkileyici yaşam öyküsüyle Ulusal Kitap Ödülü'nü kazanacak

olan Carroll, babasının tedirgin edici sözlerini dün gibi hatırlıyordu. "Bu gece babam kasvetli bir ruh hali içindeydi," yazdı.

> ...Sigara içiyor, küllerini pencereden dışarı silkiyor. Hiç konuşmuyor. Nihayet sigarayı küllüğe bastırıp eziyor ve bana doğru dönüyor. "Oğlum, sana bir şey söylemek istiyorum. Bunu sadece bir defa söyleyeceğim ve bana soru sormanı istemiyorum. Tamam mı? Gazeteleri okuyorsun. Neler olduğunu biliyorsun. Berlin. Geçen hafta düşürdükleri bombardıman uçağını. Bu gecelerin birinde eve gelmeyebilirim. Başka bir yere gitmek zorunda kalabilirim. Bütün Hava Personeli'nin gitmesi gerekebilir. Eğer bu olursa annene ve kardeşlerine yokluğumu hissettirmemen, benim yerimi alman konusunda sana güveneceğim." "Ne demek istiyorsun?" "Annen bilecek. Ama sen de bilmelisin. Herkesi arabaya bindirmeni isteyeceğim. Güneye gitmeni isteyeceğim. Birinci Otoyola gir. Richmond'a doğru git. Orayı geç. Durana kadar gidebildiğin kadar uzağa git." Başka bir şey söylemedi... Ben de sormadım. Eve gelene kadar yolun geri kalanında hiç konuşmadık. Ne hissettiğimi çok iyi hatırlıyorum... Korku. Savaşla ilgili tüm söylenenlere rağmen, babamın ve onun gibi diğerlerinin, Curtis LeMay, Tommy White, Pearre Cabell, Butch Blanchard, General's Row'daki komşularımız, bizi savaştan koruyacağına inanmıştım. Şimdi babamın da artık bunu yapamayacaklarını düşündüğünü anladım. Babamın korkusunu hissettim, ki o zamana kadar korkmasının mümkün olmadığını düşünmüştüm. O gece korkmaya başladım ve yıllarca korktum. Önce düşmanımızın yapacaklarından, sonra da bizim yapacaklarımızdan.[96]

Carroll kırk yıl sonra Washington D.C.'de nükleer tehdit konulu bir konferansta bu hikâyeyi anlattığında şu sözlerle bitirdi: "Ve ben o zamandan beri güneye yol alıyorum."

Berlin Duvarı Krusçev'i Doğu Almanya'yla kışkırtıcı bir antlaşma imzalama tehdidinden vazgeçirerek, yakın bir tehlikeyi savuşturdu. Kennedy yardımcılarına şu itirafta bulundu: "Bu pek de iyi bir çözüm değil ama duvar savaştan çok daha iyidir."[97] Kruşçev, Batı'nın Berlin'deki güvenlik açığını fark etti. O, Berlin'i "Batı'nın testisleri" gibi görüyordu. "Ne zaman Batı'yı acı acı bağırtmak istesem Berlin'i sıkıştırıyorum," diyordu.[98]

Kruşçev, Ağustos 1961'de Kennedy'yi acı acı bağırtmak için başka bir yol buldu: Nükleer denemelere devam etti. Kennedy bunu öğrendiğinde öfkeden patladı ve "Yine çuvalladık!" dedi. Danışmanları aynı şekilde karşılık vermekten uzak durmasını istedi, böylece bir propaganda zaferi şansları olabilirdi ancak Kennedy onları fırçaladı: "Nesiniz siz? Barış yanlısı mı? Hayalarımı patlattılar. Buna sessiz mi kalacağım?"[99]

Kennedy'nin Berlin krizi sırasında yaptığı uyarılar serpinti sığınakları tartışmasına yeni bir acelecilik kattı. 1950'lerde yapılan sığınak oluşturma önerileri büyük ölçüde kulak ardı edilmişti. 1960 yılının Mart ayında, Hükümet Operasyonları Alt Komitesi başkanı Temsilci Chet Holifield sivil savunmanın "içler acısı durumda" olduğunu açıkladı. Otuz beş eyalette sadece 1565 evde serpinti sığınağı yapılmıştı.[100] Evlerinde sığınak kurulması için birkaç bin dolar harcayabilecek maddi imkânı olan ya da buna istekli çok az insan vardı. Atom Enerjisi Komisyonu eski üyesi Nobel Ödüllü UCLA nükleer uzmanı Willard Libby, bir çözüm önerdi. Bel Air, Kaliforniya'daki evinde 30$'a bir sığınak yaparak, "Hayatınızın 30$'lık değeri varsa, bunun gibi bir serpinti sığınağına güç yetirebilirsiniz," diye nutuk çekti. Libby, bir yamaca genişliği bir buçuk metre, derinliği bir buçuk metre ve uzunluğu iki metre bir çukur kazdı. Yanlarını, üstünü ve girişini çuval bezinden içi kum dolu torbalarla doldurdu. Yaklaşık beş metre uzunluğunda demiryolu traverslerinden çatı yaptı. Aksi gibi, Şubat 1961'de Santa Monica dağlarını saran yangın Libby ailesinin evini mahvetti. Bayan Libby'nin sadece iki şey kurtaracak kadar zamanı oldu: Kocasının Nobel Ödülü ve bir vizon kürk. Serpinti sığınağının zarar görmediğine dair gelen ilk haberlerin ardından *Washington Post* üzüntüyle bildirdi: "Yangın Libby'nin Bel Air Serpinti Sığınağını Yok Ediyor."[101] Zamanlama üzücüydü. Gazeteler o günlerde Libby'nin "Atom Saldırısından Sağ Kurtulabilirsiniz" başlıklı yazı dizisini yayınlıyordu. Fizikçi Leo Szilard "bu sadece Tanrı'nın varlığını değil, aynı zamanda benim mizah anlayışım olduğunu da kanıtlıyor," diye yorum yaptı.[102]

Dışarıdan bakan bir gözlemci 1961 yılının yaz ve sonbahar aylarında Amerikalıların sağduyularını kaybettiğini düşünebilirdi. Çünkü bütün ülke evlerine serpinti sığınağı yapıp yapmamayı, yaparlarsa onu korumak için komşularını ya da arkadaşlarını öldürüp öldürmeyeceklerini tartışıyordu. Ağustos ayında *Time* dergisi, Chicagolu bir varoş sakininin "sığınağımı tamamlayınca bomba düştüğü takdirde komşuları dışarıda tutmak için bölmeye makineli bir tüfek monte edeceğim. Bu konuda çok ciddiyim. Aptal Amerikan halkı kendilerini korumak için yapması gerekeni yapmazsa, kendi ailemi korumak için zahmet çektiğim sığınağı kullanamama riskine girmeyeceğim," sözlerine yer verdiği "Komşuna Ateş Et" başlıklı bir makale yayımladı.[103]

Kamu toplantılarında, sığınakları olan komşular kapı komşularına ve yakın dostlarına gerekirse onlara ateş edeceklerini söylüyordu. Din adamları meselenin iki tarafını da düşünüyordu. Georgetown'da eski bir etik profesörü olan Muhterem Peder L.C. McHugh, Cizvit dergisi *Amerika*'da yazdıklarıyla tartışmayı kızıştırdı: "Ailenizin sığınak alanını arkadaşlarınıza, komşularınıza ya da yoldan geçen yabancılara vermeden önce iki kez düşünün... Zorla girmeye çalışan başkalarını her

ABD Sivil Savunma ve Seferberlik Ofisi tarafından tasarlanmış örnek bir ev serpinti sığınağı. 1961 Berlin krizi serpinti sığınağı tartışmasına yeni bir önem kazandırdı.

türlü yöntemle uzaklaştırmak... Belki de... Saldırılarını etkin bir şekilde engelleyecektir... Sağduyu hayatta kalma kitinizde bazı 'korunma aletleri' bulundurmanızı da gerektirir mi? Örneğin sığınağınızın kapısında toplananları dağıtmak için bir tabanca? Buna, özel koşullarınız ışığında, siz karar vereceksiniz."[104]

Washington D.C. Piskoposluk piskoposu Çok Muhterem Angus Dun, her aile kendi başının çaresine baksın yaklaşımını "ahlaka aykırı, insafsız ve ulusal çıkarlara aykırı" olarak kınadı. "Saldırı sonrası dünyada çılgınca ihtiyaç duyulacak türden insanın komşuları için yeri olmayan özel bir köstebek deliği kazması olacak şey değil," dedi.[105]

Soğuk Savaş'ın ve yok etme tehdidinin Amerikan vicdanını körelttiği yöntemlerle ilgili birçok kişi üzücü şeyler söyledi. *Atom Bilimcileri Bülteni* editörü Eugene Rabinowitch ev serpinti sığınaklarını "hazin" diye niteledi ve kişinin komşularını öldürmesi tartışmasını "insanlığın bozulmasının işaretleri" olarak gördü. Tarihçi Gabriel Kolko devletin komşuna ateş et tartışmasındaki tarafsızlığının "sığınağı olmayan komşular silahlı komşularının sığınak filtrelerini çıkarınca ya da hava girişi üzerine bir plastik torba kaydırınca" şikâyet etmeyeceğini akla getirdiğini söyledi.[106] *New York Times*, sığınak sahiplerinin sığınaklarına zorla girmeye çalışmalarını beklemektense komşularını şimdiden vurmaya teşvik edildiği hicivli bir

kabere skeçinin haberini yaptı. Bob Dylan, *The Freewheelin' Bob Dylan* albümü için "Let Me Die in My Footsteps" isimli bir şarkı yaptı. Albümde yer almayan şarkı şöyle başlıyordu: "Toprağın altına girmeyeceğim/Biri bana ölüm yaklaşıyor dedi diye./Ve ölümün ayağına gitmeyeceğim/Mezara girerken başımı dik tutacağım." Nakaratında da Dylan şöyle diyordu: "İzin ver ayak izlerimde öleyim/Toprağın altına girmeden evvel." Belki de en ilginç yanıt olarak, bir protestocu Cizvit yayının ofisine "Taşınabilir Serpinti Sığınağı" yazılı bir şemsiyeyle geldi. Şemsiye sapının öteki ucunu işaret eden bir oktaysa şöyle yazıyordu: "Sığınağı olmayan komşulara saplamak için."[107] Hükümet baskısına rağmen, şaşırtıcı şekilde çok az sayıda Amerikalı serpinti sığınağı yaptı. Üstelik nükleer serpinti sırasında veya sonrasında hayatta kalmalarının mucize olacağını kendileri de biliyorlardı.

Bununla birlikte, nükleer savaşın tüyler ürpertici vesvesesi Kennedy başkanlığının ilk iki yılı boyunca devam etti. Seçimi kısmen bir füze açığı korkusunu kullanarak kazanan Kennedy, göreve başladıktan sonra McNamara'dan açığın ne kadar olduğunu belirlemesini istedi. Halka duyurulan bir füze açığının olmadığını doğrulaması ve aslında çok büyük bir fark olduğunu anlaması McNamara'nın sadece üç haftasını aldı.

Kennedy bu bilgiyi halktan gizlemek istedi. Savunma harcamalarındaki aşırı artışı haklı göstermek için uydurma füze boşluğunu kullanmayı planlıyordu. Ama 6 Şubat'ta, hiçbir siyaset tecrübesi olmayan savunma sekreteri "Füze açığı yok" açıklaması yaparak gazetecileri şok etti. McNamara, bu gafından sonra görevini bırakmayı teklif etti. Kennedy, bu tür kararlar için "erken" olduğunu söyledi ve konu kapandı.

Ama Ekim 1961'de Kennedy, ABD ve Sovyet askeri gücü arasındaki bu çarpıcı eşitsizliği itiraf etmeye karar verdi. Gilpatric'i Hot Springs, Virginia'da bir İş Konseyi konuşmasında kamuoyu önünde ABD'nin üstünlüğüyle övünmekle vazifelendirdi. Konuşma metnini genç RAND danışmanı Daniel Ellsberg itinayla hazırlamıştı. Gilpatric, Amerika Birleşik Devletleri'nin "bir düşmanın kullanılmasına yol açtığı takdirde bir kendi kendini yok etme eylemi olabilecek türden ölümcül bir nükleer misilleme gücü" olduğunu açıkladı. "Hem taktik hem stratejik nükleer silah teslim araçlarımızın toplam sayısı on binlerce." McNamara, Amerika Birleşik Devletleri'nin sahip olduğu "nükleer güç Sovyetler Birliği'ninkinden birkaç kat fazladır" açıklamasıyla bunu kamuoyu önünde doğruladı.[108] Birkaç kat fazla demek az gelirdi. Amerika'nın yaklaşık kırk beş kıtalararası balistik füzesi vardı.[109] Sovyetlerin yalnızca dört taneydi ve bunlar bir ABD saldırısı için çok savunmasız durumdaydı. Amerika'nın denizaltılara ve bombardıman uçaklarına teslime hazır 3.400'den fazla nükleer savaş başlığı vardı. Amerika Birleşik Devletleri'nin o sırada 1.500 ağır

bombardıman uçağı varken Sovyetlerinki 192 taneydi. Ayrıca Amerika'nın Türkiye, İngiltere ve İtalya'da 120 orta menzilli balistik füzesi, Avrupa'da SSCB menzili içinde 1000 taktik savaş bombardıman uçağı ve Polaris denizaltılarda nükleer füzeleri de vardı. Sonuç olarak, Amerika'nın yaklaşık 25.000 kadar nükleer silahı varken, Sovyetler'in 2.500 kadardı.[110]

Stratejik Hava Komutanlığı (SAC) Komutanı General Thomas Power, muazzam mali kaynak taleplerini Amerika Birleşik Devletleri'nin bir krizle karşı karşıya olduğu iddiasına dayandırdığı için bunun açığa çıkmasından memnun değildi. Sessiz kalmayı reddederek, tahıl siloları, manastır kuleleri ve hatta bir Kırım Savaşı Anıtı gibi maskelenmiş olarak, her yerde Sovyet füzeleri tespit etmeye başladı. II. Dünya Savaşı'nda Tokyo'da yangın bombası saldırısını yöneten LeMay'in desteğin alan Power, Stratejik Hava Komutanlığı'nı sınırlama çabalarına karşı çıktı. Power, Aralık 1960'ta RAND'tan William Kaufmann'ın sivilleri hedef almaktan kaçınmakla ilgili birfingini dinlerken patladı: "Neden kendimizi dizginlememizi istiyorsunuz? Kısıtlama! Neden hayatlarını kurtarmakla bu kadar ilgilisiniz? Amaç aşağılık insanların topunu öldürmek değil mi zaten!" Sonra da ekledi: "Bakın. Savaşın sonunda iki Amerikalı ve bir Rus varsa, biz kazanırız!" Çileden çıkan Kaufmann, "Dikkat edin de o iki kişiden biri erkek, biri kadın olsun," diye karşılık verdi.[111]

Amerika'nın nükleer üstünlüğüne karşın hava kuvvetleri füze sayısını 3.000'e çıkarmak istiyordu. Stratejik Hava Komutanlığı 10.000 olsun diyordu. McNamara'nın çalışmaları Amerika Birleşik Devletleri'nin 400'den fazlasına ihtiyacı olmadığını gösteriyordu ama bu şartlar altında altından kalkılabilecek bir sayı olarak 1.000'e karar verdi.[112]

Sovyet Savunma Bakanı Rodion Malinovski, Gilpatric'in Ekim ayında söylediklerini "emperyalistler SSCB ve sosyalist ülkelere sürpriz bir nükleer saldırı planlıyor," şeklinde yorumladı.[113] Amerika Birleşik Devletleri'nden ileride oldukları bir alandaki, füze teknolojisi, üstünlüklerini kullanmamayı tercih eden Sovyetler, 30 megatonluk bir bomba patlatarak karşılık verdi. Bu, patlatılanların en büyüğüydü. Sonraki hafta, Hiroşima'ya atılanın üç bin misli gücündeki 50 megatondan daha büyük bir bomba patlatıldı. McNamara daha sonra sürpriz bir ilk saldırının aslında SIOP kapsamındaki seçeneklerden biri olduğunu kabul etti. General LeMay'in açıkça tartıştığı bir seçenekti.[114] LeMay alay ederek tüm Sovyetler Birliği'ni yok edecek kadar büyük tek bir bomba yapılmasını desteklemişti.[115]

1961 yılının sonbaharında savaş korkutucu derecede yakın görünüyordu. Robert Lowell şiirinde yazıyordu: "Tüm sonbahar, tedirginliği ve şokuyla nükleer savaşın; soyumuzun tükenmesini konuştuk."[116]

Kennedy'nin devrimci Küba hükümetini devirmeye yönelik kararlı tutumu Sovyetler Birliği'yle gerginlikleri daha da artırdı. Robert Kennedy Ocak 1962'de CIA başkanı John McCone'a Castro'yu devirmenin "Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti'nin en ileri önceliği" olduğunu söyledi. İki ay önce Kennedyler CIA himayesinde Küba'ya karşı bir terör kampanyası, Mongoose (Firavunfaresi) Operasyonu'nu başlatmıştı. Robert Kennedy operasyon planını özetledi: "Benim fikrim işleri karıştırmak... Kübalıların kendileri tarafından düzenlenen ve yürütülen casusluk, sabotaj, halk fitnesiyle."[117] Amaç, Küba ekonomisini bozmak ve Castro'ya suikast düzenlemekti. Kennedy gerillacılarla savaşmak için yetiştirilmiş ve kirli hileler uzmanı olan Edward Lansdale'e sorumluluk verdi. CIA, Güney Florida'da 600 CIA görevlisini, yaklaşık beş bin CIA üstlenicisini ve Karayipler'de üçüncü büyük donanmayı kapsayan büyük bir istihbarat operasyonu kurdu.[118] Mart ayında Lansdale Genelkurmay'dan "Küba'da ABD askeri müdahalesine" gerekçe olarak bir "sözde sebepler açıklaması" istedi. Mongoose Operasyonu Plan Sorumlusu Tuğgeneral William Craig hemen bir liste hazırladı. Genekurmay listeyi onayladı ve kürsü başkanı Lemnitzer de aktif olarak destekledi.

Craig, kısa bir süre önce, John Glenn'in yaklaşan Merkür yörünge uçuşu başarısız olursa Amerika Birleşik Devletleri'nin Küba'nın elektronik müdahalesini suçlayan bulgular uydurmasını önermişti. Buna uygun olarak da adını Kirli Hile Operasyonu koydu. Lansdale için yaptığı yeni öneriler Northwoods kod adlı operasyondu. İspanyol-Amerikan savaşını tetikleyen gemi batırma olayını temel alan "*Maine*'i Hatırla" eylemi; Kübalı mültecilere karşı, Florida'ya kaçan Kübalılarla dolu bir gemiyi batırmayı da içeren bir "terör kampanyası"; suçu Küba hükümetine yüklenecek olan ABD uçaklarına karşı kaçırma girişimleri; Küba hükümetinin bir sivil uçağı düşürmesini sahneleme ("yolcular tatile giden bir grup üniversite öğrencisi olabilir"); ve "düşman Küba kuvvetleri tarafından yapıldığına dair inandırıcılık sağlamak için Guantanamo ve çevresinde iyi koordine edilmiş bir olaylar dizisi" gibi gizli faaliyetlerdi bunlar. Üs içerisinde mühimmat patlatmak, yangın çıkarmak, üstte uçak yakmak, havan mermisi atmak, kargaşaları körüklemek ve gemi sabotajları da dahildi.[119]

1962 yılı boyunca ABD eylemleri Sovyetleri bir işgalin kaçınılmaz olduğuna inandırdı. Ocak ayında, Amerika Birleşik Devletleri Küba'nın Amerikan Devletleri Örgütü üyeliğinin askıya alınması için Latin Amerika ülkelerine baskı yaptı. Nisan ayında 40.000 ABD askeri bir Karayip adasının işgaliyle sonuçlanan iki haftalık büyük çaplı bir tatbikat yaptı. Mayıs'ta iki küçük tatbikat daha gerçekleştirildi. Yaz ve sonbahar boyunca, Amerika Birleşik Devletleri işgal için acil planlarını pekiştirdi. Ekim 1962'de yapılan sonuncu tatbikatta 7.500 deniz piyadesi oradaki

yönetimi devirmek için bir adaya çıkarma yaptı. Ortsac Operasyonu. Mesaj açıktı: Ortsac, Castro'nun tersten okunuşuydu. 15 Ekim'de başlaması planan operasyon krizin ortaya çıkmasıyla ertelenecekti.

Kennedy, Amerika Birleşik Devletleri'nin orada karşılaştığı zorlukları bildiği halde Vietnam'daki komünistlere de kafa tutmayı planlıyordu. 1951 yılında Vietnam ziyaretinden sonra Fransız sömürgecilere yardım edilmesine karşı çıkmıştı ve daha sonra "kanlarını emen, bileğini büken, onları sömüren ve onları yöneten beyaz adamdan nefret eden" Arapların, Afrikalıların ve Asyalıların desteğini kazanmak gerektiğini vurgulamıştı.[120] Macaristan ve Polonya'da Sovyetlere karşı koyarken Vietnam, Cezayir, Fas ve Tunus'ta Fransızlara destek vermedeki çelişkiye dikkat çekti. Ama artık başkandı. Yakında bazı politik partileri ve gösteri yapmayı, hatta halk içinde dans etmeyi yasaklayan yozlaşmış Güney Vietnam yönetimini savunacaktı. ABD'nin "Asya'daki prestiji" tehlikedeydi. Şimdi de "Vietnam, Güneydoğu Asya'da Özgür Dünya'nın kilit taşını, kemerdeki köşe taşını, büyük bir felâketi önleyen küçük bir çabayı temsil ediyordu. Komünizmin kızıl dalgası Vietnam'a taşarsa Burma, Tayland, Hindistan, Japonya, Filipinler ve açıkçası Laos ve Kamboçya da güvenliği tehdit edilecekler arasında," diyordu.[121]

1950'lerin sonlarında, Diem'in baskıcı yönetimi Güney'de silahlı direnişe yol açmıştı. Aralık 1960'ta Hanoi'nin onayıyla Diem'e karşı direniş etrafında birleşmiş geniş bir koalisyon olarak Güney Vietnam Ulusal Kurtuluş Cephesi (NLF) ortaya çıktı. Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin on maddelik programı Amerikalı danışmanların saf dışı bırakılmasını, ülkenin barışçıl yollarla birleşmesi yönünde adımlar atılmasını ve radikal sosyal reformlar yapılmasını istiyordu. Diem, Amerika'nın demokratikleştirme baskısını göz ardı ederek kamu meclisini, danslı partileri ve siyasi partileri yasaklamayı seçti. Kennedy bunu ABD müdahalesini azaltmak için bir bahane olarak kullanmak yerine Cenevre Anlaşmaları'nı ihlal ettiğini bile bile ülkedeki ABD askeri personeli sayısını artırdı ve kontrgerilla programları için ABD desteğini büyük ölçüde genişletti.

Mayıs 1961'de Kennedy, ABD'nin azmini göstermek için Başkan Yardımcısı Johnson'ı Vietnam'a gönderdi. Johnson, Diem'i "Güneydoğu Asya'nın Winston Churchill'i" ilan etti[122] ve Amerikalılara ayak diremeleri çağrısı yaptı. Ekim ayında Kennedy, o sırada özel askeri danışmanlığını yapan Maxwell Taylor'ı ve Milli Güvenlik İşleri Başkan Yardımcısı Walt Rostow'u gönderdi. Bu ikisi kasvetli bir tablo çizerek, çok daha büyük bir ABD müdahalesi için sıkıştırdılar. Taylor, ABD muharebe birliklerinin konuşlandırılması için baskı yapan Kennedy'nin büyüyen danışmanlar korosunun bir üyesiydi sadece. McNamara ve Genelkurmay Taylor'ın değerlendirmesine katılıyordu: Muhtemel bir komünist zaferini ancak ABD muharebe birlikleri

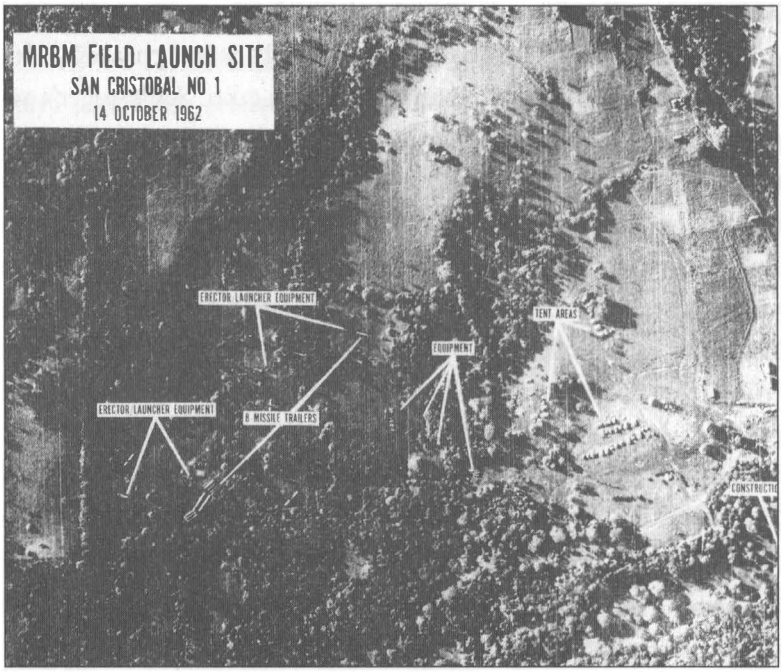
önleyebilirdi. Taylor gibi onlar da ilk asker konuşlandırmasının daha fazla asker, belki de çok yüksek sayıda, asker göndermek için baskıyı artıracağını kabul ediyordu. Kennedy bu dinamiği çok iyi anladı ve karşı çıktı. Schlesinger'a şöyle dedi: "Askerler oraya gidecek; bandolar çalacak; insanlar alkışlayacak; ve dört gün içinde herkes unutacak. Sonra daha çok asker göndermemiz istenecek. Bu, içki içmek gibi bir şey Etkisi geçince bir daha içmen gerekir." [123]

Kennedy, Taylor'ın diğer önerilerini onayladı ve ABD müdahalesini genişletti. Kennedy başkan seçildiğinde 800 olan Vietnam'daki asker sayısı 1963'te 16.000'e çıktı. Amerika Birleşik Devletleri köylüleri silah zoruyla dikenli tellerle çevrili, hükümet birlikleri tarafından korunan yerleşkelere yerleştirmeye ve gerillaların etkili olduğu bölgelerde bitkileri kurutmak için herbisit kullanmaya başladı. Bunun uzun vadede hem Vietnamlılar hem de Amerikalılar için korkunç çevresel ve sağlık sonuçları olacaktı.

Ama ödünsüz Soğuk Savaş politikalarının potansiyel felâket yankıları Kennedy'yi asıl Ekim 1962'de Küba Füze Krizi'nde etkiledi. 14 Ekim Pazar günü bir U-2 keşif uçağı Küba'dan çarpıcı fotoğraflar getirdi. Ertesi gün, fotoğrafları analiz eden uzmanlar Sovyetlerin adaya, Amerika Birleşik Devletleri kıtasına 1 megatonluk savaş başlıkları atabilecek kapasiteye sahip SS-4 orta menzilli balistik füzeler yerleştirmiş olduğunu tespit etti.

Bir ABD uçağı gerillaların istila ettiği bir bölgedeki bitki örtüsünü yok etmek için bir Güney Vietnam ormanına herbisit püskürtüyor. Bunun uzun vadede hem Vietnamlılar hem de Amerikalılar için korkunç çevresel ve sağlık sonuçları olacaktı.

ABD U-2 keşif uçağının 14 Ekim 1962'de Küba üzerinden çektiği bir fotoğraf. Fotoğraf, Sovyetler'in adaya ABD kıtasına 1 megatonluk savaş başlıkları atabilecek kapasiteye sahip orta menzilli balistik füzeler yerleştirmiş olduğunu ortaya çıkardı. Bunun ortaya çıkması Küba Füze Krizi'ne yol açtı.

Kennedy'nin başı dertteydi. Önde gelen Cumhuriyetçiler ve kendi CIA direktörü Sovyetlerin günün birinde Küba'ya saldırı silahları yerleştireceği konusunda uyarmışlardı. Kennedy, eleştirmenlere Sovyetler'in bunu yapması halinde kararlı hareket edeceğine dair tekrar tekrar güvence vermişti.

Sovyetler'in 1962'de istediği en son şey Amerika'yla doğrudan bir askeri çatışmaydı. ABD topraklarına güvenilir bir şekilde ulaşabilecek on kadar kıtalararası balistik füze ve 300 ila 500 arasında nükleer savaş başlığıyla ABD'nin 5.000 nükleer bombası ve yaklaşık 2.000 kıtalararası balistik füzesi ve bombardıman uçakları karşısında hiç şansları yoktu.[124] İlk vuruşun ABD'den gelmesinden korkan Sovyetler, Küba'ya füze yerleştirmekle hem kendilerine yapılacak bir saldırıyı engelleyebileceği hem de beklenen ABD işgaline karşı Kübalıları koruyabileceği düşüncesiyle bu riskli girişimde bulundu. Ayrıca Kruşçev bunu Kremlin'deki sertlik yanlısı politikacıları yatıştırmanın masrafsız bir yolu olarak da görüyordu. Küba'ya hiçbir saldırı silahı yerleştirilmeyeceği vaatleriyle Kennedy'yi kasten yanılttığını kabul eden Kruşçev Amerikalılara "kendi ilaçlarından tattırıp" onlara "bize küçük bir çocuk gibi şaplak atabildiğinizden bu yana çok zaman geçti, artık biz sizin kıçınıza

şaplak atabiliyoruz," demek istediğini söyledi.[125] Kruşçev Küba'daki Sovyet füzelerini ABD'nin Sovyetler Birliği'nin sınırındaki, Türkiye'deki ve Batı Avrupa'daki füzeleriyle eşit sayıyordu. 7 Kasım'da, Bolşevik Devrimi'nin kırk beşinci yıldönümünde füzelerini açıklamayı planlamıştı.[126]

16 Ekim'de Kennedy, Sovyet gerekçelerini ölçüp tarttı. Küba'da balistik füze bulundurmanın "avantajı nedir?" diye sordu danışmanlarına. "Bizim birdenbire Türkiye'ye çok sayıda orta menzilli balistik füze yerleştirmeye başlamamız gibi bir şey bu. Artık son derece tehlikeli olduğunu sanıyorum." Hiç kimseden ses çıkmıyordu. Sonunda Bundy cevap verdi. "Şey, Sayın Başkan, biz bunu yaptık."[127]

Kennedy, füzeler tamamen yerleştirilene kadar Sovyetler'i durdurmayı umuyordu. Seçeneklerini belirlemek için danışmanlarıyla görüştü. 19 Ekim'de Genelkurmay ile bir araya geldi. LeMay liderliğindeki çoğunluk füzeleri imha etmek için bir hava saldırısından yanaydı. LeMay, "Rus ayısı ezelden beri patisini Latin Amerika sularına sokmaya hevesli olmuştur. Şimdi onu tuzağa düşürdük, şunun bacağını ta cevizlerinden itibaren koparalım. Bir daha düşündüm de cevizlerini de koparalım," dedi.[128] LeMay, Kennedy'ye Sovyetler'in Küba'daki füzelere yapılan bir saldırıya karşılık vermeyeceğine dair güvence verdi. Kennedy'yse karşılık vereceklerini düşünüyordu, Küba'da değilse Berlin'de, ama mutlaka karşılık verirlerdi. LeMay, bu planı beğendi, sadece Castro'yu temizleme vaktinin değil, Sovyetler Birliği'ni silme vaktinin de geldiğine inanıyordu. LeMay'in nükleer savaş olasılığına karşı rahat tavrı Kennedy'yi üzdü. Toplantıdan sonra Kennedy, yardımcısı Kenneth O'Donnell'e şöyle dedi: "LeMay'in böyle bir şey söylediğini düşünebiliyor musun? Bu yüksek rütbeli subayların kendi lehlerine büyük bir avantajları var. Onları dinler ve söylediklerini yaparsak hiçbirmiz hayatta kalıp yanıldıklarını söyleyemeyiz."[129]

Rütbelilerin çoğu ve diğer danışmanların birkaçı bir işgalin ardından saldırı gerçekleştirilmesini istiyordu. Savaş riskine daha az hazır olanlar bir ablukayı tercih ediyordu. McNamara Sovyet füzelerinin varlığının stratejik dengeyi değiştirmediğini iddia etti. Kennedy de onunla aynı fikirdeydi ama politik şartları iyi anladığından füzelerin kalmasına göz yummanın yurtdışında, özellikle de Latin Amerika'da yıkıcı siyasi sonuçlar doğuracağını düşünüyordu. Diğer bir yandan Kennedy kardeşi Robert'a kararlı bir harekette bulunmazsa zan altında kalacağını söyledi. Ama ilerleyen günlerde askeri liderlerinin, sivil tavizsizler Acheson ve Nitze'nin ve eski Başkan Eisenhower'ın tavsiyesini reddederek, bunun da bir savaş eylemi olduğu gerçeğini önemsiz göstermek için bir "karantina" olarak gördüğü ablukayı seçti. LeMay öfkelendi. 19 Ekim tarihli toplantıda, "Bu neredeyse Münih'te taviz vermek kadar kötü," diye yüklendi.[130] 22 Ekim'de başkan Amerikan halkına

meydana gelenler hakkında resmi bir açıklama yaptı. "Bu üslerin amacı Batı Yarımküre'ye karşı bir nükleer saldırı gücü sağlamaktan başka bir şey olamaz," dedi. Avutucu olmaktan çok uzak sözlerle, "erken veya gereksiz yere, zafer meyvelerinin bile ağzımızda kül olacağı dünya çapında nükleer savaş sürecini göze almayacağız ama karşı koymak zorunda olduğumuz her an bunu göze almaktan da çekinmeyeceğiz," açıklaması yaptı.[131]

Kriz uzadıkça gerginlikler ger gün daha da artıyordu. 25 Ekim'de Sovyet liderler füzeleri kaldırmak zorunda kalacaklarına karar verdi ama bunu yapmadan önce sağlayabilecekleri en iyi şartları sağlamak istiyorlardı. Küba'daki Sovyet füzelerini Türkiye'deki ABD Jüpiterleriyle takas etmeyi umuyorlardı. Ancak bu karara göre hareket etmelerine fırsat kalmadan Kruşçev, ABD işgalinin başlamak üzere olduğu haberini aldı. Kennedy'ye bir mesaj gönderdi. McNamara bu mesaj için "şimdiye kadar gördüğüm en olağanüstü diplomatik mesaj," demiştir. Kruşçev, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği'nin engellenemez bir şekilde savaşa doğru sürüklendiği uyarısı yaptı: "Savaşın gerçekten patlak vermesi durumunda onu durdurmaya gücümüz yetmeyebilir... Savaş tüm şehirleri ve köyleri yerle bir edip herkese ölüm ve yıkım getirdikten sonra sona erer."[132]

Bu mektupta Kruşçev adeta Küba'nın işgal edilmemesine dair bir söz istiyordu. İşgalin başlamak üzere olduğuna yönelik yanlış istihbaratı önemsemediği halde Kruşçev'in endişelenmek için pek çok nedeni vardı. Bir "olaylar" dizisi meydana gelmişti ve bu olaylardan biri onun ve Kennedy'nin umutsuzca önlemeye çalıştıkları nükleer felâketi tetiklemiş olabilirdi. Vandenburg Hava Kuvvetleri Üssü'nden Marshall Adaları'na doğru bir Stratejik Hava Komutanlığı test füzesi fırlatıldı ve ABD'li yetkililer yanlışlıkla Tampa ve Minnesota'nın saldırı altında olduğunu bildirdi.

22 Ekim'de Stratejik Hava Komutanlığı DEFCON 3 seviyesine geçti. 24 Ekim günü saat 10:30'da Stratejik Hava Komutanlığı tarihinde ilk kez DEFCON 2'ye geçilerek Sovyetler Birliği'ndeki hedefleri vurmak için hazırlık yapıldı. Nükleer savaş uçurumuna gitme kararını General Power, başkana danışmadan kendi yetkisiyle vermiştir. İşin daha da kötüsü, bu emri beklendiği gibi şifreli vermek yerine Sovyetlerin anlayacağından emin olmak için açık bir şekilde göndermiştir. Daha sonra, bir kısmı havada olan Stratejik Hava Komutanlığı filosuna hava tankerleriyle yakıt ikmali yapılarak, yüz milyonlarca insanı öldürmesi beklenen üç bine yakın nükleer silahla saldırmaya hazırlandı.

Gerginlikler artmaya devam etti. 27 Ekim'de meydana gelen bir olay için Schlesinger çok doğru olan şu tespitte bulunmuştur: "Sadece Soğuk Savaş'ın değil, insanlık tarihinin de en tehlikeli anıydı."[133] Uçak gemisi USS *Randolph* önderliğindeki

bir donanma ekibi, Küba'ya yaklaşan diğer Sovyet gemilerini korumak için gönderilen bir Sovyet B-59 denizaltısı yakınlarında su bombaları atmaya başladı. ABD muhriplerinin içindekiler Sovyet denizaltısının nükleer silahlar taşıdığından habersizdi. Sovyet muhabere subayı Vadim Orlov olayı şöyle anlatmıştır: "[Su bombaları] gemi omurgasının hemen yanında patladı. Sanki metal bir varilin içinde oturuyormuşsunuz ve birisi o varili balyozla sürekli vuruyormuş gibiydi. Mürettebat için şok edici değilse de, olağandışı bir durumdu."

Sıcaklık bariz bir şekilde arttı, özellikle de denizaltının makine dairesinde. Gemi kapkaranlık oldu, sadece acil durum ışıkları işlevini sürdürüyordu. Havadaki karbon dioksit neredeyse öldürücü düzeylere ulaşmıştı. İnsanlar güçlükle nefes alabiliyordu. "Nöbetçi subaylardan biri bayıldı ve yere düştü. Sonra başka biri, derken üçüncüsü... Domino taşları gibi yıkılıyorlardı. Ama yine de direniyor, kaçmaya çalışıyorduk. Yaklaşık dört saat boyunca böyle sıkıntı çektik." Sonar "Amerikalılar bizi daha güçlü bir şeyle vurdu... Tamam, sonumuz geldi, diye düşündük."

Panik başgösterdi. Komutan Valentin Savitsky generaline ulaşmaya çalıştı. Ama başaramadı. Savaşın çoktan başladığını ve hiçbir şey yapmadan utanç içinde öleceklerini düşündü. Nükleer torpido sorumlusu subaya savaşa hazırlanmasını emretti. "Biz burada takla atarken belki orada savaş başlamıştır bile. Şimdi onları havaya uçuracağız! Biz öleceğiz ama hepsini de mahvedeceğiz. Donanmamızın itibarını düşürmeyeceğiz." Savitsky gemideki diğer iki subaya döndü. Neyse ki, Komutan Vasili Arkhipov onu sakinleştirmeyi başardı ve tek başına önleyici nükleer savaş başlatmamaya ikna etti.[134] Bu, insanlık için büyük bir şanstı.

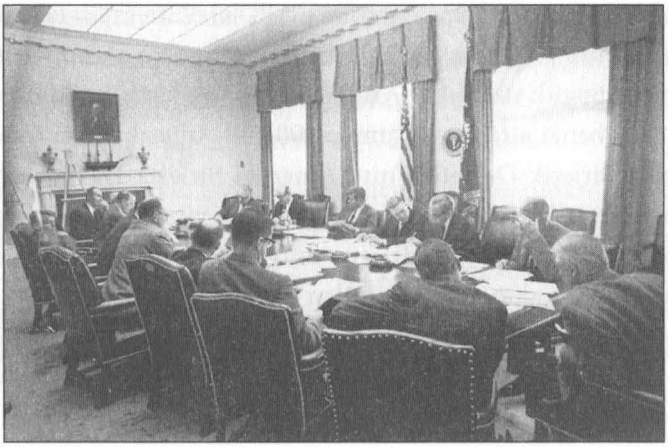
Bu üzücü çatışmanın tam ortasında Milli Güvenlik Konseyi Yürütme Kurulu, Küba'da bir U-2 uçağının vurularak düşürldüğünü haber alınca kırılma noktasına gelindi. Sovyetler'in Amerika Birleşik Devletleri'ni çıkmaza sokmaya çalıştığını düşünen Genelkurmay, Kennedy'den bir hava saldırısı ve işgal yetkisi istedi. Keşif uçuşlarının da ateş açmasıyla Sovyet füzelerinin füze rampalarına yerleştirildiği haberleri geldi. Kennedy, "zamanın daraldığını" kabul etti.[135] Amerika Birleşik Devletleri hazırlıklarını tamamladı. İki yüz elli bin asker seferber edildi ve işgal için hazırlandı. Yeni bir Küba hükümeti kurma planları uygulamaya kondu. İki bin bombardıman uçuşu hazır edildi. İşgal yakın görünüyordu.

ABD'nin yirmi dört saat ila yetmiş iki saate kadar saldırıya başlayacağını tahmin eden Castro Kruşçev'den, Amerika Birleşik Devletleri Sovyetler Birliği'ne saldırmadan önce ABD'li emperyalistlere karşı bir nükleer saldırı başlatarak karşılık vermesini istedi. Bu arada Kennedy, Kruşçev'den, durumu daha da karmaşık hale getiren ikinci bir mektup aldı. Son derece kişisel olan ilk mektubun aksine bu, bir

komite tarafından yazılmış gibiydi. Bir askeri darbe yapıldığından ve Kruşçev'in devrildiğinden şüphe edenler oldu. Mektup hem Küba'yı işgal etmeme hem de Türkiye'deki NATO füzelerinin kaldırılması sözü istiyordu. Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı George Ball ve Adlai Stevenson Türkiye'deki füzeleri Küba'dakilerle değiş tokuş etmeyi önermişlerdi ve Kennedy mevcut kriz öncesinde, ABD'nin Türkiye'deki eski Jüpiterleri kaldırmasını iki kez onaylamıştı. Ancak şimdi, bu şartlar altında Sovyet taleplerini kabul etmenin Türkiye'yle aralarını açabileceği ve NATO'yu iptal edebileceği endişesiyle füze takasını reddediyordu.

Kennedy, yalnızca ilk mektuba cevap yazarak, Küba'yı işgal etmeme sözü vermeye karar verdi. Krizin zirvesinde bir U-2 uçağı yanlışlıkla, havadan havaya nükleer füzelerle silahlı jetler tarafından korunan Sovyet toprakları üzerinde gezindi ve Amerikalılardan habersiz bir Sovyet nükleer füze bataryası küçük parçalar halinde patlatılmak üzere Guantanamo'daki ABD üssünden yirmi dört kilometre öteye taşınmıştı. Savaş her saniye daha da yaklaşıyordu. Son bir gayretle Robert Kennedy 27 Ekim Cumartesi günü Büyükelçi Anatoly Dobrynin'le bir araya geldi ve ona Sovyetler'den Küba'daki üslerini kaldıracaklarına dair hemen söz almadıkları halde Birleşik Devletleri'nin saldırmasının an meselesi olduğunu söyledi. Sovyet liderlerin bu gizli anlaşmayı hiçbir zaman açığa çıkarmamaları şartıyla dört beş ay içinde Jüpiter füzelerini Türkiye'den çekmeye söz verdi. Sovyetlerin vereceğ yanıtı endişe içinde beklerken aklı başından gitmiş Başkan Kennedy genç bir hanım arkadaşına, "Çocuklarımın komünist olmasını ölmelerine tercih ederim," itirafında bulundu. Neyse ki herkes için, böyle aykırı bir düşünce bir keresinde İngiliz Büyükelçisi'ne "komünist olmaktansa atomlarıma ayrılmayı tercih ederim" diyen Eisenhower'ın o dönemde daha geleneksel olan görüşlerinden son derece uzaktı. McNamara yatağına giderken bir Cumartesi gecesi daha görecek kadar yaşamayacağını düşünüyordu.[136] Çok şükür ki, 1953 yılında nükleer silahlar hakkında ilk kez bilgilendirildikten sonra gecelerce uyku uyuyamamış olan Kruşçev[137] itibarını zedeleyebilecek bir durumdan yüzünün akıyla çıkmak için yüz milyonlarca, belki de daha fazla insanın katledilmesine değmediğine karar verdi. Ertesi sabah Sovyetler füzeleri geri çekeceklerini duyurdu. Kruşçev, 1970 anılarında Robert Kennedy'nin mesajının çok daha çaresiz olduğunu iddia etti. "Başkanın kendisi Küba üzerinden bir savaş başlatmaya çok karşı olduğu halde, iradesine rağmen geri döndürülemez bir olaylar zinciri meydana gelebilirdi," diye uyarıyordu. "...Bu durum çok daha uzun devam ederse, Başkan ordunun onu devirip iktidarı ele geçirmeyeceğinden emin değil. Amerikan ordusu kontrolden çıkabilir."[138]

Kriz bitti. Yoksa hâlâ var mıydı? İnsanlar her yerde rahat bir nefes almasına rağmen, aslında kriz üç hafta daha devam etti. Kennedy, potansiyel nükleer silah

Kennedy, kriz döneminde Milli Güvenlik Konseyi Yürütme Kurulu (EXOMM) ile toplantı halinde.

taşıyabilecekleri gerekçesiyle Sovyetler'in Il-28 bombardıman uçaklarını Küba'dan kaldırmasını ve adadaki askeri personel sayısını 3.000'e indirmesini de istedi. Uçakların artık Küba'ya ait olması Kruşçev'in bu talebi kabul etmesini zorlaştırıyordu. 11 Kasım'da Kruşçev, Robert Kennedy'nin Dobrynin'e yaptığına benzer bir teklifte bulundu: Daha ileriki bir tarihte Il-28 uçaklarını kaldıracağına dair "erkek sözü" verdi.[139] Kennedy, derhal çekildiklerini duyurmasını isteyerek, bu teklifini açıkça reddetti. Amerika Birleşik Devletleri bu zorlu sınav boyunca DEFCON 2'de kalarak Sovyetler Birliği'nin güvenlik açığını yüzüne vurdu. Sovyetler'in ABD taleplerini kabul etmesiyle kriz, 20 Kasım tarihinde nihayet sona erdi.

Küba, ABD işgalinden kıl payı kurtulmuştu. ABD yetkililerinin bu işgali gerçekleştirmiş olmaları halinde nelerle karşılaşacaklarına dair en ufak bir fikri yoktu. Keşif uçakları kırk iki SS-4 orta menzilli balistik füzenin sadece otuz üçünü fotoğraflamı başarmış ve mevcut nükleer savaş başlıklarını hiç bulamamıştı. 3.540 km gidebilecek ve Amerika Birleşik Devletleri kıtasının büyük bölümünü vurabilecek SS-5 orta menzilli balistik füzeler de sevkedilmişti. Amerika Birleşik Devletleri, Sovyetler'in bir ABD işgal kuvvetini püskürtmek için Küba'ya yaklaşık yüz tane savaş alanı nükleer silah da yerleştirmiş olduğundan tamamen habersiz kalmıştır.[140] 12-kiloton savaş başlığıyla donatılmış seksen FKR seyir füzesi, 2-kiloton savaş başlıklı 12 tane Luna karadan karaya roket ve 1200 km mesafeyle Il-28 bombardıman uçakları için 12-kilotonluk 6 tane bomba dahil ettiler. ABD güçlerinin 10.000 Sovyet askeri personeli ve 100.000 silahlı Kübalıyla karşı kariıya gelmesini öngören Amerika Birleşik Devletleri bir işgalde 4.500 ölü ve toplamda 18.000 yaralı görmeyi bekliyordu. McNamara daha sonra aslında 43.000 Sovyet askeri personeli

ve 270.000 silahlı Kübalı olduğunu öğrenince ABD'ni ölüm sayısı tahminini 25.000'e çıkardı. Krizden otuz yıl sonra, 1992'de McNamara savaş alanı nükleer silahların yerini aldığını ve büyük olasılıkla ABD işgalcilerine karşı kullanılmış olabileceğini öğrendi. Beti benzi attı, bu durumda 100.000 Amerikalının ölmüş olabileceğini ve Amerika Birleşik Devletleri'nin, Amerika Birleşik Devletleri'yle Sovyetler Birliği arasında bir nükleer savaşın "yüksek riski" yüzünden Küba'yı yok ederek karşılık vermiş olabileceğini söyledi. Yüz milyonlarca insan, belki de tüm insanlık helak olabilirdi. Son dönemde öğrenilen bir bilgiye göre Okinawa adasında 1.1 megatonluk nükleer başlıklarla donatılmış büyük bir füze grubu ve hidrojen bombaları yüklenmiş F-100 uçakları saldırmaya hazır bekliyordu. Olası hedefleri Sovyetler Birliği değil, Çin'di.[141]

Daniel Ellsberg'in vurguladığı gibi Kruşçev taktik seyir ve balistik füzelerinin yanı sıra nükleer savaş başlıklarını gönderdiğini saklayarak muhtemelen Amerikan istilasını önlemeyi amaçlamıştı. Ama bu, büyük bir provakasyon olarak geri tepmişti. Amerikalılar savaş başlıklarının çoktan geldiğini asla anlayamamıştı. Bilselerdi saldırıya geçmede ve misilleme girişiminde bulunma riskini göze almakta tereddüt ederlerdi. Aynı şekilde nükleer savaş başlıklı taktik füzelerinin ABD askerlerine ateşlenebileceğini bilselerdi büyük olasılıkla işgale tövbe ederlerdi. Aslında, Kremlin başlangıçta yerel Sovyet komutanlarına, ABD işgali durumunda taktik füzeleri kendi kararlarıyla fırlatma yetkisi vermişti. Bu yetki daha sonra geri alındı ama bu, yetkisiz fırlatma olasılığını ortadan kaldırmadı. Her ne kadar detaylar farklı olsa da, felâket sonuçlarıyla ters giden bu korkutucu caydırma senaryosu, Stanley Kubrick'in bir yıl kadar sonra hicivli başyapıtı *Dr. Garipaşk*'ta (Orijinal adı: Dr. Strangelove) sunduğu senaryoya çok benziyordu.

Krizin Küba'ya saldırı yapılmadan sona erdiği için askeri liderler ateş püskürüyordu. Çeşitli vesilelerle, önerilerine direndiği için Kennedy'yi korkaklıkla suçladıkları bile oldu. McNamara, Sovyetler'in füzelerini kaldırmayı kabul ettikleri günün ertesinde Kennedy'yle yaptıkları bir toplantıdaki öfkelerini şöyle anlatmış: "Başkan, kriz dönemindeki desteklerine teşekkür etmek için komutanları çağırdı. Berbat bir sahneydi. Curtis LeMay şöyle dedi: 'Yenildik. Hemen şimdi oraya gidip hepsini ezelim!'"[142] Kennedy sonuca farklı bakıyordu. Gizlide "Kruşçev'in hayalarını kesip koparmakla" övünüyordu.[143] Kruşçev tehdit edip harekete geçmemekle saygınlığını yitirmişti. ABD'nin taleplerine boyun eğdiği için Çin onu korkaklıkla suçluyordu. Bazı Sovyet yetkililer de aynı fikirdeydi ve etrafta Kruşçev'in "altını kirlettiğini" konuşuyorlardı.[144] ABD'nin savaşa girme isteğinin Sovyetleri geri adım atmaya mecbur bıraktığına inanan birçok Amerikalı yetkili üstün güçlerinin Vietnam dahil, başka her yerde işe yarayacağını düşündüler. Sovyetler yaşananlardan

tam tersi bir ders çıkardı: Bir daha asla böyle utanç verici bir duruma düşmeyeceklerdi. Zayıflıklarından güç alacaklardı. Böylece Birleşik Devletler'in konumuna ulaşabilmek için nükleer silah alanında yapılanmaya gidildi. Kriz yüzünden zayıflayan Kruşçev, ertesi yıl koltuğunu bırakmaya zorlanacaktı.

Dünyanın nükleer soykırımın eşiğine gelmiş olmasından çok kötü etkilenen Kruşçev, 30 Ekim tarihinde Kennedy'ye uzun bir mektup daha yazdı. "Kötülük bir iyilik getirdi. İnsanlar termonükleer savaşın alevlerini solukladıklarını daha somut biçimde hissetti." Bunun ışığı altında, yok etme konusunda bir seri öneride bulundu. "İlişkilerimizde yeni krizler ortaya çıkarabilecek her şeyi yok edelim." NATO'yla Varşova Paktı ülkeleri arasında saldırmazlık antlaşması önerdi. "Neden bütün askeri blokları yok etmiyoruz? Atmosferde, uzayda, su altında ve yer altında yaptığımız tüm nükleer silah denemelerini durduralım." Almanya ve Çin konusundaki ihtilaflar için çözüm önerdi: Mevcut sınırlara dayalı iki Almanya'nın resmen kabul edilmesi. Amerika Birleşik Devletleri'nin Çin'i tanımasını ve Birleşmiş Milletler'de meşru yerini yerini almasına izin vermesini istedi. İnsanlığı tehdit eden sorunları birlikte barışçıl yollarla çözebilmek için Kennedy'ye kendi önerilerini sunmasını söyledi.[145] Fakat Kennedy'nin ilgisizliği ve kapsamlı bir deneme yasağı anlaşması imzalamadan önce yerinde ek denetimler konusundaki ısrarı Kruşçev'i öfkelendirdi.

Saturday Review editörü ve nükleer karşıtı aktivist Norman Cousins çıkmazın aşılmasına yardımcı oldu. Kruşçev, Sovyet-Amerikan konferanslarına sık sık katılan Cousins'ı Aralık 1962'de Moskova'ya davet etmişti. Amerika'dan ayrılmadan önce Kennedy Cousins'tan Kruşçev'i Kennedy'nin ilişkilerini düzeltmek ve bir deneme yasağı antlaşması yapmak konusunda samimi olduğuna inandırmak için elinden geleni yapmasını istedi. Üç saatten fazla süren bir toplantıda Kruşçev Cousins'a şunları söyledi: "Dünyadaki en önemli hedef barıştır. Eğer barış sağlayamaz ve nükleer bombalar atmaya başlarsak Komünist, Katolik, kapitalist, Çinli, Rus ya da Amerikalı olmuşuz ne fark eder? Birbirimizden farklı olduğumuzu kim söyleyebilir? Farklı olduğumuzu söyleyecek kim kalacak geriye?"[146]

Kruşçev bir an önce bir nükleer deneme yasağı antlaşması yapılmasından yana olduğunu söyledi. "Ülkelerimizin, sizi hile yapmadığımız konusunda tatmin edecek, bizi de casusluk yapmadığınıza inandıracak türden bir denetimi kabul edebileceğinden eminim."[147] Bir antlaşma umudu var gibiydi ama Kennedy sertlik yanlısı Amerika siyasetçilerinin baskısı altında, Amerika Birleşik Devletleri'nin talep edeceği yerinde denetimlerin sayısını ikiye katlayınca müzakereler çıkmaza girdi. Cousins, bir antlaşma değerlendirme umuduyla Nisan 1963'te tekrar Sovyetler Birliği'ne gitti ve Sovyet lideriyle altı saat boyunca görüştü. Kruşçev, Kremlin'deki

savaş yanlılarının kendisine baskı yaptığını anlattı. Cousins, Kruşçev'in içinde bulunduğu çıkmazla ilgili Kennedy'ye bilgi verdikten sonra başkan şöyle dedi: " Bu durumunun ironik taraflarından biri de Bay Kruşçev'le ikimizin de hükümetlerimizde hemen hemen aynı siyasi konumlarda olmamız. O, nükleer savaşı önlemek istiyor ama o yönde atılan her adımı taviz verme olarak yorumlayan tavizsiz kabinesinin ağır baskısı altında. Ben de benzer sorunlar yaşıyorum."[148] Aynı ay içerisinde eski büyükelçi Dışişleri Müsteşarı Averell Harriman da Kruşçev'le konuştu. Bu görüşmeden sonra Kennedy'ye Kruşçev'in "birlikte barış içinde yaşamakla ilgili söylediklerinde ciddi" olduğunu bildiren bir telgraf çekti.[149] Harriman ve Kruşçev toplantılarını yarıda kesip Lenin Stadı'nda Amerika Birleşik Devletleri Amatör Atletizm Birliği ekibi ve bir Sovyet takımı arasındaki atletizm karşılaşmasına katıldılar. Çok kısa bir süre önce nükleer savaşın eşiğine gelmiş olan iki ülkenin koşucuları sahaya kol kola çıkınca, kalabalık çılgınca tezahürat yaptı. Harriman ve Kruşçev, coşkuyla alkışlayan seyircileri ayağa kalkarak selamladılar. Harriman, Kruşçev'in gözlerinin yaşardığını gördüğünü söylemiştir.[150]

Cousins, Kruşçev'le yaptığı iki görüşmenin ardından Kennedy'ye Sovyet liderin ABD ile yeni ilişkiler kurmanın yollarını aradığını ama Kennedy'nin tepkisizliğinin kendisini gücendirdiğini anlattı. Kennedy Cousins'a çıkmazı aşmak için neler yapabileceklerini sordu. Cousins da başkana "Rus halkına karşı heyecan verici yeni bir yaklaşım sunan, soğuk savaşın sona ermesi ve Amerikan-Rus ilişkilerinde yeni bir başlangıç çağrısında bulunan" bir konuşma yapmasını önerdi. Hatta bir konuşma taslağı bile hazırladı ve Ted Sorensen Kennedy'nin Amerikan Üniversitesi'nde diploma töreninde yaptığı tarihi konuşmasının son halini verirken Cousins'ın fikirlerine de yer verdi.[151] Kennedy, başta Sovyet meslektaşından biraz daha tereddütlü olsa da, kapitalist ve komünist dünyanın arasındaki ilişkilerin yeniden yapılandırılması için hazır olduğunu göstermeye başladı.

Kennedy, Vietnam'ı anlaşmazlıkları azaltmak için bir yer olarak görüyordu ama bunun kolay olmayacağının farkındaydı. ABD'nin Vietnam'daki müdahalesini sorgulayan ilk yönetim yetkililerinden biri de Hindistan Büyükelçisi John Kenneth Galbraith'ti. Galbraith'in 1962 yılının başındaki raporunu okuduktan sonra Kennedy, Harriman ve MGK çalışanı Michael Forrestal'a "yükümlülüğümüzü azaltmak için uygun olan her fırsatı kullanın" talimatı verdi. Genelkurmay, Galbraith'in önerilerini kabul etmeye kesinlikle yanaşmıyordu. McNamara, General Paul Harkins'ten Güney Vietnam askerlerinin eğitimini bitirecek ve 1965 yılının sonuna kadar ABD güçlerini geri çekecek bir plan yapmasını istedi. Şunu belirtmekte fayda var, McNamara ABD askerlerini geri çekmekten bahsederken, zafer elde edilsin ya da edilmesin bunun gerçeklmeşi gerektiğini kastediyordu. Savunma Bakanlığı için

yaptığı sözlü tarihte de bunu ifade etti: "Ben, o güçleri eğitebildiğimiz kadar eğitip eğittikten sonra da çıkıp gitmemiz gerektiğini düşünüyordum. Bu eğitimli kuvvetler sorunun, Kuzey Vietnam'ın hükümeti devirmesi, üstesinden gelemeyeceklerine göre, Güney Vietnamlılara, 'mağlup" edilecek olsalar bile, destek için askeri güçlerimizi ortaya koymamamız gerektiğini savunuyordum."[152]

Kennedy, çok kısa bir süre sonra şüphelerini dile getirmeye başladı. 1962'nin sonunda Senatör Mike Mansfield'ten Vietnam'ı ziyaret edip durumu değerlendirmesini istedi. Mansfield, çok kötümser bir değerlendirmeyle döndü ve ABD'nin güçlerini geri çekmesini önerdi. O'Donnell Kennedy'nin tepkisini şöyle anlatıyor: "Başkan, senatörün beklenmedik önerisi karşısında cevap veremeyecek kadar rahatsız oldu. Daha sonra bana bu konuda şöyle dedi: 'Mike'a politikamızı desteklemediği için kızdım. Kendime de kızdım. Çünkü onunla aynı fikirde olduğumu fark ettim.'"[153] Nisan 1963'te Kennedy, gazeteci Charles Barlett'e şöyle demiş: "Vietnam'da kalmak için hiç şansımız yok. Orada hüküm sürmek için hiç şansımız yok. O insanlar bizden nefret ediyor. Bize her an tekmeyi basabilirler. Ama böyle bir toprak parçasını komünistlere bırakıp Amerikan halkının beni tekrar seçmesini sağlayamam."[154]

Bu arada McNamara direnen Genelkurmayı aşamalı olarak yapılacak bir geri çekilme planı için sıkıştırmaya başladı. Kennedy, Mayıs 1963'te planı onayladı. İlk 1.000 askerin yıl sonunda Vietnem'dan ayrılması kararlaştırıldı. Eylül ayında Kennedy McNamara ve Taylor'ı Vietnam'a on günlük delil toplama seferine gönderdi. McNamara ve Taylor 2 Ekim'de raporlarını başkana sundular. Geri çekilmenin 1963 yılı sona ermeden başlamasını ve 1965'in sonuna kadar bitmesini istiyorlardı. Kennedy, çekilme tarihlerinin basına yapılacak açıklamaya dahil edilmesinde ısrar etti. 11 Ekim 1963'te imzaladığı Milli Güvenlik Eylem Muhtırası'nda (NSAM) 263'te bu taahüdü resmileştirdi.[155]

Kennedy'nin Vietnam konusundaki gerçek niyetiyle ilgili tartışma zaman zaman fazla hararetlenmiştir. Kennedy'nin kendi çelişkili ifadeleri ve net olmayan mesajları kafaları daha da karıştırmıştır. Açıkçası, Kennedy Vietnam'daki süreci devam ettirmek için büyük bir baskı altındaydı. Genelkurmay, Güney Vietnam kaybının tüm Güneydoğu Asya ve ötesine Komünist hâkimiyeti getireceği konusunda rahatsız edici uyarılar yapıyor ve kara kuvvetleriyle müdahale için sıkıştırıyordu. Kennedy, Amerikan halkını bunun Amerika Birleşik Devletleri'nin hüküm sürmesi için gerekli olduğuna inandığına ikna etmek için özel bir çaba sarfetti. Temmuz 1963'te bir basın toplantısında şöyle dedi: "Bizim için çekilme, yıkılış anlamına gelir. Sadece Güney Vietnam'da değil, Güney Asya'da da yıkılırız."[156] Geri çekimeyi

konuşurken bunu zafer elde etmeden ayrılmaya bağlaması da süreci değiştirmeye niyeti olmadığı inancını besliyordu.

Kennedy'nin ABD güçlerini geri çekmedeki kararlılığı yakın danışmanları ve sırdaşlarıyla yaptığı birçok sohbette açığa çıkıyordu. Ama siyasi düşünceler yüzünden eylemi 1964 seçimlerinden sonraya erteleme kararı aldı. Bazı durumlarda, bu tür düşünceler arkadaşlarını da açıklandığı takdirde ardından gelecek kâbusu önlemeye yardımcı olabilecek bu bilgiyi uzun süre saklamaya ikna etti. Kennedy, üzücü geciktirme taktiklerinin arkasındaki siyasi hesapları O'Donnell'e şöyle açıklamış: "Eğer Vietnam'dan hemen şimdi tamamen çekilmeyi denersem ortaya yeni bir Joe McCarthy kızıl korkusu çıkar. Ama yeniden seçildikten sonra çekilme emri verebilirim."[157]

Daha sonra Kennedy'nin geri çekilme planını destekleyenler arasında şu kişiler vardı: Robert Kennedy, Robert McNamara, Arthur Schlesinger, Jr., Ted Sorensen, Mike Mansfield, Tip O'Neill ve Dışişleri Bakan Yardımcısı Roger Hilsman vardı. Daniel Ellsberg 1967'de Robert Kennedy'yle toplumun savaşla ilgili değişen fikri hakkında bir röportaj yaptı: Kennedy ağabeyinin "kara birlikleri göndermeme konusunda kesinlikle çok kararlı" olduğunu açıkladı. Ellsberg ona şunu sordu: Ağabeyi komünistler tarafından yenilgiye uğratıldığını kabul mü ediyordu? Robert Kennedy ona şu cevabı verdi: "Başka seçenekler vardı. Bizim gitmemizi isteyen veya karşı tarafla pazarlığa oturacak bir yönetim getirebilirdik. Laos'ta yaptığımızı yapabilirdik." Ellsberg kıdemli danışmanların kalmalarını isterken ağabeyinin neden böyle bir kararda ısrar ettiğini sordu. Robert'ın cevabı duygu doluydu: "Çünkü biz oradaydık! 1951'de oradaydık. Fransızlara neler olduğunu gördük. Kendimiz gördük. Ağabeyim bunların bizim başımıza asla gelmemesi konusunda kararlı."[158] Başkan Kennedy, Kongre'nin en açık sözlü savaş karşıtı Wayne Morse'a bile kendisinin Vietnam politikasını eleştirmekte "son derece haklı" olduğunu bile söyledi. "Çekilmeye karar verdim. Tamamen!" diye söz verdi ona.[159]

Kennedy, Kruşçev'in barış girişimlerine en etkili ve en önemli cevabı Haziran 1963'te Amerikan Üniversitesi'nde yaptığı konuşmayla verdi. Kennedy ve yakın danışmanları konuşma metnini Genelkurmay'ın, CIA'in ve Dışişleri Bakanlığı'nın görüşlerini almadan hazırlamışlardı. Yirminci yüzyılda bir başkan tarafından yapılmış en aydın konuşma bu olabilir:

> Nasıl bir barış kastediyorum ve nasıl bir barış istemeliyiz? Dünyaya Amerikan savaş silahlarıyla dayatılmış zoraki bir barış değil. Sovyetler Birliği'ne yönelik tavırlarımızı yeniden düşünelim. Aramızdaki uçurumu büyüttüğümüzü fark etmek çok üzücü. Farklılıklarımızı şimdi sona erdiremiyorsak bile en azından dünyanın

Kennedy, Kruşçev'in barış girişimlerine en etkili ve en önemli cevabı Haziran 1963'te Amerikan Üniversitesi'nde yaptığı konuşmayla verdi. Kennedy ve yakın danışmanları konuşma metnini Genelkurmay'ın, CIA'in ve Dışişleri Bakanlığı'nın görüşlerini almadan hazırlamışlardı.

daha güvenli bir yer olmasını sağlayabiliriz. Nihai sonuç olarak, en temel bağımız şu: Hepimiz bu küçük gezegen üzerinde yaşıyoruz. Aynı havayı soluyoruz. Hepimiz çocuklarımızın geleceğine önem veriyoruz ve hepimiz ölümlüyüz.[160]

McNamara Kennedy'nin tarihin akışını değiştirmek üzere olduğuna ikna oldu. Savunma sekreteri bir muhabire şöyle demiş: "Amerikan Üniversitesi konuşması Kennedy'nin niyetini tam olarak ortaya koydu. Yaşasaydı, dünya çok farklı olurdu. Bundan eminim."[161]

Kennedy'nin konuşması en çok Sovyet Birliği'nde alkışlandı, en çok orada gündem oldu. Kruşçev, konuşmayı Roosevelt'ten sonra bir ABD başkanı tarafından yapılmış en iyi konuşma olarak kabul etti. Duyduklarından aldığı cesaretle atmosferik bir deneme yasağı anlaşmasını ilk kez kamuoyu önünde destekledi.[162] 25 Temmuz günü, Amerikan, Sovyet ve İngiliz temsilciler tarihi anlaşmayı imzaladı. Bu, tarihteki ilk nükleer silah denetimi antlaşmasıydı.

Ancak antlaşmanın ABD Senatosu'ndan geçeceği kesin değildi. Genelkurmay Nisan 1963'te "Amerika Birleşik Devletleri'nin nükleer silahlar teknolojisinin tüm

alanlarında üstünlük elde etmesinin ve bu üstünlüğü korumasının ancak etkili bir deneme programıyla mümkün" olabileceğini savundu.[163] Halk, komutanlarla aynı fikirde gibiydi. Kongreye gelen mektuplar arasında on beşi antlaşmaya karşı ve sadece bir tanesi antlaşmadan yanaydı.

Kennedy, nükleer silahların çoğaltılıp yaygınlaştırabileceği bir gelecekten korkuyordu. "1970'lerde Birleşik Devletler 15-20 ya da 25 ülkenin bu silahlara sahip olabileceği bir dünyayla karşı karşıya kalabilir," diye tahmin ediyordu. Mart ayında bir basın toplantısında gazetecilere verdiği demeçte, "Bunu en büyük tehlike ve felâket olarak görüyorum," dedi.[164] Bu tehlikeyi önlemek amacıyla antlaşmayı onaylatmak için inatla mücadele etti. Yardımcılarına antlaşmanın onaylanmasının bedeli yeniden seçilmeyi unutmaksa "memnuniyetle" ödeyeceğini söyledi.[165]

Çabalarının karşılığını aldı. Kısmi Nükleer Denemelerin Yasaklanması Anlaşması 24 Eylül'de 80-19 oyla Senato'dan geçti. Ted Sorensen "Beyaz Saray'daki başka hiçbir başarı Kennedy'yi bu kadar sevindirmemiştir," dedi.[166] Antlaşma 7 Ekim 1963'te, Henry Wallace'ın yetmiş beşinci doğum gününde onaylandı. *Atom Bilimcileri Bülteni* editörleri bu anıtsal başarıyı tanıdıklarının bir işareti olarak Kıyamet Saati'ni gece yarısından önce on iki dakika geri aldılar.

Kennedy, iki ülke arasındaki gerginliğin uzun zamandır var olan kaynaklarını yok etmek istiyordu. Dışişleri Bakanı Andrei Gromıko Eylül 1963'te Genel Kurul toplantıları için New York'a gelince Dean Rusk onunla görüştü. Gromıko görüşmelerini şöyle anlattı:

> Rusk bana dedi ki: "Başkan Sovyetler Birliği'yle ilişkileri düzeltmenin ve gerginliği gidermenin yollarını bulmak istiyor." Devam etti: "Şehir dışında gezintiye çıkıp sohbetimize orada devam edebiliriz."
>
> Ciddi bir şeyler oluşmakta olduğunu anladım ve elbette bu teklifi kabul ettim.
>
> Şehrin sınırları dışına çıkınca Rusk, Başkan'ın mesajını aktardı: "Kennedy Avrupa'daki Amerikan güçlerinin sayısını azaltmayı düşünüyor."
>
> Yolun kıyısından yürüyerek bu konuyu tartıştık.
>
> Bana öyle geliyordu ki, bu konuda nihayet Washington'da sağduyu galip gelmişti. Savaştan sonra yapılan neredeyse her Sovyet-ABD toplantısında NATO'nun politikası ve Batı Almanya'nın yeniden silahlandırılması her tartışıldığında görünür ya da görünmez şekilde bu sorun ileri sürülmüştü. Sovyetler, Amerika'nın Batı Avrupa'daki güçlerinin ve üslerinin barışa engel temsil ettiğini düşünüyordu. Bu nedenle Kennedy'nin fikri ilgimizi çekti.

> Rusk'un bana söylediklerini Kruşçev'e anlattığımda, "Başkan'ın bu fikrini gerçekleştirecek siyasi gücü varsa Avrupa için, dünya için ve ABD için çok iyi bir şey yapmış olacak. Bekleyip göreceğiz," dedi.
>
> Ancak ne yazık ki Başkan'ın günleri sayılıydı.[167]

Kruşçev'le birlikte Soğuk Savaş'ı gerçekten bitirebileceklerine inanan Kennedy iki dostuna bir silah denetleme antlaşması daha yapmayı ve sonrasında Sovyetler Birliği'ni ziyaret eden ilk ABD oturum başkanı olmayı planladığını söyledi. Sovyet halkının kendisini bir kahraman gibi karşılayacağından emindi.

Kennedy, Sovyetler Birliği'yle uzay yarışına son vermeye rekabet etmek yerine işbirliği içinde olmaya hazır olduğunu bile duyurdu. Çarpıcı bir karar bozma daha. 1960 kampanyası sırasında Sovyetler'in uzaydaki büyük başarılarının ABD'nin yurtdışındaki itibarını yok ettiğini vurgulamıştı:

> Dünyadaki insanlar başarıya saygı duyuyor. 20. yüzyılın büyük bölümünde, hepsinden iyi olan Amerikan bilimine ve Amerikan eğitimine hayrandılar. Ama geleceğin hangi yönde bulunduğundan pek emin değiller. Uzaya gönderilen ilk aracın adı Sputnik'ti, Vanguard değil. Aya ulusal amblemini koyan ilk ülke Sovyetler Birliği oldu, Amerika Birleşik Devletleri değil. Uzaya giden ve güvenli bir şekilde geri dönen ilk köpeklerin adları Strelka ve Belka'ydı, Rover, Fido ya da Checkers değil.[168]

Sovyetler bu başarılardan beklenmedik bir siyasi sonuç almıştı. 12 Nisan 1961'de, Domuzlar Körfezi istilasından beş gün önce, Sovyet kozmonot Yuri Gagarin dünyayı uzaydan gören ilk insan oldu. Afrika üzerinden uçarken, sömürgeciliğe karşı mücadele veren aşağıdaki Afrikalıları selamladı. Alan Shepard'ın üç hafta sonra gerçekleşen yörünge uçuşu nispeten sönüktü. Bu uçuştan sonra Batı Avrupalıların %40'ı Sovyetler'in toplam askeri güçte ve genel bilimsel başarıda önde olduğuna inandı. ABD prestijinin tehlikede olmasından endişe duyan Kennedy, Kongre ve Senato'nun olağanüstü toplanmasını istedi. "Özgürlük ve zulüm arasındaki savaşı kazanmak istiyorsak bu ülke, yaşadığımız on yıl bitmeden kendini aya insan gönderip dünyaya sağ salim döndürme hedefini yakalamaya adamalıdır," dedi.[169] Yaklaşık bire yıl sonra, Şubat 1962'de John Glenn dünyayı uzaydan gören ilk Amerikalı oldu. Üç yörünge uçuşu nereseyse felâketle sonuçlanmasına rağmen, Amerikalıların moralini düzeltti. Ama Ağustos ayında Sovyetler Vostok III uzay aracını gönderdi. Dünyanın etrafını on yedi kez dolaşan araca ertesi gün Vostok IV. katıldı. Ertesi yıl Haziran ayında, uzaya çıkan ilk kadın Valentina Tereşkova'nın da yer aldığı bir haftalık bir uçuşla dünyanın dikkatini çektiler.

Kennedy aya yarışı kazanma konusunda hem kendi prestiji hem de ülkenin prestiji üzerine o kadar büyük bir kumar oynamıştı ki, Eylül 1963'te aniden saf değiştirmesi tam bir sürpriz oldu: Şöyle dedi:

> Sözün kısası, Amerika Birleşik Devletleri'nin ve Sovyetler Birliği'nin özel bir kapasiteye sahip olduğu bir alanda, uzay alanında, yeni işbirliği, uzay sistemi ve keşfine yönelik daha fazla ortak çalışma için nedenimiz var. Aya ortak bir sefer düzenlemeyi de bu olasılıklar arasında sayıyorum. Uzay, egemenlikle ilgili sorunlar arz etmiyor; Kurul'un vermiş olduğu bu kararla Birleşmiş Milletler üyeleri uzayda ya da gök cisimleri üzerinde hak talep etmeyi reddetmiş ve uluslararası hukuk ile Birleşmiş Milletler Şartı'nın geçerli olacağını açıklamıştır. Dolayısıyla, insanın aya ilk uçuşu neden bir ulusal rekabet meselesi olsun ki? Neden Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği bu tür seferler için hazırlanırken muazzam araştırma, kurgulama ve harcama örneklerine dahil olmasınlar? İki ülkenin, aslında tüm dünyadaki, bilim adamlarının ve astronotlarının uzayın fethinde birlikte çalışıp çalışamayacaklarını yaşadığımız on yılda bir gün aya yalnızca tek bir ülkenin temsilcilerini değil, tüm ülkelerimizin temsilcilerini göndererek görmeliyiz.[170]

Hayatının son birkaç ayında Kennedy, Castro'nun Küba'sına karşı bile ters bir rota tasarlamıştı. Ona göre politik ilişkiler kesinlikle yanlış tarafa gidiyordu. Çekilme yönünde adım atarken Vietnam'da zafer kazanacağı umuduna sarılmışken CIA'in Küba'da yeni bir sabotaj dalgası yapmasını onayladı. Bu arada Castro'nun kendisiyle gizli bağlantı kurmanın yollarını arıyordu. Castro konusundaki kararsızlığı, küçük dünyayı temsil eden kişi olarak, demokrasi ve reformdan bahsettiği halde baskıcı diktatörlere yardım etmeye ve Mart 1963'e kadar Guatemala'da bir askeri darbeyi desteklemeye devam ettiği Latin Amerika ilişkilerinde uzayıp giden kararsızlığını temsil ediyordu.

Ama Latin Amerika'da bile ABD politikasının yeniden düşünüldüğünün belirtilerini göstermeye başlamıştı. Nisan 1963'te Castro'yla röportaj yapan ABC News muhabiri Lisa Howard, Castro'nun, eğer Amerika Birleşik Devletleri'nin de niyeti o yöndeyse ilişkileri normalleştirmeye istekli olduğunu ifade ettiğini bildirdi. ABD istihbarat yetkilileri kriz sırasındaki kapitülasyonundan sonra Sovyetler Birliği'yle bozuştuğunu ve eski müttefikine bağlılığını azaltmak istediğini çok iyi biliyordu. Eylül 1963'te Kennedy, gazeteci ve diplomat William Attwood'tan Küba liderleriyle uzlaşma olasılığını araştırmasını istedi. BM Büyükelçisi Adlai Stevenson Attwood'a, Castro'yla diyalog kurmanın mümkün olup olmadığını anlaması için Küba'nın BM Büyükelçisi Carlos Lechuga ile "tedbirli bir temas kurma" izni vermesine rağmen, Stevenson üzgün bir şekilde "CIA'in Küba'daki görevini hâlâ sürdürdüğünü" ve bu görüşme teklifinden pek bir şey çıkmayacağını ekledi.[171]

Attwood ve Lechuga birkaç verimli görüşme yaptılar ama Attwood'un Castro'yla bir araya gelme isteği, bu tür görüşmelerin "şu anda bir faydası" olmayacağı gerekçesiyle reddedildi. Kennedy başka bir yaklaşım yolu denemeye karar verdi. Attwood'un eski dostu Fransız gazeteci Jean Daniel, Castro'yla röportaj yapmak için Küba'ya gitmek üzereydi. Attwood, Castro'yla görüşmeden önce ona Kennedy'yle bir röportaj ayarladı. Bu röportajda Kennedy, Küba Devrimi'yle ilgili olağanüstü sempatik bir portre çizdi:

> Bana kalırsa, dünyada hiçbir ülkenin ekonomisi, Küba'nınki kadar kötü bir duruma düşürülmemiş ve istismar edilmemiştir. Bunun bir bölümünü Batista rejimi sırasındaki politikalarımıza borçluyuz... Fidel Castro'nun haklı olarak adalet çağrısı yaparken ve özellikle de Küba'yı yozlaşmadan kurtarmak isterken Sierra Maestra'da söylediklerini kabul ettim. Daha da ileri gideceğim: Batista bir bakıma, Amerika Birleşik Devletleri'nin sayısız günahının canlı bir örneği oldu sanki. Şimdi bu günahların bedelini ödemek zorundayız. Batista rejimi konusunda, ilk Kübalı devrimcilerle hemfikirim. Bu çok açık.[172]

Daniel Küba'da üç hafta kaldı ama bu süre zarfında Castro'yla röportaj yapma çabasında hiç yol alamadı. Daniel'in Küba'dan ayrılma vakti yaklaşırken Castro habersizce Daniel'in kaldığı otele geldi. Castro, Birleşmiş Milletler'in davranışını eleştirirken Kennedy'nin potansiyelini övmüş ve bir başlangıç umudunu dile getirmişti. Kennedy suikastından sadece iki gün önce şöyle demişti:

> Kuzey Amerika'da, şöhretini sağlamlaştırmaya, ortaklıklarla mücadele etmeye, doğruları söylemeye ve en önemlisi birçok ülkeye uygun gördükleri gibi hareket etme izni vermeye istekli olacak bir liderin (bu neden Kennedy olmasın, kendi lehine şeyler var!) ön plana çıkacağını umut etmemek elimde değil. Bu kişi Kennedy olabilir. Tarihin nazarında Amerika Birleşik Devletleri'nin en büyük başkanı, kapitalistlerin ve sosyalistlerin Amerika'da bile birlikte yaşayabileceğini nihayet anlayabilen lider olma olasılığı hâlâ var. Lincoln'den çok daha büyük bir başkan olur.[173]

Küba Füze Krizi'nin sona ermesinden bir yıl kadar sonra eski Soğuk Savaşçı Jack Kennedy, olağanüstü bir değişim geçirmişti. O ve Nikita Kruşçev, Ekim 1962'de ya da geçen on altı yıl içinde herhangi bir zamanda düşünülemez gibi görünen Soğuk Savaş gerginliğini hafifletmek için adımlar atmışlardı. Her ikisi de üstlerine atlamaya hazır düşmanlar edinmişti. 7 Kasım günü, New York Valisi Nelson Rockefeller Cumhuriyetçi başkan adaylığı teklifini yaptı. Sonraki iki hafta boyunca Kennedy'nin politikalarını eleştirmeye devam etti. Kennedy'yi komünizme yumuşak davranmakla ve Sovyet liderlerinin "Batı'yla kalıcı bir antlaşma yapmak istediğini

düşünecek kadar saf" olmakla suçladı. Sonuç olarak "güvenliğimizin temelleri sarsıldı," dedi. Kennedy, Laos'taki komünist saldırganlığını önleyememişti. Domuzlar Körfezi'nde hava desteği vermeyi başaramamıştı. Ve "Berlin'e duvar yapılırken bunu görmezden" gelmişti. Kısmi Nükleer Denemelerin Yasaklanması Antlaşması da ABD'nin Avrupalı müttefikleri arasında "büyük bir şoka" neden olmuştu.[174]

Yine de, Rockefeller'ın gazabı CIA'in ve Kennedy'nin başkanlığının başından beri defalarca kızdırdığı Genelkurmay'ınkinin yanında solda sıfır kalıyordu. 1962 yazında Kennedy, Fletcher Knebel ve Charles Bailey'in yazdıkları ve çok yakında liste başı olacak *Mayısta Yedi Gün* (Orijinal adı: Seven Days in May) adlı romanını okudu. Kitapta, Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelen bir askeri darbe anlatılıyordu. Knebel, General Curtis LeMay'le röportaj yaparken aklına böyle bir kitap yazma fikri gelmişti. Kennedy bir arkadaşına şöyle demiş:

> Bu da mümkün. Bu ülkede bu da olabilir... Mesela ülkenin genç bir başkanı varsa ve Domuzlar Körfezi gibi büyük bir fiyasko yaşadıysa, bu tam bir darbe endişesi olurdu. Belki ordu arkasından biraz eleştiride bulunurdu ama bu ordunun sivil kontrolü nedeniyle her zamanki memnuniyetsizliğiyle geçiştirilirdi. Sonra bir Domuzlar Körfezi daha yaşandıysa ülkenin tepkisi şu olurdu: "Acaba başkan çok genç ve tecrübesiz mi?" Ordu devletin bütünlüğünü korumaya hazır olmanın neredeyse vatanseverlik görevleri olduğunu düşünür ve seçilmiş düzeni devirdikleri takdirde Tanrı bilir demokrasinin hangi bölümünü savunurlardı. Sonra, üçüncü bir Domuzlar Körfezi yaşandıysa, darbe gerçekleşirdi.[175]

Ordu ve istihbarat camiasındaki bazı liderlerin gözünde Kennedy'nin suçu üç ihanetten fazlaydı: Domuzlar Körfezi'nde başladığı işin sonunu getirmediği için, CIA'in yetkilerini elinden aldığı ve liderlerini kovduğu için, Laos'ta müdahalede bulunmayı reddederek tarafsız bir çözümü tercih ettiği için, atmosferik bir test yasağı antlaşması yaptığı için, Vietnem'dan geri çekilmeyi planladığı için, Soğuk Savaşı bitirmeye hevesli olduğu için, uzay yarışından vazgeçtiği için, üçüncü dünya milliyetçiliğini desteklediği için ve belki de en kötüsü, Küba Füze Krizi'nde anlaşma yoluyla feshi kabul ettiği için, suçluydu.

Genç başkan Kruşçev'le birlikte kurmuş oldukları dünyayı yeniden şekillendirme hayallerini gerçekleştirme fırsatı yakalayamadan 22 Kasım 1963'te, bir veya daha fazla suikastçının attığı kurşunlar Dallas caddelerinde Kennedy'yi vurup devirdi. Suikastı kimin yaptığını ve gerekçesinin ne olduğunu asla bilemeyebiliriz. Eski CIA direktörü Allen Dulles'ın etkisi altındaki Warren Komisyonu daha sonra Lee Harvey Oswald'ın tek başına hareket ettiğine karar verdi. Ancak, tek başına suikast işleyenlerin aksine o, suçunu her fırsatta reddetti. Komisyon üyesi John

McCloy, raporun oybirliğiyle kabul edilmiş olmasına rağmen, üyelerin yedisinden dördünün, Richard Russell, Hale Boggs, John Sherman Cooper ve McCloy'un kendisi, tek suikastçi ve sihirli mermi teorisi hakkında ciddi şüpheler belediğini dile getirdi. Lyndon Johnson, yaralanan Vali John Connally ve Robert Kennedy de bulguları sorgulayan kişilerdi. Kamuoyu raporu ikna edici bulmadı.

Kennedy'nin düşmanları olduğunu ve bu düşmanların 1944'te Henry Wallace'ın Birleşik Devletleri benzeri bir barış rotasına sokmaya çalıştığında onu politika sahnesinden nasıl yok ettiklerini çok iyi biliyoruz. Kennedy, etkili kuvvetlere cesurca meydan okudu. Bu güçler Amerika Birleşik Devletleri'ni Sovyetler Birliği'yle bir savaşa sürükleyebilirlerdi. Kruşçev'inkiyle karşılaştırıldığında Kennedy'nin cesareti çok daha fazlaydı. Gelecek kuşaklar karanlık çukura bakıp gördüklerinden ders alan bu iki cesur adama hayatlarını borçlu olduklarını asla unutmamalılar. Ayrıca, tek başına nükleer savaşın başlamasını engelleyen Sovyet denizaltı politik subayına da çok şey borçlular. Kennedy, ilk başkanlık konuşmasında meşalenin Amerikalıların yeni kuşaklarına iletildiğini söylemişti. Kennedy'nin ölümüyle birlikte meşale, yekrar eski kuşağa geri döndü. Johnson'ın, Nixon'ın, Ford'un ve Reagan'ın kuşağına. Bu liderler Kennedy'nin verdiği sözleri sistematik olarak yok ettiler. Ülkeyi savaş ve baskı dönemine geri götürdüler.

8. Bölüm

LBJ:

Raydan Çıkan İmparatorluk

Castro, Kennedy'nin suikast haberini aldığında gazeteci Jean Daniel'le yemekteydi. Üç kez arka arkaya "Bu, hiç iyi olmadı!" diye söylendi. Önceki gün Daniel'e Kennedy'nin Amerika Birleşik Devletleri'nin en büyük başkanı olma potansiyeline sahip olduğunu söylemişti. Şimdi her şey değişmişti. "İzleyip göreceğiz. Ben onları tanırım. Bu işin suçunu bize yüklemeye kalkacaklar," diye öngördü. Habercilerin Oswald'ı "Castro yanlısı Marksist" diye tanımladığını öğrenince kaygıları daha da arttı. Daniel'e Johnson'ın Domuzlar Körfezi hakkındaki düşüncesini ve "CIA üzerindeki yetkisini" sordu.[1]

Kruşçev haberi duyunca kendini tutamayıp ağladı. Günlerce işlerine odaklanamadı. Bir elçilik yetkilisi Beyaz Saray Basın Sekreteri Pierre Salinger'a şöyle dedi: "Birkaç gün boyunca ofisinde sersem gibi dolaştı."[2] ABD Büyükelçiliği'ni ziyaret ederek taziye defterini imzaladı ve yardımcısı Anastas Mikoyan'ı kendisini temsilen cenaze törenine gönderdi. Mikoyan, taziyeleri kabul eden Jacqueline Kennedy'ye yaklaştığında fena halde titriyordu. Derinden etkilenen Jacqueline Kennedy Mikoyan'ın ellerini avuçlarının arasında tuttu. O sırada söyledikleriyle ilgili iki ayrı rivayet var. Jacqueline, "Lütfen Sayın Başbakana kocamla birlikte barış dolu bir dünya için çalıştıklarını bildiğimi söyleyin. Şimdi o ve siz kocamın işini devam ettirmelisiniz," dediğini hatırlıyordu. Dean Rusk da şöyle dediğini duyduğunu söyledi: "Kocam öldü. Artık barış size kalmış."[3] Jacqueline Kennedy Kruşçev'e kocasıyla "rakip" olmalarına rağmen "dünyanın bombalanmaması kararında müttefik" olduklarını yazmış.[4]

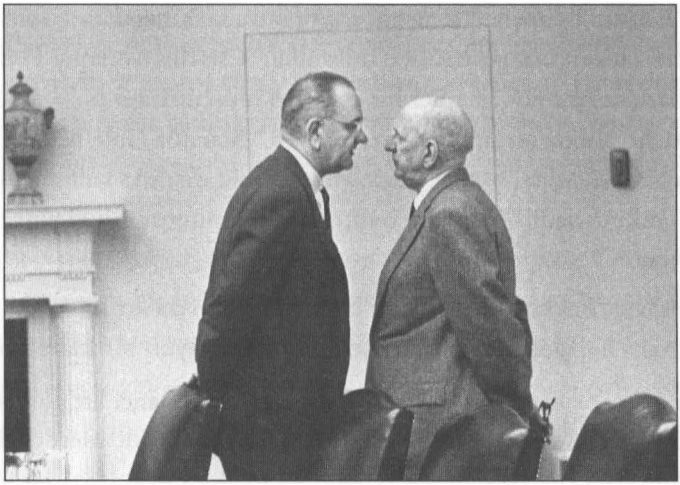
Lyndon Johnson, 22 Kasım 1963'te Kennedy'nin suikaste uğramasının ardından görev yemini ediyor. Yeni başkan, düşen selefinden dünyalar kadar farklıydı.

Lyndon Johnson, düşmüş selefinden akla gelebilecek her açıdan çok farklıydı. 1908 yılında Stonewall, Teksas'ta dünyaya gelmişti; anne ve babası öğretmendi. Babası beş dönem Teksas Temsilciler Meclisi'nde de görev yaptı. Lyndon, Texas State University'nin Öğretmenlik Fakültesi'nden mezun olduktan sonra Teksas politikasına adım atarak 1937 yılında ABD Temsilciler Meclisi'ne ve 1948'de de Senato'ya seçildi. "Johnson tarzının" efsane haline geldiği Senato'da çoğunluk lideri olarak başarılı oldu. Köşe yazarları Rowland Evans ve Robert Novak şöyle demişler: "Johnson ne zaman bir Senatör arkadaşına ulaşabilse bu on dakika ya da dört saat sürebiliyordu. Ses tonu rica, suçlama, tatlı sözle kandırma, coşkunluk, küçümseme, gözyaşı, sitem, tehdit işareti olabiliyordu. Her türlü insani duyguya meylediyordu. Hedef aldığı kişinin sözünü kestiği az görülmüştür. Johnson onları konuşmalarına kalmadan seziyordu."[5] Egoist, zorba, güvensiz ve son derece kabaydı. Tuvaletini yaparken sohbete devam edebilmek için arkadaşlarını banyoya çağırmaktan zevk alıyordu. Dış politika düşüncesi buram buram ilkellik kokuyordu. Kendini davasına adamış bir anti-komünistti. "Bir haydutun ön bahçenize girmesine müsaade ederseniz ertesi gün verandanıza gelir. Sonraki gün kendi yatağınızda karınıza tecavüz eder," sözünü söylemeyi seviyordu.[6]

Johnson, Kennedy'nin toprağa verilmesini bile beklemeden "Vietnam'ı kaybetmeyeceğini" söyledi.[7] Ancak asıl vaadi uzak savaşlar değil, yurtta sosyal reformlar yapmaktı. "Ben imparatorluklar kuran, ihtişam ya da büyük egemenlik peşinde koşan Başkan olmak istemiyorum. Küçük çocukları eğiten, açları doyurmaya yardım eden, yoksullara kendi yollarını bulmaya yardımcı olan ve her seçimde tüm vatandaşların oy hakkını koruyan Başkan olmak istiyorum." Averell Harriman Vietnam

için değilse de, Johnson'ın "gelmiş geçmiş en büyük başkan olabileceğine" inanıyordu. Ne yazık ki, Johnson asla büyük başkan olmaya yaklaşamadı.[8]

Johnson, başkanlığının ikinci günü danışmanlarına Vietnam'daki ABD çıkarlarını savunmaya kararlı olduğunu söyledi. CIA Direktörü John McCone, Johnson'ın Kennedy'nin "[Vietnam'daki] sosyal reformlara verdiği önemi" kabul etmediğini hemen anladı. "'iyi niyetli ama başarısız sosyal reformcular' olmakla çok fazla zaman harcamamıza çok az tahammülü vardı."[9] Johnson, Kennedy'nin 1965'e kadar askerleri Vietnem'dan çekme planını da desteklemiyordu. Yine de, ilk seçim yılında Kuzey Vietnam'a ABD muharebe birliklerini ya da bombardıman uçaklarını göndermeye niyeti yoktu. Öte yandan, ABD'nin desteklediği sevilmeyen, baskıcı ve yozlaşmış hükümet Ulusal Kurtuluş Cephesi'nde giderek güç kaybediyordu.

Johnson, Senatör Richard Russell'la "meşhur" tarzıyla konuşuyor. Egoist, zorba, güvensiz ve son derece kaba biri olan Johnson'ın dış politika düşüncesi buram buram ilkellik kokuyordu.

Johnson, Kennedy'nin ölümünden dört gün sonra yeni bir genelge, Milli Güvenlik Eylem Muhtırası (NSAM) 273, yayımlayarak, Amerika'nın yakında daha etkin rol alacağının işaretini verdi. NSAM 273'ün ilk taslakları Güney Vietnam kuvvetlerine karşı gizli eylemleri açıkça kısıtlamıştı. NSAM 273 ABD güçlerinin gizli eylemleri için de açık kapı bırakıyordu.[10]

Johnson, bocalayan askeri ve siyasi mücadelelerle ilgili ciddi açıklamaların yerine, savaşın ne kadar iyi gittiğine dair hayali değerlendirmelere inanmakla ölümcül hatayı baştan yaptı. CIA Başkanı McCone onu Güney Vietnam'da durumların anladığından çok daha kötü olduğunu anlatmaya çalıştığında Johnson, kapıyı

yüzüne kapattı. McCone Oval Ofis'te artık istenmiyordu ve başkanın belki okuyacağı belki de hiç okumayacağı yazılı raporlarla haberleşme konumuna düşürüldü.[11]

Johnson ilkin Vietnam'da kalmaya devam etmenin önemini sorguladı. Mayıs 1964'te McGeorge Bundy'yi karşısına alıp, "Peki, Vietnam'ın benim için değeri nedir?" diye sordu.[12] Johnson 1954 yılında bir bültende bu soruya kendisi cevap vermiş, seçmenlere kalay ve manganez yataklarıyla "Çinhindi değerli bir ödül," demişti.[13] Büyükelçi Henry Cabot Lodge'ın daha büyük bir beklentisi vardı: "Vietnam'ı elinde tutan ya da orada sözü geçen kişi doğuda Filipinler ve Formasa'nın, batıda pirinç zengini Tayland ve Burma'nın, güneyde de kauçuk, metal ve kalay kaynaklarıyla Malezya ve Endonezya'nın geleceğini etkileyebilir. Vietnam coğrafi olarak öyle boş bir bölgede değil. Bol zenginlik kaynakları ve nüfusu yüzünden etki altına alınıp el altından mahvına çalışılabilir."[14] Yatırımcılar Yurtdışı Hizmetleri Saigon bürosundan Arthur Tunnell, "Savaştan sonra burada Amerikalı işadamları için büyük bir gelecek olacak," öngörüsünde bulundu.[15] Charles Murphy *Fortune*'da şöyle yazdı: "Vietnam'ın şu anda çarpıcı bir ön plan oluşturduğu bölgedeki her dönüm yeryüzündeki herhangi bir arazi kadar zengin." Senatör Gale McGee Güneydoğu Asya'yı "dünya üzerindeki büyük güçlerin kontrolü dışında kalan son önemli kaynak alanı" olarak niteledi. "Vietnam halkının durumunun ikinci planda" olduğunu kabul ediyordu.[16]

Johnson, savaşı kaybetmenin siyasi sonuçlarından da korkuyordu. Sendelemesi ya da kaybetmesi halinde olabileceklerle ilgili tekrarlayan bir kâbus görüyordu:

> Herkese John Kennedy'nin Güney Vietnam sözüne ihanet ettiğimi söyleyerek, Robert Kennedy başkan olurdu. Korkaktı derdi benim için. Mert değildi. İradesiz adamın teki. Her gece yatağa yattığımda kendimi uzun, açık bir alanda yere bağlanmış görürdüm. Uzakta, binlerce insanın sesini duyabiliyordum. Hepsi bağırarak bana doğru koşuyordu: "Korkak! Vatan haini! İradesiz!"[17]

Johnson, McNamara'nın Kuzey'deki baskıyı bitirme stratejisini onayladı. Genelkurmay kısıtlamalara öfkelendi.

Ağustos 1964'te Johnson ve McNamara Kuzey Vietnam'ın Tonkin Körfezi'nde düzmece bir olayı savaşı körüklemek için bahane olarak kullandı. McNamara ve diğer yönetim yetkilileri ABD destroyerlerine sözde saldırıların "kasıtlı ve sebepsi" yapıldığını söylediler.[18] Amerikan basını papağan gibi tekrarladı.

1964 seçimlerinde Johnson, Vietnam'da nükleer silah kullanma tehdidi savuran Arizona Senatörü Barry Goldwater'ı hezimete uğrattı. Seçim kampanyası sü resince Johnson seçmenlere söz verdi: "Amerikalı erkekleri Asyalı erkeklerin ken dileri için yapmaları gerekeni yapmaları için evlerinden 14-15 bin kilometre uzağa

gönderecek değiliz." Halkın büyük çoğunluğu aynı fikirdeydi. Ocak 1965'te seksen üç senatör arasında yapılan bir araştırmada sadece yedisi Kuzey'i bombalamaktan ya da Güney'e asker göndermekten yanaydı. Başkan Yardımcısı Hubert Humphrey savaşı kızıştırmaması konusunda Johnson'a baskı yaptı. Johnson'ın buna karşılığı Humphrey'nin daha sonraki politika planlama oturumlarına katılımını engellemek, başkan yardımcısı resmen bir MGK üyesi olduğu halde, bir yıl boyunca Ulusal Güvenlik Konseyi toplantılarına dahil etmemek oldu.[19]

Seçimlerin ardından Johnson, gerginliği sürekli artırmaya devam etti. Aralık 1964'te, BM Genel Sekreteri U Thant, Dean Rusk'a Hanoi'nin gizli müzakerelere başlamaya istekli olduğunu haber verdi. Ama Amerika Birleşik Devletleri onun bu konudaki ısrarına aldırmayınca Thant Şubat ayı sonunda şu açıklamayı yaptı:

> Amerikalı vatandaşlar Güney Vietnam'daki gelişmelerle ilgili gerçekleri ve arka planı bilselerdi eminim daha fazla kan dökülmesinin gereksiz olduğu konusunda bana katılırlardı. Yalnızca görüşmelerin ve müzakerelerin siyasi ve diplomatik yöntemleri bile Amerika Birleşik Devletleri'nin dünyanın o bölümünden güzellikle geri çekilmesini sağlayacak koşulları oluşturabilir. Bildiğiniz gibi, savaş ve düşmanlıklar zamanında ilk ölen doğruluktur.[20]

Johnson barışçıl çözümlerle ilgilenmiyordu. Mart ayında George Ball'a Thant ve İngiltere Başbakanı Harold Wilson'dan daha fazla barış önerisi duymaktansa "hasta düşüp şehri terk etmeyi" tercih ettiğini söyledi.[21]

Bu arada, Amerika Birleşik Devletleri serbest atış alanını öyle genişletmişti ki, artık hareket eden hemen hemen her şey meşru hedef olarak görülüyordu. Amerika'nın kabul ettiği silahlar arasına napalm, misket bombaları ve deriyi kemiğe kadar yakıp korkunç ölümlere sebep olan beyaz fosfor da girmişti.

Bu tür taktiklerin Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin kırsal bölgelerdeki yükselişini yavaşlatmayı başaramadığı gündüz daha iyi anlaşılıyordu. Kuzey Vietnam'ı bombalama baskısına direnen Johnson, sonunda yumuşadı. Ama önce Amerika Birleşik Devletleri'nin gerginliği artırmak için bir bahane bulması gerekiyordu. Bir bahane uydurmaya karar verdi. CIA, Kuzey Vietnam'ın güneydeki isyanı körüklediğini "kanıtlamak" için elinden geleni yaptı. Yirmi beş yıllık CIA ajanı Ralph McGehee halkı yanıltmak için yaptığı planı açıkladı: "Ajans depolarından tonlarca Komünist yapımı silah çıkardı, onları Vietnam'da bir kıyı teknesine yükledi, sahte bir ateş muharebesi başlattı, sonra da Kuzey Vietnamlıların Viet Conga yardım ettiğini "göstermek" için Batılı gezetecileri çağırdı."[22] Dışişleri Bakanlığı bu düzmece "delile" yedi sayfa ayırdığı ayrıntılı bir rapor hazırladı. 7 Şubat 1965'te Ulusal Kurtuluş Cephesi Pleiku'da bir ABD helikopter üssüne saldırdı, sekiz Amerikan

askerini öldürdü, yüz tanesini de yaraladı. Bundy, Saygon'dan Johnson'a ve danışmanlarına Hanoi'nin "düelloya davet" ettiğini aktardı.[23] Ama Bundy, David Halberstam'a Pleiku olayının aslında diğer olaylardan farklı olmadığını itiraf etti. "Pleikulular tramvaylar gibi," dedi.[24]

Johnson, yeni ve daha acımasız bir savaş süreci başlattı. Rolling Rhunder Operasyonu'na, Kuzey Vietnam'a karşı devam eden bir bombalama kampanyasına, başladı.

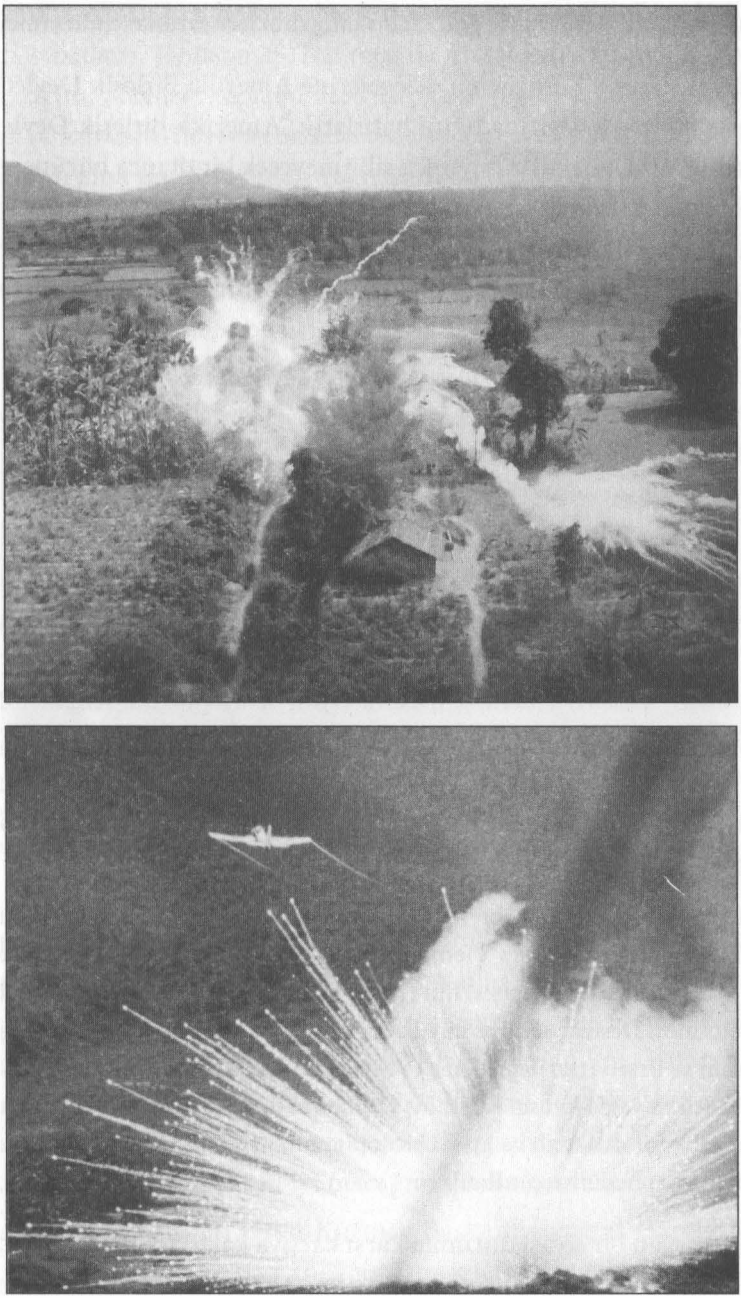
Artan şiddete rağmen, Amerika'nın başarı şansı hâlâ iç açıcı değildi. Nisan ayı başlarında, McCone CIA başkanlığı görevinden ayrılırken Johnson'a girdiği yolun katıksız aptallığa çıkan bir yol olduğunu söyledi: "Kazanamadığımız ve içinden çıkmakta çok zorlanacağımız bir askeri çabada kendimizi vahşi ormanda bir çarpışmada başarısızlığa uğramış bulacağız."[25]

Ancak Johnson, duymak istediği şeylere uymayan istihbarat raporlarını yalanladı. Daha sonra şu yorumda bulunmuştur: "Size istihbarattaki bu adamları anlatayım. Ben Teksas'ta büyürken Bessie adında bir ineğimiz vardı. Onu ahırdaki bölmeye kapatır, altına geçer ve bir kovaya taze süt sağardım. Bir gün çok çalıştım ve tam bir kova süt sağdım. Ama dikkat etmiyordum ve yaşlı Bessie boklu kuyruğunu kovanın içine salladı. Yani, istihbarattakilerin yaptığı da bu. Siz çok çalışıyor ve iyi bir plan ya da politika başlatıyorsunuz, onlar da gelip boklu kuyruklarını sokuyor."[26]

Genelkurmay daha fazla asker sözü ve genişletilmiş bir bombalama kampanyası için Johnson'a baskı yapmaya devam etti. Nisan ayında Johnson 40.000 asker daha gönderdi. Böylece Vietnam'daki toplam asker sayısı 75.000'e çıktı. Amerika Birleşik Devletleri bir kez asker göndermeyi taahüt ettikten sonra ilk gönderilen askerlerin buzdağının sadece ucu olacağını çok iyi biliyordu. Haziran ayında Genelkurmay Başkanı General Earle Wheeler'a kazanmak için kaç asker gerekeceğini sordu. Wheeler cevap verdi: "Son Viet Congcuyu Vietnam'dan atana kadar devam edecekseniz bu yedi yüz-sekiz yüz bin, neredeyse bir milyon adam gerektirir ve hemen hemen yedi yıl sürer."[27]

McNamara, Hanoi'ye Amerika Birleşik Devletleri'nin nükleer silahlar kullanmayı bile düşündüğü sinyali vermeye başladı. Uluslararası bir kargaşa ortaya çıktı. McNamara ifadesini değiştirmek zorunda kaldı. Sovyet BM Büyükelçisi Nikolay Fedorenko ikna olmadı. Şöyle dedi:

> Amerikan militaristler Güney Vietnam'da nükleer silahlar kullanma olasılığını engellemez. Sayın MacNamara'nın bügün söylediklerine dikkat edin. Sadece şu anki durumuda nükleer silahların kullanımı için herhangi bir askeri ihtiyaç olmadığını söyledi. Yani bu, Amerika Birleşik Devletleri'nin Vietnam'da, kitle imha silahlarına başvurma kararının verildiği durumların meydana gelebileceğini kastettiği

Vietnam'a napalm (üstte) ve beyaz fosfor (altta) bombaları atılıyor. Johnson döneminde Amerika'nın Vietnam'da kullanmayı kabul ettiği silahlar arasına napalm, misket bombaları ve deriyi kemiğe kadar yakıp korkunç ölümlere sebep olan beyaz fosfor da girmişti.

> anlamında geliyor. Amerika Birleşik Devletleri, Ulusal Kurtuluş Hareketi'ni bastırma isteğinde o kadar ileri gitti ki, insanlığı nükleer savaşla tehdit etmeye hazır.

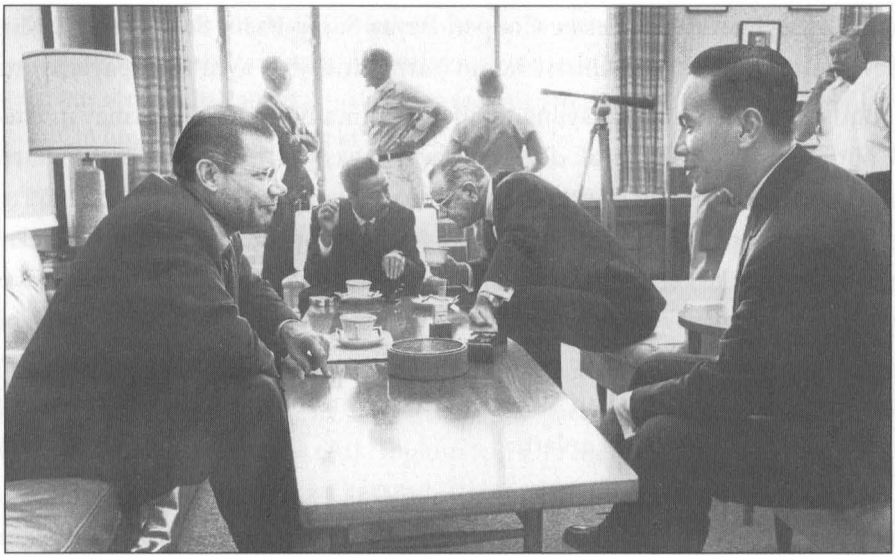
BM Silahsızlanma Komisyonu delegelerine Amerika Birleşik Devletleri'nin ilk kez böyle önlemlere başvurmadığını hatırlattı: "Amerika Birleşik Devletleri, daha önce de yaptığı gibi, yüzyıllar boyunca silinmeyecek bir utanca bürünerek bir Asya ülkesinin halkına karşı nükleer başlıklar kullanmaya yine karşı çıkmıyor."[28] ABD'nin Viet Cong'a karşı kimyasal madde kullanmasını da kınayarak, gelecek nesillerin bu "suçu, kanunsuzluğu, uluslararası politika yasalarının en korkunç ihmalini ve temel ahlâk ilkelerinin ayaklar altına alınmasını ürpertiyle hatırlayacağını" söyledi.[29]

Mayıs 1965'te, Korgeneral Nguyen Cao Ky ve General Nguyen Van Thieu liderliğinde yeni bir hükümet, bir buçuk yıl önce devrilen Diem'den sonra beşincisiydi, iktidarı ele geçirdi. Dışişleri Bakan Yardımcısı William Bundy daha sonra yeni rejim için "hepimize en adisi, kesinlikle en adisi gibi geldi," yorumu yaptı. Ky'nun demokratik ideallere bağlılığı çok zayıftı. "İnsanlar bana kahramanlarımın kim olduğunu soruyor. Ben bir tek kahramanım var: Hitler." 1967 seçimleri öncesinde, seçilen kişi "komünist ya da tarafsızlık yanlısı olursa onunla askeri bakımdan mücadele edeceğim. Demokratik bir ülkede başkalarının görüşlerine katılmama hakkına sahipsiniz," sözleriyle demokrasi anlayışını ortaya koydu. Ama Ky bile 1965'te New York Times'tan James Reston'a Komünistlerin "halkın sosyal adalet ve özgür bir yaşam özlemine" kendi hükümetimden daha yakın olduğunu söylüyordu.[30] Uzlaşma planı üzerinde çalışmak için geri dönmüş olan eski askeri danışman John Paul Vann da aynı fikirdeydi:

> Bu ülkede bir devrim oluyor ve diğer tarafın ilkeleri, hedefleri ve arzuları Amerika'nın inandığı o Güney Vietnam Hükümeti'ninkilerden (GVN) daha yakın. Ben, Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin (NLF) bile Komünist idaresi altında olduğundan eminim. Destekçilerinin büyük çoğunluğunun tek umudu kendi yaşam koşullarını ve fırsatlarını değiştirmek ve iyileştirmek. Aynı seçimle, Güney Vietnam Hükümeti'ni ya da Ulusal Kurtuluş Cephesini desteklemek, karşı karşıya kalmış on sekizlik bir delikanlı ve kırsal bir toplumun üyesi olsaydım, kesinlikle Ulusal Kurtuluş Cephesi'ni seçerdim.[31]

Çökmekte olan bir siyasi durumla karşı karşıya kalan Johnson ve danışmanları bir kez daha asker sayısını artırma kararı aldı. 22 Temmuz tarihli toplantıda, Çinlilerin dahil olmadığı varsayımıyla uzun vadede 500.000 ila 600.000 arasında asker gerekeceği öngörüldü. Çin çatışmaya girerse, fazladan 300.000 askere daha ihtiyaç duyulacaktı. Kısa vadede, sadece ilerlemeyi durdurmak ve yenilgiyi önlemek için yıl sonuna kadar 100.000, Ocak 1966'da da bir 100.000 adam daha gerekeceği

konusunda fikir birliğine vardılar. Başkanın nihayet ülkenin büyük bir savaşa teslimi konusunda Amerikan halkına karşı dürüst davranmak zorunda kalacak olması onları rahatlattı. Johnson 28 Temmuz'da ulusa seslendi. Acil asker sayısının 50.000'e çıktığını, ülkedeki toplamı 125.000'e çıkardığını açıkladı. Daha sonra gerekli olacak ek kuvvetlerin sayısı belirsiz olduğu için aylık asker alımını 17.000'den 35.000'e çıkardı ama yedek askerleri çağırmamaya karar vermişti.

Korgeneral Nguyen Cao Ky Johnson'la birlikte (arka planda). (Ön planda) General Nguyen Van Thieu McNamara'yla birlikte. Ky ve Thieu Mayıs 1965'te iktidara gelen Güney Vietnem hükümetini yönettiler. William Bundy daha sonra yeni rejim için "hepimize en adisi, kesinlikle en adisi gibi geldi," yorumu yapmıştır.

Kongre, makul asker taahüdüyle teselli bularak, Johnson'ın kısıtlamasını alkışladı. Ancak Pentagon'da sivil ve askeri danışmanlar Johnson'ın Vietnam'daki durumun gerçeği ve Birleşik Devletler'in yıllarca sürmesi mukadder büyük bir savaş taahüdü yaptığı konusunda Amerikan halkını bile bile yanıltma kararıyla şok oldu. Genelkurmay Başkanı Wheeler daha sonra açıklamış: "Yedek asker alımı yaparak Amerikalı vatandaşların adi bir askeri macera çarpışmasında değil, bir savaşta olduğumuzu bilmesini sağlamanın iyi olacağını düşünüyorduk."[32]

Bu işe en çok sinirlenen Ordu Kurmay Başkanı General Harold Johnson'dı. Merasim üniformasını giyip başkanla görüşmek için yola çıktı. Arabada giderken omzundaki yıldızları çıkardı. Ama başkanla görüşmeden evvel fikri değişti ve onları tekrar yerlerine taktı, ki sonra bu kararından pişman olmuştur. Bir meslektaşına şöyle demiş: "Başkanı görmeye gitmeliydim. Yıldızlarımı çıkarmalıydım. İstifa etmeliydim. Vazgeçmek şimdiye kadar verdiğim en kötü, en ahlaksız karardı."[33]

Asker alımları giderek arttı. Johnson, gerekli 100.000 askeri hemen gönderdi. Bu arada, Ulusal Kurtuluş Cephesi ülkede büyümeye devam ediyordu.

Muharebe birlikleri göndermeyi desteklemeyenler vardı. Clark Clifford defalarca Johnson ve McNamara'yı daha fazla asker sokmamaya ikna etmeye çalıştı. Gizlice olsa da Hubert Humphrey, Chester Bowles, William Bundy, George Ball, John Kenneth Galbraith, Savunma Bakan Yardımcısı John McNaughton, Milli Güvenlik Konseyi yetkilisi Chester Cooper, Beyaz Saray Basın Sekreteri Bill Moyers ve Savunma Müsteşar Yardımcısı Adam Yarmolinsky de aynı fikri paylaşıyordu.

Johnson felâketi kapitülasyona tercih etti. Ama bunu Genelkurmay'ın istediği gibi, bütün gücünü kullanarak değil de, yavaş yavaş yaptı. Deniz operasyonları şefi Amiral David McDonald'ın yardımcısı Binbaşı Charles Cooper, Kasım 1965'te bir Genelkurmay toplantısında McDonald'a eşlik etti. Toplantıda General Wheeler savaşın gidişatı hakkında "ciddi şüpheler" dile getirdi ve Haiphong limanını mayınlamayı, Kuzey Vietnem sahil şeridini ablukaya almayı ve Hanoi dahil, Kuzey'i bombalamayı içeren "ezici deniz ve hava gücü" kullanılması için baskı yaptı. Diğer üst rütbeliler de Johnson'ı Başkan Wheeler'ın önerisini onayladıklarına inandırdılar. Cooper Johnson'ın tepkisini anlattı:

> Johnson patladı... Açık saçık bağırmaya başladı... Şöyle bir şeyler söyledi: "Kahrolası aşağılıklar. Deli saçmalarınızla beni III. Dünya Savaşı'nı başlatmaya ikna etmeye çalışıyorsunuz. 'Askeri bilgelik'miş!" Her birine ayrı ayrı hakaret etti. "Beyinsizler. Bu saçmalıklara kanacağımı mı sanıyorsunuz? Omuzlarımda Özgür Dünya'nın ağırlığı varken III. Dünya Savaşı'nı başlatmamı mı istiyorsunuz? İt herifler ve kendini beğenmiş pislikler olduklarını söyledi. Acemi birliğindeki bir deniz askerinden daha rahat küfürler savurdu. Komutanları gerçekten alçak bir duruma düşürdü ve onlara sövüp saydı. Sonra sustu ve sakin bir sesle devam etti: "Kendinizi benim yerime koyun. Birleşik Devletler Başkanı sizsiniz. Beş işe yaramaz gelip, sizi Üçüncü Dünya Savaşı'nı başlatmanız için ikna etmeye çalışıyor. Bu işin riski çok fazla. Çin'in neler yapabileceğini nasıl göz ardı edebilirsiniz, pislikler? Varlığınızla büromu kirletiyorsunuz, hasta beyinliler! Buradan hemen defolup gidin!"

Cooper, kendisiyle röportaj yapan gazeteciye şöyle dedi: "Biliyorum, anılar genelde zamanla canlılığını yitirir. Ama bu öyle değil. Lyndon Johnson'la ilgili o günkü hatıram hâlâ capcanlı."[34]

Birleşik Devletler, Hanoi üzerindeki baskıyı artırmak için hedef listelerini genişleterek, Kuzey Vietnam bombardımanını adım adım yoğunlaştırdı. Danışmanlarının Çin'i kışkırtmakla ilgili endişelerine tepki gösteren Johnson, bu kademeli

yaklaşımın Çin'in savaşa girme olasılığını azaltacağına inanıyordu. Kendine özgü üslubuyla planını şöyle açıklıyordu:

> Kuzey Vietnam'daki hava savaşının yavaş tırmanışı ve Ho Chi Minh üzerinde artan baskı baştan çıkarmadır, tecavüz değil. Kadının baştan çıkarma girişimine tepki gösterebileceği gibi Çin de tırmanışı yavaşlatmak için misillemeyle (mecaza devam edecek olursam, suratın ortasına bir tokat) tehdit ederek aniden tepki gösterirse Amerika Birleşik Devletleri'nin bombardımanı azaltmak için bol bol vakti olur. Diğer taraftan, Amerika Birleşik Devletleri tüm gücünü kullanarak saldırmış olsaydı, baştan çıkarmak yerine tecavüz etmek, geri dönüşü olmayabilirdi ve Çin anında, topyekün tepki verirdi.[35]

Senatör McGovern'in bombardımanın hem Çin'in hem de Güney Vietnam'ın çok sert karşılık vermesine neden olabileceği uyarısında bulununca Johnson ona şu cevabı verdi: "Bacağından yukarı santim santim çıkacağım. Onlar ne olduğunu anlamadan işimi bitireceğim."[36]

ABD bombardımanı dünyada protestolara yol açtı. Mart 1965'te öğrenciler ve öğretim görevlileri Michigan Üniversitesi'nde gece boyu devam eden bir tartışma düzenledi. Ertesi ay, Demokratik Toplum için Öğrenciler (SDS), Washington D.C.'de 25.000 kişinin katıldığı savaş karşıtı bir gösteri yaptı.

Johnson, savaş karşıtı hareketin arkasında komünistlerin olduğuna inanıyordu. CIA'e toplu izleme ve diğer bilgi toplama yöntemleriyle delil elde etme emri verdi. CIA'in Kaos kod adıyla yurtiçinde yürüttüğü yasadışı operasyonlar neredeyse yedi yıl sürdü. 300.000 kişi ve organizasyon bilgisayar kayıtlarıyla fişlenirken, 7.200 isim hakkında ayrıntılı dosyalar tutuldu.[37] Ama komünist müdahalesi olduğu kanıtlanamayınca Johnson CIA Başkanı Richard Helms'ı azarladı.

FBI'ın baş hedefleri arasında, ABD hükümetini "bugün dünyadaki şiddetin en büyük sorumlusu" diye nitelendiren Nobel Barış Ödülü sahibi Dr. Martin Luther King de vardı.[38]

McNamara'nın da aralarında olduğu üst yönetim yetkilileri kendi şüphelerini dile getirmeye başladılar. Haziran 1967'de McNamara CIA'den düşman kuvvetleriyle ilgili bir değerlendirme istedi ve Savunma Bakanlığı Yetkilisi Leslie Gelb'e 1954'te başlayan savaşın çok gizli tarihinin derlendiği, Pentagon Belgeleri olarak bilinen, bir çalışma yaptırdı. McNamara, daha sonra raporu okumaya başladığında bir arkadaşına şöyle demiş: "O rapordaki bilgiler için insanları asabilirler."[39] Artan şüphelerini başkana iletti ve Ağustos 1967'de bir Senato komitesine Kuzey Vietnem'ı bombalamanın Hanoi'yi müzakere masasına oturtmayacağını söyleyerek Johnson'ı öfkelendirdi. Johnson itaatsizliğe katlanamazdı. Yardımcılarından birine

YUKARIDA: *Peter Kuznick, New Brunswick, New Jersey'deki Rutgers Üniversitesi kampüsünde savaş karşıtı bir mitingde konuşma yaparken. Vietnam'daki vahşet olayları Amerika Birleşik Devletleri'ne ulaştıkça savaş karşıtı hareket büyümeye devam etti.*

ALTTA: *1967 yılında Oliver Stone (ortada) ABD Ordusu'na girdi ve Vietnem'da savaş görevi için gönüllü oldu. Vietnam'da on beş ay görev yaptı ve iki kez yaralandı. Savaştaki yiğitliği için Bronz Yıldız ve Meşe Yaprağı Kümeli Mor Kalp madalyalarına layık görüldü.)*

şöyle diyerek sadakat talep etti: "Bağlılık istemiyorum. Tam *sadakat* istiyorum. Öğlen vakti Macy's'in vitrininde kıçımı öpüp güller gibi koktuğunu söylemesini istiyorum. Kamışı benim cebimde olmalı."[40] Johnson, McNamara'yı ekarte etmek için

ona Dünya Bankası başkanlığını ayarladı. Kasım ayında bunu duyurdu. Haber, yakında eski savunma bakanı olacak McNamara için büyük sürpriz oldu.

Şubat 1968'de bir Kabine Odası toplantısında fark edilir bir şekilde üzgün Johnson McNamara'yla birlikte. McNamara savaş konusundaki şüphelerini dile getirerek başkanı sinirlenirdikten sonra Johnson, onu Dünya Bankası'nın başkanlığına atayarak McNamara'yı şaşırttı.

O noktada eski Kennedy ekibinin çoğu gitmişti, çünkü Johnson'ın dış politikası bariz şekilde sağa kaymıştı. Robert Kennedy çok önce ayrılmıştı. McGeorge Bundy 1966'da ayrılarak Ford Vakfı'nın başına geçti. Ancak nispeten tarafsız olan Dean Rusk görevine devam ediyordu. Johnson Rusk'un Kennedy dönemindekinden daha büyük bir rol oynamasına izin verdi ama Johnson Dışişleri Bakanlığı bürokrasisine çok az saygı duyuyordu. J. Edgar Hoover'a şöyle demiş: "Onlar beş para etmez bir grup karı kılıklı adam."[41] Rusk devamlı istifasını sunuyordu. 1967 yazında Johnson'a kızının bir zenciyle evlendiğini söyleyerek görevini bıraktı. Ama acı sona kadar hep Johnson'ın yanında oldu, savaşa verdiği desteğini geri çekmedi.

Rusk, Johnson'ın sadakat standartlarını karşılayabilirdi belki ama çok sayıda Amerikalı onun korkunç savaşından ve Amerikan toplumu üzerindeki çarpık etkisinden bıkmıştı. Siyah Amerika o sırada isyanın eşiğindeydi. 1967 yazı yetmiş beş büyük isyanla kendinden öncekilerin hepsini gölgede bıraktı. Bunların çoğu en az iki gün sürdü. Ulusal muhafızlar göreve çağırılırken polis Newark'ta yirmi altı, Detroit'te kırk üç siyahiyi öldürdü.[42]

Kampüsler de eylemcilikle uğulduyordu. *Ramparts* dergisi CIA'in Ulusal Öğrenci Birliği'ne mali yardım yaptığını ortaya çıkardı. CIA'in paravanı olarak ifşa edilen başka liberal gruplar da oldu. Bunlar CIA'in kirli işlerini yapan profesör, gazeteci, yardım görevlisi, misyoner, sendika lideri ve insan hakları eylemcisi anti komünistlere para aktarıyordu. İtibarını kaybedenler arasında Ford Vakfı, Radio Free Europe, Radio Liberty ve Kültürel Özgürlük Meclisi de vardı.

Halk protestoları şiddetliydi. Walter Lippmann, CIA'in gizli faaliyetlerinin Amerikalılar için "desteklenen bir pislik yuvası gibi kokmaya" başladığını söyledi.[43]

Ramparts dergisinin ifşası, diğer CIA operasyonlarının da gümleyeceğinden korkan istihbarat yetkililerinin huzurunu kaçırdı. CIA, 1954'ten 1974'e kadar ajansın karşı casusluk faaliyetlerini yöneten James Angleton önderliğinde birçok ülkede dış polis güçleri, güvenlik güçleri ve terörle mücadele birimleri oluşturup kullanmıştı. 2007 yılında açıklanan CIA kayıtları Angleton'ın hâkimiyet, fetih ve gizlice sokulma peşinde koşuna tehditkâr Sovyetler Birliği takıntısını ortaya çıkarmıştır. CIA, Yurtdışı İç Güvenlik Programı adı verilen bir plan kapsamında yirmi beş ülkede 771.217 asker ve polis memuru eğitmiş ve Kamboçya, Kolombiya, Ekvador, El Salvador, Guatemala, İran, Irak, Laos, Peru, Filipinler, Güney Kore, Kuzey Vietnam ve Tayland'ta gizli polis oluşturulmasına yardım etmişti. Honduras ve El Salvador'un

Dışişleri Bakanı Dean Rusk, Johnson'a tavsiyede bulunuyor. Johnson'ın dış politikası bariz bir şekilde sağa kayınca Kennedy'nin eski ekibinin çoğu yönetimden ayrıldı. Ama Rusk görevine devam ederek, Kennedy dönemindekinden daha etkin bir rol oynadı. Devamlı olarak istifa etmeyi önerdiyse de, acı sona kadar Johnson'ın yanında kalarak Vietnam'daki savaş için desteğini asla esirgemedi.

gelecekteki ölüm mangalarının liderleri de dahil olmak üzere, birçoğu Panama'da Amerika Okulu'nda eğitim almıştı. Eisenhower ve Kennedy döneminde CIA istihbarat şefi olan Robert Amory operasyonların ve "Gestapo usulü taktiklerinin ajansın temellerini sarstığından" endişe ediyordu.[44]

Nisan 1967'de ABD askeri seviyeleri 525.000'ne yaklaşınca yüzbinlerce kişi New York'ta savaş karşıtı yürüyüş yaptı. Ocak 1968'de Vietnamlılar Khe Sanh'ta muazzam bir roket ve füze saldırısı başlattı. Birleşik Devletler savaş tarihinin en ağır hava saldırılarıyla karşılık verdi. B-52 uçakları düşman mevzilerine 100.000 ton bomba, roket ve patlayıcı attı. Bir Ulusal Kurtuluş Cephesi lideri bir B-52 saldırısının dehşetini anlattı:

> B-52 patlamalarının sesi bir kilometre öteden kulak zarlarını patlatıyor, orman sakinlerinin çoğunu sağır ediyordu. Şok dalgaları kurbanlarını bir kilometre öteden şuursuzca yere yığıyordu. Yarım kilometre öteden yapılan bir vuruş takviye edilmemiş bir sığınağın duvarlarını yıkar, içeride saklanan insanları canlı canlı gömerdi. Yakından bakıldığında, bombaların açtığı çukurlar çok büyüktü. On metre genişliği vardı, derinliği de neredeyse o kadardı. Yaşadığım ilk birkaç B-52 saldırısı... Sanki Kıyamet'e yakalanmış gibiydim. Tam bir dehşetti. Akıl anlaşılmaz kaç emirleri yağdırırken insan vücut fonksiyonlarının kontrolünü kaybediyordu.[45]

Johnson ve Ulusal Güvenlik Danışmanı Walt Rostow, Güney Vietnam'ın Khe Sanh köyünün haritasını inceliyorlar. Amerika Birleşik Devletleri, Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin köyü işgaline savaş tarihinin en ağır hava saldırılarıyla karşılık verdi. B-52 uçakları düşman mevzilerine 100.000 ton bomba, roket ve patlayıcı attı.

Ekim 1967'de Pentagon'a yürüyen savaş karşıtı protestocular. Savaşa karşı büyük bir halk ayaklanması baş gösterince FBI, savaş karşıtı hareketi engellemeye çalıştı.

Kuşatmanın yetmiş yedinci gününe gelinmiş ve tüm gözler Khe Sanh'a dikilmişken, Ulusal Kurtuluş Cephesi Tet Taaruzu'nu başlatarak Amerika Birleşik Devletleri'ni savunmasız yakaladı. Ulusal Kurtuluş Cephesi çok büyük kayıplar verdi. Tet Saldırısı Kuzey Vietnamlılar ve Ulusal Kurtuluş Cephesi için askeri açıdan bir yenilgi olsa da, Hanoi ve güneydeki müttefikleri için siyasi bir zaferdi. Ama Washington ve Saigon'daki iyimser hava karamsarlığa dönüştü. Amerikalılar savaşın bitecek gibi olmadığını ve belki de hiçbir koşulda kazınalamayacağını anlaması zaferin yakın olduğuna dair yanlış olarak yayılan inanca ağır bir darbe vurdu.

Birleşik Devletler'in Khe Sanh'ta nükleer silahlar kullanma düşüncesiyle ilgili tartışmalar yeniden patlak verdi. İngiltere Başbakanı Harold Wilson, Beyaz Saray'da katıldığı bir yemekte kadehini böyle mantıksız bir politikayı şiddetle eleştirmek için kaldırdı. *Face the Nation* programına çıktığında daha açık konuştu: "Bu savaşı tırmandıracak herhangi bir girişimde bulunmak çok tehlikeli olur. Taktik nükleer silah kullanma önerisine gelince, bu düpedüz çılgınlık olurdu. Sadece Amerika'nın konumu açısından felâket olmaz, dünya için gerginliği artıracak çok, çok büyük bir tehlikeyi göze almak olurdu."[46]

Johnson spekülasyonu önlemeyi başardı. 1964'ten 1968'e kadar Vietnam'da ABD güçlerinin komutanlığını yapan General William Westmoreland daha sonra nükleer silahların kullanılmamış olmasına pişman oldu. Anılarında yazmış: "Washington yetkilileri Hanoi'ye 'bir mesaj göndermeyi' çok isteselerdi, kuşkusuz küçük taktik nükleer silahlar Hanoi'ye bir şeyler söyleme yöntemi olurdu."[47]

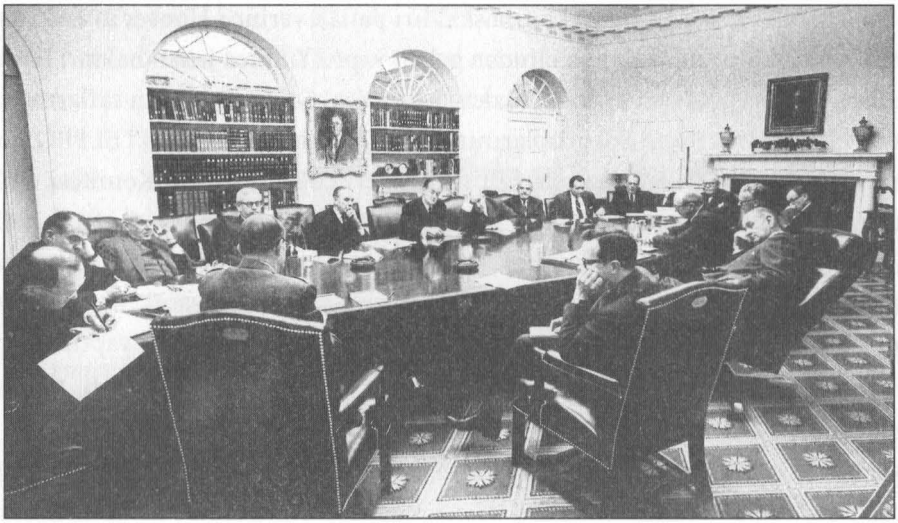
Bu arada, savaşa karşı genel bir başkaldırı patlak verince Hoover'ın FBI'ı savaş karşıtı hareketi durdurmak için elinden geleni yaptı. Yıllarca insan hakları hareketine karşı takındığı tavrı yineledi. Yüzlerce ajan Yeni Sol örgütlerinin saflarına sızıyordu. 1968 yılında, Yeni Sol gruplarının FBI'ın devam eden COINTELPRO programına kasıtlı olarak katılmasıyla FBI faaliyetleri çoğaldı. Kilise Komitesi, FBI'ın medya genelinde yardım aldığı yardımsever haber kaynaklarını ifşa etti.[48] 1965'te FBI'ın Chicago bölgesinde yirmi beş, New Haven'de de yirmi sekiz medya varlığı vardı.[49] FBI ve CIA'in siyaset yazarları, savaş karşıtlarını dışlayarak ve vatanseverliklerine dil uzatarak, savaşa destek toplamak için ellerinden geleni yaptılar.

Tet Saldırısı'nın ardından Westmoreland 206.000 asker daha istedi. Johnson, Clark Clifford'a durum değerlendirmesi yapan özel bir görev gücüne başkanlık etmek için 1 Mart'ta savunma sekreteri olarak McNamara'nın yerine kimin geçeceğini sordu. Kendisi güvenilir bir baş danışmanın gerginliğin daha da artmasına destek vereceğini düşünüyordu ama Clifford ona mani oldu ve iki partili bir "Akil Adam" grubu topladı. Bu yaşlı devlet adamlarıyla yapılan iki günlük toplantıların ardından Dean Acheson ortak görüşü özetledi: "Ülke zamanında bıraktığımız işi artık tamamlayamaz ve bu durumda geri çekilmeliyiz."[50] Gafil avlanan Johnson küplere bindi. "Herkes teslim olmayı öneriyor," diye yakındı.[51]

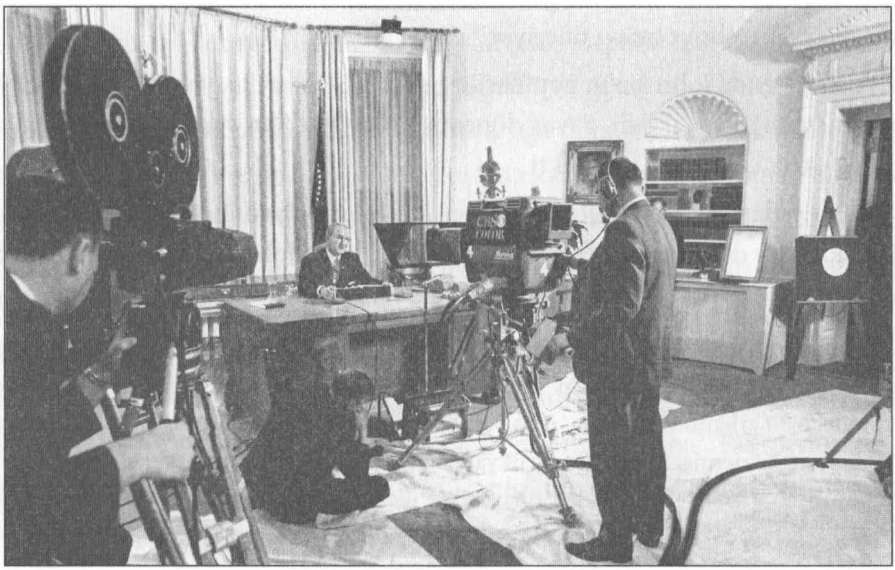
Tet sonrasında Johnson'ın popülaritesi düştü. 31 Mart'ta, yeniden seçilmek için aday olmayacağını açıkladı. Savaş dönemi bir kayıp daha yaşamıştı. Johnson'dan sonra da daha çok kayıp görecekti.

1960'lı yıllarda ABD politikasının felaketle sonuçlandığı tek yer Vietnam değildi. Eski *Time* dergisi muhabiri ve *Newsweek* editörü John Gerassi, Latin Amerika genelindeki koşulların bir örneği olan Peru'daki ezici yoksulluğu şöyle anlatmıştır:

> Halkın yarısından fazlası beş parasız dışarıda yaşıyor... Diğer yarısının %80'i yılda 53$ kazanıyor. Yerli servetin %90'ıysa 100 ailenin elinde. Bu toplamın %80'iyse sadece 30 ailenin. Bu arada, nüfusun %65'i okuma yazma bilmiyor ve %45'i hiç doktor görmemiş. Sömürgecilerin yaşadığı süslü ahşap balkonlu binalarıyla dünyanın en güzel şehirlerinden biri haline gelen başkent Lima'da 1.3 milyon nüfusun yarısı farelerin istila ettiği gecekondularda yaşıyor. Şehir çöplüğünün etrafında El Montòn adında bir gecekondu bölgesi kurulmuş. Orayı ziyaretimde bazıları daha yürüyemeyecek kadar küçük çıplak çocukların çöpçülerin rasgele bir kenara attığı birkaç lokma artık yiyecek için domuzlarla yarışıyordu... Perulular... Para ekonomisinden uzak... Açlık ağrılarını bastırmak için... Koka yaprağı çiğniyor ve günlük ortalaması 500 kalori. Otlak yerlerde Peru Kızılderilileri otları yiyor ve açlığını gidermek için başka bir koyunun yününü hırpalamaya başlayacak kadar çok acıkan koyunları öldürüyor. Günde ortalama bir sola (4 sent)

"Akil Adamlar" zirvesi sırasında bir Kabine Odası toplantısı. Bu yaşlı devlet adamlarıyla yapılan iki günlük toplantıların ardından Dean Acheson ortak görüşü özetledi: "Ülke zamanında bıraktığımız işi artık tamamlayamaz ve bu durumda geri çekilmeliyiz."

31 Mart 1968, Johnson bir basın toplantısında yeniden aday olmayacağını açıklarken. Johnson'ın başkanlığından sonra Vietnem daha çok kayıp görecekti.

beyazların toprağını işleyen ameleler bu ücreti hak etmek için sabahtan akşama kadar çalışmakla kalmıyor, efendilerinin çiftliğinde ya da Lima'daki evinde uşaklık da yapmaları gerekiyor.[52]

Kıta genelinde huzursuzluk ortaya çıkınca Amerika Birleşik Devletleri'ndeki politika planlayıcıları Castro tarzı devrimlerin artmasından endişe ederek Latin Amerika askerleri ve polis güçleri için arttırılmış eğitim istediler. Brezilya bedel ödeyecek ilk ülkeydi. Uzun süredir ABD müttefiki olan Brezilya, Latin Amerika'da stratejik açıdan belki de en önemli ülkeydi. Dünyanın en büyük beşinci ülkesi, 75 milyon kişi Kuzey Amerika'dan daha büyük bir alanı işgal ediyordu, üstelik doğal kaynak zenginiydi. Ağustos 1961'de Brezilya başbakanı istifa ederek iktidarın dizginlerini demokratik olarak seçilen Başbakan Yardımcısı Joao Goulart'a teslim etti. Goulart toprak reformu başlattı ve yabancı yatırımları kontrol altına almayı amaçladı. Küba'yı tanıması tabutuna çaktığı son çivi olacaktı. Amerika Birleşik Devletleri onu devirmek için planlar yapmaya başladı.

Hükümetin istikrarını azaltmak ve sağ kanat ordunun kontrolü ele almasını hızlandırmak için tasarlanmış bir dizi önlem uyguladı. *Wall Street Journal* Goulart'ı "amacı kalıcı bir güç ele geçirip faşist bir devlet yönetmek olan son derece sinsi, aşırı hırslı bir kişi" diye niteleyerek kızakları yağladı. Haziran 1963'te Amerika Birleşik Devletleri merkezi hükümete yapılan tüm yardımı kesti ama orduya yardımı artırdı. İlerleme için İttifak valileri Goulart'a karşı çıkan tüm eyaletlere mali kaynak sundu. Sonraki ay bir Ulusal İstihbarat Tahmini "Goulart yönetimi altında komünistler ve yandaşları Brezilya politikasını etkilemeyi başarmıştır. Bu, eninde sonunda apaçık ABD karşıtı aşırı solcu bir rejim kurulmasına yol açabilir," açıklaması yaptı.[53]

Johnson 25 Kasım 1963 tarihinde CIA Başkanı McCone'la bir araya gelerek tıpkı Vietnam politikası gibi Latin Amerika politikasının da Kennedy'ninkinden çok farklı olacağını belirtti. Aralık ayında Inter-Amerikan İşleri Yardımcı Sekreteri Thomas Mann'i Latin Amerika koordinatörü olarak atadı. Mann idaresinde Amerika Birleşik Devletleri, tüm reform teşvik numaralarını bıraktı. Mann, Latin Amerika'nın askeri liderlerinin "çok dürüst insanlar" olduğunu düşünüyordu.[54] Askeri yardımın ekonomik yardımdan daha akıllıca bir yatırım olacağı görüşündeydi ve ABD politikası onun önceliklerini yansıttı. 18 Mart'ta Dışişleri Bakanlığı'nda yapılan kapalı bir oturumda tüm ABD büyükelçilerine ve Latin Amerika'daki yardım heyetleri başkanlarına "Mann Doktrini'ni" açıkladı. Latin Amerika ülkelerinin kendi halklarına olan yaklaşımlarına göre değil, 9 milyar dolarlık Amerikan yatırımını ne kadar koruduklarına göre değerlendirileceğini belirtti. Amerika, askeri darbelerle iktidara gelen sağcı diktatörlüklere ya da hükümetlere karşı çıkmayacaktı. Kennedy demokrasiye önayak olmak istemişti, oysa Johnson anti-komünizmi desteklemekten başka bir şey yapmayacaktı.

1964 yılında Amerika Birleşik Devletleri, Goulart'ın sıkıntı içinde olan vatandaşlarından yüksek vergi almasını talep etti. Buna karşılık Goulart bir toprak reformu ve yabancı sermayenin kontrolüne yönelik bir program sundu. Ayrıca Küba'yı tanıdı. Johnson, Amerikan yardımını hızla azalttı. Enflasyon tavan yaptı. Goulart, ABD mülklerine el koydu. ABD Büyükelçiliği yetkilileri, sağ-kanat Brezilyalı subayları kışkırttı. Amaç, Goulart'ı devirmekti. 27 Mart'ta Büyükelçi Lincoln Gordon, McCone, Rusk ve McNamara gibi üst düzey yetkililere Ordu Kurmay Başkanı General Humberto Castelo Branco'yu desteklemeleri ve "Brezilya'yı 1960'lardaki Çin'e dönüştürebilecek büyük bir felaketi önlemeleri" için ısrar etti.[55] CIA perde arkasında çalışmalarını sürdürdü.

Hükümet düştükten sonra Gordon, Washington'a telgraf çekerek generallerin "özgür dünya için büyük bir zafer"[57] olan "demokratik bir isyan"[56] başlattığını bildirdi. Bu, "Güney Amerika Cumhuriyetleri'nin topyekün kaybedilmesini" önlemiş ve "özel yatırımlar" için ortam geliştirmişti. Johnson yeni devlet başkanına "en içten iyi dileklerini" ileterek sorunu "anayasal demokrasi çerçevesinde ve sivil çatışmalar olmadan" çözdüğü için onu tebrik etti. Mann, Johnson'a şöyle dedi: "Umarım Brezilya için siz de benim kadar seviniyorsunuzdur." "Seviniyorum," diye yanıt verdi Johnson.[58] Aynı gün Rusk, MGK'ya ve kongre liderlerine "isyanı Amerika Birleşik Devletleri planlamadı. Tamamen içkaynaklıydı," dedi.[59]

Yeni hükümet birkaç gün içinde sıkıyönetim ilan ederek Ulusal Kongre'nin yetkilerini sınırladı ve başkana ulusal güvenlik tehdidi gördüğü herkesin vatandaşlık haklarını reddetme yetkisi verdi. Bu yetki çabucak üç başkana, iki Yüksek Federal Mahkeme yargıcına, altı eyalet valisine, Ulusal Kongre'nin elli beş üyesine ve siyasi açıdan etkin başka üç yüz kişiye uygulandı. 11 Nisan'da General Castelo Branco iktidara geldi. Johnson, Bundy'ye, göreve başlama töreninde Castelo Branco'ya sıcak bir mesaj göndermek istediğini söyledi. Bundy onu zaten uygulanmakta olan baskıcı önlemler hakkında uyardı. Johnson şöyle cevap verdi: "Biliyorum. Ama umurumda değil. Bazı insanların orada burada hapsedilmesi gerektiğini de düşünüyorum."[60] Yeni rejim bir ay içinde 50.000 insanı tutukladı. Sonraki birkaç yıl boyunca Birleşik Devletler Uluslararası Kalkınma Dairesi'nden (USAID), Dünya Bankası'ndan, Inter-Amerikan Kalkınma Bankası'ndan (IDB) ve ABD şirketlerinden Brezilya'ya para yardımı aktı. 1964'ten 1966'ya kadar tüm USAID fonlarının neredeyse yarısını Brezilya aldı. Bir sonraki yirmi yıl ABD dolarıyla desteklenen daha da baskıcı askeri rejimlerin yönetiminde geçti. Zengin ve fakir arasında var olan büyük uçurum daha da açıldı. Domino taşları, yani bu örnekte demokrasiler Güney Amerika boyunca tekrar devrilmeye başladı.

Nisan 1962, New York. Brezilya Devlet Başkanı Joao Goulart. Halkına kemer sıkma politikası uygulamaya karşı çıkan ve bir toprak reformu ile yabancı sermayenin kontrolü programı hazırlayarak Küba'yı da tanıyan Goulart, Amerika Birleşik Devletleri'nin desteklediği bir darbeyle devrildi.

Peru'daysa durum tam tersiydi. Ülkedeki yoksul vatandaşların yaşam koşullarını iyileştirmek isteyen sivil hükümet, New Jersey Standard Oil'in bir iştiraki olan Peru'nun en büyük petrol şirketinin kontrolünü ele alma girişiminde bulundu. Amerika Birleşik Devletleri hükümet yardımını kesti ama orduya parasal kaynak sağlamaya devam etti. Brezilya ve Peru'yu karşılaştıran New York Senatörü Robert Kennedy, "İlerleme için İttifak daha sonradan şuna indirgenmiştir: Gazeteleri kapatabilir, kongreyi fesh edebilir, din karşıtlarını tutuklayabilirsiniz... Ve çok yardım alırsınız. Ancak bir ABD petrol şirketiyle uğraşırsanız sizi beş parasız bırakırız," dedi.[61]

Dominik Cumhuriyeti farklı bir kafa tutmada farklı bir tavır takındı. Johnson göreve geldikten sonra, Aralık 1962'de demokratik bir seçimle iktidara gelmiş olan Juan Bosch'un ayağını kaydırmış olan askeri rejimi tanıdı. 1965'te Dominik Cumhuriyeti'nde askeri darbe sonrası rafa kaldırılan anayasal düzeni yeniden sağlamak ve Bosch'u tekrar başa geçirmek için orta düzey yetkililerin, liberallerin ve solcuların destek verdiği bir halk isyanı başlatıldı. Bu isyanın başlaması yeni CIA Başkanı William "Red" Raborn'un görevdeki ilk gününe denk gelmişti. Johnson danışmanlarının itirazlarına rağmen CIA'in başına Teksaslı arkadaşı emekli amirali seçmişti. Eski bir meslektaşı yemin törenini anlatıyordu: "Başkan onunla ilgili birkaç güzel şey, ülkede bu işi 'Red Raborn'dan daha iyi yapabilecek birini bulamadığını falan söyledikten sonra gözyaşları yanaklarından çenesine doğru süzüldü."[62]

Raborn sadece bir yıl kadar görev yapacaktı ama bu süre Dominik Cumhuriyeti'ni parçalamasına yetip artacaktı. Johnson'a şöyle dedi: "Kafamda bunun Castro'nun yayılmaya başlaması olduğuna dair hiç şüphe yok." Johnson, "Orada kaç Castro teröristi var?" diye sordu. Raborn, sekiz olduğunu söyledi ama bu sayıyı belirtirken, "Mevcut ayaklanmaya Castro rejiminin doğrudan karıştığına dair bir kanıt yok," vurgusu yapan CIA yazışmasından bahsetmeye gerek görmedi. Johnson avukatına şöyle diyordu: "Bunda Castro'nun parmağı olduğundan şüphem yok. Yarıküredeki başka yerlere sıçrıyorlar. Vietnam'la bağlantılı büyük bir komünist planıyla alakası olabilir."[63]

McNamara raporun doğruluğundan şüphe ediyordu ancak Johnson'ın özel asistanı Jack Valenti onu uyardı: "Castro örnekleri Dominik Cumhuriyeti'ni ele geçirecek olursa bu, hiçbir yönetimin görmediği kadar kötü bir iç siyasi felâket olur."[64] Johnson, Dominik Cumhuriyeti'ndeki isyanı bastırmak üzere 23.000 asker gönderdi, bir 10.000 askeri de yedekte tuttu. Ulusa seslendi: "Birçoğu Küba'da eğitim almış komünist liderler karışıklığı artırmak, dayanak bulmak, devrime katılmak için bir fırsat buluyor. Giderek kontrolü ele geçirdiler ve demokrasi ve sosyal adalet sözüyle popüler bir demokratik devrim olarak başlayan şey çok kısa sürede bir grup komünist işbirlikçiye devredildi. Amerika milletleri batı yarıkürede başka bir komünist hükümet kurulmasına izin veremez, vermemelidir ve vermeyecektir de."[65]

Sovyet temsilcisi BM Güvenlik Konseyi huzurunda, müdahalenin BM Şartı'nın "ihali" olduğunu söyledi. "Goebbels kuramlarını ve onun benzerini cebinden çıkaran pis ve arsız" bahaneyi kınadı. Amerika Birleşik Devletleri'nin neden Dominik Cumhuriyeti'ne "ırkçıların egemen olduğu" Alabama'ya gönderdiğinden "daha serbestçe" asker gönderdiğini sordu.[66] Latin Amerikalı bir diplomat Amerika Birleşik Devletleri'ni "gambot diplomasiye" geri dönmekle suçladı.[67]

Bosch, müdahalenin Sovyetler'in Macaristan'ı işgal etmesi kadar ahlaksız olduğunu söyleyerek ABD'nin "kirli propagandasını" kınadı. "Dünyanın önde gelen demokrasisi demokratik devrimi çökertmiştir," dedi.[68] ABD askerlerinin ülkenin kontrolünü ele almasından sonra bile reformcular baskıcı rejimin geri getirilmesini kabul etmeyi reddetti. Bundy'nin bir anlaşma için aracılık etme çabası başarısızlıkla sonuçlanınca Johnson, Bosch'a çekilmesi için baskı yapmak üzere Fortas'ı Porto Riko'ya gönderdi. Gelecekte ABD Yüksek Mahkemesi yargıcı olacak olan Fortas, "Bosch denen bu adam tam bir Latin şair-kahraman tipi ve kendini tamamen bu lanet anayasaya adamış biri," diye şikâyet etti.[69] Daha sonradan isyancılar arasında elliden daha az komünist olduğu ortaya çıktı.

ABD'nin 1965'te ülkeyi işgalini desteklemek için Dominik Cumhuriyeti'ne giden Honduras askerleri. Amerika Birleşik Devletleri, anayasal düzeni yeniden sağlamak ve askeri darbeyle ayağa kaydırılmış olan demokratik olarak seçilmiş devlet başkanı Juan Bosch'u tekrar iktidara getirmek amacıyla çıkan halk ayaklanmasını bastırdı.

Stratejik bakımdan Endonezya'dan daha önemli çok az ülke vardı. Yarım düzine büyük ada ve birkaç bin küçük adalı çok büyük bir takımadadan oluşan Endonezya en kalabalık Müslüman ülkesi ve dünyanın en kalabalık beşinci ülkesiydi. Aynı zamanda da Güneydoğu Asya'nın en önemli nakliye rotaları üzerinde bulunuyor, petrol, kauçuk, kalay ve başka kritik kaynaklar ihraç ediyordu. George Kennan 1948'de şöyle yazmıştı: "Endonezya meselesi şu anda Kremlin'le mücadelemizdeki en önemli sorundur. Endonezya, Hokkaido'dan Sumatra'ya kadar uzanan bu adalar zincirinde bir bağlayıcıdır ve biz orayı komünizme karşı siyasi-ekonomik bir güç olarak geliştirmeliyiz." 1949 yılında Endonezya nihayet Hollandalı kolonicileri kovarak, Japonya'nın savaş işgaliyle kesintiye uğrayan dört asırlık Hollanda yönetimine son verdi. Bağımsızlık hareketinin lideri Sukarno başkanlığı üstlendi ve kısa zamanda ABD'nin başına bela kesildi.[70]

1955 yılında Sukarno Bandung'ta, müttefik olmama hareketini başlatan bir konferansta yirmi dokuz Asya, Afrika ve Orta Doğu ülkesinin liderlerini ağırladı. Hareket iki Soğuk Savaş devi arasında tarafsızlık, bağımsızlık çabalarını destekleme ve üçüncü dünya ülkelerini kendi kaynakları üzerinde daha fazla kontrol iddia etmeye cesaretlendirme çağrısında bulunuyordu.

Dışişleri Bakanı John Foster Dulles, bu çabaya önderlik ettiği için Sukarno'ya karşı büyük bir nefret besliyordu. 1955'te, CIA'in uygun lakaplı Sağlık Değişim Komitesi Sukarno'nun suikastını düşündü. CIA Müdür Yardımcısı Richard Bissell itiraf etti: "Böyle bir olasılık planlanıyordu." Konferansın ardından Sukarno, Komünist bloğa geçerek Sovyetler Birliği ve Çin'i ziyaret etti ve Doğu Avrupa'dan silahlar satın aldı. Endonezya Komünist Partisi (PKI) Sukarno koalisyon hükümetinde önemli bir rol oyanamaya başlamıştı. CIA, güzel bir Rus sarışınla ilişki yaşadığı ve kadının onu kullandığı dedikodularını yayarak Sukarno'yu zayıflatmaya çalıştı. Sukarno'ya ve onu ayartan kadına benzeyen bir çiftle pornografik bir film yayımlamayı planladı. Sukarno'ya benzeyen birini bulamayınca porno aktörünün takması için bir Sukarno maskesi gönderdi ama film çekildiyse bile hiç yayımlanmamıştır.[71]

Eisenhower'ın onayıyla CIA, 1957'nin sonlarında başkaldıran komutanların isyanıyla hazırlanan bir darbeyi aktif olarak destekledi. CIA pilotları isyancılara yiyecek ver silah sağladı, askeri ve sivil hedefleri bombaladı. Mayıs ayı sonlarında vurulan CIA pilotu Allen Pope'un bir basın toplantısına çıkarılmasıyla Amerika Birleşik Devletleri utancından yerin dibine girdi. Yıllar sonra Pope şöyle diyordu: "Komünistleri öldürmekten zevk alıyordum. Onları herhangi bir şekilde öldürmek hoşuma gidiyordu."[72] Eisenhower kamuoyu önünde ABD'nin darbe girişimine müdahalesini yalanladı. *New York Times* sorumluluğunu bilerek başkanın yalanına çanak tuttu.[73]

Darbe, porno film girişimi kadar başarılı olduğunu kanıtladı. CIA, Endonezya'daki eğitim ekiplerinin ayaklanmada yakalanan büyük av hayvanı avcıları ve egzotik kelebekleri araştıran bilim adamları olduğu hikâyelerini uydurdu. Aptalca hataların yapıldığı bu operasyonun kayıplarından biri de CIA'de Planlar Müdürlüğü'nde gizli servis şefi olan Frank Wisner'dı. Son zamanlarda ruhsal bozukluklar yaşamaya başlamış olan Wisner, tamamen delirdi. "Psikotik mania" tanısıyla altı ay elektroşok tedavisi gördü ve daha sonra ajansın Londra ofisi başkanlığına atandı. Sukarno darbeye muhalif siyasi partilerin çoğunu ortadan kaldırarak ve ABD dış politikasına, özellikle de Vietnem politikasına karşı olduğunu açıkça dile getirerek karşılık verdi.[74]

Başarısız darbe sonrasında Endonezya Komünist Partisi'nin üyesi sayısı ve nüfuzu hızla arttı. Sukarno, kısmen yanıt olarak Endonezya'nın Komünist Çin'le bağlarını güçlendirdi. CIA, Endonezya liderini devirme planından vazgeçmedi. Bissell, "Sosyal hayatın en kötü iki kişisi... Amerika Birleşik Devletleri için tehlikeli... Kuduz köpekler" olarak Sukarno ve Patrice Lumumba'yı aynı kefeye koyuyordu.[75] Fakat Başkan Kennedy tam tersi bir politika yürüttü. Sukarno, 1961 yılında Beyaz Saray'ı ziyaret etti ve Robert Kennedy de ertesi yıl aynı nezaketi göstererek Endonezya'yı

ziyaret etti. Bu arada, Başkan Kennedy Endonezya ve Endonezya'nın eski sömürgecisi Hollanda arasında, iki ülkenin savaşa gitmesini önleyen bir uzlaşma sağladı. Roger Hilsman'e göre Kennedy, Sukarno'nun 1961 ziyareti öncesinde "CIA'in 1958 isyanını desteklemesi gibi şeyleri düşününce Sukarno'nun sık sık sergilediği Amerikan karşıtı tutumu anlaşılabiliyor," demişti. Sukarno bu yorumdan haberdar olmuş ve çok takdir etmişti. "Buraya gelen hiç kimsenin görmediği kadar görkemli bir resepsiyon" sözü vererek Başkanı Endonezya'ya davet etti. Kennedy, 19 Kasım'da, suikastten üç gün önce, gelecek yılın başında Endonezya'ya ziyarette bulunma kararı verdi.[76]

Johnson yine ters rotaya girdi. Ama Endonezya'ya yapılan ekonomik yardımı kesmekle tehdit ettiğinde Sukarno onu azarladı: "Uslu bir çocuk olmadığı sürece ona daha fazla şeker vermeyi reddederek herkesin önünde Sukarno'ya şımarık bir çocuk muamelesi yapmayın, çünkü Sukarno'nun 'yardımınızın canı cehenneme' demekten başka seçeneği yok."[77] Johnson, yardımı kesmenin Endonezya'yı Komünist kampa yönlendireceğinden ve önemli ABD yatırımlarını tehlikeye sokacağından endişe ederek, geri adım attı. Daha elverişli bir zamana kadar beklemeye karar verdi.

Ekim 1964'te arka arkaya iki önemli küresel gelişme yaşandı. 16 Ekim'de dünya Nikita Kruşçev'in devrildiği haberiyle uyandı. Görevleri üst düzey iki yardımcısı arasında bölünmüştü: Leonid Brejnev Komünist Parti başkanı olarak görev yapacak, Alexei Kosygin de başbakan olacaktı. Haber, Washington'ı tamamen gafil avladı. Kruşçev'i devirmek yavaşlayan ekonomiye ve Kruşçev'in Küba'ya füze yerleştirmedeki pervasızlığı ve daha sonra füzeleri geri çekerek küçük düşmesi gibi bir dizi dış politika başarısızlığına tepkiydi. Amerika Birleşik Devletleri'yle barış içinde bir arada yaşamaya çok fazla inanmakla hata etmişti. Kruşçev'in devrilmesi, iki ülke arasındaki ilişkileri düzeltmeye doğru ilk adımı attığı anda görevden alınmasını istemiş olan Çinlilere yönelik bir imtiyaz olarak da görüldü.

Moskova'dan bu haber duyulduğu gün Çinliler, Lop Nor test sahalarında bir atom bombası patlattı. Bu deneme ABD makamları tarafından uzun zamandır bekleniyordu. Hatta Kennedy birkaç kez Sovyetler Birliği'nin Birleşik Devletler'le birlikte Çin'in nükleer sahasına önleyici bir saldırıda bulunma isteği için ağzını aramıştı. Johnson da Pentagon'un tek taraflı hareket etme baskısına direnerek Sovyetler'in ortak bir saldırı başlatmaya istekli olup olmadığını anlamak için nabız ölçtü. Rusk, daha iki hafta önce halkı bir Çin denemesi olasılığı konusunda uyarmıştı. Ama bu, deneme gerçekleştirildiğinde zararını azaltmadı. Uzmanlar 10 ila 20 kiloton arasında bir patlama olduğunu tahmin ediyordu. Johnson, Çin'in "sağlam bir silah stoğuna ve etkili dağıtım sistemlerine" sahip olmasının uzun yıllar

alacağını iddia etti.[78] Yine de, ABD yetkilileri başarılı bir atom denemesinin Çin'in prestijini artıracağından ve Güney Asya'da daha saldırgan bir tutumu teşvik edeceğinden korkuyorlardı.

Çin'in kazanımları Endonezya'daki tehlikeyi artırdı. 1965'te 3,5 milyon üyesiyle Endonezya Komünist Partisi, Sovyetler Birliği ve Çin'in arkasından dünyanın en büyük üçüncü Komünist Partisi olmuştu. Bundan cesaret alan Sukarno defalarca kez Endonezya'nın yakında bir atom bombası test edeceğini ilan etti ama Çin'den beklediği yardımı göremedi. Bu arada, Endonezya'da aktivistler ABD Haber Ajansı kütüphanesine el koydu, ABD Konsolosluğu'nu yağma etti ve Uniroyal ve Texas Company'yle Kaliforniya Standard Oil'e ait olan Caltex'in 160.000 dönüm toprağını kamulaştırdı. ABD'li yetkililer orduyu Endonezya Komünist Partisi'ne düşman edecek bir olay provoke etmeyi düşünüyordu. Büyükelçi Howard Jones başarısız bir Endonezya Komünist Partisi darbe girişiminin en etkili katalizatör olabileceğine inanıyordu. Halefi Marshall Green Temmuz ayında Cakarta'ya geldi. Washngton'a verdiği ilk raporda uyardı: "Sukarno, Endonezya'da komünizmin gayesini kasıtlı olarak destekliyor."

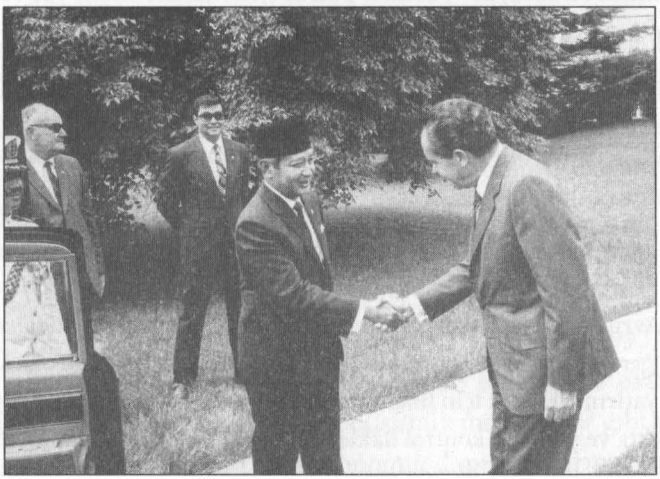
1 Ekim 1965 tarihinde, Sukarno'nun saray muhafız komutanı liderliğinde bir grup genç subay, CIA destekli bir planla Sukarno'yu devirmeye hazırlanmakla suçladıkları altı generali öldürdü. Ama esrarengiz bir şekilde hem savunma bakanı General Abdul Haris Nasution hem de Ordu Stratejik Rezervasyonlar komutanı General Suharto kaçmayı başardı. Aynı gün Suharto önderliğindeki ordu Sukarno'nun destekçilerini ezdi. Suharto, Endonezya Komünist Partisi'ni olayı planlamakla suçladı. Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı George Ball ordunun "devam edip Endonezya Komünist Partisi'ni temizleyebileceği" umudunu ifade etti. Büyükelçi Green askeri liderlere zor kullanmaya teşvik etti. Endonezya Komünist Parti liderlerinin gerçekten müdahale ettiğine dair hiçbir kanıt olmamasına rağmen, Amerika Birleşik Devletleri yangını körükleyebildiği kadar körükledi.[79]

Yeni askeri yöneticiler öldürülen generallerin fotoğraflarını dağıtarak, Komünistlerin, özellikle de komünist kadınların onlara işkence ederek testislerini çıkardıklarını ve gözlerini oyduklarını iddia ettiler. Amerika Birleşik Devletleri bu suçlamaların yayılmasına yardım etti. Daha sonra yapılan otopsiyle tüm bu iddiaların uydurma olduğu anlaşıldı. Ama verilmek istenen zarar o zamana kadar çoktan verilmişti.

Yeni yöneticiler tarafından kışkırtılan çeteler Endonezya Komünist Parti üyelerine ve sempatizanlarına saldırmaya başladı. *New York Times* bu saldırıları "modern siyasi tarihin en vahşi toplu katliamlarından biri" olarak niteledi. İslami aşırıcılar

ölüm mangaları olarak görev yaptı. Kurbanların başlarını sivri uçlu demirlere geçirip teşhir ettiler. *Times* bir olayı şöyle anlatıyordu: "Yaklaşık 100 komünist ya da komünist olduğundan şüphe edilen kişi toplu halde şehrin botanik bahçesine getirilerek bir makineli tüfekle tarandı... Okul müdürüne ait baş bir kazığa geçirilip eski öğrencileri arasında dolaştırıldı." ABD'li diplomatlar daha sonra Endonezya ordusuna ortadan kaldırması için binlerce komünistin adını verdiklerini kabul etti. İngilizler ve Avustralyalılar da şüphelendikleri isimleri bildirmekten geri durmadı. Büyükelçilik çalışanı Robert Martens pişkinlikle itiraf etti: "Ordu için gerçekten büyük bir yardım oldu. Muhtemelen bir sürü insan öldürdüler ve muhtemelen benim

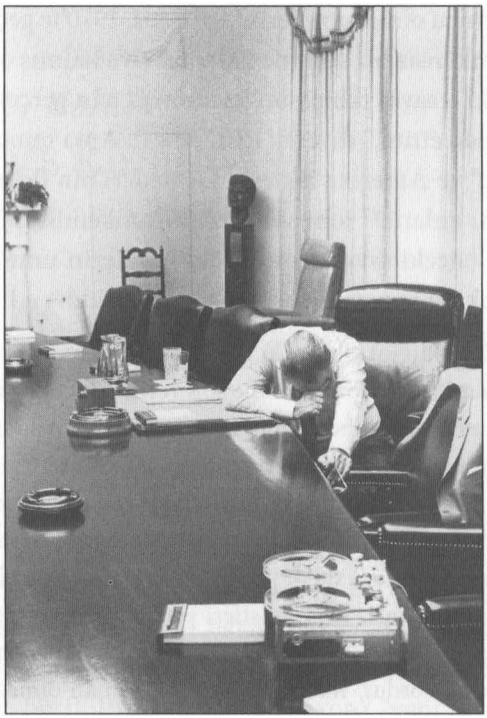
ÜSTTE: *Başkan Sukarno, 1956 Amerika Birleşik Devletleri ziyareti sırasında.*
ALTTA: *Başkan Nixon, yarım milyon ila bir milyon arasında komünist solcunun öldürüldüğü ABD destekli katliamın ardından Endonezya'da iktidarı ele geçiren Başkan Suharto'yu karşılıyor. CIA daha sonra bu katliam için "20. yüzyılın en büyük toplu cinayetlerinden biri" dedi.*

ellerimde de çok kan var ama bu o kadar da kötü bir şey değil. Şiddetle saldırmak zorunda kaldığınız belirleyici bir an olabiliyor." Büyükelçi Green, Birleşik Devletler'in Endonezya Komünist Partisi üyeleri konusunda Endonezya ordusundan daha fazla istihbarata sahip olduğunu ve ordunun ABD istihbaratının doğruluğuna güvendiğini söyledi. Dışişleri Bakanlığı'nın Endonezya uzmanı Howard Federspiel şöyle demiştir: "Katledilenler komünist olduğu sürece hiç kimsenin umurunda değildi. Hiç kimse bu konuda bir şeyler yapmayı planlamıyordu." Amerika'nın Endonezya ordusuyla yakın ilişkiler kurma çabaları meyvelerini veriyordu. Endonezya kurmay sınıfının belki üçte biri ve subayların neredeyse yarısı Amerikalılardan eğitim almıştı. McNamara, olayların ardından gelen Senato soruşturmasında dinleyicilere karşılığında ödenen kayda değer ödemenin ABD "yardımını sonuna kadar haklı çıkardığını" söyleyerek ABD müdahalesini savundu.[80]

Sonraki aylarda, çoğu ABD silahlarıyla, yarım milyon ila bir milyon arasında komünist ve solcunun öldürüldüğü büyük bir katliam yaşandı. Belki bir milyon insan hapse atıldı. Bazıları onlarca yıla mahkûm oldu. McGeorge Bundy Johnson'a 1 Ekim sonrası olaylarının "ABD politikasının çarpıcı bir intikamı" olduğunu söyledi.[81]

Destekçileri öldürülen Sukarno 1967'de safdışı edilerek yerine Suharto getirildi. Amerikalı işadamları rahat bir nefes aldı. Cakarta'daki ABD Büyükelçiliği Aralık 1965'te Washington'a telgrafla haber göndermişti: "Yabancıları maden hammadde üretiminin doğrudan kontrolünden uzaklaştırmak için yıllardır baskı yapılıyor." Ayaklanma olmasaydı "yabancı petrol şirketlerine kesin yol verilirdi."[82] Katliam sonrasında imtiyaz bekleyen yabancılardan biri de sağ kanat petrolcü H.L. Hunt'tu. Hunt, Endonezya'yı Soğuk Savaş'ta ABD için tek başarılı olay ilan etti ve Sukarno'nun devrilmesi için "II. Dünya Savaşı'nın son belirleyici savaşından bu yana Özgürlük için en büyük zafer" dedi. 1968 sonlarında Endonezya Ulusal İstihbarat Tahmini bildirdi:

> Suharto hükümetinin ekonomik programının önemli bir parçası Endonezya'da yabancı sermayeyi tekrar baş tacı yapmak olmuştur. Şimdiden yaklaşık 25 Amerika ve Avrupa şirketi Sukarno döneminde kamulaştırılan madenlerin, arazilerin ve diğer yatırımların kontrolünü geri kazanmıştır. Buna ek olarak, yeni özel yabancı yatırım çekmek için liberal mevzuat yürürlüğe girmiştir. Vergi teşvikleri sunulmakta ve yönetsel kontrol hakları, kâr geri dönüşü ve kamulaştırma durumunda tazminat büyük ölçüde güvence altına alınmaktadır. Madencilik sektöründe özel yabancı yatırımın başarı şansı oldukça yüksek. Nispeten kullanılmayan nikel, bakır, boksit ve kereste kaynaklarında önemli yabancı yatırım söz konusu. Hem yabancı sermaye hem de Endonezya'nın ekonomik gelişimi bakımından en umut verici sektörse, petrol. En çok Orta Sumatra'da Caltex 5 sahalarında yapılan

Çılgına dönmüş Johnson Temmuz 1968'de Vietnem'dan gönderilen bir kaseti dinliyor. Johnson'ın Vietnam'ı Büyük Toplum'a tercih etmesi hem başkanlığına hem ülkeye zarar verdi.

ham üretimin günlük ortalaması 600.000 varil ve önümüzdeki üç yıl içinde günlük üretim muhtemelen bir milyon varili aşacaktır.[83]

1968 yılında CIA "Endonezya'daki komünist karşıtı katliamların öldürülenlerin sayısı açısından 20. yüzyılın en büyük toplu cinayetlerinden biri sayıldığını" kabul etti.[84] Büyükelçi Green, Senato Dış İlişkiler Komitesi'nin gizli bir oturumunda gerçek ölü sayısını kimsenin bilmediğini söyledi: "Sadece nüfusu azaltılmış tüm köylere göre değerlendiriyoruz."[85]

Suharto ve diğer askeri diktatörler yıllarca iktidarda kaldı. Ülkenin muazzam doğal zenginliğine rağmen, ortalama Endonezyalı yoksulluk batağına saplanıp kaldı. Yıllarca Suharto'yu coşkuyla övmüş olan New York Times'ın 1993 yılında bildirdiği gibi, "ortalama Endonezyalı günde 2$ ya da 3$ eşdeğer bir para kazanıyor ve düzenli elektriği veya kapalı sıhhi tesisatı düşünülemez lüksler gibi görüyor."[86] Bununla birlikte ABD şirketleri, ABD'nin ekonomik danışmanlarının yardımıyla oluşturulan ve en küçğk muhalefet belirtilerini şiddetle bastıran acımasız bir ordu tarafından korunan 1965 sonrası iş dostu ortamında büyüdü, gelişti.

İnatçı, kibirli, kaba ve dar görüşlü Johnson, Vietnam'da, Endonezya'da ve dünyanın başka her yerinde anti-komünist saplantılarının peşinden koşmak için büyük

bir reformcu olma hayallerini feda etti. 1970'te geçmişe baktığında tarihçi Doris Kearns'a imkânsız bir seçimle karşı karşıya kalmış olduğunu söyledi. "Dünyanın öbür ucundaki o savaş fahişesini kazanmak için gerçekten sevdiğim kadını, Büyük Toplum'u, feda ettim," diyerek içini döktü. Ama bunu yapmamış olsaydı kendisinin bir "korkak" ve Amerika Birleşik Devletleri'nin de bir "taviz verme yanlısı" görülmüş olacağını anlattı.[87] Johnson, seçiminin kendisi için ne anlama geldiğini çok iyi bilerek ve önceki savaşların önceki nesillerin umutlarını ve hayallerini nasıl yok ettiğini çok iyi anlayarak seçim yaptığını iddia ediyordu:

> Ah, geldiğini elbette ki görebiliyordum. Tarih, boru sesiyle en iyi reformcuların umutlarına ve hayallerine son verildiği olaylarla dolu: İspanyol-Amerikan Savaşı demokratik ruhu boğdu; I. Dünya Savaşı Woodrow Wilson'ın Yeni Özgürlüğü'ne son verdi; II. Dünya Savaşı Yeni Düzen'i bitirdi. Savaş bir kez başlamaya görsün. O zaman Kongre'deki tüm o muhafazakârlar onu Büyük Toplum'a karşı bir silah olarak kullanmak ister. Benim programlarıma karşı olduklarını söylemek için kullanırlar, yoksullara karşı oldukları için değil, önce savaş olması gerektiği için. Önce o Dinsiz Komünistleri yenmeliydik, evsiz Amerikalılar için sonra kaygılanabilirdik. Ve generaller. Ah, savaşı onlar da isterdi. Savaş olmadan kahraman olmak zordur. Kahramanlara kahraman olmak için savaşlar, bombalar ve mermiler gerek. Ordudan kuşku duymamın nedeni budur. Olayları değerlendirmedeki görüşleri her zaman çok dar. Her şeyi askeri açıdan görüyorlar.

Nihayet iş başa düşünce Johnson seçimini yaptı. Sonuçları mirasını belirleyecek ve güçlerini yönettiği ülkenin alnına sürecek bir seçimdi bu. "Büyük Toplum'u kaybetmek korkunç bir düşünce. Ama Amerika'nın komünistlere savaşta yenilmesinden sorumlu olduğunuz düşüncesi kadar korkunç değil. Hiçbir şey bundan daha kötü olamaz."[88]

Bazıları Amerika Birleşik Devletleri'nin ruhunu Vietnam'ın vahşi ormanlarında kaybettiğini söyleyebilir. Ve bunu yaparken çifte bedel ödediğini. Amerika Birleşik Devletleri'nin Johnson'ın çabalarına rağmen alçakça kaybedeceği savaş, Amerika'nın gördüğü sosyal ve siyasal reformun son önemli döneminin de sonunu getirecekti. Hem silahlar hem de tereyağı vaat eden Birleşik Devletler sadece geçmişi koruyacaktı. Savaş sonrası refah önce yavaşlayacak, sonra da durma noktasına gelecekti.

9. Bölüm

NIXON VE KISSINGER:

"Deli" ve "Psikopat"

Richard Nixon ve Henry Kissinger kendi devirlerine başka çok az adamın hükmettiği gibi hükmettiler. Cesur hamleleri dünyayı barışa yaklaştırdı. Ama onlar da başarılarını öteleyen zalim ve kindar politikalar başlattı. Onlar bugüne kadar iktidara gelmiş olanlar kadar aykırı bir ikiliydi. Kissinger Nixon'ı "yeni insanlarla tanışmaktan nefret eden çok tuhaf, çok tatsız, aşırı asabi, yapmacık bir adam" buluyordu. Ona göre böyle bir münzevinin "politikacı olması" tuhaftı. İnsanları gerçekten sevmiyordu.[1] Genelkurmay Beyaz Saray Başkanı Bob Haldeman Nixon'la çok fazla zaman geçiriyordu ama "o beni bir kişi olarak, hatta bir insan olarak bile görmüyordu. Bugüne kadar ne kaç çocuğum olduğunu ne de özel hayatımla ilgili başka bir şey bilir," diyordu.[2]

Kissinger ve Nixon birbirlerini içten içe küçümsüyor, başarılarının övgüsünü kazanmak için kavga ediyorlardı. Kissinger, yanındayken başkana yaltaklanıyordu ama arkasından Nixon'dan "o deli," "ayyaş arkadaşımız" ve "kuş beyinli" diye bahsederek onu aşağılıyordu. Nixon da Kissinger'dan "Yahudi uşağım" diye söz ediyor ve ona "psikopat" diyordu.[3] Ama deli ve psikopat ABD'nin küresel egemen olma vizyonunu paylaşıyordu. Nixon, "Amerika'nın dünya rolüyle ilgili en büyük vizyona" sahip olmasından dolayı Woodrow Wilson'ı "bu yüzyılın en büyük Başkanı" kabul ediyordu. Wilson, Amerika Birleşik Devletleri'nin dünyanın kurtarıcısı olacağını ilan etmişti. Aynı şekilde Kissinger da "deneyimlerimiz kendimize ve evrensel anlamda, tüm insanlığın refahı için ulusal sınırların ötesine uzanmakla ilgili ne yaptığımıza bakmamıza neden oluyordu. Amerika, kendi ötesinde bir anlamı olmadığı sürece Amerika değildi. İşte bu yüzden Amerikalılar dünyadaki rollerini her zaman içteki güzelliğin dışa yansıması olarak görmüşlerdir," diyordu.[4] Ama

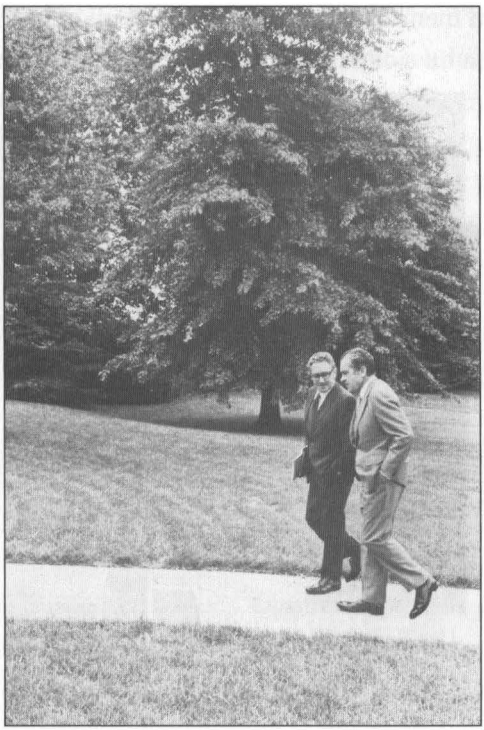
ABD'nin güç kullanımına yön vermiş olması gereken temel edebi ne Kissinger ne de Nixon anlıyordu.

Uzun yıllar Kissinger'la birlikte çalışmış olan Lawrence Eagleburger şöyle diyordu: "Henry bir güç dengesi filozofudur. İstikrara çok inanır. Bu tür hedefler Amerikan tecrübesine aykırıdır. Amerikalılar bir takım ahlaki ilkeleri sürdürmek istiyor. Henry'nin Amerikan siyasi sistemiyle ilgili gerçek bir sezgisi yok ve aynı temel değerler ve varsayımlarla başlamıyor."[5] Nixon ve Kissinger farklı kaderler yaşayacaklardı. Nixon dar kafalılık, yiyicilik, itimatsızlık ve hırs yüzünden itibarını kaybedecekti. Kissinger, aynı derecede kusurlu olsa da, Nobel Barış Ödülü'nü kazanacaktı. Yine de, çirkin suçlamalar ve savaş suçlarından yargılanma korkusu ömrünün geri kalan günlerinde yakasını bırakmayacaktı.

1968 yılı yüzyılın en olağanüstü yıllarından biri oldu. Hem Amerika Birleşik Devletleri hem de dünya bir güç dalgasıyla çalkalanıyordu. Herkesin aklında değişim vardı. Kritik bir başkanlık seçimi Cumhuriyetçi Richard Nixon'la başkan yardımcısı olarak yıllarca Johnson'ın Vietnam politikalarını dalkavukça savunduğu için imajı zedelenmiş Demokrat Hubert Humphrey'i karşı karşıya getirdi. Sağcı ve ırkçı Alabama Valisi George Wallace seçimler için emekli General Curtis LeMay'le güç birliği yapmıştı. Seçime bir ay kala anketlerde %21 oy oranına ulaşarak Nixon'ın şansını tehdit ediyordu. Nixon, kanun ve düzen mesajıyla getto isyanları, kampüs olayları ve suç artışından korkan beyazların oylarını hedefledi ve bu sayede ucu ucuna zafere ulaştı.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında doğanlar 1964'te üniversite kampüslerini dolduruyordu. İdealizmle doluydular. Soğuk Savaş ideolojilerinden bıkmışlardı. Ailelerinin kuralcı değerleriyle korkularına kızgındılar. Protestoları tüm dünyaya yayıldı. 1968 Nisan'ında Columbia Üniversitesi öğrencileri üniversitenin civardaki siyah insanlara davranışına ve askeri araştırmalara desteğine karşı çıkmak için birkaç kampüs binasını işgal etti. Columbia Üniversitesi Rektörü Grayson Kirk, "Rahatsız edici sayıda çok gencimiz otoritenin her türlüsüne karşı gibi görünüyor... Tek hedefleri yıkıcılık olan çalkantılı ve tam gelişmemiş bir nihilizme sığınmış durumdalar. Tarihte nesiller arasındaki ayrılığın daha büyük ve potansiyel olarak daha tehlikeli olduğu başka bir dönem bilmiyorum," dedi.[6]

Kirk kuşak çatışması konusunda haklıydı ama nihilizm suçlaması gerçek olmaktan ancak bu kadar uzak olabilirdi. Sekiz gün sonra New York polisi şiddet kullanarak protestocuları binalardan çıkardı. Sekiz yüz öğrenci tutuklandı, yüzden fazlası da yaralandı. Nixon protestoları "devrimci mücadelenin bu ülkenin üniversitelerini ele geçirip onları radikaller için barınaklara ve devrimci politik ve sosyal

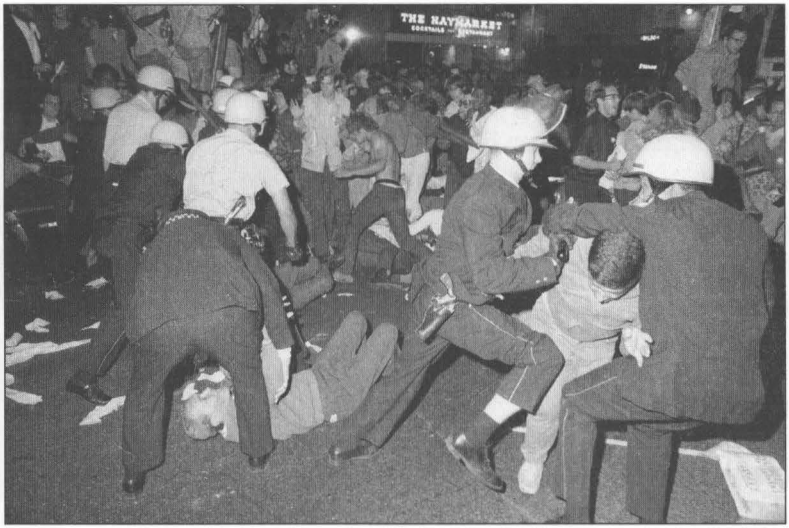
Nixon ve Kissinger Beyaz Saray'ın güney bahçesinde yürürken. İçten içe birbirlerini küçümseyen bu iki adam bugüne kadar iktidara gelmiş olanlar kadar aykırı bir ikiliydi. Cesur hamleleri dünyayı barışa yaklaştırdı. Ama onlar da başarılarını öteleyen zalim ve kindar politikalar başlattı.

amaç araçlarına dönüştürmedeki ilk önemli çatışma," diye adlandırdı.[7] Saldırının şiddeti radikal öğrencilerin sıra itip kakmaya geldiğinde ABD yetkililerinin tıpkı Vietnam ve Endonezya'daki yurtdışı ABD kurumsal ve jeopolitik çıkarlarını savunmak için yaptığı gibi kendi vatandaşlarına karşı da şiddet kullanabileceği iddiasını doğruluyor gibiydi.

Öğrenci ve işçi ayaklanmaları sanayileşmiş ülkeleri sarstı. Çıkan çatışmalar Prag, Paris, Tokyo, Batı Berlin, Torino, Madrid, Roma ve Meksiko'yu etkiledi. ABD donanımlı polis ve askerler yüzlerce öğrenciyi katletti.

Amerika Birleşik Devletleri'nde savaş karşıtı güçler Demokratik Parti çevresine karşı çıkarak Robert Kennedy ve Eugene McCarthy'yi destekliyordu. Kennedy, Haziran ayında Kaliforniya'daki seçim galibiyetinin hemen ardından silahlı saldırıya uğradı. İlerici alternatif umutları Humphrey'ye ve onun sıkıcı "sefa siyasetine" kaldı. Ağustos ayında savaş karşıtı delegeler ve 10.000 protestocu Chicago'da Demokrat Parti Kongresi'nde toplandı. Kalabalığı 12.000 Chicago polisi, 6.000 Ulusal Muhafız ve 1.000 FBI ajanı karşıladı. Ayrıca 7.500 ABD Ordusu askeri de zencileri gözlemekle görevlendirildi. Televizyonlar gerçekleri daha önce görülmemiş bir şekilde halka aktarmaya başladı. Protestocuların yanı sıra olaylara karışmayan vatandaşlar

ve basın mensupları da polisten nasibini aldı. Daha sonra bir mavi kurdele komisyonunda bu şiddet olayları için "polis isyanı" dendi.

Daha sonra bir mavi kurdele komisyonunun "polis isyanı" dediği olayların yaşandığı Ağustos 1968'de Chicago'da Demokratik Kongre çıkışında savaş karşıtı göstericilerin yanı sıra o sırada orada bulunan masum vatandaşlar ve basın mensupları da polisin zulmünden nasibini aldı.

İkiye bir gibi çarpıcı bir farkla halk protestoculara karşı polisi savunuyordu. Nixon bu Amerikalılara "sessiz çoğunluk" adını verdi ve küskünlüklerini Beyaz Saray'a taşıyarak Humphrey'yi kıl payı yendi. İsyan, Johnson'ın çıkmaza girmiş bir kongrenin son dakikada kendisine başvuracağına dair umudunu yok etti. Johnson, kongrede olup biteni hâlâ etkiliyor, hatta Humphrey'in çok istediği Vietnam'la ilgili ılımlı bir tartışma ortamını engelliyordu. Clark Clifford parti programı yenilgisini "Humphrey için bir felâket" diye niteledi.[8] Humphrey, Johnson'ın sevilmeyen Vietnam politikalarından biraz uzaklaşmak için Eylül ayının sonuna kadar beklemekle kendi amacına yardım etmedi. Öte yandan Nixon, Vietnam'daki savaşı bitirecek gizli bir planı olduğunu iddia ediyordu. Ama ayrıntıları açıklamaktan kaçınıyordu. Gerçekte bu "plan" Savunma Bakanı Melvin Laird'in itiraf ettiği gibi Kuzey Vietnam'ı teslim olmaya zorlama stratejisinden başka bir anlama gelmiyordu.[9]

Seçim kampanyasının son haftalarında Johnson hız kaybeden barış konuşmalarını yeniden hızlandırarak Hanoi'yi tekrar masaya oturtmak için bombalamanın durdurulmasını emretti. Böyle bir "Ekim sürprizinden" korkan Nixon, meşhur II. Dünya Savaşı generali Claire Chennault'un dul eşi Anna Chennault'u Güney Vietnam hükümetiyle bağlantısı olarak yanına aldı. Johnson Anna'yı gözetim altına aldı

ve Ekim ayı sonunda dul kadının Güney Vietnam başkanı Nguyen Van Thieu'ya görüşmelerden geri çekilmesini, Nixon'ın kendisine daha iyi şartlar teklif edeceğini söylediğini tespit etti. Johnson, Nixon'ın bu davranışını hainlik kabul ediyordu. Ama sağlam kanıt olmadığı için Humphrey aptallık ederek Nixon'ın entrikalarını ortaya çıkarmayı redetti. "Johnson öfkelendi," dedi Beyaz Saray yardımcısı Joseph Califano. Johnson, Nixon'ın "ihanetini" ifşa etmemenin "dünyadaki en büyük aptallık" olduğuna inanıyordu. "Hubert'in cesareti yoktu, iradesizdi, inatçı değildi. Bunu kanıtladı." Onu ifşa etmemek Humphrey'in başkanlığına mal oldu.[10]

Nixon, 1968 seçim kampanyası sırasında. "Sessiz çoğunluk" olarak adlandırdığı savaş karşıtı ptotestocuların küskünlüğüne hitap ederek ve Vietnam'daki savaşı sona erdirecek gizli bir planı olduğunu iddia ederek Hubert Humphrey'i kıl payı yendi.

Seçimlere çok az bir zaman kala Thieu ve Başkan Yardımcısı Ky gerçekten de görüşmelerden çekilerek Humphrey'in kaderini mühürledi. Cumhuriyetçi Kadınlar eşbaşkanı Chennault, yıllar sonra rolünü itiraf etti. Bu ortaya çıkana kadar, seçimden sadece birkaç gün öncesine kadar Johnson, Nixon'ın onun Vietnam politikalarını devam ettirme olasılığının daha yüksek olduğuna inanarak Humphrey'e çok az yardım etti. Humphrey'in ne pahasına olursa olsun barış için uğraşacağından korkuyordu. Hatta Humphrey açıkça savaşa karşı çıkma planları yaprsa bundan önceden haberdar olmak için FBI'a Humphrey'in telefonlarını dinletti.

Nixon'ın başka bir haber kaynağı vardı. Harvard Profesörü Henry Kissinger, Nixon'ın Cumhuriyetçi Parti safındaki rakibi New York Valisi Nelson Rockefeller'ın yakın danışmanlığını yapmıştı. Nixon adaylığı kazanınca Kissinger alay etti: "Bu

adam bir felâket... Seçilemez... Yoksa tüm ülke bir felâket olur." Başkalarına şöyle diyordu: "O adam başkan olmaya uygun biri değil."[11] Ancak bu onu Nixon'a Paris barış görüşmeleri hakkında gizli bilgi vermekten alıkoymadı. Nixon ondan aldığı bilgileri müzakereleri sabote etmekte kullandı. Kissinger, Nixon'ı bombalamayı durdurmayı an meselesi kılan Ekim ayı başındaki büyük bir atılım konusunda uyardı. Paris'teki ABD heyetinin "şampanya patlattığını" söyledi.[12]

Kissinger aynı anda Humphrey kampına da yağcılık yapıyordu. Zbigniew Brzezinski'ye şöyle demişti: "Bakın, ben Nixon'dan yıllardır nefret ediyorum." Sonrasında da Humphrey'e Rockefeller'ın Nixon "boktan dosyalarına" erişim sağlamayı teklif etmişti.[13] Humphrey safça Kissinger'ın kendisi için çalıştığına inanıyordu ve daha sonra onu ulusal güvenlik danışmanı olarak seçmeyi planlanladığını söyledi.

Nixon iç politikayla çok fazla ilgilenmiyordu. Bir keresinde iç politikayı "Peoria'da dış tuvaletler yapmak" olarak küçümsemişti.[14] Onun yurtiçi programları ılımlılara hitap ediyor, boyun eğmez muhafazakârlarla arasını açıyordu. Nixon, dış politikada isim yapmayı umut ediyordu. O ve Kissinger Dışişleri Bakanlığı'ndaki "çekilmez adileri"[15] boş vererek dış politikayı Beyaz Saray'ın dışında yürütmeye karar verdiler. Nixon dışişleri bakanını buna göre seçti: Bir avukatı, daha önce kendisine dış politika konusunda çok az bilgi sahibi olduğunu söyleyen William Rogers'ı seçti. Nixon itiraf etti: "Rogers bu işi bu konudaki bilgisizliği sayesinde kaptı."[16] Kissinger espriye vurdu: "Çok az Dışişleri Bakanı Başkan'ın onların dış politika konusundaki bilgisizliğine güvenmesinden dolayı seçilmiş olabilir."[17] Kissinger, Rogers'ın kritik istihbarat ve karar verme döngüsü dışında tutulmasını sağladı. Nixon/Kissinger politikaları çoğu kişinin umduğu kadar ideolojik çıkmadı. Nixon 1967'de "Amerikan tarzı demokrasi Asya, Afrika ve Latin Amerika'da tamamen farklı geçmişlere sahip insanlar için mutlak en iyi yönetim biçimi değildir," dedi.[18] Kissinger'a Afrika'yı göz ardı etmesini tavsiye etti. "Henry, zencileri Bill'e [Rogers] bırakıp dünyanın geri kalanıyla ilgilenelim."[19]

Geçiş döneminde Kissinger RAND şirketini Vietnam'la ilgili bir dizi seçenek belirlemekle görevlendirdi. RAND bu görevi McNamara'nın istediği ve daha sonra Pentagon Belgeleri olarak üne kavuşacak olan çalışmayı, savaştaki ABD müdahalesiyle ilgili gizli araştırmayı yeni tamamlamış olan Daniel Ellsberg'e verdi. Ellsberg, seçeneklerini hazırlarken prensip itibariyle bir nükleer seçenek dahil etmeyi reddetti. Zaferin imkânsız olduğunu düşündüğü için kazanma seçeneğini de eklemedi.

Ellsberg'in ikinci raporu, NSSM 1, ortaya bir dizi soru attı. Buna karşılık Genelkurmay Başkanlığı, Birleşik Devletler'in umut edebileceği mutlak en iyinin Güney Vietnam'ı sekiz ila on üç yıla kadar kontrol etmek olduğunu belirtti. Ama bunun

da muazzam bir dolar ve can maliyeti olurdu. Bu olasılığa karşı çıkan Nixon ABD müdahalesini hemen sonlandırma kararı aldı. Ama bu, bu süreçte Güneydoğu Asya'da çok fazla yıkım yapmak anlamına gelse de, işi dostça, "onurlu bir şekilde" bitirmekte ısrarlıydı.[20]

Nixon yavaş yavaş savaş yükünü, sayıları 543.000'e ulaşan ABD askerlerinden ABD eğitimli ve donanımlı Vietnamlılara kaydırdı. Ama Hanoi'ye bunun kararı hafifletmenin bir işareti olmadığını açıklamayı da ihmal etmedi. İlk olarak Güney Vietnam ve Laos'taki bombalamayı yoğunlaştırdı. Ardından da Mart 1969'da Kamboçya'daki Kuzey Vietnam sığınaklarını bombalamaya başladı.

Nixon daha önceki sınırlarla engellenmeyi reddettiğine ve kışkırtıldığı takdirde mantıksızca hareket edebildiğine açıklık getirmek istiyordu. 1968'de Bob Haldeman'e "çılgın adam teorisini" açıklarken nükleer tehditlerin değerini vurgulamış.[21]

1970 yılında Amerikan eğitimi alan Güney Vietnam askerleri. Nixon Nisan 1969'da ABD kuvvetlerini geri çekme ve yerlerini ABD eğitimli ve donanımlı Vietnamlılarla doldurma planını onayladı. Bu yöntem işe yaramazsa Nixon "çılgın adam" kartını her zaman oynayabileceğini düşünüyordu: Kuzey Vietnam'ı nükleer saldırıyla tehdit etmek.

Ayrıca blöf yaptığı da her zaman belli olmuyordu. Nixon'a Başkan Yardımcısı olduğu dönemde nükleer silahlar hakkında brifing verdikten sonra J. Robert Oppenheimer bir arkadaşına "Hayatımda tanıdığım en tehlikeli bir adamla yaptığım toplantıdan geliyorum," demişti.[22] Hatta Nixon, Dien Bien Phu'da Fransızları kurtarmak için atom bombaları kullanmayı desteklemişti.

Kamboçya'nın bombalanması üzerine büyük bir halk isyanı çıkmasından korkan yönetim, delilleri silmek için ayrıntılı bir çift hedef raporlama sistemi geliştirdi. Bien Hoa Hava Üssü'nde radar sitesini yöneten Binbaşı Hal Knight'a her öğleden sonra, gizlilik yemini eden pilotlarına aktarması için alternatif hedefler veriliyordu. Vietnam'daki asıl hedeflerin bombalanmadığını ne vuruş raporlarını toplayan telsiz operatörü ne de rapor girişlerini yapan istihbarat görevlileri biliyordu. Knight, yaptıklarıyla Adalet Askeri Kanunu'nu ihlal ettiğini anlayarak, nihayet 1973'te Kongre'yi olanlardan haberdar etti.[23]

Nisan 1969'da *New York Times* Kamboçya'daki askeri sığınakların bombalandığını açığa çıkarınca Kissinger Laird'a "kahpenin dölü" dedi ve onu haberi sızdırmakla suçladı. Aynı derecede deliren Nixon J. Edgar Hoover'a Kissiner'ın üç başyardımcısını, bir savunma yetkilisini ve dört gazeteciyi gizlice dinlemesini emretti. Daha sonra bu listeye başkaları da eklenecekti.[24]

Nixon'ın bombalama eylemi ve tehditleri Ulusal Kurtuluş Cephesi'ni (NLF) ve Kuzey Vietnam'ı dize getiremezse diye Nixon ve Kissinger felç edici bir saldırı hazırlığı yaptılar. Nixon, Laird'in bilgisi olmadan deniz operasyonları şefi Amiral Thomas Moorer'a Ördek Kancası Operasyonu için gizlice plan yaptırdı.[25] Kissinger, planı değerlendirmekle görevli özel MGK komitesine talimat verdi: "Kuzey Vietnam gibi dördüncü sınıf bir gücün bir kırılma noktası olmayacağına kesinlikle inanmam. Bu grubun görevi Kuzey Vietnam'a karşı acımasız, kararlı bir darbe seçeneğini incelemektir. Başlarken hiçbir surette önyargılara kapılmayın."[26]

Planlama ekibinin araştırma koordinatörü Roger Morris nükleer patlamalar için Kuzey Vietnam'da iki yeri hedefleyen planları gördü. Şöyle diyordu: "Vahşet tekrar tekrar kullanılan bir kelime oldu... Onları yola getirmek için Kuzey Vietnam'a vahşet dolu aralıksız bir darbe."[27] Haldeman, Başkan'ın Özel Müşaviri Charles Colson'a, "Kissinger 1969'un bahar ve sonbahar aylarında nükleer seçenekler için kulis yapmıştı," dedi. Laird nükleer tehdidin "Kissinger için her zaman bir seçenek" olduğunu söyledi.[28] Nükleer silahlar olmasa bile, Ördek Kancası benzersiz bir zulüm olacaktı. Kuzey Vietnam'ı işgal etmek, Hanoi ve Haiphong'un yoğun bir şekilde bombalanması, Haiphong limanına mayın döşenmesi ve gıda ikmalini yok etmek için Kuzey Vietnam'ın su yollarını bombalamak da seçenekler arasındaydı. Kissinger Ağustos ayı başlarında Paris'te Vietnamlılarla gizlice görüşerek planlanan ültimatomu iletti: "1 Kasım'a kadar çözüm yolunda önemli bir adım atılmazsa hiç istemesek de büyük sonuçlar için önlemler almaya mecbur kalacağız."[29] 2 Ekim'de Kissinger Nixon'a çok gizli bir not gönderdi: "Ne olursa olsun bu işi sonuna kadar

götürmeye hazırlıklı olmalıyız... Hanoi'nin fikrini etkileyebilmek için eylem acımasız olmalı."[30]

Kissinger'ın Eylül ayı sonunda Sovyet Büyükelçisi Anatoly Dobrynin'le yaptığı toplantı esnasında Nixon'dan danışıklı bir telefon geldi. Kissinger yaptığı telefon görüşmesinden sonra Dobrynin'i ikaz etti: "Ne yazık ki müzakere için gösterdiğimiz tüm çabalar boşa gitti. Başkan telefonda bana trenin istasyondan ayrılıp yola çıktığını söyledi."[31]

Neyse ki tren istasyona geri döndürüldü. Laird ve Roger'ın karşı çıkması, etkililiğe ilişkin kaygılar, artan savaş karşıtı görüşler ve büyük savaş karşıtı protestolar gibi bir takım nedenlerden dolayı Nixon sonunda Ördek Kancası'nı iptal etti. "Ültimatomumun başarılı olması için tek şansı komünistleri, bununla blöf yaptığıma karar vermeleri halinde yurtiçindeki sağlam desteğe güvenebileceğime ikna etmekti. Ancak, savaş karşıtı hareketin büyüdüğüne dair işaretler göz önüne alınırsa, benim bu desteği gerçekten elde etme şansım giderek azalıyordu," dedi.[32] İnatçılığını ve kararını hiç sakınmadan ifade etti.

13 Ekim 1969 tarihinde Nixon ABD ordusuna gizli bir nükleer hazırlık yaptırdı. Nükleer silah yüklü Stratejik Hava Komutanlığı bombardıman uçakları askeri üslere

Kasım 1970'te O Dar, Kamboçya'da patlayan bir bomba. Nixon ve Kissinger Mart 1969'da Kamboçya'yı gizlice bombalamaya başladılar. Nixon'ın şöyle diyordu: "Kamboçya'yı bombalayacağız, kara birlikleri göndereceğiz ve tüm operasyonu Kongre'den ve savaş karşıtlarından gizli tutacağız."

ve sivil hava sahalarına dağılarak saldırı için emir bekledi. Otuz iki B-58, 144 B-52 ve 189 KC-135 yakıt ikmal tankeri hazırlandı. Nixon Sovyetler'e müzakere için Hanoi'yi üzerindeki baskıyı önemli ölçüde artırmanın daha iyi olacağı işaretini veriyordu.[33] Laird bunun Vietnam karşısında beyhude ve Sovyetler'in ABD'nin niyetini yanlış yorumlaması halinde potansiyel olarak düşüncesizce bir hareket olduğunu düşünüyordu. Azimli Amerika Birleşik Devletleri 25 Ekim'de savaşı daha da kızıştırdı. Daha fazla uçağa nükleer silah yükleyerek Stratejik Hava Komutanlığı pistlerine yerleştirdi. Ertesi gün Stratejik Hava Komutanlığı B-52 uçaklarını kutup buz örtüsünün üzerinde uçurmaya başlayarak Sovyetler Birliği'ne kaygı verecek kadar yaklaştırdı. ABD liderlerinin çoğunlukla bilmediği bir şey vardı. O sırada Sovyetler Birliği ve Çin sınır anlaşmazlığı yüzünden savaşın eşiğindeydi. Sovyetler Amerika Birleşik Devletleri'ne Çin'in nükleer tesislerine karşı önleyici bir saldırı güçbirliği teklifinde bulunmuştu. Tıpkı on yıl önce Kennedy ve Johnson'ın bu konuda Sovyetler'in ağzını aradığı gibi. Çin yaklaşık bir milyon asker seferber etmiş ve bir Sovyet saldırısına nükleer silahlarla karşılık vermeye hazırlanmıştı. Sovyetler Nixon'ın tahrikini Vietnam'la ilgili bir işaret olarak değil de Çin'le bağlantılı gerçek bir saldırı olarak yorumlayabilirdi.

Morris daha sonra Ördek Kancası'nın aptalca bir plan olduğunu kabul etti: "Komutanlar yıllardır bu saçmalığı öne sürüyordu. Bu, basit çözümleri olmayan bir savaşta fazladan geçici bir önlemdi... Kibarca söylemek gerekirse, kafası çok iyi çalışmayan bazı kişilerin bu sorunlara askeri çözümler uyguladığı Pentagon'da gerçeklik kabul edilen askeri ve siyasi bir fiyaskoydu."[34] Sertlik yanlısı Edward Teller bile nükleer seçeneği "mantıksız" buldu. Daha sonra bir muhabire şunları söyledi: "Sadece birkaç budala, ki onlar gerçekten geri zekâlıydı, Vietnam'da nükleer silah kullanmayı önerdi."[35]

Nixon, Ekim ve Kasım aylarındaki savaş karşıtı yürüyüşlere katılımı önlemek için elinden geleni yaptı. Beyaz Saray, komünist müdahalesi olduğu söylentilerini yaydı. Beyaz Saray'ın organize ettiği savaş yanlısı gruplar ortaya çıkıp planlanan mitingleri kınadı. Savaş karşıtı gruplara sızdılar. Hedeflerinde savaş karşıtı Kongre üyeleri vardı. Köşeye sıkışan başkan daha fazla askeri geri çekeceğini, asker alımlarını geçici olarak askıya alacağını duyurarak ve askerlik dairelerinin protestocuların kayıtlarını yeniden inceleyeceğini açıklamakla eylemcilerinin öfkesinin hedefi haline gelmiş olan Seçici Hizmet Kurulu'nun küçümsenen başkanı Lewis Hershey'i kovarak savaş karşıtı hareketi yatıştırmaya çalıştı.

Mitinglere katılımı bastırmak için bu eşi görülmemiş çabaya rağmen, 15 Ekim'de ülke genelindeki şehirlerde ve ilçelerde yaklaşık 2 milyon protestocu toplandı. Nixon

hatırlıyordu: "Halkın önünde öfkeli savaş tartışmasına aldırmamaya devam ettiysem de olanların muhtemelen Hanoi'ye ültimatomumun güvenirliğini yok ettiği gerçeğiyle yüzleşmek zorunda kaldım."[36]

Amerikan toplumu savaş ve diğer meseleler etrafında öylesine kutuplaşmıştı ki bazı kişiler bir iç savaştan bahsetmeye başladı. Bu savaşta ön cepheler üniversite kampüsleriydi. Yüzlerce kampüste gösteriler, mitingler ve grevler patlak verdi. Hükümet ve endüstri sözcüleri kendilerini tehlikeye attıklarını bilerek kampüslere geldi.

Eylemciler, ülkenin askeri gündemini ilerletmek için bilimin ahlak dışı kullanımını kınıyordu. Savaş karşıtı hareketi uyandırmaya yardım eden bilim adamları bu tür protestolarda genelde ön plandaydı. 100.000'den fazla üyesiyle ülkenin en büyük bilimsel kuruluşu olan Bilimin İlerlemesi için Amerikan Derneği, Aralık 1965'te savaş karşıtı önergeyi onaylayan ilk meslek örgütüydü. Önergede şöyle ifade ediliyordu:

> Artan evrensel felaket tehlikesiyle Vietnam savaşının uzaması, sadece milyonların hayatını değil, aynı zamanda korumaya çalıştığımız insani değerleri ve hedefleri de tehdit ediyor... Tüm vatandaşlarla paylaştığımız bu endişeden başka, devam eden bilimsel araştırmaların etkinliği için savaşın büyük maliyetlerine işaret eden bilim adamları olarak özel bir sorumluluk da taşıyoruz. Tıpkı tüm bilimler gibi fen bilimleri de tam olarak gelişemiyor ve askeri amaçları için giderek daha fazla kaynak ayıran bir toplumda, belki de zarar görüyor.[37]

Sonraki yıllarda bilim adamları arasındaki muhalif sesler daha da çoğaldı. Ocak 1966'da Harvard, Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (MIT) ve civardaki diğer kurumlardan yirmi dokuz bilimadamı ABD'nin bitkileri yok etmek için kimyasal maddeler kullanmasını kınadı. Harvard biyokimyacısı John Edsall tarafından yapılan açıklamada böyle gelişigüzel bir silahın "insanlık dışı" kullanımı şiddetle eleştirildi. "Şu anda böyle yöntemlere başvuruyor olmamız ahlaki standartlarımızın çürümeye yüz tuttuğunun şok edici bir göstergesidir. Bu saldırılar aynı zamanda uygar insanlığın genel standartlarına da aykırıdır ve bunların kullanımı Asya'da ve başka bir yerde bize nefret kazandıracaktır."[38] Bilimin İlerlemesi için Amerikan Derneği McNamara'ya püskürtmeyi durdurması çağrısı yaptı. Aralarında birçok Nobel ödüllünün de bulunduğu beş bin kadar bilimadamı da Johnson'a sundukları bir dilekçeyle aynı talepte bulundu.

Nisan 1967'de, Bilimin İlerlemesi için Amerikan Derneği'nin dergisi *Science*, Savunma Bakanlığı yetkililerinin askeri araştırma yaptıracak bilim adamları bulmakta zorlandığını bildirdi. Eski Stanford savunma araştırmacısı Harold Adams şöyle anlatıyordu: "Entel toplumda Vietnam konusunda şiddetli bir tepki var.

Akademisyenler ölümün güçleri yerine yaşamın güçlerini desteklemeyi tercih ediyor."[39] Sonraki birkaç yıl içinde bilim adamları askeri araştırmaya karşı antipatilerini açıklamak için "ölümün güçleri" yerine "yaşamın güçlerini" seçme mecazını giderek daha fazla kullanacaktı.

Johnson Nisan 1968'de ikinci bir dönem için aday olmayacağını duyurunca bilim adamları, savaş karşıtı aday Eugene McCarthy'yi desteklemek için toplandı. Mayıs ayında, aidat ödeyen beş bin üyesiyle McCarthy içib Bilim Adamları ve Mühendisler kuruldu. Kuruluşun üyeleri arasında prestijli ABD Ulusal Bilimler Akademisi'nin 115'ten fazla üyesi ve 12 Nobel ödüllüsü vardı. Hüsrana uğrayan Humphrey destekçileri bir bilim adamları destek grubu oluşturma girişimlerinden vazgeçtiklerini itiraf ettiler. Cumhuriyetçi Parti tarafındaysa ne Richard Nixon'ın ne de Nelson Rockefeller'ın böyle bir çabası olmuştu.

Ocak 1969'da MIT lisansüstü öğrencileri ve öğretin görevlileri "bilimsel ve teknik bilginin kötüye kullanımının insanlığın devamı için ne kadar büyük bir tehdit oluşturduğu" konusunda halkı uyarmak için 4 Mart'ta bir ulusal araştırma grevi yapma çağrısı yaptı.[40] Yaklaşık otuz üniversite katıldı. Ulusal çabanın en heyecanlı noktası Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'ndeki organizasyonlar oldu. Birbiri ardına konuşan konuşmacılar bilim adamlarının yaptıkları işin sosyal sonuçları için sorumluluk üstlenmesi gerektiğini vurguladı. *Boston Globe*'un "bizim zamanımızın belki de en önemli konuşması" diye nitelediği en tutkulu konuşmada Harvard biyologu George Wald hükümetin asıl amacının yaşamı korumak olduğunu söyleyerek "ama bizim hükümetimiz ölümle ve ölüm için hazırlıkla meşgul olmaktadır. Biz bilim insanları yaşam için çalışmayı seçiyoruz" dedi.[41]

O yılın bahar aylarında yaşanan olaylar halkın bilime güvensizliğini artırdı; Stanford Uygulamalı Elektronik Laboratuvarı'nın kontrolünü dokuz gün boyunca ele almakla ve kimyasal-biyolojik silahların kullanımı konusunda artan taşkınlıklarla dikkat çekmişlerdi. Yaşananlar Nixon yönetimini bu silahların Vietnam'daki kullanımının kısmen durdurulduğunu açıklamaya mecbur bıraktı.

Bu arada Nixon tehditlerine devam etti. Tehditleri ne Moskova'da ne de Hanoi'de ciddiye alınıyordu. Kuzey Vietnam'ın dışişleri bakanı Nguyen Co Thach, Kissenger'ın kitaplarını okuduğunu söyledi. "Düşmanın gerçek bir tehdit olduğuna inandığı yalandan bir tehdit savurmanın iyi bir şey olduğu Kissinger'ın fikridir. Ona göre kötü olan şey düşmanı, yalandan bir tehdit olduğuna inandığı gerçek bir tehditle tehdit etmektir. Kissinger'a tehditlerinin yalandan ya da gerçek olmasının biz Vietnamlılar için önamsiz olduğunu söyledim. 'Tehdidin yalan ya da gerçek olmasını umursamayanlar için üçüncü bir kategori olmalı' dedim." Thach, Kissinger'ın

Ağustos ayında bir ültimatom yayımladığı iddiasına da itiraz etti: "Kissinger özel görüşmelerde bizi asla tehdit etmemiştir. Çünkü bizi tehdit ederse sırt çeviririrdik. Görüşmelerden vazgeçerdik. Bizi tehdit edemezlerdi, Vietnam'da ebediyen kalamayacaklarını biliyorduk. Ama Vietnam ebediyen Vietnam'da kalmak zorundaydı."[42]

Thach, ABD liderlerinin asla kavrayamadığı basit bir gerçeğin farkındaydı: Vietnam Savaşı bölge ya da ölü sayısıyla değil, bağımsızlık ve zamanla ilgiliydi. Amerika Birleşik Devletleri ölçüsüz bir yıkım yaptı; her önemli çatışmayı kazandı. Ama savaşı kazanamadı. Zaman Vietnamlıların lehine işledi. Amerikalıları yenmediler ama onlara karşı sonuna kadar direndiler. Bağımsızlık ve özgürlük için korkunç bir bedel ödeyeceklerdi. Ama sonunda galip geleceklerdi. Kuzey Vietnam askeri lideri Vo Nguyen Giap geçmişi düşünerek şöyle anlatıyordu:

> Savaşı ölmeyi köleliğe tercih ettiğimiz için kazandık. Tarihimiz bunu kanıtlıyor. En büyük arzumuz daima otonomi olmuştur. Bu niyet bize güçlü bir düşman karşısında dayanıklılık, cesaret ve direnme gücü verdi.
>
> Askeri açıdan Amerikalılar bizden çok daha güçlüydü. Ama Fransızlarla aynı hatayı yaptılar: Vietnam'ın direniş güçlerini hafife aldılar. Amerikalılar hava saldırılarına başlayınca Ho Amca şöyle dedi: "Amerikalılar yüz binlerce, hatta milyonlarca asker gönderebilir; savaş on yıl, yirmi yıl, belki de daha fazla sürebilir ama halkımız kazanana kadar savaşmaya devam edecektir. Evler, köyler, şehirler tahrip edilebilir ama gözümüzü korkutamayacaklar. Bağımsızlığımıza kavuştuktan sonra ülkemizi tümüyle daha güzel bir şekilde yeniden inşa edeceğiz."[43]

Politika planlayıcıları küstahça, ABD'nin üstün zenginliğinin, teknolojisinin ve ateş gücünün galip geleceğini ve dayanılmaz acılara yol açarak sonunda Vietnamlıların zaferin bedelinin faydalarını aştığını düşünmesini sağlayacağını sanıyorlardı. Aslında Nixon, Amerikalıların Vietnam tarihini ve kültürünü çok az anlamalarının sorumluluğunu taşıyordu. Washington'ın Çin lobisinin, 1949 yılında Dışişleri Bakanlığı'nı Çin'i "kaybetmek" ile suçlayan Kongre'deki, ordudaki, medyadaki ve ticari kuruluşlardaki anti-komünist fanatikler, bir kurucu üyesi olarak Nixon, 1950'lerde Dışişleri Bakanlığı'ndaki en bilgili Çin ve Doğu Asya uzmanlarını kovmuştu. McNamara daha sonra ABD'nin Vietnam'daki hatalarını açıklarken itiraf etti:

> Ben Çinhindi'ne hiç gitmemiştim. Tarihini, dilini, kültürünü veya değerlerini de ne biliyor ne de anlıyordum. Aynı şey farklı derecelerde Kennedy, Rusk, Bundy, Taylor ve diğerleri için de kesinlikle söylenebilir. Vietnam'la ilgili olarak, kendimizi bilinmeyen bir bölge için politika belirlerken bulduk.

> Daha da kötüsü, hükümetimizin bizim bu konudaki cehaletimizi telafi etmek için danışacağı uzmanları da yoktu. Bu eksikliğin cilvesi de büyük ölçüde, Dışişleri Bakanlığı'ndaki en iyi Doğu Asya ve Çin uzmanlarının, John Petton Davies, Jr., John Stewart Service ve John Carter Vincent, 1950'lerin McCarthy histerisi sırasında tavsiye edilmiş olmasıydı. Biz, tabii ben de, Çin'in hedeflerini fena halde yanlış yorumladık ve savaşçı söylemini yanlış anlayarak bölgesel egemenlik için bir hamle sandık. Ayrıca Ho Chi Minh hareketinin ulusal yönünü de çok hafife aldık.[44]

Düşmanla ilgili bilgi eksikliği askerlerin arasında da yayıldı. Diğer taraftan Vietnamlılar Amerikalıları anlamak için büyük çaba gösteriyordu. Daha sonra yazdığı *Paco Hikâyesi* (Orijinal adı: Paco's Story) adlı romanıyla Ulusal Kitap Ödülü kazanacak olan ABD piyade askeri Larry Heinemann 1990 yılında Hanoi de katıldığı edebi bir konferansta Hanoi Üniversitesi Amerikan Edebiyatı Profesörü Nguyen Lien'le tanıştı. Heinemman aralarında geçen konuşmayı şöyle anlatıyordu:

> Ona savaş sırasında ne yaptığını sordum... Görevinin Pekin'e gidip İngilizce öğrenmek, daha sonra da Moskova Üniversitesi'nde Amerikan edebiyatı okumak olduğunu söyledi. Sonra Hanoi'ye geri dönmüş ve Ho Chi Minh İzi için çalışmaya başlayarak güneye giden askerlere Amerikan edebiyatı dersleri vermiş... Whitman, Jack London, Hemingway, Faulkner, Fitzegerald'ı anlatmış onlara.
>
> Vietnam askerlerinin çoğu sırt çantalarında Amerikan edebiyatının çevirilerini taşımış. Le Minh Khue, Ho Chi Minh İzi'nde bombaları zararsız hale getirme üzerinde çalışan genç bir kadın, Ernest Hemingway'i taşımış. Profesör Lien bana şu soruyu sordu: "Peki Amerikan askerleri size Vietnam edebiyatı hakkında neler öğretti?" Öyle bir kahkaha attım ki içtiğim bira neredeyse burnumdan fışkırdı.[45]

ABD liderleri ve konuşlandırdıkları askerler işgal ettikleri ülke hakkında habersiz olmaya devam ederken Amerikan halkı ödedikleri vergilerin para sağladığı savaşın çirkin yüzünü keşfediyordu. 15 Kasım seferberliği yaklaşırken bağımsız gazeteci Seymour Hersh'ün yayımladığı haber Amerikan kuvvetlerinin bir buçuk yıl önce düşman sempatizanlığı yüzünden "Pinkville" adı verdikleri My Lai köyünde beş yüz sivili acımasızca katlettiğini anlatıyordu. Kadınların çoğu tecavüze uğramıştı. Katliam o kadar uzun sürmüştü ki askerler yemek ve sigara molaları için öldürmeye ve tecavüze ara vermişti. Oysa Amerikan kuvvetlerine bir tek el bile ateş edilmediği açıktı.

ABD askerleri o gün Son My köyünde de benzer bir yokla ve yok et görevi yerine getirdi. Burada da köydeki kadınların, çocukların ve yaşlı erkeklerin başına gelenler, birkaç istisna dışında, farksızdı. Cinayetlerin çoğu Teğmen William Calley

komutasındaki 1. Tim üyeleri tarafından işlendi. Hugh Thompson'ın azgın askerlerin arasına helikopteriyle inip öldürülmek üzere olan Vietnamlıları kaçırmasıyla katliam nihayet son buldu. Thompson ekip arkadaşları Larry Colburn ve Glenn Andreotta'ya, sığınaktan kurtardığı Vietnamlılara zarar vermeye kalkışacak olurlarsa ABD askerlerine ateş açmalarını emretti. Colburn orada gördüklerini şöyle anlatıyordu: "Yaşlılar, hamile kadınlar, çocuklar ve bebekler vardı... Askerler bir köye girip kadınlara tecavüz ediyor, bebekleri öldürüyor, herkesi öldürüyor... Ve bu sadece sivilleri öldürmek değildi. İnsanların uzuvlarını kesiyorlardı. Geriye bir tek onları pişirip yemedikleri kalıyordu. Nasıl bu kadar kontrolden çıkarsınız?"[46]

Bu korkunç olay bir yıldan fazla örtbas edilmişti. Vietnam gazisi Ron Ridenhour'un ısrarı olmasa gerçek hiçbir zaman ortaya çıkmayabilirdi. Katliam hakkında duydukları Ridenhour'u rahatsız etmiş ve Amerika Birleşik Devletleri'ne geri döndükten sonra iki bin kelimelik bir mektup yazarak otuz Kongre üyesine, yürütme organlarına ve ordu yetkililerine göndermişti.

Ridenhour mektubunu göndermeden önce ordu, generaller dahil, en az elli subay katliamdan haberdar olup sakladığı halde, olayı gizli tutmayı başarmıştı. Popüler medya olayın üzerinde durmadı ama Hersh, büyük yayımlar haberlerini reddedince, alternatif Tevzi Haber Servisi kanalıyla nihayet olayı duyurdu.

Amerikalılar bu haber karşısında şok oldu. Savaşın giderek çok tuhaf ve yadsınamaz derecede insanlık dışı bir hal alması onları fazlasıyla öfkelendirdi. My Lai'deki katliama katılmış askerlerden birinin annesi, Indianalı çiftlik işçisi, bir gazeteciye şöyle diyordu: "Ben onlara iyi bir çocuk verdim, onlar bana bir katil olarak geri gönderdiler."[47]

Nixon, katliam haberinden kaynaklanan olumsuz şöhretten şikâyet ederek yardımcı asistanı Alexander Butterfield'e sürekli şunu söylüyordu: "Bu işin arkasında New Yorklu o aşağılık kokuşmuş Yahudiler var."[48]

My Lai'de yapılanlar fazlasıyla korkunçtu ama sivillerin topluca öldürülmesi artık sıradanlaşmıştı. Bir hava müfrezesinde görev yapmış olan Dördüncü Sınıf Uzman Tom Glen, Vietnam'daki tüm ABD güçlerinin komutanı General Creighton'a yazdığı bir mektupta rutin vahşeti anlatıyordu:

> Amerikalı askerlerin Vietnam halkına karşı olağan tutumu ve davranışı çoğu zaman, ülkemizin başarmaya çalıştığı her şeyin tam tersi...[ve] insanlıklarını azal-ttı [tıyor]...
>
> [Amerikalılar] sadece zevk için Vietnamlıların evlerini rasgele ateşe veriyor ve hiçbir tahrik ya da gerekçe yokken insanları vuruyor... Ölçüsüz nefret gizleyen bir heyecanla coşan ve "Seni Viet Cong"tan oluşan söz dağarcığıyla zırhlanan

ABD'nin My Lai'de yaptığı katliam sonrasında Vietnamlıların ölü bedenleri. Kasım 1969'da Amerikalılar, ABD güçlerinin önceki yıl Kasım ayında çoğunlukla kadınların, çocukların ve yaşlı erkeklerin olduğu bir köyde beş yüz sivili katlettiğini gazeteci Seymour Hersh'ten öğrendi.

askerler çoğunlukla can yakıcı hırpalamalar ve bıçak ucunda işkencelerle "sorguya çekiyor."

Glen'in mektubu Chu Lai'deki Binbaşı Colin Powell'a iletildi Powell, Glen'in şikâyetlerini önemsemedi. "Amerikan [Tümen] askerleri ve Vietnam halkı arasındaki ilişkilerin mükemmel olması çizilen bu tabloyu doğrudan yalanlıyor," dedi.[49]

Savaş karşıtı hareket büyümeye devam etti. Kasım 1969'da savaşa hayır yürüyüşü için yedi yüz elli bin protestocu Washington'a akın etti. 150.000 kişi San Francisco'da gösteri yaptı. Protestoların boyutuna rağmen, savaşın insanlık dışı etkileri savaşın dışına taşarak insanların kalplerini topluca sertleştirdi. Zira yapılan araştırmada kamuoyunun %65'i My Lai katliamı haberinden rahatsız olmamıştı. Bu dönemde artan insanlık dışı hareketler Amerika'nın II. Dünya Savaşı'nda Japonlara karşı tutumunu andırıyordu.

My Lai haberi sürekli bir korku hikâyeleri seline kapı açtı. Halk, hareket eden her şeye ateş edileceği "serbest atış bölgelerini" öğrendi. CIA'in "Phoenix Programı" kapsamında on binlerce kişiyi öldürdüğünden ve siyasi tutsakların hapsedilip gaddarca davranıldığı "kaplan kafeslerinden" haberdar oldu. Beş milyondan fazla Vietnamlının köylerinden zorla çıkartılıp dikenli tellerle çevrili mülteci kamplarına taşındığını öğrendi. Yaygın ve ahlaksız işkenceleri ve en azından bazı duyarlı

Amerikalıları çileden çıkaran diğer birçok suçu öğrendi. Bunun sonucunda da savaş suçu davaları açıldı.

Patlayan savaş karşıtı duygular Nixon'ı Ördek Kancası'nı iptal etmek zorunda bırakmış olabilirdi ama o, Amerika Birleşik Devletleri'nin "zavallı, çaresiz bir dev gibi"[50] hareket etmeyeceği konusunda ısrar ediyordu ve30 Nisan 1970'te Amerikan ve Güney Vietnam kuvvetlerinin karadan Kamboçya'ya girerek sınır boyundaki üsleri yok ettiğini açıkladı.

Nixon artık çok fazla alkol tüketip *Patton* filmini defalarca izleyerek kendini sertleştiriyordu. Ertesi sabah bir brifing için Pentagon'a gittiğinde oldukça tedirgin görünüyordu. Önce protestocu öğrenciler için "Kampüsleri havaya uçuran... Kitapları yakan... Serseriler" dedi.[51] Sonra Genelkurmay'ın verdiği brifingi kısa keserek defalaca kez "tüm o sığınakları yok edeceğim" dedi. "İnsanları cesur kararlarla heyecanlandırmak zorundasınız. Cesur kararlar tarih yazar. Teddy Roosevelt'in San Juan Hill'i heyecanlandırdığı gibi. Küçük ama sarsıcı bir olaydı ve insanlar bunu dikkate aldı." Küfür dolu sert eleştirisinin sonunda da, "Gidip onların canına okuyun!" diye emrederek Genelkurmay'ı, Laird'i ve Kissinger'ı hayrete düşürdü.[52]

Kampüslerde olaylar patlak verdi. Öğrenciler ve fakülte çalışanları isyan etti. Mississippi'deki Jackson State ve Ohio'daki Kent State'te altı öğrenci Ulusal Muhafızlar tarafından vurularak öldürüldü. Yirmi bir kişi yaralandı. Dört yüzden fazla kampüs işgal edildi ya da ablukaya alındı.

Yedi yüzden fazla üniversite şu veya bu şekilde protesto olaylarına sahne oldu. Washington Post, "Görünüşe bakılırsa duygu selinin önüne geçilemedi. Ülke, üniversiteli gençlerinin neredeyse halka ulaşan müthiş ayaklanmasına tanık oluyordu," dedi.[53] Binlerce protestocu Washington'a üşüştü. Kissinger başkenti "yönetim temelinden paramparça olurken kuşatma altında kalan bir şehir" olarak tanımladı.[54] İçişleri Bakanı Warren Hickel Nixon'a protestocuları önemsemesini söyledi. Mektubu basına sızınca Nixon onu kovdu.

İki yüzden fazla Dışişleri Servisi memuru bir dilekçe imzalayarak Kammmboçya işgalini protesto etti. Nixon bir müsteşara emir verdi: "Hepsini Kovun!" MGK danışmanı Morton Halperin'in yanı sıra Kissinger'ın üst düzey dört yardımcısı da protesto ederek görevini bıraktı. Morris, Kissinger'ın engelleme etkisi olduğuna inanarak belgeleri basına vermediği için pişmandı. Daniel Ellsberg'e şöyle dedi: "Kasaları halka açıp kanlı cinayeti duyurmalıydık. Çünkü olan tam olarak bu."[55] Daha sonra Kissinger'ın acımasızlıkta sınır tanımadığı sonucuna vardı.

Kissinger'ın Harvard'taki arkadaşlarından oluşan bir heyet ona artık danışmanlar olarak hizmet etmeyeceklerini söyledi. Thomas Schelling şöyle diyordu:

Nixon, 30 Nisan 1970'te Kamboçya istilasını duyurduğu basın toplantısında. Başkanın bu kararı ülke genelindeki üniversitelerde öfkeyle karşılandı ve korkunç protestolara neden oldu.

"Anladığımız kadarıyla iki olasılık var. Bir, ya Başkan Kamboçya'ya girmekle başka bir ülkeyi istila ettiğinin farkında değildi; ya da iki, bunu çok iyi biliyordu. Bizim bilmediğimiz hangisinin daha korkutucu olduğu."[56]

Nixon'ın tavrı giderek tutarsızlaştı. Yardımcısıyla birlikte sabahın saat beşinde Lincoln Anıtı'nı ziyaret ederek öğrenci protestocularla garip bir konuşma yaptı. Kissinger, Nixon'ın sinirsel yıkım yaşıyor olabileceğinden endişe ediyordu. Çoğalan baskı altında Nixon, Haziran ayı sonuna kadar tüm savaş birliklerinin Kamboçya'dan ayrılacağını duyurdu. Genelkurmay Başkanı Moorer'ın itiraf ettiği gibi: "Velveleci radikal grupların tepkisi hep göz önünde bulunduruldu. Ve bu politika planlamacılarını kısıtlamada ve engellemede işe yaradı."[57] Ama bombalama kampanyası yoğunlaştırıldı, Kamboçya'nın büyük bölümü harap edildi.

Beyaz Saray, muhalefeti engellemek için kanunları çiğneme yetkisiyle ilgili çarpıcı iddialarda bulundu. Senato önünde ifade veren Beyaz Saray'ın iç güvenliğinden sorumlu Tom Huston, "O sırada Dördüncü Değişikliğin iç ve ulusal güvenliğe ilişkin konularda başkan için geçerli olmadığını düşünüyordum," dedi.[58] Daha sonra David Frost Nixon'ı kanunsuzlukla suçladığında şu cevabı verdi: "Başkan yaptığı zaman, bu yasadışı olmadığı anlamına gelir."[59] Bu savunma yıllar sonra George W. Bush Beyaz Sarayı'nın yasadışı önlemlerini haklı çıkarmak için yapacağı savunmaya çok benziyordu.

Nixon, Şili'deki popüler hükümeti devirmede de temize çıktı. Şili 1932'den beri bir demokrasi modeli olarak sağ kalmayı başarmıştı. Ama Nixon ve Kissinger'dan sağ kurtulamayacaktı. Dünyanın önde gelen bakır üreticisi olması Şili'nin önemini artırıyordu. Bakır üretimi Amerikan sermayeli iki şirketin elindeydi: Kennecott ve Anaconda. 1958'den beri Şili'nin içişlerine karışmakta olan CIA 1964'teki başkanlık seçimlerinde ılımlı Eduardo Frei'nin Sosyalist Salvador Allende'yi mağlup etmesine yardım etti. Sonraki birkaç yıl içinde Amerika Birleşik Devletleri anti-komünist grupları desteklemek için milyonlarca dolar daha harcadı. 163 milyon dolar askeri yardım sağlayarak Şili'yi, Amerika Birleşik Devletleri'nin 1964 yılında reform hükümetini devirmesine katkıda bulunduğu Latin Amerika ülkeleri arasında Brezilya'dan sonra ikinci sıraya koydu. Bu arada Amerika Birleşik Devletleri Panama Kanal Bölgesi'ndeki Amerika Birleşik Devletleri Ordusu Okulu'nda ve ABD askeri üslerinde dört bin kadar Şilili ordu mensubuna kontrgerilla yöntemleri eğitimi verdi.[60]

Kennedy ve bir ölçüde Johnson bölgede demokratik ilkelerle çalışmayı denemişlerdi, oysa Nixon ve Kissinger gücün tüm çıplaklığıyla kullanmayı tercih ettiler. Nixon, MGK'yı haberdar etti: "Latin Amerika'da askeriyenin derecesini düşürecek bir politikayı asla kabul etmeyeceğim. Askerler bizim nüfuzumuza tabi olan güç merkezleridir. Diğerleri, aydınlar, bizim nüfuzumuza tabi değildir."[61]

Allende, serveti yeniden bölüştürmeyi ve Şili ekonomisini kontrol eden ITT gibi ABD şirketlerini kamulaştırmayı vaat ederek 1970'te tekrar aday oldu. Chase Manhattan Bank'tan David Rockefeller ile eski CIA direktörü ve ITT yönetim kurulu üyesi John McCone tarafından kışkırtılan Kissinger ABD Büyükelçisi Edward Korry ve CIA istasyon şefi Henry Hecksher'a Allende'yi durdurmaları için talimat verdi. Hecksher, bakır madenlerinin, Pepsi-Cola şişeleme tesisinin ve Şili'nin en büyük gazetesi *El Mercuiro*'nun sahibi olan Şili kudred simsarı Agustin Edwards'ın desteğini sağladı. CIA, Şili halkını Allende'nin demokrasiyi yok edeceğine inandırmak için yoğun bir propaganda kampanyası yürüttü. Korry daha sonra CIA'in beceriksizliğine hayıflandı: "Dünyanın başka hiçbir yerinde bir kampanyada böyle korkunç bir propaganda görmemiştim. 'Terör kampanyasının' oluşturulmasına yardım etmiş olan CIA'deki ahmakların Şili'yi ve Şili halkını anlamadıkları için hemen görevden alınmaları gerektiğini söyledim."[62] Amerika'nın çabalarına rağmen Allende, çok az oy farkıyla iki rakibini yendi. Kissinger Nixon'a "Rogers nasıl bir plan [Allende'yle ilgili olarak] hazırlayabileceğimize bakmak istiyor," dediğinde Nixon patladı: "Bunu yapmalarına izin verme.[63]

Nixon 15 Eylül'de Başsavcı John Mitchell ve Kissinger'la yaptığı bir toplantıda Helms'e "Allende'nin iktidara gelmesini engelle yoksa seni görevden alırım," dedi. "en iyi" adamlarını kullanmasını söyleyerek, "göze alınması gereken riskle ilgilenmiyorum," diye güvence verdi. Emretti: "Ekonomiye çığlık attırın!" Helms'e darbe planını Rogers'ı, Laird'i ve CIA'in tüm gizli faaliyetlerine yetki veren ve denetleyen Kissinger başkanlığındaki denetleme kurulunun beş üyesi "40 Komite'ye" bilgi vermeden yürütmesini söyledi. McCone Kissinger'ı ITT CEO'su Harold Geneen'in girişimi desteklemek için 1 milyon dolar teklif ettiğinden haberdar etti.[64]

Nixon CIA'e iki yönlü bir operasyon sürdürmesi talimatı verdi. İlkinin iki ayağı vardı: Şili halkını Allende başkanlığının sonuçları hakkında korkutmak için propaganda yapmak ve Allende'nin Şili Kongresi tarafından onaylanmasını engellemek için seçilmiş yetkililere rüşvet vermek. İkincisiyse bir askeri darbe gerektiriyordu. Inter-Amerikan Sorumlusu Devlet Bakanı Yardımcısı Charles Meyer, Hecksher ve Kissinger'ın Latin Amerika başdanışmanı Viron Vaky darbe seçeneğine karşıydı. Vaky, Kissinger'ı ikna etmeye çalışarak şöyle yazdı: "Getirdiğimiz çözüm kendi ilkelerimizin ve politika prensiplerimizin açık ihlalidir... Bu ilkelerin bir anlamı varsa, normalde onlardan sadece bize, varlığımızı sürdürmeye yönelik en ciddi tehditle karşı karşıya kaldığımızda ayrılırız. Allende ABD için ölümcül bir tehdit mi? Öyle olduğunu iddia etmek zor."[65]

Açıkçası, Allende Amerikan halkı için hiçbir "ölümcül tehdit" oluşturmuyordu. Kissinger'ın görevlendirdiği bir Ulusal Güvenlik Çalışma Memorandumu "ABD'nin Şili içinde hiçbir hayati ulusal çıkarı" olmadığı ve Allende hükümetinin güç dengesini önemli ölçüde değiştirmeyeceği sonucuna vardı.[66] Kissinger'ın kendisi de daha önce Şili'yi "Antartika'nın kalbine doğrultulmuş bir hançer" olarak küçümsemişti.[67] Ama şimdi Şili'de başarılı bir demokratik sosyalist hükümetin başka bir yerde de benzer ayaklanmalara sebep olabileceğinden endişe ediyordu. "Şili'de olanlar Latin Amerika'nın geri kalanı ve gelişmekte olan dünyada olanları etkileyecektir... Ve SSCB ile ilişkiler de dahil olmak üzere daha geniş bir dünya çerçevesinde etkisi olacaktır," diyordu.[68]

Kissinger'a göre Şili'nin demokratik gelenekleri ve Şili halkının isteğini özgürce ifade etmesi, eğer sorunsa, çok küçük bir sorundu. "40 Komite'nin" bir toplantısına başkanlık ederken şöyle demişti: "Bir ülkenin kendi halkının sorumsuzluğu yüzünden Komünist olmasına destek olup izlemeye gerek duymamızı anlamıyorum."[69]

Helms, Şili görev gücünün başına Brezilya istasyon şefi David Atlee Phillips'i seçti. Guatemala'da demokratik bir hükümetin devrilmesine yardım etmiş ve Dominik Cumhuriyeti'nde demokratik bir ayaklanmayı bastırmış olan Phillips bu iş

için en uygun kişiydi. Kadrosunda yirmi üç yabancı muhabir olmasına rağmen, izlenecek ilk yolun başarılı olacağından şüpheliydi. Şili'nin seçilmiş yetkilileri rüşvet kabul etmeyecek kadar dürüsttü. Ayrıca, ikinci yolun istenen sonucu verebileceğinden de pek emin değildi. Anayasanın güçlü bir destekçisi olan General Renè Scheider emrindeki Şili ordusu siyasete karışmıyordu.

CIA propagandasının Şili'den çok ABD'de etkisi oldu. *Time* dergisi 19 Ekim sayısının parlak kırmızı kapağına Allende'nin resmini koyarak "Güney ve Kuzey Amerika'da Marksist Tehdidi: Şili'nin Salvador Allende'si" başlığı attı. *Time*, CIA masalını ilan ediyor, "Geçen hafta neredeyse kesin göründüğü gibi Allende kazanan kabul edilirse Şili'de uzun, çok uzun bir süre serbest seçim olmayabilir," diye uyarıyordu. Daha da kötüsü, ardından bir komünistin kontrolü ele almasının kaçınılmaz olacağı kanısındaydı.[70]

Bununla birlikte, derginin bir sonraki sayısında akıllı bir okur, St Paul, Minnesota'dan Michael Dodge *Time*'ın yanlı ve önyargılı kapağına itiraz etti:

> Bayım: Olağanüstü soğuk savaş başlığınız GÜNEY VE KUZEY AMERİKA'DA MARKSİST TEHDİDİ başlığınız ilgimi çekti ve tehdit edilenin kim olduğunu öğrenmek için okumaya devam ettim. Anlaşılan o ki bunlar birkaç ABD bakır firması, telefon şirketi ve çeşitli siyasi gruplar. Nedense hiç paniğe kapılmadım. Şu var ki, başkanınızın ısrarla Marksizmin herhangi bir biçiminin dünyanın herhangi bir yerinde herhangi bir şekilde başarılı olmasının *kendi başına* bir tehdit olduğunu düşünmesinden rahatsızım. Biz Vietnam'da bu türden bir düşüncenin bedelini ödedik. Ve bu düşünce gün gibi ortada olanı görmezden geliyor: Büyük halk kitlelerinin ihtiyaçlarını karşılamada genellikle Markisist olmayan politikacılar başarısız olmuştur. İnsanlığımızın soğuk savaş reflekslerimizi aşmasına izin verelim. Umulur ki Latin Amerika halkı da kendi sorunlarına bir çözüm bulur. Yapabileceğimiz en büyük yardım budur.[71]

İlk yöntemin işe yaramadığı anlaşılınca ikinci yönteme yoğunlaşıldı. Edwards gibi müttefiklerin yardımıyla Amerika Birleşik Devletleri Şili'nin politik ve ekonomik istikrarını bozmaya başladı. Hecksher, Langley'e çektiği bir telgrafta, "Şili'de bir kaosa yol açmamızı istemişsiniz," dedi. Büyükelçi Korry, Şili Savunma Bakanı Sergio Ossa'yı uyardı: "Şili'yi ve Şili halkını en büyük yoksunluğa ve yoksulluğa mahkûm etmek için gücümüzün yettiği her şeyi yapacağız." Ama daha sonra Korry bile Kissinger'a telgraf çekerek darbeden "korktuğunu" bildirdi. Kararından dönmeye hiç niyeti olmayan Kissinger Helms'e Santiago'daki CIA istasyon şefine telgraf çekmesini söyledi: "Orduyla temasa geçin ve onlara ABD Hükümeti'nin askeri bir çözüm

istediğini, şimdi ve daha sonrasında onları destekleyeceğimizi... En azından bir nevi darbe ortamı hazırlayacağımızı... Bir askeri hamleye arka çıkacağımızı bildirin."[72]

CIA'in gizli işler müdürü Thomas Hercules Karamessines 13 Ekim'de Kissinger'la yaptığı bir görüşmenin ardından Heckser'a telfraf çekti: "Kesin ve devam eden politika Allende'nin bir darbeyle devrilmesidir." Karamessines Santiago istasyon şefine General Roberto Viaux'u General Camilo Valenzuela'yla ve ordudaki diğer darbe planlayıcılarıyla birleştirmesi için teşvik etmesi talimatı verdi. CIA, darbeye doğru ilk adım olan General Schneider'ı kaçırma planının bir parçası olarak Valenzuela'nın iki sadık yardımcısına silah ve para sağladı. Ama 22 Ekim'de, görünüşte Schneider'ı önce ele geçiren Viaux'un adamları onu öldürdü. Tam bir hafta önce Nixon Korry'ye "o aşağılık Allende'yi şutlayacağım," diyerek kendinden çok emin konuşmuştu.[73]

24 Ekim 1970'te Şili'nin başkanı seçildiğini öğrendikten sonra evinin önünde basının sorularını cevaplayan Salvador Allende. Yeni başkan 3 Kasım'da göreve başladı. İki gün sonra Nixon, devrilmesi için emir verdi.

Allende 153'e 24 oy farkıyla 3 Kasım 1970'te göreve başladı. İki gün sonra Nixon Ulusal Güvenlik Konseyi'ne Allende'yi devirme emri verdi: "Güney Amerika'daki potansiyel liderlerin Şili'deki gibi hareket edebileceklerini düşünmelerine izin verirsek başımız belaya girer. Latin Amerika'da paçayı kurtarabildiklerine dair bir izlenime izin verilmemeli. Bu şekilde hareket etmek daha güvenli."[74]

CIA'in Allende'nin seçilmesini engelleyememesine ve darbe planlarına kayıtsız kalmasına öfkelenen Nixon, duruma el koymaya karar verdi. "Helms'in emrindeki kilit solcu yuvaları" saf dışı bırakmasını ve tüm gizli operasyonları yenilemesini

tavsiye eden Kissinger'ın yardımcısı Alexander Haig'in aklına uyarak Helms'i tam bir tavsiye yapmazsa ajansın bütçesini kesmek ve kendisini kovmakla tehdit etti. Haig bunun hafızalardan silinmeyecek "en tartışmalı iç kapışma" olacağının farkındaydı. Helms altı yardımcısından dördünü kovdu. Nixon ona ajansın sorumluluğunu yardımcısı General Robert Cushman'a devretmesini ve kukla başkan olarak kalmasını emretti. Helms kabul etmedi. Ayrıca CIA'in Watergate'e girme işini üstlenmesini de reddetti. Nixon Helms'i kovdu.[75]

İthalat-İhracat Bankası, Uluslararası Kalkınma Ajansı, Inter-Amerikan Kalkınma Bankası ve McNamara başkanlığındaki Dünya Bankası Şili'ye ekonomik yardımı ve borç para vermeyi kesti. Şili'deki Amerikalı yatırımcılar hükümetin istikrarını bozmada Washington'a yardım etti. CIA işe dört elle sarıldı. Muhalif partilere ve örgütlere parasal kaynak sağladı, propaganda ve yanlış bilgi verme kampanyaları yürüttü, hükümete karşı gösteriler ve şiddet eylemleri başlattı. Şili Ulusal Kongresi Temmuz 1971'de Kennecott, Anaconda ve Cerro Madencilik'i ulusallaştırarak ve ITT'nin kontrolünü üstlenerek karşılık verdi. Şilili yetkililer, Kennecott ve Anaconda'nın yıllar içinde çoğalmış fahiş kârı göz önünde tutulursa hiçbir tazminat hakkı olmadığını düşünüyordu. Anaconda'nın avukatlarından biri, "Eskiden beceren bizdik. Şimdi onlar bizi beceriyor," diye yakındı.[76] Köşe yazarı Jack Anderson'ın şirketin Allende'nin seçilmesini engelleme ve sonrasında da Şili'nin istikrarını bozma çabalarını ortaya dökünce ITT de tazminat alamadı.

4 Aralık 1972'de Allende Amerika Birleşik Devletleri ve çokuluslu şirketler sorununu Birleşmiş Milletler'e taşıdı. Hıncahınç dolu Genel Kurul salonundaki solcu dinleyicilerin çılgınca alkışlayarak "Yaşa Allende!" diye bağırdığı doksan dakikalık etkili iddianamede Şili başkanı halkın özgürce seçmiş olduğu bir hükümetin açılışını engellemeye ve o zamandan beri de devirmeye yönelik" planlı çabayı ayrıntılarıyla anlattı. "Bu eylem dünyayla bağlantımızı kesme, ekonomimizi boğma ve en önemli ihracatımızı, bakır ihracatımızı felce uğratma girişimidir. Bizi uluslararası finansman kaynaklarına erişimden mahrum etme amacındadır," iddiasında bulundu. Çokuluslu şirketlerin zalimce sömürdüğü tüm azgelişmiş ülkelerin durumundan bahsederek şöyle konuştu:

> Bundan böyle ekonomimiz ihracatının yüzde sekseninden fazlasına sahip küçük bir grup büyük yabancı şirketlerin beraberinde getirdiği üstünlük kurmaya göz yumamaz. Bu büyük şirketler daima kendi çıkarlarını, kazanç sağladıkları ülkelerinkinden önde tutmuşlardır... Aynı şirketler yıllardır Şili bakırını sömürerek sadece son kırk iki yıl içinde dört milyar dolardan fazla kâr etti. İlk yatırımlarıysa otuz milyon dolar bile değildi... Bayrağı olmadan gölgelerde çalışan ve etkili pozisyonlarını silah olarak kullanan karşıt güçlerle karşı karşıyayız...

> Potansiyel olarak zengin ülkeleriz ama fakirlik içinde yaşıyoruz. Büyük ihracat yapan ülkeleriz ama şuraya buraya gidip kredi ve yardım için yalvarıyoruz. Bu, kapitalist ekonomik sistemin klasik bir kısır döngüsü.[77]

Allende, Şili'nin "ilk yatırımlarını geri alma kararı" yüzünden uluslararası bankaların kredi erişimini kesmek için gizlice anlaştıklarını iddia etti. "Biz buna kısaca emperyalist küstahlığı diyoruz," dedi. "Sermayesi birkaç Latin Amerika ülkesinin ulusal bütçelerinin toplamından daha büyük" olan ITT'nin çirkin tutumunu ve 1955 ila 1970 yılları arasında yıllık kâr ortalamasının % 52.8 olduğunu iddia ettiği Kennecott Copper şirketini örnek verdi. Büyük, tamamen sorumsuz "ulusötesi" şirketlerin egemen uluslara karşı savaş açmış olmasını kınadı. "Dünyadaki tüm siyasi yapının kuyusu kazılmaktadır," diye uyardı.[78]

Allende, ABD'nin diplomatik, askeri ve istihbarat güçlerinin desteklediği Amerikan şirketleri tarafından on yıllarca istismar edilmiş milyonlarca Latin Amerikalının adına konuşuyordu. Bu, yıllarca yıl önce General Smedley Butler ve Henry Wallace'ın ikna edici bir biçimde yapmış oldukları aynı suçlamaydı.

Chicago Tribune göre Allende'yi ayakta alkışlayanların arasında olan ABD BM Büyükelçisi George H. Bush yarım ağızla şu yanıtı verdi: "Kendimizi emperyalist olarak görmüyoruz." "Yurtdışındaki özel şirketlerin emperyalist olduğu iddiası beni rahatsız ediyor. Bu, bizi büyük ve güçlü kılan şeylerden biriydi." Amerika Birleşik Devletleri'nin Şili'de herhangi bir boykota katılmadığını da iddia etti. Amerika Birleşik Devletleri sadece ulusallaştırılan firmaların adil tazminat aldığını görmek istiyordu.

ITT'nin cevabı da bir o kadar samimiyetsizdi. Bir şirket sözcüsü şöyle konuştu: "ITT hiçbir zaman ve hiçbir şekilde Şili'nin iç işlerine karışmamış, müdahale etmemiştir... ITT, ev sahibi [aynen böyle] ülkenin şirketi ulusallaştırma isteğine her zaman saygı duymuştur."[79]

Allende, Birleşmiş Milletler'e yaptığı bu cesur konuşmayla kendi ölüm fermanını imzalamış oldu. 1973 yılının başlarında CIA Şilili ajanlarından "ordunun tamamını değilse de mümkün olduğu kadar fazlasını ikna edip Allende hükümetini yerini almalarını" istedi.[80] Ordu komutanı General Augusto Pinochet önderliğindeki Şilili askeri liderler 11 Eylül 1973'te ülkedeki yönetimi devirmek için harekete geçti. Askerler yaklaşırken başkanlık sarayındaki Allende halkına radyodan son kez seslendi: "İstifa etmeyeceğim... Yabancı sermaye, emperyalizmle birleşmiş tepki, ordu için kendi geleneğini kırma ortamı oluşturdu... Yaşasın Şili! Yaşasın halkım! Bunlar son sözlerim. Fedakârlığımın beyhude olmayacağından eminim. Hiç değilse, bundan ahlaki bir ders çıkarılacağından ve suç, korkaklık ve ihanete karşı

ibret alınacağından eminim."[81] Allende Fidel Castro tarafından kendine hediye edilen tüfekle canına kıydı. Tüfeğin dipçiğine iliştirilmiş bir altın madalya plaketinde şöyle yazıyordu: "Dostum Salvador Allende'ye. Fidel Castro."[82]

Pinochet iktidarı ele geçirdi. Darbeden sonra Nixon ve Kissinger olası hasarı değerlendirdi. Redskins'in sezon açılışına katılmaya hazırlanan Nixon, telefonda gazetecilerin "komünist yanlısı bir hükümetin alaşağı edilmesini kınamasından" yakındı. "Bu bir şey değil. Bu bir şey değil," diye söylendi. "Kutlayacakları yerde... Yani, Eisenhower döneminde olsaydı kahraman olurduk demek istiyorum," diye karşılık verdi Kissinger. "Hiç de öyle olmadık," dedi Nixon. "Sen de biliyorsun. Gerçi bizim yönetimimiz buna fırsat vermiyor." Kissinger bu ifadeyi değiştirdi: "Bunu biz yapmadık. Yani, onlara yardım ettik. Mümkün olduğunca iyi koşullar oluşturduk." Nixon'ın buna cevabı şu oldu: "Bu doğru... Halk söz konusu olduğunda... Bu konuda Liberallerden gelen saçmalığa inanmayacaklar... Bu Komünist yanlısı bir hükümet ve bu da bunun bir yolu." "Kesinlikle. Ve de Castro yanlısı," diye onayladı Kissinger. "Evet, başlıca sebebi de buydu. Komünist yanlısı olduğunu unutalım. Her şekilde bir Amerikan hükümeti karşıtıydı," diye ekledi Nixon. "Ah, hem de nasıl," diye onayladı Kissinger. Nixon'ı olumsuz eleştirilere ve kınamalara cevap verdiğine ikna etti. Ama bu onu rahatsız etmiyordu. "Evet, cevap veriyorsun, çünkü bu karşı karşıya olduğumuz tipik bir saçmalık," dedi Nixon. "Ve inanılmaz pis bir ikiyüzlülük," diye vurguladı Kissinger.[83]

Pinochet gücü ele geçirdi. Cuntası, Ölüm Kervanı denen terör rejimi boyunca 3.200 kadar karşıtını öldürdü veya ortadan kaybetti. On binlercesine işkence yaptı. Kissinger, Amerika Birleşik Devletleri'nin Pinochet'i hemen tanımasını ve ölüm saçan rejime yardım etmesini sağladı. Haziran 1976'da Şili diktatörünü ziyaret ederek ona güven verdi: "Burada yapmaya çalıştığınız şeye karşı değiliz."[84]

Pinochet'in cinayetleri Şili'yle sınırlı kalmadı. Kissinger'ın ziyaretinden üç ay sonra Pinochet'in suikastçıları Allende'nin Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisi Orlando Letelier'i ve Letelier'in Politika Çalışmaları Enstitüsü'ndeki diplomat arkadaşı Ronni Moffitt'i öldürdü. Beyaz Saray'dan on dört blok ötede meydana gelen araba bombalama olayı, Latin Amerika istihbarat ajansları ağının Şili merkezli bir suikast halkası olan Condor Planı kapsamında gerçekleştirilmişti. Şili, Arjantin, Uruguay, Bolivya, Paraguay, Brezilya'nın sağcı hükümetleri de bu halkanın üyelerindendi. En hafif tabirle Amerika, bu istihbarat şefleri arasındaki iletişimi kolaylaştırıyordu. Operasyonu CIA varlığı olarak görev yapan ve yaptığı hizmetlerden dolayı en azından bir maaş alan Şili istihbarat başkanı Albay Manuel Contreras yönetti. Suikaste uğrayanların çoğu solcu gerilla liderleriydi. Ancak Inter-Amerikan

Sorumlu Devlet Bakan Yardımcısı Harry Shlaudeman Kissinger'ı hedeflerin aslında "devlet politikasına karşı gelen neredeyse herkesi" kapsadığından haberdar etti.[85]

Kissinger, Letelier-Moffitt suikastları da dahil Condor operasyonlarına engel olabilirdi. 30 Ağustos 1976'da Shlaudeman Kissinger'a bir not gönderdi: "Bir dizi uluslararası cinayeti engellemeye çalışıyoruz. Ki bu cinayetlere karışan ülkelerin uluslararası statüsü ve itibarı ciddi zarar görebilir."[86] Kissinger, Şili, Arjantin ve Uruguay devlet başkanlarına "gerek belli Güney Konisi ülkelerinin ulusal sınırları içinde gerekse yurtdışında huzur bozuculara, politikacılara ve önde gelen isimlere yönelik suikast planlarıyla ilgili derin endişemizi" ifade eden diplomatik bir protesto göndermeyi kabul etmişti zaten. Ama böyle bir diplomatik girişimde hiç bulunulmadı, çünkü 16 Eylül'de Kissinger uyarıyı iptal ederek Shlaudeman'e telgraf çekti: "Bu konuda başka bir eylem yapılmaması için talimat verdim."[87]

Suikast mangaları ülkeleri dışında yaşayan 13.000'den fazla insanı buldu ve öldürdü. Daha yüz binlercesi toplama kamplarına atıldı.[88]

Nixon ve Kissinger Vietnam, Laos, Kamboçya ve Şili'deki kötü politikaları yüzünden haklı olarak kınanmış olsalar da, başka yerlerdeki gerginlikleri hafifletmekle övgü de toplamışlardır. Söz konusu meseleye en belirgin örnek Çin ile normalleştirilen ilişkilerdi.

Augusto Pinochet Kissinger'ı selamlıyor, Haziran 1976. Allende, Nixon'ın emriyle CIA destekli bir darbeyle devrildikten sonra Pinochet gücü ele geçirdi ve rejimi boyunca 3.200'den fazla karşıtını öldürdü. Daha on binlercesi de hapse atıldı ve işkence gördü. Kissinger, Amerika Birleşik Devletleri'nin Pinochet'i hemen tanımasını ve ölüm saçan rejime yardım etmesini sağladı.

Nixon, Şubat 1972'de Çin'e yaptığı zafer ziyaretinin ardından Mayıs ayında da Sovyetler Birliği'ni ziyaret etti. ABD'nin Çin ile yeni dostluğundan sakınan Sovyetler onu sıcak karşıladı. Nixon ve Genel Sekreter Leonid Brejnev Moskova'da Stratejik Silahların Sınırlandırılması Antlaşması'nı (SALT) imzaladı. Bu, iki tarafı da iki defansif antibalistik füze sistemiyle sınırlayan ve hücüm kıtalararası balistik füzelerle denizaltından fırlatılan balistik füze sayısına sınırlama getiren ilk stratejik silahlar anlaşmasıydı. Antlaşma birden çok bağımsız hedeflenebilir reentri araçlara, yani ayrı hedeflere yönelik birkaç bomba taşıyabilen füzelere kısıtlama getirmediği için nükleer savaş başlıklarının artışını yavaşlatmadı. Her iki tarafa da diğerini defalarca kez yok etme gücü veren mevcut cephanelikleri tesirsiz hale getirmede de hiçbir etkisi olmadı. Yine de bu yönde atılan ilk adım olarak anlaşma büyük bir sembolik önem taşıyordu. Brejnev ve Nixon, 1975 Helsinki Anlaşması'nda insan haklarına saygı taahütleri karşılığında Doğu Avrupa sınırlarının tanınmasıyla sonuçlanan süreci de başlattılar. Ortak bir "Temel İlkeler" bildirisi yayımadılar. Bu ilkelerin ilkinde "iki ülke de nükleer çağda karşılıklı ilişkilerinin yürütülmesinin temelinde birlikte barış içinde yaşamaktan başka çare olmadığında dair verilen ortak karara uyacaktır," ifadesine yer veriliyordu.[89] Nixon, Sovyetler Birliği ziyareti dönüşünün ardından ortak bir Kongre oturumunda konuştu:

> Her yerde artık kokrkunun, fakirliğin ve savaşın gölgelemediği bir dünya için yeni umutlar yükseliyor... Geçtiğimiz çeyrek yüzyıl boyunca milyonlarca Amerikalı için Kremlin hepimizin yaşattığı amansız bir düşmanlığı temsil etti. Milyonlarca Rus için de Amerikan bayrağı uzun süre bir düşmanın sembolü oldu. Kısa süre önce hiç kimse görünürde uzlaşmaz bu iki sembolün bizim onları birkaç gündür gördüğümüz gibi birlikte görüleceğine inanmazdı... Bugün dünyada yaşayan tüm insanların beşte üçü tüm ömürlerini bir nükleer savaş gölgesi altında geçirdi... Geçtiğimiz Cuma günü Moskova'da o dönemin sonunun başlangıcına tanık olduk.[90]

Bu muazzam değişimin önünü açmış olan Nikita Kruşçev değişimi göremedi; geçen Eylül ayında kalp yetmezliğinden ölmüştü. Görevden ayrıldıktan sonra yaşamını kütükten yapılmış bir külübede sürdüren Kruşçev, Sovyet hükümetini ve zorba muhalefet baskısını eleştiren biri olmuştu. Anılarını ülke dışına kaçırarak Sovyet liderleri çileden çıkardı. Batı'da *Kruşçev Hatırlıyor* (Orijinal adıyla Khrushchev Remembers) adıyla basılan kitabı çok sattı. Kitabında, Kennedy'yle birlikte ulaşmak istedikleri barışçıl dünya için üzüntüsüne değiniyordu. 1971'de öldüğünde Sovyet Merkez Komitesi Moskova mezarlığının bir kenarına gömülmesine karar verdi. Dört yıl boyunca bir anıt yapılmasına izin verilmedi.

17 Haziran 1971'de Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya Okinawa'nın Mayıs 1972'de Japonya'ya geri verilmesini kabul eden bir anlaşma imzaladı. Japonlar, Amerika'nın Okinawa'yı Vietnam'daki operasyonlar için bir üs ve nükleer silahlar için bir depolama alanı olarak kullanmasından korkmuşlardı. Okinawalılar kabul etti. Yeni anlaşmaya göre, Amerika Birleşik Devletleri Okinawa'yı Japonya'ya geri satacak ancak adadaki üslerini koruyacak ve bölgedeki mücadele için kullanacaktı. Japonya adayı "geri almak" için Amerika Birleşik Devletleri'ne dudak uçuklatan bir rakam ödemenin yanında üslerin istinat maliyetleri için büyük yıllık ödemeler yapmayı da kabul etti. Başka yerlerdeyse üs kurma ayrıcalığı için Amerika Birleşik Devletleri ev sahibi ülkelere para ödüyor ya da en azından maliyeti paylaşıyordu. Başbakan Eisaku Sato'nun Amerika'ya gizlice Okinawa'ya tekrar nükleer silah sokma izni vererek anlaşmayı bozması işleri daha da karıştırdı. Okinawa'daki çatışma on yıl geriye döndü. 1960 yılında Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya, ABD'nin devam eden Okinawa işgalini ve Japonya'da başka yerlerde de ABD askeri üsleri tutulmasını onaylayan, Japonların daha çok AMPO kısaltmasıyla bildiği Karşılıklı İşbirliği ve Güvenlik Antlşaması'nı bitirmişti. Muhalefet çok geniş bir alana yayılmış, protestolar o kadar büyümüştü ki Sato'nun ağabeyi Başbakan Nobusuke Kishi hükümeti istifa etmek zorunda kalmıştı. Ayrıca Kishi, Japon Parlamentosu'nda Japon Anayasası'nın nükleer silahların geliştirilmesini yasaklamadığını söylemekle de çam devirmişti. Bu, Japonların çoğu için yasak edilmiş bir fikirdi. ABD Büyükelçisi Douglas MacArthur, "gizli nötralizm anti-militarist görüşler, barışseverlik,

bulanık görüşlülük, nükleer nevroz ve aydınlarla eğitimcilerin Marksist eğilimleriyle besleniyor," diye yakınmıştı. Bir önceki yıl MacArthur, Japon Yargıtay başkanına bir Tokyo Bölge Mahkemesi'nin Japonya'daki ABD kuvvetlerinin "savaş potansiyeli" teşkil ettiği ve dolayısıyla işgal sırasında büyükelçinin amcası General Douglas MacArthur'un yardımıyla oluşturulmuş olan Japon Barış Anayasası'nın antimilitarist Madde 9'unu ihlal ettiğine dair kararını bozması için baskı yapmıştı. Madde 9'da şöyle açıklanıyor: "Japon halkı milletin egemenlik hakkı için savaştan sonsuza kadar vazgeçiyor. Kara, deniz ve hava kuvvetlerinin yanı sıra başka savaş potansiyeli de asla sürdürülmeyecek." O dönemde Japon hükümeti ABD ile bir dizi "gizli anlaşmaların" ilkini de karara bağlamıştı. Yapılan bu anlaşmaya göre hükümet ABD'nin nükleer stratejisini ve askeri hazırlıklarını destekliyordu. En korkunç saldırı "sözsüz anlaşmada" ortaya çıkmıştı. "Nükleer silah taşıyan ABD gemilerinin Japon limanlarına girmek ya da Japon karasularında dolaşmak için önceden bilgi verilmesine gerek yoktu."[91]

Ancak Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya arasındaki gerginlik Nixon döneminde yeniden patlak verdi. Japonya'nın Amerika'nın Çin'e açılmasıyla birlikte yaşadığı şaşkınlık ve korku iki ülke arasında uzun zamandır var olan askeri ve ekonomik farklılıkları daha da kötüleştirdi. ABD liderleri Madde 9'u iptal etmesi için Japonya'ya sürekli baskı yapmış ve bölgesel savunmasında büyük rol oynamıştı. Ayrıca Japon tekstiline karşı ithalat kotaları koymakla tehdit ederek Japonya'yı tekstil ihracatını kesmeye, daha fazla ABD ithalatı izni vermeye ve Amerikalı yatırımcılara pazarlarını açmaya zorlamıştı. Nixon yakın çevresine "Japon ihanetinden" yakınıyor ve "bu konuda Japonya'ya yoğunlaşacağını" dile getiriyordu.[92]

Sato, ABD'nin Japonya'yı yeniden askerileştirme çabasında hevesli, hatta belki çok hevesli bir ortak olmuştu. Sato Kasım 1964'te, Çin'in atom bombası testinden sadece bir ay sonra göreve başlamıştı. Ocak 1965'te Başkan Johnson'la görüşmüş ve ona "Çin-komların [Çin Komünistler] nükleer silahları varsa Japonların da olmalı" demişti. Ardından da şunu eklemişti: "Japon kamuoyu şu anda buna izin vermeyecektir ama ben halkın, özellikle de genç kuşağın "eğitilebileceğine' inanıyorum." Bu görüş iktidardaki Liberal Demokrat Parti'nin Japon liderleri arasında büyük destek görmüştü. Japon Savunma Ajansı direktörü ve gelecekteki başbakan Yasuhiro Nakasone ajansa bir rapor hazırlattı. Rapora göre, "Anayasayı bozmadan verimli, taktik, sadece savunma amacıyla nükleer silahlara sahip olmak hukuki anlamda mümkün" olabilirdi. Yine de ajans, bu noktada bunu yapmayı kabul etmedi ve bu tutum Johnson'ı memnun etti.[93]

Aralık 1967'de Japon Parşamentosu önünde "Nükleer Olmayan Üç İlke'yi" açık seçik belirtirken Japon halkını kandırıp Johnson'ın nükleer karşıtı ifadelerinin samimiyetine inandırmaya çalışan Sato'ydu. Bu ilkelere göre Japonya nükleer silah üretmeyecek, sahip olmayacak ve Japonya'ya sokulmasına izin vermeyecekti. Ama bu Sato'nun sürekli bozduğu ve ABD Büyükelçisi U. Alexis Johnson'a anlatırken "saçmalık" dediği bir sözdü. Japonya 1970'te Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması'nı imzaladığında Birleşik Devletler'den "Tokyo'nun sivil nükleer enerji programında bağımsız yeniden işleme imkânları arayışına engel olmama" sözü almıştı.[94] Japonya'nın teknolojik gücü ve harcanan yakıt stoğu göz önüne alındığında, daima nükleer bombalara sahip olmaktan uzak bir "tornovida kanırtısı" kalacaktı.

Nixon'ın Çin ve Sovyetler Birliği'yle yeniden dost olmasından hoşlanmayanlar da vardı. Kuzey Vietnam yenilgiye terk ediliyor olmalarından endişe ediyordu. Bir New York Times başmakalesinde belirtildiği gibi, "Başkan Mao, Kuzey Vietnam'ın yeniden ağır bombardıman altında kalmasından kısa bir süre sonra Başkan Nixon'ı ağırladı; Genel Sekreter Brejnev, Kuzey Vietnam limanlarına mayın döşenmesinden kısa süre sonra Başkan'ı kabul etti. Hanoi'nin Çin ve Sovyet liderlerin kendi çıkarlarını ilk sıraya koyduğunu anlaması için bir şey söylemeye gerek yok."[95]

Amerikalıların çoğu cesur girişimlerini alkışlasa da, Nixon bu atılımlarıyla Çin'i ziyaret etmekle, Sovyetler Birliği'nin nükleer eşitlik elde etmesine imkân tanıyan silahların kontrolü anlaşmalarını sonuçlandırmakla, Vietnam'daki ABD askerlerinin çoğunu çekmekle, Birleşik Devletler'in altın standardını kaldırmakla, maaş ve fiyatlandırma kontrolleri yürürlüğe koymakla ve Keynesçi iktisatı benimsemekle kendilerine ihanet ettiğini düşünen sağdaki eski müttefiklerinin bir "isyan" hazırlığına başlamasına sebep oldu. Ayrıca İç Güvenliği ve Sağlık İdaresi'ni (OSHA) ve Çevre Koruma Ajansı'nı (EPA) kurmuş olması, tüm aileler için garanti edilmiş yıllık bir gelir için onay vermiş olması, Eşit Haklar Değişikliği'ni ve Tehlike Altındaki Türler Yasası'nı desteklemesi ve Oy Hakkı Yasası'nı pekiştirmesi de keyiflerini kaçırmıştı.

Eski RAND nükleer uzmanı Albert Wohlstetter tarafından teşvik edilen uluslararası gergin havanın yumuşaması ve silahların kontrolü karşıtları, karşılık verdi. Savunma politikası için oyun kuramı ve sistem analizi uygulayan Wohlstetter, projelerini Sovyetler'in yapması olası olan şeylere değil de, ne kadar mantıksız ya da kendi kendine zarar verici olursa olsun, yapabilecekleri şeylere dayandırdı. Stratejik Hava Komutanlığı bombardıman uçaklarının ve kıtalararası balistik füzelerin sürpriz bir Sovyet nükleer saldırısı karşısında savunmasız kalabileceğinden endişe ediyordu ve onları savunmak için bir anti-balistik füze (ABM) sistemi

uygulanmasından yanaydı. McNamara, savunma silahlarının korudukları füzelerin beş katı maliyetli olduğunu ve daha fazla kıtalararası balistik füze göndermekle kolayca mahvedilebileceklerini öğrenince büyük ölçekli bir ABM sistemi kurma planından vazgeçmişti. Ülke genelindeki bilim adamları, pahalı, gereksiz, kullanışsız ve silahlanma yarışını devam ettirmesi muhtemel olduğuna inandıkları ABM sistemine karşı seferber oldu. McNamara, ABD'nin gereğinden fazla caydırıcı silahı olduğunu biliyordu. 1964 yılında Sovyetler Birliği'ni yok etmek için 400 megatonluk nükleer kuvvetin yeterli olacağını açıkladığında ABD'nin stoku verdiği rakamdan 42.5 katıydı ve hızla artıyordu.

Wohlstetter ve emekli subay Paul Nitze İhtiyatlı Savunma Politikası Koruma Komitesi kurdular ve ABM anlaşmasını iptal ettirmek için çalışmalara başladılar. Richard Perle, Edward Luttwak, Peter Wilson ve Paul Wolfowitz'e komitede görev verdiler. Komitenin ateşli bir tarftarı olan Dean Acheson onları "dört silahşörümüz" diye övüyordu.[96] Wilson ve Wolfowitz, Wohlstetter'in siyaset bilimi eğitimi aldığı Chicago Üniversitesi'nde birlikte okumuşlardı. Perle'yse liseden beri yakın arkadaşıydı.

ABM anlaşmasını iptal ettirme çabalarında başarılı olamayınca Perle, Demokrat Senatör Henry "Scoop" Jackson'ın etkili Soruşturmalar Daimi Alt Komitesi'nde çalışmaya başladı. "The Bunker" olarak bilinen bir isimle faaliyet gösteren Jackson'ın dış politika ekibi sonunda lider muhafazakârların birçoğunu elde edecekti. Jackson ve yardımcıları Stratejik Silahların Sınırlandırılması Görüşmeleri antlaşmasının Sovyetlere füzelerin sayısında ve füze atma ağırlığında geçici bir avantaj sağlamasına öfkeliydi. Amerika Birleşik Devletleri'nin hem savaş başlıkları sayısı hem de teknoloji bakımından belirgin bir üstünlüğe sahip olduğu gerçeğini göz ardı ediyorlardı. Üstelik Amerika bombardıman uçaklarında da üçe bir avantajlı durumdaydı. Jackson, ABD müzakerecilerinin Sovyet muadillerine kendilerini "sevdirmeye" çalıştığını iddia etti. Stratejik Silahların Sınırlandırılması Görüşmeleri antlaşmasına gelecekte yapılacak hiçbir anlaşmada ABD'nin hiçbir silah kategorisinde sayıca eşitlik kabul etmemesine ilişkin bir değişiklik ekledi. Jackson, müzakerelere katılan bir düzine kişi de dahil olmak üzere Silahların Kontrolü ve Silahsızlanma Ajansı (ACDA) personelinin dörtte birinini kovulması için Beyaz Saray'a baskı yaptı. ACDA'nın yeni, daha muhafazakâr başkanı Fred Ikle açık kadrolardan birini doldurmak için Wolfowitz'i işe aldı. 1947 yılında Jackson'ın müttefikleri vatandaşların serbestçe göç etme hakkını kısıtlayan komünist devletlere ticari yardım sağlamayı reddeden Jackson-Vanik Değişiklik'ini onayladı. Kissinger öfkelendi. Değişikliğin "ABD-Sovyet ilişkilerini ebediyen bozduğunu" iddia etti. Zaten Jackson, Perle ve beraberindekilerin istediği de buydu.[97]

Haziran 1971'de *New York Times* Pentagon Belgeleri'ni yayımlamaya başladı. Savunma Bakanlığı'nın Vietnam Savaşı'yla ilgili gizli tarihi hükümetin Vietnam hakkında halka yıllardır sistematik bir şekilde yalan söylediğini gösteriyordu. RAND analisti Daniel Ellsberg 1969 yazında bu çalışmaya erişimi olan birkaç kişiden biriydi. Fransız tarihini ve daha sonra ABD işgallerini okudukça ABD politikasının ahlaki savunmasızlığını daha iyi anladı. Eylül 1969'da birkaç önemli sonuç çıkarmıştı: Savaş "neredeyse en başından beri bir Amerikan savaşı" olmuştu. "Vietnamlıların Amerikan politikasına, Amerikan sermayesine, vekillerine, uzmanlarına, ateş gücüne ve nihayet askerkerine ve pilotlarına karşı mücadelesiydi." Siyasi şiddeti 1954'ten beri "savaş" ölçeğinde tutmuş olan şey Amerika'nın parası, silahları ve insan gücünden başka bir şey değildi. En önemlisi de şunu anlamıştı:

> Vietnam Savaşı 1955'ten ya da 1960'tan sonra, ABD destekli Fransız sömürge fethi girişiminde olduğundan fazla bir "iç savaş" değildi. Taraflardan birinin *tamamen* yabancı bir güç – yerel rejimin yapısına kendi çıkarlarını kabul ettiren- tarafından silahlandırıldığı ve maddi destek aldığı bir savaş iç savaş değildir. Çoğu Amerikan akademik yazar ve hatta liberal savaş karşıtının bugün söylediği gibi "gerçekten bir iç savaş" olan şeye "müdahale" ettiğimizi söylemek sadece daha acı bir gerçeği gösteriyordu ve daha önceki resmi bir "Kuzey'den saldırı" efsanesi kadar efsaneydi. BM Şartı ve kendi bariz ideallerimiz açısından bu bir yabancı saldırganlık, Amerikan saldırganlığı savaşıydı.

Ellsberg, eski Pentagon patronu John McNaughton'ın RAND araştırmacılarına "söylediklerin doğruysa biz yanlış tarafta mücadele ediyoruz" dediğini hatırlıyordu. Ellsberg bu şekilde açıklama yapmanın "1954'ten beri gerçeği göremediğini" anladı. "Biz yanlış taraftaydık." Dolayısıyla ona göre bu savaş bir "suç", bir "kötülük," "toplu cinayetti." Nixon'ın bu savaşı bitirmekten bahsederken yalan söylediğini de biliyordu. Aslında Nixon bombalama politikasıyla Kuzey Vietnam'a "zafer" kazanmak için yapabileceklerinin bir sınırı olmadığını gösteriyordu.[98]

Savaşı protesto etmek için hapse girmeyi seçen genç aktivistler örneğinden esinlenerek ve dökülen kanları durdurması için umudu giderek azalan Ellsberg kırk yedi ciltlik McNamara incelemesinin fotokopisini aldı. Daha sonra bu incelemenin kamu kayıtlarına girilmesi için birkaç senatörü ikna etmeye çalıştı. İkna edemeyince de *New York Times*'tan Neil Sheehan'a başvurdu. *Times*, 13 Haziran 1971'de Pazar günü Pentagon Belgeleri'nin ilk bölümünü yayımladı. 15 Haziran'da Adalet Bakanlığı New York Federal Bölge Mahkemesi'nde ihtiyati tedbir davası açtı. Yargıç, *Times*'a

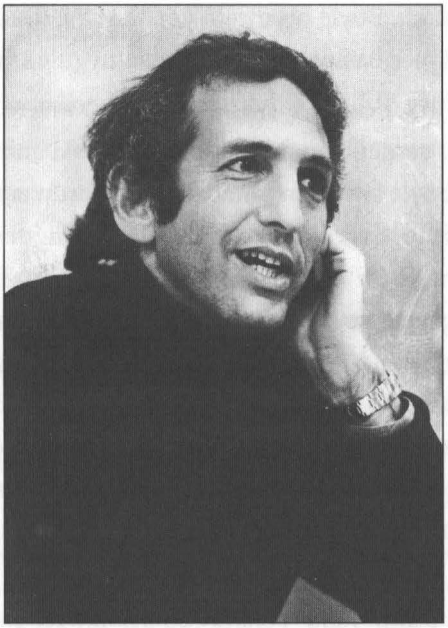
karşı geçici bir yasaklama emri yayımladı. Böyle bir eylem görülmemişti. Amerika Birleşik Devletleri'nde bir tedbir daha önce basını engellemek için uygulanmamıştı.

Ellsberg tedbir kararını bozmak için belgeleri *Washington Post*'a verdi. *Washington Post* belgeleri *Times*'ın kaldığı yerden yayımlamaya devam etti ancak o da aynı engellemeyle karşılaştı. Ellsberg böyle bir şeyin olmasını bekliyordu zaten. Pes etmedi ve kopyaları on yedi farklı gazeteye verdi. *Post*'un engellenmesinden sonra belgeler *Boston Globe*'ta ve daha sonra da *St. Louis Post-Dispatch*'ta çıktı. Belgelerin bölümlerini toplamda on dokuz gazete yayımladı. Bu arada FBI, saklanan Ellsberg'i bulmak için on üç günlük bir insan avı yaptı. Detroit *News Ellsberg*'in, iki dönem Nixon'a oy vermiş bir Cumhuriyetçi olan babasıyla görüştü. Yaşlı Ellsberg oğlunun yaptıklarını gururla savundu: "Daniel her şeyden vazgeçerek kendini bu aptalca katliamı bitirmeye adadı... Eğer bu raporu onlara verdiyse ve hükümet onu bir suç işlemekle suçluyorsa... Aksi takdirde Vietnam'a gönderilmiş olacak birkaç genci korumuş olabilir."[99]

Ellsberg 28 Haziran'da yetkililere teslim oldu. Federal binaya doğru yürürken bir muhabir sordu: "Hapse girmek hakkında ne düşünüyorsunuz?" Ellsberg şu cevabı verdi: "Savaşı sona erdirmeye faydası olacaksa hapse girmez miydiniz?"[100] 29 Haziran'da Alaskalı Demokrat Senatör Mike Gravel belgeleri Kongre salonunda okumak istedi ama başarılı olamadı. Ancak daha sonra aceleyle toplanan bir alt komite gece oturumunda onları okudu. Yayımlanmamış bir sürü gizli belgeyi de gazetecilere dağıttı. Ertesi gün Yargıtay *Times*'ın lehine karar verdi. *Times* ve *Post*'un yayın yasağını kaldırdı. Bununla birlikte Ellsberg cezai suç iddiasıyla suçlandı ve 115 yıl hapse mahkûm edildi.

Nixon, Demokrat yönetimlerin Vietnam hakkındaki yalanlarını meydana çıkaran gizli belgelerin sızdırılmasından memnundu. Kennedy'nin Diem suikastına karıştığını ifşa eden daha fazla belge sızdırılması düşüncesine sıcak bakıyordu. Kissinger buna "altın madeni" dedi ama belgeleri sızdırma işini üstlenmekte tereddüt edince Nixon bu görevi Charles Colson'a verdi.

Nixon ve Kissinger Ellsberg'i ortadan kaldırmaya karar verdiler. Kissinger Nixon'a şöyle dedi: "Daniel Ellsberg bugün Amerika'nın en tehlikeli adamı. Ne pahasına olursa olsun durdurulmalı." Temmuz ayı sonlarında Kissinger Nixon'a Ellsberg hakkında sövüp saydı: "O kahpe çocuğu... Her şeyden önce onu iyi tanıyorum... Elinde daha fazla bilgi olduğundan eminim... Duruşmaya sakladığı başka bilgiler de olduğuna bahse girerim. Onu bu işi yapmaya sevk eden ABD savaş suçları örnekleri."[101]

Vietnam Savaşı'nın ahlaki savunmasızlığını anlayan ve resmi yalanlarla çileden çıkan RAND analisti Daniel Ellsberg kırk yedi ciltlik Pentagon Belgeleri'nin kopyasını alıp New York Times'a ve on sekiz başka gazeteye verdi. Cezai suçla suçlanan Ellsberg 115 yıl hapse mahkûm edildi.

Temmuz ayında Nixon, Beyaz Saray Özel Soruşturm Birimi kurulmasını onayladı. Eski FBI ajanı G.Gordon Liddy ve eski CIA ajanı E. Howard Hunt işlerin yürütülmesine yardımcı olmaları için bu birime getirildi. Liddy ve Hunt çalıştıkları odanın kapısına "Tesisatçılar" tabelası astılar ve sızdırılan belgeler üzerinde harıl harıl çalışmaya başladılar. Eylül ayında, Nixon'ın Vietnam'da nükleer silah kullanma tehditlerini ifşa ettiğini düşündüğü belgeleri ortaya dökmeden önce Ellsberg'i susturmak için kullanacakları bir şeyler bulmak umuduyla psikiyatrının ofisine girdiler. Gizlice girip araştırdıkları ofisten elleri boş dönünce Ellsberg'i susturmak için başka planlar yaparak bir kirli hileler ve suç faaliyetleri dalgasının önünü açtılar. Yapmış oldukları planlar sonunda birçok suçlamaya ve Nixon'ın yüz kızartıcı istifasına yol açacaktı.

Hanoi'nin 1972 baharındaki saldırısı Güney Vietnam ordusunu mahvetti. Seçimden önce yenilgiyi önlemek için her şeyi göze alan Nixon almayı düşündüğü önlemlerde o kadar aşırıya kaçıyordu ki Kissinger bile itiraz etti. "...Santraller... Limanlar... Ve ben hâlâ sığınakları şimdi yok edebileceğimizi düşünüyorum. Bu, insanları boğar mı?" diye sordu Nixon. "Yaklaşık iki yüz bin insanı," dedi Kissinger. Nixon başka bir fikir ileri sürdü: "Hayır, hayır, hayır... Nükleer bomba kullanmayı tercih ederim." Kissinger tereddüt etti. "Bu, bence çok fazla olur." "Nükleer bomba, seni bu kadar mı rahatsız ediyor?" diye sordu Nixon. "Tanrı aşkına Henry, biraz büyük düşün."[102]

Nixon 1968'den beri ilk kez Kuzey Vietnam şehirleriyle birlikte Güney Vietnam mevzilerini de bombalayarak Haiphong'a mayın döşedi. "Soysuzlar bu kez şimdiye kadar hiç bombalanmadıkları gibi bombalanacaklar," diyerek Hanoi için "yerle bir edilene kadar bombalansın" emri verdi.[103] Sivil kayıplar arttı. Nixon hiç pişmanlık duymuyor, Kissinger'a, "Seninle ters düştüğümüz tek nokta... Bombalama konusu. Sen siviller için endişelenmekten kahroluyorsun, benimse umurumda değil. Hiç takmıyorum," diyordu. Kissinger, kendisini kısıtlayan şeyin insani değil, siyasi hesaplara dayandığını söyledi: "Siviller için endişeleniyorum, çünkü dünyanın seni bir cellat gibi görüp sana karşı seferber olmasını istemiyorum."[104]

Ağırdan alınan Paris müzakereleri Ekim ayında aniden canlandı. Kissinger "Barış yakın," açıklaması yaptı.[105] Ama Nixon yeniden başkan seçildikten sonra Hanoi ve Haiphong'u on iki gün süren bir "Noel bombardımanına" tuttu. Bu, savaşın en ağır bombardımanıydı. Dünyadaki protesto sağır ediciydi. Barış görüşmeleri kaldığı yerden devam etti. 23 Ocak'ta Nixon, "savaşı bitirecek ve onurlu bir barış getirecek" bir anlaşma duyurdu.[106] 27 Ocak'ta Paris Barış Anlaşması imzalandı. Amerika Birleşik Devletleri askeri faaliyetlerini durdurdu ve son ABD birliği 29 Mart 1973'te Vietnam'dan ayrıldı. Yaklaşık 150.000 Kuzey Vietnam askeri Güney Vietnam'da kaldı ama ateşkese saygı duyacaklardı. Thieu, hepsinin katılacağı seçimlerin sonuçlarına kadar gücünü korumak istiyordu. Ama aslında böyle seçimleri etkilemek için hiç çaba göstermedi. Nixon, zaten büyük olan askeri desteği daha da artırarak ve komünistlerin yeni bir taaruza teşebbüs etmesi halinde bombardımanı yeniden başlatma sözü vererek Thieu'yu yatıştırdı.

Nisan ayında, Amerikan askerlerinin Vietnam'dan ayrıldığı haftalarda Nixon ve Kissinger hem Kuzey'in hem de Güney'in yeniden, savaşta daha önce hiç görülmemiş yoğun bir şekilde bombalanmaya başlaması için emir verdiler. *Time* dergisi, Nixon'ın John Dean'in Watergate savcılarına yaptığı lanet olası açıklamaları haber alınca bu emri geri çektiğini bildirdi. Nixon, Kongre'yle savaşmaya hazırlandığı bir sırada bombardıman yaparak kamuoyunu tahrik etmemeye karar verdi. Görevde kaldığı sürece de bu kararından dönmeyecekti.

Savaş iki yıl daha devam etti. Kuzey Vietnam ordusu 30 Nisan 1975'te Saygon şehrini ele geçirdi. Savaş nihayet bitti. Amerika Birleşik Devletleri bu savaşta küçücük Vietnam'a tarihte yaşanan daha önceki savaşlarda atılan bombalardan daha çok bomba atmıştı. II. Dünya Savaşı'nda kullanılanın üç katı patlayıcı kullanmıştı. Kırsal yerler patlamamış ağır toplarla örtülmüştü. On dokuz milyon galon herbisit çevreyi zehirledi. Amerika Birleşik Devletleri Güney'de 15.000 mezranın 9.000'ini tahrip etmişti. Kuzey'de altı sanayi kentini yakıp yıkmış, 30 kasabanın 28'ini ve

116 yerleşim alanının 96'sını yerle bir etmişti. Ho 1969'da öldükten sonra Kuzey Vietnam'ın liderliğini devralan Le Duan bir gazeteciye Amerika Birleşik Devletleri'nin on üç farklı olayda nükleer silah kullanma tehdidinde bulunduğunu söyledi. Savaşta ölenlerin sayısı şok ediciydi. 58.000'den fazla Amerikalı ölmüştü. Ama bu rakam ölen ve yaralanan Vietnamlıların yanında sönük kalıyordu. Robert McNamara daha sonra Amerikan Üniversitesi'nde öğrencilere 3.8 milyon Vietnamlının öldüğünü söyleyecekti.[107]

Kamboçya dehşeti Vietnam'da olanları aştı. Aralık 1972'de Nixon Kissinger'a şu talimatı verdi: "Uçan her şeyi oraya gönderin ve onlara cehennemi yaşatın. Mesafe sınırlaması yok, bütçe sınırlaması yok. Anlaşıldı mı?"[108]

Kissinger asistanı General Alexander Haig'e şöyle iletti: "Kamboçya'da büyük bir bombalama kampanyası istiyor. Hiçbir şey duymak istemiyor. Bu bir emir ve emrin yerine getirilmesi gerekiyor. Uçan ya da hareket eden her şeyi vurun. Anladın mı?"[109]

Bombalama, 15 Ağustos 1973'te Kongre savaş için para ayırmayı kesene kadar devam etti. 3 milyon tondan fazla mühimmatla 100.000'den fazla yerleşim yeri vurulmuştu. Saldırılar yüz binlerce sivili öldürdü. Kamboçya ekonomisi altüst oldu. Enflasyon, özellikle de gıda fiyatları tavan yaptı. Üretim durma noktasına geldi. Pirinç üretimi savaş öncesi seviyelerinin ancak altıda biri kadardı. Açlık ve sefalet kol geziyordu. Yine de, herkes sıkıntı çekmiyordu; elit tabaka zenginlik ve ihtişam içinde sefa sürüyordu. Mülteciler Punon Pen'e akın ederek insani bir krize neden oldu. Tüm gelirin yaklaşık %95'i Amerika Birleşik Devletleri'nden geliyordu. 1974 yılının başında ABD'nin insani yardımı 516.5 milyon dolar askeri yardıma kıyasla 2.5 milyon dolardı.

Bombalama öncesinde zayıf bir kuvvet olan Kızıl Kmerler bu vahşeti adam toplayıp kuvvetlenmek için kullandı. Tıpkı daha sonra başkalarının ABD vahşetini Irak ve Afganistan'da güçlenmek için kullanacağı gibi. Kızıl Kmerler subayı Chhit Do'ya göre:

> Bombalama yapıldıktan sonra her seferinde insanları alıp bombaların açtığı çukurları, çukurların ne kadar büyük ve derin olduğunu, toprağın nasıl yarılıp yandığını göstermeye götürürlerdi... Büyük bombalar ve fişekler gelince sıradan insanlar bazen kelimenin tam anlamıyla altını pisletiyordu. Akılları durur üç dört gün etrafta hiç konuşmadan dolanırlardı. Dehşete kapılmış ve yarı delirmiş insanlar kendilerine söylenenlere inanmaya hazırdı. Kızıl Kmerler'le işbirliği yapmalarının, Kızıl Kmerler'e katılmalarının, çocuklarını onlarla birlikte göndermelerinin nedeni bombalamadan duydukları hoşnutsuzluktu... Bazen bombalar

düşüyor ve küçük çocukları öldürüyordu ve babaları Kızık Kmerler için her şeyi yapmaya hazır hale gelirdi.[110]

Kızıl Kmerler gücüne güç kattı. Genç kadrosunun fanatizmiyle ilgili korkunç söylentiler yayılıyordu. 1975'te iktidarı ele geçirdi. Hiç vakit kaybetmeden kendi halkına karşı yeni bir terör başlatarak bir soykırıma yol açtı. Savaşın ABD aşamasında öldürülen yarım milyon insanın üstüne 1.5 milyondan daha fazla insan yok oldu. Kamboçya'nın başlıca müttefiki Çin'le yeni ittifakı göz önünde tutulursa, Amerika Birleşik Devletleri acımasız Pol Pot rejimiyle dostluk ilişkilerini sürdürdü. 1975 yılı sonlarında Kissinger Tayland dışişleri bakanına şöyle dedi: "Kamboçyalılara onlarla dost olacağımızı söylemelisiniz. Onlar katil haydutlar ama bunun yolumuzu engellemesine izin vermeyeceğiz."[111]

Neyse ki Hanoi görmemezlikten gelmedi. 1978'de Kamboçyalıları Vietnam liderlerinin "bu yüzyılın ikinci yarısının en iğrenç katilleri" dediği bir hükümete karşı ayaklanmaları için harekete geçirmeye çalıştı. Vietnam o yıl istila ederek nihayet Pol Pot'un kötü rejimini devirdi. Vietnamlılar şöyle dedi: "Kamboçya'da, eski barış adasında... Bugün hiç kimse gülmüyor. Toprak kan ve gözyaşlarıyla sulanıyor... Kamboçya yeryüzünün cehennemi."[112] Kızıl Khmer'in kısa yönetimi sırasında belki de Kamboçya nüfusunun dörtte biri yok oldu.

Amerika Birleşik Devletleri Laos'ta da benzer bir yıkım yapmadıysa bunu yapmayı denemediğinden değildi. Amerika 1964'ten beri Laos'u "gizlice" bombalıyordu. Bunu bilmeyen Laouslular değil, Amerikan halkıydı. 1967 yılından itibaren bombalama hız kazandı. Siviller daha çok zarar gördü. Nixon başkanlık koltuğuna oturunca kısıtlamalar kaldırıldı. Belçika BM danışmanı Georges Chapelier mağdurlarla yaptığı görüşmelere dayanarak durumu özetliyordu:

> 1967'den önce bombalama çok şiddetli değildi ve nüfusun yoğun olduğu merkezlerden uzak yapılıyordu. 1968 yılında bombalamanın yoğunluğundan köylerde yaşamak imkânsız hale geldi. Köyler kent dışına, daha sonra da 1969'da jet uçakların her gün gelip tüm sabit yapıları yok ederek bombalama doruğa ulaşınca ormanın derinliklerine taşındı. Yıkılmadık hiçbir şey kalmıyordu. Köylüler siperlerde ve çukurlarda ya da mağaralarda yaşıyordu. Sadece geceleri çiftçilik yapıyorlardı. İstisnasız muhatapların hepsi köylerini tamamen kaybetmişti. Son aşamadaysa bombalamalar sistematik bir şekilde sivil toplumun maddi temelini yok etmeye yönelik yapıldı. Hasat yanıp kül oldu, pirinçten geriye neredeyse hiçbir şey kalmadı.[113]

1965 ve 1973 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri 113.716 yaşam alanına yaptığı 230.516 bombardıman uçuşuyla 2.756.941 ton patlayıcı attı.

Pathet Lao, denetimli Kavanozlar Ovası bölgesi ABD saldırısının en büyük şiddetini gören alanlardan biriydi. Gençlerin çoğu Pathet Lao'ya katıldı. ABD müttefiki Mao askerleri kalan köylüleri tahliye etti. Eylül 1969 itibariyle bölge büyük ölçüde terk edildi. Binden fazla mülteciyle röportaj yapan Fred Branfman şöyle yazdı: "Yedi yüz yıllık bir geçmişten sonra Kavanozlar Ovası kayboldu." Laousluların çoğu benzer bir kaderi yaşadı.[114]

Nixon 1972'deki seçim zaferinin tadını doyasıya çıkaramadı. Watergate skandalıyla yönetimi tehlikeye girdi. Kongre soruşturmaları yapılan yolsuzlukların ve iktidarın kötüye kullanılmasının boyutlarını ortaya çıkardı. Alexander Butterfield'ın Beyaz Saray telefon kayıtlarını açığa çıkarması bardağı taşıran son damla oldu. O kayıtlar olmasa Nixon suçlamalardan yırtabilirdi. Butterfield o zamanlarda kendisine telefon kayıtlarının sorulmayacağını düşündüğünü söyledi ve sorulduğunda yalan yere yemin etmek istemedi. Daha sonra yakın çevresine komite üyelerinin kendisinen böyle bir şey istemesini beklediğini itiraf etti. Nixon, Ehrlichman ve Haldemans'ın Watergate'in suçunu kime yükleyeceklerini görüştükleri bir toplantıda dinleyici olarak bulunduğu sırada aşağılık, acımasız insanlar olduklarına ve onları korumamaya karar verdiğini söyledi.[115] Kamu çok geçmeden John Mitchell'in "Beyaz Saray dehşeti" olarak andığı olayı öğrendi.[116]

Ekim ayında Başkan Yardımcısı Spiro Agnew Maryland valisiyken aldığı rüşvet ve komisyonlar yüzünden görevinden istifa etmeye zorlanmıştı. Nixon, Agnew'nun yerine sempatik ama vasat Kongre Azınlık Lideri Gerald Ford'u atadı. Biz gözlemci şöyle demiş: "Görevi yapan kişiden hemen hemen hiçbir şey istemeyen bir iş için Ford'tan daha nitelikli çok az adam var."[117]

Temsilciler Meclisi Yargı Komitesi adaleti engelleme, başkanlık yetkilerini kötüye kullanma ve komitenin bilgi edinme taleplerini reddetme için üç görevden alma maddesi çıkardı. Her yerden istifa baskısı yapılıyordu. Birçok gözlemci Nixon'ın tehlikeli derecede paranoyak olmaya başladığını düşünüyordu. Nixon'ın yapabileceklerinden sakınan Savunma Bakanı James Schlesinger Genelkurmay Başkanı'yla görüşerek ona hiçbir askeri birimin kendisinin onayını almadan Beyaz Saray'dan gelecek hiçbir emri yerine getirmemesi için talimat verdi. Ağustos ayı başında Kongre'de Nixon'ı destekleyen hiç kimse kalmamıştı. Zamanı ve seçenekleri tükenen Nixon, 9 Ağustos 1974'te başkanlık görevinden istifa etti.

Gerald Ford açıkladı: "Uzun süredir devam eden ulusal kâbusumuz bitti." Daha sonra da tartışmalara yol açarak "deli" Nixon'ı affetti. Ancak hükümet yetkililerinden ve Nixon'ın yeniden seçilen komitesinin üyelerinden kırk kişi ağır suçlardan yargılandı. Dean, Mitchell, Haldeman, Ehrlichman, siyasi yardımcıları Charles

Colson, Egil Krogh ve Jeb Stuart Magruder ve başkanın avukatı Herbert Kalmbach hapis cezası alanlar arasındaydı. Nixon'ı taklit eden David Frye, "Watergate olayına bir de iyi tarafından bakın. Benim yönetimim suçu sokaklardan alıp Beyaz Saray'a taşıdı. Burada ben gözkulak olabilirim," diye espri yaptı.[118]

"Psikopat" Kissinger hiç zarar görmedi. Ekim 1973'te Kuzey Vietnamlı Le Duc Tho'yla birlikte Nobel Barış Ödülü'nü kazandılar. Amerika'nın en zeki siyasi hicivcisi Tom Lehrer Kissinger'ın Nobel Barış Ödülü kazanmasının siyasi hiciv devrini kapattığını söyledi ve bir daha da bu işi yapmak istemedi. Barışın henüz sağlanmadığını bilen Le Duc Tho, Kissinger'ın aksine, ödülü geri çevirecek kadar erdemli davrandı.

Tarihçi Carolyn Eisenberg çok yerinde bir tespitte bulunmuş: "Halktan, basından, devlet bürokrasisinden ya da yabancı elit tabakadan direktif almadan üç ülkeye karşı sürekli askeri eyleme girişen Amerikan tarihinin tek başkanı Richard Nixon'dı."[119]

10. Bölüm

ÜLKELER ARASINDA HUZURUN BİTİŞİ:

Gün Ortasında Karanlık

Jimmy Carter muhteşem bir eski başkandı. Kendi iddiasıyla belki de ABD tarihinin en iyisiydi. Köleliğe karşı ateşli bir mücadele vermek için Kongre'ye geri dönen John Quincy Adams onun kadar iyi olsa da Carter'ın eline su dökemez. Carter, 1982'de kurduğu Carter Center kanalıyla demokrasiyi desteklemiş, azgelişmiş ülkelerde sağlık hizmetlerini geliştirmiş, mahkûmların serbest bırakılmasını sağlamış, Haiti'nin demokratik olarak seçilmiş Başkanı Jean-Bertrand Aristide'nin iktidara geri getirilmesine yardımcı olmuş ve Küba televizyonunda konuşarak Amerika Birleşik Devletleri'ne ambargoyu kaldırması çağrısında bulunmuş, Castro'ya sivil özgürlükleri artırması için yalvarmıştır. 1994'te Kim Il Sung'la, Kuzey Kore'nin nükleer cephaneliğinin büyümesini önemli ölçüde yavaşlatan bir nükleer anlaşma müzakeresi yaptı. Dünyadaki seçimleri izleme çalışmasında Venezuela Devlet Başkanı Hugo Chavez'in 2004 seçim zaferinin iptalini onaylamada muhalefetin sahtekârlık iddialarını reddetti. İsrailliler de dahil olmak üzere tüm agonistlerle ilgili son derece tartışmalı eleştiriler yaparak uzun süredir dert ettiği Arap-İsrail çatışmasına bir çözüm getirmeye çalıştı. George W. Bush'un Irak işgalini kınadı, Guantanamo Kampı'nın kapatılması çağrısında bulundu ve Bush-Cheney yönetimini "tarihin ön kötüsü" diye niteledi.[1] Nükleer silahların kaldırılması için çağrıda bulunmuştur ve Hiroşima kentini ziyaret eden tek ABD başkanıdır. Cesur duruşu ve küresel liderliğinden dolayı 2002 yılında Nobel Barış Ödülü'ne layık görüldü.

Bununla birlikte, başkanlık dışında örnek teşkil eden böyle bir model sergileyen Carter başkanlık görevinde destekçilerini hayal kırıklığına uğratan, inandığı şeylere ihanet eden ve %34 onay derecesiyle ayrılan bir beceriksizdi. Carter'ın başkan olarak en kalıcı mirası insan hakları için yaptığı ikiyüzlülük lekeli kampanya

değildi; karanlık tarafa kapı açarak halefi Ronald Reagan'ın genellikle acımasız politikalarını, Soğuk Savaş'ı yeniden canlandıran, Guatemala'dan Afganistan'a ve tekrar Dünya Ticaret Merkezi'ne uzanan bir masum kurbanlar izi bırakan politikaları meşrulaştırmasıydı. Bu nasıl mı oldu? Wilson, Truman, Johnson, Bill Clinton ve Barack Obama gibi diğer Demokrat başkanların hükümetlerini kuyusunu kazmış olan aynı güçler Carter yıllarında da iş başında mıydı?

Ağustos 1974'te Nixon'ın istifası ve ABD güçlerinin Vietnam'dan çekilmesi nerede yanlış yapıldığıyla ilgili ciddi bir değerlendirmeye ve ülkeyi hem içeride hem de dışarıda kötü yola sevk etmiş olan politikaların değiştirmeye yol açtı. Ama bu ayda yılda bir oldu ve tabii ki, Lyndon Johnson'ın aynı anda hem yürüyüp hem sakız çiğneyemez dediği bir adamın, sevimli ve iyi niyetli ama yetenekleri son derece sınırlı Gerald Ford'un başkanlığı sırasında değildi. Ford baştan beri tüm yanlış sinyalleri gönderdi.

Önce Henry Kissinger'ın hem dışişleri bakanı hem de güvenlik danışmanı olarak kalacağını açıkladı. Kissinger, ABD'nin ciddi ekonomik ve siyasi sorunlarla karşı karşıya olduğunun farkındaydı. Yetmiş yıllık ticari bolluktan sonra ülke 1971'de ilk kez zarar etmişti. Şimdi bu zarar büyüyordu. Daha çok Orta Doğulu petrol üreten ülkelerin dahil olduğu OPEC (Petrol İhraç Eden Ülkeler Teşkilâtı) 1973 savaşında İsrail'i desteklediği için Amerika'yı, Batı Avrupa'yı ve Japonya'yı cezalandıracak kadar güçlü olduğunu düşünmeye başlamıştı. Ertesi yıl petrol fiyatları dörde katlandı. 1950'lerde bütün petrolünü kendisi karşılayan Amerika artık ihtiyacının üçte birini ithal ediyordu. Servetin ve gücün Ortadoğu'ya kaymasıyla birçok ABD müttefiki Araplarla daha yakın ilişkiler kurma politikaları benimsedi. Kissinger bu politikaları kınıyor, "alçakça" diyordu.[2] Kissinger ve diğer üst düzey yetkililer farklı bir tepki vermeyi düşünürken Suudi Arabistan'ı işgal etme fikrini bile değerlendiriyordu.

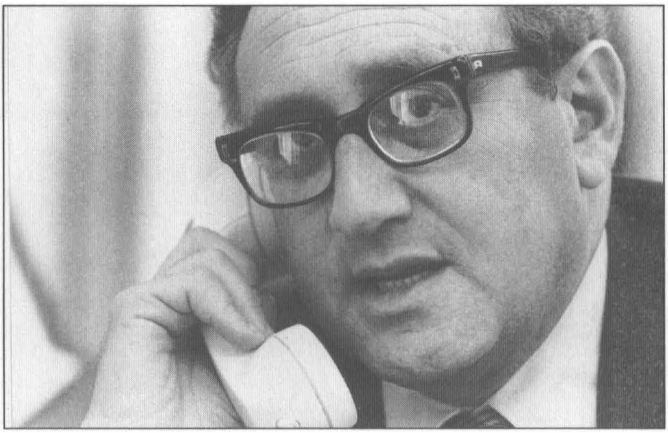
Amerika Birleşik Devletleri gerçekten bir savaş istiyor muydu? Ülke hâlâ Kissinger'ın "dördüncü sınıf güç"[3] olarak küçümediği Vietnam'da aldığı utanç verici yenilginin yaralarını sarıyordu. Kissinger'ın Amerikan İmparatorluğu'nun geleceğiyle ilgili karamsar olmasına şaşırmamalı. Ford hükümetinin ikinci ayında *New York Times*'tan James Reston'a şöyle demişti: "Bir tarihçi olarak, bugüne kadar var olan her uygarlığın eninde sonunda yıkıldığının bilincinde olmalısınız. Tarih bir başarısız çabalar, fark edilmemiş özlemler, gerçekleştirilmiş ve sonradan beklediğinizden farklı olduğu ortaya çıkan dilekler masalıdır. Yani, bir tarihçi olarak kişi kaçınılmaz bir trajedi anlayışıyla yaşamak zorunda."[4]

Kuzey Vietnam son saldırısına Mart 1975'te başladı. Güney Vietnam çok küçük bir direniş gösterdi. Girdiği çatışmalarda savaşacak ve kararlılığını destekleyecek

YUKARIDA: *Nixon'ın Ağustos 1974'teki istifasından sonra başkanlık yemini eden Gerald Ford.* **ÜSTTE:** *Ford ve Henry Kissinger. Ford en başından beri tüm yanlış sinyalleri gönderdi. Bunlardan biri de Kissinger'ın hem dışişleri bakanı hem de güvenlik danışmanı olarak kalacağını açıklamasıydı.*

ABD ordusunun yokluğunda Güney Vietnam ordusu hezimete uğradı. Güney Vietnamlı bir subay bunu "ordu tarihinin yıllıklarında benzersiz bir hezimet" olarak adlandırdı. Güney Vietnamlı askerlerin firar etmesiyle ülke bir kaosun içine sürüklendi. Askerler subayları, asker arkadaşlarını ve sivilleri öldürüyordu. Savunma Bakanı James Schlesinger Ford'a yenilgiyi sadece taktik nükleer silahların önleyebileceğini söyledi. Ford, silahları kullanma teşviklerine direndi. Gazeteci Jonathan Schell bu son çöküşün "savaşın gerçek doğasını" ortaya çıkardığını fark etti. Güney Vietnam için şunları yazdı: "İçten bağlılığı olmayan, sadece yabancı silahların, yabancı paranın ve yabancı siyasi iradenin bir arada tuttuğu bir toplumdu. Bu destekten mahrum kalınca da düşmanıyla yalnız karşılaştı ve serap yok oldu."[5]

Henry Kissinger, Güney Vietnam'ın düştüğü sırada Yardımcısı Ulusal Güvenlik Danışmanı Brent Scowcroft'un ofisinde telefonla konuşuyor. Kissinger, Ford hükümetinin başından beri Amerikan İmparatorluğu'nun geleceği hakkında umutsuzdu. New York Times'tan James Reston'a şöyle demişti: "Bir tarihçi olarak, bugüne kadar var olan her uygarlığın eninde sonunda yıkıldığının bilincinde olmalısınız. Tarih bir başarısız çabalar, fark edilmemiş özlemler, gerçekleştirilmiş ve sonradan beklediğinizden farklı olduğu ortaya çıkan dilekler masalıdır. Yani, bir tarihçi olarak kişi kaçınılmaz bir trajedi anlayışıyla yaşamak zorunda."

Nguyen Van Thieu, Amerika Birleşik Devletleri baskısı altında 21 Nisan'da istifa etti. 30 Nisan'da General Duong Van Minh, Kuzey Vietnamlı Albay Bui Tin'e teslim oldu. "Sabahtan beri gücümü sana devretmeyi bekliyordum," diyen Minh'e Bui Tin'in cevabı şu oldu: "Sende olmayan bir şeyi veremezsin."[6] Yürek dağlayan sahneler yaşanıyordu. Amerikan elçiliğindeki askerler elçiliğin çatısından kalkacak son helikopterlere binmeye çalışırken Vietnamlılara acımasızca vuruyordu. Bu görüntüler Amerikalıların hafızalarına kazınacaktı. Nixon iki yıl önce Paris Barış Konferansı'nda "herhangi bir siyasi koşul olmadan" 4.25 ila 4.75 milyar dolar arasında savaş sonrası yardım vaat eden gizli bir protokol imzalamıştı. Nixon ve Dışişleri Bakanı William Rogers protokolün varlığını yalanladı. "Biz herhangi bir kalkınma ya da iyileştirme çabası için söz vermedik," diye ısrar etti Rogers.[7] Ford, Kuzey Vietnam zaferini Hanoi'nin Paris Anlaşmalarına aykırı hareket etmiş olmasının kanıt olarak gösterdi ve söz verilen yardımı iptal etti. Ayrıca tüm Çinhindi'nde ambargo uyguladı, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Vietnam varlıklarını bloke etti ve Vietnam'ın Birleşmiş Milletler üyeliğini reddetti.

ABD işgali sırasında büyük acılar çekmiş olan Vietnamlılar savaşın mahvettiği ülklerini yeniden inşa etmede yalnız bırakılacaktı. Ülkenin yaklaşık 4 milyon vatandaşı öldürülmüştü. Bitkiler yok olmuştu. Üç kat gölgelik güzelim ormanların

Kuzey Vietnam son saldırısına Mart 1975'te başladı. Güney Vietnam çok küçük bir direniş gösterdi. Girdiği çatışmalarda savaşacak ve kararlılığını destekleyecek ABD ordusunun yokluğunda Güney Vietnam ordusu hezimete uğradı. Yürek dağlayan sahneler yaşanıyordu. Amerikan elçiliğindeki askerler elçiliğin çatısından kalkacak son helikopterlere binmeye çalışırken Vietnamlılara acımasızca vuruyordu. Bu görüntüler Amerikalıların hafızalarına kazınacaktı.

neredeyse tamamı kaybolmuştu. 2009 yılında Vietnam'ın altı merkezi bölgesinde arazinin üçte birinden fazlasını hâlâ kara mayınları ve patlamamış bombalar kirletiyordu. Vietnam hükümeti, Amerika Vakfı Vietnam Gazileri ve bazen Quang Tri eyaletinde Chuck Searcy gibi özel ABD gazileri tarafından yönetilen Amerika Vietnam Gazileri'nin çabalarıyla 3.000 dönümden fazlası temizlenmişti. Ama 16 milyon dönümden fazlası öylece duruyordu. Savaşın kendi korkunç zaiyatı haricinde çoğu çocuk 42.000 Vietnamlı daha savaşın sona ermesinden sonraki yıllarda kalan patlayıcılar yüzünden öldü. ABD gazileri de acı çekti.[8] Bazı tahminlere göre, intihar eden Vietnam gazilerinin sayısı, savaşta ölenlerle birlikte 58.000'ini geçiyordu.

Ford, Amerikan halkının ABD tarihinin bu iğrenç olayından ders almasına yardımcı olacağı yerde Amerikalıları "Vietnam'dan önce varolan gururlarını geri kazanmaya" teşvik etti.[9] Amerika Birleşik Devletleri ezilen insanların adalet çığlıklarını susturmaya kararlı yozlaşmış bir diktatörlüğü bir daha asla desteklememesi gerektiğine dair ders almadığı için gelecek yıllarda bunu tekrar tekrar yapacaktı.

Vietnam'da aldığı yenilgiyle sarsılan Amerika bölgede anti-komünist müttefikler yetiştirmeye devam etti. Ford ve Kissinger Aralık ayı başında Endonezya'nın sağcı diktatörü General Suharto'yu ziyaret ettiler. Endonezya'dan ayrıldıkları gün

Suharto'nun ordusu bağımsızlığına yeni kavuşmuş eski bir Portekiz sömürgesi olan Doğu Timor devletini işgal etti. Suharto misafirlerine, "Ya Doğu Timor'un solcu hükümetini devirmek için ani ya da zora başvuran bir eylemi gerekli görürsek?" diye sormuştu. Ford ona güvence verdi: "Anlarız ve bu konuda size baskı yapmayız." Kissinger Suharto'dan işgali kendileri ABD'ye geri dönene kadar ertelemesini ve işi çabuk bitirmesini istedi. İstila çok kanlı oldu ve işgal uzun sürdü. İşgalde, ayrıca açlıktan ve hastalıktan ölenlerin 100.000 ila 200.000 arasında, belki de daha fazla olduğu tahmin ediliyor. Üç yüz bin kişi, ki bu nüfusun yarısından fazlasıydı, Endonezya ordusu tarafından yönetilen kamplara taşındı. Amerika Birleşik Devletleri 1999 yılına kadar Endonezya'ya askeri yardım sağlamaya devam etti. Doğu Timor 2002'ye kadar tam bağımsızlık kazanamadı.[10]

Nixon'ın görevi bırakmasından sonra muhafazakârlar, Sovyetler'in dünyayı fethetmek üzere olduğuna inanmayan CIA analistleri istihbarat topluluğunu temizlemeye koyuldu. Hava Kuvvetleri İstihbarat Şefi Tümgeneral George Keegan liderliğinde, CIA'in Sovyetler Birliği hakkındaki bulgularının doğruluğunu tartışabilmek için CIA direktörü George H. W. Bush'u anti-Sovyet radikallerden bir gruba, Takım B isimli, ülkenin en hassas bilgilerine erişim izni vermeye ikna ettiler. CIA analistlerinin gözünde Keegan Sovyetler Birliği'ne Amerika Birleşik Devletleri karşısında büyük bir üstünlük sağlayacak bir Sovyet yönetmen enerji programıyla ilgili hayali raporlarla zaten saygınlığını yitirmişti. Ordu ve istihbarat uzmanlarınca şiddetle reddedilen Keegan emekli olunca tuhaf teorilerini halka açıkladı. *Aviation Week & Space Technology* editörlerini ikna etti ve Mayıs 1977'de şunları yazdırdı: "Sovyetler Birliği yüksek enerji fiziği uygulamalarında teknik bir atılım yaptı. Yakında Amerika Birleşik Devletleri'nin tüm balistik füze gücünü etkisiz hale getirebilecek ve bu ülkenin stratejik doktrinini mat edebilecek enerji ışını silah sağlayabilir... Yönetmen enerji silahlarını mükemmeleştirme yarışı bir gerçektir."[11] Sovyetlerin böyle bir projesi olmamasına rağmen, Amerika 1978 yılında Savunma İleri Araştırma Projeleri Ajansı'nın (DARPA) yönetiminde kendi uzay tabanlı lazer silah programına başladı. Neticede bu çok fazla propagandaya ve inanılmaz savurgan Stratejik Savunma Girişimi'ne yol açtı. Üstelik Keegan yine asılsız bir iddiayla Sovyetlerin bir nükleer savaş halinde daha fazla Sovyet insanını korumak için tasarlanmış büyük ölçeki bir savunma sistemi kurduğunu da ileri sürdü. Ulusal İstihbarat Tahmini'nin Sovyetler Birliği'yle ilgili sonuçlarına bakan Howard Stoertz kendisinin ve CIA'deki diğerlerinin bu tür dış incelemelere niçin itiraz ettiklerini açıkladı: "Bunu entelektüel bir çalışma değil de ideolojik, siyasi bir baskı olarak gördüğümüz için çoğumuz karşı çıktık. Bunun için yalvaran kişileri biliyorduk."[12]

Nefret dolu bir Sovyet karşıtı Polonyalı bir göçmen olan Harvardlı Rusya tarihçisi Richard Pipes, Takın B'nin başına getirildi. Pipe hemen Paul Nitze ve Paul Wolfowitz'i işe aldı. Başkan Carter döneminde Silahların Kontrolü ve Silahsızlanma Ajansı'nda çalışan Anne Cahn'a göre Takım B üyeleri "Sovyetler Birliği'ne karşı öfke dolu bir husumet" paylaşıyordu.[13] SSCB'nin askeri harcamalarını ve kapasitesini çok fazla abartıyor, Sovyetlerin 1984'ün başında beş yüz civarında Backfire bombardıman uçağına sahip olacağını tahmin ediyorlardı. Gerçek rakamın iki katından daha fazlası. Sovyetlerin planıyla ilgili akla gelebilecek en kötü yorumları yaparak onu uluslararası ilişkilerdeki rahatlamayı üstünlük elde etmek için bir hile olarak kullanmakla suçladılar. CIA'in Sovyet nükleer kapasitesinin aslında defansif olduğu, bir saldırıyı değil, missilemeyi engellemek üzere tasarlanmış olduğuna dair yaptığı değerlendirmeyi reddettiler.

Pipes, CIA değerlendirmeleri "uluslararası ilişkilerdeki rahatlamayı destekliyor ve başarısının asıl sorumluluğunu Amerika Birleşik Devletleri'ne yüklüyor," diye yakındı. Bunu CIA'in "analitik personeli... Felsefi positivizm, kültürel bilinmezcilik ve siyasi liberalizm eğilimli ABD biliminin bakış açısını paylaşıyor" olmasına bağladı. Gerçek Sovyet tutumu "Sovyet liderliğinin... Nükleer silahları gerektiği gibi faydalanılmasının zafer vaat ettiği savaş araçları olarak kabul ettiğini şüpheye yer bırakmadan göstermiştir," iddiasında bulundu.[14]

Pipes'in raporu Sovyetler'in bütün stratejik kategorilerden çok ileride olduğu sonucuna vardı. CIA, raporu "katıksız kurgu" olarak redetti. Cahn, "Takım B'nin silah sistemleri hakkındaki belli iddialarının çoğunu gözden geçirirseniz... Hepsi yanlıştı," çıkarımı yaptı.[15]

5 Kasım'da Takım B üyeleri, çoğu daha genç ve daha tecrübesiz CIA Sovyet analistleriyle görüştü. CIA katılımcılarından biri şöyle anlatıyordu: "Biz yenilmiştik. Nitze gibiler bizi öğle yemeği niyetine yedi." Bir CIA yetkilisi, "Walt Whitman High'ı Redskins'le karşılaştırmak gibiydi," dedi. Pipes, Ajans "üst düzey hükümet yetkilileri, generaller ve üniversite profesörlerine muhalefet edecek, bazıları daha okuldan mezun olmamış genç analistlerden bir grup" ayarlamakla hata yapmıştı diye seviniyordu. Takım A'nın "şampiyonu" genç analist Ted Cherry Takım B'nin bulgularını eleştirmeye başladığında Nitze "onu katonik hareketsizlik durumuna indirgeyen bir soru patlattı: Bitmek bilmez gibi görünen bir süre boyunca hiçbir şey söyleyemeden, ağzı açık bir halde otururken utanç içinde bakakaldık," diyordu.[16]

Bush ve halefi Stansfield Turner Takım B'nin bulgularını reddetmede Kissinger'dan yana olsalar da Bush, Sovyet gücü ve planıyla ilgili bu sert değerlendirmelerin istihbarat raporlarına dahil edilmesini sağladı.

CIA işlerine yapılan bu talihsiz müdahale Eylül 1978'de eski bir üst düzey CIA yetkilisi olan John Paisley'nin Chesapeake Körfezi'nde kayıplara karışmasından sonra daha da kaygı verici hale geldi. Stratejik araştırma müdür yardımcılığı yapmış olan Paisley, casus uydular gönderme talebinde bulunma yetkisine sahip, Sovyet nükleer ve diğer silah programları konusunda bir uzmandı. CIA'in Takım B ile irtibatını sağlama görevinde bulunmuştu. Oğlu, Takım B'nin varlığını basına sızdırmaktan babasının sorumlu olduğunu iddia etti.[17]

Bir hafta sonra körfezden çıkarılan fena halde çürümüş bir cesedi Maryland polisi Paisley'nin cesedi olarak teşhis etti. Kafasında kurşun yarası vardı. Polis hemen bir intihar vakası olduğu sonucuna vardı. Ama eğer öyleyse, gerçekten çok tuhaf bir intihardı. Bulunan cesedin göğüsle karın arasındaki kısmında 8-9 kiloluk iki dalgıç kemeri vardı. Ceset 1.80'lik Paisley'den 10 santim daha kısaydı. Ve yazar Nicholas Thompson'a göre "Ceset ona aitse ve bunu kendisi yapmışsa, garip bir yöntem seçmiş. Paisley sağ elini kullanıyordu ama ağırlıkları bağlıyor, yan tarafa doğru eğiliyor ve kendini sol şakağından vuruyordu."[18]

Maryland eyalet polisi tarafından yapılan soruşturmanın yanı sıra CIA, FBI ve Senato İstihbarat Komitesi de soruşturma yürüttü. Bu arada CIA, hepsi de hemen şüpheye düşüren çeşitli baş hikâyeler yayımladı. CIA, sözde Ajans'tan 1974'te ayrılmış olan Paisley'nin "gizli bilgilere erişimi çok az olan part-time danışman" olduğunu söyledi. Başkanın İstihbarat Danışma Kurulu (PFIAB) eski üst düzey bir çalışanı bu açıklamayı "şok edici" buldu. Üç ay boyunca kendi soruşturmasını yürüten *Baltimore Sun*'a, "Hiç şüpheniz olmasın ki Paisley öldüğü günlerde çok gizli istihbarat bilgilerine erişimi vardı," şeklinde konuştu.

Eski bir PFIAB Beyaz Saray çalışanı açıkladı: "Takım B'de görev alacakların listesini hazırlayan kişi Paisley'ydi. Bu adamların izinlerini almak... Geçmişlerini bizimle görüşmek onun işiydi. Sonra, takımın seçilmesinin ardından brifinglerin zamanını ayarlayacaktı. Tüm süreci o şekillendirdi." *Sun*, öldüğü sırada Paisley'nin ajans içi bir yayın için Takım B hakkında "geçmişe yönelik bir analiz" yazmakta olduğunu bildirdi. "Teknede bulunan belgeler arasında Paisley'nin projenin geçmişiyle ilgili notları vardı. Sovyet savunma harcamaları ve Sovyet askeri hazırlık durumuyla ilgili diğer çok gizli belgeler de ondaydı."[19]

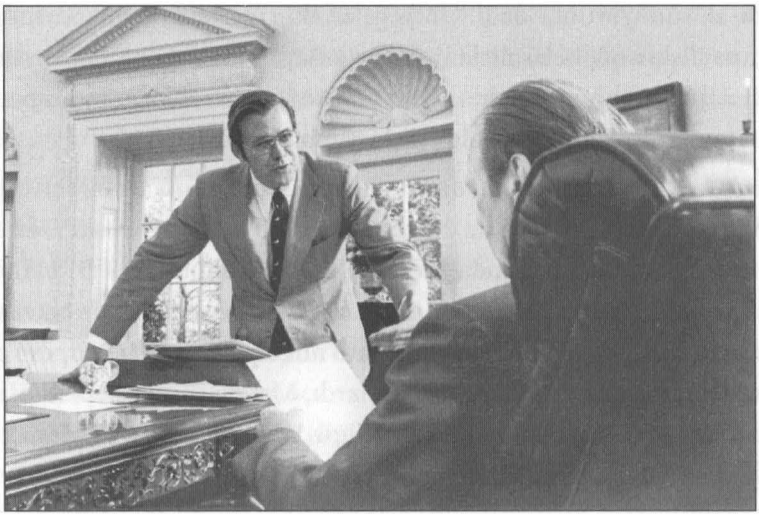
Daha alçakça bir şey olduğuna dair sayısız teori üretildi. CIA üyelerinden bazıları habercilere Paisley'yi KGB'nin öldürdüğünü düşündüklerini söyledi. Kimisi Paisley'nin bir KGB "köstebeği" olduğunu ve işini CIA'in bitirdiğini iddia etti.[20] Paisley'nin eşi cesedin ayrıldığı kocasına ait olmadığını savundu ve bir avukatla dedektif tuttu. CIA'i kocasıyla ilgili "yalan" söylemekle suçlayarak, "çok kötü bir şeyler

döndüğünü düşünüyorum," dedi. Önde gelen iki sigorta şirketi, kocasının gerçekten öldüğüne ilişkin şüpheler nedeniyle başta Bayan Paisley'ye ödeme yapmayı kabul etmedi. Uzun bir araştırmadan sonra Senato İstihbarat Komitesi raporunu gizli tutmaya karar verdi. Esrarengiz olay hiçbir zaman çözülememiştir.[21]

Bu arada, ülkeler arasında huzura karşı olan ödünsüz güçler birçok cephede suları bulandırıyordu. Mart 1976'da Nitze, James Schlesinger ve eski Devlet Müsteşarı Eugene Rostow, Kasım ayında Mevcut Tehlike Komitesi (CPD) haline gelecek şeyi harekete geçirmişlerdi. Bu isimde bir komite daha önce 1950'de Nitze'nin MGK 68'ini desteklemek için kurulmuştu. Takım B'nin üç üyesi, Nitze, Pipes ve William Van Cleave icra komitesinde görev yapıyorlardı. Mellon varisi Richard Mellon Scaife ve gelecekteki Merkez İstihbarat Direktörü William Casey ilk destekçiler arasındaydı. *Commentary* dergisinin editörü Norman Podhoretz, Richard Perle, Dean Rusk ve Ronald Reagan komitenin üyelerindendi. Mevcut Tehlike Komitesi'nin kuruluş bildirisi Sovyetler Birliği'nin "eşsiz bir askeri büyüme" yoluyla üstünlük peşinde olduğu ve silahların kontrolü kisvesi altında bir nükleer savaş yapmaya ve kazanmaya hazırlandığı konusunda uyarıyordu.[22]

Takım B'nin ve Mevcut Tehlike Komitesi'nin istihbarat topluluğunu devre dışı bırakma ve ülkeyi sağa yöneltme çabaları yeni kurulan vakıflar ağı ve kısmen Scaife ailesi, Coors ailesi ve John M. Olin Vakfı Başkanı William Simon'ın finanse ettiği düşünce kuruluşları tarafından teşvik edildi. Böyle bir bağışı kabul edenler arasında Miras Vakfı, Amerikan Girişim Enstitüsü, Hudson Enstitüsü, Manhattan Enstitüsü, Federalist Derneği, Washington Hukuk Vakfı, Adalet Enstitüsü, Hoover Enstitüsü, Özgürlük Evi ve Etik ve Kamu Politikası Merkezi vardı. Bu ilgi grupları *National Interest/ Public Interest, Commentary* ve *American Spectator* gibi bir dizi sağ kanat yayını destekliyordu.

Gelişmeye başlayan bu sağ kanat ağının Gerald Ford gibi nispeten ılımlı bir başkana çok az faydası oldu. Ağın üyeleri Beyaz Saray'a Reagan gibi gerçek bir sağcıyı yerleştirmek için can atıyordu. Ford ve onun Beyaz Saray personel şefi Donald Rumsfeld, Ford'un muhaliflerini yatıştırmaya çalıştılar. Ekim 1975'te "Cadılar Bayramı Günü Katliamı" olarak bilinen büyük bir kabine değişikliği yaptılar. Rumsfeld, Savunma'da Schlesinger'ın yerine geçti. General Brent Scowcroft ulusal güvenlik danışmanı olarak Kissinger'ın yerini aldı. CIA'de William Colby'nin görevine Bush getirildi. Rumsfeld, Beyaz Saray personel şefliğini yardımcısı Dick Cheney'e devretti. Ve Başkan Yardımcısı Nelson Rockefeller'a 1976 yılında parti aday listesinde yer almayacağı bildirildi. Küplere binen Kissinger bir istifa mektubu yazdı ama bu mektubu hiç göndermedi. Çoğu tüm bu değişiklikte Rumsfeld'in parmağı

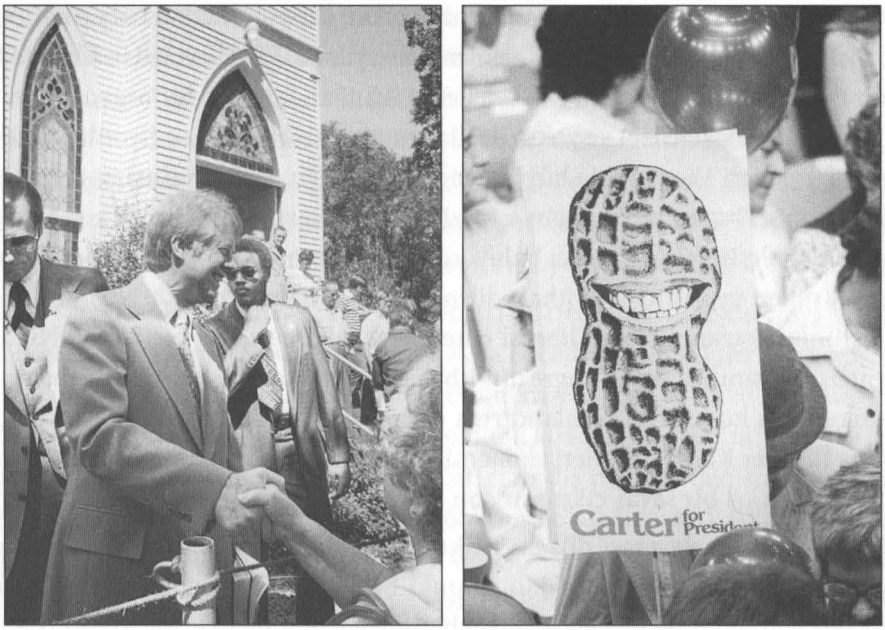

Sağdaki muhaliflerini yatıştırmaya çalışan Ford ve personel şefi Donald Rumsfeld, Ekim 1975'te "Cadılar Bayramı Günü Katliamı" olarak bilinen büyük bir kabine değişikliği yaptılar. Diğer değişikliklerin yanı sıra Rumsfeld, savunma bakanı olarak James Schlesinger'ın yerine geçti. Nixon'ın "acımasız küçük piç" diye tarif etmiş olduğu Rumsfeld'i birçok kişi bu değişikliğin arkasındaki adam olarak bildi. Rumsfeld, Pentagon'daki yeni görevinden Sovyetlerin askeri güçte ABD'yi geride bırakmaka tehdit ettiği ve uluslararası huzurun ABD'nin çıkarına olmadığı konusunda uyarılarda bulunmaya başladı.

olduğunun farkındaydı. Nixon, Rumsfeld için "acımasız küçük piç" demişti.[23] Kissinger daha sonra Rumsfeld'in tanıdığı en acımasız adam olduğunu söyledi.

Eski ılımlı görüşlerini bir kenara bırakan Rumsfeld giderek sağa kayarak Takım B'nin sadık savunucusu ve Kissinger'ın uluslararası gergin havayı yumuşatma politikalarının düşmanı olmuştu. 1976'da yeni bir Stratejik Silahların Sınırlandırılması anlaşmasını engellemeye yardım etti. Ford daha sonra şöyle yazdı: "Savunma Bakanı Don Rumsfeld ve Genelkurmay karşı çıktı ve ben bir kozları olduğunu anladım."[24] Rumsfeld, Sovyetlerin askeri güçte ABD'yi geride bırakmakla tehdit ettiği ve uluslararası ilişkilerde rahatlamanın ABD'nin yararına olmadığı uyarıları yapmaya başladı. Ford mesajı aldı ve Mart 1976'da açıkladı: "Dünya barışı amacını unutacağız."[25]

Bu kapitülasyon partinin dirilen sağ kanadını yatıştırmak için yeterli olmadı. Ronald Reagan, Nixon, Ford ve Kissinger tarafından savunulan "ılımlı" politikaları şiddetle eleştirdi. Bu politikaların Amerika Birleşik Devletleri'ni ölümcül komünist düşmanlarına karşı verdiği mücadelede zayıflattığına inanıyordu. Mart ayı sonlarında Kissinger'ı "Amerika dönemi geçti, gün Sovyetler Birliği günüdür... Dışişleri

SOLDA: *Jimmy Carter, seçim kampanyası sırasında Jacksonville, Florida'da bir kiliseden ayrılırken.* **SAĞDA:** *1976'da New York City'deki Demokratik Ulusal Kongresi'nde kampanya afişi tutan bir Carter destekçisi. Milyoner bir fıstık çiftçisi ve Plains, Georgialı kıdemli Pazar Okulu öğretmeni eski Vali Jimmy Carter, Ford'u kıl payı yendi. Halkçı ve dışlananların destekçisi olarak çalışmakla zencilerin, çiftçilerin ve hoşnutsuz gençliğin oylarını hedefleyen Carter, hükümette yeniden güven sağlamayı ve Watergate, Vietnam Savaşı ve yıllardır süren kuşak, cinsiyet ve ırk anlaşmazlıklarının sebep olduğu bölünmelerden kaynaklanan yaraları iyileştirmeyi vaat etti.*

Bakanı olarak benim görevim kabul edilebilir en iyi ikinci pozisyonu görüşmektir," demekle suçladı.[26] Kissinger, doğal olarak, böyle bir açıklama yaptığını inkâr etti.[27]

Ford, yeni muhafazakârların ilham verdiği Cumhuriyetçi Sağ'dan gelen saldırıyı savmayı başardı ama Kasım ayında, milyoner bir fıstık çiftçisi ve Plains, Georgialı kıdemli Pazar Okulu öğretmeni eski Vali Jimmy Carter'a çok az bir farkla yenildi. Protestan bir Baptist olan Carter, halkçı ve dışlananların destekçisi olarak çalışmakla zencilerin, çiftçilerin ve hoşnutsuz gençliğin oylarını hedefledi. Tarihçi Leo Ribuffo'nun ifade ettiği gibi, küçük bir çiftçiden ziyade Yeni Güney'li bir tarım tüccarı olan Carter, bilimsel etkinliği ve genel ahlakı, refah devletini güçlendirmek isteyen Yeni Düzen ve Büyük Toplum reformcularından daha fazla vurgulayan I. Dünya Savaşı öncesi ilericilerine geri döndü.[28] Carter hükümette yeniden güven sağlamayı ve Watergate, Vietnam Savaşı ve yıllardır süren kuşak, cinsiyet ve ırk anlaşmazlıklarının sebep olduğu bölünmelerden kaynaklanan yaraları iyileştirmeyi vaat etti.

Carter, Üçlü Komisyon toplantılarından çıkan dış politikadan habersizdi. Üçlü Komisyon 1972 yılında, etkili Dış İlişkiler Konseyi'ni (CFR) de yöneten Chase Manhattan Bankası Başkanı David Rockefeller tarafından kurulan bir organizasyondu. Son gelişmeler Rockefeller'ı ve yakın dostlarının çoğunu rahatsız ediyordu. Amerika Birleşik Devletleri Vietnam'da büyük bir yenilgiye uğramakla kalmamıştı, aynı zamanda istikrarı bozan bir ekonomik krizle de karşı karşıyaydı. Birçok kişi Nixon'ın krize müdahalesini endişe verici buluyordu. Altın standardını terk etmek, ücret ve fiyat kontrolleri uygulamak ve ithal edilen malları vergilendirmekle Nixon, 1945'ten beri üstünlük kazanmış olan liberal enternasyonalizme zarar veriyordu. Nixon'ın önlemleri işçi sınıfının ve Kongre'nin ithalatı sınırlama ve işleri yurtdışına sevkeden çok taraflı kurumları cezalandırma çabalarıyla birlikte gözden geçirildiğinde bazı Dış İlişkiler Konseyi üyeleri ekonomik milliyetçiliğin canlanmasından ve hatta uluslararası ticari bir savaş çıkmasından korkuyordu.[29]

Rockefeller, uluslararası düzeni istikrara kavuşturmaya yardımcı olacak yeni bir yöntem arayışıyla Vietnam'dan sonraki belirgin bölünmeden sonra Dış İlişkiler Konseyi büyük ölçüde etkisini kaybetmişti, Columbia Üniversitesi Profesörü Zbigniew Brzezinski tarafından önerilen yaklaşımı benimsedi. Brzezinski 1970'te yayımlanan kitabı *İki Çağ Arasında* (Orijinal adı: Between Two Ages), Batı Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya'dan uluslararası düzene kılavuzluk edecek bir "gelişmiş ülkeler topluluğu" çağrısında bulunuyordu.[30] Seal Harbor'da birbirlerine yakın tatil yapan iki New Yorklu bunu amacına ulaştıracak türden bir organizasyonu ayrıntılarıyla planladı. Haziran 1972'de Gizemli Bilderberg Grubu'nun Oosterbeek, Hollanda'da Hotel de Bilderberg'te yapılan yıllık toplantısında Rockefeller, üç kıtadaki liderler arasında ilişkileri güçlendirmekle dünya kapitalist düzenini destekleyecek bir organizasyon oluşturulmasını önerdi. Hem Bilderberg Grubu hem de Dış İlişkiler Konseyi üyesi olan Brzezinski öneriyi canı gönülden destekledi. Ertesi ay Rockefeller'ın New York konutundaki planlama toplantısına on yedi üye katıldı. Her kıtada altmış üyeyle başlayarak New York, Paris ve Tokyo'da ofisler kurdular. Üyelerin çoğu, Sovyetleri ekonomik dayanışmaya, alım satım ve sermayenin serbest akışına teşvik eden uluslararası bir sistemin içine çekme umuduyla Mevcut Tehlike Komitesi'nin düşüncesiz komünizm karşıtlığını reddetti. Üçüncü dünya ekonomik ve siyasi sorunları Soğuk Savaş çerçevesinin dışında ele alınacaktı.[31]

Brzezinski komisyonun Kuzey Amerika şubesinin yönetici müdürü olarak görev yapıyordu. Polonyalı bir diplomatın oğlu ve muhtemelen kurucu üyeler arasında yeni şartlara göre yeni fikirler edinmemiş anti-komünist oluşuyla göze çarpan Brzezinski üyelik için Carter'la bağlantı kurdu.[32] O ve Rockefeller, dünya hakkında bilgi edinmeye hevesli henüz çok tanınmayan güneyli bir vali olmasına rağmen Carter'da

bir yükseliş görüyorlardı. Her zaman kendinden emin ve hırslı Carter yakın danışmanlarıyla başkanlığı görüşmeye hazırdı. Hatta ulusal sahnede dikkatleri üzerine toplamıştı. Aralık 1973'te What's My Line? İsimli televizyon programına çıktığında açık oturuma katılanların, Arlene Francis, Gene Shalit, Soupy Sales, hiçbiri geçinmek için ne iş yaptığını söyleyemezdi. Belki de Brzezinski Carter'ın 1972'de Demokratik Ulusal Kongre başkanlığına katı anti-komünist ve yeni muhafazakârların gözdesi Senatör Henry "Scoop" Jackson'ı aday göstermesinden etkilenmişti.

Brzezinski ve Rockefeller, Carter'da, onları Carter'la dostluk kurmaya ve adaylığının gerisinde kalmaya değer olduğuna ikna eden bir şey gördüler. Carter'ın yardımcı kampanya yöneticisi Peter Bourne bunu afişe etti: "David ve Zbig Carter'ın üzerine plan yapılacak ideal bir politikacı olduğu konusunda fikir birliğine varmışlardı."[33] Brzezinski kampanya süresince Carter'ın dış politika danışmanı ve nutuk metni yazarı olarak görev yaptı. Carter yönetimine aralarında Başkan Yardımcısı Walter Mondale, Dışişleri Bakanı Cyrus Vance, Savunma Bakanı Harold Brown, Hazine Bakanı Michael Blumenthal ve Federal Rezerv Başkanı Paul Volcker'ın da bulunduğu yirmi altı Üçlü Komisyon üyesi aldı. CIA'de de Üçlü Komisyon üyesi Bush'un yerine kurucu üye Stansfield Turner'ı getirdi. Warren Christopher, Anthony Lake ve Richard Holbrooke gibi Üçlü Komisyon üyeleri de ikincil kademeleri doldurdu. En önemlisi de Carter ulusal güvenlik danışmanı olarak Brzezinski'yi seçti. Üçlü Komisyon üyesi Kissinger'a kabinede bir pozisyon teklif edilmedi.

Carter tecrübesizliğine, Üçlü Komisyon bağlantılarına ve merkezci içgüdülerine rağmen göreve Amerika Birleşik Devletleri için uygun olabilecek en makul ilerici vizyonla geldi. Savunma harcamalarını kısmak en önemli öncelikleri arasındaydı. Kampanya sırasında ABD'nin nükleer ikiyüzlülüğünü kınamıştı: "Egemen devletlere nükleer silahları bırakmayı emretmekle kendimizin kabul edemeyeceği fedakârca bir davranış istiyoruz." Güçlü ülkelerin zayıf olanlara dayattığı tipik çifte standardı reddederek Birleşik Devletler'in kendi nükleer silahlarını ortadan kaldırmaya yönelik hareket etmedikçe "diğer ülkelerden böyle silahlardan feragat etmelerini istemeye hakkı" olmadığını kabul etti. "Dünya bekliyor ama bu kesinlikle uzun sürmez," dedi. "Etkili silahların azaltılması ertelendikçe diğer ülkelerin kendi nükleer kapasitesini geliştirme cesareti bulma olasılığı artar."[34]

ABD'nin dünyadaki ahlaki konumunu düzeltmeye ve Vietnam'dan ders almaya söz verdiği için böyle bir dürüstlük umutlandırıcıydı. "Amerika Birleşik Devletleri'nin veya halkının güvenliği için doğrudan ve açık bir tehdit olmadıkça ülkemiz bir daha asla başka bir ülkenin içişlerine askeri açıdan dahil olmamalı," dedi.[35] Öncüllerinin ABD'nin Vietnam işgalini haklı çıkarmak için kullandıkları "yanlış ifadeleri

ve bazen düpedüz yalanları" asla tekrarlamayacağına yemin etti. Amerika Birleşik Devletleri "gerçekten insanca, adil ve barışçıl bir dünya şekillendirmeye yardım edecek... Biz dünyanın silag gücünü kısıtlamaya söz veriyoruz... Ve bu yıl nihai hedefe doğru... Bu dünyadaki tüm nükleer silahları ortadan kaldırmaya doğru bir adım atacağız. Tüm insanları bize katılmaya çağırıyoruz, çünkü bunu başarmak ölüm yerine yaşam anlamına gelebilir," açıklamasıyla insanlığın umutlarını yükseltti.[36]

Carter'ın Vietnam'la ilgili yorumlarının ne kadar içten olduğunu anlamak zor. Söyledikleri seleflerinin ve haleflerinin savunmalarından iyi bir ayrılışı temsil ediyordu. Ama yeni başkanı gerçekte olduğundan ya da başkan olarak kayıtlarının sunacağından çok daha liberal göstermek amacıyla bir tür ikiyüzlülüğü de temsil ediyor olabilirlerdi. 1976 yılında kampanya sırasında Carter bir gazetecinin Vietnam'la ilgili sorusuna şu yanıtı verdi: "Ben, Mart 1971'de, daha önce çok tipik bir güney savaş yanlısı pozisyonu alınmasından sonra tam bir çekilme çağrısında bulundum." Ancak aynı yıl Ağustos ayında yazmış olduğu bir köşe yazısında ABD'nin Vietnam'ın "komünist saldırganlığı" mücadelesine ilk müdahalesini desteklediğini ama şimdi "kazanmak için gerekeni yapamayacağımıza göre yurda dönme vaktidir" diyordu. Ertesi yıl Nixon'ın Kuzey Vietnam'ı bombalamasını ve limanları mayınlamasını desteklemiş, Amerikalılara "bu kararı onaylasak da onaylamasak da

Başkan Nixon'ın arkasında olalım ve ona destek verelim" çağrısında bulunmuştu. Hatta Nisan 1975'te, Saygon komünistlere ve destekçilerine teslim olmak üzereyken bile gazetecilere verdiği demeçte istikrara kavuşmasına yardımcı olmak için Saygon rejimine bir yıl daha 500 ila 600 milyon dolar askeri yardım yapılmasından yana olduğunu söylemişti.[37]

Nitekim Carter dış politikada hiçbir zaman birçok kişinin olduğunu sandığı kadar liberal olmamış olabilirdi. Ama yine de Silahların Kontrolü ve Silahsızlanma Ajansı'nın başına barış yanlısı Paul Warnke'yi seçmekle, BM elçisi olarak bir Afrikalı-Amerikalı olan eski Atlanta Belediye Başkanı liberal Andrew Young'ı atamakla ve en azından başlangıçta Brzezinski'nin zehirli anti-komünizmi karşısında Vance'in adil uygulamacılığı ve uluslararası huzura adanmışlığından yana çıkmakla Mevcut Tehlike Komitesi cemaatini kızdırmayı başardı. Bu sayede başlarda bazı önemli başarılar elde etti. Panama Kanalı Antlaşması'nı başarılı bir şekilde yeniden görüştü. 1978'de Camp David Sözleşmesi'nin sağlama alınmasına yardım etti. Bu sözleşme İsrail'in 1967 savaşında ele geçirdiği Mısır topraklarından çekilmesini ve iki ülke arasında diplomatik ilişkilerin kurulmasını sağladı. Ayrıca, silahların kontrolünde de ilerleme kaydetti. Warnke, Sovyetlerle Stratejik Silahların Sınırlandırılması Görüşmeleri'nin ikincisini gerçekleştirdi. Görüşmelerde nükleer füzelerin ve bombardıman uçaklarının sınırlandırılması istendi. Carter, Pentagon'un B-1 bombardıman uçağı yapılması için uyguladığı baskıya direnmeye ikna oldu. Haziran 1979'da çok büyük tantanayla imzalanmasına karşın SALT II Antlaşması, aslında her iki tarafa da düşük hızda büyümeye devam etme izni veren, tek ölçülü başarıydı. Her iki tarafın da 1985 yılına kadar dört bin savaş başlığı daha eklemesine ve beş yıllık anlaşma boyunca yeni bir silah sistemi uygulamasına izin verilmişti. Mevcut Tehlike Komitesi üyeleri Sovyetlere "stratejik üstünlük" kazandıracağı ve "saldırıya pencere" açacağı iddiasında bulunarak antlaşmayı reddetti.[38] Savunma harcamalarının ve sivil savunmanın artırılmasını talep ettiler. Scaife Vakfı'nın Mevcut Tehlike Komitesi'ne 300.000 dolardan fazla kaynak akıtmasıyla SALT II düşmanları antlaşma destekçilerinin kaynaklarını bire on beş aştı.

Ama Carter'ın dış politika konusundaki tecrübesizliği dönüp dolaşıp onu yine bulacaktı. Brzezinski ve diğer sertlik yanlısı danışmanlarına artan güveni ilerici gündeminin korkunç sonu olacak, yönetimin dış politikasını Soğuk Savaş Ortodoksluğu denizinde çırpınmaya bırakacaktı. Brzezinski hiç vakit kaybetmeden prosedürde önemli bir değişiklik yaptı. Bu değişiklik sayesinde başkanı çok fazla etkileyebilecekti. Geçmişte üst düzey bir CIA yetkilisi Başkan'a Günlük Brifing veriyordu, Brzezinski'yse bu görevi yanında başka hiç kimse olmadan tek başına yapmayı üstlendi. Şöyle yazıyordu: "Başkanlığın ilk gününden itibaren Başkan'a sabah istihbarat

brifingini sadece benim vermem konusunda ısrar ettim. CIA yanıma bir istihbarat memuru vermeye çalıştı ama ben bunun açık açık konuşmaya mani olacağını düşünüyordum." Brzezinski yetkisini kullanarak Turner'ın itirazlarını geçersiz kıldı.[39]

Brzezinski anılarında Carter'ın dış politika konularında düşüncelerini kasıtlı ve sistematik bir şekilde şekillendirmeye başladığı süreci özetliyordu:

> Aslında, sabah birifingi bazı esaslara, başkanı bana göre dikkat edilmesi gereken bazı sorunları düşünmeye teşvik etmeye, temel fikirleri kabul ettirmeye temas ediyordu. Özellikle de başkanlığın ilk aylarında kavramsal ya da stratejik konularda biraz daha geniş çaplı tartışmaları amaçlıyordu. Bu, ilk aşamalarda, geniş hedeflerimizi belirlediğimiz ve önceliklerimizi kararlaştırdığımız zamanlarda bilhassa önem taşıyordu. Aynı zamanda toplantıları Carter'a kamu bildirimlerinde neyi vurgulaması gerektiğine dair muhtemel açık ve kesin ifadeleri ya da üslübu kapsayan önerilerde bulunmak için de kullandım. Cümleleri toparlamada son derece iyiydi ve böyle bir sabah toplantısından sonra gün içinde bir basın toplantısında veya halkın önünde konuştuğumuz şeylerin tamamıyla aynını söylemesine çok zaman hayret etmişmdir.

Carter'ın karnından konuşan kişi olmakla övünen Brzeznski öğrettiklerinin anlaşıldığından emin olmak için attığı başka adımları da belirtti. Tekrarlanan günlük konuşmaların yanı sıra Carter'a "sadece Başkan için son derece gizli ve özel bir belge olması gereken" haftalık bir MGK raporu da göndermeye başladı. Rapor genelde Brzezinski'nin bir sayfalık yazısıyla başlıyordu. Brzezinski yazısında "yönetimin performansını serbestçe yorumluyor, onu olası sorunlara karşı uyarıyor, zaman zaman bazı eleştirilerde bulunuyor ve global bir bakış açısı kazandırmaya çalışıyordu."[40]

Brzezinski, Carter'ın bazen onun analizlerini doğru bulmadığını ve raporlarına "sinirlendiğini" söylüyordu. Ama yönetimin kaydı Brzezinski'nin saplantılı konunist karşıtlığının, "300 yılda Ruslara yönelik iddiasından hiç vazgeçmeyen ilk Polonyalı" olmakla övünüyordu, Carter'ı zayıflattığını ve Brzezinski'nin görüşünü kabul ettirdiğini gösterir.[41]

Carter göreve gelirken insan haklarını destekleyeceğine söz verdi ama insan haklarını Sovyetler Birliği'ne saldırarak iki ülke arasındaki ilişkileri bozmak için kullandı. Sivil özgürlükleri genişletmekle ve son yıllarda siyasi tutukluların sayısını azaltmış olmakla gururlanan Sovyetler, Sovyet vatandaşların Amerikalıların yararlanmadığı haklara sahip olduğu karşılığını verdi. Kremlin, Büyükelçi Anatoly Dobrynin'e Vance'ye Sovyetler'in ülkeler arasında huzura bağlı olarak ABD'deki ırk ayrımcılığını ve işsizliği bitirmesi halinde Amerikalıların ne hissedeceğini sormasını emretti.[42]

Carter, SSCB'nin Etiyopya'da Mengistu Haile Mariam'ı desteklemesine de aşırı tepki gösterdi. Mengistu 1974'te İmparator Haile Selassie'yi deviren bir darbeyle iktidara gelmişti. O yıllarda Sovyetler Birliği Afrika'daki ve diğer üçüncü dünya ülkelerindeki kargaşadan yararlanarak ilerici güçlerle uyum sağlamaya ve sosyalist kalkınma modelleri dayatmaya çalışıyordu. Ama üçüncü dünya ilişkileri her defasında Sovyetleri kendi ekonomik, siyasi ve askeri çıkmazlarına sürükleyecekti. Etiyopya çarpıcı bir örnek oldu. 1977 sonlarında Castro'dan ve onun Afrika kurtuluş hareketlerini desteklemesinden cesaret alan Sovyet liderleri, komşusu Somali'nin işgali ve Somali destekli bir Eritre bağımsızlık hareketinin başkaldırısıyla karşı karşıya olan Mengistu'nun taleplerine karşılık verdi. Mengistu'nun çoğu zaman acımasız tutumunu eleştirmelerine rağmen Sovyetler, Etiyopya'nın devrimci hükümetine desteğini büyük ölçüde artırarak milyar dolarlık askeri ekipman ve bin askeri danışman sağladı. Ayrıca Etiyopyalılara yardım için 17.000 Kübalı askerin ve teknik personelin taşınmasına da yardım etti. Bunu Somali saldırganlığına meşru bir tepki olarak gören Afrika ülkelerinin çoğu Sovyet müdahalesini alkışladı.

Carter ilk başta ılımlı karşıladı, ülkeler arası huzurun ve silahların kontrolünün en ileri öncelikler olduğu konusunda Sovyet liderlerle aynı fikirdeydi. Ancak Brzezinski başkana "yumuşak" davranmayı bırakıp Sovyetlere kafa tutmasını söyledi.

Carter ve Zbigniew Brzezinski. Brzezinski'nin ulusal güvenlik danışmanı olarak seçilmesi Carter'ın ilerici gündeminin sonunu getirmeye katkıda bulunacaktı. Polonyalı bir diplomatın sertlik yanlısı oğlu ve saplantılı bir komünist karşıtı olan Brzezinski temkinli ve sistematik bir şekilde Carter'ın dış politika düşüncesini şekillendirmeye koyuldu.

"Bir başkana sadece sevgi ve saygı duyulmamalı; aynı zamandan ondan korkulmalı da," dedi ulusal güvenlik danışmanı. Carter'a şöyle dedi: "Kasıtlı olarak bir derece öfkeyle, hatta şok etkisi yapmaya yönelik tasarlanmış bir kabalıkla hareket etmeyi tercih edeceğin tartışmalı bir konu seç."[43]

Carter, Etiyopya'nın başlamak için iyi bir yer olduğunu düşündü. Vance'in şiddetli itirazlarına rağmen Sovyetleri "askeri güç ve askeri yardım" ile "yurtdışındaki nüfuzunu genişletmekle" suçladı.[44] Carter'ın Sovyet eylemlerini alenen kınaması Brzezinski'yi fazlasıyla sevindirdi. Daha sonra çeşitli vesilelerle "Stratejik Silahların Sınırlandırılması Görüşmeleri Ogaden kumlarında gömülüdür" diyecekti.[45] Sağ, Afrika'daki Sovyet serüvenciliği saldırısında daha katıydı. Reagan uyardı:

> Sovyetler başarılı olursa ki olacak gibi de görünüyorlar, o zaman tüm Afrika Boynuzu onların kontrolünde değilse bile, onların etkisi altında olacak. İsterlerse oradan istedikleri zaman, Batı Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'ne petrol taşıyan deniz yollarını tehdit edebilirler. Daha da hızlı gerçekleşecek bir şey var: Afrika Boynuzu'nu kontrol etmek Moskova'ya, Arap yarımadasında fazlasıyla komünist karşıtı olduğunu kanıtlamış hükümetleri istikrarsızlaştırma gücü verecektir... Birkaç yıl içinde Addis Ababa'dan Capetown'a uzanan Sovyet imparatorluğu mandaları ve sömürgeleriyle karşı karşıya kalabiliriz.[46]

Sovyet liderler, kendi etki alanında benzer eylemlerde bulunmuş olan ABD'den böyle sert bir tepki beklemiyordu. Ama ABD'nin kendilerini eşit statü sağlama isteğini gözlerinde fazla büyütmüşlerdi. Baskıcı liderlerinin siyasi ve ekonomik konularda Sovyet fikrine kulak asmada sürekli isteksiz davranmaları hesaba katılırsa, Sovyet hiyerarşisi ve aydınları arasında birçok kişi, Sovyetlerin Afganistan, Angola, Etiyopya, Mozambik, Somali ve Güney Yemen gibi ülkelere müdahale etmesinin gizli sebebini sorgulamaya başlamıştı bile.

Carter'ın insan haklarını desteklemesi Sovyet karşı suçlamalarına neden oldu. Temmuz 1978'de Carter, Sovyetlerin muhalif Anatoly Sharansky'yi sözde CIA için casusluk yaptığı iddiasıyla on üç yıl hapis cezasına çarptırmasını "kınadı." Carter'ın saldırısı Sovyet liderleri özellikle gücendirdi, çünkü o ve Brzezinski insan hakları sicili çok, çok daha kötü olan Çin'e yaranmaya çalışıyorlardı. Brzezinski Carter'a Çin'in yılda yirmi binden fazla mahkûmu infaz ettiğini itiraf etti. Ancak BM Büyükelçisi Andrew Young'ın bir Fransız gazetesine, "ABD hapishanelerinde yüzlerce, hatta binlerce siyasi tutuklu olduğunu söyleyebilirim," demesi Carter'ın suçlamalarının etkisini azalttı.[47]

Diğer yaman insan hakları suçlarına destek verirken Sovyet insan hakları ihlallerini eleştirmek tehlikeli bir oyundu ve bazen geri tepti. 1967 yılında Büyük Britanya

kuvvetlerini Süveyş'in doğusundan geri çekme planlarını açıkladı. Amerika Birleşik Devletleri bu boşluğu doldurmaya karar verdi. Hint Okyanusu'ndaki Diego Garcia adasında bir askeri üs inşa etti. İngilizler 1968 ve 1973 yılları arasında oradan neredeyse iki bin yerliyi kovmuştu. Amerika Birleşik Devletleri bu üssü Basra Körfezi'ndeki çıkarlarını korumak için bir fırlatma rampası olarak kullanacaktı.[48] Ayrıca şansını İran Şahı'na daha sıkı bağladı. İran Şahı, İsrail'le birlikte Amerika'nın, dünyanın bilinen petrol rezrvlerinin %60'ına sahip Basra Körfezi'ndeki ekonomik ve jeopolitik çıkarlarının en önemli savunucusu oldu. Bu yıllarda petrol zengini Körfez ülkeleri dünya ekonomi ilişkilerinde önemli bir rol oynamaya başlamıştı. Amerika ve Avrupa'dan ürün ithal ediyor, petrol ihracatından kazandıkları milyarlarca doları ABD bankalarında tutuyorlardı.

1960 ve 1970'lerde Amerika Birleşik Devletleri İran'a gelişmiş silahlardan bir cephanelik sağladı. Gelecek kuşağa korkunç bir ironi gibi görünecektir ama Amerika Birleşik Devletleri bereketli petrol rezervlerini korumak için İran'a büyük çaplı bir nükleer güç programına başlaması için bile ısrar etti. CIA'in çok sevilen bir İran liderini devirmesinden hemen sonra ABD liderlerinin baskıcı şaha kucak açması pek çok İranlıyı kızdırdı. Şah'ın ve onun modernizasyon programının önde gelen rakiplerinden biri olan Ruhullah Humeyni, "Amerika'nın Başkanı şunu bilsin ki Müslüman ülkemize yaptığı haksızlıktan dolayı bugün İran halkının gözünde insan ırkının en iğrenç üyesidir," dedi.[49] Bu ve başka öfkeli sözlerinden dolayı Şah'ın hükümeti 1964 yılında Humeyni'yi vatanından sürgün etti. İranlı din adamı sonraki on beş yıl boyunca Irak'tan ve Paris'ten Şah'a ve ABD'li destekçilerine ağır hakaretlerde bulundu.

1970'lerdeki ekonomik durgunluğun körüklediği İran hoşnutsuzluğu büyümeye devam etti. Şah'ın iç karartıcı insan hakları siciline rağmen Carter, zaten diğer ülkelerden çok daha fazlasını alan İran'a ek silah satışını desteklemişti. *New York Times*'ın "günümüzde var olan mutlak hükümdara en yakın yönetici" olarak nitelediği Şah ve Carter arasındaki bağlantılar güçleniyor gibi görünüyor ve birçok kişinin Carter'ın insan hakları ikiyüzlülüğünü kınamasına yol açıyordu.[50] Kasım 1977'de Carter'ı ziyaret eden İran kraliyet çifti Beyaz Saray'da ağırlandı. Görüşmeleri sırasında Carter, sekiz ışık su nükleer reaktöründen altısının İran'a satılmasına onay verdi. Şah'ın Fransa ve Batı Almanya'dan satın almak için görüştüğü 14-16 ışık su reaktörüyle birlikte İran'ın önemli bir nükleer güç programı olacaktı.

Eleştirilerin hedefindeki müttefiklerinin arkasında olduklarını göstermek umuduyla Başkan ve Bayan Carter, protestocular her iki ülkenin başkentlerinde de gösteri yaparken Tahran'da Şah'la birlikte çok gösterişli ve abartılı Yılbaşı gecesesi

geçirdiler. Dört yüz kişilik davetlinin bulunduğu gecede her masayı beş kristal şarap kadehi süslüyordu. Carter, ev sahibini öve öve bitiremedi: "Görüşmelerimiz çok iyi geçti, dostluğumuzun yeri doldurulamaz. Bigeliği ve tecrübesiyle ben yeni lidere çok yardımcı olan Şah'a minnettarım. Böyle derin bir kişisel minnet ve özel dostluk duygusu beslediğim bir lider daha yok."[51]

Daha sonraki aylardaysa İran genelinde büyük protestolar yenilendi. Eylül ayında Şah sıkıyönetim ilan etti. Brzezinski Carter'a ya Şahı saldırgan bir tutumla desteklemesini ya da bir askeri darbeyi desteklemesini söyledi. Sovyetler'in Körfez'e ilerleme fırsatı yakalamasından korkarak, Pentagon'dan Amerika Birleşik Devletleri için İran'ın petrol yataklarını işgal planı yapmasını istedi. Aralık ayında Carter'ı uyardı: "Amerika Birleşik Devletleri, Soğuk Savaş'ın başından beri, Vietnam'daki yenilgisinin gerçek sonuçlarını gölgede bırakan en büyük Amerikan yenilgisiyle karşı karşıya kaldı."[52] Brzezinski sahne arkasında bir darbe yapmanın mümkün olup olmadığını araştırdı. Büyükelçi William Sullivan şöyle anlatıyordu: "Bir telefon görüşmesi yaptım. Brzezinski devrime karşı bir askeri darbe ayarlayıp ayarlayamayacağımı sordu...Burada tekrarlayamayacağım bir cevap verdiğim için üzgünüm."[53]

Ocak 1979'da Şah ülkesinden kaçtı. Brzezinski bir komünistin yönetimi ele almasından korkuyordu. CIA ve Dışişleri Bakanlığı İslami köktendinciliğin meydana getirdiği tehdidi hafife almakla büyük kafasızlık etti. Dışişeri Bakanlığı'nın İran bürosu memuru Henry Precht neyin hazırlığının yapıldığını nasıl anladığını anlattı:

> 1978 yılının Kasım ayında tüm uzmanları İran'a çağırdık... İran'la ilgili ne yapacağımızı ve orada neler olacağını görüşmek için... Bir gece önce Amerikan Üniversitesi'nde bir sınıfta ziyaretçi öğretim üyesi olarak bulunmuştum ve... Orada bir sürü İranlı öğrenci vardı... İran'da ne olacağıyla ilgili görüşlerini sorduğumda hepsi aynı şeyi söyledi: İslami hükümet. Ertesi gün toplantımızda hepimiz salonda dolaşarak ne olacağıyla ilgili fikrimizi söyledik ve insanlar, "Ulusal Cephesi'yle liberal bir hükümet kurulacak ve Hümeyni Kom'a gidecek," gibi şeyler söylüyordu. Sıra bana gelince ben, "İslami hükümet" dedim. Böyle düşünen tek kişi bendim.[54]

Şubat ayında, yetmiş yedi yaşındaki Ruhullah Humeyni Tahran'a dönüşünde bir kahraman gibi karşılandı ve Şeriat hukukuna dayalı bir İslam cumhuriyeti kurmak için kolları sıvadı. Amaç, yeni bir halifelik ortaya çıkarmaktı. İran şube başkanı Langley, CIA Tahran istasyonuna güvence verdi: "Yeni bir elçilik saldırısını dert etmeyin. Bir saldırıyı tetikleyebilecek tek şey Şah'ın ABD'ye girişine izin verilmesi olurdu. Ve bu şehirde hiç kimse bunu yapacak kadar aptal değil."[55] Yani, Kissinger, David Rockefeller, Brzezinski ve Şah'ın diğer dostlarının baskısı altında

kalan Carter dışında hiç kimse. İran halkı öfkeyle patladı. Kasım ayında öğrenciler elçiliği girip elli iki Amerikalıyı rehin aldı. Amerikan vatandaşları 444 rehin kaldı. Yükselen İslami köktendincilik dalgasını bastırmaya yönelik bir Sovyet müdahalesinden endişe eden Carter, Basra Körfezi'ne üçü nükleer silahlı uçak gemisi olmak üzere yirmi beş savaş gemisi ve 1.800 deniz piyadesi gönderdi. Ayrıca Amerika Birleşik Devletleri'ndeki İran sabit sermaye yatırımlarının çıkışını bloke etti ve İran'dan petrol ithal etmeyi de kesti.

Bu tedbirler rehinelerin serbest bırakılması için yetmeyince Amerikan halkının huzursuzluğu arttı. Genelkurmay Başkanı Hamilton Jordan, Carter'ı uyardı: "Ülkemizin rehineleri kurtarmak için hiçbir şey yapamaması ve bize kendimizi daha iyi hissetirecek türden bir misillemede bulunamaması Amerikan halkını öfkelendiriyor."[56] Ama Carter kısıtlama göstermeye devam etti. Humeyni'nin Sovyetler Birliği'ne ve onun sol kanat İranlı müttefiklerine olan güvensizliği Sovyetler'in bu durumdan yararlanabilme derecesini sınırlandırıyordu. Sovyetler Birliği Aralık 1979'da Afganistan'ı işgal edince Humeyni'nin Sovyet karşıtlığı daha da arttı ve Eylül 1980'de Sovyet müttefiki Irak'ın İran'ı işgaliyle iyice katılaştı.

Amerikalılar, İran açısından bir konuda şanslıydı. Amerika Birleşik Devletleri, Eisenhower'ın "barış için atom" programının bir parçası olarak İran da dahil olmak üzere dünyadaki tüm ülkelere onlarca araştırma reaktörü satmıştı ve onlara yakıt yüklemek için büyük ölçüde zenginleştirilmiş uranyum sağlıyordu. Bazı reaktörler %93 oranında zenginleştirilmiş yakıt kullanıyordu. Şah'ın devrilmesinden kısa bir süre önce Amerika Birleşik Devletleri İran'a silah dereceli elli sekiz kilogram uranyum satmıştı. Şansa bakın ki devrimci hükümet iktidarı ele geçirdiğinde yakıt henüz teslim edilmemişti ve satış askıya alındı.[57]

Kriz her yere yayılıyor gibiydi. ABD destekli sağcı diktatörlerin yönetiminde yıllarca yoksulluk çekmiş olan Orta Amerika 1970'lerin sonunda patlamaya hazırdı. Nikaragua'da, ölen gerilla lideri Augusto Sandino'nun anısına onun adıyla anılan Sandinista Ulusal Kurtuluş Cephesi, Başkan Anastasio Somoza Debayle'yi devirme tehdidinde bulunuyordu. Somoza ailesinin kırk üç yıllık acımasız ve yozlaşmış yönetimi fakirleşen vatandaşları muhalefette birleştirmişti. Carter yönetiminin yetkilileri bir Sandinista zaferinin komşu ülkelerde, özellikle de Guatemala, Honduras ve El Salvador'da devrimci güçleri cesaretlendireceğinden korkuyordu. Brzezinski, "arka bahçemizdeki sorunları çözmekten aciz" gibi görünmenin utanç vericiliğinden bahsederek askeri müdahale yapılmasını savunuyordu.[58] Carter seçeneklerini değerlendirirken Sandinistler Temmuz 1979'da iktidarı ele geçirdi. Bu, yirmi yıl önceki Küba devriminden bu yana Latin Amerika'nın ilk başarılı devrimiydi.

İran hükümetinin iç karartıcı insan hakları siciline rağmen Başkan Carter'ın eleştirilerin hedefi haline gelen Şah'ı desteklemekten vazgeçmemesi birçok İranlıyı öfkelendirdi. Protestocular her iki ülkenin başkentinde gösteri yaparken Tahran'da Şah'la birlikte gösterişli bir 1978 Yılbaşı kutlaması yapan Carter ev sahibinin şerefine kadeh kaldırırken onu böyle pohpohladı: "Görüşmelerimiz çok iyi geçti, dostluğumuzun yeri doldurulamaz. Bigeliği ve tecrübesiyle ben yeni lidere çok yardımcı olan Şah'a minnettarım. Böyle derin bir kişisel minnet ve özel dostrluk duygusu beslediğim bir lider daha yok." Carter'ın ülkeden ayrılmasından sonra ayaklanmalar patlak verdi. Ocak 1979'da Şah, İran'dan kaçtı.

İran Devrimi sırasında Şah'a karşı protesto. CIA'in ve Dışişleri Bakanlığı'nın İslami köktendincilik tehdidini küçümsemesinin büyük bir istihbarat fiyaskosu olduğu ortaya çıkacaktı.

Yeni hükümet toprak, eğitim ve sağlık reformu iddialı bir programa başladı. ABD ile daha iyi ilişkiler kurmak için ağız aradılar ve Kongre yeni hükümete 75 milyon dolar acil yardım ayırarak karşılık verdi. Ancak Nikaragua'nın Küba'dan El Salvador'a silah naklettiği haberleri ortaya çıkınca Carter, Ocak 1981'de Reagan göreve gelmeden on iki gün önce yardımı durdurdu.

Ayrıca Carter El Salvador'da bir hesaplaşma anına da tanık oldu. Ülkeye yüzyılı aşkın bir süredir zengin toprak sahiplerinden küçük bir grup, Kırk Aile, hükmetmiş ve yoksul halka boyun eğdirmek için her türlü araca başvurmuştu. 1970'li yıllarda, artan halk direnişini bastırmak için ölüm mangaları cinayetleri arttı. Başpiskopos Oscar Romero'nun 1980'de suikaste kurban gitmesinin ardından çeşitli isyancı gruplar birleşerek Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi'ni (FMLN) kurdu. 1980 sonlarında Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi isyancılarının zafere hazırlanmasıyla Carter, Brzezinski'nin baskısıyla diktatörlüğe askeri yardımda bulunmayı seçti.

1974 yılında kişi başına düşen yıllık gelirin sadece 70 dolar olduğu geri ülke Afganistan'da da bir fırtına kopmak üzereydi. 1976 yılında Dışişleri Bakanlığı açıkladı: "Birleşik Devletler hiçbir bakımından Afganistan'ı 'korumakla' yükümlü değildir ve olmamalıdır da."[59] Ama Nur Muhammed Terakki ve Hafızullah Amin önderliğindeki Sovyet yanlısı isyancılar Nisan 1978'de iktidarı ele geçirince işler değişti. Yeni devlet başkanı Terakki, "İnsanlar için gelecek çok parlak görünüyor," şeklinde açıklama yaptı. *New York Times* muhabiri William Borders konuyu bu değerlendirmeyle ele aldı: "Ancak, dünyanın neredeyse başka her yerindeki standartlara göre yaşam beklentisinin 40 yıl, bebek ölümlerinin %18 olduğu ve on kişiden bir kişinin okuma bildiği bir ülkede gelecek aslında çok da parlak görünmüyor." Borders şöyle devam ediyordu: "Afganistan'da çok az karayolu var ve bir kilometrelik demiryoluna bile sahip değil. İnsanlarının çoğ göçebe veya çamurlu köylerde yüksek duvarlar arkasında yoksul çiftçiler olarak yaşıyor. Hayat, Büyük İskender 2.000 yıl önce buraya geldiğinde olduğundan pek farklı değil."[60]

Önceki hükümetle dostane ilişkileri olan Sovyetler Birliği, önceki hükümetin Afgan komünistlere karşı baskıcı tutumuna rağmen, aslında darbeye karşıydı. Yeni hükümetin reform politikaları, özellikle de kadınlar için eğitim programları, toprak reformu ve sanayileşme planları ve sert baskıcı taktikleri, Pakistan dışında faaliyet gösteren İslamcı kutsal savaşçılar Afgan mücahitlerin büyüyen isyanıyla canlandırılıyordu. Bir iç savaş kapıdaydı.

Amerika Birleşik Devletleri şansını mücahitlerle denedi. Direnişçlerin dini aşırılığından ve gerici fikirlerinden rahatsızlık duyan Carter, Brzezinski'nin yeni

hükümete karşı gizli operasyonlar yapma planlarını önce reddetti. Brzezinski isyancıların eğitilmesi ve dışarıdan maddi kaynak sağlanması konusunda CIA'le birlikte çalışmaları için ısrar etti. Şubat ayında radikal İslamcılar Kâbil'de ABD Büyükelçisi Adolph "Spike" Dubs'u kaçırdı. Afgan polisi ve Sovyet danışmanlar büyükelçiyi tuttukları oteli basınca da onu öldürdüler. Bu olayın ardından Amerika Birleşik Devletleri ülkedeki müdahalesini artırdı.

Brzezinski büyüyen İslami köktendinciliği tehlikeden çok fırsat olarak görüyordu. Amerika Birleşik Devletleri birkaç yıldır İran ve Pakistan istihbaratıyla birlikte Pakistan'da, Sovyetler Birliği sempatizanı hükümetlere meydan okuyacak sağ kanat bir İslami köktendinci hareket geliştirmek için çalışıyordu. Brzezinski daha sonra Amerika Birleşik Devletleri'nin mücahitleri Sovyet işaglinden önce bile desteklediğini kabul etti: "3 Temmuz 1979'da Başkan Carter, Kâbil'deki Sovyet yanlısı rejimin muhaliflerine gizli yardım için ilk direktifi imzaladı. Aynı gün başkana bir not yazarak bu yardımın Sovyet askeri müdahalesine yol açacağını düşündüğümü açıkladım."[61]

Brzezinski Sovyetler'in Afgan isyanının Sovyet Orta Asya'daki 40 milyon Müslüman'ın ayaklanmaya teşvik edeceğinden korktuğunu biliyordu. Afgan liderler ayaklanmayı bastırmak üzere asker göndermesi için Moskova'ya baskı yapıyor ve Ruslar bu isteklerini reddediyordu. Brejnev asker göndermek yerine onlara siyasi muhaliflerin baskılarını hafifletmeleri çağrısı yaptı. Sovyet liderler Amerikalıların İran ve Pakistan'daki radikallerle işbirliği içinde isyanı kışkırttıkları sonucuna vardı. Yanılmıyorlardı da. Aynı zamanda Çin'in de bir rol oynuyor olabileceğini düşünüyorlardı. Ama yine de müdahalede bulunma konusunda çekinceleri vardı. Gromiko kaygılarını şöyle özetliyordu: "Çok zor elde ettiğimiz her şeyi çöpe atmış olurduk. Özellikle de uluslararası ilişkilerde rahatlama, Stratejik Silahların Sınırlandırılması Görüşmeleri II boşa giderdi, bir anlaşmadan eser kalmazdı (ve siz bunu bizim için en önemli siyasi öncelik olarak görseniz de) [Brejnev] ve Carter arasında bir görüşme olmazdı... Ve Batı ülkeleriyle ilişkilerimiz, özellikle de Aile Hazırlık Grubu (FRG) bozulurdu."[62]

Sovyetler, baskının arkasındaki destekçinin, Amin'in ayağını kaydırmayı ve yerine Terakki'yi getirmeyi seçti. Ancak planı geri tepti, Terakki öldü ve Amin iktidara iyice yerleşti. Sonrasında Amin yalnızca baskıyı artırmakla kalmadı, ABD'den yardım da istedi. Kendi güney sınırında ABD askerkeri ve Pershing II füzeleriyle dolu Amerikan yanlısı bir rejimden endişe eden Sovyet liderleri, ortaya çıkan istikrarsızlığın ülkeye asker göndermelerini gerektirebileceğini bildikleri halde Amin'in yerine Babrak Karmal'ı getirmeye karar verdi. Askeri liderler müdahaleye karşı çıktı.

Bunun Müslümanların toplu tepkisine yol açacağından ve tepkinin onları yıllarca hiçbir şey yapamayacakları bir çıkmaza sokmasından korkuyorlardı. Ama Brejnev bir budala gibi ısrarla savaşın üç dört hafta içinde sona ereceğini söylüyordu. ABD'nin Stratejik Silahların Sınırlandırılması Antlaşması II'nin imzalanmasına ve NATO'nun Avrupa'da yeni orta menzilli füze dağıtılmasıyla ilgili kararına karşı çıkmasıyla Batı ülkeleriyle aralarındaki huzurun zaten kaçmaya başlamış olması Brejnev'in asker gönderme kararı vermesini kolaylaştırdı. Yine de, tarihçi Melvyn Leffler'in okurlarına hatırlattığı gibi: "Sovyet liderler Afganistan'a müdahale etme kararı alırken bunu bir fırsat değil, bir tehlike olarak görüyorlardı."[63]

Uyanık askeri danışmanlarını hiçe sayan Brejnev 1979 Noel'inde 80.000 Sovyet askeri konuşlandırdı. CIA, işgalin arifesine kadar Carter'a böyle bir eylemin gerçekleşmeyeceğine dair güvence vermeyi sürdürdü. Sovyetler'in bunun ABD'nin Sovyetler Birliği'nin sınırındaki Moskova dostu bir hükümeti istikrarsızlaştırmaya yönelik gizli çabasına karşı bir savunma olduğu iddiasıyla tüm dünya alay etti. Brzezinki işgale sevindi, Moskova'yı kendi Vietnam tuzağına düşürdüğüne inanıyordu. Carter Afganistan'ın işgali için "İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en büyük barış tehdidi" dedi. Bu o kadar abartılı bir ifadeydi ki *New York Times* köşe yazarı Russell Baker başkana Berlin ablukasını, Kore Svaşı'nı, Süveyş krizini, Küba Füze Krizi'ni ve Vietnam'daki savaşı hatırlatma gereği duydu.[64] 23 Ocak 1980 tarihli Birlik Devleti konuşmasında Carter şunları söyledi:

> Şu an Afganistan'da Sovyet birlikleri tarafından tehdit edilen bölge çok büyük bir stratejik öneme sahip: Dünyaya ihraç edilen petrolün üçte ikisinden fazlası orada. Sovyet askerleri güçlerini Hint Okyanusu'nun 300 kilometre içerisine ve dünya petrolünün büyük çoğunluğunun akışının sağlandığı bir suyolunun, Hürmüz Boğazı'nın yakınına getiren şey Sovyetlerin Afganistan'a hâkim olma çabasıdır. Sovyetler Birliği şimdi stratejik bir konum geliştirmek için çalışıyor, dolayısıyla da Orta Doğu petrolünün serbest dolaşımı için ciddi bir tehdit oluşturuyor...
>
> Duruşumuzda kesinlike net olalım: Dışarıdan herhangi bir gücün Basra Körfezi bölgesinin kontrolünü ele geçirme girişimi Amerika Birleşik Devletleri'nin hayati çıkarlarına bir saldırı olarak kabul edilecektir ve böyle bir saldırı askeri güç dahil olmak üzere, gerekli her türlü araçla püskürtülecektir.[65]

Carter Doktrini olarak korunan son cümle Kremlin'de açık bir savaş, hatta bir nükleer savaş tehdidi olarak yorumlanmıştı. Vance, Dışişleri Bakanlığı'nın Beyaz Saray'a gönderdiği taslakta okuduğu zaman çok çarpıcı bulduğu o cümleyi konuşmadan çıkarmaya çalıştı. Brzezinski kalması için uğraştı ve o cümlenin yokluğunda konuşmanın içerikten yoksun olduğunu söyleyerek Basın Sekreteri Jody Powell'i ikna etti. Powell de Carter'ı ulusal güvenlik danışmanın haklı olduğuna inandırdı.[66]

Mart 1980, Zbigniev Brzezinski Pakistanlı askerlerle birlikte. Carter 1977'de Ziya'nın insan haklarını önemsememesinden ve nükleer silahlar programından dolayı Muhammed Ziya-ül-Hak'ın baskıcı hükümetine yardımı kesmiş olmasına rağmen, Amerika Birleşik Devletleri şimdi Pakistan'a, Afganistan'da Sovyet müdahalesiyle mücadele eden İslami isyancıları desteklemeleri karşılığında milyonlarca dolarlık askeri ve ekonomik yardım sunuyordu. Brzezinski mali ve askeri işbirliği sağlamak için Pakistan'a ve Suudi Arabistan'a gitti.

Ertesi ay NBC News'la görüşen Dışişleri Bakan Yardımcısı William Dyess, "Bu korkunç silahın tarihte insanlığa iki kez atıldığını ve her ikisinde de onu atanın bir Amerikan başkanı olduğunu Sovyetler bilir," sözleriyle tehdidi yineledi.[67]

Sovyetler ABD'nin Orta Doğu'da Sovyet saldırganlığına ilişkin suçlamalarının saçma olduğunu düşünüyordu ama Carter Moskova'daki ABD büyükelçisini geri çekti ve Stratejik Silahların Sınırlandırılması Görüşmeleri II'yi masadan kaldırdı. İki ülke arasındaki ticareti kesti, ABD'li sporcuların yaklaşan Moskova Olimpiyatları'na katılmasını yasakladı, savunma harcamalarını artırdı ve askeri ilişkiler kurma konusunda Çinli liderlerin ağzını araması içn Savunma Bakanı Harold Brown'u Çin'e gönderdi.

Brejnev'in danışmanlarının çoğunun uyardığı gibi Sovyet müdahalesi hem Afganistan'daki hem de Afganistan dışındaki İslamcılar tarafından çok daha büyük bir ayaklanmaya yol açtı. Pakistan, Paşaver merkezli direniş güçleri Afgan direnişçilere yardım etmek için, medrese eğitimi almış Suudi Arabstanlı, Mısırlı ve Pakistanlı İslamcı fanatiklere katıldı. İslamabad'ta otuz beş Müslüman ülkesi Sovyet saldırganlığını kınadı. Brzezinski, Sovyet Orta Asya'daki Müslümanlar arasında potansiyel hoşnutsuzluk alevlerini körüklemenin yollarını aramaya başladı. Önceki

yıllarda Amerika Birleşik Devletleri İslami köktendinciliği laik Arap milliyetçiliğine karşı mücadelede bir silah olarak kullanmıştı. Şimdiyse İslam fanatikliğini Sovyetler Birliği'ne karşı kullanmak istiyordu. Ama bu Pakistan'ın başkanı General Muhammed Ziya-ül Hak'la işbirliği yapmak anlamına geliyordu. Carter 1977'de Ziya'nın insan haklarını önemsememesinden ve nükleer silahlar programından dolayı Muhammed Ziya-ül-Hak'ın baskıcı hükümetine yardımı kesmişti. Şimdiyse işgalden sonra birkaç gün içinde Ziya'ya, İslami isyancıları desteklemeleri karşılığında yüz milyonlarca dolar değerinde askeri ve ekonomik yardım sunuyordu. Şubat 1980'de Brzezinski mali ve askeri işbirliği sağlamak için Pakistan'a ve Suudi Arabistan'a gitti. Suudi Prens Turki el-Faysal bir CIA memuruna şöyle demiş: "Biz operasyon yapmayız. Nasıl yapılacağını bilmeyiz. Bizim tek bildiğimiz çek yazmaktır." Suudiler ABD yardımlarının gereklerini yerine getirmeyi kabul ettiler.[68]

Carter'ın kılıç şakırdatmasına rağmen, Amerika Birleşik Devletleri'nin Körfez'deki bir Sovyet işgalini bir nükleer savaş başlamadan püskürtmesi mümkün olmazdı. Bu nedenle Carter durumu düzeltmek için önlemler aldı. Somali, Kenya ve Umman'daki yeni üslerle hızlı bir intikal kuvveti kurdu. Bir kriz esnasında buradan birkaç bin ABD askeri hızlı bir şekilde Körfez'e konuşlandırılabilecekti. Bölgedeki dost hükümetlerle, mesela Suudi Arabistan, bağlarını güçlendirdi. Ayrıca nükleer stratejisinde önemli bir düzenleme yaptı. Başkanlık Direktifi 59'u yayımlayarak ABD'nin nükler savaş mücadele stratejisini karşılıklı imha garantili savaşlar yapmaktan Amerika Birleşik Devletleri'nin kazanabileceği "esnek" ve "sınırlanmış" nükleer savaşlar yapmaya değiştirdi. Carter'ın nükleer silahları ortadan kaldırma çabası güme gitmekle kalmadı, Başkanlık Direktifi 59 konvansiyonel ve nükleer silahlarda büyük bir artış başlattı. Carter döneminde Amerika Birleşik Devletleri, sahipsiz şehirlerde destek taaruzu yaparken önce Sovyet liderleri hedef alarak, uzatmalı bir nükleer savaşa hazırlandı.

Böylece Carter'ın daha güvenli ve daha huzurlu bir dünya için verdiği umutlar tamamiyle yok oldu. Bir dönemlik görevinde nötron bombası araştırmalarını desteklemeyi, Avrupa'ya nükleer silahlı kruz füzeleri konuşlandırılmasını onaylamayı, ilk Trident denizaltı için talimat vermeyi ve Sovyetler Birliği'ne yönelik savaş başlıklarının sayısını iki katına çıkarmayı başardı. Nitekim, Beyaz Saray'da Carter olmasına rağmen, Mevcut Tehlike Komitesi'nin (CPD) Stratejik Silahların Sınırlandırılması Antlaşması II'yi iptal ettirme ve savunma harcamalarını artırma kampanyası hayallerinin de ötesinde başarılı olmuştu. Aslında, başkanlık döneminin sonlarına doğru Carter yüz seksen derece dönmüş ve Mevcut Tehlike Komisyonu'nun saldırgan Sovyetler Birliği görüşünü frenlemişti. Ülkeler arasında huzur yok olmuştu. Carter daha önce Vietnam Savaşı hakkında yaptığı eleştirileri bile inkâr etti. Vietnam

gazileri çoktan "Vietnam'a toprak ele geçirme ya da başkalarına Amerikan iradesini empoze etme arzusunda olmadan giden" özgürlük savaşçıları olmuştu.[69] Carter, iyi niyetlerine rağmen, Reagan'ın Beyaz Saray'a getireceği radikal görüşlere zemin hazırlamıştı. Anne Cahn'ın *Killing Detente* kitabında özetlediği gibi:

> 1980 başkanlık seçimlerinde dış ve savunma politikasında tercih MX füzesini, Trident denizaltı gemisini, bir Hızlı Dağıtım Kuvveti'ni, bir "görünmezlik teknolojisi" bombardıman uçağını, güdümlü nükleer füzeleri, ilk vuruş gücüyle sonuçlanan stratejik baskın hedeflemeyi ve savunma harcamalarında %5'lik artışı savunan Carter yönetiminin politikalarıyla tüm bunların yanında nötron bombasını, antibalistik füzeleri, B-1 bombardıman uçağını, sivil savunmayı ve savunma harcamalarında %8'lik artışı destekleyen Ronald Reagan'a bağlı Cumhuriyetçiler'in politikaları arasındaydı.[70]

Carter savunma harcamalarını azaltma sözünü yerine getirmediği gibi önemli ölçüde artırdı da. İlk bütçesinde 115.2 milyar dolar olan savunma harcamaları son bütçesinde 180 milyar dolar oldu.[71] Ayrıca sözünü tutmayıp tam tersi bir tutum sergilediği için özür dilemedi. Hatta yeniden seçilme kampanyası sırasında bu konu hakkında Cumhuriyetçilerle temsili bir savaşa girdi. Temmuz ayı başlarında *Today* programına çıkan Savunma Bakanı Harold Brown, Cumhuriyetçileri 1969 ve 1976 yılları arasında savunma harcamalarını %35'ten fazla indirdikleri için eleştirerek Carter yönetiminin görev süresince bunu %10 artırdığını ve ikinci döneminde de %25 daha yükseltmeyi planladığını dile getirdi. Eski Savunma Bakanı Melvin Laird, Brown'un matematiğine kafa tuttu ama savunma harcamalarının Carter döneminde Nixon veya Ford döneminde arttığından daha hızlı arttığını kabul etti.[72]

Sovyetlere göre ABD'nin tutumu oldukça endişe vericiydi. Gelecekteki CIA direktörü Robert Gates'im daha sonra itiraf ettiği gibi, "Sovyetler 1980'de çoğu Amerikalının gördüğünden çok farklı bir Jimmy Carter gördü. Farklı ve daha saldırgan ve tehditkâr."[73] Bu noktada Sovyet liderler Carter'dan ne bekleyeceklerini bilmiyordu. 1979'un sonlarında ve 1980'nin başında ABD erken uyarı sistemi dört kez arızalanarak ABD stratejik kuvvetlerinin savaş alarmına geçmesine neden oldu. KGB bu alarmların arızalardan kaynaklanmadığını, Pentagon'un Sovyetlerin endişesini azaltmak ve gelecekteki uyarıları sırasında karşılık vermelerini geciktirip sürpriz bir saldırı karşısında savunmasız hale getirmek için kasten hile taktiklerine başvurduğunu düşünüyordu. Bu olaylardan korkan sadece Sovyetler değildi. Gates anılarında Brzezinski'nin 9 Kasım 1979'da kendisine söylediklerini anlattı:

> Brzezinski sabaha karşı saat üçte [yaveri William] Odom tarafından uyandırılmıştı. Odom ona ABD'ye karşı 220 Sovyet füzesinin ateşlenmiş olduğunu söyledi.

Brzezinski, Başkan'ın misilleme emri verme karar süresinin bir Sovyet girişiminden sonra üç ila yedi dakika arasında olduğunu biliyordu. Bu nedenle Odom'a Başkan'ı aramadan önce bir Sovyet girişimi olduğunu ve amaçlanan hedefleri doğrulayacak yeni bir haber için beklemede kalacağını söyledi. Brzezinski karşılık vermemiz gerektiğine ikna olmuştu ve Odom'a Stratejik Hava Komutanlığı'nın kendi uçaklarını çalıştırdığını teyit etmesini söyledi. Odom tekrar aradığında bir kez daha doğrulandığını, 2.200 füzenin fırlatılmış olduğunu, bunun tam bir saldırı olduğunu bildirdi. Brzezinski Başkan'a telefon etmeye niyetlendiği sırada Odom üçüncü kez arayarak diğer uyarı sistemlerinin bir Sovyet saldırısı bildirmediğini söyledi. Gecenin ortasında tek başına oturan Brzezinski yarım saat içinde herkesin ölmüş olacağını tahmin ederek karısını uyandırmamıştı. Yanlış alarm verilmişti. Birisi yanlışlıkla askeri tatbikat kayıtlarını bilgisayar sistemine yüklemişti. Mesele kapanınca Zbig yatağına döndü. Ama ben uyuyabildiğinden emin değilim.[74]

Basına sızdırılan tehlikeli olay Kremlin'de paniğe neden oldu. Büyükelçi Dobrinin Brejnev'in olanlarla ilgili "aşırı kaygısını" iletti. Brzezinski ve Savunma Bakanlığı yanıtı hazırladılar. Dışişleri Bakanlığı üst düzey danışmanı Marshall Shulman bu yanıtı "Gereksiz hakaret ve Carter/Brejnev kanalı için yakışıksız" olarak niteledi. Shulman bunu "Amerika'ya layık olmayan çocukça saçmalık" addediyor ve merak ediyordu: "Neden bu kadar ivazsız aşağılık olmak zorundayız ki?"[75]

Can çekişen bir ekonomi ve başarısız olmuş bir dizi dış politika kriziyle kuşatılmış olan Carter 1980 seçimi yaklaşırken zayıf ve olup bitenden habersiz görünüyordu. Nisan 1980'de Amerika Birleşik Devletleri'nin rehine kurtarma girişiminde tamamen çuvallaması ve bir helikopterin yakıt ikmal uçağıyla çarpışmasından sonra sekiz Amerikalıyı İran çölünde ölüme terketmesi belki de tabutuna çakılan son çivi oldu. İran hükümetinin kömürleşmiş cesetleri zafer kazanmışçasına görüntülemesi bu utancı ziyadeleştirdi. Bu aptalca plana sürekli karşı çıkmış olan Dışişleri Bakanı Cyrus Vance olayı protesto ederek istifasını verdi. Bu, William Jennings Bryan'dan beri hiçbir dışişleri bakanının yapmadığı bir şeydi. Vance, istifa mektubunu talihsiz baskından dört gün önce yazdı. Köşe yazarı Mary McGroy Vance'in karşı çıktığı başka bir savaş esnasında Johnson yönetiminde görev yapmış oladuğunu ve istifasının kritik bir zamanda bölücü olacağını gayet iyi bildiğini belirtti. Aslında, şöyle yazmıştı: "Belli ki olmasını amaçlıyor. Delilik tartışmaları sırasında ağzını sıkı tutmanın ülkenize yapabileceğiniz en büyük kötülük olduğunu çok önce öğrenmişti."[76] Carter'ın onay değerlendirmesi %40'a düştü.

Çoğunluk tarafından yönetimin en saygın üyesi olarak kabul edilmesine rağmen Vance, Brzezinski'nin sertlik yanlısı fikirleri diplomaside Vance'in çabalarını

bastırdığı için uzun bir süredir giderek muhalifleşmişti. Vance'in etkisi giderek azalmış ve 1970'lerin sonlarına doğru neredeyse tamamen yok olmuştu. *Washington Post* şöyle dedi: "Bay Vance yavaş yavaş başkanın gözünden düştü. Dışişleri Bakanı ve önceki Carter, Amerika Birleşik Devletleri'nin başkalarının bazı meşru zorunluluklarına uyum sağlamakla doğru yerini bulacağı hayırsever ve akılcı bir dünyadan bahsediyorlardı. Son zamanlarda Sayın Carter'ın ayarlamak için Bay Vance'tan çok daha fazla uğraştığı dünya güç ve kötülük faktörlerinin ön plana çıktığı bir dünyadır."[77] Wall Street'in yazdığına göre Vance'in kararının arkasındaki itici güç 1978'de başkanın "Brzezinski'nin ortaya attığı durumu kabul etmesiyle başlayarak yönetimin dış politikasında giderek yükselen sertlik yanlılarının sesiydi."[78] Vance birkaç gün sonra olayla ilgilendi. Bir muhabire ulusal güvenlik danışmanının farklı görüşlerin koordinatörü olarak hareket etmesi gerektiğini söyledi. "Ama dış politikayı belirleyen ya da halka dış politikayı açıklayan kişi o olmamalı."[79]

Brzezinski ve Dışişleri Bakanı Cyrus Vance. Çoğunluk tarafından yönetimin en saygın üyesi olarak kabul edilmesine rağmen Vance, Brzezinski'nin sertlik yanlısı fikirleri diplomaside Vance'in çabalarını bastırdığı için uzun bir süredir giderek muhalifleşmişti. Nisan 1980'de Amerika Birleşik Devletleri'nin Tahran'daki rehineleri kurtarma girişiminde tamamen çuvallaması ve bir helikopterin yakıt ikmal uçağıyla çarpışmasından sonra sekiz Amerikalıyı İran çölünde ölüme terk etmesini protesto eden Vance görevinden istifa etti.

Birkaç gün sonra tartışmaya Carter'ın kendisi de katıldı. Önemsiz gibi görünen bir tepkiyle Philadelphia'da bir toplantıda yeni Dışişleri Bakanı Edmund Muskie'nin "ülkemizin politikası için sözcü olduğunu Vance'ten daha çok akla getirendaha güçlü ve devlet büyüğü sıfatına daha fazla yakışan kıdemli vatandaş şahsiyeti" olacağını söyledi. İran rehine krizi, kendi hatalarından kaynaklanan sembolik bir

rehin boyunca Beyaz Saray'da gizlenmiş olan Carter için bu, altı aydır Washington dışında yapılan ilk büyük halk konuşmasıydı.[80]

İran Devrimi sonrasında ABD'li yetkililer Irak diktatörü Saddam Hüseyin'le samimiyet kurdu. Onu düşman İran rejimi için bölgesel bir denge ağırlığı olarak görüyorlardı. İran tarzı İslami köktendinciliğin Kuveyt, Suudi Arabistan ve Ürdün'de Amerikan yanlısı rejimleri tehdit edebileceğinden korkuyorlardı. Brzezinski Irak'ı Sovyet yörüngesinden ayırmak için stratejiler geliştirdi. Eylül 1980'de Saddam, en azından zımni ABD onayıyla, Şattülarap nehri boyunca saldırıp Basra Körfezi'ne ilerleyerek komşusu İran'ı işgal etti. Ancak Irak, ABD istihbarat kaynaklarının tahmin ettiği kolay zaferi elde etmedi. Bir hafta içinde Birleşmiş Milletler ateşkes çağrısında bulundu. Her iki tarafa da oynayan Carter, Ekim ayı sonunda İranlıların ABD rehinelerini serbest bırakması halinde Amerika Birleşik Devletleri'nin önceki rejim tarafından satın alınan 300 ila 500 milyon dolarlık silahları göndereceğini açıkladı. Reagan tarftarları seçimi Carter'a teslim edecek bir "Ekim sürprizi" kokusu alıyordu. Carter Beyaz Sarayı'nın İran yardımcısı ve Columbia Üniversitesi siyaset bilimcisi Gary Sick'in "bir siyasi darbe" diye adlandırdığı olayda bir grup Reagan destekçisinin İran hükümetiyle bir anlaşma yaptığı iddia edildi. O sırada başkanlık yarışı hâlâ başa baş gidiyordu. Hatta Ekim ayının ortasında yapılan kamuoyu yoklamalarının bazılarında Carter lider çıkmıştı. Detaylar belirsiz ve doğrulanması imkânsız ama anlaşılan o ki Reagan kampanya yetkilileri İranlı liderlerle bir araya gelmiş ve eğer İran rehineleri Reagan seçimi kazanana kadar bırakmazsa İsrail'in İran'a silah nakletmesine müsaade etmeyi vaatetmişti. Indianalı Kongre üyesi Lee Hamilton'ın 1992'de sorduğu bir soruya cevaben Savunma ve Güvenlik Konularında Yüksek Sovyet Komitesi Avrupa'da Reagan kampanyası üst düzey yetkilileriyle İranlı yetkililer arasında bir dizi gizli toplantı yapıldığını bildirdi. Sovyet raporu Reagan kampanya yöneticisi ve gelecekteki CIA Başkanı William Casey'in, başkan yardımcısı adayı ve eski CIA Başkanı George Bush'un, MGK çalışanı ve gelecekteki CIA Başkanı Robert Gates'in toplantılara katıldıklarını ve Carter ekibinin teklif ettiğinden çok daha fazla askeri malzeme teklif ettiklerini belirledi.[81] İran elçilik personelini 21 Ocak 1981'de, Reagan'ın başkanlık görevindeki il gününde serbest bıraktı. Amerika Birleşik Devletleri, İsrail üzerinden İran'a silah satışını, çoğu zaman gizli aracılar kanalıyla birkaç yıl sürdürdü. Saddam'ın Şattülarap suyolunun Irak kontrolünde kalması ve İran'ın Irak'a müdahale etmeyeceğine söz vermesi karşılığında sunduğu ilk savaşı sona erdirme fırsat da boşa harcandı. Amerika Birleşik Devletleri'nin çatışmayı körüklemesiyle İran-Irak Savı sekiz yıl boyunca devam edecek, bazı tahminlere göre bu savaşta bir milyondan fazla insan ölecek ve savaş trilyon dolarlara mal olacaktı.

11. Bölüm

REAGAN YILLARI:

Demokrasi İçin Ölüm Mangaları

Başkan Ronald Reagan 1987 yılında Berlin'de meydan okudu: "Genel Sekreter Gorbaçov, barış istiyorsanız, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa için refah istiyorsanız, özgürleşme istiyorsanız: Bu kapıya gelin! Sayın Gorbaçov, bu kapıyı açın! Sayın Gorbaçov, bu duvarı yıkın!"

Ve 9 Kasım 1989 tarihinde, Ronald Reagan'ın bu coşkulu konuşmasından iki buçu yıl kadar sonra, duvar yıkıldı. Çok geçmeden Doğu Avrupa'daki Sovyet İmparatorluğu parçalandı. 1991 yılında da Sovyetler Birliği çöktü. Soğuk Savaş bitmişti. Birçok kişi Reagan'ın Soğuk Savaşı kazandığını kabul ediyor. Bazıları da ona ABD'nin en büyük başkanlarından biri olarak rağbet gösteriyor. Peki Reagan gerçekten de insanlık tarihinin en tehlikeli dönemini sona erdiren, özgürlük ve demokrasinin kahraman şampiyonu muydu? Yoksa adamın ve sözlerini dalga geçerek taklit eden yönetiminin bir karanlık tarafı var mıydı? Başkanların bu en olasılık dışı olanının gülümseyen yüzünün arkasında gerçekte ne yatıyordu?

General Electic pazarlamacısı olan samimi, gösterişsiz aktör Ronald Reagan 1967'den 1975'e kadar Kaliforniya'yı yönetmişti. Güçlü aile değerlerinden yanaydı ama çocuklarından uzak kalmıştı ve eşinden boşanmış ilk başkandı. Bilgisi sınırlı ama dini inançları derin ve sağlam muhafazakâr inançları olan bir adam olarak politikayı çok az idare etti ve detaylarını anlamaya pek hevesli olmadı. Başkan yardımcısı George H. Bush, Sovyet Büyükelçisi Anatoly Dobrynin'e ilk zamanlar Reagan'ın uluslararası ilişkiler hakkındaki görüşlerini "neredeyse düşünülemez" bulduğunu itiraf etti. Dobrynin şöyle yazmıştı: "Bush, Reagan'ın ne ölçüde Hollywood klişelerinin ve zengin ama muhafazakâr, kötü eğitimli Kaliforniyalı arkadaşlarının

fikirlerinin etkisi altında olduğunu anlayınca hayrete düşmüştü."[1] Milli Güvenlik Konseyi Sovyet uzmanı Richard Pipes başkanın MGK toplantılarında "gerçekten dalgın, bilgisiz ve huzursuz" göründüğünü söyledi. Yeni yönetimin ilk günlerinde terörle mücadele koordinatörü Anthony Quainton başkana brifing vermeye çağırılmıştı. Quainton'ın sözleriyle: "Başkan'a brifing verdim. Başkan Yardımcısı, CIA başkanı, FBI başkanı ve Milli Güvenlik Konseyi'nin birkaç üyesi de vardı. Başkan birkaç jöle fasulye şekerleme yedikten sonra uyukladı. Çok... Sinir bozucuydu."[2]

Jimmy Carter, yeni başkanı karşılaşacağı zorluklar, dünya liderlerinin değerlendirmeleri ve nükleer silahların komutası ve kontrolü hakkında bilgilendirmeye çalışırken Reagan'ın merak eksikliğinden fazlasıyla rahatsız olmuştu. Carter'ın yardımcısı Jody Powell şöyle diyordu: "Patron gerçekten Reagan'ın ant içmeden önce bu şeyleri bilmesinin önemli olduğunu düşünüyordu ve konuşurken Reagan'ın hiç soru sormamasına inanamadı. Reagan'ın belki de yanında bir not defteri ve kalemi olmadığı için hiç not almadığını düşündü ve sonunda ona kâğıt kalem vermek istedi ama Reagan teşekkür ederek geri çevirdi; söylediklerini aklında da tutabilirdi. En tuhafı da buydu."[3]

Reagan'ın derin cehaleti yakın dostlarının da gözünden kaçmadı. 1982 sonlarında Latin Amerika ziyaretinden dönüşünün ardından Reagan gazetecilere şöyle dedi: "Evet, çok şey öğrendim... Şaşıracaksınız. Hepsi birbirinden ayrı devletler."[4] Başkan Kanada Başbakanı Pierre Trudeau'ya "Sovyetler Moskova'ya, Aktörler Özkaynak sözcüsü olması için geri göndermek amacıyla Amerikalı bir rahip getirmişti,"[5] deyince Trudeau merak etti: "Bu adam hangi gezegende yaşıyor?" Reagan, O'Neill'ın Grover Cleveland'a ait olan masasına hayranlığını ifade ederek *Kazanan Sezon* (Orijinal adıyla: The Winning Season) filminde Cleveland'ı oynadığını anlatınca Meclis Başkanı İpucu O'Neill şaşıp kalmıştı. O'Neill başkana masanın beyzbol oyuncusu Grover Cleveland Alexander'a değil, Başkan Cleveland'a ait olduğunu hatırlattı. Otuz dört yıldır Meclis'te görev yapan O'Neill, "Reagan tanıdığım bütün başkanlardan daha bilgisiz," dedi.[6]

Reagan'ın basit dünya görüşü Hallmark tebrik kartları, Currier & Ives baskıresimleri, Benjamin Franklin aforizmaları, Hollywood destanları ve Çin şans kurabiyelerinden bir potpuri gibiydi. Şöyle yazmıştı: "Ben her zaman yaptığımız işlerden herkesin Amerikalıların ahlaklı insanlar olduğunu anlaması gerektiğini düşünmüşümdür... Gücünü daima dünyada bir iyilik gücü olarak kullanmış kişiler."[7]

Çoğu zaman gerçeklik ve fanteziyi birbirinden ayırt etmede göze çarpan bir yetersizlik sergiliyordu. 1983 sonlarında bir Oval Ofis toplantısında İsrail Başbakanı İzak Şamir'e İkinci Dünya Savaşı'nda bir fotoğrafçı olarak Nazi ölüm kamplarını

Ronald Reagan Beyaz Saray'ı işgal eden entelektüel merakı en az olan adamlardan biriydi. Terörle mücadele koordinatörü Anthony Quainton yeni yönetimin ilk günlerinde Beyaz Saray'a çağırıldığını anlatıyordu: "Başkan'a brifing verdim. Başkan Yardımcısı, CIA başkanı, FBI başkanı ve Milli Güvenlik Konseyi'nin birkaç üyesi de vardı. Başkan birkaç jöle fasulye şekerleme yedikten sonra uyukladı. Çok... Sinir bozucuydu."

özgürleştiren Müttefikleri çektiğini, tanık olduğu acıdan çok etkilendiğini ve bir Holokost kuşkucuyla karşılaşırsa diye filmin bir kopyasını saklamaya karar verdiğini anlattı. Şamir, Reagan'ın hikâyesinden öyle etkilendi ki kabinesine de anlattı ve hikâye İsrail gazetesi *Ma'ariv*'de basıldı. Reagan daha sonra hikâyeyi Simon Wiesenthal'a ve Haham Marvin Hier'e başka türlü anlattı. Kampları fotoğraflayan Sinyal Kolordusu ile birlikte olduğunu ve savaştan sadece bir yıl sonra filmi birine gösterdiğini söyledi. Hikâyeyi duyan *Washington Post* muhabiri Lou Cannon, Reagan'ın savaş döneminde ya da savaştan hemen sonra Amerika Birleşik Devletleri'nden hiç ayrılmadığını kaydetti. Hikâye tamamen hayal mahsulüydü.[8]

Sonrasında gazeteciler başka Reagan palavralarını ortaya çıkararak bayram etti. *Chicago Tribune* köşe yazarı Mike Royko, belki de başkanın fantezi uçuşlarının bir yaşlılık ürünü olduğu ya da azalan zihinsel güçleriyle ilgili bir durum olduğu düşüncesini ortadan kaldırmak için Reagan'ın gerçeği değiştirme alışkanlığından ilk kez 1968'de, Reagan toplumun ne kadar kanun tanımaz bir hale geldiğini vurgulamak için sadece son bir ayda sekiz Chicago polisinin öldürüldüğünü iddia ettiğinde haberdar olduğunu yazdı. Meraklı Royko Chicago'da aylardır hiç polis öldürülmediğini ve tüm yıl yalnızca bir iki tanesinin öldürüldüğünü öğrendi.[9] Reagan,

150.000 dolardan fazla vergisiz geliri olan seksek isimli, otuz adresli ve on iki Sosyal Güvenlik kartlı Chicago "refah kraliçesi" hikâyesini sık sık anlatıyordu. Rakamlar değişebilirdi: Bazen 127 ismi oluyor ve yüzün üzerinde farklı çekler alıyordu. Ama ana fikir, çalışkan beyaz Amerikalılardan çalan açgözlü, sahtekâr zencilere saldırı, hep aynıydı.[10]

Reagan'a ilişkin listeler derlemek ulusal eğlence haline geldi. Reagan çoğu zaman Oliver Wendell, Holmes ve Winston Churchill gibi tanınmış kişilerden uydurma sözler aktarıyordu. Belki de bu yüzden uyuyordu, ki basın sözcüsü Larry Speakes, ne söylemek isteyeceğini tahmin ederek alıntılar uydurduğunu ve onları Reagan'a atfettiğini itiraf etti.[11]

Ziyaretçiler ve hatta kendi kabine üyeleriyle toplantılar için Reagan, çalışanlarının sağladığı dizin kartlarından okuyordu. Bilmeyerek yanlış kart kümesinden okuduğu zaman ziyaretçiler bu vesilelerle mahcup olabiliyordu. Dünya görüşlerini oluştururken kendi deneyimlerinden yola çıkıyordu. Gerçekler, onun tercih ettiği anlatımı desteklemediği zaman göz ardı edilebilir ya da yalanlanabilirdi. Eski Kaliforniya Yargıtay yargıcı William Clark 1982 yılında ulusal güvenlik danışmanı olduğunda Reagan'ın aslında dünya hakkında ne kadar az şey bildiğini öğrenince şok olmuştu. Pentagon'a ve CIA'ye güvenlik konularını açıklayanlar filmler yapmaları ve Reagan'ın karşılaşacağı dünya liderlerini anlatmaları için talimat verdi.[12]

Reagan'ın bağlantısız üslubu ve dış politika deneyimsizliği, boşluğu doldurmaya hevesli emrindekiler arasında saray entrikası için açık kapı bıraktı. Başkan Yardımcısı Bush, Rockefeller, Morgan ve Harriman çıkarlarıyla olan çok eski aile bağları sayesinde güçlü ama alçakça referanslar gösteriyordu. Yale'dan mezun olduktan sonra Teksas'a taşınıp petrolcü olmuştu. 1970 yılında Senato'ya girmeye çalışmış ama başaramamıştı. Richard Nixon ona Cumhuriyetçi Parti başkanı olarak atamasını ayarlamıştı.

Jeane Kirkpatrick de dış politikanın şekillendirilmesinde önemli bir rol oynayacaktı. Reagan'ı sadık bir komünist karşıtı olmasından dolayı destekleyen muhafazakâr Demokrat ve Georgetown siyaset bilimcisi Kirkpatrick, Birleşmiş Milletler büyükelçisi olarak atanmakla ödüllendirilmişti. Kirkpatrick, sağcı diktatörlükleri "totaliter" değil de "otoriter" rejimler diye adlandırarak Reagan taraftarlarına onları desteklemeleri için gerekçe gösterdi. Georgetown Etik ve Kamu Politikası Merkezi'ni yöneten meslektaşı Ernest Lefever'la birlikte Jimmy Carter'ın insan hakları ve reform programları endişelerini küçümser bir şekilde reddetti. El Salvador'dan Güney Afrika'ya kadar baskıcı rejimlerin bir savunucusu olan Lefever insan hakları için devlet sekreter yardımcısı oldu. *New York Times* onu "mevcut politikaya

duygusal saçmalık olarak dudak büken ve müttefikleri utandıracak büyük bir hata olduğuna inanan aşırı derecede muhafazakâr ama ihzar emrinden bahseden baskıcı" olarak tanımladı. Arjantin ve Şili'deki işkence kaygılarını reddetti, çünkü bu "İber geleneğinden kalma bir uygulamaydı." Değişimin az gelişmiş ülkelerde bebeklerde yetersiz beslenmeyi üçe katladığı bilinmesine rağmen, anneleri emzirmeyi bırakıp bebek formülü kullanmaya ikna etme kampanyasını destekleyici bir çalışma yürütüldükten sonra Nestlè'den büyük bir katkı kabul edildiği için yakın zamanda merkezine bir saldırı yapılmıştı.[13] Haziran ayında Dış İlişkiler Komitesi pozisyona uygun olmadığı için Lefever'i istemedi. Komitenin dokuz Cumhuriyetçi'sinden beşi oylamada sekiz Demokrat'a katıldı. Lefever'in yerine aynı derecede sakıncalı Elliot Abrams getirildi.

Reagan'ın dikkatsizliğinden kaynaklanan serbest çalışma fırsatı herkes tarafından hoş karşılanmadı. Ulusal Güvenlik Danışmanı Frank Carlucci'nin yardımcısı General Colin Powell anlatıyordu: "Başkan'ın pasif yönetim tarzı bize muazzam bir sorumluluk yükledi. Buna alışana kadar net bir karar olmadan tavsiyelerle hareket etmekten rahatsızdık...Bir sabah... Frank sızlandı... 'Tanrım, biz bu ülkeyi yönetmek için sözleşme imzalamadık!'" Reagan'ın kampanya yöneticisi, Beyaz Saray Personel Genel Sekreteri ve Hazine Sekreteri olarak görev yapan James

Reagan, BM Büyükelçisi Jeane Kirkpatrick'le görüşüyor. Reagan'ı sadık bir komünist karşıtı olmasından dolayı destekleyen muhafazakâr Demokrat ve Georgetown siyaset bilimcisi Kirkpatrick, sağcı diktatörlükleri "totaliter" değil de "otoriter" rejimler diye adlandırarak Reagan taraftarlarına onları desteklemeleri için gerekçe göstermede önemli bir rol oynadı.

Baker ortaya çıkan dış politika yapısını "Fesat... Ve ayrı gündemlerin şeytani bir karışımı" olarak niteledi.[14] Politikanın kontrolü üzerine sık sık birbirlerinin boğazına yapışsalar da Reagan'ın üst düzey danışmanları gizli operasyonlar için ortak bir heyecanı paylaşıyordu. Sovyet bloku muhaliflerini desteklerken ve Carter'ın Afganistan'daki programlarını genişletirken, Dışişleri Bakanı Alexander Haig ve Bush'la birlikte Milli Güvenlik Planlama Grubu aracılığıyla Orta Amerika ve Afrika'da operasyonlar başlattılar.

Küresel ekonomi doğum sancıları işlerini kolaylaştırdı. 1960'larda ve 1970'lerin başında kaynak zengini üçüncü dünya ülkelerinin yaşadığı hızlı ekonomik büyüme, dünya ekonomisi hammadde ihracatı yoluyla kazanılan kâr oranını düşürünce 1970'lerin ortasında durma noktasına geldi. Üçüncü dünya ülkeleri borcu kabararak, sürekli gelişim umutlarını kırdı ve zaten yoksullaşmış olan halkları perişan etti. Sömürgeci rejimleri devirmiş ve sosyalizmle tecrübe kazanmış devrimci devletler en büyük darbeyi alanlar arasındaydı ve birçok kişinin solcu kalkınma modellerinin sürdürülebilirliğini sorgulamasına yol açtılar. Reagan ortaya çıkan huzursuzluğu düşman hükümetleri devirmek ve kapitalizmin üstünlüğünü kanıtlamak için bir fırsat olarak gördü.

1970'lerin sonlarında Sovyet ekonomisi de dibe vurdu. Sürekli bir durgunluk dönemine girdi ve 1982 yılında petrol fiyatlarının düşmesiyle çöküş hızlandı. Gayri safi yurtiçi hasılanın neredeyse dörtte birini tüketen askeri harcamalar ekonomiyi daha da zayıflatıyordu. Reagan bu durumdan faydalanmaya kararlıydı. 29 Ocak 1981 tarihinde yaptığı ilk basın toplantısında küçük düşürücü eleştirilerle sert bir anti-komünist saldırıda bulundu. Söyledikleriyle Soğuk Savaş gerginliğinin hafifleme sürecini neredeyse iki yıl geriletti:

> Evet, uluslararası gergin havanın yumuşaması şimdiye kadar Sovyetler Birliği'nin kendi hedefleri doğrultusunda kullandığı tek yönlü bir yoldu... Bu yolu dünya devrimini desteklemek, tek bir Sosyalist dünya ya da Komünist devlet, hangisini isterseniz onu deyin, kurmak için kullandı... Ayrıca onlar kabul ettikleri tek ahlakın gayelerini kolaylaştıracak olan şey olduğunu da açıkça ve alenen ilan ettiler. Yani, bunu başarmak için kendilerinde her türlü suç işleme, yalan söyleme, hile yapma hakkını bulduklarını ifade ettiler. Onlara göre bu ahlaksızlık değil, ahlak. Farklı standartlarda faaliyet gösteriyoruz.[15]

Carter'ın büyük ölçüde kontrol altında tuttuğu CIA, Reagan'ın yeni anti-komünist savaşında önemli bir rol oynamıştır. CIA analistleri çok uzun zamandır profesyonellikte kendileriyle gurur duymuşlar ve Ajans tarafındaki operasyonlardan uzaklaşmışlardı. Bu, Reagan ekibine uymayacaktı. Bush'un Takım B'siyle başlayan

saldırı Casey döneminde amacına ulaştı. Yönetimdeki sertlik yanlıları, gerçeklik algısından ne kadar uzak olursa olsun, tehlikeli, düşman ve genişleme fikirli Sovyetler Birliği görüşlerini destekleyen istihbarat istiyordu. Multimilyoner bir Wall Street avukatı ve dindar bir İrlandalı Katolik olan Casey, yardımcısı Robert Gates'e göre CIA'ye "Sovyetler Birliğine karşı savaş açmak için" gelmişti. Gates'e göre, "Reagan yanlıları onların gelişini düşmanca bir devir teslim olarak gördüler."[16] Casey, Claire Sterling'in *Terör Ağı*'nı (Orijinal adıyla: The Terror Network) okumuş ve Sovyetler Birliği'nin tüm uluslararası terörizmin kaynağı olduğuna ikna olmuştu. CIA'in Sovyet analizi dairesi başkanı Melvin Goodman'e göre, "Birçoğumuz Casey'le görüşüp direktöre Sterling'in sözde delillerinin çoğunun aslında CIA 'kara propagandası', komünist karşıtlarının Avrupa basınına yutturduğu iddialar olduğunu anlatmaya çalıştık." Ama şunları ekliyordu: "Casey küçümser bir şekilde 'Sterling'den onların hepsinden öğrendiğimden daha fazlasını öğrendim' dedi. Sterling'in çizgisini lanse eden dğerleri arasında Haig, Wolfowitz, Dışişleri Bakanlığı danışmanı Michael Ledeen ve Dışişleri Bakanlığı yetkilisi Robert "Bud" McFarlane de vardı."[17] Ancak, CIA uzmanları Sovyetlerin tüm hatalarına rağmen, aslında terörü yıldırdığını biliyordu.

Reagan ve CIA Başkanı William Casey. Multimilyoner bir Wall Street avukatı ve dindar bir İrlandalı Katolik olan Casey, yardımcısı Robert Gates'e göre CIA'ye "Sovyetler Birliğine karşı savaş açmak için" gelmişti. Casey döneminde CIA gerçeklerle hiç örtüşmeyen düşman, yayılmacı bir SSCB tablosu çizdi.

Casey ve Gates, boyun eğmeyi reddeden analistleri tavsiye etmeye başladılar. Eğer raporları yönetimin çizgisini desteklemiyorsa Casey, kendi sonuçlarını yazıyordu. 1966'dan 1986'ya kadar kıdemli CIA Sovyet analisti olarak görev yapan

Goodman şöyle diyordu: "CIA'in, dokunaçları tüm dünyaya ulaşan Sovyet askeri ahtapotu karikatürü yönetimin 'Düşman İmparatorluk' görüşünü destekliyordu." Goodman kınıyordu da: "CIA'in tarihindeki en önemli tarihsel gelişmeyi kaçırması, Sovyet İmparatorluğu'nun ve Sovyetler Birliği'nin çöküşü, büyük ölçüde Gates'in başkanlığı döneminde belirlediği kültür ve yöntemdi."[18]

CIA istihbaratının içi boşaltılırken, operasyonlar her yere yayılıyordu. El Salvador'daki ABD askeri danışmanlık ekibinin başkanı olan Albay John Waghelstein şöyle diyordu: "Gerçek kontrgerilla teknikleri ilkelliğe doğru bir adımdır." Bu tanım El Salvador ve Guatemala'daki ABD destekli ve eğitimli hükümet güçlerinin çabalarına ve ABD'nin Nikaragua'da yaptırdığı ayaklanmaya uygun olabilirdi. Reagan'ın deyişiyle bu "özgürlük savaşçıları" bir programın parçası olarak kurbanlarına tecavüz ediyor, kısırlaştırıyor, sakat bırakıyor, kellesini uçuruyor ve organlarını kesiyordu.[19] Guatemalalı askerler 1981 ve 1983 yılları arasında 100.000 Maya köylüsünü öldürebilecek kadar duygusuzlaştırılana kadar ordudaki askerler dövüldü, aşağılandı, hatta kanalizasyon çukuruna atılıp uzun süre pisliğin içinde bırakıldı. Bastırılan ve canavarlaştırılan askerler vahşi eylemler gerçekleştirdi. Aralık 1982'de Dos Erres köyünde ordu 160 kişiyi öldürdü, 65 çocuk kurbanı ayaklarından aşağı sallandırıp kafalarını kayalara vurdu. Sadece bir gün önce Ronald Reagan Latin Amerika turu kapsamında Honduras'ı ziyaret etmiş ve kısa süre önce askeri darbeyle iktidarı ele geçirmiş olan yeniden doğmuş hararetli Hıristiyan Guatemala başkanı General Efraín Ríos Montt'un "asılsız bir suçlamaya" maruz kaldığından yakınarak gazetecilere diktatörün "demokrasiye son derece bağlı" olduğunu söylemişti. Reagan onu "dürüstlük ve bağlılık abidesi" diye niteledi.[20] Aslında, Guatemala'nın gelişme göstermiş insan hakları sicili ışığında, Carter'ın 1977'de hükümetin içler acısı insan hakları sicilinden dolayı kestiği askeri yardımı yeniden vermeyi düşündüğünü açıkladı. Anlaşılan Reagan, Ríos Montt'un "bizim istilacılara yakılarak bırakılan toprak politikamız yok. Bizim politikamız komünist yakmak," açıklamasına arka çıkıyordu.[21] ABD Büyükelçisi Frederic Chapin, "Cinayetler son bulmuştur... Guatemala hükümeti karanlıktan ışığa çıkmıştır," duyurusu yaptı.[22]

Reagan o gün, kendi ABD destekli kontrgerilla savaşını veren Honduras Cumhurbaşkanı Roberto Suazo Còrdova'yla da bir araya geldi. *Los Angeles Times*'a göre "toplantı Honduras'ın doğusunda yoğun bir şekilde korunan bir askeri havaalanında kasvetli bir binada gerçekleşti. Askerler, pist sınırındaki şeker kamışı tarlalarında uçaksavar silahlara adam yerleştirdi ve askeri helikopterler havada devriye attı... Hava sıcak ve nemliydi. Beyaz Saray yetkililerinin giydiği çizgili takım elbiseler apaçık abes kaçıyordu." Dışişleri Bakanı George Shultz bir gazeteciye şunları fısıldadı: "Şimdiye kadar gördüğüm en tuhaf toplantı."

Gezi önceden planlanmamış anlardan da nasibini aldı. Kosta Rika'da Halkın Devrimci Hareketi'nin başkanı Sergio Erick Ardón National Theatre'ın balkonunda ayağa kalkarak yüksek sesle ABD başkanını ve "Orta Amerika'yı silahlandırmasını" suçladı.[23]

Kolombiya'da Başkan Belisario Betancur Cuartas Reagan'ı gafil avladı. Kadeh kaldırırken söyledikleriyle Reagan'ın sağcı hükümetlerin cinayetlerine göz yumarken Küba ve Nikaragua'yı yarımküredeki barıştan ve geliştirme çalıştırmalarından "ayrı tutma" ve "dışlama" çabalarını eleştirdi: "Devlet başkanları olarak üzerimize düşen sorumluluk ortak coğrafyamızın topraklarında her gün açılan mezarlara kayıtsız kalmamıza müsaade etmez: Yalnızca bir ülkeden söz edecek olursak, El Salvador'da 30.000 mezar liderlerin uyuşuk vicdanını sarsıyor." Bu saldırı Reagan maiyetini öfkelendirdi. Bogota'da şehir merkezindeki ayaklanmalardan ve gösterilerden, sokakları dolduran kalabalıktan ve Reagan'ın hızlanan konvoyunu "Defol!" ya da "Yanki, evine git!" haykırışlarıyla selamlamasından da memnun kalmadılar.[24] Tüm "birbirinden ayrı devletleri" doğru öğrenemeyen Reagan Brezilya'da ev sahiplerini "Bolivya halkı!" diye selamlayarak onlara hakaret etti.[25]

Reagan'ın katil diktatörlerin suçunu bağışlama gösterisi yurda dönüşünde de eleştirilere hedef olmaktan kurtulamadı. *New York Times* köşe yazarı Anthony Lewis, "Merhaba, Cengiz," gibi uygun bir başlıkla bir serbest kürsü sayfası açtı. "Amerika Birleşik Devletleri Başkanı 'anti-komünizm' adı altında, toplu cinayet politikası yapan bir zalimle samimi bir görüşme gerçekleştirdi. Ronald Reagan yönetiminde Amerikalıların ülkelerinin dünyada temel insan ahlakının simgesi olduğu inancı bu hale geldi." Lewis, Guatemala askerlerinin kırsal bölgeleri gerillalardan geri alma kampanyası kapsamında helikopterlerle kırsal köylere inip kadınları palalarla kestiklerini, evleri ateşe verdiklerini ve insanların gözlerini oyduklarını anlattı. *Boston Globe*'un bu anti-gerilla kampanyasının "pogrom ve soykırım arasında bir şey" olduğuyla ilgili değerlendirmesine de yer verdi. Reagan'ın "işkencecilere ve katillere" kucak açmasının Guatemala ve El Salvador liderleriyle sınırlı kalmadığı gerçeğine dikkat çekti. Güney Kore ve Filipinler diktatörlerinin yakın geçmişte Washington'a yapmış oldukları ziyaretler de, 1977'de iktidara geldiğinden beri "siyasi muhalefeti ortadan kaldırmış ve düzenli olarak işkenceye başvurmuş" olan Pakistan Cumhurbaşkanı Muhammed Ziya-ül Hak'ın beklenen ziyareti de aynı kucağın kendilerine de açık olduğunun göstergesiydi. Lewis son olarak da Amerikan İmparatorluğu'nun yıllardır basbas haykırdığı gerçeği çarpıcı bir biçimde hatırlattı: "Bu ayıbın lekesi hepimize bulaştı. Reagan yönetiminin ekonomi çılgınlığı unutulduğu zaman insan zulmüne olan duyarsızlığı Amerika Birleşik Devletleri'nin adını kirletmeye devam edecek."[26]

Lewis'in böylesine etkili bir şekilde ifade ettiği öfkeyi Uluslararası Af Örgütü, İnsan Hakları İzleme Örgütü, Hemisferik İşler Konseyi ve diğer insan hakları gruplarının, devam eden cinayetleri ve zulümleri detaylı bir şekilde anlatan ve Guatemalalı bir Cizvit rahibin, Muhterem Ricardo Falla'nın Amerikan Antropoloji Birliği tarafından düzenlenen bir basın toplantısında söylediklerine yer veren raporları da destekliyordu. Georgetown'da eğitim görmüş olan Falla organize Kızılderili katliamlarının amacının "hiç kimseyi sağ bırakmamak" ve dolayısıyla da yaşananlara dair "tüm anıları yok etmek" olduğunu iddia ediyordu. Ayrıntılara da indi: "Bebeklerin ve çocukların öldürülmesinin sebebi budur. Gerçekten inanılmaz. Bu çocuklar hayatta kalırsa ebeveynlerinin intikamını alacaktır... Bu küçükler bıçaklarla boydan boya yarılıyor ya da kafaları taşlara veya evlerin kirişlerine vura vura kırılıyor." Peder Falla San Francisco de Nentón'da sekiz saat süren ve akşam yemeği için verilen bir moladan sonra tekrar devam eden bir katliamı anlattı: "Kadınları ve çocukları öldürdükten sonra, gelir gelmez boğazladıkları bir boğadan kızarttıkları biftekleri yemek için ara verdiler. Kör bıçaklar boğazlarını kesmeyince koyun gibi bağıran yaşlılara kahkahalarla gülüyorlardı. Katliam sona erince de Kızılderililerden çaldıkları radyoları dinlerken şarkılar söylediler."[27]

Ocak 1983'te Reagan askeri yardım ambargosunu kaldırdı. Askeri donanım satışına izin verdi. Ancak Kongre'nin direnişi Guatemala'yı askeri yardım konusunda yakın ABD müttefikleri İsrail ve Tayvan'a bel bağlamak zorunda bıraktı. İsrail ayrıca El Salvador ve Nikaragua kontralarına da askeri yardım sağlıyordu. CIA'in Guatemala ordusuna desteği hız kesmeden devam etti. Ağustos 1983'te Òscar Humberto Mejía Victores bir darbeyle Ríos Montt'u devirerek "Şiddet" olarak bilinen dönemi bitirdi. Ama şiddetin kendisini değil. Darbenin ardından CIA ve Dışişleri Bakanlığı siyasi cinayetlerde ve kaçırma olaylarında bir artış olduğunu bildirdi. Şubat 1984'te Büyükelçi Frederic Chapin "Guatemala'da korkunç insan hakları gerçekleri" dediği konuyla ilgili Washington'a telgraf çekti.[28] Hemen ertesi gün İnsan Hakları İçin Devlet Sekreter Yardımcısı Elliott Abrams ve Dışişleri Bakanlığı'ndan iki yetkili, Kongre'yi, iyileşen insan hakları sicilini göz önünde bulundurarak Guatemala'ya askeri yardımı sürdürmeye teşvik eden gizli bir raporu onayladı.

1986 yılında Dışişleri Bakanlığı gizli bir raporda "güvenlik güçleri ve sağcı paramiliter gruplar" tarafından potansiyel kırsal sosyal işçileri, sağlık personelini ve 1966'ya dayanan ve 1984'te en yüksek noktaya ulaşan *köylüleri* kaçırmaya ve öldürmeye yönelik yürütülecek sistematik bir kampanyaya onay verdi. Guatemala'nın resmi Tarihi Aydınlatma Komisyonu 1999'da yayımladığı bir raporda Guatemala ordusunun Maya köylerinde yaptığı 626 katliamı anlattı. Komisyon bu katliamları "soykırım" olarak nitelendiriyordu. CIA'i ve ABD'nin diğer devlet kurumlarını ölü

sayısının 200.000 olduğu tahmin edilen Guatemala katliamına doğrudan ve dolaylı olarak destek vermekle suçladı.[29]

Amerika Birleşik Devletleri Nikaragua'da farklı türden kıyımlar yapıyordu. Somoza'nın arsız Nikaragua ulusal muhafızının eski üyeleri Honduras sınırında toplanıyor ve orada CIA Başkanı Casey'in yardımıyla iktidara geri dönmeyi planlıyorlardı. Kendilerini *kontra devrimcileri* ya da kısaca "kontralar" olarak adlandırıyorlardı. Casey, başka her yerde olduğu gibi burada da Carter'ın basit gizli operasyonlarını muazzam girişimlere dönüştürdü. İşleri yürütmek için bir Orta Amerika Görev Gücü oluşturdu. Latin Amerika şubesi başkanlığına Duane Clarridge'yi getirdi. Clarridge tam bir fiyaskoydu. Latin Amerika hakkında hiçbir şey bilmiyordu, bölgede hiç çalışmamıştı ve İspanyolcası yoktu.

Nikaragua ABD Büyükelçisi Anthony Quainton bir gazeteciye savaşın tam olarak ne zaman başladığını söyledi: "CIA'in Nikaragua ajanlarını kullanarak Nikaragua ve Honduras'ı birbirine bağlayan köprüleri havaya uçurmasıyla 15 Mart 1982'de gizli bir savaş balladı." Aslında daha önce başlamıştı. O yıl Aralık ayında Kongre hükümet fonlarının Sandinista hükümetini devirmek için kullanılmasını yasakladı. Sertlik yanlısı sağcılar Nikaragua ve diğerleri için acımasız bir dış politika belirlerken Shultz gibi ılımlıların pek ses çıkmadı. Reagan, CIA'in yapacaklarıyla ilgili Kongre'ye yalan söyledi. Casey zaten sürekli yalan söylüyor, Kongre ve Senato seçim istihbarat komitelerini kasten yanıltıyordu. Gates'e göre, "Casey göreve başladığı günden itibaren Kongre'yi küçümsemekten suçludur."[30] Shultz daha sonra Ocak 1987'de Milli Güvenlik Danışmanı Frank Carlucci'ye şikâyette bulunduğunu söyledi: "İstihbarat topluluğuna hiç güvenmediğimi söyledim. Beni yanılttıklarını, yalan söylediklerini ve beni devre dışı bıraktıklarını anlattım."[31] Buna rağmen Kongre, ödeneğin büyük bölümünün CIA'e gittiği istihbarat bütçesini önemli ölçüde genişletti.

Casey ve MGK yetkilisi Oliver North Kongre'yi sonuna kadar zorlamak amacıyla ayrıntılı bir yasadışı operasyon planladılar. İsrailli silah satıcılarının yardımıyla Amerika Birleşik Devletleri İran'daki düşmanlarına fahiş fiyatlarla füze satışı yaptı. Elde ettiği kârı da kontraları finanse etmek için kullandı. Bu işte genelde Latin Amerikalı uyuşturucu satıcıları aracılık yaptı ve karşılığında ABD piyasalarına kolay erişim fırsatı elde ettiler. ABD fonları ve CIA rehberliğiyle kontra ordusu 15.000 kişiye ulaştı. CIA, Guatemala ve El Salvador gibi ülkelerden paralı askerler de aldı. Bu kişiler denizden bağımsız saldırılar başlatıyor, kıyıdaki hedefleri ve ticari limanları bombalıyordu.

Reagan ABD'nin gizli savaşını 1984'te yaşananlarla hiçbir ilgisi olmayan bir fantezi uçuşuyla savundu. "Nikaragua halkı totaliter bir zindanda sıkışıp kaldı. Yöneticileri ayrıcalıklı yaşarken, lükslerini korurken ve devrimlerinin Nikaragua'nın komşularına da yayılacağıyla övünürken onları fakirleştiren askeri diktatörlük tarafından tuzağa düşürüldü. Binlerce Kübalı'nın, Sovyet blokunun ve radikal Arap yardımcılarının varlığıyla durumu daha da onur kırıcı ve tehlikeli hale getiren bu diktatörlüktür."[32] Reagan kontralar için "ahlakları Kurucu Babalar'ınkine eşdeğer," diyecek kadar ileri gitti. Bu, o kadar iğrenç bir karşılaştırmaydı ki, Amerikan Tarihçiler Örgütü çok sert çıktı. Reagan'ın "ahlak muadilleri" işkence, yaralama ve sivilleri katletmeye yönelik kötü şöhretiyle nam salmıştı. Kontralar, terör taktikleri kullanarak okulları, sağlık kliniklerini, kooperatifleri, köprüleri ve enerji santrallerini tahrip etti. Savaşta öldürülen 30.000'den fazla sivilin ölümünden sorumluydular. Bir Genelkurmay danışmanı onları "dünyadaki en tuhaf ulusal kurtuluş örgütü" diye tanımladı. Ona göre sadece "bir grup caniydiler."[33] ABD Büyükelçiliği eski bir kontra liderinin kontralara katılmayı reddeden sivillerin "vurularak ya da bıçaklanarak öldürüldüğünü" ve diğerlerinin de "fırınlarda yakıldığını" iddia ettiğini bildirdi. Kaçırılan genç kızlara "gece gündüz tecavüz edildiğini" söylüyordu.[34]

El Salvador'da da zulümler işleniyordu. ABD liderleri El Salvador'da Vietnam sonrası yeni kontrgerilla doktrinlerini denemeye ve bir ayaklanmayı ABD kuvvetlerine çok fazla sorumluluk vermeden bastırmaya çalışmaya karar vermişlerdi. Önce Salvador ordusunu büyütüp yenilediler. Ordu 1983'te 53.000 askere ulaştı. Askerlerin çoğu Georgia'daki Fort Benning askeri üssünde ya da Panama'daki Amerika Okulu'nda eğitilmişti. Hem Carter hem Reagan döneminde görev yapan eski ABD Büyükelçisi Robert White, Kongre huzurunda ifade verdi:

> El Salvador 50 yıl boyunca varlıklı kesimin ve ordunun yozlaşmış ve acımasız ittifakı tarafından yönetilmişti. Genç subaylar 1979'da ayaklanarak bu ittifakı bozmaya çalıştı. Daha sonra Reagan, Ulusal Cumhuriyetçi İttifakı'nın, ARENA, ortaya çıkmasına ve eski Binbaşı Roberto D'Aubuisson'ın yükselişine yol açan aşırı sağa hoşgörüsünü ve onayını yeniledi.
>
> ARENA, Nazileri ve bazı devrimci komünist grupları örnek alan aşırı Faşist bir gruptur... ARENA'nın kurucuları ve baş destekçileri Miami'de toplanan zengin Salvador sürgünleri ve El Salvador'daki sivil aktivistlerdir. ARENA'nın askeri kolu subaylardan ve Salvador Ordusu'yla güvenlik güçlerinin adamlarından oluşur... Elçiliğim sağcı şiddetin kaynaklarını ve Miami, Florida'daki bağlantılarını tespit etmek için önemli kaynaklar tahsis etti... Miamili Altılı açıkladı... Ülkeyi yeniden inşa etmek için önce tamamen yıkılmalıydı. Ekonominin bozulması, işsizliğin çoğalması gerekiyordu. Cunta devrilmeli ve iktidara 300-400

ya da 500.000 kişiyi öldürerek toptan temizlik yapacak"iyi" bir subay getirilmeliydi...Kim bu deliler ve nasıl çalışırlar?... En önemli şahsiyetler çok zengin altı eski toprak sahibi... Gizlice plan yapıyor, sürekli toplantı düzenliyor ve D'Aubuisson'a talimat veriyorlar."[35]

Mart 1981'de CIA, Başkan Yardımcısı Bush'a "zengin toprak ağalarının baş uşağı" D'Aubuisson'ın "geçen yıl boyunca birkaç bin şüpheli solcuyu ve solcu sempatizanı öldürmüş olan sağ kanat ölüm mangalarını" yönettiğini bildirdi. Reagan göreve başlamadan kısa süre önce üç Amerikalı Maryknoll rahibeye ve insani yardım çalışmalarında görev almış meslekten olmayan bir Katolik'e tecavüz edilmiş ve ardından da katledilmişlerdi. BM büyükelçisi adayı Jeane Kirkpatrick "rahibeler sadece rahibe değildi. Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi için çalışan siyasi eylemcilerdi," iddiasında bulundu. Dışişleri Bakanı Alexander Haig onlar için "silahlı rahibeler" dedi ve bir kongre komitesine "Belki de rahibelerin içinde bulunduğu araç bir bariyeri aşmaya çalışmıştır," imasında bulundu.[36]

Bir vahşet özellikle öne çıkıyor. Amerika'nın eğittiği ve silahlandırdığı Salvadorlu askerler 1981 yılının sonlarında El Mozote köyünde 767 kişiyi katletti. 358'i on üç yaşından küçük çocuklar olan kurbanlar bıçaklandı, başları kesildi ve makineli tüfeklerle tarandı. Kızlara ve kadınlara tecavüz edildi. *New York Times* muhabiri Raymond Bonner olanları ortaya çıkarmaya çalışırken, *Wall Street Journal* ve Reagan yanlısı diğer gazeteler Bonner'ın güvenirliğine saldırdı. *Times* baskı altında kaldı ve Bonner'ı El Salvador'dan çekti. Yönetim yetkilileri katliamı örtbas etmeye yardım etti. Koşullar kötüleşti. 1982 sonlarında Hemisferik İşler Konseyi

ONLY 53¢ A DAY WILL SUPPORT A NICARAGUAN FREEDOM FIGHTER

SEND DEMOCRACY AROUND THE WORLD

SAVE THE CONTRAS

Kontraları "Kurucu Babaların ahlâkına eşdeğer ahlâktalar" diye öven Reagan'ı taklit eden Üniversite Cumhuriyetçiler, "Nikaragua Özgürlük Savaşçıları" için destek çağrısında bulunan bu broşürü dağıttı. Bu "Özgürlük Savaşçıları" işkence yapmak, sakatlamak ve sivilleri katletmekle meşhurdu.

El Salvador'un Guatemala'yla birlikte Latin Amerika'da insan hakları ihlallerinin en kötü siciline sahip olduğunu bildirdi: "Baş kesme, işkence, karın deşme, kaybolmalar ve acımasız cezanın diğer şekillerinin Salvador hükümeti tarafından onaylanmış paramiliter davranış normları olduğu bildirilmiştir."[37] Ancak, insan hakları için devlet sekreter yardımcısı Elliott Abrams ölüm mangaları müdahalesiyle ilgili raporların "inandırıcı" olmadığını ifade etti.[38]

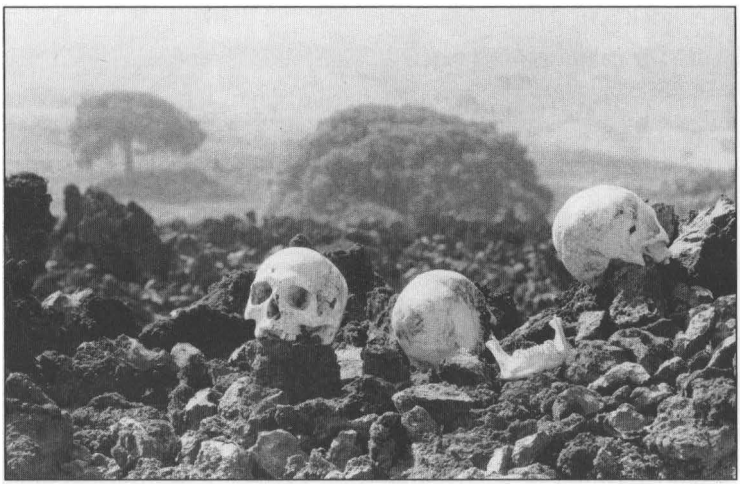
George Bush, Amerika'nın arka bahçesindeki insanların acısını paylaşmakta sorun yaşıyordu. Papa John Paul II Orta Amerika'yı ziyaret etmeden önce Bush, Katolik din adamlarının kendi dini inançlarını Marksist felsefe ve taktikleriyle nasıl bağdaştırıp isyancıları desteklediklerini anlayamadığını söyledi. Notre Dame Üniversitesi rektörü Muhterem Theodore Hesburgh yoksulluğun ve sosyal adaletsizliğin rahiplerin Marksistleri ya da mevcut duruma itiraz eden başkalarını desteklemesine kolayca yol açabildiğini açıklamaya çalıştı. Bush'un cevabı şu oldu: "Belki bu beni aşırı sağcı yapar ama çok şaşkınım. Bir türlü anlamıyorum."[39]

1984 yılında Kissinger Komisyonu tarafından Orta Amerika'ya teşvik edilen ABD ekonomik ve askeri yardımı bu yıllarda giderek büyüdü. Bu çabanın Kongre'deki nokta adamı Senatör Jesse Helms'ti. Yönetim yetkilileri ABD hükümetinin Salvador Ulusal Polisi, Ulusal Muhafız ve Hazine Polisi'ne ilişkin belgelerini kasten gizliyordu. Böylece kongre fonu devam edecekti. Carter ve Reagan döneminde Kongre bu minik ülkeye yaklaşık 6 milyar dolar akıtarak onu dünyada kişi başına en çok yardım yaptığı ülke haline getirdi. Bu arada, ölüm mangaları imha yolundan hiç ayrılmadı. Ölü sayısı 70.000'e ulaştı. 1980'lerde yaklaşık yarım milyon Salvadorlu bu zorbalıktan kaçmak için Amerika Birleşik Devletleri'ne göç etmeyi denedi ama çoğu geri çevrildi. 1984 yılında ABD göçmenlik bürosu yetkilileri Salvadorlu sığınmacıların yaklaşık kırkta birini kabul etti. Oysa Nikaragua'dan kaçan anti-komünistlerin neredeyse tüm başvuruları onaylandı.

ABD'nin önde gelen muhafazakâr dergisi *Commentary* 1980 yılında, muhafazakârların "Vietnam Sendromu" dediği şeyi, Amerikalıların uluslararası çatışmaları çözmek için güç kullanmak konusunda hassasiyet göstermesine yol açan Vietnam Savaşı tepkisini kötüleyen bir dizi yazı yayımladı. Reagan hemfikirdi: "Çok uzun zamandır 'Vietnam Sendromu'yla yaşadık... Yaklaşık 10 yıldır tekrar tekrar emperyalist fetihler peşinde koşan saldırganlar olduğumuzu söyleyip durdular... Savaşlarımızın gerçekten asil bir nedeni olduğunu kabul etme zamanı geldi... Suçluluk duygusundan kurtulamamakla, bu uğurda ölen 50.000 Amerikalı gencin hatırasını lekeliyoruz."[40]

Nikaragua ve El Salvador'da uzatmalı temsili savaşların batağına saplanan Reagan, Amerikalıların kendine güvenini geri kazandıracak ve Vietnam maymununu Amerika'nın sırtından indirecek kolay bir askeri zafer istiyordu. 1983'te, radikal bir grup 100.000 nüfuslu küçük bir Karayip adası olan Grenada'da liderlerini öldürerek Maurice Bishop'un devrimci hükümetini devirince böyle bir fırsat yakaladı. Bishop ölümünden önce "emperyalizmin korkunç canavarlarının", yani Amerika Birleşik Devletleri'nin ülkesini istikrasızlaştımak için bir kampanya sürdürdüğünü iddia etmişti.[41] ABD yetkilileri, ortaya çıkan istikrarsızlığı harekete geçmek için bir bahane olarak kullanarak, Birleşmiş Milletler'in, Amerikan Devletleri Örgütü'nün ve hatta İngiltere Başbakanı Margaret Thatcher'in açık bir şekilde itiraz etmesine rağmen, ülkeyi istila etmeye ve yeni hükümeti devirmeye karar verdi. ABD yetkilileri Karayip ülkelerine ABD müdahalesi çağrısında bulunmaları için baskı yaptı.

Zamanlama yönetim için büyük şans oldu. Amerika Birleşik Devletleri işgal için hazırlık yaparken utanç verici bir yara aldı. Etkili bir kamyon bombası Lübnan'daki Amerika Birleşik Devletleri Deniz Piyade Kolordusu kışlalarını havaya uçurdu. 241 kişi öldü. Dikkati başka tarafa çekmek için her şey göze alan Reagan, Grenada işgalinin adada tehlikede olan olan Amerikalı tıp öğrencilerini kurtarmak için gerekli olduğunu açıkladı. Oysa öğrenciler tehlikede değildi. Tıp fakültesi

Ölüm mangası tarafından öldürülen kurbanların El Playon, El Salvador'da bir lav alanındaki kafatasları. Mart 1981'de CIA, Başkan Yardımcısı Bush'a Salvador lideri Roberto D'Aubuisson'ın "geçen yıl boyunca birkaç bin şüpheli solcuyu ve solcu sempatizanı öldürmüş olan sağ kanat ölüm mangalarını" yönettiğini bildirdi. Ama Amerika Birleşik Devletleri'nin Orta Amerika ülkesinde kontrgerilla harekâtını finanse etmesi ve desteklemesiyle muhafazakâr Reagan yetkilileri Salvador hükümetine bağlı zulüm haberlerini yalanladı.

dekanının yaptığı yoklamada %90'ı kalmak istediğini söyledi. Amerika Birleşik Devletleri'nin Vietnam'da uğradığı detaylı incelemenin en küçük benzerinden kaçınmak için ABD yetkilileri kendi "güvenliği" için medyanın işgal güçlerine eşlik etmesini ve hükümete görüntü sunmasını yasakladı. 7.000 ABD işgalcisi silahları yetersiz Kübalılardan küçük gücünden beklediklerinden daha büyük bir dirençle karşılaştı. Operasyonun tamamı lojistik açıdan daha en başından çuvalladı. Yirmi dokuz ABD askeri öldü, 100'den fazlası da yaralandı. Dokuz helikopter kayboldu. Askerlerin çoğu hızla geri çekildi.

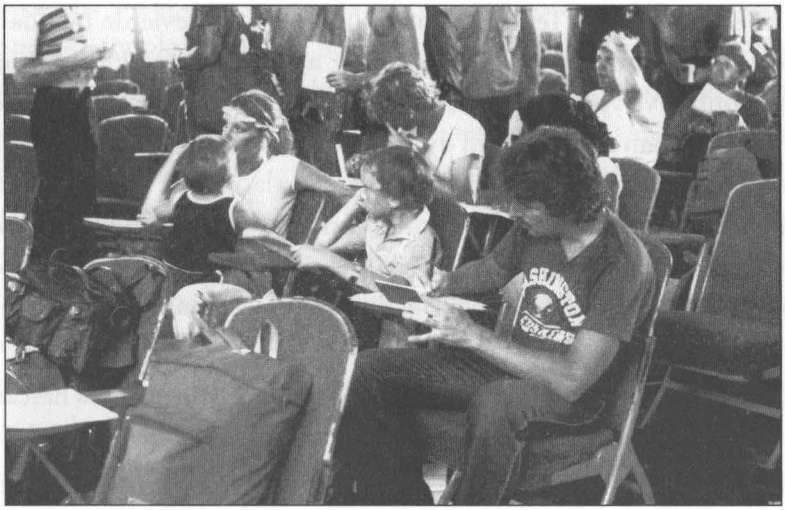
Wyomingli Kongre üyesi Dick Cheney işgal sonrası ilk kongre heyetine katıldı ve Amerika Birleşik Devletleri'nin dünya çapındaki yeni zorluklar karşısında yılmaz imajını alkışladı. Başka bir heyet üyesi, Washington Temsilcisi Don Bonker öğrencilerin teklikede olduğu iddiasıyla alay edince Cheney, bir Washington Post serbest kürsü sayfasında ona ateş püskürdü. Cheney, sanki yırmi yıl sonra Irak konusunda söylediği yalanların provasını yapıyormuş gibi "Amerikalılar tehlikede. Diplomatik yollarla tahliye edilmelerini sağlamak için her türlü çaba gösteriliyor. Ve yeni Granada hükümeti tüm bölgenin güvenliği için bir tehdit oluşturuyor" iddialarını ortaya attı.[42] Yine heyet üyesi olan Kaliforniya Temsilcisi Ron Dellums, Cheney'in saptırmalarına itiraz ederek işgali "Amerikan dış politikasının daha öte askerileştirmesini maskelemek için Amerikalı öğrencileri ve küçük bir Karayip ülkesini kullanan üstü örtülü bir çaba," olarak niteledi. Dellums, öğrencileri koruma iddiasını da reddederek, "Heyetimiz işgalden önce Amerikalıların tehdit edildiğine ya da tehlikede olduğuna dair doğrulanmış bir tek örnek bualamadı. Aslında, kampüs korumasız bir sahile sadece 20 metre mesafedeydi. Öncelikli amaç öğrencilerin güvenliğiydiyse ABD güçlerinin oraya ulaşması neden üç gün sürdü?" dedi.[43] BM Genel Kurulu "uluslararası hukukun apaçık bir ihlali" dediği "Grenada'daki silahlı müdahaleyi gerçekten kınıyor [du]."[44] Hem de ona bir farkla.

Kayıplar arasında, hastanelerine yapılan yanlış bir bombalı saldırıda öldürülen en az yirmi bir akıl hastası vardı. 82. Hava İndirme Tümeni'nin komutanı General Edward Trobaugh gazetecilere Grenada Halkın Devrimci Ordusu'nun acemi olduğunu ancak çoğu orada bir uçak pisti inşa etmek için bulunan adadaki küçük Kübalılar birliğinin iyi savaştığını söyledi. Bölgeyi ziyaret eden kongre üyelerine tıp öğrencilerinin herhangi bir zamanda tehdit edildiğine dair bir bulgu olmadığını söyledi. Reagan, basının, gerçekte "bir kurtarma msyonu" olan eylemi "işgal" diye etiketlemesini eleştirdi.[45]

Reagan, Amerikan halkına hitaben yaptığı konuşmada "binlerce teröriste kaynak sağlamaya yetecek kadar silah ve mühimmatla neredeyse tavana kadar dolu bir

Amerika Birleşik Devletleri 1983'ün küçük ada ülkesini istila etmek ve devrimci hükümetini devirmek için sonunda Grenada'daki istikrarsızlığı bahane olarak kullandı. Lojistik olarak çuvallayan operasyonda on dokuz ABD askeri öldü, yüzden fazlası da yaralandı. Dokuz helikopter kayboldu. Askerlerin çoğu hızlı bir şekilde geri çekildi.

ABD'nin Grenada işgali sırasında tahliye edilmeyi bekleyen tıp öğrencileri. Reagan tehlikede olan öğrencileri kurtarmak için işgalin gerekli olduğunu iddia ediyordu ama öğrenciler aslında pek de tehlikede değildi. Tıp fakültesi dekanının yaptığı bir yoklamaya göre öğrencilerin %90'ı kalmak istediğini söyledi.

askeri techizat deposuna" dikkat çekerek, ABD güvenliğine yönelik tehdidi vurguladı. Grenada'nın sessiz sakin bir tropikal kaçış olduğu görüşünü dağıttı: "Bize Grenada'nın turizm için sıcak bir ada cenneti olduğu söylendi. Öyle değildi işte. Terör

yapmaya ve demokrasiyi baltalamaya yönelik büyük bir askeri kale olarak hazırlanan bir Sovyet-Küba kolonisiydi." "Oraya tam zamanında, felâkete ramak kala girdik," diye öne sürdü.[46]

Daha sonra Reagan, "zayıflık günlerimiz geride kaldı. Askeri güçlerimiz iyileşti ve dimdik ayakta," diye gururla duyurdu.[47] Vietnam'da aşağılanmanın acısı bile hafifletilmişti. Vietnam'daki ABD askerlerinin "kazanma iznini reddettiğini" iddia etti. "Biz savaşı kaybetmedik," dedi üstüne basa basa. "Savaş bitti, biz de evimize döndük, savaşı işte o zaman kaybettik." Aralık 1988'de bir Ulusal Savunma Komisyonu raporu şu sonuca vardı: "Vietnam'daki başarısızlığımız her yerde ABD müdahalesine gölge etmeye devam ediyor."[48]

ABD'nin Lübnan'da öldürülen denizcilerin intikamını alma girişimi berbat oldu. Hizbullah lideri Şeyh Muhammed Hüseyin Fadlallah'ın öldürülmesi için gizlice Suudilerle birlikte çalışan Casey, 1985 yılında Hizbullah liderinin evinin önünde büyük bir araba bombası patlattı. Seksen kişi öldü ve iki yüz kişi yaralandı ama Fadlallah yara almadan kurtuldu.[49]

Orta Amerika'da ve Karayipler'de başkasının hakkını yiyen Reagan aynı zamanda ABD'nin, Mevcut Tehlike Komitesi'nin resmi görevlerde bulunan elliden fazla üyesi tarafından teşvik edilen büyük bir askeri artış gerekliliklerine kurban edilen işçi sınıfını ve yoksullarını da çiğniyordu. 1980 seçimlerinden hemen sonra eski Savunma Bakanı Melvin Laird uyarmıştı: "Amerika Birleşik Devletleri'nin başına gelebilecek en kötü şey aşırı savunma harcamaları olur."[50] Birleşik Devletler'in askeri açıdan zayıf ve bir Sovyet saldırısına karşı savunmasız olduğu kurmacasına hizmet eden Reagan bu uyarıyı dikkate almayarak, "bugün Pearl Harbor sonrasında olduğumuzdan daha büyük bir tehlikedeyiz. Ordumuz kesinlikle bu ülkeyi savunmaktan aciz," dedi.[51]

Reagan'ın korkutma taktikleri işe yaradı. 1985 itibariyle savunma harcamalarını 1980 harcamalarına oranla %51 artırmıştı. Bunu finanse etmek için federal desteğin yurtiçi ihtiyari harcama programlarının %30'unu keserek, yurtiçi programlardan orduya 70 milyar dolar aktardı.[52]

Senatör Howard M. Metzenbaum, Bütçe Direktörü David Stockman'in bütçe kesmedeki ustalığını övdü ama ekledi: "Zalim, acımasız ve insafsız olduğunuzu da düşünüyorum." 1983'te sekiz bin dört yüz kişi Bağımlı Çocuklu Aileler için Yardım (AFDC) niteliğini kaybetti ve 299.000 kişi yardım parasının kesildiğini gördü. Reagan Kongre'yi 12 milyar dolarlık yemek fişi bütçesinin 2 milyar dolarını ve 3.5 milyar dolarlık okul yemekleri bütçesinin 1 milyar dolarını kesmeye teşvik etti. Toplumsal sağlık, çocuk beslenmesi, barındırma ve enerji yardımı programları bütçeleri

de yavaş yavaş eksiltildi. Şehirler için federal fonlar neredeyse yarıya indirildi.[53] Reagan yoksullukla mücadele ederken, göreve geldiğinde %70 olan en yüksek gelir vergisi oranını görevde kaldığı süre boyunca %28'e kadar düşürdü.

Üretim hattından yeni ve yükseltilmiş silah sistemleri akıp gitti. Füzeleri tam yerlerini gizleyen hatların etrafında dolandıran ve onları bir Sovyet ilk saldırısına karşı önemli ölçüde koruyan bir program olan uzun süredir ertelenmiş ve çok pahalı MX füze programı da bunlara dahildi. Reagan, ekonomisi durgun Sovyetlerin ayak uydurmak için sıkışık durumda olacağını biliyordu.

Nükleer silah bütçesi de çarçabuk büyüdü. ABD çevreleme politikasının mimarı George Kennan 1981'de nükleer silahların devam eden anlamsız artışını kınadı: "Silah üstüne silah, füze üstüne füze, eskilerin üstüne yıkıcılığın yeni düzeylerini yığmaya devam ettik. Bunu bir çeşit hipnotizmanın kurbanları gibi, bir rüyanın içindeki insanlar gibi, denize yönelen lemmingler gibi çaresizce, neredeyse istemsiz olarak."[54]

Reagan ve Bush silahları artırmada hiç de çaresiz değillerdi. Nükleer savaşın karşılıklı yıkıma yol açabileceğiyle ilgili yaygın görüşü reddettiler ve böyle bir savaşı kazanmak için plan yapmaya başladılar. Bu, Colin Gray Ve Keith Payne gibi nükleer aşırılık yanlılarının savunduğu bir yaklaşımdı. Keith Payne 1980'de, "Amerika Birleşik Devletleri, Sovyetler Birliği'ni yenmek için plan yapmalıdır," dedi. Onlar Amerika Birleşik Devletleri'nin bu süreçte 20 milyon vatandaşını kaybedebileceğine inanıyorlardı. Bir nükleer saldırıdan kurtulmanın anahtarının kaosu önleyecek ve iletişim hatlarını açık tutacak etkili bir komuta ve kontrol yapısı olduğunu öne sürüyorlardı. Ordu buna "3C" diyordu: Komuta, kontrol ve kominükasyon.[55] Reagan, ülkeyi zarar görmekten korumak için büyük yatırımlar yaptı. Sapkınca, Sovyetler üzerine böyle bir savaş kazanma stratejisi tasarlıyordu. Kanıt olarak büyük bir Sovyet sivil savunma programına dikkat çekti, oysa böyle bir program yoktu.

Pentagon'un 1984-1988 ana planında ilk olarak Ortadoğu savunmasına, ikinci olarak da sadece Kuzey Amerika ve Batı Avrupa savunmasına yer veriliyordu. Plan açıklıyordu:

> Temel hedeflerimiz Körfez petrolüne sürekli erişim sağlamak ve Sovyetlerin doğrudan doğruya ya da temsili savaşlar yoluyla petrolün siyasi-askeri kontrolünü ele geçirmesini engellemek. Sovyetler Birliği'nin, Körfez petrol kaynaklarına ulaşmaya çalışması halinde büyük bir çatışma ihtimaliyle karşı karşıya kalması önemlidir. Koşullar ne olursa olsun, Basra Körfezi petrolüne erişimin güvenliği tehlikeye girecek olursa, Amerikan güçlerini hemen bölgeye sokmaya hazırlıklı olmalıyız.[56]

Amerika Birleşik Devletleri bu planı yürürlüğe koymak amacıyla askeri üsleri yenilemek ve Ortadoğu'daki hedeflere ulaşabilecekleri Comiso, İtalya'ya nükleer silahlı kruz füzeleri yerleştirmek için bir milyar dolar harcadı. İran-Irak Savaşı'nın ortasına girdi. İran'a silah sağlayarak olayların gidişatını değiştirmesine ve 1982 yılının ortalarına doğru Irak'ın ikinci büyük kenti Basra'ya doğru ilerlemeye başlamasına yardım etti. Yönetim yetkilileri daha sonra fikir değiştirip bir İran zaferini önlemek için "gerekli ve meşru ne varsa" yapma kararı aldı. Hem de Irak'ın kimyasal silah kullandığını bile bile böyle bir karar verdiler. 1 Kasım günü, Dışişleri Bakanlığı üst düzey yetkilisi Jonathan Howe, Dışişleri Bakanı Shultz'u Irak'ın İran'a karşı "neredeyse her gün kimyasal silahlara" başvurduğundan haberdar etti. Aralık 1983'te Reagan, özel elçisi Donald Rumsfeld'i Saddam Hüseyin'le görüşmesi için Bağdat'a gönderdi. ABD Büyükelçiliği Saddam'ın Rumsfeld'in ziyaretine ve başkandan getirdiği mektuba "çok sevindiğini" bildirdi. Rumsfeld Saddam'a, ABD'nin İran'a silah satışını kesmek için elinden geleni yaptığına dair güvence verdi.[57]

Rumsfeld 1984 yılının Mart ayında ikinci bir ziyaret daha yaptı. Bu ziyaretin bir amacı da Saddam'ı Amerika'nın önceliğinin Irak'ı kimyasal silah kullandığı için cezalandırmak değil, İran'ı bozguna uğratmak olduğuna inandırmaktı. Reagan yönetiminde bir MGK Irak uzmanı olan Howard Teicher daha sonra yeminli bir mahkeme beyannamesinde Amerika Birleşik Devletleri'nin "milyonlarca dolar kredi vererek, askeri istihbarat ve danışmanlık sağlayarak ve Irak'ın gerekli askeri silahlara sahip olduğundan emin olmak için üçüncü dünya ülkelerinin Irak'a silah satışlarını yakından izleyerek Iraklıların savaş çabasını aktif bir şekilde desteklediğini" kabul etti. Savunma İstihbarat Ajansı'nda altmıştan fazla subay savaş planlama yardımı sağladı. Teicher, Casey'in İran'ın insan dalgası saldırılarını kolayca püskürtebilecek misket bombaları göndermek için bir Şili şirketinden faydalandığını söyledi.[58] ABD, İngiliz ve Alman silah üreticileri Irak'ın artan ihtiyaçlarını seve seve karşıladı. ABD şirketleri Ticaret Komitesi yetkisiyle, daha sonra Irak'ın biyolojik silah programında kullanılan birkaç çeşit şarbon ve kimyasal savaş için kullanılabilecek böcek zehiri gönderdi. Şubat 1984'te Irak ordusu yüzsüzce uyardı: "İşgalciler her zararlı böcek için, sayısı ne olursa olsun onu yok etme gücüne sahip bir böcek ilacı olduğunu ve Irak'ın bu yok eden böcek ilacına sahip olduğunu bilsinler."[59]

İran, BM Güvenlik Konseyi soruşturması istedi. ABD istihbarat raporları İran'ın suçlamalarını doğrulamasına rağmen, Amerika Birleşik Devletleri Mart ayı başında Irak'ın kimyasal silah kullanmasını eleştirmeden önce birkaç ay daha sessiz kaldı. Ancak İran, Irak'ın kimyasal silah kullanımını kınayan bir BM kararı önerdiğinde ABD Büyükelçisi Kirkpatrick "hayır kararı" vermek için diğer ülkelerle görüştü. Irak büyükelçisinin teklifi üzerine Amerika Birleşik Devletleri Mart

ayı sonlarında kimyasal silahların kullanımına karşı çıkan ama Irak'tan suçlu taraf olarak bahsetmeyen bir Güvenlik Konseyi başkanlık beyanı alarak İran tedbirini etkisizleştirdi. Kasım 1984'te Amerika Birleşik Devletleri Irak'la diplomatik ilişkilerini yeniledi. Kimyasal savaş sadece İran'la savaş bitene kadar değil, 1987'nin sonlarına kadar devam etti. Irak hava kuvvetleri, hükümetin İran'ı desteklemekle suçladığı Irak'ın kendi kürt vatandaşlarına karşı kimyasal silah atmaya başladı. İsyancıların kontrolü altında olan köylere karşı yapılan saldırılar Mart 1988'de Halepçe köyüne kimyasal savaş saldırısıyla doruğa ulaştı. Amerika Birleşik Devletleri'nde, yönetimden de birçok kişinin dahil olduğu yaygın bir harekete karşın, ABD istihbaratının Irak'a yardımı 1988'de gerçekten arttı ve Aralık 1988'de hükümet, Vietnam'da kullanılan napalmın üreticisi Dow Chemical'a Irak'a 1.5 milyon dolarlık böcek zehiri satışı onayı verdi.

Irak'ın kimyasal silah kullanması ve ABD'nin böyle iğrenç bir davranışa zımni destek vermesi 1979'da iktidara gelince nükleer silahların İslâma aykırı olduğunu söyleyerek Şah'ın gzli nükleer silah programını sona erdirmiş olan Ayetullah Ruhullah Humeyni'yi çileden çıkardı. 1984'te tam tersi bir yol izleyerek programı yeniden başlattı.

Amerika Birleşik Devletleri Saddam Hüseyin'in Irak rejimine verdiği desteği artırırken Reagan, abartılı Sovyet karşıtı söylemini ve kışkırtıcı tutumunu sürdürüyordu. 1983 yılında Orlando, Florida'da Evanjeliklerin Ulusal Derneği'nin yıllık kongresinde dinleyicilerine "Amerika'yı askeri ve ahlaki açıdan aşağılık bir konuma düşürmek isteyenlere karşı sessiz kalmayın... Kötü bir imparatorluğun tarihinin gerçeklerini ve saldırgan dürtülerini göz ardı etmeyin," çağrısı yaptı.[60] Amerika Birleşik Devletleri Kasım 1983'te Büyük Britanya'ya yerden fırlatılan kruz füzeleri ve Batı Almanya'ya Pershing II füzeleri yerleştirdi. Ve aynı ay nükleer silahların kullanıldığı büyük bir askeri tatbikat, Able Archer 83'ü yaptı. 1983 yılının sonunda ABD-Sovyet ilişkileri yirmi yıldır en düşük seviyesine ulaşmıştı. İki ülke dünya çapında temsili savaşlar yapıyordu ve gerçek bir savaş olası görünüyordu. Bazı Sovyet yetkililer bir ABD saldırsının kaçınılmaz olduğuna ikna olmuştu.

Kavgacı söylem kamuoyunu korkuttu. Büyük bir televizyon izleyicisinin seyrettiği *Ertesi Gün* (Orijinal adıyla: The Day After) ve diğer nükleer savaş filmleri paniği artırdı ve büyük bir nükleer dondurma hareketine teşvik etmeye yardımcı oldu. Psikiyatristler hem Amerika Birleşik Devletleri'nde hem Sovyetler Birliği'nde çocukların 1960'ların başından beri görmedikleri bir nükleer kâbus salgını yaşadığını bildirdi.

Artan nükleer savaş tehdidinin yansımalarını nükleer silah tasarımcıları bile yadırgadı. Fizikçi Theodore Taylor Sovyetler Birliği'ne yaptığı ilk ziyareti sırasında manevi bir uyanış yaşadı. Yaşadıklarını, derin bilgisiyle nükleer alanındaki çalışmalarda devrim yapmış psikiyatrist Robert Jay Lifton'a anlattı:

> Taylor, Moskova'da Kızıl Meydan'da yürürken düğün partilerinde birçok genç insanın Lenin mozolesini ve Meçhul Asker Mezarı'nı ziyaret ettiğini gördü. Gençlerin mutlu hallerinden çok etkilendi. Yıllar önce kendi çocuklarından birinin doğduğu gece aklında şimşek gibi çaktı. O gece karısının yanında olmak yerine Pentagon'da, nükleer saldırı için potansiyel planlarla bağlantılı olarak, Moskova'nın merkezinde havadan çekşlmiş fotoğraflar gibi istihbarat verilerini inceliyordu. Kızıl Meydan'da durmuş geçmişe yolculuk yaparken kontrolsüz bir şekilde ağlamaya başladı: "Etrafta dolaşan, mozoleye doğru yürüyen o sevinç dolu, özel insanları görünce oldu. Bir insanın tüm bunların, bu insanların üstüne bomba atmayı düşünmesi delilik... Delilik belirtisi." Taylor daha önce de böyle duygular yaşamıştı ama şimdi ilk defa, "Gerçekten Sovyetler Birliği'ne ayak basıyor ve nasıl bir şey yaptığımı tüm detaylarıyla anlıyorum." Bundan önce Moskova sadece "insanın bombalarla o rakamları eşleştirmek zorunda olduğu çeşitli düzeylerde radyasyon dozu... Ve... Basınçları ve kalorileri... Santimetre kare başına... Bir dizi satırdan ibaretti."

Taylor silah araştırmalarını bırakmaya karar verdi ve kendini yaşamı onaylayan araştırmalara adadı.[61]

Reagan tehdidler savuruyordu ama nükleer silahlar konusunda sınırlı bir bilgiye sahip olmasına rağmen, nükleer savaş olasılığından çok korkuyordu. 1983 yılında bombardıman uçaklarının ve denizaltıların nükleer silah taşımadığını söyleyerek bir grup kongre üyesini şaşkına uğrattı. Ama nükleer silahlara karşı derin, içgüdüsel isteksizliği gerçekti. Nükleer silahları "uğursuz" kabul ettiğini ve onları ortadan kaldırmak istediğini sık sık tekrarlayarak danışmanlarını hayrete düşürüyordu. Korkuları, büyük ölçüde dini inançlarına göre şekilleniyordu. Özellikle de İncil'de tarihi sona erdiren ve gelebileceğine inandığı İsa'nın dönüşünün habercisi kanlı büyük yangının anlatıldığı Kıyamet Savaşı kıssasına yoğun ilgisiyle. Reagan bu kıssayı nükleer savaşla ilişkilendiriyor ve Amerikan halkını korumakla sorumlu olduğunu düşünüyordu. Reagan'ın ulusal güvenlik danışman yardımcısı olarak görev yapan Bud McFarlane şöyle diyordu: "Kıyamet Savaşı tezini kabul ettiğinden beri o nükleer bir felâket olarak gördü. Peki, bu konuda ne yapabilirsiniz? Reagan'ın cevabı bir çadır kurup veya bir balon şişirip ülkeyi korumaktı."[62]

Reagan, ABD'yi yeni füzelerden korumak için ülke genelinde yüksek teknolojili, gelecekçi bir atmosferik kalkan oluşturmaya karar verdi. Ama böyle sözde

faydalı bir kalkan aslında Sovyetler için büyük bir tahrikti. Böyle bir zırh, tabii işe yararsa, bir Sovyet ilk darbesine karşı korumak için çok az şey yapacak olsa da, bir ABD ilk darbesiyle darbe alan Sovyetler Birliği'nin sınırlı bir misilleme saldırısına karşı önlem sunabilirdi.

Reagan bir krize ne kadar kolay neden olunabileceğini de biliyordu. 1983 yılının Eylül ayında Sovyet ordusu Sovyet hava sahasından geçen Kore Havayolları'na ait bir yolcu uçağını yanlışlıkla bir casus uçağı sandı. Uyarılarını dikkate almayan uçağı düşürerek 61'i Amerikalı olmak üzere, uçaktaki 269 kişiyi öldürdü. Reagan "Kore Havayolları katliamına" sövüp saydı. "Bir barbarlık eylemi," "insanlığa karşı işlenmiş bir suç," dedi.[63] Oysa anılarında farklı bir ders çıkarıyordu: "Kore Havayolları olayının gösterdiği bir şey varsa o da dünyanın uçuruma ne kadar yaklaştığı ve nükleer silahların kontrolünün ne kadar gerekli olduğuydu: Eğer, bazılarının tahmin ettiği gibi, Sovyet pilotlar uçağı bir askeri uçak sandılarsa, parmağı nükleer düğmeye yakın olan bir Sovyet ordu adamının çok daha trajik bir hata yaptığını düşünmek için nasıl bir hayal gücü gerekir?"[64]

Reagan'ın nükleer savaşla ilgili endişeleri ertesi ay yine ön plana çıktı. Vizyona girmeden kısa süre önce görücüye çıkan *Ertesi Gün* filmini izledikten sonra günlüğüne şunları yazdı: "Rusya'yla bir nükleer savaş Kansas'ın Lawrence şehrini haritadan sildi. Toplamda 7 milyon dolara mal olmuş, etkili bir film. Çok etkileyiciydi ve karamsarlığa kapılmama sebep oldu."[65] Genelde soğukkanlı bir adam olan Reagan bu karamsarlığı günlerce üzerinden atamadı.[66] Danışmanları o kadar endişelendiler ki, onunla ikna edici bir konuşma yapması için Weinberger'in Sovyet uzmanı, Ulusal Güvenlik Politikası için Savunma Bakan Yardımcısı Richard Perle'i getirdiler.

Perle ve diğerleri zaman zaman onu gizli istekleriyle çelişen bir nükleer birikimi savunmaya yönlendirmeyi başardılarsa da, Reagan'ın endişeleri azalmadı. Sovyet liderlerin kendisinin kavgacı söylemlerini ve askeri tırmanışını ciddiye aldığını ve bir saldırı için hazırlanmasından korktuğunu da buu süreç içinde, 1983 sonbaharında kavramaya başladı.

18 Kasım'da günlüğüne yazdıkları manidardı. Sovyetlerin "saldırıya uğrama paranoyası" için kaygılandığı için "burada hiç kimse böyle bir şey yapma niyetinde değil. Böyle bir şey isteyecek ne var ki ortada?!"diye onları rahatlatmayı planladı. Sonra *Ertesi Gün* filminin ardından Shultz'un ABC'ye çıkacağını ama şimdi filmin, nükleer politikalarına yönelik zaten var olan kamuoyundaki güçlü muhalefeti daha da körüklemediğinden emin olmadığından çok endişeli olduğunu yazıyordu: "Bunun anti-nükleer propaganda olduğunu biliyoruz ama onu kendimize mal edeceğiz ve filmin yaptığımız şeyi yapmaya niçin devam etmemiz gerektiğini anlattığını

söyleyeceğiz." Yine aynı gün günlüğüne "durum odasında, bir nükleer saldırı durumunda tam planımızla ilgili bir toplantıda Yüzbaşı W. ve General Vessey'le çok düşündüren bir olay," diye de yazmıştı.[67]

Reagan daha sonra anılarında şöyle yazıyordu: "Üç yıl bana Ruslar hakkında şaşırtıcı bir şey öğretti: Sovyet hiyerarşisinin en üst makamlarındaki birçok kişi Amerika'dan ve Amerikalılardan gerçekten korkuyordu. Belki de bu beni şaşırtmamalıydı ama şaşırttı. Aslında, vardığım yargıyı kabullenmekte başta ben de zorlandım." Reagan başkanlık koltuğuna oturduğunda Sovyetlerin bir ABD ilk darbesinden gerçekten korkabileceği hiç aklına gelmedi. "Ama Sovyet liderleriyle ve onları tanıyan devletin diğer başkanlarıyla deneyim kazandıkça birçok Sovyet yetkilisinin bizden sadece düşmanlar olarak değil, aynı zamanda ilk darbede onlara nükleer silahlar atabilecek potansiyel istilacılar olarak da korktuğunu daha iyi anlamaya başladım."[68]

Reagan böyle bir fikri akıl almaz bulabilecek olsa da şöyle bir not düşmüştü: "Pentagon'da hâlâ bir nükleer savaşın 'kazanılabilir' olduğunu iddia eden bazı insanlar vardı." O kişilerin "çılgın" olduğu sonucuna varıyordu ama Sovyetlerin onları niçin ciddiye alabileceğini anlamaya başlıyordu. Ekim ayında Shultz'a, "Belki de [Yuri] Andropov'la görüşüp tüm nükleer silahları ortadan kaldırmayı teklif etmeliyim," dedi.[69]

Sovyet liderlerin korktuğu tek şey, Mevcut Tehlike Komitesi üyelerinin elde etmeye çalıştığı ve nükleer caydırıcı bekalarını sağlamak için somut adımlar attığı, daha önce Eisenhower tarafından yapılan bir alt temsil heyeti şeklinde Başkanlık Direktifi 59'da öngörülen kelle uçurma nevinden ilk darbe değildi. Amerika'nın 1983 yılında Avrupa'ya Pershing ve kruz füzeleri yerleştirmesiyle korkuları artmıştı. Bu durumda Sovyet liderlerin bir misilleme saldırısı başlatmak için daha az zamanı olacaktı. David Hoffman'ın 2009 Pulitzer Ödülü'nü kazanan eseri *Ölü El*'de (Orijinal adıyla: The Dead Hand) anlattığı gibi, Sovyet liderleri, liderlerin aciz kalması durumunda nükleer karşı saldırıyı bilgisayarların başlatacağı tam otomatik bir sistem, "Ölü El" kurmayı düşünüyordu. Stanley Kubrick'in filmi Dr. Garipaşk'takine benzeyen bu ihtimalden korkan, Stratejik Roket Kuvvetleri'nden Albay Valery Yarynich "tam bir delilikti" diyordu, Sovyet liderler bunun yerine ateşleme yetkisinin derin yer altı sığınaklarında birkaç nöbetçi subayın elinde olacağı bir sisteme karar verdiler. Sistem, Kasım 1984'te test edildi ve kısa bir süre sonra devreye girdi.[70]

Yarynich, çoğu zaman ABD nükleer planlamacılarının da başının etini yiyen son derece rahatsız edici bir soruyla boğuşuyordu: Ülkelerinin zaten mahvolduğunu

bilen Sovyet nöbetçi subayların gerçekten silahlarını ateşlemeye karar verip vermeyeceğini merak ediyordu. Şöyle açıklıyordu:

> Orada oturan genç bir yarbayımız var. İletişim ağı yok olmuş. "Bum," "bum" sesleri duyuyor. Her şey sallanıyor. Ateşlemede başarısız olabilir. Ateşleme prosedürüne başlamazsa misilleme falan olmayacak. Gezegenin yarısı yok edilmişken bu yapmanın bir anlamı var mı? Diğer yarısını da yok etmenin? Hiç mantıklı değil. Hatta bu noktada yarbay, "Hayır, ateşlemeyeceğim," diyebilir. Bunun için hiç kimse onu kınamayacak ya da bir idam mangasının huzuruna çıkarmayacak. Onun yerinde ben olsaydım, yapmazdım.

Yarynich, sisteme her türlü sınırlı caydırıcı etkiyi veren şeyin subay'ın tepkisinin öngörülmezliği olduğunu biliyordu. Ayrıca Sovyetlerin sistemin varlığını duyurmak yerine gizlemek için özel bir çaba sarf edecek olmasının da saçma olduğunu düşünüyordu.[71]

Reagan nükleer silahlar hakkında yaptığı ilk başkanlık brifinglerindeki nükleer silahların ortadan kaldırılması kararlılığını izledi:

> Başkan olarak gördüğüm ilk istatistiklerden biri şimdiye kadar duyduğum en ciddi ve ürkütücü istatistikti. Asla unutmayacağım: Pentagon, Sovyetler Birliği'yle bir nükleer savaşta, savaşı biz "kazansak" bile en az 150 milyon Amerikalının yaşamını yitireceğini söyledi. Böyle bir savaştan sonra hayatta kalan Amerikalılar için nasıl bir yaşam olacağını hayal edemiyorum. Gezegen öylesine zehirlenmiş olacaktı ki "kurtulanlar" yaşayacak bir yer bulamayacaktı. Nükleer savaş insanlığın yok olması anlamına gelmese bile bildiğimiz uygarlığın sonu olacağı kesin. Bir nükleer savaşı kimse "kazanamaz."[72]

Nükleer savaş nefretine rağmen Reagan'ın düşmanlarını yenmek için bu silahları kullanmayı hayal eden karanlık bir tarafı vardı. Reagan, bir radyo yayını için ses kontrolü denemsi sırasında espri yaparken bu düşünceleri şaşırtıcı bir şekilde ağzından kaçıverdi. "Sevgili Amerikalı yurtdaşlarım. bugün, Rusya'yı sonsuza kadar feshedecek bir yasaya imza attığımı sizlerle paylaşmanın sevincini yaşıyorum. Bombardıman beş dakika içinde başlayacak." Reagan konuşurken kayıtta olduklarının farkında değildi.[73] Yurtta ve yurtdışındaki tepki keskin ve kıyıcıydı. Colorado Senatörü Gary Hart Reagan'ın "zavallı yargısının" yeniden seçilme kampanyasının stresinden kaynaklanıyor olabileceğini düşünüyor ama endişeleniyordu. "Dehşet ve sıkıntı olasılığı barındıran gerçek duygularının böyle anlarda ortaya çıkması daha korkutucu."[74] *New York Times* bu olayın Avrupa genelinde baş sayfa haberi olduğunu bildirdi. Paris'in *Le Monde*'si yorumların "bastırılmış arzunun ifadesi mi yoksa korkunç bir hayaleti defetmek" mi olduğuna psikologların karar vermesi gerektiğini

söyledi. Batı Almanya'nın Sosyal Demokratları Reagan'ı, "tüm Batı Avrupa'nın yaşam ya da ölüm efendisi olarak sorumsuz bir ihtiyar... Korku filmi mi yapıyor, bir süper gücü mü yönetiyor ayırt edemiyor galiba," diye reddetti. Yeşiller'se "Aklı başında tüm insanların kanını donduran kötü bir şaka," dedi.[75] Sovyet haber ajansı TASS, Reagan'ı "insanların kitlesel imha olasılığına gülen" bir adam olarak niteleyen Batılı bir liderin sözlerini aktararak "barış söylemlerinin ikiyüzlülüğünü" kınadı. *Izvestia* "korkunç demeç" dedi.[76]

Ülkede tartışmaların ardı arkası kesilmedi. Yorumcular, Reagan'ın başkanlık görevine uygunluğuyla ilgili şüphelerini dile getiriyorlardı. Genelkurmay Beyaz Saray Başkan Yardımcısı Michael Deaver'ın Reagan'ın kabine toplantılarında sık sık şekerlediğini itiraf etmesinin bir faydası olmadı. Eski bir üst düzey *New York Times* editörü olan John Oakes sordu: "Amerikan halkı böyle düşüncesiz ve yüzeysel yargılı bir adamın krizi sırasında neye güvenecek?" O ve diğerleri Reagan'ın vergi politikası hakkındaki çelişki ifadeleri de dahil, temel politika konularındaki kafa karışıklığından söz ediyor ve onu bu iş için niteliksiz buluyorlardı.[77] Kennedy ve Johnson döneminde bilim danışmanı olarak görev yapan Massachusetts Teknoloji Enstitüsü eski başkanı Jerome Wiesner, Reagan'ın "kara mizahını" için "sözel Rorschach testi" dedi ve parmağı nükleer butonun üstünde devam etme yetkinliğini sorguladı.[78] Bazı insanlar başkanın zihinsel berraklığıyla ilgili şüpheleri bir gündeme getirdiler. Gazeteciler özellikle yakın zamanlarda Reagan'ın büyük çiftliğinde fotoğraf çekme imkânı tanımasından rahatsız olmuşlardı. Bu vesileyle Reagan'a silahların kontrolüyle ilgili temel bir soru sorulmuştu. Los Angeles Times muhabiri Robert Scheer olayı anlattı: "Hiç cevap vermedi. Utanç verici bu birkaç dakika boyunca Amerika Birleşik Devletleri Başkanı kendini kaybetmiş gibiydi. El kol hareketleri yapıyor ama konuşmuyordu. Derken, yanında duran karısı Nancy dudaklarını belli belirsiz kıpırdatarak verdiği bir cevapla görünüşe göre onu kurtardı. 'Elimizden geleni yapacağız," dedi. Reagan tekrar etti. 'Elimizden gelen her şeyi yapıyoruz.'"[79]

Reagan'ın yanında bulunanlar araya girip onu ellerinden geldiğince korudular. George Shultz, savaş halinde olmaktan değil, müzakere yapmaktan yana olduklarını söyleyerek Reagan'ı destekledi. Nancy Reagan, Michael Deaver ve Shultz tarafından desteklenen başkan, yönetimdeki bağnazlara karşı savaştı. Reagan, Sovyetlerle ilişkileri düzeltmesi için Shultz'a yeşil ışık yaktı. 1982 yılının ortalarında Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler stratejik kuvvetleri önemli ölçüde azaltmak için yeni bir antlaşma müzakerelerine başladılar: Stratejik Silahların Azaltılması Anlaşması ya da kısaca START. Ancak Reagan Mevcut Tehlike Komitesi'nin Amerika'nın zayıflığından yakınma kampanyasını sürdürdü. 1982'nin sonlarında

şöyle dedi: "Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği'nin bir silahlanma yarışı içinde olduğunu sık sık duyarsınız. Gerçek şu ki Sovyetler Birliği yarışırken biz yarışmadık... Bugün Sovyetler Birliği askeri gücün hemen hemen bütün kriterlerinde tartışmasız bir üstünlüğe sahiptir."[80]

Bu korkutucu konuşmaya rağmen, Amerika Birleşik Devletleri hâlâ küçük bir avantaj koruyordu. 1985'te ABD'nin 11. 188 stratejik savaş başlığı vardı, Sovyetler'inse 9.907. Toplam savaş başlıklarında, stratejik, orta menzilli ve taktik, Amerika Birleşik Devletleri 20.924'e 19.774'le başı çekiyordu. Ve küresel silah depoları büyümeye devam etti. 1986'da yaklaşık 1.5 milyon Hiroşima bombasına eşdeğer toplam yıkıcı gücüyle 70.000'den fazla nükleer silaha ulaştı.[81]

Silahların kontrolü yeniden aciliyet kazandı. Çünkü bilim adamları en küçük bir nükleer değişimin bile atmosfere güneşin ışığını engelleyecek ve yeryüzünü bitki yaşamının büyük kısmını yok edecek uzun bir soğukla karşı karşıya bırakacak kadar duman, toz ve kül yayacağını tahmin ediyorlardı. Bazıları korkunç sonuçlar öngörüyordu. Hatta bir nükleer savaşın doğuracağı "nükleer kış" sebebiyle gezegendeki yaşamın son bulacağını düşünenler bile vardı.

Sovyetler Birliği'nde olağanüstü bir gelişme tarihin akışını değiştirince dünyanın iki süper gücü arasındaki gerginlik tehlikeli boyutlara ulaştı. Mart 1985'te ölen Konstantin Çernenko iki buçuk yılda görev başında ölen üçüncü Sovyet lideriydi. Halefi, elli dört yaşındaki Mihail Gorbaçov işe yeni enerji ve vizyon getirdi. Genç bir adamken savaşın dehşetine tanık olmuştu. Daha sonra, bir Komünist Parti yetkilisi olarak Batı ülkelerinin çoğuna seyahat etmişti. Başbakan olarak da Sovyet sosyalist demokrasisini canlandırma ve Sovyet halkının yaşam koşullarını iyileştirme hayalini gerçekleştirmeyi amaçlıyordu. Kruşçev ve ondan önceki diğer reformcular gibi askeri harcamalar neredeyse kontrolsüz devam ettiği sürece başarılı olamayacağını o da biliyordu.

Daha sonra karşılaştığı durumu anlattı: "Savunma harcamaları kanıyor, ekonominin diğer dalları kuruyordu." Savunma tesislerine ve tarımsal üretim komplekslerine yaptığı ziyaretlerle fikir edindi. "Modern tanklar yapan savunma üretim atölyeleri... En yeni ekipmana sahipti. Tarım için çalışan bir fabrika eski zamandan kalma konveyör bantlar üzerinde eski model traktörler yapıyordu." Bu farkın nedeni belliydi. Gorbaçov şöyle yazmıştı: "Önceki beş yıllık planlarda askeri harcamalar milli gelirin iki katı kadar hızlı artıyordu. Bu Molok Tanrısı zor işin ve emeğin ürettiği her şeyi yiyordu." Ama durumu enine boyuna değerlendirmek için gerekli sabit veriyi elde etmek Gorbaçov için bile zordu. "Sorunu analiz etmenin mümkün

olmayışı işi daha da kötüleştiriyordu. Askeri-endüstriyel kompleksle ilgili tüm rakamlar gizlenmişti. Politurbo üyelerinin bile onlara erişimi yoktu."[82]

Kesin rakamlarla ilgili bilgi edinmek hâlâ zor. Merkez Komitesi çalışanı Vitaly Kataev en ayrıntılı ve doğru kayıtları tutmuş olabilir. 1985 yılında Sovyet savunma sektörünün ekonominin %20'sinden sorumlu olduğunu tahmin ediyordu. Sektör, hepsinin fonksiyonu adına göre belirlenemeyen dokuz bakanlığın bünyesinde toplanmıştı. Örneğin, Sovyetler Birliği'nin nükleer programlarıyla ilgili bakanlığın adı "Orta Makine İnşaat Bakanlığı'ydı." Savunma üretimi elliden fazla şehrin emeğini tüketiyordu ve Ulusal Güvenlik Dairesi Direktörü William Odom'a göre Sovyet bütçesinin %20 ila %40'ını silip süpürüyordu.[83]

Ülkeyi canlandırma amacını gerçekleştirmek için Gorbaçov'un silahlanma yarışını bitirip kaynakları üretici amaçlar için kullanması şarttı. Ayrıca en başından beri "ölümcül hata" olduğu fikrine karşı çıktığı ama artık "kanayan bir yara" olduğuna inandığı Afganistan'daki savaşa da son vermeliydi.[84] Bu hedeflere ulaşmak Sovyetler Birliği'nin son on yıldır fena halde zarar görmüş olan uluslararası imajını iyileştirmeye doğru epey yol aldıracaktı. Dış politika danışmanlarından biri, Sergei Tarasenko şu yorumda bulunuyordu: "Gorbaçov yönetiminin ilgilendiği öncelikli meselelerden biri bu imajı düzeltmekti. Böylece Sovyetler Birliği'ne 'kötü imparatorluk' gözüyle bakılmayacaktı." Gorbaçov kendi savunma sektörünün direnişine hazırlandı.[85]

Gorbaçov, Reagan'a yazdığı birkaç olağanüstü mektubun ilkini 24 Mart 1985'te yazdı. Kırk yıl önce Henry Wallace'ın yazmış olabileceği türden bir mektuptu:

> Ülkelerimiz sosyal sistemleri bakımından, ideolojileri açısından birbirlerinden farklı. Ama biz bu farklılığın bir husumet sebebi olmaması gerektiğini düşünüyoruz. Her toplumsal sistem yaşama hakkına sahiptir ve kendi üstünlüğünü zorlamayla, askeri yollarla değil, diğer sistemle barışçıl rekabet yolunda ispatlamalıdır. Ve tüm insanlar, dışarıdan başka biri kendi iradesini onlara empoze etmeden, kendi seçtikleri yoldan gitme hakkına sahiptir.

Gorbaçov, Ekim ayında Reagan'a "farklılıklarımıza rağmen aynı gezegende yaşadığımız amacından yola çıkarak birlikte yaşamayı öğrenmeliyiz," diye yazarken Kennedy'nin Amerikan Üniversitesi'nin mezuniyet töreninde yaptığı konuşmayı hatırlatıyordu.[86]

En büyük sorun Gorbaçov'un huzurlu ve müreffeh bir dünya görüşünü gerçekleştirmede ABD başkanıyla ortak bir paydada buluşup buluşmayacağıydı. Reagan, göreve başlamadan önce, ulusal güvenlik başdanışmanı olacak Richard Allen'a söylediklerini asla inkâr etmemişti: "Sovyetler Birliği'ne yönelik Amerikan politikası

fikrim çok yalın, hatta basit de denebilir. Şöyle ki: Biz kazanırız ve onlar kaybeder."[87] Yine de Reagan'ın Gorbaçov'a ilk cevabı kapıları açık tutmaya yetecek kadar olumluydu. Sovyet liderden resmi ziyarette bulunacak Amerikalılardan bir heyetle görüşmesini istedi. Meclis Başkanı O'Neill de heyetteydi.

Gorbaçov, Soğuk Savaş'ı kazanmanın Reagan'ın "Yıldız Savaşları" olarak anılmaya başlayan Stratejik Savunma Girişimi'ne olan inatçı bağlılığını yansıttığını sezdi. Sovyet lideri, Sovyetlerin ona karşı binlerce füze fırlatması halinde böyle bir sistemin Amerika Birleşik Devletleri'ni korumak için hiçbir şey yapamayacağını biliyordu ve böylece asıl amacının Amerika Birleşik Devletleri ilk darbeyi vurduktan sonra sınırlı bir Sovyet tepkisine karşı korumak olduğunu çözdü. Ayrıca Sovyetlerin ek füzeler ve savaş başlıklarıyla ezerek ya da tespit edilemeyen tuzaklarla şaşırtarak onu iki kat etkisiz duruma getirebileceğinin de farkındaydı. Hem daha fazla füze ve sahte hedef yapmanın maliyeti Stratejik Savunma Girişimi önlemleri maliyetinden çok daha azdı. Reagan'a " 'yıldız savaşları' programının istikrarı ciddi anlamda baltalıyor. Apaçık istikrar bozucu ve tehlikeli bu programı bitirmenizi öneririz," diye yazdı. Gorbaçov, Ekim ayında Varşova Paktı liderleriyle yaptığı bir toplantıda Stratejik Savunma Girişimi'ni ve genel ABD militarizmini kınadı: "Savaş veya askeri şantaj yoluyla sosyalizmi yenmeyi planlıyorlar. [Stratejik Savunma Girişimi'nin] militarist doğası açık... Amacı, Batı'nın sürekli teknolojik üstünlüğünü güvence altına almak, hem sosyalist topluma hem de [ABD] müttefiklerine karşı."[88]

Reagan ulusal bir televizyonda Stratejik Savunma Girişimi'ni (SDI) açıklıyor. "Yıldız Savaşları" diye adlandırılan füze savunma kalkanı için aptalca plan Sovyet lideri Mihail Gorbaçov'la Reagan'ın müzakerelerinde anlaşmalarda taviz verilmeyecek konu olacaktı.

Stratejik Savunma Girişimi, insan hakları, askeri büyüme ve üçüncü dünya çatışmaları konusundaki ciddi anlaşmazlıklarına rağmen, Gorbaçov ve Reagan Kasım ayında Cenevre'de bir dostluk zirvesinde bir araya geldiler. Siyasi veya ideolojik anlamda değilse de insani düzeyde iletişim sağladılar. Yemeklerde birbirlerinin sağlığına kadeh kaldırdılar. Gorbaçov İncil'den "taşları dağıtma zamanı da vardır... Toplama zamanı da," ayetini dile getirdi. "Şimdi geçmişte dağıttığımız taşları toplama zamanıdır," dedi. Reagan, Sovyetlerin Stalingrad Savaşı'nda zaferi getiren karşı hücuma geçişlerinin kırk üçüncü yılında yemek yediklerine değinerek bu zirvenin "tüm insanlık için bir başka dönüm noktası, dünyada barışı ve özgürlüğü mümkün kılacak bir dönüm noktası" olmasını umut ettiğini söyledi.[89]

Toplantıdan sonra her iki taraf da umutlu ama temkinli olmaya devam etti. Sovyet liderleri Reagan'ın Yıldız Savaşları'na olan inatçı bağlılığıyla şaşkına dönmüşlerdi ve kendilerini geçici bir durulmayla teskin ederek tehlikeli bir gönül hoşluğuna çekmesinden korkuyorlardı. Gorbaçov Reagan'ın, bir zamanlar General Electric'in sözcülüğünü yaptığı gibi sadece ABD askeri-endüstriyel kompleksinin sözcüsü olmasından endişe ediyordu.

Reagan ve Gorbaçov 1985 Cenevre zirvesinde bir genel kurul toplantısında tokalaşırken.

Gorbaçov ve onun destekçileri silahsızlanma, ülkeler arasında huzur ve demokratik reform isteklerinde samimiydiler. Gorbaçov'un en güvenilir dış politika danışmanlarından biri olan Anatoly Chernyaev daha sonra ısrar etti: "Ülkeler arasında huzur samimi bir politikaydı. İlişkilerde rahatlama istiyorduk, barış istiyorduk,

şiddetle arzu ediyorduk... Merkez Komitesi Sekreteri Yegor Ligaçev'e bakın, muhafazakârdı, öyle değil mi? Hatta gerici ama yine de... Gorbaçov'un önünde ayağa kalkar ve bağırırdı: 'Askeri-endüstriyel kompleksimiz ekonomimizi, tarımımızı ve tüketim mallarımızı daha ne kadar sömürecek? Bu canavara daha ne kadar dayanacağız, çocuklarımızın lokmasını ne zamana kadar onun ağzına atacağız?'"[90]

Gorbaçov "barış taaruzunu" daha saldırgan bir tutumla sürdürmeye karar verdi. Ocak 1986'da Reagan'a yazarak teklifini cesurca bildirdi: "Somut bir program... Dünyadaki nükleer silahların tam tavsiyesi için... Bu yüzyıl bitmeden önce."[91] Bu arada ABD ve Sovyet orta menzilli balistik füzelerin tümünü Avrupa'dan kaldırmayı, nükleer testi bitirmeyi, stratejik silahları büyük oranda azaltmayı ve Anti-Balistik Füze Antlaşması'nı (ABM) değiştirip Birleşik Devletler'in Stratejik Savunma Girişimi araştırmasına devam etme izni vermeyi ama uygulamayı on beş yıl boyunca yasaklamayı da önerdi. Gorbaçov geçen Ağustos ayında tek taraflı bir nükleer test moratoryumu ilan etmişti bile.

ABD'nin yanıtı, Reagan'ın gerçek niyeti hakkında Sovyet şüphesini pekiştirdi. Amerika Birleşik Devletleri bir dizi yeni nükleer testi için planını açıkladı. Aynı zamanda Afgan mücahitlere verdiği desteği artırdı ve diğer cephelerde kışkırtıcı eylemler gerçekleştirdi.

26 Nisan 1986'da Ukrayna'da Çernobil nükleer reaktöründe meydana gelen yıkıcı kaza Gorbaçov'un nükleer karşıtı kampanyasına ivme kazandırdı. Kaza başlıbaşına sarsıcıydı. Belki 8.000 kişi öldü ve yüz binlerce insanı da doğrudan etkiledi. Hükümetin kazanın şiddetini hafifletme girişimi, Batı Avrupa'ya ve ötesine radyoaktif parçacıklar yağınca, uluslararası büyük bir utanç oldu. Ama en önemlisi bu kaza, sınırlı bir nükleer savaşın bile meydana getirdiği tehlikenin anlaşılmasını sağladı. Sovyet Genelkurmay Başkanı Sergey Ahromeyev Çernobil'den sonra, "Nükleer tehlike halkımız için soyut bir terim olmaktan çıktı. Apaçık bir gerçek haline geldi," dedi.[92] Sovyet Dışişleri Bakanı Alexander Bessmertnykh, "Çernobil en küçük nükleer patlamanın üçte biri gibi bir şeydi. Ve Avrupa'nın neredeyse yarısında böyle büyük bir hasara neden olduysa elimizdeki tüm askeri teçhizatları kullansak ne olurdu acaba?" diye düşünüyordu. Gorbaçov, Temmuz 1986'da bir Politbüro toplantısında şöyle konuştu: "Küresel nükleer savaş bundan böyle rasyonel siyasetin devamı olamaz. Çünkü tüm yaşamın sonunu, dolayısıyla da tüm politikaların sonunu getirecektir."[93]

Çernobil, Sovyetler Birliği'nin boşuna çabaladığına dair somut bir kanıt sundu. Mayıs ayında Shultz Reagan'a hem Sovyet zayıflığından faydalanmanın bir yolunu önerdi, hem Reagan'ın nükleer silahların kontrolü gündemine arka çıktı. Başkana

şöyle dedi: "Sovyetler, Savunma Bakanlığı ve CIA'in çizdiği tablonun aksine mesafe kateden bizi yok etmekle tehdit eden gücü sınırsız, her an her yerde hazır bir güç değil. Tam tersi, biz kazanıyoruz. Aslında, çok, çok ilerideyiz." Shultz, Sovyetlerin sadece bir alanda önde olduğunu vurguladı: Balistik füzeler. Bu nedenle, balistik füzelerin sayısını azaltmak ABD'nin daha çok işine gelirdi.[94]

Reagan ve Gorbaçov Ekim 1986'da İzlanda'da bir araya geldi. Gorbaçov şaşırtıcı derecede cesur silahsızlanma teklifleriyle gelmişti. Açılış oturumunda Gorbaçov'un hızla yayılan görüşü Reagan'ı hazırlıksız yakaladı. Gorbaçov'un hatırladığına göre başkan, beceriksizce bir cevap aradı:

> Reagan danışarak ya da kartlara yazılı notlarını okuyarak karşılık veriyordu. Onunla az önce özetlediğim konuları konuşmaya çalıştım ama tüm girişimlerim başarısız oldu. Özel sorular denemeye karar verdim ama yine bir cevap alamadım. Başkan Reagan notlarına bakıyordu. Kartlar karışmıştı ve bazıları yere düştü. Kartları tek tek gözden geçirmeye başladı, görüşlerim için uygun cevabı arıyordu ama bulamadı. Uygun bir cevap olamazdı; Amerikan Başkan ve yardımcıları tamamen farklı bir konuşma için hazırlanmıştı.[95]

Gorbaçov, stratejik saldırı silahlarını yarıya indirmeyi, İngiltere ve Fransa'ya kendi cephaneliklerini koruma izni verirken Avrupa'daki tüm ABD ve Sovyet orta menzilli balistik füzeleri ortadan kaldırmayı, kısa menzilli füzeleri dondurmayı, nükleer testi durdurmayı, Amerikalıların talep ettiği gibi yerinde denetimlere izin vermeyi ve Stratejik Savunma Girişimi testlerini gelecek on yıl boyunca laboratuarlarla sınırlamayı önerdi. Reagan başlangıçta Gorbaçov'un önermiş olduğu şeylerin önemini ya da ABD'nin çok eskiye dayanan taleplerine razı olduğunu kavrayamadığı için verdiği cevapla Sovyet liderini hayal kırıklığına uğrattı. Toplantıya ara verilince Reagan ABD Büyükelçiliği'nde danışmanlarıyla gizli bir toplantı yaptı. Paul Nitze, Sovyet önerisi için, "yirmiş beş yıldır aldığımız en iyi teklifti" dedi.[96]

Tartışma bir sonraki oturumda devam etti. Gorbaçov Reagan'a bu olağanüstü fırsatı kaçırmaması için baskı yaptı. Reagan bazı konularda uzlaşmayı kabul etti ama Stratejik Savunma Girişimi vizyonunda tavizsizdi. Gorbaçov, Reagan Anti-Balistik Füze Antlaşması'nı bozmakta ısrar ettiği takdirde, halkını ve müttefiklerini stratejik silahlarda böyle çarpıcı azaltmalar yapmaya ikna etmesinin mümkün olmayacağını söyledi. Reagan, hazır olduğunda gelecekte bir tarihte Stratejik Savunma Girişimi'ni Sovyetlerle paylaşmayı teklif etti. Reagan'ın danışmanlarından biri, Jack Matlock anlatıyordu: "Gorbaçov sonunda patladı. 'Kusura bakmayın Sayın Başkan,' dedi sesini yükselterek, 'ama Stratejik Savunma Girişimi'ni paylaşma fikrinizi ciddiye alamam. Siz petrol kuyusu ekipmanlarını, dijital güdümlü tezgâhları, hatta sağma

makinelerini paylaşmaya yanaşmıyorsunuz. Stratejik Savunma Girişimi'ni paylaşmak ikinci bir Amerikan devrimine yol açar! Gerçekçi ve uygulamacı olalım.'"[97]

Uzman müzakere ekipleri gece boyunca toplantı yaptı. Her iki tarafa da uyacak bir anlaşma için çözüm bulana kadar tartıştılar. ABD ekbinin başında Nitze vardı. Sovyet ekibineyse Mareşal Sergey Akhromeyev başkanlık ediyordu. Silahların Kontrolü ve Silahsızlanma Ajansı'nın ortak müdürü Kenneth Adelman, "Stratejik sistemler belirlemek, bombardıman silahlarını ekarte etmek ve neredeyse sınırlandırmak şaşırtıcı bir gece işi. Önceki beş yılda yaptığımız yüzlerce toplantının binlerce saatinde kaydettiğimizden tartışmasız daha büyük bir ilerleme," dedi.[98]

Ama ertesi sabah toplandıklarında müzakereler yine şapa oturdu. Gorbaçov'un onlara özetlediği gibi stratejik silahların azaltılması ve orta menzilli nükleer silahlar konusunda anlaştılar ancak kapsamlı nükleer deneme yasağı ve Anti-Balistik Füze Antlaşması'nda uzlaşmaya varamadılar. "Hadi eve gidelim," dedi umutsuz Gorbaçov. "Hiçbir şey başaramadık." Diğer konularda tartıştıktan sonra Gorbaçov son çare olarak Shultz ve Dışişleri Bakanı Eduard Şevardnadze'ın öğle yemeğinde buluşup fikir ayrılıklarını çözüp çözemeyeceklerine bakmalarını önerdi.[99]

Öğle yemeğinde Sovyet dışişleri bakanı şimdiye kadar hep Sovyetlerin taviz vermesine itiraz ederek ABD'yi Stratejik Savunma Girişimi konusunda uzlaşması için sıkıştırdı. Amerika Birleşik Devletleri, Stratejik Savunma Girişimi'ni devam ettirmesini sağlarken amaçlanan kazanımları elde edecek bir çözüm buldu. Öğleden sonraki oturumda Gorbaçov Anti-Balistik Füze Antlaşması'nın her iki tarafın da çekilme ya da Anti-Balistik Füze sisteminin bileşenlerinden birini laboratuarlar dışında test etme hakkına sahip olmadan on yıl boyunca geçerli olması ve stratejik saldırı silahlarının beş yıl içinde %50 azaltılması, geri kalanının da sonraki beş yıl içinde ortadan kaldırılması önerisiyle karşılık verdi. Ayrıntılar üzerinde tartıştıktan sonra her iki lider de yakın danışmanlarıyla görüştü. Reagan ekibinin en muhafazakâr üyesi Perle'ye Amerika Birleşik Devletleri'nin Sovyetler tarafından dayatılan kısıtlamalar altında Stratejik Savunma Girişimi araştırmasına devam edip edemeyeceğini sordu. Kapsamlı bir silahların kontrolü anlaşmasının Sovyet ekonomisini ve toplumu güçlendirmesinden korkan Perle şu yanıtı verdi: "Sayın Başkan, onun önerdiği koşullar altında araştırmayı yürütemeyiz. Bu, Stratejik Savunma Girişimi'ni fiilen bitirir." Sonra Reagan Shultz ve Nitze'nin de fikrini sordu. Onlar Perle'yle aynı fikirde değildi ve Reagan'ı Gorbaçov'un söylediklerini kabul etmeye teşvik ettiler.[100]

Geri döndüklerinde Gorbaçov Reagan'ın tüm stratejik silahları ortadan kaldırmaktan sadece tüm saldırı balistik füzelerini, Sovyetlerin daha güçlü olduğu alanı,

ortadan kaldırmaya ağız değiştirmiş olduğunu fark etti. Ve kabul etmedi. Reagan nihayet yumuşadı ve sordu: "Beş yıllık iki dönemin sonunda bombalar, savaş sistemleri, kruz füzeleri, denizaltı silahlar, orta menzilli sistemler ve benzeri şeyler dahil tüm nükleer patlayıcı cihazların ortadan kalkacağını aklınızda tutar mısınız?" Gorbaçov kabul etti. "Tüm bu silahların bir listesini çıkaralım diyebiliriz." Shultz yanıt verdi: "Listeyi yapalım o zaman!" Gorbaçov, eğer Reagan Stratejik Savunma Girişimi testlerini laboratuarla sınırlı tutarsa, nükleer silahları ortadan kaldırmak için anlaşmayı imzalamaya hazır olduğunu söyledi. Reagan, Perle'nin uyarısına kulak vererek ayak diredi ve atmosferik testler yapma hakkı için ısrar etti. Bir çıkmaza girmişlerdi. Gorbaçov son bir çağrıda bulundu:

> Sovyetler Birliği açısından temel sorunlara ilişkin büyük tavizler içerene bir paket imzalarsak, hiç abartısız büyük bir başkan olursunuz. Şu anda buna tam olarak iki adım uzaksınız... Eğer imzalamazsak, o zaman bu noktada ayrılalım ve Reykjavik'i de unutalım. Ama böyle bir fırsat daha olmayacak. En azından benim fırsatım olmayacağını biliyorum.
>
> Bir anlaşmaya varabileceğimize gerçekten inanıyordum. Aksi takdirde sizinle acil bir toplantı konusunu gündeme getirmezdim; aksi takdirde Sovyet liderliği adına ciddi, ödün vererek anlaşmaya yönelik önerilerle buraya gelmezdim. Önerilerimin anlayışla karşılanacağını ve tarafınıdan destek göreceğini, tüm sorunları çözebileceğimizi umuyordum. Bunu yapabilirsek, nükleer silahları büyük ölçüde azaltmayı ve imha etmeyi başarabilirsek, muhaliflerinizin hiçbiri ağzını açmaya cesaret edemez. Bir şey söyleyecek olurlarsa, başarımıza sevinecek olan dünyadaki insanların ezici çoğunluğunun görüşüne karşı çıkmış olacaklar. Diğer yandan, eğer bir anlaşmaya varmamız mümkün olmazsa, bunun başka bir neslin liderlerinin başarısı olacağı açık; sizin de benim de daha fazla vaktimiz yok.
>
> Amerikan tarafı temelde hiçbir taviz vermiş değil. Bizi yarı yolda karşılayacak tek bir önemli adım atmadı. Bu prensipte iş yapmak zor.

Sonra Sovyet Dışişleri Bakanı Şevardnadze araya girerek "çok duygu yüklü" sözlerle eğer bir anlaşmaya varamazlarsa, toplantı tutanaklarını okuyup tarafların nükleer silahları ortadan kaldırmaya ne kadar yaklaşmış olduğunu öğrenen gelecek nesillerin onları hiç affetmeyeceğini söyledi. Reagan "laboratuar" kelimesini eklemenin ülkesinde kendisine siyasi açıdan büyük zarar getireceğini söyledi. Gorbaçov, ABD'nin silahlanma yarışını uzaya taşımasına ve on yıl sonra Stratejik Savunma Girişimi'ni uygulamasına izin verdiği takdirde aptal ve sorumsuz olarak görüleceğini ifade etti. Her biri diğerinin boyun eğmesini istedi. Hiçbiri kabul etmeyecekti.[101]

Toplantı sona erdi. Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği nükleer silahları ortadan kaldırmaya çok yaklaşmışlardı. Ama nükleer silahların belası dünyayı

Gorbaçov ve Reagan Reykjavik zirvesinde toplantıda. Bir dizi çarpıcı cesur silahsızlanma önerisiyle gelen Gorbaçov, Reagan'ı tamamen gafil avladı.

Reagan ve Gorbaçov Reykjavik'ten hüsranla ayrıldı. İki lider nükleer silahları tamamen ortadan kaldırmaya çok yaklaşmıştı ama Reagan'ın Stratejik Savunma Girişimi'nden vazgeçmeyi reddetmesi topyekün nükleer silahsızlanma umudunu yok etti.

rahatsız etmeye devam edecekti. Ezeli neocon Perle tarafından kışkırtılan Reagan insanlığın umutlarını bir hayal uğruna feda etti. Yıldız Savaşları fantesizi uğruna. Richard Rhodes, "1986 yılında henüz laboratuara bile girmemiş bir proje olan Yıldız

Savaşları hayali 'laboratuvar' sistemleri dışında test edilmenin aldatıcı bir endişesini" temsil ettiğini yazdı.[102]

Reagan ve Gorbaçov binadan ayrıldılar. Gorbaçov o sahneyi anlattı:

> Hava kararmak üzereydi. Üzgündük. Reagan bana serzenişte bulundu: "Başından beri beni buraya getirip bu duruma düşürmeyi planlıyordunuz!"
>
> "Hayır, Sayın Başkan," diye karşılık verdim. "Uzayı askerileştirme planlarından geri duracaksanız hemen şimdi geri dönüp zaten mutabık kaldığımız maddelere ait belgeyi imzalamaya hazırım."
>
> Reagan, "Son derece üzgünüm," diye cevap verdi.[103]

Gorbaçov herkesin önünde iyimser konuştu, iki tarafın kaydetmiş olduğu ilerlemeyi vurguladı. "İlk defa ufkun ötesine baktık," dedi. Ama yakın dostlarına ABD inadından dolayı yaşadığı büyük hayal kırıklığını dile getirdi. Politbüroya sadece "düşman sınıfıyla," yani kapitalist Amerika Birleşik Devletleri'yle değil, "aşırı ilkelcilik, bir mağara adamı bakış açısı ve entelektüel yetersizlik sergileyen" Başkan Reagan'la da uğraştığını açıkladı. Yine de, asıl engel bu değildi. En büyük sorunun taktik olduğunu iddia etti: Amerika Birleşik Devletleri, Sovyetler Birliği'nin "içteki sıkıntılarının" derecesini yanlış heaap etmişti ve bu nedenle Gorbaçov'un ABD şartlarında bile olsa bir anlaşmaya varmak için neredeyse her şeyi göze almış durumda olacağını sanıyordu. İkinci sorun stratejikti: Amerika Birleşik Devletleri "silahlanma yarışıyla bizi ekonomik olarak tüketebileceğini, Gorbaçov ve tüm

Reagan, Yarbay Oliver North ve Nikaragua kontra lideri Adolfo Calero'yla birlikte Ulusal Güvenlik Danışmanı Robert McFarlane'in ofisinde.

Sovyet liderliği için engeller oluşturabileceğini, ekonomik ve sosyal sorunları çözme planlarını baltalayabileceğini ve böylece genel memnuniyetsizliğe yol açabileceğine" inanıyordu. ABD liderlerinin bunun Sovyetlerin üçüncü dünya ülkeleriyle ilişkilerini koparmasını ve "Stratejik Savunma Girişimi yardımıyla... Askeri üstünlük elde etmeyi" umduğunu söyledi. Sözlerini tamamlarken de ABD müzakerecilerine karşı güvenikliğini dile getirdi: "Amerikan yönetiminin temsilcileri ahlakı ve vicdanı olmayan insanlar. Onlarınki baskıcı, hileli ve açgözlü bir ticaret anlayışı."[104]

Her iki taraf da görüşmeleri yeniden canlandırmayı umut ediyordu. Ancak bu umudun gerçekleşmesine fırsat kalmadan Reagan-Bush yönetimi bir skandalla sarsıldı. 5 Ekim 1986'da Sandinistler, Nikaragua'nın kontralarına malzeme taşıyan, üç Amerikalının bulunduğu bir uçağı düşürdü. Kurtulan tek Amerikalı CIA için çalıştığını itiraf etti. Senato İstihbarat Komitesi ve Kule Komisyonu oturumları gözbebeklerine kadar suça, yolsuzluğa ve büyük hatalara bulaşmış bir yönetimin peçesini kaldırıp da Lübnan'daki Amerikan rehineleri, İran'a silah satışı, işkenceyi durdurmadaki ve Beyrut'taki CIA istasyon şefi cinayetini önlemedeki başarısız çabalar, Tahran'da varolmayan "ılımlıları" kazanmaya çalışmaya yönelik talihsiz girişimler, İran'la savaşında Irak'a destek ve ABD'nin egemen Sandinistaları yenme çabalarına mali yardımını yasaklayan 1982 Boland Değişikliği'ni alenen ihlal ederek Nikaragua kontralarına savaş malzemesi sağladığı için Panamalı diktatör Manuel Noriega gibi düzenbazlarla işbiliği gibi faaliyetlerde hilelerini ortaya çıkarınca yavaş yavaş başka bilgiler de sızdı.

Bu olayın Reagan ve Bush dışındaki baş operatörleri CIA Direktörü Casey, Ulusal Güvenlik Danışmanı McFarlane ve madalyalı Vietnam gazisi Yarbay Oliver North'tu. North, Vietnam'dan döndükten sonra belirgin bir ruhsal çöküntü yaşamış ve yirmi iki gün Bethesda Donanma Hastanesi'nde kalmıştı. 1981'de MGK'ya atanan North, abartıdan hoşlanan, biraz megaloman, hevesli bir deniz askeriydi. Vietnam'dan döndükten ve hastanede tedavi gördükten sonra köktendinci bir Hıristiyan olmuştu. North, operasyonun büyük bölümünü günlük bazda yürüttü. Operasyon için sağ kanat fon sağlayıcılardan, gizli ajanlardan ve gizlice işbirliği yapılan silah tüccarlarından rezil bir faaliyet ağı oluşturdu.

CIA faaliyetlerine getirilen kongre kısıtlamalarını aşmaya çalıştı ama müdahalesini gizlemekte çok iyi bir iş çıkaramadı. Vietnam'da görev yapmış emekli Özel Kuvvetler gazilerini işe almakla hata etti. Utanç verici olaylar zincirinde gaziler Ajans'ı, Vietnamlı köylülere belediye başkanını, polis müdürünü ve yedek askerleri öldürerek bir köyü ele geçirmenin yollarını öğreten eski bir çizgi romanı İspanyolcaya tercüme etmeye ikna ettiler. CIA, bu "Özgürlük Savaşçıları Kılavuzu'nun"

İspanyolca versiyonunu kontralara dağıttı. Birkaçı Orta Amerika'daki ABD savaşları karşıtlarının eline geçti. Savaş karşıtları kitapçıkları kamuoyuna duyurdu.[105] Amerikalılar, CIA'in Nikaragua limanlarına mayın döşediğinden de haberdar oldu. Ve muhafazakâr ikon Barry Goldwater Casey'i fena haşladı: "Çok sinirlendim. Bu, uluslararası hukuku ihlal eden bir eylem. Bu bir savaş eylemi."[106]

Kongre Ekim 1984'te Boland Değişiklik'ini destekleyerek ve kontralara yapılan tüm yardımları keserek tepki gösterdi. Casey'in elini kolunu bağlamak için Kongre, bütün istihbarat ajanslarına "bir ülkeden, gruptan, örgütten, hareketten ya da bireyden" fon talep etmeyi açıkça yasakladı. Beyaz Saray Özel Kalem Müdürü James Baker, yönetimdeki "delilerin" yine de başka ülkelerden fon talep edeceğinden korkuyordu. Casey, McFarlane ve North Baker'ın korkularında haklı olduğunu gösterdiler. Para kaynağının aslan payını Suudi Arabistan sağladı ama Güney Afrika, İsrail ve Tayvan gibi diğer ülkeler de daha milyonlarca dolar verdi. Shultz, daha fazla yardımı onaylamanın şüpheleri artıracak bir suç teşkil edeceği konusunda uyarmıştı. Ama Casey, Bush ve Reagan bu uyarıya burun kıvırdılar.[107]

Reagan üst düzey yardımcılarına ellerinden geleni yapmaları için talimatı verdi. Ulusal Güvenlik Danışmanı McFarlane'ye şöyle dedi: "Kıt kanaat geçinen bu insanlara yardım etmek için yapmanız gereken ne varsa yapmanızı istiyorum."[108] McFarlane çok geçmeden bunu yapmanın bir yolunu buldu. 1985 yazında İsrail Dışişleri Bakanlığı genel müdürü David Kimche'yle bir araya geldi. Kimche onu, yaşlı Ayetullah Humeyni sahneden çekilince iktidarı ele geçirmeye hazırlanan İranlı "ılımlılarla" çalıştığına inandırdı. Silahlar karşılığında İranlıların, İran yanlısı bir Şii grup olan Hizbullah tarafından Lübnan'da tutulan ABD rehinelerinin serbest bırakılmasına yardım edebileceklerini ima etti. Rehineler arasında CIA Beyrut istasyon şefi William Francis Buckley de vardı. Buckley'nin Haziran ayında işkence edilerek öldürüldüğünü Amerikalılar bilmiyordu. 1985 ortalarında Reagan, fidyecilerle müzakere yapılmasına karşı çıkan halkına rağmen, İsrail'in İran'a TOW tanksavar füzeleri taşımasını onayladı. İsrail on dört ay boyunca silah satışlarında aracı olmaya devam etti. Bu süre zarfında İran bazı Amerikalı rehineleri serbest bıraktı ama çoğunu hâlâ tutuyordu, yani takas için güvenilir bir malzemesi hep vardı. İsrail aynı zamanda Ayetullah rejimine kendi silahlarını da göndermekteydi.[109]

İranlı "ılımlılarla" iş yapma fikri üst düzey yönetim yetkilileri arasında güncellik kazanmıştı. Humeyni sonrası İran'ın durumunu düşünmeye başladılar. 1985 yılının Haziran ayında CIA İran'la ilgili bir Ulusal İstihbarat Tahmini raporu hazırladı: "İran: Yakın Dönem İstikrarsızlık Beklentileri." Rapor, İran'da koşulların istikrarsız olduğunu ve Humeyni'nin günlerinin sayılı olabileceğini öne sürüyordu.

MGK, bir Milli Güvenlik Direktifi'nde bu konuyla dalga geçerek, İranlı "ılımlıların" ABD'ye karşı meyilli olabileceğini söyledi. Savunma Bakanı Caspar Weinberger raporun kendisinde bulunan kopyasına şöyle yazmıştı: "Buna yorum yapmak bile çok saçma. İran'da çok büyük bir değişim olacağı ve bununla mantıklı bir şekilde başa çıkabileceğimiz varsayımına dayanıyor. Kaddafi'yi samimi bir yemeğe davet etmek gibi."[110]

İranlılar talep etti ve Amerika Birleşik Devletleri HAWK uçaksavar füzeleri ve başka silahlar gönderdi. 1986 yılında İranlılar Irak'la savaşta onlara yardımcı olacak savaş istihbaratı istediler ve aldılar da. Bu yardım için çok yüksek fiyat ödediler.

İran'a silah satışlarından ve Suudilerden gelen parayla coşan CIA, Castro karşıtı Kübalı Fèlix Rodríguez ve Luis Posada Carriles'in önemli bir rol oynamasıyla kontralara verdiği askeri desteği artırdı. Rodríguez, Başkan Yardımcısı Bush'un ulusal güvenlik danışmanı, eski bir CIA memuru Donald Gregg'le yakın işbirliği içindeydi. Posada, 1976'da Küba yolcu uçağının bombalanması olayında yetmiş üç kişinin ölümüne sebep olmaktan dolayı hakkında çıkarılan hapis kararından sonra Venezuela'dan kaçmıştı. Boland Değişiklik'inin iptalinden sonra, Cheney tarafından başlatılan bir hareketti, Orta Amerika'daki operasyonları desteklemek için Kongre de 100 milyon dolara onay verdi.

5 Ekim'de başlayan operasyon kontrolünü kaybetmeye başladı. O gün Nikaragualı genç bir asker kontralara silah taşıyan bir C-123 kargo uçağı düşürdü. Uçaktan kurtulan tek kişi eski deniz askeri Eugene Hasenfus kendisini esir alan Sandinistalara CIA için çalıştığını ve kontralara malzeme taşıdığını itiraf etti. 4 Kasım seçim günü İran meclis başkanı Ali Ekber Haşimi Rafsancani, ABD-İran ilişkilerinin hikâyesini kamuoyuna açıkladı. Bush, ertesi gün günlüğüne şunları yazdı: "Bu çok çok gizli tutulmuş bir operasyon ve umarım sızmaz."[111]

Bunun için artık çok geçti. Karanlık, karmakarışık operasyonun ayrıntıları ülkenin gazetelerine ve televizyon ekranlarına sıçramıştı. Beyaz Saray beceriksizce inkâr etti. 13 Kasım'da Reagan "küçük miktarlarda savunma silahları" gönderildiğini itiraf etti. "Ama rehiler için silah ya da herhangi başka bir şey vermedik. Tekrar ediyorum, vermedik. Vermeyeceğiz de."

Casey ve Tuğamiral John Poindexter Kongre önünde ifade verirken de yalanlar devam etti. Operasyona karışan Poindexter, North ve General Richard Secord gibi birkaç kişi ellerindeki binlerce sayfalık suçlayıcı belgeleri yırtmaya başladılar. Reagan 25 Kasım'da açıklama yaptığı basın ordusuna Başsavcı Edwin Meese'in ön bulgalarına dayanarak "eylemcilerden birinin bu olayla tam olarak nasıl bir bağlantısı olduğundan hiç haberim yok," dediği zaman, tarihçi Sean Wilentz'in deyimiyle,

"tüm kariyerinin değilse de başkanlığının en kötü performasını sergiledi." Poindexter'in ulusal güvenlik danışmanlığından istifa ettiğini ve North'un da görevinden alındığını duyurdu. "Daha önce de söylediğim gibi, İran'a yönelik politika hedeflerimizin sağlam temelli olduğuna inanıyorum. Ancak dün dikkatimi çeken bir bilgi beni bir yönüyle, bu politikanın uygulanmasında ciddi kusurla olduğuna ikna etti," diye ekledi. Bu kısa açıklamayı okuduktan sonra oturumu Meese'ye devretti ve gazetecilerin soru bombardımanı devam ederken çıkıp gitti.[112] Bir hafta sonra Gallup anketi Reagan'ın onay derecelendirmesinin bir ay içinde %46'dan %21'e düştüğünü bildirdi.

Soruşturmalar yapıldı. Hepsi de Reagan'ı doğrudan doğruya kapsıyor ama emrindekilerin ne işler çevirdiğinden habersizmiş ve üzerlerinde çok fazla kontrolü yokmuş gibi gösteriyordu. Kongre soruşturma komitesi şu karara vardı: "Başkan, Ulusal Güvenlik Danışmanlarının ne yaptığını bilmiyorsa, bilmeli." Bağımsız danışman Lawrence Walsh, "Başkan Reagan, İran'a ve rehinelere yönelik açıklanan ulusal politikadan gizlice sapmakla ve kontralara yardımı yasaklayan yasaya rağmen, kontraları 'tüm kalbiyle' bir arada tutma kararlılığıyla başkalarının suç işlemesini mümkün kılan koşulları oluşturdu," dedi.[113]

Suçlardan hükümlü olanlar arasında başarısız bir intihar girişimi sonrasında, Ulusal Güvenlik Danışmanı Bud McFarlane, onun halefi Tümamiral William Poindexter, tüm operasyonun arkasındaki baş yönetici Yarbay Oliver North ve Dışişleri Bakan Yardımcısı Elliott Abrams vardı. Savunma Bakanı Caspar Weinberger suçlandı ama affedildi. CIA Başkanı William Casey kongre duruşmalarının başladığı günün ertesinde beyin tümörü nedeniyle öldü. Başkan Yardımcısı George H.W. Bush, çılgın planda göze batacak şekilde yer almasına rağmen, davadan kurtulmayı başardı. CIA Müdür Yardımcısı Robert Gates, Reagan'ın felâket politikalarına yol açan tahrif edilmiş ve siyasallaştırılan istihbarat onun gözetiminde olduğu halde, yargılanmaktan neredeyse kurtulacaktı.[114] McFarlane, Reagan'ı uyaracak "cesareti" olmadığı için sonradan pişman oldu. "Doğrusunu söylemek gerekirse bunu yapmadım, çünkü eğer yapmış olsaydım Bill Casey, Jeane Kirkpatrick ve Cap Weinberger komünist falan olduğumu söylerlerdi," dedi.[115]

Bu iğrenç olay, nükleer silahsızlanma konulu müzakerelerin yenilenme umutlarını suya düşürdü. Gorbaçov bir şeyler kurtarmak için orta menzilli balistik füze maddesini diğer uzun vadeli tedbirlerden çıkarmaya karar verdi. Aralık 1987'de Washington'ı ziyaret etti ve ABD-Sovyet ilişkilerinde önemli bir kilometre taşı olan Orta Menzilli Nükleer Kuvvetler Antlaşması'nı imzaladı. Gorbaçov, "Bu, tüm

kategorilerdeki nükleer silahların imha edilmesine yönelik karşılıklı razı olunmuş tarihteki ilk anlaşmaydı," şeklinde konuştu.[116]

Bu arada, Afganistan'daki Sovyet operasyonları nihayet giderek azalıyordu. Reagan ve Casey Carter'ın Afgan direnişçiler için geçici desteğini CIA tarihinin 3 milyar dolara ulaşan en büyük gizli operasyonuna dönüştürmüşlerdi. CIA yardımı Pakistan'ın Devlet Başkanı Ziya kanalıyla yapıyordu. Ziya, ABD silahlarını ve dolarlarını zulmü dillere destan Gulbuddin Hikmetyar'a bağlı en uç Afgan İslamcı partizanlara aktarıyordu. ABD Kara Harp Okulu'nda terör çalışmalarının direktörü James Forest'a göre Hikmetyar, "Kabil çarşılarında asit şişeleriyle dolaşıp dışarıya burkasız çıkan kadınların yüzüne asit atmakla tanınıyordu."[117] Ayrıca mahkûmların derisini yüzdüğü de biliniyordu.[118] Kıdemli Dışişleri Bakanlığı yetkilisi Stephen Cohen itiraf etti: "Destek yaptığımız insanlar mücahitlerin daha kötü, daha fanatik tipleriydi."[119] Pakistan'ın başkenti İslamabad'taki CIA istasyon şefi Howard Hart anlatıyordu: "Yurtdışına bu şahane emirle gönderilen ilk istasyon şefi bendim: 'Git Sovyet askerlerini öldür.' Düşünün! Bunu sevdim!"[120] Hatta CIA 2.000 ila 2.500 arasında ABD yapımı Stinger füzesi de sağladı. Wikileaks otuz yıl sonra bu füzelerden bazılarının NATO helikopterlerini düşürmek için kullanıldığını ortaya çıkardı.

Gorbaçov görevdeki ilk günlerinden itibaren Sovyet askerlerini Afganistan'dan çekme ve bunu yapmak için ABD'den yardım isteme planını açıkça ifade etmişti. Reagan'ı ülkesinin "Afganistan'ı bir sıcak su limanına ulaşmak, nüfuzunu Basra Körfezi'ne kadar genişletmek ya da herhangi bir şekilde ABD çıkarlarına el uzatmak için kullanma niyeti" olmadığına ikna etti.[121]

Elde taşınır bir uçaksavar füzeyi konumlayan bir Afgan savaşçı. Reagan ve Casey Carter'ın Afgan direnişçiler için geçici desteğini CIA tarihinin 3 milyar dolara ulaşan en büyük gizli operasyonuna dönüştürdüler.

Amerika Birleşik Devletleri Sovyet güçlerini bölgede mümkün olduğunca uzun süre kalmaya mecbur etmek için Suudilerle ve Pakistanlılarla birlikte çalıştı ve aniden patlayan afyon üretiminden ve satışından da fazlasıyla kâr eden direnişçilere büyük miktarda para ve silah akıtarak BM'nin bir anlaşmaya aracılık etme çabalarının başarısız olmasını sağlamak için elinden geleni yaptı. Çinliler, İngilizler ve Mısırlılar milyonlarca dolarlık silah katkısı yaptı. CIA, parayı ve silahları Pakistan istihbaratına teslim ediyordu. Pakistanlılar kendilerine kestikleri parayı ve silahları aldıktan sonra kalanını Paşaver'deki Afgan isyancı liderlere sevk ediyorlardı. Onlar da kendi paylarına düşeni alıyor ve kalan miktarı cephe hatlarına gönderiyorlardı. Stoklanan silahların çoğu daha sonra Amerika'ya doğru çevrilecekti.[122]

Savaş yüzünden yaklaşık 5 milyon Afgan, nüfusun üçte biri, Pakistan'a ve İran'a kaçtı. 1988 yılının Şubat ayında Gorbaçov, Sovyet askerlerinin ülkeden çekileceğini duyurdu. Çekilme 15 Mayıs'ta başladı ve on ay sürdü. Savaşı bitiren Cenevre Anlaşmaları Amerika Birleşik Devletleri, Sovyetler Birliği, Afganistan ve Pakistan tarafından imzalandı. Taahütlerine sadece Sovyetler sadık kaldı. Ziya, Reagan'a Pakistan'ın Afgan isyancılara malzeme sağlamaya hız kesmeden devam edeceği sözü verdi. "Bu konuda yalan söyleyeceğiz," dedi. "Biz seksen yıldır böyle yapıyoruz... Müslümanlar iyi bir nedenle yalan söyleme hakkına sahip."[123]

Çatışmalarda bir milyondan fazla Afgan öldürüldü. Pakistan diktatörlüğü menfaat sağladı, ABD'nin üçüncü büyük dış yardım alıcısı oldu. Amerika Birleşik Devletleri, Pakistan'ın nükleer bomba geliştirme konusunda ilerleme göstermesine göz yumdu.

Kâfirlere karşı cihada katılmak için on binlerce Arap Pakistan'a akın etti. Usame bin Ladin adında varlıklı bir Suudi ve Mısırlı doktor Eymen El Zevahiri de onlardandı. Bunlar ve gelecekteki binlerce İslamcı terörist Pakistan kamplarında askeri eğitim aldı, suikast yapma ve arabama bombası patlatma gibi değerli beceriler öğrendi. Daha binlercesi Pakistan'ın medreselerini doldurdu. Orada onlara radikal İslam aşılandı ve cihad için orduya alındılar. Medreseler, Suudilerin 1980'lerde Vahhabilik'i yaymak için harcadıkları 75 milyar doların bir ürünüydü. Casey, ortaya çıkmasına yardım ettiği dini fanatizmin sonunda ABD çıkarları için bir tehdit olacağına dair sürekli yapılan uyarılara kulak asmadı. Hıristiyanlık ve İslam arasındaki şeytani ortaklığın devam edeceği ve bölgedeki Sovyetleri zorlamak için kullanılabileceği fikrine bağlı kaldı. Hatta, Sovyet Müslümanları İslamcı ayaklanmalara kışkırtmak umuduyla on yılın ortalarında mücahit baskıncıları sınır ötesindeki Sovyetler Birliği'ne salıverdi.[124]

Sovyetler Afganistan'dan çekildikten sonra Afganistan'daki İslami aşırılığı engelleme konusunda işbirliği yapmak için ABD'nin ağzını aradı ama Amerikalılar

rahatını bozamazdı. Şimdi Afganistan'ın kontrolünde olan gerici İslamcılar Pakistan istihbaratıyla yakından çalışıyordu. Hedeflerine ulaşan Amerika Birleşik Devletleri gizlice yardım sağlamaya devam etti ama en sonunda ortaya çıkmasına katkıda bulunduğu karışıklıktan el çekti. Suudi Arabistan eski ABD Büyükelçisi Charles Freeman bu durumdan yakındı: "Savaşları, sonra nasıl bitireceğimizi bilmeden başlatıyoruz. Afganistan iç savaşa sürükleniyordu ve aslında bizim umurumuzda değildi." Pakistan ABD Büyükelçisi Robert Oakley'le birlikte ABD, Suudi ve Pakistan müdahalesini sonlandırmakla ilgili oturup ciddi ciddi düşünmek için Robert Gates ve William Webster'a ulaşmaya çalıştıklarını ama muhatap oldukları kişilerin şu düşüncede olduğunu söyledi: "Neden oraya gidip kafası poşulu insanlarla konuşacakmışız ki?"[125] Kocası Zalmay Halilzad ABD'nin Afganistan büyükelçisi olarak görev yapan RAND uzmanı Cheryl Benard'a göre:

> Biz kasıtlı bir seçim yaptık. İlk başta herkes Sovyetleri yenmenin mümkün olmadığını düşünüyordu. Bu yüzden yapmamız gereken şey bulabildiğimiz en kötü çılgınları onlara doğru yöneltmekti ve çok fazla ikincil zarar söz konusuydu. Bu insanların tam olarak kim olduğunu, örgütlerinin nasıl olduğunu biliyorduk ve umursamadık. Sonra tüm ılımlı liderlerden kurtulmalarına, onları öldürmelerine izin verdik. Bugün Afganistan'da ılımlı liderler olmamasının sebebi delilere hepsini öldürmeleri için izin vermemizdir. Solcuları, ılımlıları ve merkez sağ görüşüne sahip olanları öldürdüler. 1980'lerde ve sonrasında hepsini ortadan kaldırdılar.[126]

Reagan görevden, burnunun dibinde olup bitenden haberdar olma zahmetine girmeyen yaşlı bir bunak olarak ayrıldı ama yine de birçok kişi ona kahraman muamelesi yapıyor ve onu Johnson, Nixon, Ford ve Carter'ın başarısız başkanlıklarından sonra Amerika Birleşik Devletleri'nin kendi içindeki inancını geri kazandıran kişi kabul ediyor. Hatta Reagan'ın ikinci dönem başkanlığından önce muhafazakârlar onu ülkenin büyük başkanlarından biri ilan etmeye başlamıştı. 1984 yılına ait bir Cumhuriyetçi kampanya bildirsinde şöyle yazar: "Reagan'ı tüm bunların simgesi gibi tanımlamak ya arka çıkmaktır ya da Amerika'nın kahramanlaştırmasıdır. Mondale'yi Reagan'a saldırının Amerika'nın kendiliğinden idealleştirdiği imajına saldırıyla aynı olduğu bir konumda bırakıyor."[127]

Peki, Reagan'ın gerçek mirası nedir? ABD tarihinin en cahil ve en ilgisiz başkanlarından biri olarak ABD dış politikasını askerileştiren ve Soğuk Savaş'ı yeniden canlandıran sağ kanattaki katı tutumlu komünist karşıtlarını yeniden güçlendirdi. Demokrasiye sözde bağlılık göstererek baskıcı diktatörleri silahlandırdı ve destekledi. Soğuk Savaş bölgeleri içinde halk hareketlerini bastırmak için bir terör saltanatı başlatarak Ortadoğu ve Latin Amerika'da yerel ve bölgesel çatışmalar çıkardı.

Yoksullar için sosyal programlardan kesinti yaparak orduya muazzam meblağlar harcadı. Servet sahiplerinin vergilerini bariz bir şekilde azalttı, ulusal borcu üçe katladı ve 1981 yılında dünyanın önde gelen alacaklısı olan Amerika Birleşik Devletleri'ni 1985 yılında en çok borcu olan ülkeye dönüştürdü. Ekim 1987'de Büyük Buhran'dan beri en kötü borsa çöküşünü gördü. Çocukça bir hayalden vazgeçmemek uğruna, dünyayı saldırı nükleer silahlarından kurtarma fırsatının parmaklarının arasından kayıp gitmesine izin verdi. Soğuk Savaş'ı bitirmedeki çok övünülen rolüne gelince, gördüğümüz gibi, bu övgüyü ondan çok Sovyet mevkidaşı Mihail Gorbaçov hak ediyor.

12. Bölüm

SOĞUK SAVAŞ SONA ERİYOR:

Heba Edilen Fırsatlar

New York Times, 1988 Temmuz'unun son gününde bayram ediyordu: "Beklenmedik bir anda bir barış mevsimi dünyayı ısıtacak gibi görünüyor." Afganistan, Angola, Kamboçya ve Nikaragua'da, İran ve Irak arasındaki uzayan, kanlı savaşlar son buluyordu.[1] Aynı yıl, Filistin Kurtuluş Örgütü lideri Yaser Arafat, Moskova baskısı altında terörizmden vazgeçti ve İsrail'in var olma hakkını resmen tanıdı. Ama en çarpıcı gelişme henüz yoldaydı. Aralık 1988'de Sovyet lideri Mihail Gorbaçov Soğuk Savaş'ın sona erdiğini açıkladı:

> Güç kullanmak veya güçle tehdit etmek... Bundan böyle bir dış politika aracı olmayacak. Bu, tüm nükleer silahlar için geçerli... Asıl konuya dönelim... Silahsızlanma olmadan önümüzdeki yüzyılın hiçbir sorunu çözülemez... Sovyetler Birliği silahlı kuvvetlerini 500.000 adama kadar azaltma kararı almıştır... 1991'e kadar Doğu Almanya, Çekoslovakya ve Macaristan'dan altı tank tümenini çekme ve bunları dağıtma kararı aldık... Bu ülkelerde konuşlanmış Sovyet kuvvetleri 50.000 askere, silah güçleri de 5.000 tanka kadar azaltılacaktır. Kalan tüm Sovyet birlikleri... Kesinlikle savunma amaçlı olacak.

Sovyetlerin "silahlanma ekonomisinden silahsızlanma ekonomisine geçiş" planlarını açıklamaya söz verdi ve Birleşmiş Milletler aracılığıyla diğer askeri güçlere aynı şeyi yapmaları çağrısında bulundu. Saldırı stratejik silahlarının %50 oranında azaltılmasını önerdi, "dünyanın çevresindeki tehdidi" ortadan kaldırmak için ortak eyleme davet etti, uzayda silahların yasaklanmasını istedi ve "az gelişmiş ülkelerin borçlarının 100 yıla kadar ertelenmesi" de dahil, üçüncü dünya sömürüsünün sonlandırılmasını talep etti.

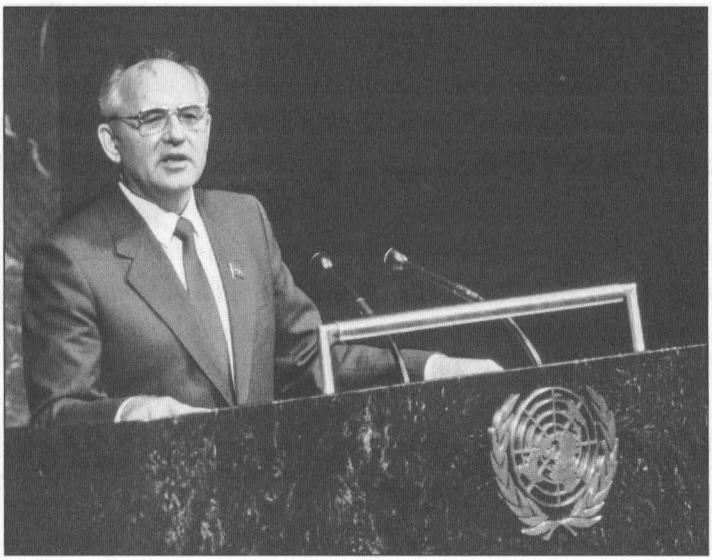
Ama daha bitirmemişti. BM aracılığıyla, 1 Ocak itibarıyla Afganistan'da ateşkes ilan edilmesi çağrısı yaptı. Sovyetler, dokuz yıldır devam eden savaşta 100.000 asker görevlendirmesine, yerel Afganlarla birlikte çalışmasına ve Afgan ordusuyla polisini güçlendirmesine rağmen, Afgan isyancıları yenememişti. Afgan tarafsızlık ve sivilleşme konulu uluslararası bir konferans önerdi ve "bir savaşlar, çatışma ve bölgesel ayaklanmalar, doğaya karşı saldırılar, açlık ve yoksulluk terörünün yanı sıra siyasi törer dönemini bitirmek için birlikte çalışalım. Bu bizim ortak hedefimiz ve bu hedefe ancak birlikte çalışarak ulaşabiliriz," diyerek gelecek George H. W. Bush yönetimine zeytin dalı uzattı.[2]

New York Times Gorbaçov'un bir saatlik büyüleyici konuşmasını 1918'de Wilson'ın On Dört İlkesi'nden ya da 1941'de Roosevelt ve Churchill'in Atlantik Şartı'ndan, "uluslararası siyasetin yeniden yapılandırılması temeli" beri en büyük devlet adamlığı eylemi olarak nitelendirdi. *Times*, "tek taraflı yol gösterme sözü verdi. Olağanüstü. Riskli. Cesur. Toy. Oyalayıcı. Kahramanca... Fikirleri seçilmiş Başkan Bush ve diğer liderlerden en ciddi tepkiyi hak ediyor, hatta buna mecbur ediyor," dedi. *Washington Post*, "Birleşmiş Milletler'de yapılmış en dikkat çekici konuşma," diye adlandırdı.[3]

Bush son seçimlerde Massachusetts Valisi Michael Dukakis'i bozguna uğrattıktan sonra henüz Beyaz Saray'a taşınmamıştı. Yaz boyunca 17 puan geride olan Bush, her yerde "pısırık" olarak nitelendirilen faktörü aşmak için mücadele etti. Bir süreliğine seçimler Bush'un başkan olamayacak kadar pısırk bir adam olup olmadığı meselesine dönüşebilecekmiş gibiydi. Bazıları, İkinci Dünya Savaşı sırasında Pasifik'te elli sekiz savaş görevi uçuşu yapmış ve Seçkin Uçan Haç madalyası almış Bush'la böyle alay edilmesini şaşılası buluyordu. *Newsweek*,"Potansiyel olarak zarar veren bir handikap. Oval Ofis'in zorlukları için yeterince güçlü ya da yeterince sert olmadığına dair bir algı," olduğunu düşünüyordu.[4] *Washington Post*'tan Curt Suplee şöyle yazdı: "Pısırık. Tiki. Etkisiz kişi. Her kadının ilk kocası. Mülayim. George Bush'un 'imaj probleminin' özünde artık eskimiş olan bu aşağılayıcı sözcükler var. Onun imaj sorunu birçok kişinin başkan yardımcısının özgür dünyanın lideri olamayacak kadar beceriksiz ve yetersiz olabileceğine dair duyduğu belli beliriz ama güçlü şüphe."[5] Ortanca oğlu Jeb Bush, "Babamı karikatüre çevirdiler," diye yakındı.[6]

Yorumcular onun bu imajını zenginliğine, şımarık yetiştirilmesine ve Ivy League eğitimine bağlıyorlardı. Her zaman ağırbaşlı ve çekingen olduğu için çocukken arkadaşları ona "Gelincik" adını takmışlardı. Dış İlişkiler Konseyi'nden ve Üçlü Komisyon'dan istifa etmesine rağmen, en son "Kadro" adayı, David Rockefeller'ın onayladığı adam, olma imajından kurtulamıyordu.[7] Üstelik, siyasi görevlerinin çoğu

atamalar olmuştu. Reagan'ın başkan yardımcısı olarak Reagan'ın karizmasından ona hiç geçmemişti. Ragan Bush'tan hoşlanmıyordu ve onu listede istememişti ama tercih ettiği kişiler, Senatör Paul Laxalt ve Temsilci Jack Kemp barajı aşamayacaktı. Bush'un Reagan'a ve daha önceden karşı çıktığı sağ-kanat politikalarına, "vudu büyüsü ekonomisi" dediği şey de dahil, el pençe divan durması onu zayıf ve prensipsiz gösteriyordu. Bush aday olduktan sonra bir gazeteciye, "Ben Sayın Reagan'ın izinden gidiyorum, körü körüne," dedi.[8] Bir zamanlar rezil bulabileceği bir adama, Oliver North'a "kahramanım," diyecek kadar ileri gitti. Bir yorumcu Bush'un "Oval Ofis'e daha yakın olabilmek için Sağ hükümetin dangıl dungul dünya görüşlerini" prova ettiğini söyledi.[9] Bush'un New Hempshire'daki ilk zaferi en başta baş rakibi Bob Dole'u öfkelendirdi. Dole, "Orada hiçbir şey yok," diye burnundan soludu.[10]

Aralık 1988 tarihinde yaptığı bir konuşmayla New York'ta Birleşmiş Milletler'e seslenen Sovyet lideri Mihail Gorbaçov Soğuk Savaş'ın bittiğini ilan ederek, silahsızlanmaya yönelik bir dizi barışçıl reform açıkladı. New York Times Gorbaçov'un konuşmasını 1918'de Wilson'ın On Dört İlkesi'nden ya da 1941'de Roosevelt ve Churchill'in Atlantik Şartı'ndan beri en büyük devlet adamlığı eylemi olarak nitelendirdi.

İnsanlar onun bir evden ya da bir topluluktan yoksun olduğunu -resmi olarak Houston otelinde yaşıyordu- düşünüyor ve cümleleri "her ne ise" ve "falan filan" gibi "anlaşılması zor" sözcüklerle bitirme eğilimiyle alay ediyor ve "konuşma bozukluklarını: Cümleyi tamamlayamama, heceleri yutma ve dil sürçmeleri" taklit ediyorlardı.[11] Atılgan Teksas Valisi Ann Richards Demokratik Ulusal Kongre'de espri yaptı: "Zavallı George. Ağzında gümüş ayakla doğmuş."[12]

Savaş siciliyle hava atmak, silah haklarını savunmak, sık sık barbekülere gitmek ve yüzsüzce Sağ'ı tatmin etmeye çalışmak Bush'un imajını değiştirmesine yardım etmeyince, başka bir strateji denedi. Dukakis'in vatanseverliğini sorguladı ve şartlı tahliye edildikten sonra cinayet işleyen Willie Horton'u konu alan seçim kampanyası reklâmıyla resmen ırk kozunu oynayarak seçmenlerin suç korkusuna başvurdu. Ama CBC haber sunucusu Dan Rather'ın onu İran-Kontra skandalına karışmasıyla sıkıştırması Bush için öldürücü darbe oldu. Bush saldırmaya hazırdı. Meselenin tarafsızlığına itiraz ederek öfkeyle terslendi: "Bütün kariyerimi İran meselesini temcit pilavı gibi ısıtıp ısıtıp ortaya koyarak yargılamak adil değil. Ben sizin kariyerinizi New York'ta setten çekip gittiğiniz o yedi dakikayla yargılasam nasıl olur?" Stratejisi işe yaradı. Gazeteciler "Rather-Bush dayağına" atıfta bulunarak ona "kabadayı" dediler.[13] Rather'ın Bush'un rolüyle ilgili sorularının tamamen meşru olduğunun çok az kişi farkındaydı. Bush kampanya süresince, yasadışı operasyonda "döngünün dışında kaldığını, hiçbir operasyonel rolü olmadığını" iddia etti ama kayda alınmış günlüğünde eski CIA direktörü itiraf edyordu: "Ben, tüm ayrıntıları bilen birkaç kişiden biriyim."[14] Bush, skandaldaki rolüyle ilgili ifade vermekten kaçınan eski Savunma Bakanı Caspar Weinberger'ı daha sonra affedecekti.

Bush'un dış politika ekibinde şu kişiler vardı: Dışişleri Bakanlığı'nda James Baker III, Savunma Bakanlığı'nda Dick Cheney ve ulusal güvenlik danışmanı görevindeki General Brent Scowcroft. Scowcroft iki numaralı adamı olarak Robert Gates'i seçti. Paul Wolfowitz de politika için savunma müsteşarı görevini devraldı.

Gorbaçov, New York'ta Birleşmiş Milletler'e seslendiği konuşması sırasında Reagan ve Bush'la buluşarak silahların kontrolü ve askerlerin geri çekilmesi konularında onlardan yardım istedi. Fakat Bush'un danışmanları hâlâ kuşkuluydu ve yıllardır süren amansız sağ-kanat saldırısı yüzünden istihbarat kapasitesi azalan CIA olan biteni tamamen yanlış yorumladı. Gates'in daha sonra anılarında itiraf ettiği gibi, "Ocak 1989'da tarihin deprem dalgasının bizi yutmak üzere olduğundan Amerikan hükümeti, CIA de dahil, habersizdi."[15] Gates ve Cheney Gorbaçov'un girişimlerinden çok şüpheleniyor ve onun Sovyet sisteminde reform yapma isteğinden yararlanmanın yollarını arıyorlardı. Gorbaçov'la birlikte çalışmayı çoğunlukla Cheney'nin muhalefeti önledi. Cheney, Gorbaçov'un girişimlerinin Batı kararlılığını zayıflatacağından endişe ederek erken zirveye karşı çıktı. Bush, Sovyet askeri gücünü daha da sarsacak bir strateji üzerinde karar kıldı: Gorbaçov Avrupa'da taktik nükleer silahların ortadan kaldırılmasını isterken –çoğu Avrupalının alkışladığı bir teklif – Amerika Birleşik Devletleri 30.000 asker azaltmasının karşılığında Sovyetler Birliği'nin 325.000 askeri geri çekmesi gerektiği cevabını verdi. Bush ve Gorbaçov bir yıl boyunca bir daha hiç görüşmediler.

Gorbaçov'un BM konuşması için New York ziyaretinde Governors Island'ta bir araya gelen Reagan, Bush ve Gorbaçov. Gorbaçov, silahların kontrolü ve askerleri geri çekme konusunda onlardan yardım istedi ancak Bush'un danışmanları hâlâ kuşkuluydu ve sağcı "reformcular" yüzünden zarar gören CIA, Sovyetler Birliği'nde meydana gelen değişiklikleri tamamen yanlış yorumladı.

Bush, Sovyetler Birliği'ni savsaklayarak Çin kartını oynamaya devam etti. Reagan'ın, Afganistan'da ve Kamboçya'da Sovyet yanlısı hükümetleri devirmeye destek vermiş Çinli liderlerle geliştirmiş olduğu ekonomik ve siyasi ilişkileri ilerletti. Çin eski büyükelçisi olarak Bush, yakın ilişkileri sürdürmeyi amaçlıyordu. Pekin'in demokrasi yanlısı göstericilere acımasız darbesiyle planları neredeyse raydan çıktı. Halk Kurtuluş Ordusu'nun Tiananmen Meydanı'nda 3.000 göstericiyi katlettiğini, 10.000 kişiyi de yaraladığını insanlar televizyon ekranlarından izledi. Ama Bush, Çin'in yöneticilerini cezalandırma baskılarına direndi. Hatta başta Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 43.000 Çinli öğrenciye bir yıllık vizelerinden fazla kalma izni veren mevzuata karşı çıktı.

Gorbaçov, 1970'li yılların sonlarından beri can çekişmekte olan Sovyet ekonomisini canlandırmayı umut ediyordu. Sovyetler Birliği'nin artık Afganistan'daki savaşı, üçüncü dünya müttefiklerini desteklemeyi ve gayri safi milli hasılanın %20'sinden fazlasıyla toplam kamu harcamalarının yarısından fazlasını tüketen bir ordu teşkilatını kaldıramayacağını biliyordu. Sovyet yetkililer zararı büyümeden kabullenip durmaya karar verdi. Angola ve Etiyopya'da Kübalı askerleri, Kamboçya'da Vietnam birliklerini desteklemeyi bıraktılar ve 1989 yılının başında Afganistan'daki

Sovyet birliklerini çektiler. Üçüncü dünya, on yıl önce gelecek için çok şey vaat ediyormuş gibi görünen arena, şimdi çöküyordu. Sovyet halkı pahalıya mal olan ve tedbirsiz maceralardan yorulmuştu. Afgan savaşı 140.000'nin üzerinde Sovyetin ve yüz binlerce Afganın hayatına mal olmuş, kıt kaynakları tüketmiş ve Müslüman dünyada anti-komünist bir duyguyu kışkırtmıştı. Bir zamanlar sosyalizme dönmüş olan genç Müslüman radikaller artık İslam'a bakıyordu. Bocalayan Sovyet ekonomisi artık kalkınma için uygun bir model sağlamıyordu. Sovyetler Birliği'nin, yollarını değiştirme taleplerine direnen üçüncü dünya müttefiklerinin çoğunun baskıcı ve masraflı politikalarından bıkmış olan Gorbaçov, hem Amerika Birleşik Devletleri'nin hem de Sovyetler Birliği'nin üçüncü dünya ülkelerinin işlerine müdahale etmeyi bırakıp, devletlerin anlaşmazlıklarını dostça gidermesine izin vermeyi önerdi.

Mayıs 1988 Moskova zirvesinde Gorbaçov Reagan'dan birlikte barış içinde var olmayı beyan eden ve başka ülkelerin içişlerine askeri müdahaleyi tekzip eden bir bildiri onaylamalarını istemişti. Reagan imzalamayı redetti. Yılmayan Gorbaçov tek taraflı harekete geçti. Tarihçi Odd Arne Westad bu olağanüstü terse dönüşün önemini kavradı: "Gorbaçov ve danışmanları, yirminci yüzyıldaki herhangi bir büyük gücün liderlerinin haricindeki ulusal özgür iradenin önemine ilişkin bir anlayış geliştirdiler. Sovyet başkanı liberallerin ve devrimcilerin yüzyılın başından beri istedikleri şeyi yaptı: Dünya halklarına bir dış müdahale olmadan kendi kaderlerini kendilerinin belirlemesine izin veren kararlı ve idealist bir özveri."[16]

Amerika Birleşik Devletleri sadece bu ilkeyi kabul etmemekle kalmayıp, Gorbaçov'un üçüncü dünyayada sağlamış olduğu fırsatları istismar ederek yıkmak için de faal bir şekilde çalıştı. Amerka Birleşik Devletleri İslam radikalizmini kışkırtmaya devam etti. Afganistan'da Sovyetlere karşı savaşmış olan ABD destekli cihatçıların çoğu Çeçenistan, Bosna, Cezayir, Irak, Filipinler, Suudi Arabistan, Keşmir ve başka yerlerdeki İslamcı davaya katıldı. Etnik ve kabile çatışmaları Afrika ve Balkanlar'da da patlak verdi.

Gorbaçov, Doğu Avrupa hükümetlerini ekonomik açıdan yeniden yapılanma politikasını benimsemeye çağırdı. İlk harekete geçen Polonya oldu. Nisan 1989'da General Wojciech Jaruzelski hükümeti serbest seçimleri kabul etti. Haziran ayında, Dayanışma sendikası federasyonundan adaylar gizli CIA desteğiyle çok büyük bir farkla Komünistleri yendi. Komünistler iktidardan barışçıl bir şekilde vazgeçerek Dayanışma sendikası liderliğindeki koalisyon hükümetine katılmayı kabul etti. Sovyetler, 1956'da Macaristan'da ve 1968'de Çekoslovakya'da yaptığının aksine, müdahale etmedi. Mayıs ayında Estonya ve Litvanya kendi egemenliklerini ilan ettiler. Temmuz'da Letonya da onları izledi. Gorbaçov reformcuları teşvik etti. Temmuz

ayı sonlarında, Dışişleri Bakanı Eduard Şevardnadze Dışişleri Bakanı Baker'a Sovyetlerin bu değişiklikleri kabul ettiğini açıkladı: "Güç kullanacak olsaydık, bu, *perestroykanın* sonu olurdu. Başarısız olurduk. Geleceğe dair tüm umutların sonu, yapmaya çalıştığımız her şeyin, yani, insani değerlere dayanan yeni bir sistem oluşturmanın sonu olurdu. Güç kullanılması durumunda, bu, *perestroyka* düşmanlarının zaferi anlamına gelecek. Bizden önce gelen insanlardan daha iyi olmazdık. Geri dönemeyiz."[17]

Diğer Doğu Avrupa ülkeleri de aynı yolu izledi. Ekim ayında Macaristan'da iktidardaki Komünistler kendilerini sosyal demokratlar ilan ederek bir cumhuriyet kurdu. Aynı ay içerinde, Gorbaçov'un Berlin ziyaretinin ardından göstericiler, Doğu Almanya'da iktidara gelen Erich Honecker'ı düşürdü. Ve son olarak 9 Kasım 1989 tarihinde Doğu ve Batı Berlinliler birlikte Berlin Duvarı'nı yıkmaya başlayarak Soğuk Savaş'ın en çok yerilen sembolünün kutsallığını bozdu. Gorbaçov'un dış politika danışmanı Anatoly Chernyaev günlüğüne şöyle yazmıştı: "Berlin Duvarı çöktü. Tarihteki bu Sosyalist sistem dönemi sona erdi... Bu, Yalta [ve] Stalinist mirasın bitişi... Bu, Gorbaçov'un yaptığı şey... O, tarihin hızını anladı ve tarihin doğal bir kanal bulmasına yardım etti." Ancak Avrupa'nın değişimi bu kadarla da kalmadı. Çek parlamentosu gösterilere ve genel greve şair Vaclav Havel'i başbakan seçerek karşılık verdi. Doğu Avrupa'daki Komünist hükümetlerin hepsi birer birer düştü. Dünya olanları kuşkuyla izliyordu. Yıllardır hükümet baskısının ve bürokratik saçmalığın sıkıntısını çeken vatandaşlar daha iyi bir yaşam için yaygara koparınca sosyalist blokta barışçıl bir devrim ortaya çıkmıştı. Gorbaçov, Doğu Avrupa'yı kontrol altında tutmanın Sovyet güvenliği açısından hayati önem taşıdığına dair çok uzun zamandır kabul gören görüşü reddetti. O, Doğu Avrupa'yı elden çıkarmanın Sovyetler Birliği'ne ve müttefiklerine hızlı bir şekilde insancıl, demokratik sosyalist sistemler geliştirme imkânı vereceğine inanıyordu.

Gorbaçov bunu yeni bir başlangıç olarak görüyordu ancak birçok ABD politika planlayıcısı nihai hınç, Soğuk Savaş yıllarının ardından kapitalist Batı'nın zaferi gibi algılıyordu. Dışişleri Bakanlığı politika planlayıcısı Francis Fukuyama Batılı liberal demokrasiyi "insan yönetiminin son şekli," diye överek, "bu, tarihin sonuydu," dedi. Eylül 1990'da, Dış İlişkiler Konseyi'nde Doğu-Batı araştırmaları direktörü Michael Mandelbaum iftihar etti: "Sovyetler, soğuk savaşı sona erdirmeyi mümkün kılmıştır. Bu şu demek: 40 yıldır ilk kez III. Dünya Savaşı'nı tetiklemekten endişe etmeden Ortadoğu'da askeri operasyonlar yapabileceğiz."[18] Amerika Birleşik Devletleri çok geçmeden bu hipotezi deneyecekti.

Bush, Temmuz ayında Polonya ve Macaristan ziyaretlerinde bir Sovyet cevabına neden olabilecek bir şey söylemekten ya da yapmaktan bilerek sakındı. Daha önce "vizyon meselesi" diye alay ettiği Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla ilgili olarak bile sevincini açık açık göstermemişti. "Ben duygusal bir adam değilim," dedi. Bush, Gorbaçov'a şöyle dedi: "Ben, senin hayatını zorlaştırmayacak şekilde hareket ediyorum. Berlin Duvarı'nda hoplayıp zıplamayışımın nedeni bu." "Evet, bunu gördük ve takdir ettik," diye karşılık verdi Gorbaçov.[19]

Gorbaçov, Doğu Avrupa'nın radikal değişimini sağlamaya istekli olsa da, Soğuk Savaş'ı bitirmenin hem NATO'nun dağılmasına hem de Varşova Paktı'nın iptaline yol açmasını umuyordu. Bunun olmayacağını anlayınca NATO'nun hiç değilse doğuya doğru yayılmamasında ısrar etti. Eski Doğu Alman topraklarında NATO askerlerine ve silahlarına izin verilmediği sürece iki Almanya'nın yeniden birleşmesine bile razı oldu. Fakat ABD'den ve Almanya'dan NATO'nun doğuya doğru yayılmasına asla müsaade edilmeyeceğine dair sağlam söz aldıklarına inanan Gorbaçov ve diğer Rus liderler Clinton ve ikinci Bush yönetimleri Rusya'nın kapılarına kadar genişlemeye devam edince acı bir hayal kırıklığı yaşadı. Rus liderler öfkelerini ve ihanete uğradıkları düşüncelerini dile getirdi. ABD yetkilileri yıllarca hiçbir zaman böyle bir vaatte bulunmadıklarını iddia ettiler ama son zamanlarda ortaya çıkarılan belgeler Rus iddialarını kanıtlar gibi görünüyor.

Şubat 1990'da Bush, Baker ve Alman Şansölyesi Helmut Kohl Gorbaçov'u Doğu Almanya'daki 380.000 Sovyet askerini alması ve Almanya'nın 1945'teki teslimine dayanan işgalin yasal taleplerinden feragat etmesi için ikna etmenin yollarını arıyorlardı. Yeni kurtarılmış ülkelerin birçoğundan gelen ve giderek artan Orta ve Doğu Avrupa'nın askerden arındırılması talebinin önüne geçmek istiyorlardı. Bu, ABD'nin Avrupa egemenliğini azaltacak bir hareket olurdu. Baker 9 Şubat'ta Gorbaçov'la bir araya geldi ve ona sordu: "NATO dışında, bağımsız, ABD kuvvetlerinin olmadığı bir birleşik Almanya mı yoksa bulunduğu konumdan doğuya doğru milim kaymayacağına güvence veren NATO'ya bağlı olan bir birleşik Almanya mı görmeyi tercih edersiniz?" Baker, Gorbaçov'un bu soruya verdiği cevabı kaydetti: "NATO'nun bölgesel bir uzantısı kabul edilemez."

Helmut Kohl ertesi gün Gorbaçov'la buluştu ve belirtti: "Kuşkusuz ki NATO Doğu Almanya'ya giremeyecek." 10 Şubat'ta Almanya Dışişleri Bakanı Hans-Dietrich Genscher aynı mesajı Eduard Şevardnadze'ye iletti: "NATO üyeliğinin birleşik Almanya için karmaşık sorular ortaya attığının farkındayız. Ancak bizim için kesin olan bir şey var: NATO doğuya doğru genişlemeyecek." Genscher, Sovyet mevkidaşının söylediği şeyin sadece Almanya için değil tüm Doğu Avrupa için de geçerli

olduğunu anladığından emin olmak için ekledi: "NATO'nun genişlememesiyle ilgili olarak, bu da genel olarak geçerlidir."

Kohl'tan güvence aldıktan sonra Gorbaçov Almanların yeniden birleşmesini onayladı. Ama yasal olarak bağlayıcı belgeler imzalanmadı. Anlaşma yazılı değildi. Ve Gorbaçov daha sonra Almanya'nın ciddi anlamda ihtiyaç duyduğu mali yardım karşılığında NATO'nun Doğu Almanya'nın içine doğru genişlemesini kabul ederek sorunu büyüttü.

Açıkçası, Gorbaçov bir anlaşma yapıldığını ve kendisinini gafil avlandığını düşünüyordu. Israr ediyordu: "Amerika Birleşik Devletleri ve Batı Almanya NATO'yu Doğu'ya doğru bir parmak ucu kadar bile genişletmeyeceklerine söz vermişlerdi." Cumhurbaşkanı Dmitri Medvedev de aynı şekilde tedirgin oldu. 2009 yılındaki iddiasına göre: "Sovyetler Birliği söz verilen şeylerin hiçbirini elde edemedi. Örnek vermek gerekirse, NATO durmaksızın doğuya doğru genişlemeyecekti ve bizim çıkarlarımız sürekli dikkate alınacaktı." ABD Moskova Büyükelçisi Jack Matlock Sovyetler Birliği'ne "açık açık söz" verildiğini kabul etmiştir. Alman haber dergisi *Der Spiegel* 2009'un sonlarında kendi soruşturmasını yürüterek şu karara vardı: "İlgili tarafların çoğuyla görüştükten ve daha önce gizli olan İngiliz ve Alman belgelerini

9 Kasım 1989'da yıkılan Berlin Duvarı'nda kutlama yapan insanlar. Gorbaçov, Sovyet komünizminin çöküşünü yeni bir başlangıç olarak gördü ama birçok ABD politika planlamacısına göre bu, nihai hınçtı.

detaylı bir şekilde inceledikten sonra *SPIEGEL*, Batı'nın Sovyetlere NATO üyeliğinin Polonya, Macaristan ya da Çekoslovakya gibi ülkeler için söz konusu olmadığı izlenimi vermek için her şeyi yaptığına dair hiç şüphe olmadığı sonucunu çıkarmıştır." Bu dönemde ödül alan bir kitabın yazarı tarihçi Mary Elise Sarotte şöyle diyordu: "Özetle, Gorbaçov iki gün üst üste sırayla Baker ve Kohl'un NATO'nun yetki alanının doğuya doğru ilerlemeyeceği önerisini dinlemiş ve sonunda Almanya'nın birleştirilmesine izin vermeyi kabul etmiştir."[20]

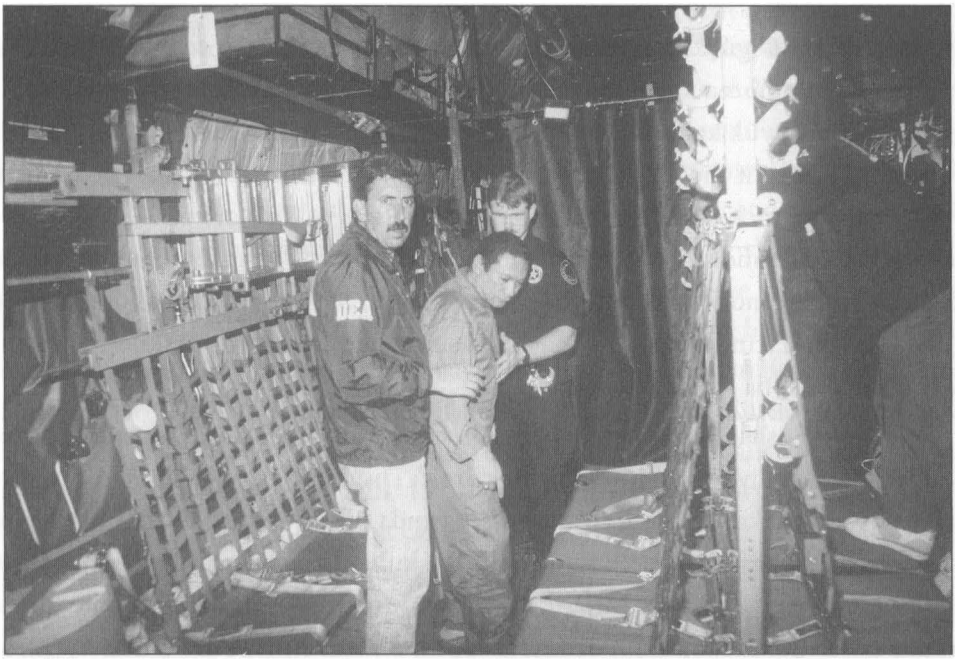
Amerika Birleşik Devletleri kendi hesabına Gorbaçov'un Doğu Avrupa'daki kısıtlamasını takdir ediyordu ama kendi arka bahçesinde güç kullanmakta tereddüt etmedi. Panamalı diktatör Manuel Noriega uzun zamandır ABD'nin Orta Amerika'daki uşağıydı. ABD'nin Panama Kanalı Bölgesi'ndeki Amerikalar Ordu Okulu'na iki kez katılmıştı ve 1960'lardan beri de CIA'in maaşlı çalışanıydı. Ahlaksız ve rüşvetçiydi, Kolombiya'nın Medellin uyuşturucu karteline yardım ederek çıkar sağlıyor ama aynı zamanda da Medellin rakiplerini ABD Uyuşturucuyla Mücadele İdaresi'ne ispiyonluyordu. Nikaragua'da kontralara yaptığı yardımlardan dolayı Reagan yönetiminin William Casey, Elliott Abrams ve Oliver North gibi üst düzey yetkilileri tarafından korundu. Ama 1988 yılında ABD federal uyuşturucu suçu davası ve Panama'nın 1989 cumhurbaşkanlığı seçimlerini tersine çevirişi sonunda Bush'u onun değerli bir yardımcıdan çok bir yük olduğuna inandırdı. ABD teşvikiyle, Panamalı subaylar darbe girişiminde bulundu. Ancak Amerika Birleşik Devletleri hiçbir yardım teklif etmedi. İstihbarat Kongre Seçim Komitesi Başkanı David McCurdy, "pısırık elemanın güçlenmeye başlamasından" yakındı.[21]

Aralık 1989'da Bush tek taraflı hareket etmeye karar verdi ve Kongre'yi bertaraf ederek 1973 Savaş Yetkileri Kanunu'nu ihlal etti. Noriega'yı devirmek ve onun Panama Savunma Kuvvetleri ile paramiliter birliklerini çökertmek için, Amerika Birleşik Devletleri'nin "Just Cause Operasyonu" adını verdiği bir operasyon kapsamında ülkedeki 12.000 askere yardım etmeleri için 12.000 asker daha gönderdi. Bush, "ancak bütün yolların kapandığı ve Amerikan vatandaşlarının hayatlarının ölüm tehlikesiyle burun buruna olduğu sonucuna ulaştıktan sonra" harekete geçtiğini iddia ederek işgali savunmaya çalıştı.[22] Bir muhabir Cheney'i bir açıklama yapması için sıkıştırdı: "Sayın Bakan, Panama'daki başarısız darbenin ardından bu odaya gelip daha ciddi bir müdahalede bulunmamamızı savunan bir dizi tartışma yaptınız. Dünyada gelişigüzel dolaşıp hükümetleri devirmenin Amerika Birleşik Devletleri'ne düşmediğini söylediniz... İki ay önce bu odada yaptığınız değerlendirmenin artık geçerli olmamasının nedeni nedir?" Cheney görünüşte ifadesiz bir suratla cevap verdi: "Sanırım hükümet olarak askeri eylemden uzak durmak için

elimizden geleni yaptık. Ancak Amerikalıların hayatının risk altında olduğu anlaşılınca işgal ettik."[23]

Latin Amerikalılar gambot diplomasisine geri dönüşü öfkeyle kınadı. Meksika, "uluslararası suçlarla mücadele egemen bir ulusa müdahale etmek için mazeret değildir," dedi.[24] Küba "yeni emperyalist saldırganlığı" kınadı ve bunun "Amerika Birleşik Devletleri'nin uluslararası hukuku önemsemediğinin kanıtı" olduğunu söyledi.[25] Amerikan Devletleri Örgütü 20-1 oyla işgali "derinden kınadı."[26] Benzer bir BM Güvenlik Konseyi hareketini sadece bir ABD vetosu engelledi.

Latin Amerikalıların, Amerikan Devletleri Örgütü'nün tüzüğünü ihlal eden işgal üzüntüsü yıllarca sürecekti. El Kaide'nin düzenlediği 11 Eylül saldırısından kısa bir süre sonra Nikaragua merkezli *Envío* dergisinin editörleri "Aralık 1989'da George Bush hükümetinin Panama'nın işgali için, sadece bir tek kişiyi, Manuel Noriega'yı saklandığı yerden çıkarmak için sivil mahallelerini bombalayarak binlerce

ABD Uyuşturucu ile Mücadele Ajansı (DEA) ajanları General Manuel Noriega'yı bir ABD uçağına bindirirken. Panama diktatörünün çok uzun zamandır CIA'den para almasına, Nikaragua'daki kontralara yardım ettiği ve uyuşturucu kartelinin rakiplerini DEA'e ispiyonladığı için ABD tarafından korunmasına rağmen, Bush, Noriega'yı devirmek ve Panama Savunma Kuvvetleri'ni dağıtmak için ülkede bulunan 12.000 askere yardım etmeleri için Aralık 1989'da 12.000 asker daha gönderdi. Latin Amerikalılar gambot diplomasisine geri dönüşü öfkeyle kınadı.

Panamalı'nın ölümüne sebep olduğu bir askeri operasyon emri verdi..." diye yazdı ve sordu: "Amerika terör devleti değil miydi?"[27]

Sovyet ABD uzmanı Georgi Arbatov işgalin Sovyetlerin müdahale etmeyişini öven ama kendisi hükümetler deviren ABD'nin ikiyüzlülüğünü gören Sovyet sertlik yanlılarını güçlendirdiği konusunda uyardı. Böyle düşünmeleri için iyi bir nedenleri vardı. İşgal aslında Sovyet eylemsizliğinin ABD'nin kavgacı tutumunu frenleyemeyeceğinin bir işaretiydi; hatta bu Amerika'yı daha pervasızca davranmaya teşvik edebilirdi. *Washington Post*'tan Bob Woodward, Bush'un kararına eleştiri olarak Colin Powell'in işgali desteklemesine dikkat çekti. Powell şöyle diyordu: "Sovyetler ne yaparsa yapsın, hatta Doğu Avrupa'yı boşaltsalar bile biz kapımızın önüne 'Burada Süper Güç Yaşıyor' yazılı bir tabela koymak zorundayız."[28] Yeni muhafazakârlardan Elliot Abrams Amerika Birleşik Devletleri'nin işgali daha kısa süre içinde gerçekleştirmesi gerektiği sonucuna varmış ve "gerginlik artışı tehlikesinin azaltılması sınırlı askeri eylemi olmayacak hale getirir," diye düşünmüştür.[29]

Noriega ABD güçlerini yaklaşık bir hafta kadar atlattıktan sonra Vatikan Büyükelçiliği'ne sığınma talebinde bulundu. Amerika Birleşik Devletleri büyükelçiliğin çevresine büyük hoparlörler yerleştirdi ve Vatikan'ın itirazlarına rağmen saatin etrafında "I Fought the Law (And the Law Won)," "Nowhere to Run," ve "You Are No Good" gibi rock müzik şarkılarını bangır bangır çaldı. Noriega ABD'de uyuşturucu kaçakçılığından hapse mahkûm edildi. Görünüşte başarılı ve tutulan bir askeri eylemin ardından insiyatiften yoksun Kongre, Beyaz Saray'ın başka ülkelerde güç kullanmak için kongreden onay almasını gerektiren Savaş Yetkileri Yasası'nı takmayan başkana kafa tutamadı.

Ne var ki Bush'un yaptıkları bununla da sınırlı kalmadı. Reagan yönetimi Irak'ın Saddam Hüseyin'iyle samimiyet kurmuş, Irak'ı Dışişleri Bakanlığı'nın terör devletleri listesinden çıkarmış ve İran'a karşı savaşında ülkeyi desteklemişti. Saddam'ın Kürt direnişini bastırmak için kimyasal silah kullanması bile çok fazla protestoya neden olmamıştı. Amerika Birleşik Devletleri'nin bu suçu İran'a yükleme girişiminde başarılı olamamasının ardından Bush, Kuveyt'in Irak'tan İran'a karşı savaş açarken borç aldığı parayı geri ödemesini isteyince Saddam için 12 milyar dolar daha kredi açtı. Ayrıca Kuveyt OPEC petrol kotalarına uymayı da reddederek Irak'ın 40 milyar dolar olan borcunu geri ödemek için devlet gelirine çok ihtiyacı olduğu bir zamanda petrol fiyatını aşağı çekti. 1961 yılına kadar Irak'ın bir parçası olan Kuveyt Irak'ın tartışmalı sınırları üzerindeki iddialarını kabul etmeyince Saddam'ı iyice çileden çıkardı.

ABD Büyükelçisi April Gaspie 25 Temmuz 1990 tarihinde Bağdat'ta Saddam'la bir araya gelerek onu Bush'un "daha iyi ve daha derin ilişkiler istediğine," ve Birleşik Devletler'in dostu olmayan Kuveyt'le sınır anlaşmazlıkları konusunda "hiçbir fikri" olmadığına ikna etti.[30] Senatör ve eski BM Büyükelçisi Daniel Patrick Moynihan senatör arkadaşlarına Kuveyt için şunları söylüyordu: "Yahudi karşıtlığı kişisel nefret boyutunda olan bir azılı ABD düşmanı."[31] Saddam, Gaspie'nin söylediklerini Amerika Birleşik Devletleri'nin Kuveyt'in kontrolünü ele geçirmesine karşı çıkmayacağının bir işareti olarak kabul etti. Ertesi hafta üç Irak tümeni Kuveyt'e girdi ve dünya petrol arzının beşte birinin kontrolü Irak'ın eline geçti. Eylül ayında Gaspie *New York Times*'a, "Iraklıların Kuveyt'in tamamını alacağını düşünmemiştim. Hiç kimse düşünmemişti," diyerek Saddam'ı kandırdığını doğruladı.[32]

Cheney, Powell ve General Norman Schwarzkopf Suudi Arabistan Kralı Fahd'la görüşmeye koştular. Ona Kuveyt'teki sınırında hazır bekleyen Irak askerleri ve tanklarının oynanmış fotoğraflarını göstererek Suudi toprakları üzerinde, Amerika Birleşik Devletleri'ne bölgede çok uzun zamandır istediği bir başlangıç noktası verecek olan büyük bir Amerikan askeri gücü sağlamaya ikna ettiler. Bu aldatmaca çok geçmeden ortaya çıktı. Bir Japon gazetesi bölgede hiç Irak askeri olmadığını gösteren uydu fotoğraflarını buldu. Haber Amerikan medyasının ilgisini çekti. ABC News ertesi ay ekstra fotoğraflar satın alarak ilk değerlendirmeyi tekrar onayladı. *Newsweek* habere " 'kayıp' askeri varlık olayı" dedi. "Aslında, net olarak görebildikleri tek şey Suudi Arabistan'daki ABD propagandasıydı," diye yazdı. ABD'nin Suudi Arabistan Büyükelçisi Charles Freeman uyardı: "Bu asla işe yaramayacak. Her şey cami duvarına işeyen bir Amerikan askerinin fotoğrafına bakar, Suudi hükümeti anında devrilir."[33] Pentagon'un olayın kapatılmasına ilişkin baskısına rağmen, *St. Petersburg Times*'ın saygın muhabiri Jean Heller haberi sürdürmeye karar verdi. Daha fazla fotoğraf elde ederek bunları fizikçi ve savunma analisti Peter Zimmerman'e gösterdi. Zimmerman, ABD iddialarındaki sahtekârlığı ortaya çıkardı. *Newsday*, "Bu savaşı kuşatan büyük bir dezenformasyon kampanyası yapıldı," itirafında bulunan üst düzey bir ABD komutanının yorumlarını bildirdi.[34]

Saddam'ın Suudi Arabistan'ı işgal etmeyi planladığına dair hiçbir kanıt yoktur. Powell, Irak'ın çok istemiş olsa ilk üç hafta içinde Suudi Arabistan'a hiçbir engelle karşılaşmadan girmiş olabileceğini kabul etti. Zorlayıcı önlemlerin Saddam'ı gidişatı tersine çevirmeye mecbur edeceği konusunda Türk ve Arap liderlerle hemfikirdi. Eski Savunma Bakanı Robert McNamara Senato'yu savaşa değil, zorlayıcı önlemlere başvurmaya teşvik etti. Nitekim, BM'nin dayattığı yaptırımlar Irak'a ağır darbe vuruyordu. Ekim ayında, CIA Başkanı William Webster yaptırımların Irak'ın petrol ihracatını %98, ithalatını da belki %95 düşürmüş olduğunu bildirdi. Zbigniew

Savunma Bakanı Dick Cheney, Suudi savunma ve havacılık bakanı Veliaht Prens Sultan'la görüşüyor. Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesinin ardından Cheney, Powell ve General Norman Schwarzkopf Suudilerle görüşmeye koştular. Onlara Kuveyt'teki sınırlarında hazır bekleyen Irak askerleri ve tanklarının oynanmış fotoğraflarını göstererek Kral Fahd'ı Suudi toprakları üzerinde, Amerika Birleşik Devletleri'ne bölgede çok uzun zamandır istediği bir başlangıç noktası verecek olan büyük bir Amerikan askeri gücü sağlamaya ikna ettiler.

Brzezinski bir işgalin "amaca fazlasıyla zarar verebileceğini," belirtti. Arap dünyasını ve Avrupalı müttefikleri Birleşik Devletler'e düşman edebilir ve bölgede kaosa yol açabilirdi.[35]

Hızla artan baskı Bush'u sağlam bir yanıt vermeye zorluyordu. Başı çeken İsrail basınıydı. *Hadashot*'taki bir başyazı tipikti: "Kuveyt'teki Irak yanlısı kukla hükümet ABD iktidarsızlığının ve Başkan George Bush'un zayıflığının ifadesidir. Bush, en azından şimdiye kadar yaptıklarıyla Hitler'e teslim olmakla tanınan Chamberlain'e benziyor," diye ateş püskürdü.[36]

Bush bıkkınlık getiren Münih benzetmesini tam tersi şekilde yanlış kullandı. 8 Ağustos'ta televizyonda ulusa sesleniş konuşmasında Saddam'ı "komşularını tehdit eden saldırgan bir diktatör" olarak tanımladı ve onu Hitler'le kıyasladı.[37] Konuşmasını büyük bir coşkuyla sürdürdü. *Washington Post* editörü Charles Paul Freund, Bush'un stratejisini dikkatle inceledi: "Bush'un saldırganlığa karşı savunmasını oluşturumda başlıca söylem planı Hitler'di... Saddam Hüseyin'in beklenmedik bir anda medyada Hitlerleştirilmesi de...Panama 'diktatörü' Noriega, İran'ın 'fanatik'

Humeyni'si ve Libya'nın 'deli' Kaddafi'si gibi kişilerle ilgili olarak son yıllarda defalarca kez gördüğümüz bir süreçte başka bir bölümdü."[38]

Saddam Hüseyin'in yirminci yüzyılın hakareti en çok hak eden adamıyla kıyaslanmasını birçok kişi mantıksız, hatta saçma buldu. Boston banliyölerinde bir kampanya etkinliğinde Bush, Saddam'ın rehineleri potansiyel askeri hedeflerde "canlı kalkan" gibi kullanmada Hitler'den daha kötü olduğunu ileri sürdü. Bunun onu nasıl Yahudi Soykırımı'ndan sorumlu bir adamdan daha kötü biri haline getirdiği sorulduğundaysa Bush kaçamak bir cevap verdi: "Yahudi Soykırımı demedim. Yani, bunun çirkin olduğunu söyledim. Ama Kuveyt'te bir meydanda gençlerin öldürülmesinin de vahşice ve çok çirkin olduğunu düşünüyorum. Bana Hitler'in potansiyel askeri hedeflere karşı insanları seçmediği ve aslında başka hiçbir şeye saygı duymadığı ama elçiliklerin meşruiyetine gerçekten saygılı olduğu anlatıldı. Yani, orada birkaç farklılık söz konusu."[39]

Bush ayrıca ABD askerlerinin Suudi Arabistan'da kovuşlanmak üzere Basra Körfezi'ne doğru yola çıktığını da duyurdu. Bir Suudi girişiminin ABD'nin bölgedeki ve petrol kaynaklarındaki egemenliğini sarsacağı korkusuyla, Suudiler krize kendileri bir çözüm bulmadan harekete geçmeye karar verdi. Suudilerin Kuveyt oligarşisini hafife aldıklarını hesaba katarak bir "Arap çözümünün" Irak'ı güçlü konuma getirmesinden endişe ediyordu.[40]

Bu arada, Kuveytli yetkililer savaşı satmak için dünyanın en büyük halkla ilişkiler firması Hill& Knowlton'la anlaştı. Firmanın Washington direktörü Craig Fuller, Bush'un başkan yardımcısı olduğu dönemde onun kurmay başkanlığını yapmıştı. Fuller, ABD kamuoyunu işlemek için yapılan en büyük dış kaynaklı çabanın planlanmasına yardım etti. 10 Ekim'de, Kongre'nin İnsan Hakları Kurulu'nun desteklediği oturumlarda on beş yaşında bir kız Kuveyt'te bir hastanede gönüllü olarak görev yaptığı sırada Iraklı askerlerin hastaneyi bastığını söyledi. Gördüklerini anlattı: "Bebekleri kuvözlerden çıkardılar, kuvözleri alarak bebekleri soğuk zemine bırakarak ölüme terk ettiler." Bush, savaş için gerekçe gösterirken defalarca kez bu olayı aktardı: "İşgalci Saddam'ın acımasızlığından kaçan insanların hikâyelerini dinlemek midenizi bulandırır. Toplu idamlar. Küvözlerden çıkartılıp çıra gibi yerlere atılan bebekler." Genç tanığın hastanede bulunduğuna dair yalan söylediği de, Amerika Birleşik Devletleri'nin Kuveyt Büyükelçisi'nin kızı olduğu ve iktidar ailesinin bir üyesi olduğu da daha sonradan ortaya çıktı.[41] Bu sahtekârlık ortaya çıktığında ABD Bağdat'ı bombalamaya başlamıştı bile.

29 Kasım tarihli son BM Güvenlik Konseyi kararı Iraklıları Kuveyt'ten çıkmaya zorlamak için "gerekli tüm araçların" kullanımına izin verdi. Çözüm için oylar

ucuza gelmedi. Birleşik Devletler Mısır'ın yaklaşık 14 milyar dolar borcunu, Körfez devletlerinin de 6.7 milyar dolar borcunu sildi. Suriye, Avrupa, Japonya, Suudi Arabistan ve diğer Arap ülkelerinden 2 milyar doların üzerinde para aldı. Suudi Arabistan Sovyetlere 1 milyar dolar verdi ve ABD kredi garantileri sundu. Tiananmen Meydanı olayından sonra istenmeyen adam haline gelmiş olan Çin'in dışişleri bakanı çözümü veto etmediği için Beyaz Saray'da bir resepsiyonla onurlandırıldı.

Karara karşı oylamada Küba'nın yanında yer alan Yemen, ağır cezalandırıldı. Üst düzey bir ABD'li diplomat Yemen büyükelçisine şöyle dedi: "Bu şimdiye kadar vermiş olduğunuz en pahalı 'hayır' oyuydu."[42] Üç gün sonra Amerika Birleşik Devletleri Yemen'in acil ihtiyaç duyduğu 70 milyon dolar yardımı kesti. Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF) Yemen'i sıkıştırmaya başladı. Suudi Arabistan 800.000 Yemenli işçiyi sınırdışı etti.

ABD liderleri işgalleri için "kabul edilebilirlik kılıfı" uydurmak için uluslararası destek sıralamanın önemini anlayınca kontrolü ne Birleşmiş Milletler'e ne de bir başkasına bırakmak niyetinde olmadıklarını açıkladılar. Bush ve Scowcroft'un kendi anılarında açıkladıkları gibi: "Dünyanın geri kalanına ulaşmak önemliydi ama kontrolün iplerini sımsıkı elimizde tutmak daha da önemliydi."[43]

ABD halkı da bariz şekilde ikiye bölünmüştü. Bush'un krizle başa çıkma yöntemini onaylayanlar üç ay içinde %30 oranında düşmüştü. Bush'un ABD'nin asil gerekçeleri hakkındaki söylemine rağmen, Suudi Arabistan'ın ya da Kuveyt'in despot liderlerini demokrasinin kusursuz örnekleri gibi satmak zordu. Önemli ABD çıkarlarının risk altında olduğunu söylemek de öyle kolay değildi. Amerika Birleşik Devletleri, Batı Avrupa ve Japonya'nın aksine, Kuveyt petrolüne çok az bağlıydı. Aslında, Irak ve Kuveyt'tin petrolü birlikte ABD ithalatının sadece %9'unu oluşturuyordu. Ve ne Avrupalılar ne de Japonlar Kuveyt'le savaşmaya istekliydi.

Büyüyen muhalefetle karşı karşıya kalan yönetim yetkilileri hem Amerikan halkını hem de bocalayan BM yetkililerini korkutmak için başka bir strateji benimsedi. Kasım ayı sonlarında Cheney ve Scowcroft televizyonda Pazar talk showlarına çıkarak nükleer tehdit savurdular. Cheney, Irak'ın nükleer silahlarda ilerlemesinden ve en az bir yıl içinde "bir tür basit aygıt" elde etme şansından bahsetti. Scowcroft, David Brinkley'e Saddam'ın bu hedefe "aylar" içinde ulaşabileceğini söyledi. "Onun başka bir güce sahip olmaktansa nükleer silahları kullanmaya hevesli olabileceği düşünülmeli," diye ekledi. Görünüşe bakılırsa Scowcroft önce hangi ülkenin bir düşmana nükleer bomba attığını ve yıllar boyunca daha sayısız kez yine aynını yapmakla tehdit ettiğini tamamen unutmuştu. Bir de nükleer tehdit yeterince korkutucu değilmiş gibi fazladan terör tehdidini de kattı. "[Saddam] pek çok teröristi

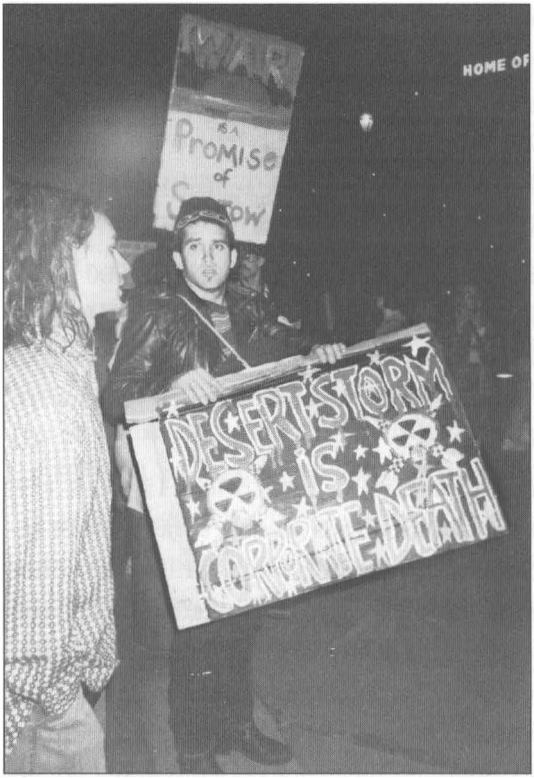
ülkesinde toplamış, terörstler talimatlarını bekliyormuş diye duyduk. Doğru mu?" diye sorulduğunda da Scowcroft, "Doğru," cevabını verdi.[44]

Cheney ısrarla, güç kullanmak için kongreden onay almanın gereksiz olduğunu söylese de Bush, Kongre için önlem almaya karar verdi. Savaş karşıtı protestocular sokakları doldururken savaş kararı 12 Ocak'ta 250-183 oyla Temsilciler Meclisi'nden geçti. 52-47 oyla Senato da onayladı.

Ocak ayı ortalarında Amerika Birleşik Devletleri'nin bölgede 560.000 askeri oldu. Savaş bitene kadar neredeyse 700.000 asker görev yapacaktı. Bu devasa güce gerekçe olarak Iraklı askerlerin sayısının çok daha fazla olduğu tahminleri gösterildi. Powell yarım milyon Irak askeri olduğunu tahmin ediyordu. Cheney ve Schwarzkopf'un tahminiyse bu sayının en az iki katıydı.

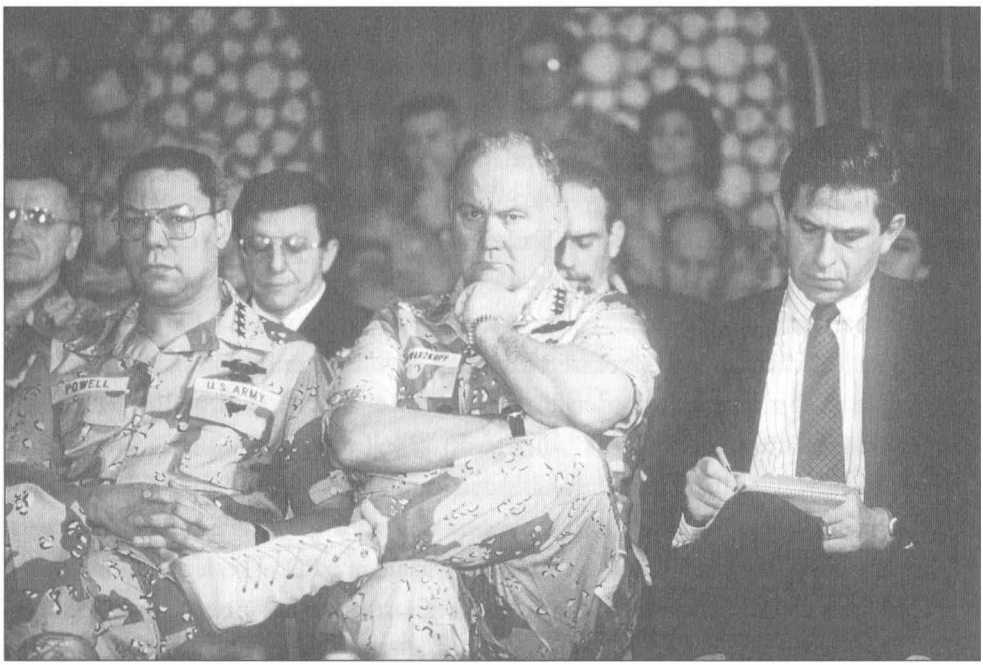
Güvenlik Konseyi kararı Iraklılara kuvvetlerini çekmeleri için 15 Ocak 1991 tarihine kadar süre tanımıştı. Saddam daha akıllı olmuş olsaydı, savaş peşinde koşan Amerikalıları alt edebilirdi. *New York Times* muhabiri Judith Miller daha önce, Avrupalı bir diplomatın Amerikalılar için "kâbus senaryosu" diye adlandırdığı şeyi açıklamıştı: Saddam'ı iktidarda ve cephaneliğini de sapasağlam bırakacak bir Irak çekilmesi, özellikle de Kuveyt'in gelecekteki siyasi yapısını belirleme seçimleri çağrısı eşliğinde. Bu gerçekleşmiş olsaydı ABD'nin özenle hazırlanmış oyun planı ortaya çıkabilir ve Saddam hayatta olurdu. Suudiler, Bush ve Kral Fahd'ın tehlike devam ettiği sürece kalacaklarına söz verdikleri ülkedeki tüm uluslararası güçlerin çıkarılmasını talep etmek zorunda hissetmiş olurlardı. Kuveyt'te iktidardaki Sabah ailesi ya devrilmiş olurdu ya da yetkileri önemli ölçüde sınırlandırılmış olurdu. ABD'nin Körfez bölgesinde uzun vadeli bir varlık kurma planları engellenirdi.[45]

Iraklılar, askeri yenilginin pençesinden diplomatik zafer kapamayan Saddam'ın başarısızlığının bedelini ağır ödeyecekti. 17 Ocak 1991'de Çöl Fırtınası Operasyonu başladı. Amerika Birleşik Devletleri kruz ve Tomahawk füzeleri ve lazer güdümlü bombalar gibi yüksek teknolojik silahlarla Irak tesislerini beş hafta boyunca vurdu. Irak'ın haberleşme ağını ve askeri altyapısını sakatladıktan sonra ABD ve Suudi güçleri Kuveyt'teki hırpalanmış, cesareti kırılmış, sayıca üstünlüğünü kaybetmiş Irak askerlerine saldırdı. Iraklı askerler direndiyse bile çok az direndi. ABD güçleri, kaçan Iraklıları "ölüm yolu" olarak bilinen altı şeritli otoyolda katletti. Seyreltilmiş uranyumdan yapılan yeni bir silah kategorisi kullandılar. Bu silahların radyoaktivitesi ve kimyasal toksisitesi yıllarca kansere ve doğum kusurlara neden olacaktı. Körfez Savaşı Sendromu olarak bilinen şeyi yaşayan ABD askerleri de mağdurlar arasında sayılabilirdi. Yine de katliamdan Saddam'ın iktidarını korumasını sağlayacak kadar Cumhuriyet Muhafızı kaçtı.

Ocak 1991'de sokakları dolduran savaş karşıtı protestocular.

General Colin Powell, General Norman Schwarzkopf ve Paul Wolfowitz, Çöl Fırtınası Operasyonu sırasında bir basın toplantısında Dick Cheney'i (fotoğrafta yok) dinlerken. Amerika Birleşik Devletleri, Irak birliklerinin tahmini büyüklüğünü gerekçe göstererek savaş boyunca yaklaşık 700.000 askerlik devasa bir kuvvet kullandı.

Bush ve danışmanları rejimi devirmek için Bağdat'a baskı yapmamaya karar verdi. Böyle bir hareketin İran'ın bölgesel hegemonyasını güçlendireceğini, ABD'nin Arap müttefiklerine sıkıntı çektireceğini ve Birleşik Devletler'i masraflı ve karmaşık bir işgale sokacağını düşünüyorlardı. Cheney uyardı: "Hattan karşıya geçip iç savaşa müdahale ettiğimiz anda... Irak'ı kimin yöneteceği çıkmazına girme olasılığımız artar." Başka bir zaman da ayrıntılara girdi:

> Şu anda iktidarda olan hükümetin yerine nasıl bir hükümet getireceğiniz belli değil. Bir Şii rejimi mi, bir Sünni rejim mi, yoksa bir Kürt rejimi mi olacak? Baasçılara doğru meyleden bir yönetim mi yoksa İslami köktendincilere doğru meyleden bir yönetim mi? ABD ordusu oradayken bir hükümet kuracak olsa bu hükümetin ne kadar güvenirliği olacak? ABD ordusu o hükümet için imza veren halkı korumak için orada ne kadar uzun kalmak zorunda olacak ve biz ayrıldıktan sonra o hükümete ne olacak?[46]

Colin Powell, Cheney'le aynı fikirdeydi. Amerika Birleşik Devletleri Irak'ı işgal etmek istemiyordu ve "Baas Partisi'nde yönetimi üstlenmeyi bekleyen bir Jeffersoncu" yoktu. Amerika Birleşik Devletleri'nin "bir Mezopotamya karmaşasında başarısızlığa uğramamasının" daha iyi olacağını savundu.[47]

Wolfwitz ve başka bir Dışişleri Bakanlığı yetkilisi I. Lewis "Scooter" Libby karşı çıktılar. Ama Bush onların kışkırtmalarına direndi. "Saddam'ı ortadan kaldırmaya çalışmak... Haddi hesabı olmayan insani ve siyasi bir bedel ödemeye sebep olurdu," diye açıkladı daha sonra. "Bağdat'ı işgal etmek ve bunun sonucunda da Irak'ı yönetmek zorunda kalırdık." "Uygulanabilir bir 'çıkış stratejisi' yoktu," diye de ekledi.[48]

ABD'li yetkililer Iraklıları ayaklanmaya ve Saddam'ı devirmeye teşvik etti. Şiiler ve Kürtler topluca karşılık verdi. Ancak Irak hükümeti ayaklanmaları zehirli gaz ve savaş helikopterleri kullanarak bastırırken, Amerika Birleşik Devletleri hiçbir şey yapmadan eli kolu bağlı oturdu. Yine de, savaş ABD askeri gücünü sergiliyordu. Bush yeni bir dünya düzeni ilan ederek yağlayıp balladı. "Vietnam hayaletleri Arap çölünün kumları altına gömülmüştür."[49] Bir Beyaz Saray nutuk metni yazarı sözcük işlemcisini tek bir komut tuşuyla "Yeni Dünya Düzeni" yazabileceği şekilde programladı.[50] Bu boş "zafer patlamasını" reddedenlerden biri de muhafazakâr köşe yazarı George Will'di. Şöyle yazmıştı: "Amerika Birleşik Devletleri'nin ve fikir ayrılıklarının çok olduğu Potemkin koalisyonu müttefiklerin bir devleti Kentucky'nin gayri safi milli hasılasıyla çökerttiği bu savaş... Amerika'ya 'kendini iyi hissettirebiliyorsa', o zaman Amerika kendini iyi hissetmemeli." Ve dikkat çekti: "Bush, Kongre'nin savaşmakla ilgili tüm söz hakkını elinden alarak Anayasa'yı tek taraflı olarak değiştirmeye ne kadar çok yaklaştı. Bush, ABD tarihinin

en büyük askeri operasyonunu, savaşmadığımız bir ülkeye saldırı başlatmak için anayasadan isteksizce onay istedi."[51] Bombalamanın iki ayı içinde Amerika Birleşik Devletleri Irak'ın altyapısını fazlasıyla tahrip etti. Yolları, köprüleri, sanitasyon tesislerini, su yollarını, demiryollarını, iletişim sistemlerini, fabrikaları ve elektrik şebekesini mahvederek muazzam acılara neden oldu. Mart ayında Birleşmiş Milletler bombalamayı Irak'ı "sanayi öncesi çağa" geri döndüren "kıyamet alameti" olarak tanımladı.[52] Bir Harvard ekibi "halk sağlığı felâketi" bildirdi.[53] Devam eden BM yaptırımları, reel ücretleri %90'ın üzerinde düşürerek sefil durumu daha da kötüleştirdi. Tahminler büyük ölçüde değişkenlik gösterse de güvenilir kaynaklar savaşta ve sonrasında 200.000'den fazla Iraklının öldüğünü, neredeyse yarısının siviller olduğunu bildirdi. Amerika'nın ölü sayısıysa 158'di.

17 Ocak 1991'de Çöl Fırtınası Operasyonu başladı. Amerika Birleşik Devletleri yüksek teknolojik silahlarla Irak tesislerini beş hafta boyunca vurdu. Irak'ın haberleşme ağını ve askeri altyapısını sakatladıktan sonra ABD ve Suudi güçleri Kuveyt'teki hırpalanmış, cesareti kırılmış, sayıca üstünlüğünü kaybetmiş Irak askerlerine saldırdı. Iraklı askerler direndiyse bile çok az direndi. ABD güçleri, kaçan Iraklıları "ölüm yolu" olarak bilinen altı şeritli otoyolda katletti.

Bush, "Tanrı'nın yardımıyla Vietnam sendromundan tamamen vazgeçtik!" diye seviniyordu. Ama gizlide daha düşünceliydi. Savaş sona erdiğinde günlüğünde "mutluluktan uçmadığını" yazdı. "Kusursuz bir son olmadı," diye hayıflandı. "*Missouri* savaş gemisi teslimi yok. İkinci Dünya Savaşı'na benzerliğindeki eksik bu, Kuveyt'i Kore ve Vietnam'dan ayıran şey bu."[54] Ve Saddam Hüseyin'in güvenle iktidarda kalmasıyla zafer içi boş ve eksik görünüyordu.

Bu arada Gorbaçov'un sevinecek bu kadarcık şeyi bile yoktu. 18 Ağustos 1991'de START I anlaşmasının imzalanmasından sadece birkaç gün sonra, Sovyet cumhuriyetlerine daha büyük özerklik vermeye hazırlanırken, taviz vermeyen Komünistler ona ev hapsi verdi. Rusya Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanı Boris Yeltsin, Gorbaçov'u yeniden iktidara getiren bir halk ayaklanmasına önderlik etti. Ama Gorbaçov'un günleri sayılıydı. Ne kadar zamanı kalmış olursa olsun nükleer silahların kontrolü gündemini sürdürmeye kararlıydı. START I her iki tarafı da 6.000 stratejik nükleer savaş başlığı ve 1.600 nükleer silah taşıma aracıyla sınırlayacaktı. Gorbaçov ayrıca Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği'nin Avrupa'da ilk olarak yerleştirmiş oldukları 45.000 az verimli taktik nükleer silahın ortadan kaldırılması için de ısrar ediyordu. Yavaş yavaş azaltılan güçlü stratejik silahlar kadar tehlikeli olmasalar da bu savaş silahlarından bazılarından bir megatona kadar verim alınabiliyordu. Ki bu verim neredeyse yetmiş Hiroşima bombasına eşdeğerdi. Genelkurmay Başkanı Colin Powell taktik nükleer silahları ortadan kaldırmayı öneren bir çalışma yaptırmış ancak Pentagon çalışmayı reddetmişti. "Rapor, Pentagon'un politika planlama personeline, Reagan döneminin sertlik yanlılarından oluşan bir ekibe çıktı. Paul Wolfowitz başta olmak üzere hepsi raporu yere çaldı," diye yazıyordu Powell anılarında. Chaney de raporu ayaklar altına aldı.[55] Aksiliklere rağmen, her iki taraf da kendi nükleer silahlarında, nükleer imha tehlikesini tamamiyle ortadan kaldırmayacak olsa bile tehlikeyi azaltacak tek taraflı kesintiler yaptı.

Destek tabanını kaybeden Gorbaçov, Noel günü istifa etti. Sovyetler Birliği artık yoktu. Soğuk Savaş sona ermişti. Yirminci yüzyılın en ileri görüşlü ve değişimci lideri güce boyun eğmişti. Amerika Birleşik Devletleri'nde bazı kişiler bile onun sınırsız katkısını takdir eder olmuştu. James Baker Eylül 1990'da ona şöyle demişti: "Sayın Cumhurbaşkanı...Sizin ve destekçilerinizin bugün yapmaya çalıştığınız şeyi dünyada hiç kimse denemedi...Ben çok politikacı gördüm ama sizin kadar yürekli ve cesur bir politikacı tanımadım."[56]

Soğuk Savaş her ne kadar zarar verici ve tehlikeli olduysa da, beraberinde bir tür düzenleme ve istikrar getirmişti. Şimdi ne olacaktı? Barış ve huzur geri dönecek miydi? Amerika Birleşik Devletleri son kırk altı yıldır sosyal ve siyasal karışıklıkların suçunu Sovyetler Birliği'ne yüklüyordu. Oysa gerçekte Sovyetler müttefiklerine sık sık baskı uygulamıştı. Birleşik Devletler'in kasten abartılan Sovyet tehdidine karşı oluşturulan muazzam askeri ve istihbarat kuruluşuna ne olacaktı şimdi? Sertlik yanlısı politikacılar yıllardır gerekli geliştirme kaynaklarından pahalı silah ve şatafatlı savunma sektörü menfaatine saptırılmış olan askeri bütçeyi nasıl aklayacaktı? Ve Gorbaçov'un bir zamanların muazzam Sovyet nükleer cephaneliğini 5.000 savaş başlığının altına düşüreceğine dair verdiği söze ne olacaktı?

Tüm bu sorular çok yakında cevap bulacaktı. 1992 yılında Paul Wolfowitz denetiminde, ABD çıkarlarını bekleyen tehlikelerin öngörüldüğü yeni bir "Savunma Planlama Rehberliği" oluşturuldu. İlk taslakta, Amerika Birleşik Devletleri'nin ABD'nin küresel hegemonyasını tehdit edebilecek herhangi bir rakibin ortaya çıkmasına izin vermemesi ve bunun için de kitle imha silahları (WMD) edinmeye çalışan devletlere karşı tek taraflı ve önleyici hareket etmesi gerektiği üzerinde duruluyordu. Taslak yedi potansiyel silah senaryosuna yer veriyor ve Amerika Birleşik Devletleri'nin Avrupa'da bir Rus istilasına karşı direnirken aynı anda Kuzey Kore ve Irak'a karşı savaşlara da hazırlıklı olması gerektiği konusunda uyarıyordu.

Bush ve Gorbaçov Moskova, Kremlin'de START I anlaşmasını imzalarken. START I her iki tarafı da 6.000 stratejik nükleer savaş başlığı ve 1.600 nükleer silah taşıma aracıyla sınırlayacaktı. Gorbaçov taktik nükleer silahların ortadan kaldırılması için de ısrar etti. Genelkurmay Başkanı Colin Powell bir çalışmayla bu hamleyi destekledi. Ama Pentagon kabul etmedi. Aksiliklere rağmen, her iki taraf da kendi nükleer silahlarında, nükleer imha tehlikesini tamamiyle ortadan kaldırmayacak olsa bile tehlikeyi azaltacak tek taraflı kesintiler yaptı.

New York Times gizli "belgeler, asker ve silah düzeylerinin gerilemese de hız kaybetmiş gibi görüneceğini, 1990'ların ortalarında askeri harcamalarda düşüş eğilimi fikri veriyor," diye bildirdi.[57]

Plan yurtta ve yurtdışında bir eleştiri fırtınasına neden oldu. Senatör Joseph Biden bunun "dünya polisi olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin eski bir görüşü olan Amerikan Barışı" olduğunu öne sürdü. Senatör Robert Byrd, Pentagon stratejisini "ileriyi göremeyen, yüzeysel ve umut kırıcı," diye niteledi. "Belgenin esas baskısı şöyle görünüyor: 'Biz dünyada tek süper güç olarak kalmaya bayılıyoruz ve böyle

kalmaya devam etmeyi çok istiyoruz. O kadar çok istiyoruz ki bunun için ekonomimizin temel sağlığını ve halkımızın refahını riske atmaya razıyız.'" Gelecekteki başkan adayı Pat Buchanan, "Amerika'ya hayati çıkarlarını hiç ilgilendirmeyen durumlarda ihtilaflara ve savaşa sınırsız müdahale etme izni veren bir formül," dedi. *New York Times* raporun "kendinden fazla emin tek taraflılığını" kınadı. Pentagon söylediklerini o kadar çabuk değiştirdi ki kendi yalanlarının engeline takıldı. Bir Pentagon sözcüsü Wolfowitz'in planı görmediğini iddia etti. Oysa taslağı hazırlayan Wolfowitz'in kendisiydi. Cheney'in görüşleriyle aynı doğrultuda olduğunu kabul ediyordu ama raporun onun da eline geçmediğini söyledi.[58]

Bush'un Körfez Savaşı sonundaki %91 onay oylamasıyla gözleri kamaşan önde gelen Demokratların onun seçim açığını fark etmemesi Arkansas Valisi Bill Clinton'a açık kapı bıraktı. Merkeziyetçi Demokratik Liderlik Konseyi'ne başkanlık eden Clinton liberaller ve muhafazakârlar arasında bir yerde duran "yeni bir Demokrat türü" olarak gösteriliyordu. Açığı azaltacak, orta sınıf vergisini düşürecek, orduyu güçlendirecek ve "refahın bildiğimiz şeklini sona erdirecek" iş dostu bir yönetim vaat ediyordu. Ross Perot'un oyların %19'unu almasıyla Clinton, seçmenler kurulunda Bush'u hezimete uğrattı.

Demokratların Beyaz Saray'ı ele geçirme sevinci fazla uzun sürmedi. Cumhuriyetçiler, Clinton'ın eşcinsellerin orduda kendilerini gizlememelerini sağlama girişimini engelleyerek ama daha çok sağlık sistemini elden geçirme planını bozmada büyük bir darbe olacağını söyleyerek onu zayıflattılar. İleri sanayi ülkeleri arasında sadece Amerika Birleşik Devletleri ve ırk ayrımı Güney Afrika ulusal bir sağlık sisteminden yoksundu. Cumhuriyetçiler ve onların iş müttefikleri Amerikan halkını korkutmak ve on milyonlarca vatandaşı sağlık kapsamından yoksun bırakmak için 50 milyon dolar harcadı. Meclis Cumhuriyetçi Konferans Başkanı Richard Armey kendi deyimiyle "son yarım yüzyılın en önemli iç politika tartışmasına... Büyük hükümet liberalizmin Bulge Muharebesi'ne" hazırlanıyordu. Armey, "Clinton planının başarısızlığı Başkan'ın gündemini zayıflatacak... Destekçilerinin moralini bozacak ve muhalefeti cesaretlendirecek. Bizim Pazar odaklı fikirlerimiz, sadece sağlıkla ilgili olanlar değil, daha bir sürü mesele hakkındakiler de, birden düşünmeye değer hale gelecek... Tarihçiler bunu Cumhuriyet rönesansının başlangıcı olarak gösterebilirler," diyordu.[59]

1994 ara seçimleri kırk yıldır ilk kez Kongre'nin her iki şubesinin kontrolünü de Cumhuriyetçilere verdi. Her iki taraf da sağa daha çok kaydı. Muhafazakârların baskısına boyun eğen Clinton, Büyük Buhran'dan beri yoksul ailelere yardım eden, uyuşturucuyla mücadeleyi ve sert suç yasasını destekleyen Bağımlı Çocuklu

Aileler için Yardım'ı sona erdirdi. 1980'de yarım milyon olan ABD hapishanelerindeki mahkûm sayısı yirmi yıl sonra 2 milyona fırladı. Mahkûmların %45'i Afroamerikan ve %15'i de İspanyol ırkındandı.

Sovyet sonrası Rusya da sağa kaydı. Yeltsin, ekonomiyi özelleştirmede yardım için Harvard ekonomisti Jeffrey Sachs'a ve USAID tarafından finanse edilen diğer Harvard uzmanlarına başvurdu. Sachs, Polonya'nın ilk değişimini sosyalizmden kapitalizme dönerek gerçekleştirmesini tavsiye etmişti. Bu, iki yıl içinde yoksulluğu iki katına çıkaracak ve bazı tahminlere göre 2003'te Polonya nüfusunun yarısını yoksulluk batağına saplayacak bir çabaydı. Sachs ve beraberindekiler Başbakan Birinci Yardımcısı Yegor Gaydar ve Başbakan Yardımcısı Anatoly Chubais'i Rusya'yı Polonya'nın gördüğünden çok daha yoğun bir "şok tedavisine" maruz bırakmaya teşvik ettiler. Gorbaçov, G7, IMF ve Dünya Bankası'nın benzer taleplerine direnmişti. Bir diğer önemli oyuncu da Hazine Müsteşarı Lawrence Summers'tı. Summers, Dünya Bankası'nın baş ekonomisti olarak son zamanlarda, "ücretlerin en düşük olduğu ülkedeki çöp yığınının... Zehirli atığın arkasındaki ekonomik mantık kusursuzdur," diyen ve "Afrika'daki nüfusu az ülkelerin büyük ölçüde AZ kirletilmiş olduğunu düşünmüştüm hep," diye devam eden sözde alaycı bir iç yazışmaya imza atmakla bir sansasyona sebep olmuştu. Brezilya'nın çevre bakanı Summers'a şöyle dedi: "Düşünceniz tamamen mantıklı ama tamamen delice... İnanılmaz derecede yabancılaşmaya... Toplumsal acımasızlığa ve... Birçok geleneksel 'ekonomistin' kibirli cehaletine somut bir örnek."[60]

Rusya'nın eş dost kapitalizmiyle flörtü de aynı derecede çılgıncaydı. Rus halkı ne olup bittiğini anlayana kadar Yeltsin ekonomide denetimi en aza indirmiş, devlet kurumlarını ve kaynaklarını özelleştirmiş, fazlasıyla ihtiyaç duyulan sübvansiyonları ve fiyat kontrollerini kaldırmış ve özel sermayeli tekeller kurmuştu. Batı yardımı ve Sachs'ın söz verdiği borç rahatlaması hiçbir zaman gerçekleşmedi. Sachs daha sonra Cheney ve Wolfowitz'i "Rusya üzerinde uzun süreli askeri hâkimiyet" sürdürmekle suçladı.[61] Clinton'ın başkan olduğu dönemde koşullar kötüleşti. Rusların "büyük gasp" diye adlandırdığı süreçte ülkenin fabrikaları ve kaynakları çok düşük ücretle özel yatırımcılara satıldı. Bu özel yatırımcılar arasında bir gecede multimilyoner olan eski Komünist yetkililer de vardı.

Yeltsin, politikalarına karşı çıkan halk protestosuna parlamentoyu dağıtarak, Anayasayı askıya alarak ve on yılın geri kalanında öncelikli olarak kararnameyle yöneterek karşılık verdi. Dünya Bankası'nın Rusya için baş ekonomisti *Wall Street Journal*'a, "hayatımda hiç bu kadar eğlenmemiştim," dedi.[62]

Rus halkı bu ciddiyetsizliğe ortak olmadı. Rusya'nın ekonomisi çöktü. Hiperenflasyon insanların birikimlerini silip süpürdü. On milyonlarca işçi işini kaybetti. Erkeklerin yaşam süresi altmış altı yaşından elli yedi yaşına düştü. 1998'e gelindiğinde Rus çiftliklerinin %80'inden fazlası iflas etmişti. Rus gayri safi milli hasılası neredeyse yarıya bölünmüştü. Rus ekonomisi Hollanda ekonomisi kadar küçüldü. 2000 yılında sermaye yatırımı on yıl öncekinin %20'si olarak gerçekleşti. Rusların yüzde ellisi ayda 35$, resmi yoksulluk sınırı, bile kazanmıyordu ve çoğu da işsizdi. Rusya hızla üçüncü dünya ülkesi haline geliyordu. Hayata küsen Ruslar, Komünistlerin onlara sosyalizm ve kapitalizm hakkında yalan söylediğini düşündüklerini ama sadece sosyalizm hakkında yalan attıklarının ortaya çıktığı esprisini yapıyordu.

Sachs'ın ekonomi taktikleri diğer eski Sovyet cumhuriyetlerinde de benzer imkânsız şeyler yaptı. Yoksulluk içinde yaşayan insanların sayısı 1989'da 14 milyondan 147 milyona fırladı. Hem de bu 1998 çöküşünden önceydi. Ünlü Rus romancı Alexander Soljenitsin yirmi yıl sürgünde yaşadıktan sonra Rusya'ya geri dönüşünde 2000 yılındaki durumu şöyle anlatıyordu:

> Yeltsin döneminin sonucunda devletimizin tüm temel sektörleri, ekonomik, kültürel ve ahlaki yaşam ya yok edilmiş ya da yağmalanmıştı. Hiç abartısız yıkıntıların ortasında yaşıyoruz ama normal bir hayatımız varmış numarası yapıyoruz... Ülkemizde yapılan büyük reformlar... Yanlış reformlardı, çünkü halkımızın yarısından fazlasını yoksulluğa terk etti... Rusya'yı geriye hiçbir şey kalmayıncaya kadar yağmalamaya ve yok etmeye devam edecek miyiz?... Bu reformların devam etmesinden Tanrı bizi korusun.[63]

Halkın Yeltsin'i istememesi Amerikan karşıtlığını körükledi. Ruslar, Amerika Birleşik Devletleri'nin enerji zengini Hazar Havzası bölgesine müdahalesine ve NATO'nun Macaristan, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'ne yayılmasına da çok öfkeliydi. Bu, doksan iki yaşındaki George Kennan'ın "çok büyük ve tarihi bir stratejik hata," dediği bir hareketti. Ruslar, ABD önderliğindeki NATO'nun 1999'da Yugoslavya'da Slavları bombalamasını kınadı. Bir anket, Rusların %96'sının bombalamayı bir "insanlık suçu" kabul ettiğini bildirdi. 2000 yılında %81'i ABD politikasını Rus karşıtı olarak görüyordu. Ankete katılanların çoğu Amerika Birleşik Devletleri'nin Rusya'nın sınırlarında "ters demir perde" benimsettiğini düşünüyordu.[64] Ekonomik açıdan beli bükülen Rusya son savunma hattı olarak tüm umudunu nükleer cephaneliğine bağlayarak nükleer silah kullanacağı koşulları genişletti ve cephaneliğini modernleştirmeye koyuldu.

Tehlikeli olaylar meydana geldi. 1995 yılında Sovyet radar operatörleri bir Norveç roketini balistik füze için fırlatılmış sandı. Yeltsin nükleer futbol topunu ilk kez

etkinleştirdi. O ve üst düzey askeri danışmanları ABD'ye karşı bir nükleer karşı saldırı başlatıp başlatmamayı tartışırken, Rusya'nın dokuz erken uyarı uydusunun Rusya'nın saldırı altında olmadığını doğrulamasıyla kriz sona erdi. 2000 yılına gelindiğinde bu uyduların sadece ikisi hâlâ çalışıyordu.

Stalin'in "eski güzel günleri" için yas tutanların artmasıyla birlikte anketler Rusların buyruk altında olmayı demokrasiye tercih ettiğini gösteriyordu. Clinton, Yeltsin'i demokrasinin mimarı olarak övüyordu ama Rus halkı onu yasadışı iş bırakması, seçilmiş parlamentoya silahlı saldırısı, 1994 yılında ayrılan Çeçenistan cumhuriyetine karşı kanlı bir savaş başlatması ve ekonominin çöküşündeki sorumluluğu yüzünden artık istemiyordu. Gorbaçov Yeltsin'i Rus çarlarından daha fazla ayrıcalığa sahip bir "yalancı" olarak kınadı.[65] Kamuoyu yoklamalarında onay derecesinin tek haneli rakamlara düşmesiyle Yeltsin 31 Aralık 1999'da istifa etti. Yerine eski KGB subayı Vladimir Putin geldi.

Başkan Clinton ve Rusya lideri Boris Yeltsin Ekim 1995'te New York, Hyde Park'ta FDR tiyatrosunda bir basın toplantısında gülerken. Clinton, Yeltsin'i demokrasinin mimarı olarak övüyordu ama Rus halkı onu yasadışı iş bırakması, seçilmiş parlamentoya silahlı saldırısı, 1994 yılında ayrılan Çeçenistan cumhuriyetine karşı kanlı bir savaş başlatması ve ekonominin çöküşündeki sorumluluğu yüzünden artık istemiyordu. Gorbaçov Yeltsin'i Rus çarlarından daha fazla ayrıcalığa sahip bir "yalancı" olarak kınadı.

Afganistan'ın Rus destekli hükümeti 1992'de düşünce Amerika Birleşik Devletleri, yaşam süresinin kırk altı yıl olduğu bu uzak, çorak topraklara olan ilgisini kaybetti. Çeşitli İslamcı gruplar ve etnik gruplar arasında kanlı bir iç savaş patlak verdi. Gruplardan biri çoğunlukla medreselerden, Pakistan'daki Suudi destekli din

okulları, alınan Afgan mültecilerden oluşuyordu. Bu fanatik dinci öğrenciler ya da *talebeler*, Pakistan istihbarat servisinin yardımıyla Taliban'ı kurdu. Çoğu CIA'in finanse ettiği kamplarda askeri eğitim almıştı. Birçoğu Afganistan Çalışmaları Omaha Merkezi'nde, 1984 ve 1994 yılları arasında 51 milyon dolara kadar Uluslararası Kalkınma Ajansı'nın kaynak sağladığı biğr program kapsamında Nebraska Üniversitesi tarafından geliştirilen ders kitaplarını okumuştu. Afganistan'da yaygın olarak konuşulan Darice ve Peştuca basılan kitaplar İslam bağnazlıklarını canlandırmak ve Sovyet istilacılara karşı direnmeye teşvik etmek amacıyla tasarlanmıştı. Tüm sayfaları militan İslami öğretileri ve şiddet görüntüleriyle doluydu. Çocuklar sayı saymayı füze, tank, kara mayınları, Kalişnikof ve ölü Sovyet askerinin fotoğraflarını kullanarak öğrendi. Önde gelen bir Afgan eğitimci şöyle diyordu: "Resimler öğrenciler için çok korkunçtu ama metinler daha da berbattı." Mesela bir tanesi fişeklik ve Kalaşnikof kuşanmış bir asker gösteriyor. Askerin üstünde Kuran'dan bir ayet var. Altında, Allah'a itaat ederek devlete Şeriat kanununu kabul ettirmek için canlarından ve mallarından fedakârlık eden mücahitlerle ilgili bir ifadeye yer veriliyor. Öğrenciler okumayı cihad hikâyeleri okuyarak öğrendi. Taliban 1996'da Kabil'i ele geçirdiğinde aynı kötü cihad metinlerini kullanmaya devam ettiler. Yalnızca kâfir kabul ettikleri insan resimlerini kaldırdılar.[66] Ama kızlar bu tür metinleri görme rezaletinden kurtulacaktı; okula gitmeleri yasaktı çünkü. Taliban tüm Afganları en uç Şeriat hukukuna tabi kıldı. Görsel görüntüleri yasakladı, uzuv kesmeyi, dayağı ve idamı başlattı. Kadınlar, çalışma hakları ve yanlarında bir erkek olmadan dışarı çıkma hakları da dahil, tüm haklarını kaybetti.

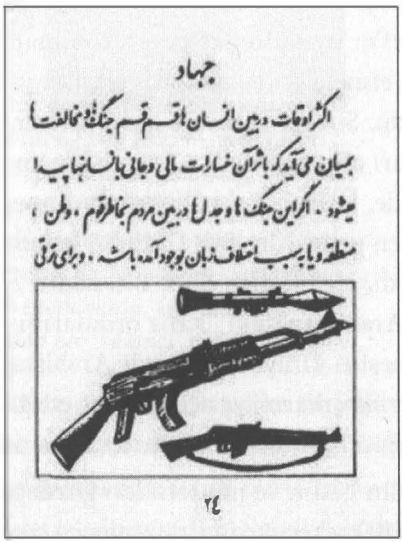
Ayrıca 1996 yılında Taliban, Usame bin Ladin adındaki genç Suudiyi de Afganistan'a tekrar kabul etti. Usame bin Ladin Afganistan'a, Amerika Birleşik Devletleri'ni ve müttefiklerini Müslüman dünyasından çıkarmayı ve halifeliği yeniden tesis etmeyi görev edinmiş aşırılık yanlısı bir örgüt olan El-Kaide'nin lideri olarak döndü. Sovyet kâfirlere karşı savaşmak için Afganistan'a akın eden yabancı militanları alıp eğitmede CIA cehenneminin bir parçası olmuştu. Para kaynağı büyük ölçüde, İslam'a Vahhabilik misyonunu yaymaya hevesli Suudi kraliyet ailesi üyelerinden geliyordu. Bin Ladin'in babası Suudi Arabistan'ın en zengin adamlarından biriydi. Her şeyden önce Bin Ladin ABD'nin İslam'ın en kutsal topraklarında, Suudi Arabistan'daki "kâfir ordularının" varlığını yeriyor ve ABD'nin İsrail'e destek vermesini kınıyordu. Suudi Arabistan, Ürdün, Mısır ve Filistin'deki ABD müttefiklerini çıkarmayı açıkça vaat ettiği 1992 tarihli ilk fetvasında İslam topraklarının Batı işgaline karşı cihad çağrısında bulundu.

Bin Ladin ve müttefikleri gözdağı verdiler. 1995'te Suudi Arabistan, Riyad'taki bir ABD askeri üssüne düzenlenen bombalı saldırıda beş Amerikan pilotu öldürüldü,

otuz dört tanesi de yaralandı. Ertesi Haziran ayında etkili bir kamyon bombası Suudi Arabistan'daki Khobar Kuleleri kompleksinde bir binayı tahrip ederek 19 ABD pilotunu öldürdü, 372'sini de yaraladı. Suudi hükümeti, bin Ladin'in ailesine yakınlığı hesaba katılırsa, ABD'nin soruşturmasını İran'a bağlı Suudi Şiilere yönlendirdi. FBI Direktörü Louis Freeh Suudi Büyükelçi Prens Bandar bin Sultan'la defalarca bir araya geldi. Bandar bin Sultan onu bu işte İran'ın parmağı olduğuna inandırdı. Bin Laden herkesin önünde sorumluluğu reddetti ama Filistinli bir editöre her iki bombalamanın arkasında da El-Kaide olduğunu söyledi. FBI ve CIA'deki Bin Ladin uzmanları soruşturmalarında kelepçelendi.

Ancak Suudi bombalı saldırısı, o yıl sağcı yerli teröristlerin Oklahoma'da federal bir binayı bombalaması ve Aum Shinrikyo'nun Tokyo metrosundaki sarin gazı saldırısı yönetimdeki bazı yetkililerin dikkatini çekti. 1996 yılının Ocak ayında CIA'in Terörle Mücadele Merkezi yeni bir ofis açtı. Bu ofis sadece, Afganistan'da terörist eğitim kampları kuran Usame Bin Ladin'i izlemekle sorumluydu.

Clinton yönetimi yetkilileri El-Kaide tehdidini zoraki kabul etmelerine rağmen, bölgedeki yatırım olanaklarına kulağı delikti. Clinton, Orta Asya'daki eski Sovyet cumhuriyetlerinden petrol ve gaz nakletmek için İran ve Rusya'dan geçen yollar boyunca boru hatları inşa etmek istiyordu. Araştırmalar Orta Asya'nın petrol ve gaz rezervlerinin toplam değerini 3 ila 6 trilyon dolar arasında belirledi. Yönetim, ABD petrol şirketi Unocal'ın Türkmenistan'dan Pakistan ve Hindistan'a doğalgaz taşımak için 2 milyar dolarlık boru hattı inşa etme girişimlerini destekledi. Dışişleri Bakanlığı'ndan bir yetkili şöyle dedi: "Unocal'ın hüküm sürmesi nüfuzumuzu

جهاد

اکثر اوقات دین انسان با قسم جنگ مخالفت
بمیان می آید که با آن خسارات مالی و جانی بانسانها پیدا
میشود . اگر این جنگ با جدال دین مردم بخاطر قوم ، وطن ،
منطقه و یا بسبب اختلاف زبان بوجود آمده باشد ، و برای ترقی

۲٤

Nebraska Üniversitesi tarafından Omaha'nın Afganistan Çalışmaları Merkezi'nde Dari dilinde hazırlanan ders kitabından bir sayfa. Kitabın bir sonraki sayfasında şöyle bir ifade var: "Cihad, Müslümanların Müslümanları ve Müslüman topraklarını İslam düşmanlarından kurtarmak için Allah adına yaptıkları türden bir savaştır. Kâfirlerin istila ettikleri durumlarda cihad, bütün Müslümanlara farzdır." Afganistan'ın Taliban'ı arasında birçokları, Uluslararası Kalkınma Ajansı'nın 1984 ve 1994 yılları arasında hazırlanmaları için 51 milyar dolar kaynak sağladığı bu tür ders kitaplarını okumuştu.

pekiştirecek. Ruslar zayıflayacak. Ve İran'ın kâr etmesini engelleyebileceğiz."[67] Taliban'ın savaş yorgunu ülkeyi istikrara kavuşturmasına bel bağlayan Unocal, Taliban'ın Kabil'i ele geçirmesiyle bayram etti. Unocal'ın başkan yardımcısı bunun "çok olumlu" bir gelişme olduğunu söyledi. Wolfowitz yönetiminde Dışişleri Bakanlığı'nda ve Cheney yönetiminde de Savunma Bakanlığı'nda çalışmış bir Unocal danışmanı olan yeni muhafazakâr Zalmay Halilzad da aynı fikirdeydi. Pakistanlı gazeteci Ahmed Rashid bazı Amerikalı diplomatların "onları Mesih velinimeti olarak, Amerikan İncil Kemeri'nden gelen yeni doğmuş Hıristiyanlar gibi gördüğünü" açıkladı.[68]

Unocal kendi boru hattının onayını kazanmak için tüm şartları zorladı. İyi niyet oluşturmasına yardımcı olması ve bazı gerekli mesleki eğitimleri vermesi için Nebraska Üniversitesi'nin Afganistan Çalışmaları Merkezi'ni tuttu. Merkez on dört temel beceriyi öğretiyordu. Bu becerilerin en az dokuzu doğrudan boru hattının inşasında kullanılacaktı. Bunun gerçekleşmesi için Merkez'in Afganistan'daki her iki büyük rakip hizipi de hoş tutması gerekiyordu: Kuzey İttifakı ve Taliban. *Omaha World-Herald* Kuzey İttifakı'nın "terör, tecavüz, kadınların ve çocukların kaçırılması, mahkûmlara işkence edilmesi ve çatışmalarda sivillerin rasgele öldürülmesinden dolayı ABD Dışişleri Bakanlığı, Birleşmiş Milletler ve insan hakları grupları tarafından eleştirildiğini" bildirdi. Ve onlar, çoğu standarda göre, iyi adamlardı. O sırada, boru hattının geçeceği alanlar da dahil olmak üzere, ülkenin yaklaşık %75'ini kontrol eden Taliban Uluslararası Af Örgütü tarafından "cinsiyet ayrımı" ve dünyadaki afyon arzının yaklaşık yarısının yetiştirilmesini kolaylaştırmakla suçlanıyordu. Akademik bir kurumun, Unocal'ın yaptığı hatırı sayılır ödeme dışında böyle bir görevi niçin kabul ettiği sorulduğunda Merkez'in direktörü Thomas Gouttierre'nin yanıtı şu oldu: "Özel bir şirketin zararlı olduğunu düşünmüyorum." "William Jennings Bryan'ı doğuran türden insanlar. Demokratik insanlar... Halkı ezmiyorlar," diye tanımladığı Taliban'la da büyük bir sorunu yoktu.[69]

El-Kaide'nin 1998 yılında Kenya'nın başkenti Nairobi ve Tanzanya, Darüsselam'da ABD elçiliklerini bombalamasının kurbanları Taliban'dan ya da misafirlerinden pek emin değillerdi. Bombalar on dakika arayla patlatıldı, iki yüzden fazla kişi hayatını kaybetti. İki yıl sonra El-Kaide USS *Cole*'ye karşı bir intihar saldırısıyla tekrar vurdu. Bu olayın ardından Clinton, bin Ladin'in Afganistan'daki ana kampında öldürülmesi için emir verdi. Bombalama olaylarından sonra Unocal boru hattı anlaşmasını iptal etti ama diğerleri ilgilenmeye devam etti. Enron şirketi, ki CEO'su Ken Lay George W. Bush'un büyük bir destekçisiydi, Enron'un Hindistan'daki güç kaybeden Dabhol santraline ucuz doğalgaz sağlayabilecek bir boru hattı inşa etmeyi planlıyordu. Halliburton'un CEO'su olan Dick Cheney'in de petrol rezervlerinde gözü vardı. 1998 yılında petrol endüstrisi yöneticileriyle katıldığı

bir toplantıda şöyle demişti: "Birdenbire Hazar gibi stratejik bir öneme sahip oluverecek başka bir bölge daha keşfedeceğimiz bir zaman düşünemiyorum."[70]

Amerika Birleşik Devletleri düşman ülkelerden gelen açık bir tehditle karşı karşıya olmamasına rağmen, Clinton yönetimi vaat ettiği barış payını yeni bir askeri harcama dalgasında çarçur etti. 2000 yılının Ocak ayında Pentagon'un öngörülen Beş Yıllık Savunma Planı'na 115 milyar dolar ekleyerek toplam bütçeyi 1.6 trilyon dolara çıkardı ve Demokratların savunmada Cumhuriyetçi muhaliflerinden çok daha çetin olduğunu kanıtladı. Uzmanlar bu pahalı sistemin hiçbir zaman öngörüldüğü gibi işlev yapmayacağı ve hem düşmanların hem de müttefiklerin bunun Amerika Birleşik Devletleri'nin tehlikeli bir ilk saldırı gücü elde etmenin peşinde olduğunun işareti olmasından endişe ettikleri konusunda uyardıkları halde, füze savunması için müsrifçe harcamalar yapmaya devam etti. Clnton Ottawa kara mayınları anlaşmasını imzalamayı da reddetti. 1987 yılında dünya piyasasında %29 olan ABD'nin silah satışları on yıl sonra %58'e çıkmıştı. Hem de bu satışların aslan payı insan hakları sicili içler acısı olan ülkelere aitti.

Artan askeri harcamalar için en büyük baskıyı yeni muhafazakârlardan tek bir amaca odaklanmış bir grup yapıyordu. Bu grubun başını çekenler de 1997'de Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi'ni (PNAC) kuran William Kristol ve Robert Kagan'dı. Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi Henry Luce'un ABD'nin tartışmasız küresel üstünlüğü görüşünü yansıtıyordu. Grubun kuruluş ilkeleri bildirgesi Amerika Birleşik Devletleri'nin Clinton yönetiminde yolunu kaybettiğine yeriniyor ve "Reagancı bir politikanın askeri gücü ve ahlaki netliğine" dönüş çağrısında bulunuyordu. Kurucular, birkaç küçük sapmayla doğruca Scoop Jackson'ın sığınağı Takım B, Mevcut Tehlike Komitesi yolundan gidiyorlardı. Carter'ın Üçlü Komisyonu'yla aralarında dağlar kadar fark vardı. Elliot Abrams, William Bennett, Jeb Bush, Dick Cheney, Eliot Cohen, Midge Decter, işadamı Steve Forbes, Francis Fukuyama, Frank Gaffney, Fred Ikle, tarihçi Donald Kagan, Zalmay Halilzad, I. Levis "Scooter" Libby, Norman Podhoretz, eski Başkan Yardımcısı Dan Quayle, Henry Rowen, Donald Rumsfeld ve Paul Wolfowitz grubun ilk üyeleri arasındaydı.[71] Bunlar ve Richard Perle, Kenneth Adelman, Richard Allen, Richard Armitage, John Bolton, Jeane Kirkpatrick, Charles Krauthammer, Daniel Pipes ve eski Merkezi İstihbarat Müdürü James Woolsey gibi diğer üyeler ve işbirlikçiler George W. Bush döneminde siyasi söyleme ve politika planlamaya tıpkı Carter döneminde Üçlü Komisyon'un hükmettiği gibi hükmedeceklerdi. Sonuçlarıb da insanlık için Brzezinski egemen Carter yönetiminin uyguladığı yanlış politikalardan daha zararlı, hatta çok daha zararlı olacaktı.[72]

Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi destekçileri planlarını bir dizi rapor, mektup ve bildiri şeklinde ortaya koydular. Savunma harcamalarının artırılmasını, ABD'nin uzaydaki egemenliğinin tamamlanmasını ve geniş kapsamlı bir füze savunma sistemi uygulanmasını istiyorlardı. Birleşik Devletler'in "aynda anda birden fazla büyük tiyatro savaşı yapıp kazanabileceğini" ve "kritik bölgeleri" özellikle de petrol zengini Ortadoğu'yu kontrol altında tutabileceğini iddia ediyorlardı. İlk işleri Saddam Hüseyin'i devirip Ahmed Çelebi ve onun Irak Ulusal Kongresi çatısı altında yeni bir hükümet kurmak oldu. Ocak 1998'de Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi üyeleri Clinton'ı BM Güvenlik Konseyi'ni atlatıp tek taraflı askeri müdahalede bulunmaya teşvik etti. Ama Saddam yeterli provakasyon sağlayamamıştı.

BM silah denetçileri Körfez Savaşı'ndan beri Irak'ın kitle imha silahlarını denetler olmuştu. Amerika ve İngiltere'nin şart koştuğu uçuşa yasak bölgeler ve sert BM yaptırımları büyük acılara neden olmuştu. Lesley Stahl, Dışişleri Bakanı Madeleine Albright'le yaptığı bir röportajda, "Bir buçuk milyon çocuğun... Yani, Hiroşima'da ölenlerden daha fazlasının öldüğünü duyduk," dedi ve sordu: "Buna değer mi?" Albright'ın cevabı şu oldu: "Bunun çok zor bir seçim olduğunu düşünüyorum ama değer mi diye sorarsanız, sanırım değer."

Uzmanlar, yaptırımlar neticesinde ölen Iraklı çocukların tam sayısını tartışacaktı. İngiliz tıp dergisi *The Lancet*'te yazan BM'ye bağlı iki araştırmacı Aralık 1995'te sayıyı 567.000 olarak belirledi ancak daha sonra bu tahmini düşürdü. 2003 yılında İngiltere Başbakanı Tony Blair, George Bush'la düzenlediği ortak basın toplantısında, "Son beş yılda Irak'ta yetersiz beslenme ve hastalıktan dolayı beş yaşın altında 400.000 çocuk öldü," şeklinde konuştu. Ve bunu bu toplama daha on binlercesini ekleyecek olan işgale bir gerekçe olarak kullanıyordu.[73]

Gerçi Clinton işgal baskılarına direndi ama o ve dışişleri bakanı, Bush ve Cheney için retorik bir zemin hazırladılar. Albright uyardı: "Irak [ABD'den] çok uzak ama orada olup biten her şey burada çok önemli. Haydut bir devletin liderlerinin bize ya da müttefiklerimize karşı nükleer, kimyasal veya biyolojik silah kullanacak olması riski, karşı karşıya olduğumuz en büyük güvenlik tehdididir."[74] Başka bir vesileyle Albright, "Güç kullanmak zorunda kalırsak, bu Amerika olduğumuz içindir; biz öncelikli bir milletiz. Dimdik ve korkusuzca dururuz. Başka ülkelerden daha ileri görüşlüyüz," deme cüreti de gösterdi.[75]

Açıkçası geçmişi ne Albright ne de Clinton gerektiği gibi anlayabiliyordu. 1998 yılının Ekim ayı sonlarında Clinton, Irak Kurtuluş Yasası'nı imzaladı. Yasada, "ABD'nin politikası Irak'ta iktidara gelen Saddam Hüseyin liderliğindeki rejimi ortadan kaldırma çabalarını desteklemek ve bu rejimin yerine demokratik bir

hükümetin ortaya çıkmasına teşvik etmek olmalıdır," deniliyordu.[76] Saddam denetimleri hemen durdurdu ancak Kasım ayı ortalarında savaş tehdidi altında geri adım attı ve denetimlerin devam etmesine izin verdi.

Albright'ın saldırgan tutumu yönetimin aklı başında üyelerinin içine dert oldu. Bir tartışma esnasında Albright, "Kullanmadıktan sonra her zaman sözünü ettiğiniz bu myhteşem orduya sahip olmanın ne anlamı var?" diye sordu. Powell, "Damarlarımın patlayacağını sandım. Amerikan askerleri küresel oyun tahtasında oradan oraya yer değiştirecek oyuncak askerler değildi," diye anlatıyordu.[77]

2000 yılı başkanlık seçimi ABD tarihinin en rezalet seçimiydi. George W. Bush John McCain'i, genel seçimlerde kullanacağı taktikler için zemin hazırlayan çirkin bir Cumhuriyetçi esasıyla yendi. Bush nezaketli tutuculuğundan sıyrılarak McCain'e sağdan öfkeyle saldırdı. Neo-Konfederasyonculara, Güney Karolina eyalet başkentinde isyan bayrağı dalgalandırmak için mücadele eden yeni şartlara göre yeni fikirler edinmemiş ırkçılara yardım eli uzattı. Öğrenciler arasında ırklararası arkadaşlıklar kurmayı yasakladığı iddia edilen Bob Jones Üniversitesi'nde konuşma yaptı. Ama herkesin bildiği gibi en kötüsü de Karl Rove ve Bush danışman grubunun "ibne aday" McCain'in gayrimeşru zenci bir kızı olduğu ve eşi Cindy'nin bir uyuşturucu bağımlısı olduğu fikrini yutturmasıydı. McCain iddialara yanıt olarak, "Ayırmaya ve iftiraya yönelik siyasi taktikler bizim değerlerimiz değildir... Bunları din adına, Cumhuriyetçi Parti adına ya da Amerika adına kullananlar inancımızın, partimizin ve ülkemizin yüz karasıdır," dedi.[78] McCain haklıydı ama taktik bariz bir şekilde sağa yönelen bir Cumhuriyetçi Parti tabanında işe yaradı.

Bush çalışma arkadaşı olarak, tesadüfen potansiyel adayları incelemekle görevlendirilmiş olan Dick Cheney'i seçti. Cumhuriyetçiler, birkaç yönetimde aktif olmakla ve Kongre'de altı dönem bulunmakla deneyim kazanmış Cheney'in ilgisiz, tecrübesiz eski Teksas valisinin adaylığını önemseyeceğini umuyorlardı. Cheney, Halliburton CEO'su olarak görev yaptığı kısa işinde bir servet yapmış, 2000 yılında 34 milyon dolarlık kıdem tazminatıyla emekli olmuştu. 1998 yılında Halliburton'la Dresser Industries'ı birleştirerek dünyanın en büyük petrol hizmetleri şirketini oluşturdu. Halliburton, yan kuruluşu Brown&Root aracılığıyla önemli bir savunma müteahhidi de oldu. Bush ve Cheney, Başkan Yardımcısı Al Gore ve Senatör Joe Lieberman'la karşı karşıya geldiler. Reformcu Ralph Nader ve muhafazakâr Pat Buchanan'ın katılımıyla rekabet içinden çıkılmaz bir hal aldı.

Seçimler yaklaştıkça kamuoyu yoklamaları yarışın başa baş gittiğini gösteriyordu. Bush danışmanları, adaylarının halk oylamasını kazanıp seçmenler kurulunda sınıfta kalmasından endişe ediyordu. Gore'u çağdışı seçmenler kurulunu

kullanarak halkın iradesini engellemekle suçlayan bir halk ayaklanması organize etmek için planlar yaptılar.

Seçim gerçekten çok amansızdı. Gore ülke çapında 544.000 halk oyu kazandı. Florida'yı kazanmak ona seçmenler kurulunda da zafer getirmiş olacaktı. Floridalı seçmenlerin çoğu şüphesiz Gore'a oy vermeye niyetliydi. Ama West Palm Beach'teki kafa karıştıran "kelebek oy pusulaları" birçok yaşlı Yahudi seçmenin yanlışlıkla Bunchanan'a oy vermesine neden oldu. Bunchanan zaman zaman Yahudi aleyhtarlığıyla suçlanan biriydi ve bu seçmenler, bilhassa da yoksul, sıkıntılı Demokratik bölgelerdeki tenezzül edilmeyen, eski delikli kart makineleri eyalet yetkililerinin 180.000 oyu ya açıkça bir aday belirtmediği ya da birden fazla oylama yaptığı için geçersiz saymasına yol açtı. Ama en rahatsız edici olanı Gore yanlısı on binlerce Afrikalı-Amerikalı seçmenin oylama listelerinden çıkarılması ve Cumhuriyetçi seçim yetkilileri tarafından oy hakkından mahrum edilmesiydi. Onlara bunu yaptıransa Bush Florida kampanyası eşbaşkanı Katherine Harris'ti. Katherine Harris'in bahanesi de, genel olarak doğruluk payı olmamakla birlikte, Afrikalı-Amerikalıların hüküm giymiş suçlular olmasıydı. Sonuç olarak, Cumhuriyetçi eğilimli beyazların sadece %2'sine kıyasla Afrikalı Amerikalıların %10'undan fazlasının oy hakkı elinden alındı. Oranlar eşit olmuş olsaydı Florida'da 50.000'den fazla Afrikalı Amerikalı oy kullanmış olacak, Gore'a ezici bir üstünlük kazandıracak ve başkanlığını garantilemiş olacaktı. Ama usulsüzlükler ve Nader'e giden 97.000 oy nedeniyle Bush, 6 milyon kişinin kullandığı oyların 1.000'i kadarına sımsıkı tutundu. Eğer Bush o oyları garantilirse seçimi 271-276 seçmenler kurulu oyuyla kazanacaktı.

Gore'a pis bir komplo kurulmuştu. Bush'un kardeşi Jeb valiydi. Ateşli bir parti taraftarı olan Harris sonuçları onaylamaktan sorumluydu. Bazı bölgelerde yeniden sayılan oylar Bush'un galibiyetini 600 oyun altına düşürdü. Tüm eyaletin yeniden sayılan oylarının Gore'u istemesinin kendisini batıracağından korkan Bush aile danışmanları, babasının kampanya yöneticisi ve bakan James Baker'ı yeniden sayımı engellemek için mümkün olan her türlü mahkeme yolunu kullanmakla görevlendirdi. Bush kampanyası Kongre üyelerinden, kongre çalışanlarından ve avukatlardan oluşan küçük bir orduyu da operasyonu yerinde yürütmek üzere Florida'ya uçurdu. Çoğu, kampanya için Bush'un dostu Enron şirketinin yöneticisi Ken Lay ve Cheney'in Halliburton'daki arkadaşları tarafından kiralanan şirket uçaklarıyla geldi.

Operasyonun başında Cumhuriyetçi Meclis üyesi Parti Denetçisi Tom DeLay vardı. 750 kadar Cumhuriyetçi ajan, yeniden sayım yapılmasının düşünüldüğü, genelde Demokratiklerin olduğu üç bölgeye akın etti. Coşkulu mitinglerde kendilerini Gore'un seçimi çalmasına öfkelenen yerli vatandaşlar gibi gösterdiler. Cumhuriyetçi

medya müttefikleri de haberi yaydı. Sağcı Kübalılar tarafından güçlendirilmiş Cumhuriyetçi hizmet birliği 22 Kasım'da Miami-Dade reklâm kuruluşunun neredeyse 11.000 tartışmalı oy pusulasını inceleme girişimini fiziksel olarak engelledi. *Wall Street Journal* yaşanan bu olayı "kapı tekmeleme, cam kırma protestosu" diye niteledi. DeLay çalışanlarının ve Senatör Trent Lott'un da aralarında bulunduğu elli kişilik çetenin lideri New Yorklu Kongre üyesi John Sweeney'di. Sweeney adamlarını "Shut it down!," "Three blind mice," ve "Fraud, fraud, fraud" şarkılarıyla harekete geçirdi. Reklâm kurulu üyeleri fiziksel saldırıya uğradı ve Seçim Danışmanı David Leahy yumruklandı. Bin Kübalı Amerikalının daha yolda olduğu söylendi. İyi giyimli direnişçilerden dolayı isimlendirildiği adıyla Brooks Brothers İsyanı amacına ulaştı. Kurul üyelerini korkutarak oyları yeniden saymaktan vazgeçmeye mecbur etti. *Journal* bu ayaklanmanın Gore'un Bush'un yolundan "çekilmesine" yardım etmesinin beklendiğini bildirdi.

Operasyoncular performanslarını Demokrat Broward Bölgesi'nde de yoğun bir şekilde yineledi. İlçe hükümet binasının önündeki Demokratik protestoculara bire on üstünlük sağladılar. *Wall Street Journal*'ın başyazarı Paul Gigot Miami-Dade reklâm kurulunun devre dışı bırakılmasını ileri sürenlerden biriydi. Konuyla ilgili olarak, "Bir burjuva isyanı olması ihtimali varsa, o ihtimal Çarşamba günü burada gerçekleşti. Ve başkanlığı George W. Bush'a kazandırmakla sonuçlanabilir," değerlendirmesi yaptı.[79]

Harris diğer yeniden sayımları reddetti ve 537 oyla kazanan aday olarak Bush'u onayladı. Gore, Florida'da dörde birden fazla yıpratılmasına rağmen, mahkemeler yoluyla mücadele etmeyi sürdürdü. 8 Aralık'ta Florida Yüksek Mahkemesi boş ya da isimlerin hem işaretlendiği hem de yazıldığı durumlarda birden fazla oylama yapılmış olarak kaydedilen eyalet çapındaki tüm oyların yeniden sayılmasına karar verdi. Bu yeni sayımla liderliği 200 oyun altına düşen Bush, yeniden sayımların durdurulması için ABD Yüksek Mahkemesi'ne başvurdu. Dokuz yargıcın yedisi Cumhuriyetçi başkanlar tarafından, yedi tanesinin beşi de Bush'un babasının ya başkan ya da başkan yardımcısı olduğu yönetimler tarafından atanmıştı. Yargıtay 5-4 oylamayla yeniden sayımı durdurdu ve seçimi Bush'a teslim etti. Yargıçlar Ruth Bader Ginsburg ve Stephen Breyer karara itiraz ederek, "Bu yılki başkanlık seçimlerinin galibi için kesin bir şey söyleyemesek de, kaybeden ortada. Bu, ulusun yargıcın hukukun üstünlüğünün tarafsız koruyucusu olduğuna güvenmesindendir," dediler.[80] Diğerleri düpedüz bir darbe yapıldığını ileri sürdüler.

Bush ülkeyi "tutkulu bir muhafazakâr" gibi yönetmeye söz verdi. Ancak Cheney'in yönetimdeki önemli pozisyonlar için sağ görüşlüleri ve yeni muhafazakârları

seçmesiyle yardımseverliğin ve uzlaşmanın eksik kalacağı belli oldu. Asık suratlı başkan yardımcısı Savunma Bakanı olarak Henry Kissinger'ın "hayatımda gördüğüm en acımasız adam" dediği akıl hocası Donald Rumsfeld'i seçti.[81] Jim Baker Bush'a, "babana yaptıklarını biliyorsun," diye hatırlatarak Rumsfeld'in 1970'lerde babasının siyasi kariyerini raydan çıkarmaya yönelik çabalarına atıfta bulundu.[82] Ama Bush babasına açık açık meydan okumuş olan adamı seçmekten sapıkça bir zevk aldı. Aşırı kibirli Rumsfeld ve suratsız, öfkeli ve hastalık derecesinde ketum Cheney, Dışişleri Bakanı Colin Powell'i sürekli hiçe sayarak, dış politika planlamasına hükmedeceklerdi.

Cheney, 1973'te Savaş Yetkileri Kanunu'nun kabulünden ve Watergate olayından beri sürekli yıprandığını düşündüğü yürütme organının gücünü geri kazandırmayı kendine görev edinmişti. Cheney'in kamuoyunu küçümsemesine katılan Bush etrafına evet efendimcileri ve parti fanatiklerini topladı. Bob Woodward'a şöyle dedi: "Bir şeyi niçin söylediğimi açıklamama gerek yok. Başkan olmanın ilginç bir yanı var. Birileri bir şey söylediğinde bana bunu açıklama gereği duyabilir ama ben hiç kimseye bir açıklama borçlu değilim."[83] Diğer modern başkanların hepsinden daha az basın toplantısı düzenledi, önceden seçilmiş dinleyicilere hitap etti ve protestocuları uzak tutmak için özel bölgeler ayarladı.

Sağcı Kübalılar tarafından güçlendirilmiş Cumhuriyetçi hizmet birliği 22 Kasım'da Miami-Dade reklâm kuruluşunun neredeyse 11.000 tartışmalı oy pusulasını inceleme girişimini fiziksel olarak engelledi. Wall Street Journal yaşanan bu olayı "kapı tekmeleme, cam kırma protestosu" diye niteledi. İyi giyimli direnişçilerden dolayı isimlendirildiği adıyla Brooks Brothers İsyanı amacına ulaştı. Kurul üyelerini korkutarak oyları yeniden saymaktan vazgeçmeye mecbur etti.

Baştan beri bir iç politika olmadığına göre bu konudaki kaygılarla ilgili yapılan ciddi tartışmalar da göstermelikti. Bu tür tartışmaları körüklemeye çalışan birkaç kişiden biri Bush'un İnanç Tabanlı ve Toplum Girişimleri Beyaz Saray Ofisi başkanı seçtiği John DiIulio'ydu. Daha önce Harvard ve Princeton üniversitelerinde ders vermiş, Pennsylvania Üniversitesi'nden saygın bir siyaset bilimci olan DiIulio bu yönetimde fazlasıyla dikkat çekti. DiIulio ve Hazine Bakanı Norman Mineta yönetimdeki tek Demokratlardı. Ama gazeteci Ron Suskind'a göre DiIulio aynı zamanda yönetimin "büyük beyniydi." Bush onun için "Amerika'nın en etkili sosyal girişimcilerinden biri" diyordu. O, aynı zamanda "tutkulu muhafazakârlık" sözünü ciddiye alan birkaç kişiden de biriydi. Örneğin "en azı, en sonu ve kaybolanı" korumaktan bahsediyordu.[84]

Muhafazakâr ideologlarla kuşatılan ve dinci Sağ tarafından sürekli taciz edilen DiIulio sekiz ay ancak dayanabildi. Ekim 2002'de Suskind'a yazdığı bir mektupta açıldı. Yazdığı mektupta başkana olan hayranlığını dile getirerek başkanın "akıllı olduğu sanılan bazı insanlardan çok, çok daha zeki" olduğunu ifade etti ama başta başkan olmak üzere hiç kimsenin somut iç politika kaygılarını tartışmadığı Beyaz Saray'daki ortamı eleştirdi:

> İç meselelerle ilgili mevcut politika raporları yoktu [ve] politikanın içeriğini ve analizini düşünen sadece West Wing'teki bir iki kişiydi... Temel politika konusunda bilgi eksikliği bir dereceye kadar nefes kesicidir... Bu, Mayberry Machiavelli diyebileceğiniz şeye, sürekli olarak siyasi pişkinliğin en yüksek noktasının her meseleyi kamu tüketimi için en basit siyah-beyaz terimlerine indirgemekten ve sonra da yasal girişimleri ve politika önerilerini mümkün olduğunca aşırı sağa yöneltmekten meydana geldiğinden bahseden ve öyle davranan kıdemli ve kıdemsiz personel, sebebiyet verdi.[85]

İlk Başkan Bush ve Clinton diplomaside ve koalisyon binasında bazı çalışmalar yaptıklarından 43. Başkan Bush, neoconların yıllardır istedikleri türden "göğüs kabartıcı bir tarafsızlık" sergiledi. Anlaşmayı Clinton imzalamış olmasına ve hemen hemen diğer tüm Batı demokrasiler katılmış olmasına rağmen, Uluslararası Ceza Mahkemesi anlaşmasını onay için Senato'ya göndermeyeceğini duyurdu. Belki de o ve Cheney dünyanın ilk savaş suçları mahkemesindeki üyeliğin gelecekteki planlarına engel olabileceğinden korkuyorlardı. Bush daha sonra, 150 ülkenin imzaladığı Kapsamlı Nükleer Denemeyi Yasaklayan Antlaşma'yı da kabul etmedi. Küresel ısınmayla ilgili Kyoto Protokolü'nü redetti; Rusya ile Anti-Balistik Füze Anlaşması'nı iptal etti ve anlaşmanın bozulmasıyla masraflı ve ispatsız füze savunma programını genişletmek için serbestlik kazandı; Ortadoğu barış sürecini inkâr etti;

ve Kuzey Kore ile uzun menzilli füze programı müzakerelerini askıya aldı. Cheney şartlara uygun olarak bürokrasi genelinde sadık adamları yerleştirdi ve Pentagon'un rolünü ve etkisini büyütmek için Rumsfeld'le birlikte çalıştı. Halk vekâletinden yoksun olmalarına rağmen Bush ve Cheney, Cumhuriyetçilerin 1920'lerden beri ilk kez başkanlığın ve Kongre'nin her iki tarafının şubesinin kontrolüne sahip olmasından faydalanarak, muhalefete aldırış etmemeye devam ettiler.

Bu Bush yönetimi, Ralph Nader'in dediği gibi işin başındaki iki petrolcü ve Chevron yönetim kurulu üyesi Condolezza Rice sayesinde "petrolle terbiye edilmişti." Condollezza Rice'ın ulusal güvenlik danışmanı olarak adı çift cidarlı bir petrol tankerine verildi. Cheney çabucak bir enerji görev gücü kurdu ve Basra Körfezi'yle Hazar Denizi'nin petrolünün kontrolünü garantilemeye dayalı yeni bir ulusal enerji politikası hazırlamaya koyuldu. Daha sonra görev gücü katılımcılarının isimlerini ve müzakerelerini açıklatmaya yönelik çabalara şiddetle direndi. Üst düzey bir MGK yetkilisi MGK personeline Irak gibi "haydut devletlere karşı gözden geçirdiği politikalarını yeni ve mevcut petrol ve gaz sahalarını ele geçirmeye yönelik eylemlerle birleştirmeye çalışan" görev gücüyle işbirliği yapmasını emretti.[87] Cheney 1999 yılında petrol endüstrisi yöneticilerinin katıldığı bir toplantıda şöyle konuştu: "Önümüzdeki yıllarda mevcut rezervlerden üretimde yüzde üç doğal bir düşüşle birlikte küresel petrol talebinde yıllık ortalama yüzde iki büyüme olacak. Yani 2010 yılında günde elli milyon varil daha sipariş etme ihtiyacı duyacağız. Peki petrol nereden gelecek?... Ganimet hâlâ dünya petrolünün üçte ikisine sahip olan ve maliyetlerin düşük olduğu Orta Doğu'da."[88] Görev gücü, yönetimi, hükümetleri petrol endüstrilerini kontrol eden Ortadoğu ülkelerini "enerji sektörlerinde yabancı yatırıma yer açmaları için" sıkıştırmaya teşvik etti.[89]

Kongre üyesi Dennis Kucinich etkilerini dile getirdi:

> Basra Körfezi'ndeki Amerikan politikasının her açıdan en önemli faktörü petroldür. Sorun kendinize: Toplam ihracatın %83'ünün Basra Körfezi'nden gelmesinin sebebi hangi hammaddedir? ABD kalıcı olarak yerleştirdiği yaklaşık 25.000 askeri personelimiz, 6 avcı filomuz, 6 bombardıman filomuz, 13 hava kontrol ve keşif filomuz, bir taşıyıcı savaş grubumuz ve 11 askeri tesise kurulmuş bir amfibi hazır grubumuzla neyi koruyor?... Ortadoğu'da konuşlandırılmış gereğinden fazla askerin oradaki görevi dünya nüfusunun sadece %2'sini oluşturan insanları korumak değil.[90]

Cheney ve Bush iktidardaki ilk sekiz ayı saldırgan bir tutumla Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi gündemini izlemekle geçirdiler. Terör tehdidine pek kulak asmadılar. 11 Eylül 2001 saldırıları önlenebilirdi ve önlenmeliydi de. MGK Terörle Mücadele

Şefi Richard Clarke Cheney, Rice ve Powell gibi üst yönetim yetkililerini görevdeki ilk günlerinden itibaren El-Kaide tehdidine karşı uyarmaya çalıştı. Bir saldırının eli kulağında olduğu uyarısında bulundu. 25 Ocak'ta Rice'a tehdidi görüşmek üzere kabine düzeyindeki "sorumlularla" acil bir toplantı yapmasını önerdi. Sonunda 4 Eylül'de bu toplantıyı yaptırdı.

2001 yazında çok fazla uyarı işareti verildi. Yakalanan radyo sinyallerindeki El-Kaide mesajı "olağanüstü bir şeyin" gerçekleşmek üzere olduğunu haber veriyordu.[91] FBI ajanları yolcu uçaklarını uçurmayı öğrenmek isteyen ama iniş yapmayı öğrenmekle ilgilenmeyen kişilerin şüpheli davranışlarını rapor ediyordu. Tenet Ağustos ayında, Zekeriya Musavi'nin devam ettiği havacılık okulu yetkililerinin tuhaf davrandığını bildirmesi üzerine Minnesota'da tutuklanmasıyla ilgili "İslami Müfrit Uçmayı Öğreniyor" başlıklı kısa bir not aldı.[92] Clarke, CIA Başkanı George Tenet'in Washington çevresinde "yüreği ağzında" koşuşturup Bush'un dikkatini çekmeye çalıştığını söyledi.[93] Haziran ayı sonunda Tenet Clarke'a şöyle demişti: "Geldiğini hissediyorum. Bu büyük bir şey olacak."[94] İstihbarat teşkilatları "Bin Ladin Tehditleri Gerçek," "Bin Ladin Yüksek Profilli Saldırılar Planlıyor," "Bin Ladin Çoklu Operasyonlar Planlıyor," "Bin Ladin Açık Profil Saldırı Habercisi Olabilir" ve "Bin Ladin'in Ağının Planları Gelişiyor," gibi başlıklarla tehdit raporları yayınlıyordu.[95] Kulağı delikler yakın gelecekte çok sayıda insanın ölümüyle sonuçlanacak ve dünyada kargaşaya neden olacak yakın dönem "olağanüstü" saldırıların yüksek olasılığı hakkında uyardı. Yazar Thomas Powers'a göre 11 Eylül'den dokuz ay önce istihbarat personeli "yönetimi Usame bin Ladin'in teşkil ettiği tehlike hakkında kırk defa uyarmıştı ama yönetimin duymak istediği bu değildi ve duymadı da."[96]

Bush'un 6 Ağustos'ta Teksas, Crawford'taki çiftlik evinde aldığı Başkan'ın Günlük Bülteni "Bin Ladin ABD'de Hava Saldırısı Yapmaya Kararlı" başlıklıydı. Bülten, uçak kaçıran El-Kaide ajanları tehdidini ele alıyordu. Bush, her zamanki gibi ilgisizdi, bilgi veren CIA memuruna, "Anlaşıldı. Sen üstüne düşeni yaptın," dedi.[97] Tenet daha sonra, "sistem kırmızı ışık veriyordu," demiştir.[98] Yine de, Bush o kadar küstahtı ki Nisan 2004'te bir basın toplantısında, "insanların uçakları binalara çarpacağına dair herhangi bir ipucu almış olsaydım bu ülkeyi korumak için yerin altını üstüne getirirdik."[99]

Rice da aynı derecede kabahatli ve aynı derecede samimiyetsizdi. 2001 yazı boyunca Tenet ve CIA terörle mücadele şefi J. Cofer Black ona eli kulağında Bin Ladin saldırısını engellemek için bir plan yapması için ısrar etmişlerdi ama Rice balistik füze savunmasıyla meşguldü. Amacına ulaşamayan Black daha sonra şöyle demiştir: "Bir kafasına silah dayayıp tetiğe basmadığımız kaldı."[100] Rice daha sonra

değerlendirmede bulundu: "Bir uçağa füze olarak, kaçırdıkları bir uçağı füze olarak kullanacaklarını hiç kimsenin tahmin edebildiğini sanmıyorum."[101]

Bush ve Rice'ın ilgisizliği yönetimdeki diğer kişilerde de görülüyordu. FBI Direktörü olarak görev yapan Thomas Pickard 11 Eylül Komisyonu'na o yaz Başsavcı John Ashcroft'a terör tehdidi hakkında iki defa brifing verdiğini ama ikinci brifingten sonra Ashcroft'un bu konuda daha fazla bir şey dinlemek istemediğini söylediğini anlattı.[102] Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz de uyarıları dikkate almadı. Rumsfeld 9 Eylül'e kadar daha da ileri giderek başkana Senato Silahlı Hizmetler Komitesi'nin füze savunma bütçesinin 600 milyon dolarını terörle mücadeleye aktarma planlarını veto ettirmekle tehdit etti.

Bush'un, Cheney'in, Rice'ın, Rumsfeld'ın, Wolfowitz'in ve kafadarlarının Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılan bu suç saldırısını iki İslam ülkesine karşı savaş başlatmak için bahane olarak kullanacağını o sırada hiç kimse tahmin edemezdi. O savaşlar ki ABD'ye Usame bin Ladin'in verebileceğinden daha çok zarar verecek ya da ABD Anayasası'nı ve Cenevre Sözleşmesi'ni parçalamaya başlayacaktı.

13. Bölüm

BUSH-CHENEY FİYASKOSU:

"Irak'ta Cehennemin Kapıları Açılıyor"

George W. Bush yanlış ifadeleri ve sözcükleri uygunsuz kullanmasıyla dillere destan oldu. Ama bazen, parçalanmış sözdizimiyle bir parça gerçek ağzından kaçıverecekti. 2004 yılında, "Düşmanlarımız yenilikçi ve becerikli. Biz de öyleyiz. Ülkemize ve halkımıza zarar vermek için yeni yollar düşünmekten asla vazgeçmiyorlar. Biz de vazgeçmiyoruz," deyivermişti.[1]

2008'de Bush'un partisinin gayri resmi olarak pabucu eline verildiğinde tarihçiler Bush'u ABD tarihinin mutlak kötü değilse de, kötü başkanları arasında sayıyordu.[2] Popülerliği ve onay dereceleri modern çağın rekorunu kırdı ama daha az tutulan başkan yardımcısı Dick Cheney'inkilerin yanında yine de yüksek kalıyordu. Bush ve Cheney ülkeyi karıştırdılar, ekonomiyi çökerttiler ve uluslararası saygınlığını tüm zamanların en düşük seviyesine düşürdüler. İki ülkeyi işgal edip diğer birçoğunu da tehdit ettikten ve hem ülkede hem de dışarıda hukukun üstünlüğünü zedeledikten sonra bir zamanlar hayranlık duyulan Amerika Birleşik Devletleri artık herkesin korktuğu ve her tarafta kınadığı bir ülke haline geldi. İnsanlar Bush-Cheney yönetiminin yanlış politikalarının beceriksizlikten, kibirden ve şuursuz hırstan mı ileri geldiğini yoksa yönetimin planlarında Amerika Birleşik Devletleri ve dünya için daha uğursuz bir şeyler mi olduğunu merak ediyordu.

Aşırı temkinli Barack Obama selefinin suçlarını araştırmamayı seçti ama diğerleri uluslararası hukukun sınırlamalarına daha sadık kalacaktı. 2011 yılının Şubat ayında George W. Bush, işkence politikalarına karşı kitlesel protestoların korkusuyla, İsviçre'de yapacağı bir konuşmayı iptal etmek zorunda kaldı. Eylemciler İsviçre savcılarına suç duyurusunda bulunmayı da planlıyordu. Anayasal Haklar

Merkezi'nden Katherine Gallagher açıklama yaptı: "Bağlı kişinin yüzüne su dökmek işkencedir ve Bush... kullanılmasını onayladığını hiçbir pişmanlık belirtisi göstermeden itiraf etmiştir. İşkenceciler... Amerika Birleşik Devletleri'nin eski başkanları olsalar bile, hesap vermeli ve yargılanmalıdır. Bush için cezasızlık sona ermeli."[3] Protesto organizatörleri göstericilerden 2008'de Bush'a ayakkabılarını fırlattığı için hapse atılan Iraklı gazetecinin onuruna bir ayakkabı getirmelerini istedi. Anayasa ve İnsan Hakları Avrupa Merkezi'nden Gavin Sullivan, son Şili diktatörü Augusto Pinochet'in 1998'de Londra'da tutuklanmasından bahsederek, "İsviçre'de elimize bir Pinochet fırsatı geçti," dedi. Uluslararası Af Örgütü, Bush'un İşkenceye Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne ortak 147 ülkeden birine gitmesi halinde benzer adımlar atılacağını açıkladı.[4]

11 Eylül 2001 olayları ve ABD'nin o olaylara verdiği tepki tarihin akışını değiştirdi. O gün İslami aşırıcılar Amerika Birleşik Devletleri'ne ezici bir darbe vurmuştur. Başkan ve üst düzey yardımcıları uyurken El-Kaide korsanları ABD emperyal gücünün baş sembollerine intihar saldırısı düzenledi: Dünya Ticaret Merkezi'ne ve Pentagon'a. New York'ta 2.750'den fazla insan öldü. Yaklaşık 500'ü 91 ülkeden yabancı uyruklulardı. Ülke ikiz kulelerin alev alev yanışını ve ardından şok edici çöküşünü dehşet içinde izledi. Bir 125 kişi daha Pentagon'da öldü. Ama ABD'ye verilen zarar Bush yönetiminin El-Kaide'nin iğrenç saldırısına karşılık olarak aldığı intikamın hasarı yanında sönük kalacaktı.

Bush saldırının ardından istihbaratta ve başkanlıkta böyle müthiş bir ihmal meydana gelmesinin nedenlerini soruşturma taleplerini görmezden geldi. Sonunda baskı çok fazla büyüyünce Bush, resmi bir aklama için Henry Kissinger'a başvurdu. "Eski dostlukları ve iş ilişkileriyle dör dörtlük bir Washington kıdemli üyesi" Kissinger'ın komisyona başkanlık etmesi seçiminin Beyaz Saray'ın uzun zamandır karşı çıktığı bir soruşturmayı kontrol altında tutmak için akıllı bir manevrasından başka bir şey" olduğundan New York Times bile şüphe etti.[5]

Kissinger, saldırıda dul kalan bir grup New Jerseyli kadını ağırladı. Kadınlardan biri ona Bin Ladin adında bir müşterisi olup olmadığını sordu. Kissinger kahvesini döktü ve ofisinin kanepesinden düşecek gibi oldu. Konukları döktüğü kahveyi temizlemek için koştururken Kissinger sakarlığının faturasını "kem gözüne" kesmeye çalıştı. Ertesi sabah komisyondan istifa etti.[6]

Kissinger'ın yerine eski New Jersey Valisi Thomas Kean geçti. Kean, eş başkanı Indiana temsilcisi Lee Hamilton'la birlikte 2004 yılında büyük ölçüde aklayıcı olan raporu teslim etti. *New York Times* muhabiri Philip Shenon komisyonla ilgili kitabında komisyonun Beyaz Saray'daki sorumlu taraflara nazik davranmasının asıl

Temmuz 2002'de Başkan Bush'a ağır makineli tüfekle ilgili brifing veren askerker.

suçunu komisyon direktörü ve Condolezza Rice sırdaşı Philip Zelikov'un rehberliğine yüklüyordu. Personelden bazı kişiler Philip Zelikov'un "bir Beyaz Saray köstebeği" olduğunu düşünüyordu.[7] *Washington Post* uluslararası muhabiri Glenn Kessler onu "Rice'ın tek kişilik beyin takımı, Rice'ın entelektüel ruh eşi" olarak tanımladı.[8] Rice'ın 11 Eylül öncesinde bir saldırının eli kulağında olduğuna dair uyarı işaretlerini dikkate almamadaki ihmali yadsınamazdı.

11 Eylül Amerikalıların çoğu için korkunç bir trajediydi; Bush ve Cheney içinse bir getirisi daha vardı. Bu, yeni muhafazakâr yandaşlarının yıllardır emek verdikleri gündemi hayata geçirmek için bir fırsat demekti. Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi'nin son raporu "Amerika'nın Savunmasını Yenileme'de" şöyle deniyordu: "Değişim sürecinin felâket meydana getiren ve kolaylaştıran bir olay, yeni bir Pearl Harbor gibi, uzun olmasının muhtemel görünüyor."[9] Onlara göre bu yeni Pearl Harbor olayını El-Kaide yaşatmıştı. Bush'un ekibi saldırıdan sonra birkaç dakika içinde harekete geçti. Bush Florida'da olduğu için Başkan Yardımcısı Cheney ve onun hukuk müşaviri David Addington devreye girdi. Addington çok geçmeden Timothy Flanigan ve John Yoo ile birleşti ve bir savaş komutanı olarak başkanın yasal kısıtlamalardan neredeyse serbest hareket edebileceğini savundu.[10] Bush bu temelde ilerleyerek yürütme organının yetkilerini bariz bir şekilde artıracak ve "Uluslararası avukatların ne dediği umurumda değil. Bazılarına dünyanın kaç bucak olduğunu göstereceğiz," diyerek sivil özgürlükleri kısıtlayacaktı.[11]

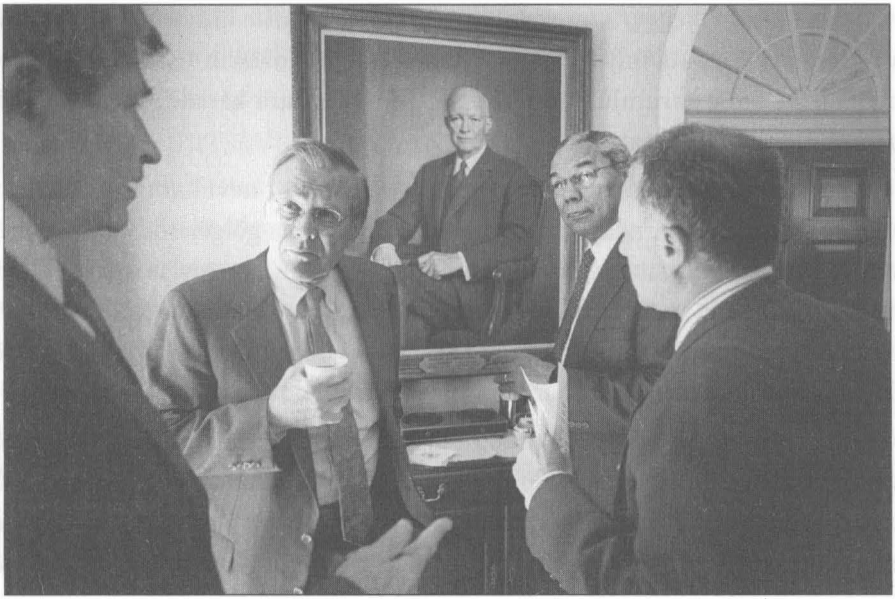
11 Eylül 2001 El-Kaide saldırılarından iki gün sonra New York'ta yıkılan Dünya Ticaret Merkezi binalarının içten içe yanmaya devam eden molozları.

Bush ve onun yönetimindeki Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi destekçileri dünyanın kaç bucak olduğunu kime göstermek istediklerini çok iyi biliyorlardı. El-Kaide'nin Usame bin Ladin'i ve Afganistan'daki Taliban işbirlikçileri dışında başka bir suçlu aramaya girişen Bush, 12 Eylül'de terörle mücadele şefi Richard Clark'a emir verdi: "Bu işi Saddam mı yapmış öğrenin. Herhangi bir bağlantısı var mı bakın." Clarke kuşkulu yanıt verdi: "Ama Sayın Başkan, bunu El-Kaide yaptı." Bush ısrar etti. Toplantılarını ayrıntılarıyla anlatan Clarke, Bush çıkıp gittikten sonra kendi asistanı Lisa Gordon-Haggerty'nin "arakasından ağzı açık bakakaldığını," anlattı. "Başkanın içine Wolfowitz kaçmış," demişti.[12]

Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz'in çok yardımı dokundu. Patronu Donald Rumsfeld orduya Irak için hava saldırısı planları yapmalarını emretmişti bile. "Büyük düşünün," diyordu. "İlgisi olan olmayan her şeyi silip süpürün."[13] Clarke, Irak'ın Afganistan'dan daha iyi hedefleri olduğunu söyleyen Rumsfeld'in şaka yaptığını sandı. Şaka yapmıyordu. 12 Eylül sabahı CIA Başkanı George Tenet, Beyaz Saray'ın Batı Kanadı'ndan çıkan Richard Perle'yle karşılaştı. "Irak dün olanların bedelini ödemek zorunda. Sorumluluk taşıyorlar," dedi Perle.[14] 13 Eylül'de Wolfowitz 11 Eylül saldırılarına verilecek karşılığın Afganistan'ın ötesinde "teröre destek veren devletlere kadar" erişeceğini açıkladı.[15]

Aynı gün öğleden sonra Rumsfeld "Irak'ı almak" için misyonun genişletilmesinden bahsederken Dışişleri Bakanı Colin Powell El-Kaide'ye odaklanmaları

gerektiğini vurguladı. Clarke ona teşekkür ederek Irak takıntısından duyduğu şaşkınlığı ifade etti: "El-Kaide tarafından saldırıya uğramışken karşılık olarak gidip Irak'ı bombalamak Japonların bize Pearl Harbor'da saldırmalarından sonra Meksika'yı işgal etmemiz gibi bir şey olur." Kiminle uğraştığının farkında olan Powell başını salladı. "Bu, konu henüz kapanmadı," dedi.[16]

Paul Wolfowitz 12 Eylül 2001 tarihinde Kabine Odası toplantısında Donald Rumsfeld, Colin Powell ve Scooter Libby'yle konuşurken Ike duvardan onları izler gibi.

Powell haklıydı. Neoconlar çok geçmeden Irak'ın 11 Eylül müdahalesi kılıfından vazgeçeceklerdi. 20 Eylül'de Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi Bush'a bir mektup yazdı: "Irak'ın saldırıyla doğrudan bağlantısı olduğunu kanıtlayan bir delil olmasa bile, terörün ve teröre destek verenlerin ortadan kaldırılmasını amaçlayan bir strateji Irak'ta iktidara gelen Saddam Hüseyin'i görevden almak için kararlı bir çaba içermelidir."[17] William Kristol'un *Weekly Standard*'ının 15 Ekim sayısı "Amerikan İmparatorluğu için Kılıf" başlıklı bir baş makale yayımladı. Bu makalede Max Boot 11 Eylül saldırısının suçunu Amerika Birleşik Devletleri'nin iradesini dünyada yeterince kabul ettirmemiş olmasına yüklüyordu. Boot bu hatayı telafi etmenin yolunu biliyordu: "Saddam Hüseyin'in 11 Eylül saldırılarında parmağı olup olmadığını tartışarak asıl meseleyi kaçırıyoruz. Saddam'ın bu barbarlığa karışıp karışmadığı kimin umurunda?"[18]

Afganistan'daki El-Kaide tarafından saldırıya uğrayan Amerika Birleşik Devletleri, lideri Saddam Hüseyin'in hem El-Kaide'nin hem de İran'daki ABD karşıtı

rejimin bariz bir düşmanı olduğu Irak'a karşı misillemede bulunmaya hazırlanıyordu. Clarke itiraf etti: "İlk başta El-Kaide'yi ele geçirmekten başka bir konu hakkında konuştuğumuza inanamadım. Sonra Rumsfeld ve Wolfowitz'in bu ulusal trajediyi Irak konusundaki gündemlerini desteklemek için kullanmaya çalışacaklarını neredeyse fiziksel bir acı hissederek anladım."[19]

Clarke, Bush, Cheney, Rumsfeld ve Wolfowitz'i hafife aldı. Onların gündemi Irak'ı aşıyordu. Bush, Dünya Ticaret Merkezi'nde molozların üstünden şöyle seslendi: "Tarihe karşı sorumluluğumuz açık. Bu saldırılara karşılık vermek ve dünyayı kötülükten kurtarmak."[20]

Cheney, Meet the Press'e çıktı ve şunları söyledi: "Bir nevi karanlık tarafta olsa da, biz de çalışmak zorundayız... İstihbarat dünyasında gölgelerde vakit geçirmeliyiz. Eğer başarılı olacaksak burada yapılması gereken her şey sessizce, dillendirilmeden, istihbarat ajanslarımızın mevcut kaynak ve yöntemleri kullanarak yapmalıyız. Bu, bu insanların yönettiği bir dünya, o yüzden amacımıza ulaşmak için elimizin altındaki her aracı kullanmak hayati bir önem taşıyacak."[21]

Yönetim büyük bir hevesle "karanlık tarafa" geçti. Ertesi gün Bush CIA'e Amerika Birleşik Devletleri dışında işkence ve diğer çetin sorgulama yöntemlerinin kullanılacağı gözaltı tesisleri kurma yetkisi verdi. Bush, dört gün sonra, ortak bir Kongre oturumu öncesinde Amerika Birleşik Devletleri'nin teröre karşı, "teröre yardım etmeyi ya da desteklemeyi sürdüren her ülkeyi kapsayan küresel bir savaş başlattığını" duyurdu.[22] CIA sıra dışı yorumlama politikası yoluyla şüphelileri haklarında herhangi bir yasal işlem yapmadan yakalamaya ve onları dünyanın dört bir yanındaki gizli "kötü yerlere" götürmeye başladı.

CIA başkandan dünyanın her yerindeki El-Kaide üyelerini ve diğer teröristleri ele geçirme, esir alma ve öldürme yetkisi istedi. Başkan bu talebi kabul etti ve yetkiyi verdi. Ekim ayında üst düzey bir yetkili *Washington Post*'tan Bob Woodward'a başkanın CIA'i "teşkilatın 1947'de kurulmasından beri yürüttüğü en şiddetli ve öldürücü gizli operasyonunu yapmaya" yönlendirmiş olduğunu anlattı. "Eldivenler çıktı," dedi yetkili. "Başkan ajansa yapılması gereken ne varsa yapması için yeşil ışık yaktı. 11 Eylül öncesinde akla hayale sığmaz ölümcül operasyonlara başlandı." Cheney önemli bir değişiklik daha kaydetti. "Bu, hiç bitmeyecek olması, en azından bizler hayatta olduğumuz sürece bitmeyecek olması açısından Körfez Savaşı'ndan daha farklı," dedi Woodward'a.[23]

Aslında, 11 Eylül öncesinde imkânsız gibi görünen pek çok şey şimdi gerçek oluyordu. Birincisi ve en önemlisi Beyaz Saray benzeri görülmemiş yetkilere, ABD'nin anayasal düzenini tehdit eden yetkilere el koymaya başladı. Bunu mümkün kılmak

için Bush, 11 Eylül sonrasının korku ve belirsizlik havasından faydalandı. 11 Eylül'den sonraki günlerde hükümet 1.200 kişiyi tutukladı ve gözaltına aldı. Bunların çoğu ya Müslüman ya da Orta Doğu veya Güney Asya kökenliydi. 8.000 kişi hakkında soruşturma başlatıldı. Wisconsin Senatörü Russ Feingold böyle bir belirlemeye son verilmesini talep etti. "Bu, Amerika'daki sivil özgürlükler için kötü bir dönemdir," diye uyardı. "Müslüman Amerikalılardan, Arap Amerikalılardan, Güney Asyalılardan ve diğerlerinden duyduklarım hükümetimize yönelik görülmemiş bir korku ortamı izlenimi veriyor."[24]

Bush ABD YURTSEVERLİK Yasası'nı Kongre'den geçirdi. Yasa Senato'da da hiç görüşülmeden, tartışılmadan, oturum düzenlenmeden onaylandı. Bu kriz ortamında yasaya itiraz edecek cesareti yalnızca Feingold gösterdi. "Bu ülkedeki sivil özgürlüklerin korunması çok önemli. Aksi takdirde, korkarım bu savaşı tek kurşun atmadan terör kazanacak," dedi. Yasa Meclis'te 337-79[25] oyla kabul edildi ve Bush 26 Kasım 2001'de yasayı imzaladı. YURTSEVERLİK Yasası hükümetin gözetim ve soruşturma yetkilerini genişletti. 2002 yılında Bush Ulusal Güvenlik Dairesi'ne (NSA) Dış İstihbarat Gözetleme Yasası (FISA) mahkemelerinden gerekli onayı almadan telefonları izinsiz dinleme ve ABD vatandaşlarının e-postalarını izleme yetkisi verdi.[26]

Amerikan halkına mahremiyetlerinin ve sivil özgürlüklerinin böyle bariz bir şekilde ihlal edilmesini kabul ettirmek için yönetim sürekli uyarılar, artan güvenlik ve günlük terör saldırısı tehlikesine göre değişen beş katmanlı renk kodlu uyarılar sistemiyle halkı engelledi. Rumsfeld ve Başsavcı John Ashcroft'un sistemde oynama yaptıkları o kadar belliydi ki, Bush'un iç güvenlikten sorumlu bakanı Tom Ridge özellikle korkunç bir olayın ardından istifa etmek zorunda hissetti.[27] Yönetim güvenlik açığı olan noktaları da belirlemeye başladı. 160 bölgeyi potansiyel terörist hedefleri olarak listeledi. 2003 sonu itibariyle bu sayı 1849'a çıktı. Bir yıl sonra 28.360 oldu. 2005'te 78.000 ve 2007'de 300.000 gibi şaşırtıcı rakamlara ulaştı. Ülkenin merkezi bile ayrı tutulmadı. Şaşırtıcıdır ki Indiana en çok potansiyel hedefle -8.591- Kaliforniya'dakilerin neredeyse üç katı, tüm eyaletlerin başında geliyordu. Ulusal veri tabanı evcil hayvan çiftliklerini, şekerli çörek dükkânlarını, patlamış mısır tezgâhlarını, dondurma salonlarını ve Columbia, Tennessee'deki Katır Günü Yürüyüşü'nü kapsıyordu.[28]

Bush bunun yeni bir savaş türü olduğunu açıkladı. Bir ülkeye ya da bir ideolojiye karşı bir savaş değildi. Bir taktiğe karşı savaştı: Teröre karşı. Emekli Büyükelçi Ronald Spiers'in işaret ettiği gibi, bu şekilde dile getirilmesi kasıtlı ve tehlikeliydi.

Aynı zamanda da Amerikalıların ezici çoğunluğundan hiçbir fedakârlık istemeyecek yeni bir savaş türüydü. Savaşmak çoğunlukla toplumun alt tabakasından

kazanılmış gönüllü bir ordunun üyelerine düşecekti. Bedeliniyse gelecek nesiller ödeyecekti.

Bush Amerikalılardan zor bir seçim yapmalarını istedi: Disney Dünyası'nı ya da Disneyland Parkı'nı ziyaret etmek. Afgan Taliban'a da farklı bir seçenek sundu: El-Kaide liderlerini teslim etmesi ya da Afganistan'ın büyük bir bölümünün hâlâ çıkamadığı Taş Devri'ne geri döndürülene kadar bombalanmak . Otuz beş yıldır Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan ve azılı bir Bin Ladin ve Taliban düşmanı olan Afgan Tamim Ansary, "Afganistanı bombalayarak Taş Devri'ne geri döndürmek... Bu yapıldı. Sovyetler o işi çoktan halletti. Afganlara acı çektirmek mi? Zaten acı çekiyorlar. Evlerini yerle bir etmek mi? O da oldu. Okullarını moloz yığınlarına dönüştürmek mi? Yapıldı. Hastanelerini yok etmek mi? Yok edildi. Altyapılarını mahvetmek mi? İlaçlarını ve sağlık hizmetlerini kesmek mi? Çok geç. Birileri bunu zaten yaptı. Yeni bombalar eski bombaların molozlarını karıştırmaktan başka bir işe yaramazdı. Hiç değilse Taliban'ı ele geçirirler miydi? Olası değil."[29]

7 Ekim 2001 tarihinde, terörist saldırılarının üstünden bir ay bile geçmeden, ABD ve müttefikleri Sonsuz Özgürlük Operasyonu'nu başlattı. Taliban liderleri mesajı almakta gecikmedi ve müzakere için kolları sıvadılar. 15 Ekim'de, İslamabad'daki ABD Büyükelçiliğin Taliban lideri Molla Muhammed Ömer'e çok yakın olduğunu düşündüğü Taliban dışişleri bakanı Wakil Ahmed Muttawakil, Bin Ladin'i yargılanmak üzere İslam Konferansı Örgütü'ne (OIC) teslim etmeyi teklif etti. Deliller Ömer'in bir süredir Bin Ladin'i dizginlemeye çalıştığını ve Afganlarla El-Kaide arasındaki ilişkilerin yıprandığını gösteriyordu. Aslında ABD temsilcileri Bin Ladin'in yargılanmak üzere teslim edilmesini görüşmek için önceki üç yıl boyunca Taliban yetkilileriyle yirmiden fazla toplantı yapmıştı. ABD'li yetkililer Taliban'ın onları oyalayıp vakit kazanmaya çalıştığına karar verdi. 1980'li yıllarda Afganistan'daki gizli savaşı Pakistan'daki üssünden denetlemiş olan eski CIA istasyon şefi Milton Bearden aynı fikirde değildi ve ABD'nin kalın kafalılığını ve sertliğini mesul tutuyordu. "Söylemek istediklerini hiç dinlemedik ki," diye konuştu *Washington Post*'a. "Ortak bir dilimiz yoktu. Biz 'Bin Ladin'i teslim edin' diyorduk. Onlarsa 'onu teslim etmemize yardımcı olacak bir şeyler yapın' diyorlardı." ABD Dışişleri Bakanlığı ve Büyükelçilik yetkililerinin Taliban güvenlik şefi Hameed Rasoli'yle görüşmeleri 2001 Ağustos ayı sonlarına kadar devam etti. "Ondan kurtulmak istediklerinden hiç şüphem yok," dedi Bearden Ekim 2001'de. Ancak Amerika Birleşik Devletleri Taliban'ın istediği vaziyeti kurtarma önlemlerini hiç teklif etmedi.[30]

Bush'un Afganistan'dan hevesini çabuk alması ve Irak'a odaklanmasına karşın, savaş başkanlığı boyunca sürdü. Hamid Karzai ülkeyi acımasız savaş ağaları

Yüksek teknolojili savaş Sonsuz Özgürlük Operasyonu'nun ilk aşamasında ABD'nin kayıplarını bariz bir şekilde sınırladı. Afganlar o kadar şanslı değildi. Ve ABD'nin karada çok fazla askerinin olmaması Usame Bin Ladin'in ve diğer El-Kaide liderlerinin kolayca kaçmasına neden oldu. **(ÜSTTE)** *ABD Deniz Kuvvetleri'ne ait bir F-14D Tomcat Afganistan'da bir bombalama görevi için yakıt ikmaline hazırlanıyor.* **(YUKARIDA)** *ABD Hava Kuvvetleri B-1 Lancer bombardıman uçağı Diego Garcia'daki ABD üssünden Afganistan'a uçmak üzere havalanıyor.*

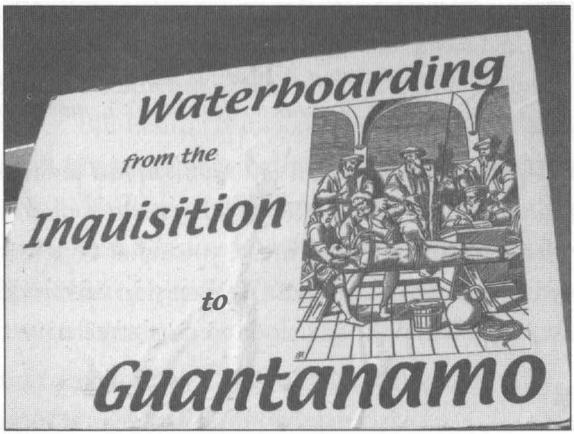
ve Afganistan'ı dünyanın en büyük afyon tedarikçisi haline getiren yozlaşmış görevlilerle yönetiyordu. 2004'te dünyadaki toplam afyonun %87'sini Afganistan sağlıyordu.[31] 2009'da ülke küresel yolsuzluk endeksinde Somali'den sonra ikinci sıradaydı.[32] Yolsuzluktan bıkan ve savaştan bitkin düşen Afganların çoğu, daha önce baskıcı Taliban politikalarından nefret etmelerine rağmen, Taliban'ı tekrar kabul etti.

Ebu Zubaydah Ağustos 2002'de Bangkok'ta dört-beş günlük süre içinde en az seksen üç kez su işkencesi gördü. Hem de onu sorgulayanlar gerçeği söylediğine ikna

oldukları halde. Yine de, Langley'deki Terörle Mücadele Merkezi'ndeki CIA yetkilileri prosedürün bir ay boyunca sürdürülmesini istediler. Ve ancak sorgu memurlarının işi bırakmakla tehdit etmesi üzerine geri adım attılar. Zubaydah'ın yakalanmasının ardından Bush onu "El-Kaide'nin operasyon şefi" olarak tanımladı.[44] Ama Zubaydah'ın gerçekte rüştünü ispat etmemiş bir ajan olduğu ortaya çıktı. El-Kaide'nin resmi bir üyesi bile değildi. Hatta akıl hastası da olabilirdi. *Washngton Post* 2009'da, "yöntemler onu pes ettirmeyi başardı ve El-Kaide'nin terör planlarıyla ilgili anlattıkları CIA görevlilerini dünyanın dört bir tarafına başı çekenlerin peşine yolladı. Ama sorguları yakından izlemiş olan eski üst düzey hükümet yetkililerine göre sonunda Ebu Zubaydah'ın işkence itiraflarının neticesinde tek bir önemli plan engellenemedi," diye bildirdi. Ve *Post* sorgu memurlarının aldıkları işe yarayabilecek her türlü küçük bilgiyi su işkencesi başlamadan önce aldığını teyid etti. *Post*'a göre su işkencesi bir bilgi bolluğu sağladı: "Ebu Zubaydah, El-Kaide'nin kitle imha silahlarını ortaya çıkarmak gibi çeşitli planlarının detaylarını açmaya başladı. Ebu Zubaydah'ın açıklamaları bir dizi alarmı tetikledi ve yüzlerce CIA ve FBI müfettişini hayaletlerin izini sürmeye gönderdi." Eski bir istihbarat yetkilisi itiraf etti: "Yanlış alarmların peşinde koşarken milyonlarca dolar harcadık."[34]

Sözde 11 Eylül saldırılarının beyni olan Halid Şeyh Muhammed 183 kez su işkencesi gördü. Sanki daha önceki 182 işkencede ifşa etmediği bir şeyi 183. de ifşa edecekmiş gibi![35] Psikologlar esirlerin fobilerini istismar ederek teknikleri geliştirmeye yardımcı oldu. Sorgulayıcılar Arapların kültürel duyarlılıklarını da istismar ederek esirleri kamu çıplaklığına ve hırlayan köpeklere maruz bıraktılar.[36]

Gazeteci Patrick Cockburn Irak'taki üst düzey ABD sorgu memuruyla röportaj yaptı. Irak El-Kaide lideri Ebu Musab el Zerkavi'nin yakalanmasına zemin hazırlayan bilgiyi bu sorgu memuru almıştı. Memur, Cockburn'e işkencenin hiçbir faydalı

İspanyol Engizisyonu sırasında uygulanan su işkencesini Amerika Birleşik Devletleri'nin Bush yönetiminde Küba'da Guantanamo Kampı'nda uyguladığı modern zaman su işkencesiyle kıyaslayan bir protesto posteri.

bilgi ortaya çıkarmadığı gibi Irak'ta "11 Eylül saldırılarında ölen siviller kadar ABD askerinin ölümüne yol açabilecek kadar ters teptiğini," anlattı.[37]

Yetkililer suçu birkaç "çürük elmaya", meseleleri kendi yöntemleriyle halletmeye hevesli sadist haydut sorgulayıcılara yüklemeye çalışsa da işkence, yönetimdeki üst düzey yetkililerce onaylanmıştı. Milli Güvenlik Kurulu İlkeleri Komitesi'nin üyeleri, Cheney, Rice, Rumsfeld, Powell, Tenet ve Ashcroft hangi esirler üzerinde hangi yöntemlerin kullanılacağını kararlaştırmak için sık sık bir araya geliyordu. Ashcroft bir MGK tartışmasını bölerek sordu: "Bunu neden Beyaz Saray'da konuşuyoruz? Tarih bundan iyi bir anlam çıkarmayacak."[38] General Barry McCaffrey de aynı fikirdeydi: "İnsanlara acımasızca işkence yaptık. Silahlı kuvvetlerin ve CIA'in yürüttüğü bu süreçte belki de onlarcasını öldürdük."[39]

1990'lara dayanan yasal zemin Adalet Bakanlığı avukatları tarafından sağlanmıştı. Özellikle şok edici bir iç yazışmada John Yoo ve Yardımcı Başsavcı Jay Bybee işkenceyi "şiddeti bakımından organ yetmezliğine, bedensel işlev noksanlığına ve hatta ölüme eşdeğer" bir acı olarak tanımlıyorlardı.[40] Ve acı çektirmenin sorgulamanın kasıtlı amacı olduğunu ifade ediyorlardı.

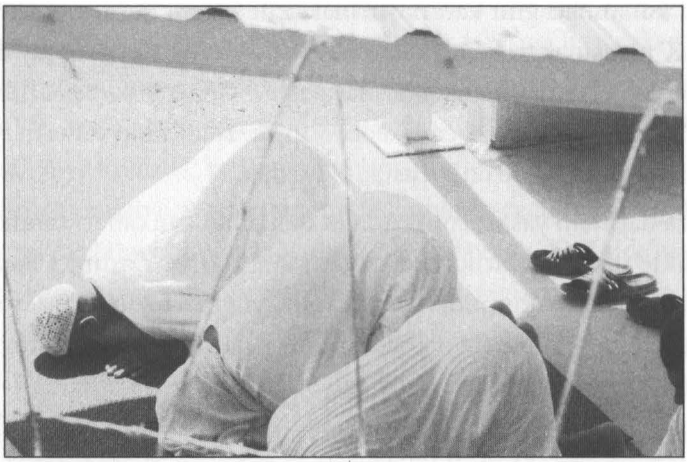
2004 yılında Yargıtay tutukluların federal mahkemelerde gözaltına alınmalarının yasallığına itiraz etme hakkına sahip olduğuna hükmedince Bush karardan kaçmak için Savaşçı Statüsü İnceleme Mahkemesi'ni ve bir Yıllık Değerlendirme Kurulu kurdu. En sonunda Yargıtay 2008 yılı Haziran ayında tutukluların tutukluluk için temel federal mahkeme inceleme hakkı olduğuna karar verdi.[41]

Ancak Amerika Birleşik Devletleri'ndeki baskıcı önlemler Bush'un dünyanın geri kalanında uyguladığı önlemlerin yanında soluk kalıyordu. ABD politika planlamacıları, aslında 11 Eylül'den çok önce çizim tahtasında olan Irak işgaline hazırlandığına göre, en kötüsü henüz olmamıştı. Wolfowitz'in Irak takıntısı en az 1979'a dayanıyordu. Wolfowitz o dönemde Irak'ın komşuları için, özellikle de Suudi Arabistan ve Kuveyt için tehdidini vurgulayan ve bu tehdide karşı ABD'nin bölgedeki güçlerini artırmasını öneren Basra Körfezi'ne ilişkin bir Pentagon değerlendirmesini komuta ediyordu. Rapor şöyle başlıyordu: "Bizim ve başlıca sanayileşmiş müttefiklerimizin Basra Körfezi bölgesinde hayati öneme sahip çıkarlarımız var. Çünkü Basra Körfezi petrolünü istiyoruz ve çünkü Basra Körfezi'ndeki olaylar Arap-İsrail çatışmasını etkiliyor."[42] Amerika Birleşik Devletleri bu rapora dayanarak bölgede askeri techizat yüklü kargo gemileri konumlandırmaya başlamıştı.

Wolfowitz aradan geçen yıllar içinde bu takıntıyı besledi. O ve müttefikleri Irak'ın icabına bakmayı Yeni Amerikan Yüzyılı Projesi'nin önceliği haline getirmişlerdi. Savunma Sekreter Yardımcısı olarak gözü sürekli Irak'ın üzerindeydi. Üst

düzey bir yönetim yetkilisi şöyle diyordu: "Dünya çapındaki diğer sorunlara bakacak olursanız, Wolfowitz hiç yok. O, başka bir konuda başrol oyuncusu değil."

Bush'un göreve geldiği andan itibaren Irak yönetim kaygılarının ilk sırasına yerleşti. Bush, 30 Ocak 2001 tarihinde yaptığı ilk Milli Güvenlik Kurulu toplantısını şu soruyla açtı: "Pekâlâ Condi, bugün ne konuşacağız? Gündemde ne var?" "Irak'ın bölgedeki istikrarı nasıl bozduğunu, Sayın Başkan," diye cevap verdi Rice.[43]

Küba'da Guantanamo Kampı'ndaki ABD hapishanesinde ibadet eden tutuklular. FBI'dan bir terörle mücadele uzmanı Guantanamo'da tutulan yaklaşık sekiz yüz kişiden en fazla ellisinin tutuklanmaya değer olduğunu ifade etti.

MGK müdürleri iki gün sonra tekrar bir araya geldiklerinde Rumsfeld, Powell'in İran'a karşı "hedeflenen yaptırımlarla" ilgili konuşmasını böldü. "Yaptırımlar gayet iyi," deyiverdi. "Ama bizim asıl düşünmemiz gereken Saddam'ı elde etmeye çalışmak." Daha sonra ekledi: "Bölgenin Saddam olmadan ve ABD çıkarlarıyla uyumlu bir rejimle nasıl olacağını hayal edin. Bölgedeki ve bölge dışındaki her şey değişirdi. ABD politikasının tam amacını ispat ederdi." Hazine Bakanı Paul O'Neill geçmişe bakınca sonun daha en başından belli olduğunu anlıyordu: "Baştan beri Hüseyin'e karşı bir dava oluşturuyor ve onu devre dışı bırakıp Irak'ı yepyeni bir ülkeye dönüştürmenin yollarını arıyorduk. Eğer bunu başarırsak, her şey çözülecekti. Her şey bunu başarmanın *bir yolunu* bulmamıza bağlıydı. Başkan 'Güzel. Bana bunu yapmak için bir yol bulun'," diyordu.[44]

O'Neill, Ron Suskind'a yönetim yetkililerinin Irak'ı işgal etmeyi ve işgal için somut planları tartıştıklarını daha Mart 2001'de söyledi.[45] Cheney'in Enerji Görev Gücü önemli bir rol oynadı. Diğer işgal destekçileriyse Wolfowitz'in kayırdığı kişileri kapsıyordu. Cheney'in ulusal güvenlik danışmanı I.Lewis "Scooter" Libby;

Rice'ın yardımcısı Stephen Hadley; ve şimdi Pentagon'un Savunma Politikası Kurulu'nun başkanı olan Richard Perle. 19 ve 20 Eylül'de Savunma Politikası Kurulu üyeleri Afganistan'ı bertaraf eder etmez Irak'ı hedef alma kararı aldı. New York Times işgali teşvik eden içerdekilere "Wolfowitz entrikacıları" dendiğini bildirdi.[46]

Gizlice çalışan entrikacı grubun üyeleri fellik fellik Irak'ın 11 Eylül'le bağlantısını aradı. Rumsfeld CIA'den 11 Eylül'ü en az on ayrı olayda Irak'a bağlayan delil bulmasını istedi.[47] Mahkûmlara böyle bir bilgi ifşa etmeleri umuduyla işkence yapıldı. Ama hiçbir kanıt bulunamadı. Rumsfeld ve Cheney bu rahatsız edici gerçeğe dikkat çeken CIA analistlerine hakaret ettiler.

Delil bulamayınca kendileri uydurdular. Cheney ve Libby durmadan Prag'da korsan Muhammed Atta ve Iraklı istihbarat yetkilisi arasında yapılan bir toplantıya işaret ediyordu. Oysa Tenet, Atta'nın söz konusu toplantı zamanında Amerika Birleşik Devletleri'nde olduğunu, Virginia'da CIA merkezinin gölgesinde yaşadığını ispat etmişti.[48]

Wolfowitz, iyice gözden düşmüş yazıları, 1995'teki Oklahoma Saldırısı da dahil, yakın geçmişteki hemen hemen her terör olayını Irak'a bağlamış olan Laurie Mylroie başvurdu. Mylroie, Clinton yönetiminin kendisini "kaçık" diye reddettiğinden yakındı.[49] CNN analisti Peter Bergen ona "çatlak" diyordu. Tabii istihbarat topluluğu da aynı görüşteydi. Bergen onunla "terörün birleşik alan teorisi" diye alay ediyordu. Ama 1990'da birlikte Saddam Hüseyin'le ilgili bir kitap yazdıkları *New York Times* muhabiri Judith Miller gibi Wolfowitz ve Perle de Mylroie'yi ciddiye aldılar. Wolfowitz, Laurie Mylroie'nin mantıksız teorilerini doğrulamaya çalışması için eski CIA direktörü James Woolsey'yi yurtdışına beyhuda bir arayışa gönderdi. Hükümetteki neoconların çoğu Mylroi'nin "El-Kaide Irak istihbaratı için bir paravan" iddiasına prim vermese de Bush ve Cheney sürekli olarak Irak'ın 11 Eylül olayına karıştığını ima ediyorlardı.[50]

Bu arada CIA de hem Saddam'ı hem de Bin Ladin'i lekelemek için kendi ahlaksız ve tuhaf yöntemlerini planlıyordu. CIA'in Irak Operasyonları Grubu Saddam'ı genç bir oğlanla seks yaparken gösteren bir video hazırlamayı, sonra da videoyu "Irak'ı videolarla istila etmeyi" düşünüyordu. "Video sanki bir gizli kamerayla çekilmiş gibi olacaktı," dedi eski bir yetkili. "Çok grenli, bir seks sahnesinin gizli kaydı gibi." CIA, Bin Ladin'i ve El-Kaide dostlarını bir kamp ateşinin etrafında toplanmış içki içip birbirlerine oğlanlarla seks buluşmaları hikâyeleri anlatıyormuş gibi gösteren bir video gerçekten de yaptı.[51]

Bu tür teşebbüslerin tuhaflık açısından savaşa hazırlık aşamasında toplanan asıl "bilgiden" pek bir farkı olduğu söylenemezdi. Hükümetin en gözde istihbarat

kaynaklarından biri Irak Ulusal Kongresi (INC) Ahmet Çelebi'ydi. Bush yönetiminden milyonlarca dolar alan Irak Ulusal Kongresi Iraklı sığınmacılardan devam eden Kitle İmha Silahları programları hakkında hayal mahsulü raporlar aktarıyordu. Nitekim bu sığınmacıların çoğu bir ABD saldırısına teşvik etme amacı peşindeydi. Daha sonra Çelebi Amerikalıların Bağdat'ı işgal etmesiyle övündü. "Yanlışlıkla kahraman olduk. Bize göre, baştan sona başarılıydık."[52]

Eski bir üst düzey Savunma İstihbarat Teşkilatı yetkilisi olan Albay Patrick Lang bu işin tamamında Savunma Bakanlığı'nın parmak izlerini gördü. "Pentagon hükümetin dış politikasına hükmetmek için birleşmiştir ve bunu başarmışlardır," diye yakındı keskin bir dille. "Çelebi'yi çalıştırıyorlar. Savunma İstihbarat Teşkilatı sindirilmiş ve pestili çıkarılmıştır. Ve CIA'in de hiç cesareti yok."[53]

Yönetim yanlışlığı herkesçe bilinen bu tür bilgileri kullanarak CIA analistlerinin ve BM silah denetçilerinin bulgularının doğruluğunu tartışarak, bıkıp usanmadan Irak'ı işgal etme amacını güttü. Rumsfeld, "Kitle imha silahlarının olduğunu biliyoruz," diye ısrar ediyordu. "Bu konuda tartışılacak bir şey yok."[54] 2002 yılının Ekim ayı başlarında Bush, Rice'ın bir ay önceki uyarısına benzer bir uyarıyı tekrar ederek, "Nihai kanıt için sabırsızlanıyoruz: Bir mantar bulutu şeklinde gelebilecek suçüstü," dedi.[55]

İstihbarat Topluluğu'nun Ekim 2002 Ulusal İstihbarat Tahmini'nde yansıttığı bu hayali tehdit değerlendirmesine dayanarak Bush, barışçıl bir çözüm arayan cepheyi korurken bir yandan da savaşa hazırlandı.[56] Mart 2002'de Rice'ın iki partili senatörlerle yaptığı bir toplantıya beklenmedik bir şekilde katılarak, "Saddam'ın canı cehenneme! Onu yok edeceğiz!" diye haykırdı.[57]

Ancak bazı uzmanlar Bush'un Irak'ın kitle imha silahlarıyla ilgili iddialarının tamamen yanlış değilse de fena halde abartılı olduğunu biliyordu. Eski BM silah denetçisi Scott Ritter 2002'de CNN'e şöyle konuştu: "Irak'ın kitle imha silahlarına sahip olduğu ya da kitle imha silahları elde etmeye çalıştığı iddialarını hiç kimse kanıtlayamaz." CNN'den Fionnuala Sweeney, "Ülkeye giremediğiniz takdirde açıklamasını yapmak zor," dedi. Ritter'ın buna ve bundan sonra sorulan sorulara verdiği yanıt hükümetin kitle imha silahlarını bir savaş sebebi olarak kullanmasına önemli ışık tuttu:

> Doğru. Öyleyse neden Amerika Birleşik Devletleri Aralık 1998'de telefona sarılıp denetçileri kovdu? Saddam Hüseyin'in denetçileri defetmediğini hatırlayalım. ABD Çöl Tilkisi Harekâtı'na başlamadan 48 saat önce müfettişleri kovdu. Çöl Tilkisi Harekâtı BM Güvenlik Konseyi'nin onay vermediği ve müfettişler tarafından toplanan bilgileri Irak'ı hedef almak için kullanan bir askeri harekâttı... Aralık

1998 itibariyle Irak'ın kitle imha silahları kapasitesinden %90 ila %95 oranında biz sorumluyduk. 'Biz' silah denetçileri olarak. Tüm fabrikaları, tüm üretim araçlarını yok ettik ve bazı silahlar için açıklama getiremeyiz ama kimyasal silahların raf ömrü beş yıldır. Biyolojik silahlar üç yıllık raf ömrüne sahiptir. Bugün silahları olması için Aralık 1998'den beri fabrikaları yeniden inşa etmiş ve silah üretim sürecini başlatmış olmaları gerekirdi.

Birçoğu başkanın babasıyla iş yapan önde gelen kuruluşların sahipleri bir istilanın büyük aptallık olacağına ikna etmeye çalıştılar. Muhalifler arasında George H. W. Bush'un ulusal güvenlik danışmanlığını yapmış olan General Brent Scowcroft, James Baker, Lawrence Eagleburger ve George Kennan da vardı. Orduda da muhalefet eden çoktu. Genelkurmay operasyonlar şefi Korgeneral Gregory Newbold anlatıyordu: "Üst düzey subaylardan kaç tanesi bana 'Biz ne halt ediyoruz?' dediğini söyleyemem. 'Neden Irak? Neden şimdi?' diye soruyorlardı.[58]

İngiltere Başbakanı Tony Blair yardım etmek için atıldı. "Bush'un finosu" diye alay konusu olacak olan Blair Eylül 2002'de Irak'ın kitle imha silahları hakkında bir dosya yayımladı. Dosyadaki sahtecilikler o kadar çok eleştirildi ki ileride bir skandala

Washington Anıtı'nda toplanan savaş karşıtı protestocular. Irak işgali yaklaşırken dünyanın her yerinden milyonlarca insan ABD'li protestoculara katıldı. Roma'da 3 milyon kişinin savaşı protesto ettiği tahmin ediliyor.

neden olacaktı. Ancak Blair, kendisine savaş karşıtı görüşün çok baskın olduğu İngiltere'de bir siyasi kılıf sağlayacak bir BM kararı alınması konusunda ısrar etti.[59]

Ama en alçakça an 5 Şubat 2003'te yönetimin en saygın ve güvenilir üyesi Dışişleri Bakanı Colin Powell'in Birleşmiş Milletler huzuruna çıkıp savaş için gerekçe sunmasıydı.

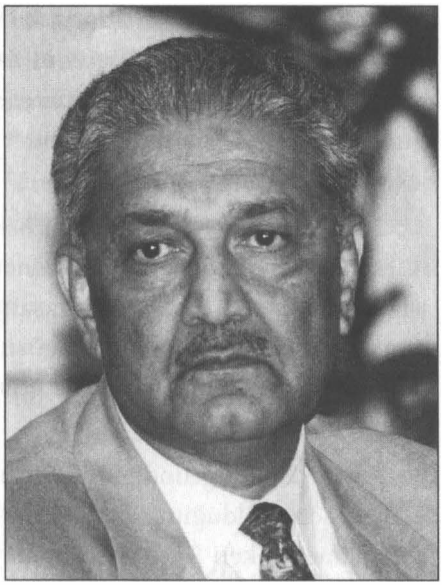
Powell tam yetmiş beş dakika konuştu. Yanında sözlerini destekyecek bir sürü şey getirmişti: Bant kayıtları, uydu fotoğrafları, teknik çizimler ve muazzam bir can kaybı için ne kadar azının gerekli olduğunu göstermek için küçük bir şişe şarbon gibi beyaz bir toz.

Savaş yaklaşırken protestocular dünya genelinde 800'den fazla şehirde sokaklara döküldü. Tahminler 6 milyonla 30 milyon arasında değişiyor. Sadece Roma'da üç milyon kişi protestolara katıldı. Bu, Guinness Dünya Rekorları'na tarihin en büyük savaş karşıtı mitingi olarak geçmiştir.[60] Bir milyondan fazla protestocu Londra'da yürüyüş yaptı. New York'ta yüz binler gösteri düzenledi. Avrupa'nın çoğunda ABD'nin Irak'ı işgal etmesine karşı olanlar %80'den fazlaydı. Türkiye'de bu oran %94 ila %96 arasındaydı. Doğu Avrupa'daysa muhalefet Çek Cumhuriyeti'nde %60'larda, Polonya'da %70'lerdeydi.[61]

Gelin görün ki Soğuk Savaş'ın önde gelen taraflarından Zbigniev Brzezinski 2007'de Bush'u şöyle eleştirecekti: "Beş yıl boyunca neredeyse hiç durmadan beyin

ABD'nin Irak'ı işgalinin ardından Bağdat'taki ABD tankları. Irak'taki misyonun çok hızlı bir şekilde "başarıyla" tamamlandığı algısıyla hem Bush yönetimindeki hem de dışarıdaki yeni muhafazakârlar öldürecek başka ejderhalar için başka yerler aramaya başladı.

Pakistan'ın nükleer endüstrisinin babası A. Q. Khan. 2003'te on beş yıldır Kuzey Kore'ye, Libya'ya, İran'a ve muhtemelen başka devletlere de nükler bomba tasarımları ve bomba yapımında kullanılan malzemeler satan bir ağı yönettiği ortaya çıktı. Amerika Birleşik Devletleri Afganistan'da Sovyetlerle mücadelede Pakistan yardımı karşılığında Pakistan'ın bomba projesine ses çıkarmamıştı.

yıkadılar. Artık bu histeri yeter, bu paranoyaya son verin diyecek Amerikalı lider nerede? Varlıkları göz ardı edilemeyecek, olası terör saldırı tehditleriyle karşı karşıyayken bile aklıselimden sapmayalım. Geleneklerimize sahip çıkalım." Defalarca altını çizdiği gibi terörizm bir ideoloji değil, yöntemdi ve bir yönteme savaş açmak kesinlikle hiçbir mantığa sığmıyordu.

2002 Ekimi'nin başlarında Kongre Bush'a ne zaman gerekli görürse, kendi otoritesiyle Irak'a savaş açma yetkisi verdi. İhtiyaç duyarsa nükleer silah kullanımı da dahil, her türlü yönteme başvurabilirdi. Karar Irak ve El-Kaide arasında soğrudan bir bağlantı çiziyordu. Bu yetkiye onay verenler arasında Senatör John Kerry ve Hilary Clinton da yer alıyordu. Ama onların bu onayları başka adayı olduklarında pahalıya patlayacaktı. Yine de herkes kanmamıştı.

Bush için Irak sadece bir atıştırmalıktı. Yeni muhafazakârlar Irak'ı sindirdikten sonra gözlerini ana yemeğe dikecekti. Pentagon yetkilileri toplamda yedi hedef ülkeyi kapsayan beş yıllık bir plan öngörüyordu. Irak'la başlayan akın Suriye, Lübnan, Libya, Somali, Sudan ve en büyük ödül olan İran'la devam edecekti.

Bu, yeni bir dünya kurma savaşıydı. Muhafazakâr bir dünya. Yeni imparatorluk söylemleri arttı. *New York Times*'ın 5 Ocak 2003 tarihli kapağında şöyle yazıyordu: "Amerikan İmparatorluğu. Buna Alışın." Bush kesinlikle gözü pek olan biriydi. Gençliğinde hep kanunsuz birinin özelliklerini sergilemişti. Şimdiyse babasının görkemini bile gölgede bırakacak ve uluslararası kanunları yerle bir edecekti.

Sekiz yıllık savaş, karşıtlarının öngördüğü gibi bir fiyaskoya dönüştü. Irak toplumu paramparça oldu. Vietnam Savaşı'nda olduğu gibi Amerika değişti. İki tarafın da can ve mal kayıpları ülkede kutuplaşmalara yol açtı. Ama Bush 2004 seçimlerinde çok daha hararetli bir vatanseverliği savunmasına rağmen, ilginç bir şekilde zafere ulaştı.

2008'de, Henry Truman'dan beri görülmemiş azlıkta bir oranla görevden ayrılırken sicilinde sadece yanlış yönetilmiş iki savaş olmayacaktı. Katrina Kasırgası'ndan sonra New Orleans'ta yaşanan federal yardım skandallarıyla hatırlanacak ve daha da önemlisi toplumun gözünde ülke ekonomisini yanlış yöneten biri olacaktı. 2008'de çökme noktasına gelen ekonomi başkanlığın Demokratlara geçmesini sağlayacaktı.

Kasım 2008'e gelindiğinde Bush-Cheney iç ve dış politikalarının korkunç bir felakete sebep olduğunu artık Amerikalıların çoğu biliyordu. Bir CBC News/New York Times anketi Bush'un son onay puanının 22 olduğunu bildirdi. 11 Eylül saldırısından sonra %90 düşmüştü. Cheney 13 puanla diplerdeydi.

Amerikalılar değişim istiyordu. ABD'nin savaşlarından bıkmış, kaçak savunma harcamalarından usanmışlardı. Anayasal haklarına saldırılmasından endişe duyuyorlardı. Zenginleri kayıran politikalara öfkeliydiler ve derin bir ekonomik çöküşten korkuyorlardı. Ama ABD'nin askeri-endüstriyel komleksi ve ulusal güvenlik devleti lehtarlarının ne kadar güçlendiğinin ve kurallarını hiçe sayanlara karşı nasıl şiddetle direneceklerinin çok az kişi farkındaydı. Yakında acı tecrübelerle öğreneceklerdi.

14. Bölüm

OBAMA:

Yaralı Bir İmparatorluğu Yönetmek

Yeni muhafazakâr Max Boot 11 Eylül sonrasında, "Biz herkesin katılmak istediği göz alıcı bir imparatorluğuz," diye hava atıyordu.[1] Ama şimdi iki uzun ve yıkıcı savaştan, orduya harcanan trilyonlarca dolardan, 1000'den fazla yabancı askeri üsten oluşan bir ağdan, çeşitli kıtalarda mahkûmlara işkence edilmesinden ve kötü davranılmasından, hem uluslararası hukuka hem de ABD Anayasası'na saldırılmasından, ekonomik çöküşün eşiğine gelinmesinden, insansız hava araçlarının hem sözde teröristleri hem de sivilleri öldürmesinden, gelişmiş bir sanayi ülkesinde zengin ve fakir halk arasında görülmemiş bir uçurum oluşmasından, öğrenciler için şaşırtıcı derecede düşük sınav puanlarından, benzeri görülmemiş bir ölçekte devlet gözetiminden, çöken altyapıdan, hem Sol'da hem de Sağ'da iç ayaklanmalardan ve yerlerde sürünen bir uluslararası prestijden sonra ABD imparatorluğu, o kadar da göz alıcı görünmüyor.

2011 yılında İsviçre'de yapacağı konuşmayı büyük protestolardan ve savaş suçlusu olarak itham edilme riskinden sakınmak için iptal eden George W. Bush'un ve onun imparatorluk dostu danışmanlarının işlerin bu üzücü duruma gelmesinde çok büyük payı var. Onlar Barack Obama'ya ve Amerikan halkına çok zor bir iş yüklediler. Obama yakın yardımcılarından birine söyledi: "Her an onlarca taraftan bombalanabilecek bir dünyayı devralıyorum."[2]

Obama'ya miras kalan ülke gerçekten rezaletti ama Obama ülkenin bu karmaşık durumunu bazı açılardan daha da batırdı. Göreve bir halk coşkusuyla rakiplerini ezip geçerek gelen yeni başkan umut verici konuşmaları, üstün zekâsı, saygı uyandıran özgeçmişi, sivil özgürlükleri savunma vaadi, tek taraflılığı reddi ve Irak

Savaşı'na kararlı bir şekilde başkaldırmasıyla, kısacası onu Bush'un antitezi gibi gösteren özellikleriyle seçim kampanyası süresinde destekçilerini adeta büyüledi. Kenyalı zenci bir babayla Kansaslı beyaz bir annenin çocuğu olan, çocukluğu Endonezya ve Hawaii'de geçmiş, Columbia Üniversitesi'nden mezun olmuş ve *Harvard Law Review* dergisinin yayın işleri müdürlüğünü yapmış Barack Hussein Obama'nın başkan seçilmesi, itibarı, bu kitapta başından beri anlattığımız gibi ırkçılık, emperyalizm, militarizm, nükleer silah felsefesi, ekolojik verim kaybı ve ölçüsüz hırsla lekelenmiş bir ülkenin günahlarına bir tür kefaret ödemesi gibiydi. Yanlış ABD politikaları yüzünden çok büyük acılar yaşanmıştı. Birçok kişi Obama'nın seçilmesini çekilen sıkıntılardan kurtulmak için uzatılan bir can simidi gibi görüyordu. Bu, Amerika'nın öteki yüzünü, idealizmin, eşitlikçiliğin, anayasacılığın, cumhuriyetçiliğin, hümanizmin, çevreciliğin, özgürlük ve demokrasiyi evrensel ilkeler olarak benimsemenin olduğu tarafını gösteriyor ve tarihteki yerini kanıtlıyordu. Yenilikçiler Obama'nın Franklin Roosevelt ve Henry Wallace'ın ve Küba Füze Krizi sonrasında John F. Kennedy'nin temsil ettikleri bir geleneğin mirasçısı olacağını umut ediyordu.

Barack Obama Şubat 2008'de Hartford, Connecticut'ta bir mitingte, beraberinde Caroline Kennedy ve Ted Kennedy (sırasıyla soldan ikinci ve üçüncü) gibi destekçilerle birlikte taraftarlarına sesleniyor. Genç adayın kampanya izindeki etkili konuşması büyük beklentilere sebep oldu. . Yenilikçiler Obama'nın Franklin Roosevelt ve Henry Wallace'ın ve Küba Füze Krizi sonrasında John F. Kennedy'nin temsil ettikleri bir geleneğin mirasçısı olacağını umut ediyordu. Obama'nın görevdeki ilk üç yılı büyük bir hayal kırıklığı yaşattı.

Ne var ki Obama, Bush'un ve seleflerinin politikalarını reddetmek şöyle dursun, onları devam ettirdi. Wall Street'in ve büyük şirketlerin ABD yaşamındaki etkisini azaltmak yerine, onlara yağmacı sistemlerini sürdürme serbestliği verdi. Bush'un halkı yoksun bıraktığı sivil özgürlükleri halka iade etmekten ve Bush'un 11 Eylül sonrasında elde ettiği yürütme yetkilerini sınırlamaktan ziyade, birkaç istisna dışında, iç güvenlik/gözetleme sisteminin etkisini artırarak sivil özgürlükleri ve karşı fikirde olma hakkını engelledi.

1939 yapımı *Bay Smith Washington'a Gidiyor* (Orijinal adıyla: Mr. Smith Goes to Washington) isimli harikulade filmde yönetmen Frank Capra ilk on bir dakikayı, alçakça bir iktidar ağını ve toy ve idealist Jefferson Smith'in Washington'daki gidişatı değiştirmeye çalışırken karşılaşacağı gizli bir dünyayı ifşa etmek için yapılan karmakarışık ve gizli bir anlaşmayı göstermeye ayırır. Barack Obama benzer bir sabit çıkarlar yuvasıyla karşılaşacaktı. Ama Obama çok daha akıllıydı ve görünüşe göre iyiliğe Smith kadar çok inanmıyordu. Egemen çevrelerden kişileri iç ve dış politika danışmanları olarak bilerek kendi etrafına toplayarak öncelikle seçim kampanyasının vaat ettiği cesaret isteyen türden yeniliklere ve geçmişle bağları koparmaya kapısını kapattı.

Daha önce verdiği sözleri kötüye kullanan ve genel seçimlerde kampanyanın kamu tarafından finanse edilmesini reddeden ilk başkan adayı olan Obama Wall Street'in Goldman Sachs, Citigroup, JPMorgan Chase, Skadden Arps ve Morgan Stanley gibi cepleri şişkin para babalarına başvurdu. Ayrıca General Electric ve diğer savunma müteahitleri de Obama'ya katkı sağlayanlar listesinin başında geliyordu. Ve ilaç endüstrisi, Big Pharma, Cumhuriyetçileri desteklediği yılların tersine, Obama'ya McCain'e yaptığı yardımın üç katı fazlasını yaptı.[3]

Obama'nın parti tabanı destekçileri bu rahatsız edici gerçekleri büyük ölçüde göz ardı etti. İlericiler ona kendi umut ve beklentilerini, muhafazakârlar en büyük korkularını yansıttılar. Her iki taraf da yanılmıştı. O, merkezci bir kampanya yürüterek işgüzar politika girişimlerini güvenle ilerletti. Sürekli orta sınıfı savundu. İşçi sınıfı ve yoksullar –zenciler, İspanyol ırkından olanlar, Asyalılar, Yerli Amerikalılar ve beyazlar-Obama Hillary Clinton ve daha sonra John McCain'le mücadele ederken sonradan akla gelen bir düşünce gibiydi. Fırsatı, yoksullar için, özellikle de Afrikalı Amerikalılar için daha da büyütmüş olan üretimi ve işlevsiz bir kurumun –ve Wall Street'in – egemen yapısının kalbindeki diğer yapısal faktörleri nasıl azaltacağını açıklamak için kullanmak yerine, daha fazla "şahsi sorumluluk" almamaları için zavallı zencilerin gözünü korkuttu. Irak Savaşı'na karşı olduğunu ilan ederek savaşı desteklemek için oy vermiş olan Clinton'ı soluna ama Afganistan'da

George Bush'un sağına, destekçilerinin rahatlıkla görmezden geldiği bir pozisyona yerleşti. Ve Senato'da, Bush'un telekulak suçuna iştirak eden telekomünikasyon şirketlerine yasal dokunulmazlık veren Dış İstihbarat Gözetleme Yasası için oy vermesi Bush ve Cheney'in kendilerine mal ettikleri bazı yetkilerden vazgeçmeye niyeti olmadığının işaretini vermiş olmalıydı.

Obama yönetiminde en kârlı çıkan Wall Street oldu. Bankacılar, kredi temerrüt takasları ve teminatlı borç yükümlülükleri gibi spekülatif yeniliklerle ekonomiyi dibe batırdıktan sonra mali yardım için yalvarmaya başladılar. Beklenildiği gib, Obama'nın ekonomik danışmanları –neredeyse hepsi Bill Clinton'ın Hazine Bakanı Robert Rubin'in izinden giden – 700 milyar dolarlık bir mali kurtarma programıyla güle oynaya yardım ettiler. 2005 yılından beri Obama'yla sistematik olarak dostluk kurmaya çalışmış olan Rubin, Hazine'deki görevinden önce Goldman Sachs'ın eşbaşkanıydı. Şimdi himayesindeki adamların başa çıkacağı ekonomik krizin ortaya çıkmasına yardım eden iki politikayı Hazine Bakanı'yken o çekip çevirmişti: Türev piyasasının serbestleştirilmesi ve ticari bankacılıkla yatırım bankacılığını birbirinden ayırmış olan Glass-Steagall Yasası'nın 1999 ilgası. Hazine'de Wall Street'in kirli işlerini yaptığı için Citigroup'ta, sonraki sekiz yıl içinde 126 milyon dolar aldığı üst kademede bir işle ödüllendirilmişti. *New York Times* 2088 Kasım ayı sonunda bildirdi: "Barack Obama ekonomi ekibini tamamladıkça hakiki bir Rubin takımyıldızı şeklini alıyor." Ekibi kurma görevi Rubin'in Hazine Genel Sekreteri ve Citigroup yöneticisi arkadaşı Michael Froman'a verilmişti. En önemli iki pozisyon Rubin'in kayırdığı adamlara gitti: New York Fed Başkanı Timothy Geithner ve Lawrence Summers. Obama, Geithner'ı Hazine Bakanı, Summers'ı da Beyaz Saray baş ekonomi danışmanı yaptı. Geithner Rubin'in bakan olduğu dönemde Hazine Bakanlığı'nda çalışmıştı ve Summers da Glass-Steagall'ın yürürlükten kaldırıldığı günlerde Hazine Bakanı'ydı. Kısıtlayıcı düzenlemeleri kaldırdığını açıkça söyleyen Summers da tıpkı Rubin gibi Wall Street için gördüğü işleri nakde çevirmişti. 2008 yılında haftada bir gün D. E. Shaw yatırım fonu için çalışarak 5.2 milyon dolar kazanmış ve çoğu Wall Street şirketlerinden gelen 2.7 milyon dolarlık konuşma ücreti avantasını cebine indirmişti. Goldman Sachs sadece bir konuşma için, araştırmacı gazeteci Glenn Greenwald'ın "modern rüşvet" dediği 135.000 dolar ödedi.[4] Wall Street'in Geithner-Summers idaresindeki ekonomiden ne kadar kazanç sağladığı göz önünde tutulursa, Goldman Sachs ve diğer "banksterlerin" ödedikleri rakamlar hiçbir şey değildi. Obama, Rubin'in adamı Peter Orszag'ı bütçe sorumlusu olarak aldı. *Times*'a göre, "Geithner, Summers ve Orszag, Robin Ekonomisi olarak anılmaya başlanan ekonomi formülünün takipçileri haline geldi: Dengeli bütçeler, serbest ticaret ve finansal serbestleşme." Ekonomik karar vermedeki alt kademeleri

de yine Rubin'in müttefikleri doldurdu. Ekonomik Danışmanlar Konseyi Başkanı Christine Romer ve Biden'in ekonomik politika başdanışmanı Jared Bernstein göze batan istisnalardı. Bu ikisi kısa görev sürelerince Rubincilerin bazı neo-liberal girişimlerine karşı savaştılar ama başarılı olamadılar.

Eski Demokrat strateji uzmanı David Sirota, Rubin'in adamlarının Obama'nın ekonomi stratejisini nasıl şekillendireceklerini anlamıştı: "Bob Rubin, bu adamlar, klasik limuzin liberaller konumundalar. Temelde spekülatif ekonomide para yapmış kişiler ama yoksullara biraz daha fazla vermeye razı oldukları için kendilerine iyi Demokratlar denmesini istiyorlar. İşte bu Demokrat Parti için model: Bırakın zenginler istediğini yapsın ama geri kalan herkese bir parça daha fazla verin."

23 Kasım 2008 tarihinde Bush, iflasın eşiğinde olan Citigroup için 306 milyar dolarlık potansiyel bir kurtarma planı açıkladı. Citigroup yakın geçmişte finans sektörüne büyük bir kurtarma paketi sağlayan Sorunlu Varlıkları Kurtarma Planı kapsamında 25 milyar dolar almıştı. *Times*, Geithner'ın müzakerelerde "çok önemli bir rol" oynadığını ve Bush'un Hazine Bakanı Henry Paulson'ın Obama'nın değişim ekibiyle yakından çalıştığını açıkladı. Bu anlaşmadan sonra Wall Street öyle bir canlandı ki Dow, yirmi yılın en büyük iki günlük patlamasını yaşadı. Önceki yıl 30 dolardan 3.77 dolara düşen Citigroup'un hisse senedi fiyatı bir günde %66 yükseldi. "Wall Street'in Main Street'e üstünlüğüne dair herhangi bir şüpheniz vardıysa, şüphelerinizden sonsuza dek sıyrılmış olmalısınız," dedi eski Çalışma Bakanı Robert Reich. Yakında bolca kanıt çıkacaktı. *Washington Post* 2009 yılının Nisan ayı başında Hazine Bakanlığı'nın yasayı esnettiğini ve icra ödemeyi sınırlamayı önlemek için Kongre'nin iradesine meydan okuduğunu bildirdi: "Obama yönetimi yeni kurtarma girişimlerini şirketlerin, hükümet yetkililerine göre Kongre tarafından dayatılan kısıtlamaları, yüksek icra ödemesini sınırlamak gibi, önlemek için programlarından fayda sağlayacaklarına inandığı şekilde düzenliyor."[5]

Texas Üniversitesi ekonomisti James Galbraith Obama'nın sanki krizi çözmenin başka hiçbir yolu yokmuş gibi bankacıların taleplerine kuzu kuzu rıza göstermesine çıkıştı:

> ...Göreve gelen Obama Ekibi'nin yaptıklarını savunmak mümkün değil. Kanun, politika ve siyasetçiler tek yöne işaret ediyordu: Riskli bankaları sistematik bir şekilde Sheila Bair'e ve Federal Mevduat Sigorta Kurumu'na yöneltmek. Mudileri garantiye almak, idareyi değiştirmek, lobicileri kovmak, defterleri denetlemek, sahtecilik yapanlar aleyhine dava açmak ve kurumları yeniden yapılandırıp küçültmek. Finansal sistem temizlenmiş olurdu. Ve büyük bankacılar siyasi bir güç olarak çiğnenmiş olurdu.

> Obama Ekibi bunların hiçbirini yapmadı. Bunları yapmak yerine bankaların gerçek durumunu örtbas etmek için tasarlandıkları belli "stres testleri" açıkladılar. Federal Muhasebe Standartları Kurulu'na bankalara hızla değer kaybeden kıymetlerinin piyasa değerini göz ardı etme imkânı vermesi için baskı yaptılar. İdare yerinde kaldı. Hiç kimseye dava açmadılar. Fed fonların maliyetini sıfıra indirdi. Başkan, defalarca kez politikasının amacının "kredi akışını yeniden sağlamak" olduğunu yineleyerek tüm bunları savundu.
>
> Bankalar parti verdi. Bildirilen kârlar yükseldi, ikramiyeler de öyle. Serbest fonlar sayesinde bankalar risk almadan para kazanabiliyordu. Borsayı hızla yükseltebiliyorlardı. Özel ticarette çok para kazanabiliyorlardı. İpoteklerdeki kayıpları gizlenmişti...[6]

Eski Federal Rezerv başkanı Paul Volcker Obama'ya istikrarlı bir harekette bulunmasını tavsiye etti. Ama Obama Wall Street'e kafa tutacağı yerde 2009 yılının Mart ayında on üç büyük bankanın CEO'suna boyun eğerek, "Yardım etmek istiyorum. Ben sizin peşinize düşmek için orada değilim. Sizi koruyorum. Ama eğer sizi halkın ve kongre üyelerinin öfkesinden koruyacaksam bana bu tazminat konularında çalışmak üzere bir şey vermelisiniz."[7] Bankacılar gönüllü kısıtlamaya dudak hizmeti ödedi ve daha sonra rekor ikramiyelerle devam etti. Böylece Obama, bankacıların tazminatını sınırlayan Avrupalıların aksine, şirketleri hükümet yardımıyla kurtarılanlara bile tazminat sınırlaması yapmadı. Ardından insanı şoke eden kazançlar geldi. *Wall Street Journal,* Wall Street bankaları, yatırım bankaları, yatırım fonları, para yönetim şirketleri ve menkul borsalardaki toplam tazminat ve kârın 2009'da 128 milyar dolar ve 2010'da 135 milyar dolar gibi rekor seviyelere ulaştığını bildirdi.[8] Bu en çok yirmi beş yatırım fonu yöneticisinin işine yaradı. 2006 yılında ortalama 570 milyon dolar olan küçük kazançları 2009 yılında 1 milyar dolara fırladı.[9] New York yatırım fonu yöneticilerinden biri olan John Paulson 2010'u 4.9 milyar dolarla bitirdi.

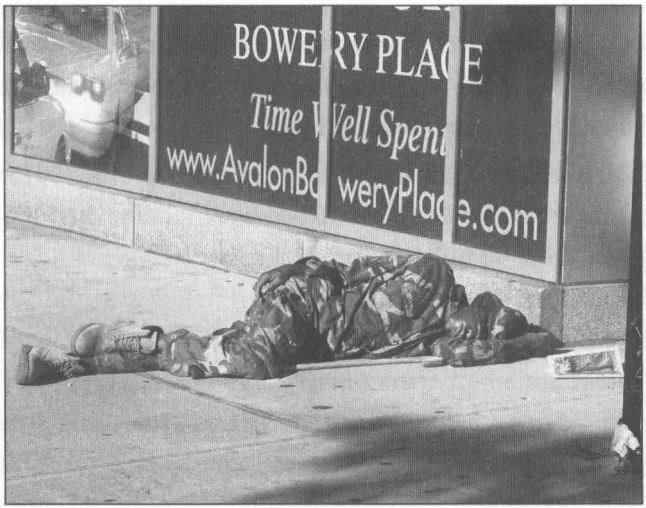
Gazeteci Ron Suskind daha sonra aslında perde arkasında daha karmaşık bşr müzakere gerçekleştiğini ve Obama'nın Citigroup'la başlayarak bankaların temelden yeniden yapılandırılması gerektiğini savunan Romer ve diğerlerinin fikrini kabul ettiğini anlattı. Bu girişimi baltalayanlar Geithner ve Rahm Emanuel'di. Suskind, Geithner'in Obama'dan talep edilmiş ve sonunda başkanı kendi Wall-Street-dostça yaklaşımına uygun hareket etmeye ikna etmiş bir plan önermeyi reddetiğini iddia etti. 1999'da Clinton Beyaz Sarayı'nı bıraktıktan sonra Wasserstein Perella yatırım bankacılığı şirketi için çalışarak iki buçuk yılda 18 milyon dolardan daha fazla kazanmış olan Emanuel de herkesin Geithner'i desteklemesi için ısrar etti.[10]

Çalışanların geri kalanı çoğunlukla kendi hallerine terk edildi. Obama'nın ekonomiyi canlandırma programı, Christine Romer'in savunduğu 1.2 trilyon

doların sadece yarısı kadardı. Ancak Summers'ın sunduğu seçeneklerle Romer'in tavsiyelerinden vazgeçildi.[11] Başkan Obama'nın ilk yıllarındaki ekonomik iyileşme sadece yeni işler üretmek açısından zayıf değildi. Faydaları da tamamen zengin Amerikalılara gitti. Ekonomist Andrew Sum ve Northeastern Üniversitesi'ndeki araştırma grubu 2009 yılının ikinci çeyreğinden 2011 yılının ilk çeyreğine kadar milli gelirin 505 milyar dolar arttığını ortaya çıkardılar. Vergi öncesi şirket kârları 465 milyar dolar artmıştı. Bununla birlikte ücretler ve maaşlar 22 milyar dolar gibi ciddi bir düşüş yaşamıştı.[12] Bu arada yan ödemeler de azalmaya devam ediyordu. 2010 yılında yapılan bir anket çalışanların sağlık sigortası primlerinin bir önceki yıla göre 13.7 oranında artarken, işveren katkılarının 0.9 oranına azaldığı sonucuna varmıştır.[13]

Chris Hedges'in "Amerika'nın kurumsal tecavüzü"[14] diye adlandırdığı şey yıllardır sürmekteydi. Kongre Bütçe Ofisi 1979 ve 2005 yılları arasında en üst '1 gelirin 480 oranında arttığını tahmin ediyordu.[15]

Daha fazla Amerikalının yoksullaşmasının yanında çok daha azı kurtulabiliyordu. Hareketlilik araştırmaları Amerika Birleşik Devletleri'nin değişken sınıf hatları olan bir toplum olduğu ve hareketliliği kolayca artırdığı efsanesini çürüttü. Aslında Amerika Birleşik Devletleri'nin delikli sosyal güvenlik ağı, başarısız okulları ve sendikalı işçilerinin azlığıyla diğer gelişmiş sanayi toplumlardan çok daha az bir sosyal hareketliliğe sahipti.[16]

Manhattan'ın Bowery semtindeki lüks evlerin reklâm ilanı altında uyuyan evsiz bir Amerikalı. Sayım Bürosu 2010 yılında 46.2 milyon Amerikalının yoksulluk sınırı altında olduğunu bildirdi. Ki bu da Amerika Birleşik Devletleri'nde ekonomik eşitsizliğin pek çok göstergesinden biriydi.

Bu dengesizlik ve eşitsizlikler bir yandan ailelerinin geçimini sağlmaya çalışırken bir yanda da sağlık ve mortgage ödemeleriyle boğuşan Amerjkalıları fazlasıyla öfkelendirince Kongre, istemeyerek de olsa 2010 yılında Dodd-Frank Wall Street Reformu ve Tüketici Koruma Yasası'nı geçirdi.

Dodd-Frank Yasası doğru yönde atılmış bir adım olsa da riskli hareket tarzına ya da bankalara "iflas edemeyecek kadar" büyüme izni veren dinamikleri tersine çevirmeye teşvik eden teşvik yapılarını ele almadığı için, bu çöküşe neden olan temel sorunları düzeltmek için çok az şey yaptı. Federal Mevduat Sigorta Şirketi eski başkanı William Isaac'ın Forbes dergisinde kabul ettiği gibi tasarı "son yaşanan mali krizi önleyemezdi ve bir sonrakine de engel olamaz." "Aslında tasarı, son 40 yılda çok ciddi üç bankacılık krizine neden olan işlevsiz düzenleyici sistemi değiştirmek için neredeyse hiçbir şey yapmadı," diye yazıyordu Isaac.[20]

Washington Post'un mali personel yazarı Steven Pearlstein Obama'nın "bu demokratik öfkeyi dile getirememesinden ve bu ortak öfkeyi yapıcı bir şekilde" Wall Street ve Geithner'in "dolma içi yesinler" fikrine yönlendirememesinden dolayı şaşkındı. Pearlstein' e göre Geithner'in Kasım 2009'da "bir yandan cesaret kırıcı, yüksek hacimli ve kısa vadeli spekülasyon yaparken bir yandan da ekonomik istikrar için para toplamanın bir yolu olarak finansal işlemlere küresel vergi fikrini reddetmesi etkileyici bir andı." Obama eğer gerçekten ekonomiyi talan edenleri değil de halkı önemsemiş olsaydı Adalet Bakanlığı'na Wall Street'in aşırı kârına bir antitröst soruşturma başlatılması için talimat verebilir, Kongre'ye yatırım fonuna ve özel sermaye fonu yöneticilerinin kendi sekreterlerinden daha düşük vergi ödeme izin veren vergiden kaçınmayı kapatması için baskı yapabilir ve Twenty Grubu'nu "işlem vergisi koymayı tekrar gündemlerine almaları" için sıkıştırabilirdi.[21]

Pearlstein "Obama kimin tarafında?" diye merak ediyordu. 2012 seçimleri yaklaşırken bu sorunun tesiri daha da arttı. Ekonomiden dolayı duyulan öfke taşmıştı. Wall Street'i İşgal Et'ciler ve müttefik protestocular ülke genelindeki kasaba ve şehirlerde 1930'lardan beri görülmememiş türden halka yakın bir ayaklanma için toplandı. Obama, hem Wall Street karşıtı protestoculara hem de protestocuların sövdüğü Wall Street kodamanlarına onlardan yana olduğunun işaretini vermeye çalışarak ince bir çizgide yürüdü. Haziran 2011'de *New York Times* Obama'nın kendilerine " 'şişman kediler' diyerek ve ikramiyelerini eleştirerek" Wall Street büyüklerini gücendirdiğini yazdı. *Times*'a göre şimdi yeniden seçilme teklifinde Wall Street'in desteğini arayan Obama ve üst düzey yardımcıları bankacıların yaralı duygularına merhem olmaya çalışıyordu.[22] Franklin Roosevelt nankör kapitalistleri kendisini boğulmaktan kurtaran kişiyi şapkasını kurtarmadığı için azarlayan yaşlı

bir adama benzetmişti; Obama, şapka elinde, onların huzuruna çıkıp af diledi. Büyük ölçekli devlet iş alanları oluşturmak ve düzenleyici reformu temizlemekle Wall Street bankacılarını düşman edinmiş olan Roosevelt'in aksine Obama, Wall Street üyelerine emekçi halkın üzerinde imtiyaz sağlamakla kalmayıp, duygularını incittiği için onlardan özür de diledi.

Obama diğer kurumsal bağışçılara da borcunu ödedi. Nobel ödüllü ekonomici Joseph Stiglitz şöyle diyordu: "İlaç firmaları, hükümete, en büyük ilaç alıcısına fiyat üzerinden pazarlık yapmayı yasaklayan yasalar yoluyla bir trilyon dolarlık hediyeyi alırsa, bu mucize gibi gelmemeli. Zenginler için büyük vergi indirimleri uygulanmadığı sürece Kongre'den bir vergi tasarısı çıkması sürpriz olmamalı. Üst yüzde 1'in gücü göz önüne alındığında bu, sistemin çalışması için *bekleyebileceğiniz* bir yöntemdir."

Obama'nın ilerici bir görüş ifade etmedeki başarısızlığı, onun imza girişimi olacak olan sağlık reformu konusundaki mücadelede de görülüyordu. Obama önce sağlık sigortası ve ilaç endüstrisiyle uğraşmama kararı aldı. Ne de olsa ilaç firmaları sadece onun kampanyasına ciddi anlamda katkı sağlamakla kalmamış, Clinton'ın reform girişimlerini iptal ettirmesinde de önemli rol oynamıılardı. Onların desteğini kazanmak için, yeniden ilaç ithal etme ve toplu fiyat görüşmeleri gibi temel Demokrat girişimlerini engelleyen yasa taleplerine boyun eğdi. Reform çalışmasını kendisi yönetmek yerine Kongre'den detaylarını düşünmelerini istedi. Daha sonra kamu seçeneğini kaldırarak ve Medicare programının büyümesini durdurarak, hem de halk ikisini de fazlasıyla desteklediği halde, sağlık sigortası sektörünü memnun etti.

Sağlık sektörü gerisini halletti. 1500'den fazla kuruluşu, savunmadakilerin üç katı, temsil eden 3.300 lobici, şirket kârlarını azaltabilen hükümleri ortadan kaldırmak için büyük çaba gösterdi. Ekonominin %17'sini etkileyebilecek politikaları şekillendirmek için savaşan Kongre üyelerinin altı katı lobiciler sadece 2009 yılının ilk altı ayında 263.4 milyon dolar harcadı. Ortaya çıkan mevzuat sigortasız Amerikalılar için sigorta kapsamını genişletti ancak bunu sigorta şirketleri için bir nimet olacak şekilde yaptı.[24]

Beyaz Saray, Joe Lieberman gibi kongre "merkezcilerini" kongreyi Demokratların çoğu için lanet olan uzlaşmaları kabul etmekle suçladı. Kamu opsiyonunun güçlü bir destekçisi olan Senatör Russell Feingold bu mazeretlere inanmıyordu. "Bu tasarı Başkan'ın ilk etapta istediği yasalar gibi görünüyor, o yüzden bunu Lieberman'a odaklamanın aslında gerçeğe götürdüğünü düşünüyorum," dedi.[25] Obama'nın, Cumhuriyetçilerin ölüm panelleri iddialarını bile çürütmekte yetersiz kalan

ve çuvallayan sağlık reformu girişimi hiç tutulmadı, öyle ki, 2010 seçimlerinde Demokratların ayağına dolandı. Robert Kuttner'in dediği gibi, "Bu savaş başkanın ve halkın çıkarlarına karşı verdiği bir savaş olmalıydı. Ama çoğu seçmen bunun başkan ve çıkarlarının halka karşı verdiği bir savaş olduğu sonucuna vardı." Ve Demokratlar herkesin farkına vardığı bu ihanetin bedelini ödedi.[26]

Obama, birçok bakımdan, hastalık derecesinde gizli kapaklı Bush-Cheney yönetiminden daha ketum olmuştur. Onun hükümeti selefinin hükümetinden daha fazla bilgi gizlemiş ve Bilgi Edinme Özgürlüğü Yasası'nın gereklerine daha yavaş cevap vermiştir. Önceki tüm yönetimlerden daha fazla hükümet muhbirini dava etmiş, göreve gelmesinden önceki doksan iki yılda toplamda sadece üç kez kullanılan 1917 Casusluk Yasası'nı altı ayrı vakada kullanmıştır.

En çok bilenen vaka, Irak'ta istihbarat analizcisi olarak askerlik görevini yapan yirmi iki yaşındaki Er Bradley Manning olayıdır. Manning, WikiLeaks web sitesine gizli belgeler verdiği şüphesiyle suçlanmış ve Casusluk Yasası'nı ihlal etmek ve ulusal savunma iletişim bilgilerini yetkisiz bir kaynağa vermek ve "düşmana yardım etmek" dahil olmak üzere otuz dört maddeden yargılanmıştır. Aralarında, ABD askerlerinin bir düzine Iraklı sivili ve iki Reuters gazetecisini soğukkanlılıkla ve bencilce öldürdüğünün gösterildiği "Collateral Murder" videosunun da bulunduğu iddia edilen sızdırılan belgelerden bazıları ABD'nin savaş suçlarını ortaya çıkardı. Ayrıca Manning'in zulümleri ve hükümetin resmi kayıtlarını aşan sivil ölü sayılarını detaylandıran Irak Savaşı günlüklerini sızdırdığı da iddia ediliyordu.

Manning, herhangi bir suçtan mahkûm edilmemiş olmasına rağmen günlerce çıplak ve dokuz ay boyunca birçok kişinin işkence kabul ettiği koşullarda bir hücrede tutulmuştu. Manning'e yapılan bu korkunç muameleye öfkelenenlerden biri de Dışişleri Bakanlığı'nın başsözcüsü P. J. Crowley'di. Crowley, Massachusetts Teknoloji Enstitüsü'ndeki öğrencilere Manning'e yapılan muamelenin "saçma ve aptalca ve ters" olduğunu söyledi. Üç gün sonra Crowley otuz yıllık devlet görevinden istifa etti.[37]

Manning on dokuz aylık askeri gözaltıdan sonra nihayet Aralık 2011'de askeri mahkemede yargılanmaya devam edilmesi için yeterli kanıt olup olmadığının belirlenmesi için duruşmaya çıkarıldı. Obama yönetiminin gerçeği ifşa ettiği için Mannig'i yargılamaya karar vermesi ama Bush'un, Cheney'in ve ortaklarının yalan söylemek, işkence etmek, egemen devletleri işgal etmek ve işledikleri diğer savaş suçlarından paçayı sıyırması bu yönetimin adalet ve şeffaflık anlayışının üzücü ama açık bir göstergesiydi. Hukuk profesörü Merjorie Cohn'un söylediği

gibi, "Manning savaş suçlarını ifşa etmek yerine savaş suçu işlemiş olsaydı bugün özgür bir adam olurdu."[38]

Obama hükümetinin WikiLeaks kanalıyla, sözde Manning'ten elde ettiği 250.000 diplomatik telgrafı yayımlayan Julian Assange'a karşı tavrı da aynı şekilde acımasızdı. Assange ifşa ettiği ilk bölümde isimleri düzeltmemekle hata etti. Fakat şiddetli tepkinin nedeni telgrafların Irak ve Afganistan işgali dahil ABD hükümetinin geniş yelpazede çok önemli konulardaki yalanlarının ortaya çıkmış olmasıydı. Yolsuzlukla ilgili başka ifşalar ve ABD müttefiklerinin baskısı Mısır, Libya, Yemen ve Tunus'ta, Arap Baharı olarak bilinen olayı hızlandıran ayaklanmaları tetikledi. Yaşananların uluslararası gazetecilik ve kamuoyu üzerinde benzeri görülmemiş bir etkisi oldu. Tüm dünyada önde gelen gazetelerde neredeyse her gün sızdırılan belgelere dayalı haberler çıkıyordu. Glenn Greenwald'ın çok doğru bir şekilde ifade ettiği gibi, "WikiLeaks'ın son bir yılda yaptığı haberler diğer tüm medya kuruluşlarının toplamdaki haberlerinden çok daha fazla." WikiLeaks medyaya yaptığı katkının tanınmasıyla Kasım 2011'de Walkey Vakfı'ndan Avustralya'nın Pulitzer Ödülü'ne eşdeğer ödülü olan "Gazeteciliğe En Üstün Katkı Ödülü" aldı.

Buna rağmen Adalet Bakanlığı Assange'yi ve WikiLeaks'ın yayımladığı haberlerle ilişkili diğer kişileri, muhtemelen Casusluk Yasası altında cezalandırmanın yollarını arıyordu. "Assange'yi yakalama" kampanyasının en güçlü destekçileri arasında daha önce Çin'i ve diğer baskıcı toplumları internet erişimini ve basın özgürlüğünü kısıtladıkları için kınayanlar da vardı. Senato İstihbarat Komitesi başkanı Dianne Feinstein Assange'nin "en ağır casusluk cezasına çarptırılmasını" talep etti.[40] Joe Lieberman da aynı fikirdeydi. Newt Gingrich, Assange için "düşman savaşçı" dedi. Sarah Palin, El-Kaide'ymiş gibi hedef alınmasını ve "elleri kanlı bir Amerikan karşıtı ajan" gibi yakalanmasını istedi.[41] Pentagon Belgeleri olayında *New York Times* eski genel danışmanı James Goodale böyle bir davanın Amerikan basın özgürlüğü üzerinde çürütücü bir etkisi olacağını söyledi. "Julian Assange'yi 'casusluk için gizli plan kurmakla' suçlamak 'gazetecilik yapmak için gizli plan yapma' olarak nitelenebilecek bir suça benzer," diye uyardı.[42]

Obama muhbirleri ve "bilgi sızdıranları" inatla takip etmiştir. Ama bu çabaları Haziran 2011'de, savcıların Thomas Drake'e karşı Casusluk Yasası altındaki ağır suçlardan vazgeçmesiyle ciddi bir darbe aldı. Ulusal Güvenlik Dairesi (NSA) çalışanı olan Thomas Drake *Baltimore Sun*'a Ulusal Güvenlik Dairesi'nin dijital haberleşmeleri izlemek için arızalı Trailblazer sistemine milyar doların üzerinde para saçtığını cesurca açıklamıştı. Drake, devletin bilgisayarını izinsiz kullanarak suç işlediğini kabul etti ve ne para ne de hapis cezası aldı. Drake davası Obama Adalet

Bakanlığı'nın Casusluk Yasası altında gördüğü ilk davaydı. Savunma Bakanlığı'nın genel müfettişi Drake'i temize çıkaran ve iddialarını savunan bir rapor yayımladı. Hükümet, aynı derecede şüpheli olsalar da, diğer davalarla devam etmeye yemin etti.[43]

2005 yılında Ulusal Güvenlik Dairesi'nin kitlesel boyutta telekulak operasyonunu haber yapan Pulitzer Ödüllü *New York Times* muhabiri James Risen'la olan davası gizli kaynakların, hükümetin halktan gizlemek istediği bilgilerin candamarı, isimlerini vermeyi reddeden tüm gazetecilere korku veren bir mesaj gönderdi. Utanç verici açıklamalar yüzünden öfkeden deliye dönen Cheney, Bush yönetimindeki Adalet Bakanlığı'na Risen'ın faaliyetlerini soruşturması için baskı yapmış ama bir dava açılmasını sağlayamamıştı. Obama bir kez daha durdurulmuş bir Bush girişimini ele alarak hoyrat Bush yönetiminin sadece hayal ettiği yöntemlerle sürdürmeye dikkat etti. 2010 yılının Nisan ayında Adalet Bakanlığı Risen'ı mahkemeye çağırdı. Risen, kaynaklarını ifşa etmektense hapse gireceğini açıkça belitti. Ocak 2011'de hükümet eski CIA yetkilisi Jeffrey Sterling'i Risen'a 2000 yılında İran'ın nükleer programını sabote etmeye yönelik başarısız bir operasyon hakkında bilgi sızdırma iddialarıyla suçladı. Risen 2006 yılında çıkan "*Savaş Devleti: Bush Yönetimi ve CIA'in Gizlenen Tarihi*" isimli kitabında bu operasyondan bahsediyordu. Sivil özgürlüklerin sadık bir savunucusu olan Greenwald Obama'nın bu eşi benzeri görülmemiş saldırısını kınadı: "Pek çok başka örnekte olduğu gibi Obama yönetimi bu konuda da Dick Cheney'in alçakça isteğini gerçekleştirmenin eşiğinde gibi görünüyor. Hem de Cheney'in başarabileceğinden daha büyük bir gayretle."[44]

Tüm dünyadaki siyasi liderler ve gazeteciler Amerika'nın demokratiklik iddialarıyla alay etti. *New York Times ve Der Spiegel* gibi belgeleri yayımlamış olan Londra'nın *Guardian*'ındaki yazarlar saldırı açtı. John Naughton, WikiLeaks'ı kapatmaya çalışmanın "hoş ironiye" dil uzattı. Seumas Milne resmi ABD tepkisinin "dengesizliğe doğru devrildiğini" yazdı. "Haber alma özgürlüğü diye bir şey kalmadı, hem de özgürlükler ülkesinde," diye dalga geçti. Naughton, Hillary Clinton'ın 2009'da Çin'i internet özgürlüğüne müdahale etmesine sitem edişinin "hicivli bir başyapıt gibi okunduğunu" söyledi.[45]

Obama muazzam, hızla büyüyen güvenlik kompleksini dizginlemek için de bir şey yapmadı. *Washington Post* 2010 yılında, "Alternatif bir Amerika Birleşik Devletleri coğrafyası, halktan saklanan ve kapsamlı denetimden yoksun Çok Gizli bir Amerika" diye tanımladığı konu hakkındaki iki yıllık bir araştırmanın sonuçlarını dört bölümden oluşan ölçülü bir yazı dizisi şeklinde yayımladı. Bu dünyada çok gizli güvenlik izni olan 854.000 kişi (aslında 1.2 milyona yakın) 1.271 devlet kuruluşunda ve yaklaşık 1.000 ABD bölgesindeki 1.931 özel şirkette terörle mücadele,

iç güvenlik ve istihbaratla ilgili programlarda çalışıyor. Programların üçte ikisini Pentagon yönetiyordu. İstihbarat bütçesi 2009 yılında 11 Eylül öncesi bütçenin iki buçuk katına çıkarak 75 milyar doları aştı. Ulusal Güvenlik Dairesi günde 1.7 milyar e-posta, telefon görüşmesi ve diğer haberleşmelerin verisin yakalayıp depoluyor. Bu oldukça şaşırtıcı bir rakam.[46]

Yazı dizisinin son bölümünde *Post*'tan Dana Priest ve William Arkin, "Amerika Birleşik Devletleri Amerikalılar hakkında bilgi toplamak için FBI'ı, yerel polisi, devlet iç güvenlik ofislerini ve askeri ceza işleri soruşturma memuerlerını kullanarak çok büyük bir iç istihbarat cihazının parçalarını birleştiriyor," ve soruşturma hedeflerinin çoğu "yanlış bir şey yapmakla suçlanmamış" şüpheli hareket ettikleri için ihbar edilmişti. İzlemeyi 3.984 yerel, eyalet ve federal kuruluş yapıyor, çoğu zaman Irak ve Afganistan'da kullanılan yöntemleri kullanıyordu. Ayrıca FBI Clarksburg, Batı Virginia'daki veri kampüsünde 96 milyon parmak izi grubu da toplamıştı.[47]

Mayıs 2011'de Yurtseverlik Yasası'nın genişletilmesinin görüşüldüğü kongre toplantısında ikisi de İstihbarat Komitesi üyesi olan Demokratlar Ron Wyden ve Mark Udall hükümetin yasanın bazı hükümlerini yorumlama şekline öfkeyle tepki gösterdiler. Wyden, 1970'lerdeki yurt için casusluk, İran-Kontra skandalı ve Bush'un yetkisiz gözetimi gibi geçmişte yetkinin kötüye kullanıldığı zamanlardaki tepkilerden söz ederek, "Amerikan halkı hükümetinin Yurtseverlik Yasası'nın gizlice nasıl yorumladığını öğrenince şaşıracak ve kızacak," diye uyardı.[48]

Amerikan halkı yeteri kadar aldırış etmiyordu. Kongre, Yurtseverlik Yasası'nın gözetim yetkilerini 2015'e kadar genişletti. FBI 14.000 kadar ajanın soruşturma yetkilerini bariz şekilde artırdı. Yargıtay arama ve gözetim yetkilerini büyüttü. Sonuçta Dördüncü Değişiklik'in mahremiyet ve sebepsiz araştırma ve yakalamaya karşı garanti ettiği korumalar, Kurucu Babalar tarafından kutsal kabul edilen korumalar ciddi anlamda aşındırılıyordu.[49]

ABD hükümetinin 11 Eylül'den beri elde ettiği yeni yetkiler karşısında sivil özgürlükçüler haklı olarak dehşet içindeydi. Jonathan Turley, hükümetinin son dönemde edindiği yetkilerin on maddelik bir listesini çıkardı: 1) ABD vatandaşlarının suikaste kurban edilmesi emrine yönelik başkanlık yetkisi; 2) belirsiz gözaltı; 3) mahkûmların federal mahkemelerde mi yoksa askeri mahkemelerde mi yargılanacağına karar vermeye yönelik başkanıl yetkisi; 4) izinsiz gözetim; 5) gözaltılarda ve duruşmalarda gizli kanıtlar kullanma ve ABD'ye karşı davalarda davayı reddetmek için hükümetin gizlilik hakkına başvurması; 6) savaş suçlularını yargılamayı reddetme; 7) Gizli Dış İstihbarat Gözetleme Mahkemeleri'nden faydalanmayı artırma; 8) ABD vatandaşlarının izinsiz gözetimini yapan şirketler için yargı

dokunulmazlığı; 9) vatandaşların mahkeme kararı olmadan izlenmesi; 10) diğer ülkelerin bireyleri için, işkence yapanlar da dahil, olağanüstü hükümler verme. Obama, bu yetkilerinin bazılarının kullanıldığını yalanlıyordu ama toleransı Oval Ofis'in gelecekteki sakinlerini hiçbir şekilde sınırlamayacaktı. Turley bunu çok uygun bir şekilde ifade ediyordu: "Otoriter bir devlet sadece otoriter güçleri kullanımıyla değil, o güçleri kullanma becerisiyle de tanımlanır. Bir başkan kendi yetkisiyle sizin özgürlüğünüzü ya da hayatınızı ortadan kaldırabiliyorsa tüm haklar yürütme iradesine keyfi veriliyor hale gelir."[50]

Obama iç ve güvenlik politikasında ümitleri boşa çıkardı ama dış politikası belki de daha bile kötüydü. İlk dış politika danışmanları Ulusal Güvenlik Danışmanı Anthony Lake, Dışişleri Bakan Yardımcısı Susan Rice, Donanma Bakanı Richard Danzig, Hazine Bakanı Robert Rubin'in yardımcısı Michael Froman ve Dışişleri Bakanlığı yetkilisi Gregory Craig gibi Clinton Hükümeti kıdemlileriydi. Ayrıca Jimmy Carter'ın bağnaz komünist karşıtı ulusal güvenlik danışmanı Zbigniev Brzezinski de dış politikada önemli rol oynuyordu. Bununla birlikte *Washington Post* kampanyası sırasında Obama'ya iki yeni danışmanın, Harvard'ın Kennedy School of Government'ta kamu politikası profesörü olan Samantha Power ve emekli Hava Kuvvetleri Tümgenerali Scott Gration'un en yakın olduğunu bildirdi. Üniformalı geçirdiği yıllarda çoğunlukla bir savaş pilotu olan Gration, Avrupa'da müttefik yüksek komutanı olan Deniz Kuvvetleri Generali James Jones'un altında strateji ve planlama müdürü olarak görev yaptı.[51]

Obama'nın kendi dış politika deneyimi oldukça sınırlıydı. Görüşleri de, bazen karışık olsa da, gelenekseldi. Pennsylvania'da bir kampanya dinleyicisine şöyle dedi: "Gerçek şu ki, benim dış politikam George Bush'un babasının, John F. Kennedy'nin ve bazı yönlerden Ronald Reagan'ın geleneksel iki partili gerçekçi politikasına dönüyor."[52] Obama'nın bu tuhaf birleştirmeyle tam olarak neyi kastettiğini çözmek zor olabilirdi ama yüzyıllık emperyal zafere kesin bir ara sunmadığı gayet açıktı. Onunki hızla gelişen dünyada ABD için olumlu bir rol öne sürmekten ziyade Amerikan imparatorluğunu daha iyi yönetmeye yönelik merkezci bir yaklaşımdı. ABD'nin Ortadoğu'daki müdahalesini azaltmak ve yeniden dirilen, her zamankinden daha güçlü olan Çin'in Amerikan üstünlüğüne meydan okuduğu Asya'yla uğraşmak niyetindeydi. "Son on yıl boyunca Ortadoğu'da dolambaçlı yollardan geçtik," diyordu Doğu Asya ve Pasifik işlerinden sorumlu devlet sekreter yardımcısı Kurt Campbell. "Ve Asya ile Pasifik bölgesindeki gelişmeler geleceğimize tamamen ve kökten egemen olacak." "İlk iki yıllık plan bize miras kalan eski meseleleri, özellikle de Irak Savaşı'nı, Afganistan Savaşı'nı ve El-Kaide'ye karşı mücadeleyi etkili bir şekilde çözüme kavuştururken kaynaklarımızı ve dünuadaki duruşumuzu

yeniden dengelemiştir," dedi Obama'nın yardımcı ulusal güvenlik danışmanlarından biri olan Benjamin Rhodes.[53]

Obama, aklında bu düşünceyle hiç vakit kaybetmeden Bush'un politikalarının daha korkunç bazı yönlerini düzeltmeye girişti. Görevdeki ilk gününde Irak'tan çekilme konusunu tartıştı ve planlarında İsrail-Filistin barış görüşmeleriyle aktif bir şekilde ilgilenmek olduğunu açıkladı. Yürütme organındaki kişilerin lobicilerden hediye kabul etmesini ve hükümetten ayrılan yürütme organı konusunda kulis faaliyetleri yapılmasını engelleyen emirler imzaladı. İkinci günü daha da iyiydi. Artan soruşturmaları menetti, CIA'in "siyah bölge" hapishanelerini kapattı ve bir yıl içinde Guantanamo'daki askeri hapishaneyi kapatma planlarını duyurdu.

Çeşitli nedenlerden dolayı Obama, bu vaatlerin birçoğunu yerine getiremeyecekti. Sıkı intizam Cumhuriyetçilerden, muhafazakâr Demokratlardan ve hatta bazen kendi danışmanlarından bile itiraz edenler çıkacaktı. *Washington Post*, Obama'nın yeni dış politika ekibini "deneyimli ve merkezci" olarak tanımladı.[54] Obama'nın baş danışmanları, Dışişleri Bakanı olarak Hillary Clinton, Savunma Bakanı olarak Bush döneminden kalma Cumhuriyetçi Robert Gates, ulusal güvenlik danışmanı olarak bir John McCain müttefiki olan General James Jones ve ulusal istihbarat direktörü (DNI) olarak ABD Pasifik Komutanlığı eski başkanı Amiral Dennis Blair deneyimli olabilirlerdi ama ne yazık ki "merkezci" tanımına uygun olmadıklarını kanıtlayacaklardı.

Obama, Beyaz Saray'a bir kitap getirmesi gerekmiş olsa bu kitabın Doris Kearns Goodwin'in *Rakipler Takımı* (Orijinal adıyla: Team of Rivals) olabileceğini söylemişti. Bu kitapta Abraham Lincoln'ün siyasi rakiplerini ve aleyhinde konuşan kişileri kabinesine almadaki bilgeliği övgüyle anlatılıyordu. Obama, sertlik yanlısı Clinton ve Gates'i seçmede bu ilkelere uydu ama onları Amerikan imparatorluğuna karşı eşit güçlerle dengelemeyi ihmal etti.

Sonuçlar öngörülebilirdi. Ağustos 2009'da yeni muhafazakâr Elliot Cohen'in *Wall Street Journal*'daki serbest kürsüsünün "Obama Dış Politikasının Farkı Ne?" başlığı muhafazakârları çok az şeyin değiştiğine inandırdı: "Politikanın temel yapısı aynı... Dahası, Obama'nın dış politika ekibini Demokrat Parti'den merkezci uzmanlardan oluşturduğu için dünya ve dünyadaki Amerikan çıkarları konusunda öncekilerden kökten farklı kararlar alınması pek olası değil."[55]

Gates, emperyal sürekliliğin başlıca garantörü oldu. Yeni muhafazakârlarla yakınlık kurmuş sadık bir Soğuk Savaşçı olan Gates'in iddialara göre 1980 yılında İran'daki ABD rehinelerinin serbest bırakılmasını geciktirmesi, Irak ve İran'ın feci savaşında her iki tarafa da silah satışlarını kolaşlaştırması gibi çeşitli skandallara

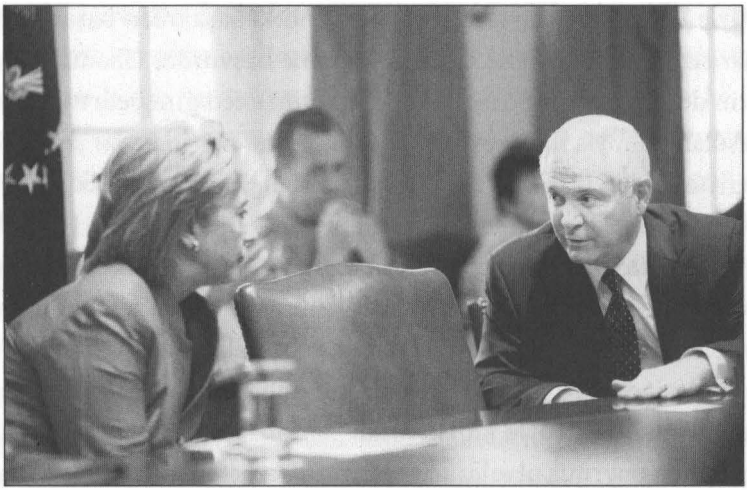
iştiraki hiçbir zaman tam olarak araştırılmamıştır. Reagan yıllarında CIA istihbarat toplama birimini yenileştirmede, ABD ordusundaki muazzam büyümenin gerekçesi olan tehlikeli bir Sovyet tehdidi görüşüne uymayacak olan bağımsız fikirli analizcileri tasfiye etmede etkili oldu. Aynı zamanda Reagan'ın Orta Amerika'daki kanlı politikalarının önemli bir savunucusu olarak Nikaragua'da Sandinist rejime karşı yasadışı gizli tedbirleri de savundu.[56]

Gates'in Clinton'la ekip kurması Amerika'nın dünyadaki rolünün yeniden değerlendirilmesini umut edenlerin umudunu boşa çıkardı. "İnsanlar geleceğin yurtiçinde ve yurtdışında ne taşıdığını merak ediyor," dedi Clinton Dış İlişkiler Konseyi'ne. "Açıkça söyleyeyim: Amerika Birleşik Devletleri bu yüzyılda öncü olabilir, olmalıdır ve olacak da."[57] "Daha önce söylendiği gibi biz hâlâ çok önemli, vazgeçilmez bir ülkeyiz," diye kabul etti Gates Kasım 2010'da.[58] Ama Clinton Dış İlişkiler Konseyi önünde "yeni bir Amerikan cevherini" açıklarken Amerikan tarihinin basitliği ve yavanlığıyla şoke edici bir versiyonunu sundu: "Kıtalararası demiryolu, seri üretim hattı, gökdelenler inşa etmiş olan ülke İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra küresel işbirliğinin temellerini atmaya yönelmiştir. Çok korkulan Üçüncü Dünya Savaşı hiç olmadı. Ve milyonlarca insan ilk kez yoksulluktan kurtulup insan haklarından faydalanmaya başladı. Bunlar Amerika'nın her iki siyasi parti liderlerinin uzun yıllar boyunca oluşturduğu küresel bir mimarinin faydalarıydı."[59]

Obama, Prag'da, Kahire'de, Oslo'da ve başka yerlerde yaptığı konuşmalarda Amerika'nın dünyadaki rolüne ilişkin daha incelikli bir anlayış ifade etti. Ama nihai mesajı büyük ölçüde Clinton ve Gates'inkiyle aynıydı. Hiçbir şey Aralık 2009'da Nobel Barış Ödülü aldığı törende yaptığı konuşmadan daha moral bozucu değildi. Ödülü iki savaş sürdüren bir başkanın alacak olması başlı başına saçmalıktı. Ama seçim komitesi üyeleri, Obama'nın Afganistan'a ek kuvvetler gönderdiğinin açıklanmasından sadece birkaç gün sonra yaptığı konuşmada Amerikan militarizmini duyunca çok daha büyük bir hayal kırıklığına uğramış olmalıydı. Dünyanın karşı karşıya olduğu karmaşık sorunlar üzerine yapılan incelikli konuşma zaman zaman savaş, tektaraflılık ve önalım hakkı savunmasıyla lekelenmişti.

Obama, Dick Cheney'i kıskançlıkla kıvrandırmış olabilecek şekillerde başkanlık yetkisi iddia etti. Obama 2011'de Libya'daki askeri faaliyetleri resmi kararda yazılı altmış gün sınırından daha uzun süre devam ettirmek için Savaş Yetkileri Kararı kapsamında kongreden onay almasına gerek olmadığı konusunda ısrar ederek kendi üst düzey avukatlarına meydan okudu. Bazılarının Orwellci diyebileceği, George W. Bush'un "işkence" tanımlamasını ve Bill Clinton'ın "seks" tanımlamasını anımsatan tuhaf bir yorum getiren Obama, ABD'nin askeri müdahalesinin yasada

açıklanan "saldırı" tanımının dışında olduğunu iddia etti. Obama'nın Libya'da Muammer Kaddafi'ye yönelik suikastın ve rejimini devirme çabasının bir parçası olarak devam ettirilen hava saldırısının "saldırı" teşkil etmediğini savunması sertlik yanlısı Meclis Başkanı John Boehner bile şaşırmıştı. "Beyaz Saray bir saldırı söz konusu olmadığını söylüyor," dedi Boehner. "Yine de insansız hava araçları saldırılarımız sürüyor. Günde 10 milyon dolar harcıyoruz. Kaddafi'nin yerleşkelerine bomba atma çabasının bir parçasıyız. Fikrimce bu saldırının ortasında olmadığımıza dair düz yüz testini geçmez." Obama, Pentagon genel danışmanı Jeh Johnson'ın ve Adalet Bakanlığı'nın Hukuk Müşavirliği Ofisi başkanı Caroline Krass'ın görüşlerini reddetmişti. Bu tür işlerde Hukuk Müşavirliği Ofisi'nin görüşünü göz ardı etmek daha önce neredeyse hiç görülmemişti.[60]

Bir Kabine Odası toplantısında fikir alışverişi yapan Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ve Savunma Bakanı Robert Gates. Bush yönetiminden kalan Gates'in sertlik yanlısı Hillary Clinton'la ekip kurması Amerika'nın dünyadaki rolünün yeniden değerlendirilmesini umut edenlerin umudunu boşa çıkardı.

2008 yılında birincil seçim sırasında bir başkanın kongrenin onayı olmadan İran'ı bombalayıp bombalayamayacağının sorulması üzerine Obama şu yanıtı verdi: "Anayasa gereğince başkan, ülkeye yönelik mevcut ya da gelmesi yakın bir tehlikeyi engellemenin söz konusu olmadığı bir durumda tek taraflı bir askeri saldırı emri verme yetkisine sahip değildir."[61] NATO, BM'nin Libyalı sivilleri korumaya yönelik adımlar atmasını onaylayan sınırlı kararını aşmakla çok tehlikeli bir emsal oluşturdu.

Libya'da rejim değişikliği olmasına rağmen, Amerikan imparatorluğunun ciddi bir düşüş yaşadığının işaretleri artıyordu. ABD'nin gidişatı kontrol etme gücü azalmıştı. WikiLeaks'ın Kasım 2010'da Dışişleri Bakanlığı'nın gizli telgraflarını açığa

çıkarmasıyla *Guardian*'dan Simon Jenkins ABD dış politikasının katıksız saçmalığını ve yanlışlığını kınadı: "Para kaybı şaşırtıcı boyutta... Dünyanın süper gücü hiç kimsenin yardım teklif etmediği bir dünyada belik bükük geziniyormuş izlenimi veriyor. İran, Rusya, Pakistan, Afganistan, Yemen, Birleşmiş Milletler, hepsi de kafasına göre hareket ediyor. Washington yaralı bir ayı gibi tepki veriyor, içgüdüleri emperyal ama güç projeksiyonu verimsiz."[62]

Bu durum en çok, ABD güçlerinin El-Kaide'yi yenmek olarak belirttiği amaca yönelik 2001 yılından beri batağa saplandığı Afganistan'da göze çarpıyordu. Obama, kampanya sırasında verdiği Irak'taki savaşı bitirme sözünü Afganistan'a daha fazla kaynak aktarabilmek için tuttu. Birçok kişi onu böyle bir çılgınlıktan vazgeçirmeye çalıştı. 30 Haziran 2009 tarihinde Obama Amerika'nın önde gelen dokuz başkanlık tarihçisiyle Beyaz Saray'da yemek yiyerek, önceki başkanları başarıya götüren ve onları başarısız kılan etkenlerle ilgili görüşlerine başvurdu. Obama böyle yemekli toplantıların devam eden bir olay haline gelmesini istediğini belirttiği için katılımcılar, konuşulan konuyla ilgili sessizliklerini korudu. Bir yıl kadar sonra Northwestern Üniversitesi'nden Garry Wills nihayet sessizliğini bozdu. "İlk yemeğin arkası gelmedi ve o toplantıdan bir şey öğrendiğine dair hiçbir belirti yok," diye yazdı hüsranla. "Elde edilen tek şey, yemekteki konukların dikkat çekmek istedikleri asıl meseleden, Afganistan'daki savaşı sürdürmenin onun için Vietnam'ın Lyndon Johnson için olduğundan farksız olacağından bahsedilmemesi olmuştur." Yemeğin ilerleyen vakitlerinde Obama onlardan bir kez daha sırayla son tavsiyelerini söylemelerini istemişti. Wills şöyle anlatıyordu: "Sıra bana gelince onu bir Afganistan batağı konusunda uayrmış olanlara katıldım. Afganistan'ınki kadar yozlaşmış, kabileci ve uyuşturucu merkezli bir hükümete istikrar kazandırmanın mümkün olmadığını söyledim. Zorluklar konusunda tecrübesiz olmadığını ama gerçekçi bir çözüme ulaşabileceğini düşündüğünü söyledi. 'Domuzlar uçmayı öğrenince' demek istedim ama kendimi tuttum."[63]

O Haziran toplantısı yapılmazdan önce Obama, Bush'tan miras kalan karışıklığı ikiye katlamıştı bile. Bush hükümetinin son günlerinde üst düzey bir ABD komutanı bu karışıklıkla ilgili olarak *Washington Post*'a şu bilgiyi vermişti. "Bir strateji planımız yok. Hiç olmadı."[64] Obama göreve geldiğinde Amerika Birleşik Devletleri'nin ülkede 34.000 askeri vardı. Şubat ayında Obama, "kötüye giden bir durumu istikrara kavuşturmak için" 34.000 asker daha çıkartılmasını emretti.[65] Mayıs ayında Gates, bölge komutanı General David Petraeus'un baskısıyla Afganistan'daki ABD askerlerinin komutanı olarak görev yapan General David McKiernan'ı kovdu ve yerine Korgeneral Stanley McChrystal'ı getirdi.

McChrystal'ın bu göreve Stanley Kubrick tarafından önerildiği ve desteklendiği ortaya çıktı. *Times* onu, "miskinlikten kaçınmak için çoğunlukla günde sadece bir öğün, akşamları yiyen, sadece birkaç saat uykuyla çalışan ve çalışırken bir iPod'la sesli kitap dinleyen bir münzevi" olarak tanımlıyordu. Cheney'in görevi haricinde, Sy Hersh'in "hükümet suikast kanadı" dediği Gizli Ortak Özel Operasyonlar Komutanlığı (JSOC) başkanı olarak Irak'ta beş yıl boyunca "gizli komando operasyonları" yönetti. *Times*'a göre "eski istihbarat yetkilileri onun teröristlerin hayatları hakkında ansiklopedik, hatta saplantı derecesinde bilgiye sahip olduğunu ve emrindeki askerlere öldürebildikleri kadar çok terörist öldürmeleri için saldırgan bir tutumla baskı yaptığını söylüyor." Bazıları bir "savaş âlimi," bazıları da "azimli bir işkolik" olduğunu düşünüyordu.[66]

McChrystal Afganistan'da Petraeus'unkine benzer bir kontrgerilla stratejisi uyguladı. Yine de sivil kayıpları azaltmak için büyük özen gösterdi ve Pakistan hususunda çok daha saldırgan bir tutum benimsedi. McKiernan'ın aksine McChrystal Afganistan ve Pakistan'ı, Pakistan'da Taliban sığınaklarına destekli komando saldırıları yapan "çetrefilli bir sorun" olarak görüyordu.[67] McChrystal'ın günleri sayılı olsa da hedeflenen suikast ABD'nin olmazsa olmaz küresel stratejisi haline gelecekti.

Obama, Pakistan'ın stratejik önemini anladı. 25 Kasım 2009 tarihinde bir Oval Ofis toplantısında, "kanser Pakistan'da," dedi. "Kanser oraya da sıçramasın diye" Afganistan'da başarı kazanmanın şart olduğunu vurguladı.[68]

ABD-Pakistan ilişkilerinde her iki tarafta da fırsatçılık göze çarpıyordu. 1980'lerde ABD, Afganistan'da Sovyetlerle savaşan "kutsal savaşçıları" eğitmek ve onlara silah sağlamak için Pakistan istihbaratıyla- Pakistan İstihbarat Ajansı (ISI)- birlikte çalıştı. Pakistan'ın yardımına karşılık Amerika Birleşik Devletleri Pakistan'ın o günlerde gelişmeye başlayan nükleer programını görmezlikten geldi. Pakistan'ın nükleer programı Bush/Obama yıllarında inanılmaz bir hızla ilerledi. 2011 yılında cephaneliğinde 110 nükleer silah ve 40'ı 100'den fazla yapabilecek yeterli bölünebilen malzeme olduğu tahmin edilen Pakistan dünyanın en büyük beşinci nükleer gücü olarak Fransa'nın yeribi aldı. ABD'nin bu silah ve malzemelerin sağlanmasındaki önemli rolüne rağmen, yetersiz güvenlik önlemleri, birçoğu Afganistan cephelerinde ABD desteğiyle sertleştirilmiş olan İslami müfrit dolu bir ülkede bomba yapımı malzemeleri hırsızlığını gerçek bir tehlike kılıyordu.[69]

ABD-Pakistan ittifakı pek sağlam değildi. Sovyetlerin Afganistan'dan çekilmesinin ardından ABD desekli mücahitlerin Sovyet müttefiki Necibullah hükümetini 1992'de nihayet devirmesi üç yıl daha sürdü. Sonrasında ABD'nin bölgeye ilgisi azaldı. 1999 darbesiyle iktidara gelen eski Pakistan genelkurmay başkanı Başbakan

Pervez Müşerref Pakistanlıların ABD tarafından "kullanılıp yüzüstü bırakıldıklarını" düşündüğünü söyledi. 1990'larda ABD'nin Pakistan'ın nükleer program nedeniyle sığınakları yenilemesi gerginlikleri daha da artırdı.[70]

11 Eylül sonrasında Amerika Birleşik Devletleri yine Pakistan'dan yardım istedi. Ama bu defa Pakistanlılar yardım etmek için pek istekli değillerdi. Amerika Birleşik Devletleri, Afgan Taliban'a desteği kesmek de dahil ABD'nin taleplerine uymamaları halinde onları "Taş Devri'ne geri döndürene kadar bombalamakla" tehdit etti.[71] Amerika Birleşk Devletleri, Taliban'ın NATO kuvvetlerine savaş açtığı Afgan sınırı yakınındaki uzak sınır bölgelerindeki Talibanı sığınaklardan çıkarmaya yardım etmesi karşılığında Pakistan'a yılda 2 milyar doların üzerinde para ödedi. Pakistan, Pakistan sınırları içinde saldırı yapan isyancıları hedef alırken Afganistan'da faaliyet gösteren en büyük iki Taliban grubuna gizlice yardım ve yataklık etmekle gönülsüz bir ortak olduğunu gösterdi.

Pakistanlılar işi ağırdan alınca Amerika Birleşik Devletleri tek taraflı olarak harekete geçti. ABD özel kuvvetleri ve CIA'in Terörle Mücadele Ekipleri –üç bin kişilik gizli bir Afgan ordusu- direnişçilerin toplandığı kontrolsüz aşiret bölgelerine saldırılar başlattı.[72] Pakistanlılar ABD'nin egemenliklerini çiğnemesine öfkelendi.

Pakistanlıları en çok çileden çıkaran ABD'nin Pakistan sınırları içerisindeki artırılmış insansız hava aracı saldırılarıydı. *Washington Post* bu saldırıların Obama'nın görevdeki ilk üç yılında 1.350 ila 2.250 kişiyi öldürdüğünü bildirdi. Hedef aramada ya da Hellfire füzeleriyle donatıldıkları zaman saldırıda kullanılabilen insansız hava araçları ABD'nin hem Pakistan hem Afganistan için tercih ettiği silah halibe gelmişti. Obama ilk dokuz ayında Bush'un önceki üç yıl boyunca izin verdiği kadar çok insansız hava araçları saldırısını onaylayarak pek çok masum sivilin ölümüne neden oldu.

Sivil kayıplarla ilgili doğru bir tahminde bulunmak zordu. Saldırıların çoğunun meydana gelen Veziristan'daki aşiret bölgesinden olan Pakistanlı fotoğrafçı Noor Behram 2011 yılının yazında Londra'da yirmi yedi insansız hava aracı saldırısından grafiksel ve tüyler ürpertici fotoğrafların gösterildiği bir sergi düzenledi. Behram sivillerin teröristlere oranını biraz düşük tuttu. "Öldürülen her 10-15 kişide sadece bir militan ele geçiriliyordu," dedi.[73] Yeni Amerika Vakfı ölenlerin %20'sinin sivil olduğunu belirtti. Behram'ın kötü sonla ilgili anlattıkları ABD'nin başka savaşlardaki bombalı saldırılarının etkileriyle çarpıcı bir benzerlik gösteriyor: "Bir saldırıdan sonra ortalıkta sadece et parçaları vardır. Cesetleri bulamazsınız. Yerliler et parçalarını toplar ve Amerika'ya lanet okur. Amerika'nın bizi kendi ülkemizde, kendi evlerimizde öldürdüğünü ve bunu sırf Müslüman olduğumuz için yaptığını

söylüyorlar. Saldırının yapıldığı bölgede yaşayan gençler çıldırıyor. Bir saldırıya tanık olanların içlerinde nefret büyüyor. Amerikalılar bunun işe yaradığını düşünüyor ama verdikleri zarar çok daha büyük."[74] "Times Square bombacısı" olarak bilinen Pakistan doğumlu ABD vatandaşı Faysal Shahzad söz konusu soruna bir örnektir. Tutuklanmasından kısa bir süre sonra, "İnsanlar ABD'ye saldırsa ne hissederdiniz?" diye sordu ve "Siz egemen Pakistan'a saldırıyorsunuz," dedi. Duruşmasında hâkim kendisine masum kadın ve çocukları öldürmeyi nasıl göze alabildiğini sorduğunda ABD'nin insansız hava araçları "çocukları görmüyor, hiç kimseyi görmüyor. Kadınları, çocukları, herkesi öldürüyor," yanıtını verdi.[75] Pakistanlılar için kurbanlar insandı. İnsansız hava araçları operatörleri içinse onlar "hata uyarısıydı."[76]

Pakistanlıların %97'sinin Pew araştırmacılarına ABD insansız hava araçlarını olumsuz gördüğünü söylemesine ve Amerika Birleşik Devletleri'ni düşman olarak görenlerinin 2009 yılında %64'ten 2012 yılında %74'e fırlamasına şaşırmamak gerekir. Mayıs 2010'da Beyaz Saray Muhabirleri Derneği yemeğinde Başkan Obama'nın popüler genç müzik grubu Jonas Brothers'ın üyelerini fark etmesi üzerine getirdiği kibirli ve yakışıksız yorumun birçok kişiyi sinirlendirmesine şaşırmamalı. Obama kendi kızlarına atıfta bulunarak, "Sasha ve Malia sizin büyük hayranlarınızdan ama çocuklar, herhangi bir fikre kapılmayın sakın. Size bir çift lafım var: Yırtıcı insansız hava araçları. Geldiğini asla fark edemezsiniz," diye espri yaptı. 2012 yılının baharında Pakistanlıların sadece %7'si Obama için olumlu düşüncelere sahipti.[77]

Obama'nın tatsız sözleri en azından bir şaka girişimiydi, yine de bu altı yıl önce George Bush'un oval ofis masasının altında yalandan kitle imha silahı aramasına denkti. 2011 yılının Haziran ayında Obama'nın terörle mücadele danışmanı John Brennan ifadesiz bir suratla neredeyse bir yıldır "insansız hava aracı saldırılarından dolayı tek bir ikinci ölüm yaşanmadığını" iddia etti. Saldırıları *The Long War Journal*'ın editörü kadar yakından izleyen insansız hava araçları savunucusu Bill Roggio bu iddia için "saçma," dedi. Kısa bir süre sonra İngiltere'nin Araştırmacı Gazetecilik Bürosu aşiret bölgelerinde yapılan görüşmelere dayanarak geçen yılda yapılan on saldırıda en az kırk beş sivilin öldürüldüğünü bildirdi.[78] Brennan'ın böyle gülünç bir iddiada bulunmasının nedeni Obama'nın saldırı bölgesinde savaşçı olarak bulunabilecek askerlik çağındaki tüm erkekleri sınıflandırmış olması olabilirdi. Anlaşılan bu sınıflandırma kurbanları kurtarmaya yardım etmiş olan sivilleri ya da Büro'nun Şubat 2012'de CIA'in insansız hava araçlarının düzinelercesini öldürdüğünü bildirdiği savaşçıların cenazesine katılmayı uygun görmeyenleri de kapsıyordu.[79]

2010'da Pakistanlıların öfkesinin taşmasıyla ABD Büyükelçisi Cameron Munter operasyonun "kontrolden çıkmasından" yakındı. "Asıl işinin insanları öldürmek

olduğunun farkında değildi," dedi aynı meslekten olan biri.[80] Aslında Amerika 11 Eylül öncesinde diğer ülkelerin "hedeflenmiş cinayetler" işlemesine karşıydı. 2000 yılında ABD'nin İsrail Büyükelçisi Martin Indyk, İsraillilerin Filistinlileri hedef almasını kınadı. "Amerika Birleşik Devletleri hükümeti hedeflenen ölümlere karşıdır. Bunlar yargısız infazdır ve biz bunu desteklemiyoruz."[81]

Obama daha göreve gelmeden önce yalnızca Bush'un terör savaşını saldırganca devam ettirme niyetinin değil, bunu insansız hava araçlarının kullanımını yaygınlaştırarak yapacağının da işaretini verdi. Eski bir CIA yetkilisi Obama'nın geçiş ekiplerinin ajans personelini "Bush dönemindekilerden daha 'sert olmasalar da onlar kadar sert' olacaklarına inandırdığını" açıkladı. "Aslında sorgulama kurulunu bir kenara bıraktılar. Ama bir grup sol kanat züppesi olmadıklarını, odaklanacaklarını ve Yırtıcı programın çıtasını yükselteceklerini belli etmek istiyorlardı."[82]

İnsansız hava aracı kullanımı Obama'nın gözetimini Pakistan'dan, Bush görevden ayrılırken hedeflenen tek ülkeden, bir sonraki üç küsur yıl içinde, Amerika Birleşik Devletleri Şubat 2012'de Filipinler'deki İslamcı isyanları da listeye eklerken, altı ülkeye yayacaktı. Eleştirmenler Tom Engelhardt'ın söylediklerine katılıyorlardı: "İnsansız hava araçları... Bush döneminin Guantanamo ilkesine kanat takıyor. Ki o dönemde Washington küresel bir yargıç, jüri ve cellat olarak hareket etmenin devredilemez hakkına sahipti ve bunu yaparken onu hiçbir mahkeme bağlamıyordu."[83]

O zamana kadar kavranamayansa resmi "öldürme listelerine" giren bazı kişileri hedef almada bizzat başkanın parmağı olduğuydu. 2006 yılında eski başkan yardımcısı Al Gore, George Bush'un yetki kullanımına duyduğu öfkeyi dile getirdi. Başkanların yapabileceklerinin bir sınırı olup olmadığını bilmek istiyordu. "Başkanın haklı bir gerekçesi olmadan Amerikan vatandaşlarını gizlice dinleme, Amerikan vatandaşlarını kendi başına hapse atmaya, kaçırmaya ve işkence etmeye izni varsa, yapamadığı başka ne kaldı ki?" diye sordu.[84] Obama'nın hedeflenen suikastları tüyler ürpertici bir cevap verdi: Glenn Greenwald, "bir kişiye herhangi bir denetleme, inceleme, gözetim veya şeffaflık olmadan insanların (ABD vatandaşları dahil) idamını emretme yetkisinin verilmesi son derece ölçüsüz ve tehlikelidir," diye uyardı. "Neticede Demokratlar arasında George Bush'un CIA tarafından infaz edilmeleri için emir vermek şöyle dursun, insanları sadece gizlice dinlerken ya da gözaltına alırken önce mahkeme kararı çıkartması gerektiği konusunda bir uzlaşma vardı," diye hatırlattı okurlarına.[85]

Obama yönetimi programı son derece sıkı bir gizlilik içinde yürüterek, hedefleme veya kayıplar hakkında bilgi vermeyi reddetti. Pakistan'daki saldırıları yürüten CIA böyle bir programın varlığını bile kabul etmek istemedi. Ama insansız

hava araçları savaşı 11 Eylül sonrasında ölüme terk edilmiş olan bir ajansa yeni bir soluk getirmişti. "Siz tekleyen bir ajansı alıp onu berbat bir ölüm makinesine dönüştürdünüz," dedi eski bir yetkili. 11 Eylül'den sonraki on yıl içinde CIA'in Terörle Mücadele Merkezi personeli yedi misli artmıştı. CIA analizcilerinin yaklaşık %20'si artık "hedefleyici" olmuştu ve %35'i de insansız hava aracı operasyonlarını destekliyordu.[86]

Operasyonların genel maliyeti ve karmaşıklığı çok büyüktü. Savaş için her insansız hava aracına bakımını sağlayacak ve hedefini vurmaya hazırlayacak en az 150 kişilik bir ekip gerekiyordu. Irak ve Afganistan'daki insansız hava aracı saldırılarını yöneten Hava Kuvvetleri programı yürütmek için yılda 5 milyar dolar harcıyordu ve maliyet hızla artıyordu. Pentagon 2012 yılı için 5 milyar dolar daha istedi. Müşterek Özel Operasyonlar Komutanlığı Yemen ve Somali'de ayrı saldırılar gerçekleştirdi. Hava saldırıları 2011 yılının sonunda altmıştan fazla dağınık üsten başlatıldı. Saldırıları yapan "pilotlar" savaş pilotları gibi aynı yeşil uçuş takımları giyiyor ve insansız hava araçlarını kumanda kolları ve bilgisayar oyunuyla, bilgisayar ekranları gibi, hareket ettiriyordu. Kara kökenli bu insansız hava araçlarını, Pasifik'te konuşlandırılabilecek ve hedefleri Donanma savaş uçaklarından üç kat daha uzaktan vurabilecek taşıyıcı kaynaklı saldırı uçaklarıyla tamamlama planları yapılıyordu. Amerika Birleşik Devletleri uzaktan kumandalı bu istihbarat toplama ve ölüm makinelerini kuş, hatta böcek boyutuna küçültmek için çalışmalar yapıyor ve onları savaşın gelecekteki yüzü olarak tanıtıyordu. 2011 yılında Pentagon gelecek on yıl içinde 2012'de, küçük insansız hava araçları da dahil 19.000'den fazla olan bir stoka 700'ün üzerinde orta boy ve büyük insansız hava aracı eklemek için 40 milyar dolara yakın harcama yapmayı planladığını açıkladı. Hava Kuvvetleri'nin insansız hava araçlarını uçurtmayı öğrettiği pilot sayısı uçak uçurmayı öğrenen pilotlardan daha fazlaydı. Ayrıca bölge araştırma ve düşman kuvvetlerine dalış bombardımanı için askerlere binlerce elle gönderilebilen mini insansız hava aracı sağlanması da planlanıyordu.[87]

Ne var ki ABD müttefikleri ve BM yetkilileri bu tür hedefli suikastların yasallığını sorguluyordu. Amerika Birleşik Devletleri 2011 yılının Eylül ayı sonunda Yemen'de ABD doğumlu El-Kaide destekçisi Anwar al-Awlaki'yi ve vatandaşlığa kabul edilmiş Amerikan vatandaşı Samir Khan'ı öldürünce yasallığı hakkındaki endişeler daha da arttı. Ertesi ay başka bir hava saldırısında Awlaki'nin 16 yaşındaki ABD doğumlu oğlu öldü. Temmuz 2012 yılında kurbanların yakınları Amerikan Sivil Özgürlükler Birliği ve Anayasal Haklar Merkezi'ne katılarak, "cinayetler tüm ABD vatandaşlarına tanınan temel hakları, hukukun yargı süreci olmadan yaşam hakkından mahrum edilmeme hakkı da dahil olmak üzere ihlal etti," gerekçesiyle

Savunma Bakanı Leon Panetta, CIA Başkanı Petraeus ve Ordunun Özel Harekât güçlerinden üst düzey iki komutana adalete aykırı ölüm davası açtı.[88]

Awlakis ve Khan Yemen'deki insansız hava aracı saldırıları kampanyasının pek çok kurbanı arasındaydı. Tıpkı Pakistan'daki gibi insansız hava araçları öldürdükleri düşmanlardan daha çok düşman edindiriyordu. ABD 2009'da Yemen'de insansız hava aracı kampanyasına başladığında Arap Yarımadası'ndaki El-Kaide'nin Yemen'de 300 militanı bile yoktu. 2012 yılı ortalarında bu sayı 700'ün üzerine çıkmıştı. *Washington Post*'un bildirdiği gibi Yemen'in güneyindeki hedeflemeyi hızlandırmak "El-Kaide'ye bağlı militanlarında artan bir sempati uyandırıyor ve kabile üyelerinin ABD'ye karşı terör planlarıyla bağlantılı bir gruba katılmasına neden oluyordu." *Post*, bir ABD hava saldırısında iki erkek kardeşini, biri öğretmen diğeri cep telefonu tamircisi, kaybeden Yemenli bir işadamının söylediklerine yer verdi: "Bu saldırılar insanlara 'artık El-Kaide'nin doğru tarafta olduğuna inanıyoruz' dedirtiyor." Ayrıca yüzlerce kabile üyesi de mücadeleye El-Kaide'ye sempati duyduklarından değil, Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı nefret duyduklarından katılmıştı. "İnsansız hava araçları El-Kaide liderlerini öldürüyor ama aynı zamanda onları kahramanlara dönüştürüyor," uyarısında bulundu yerli bir insan hakları aktivisti.[89]

Amerikan politika planlayıcılarına göre insansız hava araçları düşmanları binlerce kilometre uzaktan, ABD kuvvetlerini tehlikeye atmadan öldüren maliyeti düşük, riski az zekâ işi bir robotik savaş tarzını temsil ediyordu. Ancak eleştirmenler bu korkakça uzaktan kontrollü, uzaktan öldürme şeklini kınıyordu. Tayland'ın *Nation* gazetesi lafını esirgemeden "insansız hava araçları... Gizlice dinleme, en ufak bir karşılık görme riskiyle karşı karşıya kalmadan öldürme ve yok etmeye yönelik bencilce ve hatta yüreksiz isteğimizi karşılıyor," diye yazdı.[90] Ordu aynı zamanda savaş birliklerini takviye edebilecek ya da onların yerini alabilecek katil robot denemeleri de yapıyordu. Georgia, Fort Benning'te gözetim uçağıyla birlikte çalışan, bombaatar ve bir makineli tüfekle teçhiz edilmiş bir robot tasarımı deneniyordu. Birçok kişi mekanize savaşa doğru atılan bu yeni adımların evlerine ceset torbaları içinde gelen Amerikalıların sayısını büyük ölçüde azaltarak savaşa girmeyi kolaylaştıracağından korkuyordu. Yale'ın Disiplinlerarası Biyoetik Merkezi'nde teknoloji ve etik çalışma grubuna başkanlık eden Wendell Wallach uyardı: "Savaşlar çok kolay ve çok az maliyetle başlatılacak."[91]

Engelhardt'a göre insansız hava araçları atom bombalarından hidrojen bombalarına, Vietnam dönemi elektronik savaş alanına, Reagan'ın füze savunma kalkanına, Birinci Körfez Savaşı'nın "akıllı bombalarına" kadar Amerikan askeri hegemonyasını sağlamayı garanti eden "mucize silahlar" dizisinin sonuncusuydu.[92]

2011 yılının sonunda İranlılar toprakları üzerinde casusluk yapan bir RQ-170 Sentinel casus uçağını düşürüp görüntülerini yayımlayınca mucize silah durumlarına şüphe düştü. O zamana kadar yirmiden fazla insansız uçak paramparça olmuştu ama hiçbiri için bu kadar tantana yapılmamış ve hiçbiri böyle utanç verici sonuçlar doğurmamıştı.

İranlıların insansız hava aracı için tersine mühendislik tekniğini kullanıp sırlarını öğreneceğinden endişe edenler vardı. Dick Cheney Obama'nın düşürülen uçağı yerdeyken yok edecek uçaklar göndermesini talep etti. Ama artık çok geçti. Sır ifşa olmuştu bir kere. Bazıları ABD'ye dost bazıları düşman olan elliden fazla ülke bu insansız hava araçlarından satın almıştı ve birçoğu kendi donanımlı keşif uçağı programlarını uygulamaya koymuştu. Satın alınan insansız hava araçlarının çoğu gözetim için kullanılan türdendi ama Amerika Birleşik Devletleri yakın müttefiklerine insansız saldırı uçakları satmıştı. 2009 yılında Amerika Birleşik Devletleri, insansız hava aracı üretiminde kendisinden sonra ikinci sırada gelen İsrail'i Çin'e bir insansız saldırı uçağı sattığı için cezalandırdı. WikiLeaks İsrail'in Rusya'ya gelişmiş model insansız hava aracı satmakla ABD yetkililerinin öfkelendirdiğini ortaya çıkardı. Öldüren insansız hava aracı üretimine sahip olduğunu iddia eden diğer ülkeler arasında Rusya, Hindistan ve hatta İran vardı. İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinejad 2010 yazında "ölüm elçisi" adını verdiği bir model tanıttı.

Yine de Amerika'nın emelleri ve gösterişi için en büyük sorun Çin'den çıkıyor gibiydi. Amerika Birleşik Devletleri haricinde en dinamik programa sahip olan ülke Çin'di. Çin, ilk insansız hava uçağını resmen gösterdikten beş yıl sonra, 2011 yılında iki düzine farklı çeşidi ve daha da gelecek olanlarla övünüyordu. En rahatsız edici olansa Çin'in diğer ülkelere silahlı insansız hava aracı satmak konusunda çekincelerinin olmamasıydı. Çin'in Aviation Industry Şirketi müşterilere savaş ve gözetim özelliklerinin ikisini bir arada barındıran, Amerika'nın Predator'ına benzer Yilong ("uçan sürüngen" anlamına geliyor) bir model sundu. Çin'den savaş modellerini satın almak için kuyruğa giren ülkeler arasında bir zamanlar ABD müttefiki olan Pakistan da vardı.

Gelişmiş Predatorları ve MQ9 Reaperleri 10 milyon doların üzerinde bir fiyatla satılan Genel atomik Havacılık Sistemleri gibi önde gelen ABD savunma müteahhitleri bu pazarda yer edinmek için yaygara koparıyor ve ABD hükümetine ihracat denetimlerini hafifletmesi için baskı yapıyorlardı. Bu tür satışları denetleyen Savunma Güvenlik İşbirliği Ajansı'nın Müdürü Koramiral William Landay III astlarına hangi ülkelerin hangi özelliklere sahip insansız hava araçlarını satın

alabileceğini önceden belirlemeleri için talimat verdi.[93] Böylece ABD üreticileri yeşil ışığı görünce tam hız çalışmaya hazır olacaklardı.

Amerika Birleşik Devletleri, çeşitli ülkelerde hedeflenen suikastlar için bir gerekçe olarak El-Kaide ve Taliban'a karşı savaşta benimsediği "sıcak savaşta" sınırlama olmadığı mantığını kullanarak tehlikeli bir emsal oluşturuyordu. İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün işaret ettiği gibi, Çin'in New York'ta yaşayan Uygur aktivistleri hedef almasına veya Rusya'nın Londra'daki Çeçen militanları öldürmesine ne engel olacaktı?

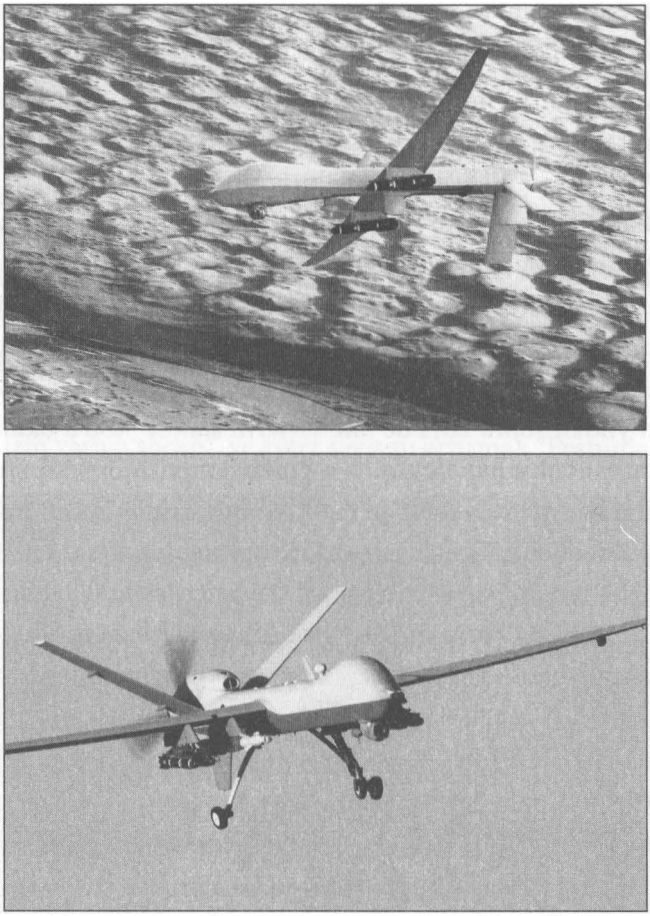
İnsansız hava uçakları saldırılarını ve Amerika'nın itibarını lekelediğine inandığı CIA'in diğer gizli operasyonlarını engellemeye çalışmış olanMilli İstihbarat Direktörü Amiral Dennis Blair'in yerine 2010 yılında böyle eylemleri savunan Milli Coğrafi-İstihbarat Teşkilatı eski başkanı emekli Korgeneral James Clapper göreve getirildi. Blair, Beyaz Saray'ın El-Kaide'yi yenmeye yönelik ciddi stratejilerinin yerini insansız hava uçaklarıyla vurma takıntısının almış olmasından yakınıyordu. "Beyaz Saray'da sürekli tekrarlanan 'En iyi seçenek bu' nakaratı bana Vietnam'daki ceset sayılarını hatırlatıyordu," dedi Blair.[94]

ABD yetkilileri Afganistan'daki insansız uçak saldırılarını savaşın daha önceki aşamalarına damgasını vuran hava bombardımanı üzerinde bir gelişme gibi lanse ettiler. Mart 2010'da New York Times "Amerikan askerlerinin ve Amerikan bombalarının neden olduğu sivil ölümlerin yerli halkı çok öfkelendirdiğini ve isyana sevk ettiğini," bildirdi.[95] Amerikan bombaları binlerce Afgan sivili öldürmüştü. Birçoğu kontrol noktalarında vuruldu. Afganistan'daki kıdemli NATO askeri Başçavuş Michael Hall, Bagram Hava Üssü'ne hapsedilenlerin birçoğunun isyana tanıdıklarının ölümlerinden sonra katılmış olduklarını söyledi. "Bu insanların isyancılara dönüşmesiyle ilgili bir sürü hikâye var," dedi askerlerine. Ne zaman bir kuvvet tırmanması olsa masum insanların öldürüldüğünü öğreniyoruz."[96]

Obama, Afganistan'da debelenip durmanın başkanlığını Vietnam'ın Johnson'ın başkanlığı mahvettiği sona mahkûm edeceğinin farkındaydı. Savaşa katılan ABD askerlerinin sayısını daha yeni artırmış ve savaşı kazanmanın ABD çıkarları için hayati önem taşıdığını söylemişti ama şimdi ABD'nin müdahalesini sınırlayacak ve bir çıkış stratejisi sunacak çareler arıyordu. Ne var ki Washington Post yazarı Bob Woodward'ın ustalıkla kanıtladığı gibi Obama üst düzey askeri danışmanları-Mike Mullen, Petraeus, McChrystal- sıkıştırılmış ve kuşatılmıştı. Danışmanları, Savunma Bakanı Gates ve Dışişleri Bakanı Clinton'ın yardımıyla ona 40.000 asker daha göndermesi, ordu liderliğinde ulus kurma süreci etrafında örgütlenmiş tam ölçekli kontrgerillayı da kapsayan genişletilmiş misyon ve süresiz müdahale için

baskı yapıyorlardı. Obama ek seçenekler sunmalarını istedi. Ama 30 Eylül tarihli toplantıda mantıklı görünen bir seçeneği eleyerek ulusal güvenlik danışmanlarına şöyle dedi: "Afganistan'dan çekilme seçeneğini gündemden çıkarmak istiyorum."[97] Ama on yıl sürecek ve 1 trilyon dolara mal olacak bir müdahale istemediğini de açıkça belirtti. 11 Kasım 2009 tarihli strateji değerlendirme toplantısında öfkeyle suçladığı askeri liderler sadece bir çılgın seçenek sunmuşlardı.

New York Times ve *Washington Post* editörleri sertlik yanlılarına arka çıkmak için ellerinden geleni yaptılar. *Times*, Judith Miller'ın Irak işgali noktasına gelinmesindeki rolü yüzünden karalanmasına rağmen, savaşı destekleyen otuz altı köşe

MQ-1 Predator **(ÜSTTE)** *ve MQ-9 Reaper* **(YUKARIDA)** *insansız hava araçları Afganistan semalarında görev uçuşu yapıyor. ABD'li yetkililer bu mürettebatsız silahları düşman savaşçılara yönelik hedeflenen öldürme için kusursuz cihazlar olarak lanse ettiler ancak bunların kullanımı çok sayıda sivilin ölümüne yol açtı ve dünya genelinde insansız uçakların çoğaldığı bir dönemin başlamasına neden oldu.*

yazısı yayımladı. Savaşa hayır diyen köşe yazısı da sadece yedi taneydi. Editörlerinin hangi tarfta olduğu gayet açık olan *Post*'ta bu oran ona birden fazlaydı. McChrystal'ın savaş politikasından ayrılan *Post* Eylül 2009'da, "her iki yol da utanç kaynağı olur ve bu ülkeyi tehlikeye sokar," dedi.[98]

Biden ve Genelkurmay başkan yardımcısı Deniz Kuvvetleri Generali James Cartwright, asker sayısını yine 20.000'e kadar çıkaracak ama ulus inşasını ve nüfus korumasını reddedecek ve böylelikle çok daha çabuk bir çıkışı garantileyecek, aşamalı bir geri çekilme yöntemi önerdiler. Uzlaşma ve Afgan güçlerini eğitme umuduyla Taliban'ı zayıflatmaya ve bölmeye odaklanmak istiyorlardı. Gates ve Mullen daha sonra Cartwright'i muhalefet ettiği için, Obama kendisine görevi aldığını söylediği halde, Genelkurmay Başkanlığına terfisini engelleyerek cezalandırdılar.[99]

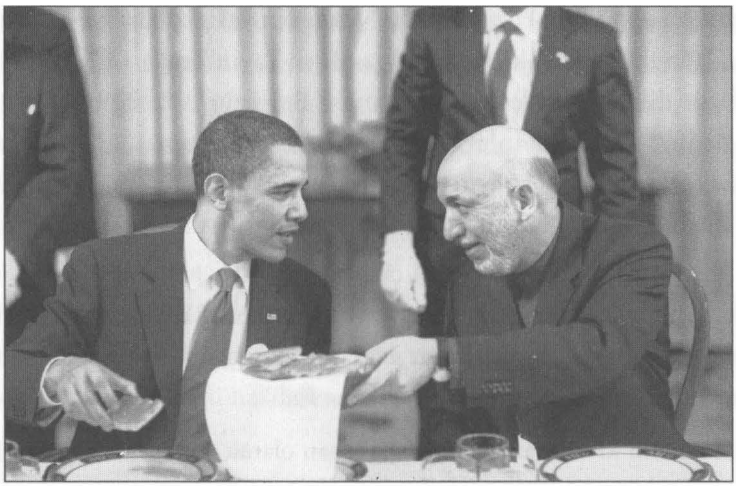
Aslında Afganistan'ın ihtiyaç duyduğu şey daha fazla ABD askeri değil, ekonomik ve sosyal reformdu. Afgan yoksulluğunun rezaleti şok ediciydi. 2009 yılından itibaren ABD doları ülkeye sel gibi aktığı halde Afganistan hâlâ dünyanın beşinci yoksul ülkesiydi. Zengin ve yoksul arasındaki uçurum çok derindi. Kişi başına düşen gelir 426 dolar seviyelerindeydi. Nüfusun yüzde altmış sekizi günde bir dolardan daha az bir parayla geçiniyordu. Sıhhi içme suyuna erişim nüfusun sadece %23'ü için geçerliydi. Ortalama yaşam beklentisi 43 yıldı. Yetişkinlerin yüzde yirmi dördü okuma yazma biliyordu. Ama kadınlarda okur-yazarlık oranı %14'tü. Savaşla geçen on yıldan sonra 2011'de bile kızların sadece %30'u okula gidiyordu.[100] Böyle muazzam bir yoksulluk olmasına rağmen Amerika Birleşik Devletleri askeri girişimlere yılda 100 milyar dolardan fazla, sürdürülebilir kalkınma içinse sadece 2 milyar dolar harcıyordu. Center for American Progress, "yeniden yapılanma için Sovyetler Birliği'nin bile" Amerika Birleşik Devletleri'nden daha fazla para harcadığını belirtti.[101] Ama bu küçük meblağ bile Afgan hükümetinin verebileceğinden çok çok fazlaydı. 2009 yılında McChrystal'ın sivil danışmanlık ekibinin bir üyesi olan Stratejik ve Uluslararası Araştırma Merkezi'nden Anthony Cordesman şöyle yazdı: "Dış yardım, Kabil hükümetinin gelir üretebilme kapasitesinden neredeyse 14 kat daha fazla."[102]

Afgan kadınların durumu daha bir içler acısıydı. ABD'nin ilk etaptaki işgal gerekçelerinden biri de kadınları Taliban baskısından kurtarmaktı. Ancak Atiq Sarwari ve Robert Crews'un okurlarına hatırlattıkları gibi, "Afgan kadınlar yirmi beş yıl içinde dört ayrı rejimin elinde özgürleştirme hedefi oldu: Komünistler, mücahitler, Taliban ve Amerikan liderliğindeki koalisyon. Hepsi de yönetimlerini meşru kılmak için bir zorunluluk olarak kadınların durumunun iyileştirilmesini gösterdiler."[103] Afganların ezici çoğunluğunun yaşadığı kırsal alanlarda çok az şey değişmişti

ve son zamanlarda yaşam beklentisi gibi iyileşme belirtileri göstermiş olmalarına rağmen, bebek ve anne ölüm oranları dünyadaki en yüksek oranlar arasında yer almaya devam ediyordu.[104] Taliban kontrolündeki bazı güney illerinde ortaokula giden kız öğrenciler %1'den daha azdı. 2009 yılında Afganistan, başka şeylerin yanında kadın okuryazarlığı, eğitime erişim ve yaşam beklentisi gibi konularda Birleşmiş Milletler'in Toplumsal Cinsiyet Geliştirme Endeksi ölçümünde hâlâ sondan ikinci sıradaydı.[105] Sekiz yıllık ABD işgali ve reformundan sonra durum buydu.

Bu şartlar altında daha fazla Amerikan askeri Afganistan'ın ihtiyacı olan en son şeydi ve birçok kişi Obama'yı büyük bir hata yapmaktan kurtarmaya çalıştı. Kasım ayı başlarında ABD'nin Afganistan Büyükelçisi Karl Eikenberry, Hillary Clinton'a iki gizli not yazarak kontrgerilla politikasının işe yaramadığı ve asker sayısını artırmanın ters tepeceği konusunda uyardı. 2006 ve 2007 yıllarında 18 ay boyunca ülkedeki ABD askerlerine komutanlık yapmış olan Eikenberry ikaz etti: "En son büyük bir kuvvet gönderdiğimizde, 2008-2009'da toplamda 33.000 asker, Afganistan'daki şiddet ve istikrarsızlık arttı. Pakistan sığınakları var olduğu sürece daha fazla asker göndermek isyanı bitirmeyecek." Afgan devlet başkanı Hamid Karzai'nin yolsuzluğu ve Afgan ordusuyla polisinin yetersizliği durumu daha da umutsuz hale getiriyordu.[106]

Bölgeyi bilen başkaları da aynı fikirdeydi. 2009 yılının Eylül ayında dört eski üst istihbarat yetkilisi *New York Times*'tan Nicholas Kristof'u, "Peştun bölgelerindeki güçlerimizin varlığı sorun," ve asker sayısını artırmak "Peştunlulara Taliban'ın

Obama ve Afganistan Devlet Başkanı Hamid Karzai, Mart 2010'da Kabil'de Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nda bir akşam yemeğinde sohbet ediyor. En hafif söylemle şüpheli bir ABD müttefiki olan Karzai zalim ve yozlaşmış bir hükümet yönetmiştir.

haklı olduğunu kanıtlamaktan başka işe yaramayacak. Liderliğimiz yüzünden göremediğimiz bazı şeyler bir sürü Amerikan askerinin olumlu bir sonuç alamadan boş yere ölmesine neden olacak," diye uyardılar.[107] Bu dört kişiden biri CIA'in eski Pakistan istasyon şefi Howard Hart'tı. "Bizimle savaşmaktan asla vazgeçmeyecekler," dedi Hart. "Sovyetlerle savaşmaktan vazgeçmeyecekler. Birbirleriyle savaşmaktan da hiç vazgeçmeyecekler."[108]

Afganlar işgalci güçlerin sadece varlığından değil, onların taktiklerinden, özellikle de savaşın artırılmış karşı isyan aşamasında kullandıklarından da nefret ediyordu. Afganlar, Amerikan ve Afgan askerlerinin kapıları tekmeleyip insanların evine zorla girerek kadınların mahremiyetine saldırı hususundaki Afgan tabularını yıktıkları gece baskınlarına sinirleniyordu. Ülke genelinde faaliyet gösteren Taliban "gölge hükümetleri" yok etme çabasıyla Taliban liderlerini ve şüpheli direnişçileri hedef alan gece baskınları Obama'nın göreve gelişnden sonra iyice artmıştı. İsrailli coğrafyacı Eyal Weizman'ın Filistin ve Irak'taki benzer taktikler için söyledikleri Afganistan için de geçerli: "Filistin'deki siviller tıpkı Irak'takiler gibi savaşın evdeki özel yaşama etkisini en derin travma ve utanç şeklinde yaşamışlardır."[109]

İşin daha da kötüsü gece baskınları, tıpkı insansız uçaklar gibi çoğu zaman yanlışlıkla masum sivilleri hedef alıyordu. 2011 yılının Mayıs ayında NATO'nun Calalabat dışında bir eve gece yarısı yaptığı bir saldırıda yanlışlıkla, bir Taliban lideri olduğu sanılan yerel polis öldürüldü. Üstelik askerler, içerideki bunaltıcı sıcaktan kaçıp avluda uyuyan on iki yaşındaki yeğeni Nelofar'ı da öldürdü. Bir NATO yetkilisi trajik kaza için derhal özür diledi. Nelofar'ın yaslı babası bu özürde çok az teselli buldu. "On iki yaşındaki masum kızımı ve kayınbiraderimi öldürdüler. Sonra da bana 'Özür dileriz' dediler. Bu ne demek? Bu 'özür' sözcüğü hangi acıyı iyileştirebilir?" dedi.[110] Kendi vatanlarında ortaya çıkan Taliban'ın o yıl yabancı istilacılardan daha fazla sivili öldürmekten suçlu olması Afgan halkının NATO kuvvetlerine karşı duyduğu öfkeyi azaltmaya yetmedi.

Daha önce Irak'ta yaptıkları gibi çizgiyi aşıp Afganistan'da sebepsiz yere masum sivilleri öldüren Amerikan askerlerinin haberleri defalarca çıktı. Kanada'da asker kaçağı olan yirmi yaşındaki bir asker, insan empatisini sarsan süreci şu sözlerle anlatıyordu:

> Yemin ederim ki o insanları bir daha insan olarak göremem. Benim gibi haşin bir köspe –"köspe" "katil özel savaşçı piyade eri" kısaltmasıdır – yapmanın en iyi yolu basit ve ırkçı bir telkinin etkisidir. Los Angeles, Brooklyn ya da belki Tennessee'deki bir Podunk kasabasından boş bir fişek alın. Bugünlerde Amerika bu konuda eksiklik yaşamıyor. Ben arkasında çoluk çocuk bırakmayanlardan biriydim.

> Her neyse, bu boş aleti alıyorsunuz ve yüreğini ağzına getiriyorsunuz, onu ruhen yıkıyorsunuz, derdini çekenlerle kardeşlik ve dostluk kurmaya çalışıyorsunuz ve kafasını tüm Araplar, Iraklılar ve Afganlar *Hacı*'dır gibi ırkçı saçmalıklarla dolduruyorsunuz. *Hacı*, senden nefret ediyor. *Hacı*, ailene zarar vermek istiyor. *Hacı* çocukları çok kötü, çünkü sürekli dileniyorlar. En zararlı ve saçma propaganda ama bunun benim kuşağımdaki askerleri gayretlendirmede ne kadar etkili olduğuna şaşırırdınız.[111]

Dengesiz gençlerden bir grup on iki kişilik bir "öldürme ekibi" kurdu. Bu ekip masum Afganları öldürüyor, sonra da sanki kendilerini savunmak için hareket etmişler gibi görünecek bir ortam hazırlıyorlardı. Sanıklardan biri cinayetleri itiraf etti. *Der Spiegel*'de cesetleriyle poz veren askerlerin fotoğrafları çıkınca ABD yetkililerinin keyfi kaçtı.

Amerikan askerlerinin sebep olduğu zarar Afgan liderlerin kötü tutumu yüzünden daha da arttı. Daha önce Irak'ta deniz piyadeleri komutanı olarak görev yapmış Afganistan'ın Zebul vilayetinde üst düzey bir ABD diplomatı olan Matthew Hoh 2009'un Eylül ayında istifa edince Karzai'nin hükümetinin "göze batan yolsuzluk ve arsızca rüşvet almakla" çalkalandığını, Karzai'nin "sırdaşları ve baş danışmanları hukukumuzun üstünlüğü ve uyuşturucuyla mücadele çabamızla alay eden uyuşturucu liderleri ve savaş suçlusu zalimler olan bir devlet başkanı" olduğunu yazdı.[112]

Rüşvetçi olduğu herkesçe bilinen Karzai rejimine dolar ve silah akıtmaya Büyükelçi Eikenberry de karşıydı. Yönetimin başındakiler yoksul ülkeye akıtılan paraları iç eden Karzai'nin dostları, aile üyeleri ve siyasi müttefikleri, bir de kendilerinden önceki Taliban kadar gaddar, baskıcı, kadın ve demokrasi düşmanı olan diktatörlerdi. Eski Afgan parlamento üyesi ve insan hakları mücadelecisi Malalai Joya bu adamları "Taliban'ın fotokopileri" olarak tanımlıyordu.[113] *Economist* dergisi "direnişçilerin kovulduğu ve hükümet buyruğunun iade edildiği Afganistan bölgelerinde yerlilerin zaman zaman, daha az rüşvet yiyen ve Sayın Karzai kadar acımasız olmayan diktatörleri mumla aradığını" bildirdi.[114]

2010'da Uluslararası Şeffaflık Örgütü Afganistan'ı Somali'den sonra dünyanın en yozlaşmış ikinci ülkesi saydı. Kişi başına düşen ortalama rüşvet 158 dolardı; yıllık ortalama gayri safi milli hasılası sadece 426 dolar olan bir ülkede önemli bir miktar.[115]

Kabil'deki Amerikan Büyükelçiliği 2004-2009 yılları arasında Afganistan'ın ilk başkan yardımcılığını yapan Ahmed Ziya Mesut'un 2009 yılında Birleşik Arap Emirlikleri'ni ziyareti sırasında gümrükten 52 milyon dolar nakitle geçtiğini bildirdi. Mesut suçlamaları reddetti ama ayda birkaç yüz dolarlık maaşla diğer Afgan

yetkililerle birlikte lüks bir Dubai semtindeki Palm Cumeyra'da bir sahil evinde yaşamayı nasıl karşılayabildiğini açıklamadı. Ortaya çıkarılan bir başka belge başkanın, uzun süre önce CIA'in maaşlı çalışanı olan üvey kardeşi ve Temmuz 2011'de suikastte öldürülmeden önce Kandehar'ın en güçlü adamı Ahmed Veli Karzai'nin çoğu kişi tarafından "rüşvetçi ve bir uyuşturucu taciri kabul edildiğini" söylüyordu.[116] Hamid Karzai'nin başka müttefikleri de uyuşturucu ticaretinden para kaldırıyordu. İngiliz kuvvetleri Helmend valisini ofisinde yaklaşık 10.000 kilogram afyonla yakalandı. Valilikten atılmasına rağmen, daha sonra Senato'ya atandı.[117]

Taliban iktidardayken uyuşturucu ticaretini kontrol altında tutmakla gerçekten iyi bir iş yapmıştı. Ama ABD işgali sonrasında uyuşturucu müthiş çoğalmıştı. 2001 yılında 185 ton olan afyon üretimi 2007'de 8.200 tona fırlamıştı. Tüm ulusal ekonominin yaklaşık %53'ünü uyuşturucu oluşturuyordu ve Afgan nüfusunun neredeyse %20'si uyuşturucu işindeydi.[118] Uyuşturucu baronları, Afgan olmayan uyuşturucu tacirlerinin evleri "narcotecture" tarzlarından ayırt edilebilen "haşhaş saraylar" adı verilen karnaval renkli gösterişli konaklarda yaşıyordu. Ama birçok Afgan sonuçta ortaya çıkan ilaç istismarının sıkıntısını çekti. 2005 yılında 920.000 uyuşturucu bağımlısı olduğu bildirildi. Daha sonra bu rakam önemli ölçüde arttı.[119]

Karzai döneminde yasadışı uyuşturucu Taliban için sürekli bir fon akışı sağlıyordu. Taliban, uyuşturucu satıcılarına %10 oranında vergi yüklüyor ve ek bir ücret karşılığında da uyuşturucu konvoylarını koruyordu. Ayrıca Taliban dolaylı olarak Amerika Birleşik Devletleri'nden ve NATO'dan da yüz milyonlarca dolar aldı. Gazeteci Jean MacKenzie ülkenin çoğu yerinde müteahhitlerin devam etmelerine izin vermesi için Taliban'a projelerde en az %20 komisyon ayırdığını bildirdi. Bir Afgan müteahhit anlatıyordu: "Bir köprü inşa ediyordum. Bölgedeki Taliban komutanı beni arayıp 'oraya köprü yapma, havaya uçurmak zorunda kalacağız' dedi. Köprüyü tamamlayıp parayı toplamama izin vermesini istedim. Sonra istedikleri zaman onu havaya uçurabilirlerdi. Anlaştık ve projemi tamamladım."[120]

2010 yılında Amerikalı yetkililer ABD üslerine malzeme taşımaları için Amerikan ve Afgan kamyon şirketlerine 2.2 milyar dolar ödedi. Bu kamyon şirketleri genelde hükümet yetkilileriyle yakın ilişkisi olan güvenlik firmalarıyla anlaşıyordu. Güvenlik firmaları kamyonları kamyon başına 800 ila 2.500 dolar arasında bir ücret karşılığında koruyordu. Güvenlik firmalarıysa hizmetlerine duyulan ihtiyacı abartmak için sık sık çarpışmalar uyduruyor ve kamyonların saldırıya uğramadan geçmesi için Taliban'a rüşvet veriyorlardı. Kabil'de bir NATO yetkilisi bu durumdan, "Savaşın iki tarafına da para sağlıyoruz," diye yakınmıştı.[121]

2011 yılının Haziran ayında Afganistan'ın Merkez Bankası yöneticisi Abdülkadir Fıtrat istifa ederek ülkeden kaçtı. Parlamentoya verdiği ifadenin ve sonrasında bankaya açılan dolandırıcılık soruşturmasının ardından Karzai'nin müttefikleri tarafından giderek artan bir saldırıya maruz kalmıştı ve hayatından endişe ediyordu. Afganistan'ın başsavcısı hakkında yasal süreç başlattı. Komisyon başkanı Azizullah Ludin iddiaları destekledi. Ludin daha önce, tüm dünyanın hileli diye kınadığı çekişmeli 2009 cumhurbaşkanlığı seçimlerine onay damgasını veren Bağımsız Seçim Komisyonu başkanı olarak Karzai'ye hizmet etmişti.[122]

O ve diğer seçimlerdeki oy sahteciliğinin boyutu Amerika Birleşik Devletleri ve NATO için düpedüz bir utanç vesilesi olmuştu. BM'nin Seçim Şikâyetleri Komisyonu toplamda %28'i Karzai'nin bir milyondan fazla oyu geçersiz saydı. Milletvekili BM elçisi Peter Galbraith şöyle dedi: "Sahtekârlık Taliban'a Amerika Birleşik Devletleri ve onun Afgan ortaklarıyla yaptığı sekiz yıllık savaşta en büyük stratejik zafreri vermiştir."[123]

Parayı bastırıp oy satın almak Afganistan'da o kadar yaygın ki Eylül 2010 parlamento seçimleri sırasında hemen hemen hiç gizlenmemişti. Kandehar'da 1 dolar maliyeti olan oylar doğudaki Gazni Vilayeti'nde 18 dolara kadar çıkabiliyordu. Çoğu beş-altı dolar aralığındaydı. Ve bazı ilçelerde kazanmak için sadece 2.500 oy gerektiğine göre, sağlam bir yatırım gibi görünüyordu. *New York Times* açıkladı: "Paralı Afgan bağımsız adayların çoğu parlamentoda bir koltukta ense işi satın almanın yolunu arıyor. Parlamentoya kapak atmak sadece iyi bir maaş – ayda yaklaşık 2.200 dolar brüt- getirmekle kalmıyor, rüşvet almak için muazzam fırsatlar da veriyor." Kadın seçmenler için kayıt kartları özellikle rağbet görüyordu, çünkü hem üzerlerinde fotoğraf yoktu hem de evden dışarı çıkmasına izin verilmeyen kadınların yerine çoğunlukla kocaları oy kullanıyordu.[124]

Obama Afganistan'da hangi hareket tarzını izlemesi gerektiğine karar vermeye çalışırken bu yolsuzluk ve dolandırıcılık olaylarının çoğundan haberdardı. 25 Kasım 2009 tarihinde Rahm Emanuel, ulusal güvenlik danışmanı General Jones ve Jones'un yardımcısı Thomas Donilon'la görüşerek hayal kırıklığını dile getirdi: "Halkın önüne çıkıp 'Bakın size ne söyleyeceğim. Amerikan halkı bu savaştan bıktı ve biz oraya 10.000 eğitmen yerleştireceğiz, çünkü oradan ancak böylelikle çıkabileceğiz' diye konuşmak benim için çok daha kolay olurdu." Woodward, Obama'nın askeri danışmanlarına kafa tutacak cesareti olmuş olsaydı tam da bunları söylemiş olacağını iddia ediyor.[125]

Sonunda bir karar verme zamanı geldiğinde Obama, John F. Kennedy'nin Küba Füze Krizi sonrasında gösterdiği cesareti ve kararlılığı gösteremedi. 30.000 asker

artışında karar kılarak askeri liderlere istedikleri neredeyse her şeyi ve beklediklerinden daha fazlasını verdi.[126]

Vatansever parazit üzerine Bush ilkelerinden bir sayfa alıntı yapan Obama, ABD askerlerinin sayısını yaklaşık 100.000'e çıkarma planını ortaya koyan 1 Aralık konuşması için West Point'i seçti. Amerika Birleşik Devletleri ve müttefiklerinin Afganistan'ı 11 Eylül'ün sorumlusu El-Kaide'ye sığınma sağladığı için işgal ettiklerini açıkladı. En az üç önemli gerçeği söylemeyi unuttu. Birincisi, dünyadaki toplam sayıları 300 olan El-Kaide'nin aslında sadece 50-100 üyesi Afganistan'daydı. Fena halde parçalanmış gücünün geri kalanıysa Pakistan'dan faaliyet gösteriyor ve desteğinin çoğunu da Suudi Arabistan, Kuveyt, Yemen ve Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki ABD destekli rejimlerin vatandaşlarından alıyordu. İkincisi, Taliban lideri Molla Ömer ABD hedeflerine karşı 11 Eylül saldırısına itiraz etmişti. 11 Eylül Komisyonu'nun resmi raporuna göre, "2001 yazında son hazırlıklar devam ederken Afganistan'daki El-Kaide liderleri arasında planı gerçekleştirip gerçekleştirmeme konusunda anlaşmazlık baş gösterdi. Taliban lideri Molla Ömer Amerika Birleşik Devletleri'ne saldırmaya karşı çıktı. Kıdemli teğmenlerinin birçoğu itiraz etmesine rağmen Bin Ladin itirazlarını reddetti ve saldırı gerçekleştirildi."[127] Üçüncüsü de teröristlerin gizli operasyonlar için eğitim kamplarıyla dolu bir sığınağa ihtiyaçları yoktu. CIA'in terörle mücadele merkezinin eski başkan yardımcısı Paul Pillar'ın belirttiği gibi, "Gelecekteki terör saldırıları için çok önemli operasyonların böyle bir kaleye ihtiyacı yoktur ve en ölümcül terör saldırısı için bile birkaç kişi yeterlidir. Düşünün: 11 Eylül 2001 saldırılarına yönelik en önemli hazırlıklar Afganistan'daki eğitim kamplarında değil de Almanya'da apartman dairelerinde, İspanya'da otel odalarında ve Amerika'da havacılık okullarında yapıldı."[128]

Obama'nın mantığı CNN yorumcusu Fareed Zakaria'nın aklını karıştırdı: "El-Kaide en fazla 100 kişiyse neden büyük bir savaşta mücadele ediyoruz?" Bir önceki ay öldürülen 100 NATO askerini ve yıllık 100 milyar doları aşan maliyeti kastederek savaşın maliyetinin "sadece bir ay içinde, ülkede yaşayan her El-Kaide üyesi için birden fazla müttefik ölümü" ve "Afganistan'da yaşadığı sanılan her El-Kaide üyesi için yılda bir milyar dolar," olduğunu söyledi. Taliban'ın El-Kaide müttefiki olmasını savaşa gerekçe olarak gösterenlere yanıt olaraksa, "Bu, İkinci Dünya Savaşı'nda Hitler'in rejimi çöktükten sonra ve Berlin alev alev yanarken İtalya Almanya'nın müttefikiydi diye italya'yla savaşmak gibi bir şey olurdu," dedi.[129]

Deniz Piyadeleri Harp Okulu'ndan Jim Lacey 140.000 koalisyon askerini esas alarak kendi hesabını yaptı ve savaş maliyetinin Afganistan'daki her El-Kaide üyesi

için yılda 1.5 milyar dolar olduğunu belirledi. "Matematiğini yapan oldu mu? Bunu mantıklı sayacak strateji uzmanlarını hangi âlemde buluruz?"[130]

Tarihçi Andrew Bacevich en çok göze batan çelişkiye dikkat çekti. Madem Afganistan ABD'nin emniyeti ve güvenliği için, ki kendisi bunu "saçma bir kavram" kabul ediyordu, gerçekten çok kritikti "öyleyse neden oradaki asker sayısına sınırlama getirildi?... Neden 100.000 değil de 30.000 asker gönderiyoruz? Erken çekilme işareti vermek yerine neden 'ne gerekiyorsa' yapmaya yemin etmiyoruz? Neden vergileri yükseltip askerliği eski durumuna getirmiyoruz... Başkanın konuşmalarında eksik olan sözcüğün 'zaferin' sözünü niye vermiyoruz?"[131]

Fiyat etiketi gerçekten astronomikti ve tırmanmaya da devam ediyordu. 2006 yılında kongre araştırmacıları Afganistan'daki her askerin yılda 390.000 dolara mal olduğunu tahmin ediyordu. Mayına dayanıklı zırhlı araçların ve gözetim ekipmanlarının artan maliyeti, bir de isyancıların yoğun olduğu riskli dağlık bölgeden getirtilen yakıtın galon başına 400 dolar maliyeti yüzünden 2009 yılında bu rakam 1 milyon dolara çıkmıştı.[132]

Obama, ilerici destekçilerini yatıştırma çabasıyla Temmuz 2011'de askerleri geri çekmeye başlayacaklarını ve 2014'e kadar Afganistan'da ABD askeri kalmayacağını açıkladı. Jonathan Alter *Promise*'te Obama'nın Petraeus ve Mullen'e şöyle dediğini bildirdi: "Bana karşı dürüst olmanızı istiyorum. Bu işi on sekiz ayda yapabilir misiniz?" Petraeus cevap verdi: "Efendim, bu zaman dilimi içinde eğitip ANA'ya [Afgan Ulusal Ordusu] teslim edebileceğimizden eminim." Obama sıkıştırmaya devam etti: "18 ayda yapabileceğinizi söylediğiniz şeyleri yapamazsanız o zaman hiç kimse kalmamızı önermeyecek, tamam mı?" Petraeus güvence verdi: "Evet, efendim, anlaştık." Mullen de söze karıştı: "Evet, efendim."[133]

Ancak, *Washington Post* yazarı Dana Milbank'in alaycı bir şekilde söylediği gibi, "Başkan Obama'nın Afganistan'dan çekilmeye başlamak için verdiği on sekiz aylık süre ilk on sekiz saati bile atlatamadı." Obama'nın konuşmasının ertesi gününde Senato Silahlı Kuvvetler Komitesi huzurunda konuşan yetkililer çekilme tarihinin sadece hedeflenen tarih olduğunu açıkladı. Gates konuşurken sesini ayarladı: "Mevcut planımıza göre çekilme... 2011 yılının Temmuz ayında başlayacak. Bu hedefe ulaşmamızın mümkün olup olmayacağını 2010 yılının Aralık ayında değerlendireceğiz." Gates senatörlere başkanın fikrini değiştirme hakkına sahip olduğunu söyledi. Mullen hemfikirdi. Hillary Clinton ekledi: "Çekilme fikrine kilitlendiğimizi sanmıyorum."[134] 2010 yılının Mayıs ayında Clinton'ın Karzai ve kabinedeki üst düzey birkaç bakan için verdiği akşam yemeğinde Gates Afganları, "Afganistan'dan erken ayrılmayacağız," diye temin etti. Sonra da ekledi: "Aslında hiç ayrılmayacağız."[135]

Nitekim Pentagon 10.000 ila 30.000 arasında askeri Afganistan'da tutmayı planlıyordu ve Afganlar dış yardıma muhtaç olduklarından yol almak için güçlü bir konumda olduğuna inanıyordu.

Çekilme, güvenliği sağlayacak bir Afgan ordusu ve polis gücü eğitmeye, silahlandırmaya ve hazırlamaya bağlıydı. McChrystal 400.000 birleşik kuvvet için kulis yaptı. O büyüklükte bir Afgan güvenlik gücü sürdürmenin tahmini yıllık maliyeti 10 milyar dolar civarındaydı ancak Afgan vergi gelirleri sadece 2 milyar dolar seviyelerindeydi, ulusal bütçenin dörtte üçü de dış yardımlardan geliyordu. Bu gerçekler John Kerry'nin, "Peki o silahlı askerlerin ve polisin gelecek isyanın bir parçası olarak seferber edilmelerini önlemenin faturasını kim ödeyecek?" diye sormasına neden oldu.[136]

Hükümetin kendi içinde yaptığı değerlendirmeler böylesi bir kuvvet oluşturmanın imkânsız değilse de zor bir görev olduğunu açıkça ortaya koyuyordu. Yıllarca eğitim gördükten sonra Afgan ordusu ya da polis birimleri bağımsız olarak çok az faaliyet gösterebiliyordu ve tüm kademelerde lider eksiği vardı. NATO'nun Afgan güçlerini eğitme çabasına başkanlık eden Amerikalı Korgeneral William Caldwell 2011 yılında Afgan askerlerinin %30'unun her yıl artan oranlarda, en çok ihtiyaç duyuldukları zamanda savaş alanlarını terk ettiğini bildirdi. Her yıl polisliği bırakanların yüzdesi de aşağı yukarı aynıydı. Caldwell'e göre askerlerin %10 okuma yazma biliyordu. Yolsuzluk çok yaygındı. Koşullar içler acısıydı. Afgan askerleri namaz öncesi abdest almak için duvarlardaki lavaboları sökerek yeni binalara zarar veriyor ya da yemek pişirmek ve ısınmak için zaten bir mutfağı ve ocağı olan binaların bodrum katlarında ateş yakıyorlardı. Onarım zaman alıyordu ve maliyetliydi.[137]

Thomas Friedman, kendisinin de danışmanlarının da istemediği bir savaşa karşı koyacak cesareti olmayan Obama'ya sert çıktı. "Afgan erkeklerinin eğitim almaya ihtiyaç duymadıkları bir şey varsa, o da savaşmaktı. Otuz yıllık iç savaştan ve dış güçlere direndikleri yüzyıllardan sonra belki de en iyi bildikleri tek şey bu. Sonuçta Taliban'ı kim eğitiyor? ABD Ordusu'yla berabere mücadele ediyorlar, üstelik komutanlarının çoğu okuma bile bilmiyor."[138]

Hükümet güçlerinin okumuyor ya da savaşmıyorsa ne yaptığını merak edenler, Afgan hükümeti Ocak 2011'de BM ile çocukların polis gücüne alınmasının durdurulması ve genç erkeklerin seks kölesi gibi kullanıldığı genel, *Washington Post*'a göre de artan uygulamanın yasaklanması için bir anlaşma imzalayınca, rahatsız edici bir fikre kapıldılar. *New York Times*, "Afganistan'daki *bacha bazi*, kelimenin tam anlamıyla 'köçek' geleneğinin bir parçası olarak dokuz yaşından küçük erkek çocuklarının kız gibi giydirilip erkek seyircilerin önünde dans etmeleri için eğitim

verildiğini ve sonra da bir açık artırmada en yüksek teklifi verene pazarlandığını," bildirdi. "Nüfuzlu erkeklerin çoğu, özellikle de ordudaki ve emniyet güçlerindeki komutanlar bu tür çocuklara, genelde üniforma giydirip cinsel amaçlı sürekli partnerleri olarak yanlarında tutuyor." Bu geleneğin en uluorta uygulandığı yer *Times*'ın, "Taliban'ın, göz koydukları bir zenneye sahip olmak isteyen iki süpyancı savaş ağası arasında çıkan bir kavgaya müdahale ederek ilk ortaya çıktığı yer," dediği Kandehar'dı. Taliban iktidardayken bu uygulamayı yasaklamıştı.[139]

Afgan komutanlar tepinirken Amerikan askerleri hem fiziksel hem de psikolojik olarak çok büyük bir bedel ödüyordu. Yaralı askerlerin çoğunun Amerika'ya dönmeden önce yattığı Almanya'daki Landstuhl Regional Medical Center'daki doktorların yaptığı bir araştırma 2009 ve 2010 yılları arasında patlayıcı cihazların yaygın kullanımı nedeniyle uzuvlarını kaybetmiş yaralı asker yüzdesinde bir artış olduğunu ortaya koydu. 2010 yılında yaralıların %11'inin uzuvları kesildi. Uzuvları kesilenlerin %38'i birden fazla uzvunu kaybetti.

En dehşet vericileri arasında genital bölge ve üriner sistem yaralanmaları vardı. Bu tür yaralanmaların sayısı bir yıl içinde neredeyse üçe katlanmıştı. Tecrübeli bir savaş tıpçısı olan Emekli Albay Dr. John Holcomb araştırmanın bulguları için "inanılmaz" dedi. "Bu yaralanmaların sıklığı herkesi şaşkına çevirdi: Çift organ kaybı, penis ve testis yaralanmaları. Böyle bir şey daha önce görülmemiştir."[140]

Bazı yaralanmalar eksik bildiriliyordu. 2010 yılının ortalarında ordu 115.000 askerin yol kenarı bombalarının şok dalgaları sebebiyle hafif travmatik beyin yaralanması geçirdiğini açıkladı. Sakatlıklar uzun süren ruhsal ve fiziksel hasara neden olabiliyordu. ProPublica ve National Public Radio tarafından yapılan bir araştırma bu tür yaralanmaların ordunun belirttiğinden çok daha yaygın olduğunu ve diğer on binlerce hastanın açıklanan resmi rakamlara dahil edilmediğini meydana çıkardı.[141]

Psikolojik bedeli de çok ağır oldu. Kasım 2009'da Gazi İşleri Bakanı Erik Shinseki, "2001'den bu yana intihar eden gazilerin sayısı Irak ve Afganistan savaşlarında kaybettiğimiz asker sayısından daha fazla," dedi.[142]

Joseph Stiglitz ve Harvard kamu politikası profesörü Linda Bilmes 2010 yılında, Irak ve Afganistan'da görev yapmış olan 2.1 milyon askerden 600.000 tanesinin Gazi İşleri Bakanlığı'ndan tıbbi tedavi talebinde bulunmuş olduğunu ve 500.000 kişinin maluliyet tazminatı için başvuruda bulunmuş olduğunu bildirdiler. Tazminat almak isteyenlerin sayısı başlangıçta tahmin edilenden yaklaşık %30 daha fazlaydı. Travma sonrası stres bozukluğu tedavisi, zamanla daha da artan başka sağlık sorunları ve yaşam beklentisi yükseltmeyle her iki savaşın gerçek maliyetinin 4

trilyon doları aşabileceğini öngörüyorlardı. 11 Eylül saldırısının El-Kaide'ye yaklaşık 50.000 dolara mal olduğunu düşünecek olursak, ABD'nin trilyon dolarlık tepkisi aslında Bin Ladin'in Amerika Birleşik Devletleri'ni iflasa sürükleme amacına hizmet etmekten başka bir şey değildi.[143]

Pakistan merkezli dermansız bir düşmanı yenmek için Afganistan'da on yıldır devam eden savaşın mantıksızlığı ve uçuk maliyeti göz önünde tutulursa, bazıları Amerika Birleşik Devletleri'nin gizli bir amacı olduğu sonucuna vardı. 2010 yılında Pentagon jeologlardan ve diğer araştırmacılardan oluşan ekibinin uçsuz bucaksız Afgan maden kaynaklarının varlığını teyit ettiğini duyurmasıyla olası bir yanıt buldular. Pentagon, Afganistan'ın çeşitli elektronik cihazlar için önemli bir pil maddesi olan "lityumun Suudi Arabistan'ı" olabileceğini tahmin ediyordu. JPMorgan'la çalışan madencilik uzmanı Londralı bankacı Ian Hannam daha da ileriye giderek "Afganistan dünyanın önde gelen bakır, altın, lityum ve demir üreticilerinden biri olabilir," olasılığına umut bağladı. Kısa bir süre sonra Afganistan'daki ABD güçlerinin komutanı olarak McChrystal'ın yerine geçecek olan Petraeus da aynı fikirdeydi. "Burada müthiş bir potansiyel var," dedi. Afgan yetkililer 3 trilyon dolar değerinde maden olduğunu tahmin ediyorlardı. Gayri safi yurtiçi hasılası yaklaşık 12 milyar dolar ve ekonomisi büyük ölçüde uyuşturucuya ve dış yardıma dayalı bir ülke için gerçekten şaşırtıcı bir rakam.[144]

Bu "keşfin" etrafını saran onca heyecana rağmen, Afganistan'ın maden zenginliği pek de sürpriz sayılmazdı. Ocak 1911'de *Chicago Tribune* Afganistan'ın "doğal kaynaklar açısından zengin" olduğunu bildirdi. "Topraklarından bakır, kurşun, demir ve hatta altın çıkıyor."[145] 1928 yılında, yeni kurulan Afgan-Amerikan şirketi Afganistan'ın petrolünden ve madenlerinden yararlanmak için özel imtiyazlar edindiğini açıkladı.[146] Takip eden yıllarda bu kaynakları çıkarmak için çok az şey yapılmıştı ama Afganlar da yabancı yatırımcılar da o günün sonunda geleceğini biliyordu.

Batılı yatırımcılar bölgeye çöreklenmeden önce güvenlik durumunun istikrara kavuşması için beklerken kaynağa aç olan Çinliler atıldı. Devlete ait bir Çin şirketi Afganistan'ın doğusunda bir bakır madeninin haklarını güvence altına aldı. Anlaşma için müzakere eden Afgan Bakan Muhammed İbrahim Adel, Çinlilerden 30 milyon dolar rüşvet almakla suçlandıktan sonra ayağı kaydırıldı.[147] Adel, 2006 yılının Mart ayında, selefi Ghori'nin Mahmud Karzai'nin girişimi sırasında Afganistan'ın faaliyet gösteren tek çimento tesisi olan çimento fabrikasını özelleştirmeyi reddetmesi üzerine Devlet Başkanı Karzai tarafından atanmıştı. Adel'in ilk icraatı fabrikayı Karzai'nin Afgan Yatırım Şirketi'ne satmak oldu. Sonuncusu da Çin'in Metallurgical Group Corporation'dan rüşvet almak.[148]

Ayrıca Orta Asya'daki potansiyel enerji kaynakları da yatırımcıların ağzını sulandırıyordu. Henüz keşfedilmemiş potansiyel en büyük beşinci doğalgaz alanına sahip Türkmenistan'daki doğalgaz bu listenin başındaydı. Bölgesel hükümetler bu gazın Afganistan üzerinden bir boru hattı vasıtasıyla taşınmasını öngörüyordu.

Bu arada Pakistanlılar hem Amerika Birleşik Devletleri'nin hem de Hindistan'ın önerdiği fiyattan daha ucuza iş yapmak ve Pakistan'ı Afganistan'da etkin bir konuma getirmek üzere önlem alıyordu. ABD ve Karzai arasındaki anlaşmazlıktan faydalanmaya karar verdiler. Karzai ABD ve NATO'nun artık askeri bakımdan galip gelemeyeceğini ve eninde sonunda çekileceğini düşündüğünü söylüyordu. Üst düzey Pakistanlı yetkililer Karzai'yle defalarca görüşerek çatışmayı sona erdirecek bir iktidar paylaşımı anlaşması için Taliban'ın Sirajuddin Hakkani, Molla Muhammed Ömer ve Gulbeddin Hikmetyar gibi kilit liderlerini teslim etmeyi önerdiler. Karzai'nin Taliban savaşçılarıyla böyle görüşmelere karşı çıkan istihbarat şefi Amrullah Salih'i ve içişleri bakanı Hanif Atmar'ı kovması ülkedeki Peştun nüfusunun çoğu gibi onun da Pakistan'ın teklifiyle ilgilendiğinin bir göstergesiydi.[149] Ancak ülke nüfusunun neredeyse yarısını oluşturan daha Amerikan yanlısı Tacik, Özbek ve Hazara halkı bu tür müzakerelere şiddetle karşıydı. Peştun Taliban'ın döneminde çok sıkıntı çeken insanlar şimdi Afgan Ulusal Ordusu'nun en saldırgan savaşçılarını temsil ediyordu ve böyle bir anlaşmaya kararlı bir şekilde muhalefet etmeleri iç savaş korkusunu gündeme getirdi.[150]

On yıl boyunca boş yere kan döktükten ve devlet hazinesini kuruttuktan sonra Amerikan halkı nihayet bu beyhude savaştan usanmıştı. Mart 2011'de ABC News ve *Washington Post*'un yaptığı bir kamuoyu yoklaması Amerikalıların üçte ikisinin Afganistan savaşının mücadele etmeye değer olduğuna inanmadığını gösteriyordu. Bir yıl sonra CNN savaşa karşı olanların %72'e fırladığını bildirdi.

En sert muhalifler arasında ülkenin belediye başkanları da vardı. Belediye başkanları, azalan gelir ve küçülen federal yardım nedeniyle şehirlerinin acımasız bir kesintiye maruz kaldığını görmüşlerdi. 2011 yılının Haziran ayında Belediye Başkanları ABD Konferansı yıllık toplantısı için Baltimore'da toplandıklarında düşüncelerini yönetime açık açık söylediler. Irak ve Afganistan'daki savaşlara bir an önce son verilmesini ve 126 milyar dolarlık yıllık tasarrufun ülkenin şehirlerini yeniden inşa etmek için kullanılmasını istediler. Los Angeles Belediye Başkanı Antonio Villaraigosa, "Baltimore ve Kansas'ta değil de Bağdat ve Kandehar'da köprüler yapmamızı aklım almıyor," dedi.[151]

ABD'nin özel harekât gücü SEAL'ın 1 Mayıs 2011'de Pakistan'ın Abbottabad şehrinde Pakistan'ın önde gelen askeri akademisinin gölgesinde bir evde kral gibi

yaşayan Usame Bin Ladin'i öldürmesiyle ABD askerlerinin Afganistan ve Irak'tan geri çekilmesine yönelik baskı daha da arttı. Pakistanlı yetkililerin Bin Ladin'in nerede saklandığından mutlaka haberdar olduğuna inanan birçok Amerikalı yardımın kesilmesini talep etti. Pakistanlı liderlere duyulan güvensizlik o kadar derindi ki Amerika Birleşik Devletleri, Pakistanlıların onu uyarmasından korkarak Bin Ladin'in saklandığı yeri tespit ettiğini de bir saldırı planladığını da onlara söylemedi.

Baskın, hükümeti komşusu Afganistan'ınkinden çok daha istikrarlı olmayan Pakistan için çok büyük bir utanç oldu. ABD Pakistan Büyükelçisi Anne Patterson 2010 yılının başlarında bildirmişti: "Pakistan'ın sivil hükümeti hâlâ zayıf, etkisiz ve rüşvetçi." Amerika'nın baş müttefiki Cumhurbaşkanı Asıf Ali Zerdari daha önce Biden'e ordu ve Pakistan'ın gerçek güç simsarları ISI için "beni devirebilirler" demişti.[152]

Kasım 2011'de bir NATO hava saldırısının 24 Pakistanlı askeri öldürmesiyle "müttefikler" arasındaki ilişki bir darbe daha aldı. ABD yetkilileri özür dilemeyi reddedince Pakistan hükümeti Afganistan'a ikmal yollarını kapatarak NATO'yu daha yavaş ve daha pahalı alternatiflere bel bağlamak zorunda bıraktı. Ertesi yıl Mayıs ayında bir Pakistan mahkemesi Pakistanlı bir doktoru CIA'ye Bin Ladin'in izini bulmada yardım etmekten dolayı vatana ihanetle suçladı ve otuz üç yıl hapse mahkûm etti. ABD Senatosu hemen zaten alıkoyulan 1.2 milyar dolarlık askeri yardımı 33 milyon dolar kesmekle misillemede bulundu. Pakistan, Dışişleri Bakanı Clinton'dan bir özür kopardıktan sonra Temmuz 2012'de nihayet yolları yeniden açtı.

Kongre'de hem Cumhuriyetçiler hem de Demokratlar Bin Ladin'in öldürülmesini Afganistan'dan hemen çekilme baskısı için kullandı. Senato Dış İlişkiler Komitesi'nin en yüksek rütbelisi Richard Lugar, "orada olmamızın nedeni artık çok açık değil," dedi ve Amerika Birleşik Devletleri'nin "böyle büyük ulus inşasına" katılma fikrine karşı çıktı.[153] Demokratik Parti denetçisi Senatör Dick Durbin de aynı fikirdeydi: "Bu çatışmanın askeri yöntemlerle çözüme kavuşturulma olasılığının son derece düşük olduğuna ve ABD politikası için gerçekçi bir temel olmadığına inanıyorsanız Afganistan'da savaşıp ölmesi için bir Amerikan askerini daha nasıl gönderebiliriz?" diye sordu.[154]

Amerika Birleşik Devletleri ve Karzai hükümetinin arası da iyiden iyiye açılıyordu. Karzai 2011 yılının Haziran ayında Afganistan Gençlik Uluslararası Konferansı'nda yaptığı konuşmasında koalisyon güçlerini kınadı. "Hatırlarsanız birkaç yıl önce yardımları için yabancılara teşekkür etmenizi söylüyordum. Her dakika onlara teşekkür ediyorduk," dedi. "Artık bunu söylemeyi bıraktım..." Bir ulusal televizyon yayınında da, "Onlar kendi amaçları, kendi hedefleri için buradalar ve amaçlarına

ulaşmak için bizim toprağımızı kullanıyorlar," diye yakındı. Karzai, NATO bombardımanın sebep olduğu sivil kayıpların çoğalmasının yanı sıra seyreltilmiş uranyum silahlarının etkisinin çevreye verdiği zarardan da bahsetti.[155] Birkaç hafta önce Karzai birkaç çocuğun ve diğer sivillerin ölümüne yol açan bir NATO bombardımanına öfkesini dile getirmiş ve Afgan evlerini bombalamaya devam ettiği takdirde NATO'ya karşı "tek taraflı bir harekete " geçmekle tehdit etmişti. "Evlerimize yönelik saldırıları sürdürürlerse... Tarih, Afganların tecavüzcülere ve işgalcilere neler yaptığını gösterir," diye uyardı.[156] Bu nankörlük ABD yetkililerini fazlasıyla şaşırttı. Dost tavırlı Büyükelçi Eikenberry şu yanıtı verdi: "Bize işgalciler ve daha kötü şeyler dendiğini, cömert yardım programımızın hiçbir faydası yokmuş ve yiyiciliğin sebebiymiş gibi küçümsendiğini duyunca gururumuz rencide oldu ve devam etme şevkimizi kaybetmeye başladık."[157]

Usame Bin Ladin suikastine ilişkin güncel bilgileri almak için Beyaz Saray Durum Odası'nda toplanan Obama ve ulusal güvenlik ekibi.

Kaba sözlerine gösterilen öfke dolu tepkiden sonra yumuşayan Karzai birkaç ay boyunca sözlerini daha dikkatli seçti. Ama Ekim ayında Pakistanlı bir gazeteciye "Pakistan ve Amerika arasında bir savaş çıkacak olursa biz Pakistan'ın yanında oluruz. Artık Amerikan askerlerinin Afganların evlerine girmesini istemiyorum," diyerek ABD'li destekçilerini yine çileden çıkardı.[158]

Sadece 2011 yılının Temmuz ve Ağustos aylarında Taliban 181 üst düzey Afgan hükümet yetkilisini suikaste kurban etti. Ahmed Veli Karzai de bunlardan biriydi.

Kandehar belediye başkanı, Kandehar'ın dini konsey başkanı, Cumhurbaşkanı Karzai'nin yakın danışmanlarından biri ve barış müzakerecisi eski cumhurbaşkanı Burhaneddin Rabbani diğer yeni kurbanlar arasındaydı.[159] 2012 Temmuz ayı sonlarında NATO son üç ay içinde isyancı saldırıların sayısında önceki yıla göre %11 oranında bir artış olduğunu gösteren veriler yayımlayarak ayaklanmaları bastırmadaki başarı iddialarının yalan olduğunu ortaya çıkardı.[160]

Ülkeden kötü haberler gelmeye devam ediyordu. Eylül ayında İnsan Hakları İzleme Örgütü, ABD'nin eğittiği ve para desteği sağladığı Afgan Yerel Polis güçleri (ALP) ve *arbakai* olarak bilinen milisleri üyelerinin korumaları gereken köylüleri taciz ettiğini bildirdi. Belgelenen istismarlar arasında cinayet, tecavüz, adam kaçırma, keyfi gözaltı ve mülke zorla el koyma vardı. Böyle güçler oluşturmak ABD'nin ülkeyi istikrara kavuşturma planları için çok önemliydi. Petraeus, ABD Senatosu'na "Afganistan'ın istikrar elde etme gücünü geliştirme çabamıza katkıda bulunan en önemli unsur tartışmasız ALP'tir," demişti.[161]

Gelecekteki istikrarın diğer ayağı, Afgan Ulusal Polisi (ANP), tam bir felâketti. İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün çarpıcı raporu ortaya çıkalı daha bir ay bile olmamıştı ki Afganistan'daki BM Yardım Misyonu Afgan istihbarat servisinin, Güvenlik Ulusal Müdürlüğü'nün ve Afgan Ulusal Polisi'nin sorgulama sırasında, on sekiz yaşın altındaki çocuklar da dahil olmak üzere tutuklulara "sistematik" işkence yaptığına dair "ilgi uyandıran" kanıt buldu. Raporda vurgulanan suiistimaller arasında mahkûmların cinsel organlarını ezme, bileklerinden asıp kablolarla ve plastik hortumlarla dövme, ayak tırnaklarını sökme, vücuda elektrik verme ve stres pozisyonunda bekletme ve cinsel saldırıyla tehdit etmek vardı.[162]

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrol Ajansı NATO'nun Afgan uyuşturucu ticaretini azaltma girişiminin başarısız olduğunu bildirdi. 2011 yılında uyuşturucuyla mücadele çabalarındaki %65 artışa rağmen 2011 yılında haşhaş ekiminde artış yaşandı. Tıpkı ayaklanmalar gibi haşhaş yetiştiriciliği de daha önce yapılmadığı kuzey ve doğu illerine yayılmıştı. İmha ekiplerine yönelik saldırılar bir önceki yıla göre dört kat artmıştı.[163]

Afganistan işgalinin ABD'ye nasıl kötü bir son hazırladığının habercisi olan bu olaylar üzerine Obama Ekim 2011'de ABD askerlerinin yıl sonuna kadar Irak'tan çıkacağını açıkladı. 31 Aralık çekilme tarihini aslında 2008 yılında George W. Bush planlamıştı. Yine de, seçim kampanyasında verdiği sözü tuttuğu için takdir edilen Obama oldu. Irak fiyaskosunun sona ermesi Amerikalıların çoğunu sevindirdi.

Ancak başkanın yaptığı açıklama Pentagon'dakileri küplere bindirdi. 10.000 ila 20.000 kişilik bir askeri gücün bölgede kalması için yapılan baskıların ardından askeri

liderler bu sayıyı 3.000 ila 5.000 arasında askere indirdi. Ülkede kalan ABD askerlerine yargı dokunulmazlığı tanınması için Iraklılara yapılan baskıda askeri liderler de Obama ve Clinton'a katıldı. Mıkteda El-Sadr liderliğindeki Parlamento'daki umursamaz Şii grup ABD'nin bu talebini reddedince nihai geri çekilme başladı.

Afgan Ulusal Polisi (ANP) komutanı Afgan Ulusal Polis Akademisi mezuniyet töreninde polis adaylarının önünde uygun adım yürüyor. İstikrarı sağlama konusunda, korumakla yükümlü oldukları köylülere tecavüz etmek ve onları öldürmekle suçlanan Afgan Yerel Polisi (ALP) üyelerinden daha iyi olmayan Afgan Ulusal Polisi'yle ilgili olarak Afganistan'daki Birleşmiş Milletler Yardım Misyonu üyelerinin gözaltındakilere sistemli bir şekilde işkence ettiğine dair "çarpıcı" kanıtlar buldu.

Elbette bu Amerika'nın Irak'taki varlığını tamamen sonlandırmayacaktı. Dışişleri Bakanlığı, 5.500'ü silahlı askeri müteahhit olmak üzere 16.000 ya da 17.000 ABD personelinin kalabileceğini tahmin ediyordu. Dünyadaki en büyük ABD Büyükelçiliği, Bağdat'ta 104 dönümlük bir arazi üzerine yapılmış, etrafı duvarlarla çevrili yerleşkeyle Basra ve Erbil'deki konsolosluklar Iraklılara ABD istilasını, yıkımını, fethini ve işgalini hatırlatan yadigârlar olarak kalmaya devam edecekti. Geriye kalan az sayıda asker Irak ordusunu tanklar, savaş uçakları ve diğer silahlarla silahlandırmaya yönelik ABD anlaşmalarındaki 10 milyar doları denetleyecekti. 10 milyar dolarlık bu meblağının 3 milyar dolarını ABD hükümeti ödüyordu. Ayrıca Amerika Birleşik Devletleri Irak polisini eğitmek için de yılda 1 milyar dolara yakın harcama yapıyordu.[164]

Nihai çetelede öldürülen ABD asker sayısı yaklaşık 45.000, yaralılar da 32.000'den fazla olarak kaydedilecekti. Ölen Iraklıların tahmini sayısı 150.000 ila 1 milyon arasında değişiyordu. Ekim 2006'da Amerikalı ve Iraklı epidemiyoloji uzmanlarından

bir ekip ABD işgalinin sonucu 655.000'i "aşkın" Iraklının öldüğünü bildirdi.[165] Amerika Birleşik Devletleri yaklaşık 1 trilyon dolar harcamıştı ama bu son maliyetin toplamı yanında sadece küçük bir ön ödemeydi.

Afganistan'ın Ferah Vilayeti'nde Por Chaman ilçesinde bir haşhaş tarlasını imha etmeye çalışan köylüler. Karzai yönetiminin yıllarında afyon ticaretinde yaşanan patlama hem uyuşturucu bağımlılığına hem de hükümette yolsuzluklara yol açtığı için bu tür çabaların çok az etkisi oldu.

Obama yurda dönen askerleri Fort Bragg'da karşıladı. Ama dürüstçe Irak Savaşı'ndan Amerika Birleşik Devletleri için tam bir felâket olmuş olmasından bahsetmek, bir takım çarpıcı dersler çıkarmak ve kendilerini feda etmek için toplanmış olanlara teşekkür etmek yerine kendini savaşın sonucunu oğlunu I. Dünya Savaşı'nda askerlik yapmaya ikna etmiş ve savaşın daha ilk gününde kaybetmiş, imparatorluğun eski savunucusu Rudyard Kipling'in akıldan çıkmayan sözlerini anımsatan türden bir vatanseverlik saçmalığıyla örtmek zorunda hissetti. Kipling "Savaş Kitabeleri'nde" şöyle yazıyordu: "Soran olursa neden öldüğümüzü/ Çünkü ataları-mız yalan söyledi de."[166] Obama'nın yalanları da aynı derinlikte ve acı verecek şekilde yakacaktı. "Geride kendi halkı tarafından seçilmiş temsili bir hükümeti olan egemen, kararlı ve kendine güvenen bir Irak bıraktık," dedi askerlere "olağanüstü başarılarını" överek. Irak'ın tarihini yeniden yazdıktan sonra Afganistan'a dönerek oradaki askerlerin de "Taliban'ın hareket gücünü kırdığını" iddia etti. Askerlere savaşların "Amerika'yı daha güçlü ve dünyayı daha güvenli bir yer" yaptığını söyledi. Ve Bush yönetiminin ilk günlerinden beri ya en adi yalan ya da ne yazık

ki özensiz ve dikkatsiz bir ifade olan meselede Obama askerleri "Felluce ve Kandehar'da aynı ilkeler için mücadele etmiş ve 11 Eylül'de bize saldıranlara adalet dağıtmış" olmalarından dolayı kutladı. Bu sözleriyle Bush-Cheney yönetiminin Saddam'ın El-Kaide'yi desteklemesinin bir şekilde Irak işgalini akladığı uydurmacasını pekiştirdi ve 2011 yılı itibariyle her iki ülkenin işgalinin de o ilk El-Kaide saldırısıyla ilgili olduğuna dair tehlikeli yalanı sürdürdü."[167]

Obama'nın bu sözleri söylemesinin üzerinden çok kısa bir zaman geçmişti ki "istikrarlı" Irak yeniden kaosa sürüklendi. Birkaç gün içinde ülke bir dizi intihar saldırısıyla çalkalandı. Çok sayıda kişi öldü, yüzlercesi yaralandı. Ülke nükseden iç savaşın eşiğindeydi. Bilhassa Sünniler mağdur olduklarını düşünüyordu. ABD'li yetkililerinin 2010 seçimlerinden sonra sekiz ay içinde nihayet alelacele bir araya getirmeyi başardığı koalisyon hükümeti çökertilmişti. Bir Şii olan Cumhurbaşkanı Nuri Kemal El-Maliki bir Sünni olan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Tarık Haşimi'yi görevinin dışında bir ölüm timi yönetmekle suçlayarak hakkında tutuklama emri çıkarttırmış ve Sünni cumhurbaşkanı yardımcısını koltuğundan etmeye çalışmıştı. Haşimi tutuklanmaktan kurtulmak için Kürt bölgesine kaçtı. Maliki'nin güvenlik güçleri son haftalarda yüzlerce Sünni muhalefet liderini ve eski Baasçıyı tutuklamıştı zaten. Bu arada Maliki de ordu ve polis üzerindeki kontrolünü artırıyordu. Muhalifler onu diktatör olmakla suçladı. Sünniler ve laik karşıtlar Parlamentoyu boykot etti. Sünni iller, Kürtlerin kendi parlamentosu, devlet başkanı ve güvenlik güçleri olan petrol zengini Kürdistan'da belirlediği sınırlar boyunca aylardır daha fazla özerklik talep ediyordu. Ülke üç ayrı bölgeye bölünmekle tehdit ediyordu.

Amerika Birleşik Devletleri aslında büyük üs kapanış törenleri düzenlemeyi bir önceki yılın baharında bırakmıştı, çünkü isyancılar bu törenleri saldırı başlatmak için bir fırsat olarak kullanıyordu. Böyle bir kalabalık özellikle dikkate değerdi. 17 Aralık'ta Amerikalı ve Iraklı yetkililer ABD'nin bir zamanlar 12.000 askerinin ve müteahhitin bulunduğu Irak'taki son üssü Adder Acil Operasyon Üssü'nü Irak Hava Kuvvetleri'ne devrederken imza töreni için bir araya geldi. *Post*'tan Greg Jaffe olayı şöyle anlatıyordu: "Önce krili mavi üniforma giymiş altı kişilik bir Irak bandosu yamuk trompet ve trombonlarla kulak tırmalayan bir marş çaldı. Sonra Iraklı bir subay ayaklarını yere vurarak Arapça tezahürat yaptı. Çok geçmeden çoğunluğun Iraklı olduğu bir kalabalık tezahüratlara katıldı. Amerikalı bir subay sahnede 'albay' yazan bir levhanın arkasında kaskatı oturuyordu. Sonra Iraklı konuşmacı haykırdı. 'Bu, Amerikan işgalinin sonudur. Allah'ın rahmeti şehitlerimizin üzerine olsun.' Geri kalan ABD güçleri gecenin sessizliğinde sıvışıverdi. Gazete bunu "Kuveyt'e şafak öncesi gizli konvoy" diye tanımladı.[168]

İki savaş bitmeyen iki felâket olmuştu. Amerika Birleşik Devletleri'ni başka bir ülkenin işgali işine sokmanın savunmasızlığını Gates bile bir yere kadar kabul ediyordu. 2011 yılının Şubat ayında West Point öğrencilerine şunları söyledi: "Bence, gelecekte başkana Asya'ya, Ortadoğu'ya ya da Afrika'ya yeniden büyük bir ABD kara ordusu göndermeyi tavsiye edecek bir savunma bakanı, General MacArthur'un zekice deyimiyle, 'akıl sağlığı kontrolünden geçmiş olmalı.'"[169]

Irak'ın Telafer ilçesinde arabalarını akşam karanlığında devriye gezen ABD askerlerine doğru yanlışlıkla sürünce öldürülen anne ve babasının arkasından kanlar içinde umutsuzca ağlayan beş yaşındaki Samar Hasan. Sivil kayıplara dair tahminler büyük ölçüde farklılık göstermektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin yıllardır yürüttüğü yanlış ve sağgörüsüz politikaların sonuçları tüm dünyanın kafasına dank ediyordu. Arap Baharı'nın olağanüstü demokratik ayaklanması Amerika Birleşik Devletleri'nin şekillendirmek için çok şey yaptığı bölgeyi temelde değiştirirken Amerika Birleşik Devletleri'nin seyirci rolüne küme düştüğü en belirgin yer Orta Doğu'ydu. Yıllarca İsrail'i hiç eleştirmeden desteklerken Arap diktatörleri birbiri ardına silahlandırma, eğitme ve arka çıkmanın yanı sıra 11 Eylül sonrasında Mısırlıları, Libyalıları ve diğerlerini sorgu işkencecileri olarak kullanmak Birleşik Devletler'in tüm ahlaki otoritesini elinden almıştı. Demokrasi iddiaları boş çıktı. Amerika Birleşik Devletleri'nin Irak ve Afganistan'daki kuvvetleri yüzbinlerce sivilin öldürülmesinden ya da sakat kalmasından doğrudan veya dolaylı olarak sorumlu olmasından sonra ABD'nin

vatandaşlarına karşı güç kullanan baskıcı rejimlere duyduğu öfkeyi de hiç kimse ciddiye alamıyordu.

Obama'nın Kahire konuşmasında gösterdiği iyi niyet bile kısa ömürlü oldu. Filistin Amerikan Görev Gücü direktörü Ghaith Al-Omari bölge genelindeki eylemciler adına konuştu: "Amerikalılara 'karşıt' olmak artık moda haline geldi," dedi. "Genel atmosfer şimdi Amerika Birleşik Devletleri'nin artık faydalı olmadığını, Arap Baharı'nın ABD'nin yardımı olmadan gerçekleştiğini söylüyor."[170] Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu eski müdürü ve Nobel Barış Ödülü sahibi Muhammed El Baradey yıllarca geri kalmışlık ve bölge genelindeki baskıdan dolayı Amerika Birleşik Devletleri'ni suçladı. "Amerika, baskıyı desteklemeye yönelik bu saçma politikayla aslında Mısır'ı ve tüm Arap dünyasını radikalleşmeye itiyor."[171]

Bahreyn, Yemen, Suriye ve başka yerlerdeki hükümetlerin işlediği gerçek zulümler veya Vahabi aşırıcılarının El-Kaide'yi ve diğer küresel cihatçıları finanse etmeyi sürdürdüğü Suudi Arabistan'daki şiddetli iç baskı karşısında uzun zamandır hiçbir şey yapmayan Amerika Birleşik Devletleri'nin rejim değişikliğine ve korku veren zulme engel olma bahanesiyle Libya'da Muammer Kaddafi'nin öldürülmesi için verdiği destek ikiyüzlülük kokuyordu. Buradan sadece ABD müttefiklerinin vatandaşlarını katletmeye ve bastırmaya izni varmış gibi bir ders çıkıyordu.

Nitekim, Obama Ortadoğu'daki baskıcı rejimleri eleştirirken Suudi Arabistan'ı bilerek atlıyordu. Amerika Birleşik Devletleri Suudi petrolü karşılığında Suudi Arabistan'ın gerici monarşisini altmış yıl boyunca hep desteklemişti. Suudi Arabistan çok uzun zamandan beri ABD'nin gelişmiş silahlarının en büyük müşterisiydi. *Wall Street Journal* Obama'nın 2010 yılında 60 milyar dolarlık silah satışı onaylamış olabileceğini tahmin ediyordu. Şimdi Suudiler siyasi, parasal ve hatta Bahreyn'de olduğu gibi askeri müdahalede bulunarak bölge genelindeki demokratik reformları engellemeye yardım ettikleri için Amerika Birleşik Devletleri de ilerici bir değişimin peşinde olanlar için güvenilmez bir müttefik olduğunu kanıtladı.

Amerika Birleşik Devletleri bariz bir şekilde sağa kayan İsrail hükümetini bağrına basmaya devam ettiği için de köşeye sıkışmıştı. Obama Filistin'in durumuna seleflerinden daha çok ilgi gösteriyor gibiydi ve Ortadoğu'ya özel elçi olarak George Mitchell'i seçmesi Amerika Birleşik Devletleri'nin olağanüstü sorunlara tarafsız bir destek vereceğine dair umutları yükseltti. Bu sorunlardan en önemlisi de İsrail işgali altındaki Doğu Kudüs ve Batı Şeria'daki bir buçuk milyon Yahudi yerleşimcinin varlığıydı. 2006'da Hamas'ın seçilmesinin ardından İsrail'in Gazze'yi ablukaya alması sorunu daha da büyütüyordu.

Ancak görüşmelerde galip gelen Mitchell değil, Obama'nın Orta Doğu baş danışmanı Dennis Ross oldu. Wolfowitz himayesinde olan ve Reagan'dan beri başkanlara danışmanlık yapan Ross, sadık bir İsrail savunucusuydu. 2011 yılının Mayıs ayında Ürdün Kralı II. Abdullah, "Dışişleri Bakanlığı'ndan ve Pentagon'dan olumlu tepkiler gördük ama Beyaz Saray'dan iyi bir cevap almadık ve bunun sebebinin Dennis Ross olduğunu biliyoruz," diye yakındı. Ross ve Mitchell Amerika Birleşik Devletleri'nin bölge için kapsamlı bir barış teklifinde bulunup bulunmaması konusunda anlaşmazlığa düştüler. Obama'nın Amerikan İsrail Halkla İlişkiler Komitesi'nden (AIPAC) gelen baskıya boyun eğmesiyle hüsrana uğrayan Mitchell, Nisan 2011'de istifa etti.[172]

Amerika Birleşik Devletleri, Filistin topraklarındaki İsrail yerleşimlerini sadece yasadışı olmasından değil, barışa engel teşkil etmesinden dolayı da kınayan BM Güvenlik Konseyi'nin kararını veto ederek İsrail-Filistin çatışmasıyla ilgili dünya görüşüne bir kez daha karşı çıktı. Kararı en az 130 ülke destekledi ve Güvenlik Konseyi'nin diğer 14 üyesi de onayladı. Obama yönetimi Amerikan İsrail Kamu İşleri Komitesi'ne (AIPAC), güçlü İsrail lobisinin en muhafazakâr kanadı, yaranmaya çalışırken dünyanın büyük çoğunluğu, Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail'in yokum muhalefetine rağmen, bağımsız bir İsrail devletini tanıyacak bir BM oyuna bakıyordu.

İsrail ve Amerika Birleşik Devletleri bu planı ertelettirmeyi başarmışlardı ama İsrailliler giderek daha fazla dışlanıyordu. Mısır'da Hüsnü Mübarek'in devrilmesi ve Filistinlilere yönelik artan Türk desteği İsrail'e bölgedeki en yakın iki müttefikine mal olmuştu. Thomas Friedman bundan "sadece İslamcıların camilerde teşkilatlanmasına müsaade ederken bağımsız, laik, demokratik partilerin siyasi arenada gelişmesine izin vermeyen 50 yıllık Arap diktatörlüğünü" mesul tutuyordu.[173]

İsrail Knesset eski sözcüsü Avraham Burg İsrailli liderlerin eşitlikçi bir çözüm bulmaya niyetli olup olmadıklarını merak ediyordu. "Daimi bir düşmanımız olmadan, zulmün kurbanları olmadan devam edebilir miyiz?" diye sordu. Seçkin İsrailli entelektüel Zeev Sternhell *Haaretz*'te "İsrail Sağı Daimi Bir Savaş İstiyor" başlıklı bir makalede yanıt verdi.[174]

Sağcı İsraillilerin aklını en çok çelen İran'la savaştı. İsrailli sertlik yanlıları İran'ın, nükleer bomba üretmek için kullanılmaya başlandığı iddia edilen nükleer tesislerine yönelik bir saldırı için destek oluşturmayı denedi. İran'ın o noktaya gelmediğinden emin olmak için iyi bir neden vardı, özellikle de bölgede Suudi Arabistan, Türkiye, Mısır, Suriye ve muhtemelen hemen takip edecek başka ülkelerle bir nükleer silahlanma yarışını tetikleyebileceği için. 2011 yılının Eylül ayında İran Buşehr'de Ortadoğu'nun Rus yapımı bir model olan ilk nükleer santralini açtı. Ama

diğer Ortadoğu ülkeleri de çok geride sayılmazdı. 2017 ya da 2018'de başlayarak onlarca nükleer reaktör ortaya çıkması kararlaştırılmıştı. İran ısrarla bomba yapmayı planlamadığını söylüyor ve ülkede uluslararası gözlem sistemlerine izin vermeye devam ediyordu. Diğer taraftan İsrail'in yaklaşık 200 nükleer silahı olduğu sanılıyordu. ABD istihbarat komitesi 2007 yılının Ulusal İstihbarat Tahmini'ne sadık kaldı. Bu rapora göre İran nükleer silah üzerinde çalışmayı 2003 yılında bırakmış ve programı yeniden başlatmamıştı. ABD'li yetkililer İsraillileri önleyici bir saldırının sadece istenilen sonucu elde etmede başarısız olmakla kalmayıp bölgede ve dışında istikrar bozucu, korkunç sonuçlara da yol açabileceği konusunda uyardı. Onlar, İran'ın petrol ihracatına ve İran'ın Merkez Bankası'na yönelik yaptırımları artırmanın askeri harekât talebini susturacağını umut ediyorlardı.

İsrail 2010 yılında böyle bir saldırı başlatmanın tehlikesine yaklaşmıştı. 2011 yılının Haziran ayında, önceki Eylül istifa edene kadar sekiz yıl boyunca İsrail casus ajansı Mossad'ı yönetmiş olan Meir Dagan kendisi, askeri personel şefi Gabi Ashkenazi ve Şin Bet iç güvenlik ajansı müdürü Yuval Diskin'in Netanyahu ve İsrail Savunma Bakanı Ehud Barak adına böyle pervasız bir davranışı engellemeyi başardıklarını açıkladı. Ama şimdi üçü de görevde değildi ve Dagan İsrail'in liderlerinin yapabileceklerinden korkuyordu. Dagan şöyle açıkladı: "Açıkça söylemeye karar verdim. Çünkü ben görevdeyken Diskin, Ashkenazi ve ben tehlikeli bir macerayı engelleyebiliyorduk. Şimdiyse Bibi ve Barak'ı durduracak hiç kimsenin olmamasından endişe ediyorum." Diğer raporlar Cumhurbaşkanı Şimon Peres, İsrail Savunma Kuvvetleri Komutanı Gadi Eisenkot ve yakın bir geçmişte emekliye ayrılan askeri istihbarat şefi Amos Yadlin'in de İran'a saldırmaya karşı çıktıklarını gösteriyordu.[175]

Ayrıca İsraillilerin büyük çoğunluğu da askeri baskını reddediyordu. Kasım 2011'de yapılan bir kamuoyu yoklamasının sonuçlarına göre saldırıyı İsrailli Yahudilerin sadece %43'ü destekliyor, %90'ı da İran'ın nükleer silah edinmeyi başaracağına inanıyordu. Bu, İsrail'in nükleer silahtan vazgeçmesini gerektirse bile bölgenin nükleer silahlardan arındırılmış bir bölge haline getirilmesinden yana olanlarsa %64'tü.[176]

ABD'nin güç ve nüfuz kaybı Latin Amerika'da da kendini gösterdi. Tıpkı Ortadoğu'da olduğu gibi, ABD'nin ticari ve siyasi çıkarlarını kendi vatandaşlarının refahına tercih eden diktatörlerin bir yüzyıl boyunca desteklenmesinin etkileri bir Amerikan karşıtlığı dalgasına yol açmıştı. Ve bu karşıtlık yirmi birinci yüzyılın ilk yarısında tüm kıtaya yayılmıştı. Honduras Devlet Başkanı Manuel Zela'nın devrilmesine müsamaha göstermek dışında Amerika Birleşik Devletleri Orta ve Güney

Amerika'da yayılan solcu akımı durdurmayı başaramamıştı. ABD'nin en yakın müttefiki Kolombiya bile kuzeyin "devi" ile ilişkilerini yeniden değerlendirme noktasına gelmişti. Kolombiya Devlet Başkanı Juan Manuel Santos 2010'da göreve geldikten sonra Kolombiya'nın zenginleri ve yoksulları arasındaki büyük uçurumu kapatmaya yönelik adımlar atmakla kalmamış, Venezüella ve Ekvador'la da ilişkilerini düzeltmiştir. Şimdi de Hugo Chavez'den "yeni en iyi dost" diye söz ediyor.[177]

Aralık 2011'de Chavez Latin Amerika ve Karayipler başkanlarıyla Caracas'ta iki günlük bir zirve toplantısında bir araya geldi. Venezüella lideri ABD hâkimiyetindeki Amerikan Devletleri Örgütü'ne (OAS) karşı yarımküresel bir ağırlık koymak amacında olduğunu bildirdi. Latin Amerika ve Karayip Devletleri'nin otuz üç üyesinden oluşan yeni örgüt (CELAC), Amerikan Devletleri Örgütü'nden farklı olarak Küba'yı dahil ediyor, Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'yı dışlıyordu. Chàvez bu zirveyi, "Bizim Amerika'mızda 100 yılı aşkın bir süredir yaşanan en önemli siyasi olay" ilan etti. Küba Devlet Başkanı Raul Castro çok daha tantanalı laflar etti. Yeni örgütü "200 yıllık yarı bağımsızlığımızdaki potansiyel en büyük olay," diye övdü. Nikaragua Devlet Başkanı Daniel Ortega, Başkan James Monroe'nun 1823'teki Batı Yarımküre'nin Amerika Birleşik Devletleri'nin etkisindeki küre olduğu iddiasına atıfta bulunarak, "Monroe Doktrini'ni ölüme mahkûm ettik," dedi. Paraguay Devlet Başkanı Fernando Lugo, Güney Amerika'nın Caracas doğumlu on dokuzuncu yüzyıl kahraman kurtarıcısı Simon Bolívar'ı anarak bir gazeteciye, "Burada, Bolívar'ın doğduğu topraklarda olmak harika," dedi ve "Bolívar'ın rüyası yavaş yavaş gerçek oluyor," diye ekledi.[178] Meksika Devlet Başkanı Felipe Calderón ve Kolombiya Devlet Başkanı Juan Manuel Santos gibi ABD müttefikleri bile bu açılış etkinliğine geldiler.

Obama'nın Nisan 2012'de katıldığı Americas Zirvesi'nde Amerika Birleşik Devletleri daha da dışlandı. Kolombiya'nın sahil kenti Cartagena'da yapılan toplantıda, Caracas'taki görüşmeden cesaret alan Batı Yarımküre liderleri ABD'ye benzeri yaşanmamış bir kararlılıkla açık açık meydan okudular. Tartışma, hemisferik ilişkiler için esas olan iki konu üzerinde yoğunlaşıyordu: Küba'nın dışlanması ve ABD destekli uyuşturucu savaşı. Amerika Birleşik Devletleri'nin daha önce gündemi belirlemiş ve tartışmanın şartlarını bildirmiş olmasının artık bir hükmü yoktu. Başkan Calderon değişikliği-meselelerin ele alındığı samimiyeti- "radikal ve düşünülemez" olarak tanımladı. *Jamaica Observer* zirveyle ilgili yayımladığı habere "Zirve Yankilerin Etkisinin Ne Kadar Azaldığını Gösteriyor," başlığı attı.

Latin Amerikalı liderler Küba katılımını yasaklamayı ancak ABD çabasıyla başardıklarını açıkladı. Bu, sadece Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'nın desteklediği

bir görüştü. Amerika Bolivarcı İttifak (ALBA)-Latin Amerika ülkelerinin 2044 yılında kurdukları bir grup- üyeleri, Küba'nın olmadığı başka bir zirve toplantısına katılmayacaklarını söylediler. Santos, ABD'nin Küba'ya yönelik politikasını "kronolojik hata" ve "başarısız" olarak reddetti ve tıpkı Brezilya'nın devlet başkanı Dilma Rousseff gibi Küba'nın dahil edilmesini istedi. Dilma Rousseff de Küba'nın olmadığı bir zirve toplantısına katılmayacağını bildirmişti. Obama ABD politikasını savunmasına karşın, görüşmenin kendisine "gambot diplomasisini, Yankeeleri ve soğuk savaşı" hatırlattığını ifade etti.

Liderlerden bazıları ABD'ti uyuşturucu politikası için de suçladı. Obama, herkesçe bilinen kendi gençlik bağımlılığına rağmen bunu da savundu. Guatemala başkanı Otto Perez Molina kırk yıllık uyuşturucu savaşını bir hata ilan etti ve yasallaştırma çağrısında bulundu. Santos, Kolombiya'nın koka ekimini azaltmaya yönelik başarılı çabasının Peru ve Bolivya'daki üretimi artırmaktan başka bir işe yaramadığını ve uyuşturucu şiddeti Kolombiya'da azalırken Meksika, Guatemala ve Honduras'a sıçradığını belirtti.[179]

2012 yılının Haziran ayında Paraguay'ın sağcı güçleri, ılımlı toprak reformu Paraguay'ın verimli toprak çıkarlarını ve çokuluslu tarım şirketlerini tehdit eden sol eğilimli Cumhurbaşkanı Fernando Lugo'yu suçlayarak bu fakir ülkedeki bir parlamenter darbeye direndi. *International Herald Tribune* özel bir çaba sarfederek, bir zamanlar Latin Amerika'da sözü geçen Amerika Birleşik Devletleri'nin bölgedeki siyasi süreçle hiçbir ilgisinin kalmadığı yorumunu yaptı.[180]

Orta Doğu ve Latin Amerika'da tekrarlanan aksiliklere rağmen, ABD'nin askeri gücü hâlâ tartışmasızdı. Chalmers Johnson'ın yıllar önce açığa vurduğu gibi, Amerika Birleşik Devletleri küresel üstünlüğünü bir koloniler imparatorluğuyla değil, dünyanın her yerindeki üsler imparatorluğuyla koruyor. Gazeteci Nick Turse tam bir rakam söylemenin mümkün olmadığını düşünüyordu ama ABD'nin toplam üs sayısının 1.000'den fazla olduğunu gösteren kanıtı vardı. Ve sadece Okinawa'da 38 tane olan Japonya'daki bu muazzam üsleri korumanın maliyetiyle ilgili tahminlerde de bulundu. ABD'nin Güney Kore'de 87 üssü vardı.[181] 2012 yılında antropolog David Vine, Irak'ta 505 üssün kaptılmasına rağmen toplam üs sayısının 1.000'in üzerinde olduğunu ve bu küresel üs ağını ve yurtdışındaki 255.000 askeri korumanın yıllık maliyetinin 250 milyar dolar civarında olduğunu doğruladı. Kuvvetler kısmen Soğuk Savaş tarzı devasa üslerden, "nilüfer" olarak bilinen ve son derece hareketli Amerikan askerleri için sıçrama noktaları olarak hizmet verebilen dağınık küçük üslere geçiyordu. Böyle üsler Orta Doğu, Asya ve Latin Amerika'da hızla

çoğalıyordu.[182] Ve ABD ordusu Afrika'daki varlığını da sürekli geliştiriyordu. Amerika'nın yeni küresel rakibi Çin'in yurtdışında bir üssü vardı.

Ülke bir ikilemle karşı karşıyaydı. Soğuk Savaş sonrası dünya oyunu onun kurallarına göre oynamayı reddediyordu. Ne benzeri görülmemiş askeri gücü ne de ezici ekonomik gücü ABD liderlerinin tarihi istedikleri gibi eğip bükebilecekleri bir iktidara dönüştü. Dünya giderek ABD kontrolünden çıkıyor gibiydi. 1.3 milyar insanı, hızla yükselen ekonomisi (yaklaşık %40'ı hâlâ devlete ait) ve otoriter Komünist Parti'nin ağır bastığı siyasal sistemiyle ayağa kalkan Çin bunun en büyük göstergesiydi. Çin, 2003'te yedinci sıradayken, kaydadeğer bir sıçramayla dünyanın en büyük ikinci ekonomisi olarak Japonya'nın yerine geçmişti bile. Gelecekteki beklentileri bildiren Urban Land Institute ve Ernst&Young Çin'in alyapısına gayri safi yurtiçi hasılanın %9'unu, Amerika Birleşik Devletleri'nin yatırdığının üç katından daha fazlasını, ayırdığını bildirdi.[183]

Çin, petrol, gaz ve mineral zengini tartışmalı adalar ve Doğu ve Güney Çin Denizi'ndeki topraklarda saldırgan bir tutumla hak iddia etmemiş olsaydı askeri açıdan modernleşmesi komşuları için o kadar endişe verici olmazdı. Çin'in yalnızca Güney Çin Denizi'ne sahip çıkması bile Vietnam'ın, Endonezya'nın, Filipinler'in, Malezya'nın, Tayvan'ın ve Brunei'in istekleriyle çelişiyordu. Doğu Çin Denizi'nde Çin ve Japonya arasındaki gerginlik hafiflememişti. Bir dizi anlaşmazlığın damga vurduğu ilişkiler her yerde hırs uyandırıyordu. Söylemler kızışıyordu. 2011 yılının Ekim ayında Çin'in çok okunan ve aşırı milliyetçi *Global Times*'ı tehditkâr bir ifadeyle şöyle yazdı. "Bu ülkelerin Çin'le iyi geçinmeye niyetleri yoksa top seslerine hazırlanmaları gerekecek. Buna hazır olmalıyız, çünkü denizdeki anlaşmazlıkları çözmenin tek yolu bu olabilir."[184]

Çin'in askeri büyümesi, enerji ve hammadde arayışı, bir de daha zayıf komşularına zorbalık etmesi Amerika Birleşik Devletleri'ne aradığı fırsatı verdi. ABD liderleri anlaşmazlıkların dostça çözülmesine yardım etmek yerine bölgesel gerginliklerden yararlanmaya ve Çin tehdidini abartmaya karar verdiler. ABD yetkilileri Çin'in son yirmi yılda ordusunu, hava kuvvetlerindeki uçak sayısını, deniazaltı filosunu ciddi anlamda küçülttüğünden ve savunma harcamalarına ayrılan gayri safi milli hasıla oranının Japonya, Güney Kore ve Tayvan'ınkiyle aynı seviyede olduğundan hiç bahsetmeyerek sürekli askeri büyümesine dikkat çektiler.

Amerika Birleşik Devletleri bu uydurma krizi sadece Asya'daki ABD hegemonyasını yeniden savunmak ve şişirilen savunma bütçesini haklı çıkarmak için değil, ABD'nin güç ve prestijdeki genel düşüşünü durdurmak için de kullanmaya karar verdi. Yeni bir soğuk savaşın tüm ziynetiyle Çin'i ekonomik, askeri ve siyasi

bakımdan "kontrol altına almaya" ve diğer Asya ülkelerine bu çabaya yardımcı olmaları için baskı yapmaya hazırlandı.

Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, *Foreign Policy* dergisinin Kasım 2011 sayısında "Amerika'nın Pasifik Yüzyılı" başlıklı bir makalede meydan okumuştu. "Irak'taki savaş sona ererken ve Amerika Afganistan'daki birliklerini geri çekmeye başlarken, Amerika Birleşik Devletleri bir dönüm noktasına gelmiş bulunuyor," diye başlıyordu makale. Clinton, çarpıcı değişimin "Asya-Pasifik bölgesinde önemli ölçüde artan bir yatırım –diplomatik, ekonomik, stratejik ve diğer –" olacağının müjdesini veriyordu.[185]

Obama, o ay içinde Pasifik'e yaptığı sekiz günlük seyahatte bu mesajı pekiştirdi. Avustralya Parlamentosu'na, "Asya-Pasifik yüzyılında ABD her şeyde var... Bu nedenle planlanmış ve stratejik bir karar vermiş durumdayım. Amerika Birleşik Devletleri bir Pasifik ülkesi olarak bu bölgeyi ve geleceğini şekillendirmede daha büyük ve uzun vadeli rol oynayacaktır," dedi. Hatta Çin Komünist Partisi'nin düşüşünü öngörerek, "Amerika Birleşik Devletleri bir Pasifik gücüdür ve biz burada kalıcıyız," diye ekledi. Söylediklerinin arkasında durarak Amerika Birleşik Devletleri'nin yıllardır yaptığının tersini yapıp Vietnam'dan beri Asya'da ilk uzun vadeli ABD askeri yerleştirmeyi gerçekleştireceğini ve Avustralya'ya 2.500 deniz piyadesi göndereceğini açıkladı.[186] Bu artış, Amerika Birleşik Devletleri'nin on bir uçak gemisinin yedisinin ve on sekiz nükleer denizaltısının bulunduğu Pasifik'teki 85.000 askerinin üstüne yapılacaktı.

Obama Avustralya'dan sonra on ülkeden oluşan Güneydoğu Asya Ülkeleri Örgütü'nün yıllık toplantısı için Endonezya'nın Bali adasına gitti ve önemli bir Doğu Asya Zirvesi'ne katılan ilk ABD başkanı oldu.

Obama'nın Avustralya ziyareti sırasında Clinton da Filipinler'deydi. Manila Limanı'ndaki ABD savaş gemisinin güvertesinden Güney Çin Denizi anlaşmazlığında ABD'nin Filipinler'in tutumunu savunduğunun işaretini verdi. Amerika Birleşik Devletleri daha önce Haziran ayında Filipinler'le ortak deniz tatbikatları yapmıştı ve daha sonra Temmuz ayında Vietnam'la da yaptı. Eylül'de Amerika Birleşik Devletleri ve Vietnam bir savunma işbirliği mutabakatı imzaladılar. Eski azılı düşmanlar ABD donanmasının Cam Ranh Koyu'ndaki limana erişimini bile görüştü. Vietnam 2012'de savunma harcamalarını %35 artırdığını açıkladı. Amerika Birleşik Devletleri de kıyı muharebe gemilerinin birkaçını Singapur'a koyma planlarını söylemişti.

Aralık ayında Filipinler en büyük ve en modern savaş gemisini, bir ABD sahil güvenlik botu, yeniden hizmete soktu. Ayrıca yetkililer Filipinler'in ilk asker ve

tank taşıyan gemisini açıkladı ve Amerika Birleşik Devletleri'nden bir sahil güvenlik botuyla yeni savaş uçakları satın alma planlarını duyurdu.[187] Temmuz 2012'de tartışmalı adalarla ilgili gerginlikler yeniden artınca Devlet Başkanı Benigno Aquino III, askeri çatışmada kullanılabilecek helikopterler ve başka uçaklar satın alma planlarını dile getirdi. Malezya da yeni aldığı denizaltılarını göstererek gelişmiş askeri gücüyle hava attı. Malezya, Güney Çin Denizi'nde büyük petrol ve gaz kaynaklarına sahip.

ABD Pasifik Komutanlığı komutanı Amiral Robert Willard, Çin'in artan gücüne karşı Hindistan'la stratejik bağları güçlendirme çalışmalarının devam ettiğini belirtti.[188] Hindistan, Çin'i kontrol altına alma girişiminde ön plana çıktı. Mayıs 1998'de gerçekleştirdiği nükleer denemelerin ardından uygulanan yaptırımlara rağmen Bill Clinton, 2000 yılının Mart ayında yaptığı ziyaretle yirmi iki yıldır Yeni Delhi'ye giden ilk ABD başkanı oldu. *New York Times* bu ziyareti "şımartma" olarak niteledi. George W. Bush, ABD-Hindistan ilişkilerini pekiştirmek için daha da fazlasını yaptı. 11 Eylül'den sonra tüm yaptırımları kaldırdı ve daha sonra bir askeri ittifak kurdu. Hindistan Nükleer Silahsızlanma Anlaşması'na (NPT) imza atan güçlerden biri olmadığı halde 2006 yılında Hindistan'la bir nükleer işbirliği anlaşması imzaladı. ABD-Hindistan İş Konseyi Başkanı Ron Somers bu anlaşma için iki ülke arasındaki ilişkilerde "tektonik kayma" dedi.[189] Aynı zamanda nükleer silahların yayılmasını önleme çabalarında da önemli bir gerileme oldu.

Obama, danışmanlarından bazıları şiddetle karşı çıkmasına rağmen nükleer anlaşmayı devam ettirerek ve Bush'un kurduğu askeri ittifakı güçlendirerek Hint başkanının Beyaz Saray'daki ilk devlet yemeğine ev sahipliği yaptı ve stratejik ortaklığı hızlandırdı. Hillary Clinton, "dünyanın gidişatını belirlemek" ABD ve Hindistan'ın ortak sorumluluğu olduğunu söyledi.[190] Obama'nın 2010 yılının Kasım ayında Hindistan'a yaptığı üç günlük ziyaret ortaklığı pekiştirdi.

2011 yılı Kasım ayında Hindistan'ın savunma bakanlığı 12 milyar dolarlık büyük bir askeri modernizasyon programı onayladı. Program, Hindistan ordusunun Çin'le sınırında 1962 savaşından beri en büyük genişlemesini kapsayacaktı. Stratejik ve Uluslararası Çalışmalar Merkezi Hindistan'ın 2015 yılına kadar toplamda 80 milyar dolarlık harcama yapacağını tahmin ediyordu. Zaten Hindistan 2006-2011 yılları arasında dünyanın önde gelen silah ithalatçısı olmuştu. Hindistan, Çin'in büyüyen deniz gücüne karşı koymak için gelecek yirmi yıl içinde 103 yeni savaş gemisi için 45 milyar dolar harcamayı planlıyordu.[191]

Hindistan'ın sürekli artan yoksulluğu ve zengin-fakir arasındaki uçurumun büyüklüğü göz önünde tutulursa yüksek seviyelerdeki savunma harcamaları çok

daha sakıncalı görünüyordu. 2012 yılının başlarında Hindistan'ın yoksul eyaletlerinden dokuzunda 73.000 hanede yapılan bir araştırma beş yaşın altındaki çocukların %42'sinin yetersiz beslendiğini ortaya koydu. Başbakan Manmohan Singh, "Yetersiz beslenme sorunu ulusal bir utanç meselesidir," diye kabul etti ama gereksiz silahlara para savurmaktan da geri durmadı.[192]

Amerika Birleşik Devletleri bocalayanlara karşı tahammülsüzdü. Japonya Başbakanı Yukio Hatoyama, Okinawa'daki büyük ABD deniz hava üssünün Futenma'dan Henoko'ya taşıma anlaşmasını yeniden görüşmeye kalkıştığında bunu iyice anlamıştı. Obama, Okinawalılar şiddetle karşı çıksa bile Japonya'nın verdiği söze sadık kalması için ısrar etti. Hatoyama ABD baskısına teslim olunca da hükümeti çöktü.

Hatoyama'nın halefi Naoto Kan dersini almıştı. 2010 yılının Aralık ayı sonunda Japonya, kuzeyde Rusya tehdidinin önemini azaltmak ve kaynakları Çin ve Kuzey Kore'yle savaşmaya kaydırmak için askeri doktrinde bir değişiklik açıkladı. Ayrıca Japonya'nın Özel Savunma Kuvvetleri Amerika, Avustralya ve Güney Kore'yle daha yakın işbirliği içinde olacaktı. Yeni Milli Savunma Programı Kuralları Japonya'nın denizaltı filosunu on altıdan yirmi ikiye çıkarmak, birkaç yeni savaş uçağı eklemek ve Çin Denizi ya da Kore'deki krizlerle başa çıkmak için hızlı bir şekilde asker gönderebilecek daha hareketli bir kuvvet oluşturmak için tankların sayısını azaltmak istiyordu. Aralık 2011'de Japonya, 6 ila 8 milyar dolar arasında tahmini bir maliyetle kırk tane Lockheed Martin F-35 hayalet savaş uçağı satın aldığını duyurdu. Hem de bir yıl önce Mart ayında yaşanan yıkıcı deprem, tusunami ve nükleer kazadan sonra ülkeyi yeniden inşa etmek için kaynak aciliyetine rağmen.

Çinli liderler, bölgede askeri gücünü yansıtanın Çin değil Amerika Birleşik Devletleri olduğunu iddia ederek, ABD'yi onları kuşatmaya çalışmakla suçluyordu. Çin, komşularıyla olan anlaşmazlıklarını barışçıl yollardan çözmeyi denemişti ve bunun için çalışmaya devam ediyordu. Obama'nın Tayvan'a 5.8 milyar dolarlık silah satışına onay vermesine öfkelendiler. Bir önceki yıl da 6.4 milyar dolarlık satışa onay vermişti. Resmi Çin gazetesi *People's Daily*, Amerika Birleşik Devletleri'ne diğer küresel konulardaki Çin işbirliğini hatırlattı: "Amerikalı politikacılar bir yandan Çin'den şu ya da bu konuda sorumlu büyük bir güç gibi davranıp Amerika Birleşik Devletleri'yle işbirliği yapmasını isteyebileceklerini, bir yandan da Çin'in temel çıkarlarına sorumsuzca ve ahlaksızca zarar verebileceklerini düşünüyorlarsa, kesinlikle yanılıyorlar."[193] Çin, Obama'nın Dalay Lama'yla görüşme kararı gibi hissidilen pürüzlere de öfkeliydi. Oysa Obama yönetime geldiği ilk günlerde Çin'le ilişkilerini geliştirmeye çalışırken Dalay Lama'yla bir araya gelmemeyi tercih etmişti.

Üstelik Amerika Birleşik Devletleri Asya için Hava-Deniz Savaş Konsepti adını verdiği yeni bir savaş stratejisi geliştirdiğini de ağzından kaçırmıştı. Strateji çok gizli tutulmasına rağmen ilk kez Amerika Birleşik Devletleri'nin 2010 Dört Yıllık Savunma İncelemesi'nde anıldı. Çin'in Amerika'nın yüksek teknolojili silahlarını ve iletişim sistemlerini bozmaya yönelik büyüyen gücüne karşı koymak ve dolayısıyla da bir çatışmada askeri gücünü yansıtma kapasitesine engel olmak ABD'nin deniz ve hava kuvvetlerini koordine etme yöntemi olarak tasarlanmış bir plandı. ABD'nin askeri liderleri Çin'in, Amerikan'ın müttefiklerine askeri yardımda bulunmasını sınırlayacak olan "anti-erişim" stratejisine dikkat çekiyordu. Strateji ve Bütçe Değerlendirme Merkezi'nden Andrew Krepinevich'e göre bu korku böyle bir Çin hareketinin ona Batı Pasifik'te deniz yollarının kontrolünü verecek olmasıydı.[194] ABD Hava Kuvvetleri Akademisi'nde konuşan Savunma Bakanı Robert Gates böyle tehditlerin "ABD ordusunun soğuk savaş sona erdiğinden beri elde ettiği avantajları, sınırsız hareket özgürlüğü ve çoğalan uçak gemileri, askerleri ve malzemeleriyle dünyanın her yerinde gücünü gösterebilmesi, etkisiz hale getirmek için tasarlanmış göründüğünü," söyledi.[195]

Çinli liderler, Amerika'nın Güney Çin Denizi üzerindeki sıkı kontrolüyle aslında Çin'in nakliye gemilerini tehdit ettiğini anladı. Çin'in ithal ettiği petrolü taşıyan tankerlerin çoğu Güney Çin Denizi'nden geçiyordu. Göze çarpan bölgesel farklılıkları barışçıl yollarla giderme sözü verdiler. Ancak kendi çıkarlarını koruyacaklarını da açıkça belirttiler. Çin'in Merkez Askeri Komisyonu Aralık ayı konuşmasında Başkan Hu Jintao donanmaya "savaş için kapsamlı hazırlıklar yapın," dedi.[196]

Amerika Birleşik Devletleri'yle yapılabilecek bir savaş da bu öngörünün bir parçasıydı. Savunma düşünce kuruluşlarından biri olan ve Pentagon'u Çin'le tam ölçekli bir savaşa özendiren Stratejik ve Bütçe Değerlendirmeleri Merkezi (CSBA) 2010 yılında konuyla ilgili bir rapor yayımladı. "Pekin'den yeni dönen bir ABD yetkilisine göre Çin'in Halk Kurtuluş Ordusu çıldırmış. Deniz piyadeleri komutanı için hazırlanan bir rapor, "Hava-Deniz Savaşı odaklı Deniz ve Hava Kuvvetleri oluşturmak inanılmaz pahalıya patlayacak," diye uyarıyordu. Ve eğer bu strateji Amerika Birleşik Devletleri ve Çin arasında bir savaşta kullanılacak olursa "haddi hesabı olmayan insani ve ekonomik yıkıma" yol açacak.[197]

Son derece kararlı olan Amerika Birleşik Devletleri ekonomik konumunu güçlendirmek için çaba sarf etmeyi sürdürdü. 2011 yılının sonbaharında Asya, Latin Amerika ve Kuzey Amerika'daki müttefikleriyle serbest bir ticaret grubu, Trans-Pasifik Ortaklığı'nı kurdu. Çin'i bu gruba katılmaya davet etmedi. Bunun üzerine, Büyük Çin bölgesindeki Goldman Sachs yatırım bankasının eski yönetici olan ve

şimdi de Primavera Capital Group finansal danışmanlık firmasının başkanlığını yapan Fred Hu, "En büyük ticaret devletini dahil etmeden güvenilir bir ticaret birliği kurmak mümkün olabilir mi?" dedi.

Amerika Birleşik Devletleri Pasifik Komutanlığı paralel bir askeri harekât için Rusya'yı ve Hindistan'ı Haziran 2012'de Hawaii'de büyük bir deniz tatbikatına katılmaya çağırdı. Çin davet edilmemişti.[198]

ABD üstünlük iddialarında kibrini koruyordu ama bütçe krizinin boyutları Asya'yı ve dünyanın geri kalanını kontrol altında tutma iktidarını sınırlıyordu. ABD 2010 yılında 3.8 trilyonluk bütçesinde gelirleri üzerinde 1.6 trilyon dolar harcıyordu. Açığı çoğunlukla Çin ve Japonya'dan borç alarak kapatıyordu. Sadece borç yönetiminin maliyeti 250 milyar dolardı. Gizli operasyonlar, istihbarat, dış askeri yardım, özel yüklenicilere ve gazilere ödenen paralar da dahil olmak üzere askeri bütçesi 1 trilyon doları aşıyordu. Ulusal Öncelikler Projesi'nden Christopher Hellman, askeri ve güvenlikle ilgili tüm giderler düşünüldüğünde ABD'nin aslında 3 trilyon dolarlık yıllık bütçesinin 1.2 trilyon dolarından fazlasını "savunma" için harcadığını tahmin ediyordu.[199]

Bu rakam neredeyse dünyanın geri kalanının harcadığına denkti. Amerika Soğuk Savaş sırasında bile dünya toplamının sadece %26'sını harcadı. Kongre üyesi Barney Frank'in dediği gibi, "Daha az düşmanımız var ama daha fazla para harcıyoruz." Amerika'nın askeri harcamaları tüm ABD vergi gelirlerinin yaklaşık %44'ünü tüketiyordu. Üslerin sürekliliğini sağlamak yaklaşık 250 milyar dolara mal oluyordu. Pentagon'un çalıştırdığı büyük özel müteahhitler ordusu, ki *Washington Post*'a göre bu ordu toplamda 1.2 milyon kişiden oluşuyordu, için ödenen de miktar da neredeyse o kadardı. Yeni ve yüksek teknolojik silah sistemleri yükün ağırlığını artırıyordu. Bütün bu harcamalar Amerikalıları daha mı güvende kıldı? Frank şöyle diyordu: "Bugüne kadar nükleer bir denizaltının bir teröristi vurmuş olduğunu hiç sanmıyorum."[200]

Obama hükümeti 2011'de önümüzdeki on yıl içerisinde Pentagon'un bütçesini en az 450 milyar dolara indirme planlarını açıkladı. Yine de Obama ve CIA'den Savunma Bakanlığı'na geçmiş olan Leon Panetta yeniden yapılanmanın ABD'nin Asya'ya doğru kaymasını etkilemeyeceğini açıkça belirttiler. Uçak gemileri sayısının 11'den 10'a indirilmesi önerilerini reddettiler. Çin'le mücadelede silahlı insansız hava araçları, siber sistemleri ve hızlı dağıtım uçaklarının yanı sıra ihtiyaç duyulacağı düşünülen uzun menzilli bombardıman uçakları ve füzesavar sistemine yatırımı artırmayı planlıyorlardı. Panetta, Haziran 2012'de yirmi sekiz Asya-Pasifik ülkesinden savunma yetkililerinin bir araya geldiği bir konferansta Amerika

Birleşik Devletleri'nin güçlerini "yeniden dengeleyeceğini" söyledi. 2020 yılı itibariyle ABD deniz kuvvetlerinin %60'ı Pasifik'te ve sadece %40'ı Atlantik'te olacaktı. Bu, 2012 yılındaki 50-50 bölüştürmeden sonra önemli bir değişiklikti. Panetta, açıklaması yeterli olmazsa diye, aralarında Çin, Filipinler, Japonya, Kore, Endonezya, Laos, Kamboçya ve Vietnam'dan yetkililerin de bulunduğu dinleyicilere şöyle bir hatırlatma yapacak kadar küstahlaştı: "Amerika Birleşik Devletleri tarih boyunca savaşmıştır. Kan döktük, Asya-Pasifik bölgesindeki hayati çıkarlarımızı savunmak için birçok kere kuvvetlerimizi gönderdik."[201] İfadesiz bir yüzle, Amerika'nın bölgedeki çalışmalarını hızlandırmakla Çin'i baskı altında tutmayı amaçlamadığını vurguladı. *New York Times* bile, "konferansa katılanlardan çok az kişi buna inandığını söyledi," dedi. Endonezya'nın dışişleri bakanı ABD'nin taraf seçmeleri için yaptığı baskıya içerleyen pek çok ülkenin fikrini dile getirdi. Bu baskıyı John Foster Dulles'ın 1950'li yıllarda Soğuk Savaş'ta taraf seçmeyi reddeden ülkelere yaptığı saldırılara benzeterek şöyle dedi: "Bizi endişelendiren bir seçim yapmak zorunda olmamız... Bu duruma düşürülmek istemiyoruz."[202]

ABD'nin bölgeyi askerileştirme planları başka engellerle de karşı karşıya kaldı. Amerika'nın Asya'daki müttefiklerinin bazıları da ABD'nin girişimlerini sallantıda bırakan aynı bütçe kısıtlamalarıyla uğraşıyordu. Obama'nın birkaç ay önceki Asya turunda ilk ziyaret ettiği ülke olan Avustralya Mayıs 2012'de, gelecek dört yıl içinde savunma harcamalarında %10.5 veya 5.5 milyar dolar kesinti yapacağını açıkladı. Avustralya Stratejik Politika Enstitüsü'ne göre bu gayri safi yurtiçi hasılanın 1938'den sonraki en düşük yüzdesini temsil edecekti. *Sydney (Avustralya) Morning Herald* uyardı: "Canberra ve Washington'daki durumlar ittifak ortaklarının birbirlerine verdikleri sözleri yerine getirebilmeleri konusunda ciddi sorunlara neden oluyor. Avustralya tarafında olanlar fazlasıyla açık. Gillard hükümeti Avustralya'nın savunma gücünü 74 yıl içindeki en dermansız duruma düşürmeyi seçmiştir... Hükümet, önceliklerini tarttı ve savunma en sonda geldi."[203]

Amerika'ya gelince, Pasifik'in gündemde olmamasıyla, savunma tasarrufu orduyu 570.000 askerden 490.000 askere düşürmek ve Avrupa'daki kuvvet seviyelerini azaltmakla olacaktı. Ocak 2012'de Pentagon'da Panetta'yla bir araya gelen Obama şunları söyledi: "On yıllık savaş sayfasını kapatıyoruz... Güvenliğimizi küçük konvansiyonel kara kuvvetleriyle sağlayacağız. Gelecekte ihtiyacımız olacak imkânlara yatırım yapabilmek için Soğuk Savaş döneminin eskimiş sistemlerinden kurtulmaya devam edeceğiz."[204]

Savunma harcamalarını kısmak, Irak'tan savaş güçlerini çekmek ve Afganistan'dan geri çekilmeye başlamak Bush-Cheney'in hiper-militarizm yıllarından

sevindirici bir dönüşü temsil etse de bunlar, dünyanın Amerika Birleşik Devletleri'nden görmek istediği ve Sovyetler Birliği'nin sonunu getiren adamın, Mihail Gorbaçov'un Obama'yı sürdürmeye teşvik ettiği şeyi göstermiyordu: İmparatorlukla ilişkiyi tamamen ve kesin olarak kesmek. Gorbaçov Obama'ya bu tür cesur girişimleri sürdürmesi için ısrar etmişti. Gorbaçov'un tarihin seyrini değiştirmesini sağlayan cesur girişimleri. "Amerika şu anda perestoikaya ihtiyaç duyuyor..." dedi Gorbaçov 2009'da. "Çünkü sorunları başa çıkması kolay şeyler değil." Gorbaçov, düzenlemesiz türden serbest piyasa politikalarına son verilmesi çağrısında bulundu. Küresel ekonomik krize neden olan ve dünyadaki zengin ve yoksullar arasındaki uçurumu koruyan bu politikalardı. Amerika Birleşik Devletlerinin artık dünyanın geri kalanına sözünü geçiremeyeceği konusunda uyardı. "Herkes Amerika'nın bir çoban gibi herkese ne yapacağını söylemesine alışık. Ama bu dönem artık sona erdi." Clinton ve Bush hükümetlerinin uluslararası siyaseti tehlikeli bir şekilde askerileştirmesini kınadı ve ABD'yi yirmi yıl önce Rusya'nın yaptığı gibi Afganistan'dan çekilmeye çağırdı.[205]

2012'nin sonuna yaklaşırken dünya olağanüstü bir değişimin eşiğindeydi. ABD küresel gücü aşınmıştı, bazıları kendi tehlikeleriyle dolu bir dizi heyecan verici imkâna kapı aralıyordu. 2011 yılında dünya genelindeki yönetici elitleri sarsan olağanüstü ayaklanmanın farkına varan *Time* dergisi 2011 yılının kişisi ünvanını "Protestoculara" verdi. Aslında kıvılcım Aralık 2010'da saçılmıştı. Yirmi altı yaşında Tunuslu bir seyyar satıcı olan Muhammed Buazizi polis tarafından aşağılanıp tartaklanınca kendini yaktı. Bu basit ve korkunç eylem Tunus'ta büyük bir halk isyanına yol açtı. Zeynel Abidin bin Ali'nin yirmi üç yıllık egemenliği son buldu. Sıradan Tunusluların polis devleti hükümdarlarına korkusuzca kafa tuttuklarını görmek, çoğunlukla Amerika Birleşik Devletleri'nin destekleyip silahlandırdığı kendi yozlaşmış, diktatör rejimlerinin elinde gurur kırıcı hakaretlerin acısını çekmiş olan milyonlarca insanda duygusal bir tepki oluşturdu. Bu hareket Cezayir, Mısır ve Arap dünyasının genelinde hızla yayıldı. WikiLeaks'ın Şubat 2011'den başlayarak ABD'nin çeyrek milyon diplomatik telgrafını ortaya çıkarması zaten yanmakta olan ateşe benzin döktü. Libya, Suriye, Yemen ve Bahreyn'deki protestolar kısa sürede hükümet kontrolünden çıktı. Hükümete ve zenginlerin dayattığı yönetime başkaldırı Avrupa'da, özellikle de İspanya, Yunanistan, İtalya, Fransa ve İngiltere'de yayıldı. Çinli vatandaşlar yolsuzluk ve eşitsizliğe karşı protestolar yaparak kendi hükümet yetkililerine meydan okudu. Ruslar oy sahteciliğine ve Vladimir Putin'in otokratik yönetimine karşı ayaklandı. Japonlar, Fukuşima nükleer felaketinin ardından hükümete ve enerji şirketinin hilekârlığına öfke püskürdü.

Ve Birleşik Devletler'de Wall Street İşgal hareketi zengin %1'le nüfusun geri kalanı, yani %99'u arasındaki muazzam ve sürekli büyüyen boşluğa acilen dikkat çevirme ihtiyacı doğurdu. Pew Araştırma Merkezi Ocak 2012'de Amerikalıların üçte ikisinin zengin ve yoksul arasında "şiddetli" çatışmalar olduğunu düşündüğünü bildirdi. Böyle düşünenler Pew'un Temmuz 2009 araştırmasından beri %19 artmıştı.[206] Orta direk Amerikan ailesinin net servetinin üç yılda %39 düştüğünü, 2007'de 126.400 dolarken 2010'da sadece 77.300 dolara gerilediği hesaba katılırsa bu hiç de şaşırtıcı değildi. Lise diploması olmayanların özsermayelerinin %54 düştüğünü gördü. 2012'de Joseph Stiglitz altı Walmart varisinin 90 milyar dolarlık ortak servetinin Amerikalıların dipteki %30'unu egale ettiğini hesapladı.[207] Hareket aynı zamanda Amerika'nın ekonomik çöküş sonrasındaki önceliklerine dair derin ve rahatsız edici sorular gündeme getirdi. Çoğu zaman kötü tasarlanmış olsa da bütçe kesintileri Amerikalıları emperyal projenin bilgeliğini gözden geçirmeye zorlamıştı. İşsizliğin tavan yaptığı, altyapının çürüdüğü ve sosyal hizmetlerin büyük bir kısmının yok edildiği bir zamanda Amerika Birleşik Devletleri engin küresel imparatorluğunu sürdürmeyi gerçekten göze alabilir miydi? Bu gezegeni kontrolü altında tutmak ABD'nin çıkarına mıydı gerçekten? Amerika Birleşik Devletleri Amerikan halkı için hiçbir tehdit teşkil etmeyen ülkeleri yine istila etmeli miydi?

Diğer bir yandan ülkede reform umudu canlandı. İşçi haklarına, sosyal adalete ve 1930'larla 1960'ların savaş karşıtı mücadelelerine kulak veren hareket ülke genelinde milyonların, özellikle de Amerikalı gençlerin hayal gücünü ateşledi. Yıllardır ilk kez ütopik olasılıklar algısıyla dolan Amerikalılar adil, eşitlikçi ve dürüst bir toplumun neye benziyor olabileceğini düşünmeye başladılar. Bundan sonra ölçüsüz güce ve kamu yaşamıyla özel yaşamın her alanına hükmetmede kullanılan zenginlerin etkisine müsamaha göstermeyeceklerdi. Ve eşitliğe, servetin yeniden dağıtımına ilişkin fikirleri Amerika Birleşik Devletleri'ndeki siyasi söylemi yeniden şekillendirince İşgal hareketinin etkisi kendi saflarının çok ötesinde hissedildi. Yenilenen ABD aktivizmi ve küresel ölçekteki demokratik uğraşları arasında genişleyen bağ gelecek için iyi şeylerin habercisiydi.

Ama dikkat edilmesi gereken çok daha büyük sorunlar var. Küresel ısınma gezegendeki yaşamın geleceğini tıpkı bir zamanlar nükleer savaşın tehdit ettiği gibi tehdit ediyor. Arktik ve Antarktik buz tabakalarını eritiyor, okyanus seviyelerini yükseltiyor, sel felâketlerine ve kuraklıklara yol açıyor, ölümcül hastalıkları artırıyor ve küresel gıda ve su kaynaklarını mahvediyor. Amerika Birleşik Devletleri'nin kendisi rekor derecelere ulaşan sıcaklığın, korkunç kasırgaların, sellerin, orman yangınlarının ve 1930'lardaki Toz Fırtınaları'nı aratmayan kuraklıkların çilesini çekiyor. Nükleer tehdit de hiçbir şekilde hafiflemiş değil. Nükleer silahlanma, hatta

nükleer anarşi tehdidi devam ediyor. Nükleer cephanelikler, uzmanların hayatı bitirecek bir nükleer kışı tetiklemek için gerekli olduğuna inandığı megatonaj aşmaya devam ediyor. Ve Obama'nın sözde vaadine rağmen, nükleer silahların tamamen kaldırılması şöyle dursun, önemli ölçüde azaltılması olasılığı bile boş görünüyor.

Böyle devam ederse neler olabileceği kendisine malum olmuş olmalı ki Barack Obama bile 2008 seçim kampanyası sırasında göründüğü gibi değişimci biri olmaya geri dönüş belirtileri göstermeye başladı. Wall Street İşgal hareketinin mesajını iletmedeki başarısı, Cumhuriyetçilerin devam eden uzlaşmazlığı, ekonomik durgunluk, bütçe kısıtlamaları ve düşen onay puanlarıyla şöyle bir silkelenen Obama 2011 yılının sonlarına doğru az da olsa eski dinamizmini tekrar kazanmış gibi görünüyordu. Konuşmalarında halkçılıktan bahseder oldu. Her iki gelişme de kendisine dayatıldığı halde Irak Savaşı'nı bitirmeyi ve savunma harcamalarını kısmayı resmen kabul etti. Ani bir dönüşüm geçirip Amerikan militarizmi ve emperyalizminin Amerikan halkına ve dünyanın geri kalanın ne büyük kötülük ettiğini anlamış olmasının imkânı var mıydı? Yok gibi görünüyordu. Fort Bragg Üssü'ndeki konuşması ve son derece tehlikeli 2012 Savunma Yetkisi tasarısını imzalamaya hevesli oluşu hiç de cesaret verici değildi. Amerika Birleşik Devletleri'ni değiştirmek –demokratik, eşitlikçi ve devrimci ruhunu yeniden kazanmasına yardım etmek- için gerçek umudun her yerde isyancı halk kitlelerine katılıp tarihin, kendi tarihlerinin, artık anlatılmayan insanlık tarihinin verdiği dersleri anlatan ve zenginlerin, açgözlülerin ve çok güçlülerin değil, ezici çoğunluğun çıkarlarını temsil eden bir dünya kurulmasını isteyen ABD vatandaşlarında yattığı ortaya çıkmıştı. Ayrıca Amerikan demokrasisini sürekli genişleyen, sürekli zarar veren ulusal güvenlik devletinin pençesinden kurtarmak için tek umudumuz da böyle bir hareket oluşturmak. Böyle bir zulüm, Amerika'nın devrimci liderlerinin çok iyi bildikleri bir tehditti. 1787 yılında Anayasa Konvansiyonu'ndan sonra bir kadın Benjamin Franklin'e, "Doktor, şimdi elimizde ne var, cumhuriyet mi, monarşi mi?" diye sorduğunda Franklin, günümüz için çok yerinde şu sözlerle cevap vermişti: "Cumhuriyet, hanımefendi, koruyabilirseniz."[208]

TEŞEKKÜR

Bu kapsamda bir projenin çok sayıda insanın desteğine, yardımına ve hoşgörüsüne ihtiyacı vardı. Öncelikle belgesel film için teşekkür ederiz: Finansman bulduğu ve zor zamanlarda soğukkanlılığını koruduğu için Fernando Sulichin'e; başından beri güven kaynağı olan ve dünyanın dört bir yanından arşiv toplayan Rob Wilson ve Tara Tremaine'e; dört yıl boyunca zaman zaman düzeltmeler yapan ve birçok gece uykusuz kalan Alex Marquez'e ve yardımcıları Elliot Eisman, Alexis Chavez ve Sean Stone'a; seslendirmeler için Craig Armstrong, Adam Peters, Budd Carr ve Wylie Stateman'a; idari uğraşlarından dolayı Evan Bates ve Suzie Gilbert'a; ve hiç yoktan parayı yöneten Steven Pines'a. Showtime'a, bize bir şans veren David Nevins'e; yardımları için Bryan Lourd, Jeff Jacobs, Simon Green ve Kevin Cooper'a çok teşekkürler.

Kitap sürümü için Peter'ın meslektaşlarına ve Amerikan Üniversitesi Tarih Bölümü'nde okuyan öğrencilere çok şey borçluyuz. Max Paul Friedman ABD'nin dış politikasının tarihi üzerine uzmanlığıyla kitabın taslağını baştan sona büyük bir dikkatle okuyarak bizi hem büyük hem küçük hatalar yapmaktan korudu. Kitabımızda ABD-Sovyet ve ABD-Rusya ilişkileri çok fazla öne çıktığı için bu konuda Rus tarihçi Anton Fedyashin'in uzmanlığına başvurduk. Sorduğumuz tüm sorulara yanıt verdi ve konuları doğru işlediğimizden emin olmak için Rusça kaynaklardan kontrol etti. Tarih bilimi alanlarıyla ilgili tüm sorularımızı fedakârlıkla yanıtlayan Peter'ın diğer meslektaşları arasında profesörler Mustafa Aksakal, Richard Breitman, Phil Brenner, Ira Klein, Allan Lichtman, Eric Lohr ve Anna Nelson da vardı.

Lisansüstü öğrenciler Eric Singer ve Ben Bennett öncelikliydi. Çeşitli araştırma işlerinde yardım etmek için kendi araştırmaları ve yazıları dışında çok fazla zaman ayırdılar. Eric başka hiç kimsenin bulamayacağı gizli bilgilerin izini sürüp bulmakta ustaydı. Ben, pek çok katkıda bulunmanın yanı sıra bu kitaba böylesi bir

boyut kazandıran görselleri bulmayı da kendine görev edindi. Bu proje için yoğun bir şekilde çalışan doktora öğrencileri de vardı: Rebecca DeWolf, Cindy Gueli, Vincent Intondi, Matt Pembleton, Terumi Rafferty-Osaki, Jay Weixelbaum ve Adam Zarakov. Daniel Cipriani, Nguyet Nguyen, David Onkst, Allen Pietrobon, Arie Serota ve Keith Skillin araştırmalarda yardım ettiler ve üretken yol göstericiler oldular.

Kitabımızın yayına hazırlanma sürecinde sayısız arkadaşımız ve meslektaşımız çok değerli yardım ve desteklerini bizden esirgemedi. Daniel Ellsberg içgörüleri, önerileri, kritik okumaları ve ateşli desteği konusunda son derece cömertti. O, bu tarihle ilgili eşsiz bir bilgi birikimine sahip. Gar Alperovitz, Robert Berkovitz, Bill Burr, Bob Dreyfuss, Carolyn Eisenberg, Ham Fish, Michael Flynn, Irena Grudzinska Gross, Hugh Gusterson, Anita Kondoyanidi, Bill Lanouette, Milton Leitenberg, Robert Jay Lifton, Arjun Makhijani, Ray McGovern, Roger Morris, Satoko Oka Norimatsu, Robert Norris, Robert Parry, Leo Ribuffo, Jonathan Schell, Peter Dale Scott, Mark Selden, Marty Sherwin, Chuck Strozier, Janine Wedel ve Larry Wittner bize bol bol vakit ayıran, sorularımızı yanıtlayan ve belgeler sunan diğer bilginler.

Uzun süren çalışma sürecimizde üzüntüler de yaşadık. En büyük dört destekçimiz projenin tamamlandığını göremedi: Howard Zinn, Bob Griffith, Charlie Wiener ve Uday Mohan.

Barbara Koeppel yardımlarıyla görsellerde ve başlıklarda katkı sağladı. Erin Hamilton Şili'yle ilgili sunduğu derinlemesine bakışla konuyu daha iyi kavramamızı sağladı. Amerikan Üniversitesi kütüphanesinden Matt Smith ve Clement Ho kaynak bulmada ve başka yardımlar sağlamada son derece faydalı oldular.

Gallery Books ekibi, İki projeyi vaktinde tamamlamak için acele ederken çoğu zaman uygulanması zor isteklerimizi karşılamak için elinden geleni yaptı. Özellikle editörümüz Jeremie Ruby-Strauss ve asistanı Heather Hunt'a minnettarız. Ayrıca Louise Burke, Jen Bergstrom, Jessica Chin, Emily Drum, Elisa Rivlin, Emilia Pisani, Tricia Boczkowski, Sally Franklin, Jen Robinson, Larry Pekarek ve Davina Mock'a da teşekkür ederiz.

Peter'ın kızı Lexie ve eşi Simki Kuznick araştırma ve dipnotlarda yardımcı oldular. Simki bu eserin sayısız taslağını bir editör mahareti ve bir şair gözüyle inceledi.

NOTLAR

İmparatorluğun Kökleri:"Savaş Bir Rakettir"

1 Lloyd C. Gardner, Walter F. LaFeber, and Thomas J. McCormick, *Creation of the American Empire,* vol. 1: *U.S. Diplomatic History to 1901* Chicago: Rand McNally College Publishing, 1976), 108.

2 Alfred W. McCoy, Francisco A. Scarano, and Courtney Johnson, "On the Tropic of Cancer: Transitions and Transformations in the U.S. Imperial State," in *Colonial Crucible: Empire in the Making of the Modern American State,* ed. Alfred W. McCoy and Francisco A. Scarano (Madison: University of Wisconsin Press, 2009), 21.

3 J. M. Coetzee, *Waiting for the Barbarians* (London: Secker & Warburg, 1980), 133.

4 Sam Dillon, "U.S. Students Remain Poor at History, Tests Show," *New York Times,* June 15, 2011.

5 President Woodrow Wilson speaking on the League of Nations to a luncheon audience in Portland, OR. 66th Cong., 1st sess. *Senate Documents: Addresses of President Wilson* (May- November 1919), vol. 11, no. 120, p. 206.

6 Barack Obama, News Conference, April 4, 2009, www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=85959&st=american+exceptionalism&st1=#axzz1RXk$VS7z.

7 Jonathan Martin and Ben Smith, "The New Battle: What It`¡ Means to Be American," August 20, 2010, www.politico.com/news/stories/0810/41273.html.

8 Nina J. Easton, "Thunder on the Right," *American Journalism Review* 23 (December 2001), 320.

9 Emily Eakin, "Ideas and Trends: All Roads Lead to D.C.," *New York Times,* March 31, 2002.

10 Ibid.

11 William Appleman Williams, *Empire as a Way of Life: An Essay on the Causes and Character of America's Present Predicament Along with a Few Thoughts About an Alternative* (New York: Oxford University Press, 1980), 62.

12 Samuel P. Huntington, *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order* (New York: Simon & Schuster, 1996), 51.

13 Max Boot, "American Imperialism? No Need to Run Away from Label," *USA Today,* May 6, 2003.

14 Niall Ferguson, *Colossus: The Price of America's Empire* (New York: Penguin, 2004), 14–15.

15 Paul Kennedy, "The Eagle Has Landed," *Financial Times*, February 22, 2002.

16 Jonathan Freedland, "Is America the New Rome?" *Guardian*, September 18, 2002.

17 "Joint Vision 2010," www.dtic.mil/jv2010/jvpub.htm; General Howell M. Estes III, USAF, United States Space Command, "Vision for 2020," February 1997, www.fas .org/spp/military/docops/usspac/visbook.pdf; "Joint Vision 2020," www.dtic.mil/ jointvision/jvpub2. htm.

18 Benjamin J. Cohen, *The Question of Imperialism: The Political Economy of Dominance and Dependence* (New York: Basic Books, 1973), 23.

19 Amiya Kumar Bacgchi, *Perilous Passage: Mankind and the Global Ascendance of Capital* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2005), 272.

20 Paul Kennedy, *The Rise and Fall of the Great Powers: Economic Change and Military Conflict from 1500 to 2000* (New York: Vintage Books, 1989), 150.

21 Lars Shoultz, *Beneath the United States: A History of U.S. Policy Toward Latin America* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1998), 86.

22 Walt Whitman, *Complete Poetry and Collected Prose* (New York: Viking, 1982), 1074.

23 Robert V. Bruce, *1877: Year of Violence* (Chicago: Ivan R. Dee, 1989), 225–226.

24 Philip Sheldon Foner, *The Great Labor Uprising of 1877* (New York: Monad Press, 1975), 157.

25 Philip Sheldon Foner, *History of the Labor Movement in the United States*, vol. 2: *From the Founding of the A.F. of L. to the Emergence of American Imperialism* (New York: International Publishers, 1975), 50.

26 Maury Klein, *The Life and Legend of Jay Gould* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1997), 357.

27 Ida Minerva Tarbell, *All in the Day's Work: An Autobiography* (Urbana: University of Illinois Press, 2003), 82.

28 John D. Hicks, *Populist Revolt: A History of the Farmers' Alliance and the People's Party* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1931), 140, 440.

29 Walter LaFeber, *The New Empire: An Interpretation of American Expansion, 1860–1898* (Ithaca, NY: Cornell University Press, 1998), 366.

30 Robert L. Beisner, *Twelve Against Empire: The Anti-Imperialists 1898-1900* (New York: McGraw Hill, 1968), xiv.

31 William Roscoe Thayer, ed. "John Hay's Years with Roosevelt," *Harper's Magazine* 131 (1915), 578.

32 Homer Clyde Stuntz, *The Philippines and the Far East* (Cincinnati: Jennings and Pye, 1904), 144.

33 John Byrne Cooke, *Reporting the War: Freedom of the Press from the American Revolution to the War on Terrorism* (New York: Palgrave Macmillan, 2007), 78.

34 "Ratification of the Treaty Now Assured," *Chicago Tribune*, February 6, 1899.

35 "Treaty Wins in the Senate by One Vote," *Chicago Tribune*, February 7, 1899.

36 Stephen Kinzer, *Overthrow: America's Century of Regime Change from Hawaii to Iraq* (New York: Times Books, 2006), 49.

37 George Frisbie Hoar, *Autobiography of Seventy Years*, vol. 2 (New York: Charles Scribner's Sons, 1905), 304.

38 "Gain for the Treaty," *New York Times*, February 6, 1899.

39 Kinzer, *Overthrow*, 52–53.

40 David Howard Bain, *Sitting in Darkness: Americans in the Philippines* (New York: Houghton Mifflin, 1984), 84.

41 *Congressional Record*, Senate, 56th Cong., 1st Sess., 1900, vol. 33, pt. 1, 704.

42 William Jennings Bryan, *Speeches of William Jennings Bryan*, vol. 2 (New York: Funk & Wagnalls, 1909), 17, 24–26. For an excellent biography of Bryan, see Michael Kazin, *A Godly Hero: The Life of William Jennings Bryan* (New York: Alfred A. Knopf, 2006).

43 Stuart Creighton Miller, *Benevolent Assimilation: The American Conquest of the Philippines, 1899–1903* (New Haven, CT: Yale University Press, 1982), 211.

44 Henry Moore Teller, *The Problem in the Philippines* (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1902), 52.

45 Epifanio San Juan, *Crisis in the Philippines: The Making of a Revolution* (South Hadley, MA: Bergin & Garvey, 1986), 19.

46 Some estimate that the death toll among Filipinos was higher than 600,000. See John M. Gates, "War-Related Deaths in the Philippines, 1898–1902," *Pacific Historical Review* 53 (1984), 367–378.

47 Eric Rauchway, *Murdering McKinley: The Making of Theodore Roosevelt's America* (New York: Hill & Wang, 2003), 102.

48 Howard C. Hill, *Roosevelt and the Caribbean* (Chicago: University of Chicago Press, 1927), 67.

49 Schoultz, *Beneath the United States*, 191.

50 Richard F. Grimmett, "Instances of Use of United States Armed Forces Abroad, 1798–2009," January 27, 2010, Congressional Research Service, www.fas.org/sgp/crs/natsec/RL32170.pdf.

51 Walter LaFeber, *Inevitable Revolutions: The United States in Central America* (New York: W. W. Norton, 1993), 42.

52 Ibid., 46.

53 Ibid., 50.

54 "The Republic of Brown Bros.," *Nation*, 114 (1922), 667.

55 LaFeber, *Inevitable Revolutions*, 69.

56 Howard Zinn and Anthony Arnove, *Voices of a People's History of the United States*, 2nd. ed. (New York: Seven Stories Press, 2009), 251–252.

1. Bölüm: Dünya Savaşı: Lenin'e Karşı Wilson

1 William Appleman Williams, *The Tragedy of American Diplomacy* (New York: W. W. Norton, 1988), 72.

2 Richard Slotkin, *Gunfighter Nation: The Myth of the Frontier in Twentieth-Century America* (New York: HarperPerennial, 1992), 240.

3 Richard Hofstadter, *The American Political Tradition and the Men Who Made It* (New York: Alfred A. Knopf, 1949), 237–241.

4 Lloyd C. Gardner, *Wilson and Revolutions: 1913–1921* (New York: J. B. Lippincott, 1976), 12.

5 Walter LaFeber, *The American Age: United States Foreign Policy at Home and Abroad Since 1750* (New York: W. W. Norton, 1989), 262; Lloyd C. Gardner, Walter F. LaFeber, and Thomas J. McCormick, *Creation of the American Empire*, vol. 2: *U.S. Diplomatic History Since 1893* (Chicago: Rand McNally, 1976), 305.

6 George C. Herring, *From Colony to Superpower: U.S. Foreign Relations Since 1776* (New York: Oxford University Press, 2008), 390.

7 Gardner, LaFeber, and McCormick, *Creation of the American Empire*, vol. 2, 306–307; LaFeber, *The American Age*, 278.

8 Williams, *The Tragedy of American Diplomacy*, 70.

9 Lars Schoultz, *Beneath the United States: A History of U.S. Policy Toward Latin America* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1998), 246.

10 Nicholas D. Kristof, "Our Broken Escalator," *New York Times*, July 17, 2011.

11 Howard Zinn, *A People's History of the United States* (New York: Harper Colophon, 1980), 350.

12 Nell Irvin Painter, *Standing at Armageddon: The United States, 1877–1919* (New York: W. W. Norton, 1987), 293.

13 Ray Ginger, *The Bending Cross: A Biography of Eugene Victor Debs* (New Brunswick, NJ: Rutgers University Press, 1949), 328.

14 Herring, *From Colony to Superpower*, 399.

15 Kathryn S. Olmsted, *Real Enemies: Conspiracy Theories and American Democracy, World War I to 9/11* (New York: Oxford University Press, 2009), 34.

16 "Notes Linking Wilson to Morgan War Loans," *Washington Post*, January 8, 1936.

17 Herring, *From Colony to Superpower*, 403, 409–410.

18 "Scene in the Senate as President Speaks," *New York Times*, January 23, 1917.

19 "Amazement and Bewilderment Caused by Proposal of Wilson for Peace Pact for the World," *Atlanta Constitution*, January 23, 1917.

20 LaFeber, *The American Age*, 278; Carter Jefferson, *Anatole France: The Politics of Skepticism* (New Brunswick, NJ: Rutgers University Press, 1965), 195.

21 Thomas J. Knock, *To End All Wars: Woodrow Wilson and the Quest for a New World Order* (New York: Oxford University Press, 1992), 118.

22 Ibid., 120.

23 Ibid., 121, 131.

24 David M. Kennedy, *Over Here: The First World War and American Society* (New York: Oxford University Press, 1992), 184–185.

25 Ibid., 60–62.

26 William Graebner, *The Engineering of Consent: Democracy and Authority in Twentieth-Century America* (Madison: University of Wisconsin Press, 1987), 42.

27 Victor S. Clark, "The German Press and the War," *Historical Outlook* 10 (November 1919), 427.

28 "Shows German Aim to Control World," *New York Times*, December 3, 1917.

29 Stewart Halsey Ross, *Propaganda for War: How the United States Was Conditioned to Fight the Great War of 1914–1918* (Jefferson, NC: McFarland & Co., 1996), 241.

30 "Documents Prove Lenin and Trotzky Hired by Germans," *New York Times*, September 15, 1918.

31 Ross, *Propaganda for War*, 241.

32 "Creel Upholds Russian Exposure," *New York Times*, September 22, 1918.

33 "Spurns Sisson Data," *Washington Post*, September 22, 1918.

34 Ross, *Propaganda for War*, 241–242.

35 "The Sisson Documents," *Nation*, November 23, 1918, in Philip Sheldon Foner, *The Bolshevik Revolution: Its Impact on American Radicals, Liberals, and Labor* (New York: International Publishers, 1967), 137.

36 George F. Kennan, "The Sisson Documents," *Journal of Modern History* 28 (June 1956), 130–154.

37 Charles Angoff, "The Higher Learning Goes to War," *The American Mercury*, May–August 1927, 178.

38 Harold D. Lasswell, *Propaganda Technique in the World War* (New York: Alfred A. Knopf, 1927), 14–15.

39 "Oust Traitors, Says Butler," *New York Times*, June 7, 1917.

40 "Columbia Ousts Two Professors, Foes of War Plans," *New York Times*, October 2, 1917.

41 "The Expulsions at Columbia," *New York Times*, October 3, 1917.

42 "Quits Columbia; Assails Trustees," *New York Times*, October 9, 1917.

43 Ibid.

44 Horace Cornelius Peterson and Gilbert Courtland Fite, *Opponents of War, 1917–1918* (Madison: University of Wisconsin Press, 1957), 104–112.

45 Carol S. Gruber, *Mars and Minerva: World War I and the Uses of the Higher Learning in America* (Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1975), 213–214.

46 "War Directed College Course to be Intensive," *Chicago Tribune*, September 1, 1918.

47 Gruber, *Mars and Minerva*, 217–218, 237–244; Kennedy, *Over Here*, 57–59.

48 "Bankers Cheer Demand to Oust Senator La Follette; 'Like Poison in Food of Army,'" *Chicago Tribune*, September 28, 1917.

49 Gruber, *Mars and Minerva*, 208.

50 Zinn, *A People's History of the United States*, 356.

51 Painter, *Standing at Armageddon*, 335; Kennedy, *Over Here*, 76.

52 "Sedition Act of 1918," www.pbs.org/wnet/supremecourt/capitalism/sources document1.html.

53 Nick Salvatore, *Eugene V. Debs: Citizen and Socialist* (Urbana: University of Illinois Press, 1982), 292.

54 Zinn, *A People's History of the United States*, 358.

55 Ibid., 358–359.

56 Ibid., 359.

57 "The I.W.W.," *New York Times*, August 4, 1917.

58 Kennedy, *Over Here*, 67–68; Knock, *To End All Wars*, 133; Alan Axelrod, *Selling the Great War: The Making of American Propaganda* (New York: Palgrave Macmillan, 2009), 181–182.

59 Painter, *Standing at Armageddon*, 335.

60 "Stamping Out Treason," *Washington Post*, April 12, 1918.

61 Zinn, *A People's History of the United States*, 355–356.

62 Painter, *Standing at Armageddon*, 336.

63 John D'Emilio and Estelle B. Freedman, *Intimate Matters: A History of Sexuality in America* (Chicago: University of Chicago Press, 1998), 212–213.

64 Barbara Meil Hobson, *Uneasy Virtue: The Politics of Prostitution and the American Reform Tradition* (Chicago: University of Chicago Press, 1990), 169, 176–177; Mark Thomas Connelly, *The Response to Prostitution in the Progressive Era* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1980), 143–145.

65 Allan M. Brandt, *No Magic Bullet: A Social History of Venereal Disease in the United States Since 1880* (New York: Oxford University Press, 1987), 59–60, 101; Connelly, 140; Kennedy, *Over Here*, 186.

66 Brandt, *No Magic Bullet*, 101–106; Kennedy, *Over Here*, 186–187.

67 Brandt, *No Magic Bullet*, 116–119.

68 Randolph Bourne, "Unfinished Fragment on the State," in *Untimely Papers*, ed. James Oppenheim (New York: B. W. Huebsch, 1919), 145.

69 Jonathan B. Tucker, *War of Nerves: Chemical Warfare from World War I to Al-Qaeda* (New York: Pantheon Books, 2006), 10.

70 Wyndham D. Miles, "The Idea of Chemical Warfare in Modern Times," *Journal of the History of Ideas* 31 (April–June 1970), 300–303.

71 "Declaration (IV, 2) Concerning Asphyxiating Gases," Document 3 in Adam Roberts and Richard Guelff, ed. *Documents on the Laws of War*, 3rd ed. (New York: Oxford University Press, 2000), 60.

72 "Crazed by Gas Bombs," *Washington Post*, April 26, 1915.

73 "New and Peculiar Military Cruelties Which Arise to Characterize Every War," *Washington Post*, May 30, 1915.

74 "Topics of the Times," *New York Times*, May 8, 1915.

75 James Hershberg, *James B. Conant: Harvard to Hiroshima and the Making of the Nuclear Age* (New York: Alfred A. Knopf, 1993), 44.

76 David Jerome Rhees, "The Chemists' Crusade: The Rise of an Industrial Science in Modern America, 1907–1922," PhD Thesis, University of Pennsylvania, 1987, 169; Hershberg, *James B. Conant*, 45–49.

77 Hershberg, *James B. Conant*, 42.

78 James A. Tyner, *Military Legacies: A World Made by War* (New York: Routledge, 2010), 98–99.

79 Robert A. Millikan, "The New Opportunities in Science," *Science* 50 (September 26, 1919), 292.

80 John D. Moreno, *Undue Risk: Secret State Experiments on Humans* (New York: Routledge, 2001), 38–39; Andy Sagar, " 'Secret, Deadly Research': Camp AU Scene of World War Training Trenches, Drill Field," *Eagle*, American University, January 15, 1965.

81 Sagar, " 'Secret, Deadly Research.'"

82 Moreno, *Undue Risk*, 38–39; Sagar, " 'Secret, Deadly Research.'"

83 Martin K. Gordon, Barry R. Sude, Ruth Ann Overbeck, and Charles Hendricks, "A Brief History of the American University Experiment Station and U.S. Navy Bomb Disposal School, American University," Office of History, U.S. Army Corps of Engineers, June 1994, 12.

84 Hershberg, *James B. Conant,* 46–47.

85 Richard Barry, "America's Most Terrible Weapon: The Greatest Poison Gas Plant in the World Ready for Action When the War Ended," *Current History* (January 1919), 125, 127.

86 Robert Harris and Jeremy Paxman, *A Higher Form of Killing: The Secret History of Chemical and Biological Warfare* (New York: Random House, 2002), 35.

87 Barry, "America's Most Terrible Weapon," 127–128.

88 Dominick Jenkins, *The Final Frontier: America, Science, and Terror* (London: Verso, 2002), 38.

89 Tucker, *War of Nerves,* 19–20.

90 Barry, "America's Most Terrible Weapon," 128.

91 Yuki Tanaka, "British 'Humane Bombing' in Iraq During the Interwar Era," in Yuki Tanaka and Marilyn B. Young, ed. *Bombing Civilians: A Twentieth-Century History* (New York: New Press, 2009), 8, 11.

92 Spencer Tucker, ed., *Encyclopedia of World War I: A Political, Social and Military History* (Santa Barbara, CA: ABC-CLIO, 2005), 57.

93 Tanaka, "British 'Humane Bombing' in Iraq," 13–29.

94 Jenkins, *The Final Frontier,* 2–3.

95 Ibid., 12.

96 Will Irwin, *"The Next War": An Appeal to Common Sense* (New York: E. P. Dutton & Co., 1921), 37–38 (quotes in original).

97 "The Chemical Industry Show," *New York Times,* September 26, 1917.

98 Daniel P. Jones, "American Chemists and the Geneva Protocol," *Isis,* September 1980, 432, 438.

99 Ibid., 433, 438; Tucker, *War of Nerves,* 21–22.

100 Tucker, *War of Nerves,* 20.

101 Gardner, LaFeber, and McCormick, *Creation of the American Empire,* 336.

102 "President Wilson's Message to Congress on War Aims," *Washington Post,* January 9, 1918.

103 Gardner, LaFeber, and McCormick, *Creation of the American Empire,* 343.

104 Ibid., 343; Herring, *From Colony to Superpower,* 423.

105 Robert David Johnson, *The Peace Progressives and American Foreign Relations* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1995), 82–83.

106 "Our Men in Russia at Foch's Demand," *New York Times,* January 10, 1919.

107 Johnson, *The Peace Progressives and American Foreign Relations,* 84, 320 (Table A.1, "Votes on Anti-imperialist Issues," Section J).

108 H. G. Wells, *The Shape of Things to Come* (New York: Macmillan, 1933), 82.

109 Donald Kagan, *On the Origins of War: And the Preservation of Peace* (Doubleday, 1995), 285.

110 LaFeber, *The American Age,* 297.

111 Ibid., 299.

112 Ibid.

113 Woodrow Wilson, *Woodrow Wilson: Essential Writings and Speeches of the Scholar-President,* ed. Mario DiNunzio (New York: New York University Press, 2006), 36.

114 Paul F. Boller, Jr., *Presidential Anecdotes* (New York: Oxford University Press, 1981), 220.

115 Gardner, LaFeber, and McCormick, *Creation of the American Empire,* 340–341.

116 Herring, *From Colony to Superpower,* 418, 426.

117 Gardner, LaFeber, and McCormick, *Creation of the American Empire,* 341.

118 Knock, *To End All Wars,* 223–224, 329, note 76.

119 Boller, *Presidential Anecdotes,* 220–221.

120 John Maynard Keynes, *The Economic Consequences of the Peace* (New York: Harcourt, Brace and Howe, 1920), 36–37, 268.

121 John Lewis Gaddis, *Russia, The Soviet Union, and the United States: An Interpretive History* (New York: Alfred A. Knopf, 1978), 77; John M. Thompson, *Russia, Bolshevism, and the Versailles Peace* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1966), 2; Herring, *From Colony to Superpower,* 422.

122 Gardner, *Wilson and Revolutions,* 341–342.

123 Ibid., 338–339.

124 Robert K. Murray, *Red Scare: A Study in National Hysteria, 1919–1920* (New York: McGraw-Hill, 1955), 124–129.

125 Jeremy Brecher, *Strike!* (1972; reprint, Boston: South End Press, 1977), 126.

126 Olmsted, *Real Enemies,* 19.

127 66th Congress, 1st Session, *Senate Documents: Addresses of President Wilson,* 11, 120 (May–November 1919), 206.

128 Leroy Ashby, *The Spearless Leader: Senator Borah and the Progressive Movement in the 1920's* (Urbana: University of Illinois Press, 1972), 101.

129 Herring, *From Colony to Superpower,* 429.

130 Knock, *To End All Wars,* 186.

131 Ron Chernow, *The House of Morgan: An American Banking Dynasty and the Rise of Modern Finance* (New York: Simon & Schuster, 1990), 206–208.

132 Sally Marks, *The Illusion of Peace: International Relations in Europe, 1918–1933* (New York: St. Martin's Press, 1976), 13, 38–39.

133 David F. Schmitz, *Thank God They're on Our Side: The United States and Right-Wing Dictatorships, 1921–1965* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1999), 31–45.

134 Daniel Yergin, *The Prize: The Epic Quest for Oil, Money, and Power* (New York: Simon & Schuster, 1991), 176–183.

135 Ibid., 233.

136 Darlene Rivas, "Patriotism and Petroleum: Anti-Americanism in Venezuela from Gómez to Chávez," in *Anti-Americanism in Latin America and the Caribbean*, ed. Alan L. McPherson (New York: Berghahn Books, 2006), 87.

137 Stephen G. Rabe, *The Road to OPEC: United States Relations with Venezuela, 1919–1976* (Austin: University of Texas Press, 1982), 22.

138 Yergin, *The Prize*, 233.

139 Rabe, *The Road to OPEC*, 17, 38, 43.

140 Ibid., 17–18, 36, 38.

141 Nikolas Kozloff, *Hugo Chávez: Oil, Politics, and the Challenge to the U.S.* (New York: Palgrave Macmillan, 2007), 15.

142 Yergin, *The Prize*, 233–236.

143 B. S. McBeth, *Juan Vicente Gómez and the Oil Companies in Venezuela, 1908–1935* (New York: Cambridge University Press, 1983), 70.

144 Rivas, "Patriotism and Petroleum," 93; Rabe, *The Road to OPEC*, 94–116; Yergin, *The Prize*, 436.

145 "Favors Body with Teeth," *New York Times*, August 29, 1920.

146 "The Republic of Brown Bros.," *Nation*, June 7, 1922, 667.

147 John Dos Passos, *Three Soldiers* (New York: George H. Doran, 1921), 209–211.

148 F. Scott Fitzgerald, *This Side of Paradise* (New York: Charles Scribner's Sons, 1920), 282.

149 Ernest Hemingway, *A Moveable Feast: The Restored Edition* (New York: Scribner, 2009), 61.

150 Kennedy, *Over Here*, 187–189; Loren Baritz, *The Servants of Power: A History of the Use of Social Science in American Industry* (New York: John Wiley & Sons, 1974), 43–46.

151 Kennedy, *Over Here*, 188.

152 Merle Curti, "The Changing Concept of 'Human Nature' in the Literature of American Advertising," *The Business History Review* 41 (Winter 1967), 337–353.

153 Noble T. Praigg. *Advertising and Selling: By 150 Advertising and Sales Executives* (New York: Doubleday, 1923), 442.

154 Roland Marchand, *Advertising the American Dream: Making Way for Modernity* (Berkeley: University of California Press, 1985), 69.

155 Ibid., 85.

156 H. L. Mencken, "The Husbandman," in H. L. Mencken, *A Mencken Chrestomathy* (New York: Alfred A. Knopf, 1967), 360–361.

157 Arthur M. Schlesinger, Jr., *The Cycles of American History* (New York: Houghton Mifflin Co., 1986), 16.

2. Bölüm: YENİ DÜZEN: "Ben Onların Nefretini Memnuniyetle Karşılıyorum"

1 David M. Kennedy, *Freedom from Fear: The American People in Depression and War, 1929– 1945* (New York: Oxford University Press, 1999), 163–164.

2 "Looking to Mr. Roosevelt," *New York Times,* March 4, 1933.

3 Arthur M. Schlesinger, Jr., *The Coming of the New Deal, 1933–1935* (New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2003), 13.

4 "Text of New President's Address at Inauguration," *Los Angeles Times,* March 5, 1955.

5 "The Michigan 'Bank Holiday,'" *New York Times,* February 16, 1933; "More States Move to Protect Banks," *New York Times,* March 1, 1933; "Banks Protected in 5 More States," *New York Times,* March 2, 1933.

6 Anne O'Hare McCormick, "Main Street Reappraises Wall Street," *New York Times,* February 28, 1932.

7 "Mitchell Called in Senate Inquiry," *New York Times,* February 2, 1933.

8 Liaquat Ahamed, *Lords of Finance: The Bankers Who Broke the World* (New York: Penguin, 2009), 441; Jonathan Alter, *The Defining Moment: FDR's Hundred Days and the Triumph of Hope* (New York: Simon & Schuster, 2007), 150.

9 Barton J. Bernstein, "The New Deal: The Conservative Achievements of Liberal Reform," in *Towards a New Past: Dissenting Essays in American History,* ed. Barton J. Bernstein (New York: Pantheon, 1968), 268.

10 Francis Perkins, *The Roosevelt I Knew* (New York: Harper Colophon, 1946), 328.

11 Stephen K Shaw, William D. Pederson, and Frank J. Williams, ed. *Franklin D. Roosevelt and the Transformation of the Supreme Court,* vol. 3 (Armonk, NY: M. E. Sharpe, 2004), 83.

12 Robert S. McElvaine, *The Great Depression: America, 1929–1941* (New York: Times Books, 1983), 158; Gary Orren, "The Struggle for Control of the Republican Party," *New York Times,* August 17, 1976.

13 "The Nation: I've Had a Bum Rap," *Time,* May 17, 1976, 19.

14 "National Affairs: Not Since the Armistice," *Time,* September 25, 1933, 12.

15 Hugh S. Johnson, *Blue Eagle, from Egg to Earth* (New York: Doubleday, Doran, 1935), 405; Perkins, 206; McElvaine, 161.

16 Arthur G. Dorland, "Current Events: The Break Down of the London Economic Conference," *Quarterly Review of Commerce,* Autumn 1933, 36–37.

17 Michael Augspurger, "Henry Luce, *Fortune*, and the Attraction of Italian Fascism," *American Studies* 41 (Spring 2000), 115.

18 "Cites Harm to U.S. in 'Patriot Racket,'" *Baltimore Sun*, March 9, 1931.

19 Philip Jenkins, *Hoods and Shirts: The Extreme Right in Pennsylvania, 1925–1950* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1997), 91.

20 Ibid., 118; "Ballot on Gold 283–5," *New York Times*, May 30, 1933.

21 Peter H. Amann, "A 'Dog in the Nighttime' Problem: American Fascism in the 1930s," *The History Teacher* 19 (August 1986), 572; Alan Brinkley, *Voices of Protest: Huey Long, Father Coughlin, and the Great Depression* (New York: Vintage Books, 1983), 266–277.

22 Michael Kazin, *The Populist Persuasion* (Ithaca, NY: Cornell University Press, 1998), 130.

23 Alan J. Lichtman, *White Protestant Nation: The Rise of the American Conservative Movement* (New York: Atlantic Monthly Press, 2008), 76; Leo P. Ribuffo, *The Old Christian Right* (Philadelphia: Temple University Press, 1983), 25–79, 80–127.

24 Lichtman, *White Protestant Nation*, 76; Jenkins, *Hoods and Shirts*, 101–104; Ribuffo, *The Old Christian Right*, 184–185.

25 Amann, "A 'Dog in the Nighttime' Problem," 566.

26 Kennedy, *Freedom from Fear*, 154; Raymond Moley, *After Seven Years* (New York: Harper & Brothers, 1939), 369–370.

27 "Defends Current Policy," *New York Times*, November 10, 1933; Franklyn Waltman, Jr., "Morgan Call on President Is Surprise," *Washington Post*, November 17, 1933; "More Loans Urged by Irénée DuPont," *New York Times*, December 31, 1933.

28 "Moley Says Banks Back Gold Policy," *New York Times*, December 4, 1933.

29 "Smith Hurls Broadside Against Gold Program," *Los Angeles Times*, November 25, 1933.

30 Howard Wood, "Fears for Nation's Future Lead Bankers to Speak Out," *Chicago Tribune*, September 29, 1934.

31 "Business Body Demands U.S. Return to Gold," *Washington Post*, November 4, 1933.

32 "Time to Stop Crying Wolf," *New York Times*, May 4, 1934.

33 "Business: Reassurance," *Time*, October 8, 1934, 56.

34 Kennedy, *Freedom from Fear*, 388–389; Douglas MacArthur, *Reminiscences* (New York: McGraw-Hill, 1964), 101.

35 Arthur Krock, "Tide Sweeps Nation," *New York Times*, November 7, 1934.

36 "Borah Demands a Rebuilt Party," *New York Times*, November 9, 1934.

37 Oswald Garrison Villard, "Russia from a Car Window," *Nation*, November 6, 1929, 517.

38 Louis Fischer, "Russia and the World Crisis," *Nation*, November 25, 1931.

39 "6,000 Artisans Going to Russia, Glad to Take Wages in Roubles," *Business Week*, September 2, 1931; "Amtorg Gets 100,000 Bids for Russia's 6,000 Skilled Jobs," *Business Week*, October 7, 1931.

40 Stuart Chase, "The Engineer as Poet," *New Republic*, May 20, 1931; Stuart Chase, *A New Deal* (New York: Macmillan, 1932), 252.

41 Edmund Wilson, *Travels in Two Democracies* (New York: Harcourt, Brace, 1936), 321.

42 Edmund Wilson, "The Literary Consequences of the Crash," *The Shores of Light: A Literary Chronicle of the Twenties and Thirties* (New York: Farrar, Straus & Young, 1952), 408; Peter J. Kuznick, *Beyond the Laboratory: Scientists as Political Activists in 1930s America* (Chicago: University of Chicago Press, 1987), 106–143.

43 "The Beleaguered City," *Los Angeles Times*, July 17, 1934.

44 "Strike Condemned by Coast Papers," *New York Times*, July 17, 1934.

45 Read Bain, "Scientist as Citizen," *Social Forces* 11 (March 1933), 413–414.

46 Kuznick, *Beyond the Laboratory*, 101–102.

47 Bernstein, "The New Deal," 271.

48 Frank A. Warren, *Liberals and Communism: The Red Decade Revisited* (Bloomington: Indiana University Press, 1966), 6.

49 John Dos Passos, "Whither the American Writer," *Modern Quarterly* 6 (Summer 1932), 11–12.

50 For a chilling account of the murderous policies of Hitler and Stalin, see Timothy Snyder, *Bloodlands: Europe Between Hitler and Stalin* (New York: Basic Books, 2010). Millions of people died in Stalin's deliberately induced Ukrainian famine of 1932 and 1933, during which thousands resorted to cannibalism.

51 Kennedy, *Freedom from Fear*, 278–279.

52 "Text of Roosevelt's Closing Campaign Speech at Madison Square Garden," *Baltimore Sun*, November 1, 1936.

53 Kennedy, *Freedom from Fear*, 286.

54 "President Sets a Record with Electoral Vote," *Chicago Tribune*, November 4, 1936.

55 "Politics and Health," *Nation*, July 30, 1938, 101.

56 "National Health Program Offered by Wagner in Social Security Bill," *New York Times*, March 1, 1939.

57 Peter Kuznick, "Healing the Well-Heeled: The Committee of Physicians and the Defeat of the National Health Program in 1930's America" (1989), unpublished paper; also see Kuznick, *Beyond the Laboratory*, 86–87.

58 Lichtman, *White Protestant Nation*, 68.

59 Ibid., 60–62.

60 Ibid., 69–70.

61 Arthur M. Schlesinger, Jr., *The Politics of Upheaval* (New York: Houghton Mifflin, 1960),

83. "Gen. Butler Bares Fascist Plot to Seize Government by Force," *New York Times*, November 21, 1934.

62 Lichtman, *White Protestant Nation*, 70.

63 Kathryn S. Olmsted, *Real Enemies: Conspiracy Theories and American Democracy, World War I to 9/11* (New York: Oxford University Press, 2009), 30.

64 "Probing War's Causes," *Washington Post*, April 14, 1934.

65 Wayne Cole, *Senator Gerald P. Nye and American Foreign Policy* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1962), 71–73.

66 John E. Wilz, *In Search of Peace: The Senate Munitions Inquiry, 1934–36* (Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1963), 37.

67 "Arms and the Men," *Fortune*, March 1934, 53.

68 "Congress Gets Message," *New York Times*, May 19, 1934.

69 "Greed, Intrigue Laid to War Materials Ring," *Washington Post*, June 23, 1934.

70 "Munitions Control by the Government Favored by Senatorial Inquiry Group," *New York Times*, August 30, 1934.

71 "$1,245,000,000 Work to Du Ponts in War," *New York Times*, September 13, 1934.

72 Robert C. Albright, "Du Ponts Paid 458 Per Cent on War Profits," *Washington Post*, September 13, 1934.

73 Robert Albright, "Reich Builds Big Air Force with U.S. Aid, Inquiry Hears," *Washington Post*, September 18, 1934.

74 "Plan of Legion to Curb Profits of War Hailed," *Washington Post*, September 25, 1934.

75 "Nye Plans to Abolish War Profit," *Los Angeles Times*, September 27, 1934.

76 "Arms Inquiry Just Starting, Nye Declares," *Washington Post*, September 29, 1934.

77 "Look Before Leaping," *Washington Post*, October 1, 1934.

78 "Nye Asks 98% Tax for War Incomes," *New York Times*, October 4, 1934.

79 Constance Drexel, "State Ownership Not Arms Problem Remedy," *Washington Post*, December 4, 1934.

80 "The Problem of Munitions," *Chicago Tribune*, December 18, 1934; Walter Lippmann, "Today and Tomorrow," *Los Angeles Times*, December 16, 1934.

81 "Roosevelt Asks Laws to Remove Profit from War," *Los Angeles Times*, December 13, 1934.

82 Raymond Clapper, "Between You and Me," *Washington Post*, December 14, 1934.

83 Cole, *Senator Gerald P. Nye and American Foreign Policy*, 80, 82.

84 "800% War Profit Told at Inquiry; Du Pont Deal Up," *Washington Post*, December 14, 1934.

85 "Senator Nye's Third Degree," *Chicago Tribune,* December 24, 1934.

86 "Roosevelt Backs Munitions Inquiry," *New York Times,* December 27, 1934.

87 "Urge Continuing Munitions Inquiry," *New York Times,* January 11, 1935.

88 "Grace Challenges 100% War Tax Plan," *New York Times,* February 26, 1935; "Huge War Profits Laid to Bethlehem," *New York Times,* February 27, 1935.

89 Eunice Barnard, "Educators Assail Hearst 'Influence,'" *New York Times,* February 25, 1935; Eunice Barnard, "Nye Asks for Data for Press Inquiry," *New York Times,* February 28, 1935.

90 L. C. Speers, "Issue of War Profits Is Now Taking Form," *New York Times,* March 24, 1935; Robert C. Albright, "President Hears Drastic Plan to Take Profit Out of War," *Washington Post,* March 24, 1935; Cole, *Senator Gerald P. Nye and American Foreign Policy,* 85.

91 "House and Senate Clash on Drastic Bills to End All Profiteering in War," *New York Times,* April 3, 1935.

92 "Hostility to War Rules House Votes as Army Parades," *New York Times,* April 7, 1935.

93 Arthur Krock, "In the Nation," *New York Times,* April 11, 1935.

94 "Hedging on Aims Denied by Baruch," *New York Times,* April 17, 1935.

95 "Nye Submits Bill for Big War Taxes," *New York Times,* May 4, 1935.

96 "The Communistic War Bill," *Chicago Tribune,* September 18, 1935.

97 Newton D. Baker, "Our Entry into the War," *New York Times,* November 13, 1935.

98 Thomas W. Lamont, "Mr. Lamont Excepts," *New York Times,* October 25, 1935.

99 "2 Morgan Aides Deny Blocking Arms Inquiry," *Washington Post,* January 7, 1936.

100 Ibid; "Morgan Testifies as Nye Bares Data on War Loans Curbs," *New York Times,* January 8, 1936.

101 Felix Bruner, "Nye Assailed as Senators Leave Arms Investigation," *Washington Post,* January 17, 1936.

102 "Southerner Shakes with Rage as He Defends Chief in Senate," *Washington Post,* January 18, 1936.

103 "Funds Spent, Nye Declares Arms Inquiry Is Postponed," *Washington Post,* January 20, 1936.

104 "Senate Votes Funds for Nye Wind-up," *New York Times,* January 31, 1936.

105 Ray Tucker, "Hard Road to Peace Revealed by Inquiry," *New York Times,* February 9, 1936.

106 "An Inquiry Ends Well," *New York Times,* February 9, 1936.

107 "Nye Denies Inquiry 'Cleared' Morgan," *New York Times,* February 10, 1936.

108 George Gallup, "82% Majority Votes to End Profit of War," *Washington Post*, March 8, 1936.

109 "Munitions Report May Challenge Arms Industry," *Atlanta Constitution*, March 8, 1936.

110 "On Nationalizing Munitions," *Washington Post*, March 9, 1936.

111 Cole, *Senator Gerald P. Nye and American Foreign Policy*, 91–92.

112 "Nye Group Urges U.S. Set Up Its Own Gun Plants," *Chicago Tribune*, April 21, 1936.

113 Max Wallace, *The American Axis: Henry Ford, Charles Lindbergh, and the Rise of the Third Reich* (New York: St. Martin's Press, 2003), 226.

114 Richard S. Tedlow, *The Watson Dynasty: The Fiery Reign and Troubled Legacy of IBM's Founding Father and Son* (New York: HarperCollins, 2003), 129.

115 "British, Nazi Trade Groups Reach Accord," *Chicago Tribune*, March 17, 1939.

116 Theodore J. Kreps, "Cartels, a Phase of Business Haute Politique," *American Economic Review* 35 (May 1945), 297.

117 Kevin Maney, *The Maverick and His Machine: Thomas Watson Sr. and the Making of IBM* (New York: John Wiley & Sons, 2003), 206.

118 "Ford Says It's All a Bluff," *New York Times*, August 29, 1939; Wallace, *The American Axis*, 219.

119 GM spokesman John Mueller claimed that the company had lost day-today control over its German operations in September 1939. See Michael Dobbs, "Ford and GM Scrutinized for Alleged Nazi Collaboration," *Washington Post*, November 30, 1998; Wallace, *The American Axis*, 332; Bradford Snell, "American Ground Transport," U.S. Senate, Committee on the Judiciary, February 26, 1974, 17–18.

120 Snell, "American Ground Transport," 16.

121 Edwin Black, *Nazi Nexus: America's Corporate Connections to Hitler's Holocaust* (Washington, DC: Dialog Press, 2009), 9.

122 Ibid., 10; Dobbs, "Ford and GM Scrutinized."

123 Paul A. Lombardo, *A Century of Eugenics in America* (Bloomington: Indiana University Press, 2011), 100; Robert N. Proctor, *Racial Hygiene: Medicine Under the Nazis* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1988).

124 Black, *Nazi Nexus*, 34–35.

125 Daniel J. Kevles, *In the Name of Eugenics: Genetics and the Uses of Human Heredity* (New York: Alfred A. Knopf, 1985), 111; Black, *Nazi Nexus*, 25.

126 Kevles, *In the Name of Eugenics*, 116.

127 Ben Aris and Duncan Campbell, "How Bush's Grandfather Helped Hitler's Rise to Power," *Guardian*, Sep. 25, 2004; Wallace, *The American Axis*, 349.

128 Black, *Nazi Nexus*, 119; Snell, "American Ground Transport," 22.

129 *Research Findings About Ford-Werke Under the Nazi Regime* (Dearborn, MI: Ford Motor Company, 2001), i, 121–122, http://media.ford.com/events/pdf/0_Research_ Finding_ Complete.pdf.

130 Jason Weixelbaum, "The Contradiction of Neutrality and International Finance: The Presidency of Thomas H. McKittrick at the Bank for International Settlements in Basle, Switzerland 1940–1946," http://jasonweixelbaum.wordpress.com/# ftn85

131 Dobbs, "Ford and GM Scrutinized."

132 Johnson, *The Peace Progressives,* 292.

133 George C. Herring, *From Colony to Superpower: U.S. Foreign Relations Since 1776* (New York: Oxford University Press, 2008), 503–504.

134 Kennedy, *Freedom from Fear,* 395–396.

135 William L. Shirer, *The Rise and Fall of the Third Reich: A History of Nazi Germany* (New York: Simon & Schuster, 1960), 293.

136 Dominic Tierney, *FDR and the Spanish Civil War: Neutrality and Commitment in the Struggle that Divided America* (Durham, NC: Duke University Press, 2007), 68–69.

137 Kennedy, *Freedom from Fear,* 398–400.

3. Bölüm: II. DÜNYA SAVAŞI: Gerçekte Almanya'yı Mağlup Eden Kimdi?

1 "The Debate in Commons," *New York Times,* October 4, 1938.

2 David Reynolds, *From Munich to Pearl Harbor: Roosevelt's America and the Origins of the Second World War* (New York: Ivan R. Dee, 2001), 42–49.

3 United States Holocaust Memorial Museum, http://www.ushmm.org/wlc/en/article .php?-ModuleId=10007411.

4 Frank L. Kluckhohn, "Line of 4,500 Miles," *New York Times,* September 4, 1940.

5 David M. Kennedy, *Freedom from Fear: The American People in Depression and War, 1929–1945* (New York: Oxford University Press, 1999), 456.

6 John C. Culver and John Hyde, *American Dreamer: The Life and Times of Henry A. Wallace* (New York: W. W. Norton, 2000), 123–125.

7 Arthur Schlesinger, Jr., "Who Was Henry A. Wallace? The Story of a Perplexing and Indomitably Naïve Public Servant," *Los Angeles Times,* March 12, 2000.

8 Peter J. Kuznick, *Beyond the Laboratory: Scientists as Political Activists in 1930s America* (Chicago: University of Chicago Press, 1987), 184–186, 205–206.

9 Samuel I. Rosenman, *Working with Roosevelt* (New York: Harper & Brothers, 1952), 218.

10 Culver and Hyde, *American Dreamer,* 222–223.

11 Charles Hurd, "President Moves," *New York Times,* March 31, 1940.

12 George Bookman, "President Says Program Would Eliminate 'Silly Foolish Dollar Sign,'" *Washington Post*, December 18, 1940.

13 "Mrs. Roosevelt Rebukes Congressmen of G.O.P.," *Los Angeles Times*, January 8, 1941.

14 "Hoover Scores Surrender of Congress," *Washington Post*, January 11, 1941.

15 "Wheeler Sees War in Bill," *Los Angeles Times*, January 13, 1941.

16 Ibid.

17 Robert C. Albright, "President Calls Senator's 'Plow Under . . . Youth' Remark 'Rotten,'" *Washington Post*, January 15, 1941.

18 "Wheeler Asserts Bill Means War," *New York Times*, January 13, 1941.

19 George C. Herring, *Aid to Russia 1941–1946: Strategy, Diplomacy, the Origins of the Cold War* (New York: Columbia University Press, 1973), 5.

20 Kennedy, *Freedom from Fear*, 475.

21 "Basic Fear of War Found in Surveys," *New York Times*, October 22, 1939.

22 David Kennedy pushed the number up to 3.6 million; cf. Kennedy, *Freedom from Fear*, 482.

23 "Text of Pledge by Churchill to Give Russia Aid," *Chicago Tribune*, June 23, 1941.

24 Turner Catledge, "Our Policy Stated," *New York Times*, June 24, 1941.

25 Herring, *Aid to Russia 1941–1946*, 12.

26 "Our Alliance with Barbarism," *Chicago Tribune*, September 2, 1941, 14.

27 Arthur Krock, "US Aid to Soviet Is Found Lagging," *New York Times*, December 3, 1941.

28 Charles A. Beard, *President Roosevelt and the Coming of the War* (Hamden, CT: Archon Books, 1968), 139.

29 Ibid., 141–142.

30 Walter LaFeber, *The American Age: United States Foreign Policy at Home and Abroad Since 1750* (New York: W. W. Norton, 1989), 381–382.

31 Justus D. Doenecke and John E. Wilz, *From Isolation to War, 1931–1941* (American History Series) (Arlington Heights, IL: Harlan Davidson, 1991), 159–161, 168–176.

32 Ronald H. Spector, *In the Ruins of Empire: The Japanese Surrender and the Battle for Postwar Asia* (New York: Random House, 2007), 95.

33 Henry R. Luce, "The American Century," *Life*, February 1941, 61–65.

34 LaFeber, *The American Age*, 380.

35 Henry A. Wallace, *The Price of Vision: The Diary of Henry A. Wallace 1942–1946*, ed. John Morton Blum (New York: Houghton Mifflin, 1973), 635–640.

36 Herring, *Aid to Russia 1941–1946*, 56, 58.

37 Herbert Feis, *Churchill, Roosevelt, Stalin: The War They Waged and the Peace They Sought* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1957), 42.

38 Lloyd C. Gardner, Walter F. LaFeber, and Thomas J. McCormick, *Creation of the American Empire*, vol. 2: *U.S. Diplomatic History Since 1893* (Chicago: Rand McNally, 1976), 425.

39 John Lewis Gaddis, *Russia, The Soviet Union, and the United States* (New York: McGraw- Hill, 1990), 149.

40 Kennedy, *Freedom from Fear*, 573.

41 Allan M. Winkler, *Franklin D. Roosevelt and the Making of Modern America* (New York: Longman, 2006), 235.

42 Kennedy, *Freedom from Fear*, 574.

43 Edward T. Folliard, "Molotov's Visit to White House, Postwar Amity Pledge Revealed," *Washington Post*, June 12, 1942.

44 "US Pledges Europe Attack," *Los Angeles Times*, June 12, 1942.

45 Kennedy, *Freedom from Fear*, 575–576.

46 Mark Sullivan, "A Military Question," *Washington Post*, August 5, 1942.

47 Mark Sullivan, "Mark Sullivan," *Washington Post*, July 12, 1942.

48 John Lewis Gaddis, *The United States and the Origins of the Cold War, 1941–1947* (New York: Columbia University Press, 1972), 69.

49 George C. Herring, *From Colony to Superpower: U.S. Foreign Relations Since 1776* (New York: Oxford University Press, 2008), 547.

50 Mark A. Stoler, *The Politics of the Second Front: American Military Planning and Diplomacy in Coalition Warfare, 1941–1943* (Westport, CT: Greenwood Press, 1977), 55–58, 110.

51 Kennedy, *Freedom from Fear*, 579.

52 "Hull Lauds Soviet Stand," *New York Times*, December 12, 1941.

53 Ralph Parker, "Russian War Zeal Lightens Big Task," *New York Times*, April 4, 1942.

54 Orville Prescott, "Books of the Times," *New York Times*, June 22, 1942.

55 Barnett Nover, "Twelve Months," *Washington Post*, June 22, 1942.

56 Robert Joseph, "Filmland Salutes New Tovarichi," *New York Times*, July 5, 1942.

57 Leland Stowe, "Second Front Held Vital," *Los Angeles Times*, July 7, 1942.

58 Leland Stowe, "Second Front Decision Held Imperative Now: All Signs Point to Powerful Resistance in West if Allies Wait Until Spring," *Los Angeles Times*, August 25, 1942.

59 George Gallup, "Allied Invasion of Europe Is Urged," *New York Times*, July 17, 1942.

60 June Austin, "Letter to the Editor," *Washington Post*, July 10, 1942.

61 "C.I.O. Leaders Ask President to Open Second Front at Once," *Los Angeles Times*, July 18, 1942.

62 "C.I.O. Rally to Ask 2d Front," *New York Times*, July 13, 1942.

63 "Moscow's Newspapers Highlight Second Front," *Atlanta Constitution,* August 2, 1942; "Sees Stand Vindicated," *New York Times,* June 13, 1942.

64 "500 Writers Ask 2d Front," *New York Times,* September 15, 1942.

65 "2d Front Demand Made at Red Rally," *New York Times,* September 25, 1942.

66 "43 May Be Too Late for 2nd Front—Wilkie," *Chicago Tribune,* September 27, 1942.

67 A. J. P. Taylor, *The Second World War: An Illustrated History* (New York: G. P. Putnam's Sons, 1975), 168.

68 Melvyn P. Leffler, *For the Soul of Mankind: The United States, the Soviet Union and the Cold War* (New York: Hill and Wang, 2007), 26.

69 Susan Butler, ed. *My Dear Mr. Stalin: The Complete Correspondence of Franklin D. Roosevelt and Joseph V. Stalin* (New Haven, CT: Yale University Press, 2005), 63.

70 Frances Perkins, *The Roosevelt I Knew* (New York: Harper & Row, 1946), 83–85.

71 Lloyd C. Gardner, *A Covenant with Power: America and World Order from Wilson to Reagan* (New York: Oxford University Press, 1984), 63.

72 Winston Churchill, *Triumph and Tragedy: The Second World War,* vol. vi (Boston: Houghton Mifflin Company, 1953), 214–215; Gaddis, *Russia, The Soviet Union, and the United States,* 154.

73 Edward S. Mason and Robert E. Asher, *The World Bank Since Bretton Woods: The Origins, Policies, Operations, and Impact of the International Bank for Reconstruction* (Washington, DC: Brookings Institution, 1973), 29.

74 Elizabeth Borgwardt, *A New Deal for the World: America's Vision for Human Rights* (Cambridge, MA: Belknap Press, 2005), 252.

75 Warren F. Kimball, *Forged in War: Roosevelt, Churchill, and the Second World War* (New York: William Morrow, 1997), 140.

76 Elliott Roosevelt, *As He Saw It* (New York: Duell, Sloan and Pearce, 1946), 37.

77 Warren F. Kimball, *The Juggler: Franklin Roosevelt as Wartime Statesman* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1991), 144.

78 Lloyd C. Gardner, *Approaching Vietnam: From World War II through Dienbienphu* (New York: W. W. Norton, 1988), 25.

79 Kimball, *The Juggler,* 149, 154.

80 Stephen F. Vogel, *The Pentagon: A History: The Untold Story of the Wartime Race to Build the Pentagon—and to Restore It Sixty Years Later* (New York: Random House, 2007), 42.

81 *New York Times* described it as a "great concrete doughnut of a building." *Newsweek* criticized the building's exterior as "penitentiary-like." Years later, Norman Mailer would observe that the "pale yellow walls" of the Pentagon, which he anointed "the true and high church of the military-industrial complex," were "reminiscent of some plastic plug

coming out of the hole made in flesh by an unmentionable operation." See "Mammoth Cave, Washington, DC," *New York Times*, June 27, 1943; Vogel, *The Pentagon: A History*, 306; Norman Mailer, *The Armies of the Night: History as a Novel, the Novel as History* (New York: Signet, 1968) 116, 132.

82 Churchill, *Triumph and Tragedy*, 227–228; Paul Johnson, *Modern Times: The World from the Twenties to the Nineties* (New York: Perennial, 2001), 434.

83 LaFeber, *The American Age*, 413.

84 Howard Jones, *Crucible of Power: A History of American Foreign Relations from 1897* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2008), 219.

85 Churchill, *Triumph and Tragedy*, 338.

86 Gaddis, *The United States and the Origins of the Cold War, 1941–1947*, 163.

87 H. W. Brands, *The Devil We Knew: Americans and the Cold War* (New York: Oxford University Press, 1993), 6.

88 Kenneth W. Thompson, *Cold War Theories: World Polarization, 1943–1953* (Baton Rouge: Louisiana State University Press, 1981), 103.

89 "Report of President Roosevelt in Person to the Congress on the Crimea Conference," *New York Times*, March 2, 1945.

90 Robert E. Sherwood, *Roosevelt and Hopkins: An Intimate History* (New York: Harper & Brothers, 1950), 870.

91 Tsuyoshi Hasegawa, *Racing the Enemy: Stalin, Truman, and the Surrender of Japan* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2005), 43.

92 William E. Leuchtenberg, *In the Shadow of FDR: From Harry Truman to George W. Bush* (Ithaca, NY: Cornell University Press, 1983), 1.

93 Harry S. Truman, *Memoirs by Harry S. Truman: 1945: Year of Decisions* (New York: New American Library, 1955), 31.

94 Lloyd C. Gardner, *Architects of Illusion: Men and Ideas in American Foreign Policy, 1941–1949* (New York: Quadrangle Books, 1970), 56.

95 Walter Millis, ed., *The Forrestal Diaries* (New York: The Viking Press, 1951), 36–37.

96 LaFeber, *The American Age*, 417–418.

97 Truman, *Memoirs by Harry S. Truman: 1945*, 25–26.

98 Donald C. Watt, *Succeeding John Bull: America in Britain's Place, 1900–1975* (New York: Cambridge University Press, 1984), 105.

99 Robert H. Ferrell, ed. *Off the Record: The Private Papers of Harry S. Truman* (Columbia: University of Missouri Press, 1980), 17.

100 Truman, *Memoirs by Harry S. Truman: 1945*, 21, 104.

101 Gar Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb and the Architecture of an American Myth* (New York: Alfred A. Knopf, 1995), 197.

102 Hasegawa, *Racing the Enemy,* 57.

103 Truman, *Memoirs by Harry S. Truman: 1945,* 86; Gardner, *Architects of Illusion,* 58–59.

104 Truman, *Memoirs by Harry S. Truman: 1945,* 95.

105 "Memorandum by Mr. Charles E. Bohlen, Assistant to the Secretary of State, of a Meeting at the White House, April 23, 1945," in *Foreign Relations of the United States,* 1945, vol. 5 (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1967), 253.

106 Truman, *Memoirs by Harry S. Truman: 1945,* 87.

107 "WPB Aide Urges U.S. to Keep War Set-up," *New York Times,* January 20, 1944.

108 Robert H. Ferrell, *Harry S. Truman: A Life* (Columbia: University of Missouri Press, 1994), 200.

109 Truman, *Memoirs by Harry S. Truman: 1945,* 99.

110 Arnold A. Offner, *Another Such Victory: President Truman and the Cold War, 1945–1953* (Stanford, CA: Stanford University Press, 2002), 33.

111 Gaddis, *The United States and the Origins of the Cold War, 1941–1947,* 205.

112 Truman, *Memoirs by Harry S. Truman: 1945,* 102–103.

113 Gaddis, *Russia, The Soviet Union, and the United States,* 157.

114 Gaddis, *The United States and the Origins of the Cold War, 1941–1947,* 227.

115 Martin J. Sherwin, *A World Destroyed: Hiroshima and the Origins of the Arms Race* (New York: Vintage, 1987), 172–174, 180–183; Elizabeth Kimball MacLean, *Joseph E. Davies: Envoy to the Soviets* (New York: Praeger, 1992), 136–140; Walter Isaacson and Evan Thomas, *The Wise Men: Six Friends and the World They Made: Acheson, Bohlen, Harriman, Kennan, Lovett, McCloy* (New York: Simon & Schuster, 1986), 279.

116 "Durable World Peace Fervent Aim of Stalin," *Atlanta Constitution,* June 22, 1945; "Russia Seen Eager for Lasting Peace," *New York Times,* June 22, 1945.

117 Don Whitehead and John Beals Romeiser, *Beachhead Don: Reporting the War from the European Theater, 1942–1945* (New York: Fordham University Press, 2004), 355–356.

118 Harold Denny, "First Link Made Wednesday by Four Americans on Patrol," *New York Times,* April 28, 1945.

119 Leffler, *For the Soul of Mankind,* 34.

120 C. L. Sulzberger, "What the Russians Want—and Why," *New York Times,* June 10, 1945.

121 Editorial, "Russia's Children," *Washington Post,* January 1, 1945.

122 "First Lady Gathers Books for Russians," *New York Times,* July 1, 1945.

123 "'I Am an American' Is Powerful Password in Poland or Russia," *Washington Post,* March 4, 1945.

124 George Gallup, "New Confidence in Russian Aims Shown in Poll," *Los Angeles Times,* March 11, 1945.

125 Melvyn P. Leffler, "Inside Enemy Archives: The Cold War Reopened," *Foreign Affairs* 75 (July–August 1996), 123.

126 Alexander Werth, *Russia at War* (New York: Dutton, 1964), 768.

127 Anita Kondoyanidi, "The Liberating Experience: War Correspondents, Red Army Soldiers, and the Nazi Extermination Camps," *Russian Review* 69 (July 2010), 438.

128 Leffler, *For the Soul of Mankind*, 29.

129 Offner, *Another Such Victory*, 54.

130 "America and Russia," *Life*, July 30, 1945, 20.

131 Gardner, *Architects of Illusion*, 58.

4. Bölüm: BOMBA: Küçük Adamın Trajedisi

1 Paul Fussell, "Thank God for the Atom Bomb: Hiroshima: A Soldier's View," *New Republic*, August 26 and 29, 1981, 28–30.

2 Robert E. Sherwood, *Roosevelt and Hopkins: An Intimate History* (New York: Harper & Brothers, 1950), 605.

3 Roger M. Macklis, "The Great Radium Scandal," *Scientific American* 269 (1993), 94–99; Spencer R. Weart, *Nuclear Fear: A History of Images* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1988), 50–52.

4 H. G. Wells, *The World Set Free* (New York: E. P. Dutton, 1914), 152.

5 Barton J. Bernstein, "Introduction" in *Toward a Livable World: Leo Szilard and the Crusade for Nuclear Arms Control*, ed. Helen S. Hawkins, G. Allen Greb, and Gertrud Weiss Szilard (Cambridge, MA: MIT Press, 1987), xxvi.

6 Allan M. Winkler, *Life Under a Cloud: American Anxiety About the Atom* (New York: Oxford University Press, 1993), 36.

7 Arthur Holly Compton, *Atomic Quest: A Personal Narrative* (New York: Oxford University Press, 1956), 49.

8 Jeremy Bernstein, *Hans Bethe, Prophet of Energy* (New York: Basic Books, 1980), 73.

9 Nuel P. Davis, *Lawrence and Oppenheimer* (New York: Da Capo Press, 1986), 130.

10 Compton, *Atomic Quest*, 128.

11 William Lanouette with Bela Silard, *Genius in the Shadows: A Biography of Leo Szilard, the Man Behind the Bomb* (Chicago: University of Chicago Press, 1992), 245.

12 Kai Bird and Martin J. Sherwin, *American Prometheus: The Triumph and Tragedy of J. Robert Oppenheimer* (New York: Vintage Books, 2005), 185.

13 Michael S. Sherry, *The Rise of American Air Power: The Creation of Armageddon* (New Haven, CT: Yale University Press, 1987), 172, 236.

14 Henry A. Wallace, "The Price of Free World Victory," in Henry A. Wallace, *The Price of Vision: The Diary of Henry A. Wallace, 1942–1946*, ed. John Morton Blum (Boston: Houghton Mifflin, 1973), 636.

15 Anthony Cave Brown, *"C": The Secret Life of Sir Stewart Graham Menzies* (New York: Macmillan, 1987), 481–484; Wallace, *The Price of Vision*, 385. In October 1945, Wallace recorded the following about Dahl in his diary: "He is a nice boy and I am very fond of him but necessarily he is working out problems from the standpoint of British policy, and British policy clearly is to provoke the maximum distrust between the United States and Russia and thus prepare the groundwork for World War III." Wallace, *The Price of Vision*, 492–493.

16 Culver and Hyde, *American Dreamer*, 298-300; "Costa Ricans Mass to Cheer Wallace," *New York Times*, March 19, 1943; "Wallace Sees Evil If Few Hold Riches," *New York Times*, April 20, 1943.

17 George Gallup, "The Gallup Poll," *Washington Post*, March 19, 1943.

18 Edwin W. Pauley, "Why Truman Is President," as told to Richard English. Copy in Harry S. Truman Library, Papers of Harry S. Truman, White House Central Files, Confidential Files. Referring to it as "The Pauley Conspiracy," he comments, "If it was a conspiracy, I am proud to have been its organizer."

19 Steve Kettmann, "Politics 2000," www.salon.com/politics2000/feature/2000/03/20/rice.

20 Robert J. Lifton and Greg Mitchell, *Hiroshima in America: A Half Century of Denial* (New York: Avon Books, 1995), 196–197.

21 Harry S. Truman, *Dear Bess: The Letters from Harry to Bess Truman, 1910–1959*, ed. Robert H. Ferrell (Columbia: University of Missouri Press, 1998), 80, 83; Ronald Takaki, *Hiroshima: Why America Dropped the Atomic Bomb* (Boston: Little, Brown, 1995), 109–111; Merle Miller, *Plain Speaking: An Oral Biography of Harry S. Truman*, 34–35, 51. One of the neighborhood boys, Morton Chiles, recalled that they "used to call Harry a sissy. He wore glasses and didn't play our games. He carried books, and we'd carry a baseball bat. So we called him a sissy." When, years later, a young questioner asked him if he was "popular" as "a little boy," Truman replied honestly, "Why, no, I was never popular. The popular boys were the ones who were good at games and had big, tight fists. I was never like that. Without my glasses I was blind as a bat, and to tell the truth, I was kind of a sissy. If there was any danger of getting into a fight, I always ran."

22 Arnold A. Offner, *Another Such Victory: President Truman and the Cold War, 1945–1953* (Stanford, CA: Stanford University Press, 2002), 8.

23 Ibid., 9.

24 Arthur Sears Henning, "How Boss Rule and Roosevelt Named Truman," *Chicago Tribune*, July 25, 1944.

25 Culver and Hyde, *American Dreamer*, 364.

26 Harry S. Truman, *Memoirs of Harry S. Truman,* vol. 1 (New York: Signet/New American Library, 1955), 21.

27 Henry L. Stimson and McGeorge Bundy, *On Active Service in Peace and War* (Harper & Brothers, 1948), 635–636.

28 Harry S. Truman, "Why I Dropped the Bomb," *Parade,* December 4, 1988. Bart Bernstein, who brought this article to my attention, cautions that Margaret Truman's editing may have influenced the wording.

29 Barton J. Bernstein, "A Postwar Myth: 500,000 U.S. Lives Saved," *Bulletin of the Atomic Scientists,* June–July 1986, 38; David M. Kennedy, *Freedom from Fear: The American People in Depression and War, 1929-1945* (New York: Oxford University Press, 1999), 834

30 Henry L. Stimson, "The Decision to Use the Atomic Bomb," *Harper's Magazine,* February 1947, 97–107.

31 Tsuyoshi Hasegawa, *Racing the Enemy: Stalin, Truman, and Japan's Surrender in the Pacific War* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2005), 37.

32 Gar Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb and the Architecture of an American Myth* (New York: Vintage Books, 1996), 328.

33 Richard B. Frank, *Downfall: The End of the Imperial Japanese Empire* (New York: Penguin, 1999), 354.

34 "Roosevelt in North Africa: The President Interrupts Historical Conference of Anglo-American High Command to Review U.S. Troops," *Life,* February 8, 1943.

35 Sherwood, *Roosevelt and Hopkins,* 696.

36 John W. Dower, *Embracing Defeat: Japan in the Wake of World War II* (New York: W. W. Norton, 1999), 282–283.

37 Hasegawa, *Racing the Enemy,* 52–53.

38 U.S. Department of Defense, *The Entry of the Soviet Union into the War Against Japan* (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1955), 84.

39 John W. Dower, *Cultures of War: Pearl Harbor/Hiroshima/9-11/Iraq* (New York: W. W. Norton, 2010), 227.

40 Magic Diplomatic Summary SRS-1727, July 13, 1945, Records of the National Security Agency, Magic Files, Box 18, RG 457, National Archives.

41 Barton J. Bernstein, "The Perils and Politics of Surrender: Ending the War with Japan and Avoiding the Third Atomic Bomb," *Pacific Historical Review,* February 1977, 5.

42 "Senator Urges Terms to Japs Be Explained," *Washington Post,* July 3, 1945.

43 "Fatal Phrase," *Washington Post,* June 11, 1945.

44 Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb,* 20.

45 Hasegawa, *Racing the Enemy,* 72–73.

46 Combined Chiefs of Staff, 643/3, "Estimate of the Enemy Situation (as of 6 July)" July 8, 1945, RG 218, Central Decimal Files, 1943–1945, CCS 381 (6/4/45), sec. 2, pt. 5.

47 Allan Nevins, "How We Felt About the War," in *While You Were Gone: A Report on Wartime Life in the United States*, ed. Jack Goodman (New York: Simon & Schuster, 1946), 13.

48 Lisle Abbott Rose, *Dubious Victory: The United States and the End of World War II* (Kent, Ohio: Kent State University Press, 1973), 58.

49 John W. Dower, *War Without Mercy: Race and Power in the Pacific War* (New York: Pantheon, 1986), 54, 78, 79, 85; "World Battlefronts, THE ENEMY: Perhaps He Is Human," *Time*, July 5, 1943, 29.

50 Dower, *War Without Mercy*, 51–52.

51 Truman, *Dear Bess*, 39.

52 Peter Kuznick, "We Can Learn a Lot from Truman the Bigot," *Los Angeles Times*, July 18, 2003; Miller, 183.

53 Edgar Jones, "One War's Enough," *Atlantic Monthly*, February 1946, 49.

54 Greg Robinson, *By Order of the President: FDR and the Internment of Japanese Americans* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2001), 89–90; John Morton Blum, *V Was for Victory: Politics and American Culture During World War II* (New York: Houghton Mifflin Harcourt, 1976), 158.

55 Lillian Baker, *The Concentration Camp Conspiracies, A Second Pearl Harbor* (Lawndale, CA: AFHA Publications, 1981), 156.

56 Harry N. Scheiber, *Earl Warren and the Warren Court: The Legacy in American and Foreign Law* (New York: Lexington Books, 2007), 41; Roger Daniels, Sandra C. Taylor, Harry H. L. Kitano, and Leonard J. Arrington, *Japanese Americans, from Relocation to Redress* (Seattle: University of Washington Press, 1991), 242; "Bay City Warned Raid Peril Real," *Los Angeles Times*, December 10, 1941; Lawrence E. Davies, "Carrier Is Hunted off San Francisco," *New York Times*, December 10, 1941.

57 Kennedy, *Freedom from Fear*, 749–751.

58 Robert Asahina, *Just Americans: How Japanese Americans Won a War at Home and Abroad* (New York: Gotham, 2006), 20.

59 "Epilogue to a Sorry Drama," *Life*, April 28, 1967, 6; Kennedy, *Freedom from Fear*, 753.

60 John Howard, *Concentration Camps on the Home Front: Japanese Americans in the House of Jim Crow* (Chicago: University of Chicago Press, 2008), 120; Dower, *War Without Mercy*, 82.

61 Kennedy, *Freedom from Fear*, 751.

62 Eddie Yamaoka, "Sport Tidbits," *Heart Mountain Sentinel*, July 7, 1945.

63 Susan Lynn Smith, "Women Health Workers and the Color Line in the Japanese American 'Relocation Centers' of World War II," *Bulletin of the History of Medicine* 73 (Winter 1999), 585–586.

64 Linda Gordon and Gary Y. Okihiro, *Impounded: Dorothea Lange and the Censored Images of Japanese American Internment* (New York: W. W. Norton, 2008), 19–20.

65 Asahina, *Just Americans*, 43, 161–193.

66 "A Jap's a Jap," *Washington Post*, April 15, 1943.

67 Blum, *Victory*, 163, 166; Charles McClain, *The Mass Internment of Japanese Americans and the Quest for Legal Redress* (New York: Taylor & Francis, 1994), 189.

68 *Hirabayashi v. United States*, 320 U. S. 81, 1943, http://supreme.justia.com/us/320/81/case.html.

69 J. Burton, M. Farrell, F. Lord, and R. Lord, "Closing the Relocation Centers," www.nps.gov/history/history/online_books/anthropology74/ce3o.htm.

70 Michi Nishiura Weglyn, *Years of Infamy: The Untold Story of America's Concentration Camps* (Seattle: University of Washington Press, 1996), 268, 281–282.

71 Dower, *War Without Mercy*, 39.

72 Greg Mitchell, "On the Death of 'Hiroshima Bomb' Pilot Paul Tibbets," *Editor and Publisher*, November 1, 2007, http://editorandpublisher.com/Article/UPDATE-Onthe- Death-of-Hiroshima-Bomb-Pilot-Paul-Tibbets. For a fuller discussion of Tibbets, see Peter J. Kuznick, "Defending the Indefensible: A Meditation on the Life of Hiroshima Pilot Paul Tibbets, Jr.," *The Asia Pacific Journal: Japan Focus*, January 22, 2008, http:// japanfocus.org/-Peter_ J_-Kuznick/2642.

73 Yuki Tanaka and Marilyn B. Young, *Bombing Civilians: A Twentieth-Century History* (New York: New Press, 2009), 5, 84–85, 117.

74 Lifton and Mitchell, *Hiroshima in America*, 133; Sherry, *The Rise of American Air Power*, 295.

75 Robert S. McNamara, "We Need International Rules for War," *The Gazette* (Montreal, Quebec), August 9, 2003.

76 Bird and Sherwin, *American Prometheus*, 291.

77 Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb*, 352.

78 Ronald Schaffer, *Wings of Judgment: American Bombing in World War II* (New York: Oxford University Press, 1985), 154.

79 Sherwin, *A World Destroyed*, 298.

80 Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb*, 147.

81 Sherwin, *A World Destroyed*, 62.

82 Bird and Sherwin, *American Prometheus*, 284.

83 Truman, *Memoirs by Harry S. Truman:1945*, 104.

84 For the full report, see the appendix to Alice Kimball Smith, *A Peril and A Hope: The Scientists' Movement in America: 1945–47* (Chicago: University of Chicago Press, 1965), 560–572.

85 Lanouette with Silard, *Genius in the Shadows*, 273.

86 Ibid., 527–528, note 42. Seventy-two percent favored a demonstration before use and 11 percent favored a demonstration and no use.

87 Bird and Sherwin, *American Prometheus*, 300.

88 Sherwin, *A World Destroyed*, 235; Harry S. Truman, *Off the Record: The Private Papers of Harry S. Truman*, ed. Robert H. Ferrell (New York: Harper & Row, 1980), 53.

89 Hasegawa, *Racing the Enemy*, 133–134.

90 Allen Dulles, *The Secret Surrender* (New York: Harper & Row, 1966), 255–256.

91 "Russo-Japanese Relations (13–20 July 1945)," Publication of Pacific Strategic Intelligence Section, Commander-in-Chief United States Fleet and Chief of Naval Operations, 21 July 1945, SRH-085, Record Group 457, Modern Military Branch, National Archives.

92 Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb*, 27.

93 Truman, *Off the Record*, 53.

94 Truman, *Dear Bess*, 519.

95 Henry L. Stimson, diary, May 15, 1945, Sterling Memorial Library, Yale University. 96 Bird and Sherwin, *American Prometheus*, 304.

97 Ibid., 309.

98 Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb*, 250–251.

99 Stimson, diary, July 21, 1945.

100 Ibid.

101 Stimson, diary, July 22, 1945.

102 Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb*, 259.

103 Truman, *Off the Record*, 55.

104 Stimson, diary, May 31, 1945.

105 "Ike on Ike," *Newsweek*, November 11, 1963, 107.

106 Barton J. Bernstein, "Ike and Hiroshima: Did He Oppose It?," *Journal of Strategic Studies* 10 (September 1987), 377–389.

107 Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb*, 271.

108 Robert L. Messer, *The End of an Alliance: James F. Byrnes, Roosevelt, Truman and the Origins of the Cold War* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1982), 105.

109 Truman, *Off the Record*, 54.

110 Andrei Gromyko, *Memoirs* (New York: Doubleday, 1989), 110.

111 Hasegawa, *Racing the Enemy*, 177.

112 Fletcher Knebel and Charles W. Bailey, "The Fight over the Atom Bomb," *Look*, August13, 1963, 20. For Groves's denial to Truman that he said this, see Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb*, 780, note 39.

113 Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb*, 415.

114 Dorris Clayton James, *The Years of MacArthur: 1941–1945*, vol. 2 (Boston: Houghton Mifflin, 1975), 774.

115 Richard Goldstein, "Paul W. Tibbets Jr., Pilot of Enola Gay, Dies at 92," *New York Times*, November 2, 2007.

116 Kuznick, "Defending the Indefensible."

117 Merle Miller and Abe Spitzer, *We Dropped the A-Bomb* (New York: Thomas Y. Crowell, 1946), 42–45.

118 Ibid., 45.

119 Hasegawa, *Racing the Enemy*, 179–180.

120 Robert Jay Lifton, *Death in Life: Survivors of Hiroshima* (New York: Random House, 1967), 441–442.

121 Miller and Spitzer, *We Dropped the A-Bomb*, 47. For a fuller discussion of the crewmembers and their reactions to the Hiroshima and Nagasaki bombings, see Kuznick, "Defending the Indefensible."

122 Truman, *Memoirs by Harry S. Truman: 1945*, 465.

123 Lifton and Mitchell, *Hiroshima in America*, 169–170.

124 David Holloway, *Stalin and the Bomb: The Soviet Union and Atomic Energy 1939–1956* (New Haven, Conn.: Yale University Press, 1994), 127.

125 Georgii Konstantinovich Zhukov, *The Memoirs of Marshal Zhukov* (New York: Delacorte Press, 1971), 674–675; Vladislav M. Zubok, *A Failed Empire: The Soviet Union in the Cold War from Stalin to Gorbachev* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 2007), 27, 354, notes 120 and 121.

126 Ralph B. Levering, Vladimir O. Pechatnov, Verena Botzenhart-Viehe, and C. Earl Edmondson, *Debating the Origins of the Cold War: American and Russian Perspectives* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2001), 105; Zubok, 354 (notes 120 and 121).

127 Hasegawa, *Racing the Enemy*, 197.

128 Miller and Spitzer, *We Dropped the A-Bomb*, 57–59.

129 Lifton and Mitchell, *Hiroshima in America*, 162.

130 Sherwin, *A World Destroyed*, 237.

131 Hasegawa, *Racing the Enemy*, 237.

132 Stimson, diary, August 10, 1945.

133 Dower, *Cultures of War,* 239.

134 Tsuyoshi Hasegawa, "The Atomic Bombs and the Soviet Invasion: What Drove Japan's Decision to Surrender?," *The Asia-Pacific Journal: Japan Focus,* www.japanfocus .org/-Tsuyoshi-Hasegawa/2501.

135 Ibid.

136 Memorandum for Chief, Strategic Policy Section, S&P Group, Operations Division, War Department General Staff, from Ennis, Subject: Use of Atomic Bomb on Japan, April 30, 1946, "ABC 471.6 Atom (17 August 1945), Sec. 7," Entry 421, RG 165, National Archives.

137 William D. Leahy, *I Was There: The Personal Story of the Chief of Staff to Presidents Roosevelt and Truman Based on His Notes and Diaries Made at the Time* (New York: Whittlesey House, 1950), 441.

138 Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb,* 326.

139 Douglas MacArthur, memorandum to Herbert Hoover, December 2, 1960, Herbert Hoover Presidential Library, Post-Presidential Papers, Individual File Series, Box 129 G, Douglas MacArthur 1953–1964, folder [3212 (3)]. MacArthur's insistence on this point never wavered over the years. After a long talk with MacArthur in May 1946, Hoover had written in his diary, "I told MacArthur of my memorandum of mid-May 1945 to Truman, that peace could be had with Japan by which our major objectives would be accomplished. MacArthur said that was correct and that we would have avoided all the losses, the Atomic bomb, and the entry of Russia into Manchuria." Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb,* 350–351.

140 H. H. Arnold, *Global Mission* (New York: Harper & Brothers, 1949), 598.

141 "Giles Would Rule Japan a Century," *New York Times,* September 21, 1945; Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb,* 336.

142 Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb,* 343.

143 Ibid., 329.

144 Sidney Shalett, "Nimitz Receives All-Out Welcome from Washington," *New York Times,* October 6, 1945.

145 Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb,* 331. Testifying before Congress in 1949, Halsey said, "I believe that bombing—especially atomic bombing—of civilians, is morally indefensible." Alperovitz, *The Decision to Use the Atomic Bomb,* 720, note 52.

146 Ibid., 359.

147 Lifton and Mitchell, *Hiroshima in America,* 11.

148 "Japan Beaten Before Atom Bomb, Byrnes Says, Citing Peace Bids," *New York Times,* August 30, 1945.

149 "Oxnam, Dulles Ask Halt in Bomb Use," *New York Times,* August 10, 1945.

150 Gerald Wendt and Donald Porter Geddes, ed. *The Atomic Age Opens* (New York: Pocket Books, 1945), 207.

151 Sadao Asada, "The Mushroom Cloud and National Psyches," in *Living with the Bomb*, ed. Laura Hein and Mark Selden (Armonk, NY: M. E. Sharpe, 1997), 182.

152 Leahy, *I Was There*, 384–385.

153 Stimson, "The Decision," 107.

154 Asada, "The Mushroom Cloud and National Psyches," 179.

155 Wayne Phillips, "Truman Disputes Eisenhower on '48," *New York Times*, February 3, 1958.

156 John Toland, *The Rising Sun: The Decline and Fall of the Japanese Empire, 1936–1945* (New York: Random House, 1970), 766 note.

157 Bird and Sherwin, *American Prometheus*, 332.

158 Freeman J. Dyson, *Weapons and Hope* (New York: Harper & Row, 1985), 121.

159 Dwight McDonald, *Memoirs of a Revolutionist: Essays in Political Criticism* (New York: Farrar, Straus, and Cudahy, 1957), 97.

160 Margaret Truman, *Harry S. Truman* (New York: William Morrow, 1973), 555.

5. Bölüm: SOĞUK SAVAŞ: Kim Başlattı?

1 Arthur Schlesinger, Jr., "Some Lessons from the Cold War," *Diplomatic History* 16 (January 1992), 47–53.

2 Paul Boyer, *By the Bomb's Early Light: American Thought and Culture at the Dawn of the Atomic Age* (New York: Pantheon, 1985), 7, 15.

3 Gerald Wendt and Donald Porter Geddes, ed. *The Atomic Age Opens* (New York: Pocket Books, 1945), 159.

4 "Everyman," *New York Times*, August 18, 1945.

5 "Last Judgment," *Washington Post*, August 8, 1945.

6 "Text of Kennedy's Address Offering 'Strategy of Peace' for Easing the Cold War," *New York Times*, June 11, 1963.

7 Gregg Herken, *The Winning Weapon: The Atomic Bomb in the Cold War* (New York: Vintage Books, 1982), 48.

8 Henry L. Stimson and McGeorge Bundy, *On Active Service in Peace and War* (New York: Harper & Brothers, 1948), 643–644.

9 Felix Belair, Jr., "Plea to Give Soviet Atom Secret Stirs Debate in Cabinet," *New York Times*, September 22, 1945.

10 "The Reminiscences of Henry Agard Wallace," Columbia University Oral History, p. 4379.

11 Arthur Compton to Henry A. Wallace, September 27, 1945, Arthur Compton Papers, Washington University in St. Louis Archives; Arthur Holly Compton, *The Cosmos of Arthur Holly Compton,* ed. Marjorie Johnston (New York: Alfred A. Knopf, 1967), 440.

12 Henry A. Wallace, *The Price of Vision: The Diary of Henry A. Wallace, 1942–1946,* ed. John Morton Blum (Boston: Houghton Mifflin, 1973), 489–490.

13 "Harry S. Truman, Press Conference, Oct. 8, 1945," www.presidency.ucsb.edu/ws/ index.php?pid=12319#axzz1aJSeeAQ2.

14 Samuel A. Tower, "Truman for Civil Control over Atomic Energy in U.S.," *New York Times,* February 1, 1946.

15 "Secretary of Commerce Warns of Danger of Fascism Under Army," *Washington Post,* March 13, 1946.

16 Memorandum by the Commanding General, Manhattan Engineer District (Groves), January 2, 1946, *Foreign Relations of the United States, 1946,* vol. 1 (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1972), 1197–1198.

17 Wallace, *The Price of Vision,* 496–497.

18 Ibid., 502–503, 517.

19 Melvyn P. Leffler, *A Preponderance of Power: National Security, the Truman Administration, and the Cold War* (Stanford, CA: Stanford University Press, 1992), 6.

20 Fraser J. Harbutt, *The Iron Curtain: Churchill, America, and the Origins of the Cold War* (New York: Oxford University Press, 1986), 152.

21 Melvyn P. Leffler, *For the Soul of Mankind: The United States, the Soviet Union and the Cold War* (New York: Hill and Wang, 2007), 55–56.

22 John Lewis Gaddis, *The United States and the Origins of the Cold War, 1941–1947* (New York: Columbia University Press, 1972), 119.

23 Arnold Joseph Toynbee, *Survey of International Affairs,* vol. 2: *The Middle East in the War* (New York: Oxford University Press, 1954), 1.

24 Geoffrey Wawro, *Quicksand: America's Pursuit of Power in the Middle East* (New York: Penguin, 2010), 5; Michael T. Klare, *Blood and Oil: The Dangers and Consequences of America's Growing Dependency on Imported Petroleum* (New York: Owl Books, 2004), 33; Edward W. Chester, *United States Oil Policy and Diplomacy: A Twentieth Century Overview* (Westport, CT: Greenwood Press, 1983), 234.

25 Klare, *Blood and Oil,* 32.

26 James A. Bill, *The Eagle and the Lion: The Tragedy of American-Iranian Relations* (New Haven, CT: Yale University Press, 1988), 18.

27 Ibid., 19.

28 "Text of Churchill Plea for Alliance," *Los Angeles Times,* March 6, 1946.

29 "Soviet Chief Calls Churchill Liar, Warmonger," *Chicago Tribune,* March 14, 1946.

30 "Mr. Churchill's Warning," *New York Times*, June 7, 1946.

31 "Testament," *Washington Post*, March 6, 1946.

32 "Mr. Churchill's Plea," *Chicago Tribune*, March 7, 1946.

33 "Senators Shy from Churchill Alliance Plan," *Chicago Tribune*, March 6, 1946; "Senators Cold to Churchill's Talk of Alliance," *Los Angeles Times*, March 6, 1946.

34 "Churchill Plea Is 'Shocking' to 3 Senators," *Washington Post*, March 7, 1946.

35 John D. Eddy, "Churchill's Speech," *Washington Post*, March 8, 1946.

36 Francis M. Stephenson, "Churchill's 'Attack on Peace' Denounced by James Roosevelt," *New York Herald Tribune*, March 15, 1946.

37 Marquis Childs, *Witness to Power* (New York: McGraw-Hill, 1975), 45.

38 "Ickes, Truman Feud Flames Hotter in Two New Letters," *Chicago Tribune*, February 14, 1946; "Ickes Flays Truman as He Quits," *Los Angeles Times*, February 14, 1946; Thomas J. Hamilton, "Ickes Resigns Post, Berating Truman in Acid Farewell," *New York Times*, February 14, 1946.

39 Bill Henry, "Ickes Blowup Rocks Capital like Atom Bomb," *Los Angeles Times*, February 14, 1946.

40 Henry Wallace, April 12, 1946, RG 40 (Department of Commerce); Entry 1, General Records of the Department of Commerce, Office of the Secretary, General Correspondence; Box 1074, File "104251/6" (2 of 7), National Archives, Washington, D.C.

41 "Dr. Butler Urges Iran Oil Sharing," *Los Angeles Times*, March 25, 1946.

42 "Russia and Iran," *Washington Post*, March 7, 1946.

43 Robert C. Albright, "Pepper Urges Big 3 to Meet on 'Confidence,'" *Washington Post*, March 21, 1946.

44 E. Brook Lee, "Relations with Russia," *Washington Post*, March 20, 1946.

45 "Nation: Good Old Days," *Time*, January 28, 1980, 13.

46 Boyer, *By the Bomb's Early Light*, 30.

47 David E. Lilienthal, *The Atomic Energy Years, 1945–1950*, vol. 2: *The Journals of David E. Lilienthal*, ed. Helen M. Lilienthal (New York: Harper & Row, 1964), 10, 27.

48 Ibid., 30; Herken, *The Winning Weapon*, 160–162.

49 Lilienthal, *The Atomic Energy Years, 1945–1950*, vol. 2, 59; Robert C. Grogin, *Natural Enemies: The United States and the Soviet Union in the Cold War* (New York: Lexington Books, 2001), 95.

50 Drew Middleton, "Baruch Atom Plan Spurned by Pravda," *New York Times*, June 25, 1946.

51 Lloyd J. Graybar, "The 1946 Atomic Bomb Tests: Atomic Diplomacy or Bureaucratic Infighting?," *Journal of American History* 72 (1986), 900.

52 "Red Sees Atom Test as Effort to Better Bomb," *Chicago Tribune,* July 4, 1946.

53 Lewis Mumford, "Gentlemen: You Are Mad!" *Saturday Review of Literature,* March 2, 1946, 5.

54 Wallace, *The Price of Vision,* 589–601.

55 James A. Hagerty, "Wallace Warns on 'Tough' Policy Toward Russia," *New York Times,* September 12, 1946.

56 Henry A. Wallace, "The Way to Peace," September 12, 1946, in Wallace, *The Price of Vision,* 661–668.

57 James Reston, "Wallace Speech Is Seen Embarrassing to Byrnes," *New York Times,* September 13, 1946.

58 "Hillbilly Policy, British Reaction," *Los Angeles Times,* September 15, 1946.

59 Eleanor Roosevelt, "My Day," September 17, 1946, www.gwu.edu/~erpapers/myday/displaydoc.cfm?_y=1946&_f=md0 00445.

60 Wallace, *The Price of Vision,* 593.

61 Robert J. Donovan, *Conflict and Crisis: The Presidency of Harry S Truman* (New York: W. W. Norton, 1977), 227.

62 Wallace, *The Price of Vision,* 630.

63 Richard J. Walton, *Henry Wallace, Harry Truman, and the Cold War* (New York: Viking, 1976), 114.

64 Clifford-Elsey Report, Septembner 24, 1946, Conway Files, Truman Papers, Truman Library.

65 Leffler, *A Preponderance of Power,* 130–138; Offner, *Another Such Victory,* 178–182.

66 Clifford-Elsey Report.

67 Walter Isaacson and Evan Thomas, *The Wise Men: Six Friends and the World They Made* (New York: Simon & Schuster, 1986), 376.

68 Offner, *Another Such Victory,* 180–181.

69 Lloyd C. Gardner, *Three Kings: The Rise of an American Empire* (New York: New Press, 2009), 48.

70 "Plan to Split U.S. Charged," *Baltimore Sun,* May 29, 1946.

71 Robert L. Beisner, *Dean Acheson: A Life in the Cold War* (New York: Oxford University Press, 2006), 53, 57.

72 Gardner, *Architects of Illusion,* 204.

73 Dean Acheson, *Present at the Creation: My Years in the State Department* (New York: Signet, 1969), 293.

74 "Text of President Truman's Speech on New Foreign Policy," *New York Times,* March 13, 1947.

75 Lawrence S. Wittner, *Cold War America: From Hiroshima to Watergate* (New York: Holt, Rinehart and Winston, 1978), 34.

76 "Henry Wallace Answers President Truman [advertisement]," *New York Times*, March 18, 1947; "Truman Betraying U.S. Wallace Says," *New York Times*, March 14, 1947; Culver and Hyde, *American Dreamer*, 436–437.

77 "Pravda Opens Bitter Attack on U.S. Loans," *Washington Post*, March 16, 1947.

78 Gardner, *Architects of Illusion*, 221; Anne O'Hare McCormick, "Open Moves in the Political War for Europe," *New York Times*, June 2, 1947.

79 Herring, *From Colony to Superpower*, 616.

80 Lawrence S. Wittner, *American Intervention in Greece, 1943–49* (New York: Columbia University Press, 1982), 262–263.

81 Lorraine M. Lees, *Keeping Tito Afloat: The United States, Yugoslavia and the Cold War* (University Park, PA: Pennsylvania State University Press, 1993), 54; John Lewis Gaddis, *Russia, The Soviet Union, and the United States: An Interpretive History* (New York: Alfred A. Knopf, 1978), 192.

82 Lloyd C. Gardner, *Spheres of Influence: The Great Powers Partition Europe, From Munich to Yalta* (Chicago: I. R. Dee, 1993), 265.

83 Offner, *Another Such Victory*, 209–211.

84 Walter LaFeber, *The American Age: United States Foreign Policy at Home and Abroad Since 1750* (New York: W. W. Norton, 1989), 479–480.

85 Offner, *Another Such Victory*, 213.

86 Gaddis, *The United States and the Origins of the Cold War*, 322–323.

87 Vladislav Zubok and Constantine Pleshakov, *Inside the Kremlin's Cold War: From Stalin to Khrushchev* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1996), 276–277; Melvyn P. Leffler, "Inside Enemy Archives: The Cold War Reopened," *Foreign Affairs* 75 (July–August 1996).

88 Gary Wills, *Bomb Power: The Modern Presidency and the National Security State* (New York: Penguin, 2010), 63.

89 Walter Lippmann, *The Cold War: A Study in U.S. Foreign Policy* (New York: Harper & Brothers, 1947), 15–16, 19, 44.

90 Ellen Schrecker, *Many Are the Crimes: McCarthyism in America* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1998), 287; Wills, *Bomb Power*, 74.

91 Offner, *Another Such Victory*, 202.

92 Ibid., 192.

93 Mark Perry, *Four Stars* (Boston: Houghton Mifflin, 1989), 88; Townsend Hoopes and Douglas Brinkley, *Driven Patriot: The Life and Times of James Forrestal* (New York: Alfred A. Knopf, 1992), 310–312; "NSC 10/2," June 18, 1948, in William M Leary, ed., *The*

Central Intelligence Agency: History and Documents (Birmingham, AL: University of Alabama Press), 133.

94 Colonel R. Allen Griffin, recorded interview by James R. Fuchs, staff interviewer, February 15, 1974, Harry S. Truman Library, Oral History Program; Wills, *Bomb Power,* 78, 88–89; Tim Weiner, *Legacy of Ashes: The History of the CIA* (New York: Doubleday, 2007), 28–29.

95 Norman J. W. Goda, "Nazi Collaborators in the United States: What the FBI Knew," in *U.S. Intelligence and the Nazis,* ed. Richard Breitman, Norman J. W. Goda, Timothy Naftali, and Robert Wolfe (New York: Cambridge University Press, 2005), 249–253.

96 Weiner, *Legacy of Ashes,* 43–45.

97 Wills, *Bomb Power,* 87.

98 Christopher Simpson, *Blowback: America's Recruitment of Nazis and Its Effects on the Cold War* (New York: Weidenfeld & Nicholson, 1988), 65.

99 Walter A. McDougall, *The Heavens and the Earth: A Political History of the Space Age* (Baltimore: John Hopkins University Press, 1997), 88.

100 Leffler, *A Preponderance of Power,* 238–239.

101 Avi Shlaim, "The Balfour Declaration and Its Consequences," in *Yet More Adventures with Britannia: Personalities, Politics and Culture in Britain,* ed. W. Roger Lewis (London: I. B. Tauris, 2005), 251.

102 Herring, *From Colony to Superpower,* 569.

103 Wawro, *Quicksand,* 37–38.

104 Wallace, *The Price of Vision,* 607.

105 Steven M. Gillon, *The American Paradox: A History of the United States Since 1945* (Boston: Wadsworth, 2012), 25.

106 Daniel Yergin, *The Prize,* 408.

107 William Stivers, "The Incomplete Blockade: Soviet Zone Supply of West Berlin, 1948–1949," *Diplomatic History* 21(Fall 1997), 569–570; Carolyn Eisenberg, "The Myth of the Berlin Blockade and the Early Cold War," in Ellen Schrecker, ed. *Cold War Triumphalism: The Misuse of History After the Fall of Communism* (New York: New Press, 2004), 174–200.

108 Carolyn Woods Eisenberg, *Drawing the Line: The American Decision to Divide Germany, 1944–1949* (New York: Cambridge University Press, 1998), 440

109 James Carroll, *House of War: The Pentagon and the Disastrous Rise of American Power* (New York: Houghton Mifflin, 2006), 148.

110 John C. Culver and John Hyde, *American Dreamer: The Life and Times of Henry A. Wallace* (W. W. Norton, 2000), 456–457.

111 Ibid., 466–467.

112 Ibid., 464–470.

113 Ibid., 502.

114 PPS/23, "Review of Current Trends: U.S. Foreign Policy," February 24, 1948, *Foreign Relations of the United States, 1948,* vol. 1, Part 2 (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1975), 524–525.

115 "The Tragedy of China," *New York Times,* January 24, 1949.

116 "Duel for Asia," *New York Times,* December 18, 1949.

117 "Chennault Sees War in Loss of China," *Washington Post,* June 26, 1949.

118 Margaret Truman, *Harry S. Truman* (New York: William Morrow, 1973), 412.

119 Harry Truman, "Statement by the President on Announcing the First Atomic Explosion in the U.S.S.R., September 23, 1949," *Public Papers of the Presidents: Harry S. Truman, 1945–1953,* Truman Library.

120 "Groves of Illusion," *Los Angeles Times,* February 28, 1946.

121 Kai Bird and Martin J. Sherwin, *American Prometheus: The Triumph and Tragedy of J. Robert Oppenheimer* (New York: Vintage Books, 2005), 417.

122 Gerard J. DeGroot, *The Bomb: A Life* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2005), 145–147.

123 "Public Was Deluded on Bomb, Dewey Says," *New York Times,* September 24, 1949.

124 "Lucas Blasts Gutter Politics over Red Atom," *Chicago Tribune,* October 10, 1949.

125 "Who Is Winning?," *New York Times,* October 9, 1949.

126 "Russ Bomb Heralds New Atom Era—as Predicted," William Laurence, *Los Angeles Times,* September 25, 1949.

127 Lilienthal, *The Atomic Energy Years, 1945–1950,* vol. 2, 584–585.

128 "Forrestal Hopes to Keep His Job," *Los Angeles Times,* October 10, 1948; Drew Pearson, "Pearson Replies," *Washington Post,* May 30, 1949.

129 "Four Forrestal Suicide Bids, Says Pearson," *Los Angeles Times,* May 23, 1949; Carroll, *House of War,* 151.

130 Marquis Childs, "Washington Calling: Food for Propaganda," *Washington Post,* May 5, 1949.

6. Bölüm: EISENHOWER: Çok İç Açıcı Olmayan Bir Tablo

1 Melvyn P. Leffler, *For the Soul of Mankind: The United States, the Soviet Union and the Cold War* (New York: Hill and Wang, 2007), 91.

2 Gerard J. DeGroot, *The Bomb: A Life* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2005), 153.

3 Gregg Herken, *The Winning Weapon: The Atomic Bomb in the Cold War* (New York: Vintage Books, 1982), 279, 293–297.

4 David E. Lilienthal, *The Atomic Energy Years, 1945–1950,* vol. 2: *The Journals of David E. Lilienthal,* ed. Helen M. Lilienthal (New York: Harper & Row, 1964), 582.

5 Priscilla J. McMillan, *The Ruin of J. Robert Oppenheimer and the Birth of the Modern Arms Race* (New York: Viking, 2005), 24.

6 "USAEC General Advisory Committee Report on the 'Super,' October 30, 1949," in *The American Atom: A Documentary History of Nuclear Policies from the Discovery of Fission to the Present, 1939–1984,* ed. Robert C. Williams and Philip L. Cantelon (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1984), 124–127.

7 Kai Bird and Martin J. Sherwin, *American Prometheus: The Triumph and Tragedy of J. Robert Oppenheimer* (New York: Vintage Books, 2005), 427.

8 Albert Einstein, *Einstein on Politics: His Private Thoughts and Public Stands on Nationalism, Zionism, War, Peace, and the Bomb,* ed. David E. Rowe and Robert Schulmann (Princeton, NJ: Princeton University Press, 2007), 404.

9 Leo Szilard, *Toward a Livable World,* ed. Helen S. Hawkins, G. Allen Greb, and Gertrud Weiss Szilard (Cambridge, MA: MIT Press, 1987), 84.

10 William Faulkner, Nobel Prize Banquet Speech, December 10, 1950, http://www .nobelprize.org/nobel_prizes/literature/laureates/1949/faulkner-speech.html.

11 "NSC 68: United States Objectives and Programs for National Security (April 14, 1950)," in *American Cold War Strategy: Interpreting NSC 68,* ed. Ernest R. May (New York: St. Martin's Press, 1993), 25, 28, 38, 55.

12 Robert Griffith, *The Politics of Fear: Joseph R. McCarthy and the Senate* (Lexington: University Press of Kentucky, 1970), 49.

13 Ellen Schrecker, *Many Are the Crimes: McCarthyism in America* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1998), 206.

14 Michael S. Sherry, *In the Shadow of War: The United States Since the 1930s* (New Haven, CT: Yale University Press, 1995), 174.

15 Schrecker, *Many Are the Crimes,* xiii, 267–268.

16 Mary McCarthy, "Naming Names: The Arthur Miller Case," in Mary McCarthy, *On the Contrary* (New York: Farrar, Straus, and Cudahy, 1961), 154.

17 I. F. Stone, "Must Americans Become Informers?," in I. F. Stone, *The Truman Era* (1953; reprint, New York: Random House, 1972), 99.

18 Richard H. Pells, *The Liberal Mind in a Conservative Age: American Intellectuals in the 1940 s and 1950s,* 2nd ed. (Middletown, CT: Wesleyan University Press, 1989), 322.

19 Larry Ceplair and Steven Englund, *The Inquisition in Hollywood: Politics in the Film Community, 1930–1960* (New York: Anchor Press/Doubleday, 1980), 386–388, 403–407, 418–422.

20 Schrecker, *Many Are the Crimes,* 369–370.

21 Vincent Joseph Intondi, "From Harlem to Hiroshima: African Americans and the Bomb, 1945–1968," PhD dissertation, American University, 2009.

22 David K. Johnson, *The Lavender Scare: The Cold War Persecution of Gays and Lesbians in the Federal Government* (Chicago: University of Chicago Press, 2004), 166–168.

23 Schrecker, *Many Are the Crimes,* 208, 212, 216, 227.

24 Melvyn P. Leffler, *A Preponderance of Power: National Security, the Truman Administration, and the Cold War* (Stanford, CA: Stanford University Press, 1992), 365.

25 "War in Korea," *New York Times,* June 26, 1950.

26 David Halberstam, *The Coldest Winter: America and the Korean War* (New York: Hyperion, 2007), 2.

27 Lloyd C. Gardner, "The Dulles Years: 1953–1959," in *From Colony to Empire: Essays on the History of American Foreign Relations*, ed. William Appleman Williams (New York: John Wiley & Sons, 1972), 375–376.

28 Ibid., 371–372.

29 Halberstam, *The Coldest Winter,* 92–93.

30 Deborah Welch Larson, "Bandwagon Images in American Foreign Policy: Myth or Reality?" in *Dominoes and Bandwagons,* ed. Robert Jervis and Jack Snyder (New York: Oxford University Press, 1991), 96.

31 "Truman Lauds 'Brilliant' Victory by MacArthur," *Los Angeles Times,* September 30, 1950.

32 Robert L. Beisner, *Dean Acheson: A Life in the Cold War* (New York: Oxford University Press, 2006), 404.

33 Vladislav M. Zubok, *A Failed Empire: The Soviet Union in the Cold War from Stalin to Gorbachev* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 2007), 78.

34 Harry S. Truman, *Memoirs: Years of Trial and Hope* (New York: Doubleday, 1956), 375.

35 Halberstam, *The Coldest Winter,* 14–16, 386, 390–391.

36 "Statement by Gen. MacArthur," *New York Times,* November 29, 1950.

37 Bruce Cumings, *Korea's Place in the Sun* (New York: W. W. Norton, 1997), 272; Joseph Gerson, *Empire and the Bomb: How the U.S. Uses Nuclear Weapons to Dominate the World* (London: Pluto Press, 2007), 288; Drew Pearson, "Korea Briefing Startled British," *Washington Post,* December 8, 1950.

38 Alan Brinkley, *The Publisher: Henry Luce and His American Century* (New York: Alfred A. Knopf, 2010), 365.

39 "Speeches by Warren Austin of U.S. and Wu Hsiu-chuan of Red China in Security Council," *New York Times,* November 29, 1950.

40 Arthur Veysey, "Attlee to Tell Truman: Don't Use Atom Bomb," *Chicago Tribune,* December 2, 1950.

41 Cumings, *Korea's Place in the Sun,* 272; Gerson, *Empire and the Bomb,* 81; Bruce Cumings, *The Origins of the Korean War,* vol. 2: *The Roaring of the Cataract, 1947–1950* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1990), 749–750.

42 Michael H. Hunt, *Crises in U.S. Foreign Policy* (New Haven, CT: Yale University Press, 1996), 217–218.

43 "Rivers Urges A-Bomb Against Reds," *Miami Daily News,* November 28, 1950.

44 "Congressmen Split on Use of Atom Bomb," *Chicago Tribune,* December 1, 1950.

45 Richard Lee Miller, *Under the Cloud: The Decades of Nuclear Testing* (The Woodlands, TX: Two Sixty Press, 1991), 101.

46 A. M. Rosenthal, "U.N. Circles Wary on Atom Bomb Use," *New York Times,* December 1, 1950.

47 Cumings, *The Origins of the Korean War,* 750.

48 C. L. Sulzberger, "U.S. Prestige Ebbs on Korea, Europe-Asia Survey Shows," *New York Times,* December 7, 1950.

49 Bruce Cumings, *The Korean War: A History* (New York: Modern Library, 2010), 156.

50 Arnold A. Offner, *Another Such Victory: President Truman and the Cold War, 1945–1953* (Stanford, CA: Stanford University Press, 2002), 402.

51 Max Hastings, *The Korean War* (New York: Simon & Schuster, 1987), 201.

52 Cumings, *The Origins of the Korean War,* 750–751.

53 Halberstam, *The Coldest Winter,* 607.

54 "McCarthy Charges Treason with Bourbon," *Los Angeles Times,* April 13, 1951.

55 Richard H. Rovere and Arthur Schlesinger, Jr., *General MacArthur and President Truman: The Struggle for Control of American Foreign Policy* (1951; reprint, New Brunswick, NJ: Transaction Publishers, 1992), 276–277.

56 Halberstam, *The Coldest Winter,* 609.

57 Beisner, *Dean Acheson,* 432.

58 Ibid., 433, 446.

59 George Barrett, "Radio Hams in U.S. Discuss Girls, So Shelling of Seoul Is Held Up," *New York Times,* February 9, 1951.

60 I. F. Stone, *The Hidden History of the Korean War* (New York: Monthly Review Press, 1969), 313.

61 Bruce Cumings, "American Airpower and Nuclear Strategy in Northeast Asia Since 1945," in *War and State Terrorism: The United States, Japan, and the Asia-Pacific in the Long Twentieth Century,* ed. Mark Selden and Alvin Y. So (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2004), 76.

62 Bruce Cumings, *Dominion from Sea to Sea: Pacific Ascendancy and American Power* (New Haven, CT: Yale University Press, 2009), 340–341.

63 John Lewis Gaddis, *Russia, The Soviet Union, and the United States: An Interpretive History* (New York: Alfred A. Knopf, 1978), 212.

64 Thomas C. Reeves, *The Life and Times of Joe McCarthy* (1982; reprint, Lanham, MD: Madison Books, 1997), 451.

65 Ibid., 436.

66 Stephen E. Ambrose, *Eisenhower: The President*, vol. 2 (New York: Simon & Schuster, 1984), 55.

67 Samuel Shaffer, "Behind Nixon's Speech," *Newsweek*, October 6, 1952, 25.

68 Stephen E. Ambrose, *Eisenhower: Soldier and President* (New York: Simon & Schuster, 1990), 218.

69 Dwight D. Eisenhower, "The Long Pull for Peace: Extracts from the Final Report of the Chief of Staff General of the Army Dwight D. Eisenhower," *The Army Information Digest*, April 1948, 41.

70 Ira Chernus, *Apocalypse Management: Eisenhower and the Discourse of National Security* (Stanford, CA: Stanford University Press, 2008), 30–31.

71 Walter LaFeber, *America, Russia, and the Cold War, 1945–2006* (Boston: McGraw-Hill, 2008), 147.

72 Leffler, *For the Soul of Mankind*, 104.

73 Klaus Larres, *Churchill's Cold War: The Politics of Personal Diplomacy* (New Haven, CT: Yale University Press, 2002), 189–193.

74 "Text of Speech by Eisenhower Outlining Proposals for Peace in World," *New York Times*, April 17, 1953.

75 "Highway of Peace," *New York Times*, April 17, 1953, 24.

76 "Eisenhower's Peace Program," *Washington Post*, April 17, 1953, 26.

77 Lloyd Gardner, "Poisoned Apples: John Foster Dulles and the 'Peace Offensive,'" in *The Cold War After Stalin's Death*, ed. Klaus Larres and Kenneth Osgood (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2006), 85.

78 Arthur M. Schlesinger, Jr., *The Cycles of American History* (Boston: Houghton Mifflin, 1999), 399.

79 H. R. Haldeman with Joseph DiMona, *The Ends of Power* (New York: Dell, 1978), 121–122; Richard Nixon, *The Real War* (New York: Simon & Schuster, 1990), 255.

80 Jon Halliday and Bruce Cumings, *Korea: The Unknown War* (New York: Penguin, 1990), 203.

81 Ibid., 204.

82 Dwight MacDonald, "America! America!," in *50 Years of Dissent*, ed. Nicolaus Mills and Michael Walzer (New Haven, CT: Yale University Press, 2004), 50.

83 McMillan, *The Ruin of J. Robert Oppenheimer*, 142.

84 DeGroot, *The Bomb*, 179.

85 "Text of Eisenhower Inaugural Address Pledging Search for Peace," *New York Times*, January 21, 1953.

86 Edgar Snow, *Journey to the Beginning* (New York: Random House, 1958), 360–361.

87 "Ike Scouts Bomb as Full Defense," *Baltimore Sun*, February 25, 1947.

88 David Alan Rosenberg, "The Origins of Overkill: Nuclear Weapons and American Strategy 1945–1960," *International Security* 7 (Spring 1983), 27.

89 Peter J. Kuznick, "Prophets of Doom or Voices of Sanity? The Evolving Discourse of Annihilation in the First Decade and a Half of the Nuclear Age," *Journal of Genocide Research* 9 (2007), 424.

90 "The Central Problem," *New York Times*, September 19, 1953.

91 Richard H. Immerman, *Empire for Liberty: A History of American Imperialism from Benjamin Franklin to Paul Wolfowitz* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 2010), 164–172.

92 Ronald W. Pruessen, *John Foster Dulles: The Road to Power* (New York: Free Press, 1982), 123–132.

93 Stephen Kinzer, *Overthrow: America's Century of Regime Change from Hawaii to Iraq* (New York: Times Books, 2006), 114.

94 Sherman Adams, *Firsthand Report: The Story of the Eisenhower Administration* (Westport, CT: Greenwood Press, 1974), 364.

95 John Prados, *The Sky Would Fall: Operation Vulture: The U.S. Bombing Mission in Indochina, 1954* (New York: Dial Press, 1983), 30.

96 Memorandum of Discussion at a Special Meeting of the National Security Council on Tuesday, March 31, 1953, *Foreign Relations of the United States, 1952–1954: Korea*, vol. 15 (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1984), 827.

97 Appu K. Soman, *Double-edged Sword: Nuclear Diplomacy in Unequal Conflicts: The United States and China, 1950–1958* (New York: Praeger, 2000), 88.

98 Fred Kaplan, *The Wizards of Armageddon* (1983; reprint, Stanford, CA: Stanford University Press, 1991), 183–184.

99 Schlesinger, *Cycles of History*, 401.

100 Chernus, *Apocalypse Management*, 96.

101 Edward T. Folliard, "U.S. to Use A-Weapons in Any War," *Washington Post*, March 17, 1955; "President Says Atom Bomb Would Be Used like 'Bullet,' " *New York Times*, March 17, 1955.

102 "Record Shows U.S. Stands Ready to Use Its Nuclear Weapons Against Aggressor," *New York Times,* January 2, 1956.

103 Chernus, *Apocalypse Management,* 78–79.

104 William Lanouette, "Looking Back: Civilian Control of Nuclear Weapons," *Arms Control Today,* May 2009, 45.

105 "Text of Eisenhower's Address to the U.N. Assembly," *New York Times,* December 9, 1953.

106 Hanson W. Baldwin, "Eisenhower's Bid Hailed," *New York Times,* December 10, 1953.

107 Shane J. Maddock, *Nuclear Apartheid: The Quest for American Atomic Supremacy from World War II to the Present* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 2010), 91.

108 David Holloway, *Stalin and the Bomb: The Soviet Union and Atomic Energy, 1939–1956* (New Haven, CT: Yale University Press, 1994), 349–350.

109 John Foster Dulles, "The Evolution of Foreign Policy," *Department of State Bulletin* 30, no. 761 (January 25, 1954), 108.

110 William Henry Chamberlin, "The New Strategy," *Wall Street Journal,* March 22, 1954.

111 James Reston, "Washington: 'Massive Atomic Retaliation' and the Constitution," *New York Times,* January 17, 1954.

112 Kaplan, *The Wizards of Armageddon,* 212.

113 DeGroot, *The Bomb,* 190.

114 Leffler, *For the Soul of Mankind,* 112.

115 Gardner, "The Dulles Years," 391.

116 Kinzer, *Overthrow,* 122.

117 Beisner, *Dean Acheson,* 538; Kinzer, 117–118.

118 The Ambassador in Iran (Grady) to the Department of State, July 1, 1951, *Foreign Relations of the United States, 1952–1954,* vol. 10 (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1989), 80.

119 Daniel Yergin, *The Prize: The Epic Quest for Oil, Money, and Power* (New York: Simon & Schuster, 1991), 457.

120 Ibid., 458.

121 Odd Arne Westad, *The Global Cold War: Third World Interventions and the Making of Our Times* (New York: Cambridge University Press, 2007), 121.

122 Beisner, *Dean Acheson,* 546.

123 Christopher Andrew, *For the President's Eyes Only: Secret Intelligence and the American Presidency from Washington to Bush* (New York: HarperCollins, 1995), 203.

124 The Ambassador in Iran (Henderson) to the Department of State, July 28, 1952, *Foreign Relations of the United States, 1952–1954*, vol. 10 (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1989), 417.

125 Tim Weiner, *Legacy of Ashes: The History of the CIA* (New York: Doubleday, 2007), 86.

126 LaFeber, *America, Russia, and the Cold War, 1945–2006*, 162.

127 Piero Gleijeses, *Shattered Hope: The Guatemalan Revolution and the United States, 1944–1954* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1991), 150.

128 "The Guatemalan Cancer," *New York Times*, June 8, 1951.

129 "Red Cell in Guatemala," *Washington Post*, March 4, 1952.

130 Kinzer, *Overthrow*, 134–135.

131 Nick Cullather, *Secret History: The CIA's Classified Account of Its Operations in Guatemala 1952–1954* (Stanford, CA: Stanford University Press, 1999), 28.

132 Peter Chapman, *Bananas: How the United Fruit Company Shaped the World* (New York: Canongate, 2007), 131–132.

133 Richard H. Immerman, *The CIA in Guatemala: The Foreign Policy of Intervention* (Austin: University of Texas Press, 1982), 181; Stephen C. Schlesinger and Stephen Kinzer, *Bitter Fruit: The Untold Story of the American Coup in Guatemala* (New York: Doubleday, 1982), 137–138.

134 Cullather, *Secret History*, 26.

135 John W. Young, "Great Britain's Latin American Dilemma: The Foreign Office and the Overthrow of 'Communist' Guatemala, June 1954," *International History Review* 8 (November 1986), 575.

136 Weiner, *Legacy of Ashes*, 461.

137 Walter H. Waggoner, "U.S. Wants Rio Pact Inquiry on Arms Sent to Guatemala," *New York Times*, May 19, 1954.

138 Weiner, *Legacy of Ashes*, 98.

139 "Guatemala Lifts Ban; Allows *Times* Correspondent to Re-enter Country," *New York Times*, May 21, 1954.

140 Sydney Gruson, "U.S. Stand on Arms Unites Guatemala," *New York Times*, May 21, 1954.

141 Sydney Gruson, "Guatemala Says U.S. Tried to Make Her Defenseless," *New York Times*, May 22, 1954.

142 Sydney Gruson, "U.S. Arms Stand Alienates Guatemalan Foes of Reds," *New York Times*, May 24, 1954.

143 Kinzer, *Overthrow*, 140.

144 Young, "Great Britain's Latin American Dilemma," 584.

145 Kinzer, *Overthrow*, 145.

146 Schlesinger and Kinzer, *Bitter Fruit*, 206.

147 "The Text of Dulles' Speech on Guatemalan Upset," *New York Times*, July 1, 1954.

148 Young, "Great Britain's Latin American Dilemma," 588.

149 Stephen Kinzer, "Revisiting Cold War Coups and Finding Them Costly," *New York Times*, November 30, 2003.

150 Kinzer, *Overthrow*, 147; "Dulles Hails Upset of Reds," *Chicago Tribune*, July 1, 1954.

151 Philip C. Roettinger, "For a CIA Man, It's 1954 Again," *Los Angeles Times*, March 16, 1986.

152 Westad, *The Global Cold War*, 149.

153 "Text of Talk by President Eisenhower at Governors' Conference," *New York Times*, August 5, 1953.

154 "Speech by Vice-President Nixon, December 23, 1953," transcribed in *Conflict in Indo-China and International Repercussions: A Documentary History, 1945–1955*, ed. Allan B. Cole (Ithaca, NY: Cornell University Press, 1956), 171.

155 "Why U.S. Risks War for Indochina: It's the Key to Control of All Asia," *U.S. News & World Report*, April 4, 1954, 21.

156 McGeorge Bundy, *Danger and Survival: Choices About the Bomb in the First Fifty Years* (New York: Vintage, 1990), 267.

157 Prados, *The Sky Would Fall*, 145–157; Fawn M. Brodie, *Richard Nixon: The Shaping of His Character* (New York: W. W. Norton, 1981), 322.

158 Frederick W. Marks, *Power and Peace: The Diplomacy of John Foster Dulles* (New York: Praeger, 1993), 197, note 41.

159 Bundy, *Danger and Survival*, 78.

160 Schlesinger, *Cycles of History*, 400.

161 "Cat in the Closet," *Chicago Tribune*, April 13, 1954.

162 Chalmers M. Roberts, "Our 25 Years in Vietnam," *Washington Post*, June 2, 1968.

163 Richard H. Immerman, *John Foster Dulles: Piety, Pragmatism, and Power in U.S. Foreign Policy* (Wilmington, DE: Scholarly Resources, 1999), 93.

164 Walter Lippmann, "Surrender Demands by Both Sides Make Vietnam Settlement Difficult," *Los Angeles Times*, April 4, 1965.

165 William L. Ryan, "Real Leader Needed to Rally Vietnamese," *Washington Post*, April 24, 1954.

166 Hans Morgenthau, "Vietnam Chief a Multi-Paradox," *Washington Post*, February 26, 1956.

167 Dwight D. Eisenhower, *Mandate for Change: The White House Years* (New York: Doubleday, 1963), 372.

168 Wittner, *Resisting the Bomb*, 147.

169 Robert T. Hartmann, "AEC Chief Bares Facts on H-Bomb," *Los Angeles Times*, April 1, 1954; "Text of Statement and Comments by Strauss on Hydrogen Bomb Tests in the Pacific," *New York Times*, April 1, 1954.

170 Chernus, *Apocalypse Management*, 87.

171 Maddock, *Nuclear Apartheid*, 96.

172 Chernus, *Apocalypse Management*, 88.

173 Bundy, *Danger and Survival*, 271–273.

174 John Swenson-Wright, *Unequal Allies: United States Security and Alliance Policy Toward Japan, 1945–1960* (Stanford, CA: Stanford University Press, 2005), 181. For a fuller discussion of this effort, see Peter J. Kuznick, "Japan's Nuclear History in Perspective: Eisenhower and Atoms for War and Peace," *Bulletin of the Atomic Scientists*, April 13, 2011, http://www.thebulletin.org/web-edition/features/japans-nuclear-history-perspectiveeisenhower- and-atoms-war-and-peace, or Toshiyuki Tanaka and Peter Kuznick, *Genpatsu to hiroshima—genshiryoku heiwa riyo no shinso (Nuclear Power and Hiroshima: The Truth Behind the Peaceful Use of Nuclear Power)* (Tokyo: Iwanami Shoten, 2011).

175 Stanley Levey, "Nuclear Reactor Urged For Japan," *New York Times*, September 22, 1954, 14.

176 "A Reactor for Japan," *Washington Post*, September 23, 1954, 18; Foster Hailey, "Tokyo Press Stirs Ire of Americans," *New York Times*, June 8, 1956.

177 William L. Laurence, "Now Most Dreaded Weapon, Cobalt Bomb, Can Be Built; Chemical Compound That Revolutionized Hydrogen Bomb Makes It Possible," *New York Times*, April 7, 1954.

178 "Russ Reported Making Deadly Nitrogen Bomb," *Los Angeles Times*, April 9, 1954.

179 "Cobalt Bomb's Peril to All Life Stressed," *Washington Post*, February 14, 1955.

180 DeGroot, *The Bomb*, 198.

7. Bölüm: JFK: "Tarihin En Tehlikeli Dönemi"

1 "Shedding New Light on the Stalin Regime," *Manchester Guardian*, March 17, 1956.

2 Gerald J. DeGroot, *Dark Side of the Moon: The Magnificent Madness of the American Lunar Quest* (New York: New York University Press, 2006), 64, 67–68.

3 Ibid., 69.

4 Martin Walker, *The Cold War: A History* (New York: Macmillan, 1995), 114.

5 Lloyd C. Gardner, "The Dulles Years: 1953–1959," in *From Colony to Empire*, ed. William Appleman Williams (New York: John Wiley & Sons, 1972), 418.

6 DeGroot, *Dark Side of the Moon*, 73.

7 "Science: Sputnik's Week," *Time*, October 21, 1957, 51.

8 Fred Kaplan, *The Wizards of Armageddon* (1983; reprint, Stanford, CA: Stanford University Press, 1991), 135.

9 Mathew Brzezinski, *Red Moon Rising: Sputnik and the Hidden Rivalries that Ignited the Space Age* (New York: Macmillan), 180.

10 David Halberstam, *The Fifties* (New York: Villard, 1993), 621.

11 "Khrushchev Speaks on Economic and Technical Progress," *Bulletin of the Atomic Scientists*, December 1957, 360.

12 Dwight D. Eisenhower: *Public Papers of the President of the United States: Dwight D. Eisenhower* (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1961), 789–792.

13 William J. Broad, "U.S. Planned Nuclear Blast on the Moon, Physicist Says," *New York Times*, May 16, 2000.

14 Keay Davidson and Carl Sagan, *Carl Sagan: A Life* (New York: John Wiley & Sons, 1999), 86.

15 Special National Intelligence Estimate Number 11-10-57, "The Soviet ICBM Program," December 10, 1957, National Security Archive, Digital Collection, Soviet Estimate, 2.

16 Richard Rhodes, *Arsenals of Folly: The Making of the Nuclear Arms Race* (New York: Alfred A. Knopf, 2007), 109.

17 Chalmers M. Roberts, "Enormous Arms Outlay Is Held Vital to Survival," *Washington Post*, December 20, 1957.

18 DeGroot, *Dark Side of the Moon*, 69.

19 Joseph Alsop, "Matter of Fact: Untruths on Defense," *Washington Post*, August 1, 1958.

20 John G. Norris, "Power Shifts to Soviet, Kennedy Warns," *Washington Post*, August 15, 1958.

21 Michael S. Sherry, *The Rise of American Air Power: The Creation of Armageddon* (New Haven, CT: Yale University Press, 1987), 218.

22 Tim Weiner, *Legacy of Ashes: The History of the CIA* (New York: Doubleday, 2007), 162–163.

23 "Texts of Appeal by Noted Scientists for Abolition of War," *New York Times*, July 10, 1955.

24 Otto Nathan and Heinz Norden, ed. *Einstein on Peace* (New York: Schocken Books, 1960), 681.

25 "Policies Averted 3 Wars, Dulles Quoted as Saying," *New York Times*, January 12, 1956.

26 William S. White, "Rayburn Assails Stand by Dulles," *New York Times*, January 17, 1956.

27 "Dulles Risking U.S. Safety, Adlai Charges," *Washington Post*, January 15, 1956; Richard J. H. Johnston, "Stevenson Bids President Repudiate or Oust Dulles," *New York Times*, January 18, 1956.

28 Chalmers M. Roberts, "Political Pot-Shots Beset Dulles," *Washington Post,* January 17, 1956.

29 "Protest to Ike over Dulles' Step to the Brink," *Chicago Tribune,* January 29, 1956.

30 John Lewis Gaddis, "The Unexpected John Foster Dulles: Nuclear Weapons, Communism, and the Russians," in *John Foster Dulles and the Diplomacy of the Cold War,* ed. Richard H. Immerman (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1990), 53–58.

31 "What the President Saw: A Nation Coming into Its Own," *Time,* July 29, 1985, 50.

32 Warren Unna, "Atoms and Politics," *Washington Post,* October 10, 1956; Bradford Jacobs, "Stevenson," *Baltimore Sun,* October 27, 1956.

33 Bradford Jacobs, "Democrat Again Urges Testing Ban," *Baltimore Sun,* October 16, 1956.

34 Henry R. Lieberman, "Nehru Again Asks End of Bomb Tests," *New York Times,* May 18, 1957.

35 "Focus on Atoms," *New York Times,* May 19, 1957.

36 Lawrence S. Wittner, *Resisting the Bomb: A History of the World Nuclear Disarmament Movement, 1954–1970* (Stanford, CA: Stanford University Press, 1997), 52–53.

37 Ibid., 35–36.

38 Warren Unna, "Libby Believes Man Can Tap Energy Sealed in Mountain by A-Bomb Blast," *Washington Post,* December 3, 1957.

39 Richard G. Hewlett and Jack M. Holl, *Atoms for Peace and War, 1953–1961: Eisenhower and the Atomic Energy Commission* (Berkeley: University of California Press, 1989), 529.

40 Gladwin Hill, "A.E.C. Considers Deep A-Blasting for Oil and Ore," *New York Times,* March 14, 1958.

41 "Underground Atom Blast Planned for U.S. for 1961," *New York Times,* March 17, 1960.

42 "'Plowshare' Seeks Uses for H-Bomb Explosions," *Washington Post,* August 23, 1959.

43 "Excerpts from Message by Schweitzer," *New York Times,* April 24, 1957; "Schweitzer Urges World Opinion to Demand End of Nuclear Tests," *New York Times,* April 24, 1957.

44 "Focus on Atoms," *New York Times,* May 19, 1957.

45 George Gallup, "Public Favors H-Tests' Halt, If—," *Washington Post,* May 19, 1957.

46 Earle P. Brown, "The Facing of Certain Death," *Washington Post,* July 28, 1957.

47 Gerard J. De Groot, *The Bomb: A Life* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2005), 211.

48 Bosley Crowther, "Screen: On the Beach," *New York Times,* December 18, 1959.

49 Spencer R. Weart, *Nuclear Fear: A History of Images* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1988), 218–219.

50 Kenneth D. Rose, *One Nation Underground: The Fallout Shelter in American Culture* (New York: New York University Press, 2001), 43.

51 Rhodes, *Arsenals of Folly*, 101.

52 Robert S. Norris and William M. Arkin, "Estimated U.S. and Soviet/Russian Nuclear Stockpiles, 1945–94," *Bulletin of the Atomic Scientists*, November–December 1994, 58–59; Robert S. Norris and William M. Arkin, "Global Nuclear Stockpiles, 1945–2006," *Bulletin of the Atomic Scientists*, July–August 2006, 66.

53 Daniel Ellsberg, personal communication with Peter Kuznick.

54 David A. Rosenberg, "The Origins of Overkill: Nuclear Weapons and American Strategy, 1945–1960," *International Security* 7 (Spring 1983), 8.

55 Daniel Ellsberg, *Secrets: A Memoir of Vietnam and the Pentagon Papers* (New York: Viking, 2002), 58–59.

56 David Talbot, *Brothers: The Hidden History of the Kennedy Years* (New York: Free Press, 2007), 36.

57 W. H. Lawrence, "President Describes Nixon Role in Administration's Decisions," *New York Times*, August 25, 1960.

58 Charles J. G. Griffin, "New Light on Eisenhower's Farewell Address," *Presidential Studies Quarterly* 22 (Summer 1992), 472.

59 Milton Leitenberg, personal communication with Peter Kuznick, December 2010.

60 "Text of Eisenhower's Farewell Address," *New York Times*, January 18, 1961.

61 Walter Lippmann, "Today and Tomorrow: Eisenhower's Farewell Warning," *Washington Post*, January 19, 1961.

62 Griffin, "New Light on Eisenhower's Farewell Address," 475.

63 Jack Raymond, "The 'Military-Industrial Complex': An Analysis," *New York Times*, January 22, 1961.

64 Talbot, *Brothers*, 35–36.

65 Desmond Ball, *Politics and Force Levels: The Strategic Missile Program of the Kennedy Administration* (Berkeley: University of California Press, 1980), 18–19.

66 Christopher A. Preble, "Who Ever Believed in the 'Missile Gap'?: John F. Kennedy and the Politics of National Security," *Presidential Studies Quarterly* 33 (December 2003), 805–806.

67 "Text of President Kennedy's Inaugural Address," *Washington Post*, January 21, 1961.

68 David Halberstam, *The Best and the Brightest* (New York: Random House, 1972), 60.

69 Kenneth P. O'Donnell and David F. Powers, *"Johnny, We Hardly Knew Ye": Memories of John Fitzgerald Kennedy* (Boston: Little, Brown, 1970), 14.

70 Talbot, *Brothers*, 45.

71 Talbot, *Brothers*, 50–51.

72 "Curtains for Now in Cuba," *Chicago Tribune*, April 22, 1961.

73 "The Collapse in Cuba," *Wall Street Journal,* April 21, 1961.

74 "A Policy on Cuba," *New York Times,* April 27, 1961.

75 Douglas Brinkley, *Dean Acheson: The Cold War Years* (New Haven, CT: Yale University Press, 1994), 127; Jim Heath, *Decade of Disillusionment: The Kennedy-Johnson Years* (Bloomington, IN: Indiana University Press, 1975), 83.

76 Halberstam, *The Best and the Brightest,* 69.

77 "Kennedy's Address," *Baltimore Sun,* April 21, 1961.

78 Jack Raymond, "Gore Would Oust the Joint Chiefs," *New York Times,* May 20, 1961; "C.I.A. Under the Microscope," *New York Times,* May 9, 1961.

79 Arthur M. Schlesinger, Jr., *A Thousand Days: John F. Kennedy in the White House* (New York: Houghton Mifflin, 1965), 292.

80 Ibid., 258.

81 Benjamin C. Bradlee, *Conversations with Kennedy* (New York: W. W. Norton, 1975), 122.

82 Talbot, *Brothers,* 50–51.

83 Weiner, *Legacy of Ashes,* 180.

84 Ibid., 178–179.

85 Talbot, *Brothers,* 51.

86 W. J. Rorabaugh, *Kennedy and the Promise of the Sixties* (New York: Cambridge University Press, 2002), 24.

87 Schlesinger, *A Thousand Days,* 391.

88 T. Christopher Jespersen, ed. *Interviews with George F. Kennan* (Jackson: University Press of Mississippi, 2002), 88.

89 Halberstam, *The Best and the Brightest,* 76.

90 Melvyn P. Leffler, *For the Soul of Mankind: The United States, the Soviet Union and the Cold War* (New York: Hill and Wang, 2007), 163–164.

91 Kaplan, *The Wizards of Armageddon,* 297.

92 Heather A. Purcell and James K. Galbraith, "Did the U.S. Military Plan a Nuclear First Strike for 1963?," *American Prospect* 19 (Fall 1994), 88–96.

93 Dean Rusk, *As I Saw It* (New York: W. W. Norton, 1990), 246–247.

94 Roger Hilsman, *From Nuclear Military Strategy to a World Without War: A History and Proposal* (New York: Praeger, 1999), 52.

95 "Text of Kennedy Appeal to Nation for Increases in Spending and Armed Forces," *New York Times,* July 26, 1961.

96 James Carroll, *An American Requiem: God, My Father, and the War That Came Between Us* (Boston: Houghton Mifflin, 1996), 82–83.

97 Michael R. Beschloss, *The Crisis Years: Kennedy and Khrushchev 1960–1963* (New York: Edward Burlingame Books, 1991), 278.

98 Shane J. Maddock, *Nuclear Apartheid: The Quest for American Atomic Supremacy from World War II to the Present* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 2010), 131.

99 Ibid., 162–163.

100 "Fallout Defense Seen in 'Deplorable Shape,'" *Washington Post*, March 29, 1960.

101 "Fire Wrecks Libby's Bel Air Fallout Shelter," *Washington Post*, November 10, 1961.

102 Rose, *One Nation Underground*, 190; "Atom Shelter Builders Finding Business Poor," *Los Angeles Times*, June 4, 1961.

103 Rose, *One Nation Underground*, 97, 94.

104 L. C. McHugh, "Ethics at the Shelter Doorway," *America*, September 30, 1961, 826.

105 Louis Cassels, "Private A-Shelters Held 'Unjust' by Bishop Dunn," *Washington Post*, October 14, 1961.

106 Rose, *One Nation Underground*, 98.

107 Arthur Gelb, "Political Satire Invades Capital," *New York Times*, January 30, 1962; Emma Harrison, "Priest Unmoved on Shelter View," *New York Times*, November 22, 1961.

108 "U.S. Bares Atomic Might," *Chicago Tribune*, October 22, 1961; Beschloss, *The Crisis Years*, 331.

109 The U.S. had one Titan and sixty-two Atlas ICBMs by December 31, 1961, according to the December 7, 1991, SAC report "Alert Operations and the Strategic Air Command, 1957–1991."

110 Roy F. Houchin, *US Hypersonic Research and Development: The Rise and Fall of Dyna-Soar, 1944–1963* (New York: Routledge, 2006), 140; Robert S. Norris and William M. Arkin, "Global Nuclear Stockpiles, 1945–2006," *Bulletin of the Atomic Scientists*, July–August 2006, 66.

111 Kaplan, *The Wizards of Armageddon*, 246.

112 Ibid., 254–257.

113 James G. Blight and Philip Brenner, *Sad & Luminous Days: Cuba's Struggle with the Superpowers after the Missile Crisis* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2002), 8.

114 Ibid.

115 Gregg Herken, *Counsels of War* (New York: Oxford University Press, 1987), 37.

116 Allan M. Winkler, *Life Under a Cloud: American Anxiety About the Atom* (New York: Oxford University Press, 1993), 175.

117 Talbot, *Brothers*, 95.

118 Weiner, *Legacy of Ashes*, 184–185.

119 "Justification for U.S. Military Intervention in Cuba," March 13, 1962, National Security Archive, www.gwu.edu/~nsarchiv/news/20010430/doc1.pdf.

120 John F. Kennedy, "Remarks of Senator John F. Kennedy at the Fourth Annual Rockhurst Day Banquet of Rockhurst College in Kansas City, Missouri, Saturday, June 2, 1956," www.findingcamelot.net/speeches/1956/remarks-of-senator-john-f -kennedy -at-the-fourth-annual-rockhurst-day-banquet-of-rockhurst-college-in-kansas -city-missouri-Saturday-June-2-1956/.

121 Douglas A. Borer, *Superpowers Defeated: Vietnam and Afghanistan Compared* (New York: Frank Cass Publishers, 1999), 102.

122 Halberstam, *The Best and the Brightest*, 135.

123 Schlesinger, *A Thousand Days*, 547.

124 Despite having a seventeen-to-one advantage in nuclear weaponry during the Cuban Missile Crisis, Kennedy considered the possibility of even one or two Soviet bombs striking U.S. cities too high a price to pay even if the United States could obliterate the Soviet Union in retaliation.

125 Maddock, *Nuclear Apartheid*, 197.

126 Blight and Brenner, *Sad & Luminous Days*, 36. We are grateful to Phil Brenner for clarifying the reference to Khrushchev's planned "December" visit.

127 Weiner, *Legacy of Ashes*, 201.

128 Richard Rhodes, *Dark Sun: The Making of the Hydrogen Bomb* (New York: Simon & Schuster, 1995), 574.

129 O'Donnell and Powers, *"Johnny, We Hardly Knew Ye,"* 318.

130 Ernest R. May and Philip D. Zelikow, *The Kennedy Tapes: Inside the White House During the Cuban Missile Crisis* (Cambridge, MA: Belknap Press, 1997), 178.

131 "Text of Kennedy's Address on Moves to Meet the Soviet Build-up in Cuba," *New York Times*, October 23, 1962.

132 Robert S. McNamara, *Blundering into Disaster: Surviving the First Century of the Nuclear Age* (New York: Pantheon, 1987), 10; Dobbs, *One Minute to Midnight*, 163.

133 Marion Lloyd, "Soviets Close to Using A-Bomb in 1962 Crisis, Forum Is Told," *Boston Globe*, October 13, 2002.

134 Alexander Mozgovoi, "The Cuban Samba of the Quartet of Foxtrots: Soviet Submarines in the Caribbean Crisis of 1962," *Military Parade*, Moscow, 2002, National Security Archive, www.gwu.edu/~nsarchiv/nsa/cuba_mis_cri/020000%20Recollections;%20 of%20 Vadim%20Orlov.pdf.

135 "Khrushchev Note," *Los Angeles Times*, November 2, 1962.

136 Mimi Alford, *Once Upon a Secret: My Affair with President John F. Kennedy and Its Aftermath* (New York: Random House, 2012), 94; Andreas Wegner, *Living with Peril:*

Eisenhower, Kennedy, and Nuclear Weapons (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 1997), 201; J. Anthony Lukas, "Class Reunion," *New York Times*, August 30, 1987.

137 William Taubman, *Khrushchev: The Man and His Era* (New York: W. W. Norton, 2003), 347.

138 Nikita S. Khrushchev, *Khrushchev Remembers* (Boston: Little, Brown, 1970), 552.

139 Aleksandr Fursenko and Timothy Naftali, *Khrushchev's Cold War: The Inside Story of an American Adversary* (New York: W. W. Norton, 2006), 500

140 On October 25, Kennedy learned that the Soviets had installed Luna missiles, which could be used as tactical nuclear weapons or as conventional weapons. Kennedy and his advisors assumed that the Lunas were conventional. When Admiral George Anderson asked permission to load equivalent nuclear missiles on U.S. ships, Kennedy refused because he believed that the Soviet Lunas were not nuclear.

141 Robert S. McNamara, *In Retrospect: The Tragedy and Lessons of Vietnam* (New York: Vintage, 1996), 338–342; Jon Mitchell, "Okinawa's First Nuclear Missile Men Break Silence," *Japan Times*, July 8, 2012.

142 J. Anthony Lukas, "Class Reunion," *New York Times*, August 30, 1987.

143 Maddock, *Nuclear Apartheid*, 198.

144 Ibid.

145 Message from Chairman Khrushchev to President Kennedy, October 30, 1962, *Foreign Relations of the United States, 1961–1963*, vol. 11 (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1997), 309–317.

146 Wittner, *Resisting the Bomb*, 416.

147 Leffler, *For the Soul of Mankind*, 161.

148 Arthur M. Schlesinger, Jr., *Robert Kennedy and His Times* (New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2002), 596.

149 Leffler, *For the Soul of Mankind*, 184.

150 Beschloss, *The Crisis Years*, 624.

151 For a discussion of the Atmospheric Test Ban Treaty, see Wittner, *Resisting the Bomb*, 416–421.

152 Gareth Porter, *Perils of Dominance: Imbalance of Power and the Road to War in Vietnam* (Berkeley: University of California Press, 2005), 169–170.

153 John M. Newman, *JFK and Vietnam: Deception, Intrigue, and the Struggle for Power* (New York: Warner Books, 1992), 319–320.

154 James W. Douglass, *JFK and the Unspeakable: Why He Died and Why It Matters* (Maryknoll, NY: Orbis, 2008), 181.

155 For a fuller discussion of McNamara and Kennedy's maneuvering, see Porter, *Perils of Dominance*, 165–179.

156 Tad Szulc, "Crisis in Vietnam: Repercussions Are Felt Throughout Asia," *New York Times*, August 25, 1963.

157 Kai Bird, *The Color of Truth: McGeorge and William Bundy: Brothers in Arms* (New York: Touchstone, 1988), 261.

158 Ellsberg, *Secrets*, 195–196.

159 Douglass, *JFK and the Unspeakable*, 182.

160 John F. Kennedy, *Public Papers of the Presidents of the United States: John F. Kennedy, 1963* (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1964), 459–464.

161 Talbot, *Brothers*, 206.

162 Wittner, *Resisting the Bomb*, 421–422.

163 Memorandum from the Joint Chiefs of Staff to Secretary of Defense McNamara: Nuclear Test Ban Issue, April 20, 1963, *Foreign Relations of the United States, 1961–1963*, vol. 7 (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 1995), 684.

164 "Transcript of President Kennedy's News Conference," *Washington Post*, March 22, 1963.

165 Beschloss, *The Crisis Years*, 632.

166 Talbot, *Brothers*, 213.

167 Andrei Gromyko, *Memoirs* (New York: Doubleday, 1989), 137.

168 Walter A. McDougall, *The Heavens and the Earth: A Political History of the Space Age* (New York: Basic Books, 1985), 221–222.

169 "Transcript of Kennedy Address to Congress on U.S. Role in Struggle for Freedom," *New York Times*, May 26, 1961.

170 "Excerpts from the Speech of President John F. Kennedy Before the United Nations General Assembly, September 20," *Bulletin of the Atomic Scientists*, November 1963, 45.

171 Douglass, *JFK and the Unspeakable*, 69–70; William Attwood, *The Twilight Struggle: Tales of the Cold War* (New York: Harper & Row, 1987), 257–262.

172 Jean Daniel, "Unofficial Envoy: An Historic Report from Two Capitals," *New Republic*, December 14, 1963, 16.

173 Douglass, *JFK and the Unspeakable*, 84–89.

174 Jules Dubois, "Kennedy Soft on Reds: Rocky," *Chicago Tribune*, November 14, 1963; Donald Janson, "Rockefeller Says Kennedy's Policy Imperils Peace," *New York Times*, November 17, 1963; Foster Hailey, "Governor Scores U.S. on Atom Use," *New York Times*, November 21, 1963.

175 Talbot, *Brothers*, 151.

8. Bölüm: LBJ: Raydan Çıkan İmparatorluk

1 Jean Daniel, "When Castro Heard the News," *New Republic*, December 7, 1963, 7–8.

2 David Talbot, *Brothers: The Hidden History of the Kennedy Years* (New York: Free Press, 2007), 33.

3 James W. Douglass, *JFK and the Unspeakable: Why He Died and Why It Matters* (Maryknoll, NY: Orbis, 2008), 381.

4 Melvyn P. Leffler, *For the Soul of Mankind: The United States, the Soviet Union and the Cold War* (New York: Hill and Wang, 2007), 192; Michael Dobbs, *One Minute to Midnight: Kennedy, Khrushchev, and Castro on the Brink of Nuclear War* (New York: Random House, 2009), 350.

5 Jim F. Heath, *Decades of Disillusionment: The Kennedy-Johnson Years* (Bloomington, IN: Indiana University Press, 1975), 36.

6 Doris Kearns Goodwin, *Lyndon Johnson and the American Dream* (New York: Harper & Row, 1976), 95.

7 David Halberstam, *The Best and the Brightest* (New York: Random House, 1972), 298.

8 Goodwin, *Lyndon Johnson and the American Dream,* 230, 251.

9 John McCone, Memorandum, November 24, 1963, http://www.presidency.ucsb.edu/vietnam/showdoc.php?docid=7.

10 Gareth Porter, *Perils of Dominance: Imbalance of Power and the Road to War in Vietnam* (Berkeley: University of California Press, 2005), 182–183.

11 Tim Weiner, *Legacy of Ashes: The History of the CIA* (New York: Doubleday, 2007), 237–239.

12 Leffler, *For the Soul of Mankind,* 213.

13 John Prados, *The Hidden History of the Vietnam War* (New York: Ivan R. Dee, 1995), 15.

14 Sidney Lens and Howard Zinn, *The Forging of the American Empire* (London: Pluto Press, 2003), 422.

15 Carl Oglesby and Richard Shaull, *Containment and Change* (New York: Macmillan, 1967), 116.

16 Jeffrey P. Kimball, ed. *To Reason Why: The Debate About the Cause of U.S. Involvement in the Vietnam War* (Philadelphia: Temple University Press, 1990), 271.

17 Lloyd Gardner, *Pay Any Price: Lyndon Johnson and the Wars for Vietnam* (New York: Ivan R. Dee, 1995), 233.

18 Marilyn B. Young, *The Vietnam Wars, 1945–1990* (New York: HarperPerennial, 1991), 120.

19 John Prados, *Vietnam: The History of an Unwinnable War, 1945–1975* (Lawrence: University Press of Kansas, 2009), 114.

20 Young, *The Vietnam Wars,* 129.

21 Fredrik Logevall, *Choosing War: The Lost Chance for Peace and the Escalation of War in Vietnam* (Berkeley: University of California Press, 1999), 357.

22 Loren Baritz, *Backfire: A History of How American Culture Led Us into Vietnam and Made Us Fight the Way We Did* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1998), 156.

23 Prados, *The Hidden History of the Vietnam War,* 296.

24 Halberstam, *The Best and the Brightest,* 533.

25 Gardner, *Pay Any Price,* 203.

26 Robert M. Gates, *From the Shadows: The Ultimate Insider's Story of Five Presidents and How They Won the Cold War* (New York: Simon & Schuster, 1996), 566.

27 Daniel Ellsberg, *Secrets: A Memoir of Vietnam and the Pentagon Papers* (New York: Viking, 2002), 92.

28 "Russia Says U.S. Claims Right to Start A-War," *Washington Post,* April 27, 1965.

29 "Red Raps U.S. in U.N.," *Chicago Daily Defender,* April 27, 1965.

30 Rupert Cornwell, "Obituary: William Bundy," *Independent,* October 12, 2000; "Ky Warns of Fight If 'Reds' Win Vote," *New York Times,* May 14, 1967; "Ky Is Said to Consider Hitler a Hero," *Washington Post,* July 10, 1965; James Reston, "Saigon: The Politics of Texas and Asia," *New York Times,* September 1, 1965.

31 Neil Sheehan, *A Bright Shining Lie: John Paul Vann and America in Vietnam* (New York: Random House, 1988), 524.

32 Ellsberg, *Secrets,* 96.

33 Ibid., 97.

34 Christian G. Appy, *Patriots: The Vietnam War Remembered from All Sides* (New York: Viking, 2003), 122–123.

35 Rowland Evans and Robert D. Novak, *Lyndon B. Johnson: The Exercise of Power* (New York: New American Library, 1966), 539.

36 Young, *The Vietnam Wars,* 141.

37 Weiner, *Legacy of Ashes,* 285. 38 David J. Garrow, *Bearing the Cross: Martin Luther King, Jr., and the Southern Christian Leadership Council* (New York: William Morrow, 1986), 560.

39 Halberstam, *The Best and the Brightest,* 633.

40 Ibid., 434.

41 John Dumbrell, *President Lyndon Johnson and Soviet Communism* (Manchester, England: Manchester University Press, 2004), 12.

42 Overall, the 1967 ghetto uprisings left 88 dead, 1,397 injured, 16,389 arrested, and 2,157 convicted and resulted in almost $665 million in damage; see Weiner, *Legacy of Ashes,* 286.

43 Walter Lippmann, "Today and Tomorrow: The CIA Affair," *Washington Post*, February 21, 1967.

44 Weiner, *Legacy of Ashes*, 278–280; Tim Weiner, "Angleton's Secret Policy," *New York Times*, June 26, 2007.

45 Nhu Tang Trương, David Chanoff, and Van Toai Doan, *A Vietcong Memoir: An Inside Account of the Vietnam War and Its Aftermath* (New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1985), 167.

46 "Wilson Warns Against Use of Nuclear Arms," *Los Angeles Times*, February 12, 1968.

47 General William C. Westmoreland, *A Soldier Reports* (New York: Doubleday, 1976), 338.

48 Jules Boykoff, *The Suppression of Dissent: How the State and Mass Media Squelch USAmerican Social Movements* (New York: Routledge, 2006), 202.

49 Jules Boykoff, *Beyond Bullets: The Suppression of Dissent in the United States* (Oakland, CA: AK Press, 2007), 180–181.

50 Walter LaFeber, *The Deadly Bet: LBJ, Vietnam and the 1968 Election* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2005), 60.

51 Robert D. Schulzinger, *A Time for War: The United States and Vietnam, 1941–1975* (New York: Oxford University Press, 1997), 266.

52 John Gerassi, *The Great Fear in Latin America* (New York: Collier, 1965),19–20, 129.

53 Britta H. Crandall, *Hemispheric Giants: The Misunderstood History of U.S.-Brazilian Relations* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 211), 98; David F. Schmitz, *Thank God They're on Our Side: The United States and Right-Wing Dictatorships, 1921–1965* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1999), 272–273.

54 Schmitz, *Thank God They're on Our Side*, 265.

55 Joseph Smith, *Brazil and the United States: Convergence and Divergence* (Athens: University of Georgia Press, 2010), 161.

56 Noam Chomsky, *Hegemony or Survival: America's Quest for Global Dominance* (New York: Henry Holt, 2003), 92.

57 William Blum, *Killing Hope: U.S. Military and CIA Interventions Since World War II* (Monroe, ME: Common Courage Books, 1995), 168.

58 James N. Green, *We Cannot Remain Silent: Opposition to the Brazilian Military Dictatorship in the United States* (Durham, NC: Duke University Press, 2010), 22.

59 H. W. Brands, *The Wages of Globalism: Lyndon Johnson and the Limits of American Power* (New York: Oxford University Press, 1995), 49.

60 Guian A. McKee, ed. *The Presidential Recordings: Lyndon B. Johnson*, vols. 4–6 (New York: W. W. Norton, 2007), 18

61 Ronald G. Hellman and H. Jon Rosenbaum, *Latin America: The Search for a New International Role* (New York: Wiley, 1975), 80.

62 Michael Wines, "William F. Raborn Is Dead at 84; Led Production of Polaris Missile," *New York Times,* March 13, 1990.

63 Weiner, *Legacy of Ashes,* 250–251.

64 Schmitz, *Thank God They're on Our Side,* 284.

65 "Text of Johnson's Address on U.S. Moves in the Conflict in the Dominican Republic," *New York Times,* May 3, 1965.

66 Thomas J. Hamilton, "Sharp U.N. Clash," *New York Times,* May 4, 1965.

67 "Dominican Issues," *New York Times,* May 9, 1965.

68 Homer Bigart, "Bosch Gives His Version of Revolt," *New York Times,* May 8, 1965.

69 Odd Arne Westad, *The Global Cold War: Third World Interventions and the Making of Our Times* (New York: Cambridge University Press, 2005), 152.

70 Melvyn P. Leffler, *A Preponderance of Power: National Security, the Truman Administration, and the Cold War* (Stanford, CA: Stanford University Press, 1992), 260.

71 Blum, *Killing Hope,* 102.

72 Weiner, *Legacy of Ashes,* 151.

73 Blum, *Killing Hope,* 103; "Aid to Indonesian Rebels," *New York Times,* May 9, 1958. 74 Weiner, *Legacy of Ashes,* 142–154.

75 Douglass, *JFK and the Unspeakable,* 259; Evan Thomas, *The Very Best Men: Four Who Dared: The Early Years of the CIA* (New York: Touchstone, 1995), 232–233.

76 Douglass, *JFK and the Unspeakable,* 257–259, 376.

77 Westad, *The Global Cold War,* 186.

78 Samuel B. Griffith, *The Chinese People's Liberation Army* (New York: McGraw-Hill, 1967), 286.

79 David F. Schmitz, *The United States and Right-Wing Dictatorships, 1965–1989* (New York: Cambridge University Press, 2006), 45.

80 Blum, *Killing Hope,* 193–196.

81 Schmitz, *The United States and Right-Wing Dictatorships,* 48.

82 Bradley R. Simpson, *Economists with Guns: Authoritarian Development and U.S.-Indonesian Relations, 1960–1968* (Stanford, CA: Stanford University Press, 2008), 171.

83 Edward C. Keefer, ed. *Foreign Relations of the United States, 1964–1968: Indonesia, Malaysia- Singapore, Philippines* (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 2001), 571.

84 Schmitz, *The United States and Right-Wing Dictatorships, 1965–1989,* 48.

85 Weiner, *Legacy of Ashes,* 261.

86 Philip Shenon, "Indonesia Improves Life for Many but the Political Shadows Remain," *New York Times,* August 27, 1993.

87 Young, *The Vietnam Wars,* 106.

88 Goodwin, *Lyndon Johnson and the American Dream,* 251–252, 259–260.

9. Bölüm: NIXON ve KISSINGER: "Deli" ve "Psikopat"

1 Stephen E. Ambrose, *Nixon: Ruin and Recovery, 1973–1990* (New York: Simon & Schuster, 1991), 488; Lawrence Martin, *The Presidents and the Prime Ministers: Washington and Ottawa Face to Face* (Toronto: Doubleday, 1982), 259.

2 H. R. Haldeman with Joseph Dimona, *The Ends of Power* (New York: Dell Books, 1978), 108, 111.

3 Robert Dallek, *Nixon and Kissinger: Partners in Power* (New York: HarperCollins, 2007), 93, 250.

4 Walter LaFeber, *The American Age: United States Foreign Policy at Home and Abroad Since 1750* (New York: W. W. Norton, 1989), 602; Henry A. Kissinger, *American Foreign Policy,* exp. ed. (New York: W. W. Norton, 1974), 183.

5 Walter Isaacson, *Kissinger: A Biography* (New York: Simon & Schuster, 2005), 764.

6 "Dr. Kirk Urges U.S. to Leave Vietnam," *New York Times,* April 13, 1968.

7 Rick Perlstein, *Nixonland: The Rise of a President and the Fracturing of America* (New York: Scribner, 2008), 265.

8 Dallek, *Nixon and Kissinger,* 68.

9 John Prados, *Vietnam: The History of an Unwinnable War, 1945–1975* (Lawrence: University Press of Kansas, 2009), 288.

10 Joseph A. Califano, Jr., *The Triumph and Tragedy of Lyndon Johnson* (New York: Simon & Schuster, 1992), 328; Jules Witcover, *The Making of an Ink-Stained Wretch: Half a Century Pounding the Political Beat* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2005), 131.

11 Isaacson, *Kissinger,* 127–128.

12 Seymour M. Hersh, *The Price of Power: Kissinger in the Nixon White House* (New York: Summit Books, 1983), 20.

13 Ibid, 14.

14 Dallek, *Nixon and Kissinger,* 99.

15 Carolyn Eisenberg, "Remembering Nixon's War," in *A Companion to the Vietnam War,* ed. Marilyn B. Young and Robert Buzzanco (Maiden, MA: Blackwell, 2002), 263.

16 Anne Hessing Cahn, *Killing Détente: The Right Attacks the CIA* (University Park: Pennsylvania State University Press, 1998), 21.

17 Henry Kissinger, *White House Years* (Boston: Little, Brown, 1979), 26.

18 Odd Arne Westad, *The Global Cold War: Third World Interventions and the Making of Our Times* (New York: Cambridge University Press, 2007), 196.

19 Hersh, *The Price of Power,* 111.

20 Isaacson, *Kissinger,* 160.

21 Haldeman with DiMona, *The Ends of Power*, 122.

22 Fawn M. Brodie, *Richard Nixon: The Shaping of His Character* (New York: W. W. Norton, 1981), 322.

23 William Shawcross, *Sideshow: Kissinger, Nixon and the Destruction of Cambodia* (New York: Simon & Schuster, 1979), 30–32.

24 Isaacson, *Kissinger,* 213

25 Jeffrey Kimball, *Nixon's Vietnam War* (Lawrence: University Press of Kansas, 1998), 159.

26 Ibid., 163; Young, *Vietnam Wars,* 239.

27 Hersh, *The Price of Power,* 127.

28 Kimball, *Nixon's Vietnam War,* 163; Hersh, *The Price of Power,* 126, 129.

29 Hersh, *The Price of Power,* 124.

30 Henry A. Kissinger, Memorandum for the President, "Contingency Military Operations Against North Vietnam," October 2, 1969, http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/ NSAEBB195/VN-2.pdf.

31 "Editorial Note," *Foreign Relations of the United States, 1969–1976,* vol. 7, Vietnam, January 1969–July 1970, Document 125, http://history.state.gov/historicaldocuments/frus1969-76v06/d125.

32 Richard Nixon, *RN: The Memoirs of Richard Nixon* (New York: Grosset & Dunlap, 1978), 398.

33 Hersh, *The Price of Power,* 124–125.

34 Tom Wells, *The War Within: America's Battle over Vietnam* (Berkeley: University of California Press, 1994), 358.

35 Gregg Herken, *Counsels of War* (New York: Oxford University Press, 1987), 217.

36 Nixon, *RN,* 401.

37 AAAS, Minutes of the Meeting of the AAAS Council, December 30, 1965, AAAS Archives, Washington, D.C.

38 "Scientists Protest Viet Crop Destruction," *Science,* January 21, 1966, 309.

39 Bryce Nelson, "Military Research: A Decline in the Interest of Scientists?" *Science,* April 21, 1967, 365.

40 Bryce Nelson, "Scientists Plan Research Strike at M.I.T. on 4 March," *Science,* January 25, 1969, 373.

41 Max Tishler, "The Siege of the House of Reason," *Science,* October 3, 1969, 193; Bryce Nelson, "M.I.T's March 4: Scientists Discuss Renouncing Military Research," *Science,* March 14, 1969, 1175–1178.

42 Hersh, *The Price of Power,* 134.

43 Christian G. Appy, *Patriots: The Vietnam War Remembered from All Sides* (New York: Viking, 2003), 122–123.

44 Robert S. McNamara, *In Retrospect: The Tragedy and Lessons of Vietnam* (New York: Vintage, 1996), 32–33.

45 Appy, *Patriots,* 243–244.

46 Ibid., 348–349.

47 Hersh, *The Price of Power,* 135.

48 Ibid.

49 Robert Parry and Norman Solomon, "Colin Powell's My Lai Connection," 1996, www.consortiumnews.com/2009/120209b.html.

50 Thomas S. Langston, ed. *The Cold War Presidency: A Documentary History* (Washington, DC: Congressional Quarterly Press, 2007), 297.

51 Perlstein, *Nixonland,* 482.

52 Isaacson, *Kissinger,* 269.

53 Bernard D. Nossiter, "Thousands of Students Protest War," *Washington Post,* May 6, 1970.

54 Kissinger, *White House Years,* 511, 513.

55 We are grateful to Daniel Ellsberg for this information.

56 Isaacson, *Kissinger,* 280.

57 Wells, *The War Within,* 579.

58 Testimony of Tom Charles Huston, *Hearings before the Select Committee to Study Governmental Operations with Respect to Intelligence Activities of the United States Senate,* 94th Cong., 1st Sess., "Huston Plan," September 23, 1975, 20.

59 Ambrose, *Nixon,* 508.

60 Stephen Kinzer, *Overthrow: America's Century of Regime Change from Hawaii to Iraq* (New York: Times Books, 2006), 175–176.

61 Ibid., 176.

62 Tim Weiner, *Legacy of Ashes: The History of the CIA* (New York: Doubleday, 2007), 307–308.

63 "New Kissinger 'Telecons' Reveal Chile Plotting at Highest Levels of U.S. Government," National Security Archive, www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB255/index.htm.

64 Peter Kornbluh, *The Pinochet File: A Declassified Dossier on Atrocity and Accountability* (New York: New Press, 2003), 1–2, 18, 36; Westad, *The Global Cold War,* 201; Weiner, *Legacy of Ashes,* 309.

65 Kornbluh, *The Pinochet File,* 11.

66 Ibid., 8.

67 Weiner, *Legacy of Ashes,* 355.

68 Westad, *The Global Cold War,* 201.

69 Seymour M. Hersh, "Censored Matter in Book About C.I.A. Said to Have Related Chile Activities," *New York Times,* September 11, 1974.

70 "World: Chile: The Expanding Left," *Time,* October 19, 1970, 23.

71 Michael Dodge, Letter to the Editor, *Time,* November 16, 1970, 13.

72 Kornbluh, *The Pinochet File,* 17, 20–21, 58–59.

73 Ibid., 25, 26, 28–29, 64, 72.

74 Ibid., 79, 119.

75 Weiner, *Legacy of Ashes,* 364.

76 Kinzer, *Overthrow,* 187.

77 Ibid., 189.

78 James D. Cockcroft and Jane Carolina Canning, ed. *Salvador Allende Reader: Chile's Voice of Democracy* (Melbourne, Australia: Ocean Press, 2000), 201–220.

79 Robert Alden, "Allende, at U.N., Charges Assault by U.S. Interests," *New York Times,* December 5, 1972; Kinzer, *Overthrow,* 189; Joseph Zullo, "Allende Hits U.S., I.T.T.," *Chicago Tribune,* December 5, 1972; Don Shannon, "Chile President Accuses U.S. Firms of 'Indirect Aggression,'" *Los Angeles Times,* December 5, 1972.

80 Kinzer, *Overthrow,* 190.

81 Ibid., 194.

82 Tim Weiner, "Word for Word/Covert Action," *New York Times,* September 13, 1998.

83 "TelCon: 9/16/73 (Home) 11:50, Mr. Kissinger/The President," National Security Archive, www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB123/Box%2022,%20File%20 3,%20 Telcon,%209-16-73%2011,50%20Mr.%20Kissinger-The%20Pres%20 2.pdf.

84 Kornbluh, *The Pinochet File,* 265.

85 ARA Monthly Report (July), "The 'Third World War' and South America," August 3, 1976, National Security Archive, www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB125/ condor05.pdf.

86 Ambassador Harry W. Shlaudeman to Secretary Kissinger, action memorandum, "Operation Condor," August 30, 1976, Department of State, National Security Archive, www. gwu .edu /~nsarchiv /NSAEBB/NSAEBB312/1_19760830_Operation_Condor .PDF.

87 FM USDEL Secretary in Lusaka to Henry Kissinger, cable, "Actions Taken," September 16, 1976, Department of State, National Security Archive, www.gwu.edu/~nsarchiv/ NSAEBB/NSAEBB312/2_19760916_Actions_Taken.pdf.

88 John Dinges, "Pulling Back the Veil on Condor," *Nation,* July 24, 2000, www.thenation .com/article/pulling-back-veil-condor.

89 Raymond L. Garthoff, *Détente and Confrontation: American-Soviet Relations from Nixon to Reagan* (Washington, DC: Brookings Institution, 1985), 290.

90 Richard Nixon, "Address to a Joint Session of the Congress on Return From Austria, the Soviet Union, Iran, and Poland," June 1, 1972, www.presidency.ucsb.edu/ws/index .php?pid=3450#axzz1aJSeeAQ2.

91 For a discussion of Okinawa, see Gavan McCormack, "Ampo's Troubled 50th: Hatoyama's Abortive Rebellion, Okinawa's Mounting Resistance and the U.S.-Japan Relationship (Part 1)," *The Asia-Pacific Journal: Japan Focus*, 22-3-10, May 31, 2010, www .japanfocus.org/-Gavan-McCormack/3365/; Gavan McCormack and Satoko Oka Norimatsu, *Resistant Islands: Okinawa Confronts Japan and the United States* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2012), 55–57.

92 Herring, *From Colony to Superpower*, 783–784.

93 Kurt M. Campbell and Tsuyoshi Sunohara, "Japan: Thinking the Unthinkable," in *The Nuclear Tipping Point: Why States Reconsider Their Nuclear Choices*, ed. Kurt M. Campbell, Robert J. Einhorn, and Mitchell B. Reiss (Washington, DC: Brookings Institution, 2004), 221–222.

94 Ibid., 225.

95 "The New Equilibrium," *New York Times*, June 3, 1972.

96 Jacob Heilbrunn, *They Knew They Were Right: The Rise of the Neocons* (New York: Anchor Books, 2009), 122.

97 Henry Kissinger, *Years of Upheaval* (Boston: Little, Brown, 1982), 249.

98 Daniel Ellsberg, *Secrets: A Memoir of Vietnam and the Pentagon Papers* (New York: Viking, 2002), 255–256, 258–260.

99 Ibid., 398.

100 Ibid., 408.

101 Ibid., 434, 440.

102 Ibid., 418.

103 Herring, *From Colony to Superpower*, 793.

104 Ellsberg, *Secrets*, 419.

105 Isaacson, *Kissinger*, 459.

106 "Transcript of the Speech by President on Vietnam," *New York Times*, January 24, 1973.

107 Robert McNamara lecture to Peter Kuznick's class at American University, October 21, 1999.

108 Mr. Kissinger/The President (tape) [telephone conversation], December 9, 1970, 8:45 p.m., National Security Archive, www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB123/ Box%20 29,%20File%202,%20Kissinger%20%96%20President%20Dec%209,%20 1970%208,45% 20pm%20%200.pdf.

109 Mr. Kissinger/General Haig (tape) [telephone conversation], December 9, 1970, 8:50 p.m., National Security Archive, www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB123/ Box%20 29,%20File%202,%20Kissinger%20%96%20Haig,%20Dec%209,%201970%20 8,50%20 pm%20106-10.pdf.

110 Ben Kiernan, *The Pol Pot Regime: Race, Power, and Genocide Under the Khmer Rouge* (New Haven, CT: Yale University Press, 2003), 23.

111 Kiernan, *The Pol Pot Regime*, xi, note 3.

112 Shawcross, *Sideshow*, 389.

113 Georges Chapelier and Joysane Van Malderghem, "Plain of Jars: Social Changes Under Five Years of Pathet Lao Administration," *Asia Quarterly* 1 (1971), 75.

114 Marilyn B. Young, *The Vietnam Wars, 1945–1990* (New York: HarperPerennial, 1991), 234–236; Fred Branfman, *Voices from the Plain of Jars: Life Under an Air War* (New York: Harper & Row, 1972), 3, 18–20.

115 Daniel Ellsberg, personal communication with Peter Kuznick.

116 "Excerpts from Mitchell's Testimony," *Los Angeles Times*, July 11, 1973.

117 *New Yorker*, vol. 49, 1973, 173.

118 Mark H. Lytle, *America's Uncivil Wars: The Sixties Era from Elvis to the Fall of Richard Nixon* (New York: Oxford University Press, 2006), 1.

119 Eisenberg, "Remembering Nixon's War," 263.

10. Bölüm: ÜLKELER ARASINDA HUZURUN BİTİŞİ: Gün Ortasında Karanlık

1 "Carter Criticizes Bush and Blair on War in Iraq," *New York Times*, May 20, 2007.

2 Walter LaFeber, *America, Russia, and the Cold War, 1945–2006* (Boston: McGraw-Hill, 2008), 293.

3 Marilyn B. Young, *The Vietnam Wars, 1945–1990* (New York: HarperPerennial, 1991), 239.

4 Gregory D. Cleva, *Henry Kissinger and the American Approach to Foreign Policy* (Lewisburg, PA: Bucknell University Press, 1989), 40.

5 Jonathan Schell, *The Real War: The Classic Reporting on the Vietnam War* (New York: Da Capo Press, 2000), 53.

6 Ibid., 55.

7 Graham Hovey, "He Calls '73 Pledge of Aid to Hanoi Invalid," *New York Times*, May 20, 1977.

8 "Vietnam Report Details Unexploded Ordnance," *New York Times*, August 1, 2009.

9 Douglas Brinkley, *Gerald R. Ford* (New York: Macmillan, 2007), 91.

10 Odd Arne Westad, *The Global Cold War: Third World Interventions and the Making of Our Times* (New York: Cambridge University Press, 2007), 247; Clair Apodaca, *Understanding U.S. Human Rights Policy: A Paradoxical Legacy* (New York: Routledge, 2006), 60.

11 Robert Hotz, "Beam Weapon Threat," *Aviation Week & Space Technology,* May 2, 1977, 11.

12 Anne Hessing Cahn, *Killing Détente: The Right Attacks the CIA* (University Park, PA: Pennsylvania State University Press, 1998), 138.

13 Ibid., 152.

14 Richard Pipes, "Team B: The Reality Behind the Myth," *Commentary,* October 1986, 29, 33.

15 Thom Hartmann, "Hyping Terror for Fun, Profit—and Power," www.commondreams .org/views04/1207-26.htm.

16 Cahn, *Killing Détente,* 158.

17 Nicholas Thompson, *The Hawk and the Dove: Paul Nitze, George Kennan, and the History of the Cold War* (New York: Henry Holt, 2009), 260.

18 Ibid., 260–261.

19 Tom Nugent and Steve Parks, "New Evidence Clouds Paisley 'Suicide' Verdict," *Baltimore Sun,* April 2, 1979; "Paisley's Death Believed Linked to CIA, Majority Security Breach," *Baltimore Sun,* January 26, 1979; James Coates, "CIA Spy Mystery: How Did He Die and Why?," *Chicago Tribune,* October 8, 1978.

20 Coates, "CIA Spy Mystery."

21 Nugent and Parks, "New Evidence Clouds Paisley 'Suicide' Verdict"; "Wife Probing Death of Ex-CIA Official," *Los Angeles Times,* November 26, 1978; "The Paisley Mystery," *Baltimore Sun,* May 22, 1979; Timothy S. Robinson, "Full Report on Paisley to Be Secret," *Washington Post,* April 24, 1980.

22 Cahn, *Killing Détente,* 188.

23 Alexander Cockburn, *Rumsfeld: His Rise, Fall, and Catastrophic Legacy* (New York: Simon & Schuster, 2007), 20, note 18.

24 Gerald R. Ford, *A Time to Heal: The Autobiography of Gerald R. Ford* (New York: Harper & Row, 1979), 357.

25 Sean Wilentz, *The Age of Reagan: A History, 1974–2008* (New York: HarperCollins, 2008), 64.

26 Westad, *The Global Cold War,* 247–248.

27 Ibid., 443, note 102.

28 Leo P. Ribuffo, "Writing About Jimmy Carter as if He Was Andrew Jackson: The Carter Presidency in (Deep) Historical Perspective," delivered January 2007 at the University of Georgia, http://gwu.academia.edu/leoribuffo/Papers/168463/.

29 John B. Judis, "Twilight of the Gods," *Wilson Quarterly,* Autumn 1991, 46–47.

30 Zbigniew Brzezinski, *Between Two Ages: America's Role in the Technetronic Era* (Westport, CT: Greenwood Press, 1982), 297

31 Judis, "Twilight of the Gods," 47–50.

32 Zbigniew Brzezinski, *Power and Principle: Memoirs of the National Security Adviser, 1977– 1981* (New York: Farrar, Straus and Giroux, 1983), 5.

33 Howard Zinn, *A People's History of the United States* (New York: Harper Colophon, 1980), 551.

34 Jimmy Carter, *A Government as Good as Its People* (New York: Simon & Schuster, 1977), 99–100.

35 Walter L. Hixson, *The Myth of American Diplomacy: National Identity and U.S. Foreign Policy* (New Haven, CT: Yale University Press, 2008), 258, n. 23.

36 Lawrence S. Wittner, *Towards Nuclear Abolition: A History of the World Nuclear Disarmament Movement, 1971–Present* (Stanford, CA: Stanford University Press, 2003), 41.

37 Rowland Evans and Robert Novak, "Jimmy Carter: No Apology on Vietnam," *Washington Post,* July 7, 1976.

38 Alan Lichtman, *White Protestant Nation: The Rise of the American Conservative Movement* (New York: Atlantic Monthly Press, 2008), 334.

39 Brzezinski, *Power and Principle,* 64.

40 Ibid., 65–66.

41 LaFeber, *America, Russia,* 300.

42 Melvyn P. Leffler, *For the Soul of Mankind: The United States, the Soviet Union, and the Cold War* (New York: Hill and Wang, 2007), 268–269.

43 Ibid., 284.

44 "Speech of the President on Soviet-American Relations at the U.S. Naval Academy," *New York Times,* June 8, 1978.

45 Brzezinski, *Power and Principle,* 189.

46 Westad, *The Global Cold War,* 283.

47 John Drumbell, *The Carter Presidency: A Re-evaluation* (Manchester, England: Manchester University Press, 1995), 102.

48 David Vine, *Island of Shame: The Secret History of the U.S. Military Base on Diego Garcia* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 2009).

49 Westad, *The Global Cold War,* 292.

50 "Tears and Sympathy for the Shah," *New York Times,* November 17, 1977; *see also* Ronald Lee Ridenhour, "America Since My Lai: 10 Years on a Tightrope," *Los Angeles Times,* March 19, 1978.

51 Lloyd C. Gardner, *The Long Road to Baghdad: A History of U.S. Foreign Policy from the 1970s to the Present* (New York: New Press, 2008), 51.

52 Leffler, *For the Soul of Mankind,* 301.

53 Gardner, *The Long Road to Baghdad,* 54–55.

54 Robert Dreyfuss, *Devil's Game: How the United States Helped Unleash Fundamentalist Islam* (New York: Henry Holt, 2005), 221.

55 Tim Weiner, *Legacy of Ashes: The History of the CIA* (New York: Doubleday, 2007), 371.

56 Leffler, *For the Soul of Mankind,* 308.

57 "Nuclear Know-how: A Close Call," *Los Angeles Times,* March 12, 1979.

58 Robert A. Pastor, *Condemned to Repetition: The United States and Nicaragua* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1987), 148.

59 Steve Galster, "Afghanistan: The Making of U.S. Policy, 1973–1990," National Security Archive, www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB57/essay.html.

60 William Borders, "Afghanistan Vows 'Active Neutrality,'" *New York Times,* May 5, 1978.

61 Chalmers Johnson, *Blowback: The Costs and Consequences of American Empire* (New York: Henry Holt, 2004), xiii.

62 Leffler, *For the Soul of Mankind,* 310–311.

63 Ibid., 332.

64 Russell Baker, "A Bone in the Throat," *New York Times,* May 3, 1980.

65 Jimmy Carter, State of the Union Address 1980, January 23, 1980, www .jimmy carter library .gov/documents/speeches/su80jec.phtml.

66 Robert M. Gates, *From the Shadows: The Ultimate Insider's Story of Five Presidents and How They Won the Cold War* (New York: Simon & Schuster, 1996), 113.

67 Robert J. Lifton and Greg Mitchell, *Hiroshima in America: A Half Century of Denial* (New York: Avon Books, 1995), 220, 402.

68 Geoffrey Wawro, *Quicksand: America's Pursuit of Power in the Middle East* (New York: Penguin, 2010), 382.

69 "Transcript of President's News Conference on Foreign and Domestic Affairs," *New York Times,* March 25, 1977.

70 Cahn, *Killing Détente,* 49.

71 David Walsh, *The Military Balance in the Cold War: US Perception and Policy* (Abingdon: Routledge, 2008), 183.

72 Melvin R. Laird, "Defense Secretaries Shouldn't Play Politics," *Washington Post*, August 17, 1980.

73 Gates, *From the Shadows*, 113.

74 Ibid., 114–115.

75 State Department cable 295771 to U.S. Embassy Moscow, "Brezhnev Message to President on Nuclear False Alarm," 14 November 1979; Marshal Shulman memo to Secretary of State Cyrus Vance, 16 November 1979; Marshal Shulman memo to Cyrus Vance, 21 November 1979, National Security Archive Electronic Briefing Book No. 371, March 1, 2012, http://www.gwu.edu/~nsarchiv/nukevault/ebb371/index.htm.

76 Mary McGrory, "Vance Departs Knowing the Full Implications," *Baltimore Sun*, April 30, 1980.

77 "The Vance Resignation," *Washington Post*, April 29, 1980.

78 "Leaving Well," *Wall Street Journal*, April 29, 1980.

79 "Vance Says National Security Adviser Should Stop Making Foreign Policy," *Washington Post*, May 5, 1980.

80 Steven R. Weisman, "Carter Sees Muskie as 'Much Stronger' in the Job than Vance," *New York Times*, May 10, 1980.

81 Robert Parry, "The Crazy October Surprise Debunking," November 6, 2009, www.consortiumnews.com/2009/110609.html.

11. Bölüm: REAGAN YILLARI: Demokrasi İçin Ölüm Mangaları

1 Anatoly Dobrynin, *In Confidence: Moscow's Ambassador to America's Six Cold War Presidents (1962–1986)* (New York: Times Books, 1995), 530.

2 Melvyn P. Leffler, *For the Soul of Mankind: The United States, the Soviet Union and the Cold War* (New York: Hill and Wang, 2007), 349; Tim Weiner, *Legacy of Ashes: The History of the CIA* (New York: Doubleday, 2007), 388.

3 Bob Schieffer and Gary Paul Gates, *The Acting President* (New York: E. P. Dutton, 1989), 91.

4 Lou Cannon, "Latin Trip an Eye-Opener for Reagan," *Washington Post*, December 6, 1982.

5 William E. Pemberton, *Exit with Honor: The Life and Presidency of Ronald Reagan* (Armonk, NY: M. E. Sharpe, 1997), 150.

6 Schieffer and Gates, *The Acting President*, 175.

7 Ronald Reagan, *An American Life* (New York: Simon & Schuster, 1990), 588.

8 Joanne Omang, "President, Nazi Hunter Discuss the Holocaust," *Washington Post*, February 17, 1984; Lou Cannon, "Dramatic Account About Film of Nazi Death Camps Questioned," *Washington Post*, March 5, 1984.

9 Mike Royko, "What Prez Says Ain't Necessarily So," *Chicago Tribune,* April 6, 1984.

10 James M. Perry, ". . . While Candidate Stays True to Form by Spreading the Word, and the Words," *Wall Street Journal,* January 15, 1988; Carl P. Leubsdorf, "Cornerstone of Reagan Election Appeal Is Promised Return to 'Good Old Days,'" *Baltimore Sun,* April 30, 1980.

11 Larry Speakes, *Speaking Out: The Reagan Presidency from Inside the White House* (New York: Scribner, 1988), 136.

12 Lou Cannon, *President Reagan: The Role of a Lifetime* (New York: Simon & Schuster, 1991), 156–157.

13 "Wrong Turn on Human Rights," *New York Times,* February 6, 1981; John M. Goshko, "Ultraconservative May Get Human Rights Post at State," *Washington Post,* February 5, 1981; Jack Anderson, "U.S. Human Rights Post Goes to a Foe," *Washington Post,* February 28, 1981; "The Case Against Mr. Lafever," *New York Times,* March 2, 1981.

14 Pemberton, *Exit with Honor,* 151.

15 Cannon, *President Reagan,* 241.

16 Robert M. Gates, *From the Shadows: The Ultimate Insider's Story of Five Presidents and How They Won the Cold War* (New York: Simon & Schuster, 1996), 191, 199.

17 Melvin Goodman, *Failure of Intelligence: The Decline and Fall of the CIA* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 2008), 303.

18 Robert Parry, *Secrecy & Privilege: Rise of the Bush Dynasty from Watergate to Iraq* (Arlington, VA: Media Consortium, 2004), 192–193.

19 Colman McCarthy, "They Are Less than Freedom Fighters," *Washington Post,* March 2, 1985.

20 George Skelton, "Reagan Pledges to Back Guatemala," *Los Angeles Times,* December 5, 1982; Greg Grandin, *Empire's Workshop: Latin America, the United States, and the Rise of the New Imperialism* (New York: Holt Paperbacks, 2006), 101.

21 Mary McGrory, "Learning Diplomacy from Movies," *Chicago Tribune,* December 9, 1982.

22 Walter LaFeber, *Inevitable Revolutions: The United States in Central America* (New York: W. W. Norton, 1993), 322.

23 Skelton, "Reagan Pledges to Back Guatemala"; Lou Cannon, "Reagan Praises Guatemalan Military Leader," *Washington Post,* December 5, 1982.

24 Steven R. Weisman, "Reagan Criticized by Colombia Chief on Visit to Bogota," *New York Times,* December 4, 1982; Anthony Lewis, "Howdy, Genghis," *New York Times,* December 6, 1982.

25 Lou Cannon, " 'Unseemly Pressure' from Nofziger Reported to Annoy Reagan," *Washington Post,* December 6, 1982.

26 Lewis, "Howdy, Genghis."

27 Frank P. L. Somerville, "Guatemala Atrocities Reported by a Jesuit," *Baltimore Sun*, December 8, 1982.

28 Eric Alterman, *When Presidents Lie: A History of Official Deception and Its Consequences* (New York: Penguin Books, 2004), 246.

29 "Secret Guatemala's Disappeared," Department of State, 1986, Kate Doyle and Jesse Franzblau, "Historical Archives Lead to Arrest of Police Officers in Guatemalan Disappearance," March 17, 2009, National Security Archive Electronic Briefing Book No. 273, http://www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB273/index.htm.

30 Gates, *From the Shadows*, 213.

31 George P. Shultz, *Turmoil and Triumph: My Years as Secretary of State* (New York: Scribner, 1993), 864.

32 Ronald Reagan, "Remarks to an Outreach Working Group on United States Policy in Central America," July 18, 1984, www.reagan.utexas.edu/archives/speeches/1984/71884d.htm.

33 Grandin, *Empire's Workshop*, 115, n. 75.

34 Harry E. Bergold, Jr., to United States, "Ex-FDN Mondragon Tells His Story," May 8, 1985, Department of State, http://gateway.proquest.com/openurl?url_ver=Z39.88 -2004&res_dat=xri:dnsa&rft_dat=xri:dnsa:article:CNI02471.

35 Robert S. Leiken and Barry Ruin, ed. *The Central American Crisis Reader* (New York: Summit Books, 1987), 562–563.

36 Walter LaFeber, "Salvador," in *Oliver Stone's USA: Film, History, and Controversy*, ed. Robert Brent Toplin (Lawrence: University Press of Kansas, 2000), 101.

37 "Research Group Calls Salvador, Guatemala Worst Rights Violators," *Baltimore Sun*, December 30, 1982.

38 Sean Wilentz, *The Age of Reagan: A History, 1974–2008* (New York: HarperCollins, 2008), 156.

39 John M. Goshko, "Catholic Aid to Marxists Puzzles Bush," *Washington Post*, March 3, 1983.

40 Ronald Reagan, "Peace: Restoring the Margin of Safety," delivered at the Veterans of Foreign Wars Convention, Chicago, IL, August 18, 1980, www.reagan.utexas.edu/archives/reference/8.18.80.html.

41 Stephen Kinzer, *Overthrow: America's Century of Regime Change from Hawaii to Iraq* (New York: Times Books, 2006), 227.

42 Dick Cheney, "What Bonker Missed," *Washington Post*, November 14, 1983.

43 Ronald V. Dellums, "And Then I Said . . . ," *Washington Post*, November 15, 1983.

44 Richard Bernstein, "U.N. Assembly Adopts Measure 'Deeply Deploring' Invasion of Isle," *New York Times*, November 3, 1983.

45 "Grenada Act a 'Liberation,' Not Invasion, Reagan Insists," *Los Angeles Times,* November 3, 1983.

46 Ronald Reagan, "Address to the Nation on Events in Lebanon and Grenada," October 27, 1983, www.reagan.utexas.edu/archives/speeches/1983/102783b.htm.

47 Robert Timberg, " 'Days of Weakness Over,' Reagan Tells War Heroes," *Baltimore Sun,* December 13, 1983.

48 Marilyn B. Young, *The Vietnam Wars, 1945–1990* (New York: HarperPerennial, 1991), 316.

49 Bob Woodward, "CIA Told to Do 'Whatever Necessary' to Kill Bin Laden," *Washington Post,* October 21, 2001.

50 Martin F. Nolan, "American Defense: Spending," *New York Times,* June 28, 1981.

51 Michael Kramer, "When Reagan Spoke from the Heart," *New York,* July 21, 1980, 18.

52 Wilentz, *The Age of Reagan,* 274.

53 Pemberton, *Exit with Honor,* 140.

54 Anthony Lewis, "Abroad and at Home: Nuclear News in Moscow," *New York Times,* June 4, 1981.

55 Colin S. Gray and Keith Payne, "Victory Is Possible," *Foreign Policy,* Summer 1980, 18, 21, 25.

56 Richard Halloran, "Special U.S. Force for Persian Gulf Is Growing Swiftly," *New York Times,* October 25, 1982.

57 Joyce Battle, ed. "Shaking Hands with Saddam Hussein: The U.S. Tilts Toward Iraq, 1980–1984," National Security Archive, www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB82/.

58 Declaration of Howard Teicher before the United States District Court, Southern District of Florida, January 31, 1995, National Security Archive, www.gwu.edu/ ~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB82/iraq61.pdf.

59 Jonathan B. Tucker, *War of Nerves: Chemical Warfare from World War I to Al-Qaeda* (New York: Pantheon, 2006), 256.

60 "Excerpts from President's Speech to National Association of Evangelicals," *New York Times,* March 9, 1983.

61 Robert Jay Lifton and Eric Markusen, *The Genocidal Mentality: Nazi Holocaust and Nuclear Threat* (New York: Basic Books, 1990), 272.

62 Cannon, *President Reagan,* 290.

63 Robert Timberg, "Reagan Condemns 'Massacre' by Soviets, Spells Out Sanctions," *Baltimore Sun,* September 6, 1983.

64 David E. Hoffman, *The Dead Hand: The Untold Story of the Cold War Arms Race and Its Dangerous Legacy* (New York: Doubleday, 2009), 86

65 Ronald Reagan, *The Reagan Diaries*, ed. Douglas Brinkley (New York: HarperCollins, 2007), 186.

66 Edmund Morris, *Dutch: A Memoir of Ronald Reagan* (New York: Random House, 1999), 498–499.

67 Reagan, *The Reagan Diaries*, 199.

68 Reagan, *An American Life*, 588; Hoffman, *The Dead Hand*, 96.

69 Reagan, *An American Life*, 586; Hoffman, *The Dead Hand*, 92.

70 Hoffman, *The Dead Hand*, 152–153.

71 Ibid., 153–154.

72 Reagan, *An American Life*, 550.

73 "Reagan in Radio Test, Jokes About Bombing Russia," *Baltimore Sun*, August 13, 1984.

74 Fay S. Joyce, "Mondale Chides Reagan on Soviet-Bombing Joke," *New York Times*, August 14, 1984.

75 "President's Joke About Bombing Leaves Press in Europe Unamused," *New York Times*, August 14, 1984; "European Reaction Is Uniformly Grim," *Baltimore Sun*, August 14, 1984.

76 Dusko Doder, "Moscow Calls Reagan's Quip 'Self-Revealing,'" *Washington Post*, August 15, 1984; "Soviets Hit 'Hostility' of Reagan Joke," *Los Angeles Times*, August 15, 1984.

77 John B. Oakes, "Mr. Reagan Bombs," *New York Times*, August 18, 1984.

78 Jerome B. Wiesner, "Should a Jokester Control Our Fate?," *Los Angeles Times*, August 30, 1984.

79 Robert Scheer, "White House Successfully Limits News," *Los Angeles Times*, August 20, 1984.

80 "Transcript of President's Address on Nuclear Strategy Toward Soviet Union," *New York Times*, November 23, 1982.

81 Gerard J. DeGroot, *The Bomb: A Life* (Cambridge, MA, Harvard University Press, 2005), 308–309.

82 Hoffman, *The Dead Hand*, 207–208.

83 Richard Rhodes, *Arsenals of Folly: The Making of the Nuclear Arms Race* (New York: Alfred A. Knopf, 2007), 205.

84 Wilentz, *The Age of Reagan*, 247.

85 Leffler, *For the Soul of Mankind*, 377.

86 Ibid., 380.

87 Wilentz, *The Age of Reagan*, 151.

88 Vladislav M. Zubok, *A Failed Empire: The Soviet Union in the Cold War from Stalin to Gorbachev* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 2007), 284; Leffler, *For the Soul of Mankind*, 380.

89 Leffler, *For the Soul of Mankind*, 385.

90 Rhodes, *Arsenals of Folly*, 129.

91 Ibid., 4.

92 Zubok, *A Failed Empire*, 288.

93 Rhodes, *Arsenals of Folly*, 26.

94 Shultz, *Turmoil and Triumph*, 716–717.

95 Rhodes, *Arsenals of Folly*, 242.

96 Ibid., 248.

97 Jack F. Matlock, *Reagan and Gorbachev: How the Cold War Ended* (New York: Random House, 2004), 222.

98 Kenneth L. Adelman, *The Great Universal Embrace: Arms Summitry—a Skeptic's Account* (New York: Simon & Schuster, 1989), 53.

99 Rhodes, *Arsenals of Folly*, 257–258.

100 Jay Winik, *On the Brink: The Dramatic, Behind-the-Scenes of the Saga of the Reagan Era and the Men and Women Who Won the Cold War* (New York: Simon & Schuster, 1996), 515.

101 Russian transcript of Reagan-Gorbachev Summit in Reykjavík, October 12, 1986 (afternoon), in FBIS-USR-93-121, September 20, 1993, "The Reykjavik File," National Security Archive, www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB203/index.htm.

102 Rhodes, *Arsenals of Folly*, 266–269.

103 Mikhail Gorbachev, *Alone with Myself (Reminiscences and Reflections)* (Moscow, 2010), unpublished memoir without page numbers.

104 "Session of the Politburo of the CC CPSU," October 14, 1986, National Security Archive, www.gwu.edu/~nsarchiv/NSAEBB/NSAEBB203/Document21.pdf.

105 Philip Geyelin, "And CIA Comics," *Washington Post*, August 12, 1984; Weiner, *Legacy of Ashes*, 399.

106 Wilentz, *The Age of Reagan*, 167.

107 Ibid., 212, 214–215.

108 Pemberton, *Exit with Honor*, 173.

109 Lloyd C. Gardner, *The Long Road to Baghdad: A History of U.S. Foreign Policy from the 1970s to the Present* (New York: New Press, 2008), 67.

110 Doyle McManus and Michael Wines, "Schultz Said to Seek Ouster of Poindexter," *Los Angeles Times*, November 21, 1986.

111 Weiner, *Legacy of Ashes,* 403–408.

112 Wilentz, *The Age of Reagan,* 228; "Reagan: I Was Not Fully Informed," *Washington Post,* November 26, 1986.

113 Pemberton, *Exit with Honor,* 191–192.

114 Robert Parry, "The Mysterious Robert Gates," May 31, 2011, http://consortiumnews.com/2011/05/31/the-mysterious-robert-gates.

115 Pemberton, *Exit with Honor,* 174; Lawrence E. Walsh, *Firewall: The Iran-Contra Conspiracy and Cover-up* (New York: W. W. Norton, 1998), 120.

116 Gorbachev, *Alone with Myself.*

117 James J. F. Forest, ed. *Countering Terrorism and Insurgency in the 21st Century: International Perspectives,* vol. 2 (Westport, CT: Greenwood Publishing Group), 468.

118 Robert Dreyfuss, *Devil's Game: How the United States Helped Unleash Fundamentalist Islam* (New York: Henry Holt, 2005), 267.

119 Stephen Buttry and Jake Thompson, "UNO's Connection to Taliban Centers on Education UNO Program," *Omaha World-Herald,* September 16, 2001, 1.

120 Weiner, *Legacy of Ashes,* 384.

121 Leffler, *For the Soul of Mankind,* 405.

122 Alfred W. McCoy, "Can Anyone Pacify the World's Number One Narco-State? The Opium Wars in Afghanistan," March 30, 2010, www.tomdispatch.com/blog/175225; Weiner, *Legacy of Ashes,* 384.

123 Leffler, *For the Soul of Mankind,* 411.

124 Steve Coll, *Ghost Wars: The Secret History of the CIA, Afghanistan, and Bin Laden, from the Soviet Invasion to September 10, 2001* (New York: Penguin, 2004), 104; Thomas L. Friedman, "Bad Bargains," *Washington Post,* May 10, 2011.

125 Dreyfuss, *Devil's Game,* 290.

126 Ibid., 291.

127 Wilentz, *The Age of Reagan,* 173.

12. Bölüm: SOĞUK SAVAŞ SONA ERİYOR: Heba Edilen Fırsatlar

1 "Stirrings of Peace," *New York Times,* July 31, 1988.

2 "Excerpts from Speech to U.N. on Major Soviet Military Cuts," *New York Times,* December 8, 1988.

3 Robert G. Kaiser, "An Offer to Scrap the Postwar Rules," *Washington Post,* December 8, 1988.

4 Jennifer Lowe, "Whither the Wimp?," *Washington Post,* November 30, 1987.

5 Curt Suplee, "Sorry, George, But the Image Needs Work," *Washington Post,* July 10, 1988.

6 Margaret Garrard Warner, "Bush Battles the 'Wimp Factor,'" *Newsweek*, October 19, 1987, 28.

7 Sidney Blumenthal, "George Bush: A Question of Upbringing," *Washington Post*, February 10, 1988.

8 Sean Wilentz, *The Age of Reagan: A History, 1974–2008* (New York: HarperCollins, 2009), 265.

9 Thomas Hardy, " 'Wimp Factor,' Joins Poor George Bush at the Starting Line," *Chicago Tribune*, October 18, 1987.

10 Wilentz, *The Age of Reagan*, 266.

11 Suplee, "Sorry, George, But the Image Needs Work."

12 "Transcript of the Keynote Address by Ann Richards, the Texas Treasurer," *New York Times*, July 19, 1988.

13 Tom Shales, "Rather, Bush and the Nine-Minute War," *Washington Post*, January 26, 1988; Richard Cohen, "The 'Wimp' Becomes a Bully," *Washington Post*, November 1, 1988.

14 Tim Weiner, *Legacy of Ashes: The History of the CIA* (New York: Doubleday, 2007), 408.

15 Robert M. Gates, *From the Shadows: The Ultimate Insider's Story of Five Presidents and How They Won the Cold War* (New York: Simon & Schuster, 1996), 449.

16 Odd Arne Westad, *The Global Cold War: Third World Interventions and the Making of Our Times* (New York: Cambridge University Press, 2007), 386–387.

17 Richard Rhodes, *Arsenals of Folly: The Making of the Nuclear Arms Race* (New York: Alfred A. Knopf, 2007), 287.

18 Leffler, *For the Soul of Mankind*, 436; Clifford Krauss, "U.S. Officials Satisfied with Soviets' Gulf Role," *New York Times*, September 20, 1990; Daniel T. Rogers, *Age of Fracture* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2011), 246.

19 Leffler, *For the Soul of Mankind*, 450.

20 Mary Elise Sarotte, "Enlarging NATO, Expanding Confusion," *New York Times*, November 30, 2009, 31; Uwe Klussman, Matthias Schepp, and Klaus Wiegrefe, "NATO's Eastward Expansion: Did the West Break Its Promise to Moscow?," www .spiegel.de/international/world/0,1518,druck-663315,00.html; Noam Chomsky, *Hopes and Prospects* (Chicago: Haymarket Books, 2010), 278–280.

21 Stephen Kinzer, *Overthrow: America's Century of Regime Change from Hawaii to Iraq* (New York: Times Books, 2006), 253.

22 "A Transcript of Bush's Address on the Decision to Use Force in Panama," *New York Times*, December 21, 1989.

23 "Cheney's Reasons for Why the U.S. Struck Now," *New York Times*, December 21, 1989.

24 R. W. Apple, "War: Bush's Presidential Rite of Passage," *New York Times*, December 21, 1989.

25 James Brooke, "U.S. Denounced by Nations Touchy About Intervention," *New York Times*, December 21, 1989.

26 John B. Quigley, *The Invasion of Panama and International Law* (Vienna: International Progress Organization, 1990), 3.

27 Noam Chomsky, *Hegemony or Survival: America's Quest for Global Dominance* (New York: Owl Books, 2004), 107.

28 Gary J. Dorrien, *Imperial Designs: Neoconservatism and the New Pax Americana* (New York: Routledge, 2004), 26.

29 Elliott Abrams, "Better Earlier," *Washington Post*, December 22, 1989.

30 "Excerpts from Iraqi Document on Meeting with U.S. Envoy," *New York Times*, September 23, 1990.

31 George F. Will, "Gorbachev, Hussein and Morality," *St. Petersburg Times*, January 16, 1991.

32 Elaine Sciolino, "Deskbound in U.S., the Envoy of Iraq Is Called Scapegoat for a Failed Policy," *New York Times*, September 12, 1990.

33 Lloyd C. Gardner, *The Long Road to Baghdad: A History of U.S. Foreign Policy from the 1970s to the Present* (New York: New Press, 2008), 81.

34 Ned Zeman, "Where Are the Troops?" *Newsweek*, December 3, 1990, 6; Craig Unger, *House of Bush, House of Saud* (New York: Scribner, 1994), 139–140.

35 Andrew J. Bacevich, *American Empire: The Realities and Consequences of U.S. Diplomacy* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2002), 63–64; David Hoffman, "Baker Calls Iraqi Threat to 'Economic Lifeline,' " *Washington Post*, November 14, 1990.

36 Joel Brinkley, "Israelis Praising Decision by Bush," *New York Times*, August 9, 1990.

37 R. W. Apple, Jr., "Bush Draws Line," *New York Times*, August 9, 1990.

38 Charles Paul Freund, "In Search of a Post-Postwar Rhetoric," *Washington Post*, August 12, 1990.

39 Maureen Dowd, "President Seeks to Clarify Stand," *New York Times*, November 2, 1990; Lloyd Gardner, "The Ministry of Fear: Selling the Gulf Wars," in *Selling War in a Media Age: The Presidency and Public Opinion in the American Century*, ed. Kenneth Osgood and Andrew K. Frank (Gainesville: University Press of Florida, 2010), 232–233.

40 Gardner, *The Long Road to Baghdad*, 77.

41 Ibid., 83–84.

42 Thomas L. Friedman, "How U.S. Won Support to Use Mideast Forces," *New York Times*, December 2, 1990.

43 George Bush and Brent Scowcroft, *A World Transformed* (New York: Knopf, 1998), 491.

44 Ruth Marcus, "U.N. Debate to Cap U.S. Lobby Effort," *Washington Post*, November 26, 1990.

45 Judith Miller, "Iraqi Pullout? Election in Kuwait? Prospects Worry Hawks," *New York Times*, October 8, 1990.

46 Patrick E. Tyler, "U.S. Juggling Iraq Policy," *New York Times*, April 13, 1991.

47 Dorrien, *Imperial Designs*, 35.

48 Bush and Scowcroft, *A World Transformed*, 489.

49 George C. Herring, *From Colony to Superpower: U.S. Foreign Relations Since 1776* (New York: Oxford University Press, 2008), 912.

50 Gardner, *The Long Road to Baghdad*, 78.

51 George F. Will, "The Emptiness of Desert Storm," *Washington Post*, January 12, 1992.

52 Paul Lewis, "U.N. Survey Calls Iraq's War Damage Near-Apocalyptic," *New York Times*, March 22, 1991.

53 Patrick E. Tyler, "U.S. Officials Believe Iraq Will Take Years to Rebuild," *New York Times*, June 3, 1991.

54 "Quotation of the Day," *New York Times*, March 2, 1991; Bacevich, *American Empire*, 62.

55 Rhodes, *Arsenals of Folly*, 292.

56 Ibid., 296.

57 Patrick E. Tyler, "Pentagon Imagines New Enemies to Fight in Post-Cold-War Era," *New York Times*, February 17, 1992; Patrick E. Tyler, "Lone Superpower Plan: Ammunition for Critics," *New York Times*, March 10, 1992.

58 Barton Gellman, "Keeping the U.S. First," *New York Times*, March 11, 1992; "America's Not the Only Cop," *New York Times*, June 7, 1992.

59 Alan Lichtman, *White Protestant Nation: The Rise of the American Conservative Movement* (New York: Atlantic Monthly Press, 2008), 410.

60 Jim Vallette, "Larry Summers' War Against the Earth," *CounterPunch*, June 15, 1999, www.counterpunch.org/1999/06/15/larry-summers-war-against-the-earth/; "Furor on Memo at World Bank," *New York Times*, February 7, 1992.

61 Jeffrey Sachs, *The End of Poverty: Economic Possibilities for Our Time* (New York: Penguin Books, 2005), 139.

62 Naomi Klein, *The Shock Doctrine: The Rise of Disaster Capitalism* (New York: Metropolitan Books, 2007), 291.

63 Stephen F. Cohen, *Failed Crusade: America and the Tragedy of Post-Communist Russia*, updated ed. (New York: W. W. Norton, 2001), 4–5.

64 Ibid., 36–37.

65 "Yeltsin Is a Liar, Says Gorbachev," *Times* (London), December 26, 2001.

66 Joe Stephens and David B. Ottaway, "From the U.S., the ABCs of Jihad," *Washington Post*, March 23, 2002; Stephen Buttry, "UNO's Afghan Textbooks Face Criticism," *Omaha World-Herald*, March 23, 2002.

67 Kenneth Freed, "Odd Partners in UNO's Afghan Project," *Omaha World-Herald*, October 26, 1997.

68 Ahmed Rashid, *Taliban: Militant Islam, Oil and Fundamentalism in Central Asia* (New Haven, CT: Yale University Press, 2000), 176.

69 Freed, "Odd Partners in UNO's Afghan Project."

70 Marjorie Cohn, "The Deadly Pipeline War: U.S. Afghan Policy Driven by Oil Interests," *Jurist*, December 8, 2001, www.commondreams.org/views01/1208-04.htm.

71 Project for the New American Century, "Statement of Principles," www .newamericancentury.org/statementofprinciples.htm.

72 Dorrien, *Imperial Designs*, 142–143. Of the eighteen people who signed the 1998 PNAC letter to Clinton calling for "removing Saddam Hussein and his regime from power," eleven took positions in the George W. Bush administration. Among the PNACers and prominent neocons who staffed the administration were Dick Cheney (vice president), Donald Rumsfeld (secretary of defense), Paul Wolfowitz (deputy secretary of defense), Richard Armitage (deputy secretary of state), Elliott Abrams (senior director for Near East, Southwest Asian, and North African Affairs on the National Security Council), John Bolton (undersecretary of state for Arms Control and International Security and UN ambassador), Paula Dobriansky (undersecretary of state for Global Affairs), Zalmay Khalilzad (president's special envoy to Afghanistan and ambassador at large for free Iraqis), Richard Perle (chair of the Pentagon's semiautonomous Defense Policy Board), Peter Rodman (assistant secretary of defense for International Security Affairs), William Schneider, Jr. (chair of the Pentagon's Defense Science Board), Robert B. Zoellick (U.S. trade representative), Stephen Cambone (director of the Pentagon Office of Program Analysis and Evaluation), Eliot Cohen (Defense Policy Board), Devon Gaffney Cross (Defense Policy Board), I. Lewis Libby (Vice President Cheney's chief of staff), William Luti and Abram Shulsky (directors of the Pentagon's Office of Special Plans), James Woolsey (Defense Policy Board), and David Wurmser (special assistant to the undersecretary of state for Arms Control).

73 John W. Dower, *Cultures of War: Pearl Harbor/Hiroshima/9-11/Iraq* (New York: W. W. Norton, 2010), 91–92.

74 "Transcript: Town Hall Meeting on Iraq at Ohio State February 18," February 20, 1998, www .fas.org/news/iraq/1998/02/20/98022006_tpo.html.

75 Gardner, *The Long Road to Baghdad*, 111.

76 Ibid., 112.

77 Colin Powell with Joseph Persico, *My American Journey* (New York: Random House, 1995), 576.

78 "Excerpt from McCain's Speech on Religious Conservatives," *New York Times*, February 29, 2000.

79 Nicholas Kulish and Jim Vandehei, "Politics & Economy: Protest in Miami-Dade Is a Well-Organized GOP Effort," *Wall Street Journal*, November 27, 2000; Paul Gigot, "Burgher Rebellion: GOP Turns Up Miami Heat," *Wall Street Journal*, November 24, 2000; Wilentz, *The Age of Reagan*, 423–424.

80 Edward Walsh, "Ruling Marked by the Words of a Dissenter," *Washington Post*, December 17, 2006.

81 "Profile: Washington Hawk Donald Rumsfeld," http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/2247256.stm.

82 Robert Draper, *Dead Certain: The Presidency of George W. Bush* (New York: Free Press, 2007), 282.

83 Bob Woodward, "A Course of 'Confident Action,'" *Washington Post*, November 19, 2002.

84 Elizabeth Becker, "Head of Religion-Based Initiative Resigns," *New York Times*, August 18, 2001; Ron Suskind, "Why Are These Men Laughing?," *Esquire*, January 2003, 97.

85 "John Dilulio's Letter," October 24, 2002, www.esquire.com/features/dilulio.

86 Joel Achenbach, "Nader Puts His Mouth Where the Money Is," *Washington Post*, August 4, 2000.

87 Jane Mayer, "Contract Sport: What Did the Vice-President Do for Halliburton?," *New Yorker*, February 16, 2004, www.newyorker.com/archive/2004/02/16/040216fa_fact.

88 "Full Text of Dick Cheney's Speech at the IP Autumn Lunch," http://web.archive.org/web/20000414054656/http://www.petroleum.co.uk/speeches.htm.

89 Antonia Juhasz, "Whose Oil Is It, Anyway?," *New York Times*, March 13, 2007.

90 Dennis Kucinich, "Obviously Oil," March 11, 2003, www.alternet.org/story/15359/.

91 Herring, *From Colony to Superpower*, 940.

92 David Johnston and Jim Dwyer, "Pre-9/11 Files Show Warnings Were More Dire and Persistent," *New York Times*, April 18, 2004.

93 "Clarke 'Would Welcome' Open Testimony," www.msnbc.msn.com/id/4619346/ns/us_news-security/t/clarke-would-welcome-open-testimony/#.TpJrlajEMhA.

94 Richard A. Clarke, *Against All Enemies: Inside America's War on Terror* (New York: Free Press, 2004), 235.

95 Johnston and Dwyer, "Pre-9/11 Files Show Warnings Were More Dire and Persistent."

96 Thomas Powers, "Secret Intelligence and the 'War on Terror,'" *New York Review of Books*, December 16, 2004, www.nybooks.com/articles/archives/2004/dec/16/secret -intelligence-and-the-war-on-terror.

97 Ron Suskind, *The One Percent Doctrine: Deep Inside America's Pursuit of Its Enemies Since 9/11* (New York: Simon & Schuster, 2006), 2.

98 Wilentz, *The Age of Reagan*, 440.

99 "Transcript of Bush's Remarks on Iraq: 'We Will Finish the Work of the Fallen,'" *New York Times*, April 14, 2004.

100 "Two Months Before 9/11, an Urgent Warning to Rice," *Washington Post*, October 1, 2006.

101 Frank Rich, "The Jack Welch War Plan," *New York Times*, September 28, 2002.

102 Johnston and Dwyer, "Pre-9/11 Files Show Warnings Were More Dire and Persistent."

13. Bölüm: BUSH-CHENEY FİYASKOSU: "Irak'ta Cehennemin Kapıları Açılıyor"

1 George W. Bush, *Public Papers of the Presidents of the United States: George W. Bush, 2004, Book 2, July 1 to September 30, 2004* (Washington, DC: Government Printing Office, 2004), 1494.

2 Robert S. McElvaine, "HNN Poll: 61% of Historians Rate the Bush Presidency Worst," History News Network, March 5, 2009, http://hnn.us/articles/48916.html.

3 Devin Dwyer, "George W. Bush Cans Swiss Trip as Groups Promise Prosecution for War Crimes," February 7, 2011, http://abcnews.go.com/Politics/george -bush -cancels -swiss -trip -rights -activists-vow/story?id=12857195.

4 Ewen MacAskill and Afua Hirsch, "George Bush Calls Off Trip to Switzerland," *Guardian* (London), February 6, 2011.

5 "The Kissinger Commission," *New York Times*, November 29, 2002.

6 Philip Shenon, *The Commission: The Uncensored History of the 9/11 Investigation* (New York: Twelve, 2008), 9–14.

7 Ibid., 39, 107, 324.

8 Glenn Kessler, "Close Adviser to Rice Plans to Resign," *Washington Post*, November 28, 2006.

9 "Rebuilding America's Defenses: Strategy, Forces, and Resources for a New Century," Project for the New American Century, September 2000, www.newamericancentury .org/RebuildingAmericasDefenses.pdf, 51.

10 David Cole, "What Bush Wants to Hear," *New York Review of Books*, November 17, 2005, www.nybooks.com/articles/archives/2005/nov/17/what-bush-wants-to-hear/; Chitra Ragavan, "Cheney's Guy," *U.S. News & World Report*, May 21, 2006, www.usnews.com /usnews/news/articles/060529/29addington.htm.

11 Joseba Zulaika, *Terrorism: The Self-Fulfilling Prophecy* (Chicago: University of Chicago Press, 2009), 214.

12 Richard A. Clarke, *Against All Enemies: Inside America's War on Terror* (New York: Simon & Schuster, 2004), 32.

13 Paul Krugman, "Osama, Saddam and the Ports," *New York Times*, February 24, 2006.

14 George Tenet, *At the Center of the Storm: My Years at the CIA* (New York: HarperCollins, 2007), xix.

15 Elisabeth Bumiller and Jane Perlez, "Bush and Top Aides Proclaim Policy of 'Ending' States That Back Terror," *New York Times*, September 14, 2001.

16 Clarke, *Against All Enemies*, 30–31.

17 Michael Cooper and Marc Santora, "Mideast Hawks Help to Develop Giuliani Policy," *New York Times*, October 25, 2007.

18 Max Boot, "The Case for American Empire," *Weekly Standard*, October 15, 2001, 30.

19 Clarke, *Against All Enemies*, 30.

20 Robert D. McFadden, "A Day of Mourning," *New York Times*, September 15, 2001.

21 "Vice President Dick Cheney Discusses the Attack on America and Response to Terrorism," NBC News Transcript, *Meet the Press*, September 16, 2001.

22 "Transcript of President Bush's Address," *Washington Post*, September 21, 2001.

23 Bob Woodward, "CIA Told to Do 'Whatever Necessary' to Kill Bin Laden," *Washington Post*, October 21, 2001.

24 Ruth Rosen, "Could It Happen Again?," *San Francisco Chronicle*, May 12, 2003.

25 Robin Toner, "Not So Fast, Senator Says, as Others Smooth Way for Terror Bill," *New York Times*, October 10, 2001.

26 In 1975, Senator Frank Church had warned of the dangers posed by much more limited NSA surveillance during that era: "That capability at any time could be turned around on the American people, and no American would have any privacy left, such is the capability to monitor everything: telephone conversations, telegrams, it doesn't matter. There would be no place to hide. . . . I know the capacity that is there to make tyranny total in America, and we must see to it that this agency [NSA] and all agencies that possess this technology operate within the law and under proper supervision." Marjorie Cohn, *Cowboy Republic: Six Ways the Bush Gang Has Defied the Law* (Sausalito, CA: PoliPointPress, 2007), 100–101.

27 The warning system would become an easy target for comics. Conan O'Brien joked, "Champagne-fuchsia means we're being attacked by Martha Stewart." Jay Leno quipped, "They added a plaid in case we were ever attacked by Scotland." John Schwartz, "U.S. to Drop Color-Coded Terror Alerts," *New York Times*, November 25, 2010.

28 Eric Lipton, "Come One, Come All, Join the Terror Target List," *New York Times*, July 12, 2006; Zbigniew Brzezinski, "Terrorized by 'War on Terror,'" *Washington Post*, March 25, 2007.

29 Katrina vanden Heuvel, "With Osama bin Laden Dead, It's Time to End the 'War on Terror,'" The Nation Blogs, May 2, 2011, www.thenation.com/blog/160310/osama-bin-laden-dead-its-time-end-war-terror.

30 H. W. Brands, *Traitor to His Class: The Privileged Life and Radical Presidency of Franklin Delano Roosevelt* (New York: Random House, 2008), 650.

31 George W. Bush, *Public Papers of the Presidents of the United States, George W. Bush, 2001, Book 2, July 1 to December 31, 2001* (Washington, DC: U.S. Government Printing Office, 2004), 1172.

32 Frank Rich, "Journal: War Is Heck," *New York Times,* November 10, 2001.

33 Tamim Ansary, *West of Kabul, East of New York: An Afghan American Story* (New York: Picador, 2003), 291.

34 David B. Ottaway and Joe Stephens, "Diplomats Met with Taliban on Bin Laden," *Washington Post,* October 29, 2001; Gareth Porter, "U.S. Refusal of 2001 Taliban Offer Gave bin Laden a Free Pass," May 3, 2011, http://ipsnews.net/news.asp?idnews=55476; Gareth Porter, "Taliban Regime Pressed bin Laden on Anti-U.S. Terror," February 11, 2001, http://ipsnews.net/news.asp?idnews=50300.

35 Karen DeYoung, "More Bombing Casualties Alleged,'" *Washington Post,* January 4, 2002.

36 Stephen Kinzer, *Overthrow: America's Century of Regime Change from Hawaii to Iraq* (New York: Times Books, 2006), 310.

37 Transparency International, Corruption Perceptions Index 2009, www.transparency .org /policy research/surveys_indices/cpi/2009/cpi _2009_table.

38 James P. Pfiffner, *Power Play: The Bush Presidency and the Constitution* (Washington, DC: Brookings Institution Press, 2008), 146–149.

39 Alfred W. McCoy, *A Question of Torture: CIA Interrogation, from the Cold War to the War on Terror* (New York: Metropolitan Books, 2006), 10–11, 25–50, 101–107, 108–150; Jane Mayer, *The Dark Side: The Inside Story of How the War on Terror Turned into a War on American Ideals* (New York: Doubleday, 2008), 159–181.

40 Mayer, *The Dark Side,* 8.

41 Joby Warrick, Peter Finn, and Julie Tate, "CIA Releases Its Instructions for Breaking a Detainee's Will," *Washington Post,* August 26, 2009.

42 Joby Warrick, Peter Finn, and Julie Tate, "Red Cross Described 'Torture' at CIA Jails," *Washington Post,* March 16, 2009.

43 Karen J. Greenberg, "Visiting the Torture Museum: Barbarism Then and Now," February 21, 2008, www.tomdispatch.com/post/174897/karen_greenberg_barbarism_lite.

44 George W. Bush, *Decision Points* (New York: Crown, 2010), 169.

45 Peter Finn and Joby Warrick, "Detainee's Harsh Treatment Foiled No Plots," *Washington Post,* March 29, 2009.

46 Scott Shane, "2 Suspects Waterboarded 266 Times," *New York Times,* April 20, 2009.

47 McCoy, *A Question of Torture,* 132–135.

48 Seymour M. Hersh, "Torture at Abu Ghraib," *New Yorker,* May 10, 2004.

49 "Remarks by the President at the 2003 Republican National Committee Presidential Gala," October 8, 2003, http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases /2003/10/20031008-9.html.

50 Mayer, *The Dark Side*, 8.

51 "Sources: Top Bush Advisors Approved 'Enhanced Interrogation,' " April 9, 2008, http:// abcnews.go.com/TheLaw/LawPolitics/Story?id=4583256 &page=3.

52 Noam Chomsky, *Hopes and Prospects* (Chicago: Haymarket Books, 2010), 265–266.

53 George Hunsinger, ed. *Torture Is a Moral Issue: Christians, Jews, Muslims, and People of Conscience Speak Out* (Grand Rapids, MI: William B. Eerdmans, 2008), 71; "Decisions from on Low," *Star-Ledger* (Newark), April 15, 2008.

54 Glenn Greenwald, "The Suppressed Fact: Deaths by U.S. Torture," June 30, 2009, www .salon.com/news/opinion/glenn_greenwald/2009/06/30/account ability; Antonio Taguba, "Preface to 'Broken Laws, Broken Lives,'" June 2008, http://brokenlives.info /?page_id=23.

55 Roger Cohen, "A Command of the Law," *New York Times*, November 27, 2008.

56 Mayer, *The Dark Side*, 187.

57 Taguba, "Preface to 'Broken Laws, Broken Lives.'"

58 Seymour M. Hersh, *Chain of Command: The Road from 9/11 to Abu Ghraib* (New York: HarperCollins, 2004), 5.

59 Linda Greenhouse, "Justices, 5–4, Back Detainee Appeals for Guantánamo," *New York Times*, June 13, 2008.

60 Patrick Sawer, "Yard Fury over Bush Visit," *London Evening Standard*, October 11, 2003.

61 Sidney Blumenthal, "Dick Cheney Was Never a 'Grown Up': A Hard Look at How One Man Changed the Face of Neoconservatism," April 14, 2008, www.salon.com /2008/04/14/ cheney_10/.

14. Bölüm: OBAMA: Yaralı Bir İmparatorluğu Yönetmek

1 Emily Eakin, "Ideas & Trends: All Roads Lead to D.C.," *New York Times*, March 31, 2002.

2 Bob Woodward, *Obama's Wars* (New York: Simon & Schuster, 2010), 11.

3 Steven S. Clark, "Pharma Makes a Pragmatic Left Turn in this Election," WTN News, November 3, 2008, wtnnews .com /articles /5185.

4 Glenn Greenwald, "Larry Summers, Tim Geither and Wall Street's Ownership of Government," April 4, 2009, http://www.salon.com/2009/04/04/summers. Dan Froomkin "White House Watch," *Washington Post*, April 6, 2009.

5 Matt Taibbi, "Obama's Big Sellout," December 13, 2009, *Rolling Stone*, www .common dreams .org /headline /2009 /12 /13 -8; Jackie Calmes, "Obama's Economic Team Shows Influence of Robert Rubin—With a Difference," *New York Times*, November 24, 2008; Eric Dash, "Citigroup to Halt Dividend and Curb Pay," *New York Times*, November 23,

2008; Amit R. Paley and David Cho, "Administration Seeks an Out on Bailout Rules for Firms," *Washington Post*, April 4, 2009.

6 James K. Galbraith, "It Was the Banks," November 5, 2010, www .commondreams .org / view /2010 /11 /05 -13.

7 Dan Froomkin, "Suskind's 'Confidence Men' Raises Questions About Obama's Credibility," *Huffington Post*, December 2, 2011, www .commondreams .org /view /2011 /12 /02 -8.

8 Eric Alterman, "The Ingrates of Wall Street," *Nation*, June 15, 2011, www .thenation .com /article /161447 /ingrates -wall -street.

9 Nelson D. Schwartz and Louise Story, "Pay of Hedge Fund Managers Roared Back Last Year," *New York Times*, April 1, 2010.

10 Michael Luo, "In Banking, Emanuel Made Money and Connections," *New York Times*, December 4, 2008.

11 Ryan Lizza, "Inside the Crisis: Larry Summers and the White House Economic Team," *New Yorker*, October 12, 2009, www .newyorker .com /reporting /2009 /10 /12 /091012fa _fact lizza?printable =true#ixzz1Q gGbqGCw.

12 Andrew Sum, Ishwar Khatiwada, Joseph McLaughlin, and Sheila Palma, "The 'Jobless and Wageless' Recovery from the Great Recession of 2007–2009: The Magnitude and Sources of Economic Growth Through 2011 and Their Impacts on Workers, Profits, and Stock Values," May 2011, www .clms .neu .edu /publication /documents /Revised Corporate Report May 27th .pdf; Jeff Madrick, "When Will Obama Sound the Alarm About Jobs?" June 9, 2011, www .huffingtonpost .com /jeff -madrick /when -will -obama -sound -the b 874426 .html.

13 Harold Meyerson, "The Unshared Recovery," *Washington Post*, September 6, 2010; Steven Rattner, "The Rich Get Even Richer," *Washington Post*, March 25, 2012.

14 Chris Hedges, "Nader Was Right: Liberals Are Going Nowhere With Obama," August 10, 2009, www .truthdig .com /report /item /20090810 nader was right liberals are _going nowhere with obama.

15 Paul Krugman, "The Social Contract," *New York Times*, September 23, 2011.

16 Robert B. Reich, "How to End the Great Recession," *New York Times*, September 3, 2010; Edward N. Wolff, "Recent Trends in Household Wealth in the United States," March 2010, www .levyinstitute .org /pubs /wp 589 .pdf, 11.

17 Charles M. Blow, "America's Exploding Pipe Dream," *New York Times*, October 29, 2011; www .sgi -network .org /pdf /SGI11 Social Justice OECD .pdf.

18 Jason DeParle, "Harder for Americans to Rise from Economy's Lower Rungs," *New York Times*, January 5, 2012.

19 Peter Whoriskey, "Executive Incentives," *Wall Street Journal*, November 20, 2008, online.wsj .com /public /resources /documents /st ceos 20081111 .html.

20 William M. Isaac, "Obama's Financial Reform Weak and Ineffective," *Forbes*, April 22, 2010, www .forbes .com /2010 /04 /22 /financial -reform -barack -obama -chris -dodd -opinions -contributors -william -m -isaac .html.

21 Steven Pearlstein, "Whose Side Is Obama On?" *Washington Post*, November 25, 2009.

22 Nicholas Confessore, "Obama Seeks to Win Back Wall St. Cash," *New York Times*, June 13, 2011.

23 Joseph E. Stiglitz, "Of the 1%, By the 1%, For the 1%," *Vanity Fair*, May 2011, www .vanityfair .com /society /features /2011 /05 /top -one -percent -201105.

24 Jonathan D. Salant and Lizzie O'Leary, "Six Lobbyists Per Lawmaker Work on Health Overhaul (Update 2)," Bloomberg .com, August 14, 2009, www .bloomberg .com /apps / news?pid =newsarchive&sid =aqMce51JoZWw.

25 Glenn Greenwald, "White House as Helpless Victim on Healthcare," December 16, 2009, www .salon .com /news /opinion /glenn greenwald /2009 /12 /16 /white house.

26 Robert Kuttner, "A Wake Up Call," January 17, 2010, www .huffingtonpost .com /robert -kuttner /a -wake -up -call b 426467 .html.

27 Harold Meyerson, "Who's Hurt by Paul Ryan's Budget Proposal," *Washington Post*, April 5, 2011.

28 Thomas L. Friedman, "Still Digging," *New York Times*, December 7, 2010.

29 Paul Krugman, "The President Is Missing," *New York Times*, April 10, 2011.

30 Doug Cameron, "GE's Immelt Receives Cash Bonus," *Wall Street Journal*, March 14, 2011, online .wsj .com /article /SB10001424052748704893604576200850366030310 .html; Sheryl Gay Stolberg, "Obama Sends Pro-Business Signal with Adviser Choice," *New York Times*, January 21, 2011.

31 Harold Meyerson, "Wall St. Attacks Obama for Tactic It Uses," *Washington Post*, April 4, 2012; Zachary A. Goldfarb, "Obama Support for GE, Boeing, JPMorgan Doesn't Always Go Both Ways," *Washington Post*, July 19, 2012.

32 Margaret Talev, "Obama Retakes the Oath of Office After Busy First Day," *McLatchy News*, January 21, 2009, www .mcclatchydc .com /2009 /01 /21 /60448 /obama -retakes -the -oath -of -office .html.

33 "Obama Administration in Danger of Establishing 'New Normal' with Worst Bush- Era Policies, Says ACLU," July 29, 2010, www .aclu .org /national -security /obama -administration -danger -establishing -new -normal -worst -bush -era -policies -says -a.

34 Charlie Savage, "Court Dismisses a Case Asserting Torture by C.I.A.," *New York Times*, September 9, 2010.

35 Jack Goldsmith, "The Cheney Fallacy," *New Republic*, May 18, 2009, www .tnr .com /article /politics /the -cheney -fallacy?page =0,0&id =1e733cac -c273 -48e5 -9140 -80443ed-1f5e2&p =1.

36 Jonathan Turley, "Taking Liberties: Obama May Prove Disastrous in Terms of Protecting Our Rights," *Los Angeles Times*, September 29, 2011.

37 Paul Richter, "State Department Spokesman P. J. Crowley Resigns," *New York Times*, March 14, 2011.

38 Marjorie Cohn, "Bradley Manning: Traitor or Hero," *Consortium News*, December 24, 2011, www.consortiumnews .com /2011 /12 /24 /bradley -manning -traitor -or -hero.

39 "WikiLeaks Wins Australian Journalism Award," AFP, November 27, 2011, www .google .com /hostednews /afp /article /ALeqM5gQRUCe6qxRkV8J7Q8Ix6HUPcD Eg; Glenn Greenwald, "WikiLeaks Wins Major Journalism Award in Australia," November 27, 2011, www .salon .com /2011 /11 /27 /wikileaks wins major journalism award in _ australia.

40 Robert Scheer, "From Jefferson to Assange," *Nation*, December 28, 2010, www .thenation .com /article /156909 /jefferson -assange.

41 Thomas R. Eddlem, "Gingrich Calls Assange an 'Enemy Combatant,' " *New American*, December 9, 2010, www.thenewamerican .com /usnews /foreign -policy /5454 -gingrich -calls -assange -an -enemy -combatant; Martin Beckford, "Sarah Palin: Hunt WikiLeaks Founder Like al -Qaeda and Taliban Leaders," *Telegraph* (London), December 26, 2011, www .telegraph .co .uk /news /worldnews /wikileaks /8171269 /Sarah -Palin -hunt -WikiLeaks -founder -like -al -Qaeda -and -Taliban -leaders .html.

42 James C. Goodale, "WikiLeaks Probe: Pentagon Papers Injustice Déjà Vu," *Daily Beast*, June 12, 2011, www.thedailybeast.com /articles /2011 /06 /13 /wikileaks -probe -spoils -pentagon -papers -anniversary .html; Trevor Timm, "Cablegate One Year Later: How WikiLeaks Has Influenced Foreign Policy, Journalism, and the First Amendment," Electronic Freedom Foundation, November 28, 2011, www .eff .org /deeplinks /2011 /11 / cablegate -one -year -later -how -wikileaks -has -influenced -foreign -policy -journalism.

43 R. Jeffrey Smith, "Classified Pentagon Report Upholds Thomas Drake's Complaints About NSA," *Washington Post*, June 23, 2011.

44 Glenn Greenwald, "Climate of Fear: Jim Risen v. the Obama Administration," June 23, 2011, www .salon .com /news /opinion /glenn greenwald /2011 /06 /23 /risen.

45 Steven Erlanger, "Europeans Criticize Fierce U.S. Response to Leaks," *New York Times*, December 10, 2010.

46 Dana Priest and William M. Arkin, "A Hidden World, Growing Beyond Control," *Washington Post*, July 19, 2010.

47 Dana Priest and William M. Arkin, "Monitoring America," *Washington Post*, December 20, 2010.

48 Charlie Savage, "Senators Say Patriot Act Is Being Misinterpreted," *New York Times*, May 27, 2011.

49 Charlie Savage, "F.B.I. Agents Get Leeway to Push Privacy Bounds," *New York Times*, June 13, 2011; David K. Shipler, "Free to Search and Seize," *New York Times*, June 23, 2011. 50 Jonathan Turley, "Ten Reasons We're No Longer the Land of the Free," *Washington Post*, January 15, 2012.

51 Karen DeYoung, "Familiar Faces and Some Prominent Newcomers," *Washington Post*, March 3, 2008.

52 Joshua E. Keating, "The Audacity of What?" *Foreign Policy*, January 24, 2011, www .foreignpolicy .com /articles /2011 /01 /24 /the audacity of what.

53 Ryan Lizza, "How the Arab Spring Remade Obama's Foreign Policy," *New Yorker*, May 2, 2011, www .newyorker .com /reporting /2011 /05 /02 /110502fa fact lizza?currentPage =all.

54 Michael Abramowitz, Shailagh Murray, and Anne E. Kornblut, "Obama Close to Picking Clinton, Jones for Key Posts," *Washington Post*, November 22, 2008.

55 Eliot Cohen, "What's Different About the Obama Foreign Policy," *Wall Street Journal*, August 2, 2009, online .wsj .com /article /SB10001424052970203946904574300402608475582 .html.

56 Robert Parry, "The Secret World of Robert Gates," November 9, 2006, www .consortiumnews .com /2006 /110906 .html; Robert Parry, "How the War Hawks Caged Obama," November 30, 2009, www .consortiumnews .com /2009 /113009 .html; Robert Parry, *Secrecy & Privilege: Rise of the Bush Dynasty from Watergate to Iraq* (Arlington, VA: Media Consortium, 2004).

57 Mark Landler, "Clinton Speech Offers Policy Overview," *New York Times*, September 8, 2010.

58 Elisabeth Bumiller, "Gates on Leaks, Wiki and Otherwise," *New York Times*, November 30, 2010.

59 Andrew J. Bacevich, "Hillary Clinton's 'American Moment' Was Nothing But American Blather," *New Republic*, September 13, 2010, www .tnr .com /blog /foreign policy /77612 / hillary -clintons -american -moment -was -nothing -american -blather.

60 Charlie Savage, "2 Top Lawyers Lost to Obama in Libya War Policy Debate," *New York Times*, June 18, 2011.

61 Charlie Savage, "Mostly in Echo, Rivals Discuss Reach of Power," *New York Times*, December 30, 2011; Steve Chapman, "Mirror Images," *Chicago Tribune*, January 5, 2012.

62 Simon Jenkins, "U.S. Embassy Cables: The Job of the Media Is Not to Protect the Powerful from Embarrassment," *Guardian*, November 28, 2010.

63 Garry Wills, "Obama's Legacy: Afghanistan," *New York Review of Books*, July 27, 2010, www .nybooks .com /blogs /nyrblog /2010 /jul /27 /obamas -legacy -afghanistan /.

64 Karen DeYoung, "Afghan Conflict Will Be Reviewed," *Washington Post*, January 13, 2009.

65 White House Press Release, February 17, 2009, www .whitehouse .gov /the press office / Statement -by -the -President -on -Afghanistan.

66 Elisabeth Bumiller and Mark Mazetti, "A General Steps from the Shadows," *New York Times,* May 12, 2009; Tom Engelhardt, *The American Way of War: How Bush's Wars Became Obama's* (Chicago: Haymarket Books, 2010), 141.

67 Eric Schmitt and Mark Mazetti, "Switch Signals New Path for Afghan War," *New York Times,* May 12, 2009.

68 Bob Woodward, "Obama: 'We Need to Make Clear to People That the Cancer Is in Pakistan,' " *Washington Post,* September 29, 2010.

69 David E. Sanger and Eric Schmitt, "Pakistani Nuclear Arms Pose Challenge to U.S. Policy," *New York Times,* February 1, 2011.

70 K. Alan Kronstadt, "Pakistan-U.S. Relations," February 6, 2009, Congressional Research Service, www .fas .org /sgp /crs /row /RL33498 .pdf.

71 Tim Reid, "We'll Bomb You to Stone Age, US Told Pakistan," *Times* (London), September 22, 2006, www .timesonline .co .uk /tol /news /world /middle east /article 647188. ece.

72 Woodward, "Obama: 'We Need to Make Clear to People That the Cancer Is in Pakistan.' "

73 David Kilcullen and Andrew McDonald Exum, "Death from Above, Outrage down Below," *New York Times,* May 17, 2009.

74 Saed Shah and Peter Beaumont, "Human Face of Hellfire—Hidden Cost of America's Remote-Controlled Missiles," *Guardian* (London), July 18, 2011; Jemima Khan, "Under Fire from Afar: Harrowing Exhibition Reveals Damage Done By Drones in Pakistan," *Independent* (London), July 29, 2011.

75 Mehdi Hasan, "U.S. Drone Attacks Are No Laughing Matter, Mr. Obama," *Guardian* (London), December 29, 2010.

76 Glenn Greenwald, "Bravery and Drone Pilots," July 10, 2012, www .salon .com /2012 /07 /10 /bravery and drone pilots.

77 Nico Hines, "Obama Schmoozes the Fourth Estate with Gags and Gaffes at Charity White House Bash," *Times* (London), May 3, 2010; Jamie Crawford, "Pakistani View of U.S. Reaches New Low," CNN, June 29, 2012, security .blogs .cnn .com /2012 /06 /29 / pakistani -view -of -u -s -reaches -new -low /?iref =allsearch.

78 Scott Shane, "C.I.A. Is Disputed on Civilian Toll in Drone Strikes," *New York Times,* August 12, 2011.

79 Chris Woods and Christina Lamb, "Obama Terror Drones," Bureau of Investigative Journalism, February 4, 2012, www .thebureauinvestigates .com /2012 /02 /04 /obama -terror -drones -cia -tactics -in -pakistan -include -targeting -rescuers -and -funerals.

80 Karen DeYoung, "Secrecy Defines Obama's Drone War," *Washington Post,* December 20, 2011; Jo Becker and Scott Shane, "Secret 'Kill List' Proves a Test of Obama's Principles and Will," *New York Times,* May 29, 2012.

81 Tom Junod, "The Lethal Presidency of Barack Obama," *Esquire,* July 9, 2012, www .esquire .com /features /obama -lethal -presidency -0812 -3.

82 Ibid.

83 Akbar Ahmed and Frankie Martin, "Deadly Drones Come to the Muslims of the Philippines," Al-Jazeera, March 5, 2012; Tom Engelhardt, "Obama's Bush League World," July 12, 2011, www .tomdispatch .com /post /175416 /tomgram%3A engel hardt %2C making earth a global free -fire zone.

84 Glenn Greenwald, "Excuses for Assassination Secrecy," July 12, 2012, www .salon .com /2012 /07 /12 /excuses for assassination secrecy.

85 Glenn Greenwald, "Obama's Killings Challenged Again," July 18, 2012, www .salon .com /2012 /07 /18 /obamas killings challenged again.

86 Greg Miller and Julie Tate, "Since Sept. 11, CIA's Focus Has Taken Lethal Turn," *Washington Post,* September 2, 2011.

87 Michael Hastings, "The Rise of the Killer Drones: How America Goes to War in Secret," *Rolling Stone,* April 26, 2012, www .rollingstone .com /politics /news /the -rise -of -the -killer -drones -how -america -goes -to -war -in -secret -20120416?print =true.

88 Charlie Savage, "Relatives Sue Officials Over U.S. Citizens Killed by Drone Strikes in Yemen," *New York Times,* July 18, 2012.

89 Sudarsan Raghavan, "In Yemen, U.S. Airstrikes Breed Anger, and Sympathy for Al-Qaeda," *Washington Post,* May 29, 2012.

90 "As Nature Is Displaying More Bipolar Behaviour—Floods One Day, Drought the Next—and Man Is Traversing More into the Realm of Boundless Greed and Shamelessness, Mutants Calling Themselves Politicians Are Saying Things Unplugged from Logic and Unlinked," *Nation* (Thailand), December 15, 2011.

91 John Markoff, "War Machines: Recruiting Robots for Combat," *New York Times,* November 29, 2010.

92 Tom Engelhardt, *The American Way of War: How Bush's Wars Became Obama's* (Chicago: Haymarket Books, 2010), 172–174; Elisabeth Bumiller and Thom Shaker, "War Evolves with Drones, Some Tiny as Bugs," *New York Times,* June 20, 2011.

93 William Wan and Peter Finn, "Global Rush Is On to Match U.S. Drones," *Washington Post,* July 5, 2011.

94 Becker and Shane, "Secret 'Kill List' Proves a Test of Obama's Principles and Will."

95 Thom Shanker, "Joint Chiefs Chairman Readjusts Principles on Use of Force," *New York Times,* March 3, 2010.

96 Richard A. Oppel, Jr., "Tighter Rules Fail to Stem Deaths of Innocent Afghans at Checkpoints," *New York Times*, March 26, 2010; Ben Kiernan and Taylor Owen, "Roots of U.S. Troubles in Afghanistan: Civilian Bombing Casualties and the Cambodian Precedent," *Asia-Pacific Journal*, June 28, 2010, www .japanfocus .org / -Ben -Kiernan /3380.

97 Peter Baker, "How Obama Came to Plan for 'Surge' in Afghanistan," *New York Times*, December 6, 2009.

98 Steve Rendell, "In Afghan Debate, Few Antiwar Op-Eds," *FAIR*, December 2009, www .fair .org /index .php?page =3949; "Wavering on Afghanistan?" *Washington Post*, September 22, 2009.

99 Craig Whitlock, "Gen. Cartwright, Poised to Lead Chiefs, Had His Shot Derailed by Critics," *Washington Post*, May 28, 2011.

100 World Food Program data, www .wfp .org /countries /afghanistan; Anthony H. Cordesman and Adam Mausner, "Is a 'Population-centric' Strategy Possible?" Center for Strategic & International Studies, April 26, 2010, csis .org /publication / agriculture -food -and -poverty -afghanistan; John Hanrahan, "About Living Standards in Afghanistan," December 3, 2009, niemanwatchdog .org /index .cfm?fuseaction =ask _this .view&askthisid =00435; Karin Brulliard, "Affluent Afghans Make Their Homes in Opulent 'Poppy Palaces,' " *Washington Post*, June 6, 2010.

101 David Wildman and Phyllis Bennis, *Ending the US War in Afghanistan: A Primer* (Northampton, MA: Olive Branch Press, 2010), 72–74.

102 Anthony H. Cordesman, "What's Our Long-Range Afghan Plan?," *Washington Post*, September 23, 2011.

103 Atiq Sarwari and Robert D. Crews, "Afghanistan and the Pax Americana," in *The Taliban and the Crisis of Afghanistan*, ed. Robert D. Crews and Amin Tarzi (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2008), 315–16.

104 "Afghan Life Expectancy Rising as Healthcare Improves, Survey Shows," *Guardian* (London), November 30, 2011.

105 Wildman and Bennis, *Ending the US War in Afghanistan: A Primer*, 88–90, 94; Dana Burde, "It Takes a Village To Raise a School," *New York Times*, September 17, 2010.

106 Karl Eikenberry, memo to Hillary Clinton, November 6, 2009, documents .nytimes .com /eikenberry -s -memos -on -the -strategy -in -afghanistan.

107 Nicholas D. Kristof, "The Afghanistan Abyss," *New York Times*, September 6, 2009.

108 Andrew Shurtleff, "Former CIA Station Chief in Afghanistan Calls for Withdrawal," *Daily Progress*, www.votersforpeace .us /press /index .php?itemid =3419.

109 Conn Hallinan, "Afghanistan: Killing Peace," January 12, 2011, dispatches from the edge blog .wordpress .com; Wildman and Bennis, *Ending the US War in Afghanistan: A Primer*, 160.

110 Alissa J. Rubin, "Girl, 12, Killed in NATO Raid on Wrong Afghan Home," *New York Times*, May 13, 2011.

111 Tariq Ali, "Operation Enduring Disaster: Breaking with Afghan Policy," November 16, 2008, www .tomdispatch .com /post /175003 /tariq ali flight path to disaster in _afghanistan.

112 Matthew P. Hoh, letter to Ambassador Nancy J. Powell, September 10, 2009, *Washington Post*, www .washingtonpost .com /wp -srv /hp /ssi /wpc /ResignationLetter .pdf?sid =ST2009102603447.

113 Chris Hedges, "Opium, Rape and the American Way," November 2, 2009, www .truthdig .com /report /item /20091102 opium rape and the american way /.

114 "Losing Afghanistan?" *Economist*, August 20, 2009, www .economist .com /node /14258750?story id =14258750

115 "UN Afghanistan Survey Points to Huge Scale of Bribery," *BBC News*, January 19, 2010, news .bbc .co .uk /2 /hi /8466915 .stm; Alfred W. McCoy, "America and the Dictators: From Ngo Dinh Diem to Hamid Karzai," April 16, 2010, www .tomdispatch .com /blog /175233.

116 Scott Shane and Andrew W. Lehren, "Leaked Cables Offer Raw Look at U.S. Diplomacy," *New York Times*, November 28, 2010; Scott Shane, Mark Mazzetti, and Dexter Filkins, "Cables Depict Afghan Graft, Starting at Top," *New York Times*, December 2, 2010; Declan Walsh, "Flower Power," *Guardian*, August 16, 2008, www .guardian .co .uk /lifeandstyle /2008 /aug /16 /drugstrade .afghanistan; Dexter Filkins, Mark Mazzetti, and James Risen, "Brother of Afghan Leader Said to Be Paid by C.I.A.," *New York Times*, October 28, 2009.

117 Alissa J. Rubin and Matthew Rosenberg, "U.S. Efforts Fail to Curtail Trade in Afghan Opium," *New York Times*, May 26, 2012.

118 James Risen, "Propping Up a Drug Lord, Then Arresting Him," *New York Times*, December 11, 2010; "New Measures Against the Afghan Opium Tsunami," *United Nations Information Service*, October 31, 2007, www .unis .unvienna .org /unis /pressrels /2007 /unisnar1013 .html; Alfred W. McCoy, "Can Anyone Pacify the World's Number One Narco-State? The Opium Wars in Afghanistan," March 30, 2010, www .tomdispatch .com /blog /175225.

119 Walsh, "Flower Power"; Brulliard, "Affluent Afghans Make Their Homes in Opulent 'Poppy Palaces.' "

120 Jean MacKenzie, "Funding the Afghan Taliban," August 7, 2009, www .globalpost .com / dispatch /taliban /funding -the -taliban; Hugh Gusterson, "Why the War in Afghanistan Cannot Be Won," *Bulletin of the Atomic Scientists*, September 21, 2009, www .thebulletin .org /web -edition /columnists /hugh -gusterson /why -the -war -afghanistan -cannot -be -won.

121 Dexter Filkins, "Convoy Guards in Afghanistan Face an Inquiry," *New York Times*, June 6, 2010.

122 Rod Nordland, "Afghan Bank Commission Absolves President's Brother in Fraud Case," *New York Times*, May 29, 2011.

123 Ben Farmer, "U.S. Diplomat Claims UN Tried to Gag Him," *Telegraph* (London), October 4, 2009, www .telegraph .co .uk /news /6259530 /US -diplomat -claims -UN -tried -to -gag -him .html.

124 Rod Nordland, "Afghan Votes Come Cheap, and Often in Bulk," *New York Times*, September 17, 2010.

125 Bob Woodward, "Military Thwarted President Seeking Choice in Afghanistan," *Washington Post*, September 27, 2010.

126 Bob Woodward, "Biden Warned Obama During Afghan War Review Not to Get 'Locked into Vietnam,' " *Washington Post*, September 28, 2010; Bob Woodward, *Obama's Wars*, 247, 311.

127 "Final Report of the National Commission on Terrorist Attacks Upon the United States," www .9 -11commission .gov /report /911Report Exec .htm.

128 Paul R. Pillar, "Who's Afraid of a Terrorist Haven?," *Washington Post*, September 16, 2009.

129 "Fareed Zakaria Criticizes 'Disproportionate' Afghanistan War on CNN," July 4, 2010, www .huffingtonpost .com /2010 /07 /04 /fareed -zakaria -criticizes n 635170 .html.

130 George F. Will, "The War That Wasn't," *Washington Post*, May 3, 2011.

131 Andrew J. Bacevich, "Obama's Afghanistan Speech and Strategy," *Washington Post*, December 2, 2009.

132 Christopher Drew, "One Million Dollars to Keep One Soldier in Afghanistan for One Year," *New York Times*, November 16, 2009.

133 Robert Dreyfuss, "Getting Out in 2010," *Nation*, June 17, 2010, www .thenation .com / blog /getting -out -2011.

134 Dana Milbank, "A Deadline Written in Quicksand, Not Stone," *Washington Post*, December 3, 2009.

135 Woodward, *Obama's Wars*, 354.

136 Karen DeYoung and Scott Wilson, "With bin Laden Dead, Some Escalate Push for New Afghan Strategy," *Washington Post*, May 11, 2011; Wildman and Bennis, *Ending the US War in Afghanistan: A Primer*, 72–74.

137 David E. Sanger and Thom Shanker, "Military Seeks to Make Case Against Too-Hasty Reduction of Troops," *New York Times*, June 7, 2011; Thom Shanker and John H. Cushman, Jr., "Reviews Raise Doubt on Training of Afghan Forces," *New York Times*, November 6, 2009.

138 Thomas L. Friedman, "What's Second Prize?" *New York Times*, June 22, 2010.

139 Rod Nordland, "Afghans Plan to Stop Recruiting Children as Police," *New York Times,* January 29, 2011; Ernesto Londono, "Afghanistan Sees Rise in 'Dancing Boys' Exploitation," *Washington Post,* April 4, 2012.

140 Tony Perry, "U.S. Troops in Afghanistan Suffer More Catastrophic Injuries," *Los Angeles Times,* April 6, 2011.

141 T. Christian Miller and Daniel Zwerding, "Brain Injuries Remain Undiagnosed in Thousands of Soldiers," June 7, 2010, www .propublica .org /article /brain -injuries -remain -undiagnosed -in -thousands -of -soldiers.

142 Wildman and Bennis, *Ending the US War in Afghanistan: A Primer*, 28.

143 Leo Shane III, "Study: Wars Could Cost $4 Trillion to $6 Trillion," *Stars and Stripes,* September 29, 2010, www .stripes .com /blogs /stripes -central /stripes -central -1 .8040 / study -wars -could -cost -4 -trillion -to -6 -trillion -1 .120054.

144 James Risen, "U.S. Identifies Vast Riches of Minerals in Afghanistan," *New York Times,* June 13, 2010.

145 George A. Dorsey, "Ikyber Pass Key of Nations' Fate," *Chicago Tribune,* January 24, 1911.

146 "Americans Acquire Afghanistan Oil," *New York Times,* May 8, 1928.

147 James Risen, "World's Mining Companies Covet Afghan Riches," *New York Times,* June 17, 2010.

148 Joshua Partlow, "Afghan Minister Accused of Taking Bribe," *Washington Post,* November 18, 2009.

149 Jane Perlez, Eric Schmitt, and Carlotta Gall, "Pakistan Is Said to Pursue Foothold in Afghanistan," *New York Times,* June 24, 2010; Joshua Partlow, "Haqqani Insurgent Group Proves Resilient Foe in Afghan War," *Washington Post,* May 29, 2011; Jane Perlez, "Official Admits Militancy's Deep Roots in Pakistan," *New York Times,* June 2, 2010.

150 Alissa J. Rubin, "Pakistan Urged Afghanistan to Distance Itself from the West, Officials Say," *New York Times,* April 28, 2011.

151 Michael Cooper, "Mayors See End to Wars as Fix for Struggling Cities," *New York Times.* June 18, 2001.

152 Jane Perlez, David E. Sanger, and Eric Schmitt, "Nuclear Fuel Memos Expose Wary Dance with Pakistan," *New York Times,* November 30, 2010.

153 John T. Bennett, "Pressure Builds to End Afghan War," May 4, 2011, thehill .com / homenews /administration /159123 -pressure -builds -to -end -the -afghan -war.

154 George Zornick, "Senator Dick Durbin Questions Sending 'One More' Soldier to Die in Afghanistan," May 3, 2011, www .thenation .com /blog /160377 /senator -dick -durbin -questions -sending -one -more -soldier -die -afghanistan.

155 Rod Nordland, "Karzai Takes Another Shot at NATO Coalition," *New York Times,* June 19, 2001.

156 Ray Rivera and Ginger Thompson, "Karzai Is Testing U.S. Patience, Envoy Says," *New York Times,* June 20, 2011.

157 Ray Rivera and Ginger Thompson, "U.S. Envoy Responds to Karzai's Criticisms," *New York Times,* June 19, 2011.

158 Laura King, "Karzai Quote Taken Wrong Way, Aide Says," *Los Angeles Times,* October 25, 2011.

159 Alissa J. Rubin and Taimoor Shah, "Attack Kills Police Officers in Afghanistan," *New York Times,* September 29, 2011.

160 "NATO: Militant Attacks in Afghanistan Up 11 Percent in Past Three Months," *Washington Post,* July 27, 2012.

161 Human Rights Watch, "Afghanistan: Rein in Abusive Militias and Afghan Local Police," September 12, 2011, www .hrw .org /news /2011 /09 /12 /afghanistan -rein -abusive -militias -and -afghan -local -police.

162 UN News Centre, "Systematic Torture in Afghan Detention Facilities—UN Report," October 10, 2011, www .un .org /apps /news /story .asp?NewsID =39985.

163 Jack Healy, "Afghanistan Sees Increase in Cultivation of Poppies," *New York Times,* October 12, 2001.

164 Tim Arango, "Premier Places Power-Sharing at Risk in Iraq," *New York Times,* December 22, 2011; "Iraq Withdrawal: After Troops Leave, A Substantial American Presence," *International Business Times News,* December 9, 2011; Farirai Chubvu, "Iraq—Uncle Sam's Unfinished War," *Herald* (Harare, Zimbabwe), December 15, 2011; Michele Keleman, "Huge Embassy Keeps US Presence in Iraq," National Public Radio, December 11, 2011.

165 David Brown, "Study Claims Iraq's 'Excess' Death Toll Has Reached 655,000," *Washington Post,* October 11, 2006.

166 David Gilmour, *The Long Recessional: The Imperial Life of Rudyard Kipling* (New York: Farrar, Straus and Giroux, 2002), 251.

167 "Obama's Speech to Troops at Fort Bragg," *New York Times,* December 15, 2011; Michael S. Schmidt, "Junkyard Gives Up Secret Accounts of Massacre," *New York Times,* December 15, 2011.

168 Greg Jaffe, "A War Without an Iconic Ending," *Washington Post,* December 25, 2011.

169 Thom Shanker, "Warning Against Wars Like Iraq and Afghanistan," *New York Times,* February 26, 2011.

170 Helene Cooper and Ethan Bronner, "Focus Is on Obama as Tensions Soar Across Mideast," *New York Times,* May 19, 2011.

171 David D. Kirkpatrick and Michael Slackman, "Egyptian Youths Drive the Revolt Against Mubarak," *New York Times,* January 27, 2011.

172 Helene Cooper and Mark Landler, "Obama's Peace Tack Contrasts with Key Aide, Friend of Israel," *New York Times*, May 22, 2011.

173 Thomas L. Friedman, "The Arab Awakening and Israel," *New York Times*, November 30, 2011.

174 Ira Chernus, "Israel and the Palestinians Through the Looking Glass," May 26, 2011, www .tomdispatch .com /blog /175397 /tomgram%3A ira chernus, ass -backwards in _ the middle east.

175 Ethan Bronner, "A Former Spy Chief Questions the Judgment of Israeli Leaders," *New York Times*, June 4, 2011; Gareth Porter, "Obama Seeks To Distance U.S. from Israeli Attack," January 3, 2012, ipsnews.net /news .asp?idnews =106361.

176 Shibley Tehlami and Steven Kull, "Preventing a Nuclear Iran, Peacefully," *New York Times*, January 16, 2012.

177 Simon Romero, "Colombia Leader Seeks Wide-Ranging Changes, and Looks Beyond the U.S.," *New York Times*, March 5, 2011.

178 Tom Phillips and Virginia Lopez, "US Not Invited as Chávez Launches Latin Group," *Guardian* (London), December 3, 2011; "Venezuela: New Regional Group Meets," *New York Times*, December 3, 2011; "New Americas Summit Dominated by Criticism of US," Agence France Press, December 2, 2011.

179 Sibylla Brodzinsky, "Cuba and Drug Policy Headline Summit of the Americas," *Christian Science Monitor*, April 16, 2012; Scott Wilson, "Americas Summit Ends Without an Agreement," *Washington Post*, April 16, 2012; Noam Chomsky, "Cartagena Beyond the Secret Service," *In These Times*, May 2, 2012, inthesetimes .com /article /13136 /cartagena _beyond the secret service scandal.

180 Francisco Toro, "The Incredible Shrinking State Department," *International Herald Tribune*, July 5, 2012.

181 Nick Turse, "Empire of Bases 2.0," January 9, 2011, www .tomdispatch .com /blog /175338; Engelhardt, *The American Way of War*, 53.

182 David Vine, "The Lily-Pad Strategy," July 15, 2012, www .tomdispatch .com /post /175568 /tomgram%3A david vine%2C u.s. empire of bases grows /?utm source =TomDispatch&utm campaign =d027c16bb5 -TD Vine7 15 2012&utm medium =email#more.

183 Charles M. Blow, "For Jobs, It's War," *New York Times*, September 27, 2011.

184 "Don't Take Peaceful Approach for Granted," *Global Times*, October 25, 2011, www .globaltimes .cn /NEWS /tabid /99 /ID /680694 /Dont -take -peaceful -approach -for -granted .aspx.

185 Hillary Clinton, "America's Pacific Century," *Foreign Policy*, November 2011, www .foreignpolicy .com /articles /2011 /10 /11 /americas pacific century?page =full.

186 Matthew Franklin, "Obama Pledges Leadership," *Australian*, November 18, 2011; Peter Harcher, "Toothless Among Asian Tigers," *Sydney Morning Herald*, July 21, 2012.

187 "Philippines Launches Its Most Modern Warship," *Nation* (Thailand), December 15, 2011.

188 Bill Gertz, "Military to Bolster Its Forces in Pacific," *Washington Times*, February 18, 2011.

189 Celia W. Dugger, "U.S. Envoy Extols India, Accepting Its Atom Status," *New York Times*, September 7, 2001; "A Bad Deal," *New York Times*, September 9, 2008; Peter Baker, "Senate Approves Indian Nuclear Deal," *New York Times*, October 2, 2008.

190 Plenary Session of the U.S.-India Strategic Dialogue, June 3, 2010, www .state .gov / secretary /rm /2010 /06 /142623 .htm.

191 "Arms Race Growing in Asia," *Toronto Star*, December 3, 2011.

192 Jim Yardley, "Malnutrition Widespread in Indian Children, Report Finds," *New York Times*, January 10, 2012.

193 Frank Ching, "China-US Power Play That Confuses Audiences," *New Straits Times* (Malaysia), September 29, 2011.

194 Paul McLeary, "Securing the Western Pacific," *Defense Technology International*, June 1, 2010.

195 Greg Torode, "Beijing Wary as New US Military Strategy Emerges," *South China Morning Post*, April 25, 201

196 "Hu Tells Navy to Prepare to Fight," *Hobart Mercury* (Australia), December 8, 2011.

197 Greg Jaffe, "U.S. Model for a Future War Fans Tensions with China and Inside Pentagon," *Washington Post*, August 1, 2012.

198 Jane Perlez, "Clinton Makes Effort to Rechannel the Rivalry with China," *New York Times*, July 7, 2012.

199 Christopher Hellman, "The Real U.S. National Security Budget," March 1, 2011, www .tomdispatch .com /post /175361 /tomgram%3A chris hellman%2C %241 .2 trillion _ for national security /.

200 Eric Margolis, "Obama the President Is Fighting Battles His Country Cannot Afford," *Toronto Sun*, February 7, 2010, www .torontosun .com /comment /columnists /eric margolis /2010 /02 /05 /12758511 -qmi .html; Lawrence Wittner, "How Much Is Enough? America's Runaway Military Spending," August 23, 2010, www .huffingtonpost .com / lawrence -wittner /how -much -is -enough -americ b 683600 .html.

201 William Wan, "Panetta, in Speech in Singapore, Seeks to Lend Heft to U.S. Pivot to Asia," *Washington Post*, June 1, 2012; Leon E. Panetta, Speech to Shangri-La Security Dialogue, June 2, 2012, www .defense .gov /Speeches /Speech .aspx?SpeechID =1681.

202 Jane Perlez, "Panetta Outlines New Weaponry for Pacific," *New York Times*, June 2, 2012.

203 Harcher, "Toothless Among Asian Tigers."

204 Greg Jaffe, "Obama Announces New, Leaner Military Approach," *Washington Post*, January 5, 2012.

205 Amanda Andrews, "America Is in Urgent Need of Its Own 'Perestroika,' Says Gorbachev," *Telegraph* (London), March 12, 2009, www .telegraph .co .uk /finance /g20 -summit /4980262 /America-is-in -urgent -need -of -its -own -peristrokia -says -Gorbachev .html; Anton Fedyashin, "Gorbachev's Great Expectations," *Washington Post*, April 13, 2009.

206 "Rising Share of Americans See Conflict Between Rich and Poor," Pew Research Center Publications, January 11, 2012, pewresearch .org /pubs /2167 /rich -poor -social -conflict -class.

207 Binyamin Appelbaum, "Family Net Worth Drops to Level of Early '90s, Fed Says," *New York Times*, June 11, 2012; Joseph E. Stiglitz, "The 1 Percent's Problem," *Vanity Fair*, May 31, 2012, www .vanityfair .com /politics /2012 /05 /joseph -stiglitz -the -price -on -inequality.

208 Turley, "Ten Reasons We're No Longer the Land of the Free."